

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

AH 24BE F

Harvard
Depository

Bible, No. 5000, 1893

TASTAMANTITÂK,

tássa

nálagkavta ánáussissivta

J i s u s i p   K r i s t u s i p

tastamantianik

agdlagkat ivdlernartut.

---

nugtíkat sujgdlít narkíglugit nugterkígsársímassut,
agdlagsímassokataínígdlo nálerkútunik kápítalítldlo kanok ímararssusínik
ílalersorsímassut.

Kjøbenhavn.

A. Rosenbergs Bogtrykkeri.

1893.

~~85~~
~~245~~
~~1885~~
~~1895~~

uko tastamantitáp agdlagartai palasinik misigssuissut nakiterkussarait. ilarssue agdlagsimarkárssusiánit nugterkigpai *Sam. Kleinschmidt*-iuga-luap, ikíngitsut palasitdlo palasiúngitsutdlo kavdlunátdlo kalátdlitdlo ikior-tigissardlugit; ilánguínik Jákup Pítrusivdlo Jútarsivdlo agdlagainik nugte-rissok, nugterfgkat migssingiutiginiardlugit palasekatikalo Chr. Rasmussen J. Kjer-ilo ilagalugit, tássauvunga autdlarkautánit nugterekatá

H. F. Jørgensen,
palasigssat ajokersortát
kalátdlit okausínik,
núngme palasiugaluak.

Íastamantitámut

atassut agdlagkat imáiput:

ívangkíliut,		
Matíusip agdlagá	kapitalé	28.
Mákorsip agdlagá	—	16.
Lúkarsip agdlagá	—	24.
Juánasip agdlagá	—	21.
apustilit suliaínik agdlagkat	—	28.
agdlagkiat,		
Paulusip agdlagai		
Rómamiunut	—	16.
Korintumiunut sujugdlít	—	16.
Korintumiunut áipait	—	13.
Galásiamíunut	—	6.
Evfísumíunut	—	6.
Filípimíunut	—	4.
Kulorsamíunut	—	4.
Tasalúníkamíunut sujugdlít	—	5.
Tasalúníkamíunut áipait •	—	3.
Timútíusimut sujugdlít	—	6.
Timútíusimut áipait	—	4.
Títusimut	—	3.
Fílímúmut	—	1.
Epríarinut agdlagkat	—	13.
kristumíokatiǵíngnut síámarsimassunut agdlagkat,		
Jákup agdlagai	—	5.
Pítusip agdlagai sujugdlít	—	5.
Pítusip agdlagaisa áipait	—	3.
Juánasip agdlagai sujugdlít	—	5.
Juánasip agdlagaisa áipait	—	1.
Juánasip agdlagaisa pingajue	—	1.
Jútarsip agdlagai	—	1.
sarkúmersitat Juánasimut	—	22.

Îvangîlio

Matîusip agdlagâ.

kapitale 1.

Jîsusip nagguvê tugdlerîgsitat; inúngortok.

¹Jîsusip Kristusip, Dâvip ernerata, Aaperâp ernerata, inú-
-ngorneranik agdlagkat. Lúk. 3,23-38.
1 nal. 2,1-15.
1 nal. 3,1-19.
Rút. 4,18-21.

²Aaperâp ernertârâ lisâk. lisâp ernertârâ Jâko. Jâkup er-
-nertârâ Jûta katángutailo. ³Jûtap ernertârâ Pârase Sâralo Tâ-
-marimit. Pârasip ernertârâ Esrûm. Esrûmip ernertârâ Aaram.

⁴Aaramip ernertârâ Aminâta. Aminâtap ernertârâ Nagásût. Na-
-gásûp ernertârâ Salmûn. ⁵Salmûnip ernertârâ Bûarse Râggamit. Jôrs. 2.1.

Bûarsip ernertârâ Oupate Rútimit. Oupatip ernertârâ Jîsai. ⁶Jî-
-saip ernertârâ kúnge Dâve. kúngip Dâvip ernertârâ Sâlumô 2 Sâm. 12,24.

Ueriap nulianit. ⁷Sâlumûp ernertârâ Rûpuât. Rûpuâp erner-
-târâ Aapia. Aapiap ernertârâ Aasa. ⁸Aasap ernertârâ Jûsavfat.

Jûsavfatip ernertârâ Jôrât. Jôrâp ernertârâ Usia. ⁹Usiap erner-
-târâ Jûatât. Jûatâp ernertârâ Aagarse. Aagarsip ernertârâ

Isikia. ¹⁰Isikiap ernertârâ Mânarse. Mânarsip ernertârâ Aa-
-mûn. Aamûnip ernertârâ Jôrsia. ¹¹Jôrsiap ernertârâ Jiggúnia

katángutailo Bâpalimut autdlarússaulerfiata nalâgut. ¹²Bâpa-
-limut autdlarússaulerfiata kingornagut Jiggúniap ernertârâ Salâ-
-tiale. Salâtialip ernertârâ Sorupâpale. ¹³Sorupâpalip ernertârâ Esr. 3.2.

Aapio. Aapiup ernertârâ Eliâkît. Eliâkîp ernertârâ Asôre.

¹⁴Asôrip ernertârâ Sâtúk. Sâtûp ernertârâ Aggît. Aggîp erner-
-târâ Elio. ¹⁵Eliup ernertârâ Eliâsare. Eliâsarip ernertârâ Má-
-tâne. Mátânip ernertârâ Jâko. ¹⁶Jâkup ernertârâ Jûserfe Mâ-
-riap uvia, Jîsusip Kristusimik taissap arnâta. ¹⁷tauva katitdlu-
-git Aaperâmit Dâvimut kinguârît arkanek-sisamáuput; Dâvimitdlo

Bâpalimut autdlarússaulerfiânut kinguârît arkanek-sisamáuput; Bâ-

-palimutdlo autdlarîssaulerfiânit Kristusimut kinguârît arkanek-sisamâuput.

- ¹⁸Jîsusivdle Kristusip inúngornera imáipok: arnâ Mária Jû-serfimut angerêrame, sule katitînatik malungnarsivok nârtuler-dlune anernermit ivdlernartumit. ¹⁹Jûserfile uvigssâ sualugku-mánginame mitangnarsisikumánginamiugdlo, okarnane isumákîler-ssârpâ. ²⁰taimale isumalermat, ata, Nâlagkap íngiliata sarkú-merfigâ singnagtortitdlugo okardlune: Jûserfe-â, Dâvip ernera, sujòranak nuliagssat Mária ilingnut pîsisavdlugo, ilumiuva anerner-
- Lúk. 2.21. -mit ivdlernartumit pingmat. ²¹ernertârumârpordlo, táuna Jîsu-simik atsîsavat, ínugtane ánâusangmagit ajortainit. ²²tamánale tamarme taimailivok, Nâlagkap pruvfîtikut okauserissâ -erkòrkuv-
- Is. 7.14. -dlugo, okarmat: ²³ata, níviarsiak nârtulîsavok ernertârumârdlu-tilo, táuna atsîsavât Imânuilimik; nugterdlugo imáipok: Gûte ilagârpup. ²⁴Jûserfile siningmînit iterame taimailiorpok, sòrdlo
- Lúk. 2.7.21. Nâlagkap íngiliata inákâne, nuliagssilo íngîninut pîsîpâ. ²⁵ilisa-ríngilâlè pernâumînik ernertârtînago; Jîsusimigdlo atserpâ.

kapitalit 2.

ilisimassut pavángarnîtsat. Jûserfîkut Egivtinimut kimâssut. nâlungiat Herûtasip tokorartîkai. Jûserfîkut utertut.

- ¹Jîsusile erniungmat Bîtdlîmîme Jûtiamîtume Herûtase kú-
-ngiutitdlugo, ata, ilisimassut pavánga Jerûsalâmut píput okar-
-dlutik: ²inòrdlâk Jûtîit kúngigssât sumîpa? uvdlorîâ pavane ta-
-kugavtîgo patdlorfigiartorparput. ³kúngile Herûtase taima tu-
-sarame ánilârpok, Jerûsalâmiutdlo tamarmik; ⁴palasiuneritdlo
agdlagkanigdlo ilisimassut inungnîtut tamaisa katerssortîkamigit,
kigdliorpai Kristusimik sume inúngúsassumik. ⁵akivât: Bîtdlf-
- Migg. 5.1. -mîme Jûtiamîtume, pruvfîtikut ima agdlagsimangmat: ⁶ivdlit
Bîtdlîme Jûtâp nunâne, mingnertâungekautit Jûtâp sujulerssugaine,
ilingnit písangmat sujulerssuissok, ínugtavnîk Israîlikúnîk pârssi-
-ssugssak. ⁷tauva Herûtasip ilisimassut táuko kaerkuvai ángior-
-tumik aperssorkigsârniardlugitdlo uvdlorîssamîk kanga takutîtu-
-mik; ⁸Bîtdlîmîmutdlo perkuvai okardlune: autdlardluse nâlungiak
aperkutigerkigsârniarsiuk, naníguvsiugdlo nalunaerfigisinga, uvangá-
-taok patdlorfigiartúsagavko. ⁹kúnge tusaramîko autdlarput; atalo,
uvdlorîak pavane takussartîk sujulerât, nâlungiavdlo inâta kulânut
pigame unigpok. ¹⁰uvdlorîak takuleramîko tipaitsungâlexaut, ¹¹ig-

-dlumutdlo iserdlutik nálungiax arnamine Máriame itok nâpíka-
-miko nunamut patdlorfigát, igdlerfisigdlo magperdlugit pajuguti-
-nik tunivát: kùltimik tipigigsáumigdlo kakortumik morramigdlo.
¹² singnagtortitdlutigdle Gútimit okausek pigamíko Herútasimut
uterkunatik, avkutíkut avdlácut nunamingnut angerdlarput.

¹³ autdlarmatale, ata, Nâlagkap íngiliata Júserfe sarkúmer-
-figá singnagtortitdlugo okardlune: makitdlutit nálungiardlo arnâlo
ilaseralugit Egivtinimut kimâgit, tássanítuuardlutitdlo uvavnut okar-
-figitserdlutit, Herútasip nálungiax tokúníarumásangmago. ¹⁴ tauva
makípok nálungiardlo arnâlo ilaseralugit únuame, Egivtinimutdlo
autdlarpok. ¹⁵ tássanítuarpordlo Herútase tokutserdlugo, Nâlagkap
pruvfítícut okauserissâ erkôrkuvdlugo, okarmat: ernerá Egivtini- Hús. 11.1.
-mit kaerkugíga.

¹⁶ Herútasile malugigame ilisimassut sagdlokítarâne, kamag-
-torssuángordlune autdlartitsivok, nálungiat tamaisa Bítldímime
erkânílo tamagingne ítut tokorkuvdlugit, mardlungnik ukiokartut
inortutdlo, kanganisáussusia ilisimassunit sujunersíutigissane nâper-
-tordlugo. ¹⁷ tauva erkûpok pruvfítíp Jerimiap okausia okarame: Jer. 31.16.
¹⁸ Râmame nipe tusarssauvok, upínek kianerdlo nivdlianerssuar-
-dlo; Râgftdlíp kitorrane kiavai tugpatdlersagagssaunanílo, peká-
-ngingmata.

¹⁹ Herútasile tokungmat, ata, Nâlagkap íngiliata Egivtinime
Júserfe sarkúmerfigá singnagtortitdlugo okardlune: ²⁰ makítit, nâ-
-lungiardlo arnâlo ilaseralugit Israflíp nunânut autdlarit, nálungiap
inússusianik kinugingnigtut tokungmata. ²¹ tauva makípok nâlu-
-ngiardlo arnâlo ilaseralugit, Israflívdlo nunânut pivok. ²² tusara-
-miugdle Arrilause Jútíame nâlagaulersok angúne Herútase ki-
-nguârdlugo, tássunga pínek sujôralerpok; singnagtortitdluníle Gú-
-timit okausek pigamiuk Galíflap ilânut autdlarpok, ²³ igdlorpa-
-lingmutdlo Nâsarámik atilingmut pivdlune tássane nunakalerpok,
erkôrkuvdlugo pruvfítícut okauserissak: Nâsarámiumik taineká- Is. 11.1.
-sangmángòk.

kapitalit 3.

Juánase kuississok. Jisuse kuisítok.

¹ taimáineragut Juánase kuississok okalússiartorpok Jútíap Lúk. 3.1-18.
puilassuitsuane okardlune: ² avdlamik isumatáritse, kilangmiup Mák. 1.1-8.
nâlagauvfia kanigdlíngmat. ³ tássauvorme pruvfítíp Isaiap okau- Juán. 1.6 il.il.
4.17. Is. 40.3.

-tigissâ okarame: puilassuitsume tordlulassup nipigâ: Nálagkap avkutigssâ iluarsarsiuk, tungmissagssailo nardlorsarsigik. ⁴Juána-sile táuna ánorâkartok katigagtûp merkuinik kiterutekardlunilo amiminermik, pigdlertatdlo tungusunignitsûtdlo nunáinarne navssâk nekigai. ⁵tauva Jerûsalâmiut ánivigât, Jûtiamiutdlo tamarmik Jôrtanivdlo erkânîttut tamarmik; ⁶kuisíputdlo táussumúnga Jôr-tanime ajortimingnik ángiárdlutik. ⁷farisfaritdle satustaritdlo ilarpagssue takugamigit kuissivingminut ornigkâne, okarfigai: tau-túko pulateriârssuit piarait, kia únersûpâse níngangnigssak nag-dliútugssak ingalásagigse? ⁸taimáitumik iluartunik inerititakaritse avdlamik isumatârnerup pînik. ⁹isumakinasilo iluvsigut oka-

Juán. 8,39. -rumavdluse: Aaperât atâtagârput; okáupavsime: ujarkanit máku-nánga Gûtíp Aaperât kitornagssarsigínauvâ. ¹⁰ulimaut orpît tú-

7,19. -ngavînut tugterêrpok, taimáitumik orpik nalingínak ajúngitsunik inerititakángitsok kipísavok, ingnermutdlo igínekásavok. ¹¹uvanga i-mermik kuissarâvse avdlamik isumatârkuvdluse; kingunivkudtle pi-ssugssak nakúneruvok uvavnit, táuna kíngarkuvfígekâra alokutai-nik tigumiutísavdlugulúnft; táussuma kuiumârpâse anerneramik iv-dlernartumik ingnermigdlo. ¹²niváune terkalatitsit tigumiarpâ, iserterivinilo salísavâ, kajûssiagssautinilo kuimut katerssorumârpai; kalipakuile ikivkarumârpai ingnermik kamiuitsumik.

Mák. 1,9-11.
Lúk. 3,21-22.

¹³taimane Jísuse Galilíamit Jôrtanimut piartorpok Juánasimut táussumúnga kuerkuvdlune. ¹⁴Juánasivdle inerterpâ okar-dlune: uvanga ilingnut kuisítariakaraluarpunga, taimáitok ivdlit ornigparma? ¹⁵Jísusivdle sâpâ okarfigalugo: mânia akuerínánga, taimailivdlugo iluartugssak tamarme uvavtínut námagsissariakarmat; tauva akuerâ. ¹⁶Jísusilo kuisíkame ernerdlune imermit kakivok; ata-lo, kilak angmartok kulâgut, Gûtivdlo anertera takuvâ túnguatuat arkartok kulánutdlo pissok. ¹⁷atalo, nipe kilangmit okalugtok: tássa ernerera asanartok nuánarissara.

kapitalit 4.

Jísuse ússernekartok; Galilíamut autdlartok; okalússissalersok; aulisartut sisamat kaerkugai; Galilíamítdlune tusâmassaulersok.

Mák. 1,12,13.
Lúk. 4,1-18.

¹Jísuse tauva anernerup puilassuitsumut písípâ, mamar-dlíssorssuarmut* ússerkuvdlugo. ²uvdlutdlo sisamanik kuligdlit únússatdlo sisamanik kuligdlit ísingíname kîsa kâlerpok. ³ússi-ssuvdlo ornigpâ okardlune: Gûtíp ernerigpatit ujarkat uko timiu-

* tîrnârssungmut, Diâvulumut.

-ssángorkúkit. ⁴ akivále okardlune: agdlagsimavok: timiussáinak inûp 5 Mör. 8,3. inûtigíngilá, okauserdle nalingínak Gútip karnanit anissock [inûtigi-ssará]. ⁵ tauva mamardlíssorssûp* autdlarúpá igdlorpagssualingmut ivdlernartumut, nálagfiup kârfanut kekartitdlugo ⁶ okarfigalugulo: Gútip ernerigpatit samunga nákaigit, agdlagsimangmat: íngiline tgs. 91,11. perkúsavai pivdlutit, táukualo kivssumiásavātít, isigkatit ujarkamut kagdluterkunagit. ⁷ Jísusip okarfigá: āma agdlagsimavok: Nálagak Gútit ússísángilat. ⁸ āma mamardlíssorssûp* autdlarúpá kákar- 5 Mör. 6,16. -ssuarmut kingigtorsuarmut, silamiutdlo nálagauvfê tamaisa pi-ngártorssûsutátldlo táussumúnga kimerdlórtípai ⁹ okarfigalugulo: máko tamaisa ilingnut túniúkumârpáka, nunamut patdlorfigingma. ¹⁰ tauva Jísusip sâpá: nigorit, Sātane-â; agdlagsimangmat: Nálagak 5 Mör. 6,13. Gútit patdlorfigisavat kivfartútdlugulo táuna kisiat. ¹¹ tauva ma-mardlíssorssûp* kimagpá; atalo, íngilit ornigpât kivfartorfigalugulo.

¹² Juánasile pisitaussok Jísusip tusaramiuk Galílamut aut- Mák. 1,14-15. -dlarpok. ¹³ Násaratdlo kimagdlugo Kapernaumimut nunasiartor- Lúk. 4,14-15. -pok, taserssûp sinâne Sípulúkutdlo Navtalíkutdlo nunâta kigdli-ngane ítumut, ¹⁴ erkôrkuvdlugo pruvfítikut Isaiákut okauserissak, okarmat: ¹⁵ Sípulúp nunâ Navtalívdlo nunâ, ímap avkutâne Jórthanip Is. 9,1 2. tungâne ítut, Galílfalo akimángitsut piat, ¹⁶ inuiait târmiugaluit kaumassorssuak takuvât, tokuvdlo nunâne târtítâne nunagdliit kau-massup nuivfigai. ¹⁷ tássánga autdlarnívdlune Jísuse okalússi-ssalerpok okardlune: avdlamik isumatâritse, kilangmiup nálagauv- 3,2. -fia kanigdlingmat.

¹⁸ ílânílo Jísuse Galílfap taserssuata sinágut pisugkame nu- Mák. 1,16-20. -karít mardluk takuvai, Símt, Pítrusimik taissak, katángutálo Lúk. 5,1-11. Antriarse, kagssusersut, aulisartúgamik. ¹⁹ okarfigailo: maligsinga, Juán. 1,35-43. inungnik aulisartúgortíkumârpavse. ²⁰ tauva kagssutitik ernínak kimagpait maligdlugulo. ²¹ tássángalo sujuatsialerame nukarít mardluk avdlat takuvai, Jáko Sípítusip ernerá katángutálo Juá-nase, angutertik Sípítuse ilagalugo umiatsiámítut, kagssutitigdlo ilártorait; kaerkuvailo. ²² tauva umiatsiak angutertigdlo ernínak kimagpait maligdlugulo.

²³ Galílfalo tamát Jísusip saxivá nálagiartarfíne ajoxersui-ssardlune, ívanglíliulo nálagauvfíngmik okalússíssutigalugo, inuit- Mák. 1,28. -dlo nápautait nalingínait ajútaítldlo nalingínait katsorsartardlugit. ²⁴ tusámassaulerpordlo Sériame tamarssuarne; iluaitdlissutdlo ná-lingínait táussumúnga ápait, nalingínarnik nápautigdlit ániagdliit-

* tórnárssûp, Diávulup.

Mák. 3.7 il. il.
Lúk. 6.17. -dlo, anernipilugdliedlo itivdligtartutdlo tumartorsimassutdlo; kat-
-sorsartarpailo. ²⁵ inugpagssuitdlo amerdlasút maligpát Galilíamit
Dikāpulimitdlo Jerúsalamitdlo Jútiamitdlo Jörtanivdlo ungatānit.

kapitalit 5.

Jisuse kákame okalüssissok (pivdluarneraisok; nálagtaisa akigssarsiaagssainik
ilerkugssainigdlo; inatsisinik pruvfítinigdlo nāmagsisitsiartortok).

Lúk. 6.20.
il. il. ¹ inugpagssuitdle takugamigit kákamut majuarpok, inging-
-matdlo ajokersugaisa ornigpát. ² tauva karne angmarpá ajoker-
Lúk. 6.20. 21. -sulerdlugit okardlune: ³ pivdluarput anernermikut pítsut, kilang-
-miup nálagauvfia pigigamíko. ⁴ pivdluarput aliasugtut, tugpat-
-dlersarnekasagamik. ⁵ pivdluarput kanilártut, nuna pigísagamíko.
⁶ pivdluarput kágtut imerusugtutdlo iluarnermut, kársitdlásagamik.
⁷ pivdluarput nagdligtuissut, nagdligtornekásagamik. ⁸ pivdluarput
minguitsumik ūmatigdlit, Gúte takúsagamíko. ⁹ pivdluarput er-
-kigsisitsissut, Gútip kitornainik tainekásagamik. ¹⁰ pivdluarput
kinuginekartut iluarnek píssutigalugo, kilangmiup nálagauvfia pigi-
Lúk. 6.22. -gamíko. ¹¹ pivdluarpuse uvanga pivdlunga mitautigigpase kinu-
Lúk. 6.23. -galusilo, nalinginarnigdlo okautiginerdlugpase sagdluvdlutik. ¹² ti-
-paitsugdluse kímagtaritse, akigssarsiaagssarse angekingmat kilang-
Lúk. 14. -me. mássa pruvfítit sujulise taimatut kinugissarpait. ¹³ nunap
^{34. 35.}
Mák. 9.50. tarajorāse. tarajordle kimérugpat, sumik kingumut kimekartitáu-
-sava? avdlamut atugagssaujungnaeraraok, kisiáne igitdlugo inung-
Lúk. 11.33. -nutdlo tugdlagagssángordlugo. ¹⁴ silarssúp kaumassorāse. igdlor-
Lúk. 8.16. -palik kákap kânítok issertornekarsináungilak. ¹⁵ nanerútdlūnít ikí-
Mák. 4.21. -taringilát nápartap atānut ilivdlugo, kisiáne nanerúserfingmut; tauva
igdlumītut tamarmik káumarkutigissarāt. ¹⁶ taimátaok kaumassorse
kaumale inungnut, ajúngitsuliasse táukunúnga takorkuvdlugit atā-
-tarsilo kilangmiussok únersiutigerkuvdlugo. ¹⁷ isumásángilase
inatsisitdlūnít pruvfítitdlūnít atorungnaersísavdlugit tikiútunga;
Lúk. 16.17. atorungnaersitsiartúngilanga, nāmagsisitsiartorpunga. ¹⁸ ilumut o-
Lúk. 21.33. -káupavse: kilagdlo nunalo nungutserdlugit agdlangnúnguardlūnít
mingnek titarnínguardlūnít inatsisit ilát nungúsángilak, kisiáne ta-
-marmik taimailigpata. ¹⁹ taimáitumik inássutit tamákua mingne-
-rit ilānik atorungnaersisissok inungnigdlo taima ajokersuissook
mingnermik tainekásavok kilangmiup nálagauvfiane; nálagtordle
taimalo ajokersuissook angisúmik tainekásavok kilangmiup nála-
-gauvfiane. ²⁰ okáupavsime: iluarssuserse agdlagkanik ilisimassut

farisfaritdlo piánit angnerungängigpat, kilangmiup nâlagauvñianut
 písángilase. ²¹ tusarpuse sujugdltt ima okáunekarmata: inuásángila- **2 Mór. 20,13.**
 -tit, inuarsimassordle erkartüssúmik pitdlagagssauvok. ²² uvangale
 okáupavse: katángúminut patsisekarane níngagtok erkartüssúmik
 pitdlagagssauvok; katángúminutdlo okarnigtok inorujungmik taiv-
 -dlugo, táuna kigdliisuiisokatigfngnit pitdlagagssauvok; silaitsu-
 -migdle taiguniuk kernualassut kôruata ingneranik pitdlagagssáu-
 -savok. ²³ taimáitumik tunissutigssat tunissivingme pigdliutigiar-
 -torugko, tássanilo erkaileruvit katángúpit sumik patsisigigâtít,
²⁴ tauva tunissutigssat tunissiviup sânut kimagdlugo katángutit
 sâmarsariartorkâratdlauk, kingornalo tunissutigssat pigdliutigiarto-
 -ruk. ²⁵ sakitsaissigissat naleritikasuarniaruk avkusinerme áipari- **Lúk. 12.**
 -titdlugo; sakitsaissigissavit pisekinavâtít erkartüssissumut, erkar- **58. 59.**
 -tüssissuvdlo pisekinavâtít kivfaminut, parnaerússivingmutdlo iser-
 -tekinavâtít. ²⁶ ilumut okáupavkit: tássánga anísángilatít, kisiáne
 aningaussâránguak naggatigssak akiliutigerêrugko. ²⁷ tusarpuse su- **2 Mór. 20,14.**
 -jugdltt ima okáunekarmata: arnaunekásángilatít. ²⁸ uvangale o-
 -káupavse: pileritsautdlugo arnamut issigissup ûmámigut arnau-
 -nererêrpâ. ²⁹ issivit talerpigdliup aserorsârkajarpátít, pèruk igit- **18,9.**
 -dlugulo; iluanârnerúsagavit timivit ilâ atausek aserorpat, timit **Mák. 9,47.**
 tamarme kernualassut kôruánut igitauwane. ³⁰ agssavit talerpig- **18,8.**
 -dltt aserorsârkajarpátít, kipikit igitdlugitdlo; iluanârnerúsagavit **Mák. 9,43.**
 avativit ilât aserorpat, timit tamarme kernualassut kôruánut igi-
 -taunane. ³¹ okausekarpok: nuliaminik avítup agdlagkanik avi- **5 Mór. 24,1.**
 -ssutigssanik tunísavâ. ³² uvangale okáupavse: nuliaminik uver- **19,9.**
 -ssángitsumik avítup táuna angúnunekartípâ, avitamigdlo nuliar- **Mák. 10,11.**
 -tok arnaunekarpok. ³³ âma tusarpuse sujugdltt ima okáune- **2 Mór. 20,7.**
 -karmata: sagdluvdlutit ugpernarsáísángilatít, ugpernarsautigissa- **5 Mór. 23,21.**
 -titdlo Nâlagkamut nâmagsisavatít. ³⁴ uvangale okáupavse: ugper-
 -narsáingitdluínásause; kilagdlũñt narkigsigalugo písángilase, Gû-
 -tip igsiavfigingmago; ³⁵ nunalũñt nâme, isigaisa tungmarfigingmá-
 -ssuk; Jerúsalâtdlũñt nâme, kúngerssûp igdlokarfigingmago; ³⁶ niar-
 -kutdlũñt narkigsigalugo ugpernarsáísángilatít, nujak atauserdlũñt
 kakorsarsínaunagulo kernersarsínaungínagko. ³⁷ okauserse imáikile: **Ják. 5,12.**
 âp, âp; nâgga, nâgga; ilaliússat ajortumit píput. ³⁸ tusarpuse **2 Mór. 21,24.**
 okauserinekarmat: isse issimik, kigut kigúmik nalekartitáusassok.
³⁹ uvangale okáupavse: akerssûterkunase ajortuliorfigissivsínut; ki- **Lúk. 6,29.**
 -siáne kialũñt ulússagkut talerpigdlikut erssârpátít igdluátaok ma-
 -niuk; ⁴⁰ sakitsautdlutitdlo ánorángnik arsârumagpatít kagdlerautí-

-taok piliuk; ⁴¹ erdlorkugpatitdlo mflitut atautsitut ungasigsigissu-
 Lúk. 6,30. -mut ápariumavdlutit, mardlugtut ungasigsigissumut áparúk.
⁴²ilingnit kinussox tuniuk, erdligūnagulo ilingnit átartoruma-
 3 Mór. 19,18. -ssok. ⁴³tusarpuse okauserinekarmat: tugdlit asásavat, kíngar-
 Lúk.6,27 il.il. -ssortitdlo ūmigssúsavat. ⁴⁴uvangale okáupavse: kíngarssortise
 asaniarsigik; ilivsínik perdlorkussissut pivdluarkusigik; ilivsínik
 ūmigssuissut ajúngitsuliorfigisigik; ilivsínik ínardlissut kinugingnig-
 -tutdlo tugsíúsigik; ⁴⁵kitornarerkuvdluse atátavsinut kilangmiussu-
 -mut; táussumame sekerne nuerkussará ajortunutdlo ajúngitsu-
 -nutdlo, siagdlerkussissardlunilo iluartunutdlo iluaitsunutdlo.
⁴⁶mássa ilivsínik asangnigtut asaguvsigik, sumik tauva akileria-
 -kásavise? ilángauserissútaok taimáitaríngínerdlutik? ⁴⁷katángu-
 -tisilo kisísa ilagsiguvsigik, suna pingártok tauva ilerkoraisiuk?
 5 Mór. 18,18. ilángauserissútaok taimáitaríngínerdlutik? ⁴⁸taimáitumik inūserse
 tamarmiúsavok, sórdlo atátavse kilangmiussup inūsia tamarmiussox.

kapitalit 6.

Jísusip kákame okalūssinera nangítok (iluartuliortut takorkusárkúngíkai; tugsíarner-
 -mik; ísingíniarnermik; nuname pekútinik aserujassunik kilangmilo pekútinik
 aserujuitsunik; isumanerdlorkussíngitsok).

¹misigssorniaritse iluartuliase nívtarkunagit inungnut, táuku-
 -núnga takorkunermit; taimáikuvse akilernekásángínave atátavsí-
 -nit kilangmiussumit. ²taimáitumik pítsut tunissarângagkit su-
 -junigkut kardlortarkussísángilatit, sórdlo ilumórtússárniartut ilior-
 -tut nálagiartarfingne igdlutdlo akornáne inungnut nersorkuvdlutik.
 ilumut okáupavse: akigssarsíagssaraluartik perérpát. ³ivdlitdle
 pítsut tunissarângagkit, sámít arajutsile talerpigpit sulíánik, ⁴tu-
 -níssutit issertugaorkuvdlugo; tauva atátavit issertortumut issigi-
 -ssup akilísavátit tamarmik tákuáne. ⁵tugsíarângavitdlo ilu-
 -mórtússárniartutut ísángilatit, táuko tugsíarumatdlárait nálagiartar-
 -tarfingne igdlutdlo akornisa katínerine kekardlutik inungnut ma-
 -lugerkuvdlutik. ilumut okáupavse: akigssarsíagssaraluartik pe-
 -rérpát. ⁶ivdlitdle tugsíarângavit, inínguangnut iserit matualo
 parnaerdlugo, atátatdlo tugsíarfigúk issertortumítok; tauva atátavit
 issertortumut issigissup akilísavátit tamarmik tákuáne. ⁷tugsíar-
 -rângavsile okautsise amerdlanásángilase Gútimik nalussutut, táu-
 -ko tusarnekasasorissarmata amerdlasúnik okausekarângamik. ⁸tai-
 -máitumik táukuatut ilíúsángilase; atátavse ajorssautise ilisimang-

-magit kínuvigíngíkatdlaruvsíne. ⁹taimáitumik ima tugsíasause: Lúk. 11,2-4.
 atátarput kilangmiussutit, arkit ivdlernarsile; ¹⁰nálagauvft tikiut-
 -dle; perkussat kilangmisut nunamisaok pile; ¹¹inútigssavtínik
 uvdume tunisigut; ¹²pitdlagagssautítugutdlo* isumákêrfigítigut, sôr-
 -dlo uvagútaok isumákêrfigígívit uvavtínut pitdlagagssautítut†; ¹³ú-
 -ssernartumutdlo písínata; ajortumitdle ánautigut; nálagauvfik pí-
 -ssaunerdló nálangnarssuserdló ivdlit pigigagkit nágssáungitsumik.
 āman. ¹⁴inuit támartarnerinik isumákêrfigíguvsigik, atátavsísaok 18,35.
 kilangmiussup isumákêrfigísavâse; ¹⁵inuitdle támartarnerinik isu- Mák. 11,26.
 -mákêrfigíngíkuvsigik, atátavsísaok támartarnivsinik isumákêrfigísá-
 -ngílâse. ¹⁶ísingíníarângavse táutordlúsángilase ilumórtússâr-
 -niartutut, táukua kínatik avdlanartítarmatigik ísingíssutsimingnik
 inungnut malugerkuvdlutik. ilumut okáupavse: akigssarsíagssara-
 -luartik perêrpât. ¹⁷ivdlitdle ísingíníarângavit niarkut taníssuk
 ermigdlutitdlo, ¹⁸ísingíssutsingnik malugerkunatit inungnut, atâ-
 -tangnutdle issertortumítumut; tauva atátavit issertortumut issi-
 -gíssup akilísavâtít tamarmik tákuáne. ¹⁹pekútínik katerssui-
 -níásángilase nuname, okuitdlo mángertorneruvdlo aserugagssai-
 -nik tigdlíkgajutdlo angmarterivfigíssagssainik tigdlíggagssainik.
²⁰pekútingdle katerssuiniaritse kilangme, okuitdlo mángertorne- Lúk. 12,
 -ruvdlo aserúsángísainik tigdlíkgajutdlo angmarterivfigísángi- 33-34.
 -sainik tigdlísángísainik; ²¹pekútise najortarmatigik ūmatívse. —
²²isse tímip káumarkutigá. taimáitumik íssit perkusersuígpat, tí- Lúk. 11,
 -mit tamarme kaumassormíúsavok; ²³íssitdle ajorpat, tímít tamar- 34-36.
 -me tármiúsavok. kaumassordle ilungnítok tárpat, tártoke ka-
 -norme tauva agtígísave? ²⁴nálagkanut mardlungnut kífartor- Lúk. 16,13.
 -sínaussokángílak: ardlát ūmigíguniuk áipâ asásavâ, ardlátdlūnt
 ungagígúník áipâ asígínásavâ. Gútilo písússutitdlo kífartorfigígi-
 -náungílase. ²⁵tamána pívdlugó okáupavse: inûnerse isumaner- Lúk. 12,
 -dlútígíángílarse, suna nerísagígse sunalūnt ímísagígse; tímísilū- 22-31.
 -nt ísumanerdlútígíángílase, suna atísagígse. inûnek angnerú-
 -ngíla nexígssanit? tímílo angnerúngíla ánorássanit? ²⁶tingmí-
 -ssat kílauv atánítut íssígísigik: síaruarterinatígdlo katerssuína-
 -tígdlo kínuutdlo kímatulíngítlat; taimáitok atátavse kílangmíu-
 -ssup nerísítarpai. táukunánga píngárnerúngínérpise? ²⁷kína ar- 10,31.
 -dlarse tatdlísut takítígíssumík íngmínut tagdlísísínauva ísuma-
 -nerdlútígígaluardlugo? ²⁸sôrme ánorássat ísumanerdlútígíaisígik?
 assorutit nuname naussut ílníarfigísigik, kanok naujartortartut:

* akítsugkavtínígdlo † isumákêrfigígívit akítsortívut;

-taok piliuk; ⁴¹ erdlorkugpatitdlo mflitut atautsitut ungasigsigissu-
 Lúk. 6,30. -mut ápariumavdlutit, mardlugtut ungasigsigissumut áparúk
⁴² ilingnit kinusok tuniuk, erdligünagulo ilingnit ártaruma
 3 Mór. 19,18. -ssok. ⁴³ tusarpuse okauserinekarmat: tugdlit asásavat, kíngar
 Lúk.6,27 il.il. -ssortitdlo ùmigssúsavat. ⁴⁴ uvangale okáupavse: kíngarssortí
 asaniarsigik; ilivsínik perdlorkussissut pivdluarkusigik; ilivsí
 ùmigssuissut ajúngitsuliorfigisigik; ilivsínik inardlissut kinugingí
 -tutdlo tugsíúsíngik; ⁴⁵ kitornarerkuvdluse atátavsinut kilangmiu
 -mut; táussumame sekerne nuerkussará ajortunutdlo ajúng
 -nutdlo, siagdlerkussissardlunilo iluartunutdlo iluaitsum
⁴⁶ mássa ilivsínik asangnigtut asaguvsigik, sumik tauva akí
 -kásavise? ilángauserissútaok taimáitaríngínerdlutik? ⁴⁷ ka
 -tisilo kísisa ilagsiguvsigik, suna pingártok tauva ilerkor
 5 Mór. 18,18. ilángauserissútaok taimáitaríngínerdlutik? ⁴⁸ taimáitumik í
 tamarmiúsavok, sórdlo atátavse kilangmiussup inúsia tamari

kapitalit 6.

Jísusíp kákame okalússinera nangítok (iluartuliortut takorkusárkúngíkai
 -mik; ísíníniarnermik; nuname pekútinik aserujassunik kilangmilo
 aserujitsunik; isumanerdlorkussíngitsox).

¹ misigssorniaritse iluartuliase nivtarkunagit inung
 -núnga takorkunermit; taimáikuvse akilernekásángínáv
 -nit kilangmiussumit. ² taimáitumik pítsut tunissar:
 -juníngkut kardlortarkussísángilatit, sórdlo ilumórtússá
 -tut nálagiartarfingne igdlutdlo akornáne inungnut ne
 ilumut okáupavse: akigssarsíagssaraluartik perérpá
 pítsut tunissarángagkit, sámít arajutsile talerpígpít
 -níssutit issertugaorkuvdlugo; tauva atátavit issert
 -ssup akilisavátit tamarmik tákuáne. ⁵ tugsíar
 -mórtússárniartutut ísángilatit, táuko tugsíarumatd
 -tarfingne igdlutdlo akornisa katinerine kekardluti
 -lugerkuvdlutik. ilumut okáupavse: akigssarsíag
 -rérpát. ⁶ ivdlitdle tugsíarángavit, inínguangnu
 parnaerdlugo, atátatdlo tugsíarfigúk issertortumít
 issertortumut issigíssup akilisavátit tamarmik t
 -rángavsile okautsise amerdlanásángilase Gútiní
 -ko tusarnekasasorissarmata amerdlasúník okaus
 -máitumik táukuatut ilíúsángilase; atátavse aj

-magit kínuvígíngíkatdlaruvsíne. ⁹taimáitumik ima tugsíásause: Lúk. 11,2-4.
atátarput kilangmiussutit, arkit ivdlernarsile; ¹⁰nálagauvfit tikiut-
-dle; perkussat kilangmisut nunamísaok pile; ¹¹inútigssavtínik
uvdlume tunisigut; ¹²pitdlagagssautítugutdlo* isumákêrfigítigut, sôr-
-dlo uvagútaok isumákêrfigígívit uvavtínut pitdlagagssautítut†; ¹³ú-
-ssernartumutdlo písínata; ajortumitdle ánáutigut; nálagauvfik pí-
-ssaunerdló nálangnarssuserdló ivdlit pigigagkit nágssáungitsumik.
áman. ¹⁴inuit támartarnerinik isumákêrfigíguvsigik, atátavsísaok 18,35.
kilangmiussup isumákêrfigísaváse; ¹⁵inuitdle támartarnerinik isu- Mák. 11,26.
-mákêrfigíngíkuvsigik, atátavsísaok támartarnivsinik isumákêrfigísá-
-ngílase. ¹⁶ísingíníarângavse táutordlúsángilase ilumórtússâr-
-niartutut, táukua kínatik avdlanartítarmatígik ísingíssutsímíngnik
inungnut malugerkuvdlutik. ilumut okáupavse: akigssarsíagssara-
-luarkit perêrpát. ¹⁷ivdlitdle ísingíníarângavít niarkut taníssuk
ermígdlutitdlo, ¹⁸ísingíssutsíngnik malugerkunatít inungnut, atá-
-tangnutdle íssertortumítumut; tauva atátavít íssertortumut íssi-
-gíssup akilísavátít tamarmik tákuáne. ¹⁹pekútínik katerssui-
-níásángilase nuname, okuitdlo mángertorneruvdlo aserugagssai-
-nik tígdligkajugtutdlo angmarterívfigíssagssainik tígdligagssainik.
²⁰pekútínígdle katerssuíníarítse kilangme, okuitdlo mángertorne- Lúk. 12,
-ruvdlo aserúsángísainik tígdligkajugtutdlo angmarterívfigísángi- 33, 34.
-sainik tígdlíásángísainik; ²¹pekútíse najortarmatígik úmatívse. —
²²íse tímip káumarkutígá. taimáitumik íssít perkusersuígpat, tí- Lúk. 11,
-mít tamarme kaumassormíúsavok; ²³íssítidle ajorpat, tímít tamar- 34-36.
-me tármiúsavok. kaumassordle ílungnítok tárpat, tártoke ka-
-norme tauva agtígísave? ²⁴nálagkanut mardlungnut kívfartor- Lúk. 16,13.
-sínaussoxángílast: ardlát úmígígíuniuk áipá asásavá, ardlátdlúnt
ungagígíngnik áipá asígínásavá. Gútilo písússutitdlo kívfartorfigí-
-náungílast. ²⁵tamána pívdlugó okáupavse: ínúnese ísumaner- Lúk. 12,
-dlútígíásángílaste, suna nerísagígíse sunalúnt ímísagígíse; tímísílú- 22-31.
-nít ísumanerdlútígíásángílaste, suna atísagígíse. ínúnex angnérú-
-ngílaste nekígíssaní? tímílo angnérúngílaste ánorássaní? ²⁶tíngmí-
-ssat kílaup atánítut íssígíngíngí: síaruarterínatígígdlo katerssuína-
-tígígdlo kíunítgdlo kímatulíngítgdlat; taimáitok atátavse kílangmíu-
-ssup nerísítarparí. táukunánga píngárnerúngínerpíse? ²⁷kína ar- 10,31.
-dlarse tátgdísut takítígíssumík íngmínut tagdlísísínáuvá ísuma-
-nerdlútígígaluardlugó? ²⁸sórme ánorássat ísumanerdlútígíngíngí?
assorutít nuname naussut ílíniarfigíngíngí, kanok naujartortartut:

* akítsugkavtínígdlo

† isumákêrfigígívit akítsortívut;

suliniarnatigdlo perdlaiissaringitdlat. ²⁹ okáupavsile: Sálumúlünft nâlagauerssûgaluartok táukua ilâtut atitínekángilak. ³⁰ nunap merkue uvdlume aulángitsut akagule kissarssûmut kissugissagssat Gûtíp taima atitikamigit, angnerungártumik ilivse písánginerpâse, ugpernikitsuse? ³¹ taimáitumik isumanerdlúsángilase okardluse: suna nerísavarput? suna imísavarput? suna atisavarput? ³² ta-máko tamaisa Gútimik nalussut piniarsínararait; atátavsile kí-langmiussup ilisimavâse tamákunínga tamanik ajorssartartuse. ³³ Gútip nâlagauvfia iluarnerdlo táussumane atortok piniarkársigik, tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit píumârpase. ³⁴ taimáitumik akagugssak isumanerdlûtigekínasiuk, akagugssak píminik isuma-nerdlûtigssakásangmat. uvdlup erdlokinarnera uvdlormut nâmag-tarpok.

kapitalit 7.

Jíausip kákame okalússinera nâssok (erkartússerkussíngitsok; kíussok kínlugsínásá-ngitsok; isertarfíngmik nerukitsumik isertarfíngmigdlo nerutusúmik; pruvfítiorúkusersau-nik; malingnigtine angúmut síanisúmut ássersúkâ); nâlagtariakartutut ajokersuissússok.

- Lúk. 6,37. 38. ¹ erkartússinavêritse erkartúnekarkunase. ² mássa erkartússisigissavsínik erkartúnekarumârpuse, úgtútigissavnigdlo úg-
- Lúk. 6,41. 42. -tuivfínekarumârpuse. ³ suvdlutit katángúpit íssiutá íssiginiar-píuk, páukarut íssingnítok maluginago? ⁴ suvdlutitdlünft katá-ngutit ima okarfigínauvíuk: uníkatdlait, íssiutit pératdlardlara; mássalo páukarut íssingnítok? ⁵ ilumórtússârniartutit úmâ, páu-karut íssingnítok pèrkâratdlauk, kíngornalo katángúpit íssiutâ pèrniaraluarumârpát. ⁶ ívdlernartok kíngminut túníúsángilarse, sapángarígsútisílo púlukínut nalugtásángilase; ísigkamingník tug-
- Lúk. 11,9-13. -dlakínavaít sâgfigalusílo alígtordlusílo. ⁷ kíngítse, túníneká-sause tauva; újardlerítse, naníssísause tauva; kasugtuígitse, ma-tuerfínekásausage tauva. ⁸ mássa kíussok nalingínak píssaraok, újardlersordlo naníssíssaraok, kasugtuíssordlo matuerfínekararaok. ⁹ kíalúnit ínúp ardlavse ernerme tímiussamik kínuvígípane újar-kamik túnísanerpâ? ¹⁰ aulísagkámígdlnít kínuvígípane pulate-riârssungmik túnísanerpâ? ¹¹ tauva ílivse nauk ajortuse kíornase túníssutiník ajúngítsunik túnígínaugavsigík, ímaka angnerussumík atátavse kílangmiussup ajúngítsunik túnísagai íngmínit kíussut?
- Lúk. 6,31. ¹² taimáitumik ínungnut kanordlúnft íliorfígerkúgúvse, ílívísísaok tai-matut íliorfígisigík; taimáiput ínatsísít pruvfítídlo agdlagáit. —
- Lúk. 13,24. ¹³ ísertarfíkut nerukítsúkut ísèrniarítse; ísertarfík nerutókíngmat

avkusinerdlo silekingmat aserorsimavfingmut sangmissok, tássûnalo ingerdlassut amerdlakaut; ¹⁴isertarfigdle nerukípok avkusinerdlo amekaok inûnartumut sangmissok, táussumíngalo nanississut ike-kaut. ¹⁵misigssoritse pruvftiorkusersunut, táukua ornigtarpâse savatut atissakardlutik, ilumíkutdle amarûput kîsortut. ¹⁶ineriti- Lúk. 6,41.
-tainit ilisarísavase. vîinigssanik katerssuisínaunerpat kakitdlarna-
-kutinit, figinigdîlûnft orpigkanit kînarigsunit? ¹⁷taima orpik ajú- 12,33.
-ngitsøk nungutdlugit ajúngitsunik inerititakartarpok, orpigdle ajor- Lúk. 6,43.
-tok ajortunik inerititakartarpok. ¹⁸orpik ajúngitsok ajortunik
inerititakarsínáungilak, orpigdlo ajortok ajúngitsunik inerititakarsí-
-náungilak. ¹⁹orpft ajúngitsunik inerititakángitsut tamaisa kipí- 3,10.
-savait ingnermutdlo igitdlugit. ²⁰taimáitumik inerititainit ilisa-
-rísavase. ²¹uvavnut okartut: Nâlagak, Nâlagak, kilangmiup nála- Lúk. 6,46.47.
-gauvfianut tamákísángitdlat, kisiáne atâtama kilangmiussup per-
-kussânik malingnigtut. ²²uvdlugssame ivssumane kavserssuit u-
-vavnut okarumârput: Nâlagak, Nâlagak, atigkut pruvftisut oka-
-lúngínerpugut? atigkut anernipilungnik anisitsingínerpugut? atig-
-kut kavsnik kivdlingnartuliúngínerpugut? ²³uvangale tauva na- Lúk. 13,27.
-lunaerfigiumârpâka [okardlunga]: ilisaríngisáinarpavse: kimagsinga,
iluaitsuliorumatûssuse-â. ²⁴taimáitumik nalingínak okautsivnik Lúk. 6,48.49.
tamákunínga tusartok malingnigtordlo ássersûsavara angúmut sia-
-nisûmut kaersume igdluliortumut. ²⁵siagdlerorssuángormat,
kúgssuakalermatdlo, anorerssuitdlo pitorardlutik sakangmáne igdlo
úpíngilak, kaersumut túngavilernekaramé. ²⁶nalingínardle okaut-
-sivnik tamákunínga tusartok malingníngitsordlo ássersûnekásavok
angúmut sianítsumut siorkane igdluliortumut. ²⁷siagdlerorssuá-
-ngormat, kúgssuakalermatdlo, anorerssuitdlo pitorardlutik sakang-
-máne igdlo úpípok úperujugssuardlune.
²⁸okautsitdlo tamáko Jîsusip nâsimangmagit, ajokersûtai inuit Mák. 1,22.
ánilârutigait; ²⁹nâlagtariakartutut ajokersormatik, agdlagkanik ili- Lúk. 4,32.
-simassutut pinane.

kapitalit 8.

pupigsox Jîsusip pupêrutikâ. sâkutût nâlagâta kivfâ ajorungnaersíkâ. Pîtrusip sakia anernipilugdliedlo amerdlasût katsorsarai. Jîsusimik malingninguermik. ano-rerssuak Nâlagkap katsortíkâ. anernipilugdliet mardluk nalaungmáne anernipiluit anisíkai pûlukinut pulatitdlugit.

¹kâkamitdle atermat, inugpagssuit maligpât. ²tauvalo pupig- Mák. 1,10-44.
-sup ornigdlugo patdlorfigâ okardlune: Nâlagak, piunaguvit pupê- Lúk. 5,12-14.

- rutísínauvarma. ³Jísusívdlo agssane isagtítdlugit agtorpá okar-
-dlune: píumavunga, pupérútít. ernínardlo pupingnerminik pérú-
-pok. ⁴Jísusívdlo okarfigá: mianerssorít, avdlamut tamána okau-
3 Mór. 14.2. -tigekinago; palasimutdle takutíkiartorit, tuníssutdlo Mórsasíp per-
-kússutigíssâ pígdliutigúk nalujungnaerutigíssânik.
- Lúk. 7.1-10. ⁵Jísusíle Kapernaumímut ísermat, sákutút nálagáisa íláta
ornígpá kínuvígálugó okardlunílo: ⁶Nálagak, kívfara tumartorsí-
-massók ígdleme nalavók ániakalunílo. ⁷Jísusívdlo okarfigá:
katsorsariartorumárpara. ⁸sákutútdle nálagáta akívâ okardlune:
Nálagak, kíngarkutekaunga ílingník ísertítsínex ígdluvnut; okaut-
-símk okarsínait, kívfara tauva ajorungnáisavók. ⁹úvangátaok
ínúgama nálagakardlunga, sákutúnígdlo nálagkersugakardlunga; ílâ-
-nutdlo okarúma: autdlarít, tauva autdlararaok; avdlamutdlo oka-
-ruma: karrít, tauva aggeraraok; kívfavnudlo okarúma: ímailíorit,
tauva taimailíoraraok. ¹⁰tamána Jísusíp tusaramíuk tupígúsugpok,
malígínílo okarfigái: ílumut okáupavse: ugpernermík taima agtí-
Lúk. 13, 28-29. -gíssumík Ísraflíkúnílúnít navssângílanga. ¹¹okáupavsíle: amerdla-
-sórssuítt pavángalo samángalo tíkíúkumárput, Aaperátldlo lísárdlo
Jákulo nerrívíngmut íngekatígálugít kílangmíup nálagáuvfíane. ¹²nâ-
-lagáuvfíngmílo kítorngássaugaluítt sílatánut ajagtornekásáput tár-
-nerssuarmut, tássane kíavdlutígldlo korsarkortásáput. ¹³sákutút-
-dlo nálagát Jísusíp sápa: angerdlarít; sórdlo ugperútít, taima
pínekarít. taimailíssordlo kívfâ ajorungnaerpok.
- Mák. 1,29-34. ¹⁴Jísusílo Pítrusíp ígdluanut pígame sakía takuvâ nalassók,
Lúk. 4,38-40. kanímanartumík náparsímassók. ¹⁵agssaisígutdlo agtormago, kaní-
-manartup kímagpá; makítldlunílo tauva kívfartorfígílerpai. ¹⁶ú-
-nungmatdle anernípílúgdlít amerdlasút táussumúnga ápait; aner-
-nerítldlo anísípai okausínarník, íluaitdlíssutdlo nálingínait katsor-
Is. 53,4. -sarpai; ¹⁷erkórkuvdlúgo pruvfítíkútt Ísaiákútt okáuseríssak, okar-
-mat: ajulíutívútt íngmínútt píspai, nápaútívútdlo ernessúgpai.
- Mák. 4,36. ¹⁸ínúgpágssuítdle ílusímagáne Jísusíp takúgamígít akíanútt
Lúk. 9,57-60. íkárkússívók. ¹⁹tauva agdlagkaník ílíssímássútt íláta ornígpá okar-
-fígálugó: ajokersuíssók, malísavavkít, sumutdlúnít autdlaraluaru-
-vít. ²⁰Jísusívdle okarfigá: teríangníat sísekartarput, tíngmíssat-
-dlo kílaup atánítútt ínekartarput; ínúvdle ernera níarkumínútt ígar-
-fígíssakángílarídlúnít. ²¹avdlavdló ajokersúgáisa íláta okarfigá: Ná-
-lagak, íluarígúgko atátaga ílíartoratdlarumagaluarpara. ²²Jísusívdle
-dle akívâ: malígínánaga, tokungássútt tokússortatík ílíartordlíssígík.
Mák. 4,36-41. ²³umíatsíámútt tauva íkívo, ajokersúgáísálo malígípat. ²⁴tau-
Lúk. 8,22-26.

-valo taserssuarne pitorartorssuángokaok, magdlitdlo umiatsiak kâtdlarpât, táunale sinigtok. ²⁵ ajokersugaisalo ornigpât, itersar-dlugulo okarfigât: Nâlagak, ánautigut, umiulerpugut. ²⁶ okarfigaile: ugpernikitsuse, sôk nangiarpise? tauva makípok, anorilo taser-ssuardlo agpísalūpai; tauvalo katsordluínarpok. ²⁷ inuitdle tupi-gusugput okardlutik: kiname-una? anorivdlo ímavdlo nâlagkât.

²⁸ akianutdlo pingmat Gerrísamiut nunānut, anernipilugdlit mardluk naláupât ilivernit pissut, táuko ersinartorssûngmata avkut tamána inuit atornek saperpât. ²⁹ atalo, nivdlitdlardlutik okalerput: Jísuse-â, Gûtíp erna, súsagavtigít? nagdiúngíkatdltitdlugo ániartikiartorpisigut? ³⁰ táukuale asiáne pûlukerpagssuit ítut neri-ssut. ³¹ anernipiluit tauva kínuvigât okardlutik: anisíkumaguv-tigut pûlukerpagssuarnut ukunúnga pularkutigut. ³² okarfigailo: autdlaritse. tauva anivdlutik pûlukerpagssuarnut puláput. tauvalo pûlukerpagssuit tamákerdlutik ivnamit taserssuarmut tingíput tatsime ípivdlutik. ³³ pârssissutdle kimāput, igdlokarfingmutdlo piv-dlutik tamaisa okalugtuarait, kanordlo anernipilugdlit pinekartut. ³⁴ tauvalo tássanimiut tamarmik aníput Jísuse pâriartordlugo; takugamíkulo inalerpât erkartik kimarkuvdlugo.

Mák. 5,1-17.
Lúk. 8,26-37.

kapitalit 9.

tumartorsimassok Jísusip ajorungnaersitdlugulo isumákêrfigigá ajortainik; Matíuse kaerkugá; ajokersugai ísingíniarne ajortut; arnak aunársinartok ajorungnaersiká Jaerusivdlo pania ūmartitdlugo; tagpítsut mardluk okajuitsordlo katsorsarai; katerssugagssat amerdlaxissut sulissugssatdlo ikekissut.

¹ tauva umiatsiāmút ikivdlune kingumut ikârpok igdlokar-fingminutdlo pivdlune. ² atalo, tumartorsimassok ínángavingmine nalassok táussumúnga āpât. ugperssusiatdlo Jísusip takugamiuk tumartorsimassok okarfigá: tugpatdlerit, ernex-â, ajortingnik isumákêrfiginekarputit. ³ atale, agdlagkanik ilisimassut ilait ilumí-kut okalulerput: una Gûtímut kakajardlerpok. ⁴ Jísusivdle er-karsautait issigigamigit okarpok: sôk ūmativsigut ajortumik er-karsarpise? ⁵ suna ajornángeruva, imalūnít okardlune: ajor-tingnik isumákêrfiginekarputit; imalūnít okardlune: makitdlutit íngerdlagit? ⁶ ilisimarkuvdlusiugdle inûp erna nuname ajortinik isumákísinaussok, tauva (tumartorsimassok sâpâ): makitdlutit ínángavít tigûk angerdlardlutitdlo. ⁷ tauva makitdlune angerdlar-pok. ⁸ inuitdle tamána takugamíko tupigusugput, Gûtílo úner-siutigât, inuit taima pigināngortingmagit.

Mák. 2,3-12.
Lúk. 5,18-26.

- Mák.2.14-17.
Lúk.5.27-32. ⁹tássángalo Jísuse autdlarame inuk takuvá ilángauserivfingme igsiassok, Matúsími^k taissak; táuna okarfigá: malínga; tauva ní-
-kuípok maligdlugulo. ¹⁰pivordlo nerrivingme igsiatitdlugo ig-
-dlume, tauva ilángauserissut ajortuliartutdlo amerdlasút iserput
Jísusilo ajokersugailo nerrivingmut ingekatigalugit. ¹¹farisfaritdle
tamána takugamíko ajokersugainut okarput: sók ajokersortivse
ilángauserissut ajortuliartutdlo nerekatigai? ¹²Jísusivdle tamána
tusaramiuk okarfigai: perkigsut katsorsaissumik píssariakángitdlat,
Hús. 6.c. kisiáne náparsimassut. ¹³matumale isumá ilníariartorsiuk: ná-
-kingningnek iluarâra, tuníssutitdle pinagit. mássa iluartut pinagit
ajortuliartut kaerkujartorpáka avdlamik isumatárkuvdlugit.
- Mák.2.18-22.
Lúk.5.38-38. ¹⁴tauva Juánasip ajokersugaisa ornigpát okardlutik: sók u-
-vagut farisfaritdlo kavsmik ísingíniararaugut, ajokersugkatitdle
ísingíniarnatik? ¹⁵Jísusivdlo sápai: katitugssanut kaerkussat alia-
-sugsináupat uvigssak najortigalugo? uvdlutdle nagdliúkumárput,
tauva uvigssak táukunánga autdlarúnekásavok, tauvalo ísingíniaru-
-márput. ¹⁶ánorátokak ilártortaringilát ánórâminermik nutâving-
-mik, ilártornerminít ánórâk alerkigkumârmát alingneralo ajorne-
-rulerdlune. ¹⁷vínilo nutâk pôrusisorkanut ímiútaríngilát, pôrutsit
kâsangmagit, vîne kuilugsínardlune pôrutsitdlo aserordlutik; kisi-
-áne vîne nutâk pôrusisânut ímiútarât, tauva tamarmik aseror-
-tailissáúsáput.
- Mák.5.22-43.
Lúk.8.41-56. ¹⁸taima okalugfigingmagit, ata, misigssuissut iláta ornig-
-dlugo patdlorfigá okardlune: paniga aitsât tokuvok, agssangnigdle
patigkiartoruk, tauva úmâsavok. ¹⁹Jísusivdlo níkuítdlune maligpá
ajokersugkane ilagalugit. ²⁰atalo, arnap ukiut arkanek-mardluk
aunársínartup ornigpá tunuanít ánórâta kilúngautâ agtordlugo.
²¹ilumigut okarame: ánórâlúñft agtorsínaruvko ajorungnáisaunga.
²²Jísusivdle kiviardlune takugamiuk okarfigá: tugpatdlerít, paník-â,
ugpernerpit ánaupátít. taimailissordlo arnak táuna ajorungnaer-
-pok. ²³Jísusilo misigssuissup igdluanut pigame kardlortartut-
-dlo inuitdlo perpalugtut takugamigít okarfigai: ²⁴avssaeritse, ní-
-viarsiarak tokúngingmat, sínigsínardlunile. táukuale igdlautigát.
²⁵inuitdle anisitaungmata, iserdlune agssaisigut tigu^vá; tauva ní-
-viarsiarak makípok. ²⁶tamánalo tusâmassaulerpok nuname táu-
-ssumane tamarssuarne.
- Lúk. 7.17. ²⁷tássángalo Jísuse autdlarmat, tagpítsut mardluk maligpát
tordlulavdlutik okartut: Dâvip ernera úmâ, nákgítigut. ²⁸igdlu-
-mutdlo pingmat, tagpítsut táukua ornigpát; Jísusivdlo okarfigai:

taimailiorsínaussunga ugperpise? akivát: âp, Nâlagak. ²⁹tauva issaisigut agtordlugit okarpok: ugperssuserse nâpertordlugo pine-karitse. ³⁰tauva issait uisitáuput; Jîsusivdle inertingârpai okardlunc: mianerssoritse, tamatumínga tusartokarkunago. ³¹anigamigdle nuname táussumane tamarssuarne tusardliúpât.

³²táukulo aningmata, tauva inuk okajuitsox anernipilulik táussumúnga âpât. ³³anernipilugdlo anisitaungmat, okajuitsox okalulerpok. inuitdlo tupigusugput okardlutik: taimailissox Israíllíkúne takunekángisáinarpok. ³⁴farisfaritdle okarput: anernipiluit anisítarpai anernipiluit nâlagât ikiortigalugo.

³⁵Jîsusivdle igdlorpagssuagdlit nunakarfinguitdlo tamaisa sâkivai, nâlagiartarfine ajokersuissardlune ívangkfliulo nâlagauvfingmik okalüssíssutigalugo, inuitdlo nâpautait nalingínait ajûtaitdlo nalingínait katsorsarpai. ³⁶inugpagssuitdlo takugamigit nagdligilerpai, pissaríssersugauvdlutigdlo isumákígaungmata savatut pârssissokángitsutut. ³⁷tauva ajokersugkane okarfigai: katerssugagssat amerdlaxaut, sulissugssatdle ikekaut. ³⁸taimáitumik katerssugagssat inuat kínuvigisiuk sulissugssanik autdlartitserkuvdlugo katerssuivfingminut.

12,22.
Lúk. 11,14.

12,24.
Lúk. 11,16.

Mák. 6,34.
1 Pít. 2,26.
4 Mór. 27,17.

Lúk. 10,2.

kapitalit 10.

apustilit arkanek-mardluk Jîsusip únersútdlugitdlo Jútinut autdlartíkai.

¹ajokersugkanilo arkanek-mardluk ingminut kaerkuvai, pigínâússusekartípailo anernernut mingugtûnut, anisísínaorkuvdlugit nâpautitdlo nalingínait ajûtitdlo nalingínait katsorsarsínaorkuvdlugit.

²tamássalo apustilit táukua arkanek-mardluk arke: sujugdlek Sí-mût. Pîtrusimik taissak, katángutâlo Antriarse; Jákulo Sipitfusip ernera, katángutâlo Juánase; ³Pilípulo Bartulumfusilo Tûmalo Matfusilo ilángauserissûgaluak; ⁴Jákulo Alfusip ernera, Lipîfusilo Tattusimik atexusilik; Símtûdlo ilungersornertók Jûtarsilo Iskâ-riók, táuna pisitsissâ. ⁵táuko arkanek-mardluk Jîsusip autdlar-

típai inatdlugitdlo okardlune: Gûtimik nalussut avkutânut pinase Samâriamiutdlo igdloxarfnut isernase, ⁶angnerussumigdle savat támarsimassut Israflip inoxutaisa ilagissait ornigsigik. ⁷okalû-

ssiartoritsile okardluse: kilangmiup nâlagauvfia kanigdlivok. ⁸nâpârsimassut katsorsarsigik, pupigsut pupíarsigik, tokussut makitísigik, anernipiluit anisísigik. akekartínago pigavsiuk akekartínagútaox túniúsiuk. ⁹kûltimigdlûnft sílvimigdlûnft kangnúsangmig-

Mák. 3,14. il.
il. 6,7.
Lúk. 9,1.

Mák. 3,16-19.
Lúk. 6,14-16.

Lúk. 9,2.
10,9.

11,5.
Mák. 6,8-11.
Lúk. 10,4-12.
9,8.

2*

- dlünft kiterúmiokarniásángilase; ¹⁰ takuarfilissásángilase ardlaut-
 1 Tim. 5,18. -sissarnasilo kamilissarnasilo ajáupialissarnasilo; sulissok nerissag-
 -ssaminik pigssarsissariakarmat. ¹¹ sumutdle igdlorpalingmutdlünft
 nunakarfigmutdlünft pigângavse, sujunersiuissaritse, kíngarkúnángit-
 -sumik tássanítokarnersok, táussumanítuaritsilo autdlarserdlyse.
¹² sumutdlo igdlumut iserângavse erkigserkússissaritse. ¹³ igdludlo
 táussuma inue kíngarkúnángigpata, erkigserkússutivse písavai; kí-
 Lúk. 9,5. -ngarkúnarpatale, erkigserkússutivse uterfigísavâse. ¹⁴ sumilo ilag-
 -siumángigpase okautsisilo tusarumanagit, tauva anigitse tássanga
 11,24. igdlumit nunakarfigmitdlünft, isigkasilo kassfarsigik. ¹⁵ ilumut
 okáupavse: Sútumamiut Gumôramiutdlo nunât erkartútivfigssame
 atugssaunerussamik pinekásavok nunakarfigmit táussumánga.
 Lúk. 10,3. ¹⁶ ata, savatut autdlartípavse amarkut akornánut; taimáitumik si-
 24,9. -lagssorigitse pulateriárssugtut perkusersuitdlusilo tuínguatut.
 Mák. 13, ¹⁷ mianerssorsitsile inungnut, kigdliorfignut písísangmase iperar-
 9-13.
 Lúk. 21,12- ¹⁸ nálagarssuarnutdlo kúnginutdlo
 17. 12,11. písíkumârpâse uvanga pivdlunga táukualo inuiaitdlo nalujungnae-
 -rutigssânik. ¹⁹ taimale písigpase, isumanerdlúsángilase kanordlünft
 sumigdlünft oxalúsassuse, taimailissúkut okausigssavsinik tunineká-
 -sagavse. ²⁰ ilivse okalugtúngínavse, atátavsile anernerata iluvsigut
 okalugtígâse. ²¹ katángúne katángutâta tokúterkúsavâ, kitornilo
 angutâta, angajorkâtigdlo kitornaisa akerartúsavait tokutitdlugitdlo;
 24, 9. 13. ²² tamarmigdlo úmigssúsavâse atera pivdlugo. naggatigssamutdle
 aulajangersok ángakumârpok. ²³ nunakarftdle ardlâne kinugigpase,
 avdlamut kimâgitse. ilumut okáupavse: Israílikut nunakarfé tamá-
 Lúk. 6,40. -kernaviásángilase inúp erna tikisínago. ²⁴ ajokersugak ajokersor-
 Juán. 13,16. -timinit angnerúngilak, kivfardlünft nálagkaminit angnerúngilak.
²⁵ ajokersugak ajokersortimisut íkune, kivfardlo nálagkamisut íkune,
 nâmagpok. igdlup nálagâ Bílsipúlimik taigamíko, ímaka aitsât
 Lúk. 12,2-9. inokutai taima táisagait. ²⁶ taimáitumik ersigekinasigik; issertug-
 Mák. 4,22.
 Lúk. 8,17. -kamik sarkúmísángitsokángingmat, ángigissamigdlo ilisimaneká-
 -sángitsokángingmat. ²⁷ târtume ilivsinut okauserissáka kauma-
 -ssume okauserisigik; isuvssútigdlo tusagkase igdlut kaine torllu-
 -lássutigisigik. ²⁸ ersigísángilase timimik tokutsissut, tarnimigdle
 tokutsigínaunatik; angnerussumigdle ersigisiuk timimigdlo tarnimig-
 -dlo aserortitsigínaussok kernualassut kôruáne. ²⁹ kupanavarssuit
 mardluk aningaussat mingnertânik akekartaringínerpat? táukualo ilât
 atauserdlünft nunamut nákarnaviángilak atátavse perkúngigpane.
³⁰ ilivsile nutsasilünft tamarmik kisisimáput. ³¹ taimáitumik erse-

-kinase; kupanavarssugpagssuarnit pingárneruvuse. ³² taimáitumik ^{6,26.}
 uvavnik inungnut ángfautigingnigtok uvangátaok ángfautigiumârpara
 atátavnut kilangmiussumut; ³³ uvavnigdle inungnut miserratiging-
 -nigtok uvangátaok miserratigiumârpara atátavnut kilangmiussu-
 -mut. ³⁴ isumásángilase erkigsinermik nuname nagdliutitsiartor- ^{Lúk. 12.}
 -tunga; erkigsinermik pinanga panamik nagdliutitsiartorpunga. ^{51-53.}
³⁵ mássa tikiúpunga inuk agssuardlersísavdlugo angutânut panig- ^{Migg. 7.6.}
 -dlo arnânut ukuardlo sakianut, ³⁶ inúvdlo igdloxatine kíngarssor-
 -tigísavai. ³⁷ angúminigdlúnít arnaminigdlúnít uvavnit asangningne- ^{Lúk. 14,26.}
 -russox kíngarkúnakaok uvavne; ernerminigdlúnít paningminigdlú- ^{il. il.}
 -nít uvavnit asangningnerussox kíngarkúnakaok uvavne; ³⁸ sáninga- ^{16,24.}
 -ssulingminigdló erssugkumángitsox maligkumanangalo, táuna kí-
 -ngarkúnakaok uvavne. ³⁹ inússutsiminik navssártup inússutse á- ^{Juán. 12,25.}
 -naimârpâ; uvangalo pivdlunga inússutsiminik ánaissup inússutse ^{Lúk. 17,33.}
 navssârisavá. ⁴⁰ ilivsinik ilagsissup uvanga ilagsivânga, uvavnigdló ^{Juán. 13,20.}
 ilagsissup autdlatitsissiga ilagsivá. ⁴¹ pruvfite inûp ilagsiguniuk ^{Lúk. 10,16.}
 prúvftiungmat, pruvftisut akigssarsísavok; iluartordlo ilagsiguniuk
 iluartungmat, iluartutut akigssarsísavok. ⁴² ukualo mingninguit ^{Mák. 9,41.}
 ilât imermik nigdlertumik ermutsip imáinânik ímikuniuk ajoker-
 -sugaungmat, ilumut okáupavse: akilernekángísángilax.

kapitalit 11.

Juánasip kuississup parnaerússauvfingmínit ajokersugkaminik mardlungnik Jísuse
 autdlatitsivigigá; Juánasimik Jísuse okalugtok. nunakarfit kivdlingnartuliorfigi-
 -ssane avorkârigai; atátane únersiutigigá erdloxissutdlo ingminut kaerkuvdlugit.

¹ pivordlo Jísuse inatserêrame ajokersugkaminut táukunúnga
 arkanek-mardlungnut, tauva tássánga autdarpok ajokersuiartor-
 -dlune okalússiartordlunilo igdlokarfne.

² Juánasile Kristusip suliainik parnaerússivingme tusarame, ^{Lúk. 7,18-35.}
 ajokersugkane mardluk autdlatípai aperiartorkuvdlugo ima: ³ iv- ^{5 Mór. 18,15}
 -dlit táunavit tikiútugssak, avdlamigdlúnít utarkísanerpuget?
⁴ Jísusivdlo akivai okardlune: Juánase okarfigiartorsiuk tusagkav-
 -sinik takussavsínigdló: ⁵ tagpítsut tagpigsíput, tusiagtut pisugput.
 pupigsut pupèrúput, tusilartut tusarput, tokussut makiput, pít-
 -sutdlo ívangkíliumik okalugfiginekarpur; ⁶ pivdluarpordlo uvav-
 -nik mamiatsángitsox. ⁷ táukule autdlarmata, Jísuse inungnut ^{Lúk. 7,21-28.}
 Juánasimik okalulerpok: suna puilassuitsumut takujartorpisiuk?
 suvdortók anorip tamanut aulatitá? ⁸ sunalúnít takujartorpisiuk?

- inuk ánorârigsok? ata, ánorârigsut kúngit igdluinītaraut. ⁹ suna-
 -lūnt takujartorpisiuk? pruvftiusok? âp, okáupavse: pruvftimit
 Mal. 3.1. angnerussok. ¹⁰ táunauvorme agdlagkat okautigissât: ata, íngiliga
 Má. 1,2. sujunigkut autdlartípara avkutigssat sujunigkut iluarsarkuvdlugo.
¹¹ ilumut okáupavse: arnanit erniussune Juánasimit kuississumit
 angnerussumik sarkúmersokángilax; kilangmiuvdle nálagauvfiane
 Lúk. 16.16. mingnerussok táussumánga angneruvok. ¹² Juánasivdle kuississup
 uvdlue autdlarniutigalugit mánalo tikitdlugo kilangmiup nálagauvfia
 angutauserfiginekarpok, angutausersutdlo ingmingnut nutsugpât.
¹³ mássa pruvftit tamarmik inatsisitdlo takordlûgkerssârput Juá-
 Mal. 3.28. -nase tikiutserdlugo. ¹⁴ tamánalo ugperiúmaguvsiuk: táunauvok
 Lúk. 7.31-35. Elia tikiútugssax. ¹⁵ tusarsínaussunik siutilik tusardle. ¹⁶ kimut-
 -dle erkardlerft uko ássersūsaváka? merdlertut ássigait niuveriar-
 -tortarfingme igsiassut ilamingnutdlo tordlulassut ¹⁷ okardlutik:
 kardlortarfigigaluarivse taparumángilase; upíkaluaravtalo kiajumá-
 Juán. 10.20. -ngilase. ¹⁸ mássa Juánase tikiungmat nerinanilo imernanilo, o-
 -karput: anernipilokarpok. ¹⁹ inûp ernera tikiungmat nerivdlunilo
 imerdlunilo, okarput: takuvarse inuk una nerrersôx vīnimigdlo
 imertorssuax, ilángauserissut ajortuliartutdlo ikíngutigissât. kisi-
 -áne ilisimássut kitornaisa iluartútitarpât.
²⁰ tauva nunakarft avorkâilerpai kivdlingnartuliorfigingâgkane,
 Lúk. 10. avdlamik isumatāngingmata. ²¹ erkanax Korâtsít, erkanax Bît-
 13-15. -saita; kivdlingnartuliat ilivsíne pisimassut Tôrumilo Sítúmilo pi-
 -simagaluarpata, kangarssuardle pûgssiamik atissivdlutik arssanig-
 -dlo sauvdlutik avdlamik isumatârkajakaut. ²² okáupavsime: Tô-
 -rulo Sítútdlo erkartútivfigssame atugssaunerussumik pinekásáput
 ilivsínit. ²³ ivdlitdlo, Kapernaume-â, kutsigsisitaugaluartutit kilak
 tikitdlugo, unerivfingmut arkartínekásautit. kivdlingnartuliat i-
 -lingne pisimassut Sítumame pisimagaluarpata, sule uvdlume tá-
 10.15. -ssaorkajakaok. ²⁴ okáupavsime: Sítumap nunâ erkartútivfigssame
 atugssaunerussumik pinekásavok ilingnit.
 Lúk. 10.21. ²⁵ taimanikut Jísuse pilerpok okardlune: kutsavigâvkit atâ-
 -tak, kilauvdlo nunavdlo nálagât, ilisimatúnut sianisúnutdlo ta-
 -mána issertoragko merdlertúnguanutdlo sarkúmersitdlugo. ²⁶ má-
 Lúk. 10.22. -ssame, atâtax, taima iluarigagko ilingne. ²⁷ sût tamaisa atâtama
 uvavnut túniúpai. avdlap ernex ilisaríngilâ, atâtap kisime; âma
 avdlap atâtax ilisaríngilâ, ernerup kisime, erneruvdlo nalunaer-
 -figiumassaisa. ²⁸ ornigsinga tamavse erdlokissuse nanertugaussu-
 -silo, kasuersísavavse. ²⁹ nangmautara ilivsínut písisiuk iliniarfi-

-galungalo, kanilârama ũmativkutdlo makitajuikama; tauva kasuer-figssarsiumârpuse tarnivsínut. ³⁰nangmautara iluakingmat, nang-magkiússaralo okekalune.

kapitalit 12.

sapâtiutitdlugo Jísusip ajokersugai karrinik nutsuissut; tokungassunik agssalik Jí-susip katsorsarâ; nigoriartortok; tagpítsok okajuitsok ajorungnaersikâ farisíaritdlo agpísalútdlugit; anernermut ivdlernartumut agssortuissok isumákêrfíginexásángitsox; pruvfíte Júná nalunaerkutaussok; anernek mingugtók ilatártartok; Nâlagkap ilavínik.

¹taimanikut Jísusip nautsfat avkutigai sapâtiutitdlugo, ajo-kersugailo kâleramik karrinik nutsuilerput nerivdlutigdlo. ²fari-sfaritdle tamána takugamiko okarfigât: ata, ajokersugkatit sapâ-tíikut perkussáungitsumik iliorput. ³okarfigaile: atuáingínerpise Dâve kanok iliortok ilagissanilo kâleramik? ⁴kanok Gútip ig-dluanut iserdlune timiussat kínerkússutit nerigai, nauk táussu-múngalũnít ilagissainutdlũnít nererkussáungitsut, palasinut kisiáne? ⁵inatsisinilũnít atuáingínerpise, sapâtiugaluartúikut palasit nâlag-fingme sapât nalingínautítarât, píssútínekarnatigdle? ⁶okáupav-sile: nâlagfingmit angnerussok tamânipok. ⁷ilisimaguvsiugdle matuma isumâ: nâkingningnek iluarâra, tunissutitdle pinagit, tauva píngitsut pitdlagagssautíngerkajakâse. ⁸mássa inûp ernera sapâ-mútaok nâlagauvok.

Mák. 2.23-28

Lúk. 6.1-5.

5 Mór. 23,26.

2 Mór. 20.10.

1 Sám. 21.6.

2 Mór. 29,33.

4 Mór. 28.

9.10.

9.13.

Eús. 6.6.

⁹tássángalo autdlarame nâlagiartarfíanut iserpok. ¹⁰atalo, inuk tássanítok, táussuma agssaisa igdlue tokungassut. aperâtdlo okardlutik: sapâtíikut katsorsaivdlune iluarpa? tássa pasigdleru-mavdlugo. ¹¹akivaile: kia ardlavse savatuamik pígdlop, sapâtíikut iterssamut nákarpat, tigúsángínerpâ kakivdlugulo? ¹²atale inuk savamit píngárnerungármát. taimáitumik sapâtíikut ajúngitsulior-dlune iluarpok. ¹³tauva inungmut táussumúnga okarpok: agssatit isagtíkit; isagtingmatigdlo kíngumut iluarsíput igdlumigsut iler-dlutik. ¹⁴tauva farisíarít anivdlutik isumalíokátígílerput pívdlugó, kanok ilivdlutik tokúniásagígtik. ¹⁵Jísusivdle malugíleramígit tássánga autdlarpok, inugpagssuitdlo malingmáne tamaisa katsor-sarpai. ¹⁶inertíngárpaile nalunaerutíngerkunane; ¹⁷erkôrkuvdlugo pruvfítíikut Isaiáikut okáuserissak, okarmát: ¹⁸ájuna kívfara kíni-gara, asassara tarníma nuánaríssâ; anernera táussumúnga túniú-kumárpara, erkartússisígssardlo inuíakátígíngnut okáussutígísavá. ¹⁹sakítsáisananilo nívdliásángílak, nípálo tusarssáúsángílak igdlut akornáne. ²⁰suvdlortók nagfalík navdlorkísángíla, íperardlo ka-

Mák. 3.1-6.

Lúk. 6.6-11.

Is. 42.1-4.

- milersok kamivísangilá, erkartüssisigssak nāmagsitserdlugo aju-gauníkut. ²¹ inuiakatigítldlo arka neriugfigisavát.
- Lúk. 11. ²² taimane anernipilulik tagpítsox okajuitsox táussumúnga ā-
^{14-23.} -pát: ajorungnaersípálo, tagpítsox okajuitsox okalulersitdlugo tag-
 Máx. 3. ^{22-30.} -pigsisitdlugulo. ²³ inuitldo tamarník ánilárput okardlutik: tá-
 -ssáungínerpa táuna Dávíp ernera? ²⁴ farisfaritdle tamána tusara-
 -miko okarput: táuna anernipilungnik anisitsíssutekángilax avdla-
 -mik, kisiáne Bílsipúle anernipiluit nálagát ikiortigalugo anisítar-
 9. ^{34.} -pai. ²⁵ erkarsautaitdle Jísusip ilisimagamigit okarfigai: nálagauv-
 -fiup nalingínaup inue ilagígkungnaerunik nungúnaviakaut; nuna-
 -katigítldlúnít igdlokatiigtldlúnít ilagígkungnaerunik atásángitdlat.
²⁶ Sātánivdle Sātane anisikuniuk ingminik ilagiungnáisavok; kanor-
 -me tauva nálagauvfia atásava? ²⁷ uvangalo anernipiluit anisíkuvkit
 Bílsipúle ikiortigalugo, kiname tauva ikiortigalugo kitornavse ani-
 -sítarpait? taimáitumik táukua erkartūsaváse. ²⁸ anernipiluitdle
 anisíkuvkit Gútip anernera ikiortigalugo, tauva Gútip nálagauvfiaata
 tikisimásaváse. ²⁹ kanordlúnít ilivdlune inuk nakuarssúp igdluanut
 isersínauva pekutainik pfaivfigalugo? kisiáne nakuarssuak kiler-
 -ssorkáruniuk, tauvalo igdlua pfaivfigisínauvâ. ³⁰ ilagíngisama nu-
 -ngutdlutik akerartorarānga, katerssuekatigíngisákalo nungutdlutik
 saggaisaraut. ³¹ taimáitumik okáupavse: ajortuliainik kakajardler-
 -nerinigdlo tamanik inuit isumákêrfiginekásáput; anernermutdle
 Lúk. 12. ^{10.} kakajardlernerinik inuit isumákêrfiginekásángitdlat. ³² inúvdlo er-
 -neranut agssortuivdlune okalugtok isumákêrfiginekásavok; aner-
 -nermutdle ivdlernartumut agssortuivdlune okalugtok isumákêrfi-
 7. ^{16-18.} -ginekásángilak, silame matumanilúnít áipánilúnít nāme. ³³ ímaka
 Lúk. 6. ^{43.44.} orpik ajúngitsúgpat, tauva inerititáisaok ajúngitsūsáput; ímakalúnít
 orpik ajortúgpat, tauva inerititáisaok ajortūsáput; mássa ineriti-
 -tainit orpik ilisarinékartarpok. ³⁴ tautúko pulateriârssuít piarait,
 ajortuse kanok ilivdluse ajúngitsumik okalúsavise? mássa úmatip
 Lúk. 6. ^{45.} ulivkârutânit kanek okalugtaraok. ³⁵ inúp ajúngitsup ajúngitsut a-
 -nisítarai úmáme pekúsivianit ajúngitsumit; inúvdle ajortup ajortut
 anisítarai pekúsivingminit ajortumit. ³⁶ okáupavsile: erkartútivfig-
 -ssame inuit navsuerkunekásáput okauserissatik piúngitsut tamaisa
 pivdlugit. ³⁷ okautsingnit iluartútinekásautit, āma okautsingnit
 pitdlagagssautínekásautit.
³⁸ tauva agdlagkanik ilisimassut farisfaritldo ilaisa sâpát okar-
 16. ⁴ -dlutik: ajokersuissox, nalunaerkúmik ilingnit takujumagaluaxaugut.
 Lúk. 11. ³⁹ akivaile okardlune: erkardlerít uko ajortut uverssartut nalunaer-
 29-32.

-kúmik takujumáput, avdlamigdle nalunaerkúmik tuninekásangit-
 -dlat, kisiáne pruvfite Jûna nalunaerkutigisavát. ⁴⁰sôrdlume Jûna Jûn. 2,1.
 uvdlut pingasut únússatdlo pingasut imarmiorssûp iluanitok, taimá-
 -taok inûp erna uvdlut pingasut únússatdlo pingasut nunap ilua-
 -nîsavok. ⁴¹Nfnivimiut erkartüssivingme sarkúmerumârput erkar-
 -dlerit uko ilagalugit pitdlagagssautisavdlugitdlo, Jûnap okalüssi-
 -neragut avdlamik isumatâramik; atale, mânîpok Jûnamit angne-
 -russook. ⁴²kujatâta kúngia arnak erkartüssivingme sarkúmeru- 1kúng. 10,1.
 -mârpok erkardlerit uko ilagalugit pitdlagagssautisavdlugitdlo,
 nunap isuanit aggerame Sâlumûp ilisimássusia tusariartordlugo;
 atale, mânîpok Sâlumûmit angnerussook. ⁴³anernekingmigtók Lúk. 11.
 inungmit anissarângame, imekángitsutigut ingerdlassaraok kasuer- 24-26.
 -figssarsiordlune, nanissinanile. ⁴⁴tauva okararaok: igdluvnut ki-
 -magarigaluavnut utisaunga; tikikângamiugdlo takulerarâ inigine-
 -kángitsok saligsimassordlo pînersarsimassordlo. ⁴⁵tauva autdla-
 -raraok anernernik avdlanik arfínek-mardlungnik ilatârdlune ing-
 -minit ajornerussunik; iserângamigdlo tássane initâraraut, inugdlo
 táuna kingorna ajorneruleraraok sujornanit. taimátaok uko erkar-
 -dlerit ajortut isáput.

⁴⁶sule taima inungnut okalugtitdlugo, ata, arnâlo katángutailo Mák. 3,31-35.
 tauva silatangiúput okalokatigiumavdlugo. ⁴⁷tauva ilâta okarfigâ: Lúk. 8,19-21.
 ata, arnatdlo katángutititdlo silatangiúput okalokatigiumavdlutit.
⁴⁸okarfigissinile akivâ okardlune: kina arnarâra, kikutdlo katángu-
 -tigâka? ⁴⁹agssanilo ajokersugkame tungānut isagtitdlugit okar-
 -pok: tamássa arnara katángutikaló. ⁵⁰mássa atâtama kilangmiu-
 -ssup perkussânik malingnigtok tássa nukara najagalo arnaralo.

kapitalit 13.

Jisuse ássersûtítigut okalugtók: nautsiagssanik siaruarterissumik; nautsiagssapilung-
 -nik kajússiagssat akornánitunik; sínupip nautsiagssartânik; timiussiagssat sêrnar-
 -sautigssânik; pekúmik issertugkamik; sapángarigsumik akisûmik; kagssutinik
 piniutigssanik; pruvfite nunamine asigínarnekartok.

¹uvdlok táuna Jisuse igdlumit anigame taseressûp sinânut Mák. 4,1-9.
 ingípok. ²inugpagssuitdle katerssorigilermáne umiatsiâmut ikiv- Lúk. 8,4-8.
 -dlune ingípok, inugpagssuitdlo tamarmik tatsip sinânîtuarput.
³tauva okalugfigiualerpai ássersûtítigut okardlune: ata, nautsiag-
 -ssanik siaruarterissook siaruarteriartortok. ⁴siaruarterisitdlugulo
 ilait avkusernup sanianut tugput, tingmíssatdlo pukulugkiartorpait
 nungutdlugitdlo. ⁵ilaitdlo ujaragtûmut ivssokardluángitsumut tug-

-put naulertordlutigdlo itisùmik ivssokánginamik. ⁶ sekinerdle nuingmat ũput, sordlakánginamigdlo tokúput. ⁷ ilaitdlo kakitdlar-nakutit akornánut tugput, kakitdlarnakutitdlo naujartoramik táuko ipitípait. ⁸ ilaitdle ivssorigsumut tugput inerititakalerdlutigdlo, ilait untritileriagkanik, ilait arfinilingnik kuleriagkanik, ilait pinga-sunik kuleriagkanik. ⁹ tusarsínaussunik siutilik tusardle.

Lúk. 8.⁹⁻¹⁵.
Mák. 4.¹⁰⁻²⁰.

¹⁰ ajokersugaisalo ornigpât okarfigalugo: sôk ássersûtítigut okalugfigaigit? ¹¹ akivaile okardlune: ilivse tuninekarpuse ángigissat kilangmiup nálagauvfiata pé ilisarerkuvdlusigik, táukule taima tuni-
nekángitdlat. ¹² mássa pekartok tuninekásavok pekangâlersitdlugo, pekángitsordle arsârnekásavok pianik agdlât. ¹³ taimáitumik á-

^{25,29}.
Lúk. 8.¹⁸.

-ssersûtítigut okalugfigissarâka, mássa issigigaluardlutik takung-
níngitdlat, tusaraluardlutigdlo tusángitdlat pásissakarnatigdlo.

Is. 6.⁹. il. il.
Juán. 12.⁴⁰.
ap. sul. 28,
²⁶. il. il.

¹⁴ táukunúngalo erkûpok Isaiap takordlûgkerssârutâ imáitok: siu-
-tívsínik tusásause pásissakarnasilo, issivsinigdlo issigísause taku-
-ssakarnasilo; ¹⁵ mássa inuiait ukua ũmatait mángertitáuput, siu-
-timingnigdlo tutsaríput, issimingnigdlo pigdlitsíput, issimingnik
takungningnaviásanatik siutimingnigdlo tusásanatik ũmatimingnig-
-dlo pásissakásanatik sâsanatigdlo uvavnutdlo katsorsartísanatik.

Lúk. 10.²⁸.
il. il.

¹⁶ ilivsile issise pivdluarput takungnigtaramik, siutisilo tusaissara-
-mik. ¹⁷ ilumut okáupavse: pruvfititdlo iluartutdlo amerdlasût
takussarse takujumagaluarât takunagulo, tusagarsilo tusarumaga-
-luarât tusarnagulo. ¹⁸ tauva ilivse ássersût siaruarterissumik
tusarsiuk. ¹⁹ nálagauvfingmik okausek inûp tusarângago pásinagu-
-lo, tauva ajortup ivssuma p̄ariartorarai ũmatánut siaruarterisi-
-massut; tássa avkuserup sanianut siaruarthersimassut. ²⁰ ujarag-
-tûmutdle siaruarthersimassut tássa okautsimik tusartok, táussuma
tipaitsugdlune pigilerasuararâ; ²¹ ilumigutdle sordlakánginame so-
-raivok; okauserdlo píssutigalugo nâgdliugtitsissokalerângat kinu-
-gingnigtokalerângatdlo, katsornane mamiatsaleraraok. ²² kakit-
-dlarnakutitdle akornánut siaruarthersimassut tássa okautsimik tu-
-sartok, silap matuma pé táussuma isumanerdlûtigigamigit písũ-
-ssutitdlo sagdlokítarmâne, okausek ipititarâ inerititakarnanilo.
²³ ivssorigsumutdle siaruarthersimassut tássa okautsimik tusartok
pâsivdlugulo, tauvalo inerititakalerdlune, ilât untritileriagkanik, ilât
arfinilingnik kuleriagkanik, ilât pingasunik kuleriagkanik.

²⁴ avdlamigdlo ássersûmik okalugfigai: kilangmiup nálagauvfiata
sôrdlo inuk nautsfagssarigsunik siaruarterissok nautsfvingminut.
²⁵ inuitdle sinigitdlugit kíngarssortâ nautsfagssapilungnik siaruar-

-teriartorpok kajússiagssat akornánut autdlardlunilo. ²⁶ nautstatdlo naujartordlutik inerititagssakalermata, nautsfapilútaok malungnar-síput. ²⁷ tauva igdlup nálagá kivfaisa ornigpát okardlutik: nálagak, nautsfagssarigsunik siaruarteríngínerpit nautsfvingnut? sumíme tauva nautsfapilokarnerpa? ²⁸ akivailo: kíngarssuissup taimáilismavá. kivfaisa tauva aperát: tamákunínga nutsuiartorku-visigut? ²⁹ akivaile: nággá; nautsfapiluit nutsugkaluaruvsigik kajússiagssátaok sordlaiakinavase. ³⁰ tamarmik naokátigíngkilit katerssuivfik nagdliutserdlugo, katerssuivfigdlo nagdliutlerpat, katerssuissugssat okarfigiumárpáka: nautsfapiluit katerssorkársigik, kilerssordlugitdlo kilertángortardlugit ikivkarkuvdlugit; kajússiagssatdle kuivnut katerssorsigik. ³¹ avdlamigdlo ássersūmik okalugfigai: kilangmiup nálagauvfiata ássigá sínupip nautsfagssar-tá, tamána inúp tiguvidlugo nautsfvingminut nautsfagssiará. ³² tamánalo nautsfagssat tamarmik mingnertarigaluarpát, nauleránga-mile nautsfakatiminit angneruleraraok orpíngordlunilo, tingmíssat kilaup atánítut inítariartulersitdlugit avalekutaine. ³³ avdlamigdlo ássersūmik okalugfigai: kilangmiup nálagauvfiata ássigá timiussiagssat sérnarsautigssát, tamána arnap tiguvidlugo kajússanut úgtútít pingasut imánut akuliúpá tamát sérnalersitdlugo.

Mák. 4,31.
il. il.
Lúk. 13,19.

Lúk. 13,21.

³⁴ tamákunínga tamanik Jísuse inungnut okalugpok ássersútítigut, ássersútáungitsutigutdlo okalugfigíngilai; ³⁵ erkôrkuvdlugo pruvfítikut okauserissak, okarmat: kanera angmarumárpara ássersútítigut okalugdlunga; silarssúp túngavilerkárneranit issertugkat anisaváka.

Mák. 4,33
il. il.
tgs. 78,2.

³⁶ tauva Jísusip inuit ingmínt autdlartípai igdlumutdlo pivdlune. ajokersugaisalo ornigpát okardlutik: navsuaivfigítigut ássersūmik táussumínga nautsfapiluit nautsfvingmítut pivdlugit. ³⁷ akivailo okardlune: nautsfagssarigsunik siaruarterissok tássa inúp ernerá. ³⁸ nautsfvik tássa silarssuak. nautsfagssarigsut tássa nálagauvfingme kitornaussut. nautsfapiluit tássa ajortup kítornai. ³⁹ kíngarssuisok táukunínga siaruarterissok tássa marmardlíssorssuak*. katerssuivfik tássa silap matuma naggatigssá. katerssuissugssat tássa íngilit. ⁴⁰ sórdlume nautsfapiluit katerssortarait ingnarmik ikivkardlugit, taimátaok silap matuma naggatigssáne íkumárpok. ⁴¹ inúp ernerata íngiline autdlartíkumárpai, tákualo aserorsárutit tamaisa iluaituliortutdlo nálagauvfianit katerssorumárpait, ⁴² augtitsivingmutdlo ikualassumut ígísavait, tá-

* tórnárssuk, Diávulo.

-ssane kiavdlutigdlo korsarkortásáput. ⁴³tauva iluartut sekiner-
-tut kaumatigísáput atátamik nálagauvfiane. tusarsínaussunik siu-
-tilik tusardle. ⁴⁴ãma kilangmiup nálagauvfiaata ássigâ pekût
nautsivingme issertugak, táuna inûp navssàrigamiuk issertorkigpâ,
tipaitsûtigingàramiugdlo pigissane tamaisa tuniartorpai nautsìvik
táuna pisiaralugo. ⁴⁵ãma kilangmiup nálagauvfiaata ássigâ inuk
niuvertûssok sapángarigsorsiorok pitsaunernik; ⁴⁶sapángarigsordlo
atausek akisôrssuak takugamiuk pigissane tamaisa tuniartorpai
táuna pisiaralugo. ⁴⁷ãma kilangmiup nálagauvfiaata ássigai kag-
-ssutit ímamut nalugsimassut, nalingínarnik piniutigssat. ⁴⁸táto-
-kilerângatalo sigssamut kakítarait, ingitdlutigdlo ajúngitsut ná-
-partanut igssorararait, ajortudle erkararait. ⁴⁹taimátook silap
matuma naggatigssâne íkumâropok: íngilit autdlarumârupt ajortut
pfiariartordlugit iluartut akornánit; ⁵⁰augtitsivingmutdlo ikualassu-
-mut igisavait, tássane kiavdlutigdlo korsarkortásáput. ⁵¹Jísusip
okarfigai: tamáko tamaisa pásivisigik? akivát: âp, Nálagak. ⁵²tau-
-va okarfigai: taimáitumik agdlagkanik ilisimassup nalingínaup ki-
-langmiup nálagauvfianut ajokersugaussup ássigissará inuk ig-
-dlume nálagaussook, nutánigdlo pisorkanigdlo pekûsivingminit a-
-nisitsissartok.

Mák. 6,1-6. ⁵³ássersûtítldo tamáko Jísusip nâgamigit tássánga autdlar-
-pok. ⁵⁴nunaminutdlo pigame nálagiartarfiáne ajokersorpai, áni-
-lâlersitdlugit; tauva okarput: sumit una taima ilisimatigilerpa
taimalo kivdlingnartuliorsínauvdlune? ⁵⁵sanassup ivssuma erne-
-ríngínerpâ? arnâ Máriamik atekángínerdlune? Jákulo Jôrsasilo
Símútdlo Jútarsilo katángutigíngínerpai? ⁵⁶najailo tamarnik uvav-
-tíníngínerpat? sumíme tauva tamáko tamaisa pivai? ⁵⁷mamiat-
-sautigátdlo. Jísusivdle okarfigai: pruvfíte asigínarnekaráingilak
Juán. 4,44. kisiáne nunamine igdluminilo. ⁵⁸tássanilo amerdlasûnik kivdling-
Lúk. 4,24. -nartuliúngilak upíngíssusiat píssutigalugo.

kapitalit 14.

Juánase kuissisok Herútasip niakuersíkâ. angutit tatdlimanik túsintigdlit Jísusip
nerdlerai; tatsip kágut pisugtok; iluaitdlisimassut agtormáne ajorungnaersíkai.

Mák. 6,14-29. ¹taimaníkut Herútase nunamut iláinarmut nálagaussook Jísu-
Lúk. 9,7-9. -simik tusámalerpok. ²kivfaminutdlo okarpok: tássa Juánase
kuissisok; tokussunit makísimagame kivdlingnartulíssutit táussu-
Lúk. 3,19. -mane súníput. ³mássa Herútasip Juánase tigtutísimagâ kiler-
il. il. -ssortitdlugulo parnaerússivingmutdlo pisitdlugo Herútiarse nug-

-kame Pilípup nulia pivdlugo, ⁴Juánasip okarfigingmane: iluá-
 -ngilax ivdlit pigileragko. ⁵tokutíkumagaluaramiugdlo inuit er-
 -sigai, pruvftiusoringmássuk. ⁶ilānile Herútasip inūvfine nag- ^{21,26.}
 -dliússigamiuk, Herútiarsip paniata taparfigingmatik Herútasip
 nuánará. ⁷tamánalo pivdlugo únersükā ugpernarsaivdlune piu-
 -massānik tuniumavdlugo. ⁸arnamilo pilerisársimangmane okar-
 -pok: Juánasip kuississup niakuamik maunga tunínga pūgútamut
 ilisimavdlugo. ⁹tauva kúnge aliasulerpok, ugpernarsáunile piv-
 -dlugo nerekatinilo pivdlugit táussumínga tunerkuvā; ¹⁰autdlartit-
 -sivdlunilo Juánase parnaerússivingme niakuersípā; ¹¹niakualo ā-
 -pāt pūgútamut ilisimavdlugo nivarsiamut túniutdlugo, táussumalo
 arnaminut āpā. ¹²tauva ajokersugai tikiúput timā tiguavdlugo ili-
 -vermutdlo ilivdlugo: Jísusimutdlo okautigiartorpāt. ¹³tamána
 Jísusip tusaramiuk umiatsiámik tássánga asimut autdlarpok
 inokángitsumut; inuitdle tusaramíko nunakarfignit kuterordlutik
 maligpāt.

¹⁴Jísusilo niugame inugpagssuitdlo takugamigit nagdligiler-
 -pai, náparsimassortaitdlo kátsorsarpai. ¹⁵únungmatdle ajokersu-
 -gaisa ornigpāt okardlutik: tamána inokángilax, uvdlordlo náler-
 -pok; inuit uko ilingnit autdlartíkit, nunakarfignit nerissagssar-
 -siniariartorkuvdlugit. ¹⁶Jísusivdle okarfigai: autdlartitariakángit-
 -dlat; ilivse nerdlersigik. ¹⁷akivátdle: timiussat tatdlímáinait ta-
 -māne pigávut aulisagkatdlo mardluk. ¹⁸sāpaile: kaitdlit. ¹⁹tauva
 inuit nunamut ingerkuvai, timiussatdlo táuko tatdlímat aulisagkat-
 -dlo táuko mardluk tiguvai kilangmut árdlordlune pivdluarku-
 -ssivdlunilo, timiussatdlo avgordlugit ajokersugkaminut túniúpai,
 ajokersugaisalo inuit tuniorarpait. ²⁰tamarmigdlo neríput kársit-
 -dlardlutik; agfakutdlo sivnerussut katerssoramíkik nuioragkat ar-
 -kanek-mardluk ímerpait. ²¹mássalo nerissut angutit tatdlímanik
 túsintigdlit migssiliorait, arnatdlo merdlertutdlo kisinagit.

Mák. 6,34-44.
 Lúk. 9,12-17.
 Juán. 6,1-13.

²²Jísusivdlo ernínax ajokersugkane tuavisárpai umiatsiámút
 ikerkuvdlugit, akianut sujuarkuvdlugit, inuit ingminit autdlartitser-
 -dlugit. ²³inuitdlo ingminit autdlartíkamigit kákamut asiarpok
 tugsianiardlune; únungmatdlo tássane kisingorúpok. ²⁴umiat-
 -saiatdle taserssuarne avasigdlérésut malingnitdlo ajulerdlutik,
 anore agssoramíko. ²⁵únuákutdle pigárfít sisamāne Jísusip tiki-
 -pai tatsip kágut pisugdlune. ²⁶ajokersugaisale takuleramíko tat-
 -sip kágut pisugtok ánilárput okardlutik: tássa aliortugauvok;
 ersinermidlo nivdlialekaut. ²⁷Jísusivdle ernínax okalugfigilerpai

Mák. 6,45-56.
 Juán. 6,14-21.

okardlune: tugpatdleritse, uvangauvunga, ersexinase. ²⁸ Pítrusiv-
-dle akivá okardlune: Nálagak, ivdliuguvit uvavnut ornerkugit tat-
-sip kágut. ²⁹ akiválo: karrít. Pítruse tauva umiatsiâmit arkar-
-dlune tatsip kágut pisulerpok Jísuse orningniardlugo. ³⁰ pito-
-ralersordle takuleramiuk nangialerpok, kivileramilo nivdlialerpok
okardlune: Nálagak, ánáunga. ³¹ Jísusivdle isagtorasuardlugo ti-
-guvá okarfigalugulo: tautûna ugpernikitsox, sôx nakimavit?
³² umiatsiâmudlo ikingmata katsorpok. ³³ umiatsiâmítudle ornig-
-dlugo patdlorfigât okardlutik: ilumut Gûtíp ernerâtit.

Mák. 6.53-56.

³⁴ ikâramigdlo nunamut Ginîsaramut píput. ³⁵ tássanimiut-
-dlo ilisarigamíko autdlartitsíput erkamingnut tamarmut, iluaitdli-
-ssutdlo nalingínait táussumúnga âpait. ³⁶ kínuvigât tauva áno-
-râme kilúngaútáinâlûnt ingmingnut agtorterkuvdlugo; tamarmig-
-dlo táussumúnga agtuissut ajorungnaerput.

kapitalit 15.

farisjarit maligagssarsiat Jísusip agssuarigai. arnamik Kânâkut ilâník. inugpagssuit
iluaitdlisimassortait Jísusip ajorungnaersíkai; angutit sisamanik túsintigdlit nerdlerai.

Mák. 7.1-23.

¹ taimane agdlagkanik ilisimassut farisjaritdlo Jerúsalamít
pissut Jísuse ornigpât okardlutik: ² sôx ajokersugkavit sujugdler-
-nit maligagssarsiat sanerkútarpat? agssatik assagtaríngínamíkik
nerissarángamik. ³ akivai okardlune: sôrme tauva ilivse Gûtíp

2 Mór. 20.12.
& 21.17.

inássutai sanerkútarpisigik maligagssarsiasie pivdlugit? ⁴ Gûte ima
perkussingmat: atátatdlo anânatdlo atarkíkit; imalo: atátaminut-
-dlûnt anânaminutdlûnt okarnigtok tokúsavok. ⁵ ilivse okara-
-rause: angúminutdlûnt arnaminutdlûnt ima okartokarpát: uvav-
-nit pissagssaraluit tuníssutauvok; táussuma angúnilo arnilo atar-
-kissariakartísángilai. ⁶ taimalo Gûtíp inássutâ sakigtíparse ma-

Is. 29.13.

-ligagssarsiasie pivdlugit. ⁷ tautûko ilumórtússârniartut, Isaiap er-
-kordluarsimassumik takordlúgkerssârutigáse okarame: ⁸ inuit u-
-kua patdligtarānga kanermingnik, atarkissarāngalo kardlumíngnik,
ûmataisale ungasigpānga; ⁹ asulínax kивfartūtarānga, ajokersūtít
inuínait inatsisigissait ajokersūtítigissaramíkik. ¹⁰ inuit tauva
kaerkuvai okarfigalugit: tusarnâritse pâsiniardlugulo: ¹¹ kaníkut
isertut inuk mingugtítaríngilât, kaníkutdle anissut inuk mingugti-
-tarât. ¹² tauva ajokersugaisa ornigpât okarfigalugo: ilisimavigít
farisjarit mamiatsagtut, okausex tamána tusaramíko? ¹³ akivaile
okardlune: naussut atátama kilangmiussup íkússugaríngisai tamar-

-mik mángumingnut agdlát nutsungnekásáput. ¹⁴ alarsigik; tag- Lúk. 6,39.
 -pftdlutik tagpftsokatitik tasiorpait. tagpftsuvdle tagpftsokáne ta-
 -sioruniuk iterssamut nákakatigísáput. ¹⁵ Pítrusip tauva sãpã
 okardlune: ássersũmik tamatumínga navsuiaivfigitigut. ¹⁶ Jísusile
 okarpok: ilivsilũnit sule sujunekángilase? ¹⁷ sule misigíngilase ka-
 -níkut isertut tamarmik nássanut píssarmata samũnalo anissar-
 -dlutik? ¹⁸ kanikutdle anissut ũmámit píssaraut, tamákualo inuk
 mingugtítarát. ¹⁹ ũmámit píssarmata isumapiluit, tokutsinerdlo
 arnaunekarnerdlo uverssainerdlo tigdlingnerdlo nalunaiautitdlo
 sagdlussut kakajardlerneritdlo. ²⁰ tamákua inuk mingugtítarát,
 agssanile assagsimanagit inuk nerigaluarune tássánga mingugti-
 -sángilax.

²¹ Jísusilo tássánga autdlarame Tõruvdlo Sítũvdlo erkãnut Mák.7,24-30.
 piartorpok. ²² atalo, arnak Kãnãkut ilát táukua erkãnit aggerpok
 tordlulavfigalugulo okardlune: Nãlagax, Dãvip ernerã, nãkigí-
 -nga; paniga anernipilũp nãgdliugtingãrpã. ²³ akíngilãle okaut-
 -simigdlũnft. ajokersugaisã tauva ornigpãt inalerdlugulo okar-
 -dlutik: ilingnit autdlartíssuk, nivdliavfigingmatigut. ²⁴ sãpaile
 okardlune: avdlanut autdlartitãungilanga, kisiãne savanut tãmar- 10,6.
 -simassunut Israflip inokutaisã ilagíssainut. ²⁵ tãussumale or-
 -nigdlugo patdlorfigã okardlune: Nãlagax, ikiúnga. ²⁶ akivãle o-
 -kardlune: iluángilax merdlertut nerissagssainik arsãrdlugit, king-
 -mínguanutdlo erkardlugit. ²⁷ arnavdle sãpã: mássame, Nãlagax;
 taimãitok nákálanikut nãlagkamik nerriviãnit nákartut kingmínguisã
 nerissarpait. ²⁸ tauva Jísusip akivã okardlune: arnak ũmã ugper-
 -ssutsit angekaok; píumassangnik pinekarit. taimailissordlo pania
 ajorungnaerpok.

²⁹ tássángalo Jísusile autdlarame Galilíap tãssãssuanut pívoK; Mák.7,31-37.
 kãkamutdlo majuardlune tássánga ingípok. ³⁰ inugpagssuitdlo or-
 -nigpãt tãsiagtunik tagpftsunigdlo okajuitsunigdlo ilokíssersunigdlo
 avdlanigdlo kavserssuarnik ilakartut, táukulo Jísusip isigaisã sãnut
 ilingmatigik ajorungnaersípai. ³¹ inuitdlo tupigusulerput takuga-
 -míkik okajuitsut okalulersut ilokíssersutdlo ajorungnaersut tu-
 -siagtutdlo pisugtut tagpftsutdlo tagpigsissut; Israflivdlo Gũtia
 únersiutigãt.

³² Jísusivdle ajokersugkane kaerkuvãi okardlunilo: inuit uko Mák. 8,1-10.
 nagdligekãka, uvdlut pingasut najormãnga nerissagssakarãtigdlo;
 ísínãgít dlo uvavnit autdlartikumángilãka, ingerdlatitdlutik tumã-
 -ngorkunagit. ³³ tauva ajokersugaisã okarfigãt: sumit nãmagtunik

nekigssarsísaugut tamáne inokángitsume inugpagssuit ukua kár-
-sitdlautigssainik? ³⁴Jísusivdle sápai: kavsinik timiussautekarpise?
akivát: arfinex - mardlungnik aulisagáguanigdlo kavínguanik.
³⁵tauva inuit nunamut ingerkuvai, ³⁶timiussatdlo arfinex-mardluk
aulisagkatdlo táuko tiguvai, kujavdlunilo avgorpai ajokersugkaminut
túniutdlugit, ajokersugaisalo inuit tuniorarpait. ³⁷tamarmik tauva
neríput kársitdlardlutigdlo, agfakutdlo sivnerussut katerssoramíkik
nuioragkat arfinex-mardluk ímerpait. ³⁸mássalo nerissut angutit
sisamanik túsintekartut, arnatdlo merdlertutdlo kisínagit. ³⁹tauva
inuit ingminit autdlartíkamigit umiatsiámut ikivok Magtala er-
-kánut pivdlune.

kapitalit 16.

nalunaerkúmik kilangmit takuterkussut. farisjarit sérnarsautigssiánik. Pítruse
Kristusimik ilisarssissok. ilagígisine Jísusip únorsorfigigai ajokersugkanilo
okaorkigsárdlugit.

Mák. 8,11-13.
Lúk. 12,

¹tauva farisjaritdlo satusjaritdlo ornigpát, ússerdlugulo na-
-lunaerkúmik kilangmit takuterkúput. ²akivaile okardlune: ú-
-nugkángat okararause: akago silagígisísavok, kilak augpitdlaking-
-mat. ³kaussarângatdlo okararause: uvdlume silardlúsavok, kilak
augpitdlakingmat nússerdlunilo. tautúko ilumórtússárniartut, kilak
takuvdlugo avdláussusé nalussaríngilase, uvdlutle mákua nalu-
-naerkútait saperpase? ⁴erkardlerít uko ajortut iverssartut nalu-
-naerkúmik takujumáput, avdlamigdle nalunaerkúmik tuninekásá-
-ngitdlat, kisiáne pruvfite Júna nalunaerkutigisavát. tauva kimag-
-dlugit autdlarpok.

Mák. 8,15-21.
Lúk. 12,1.

⁵ajokersugailo akianut ikáramik timiussissásavdlutik puor-
-put. ⁶Jísusivdle okarfigai: mianerssorniaritse farisjaritdlo satu-
-sjaritdlo sérnarsautigssiánut. ⁷tauva ilumíkut erkarsalerput o-
-kardlutik: tássa timiussissángínavta. ⁸Jísusivdle malugilerami-
-git okarfigai: tautúko ugpernikitsut, sôk iluvsigut erkarsarpise
timiussissángínavse? ⁹sule misigíngilase? erkáingilisigigdlúnit ti-
-miussat táuko tatdlimat inungnut tatdlimanik túsintilingnut, nuio-
-ragkatdlo kavsit taimane ímeravsigik? ¹⁰ivkulúnft timiussat arfi-
-nek - mardluk inungnut sisamanik túsintilingnut, nuioragkatdlo
kavsit taimane ímeravsigik? ¹¹kanorme tauva misigíngilase timiu-
-ssak píngíkiga, okarama farisjaritdlo satusjaritdlo sérnarsautig-
-ssiánut mianerssorkuvdluse? ¹²tauva pásilerpát timiussiagssat

sèrnarsautigssānut mianerssorkuvdlutik píngingmatik, kisiáne fari-
-sfaritdlo satustaritdlo ajokersûtānut.

13 tauva Jfsuse Kaisáriap Pilípup piata erkānut pigame ajo-
-kersugkane aperai okardlune: uvanga inûp ernerā inuit kinauso-
-rānga? 14 akivât: ilaisa Juánasiusorâtit kuississock, ilaisalo Eliau-
-sorâtit, ilaisalo Jerimiasorâtit, avdlausorâtitdlūnît pruvfitit ilât.

Mák. 8, 27-30.
Lúk. 9, 18-21.

15 okarfigailo: ilivsime kinausoraisinga? 16 tauva Sîmûp Pîtrusip
akivâ okardlune: Kristusiuvutit Gûtíp ûmassup ernerā. 17 Jfsusip
tauva sâpâ okarfigalugo: pivdluarputit Sîmût Jûnap ernerā, uving-
-nuvdlo auvdlo tamatumínga nalujungnaersíngingmatit, atátamale
kilangmiussup. 18 uvangalo okáupavkit: Pîtrusiuvutit, kaersumut-
-dlo tamatumúnga igdluliariumârpáka ilagtsíka, táuko unerivfiup
isávftisa artúsavait. 19 ilingnutdlo túniúkumârpáka kilangmiup nâ-
-lagauvfata matuersautai: nuname kilerssugkatit nungutdlutik ki-
-langmísaok kilerssorsimásáput, nunamilo kilerússaigkatit nungut-
-dlutik kilangmísaok kilerússaersimásáput. 20 tauva ajokersugkane
inerterpai okautigerkunane Kristusiugame.

Juán. 6, 69.

18, 18.

21 tamatuma kingorna Jfsusip ajokersugkane nalunaerfigilerpai
Jerûsalāmut písagame ániangártínekásavdlunilo utorkaunernit pa-
-lasiunernitdlo agdlagkanigdlo ilisimassunit, tokutitaujumârdlunilo
uvdlutdlo pingajuáne makíkumârdlune. 22 Pîtrusip tauva ingminut
pisípâ, inertingâlerdlugulo okarfigâ: sernigilisit, Nâlagax, taimaise-
-kinak. 23 kiviardlunile Pîtruse okarfigâ: tunuvnut nigorit, Sâtane-â,
mamiatsautigâvkit; Gûtíp pê pinagit inuit pê isumagigagkit.

Mák. 8, 31-33.
Lúk. 9, 22.

24 tauva Jfsusip ajokersugkane okarfigai: uvavnik malingnig-
-kumassok ingminik isumákisavok, sáningassulinilo erssugdlugo
malísavānga. 25 inûssutsiminik ánagtitsiumassup inûssutse ánaiu-
-mârpâ; uvangalo pivdlunga inûssutsiminik ánaissup inûssutse
navssârisavâ. 26 silarssuardlūnît tamât inûp pigileraluaruniuk, tar-
-nimigutdle aserortôrdlune, sugssarisagâ tauva? sunalūnît inûp
akigísavâ tarnine utertikumavdlugo? 27 inûp ernerā aggerumârmat
atátame nâlangnarssusia pigalugo íngilinilo ilagalugit; tauvalo ta-
-maisa akilísavai nungutdlugit kanok iliornerē nâpertordlugit.

Mák. 8, 34-
9, 1.
Lúk. 9, 23-27.
10, 39.
Lúk. 17, 33.
Juán. 12, 25.

28 ilumut okáupavse: ukua mânînut ilaisa toko misigísángilât inûp
ernerānik takutínatik nâlagauvdune aggersumik.

Rôm. 2, 6.

kapitalit 17.

Nálagak kákame avdlamik táutunigtok sekinertut kaumatigilerdlune; nukagpiarak itivdligtartok ajorungnaersíká; tokutitaunigse okautigigá; aningaussak túniútariak aulisagkame amussame Pítrusimut navssáritíká.

Mák. 9,2-10.
Lúk. 9,28-36.

¹ uvdlutdlo arfinigdlit nângmata, Pítrusilo Jákulo katángutálo Juánase Jísusip ilaserai kákamut kingigtumut asiakatigalugit. ² issigititdlugitdlo avdlamik táutunigtok, kînálo sekinertut kaumatigilerpok, ánorailo káumarkutaussutut kakortigilerput. ³ atalo, Mõrsasilo Elialo táukunúnga takutíput okalokatigalugulo. ⁴ tauva Pítruse pilerpok Jísusimut okardlune: Nálagak, tamânikumina-kaok; iluarigugko tamâne pingasunik iniliorumârpugut, ilingnut atautsimik Mõrsasimutdlo atautsimik Eliamutdlo atautsimik. ⁵ sule taima okalugtitdlugo, ata, nuiap kaumassup uligpai; atalo, nipe nuiamit okalugtok: ^{3,17.} tássa ernera asanartok nuánarissara, táuna ^{2 Pít. 1,17.} tusarsiuk. ⁶ ajokersugaisa tamána tusaramíko patdlorput ersi-ngâlerdlutik. ⁷ Jísusivdle ornigdlugit agtorpai okardlune: makit-dluse, ersekinase. ⁸ issitigdlo árdlortíkamikik avdlamik inugsí-ngitdlat, Jísuse kisiat takuvât. ⁹ kákamitdlo atileramik Jísusip inerterpai okardlune: takussarse okautigísángilarse inûp ernera tokussunit makísimatínago. ¹⁰ tauva ajokersugaisa aperât okardlutik: kanorme tauva agdlagkanik ilisimassut okartarpat: Elia sujugdliuvdlune tikiutisassok? ¹¹ Jísusivdle akivai okardlune: Elia sujugdliúsavorme tamaisa iluarsariartúsavdlugit. ¹² okáupavsile: Elia tikiuterêrpok, ilisaringilâtdle, kisiáne piunmassamingnik ilior-figât. taimátaok inûp ernera táukua nâgdliugtísavât. ¹³ tauva ajokersugaisa pásivât, Juánasimik kuississumik okalugfigingmatik.

Mák. 9,14-29.
Lúk. 9,37-42.

¹⁴ inungnutdlo pingmata, inûp ornigdlugo sêrkumiarfigá okardlune: ¹⁵ Nálagak, ernera nâkigûk, itivdligtardlune nâgdliungârmak, kavserssuarnigdlo ingnermutdlûnt imermutdlûnt ordlussaraok. ¹⁶ ajokersugkangnutdlo pisikaluariga katsorsarnex saperpât. ¹⁷ Jísusivdle sâpâ okardlune: tautûko erkardlerit ugpingitsut mumi-ngassutdlo; kanok sivistigissumik najúsavavse? kanordlo sivistigissumik kamagísavavse? uvavnut káisiuk. ¹⁸ Jísusivdle avor-kâringmane anernipilûp anivdlune kimagpâ; taimailissordlo nukagpiarak ajorungnaerpok. ¹⁹ tauva ajokersugaisa Jísuse ornigpât avdlamik najortekángisitdlugo okardlutigdlo: suname pí-ssutigalugo uvagut anisínex saperparput? ²⁰ Jísusivdle akivai: ugpingíssuserse píssutigalugo. ilumut okáupavse: sínupip naut-

-sflagssartátut agtigissumik ugperssusekaruvse, kákamut úmunga okarsínáusassuse: tássanga nugterit únga; nugterumârpok tauva, ajugakásángilasilo. ²¹ taimailissartutdle anissaríngitdlat kisiáne tugsiarníkut ísingíniarnícutdlo.

²² Galilfamile angalatitdlutik Jfsusip okarfigai: inûp ernerá inuit agssainut pisitáusavok; ²³ táukualo tokúsavât, uvdlutdle pi-
-ngajuáne makíkumârpok. tauva aliasungâlerput.

Mák. 9,30-32.
Lúk. 9,43-45.

²⁴ Kapernaumimutdle pingmata, aningaussanik túniútaríssanik katerssuissartut Pítruse ornigpât okardlutik: ajokersortivse ani-
-ngaussak túniútariak túniútaríngínerpâ? akivai: nágga. ²⁵ igdlu-
-mutdlo isermat Jfsusip ingiarpâ okardlune: kanok isumavit, St-
-mût, nuname kúngiussut kíkúnit ilángautinígdlúnt akilerârutinig-
-dlúnt tigusissarpat? kitornamingnitdlúnt takornartanitdlúnt?
²⁶ Pítrusip akivâ: takornartanit. Jfsusip sâpâ: tauva kitornait
akilíssugssáungitdlat. ²⁷ mamiatsagterkunatigigdle taseressûp sinâ-
-nut pivdlutit kivsagtoriarorit, aulisagardlo amussat sujugdlek
tiguvdlogo aitsartíkugko aningaussak mardloriautigssak navssâriu-
-mârpát, táuna tiguvdlogo uvavnitdlo ilingnitdlo tuníssutigúk.

kapitalit 18.

kilangmiup nálagaufiane kina angnerúsassok; aserorsârutinik; savaut atauserdlúnt támarune ujarnekásassok; apustilit nuname kilerssugait kilangmísaok kilerssorsimá-
-sassut; kivfamik akiligagssalingmik.

¹ taimaníkut ajokersugaisa Jfsuse ornigdlugo aperât: kiname kilangmiup nálagaufiane angneruva? ² tauva Jfsusip merdlertú-
-nguak kaerkuvdlugo táukunúnga akúnermiliúpâ ³ okardlunilo:
ilumut okáupavse: uterdluse merdlertúnguátut ilíngíkuvse kilang-
-miup nálagaufianut písángilase. ⁴ taimaingmat merdlertúnguátut
úmatut ilivdlune ingminik nikanartítok kilangmiup nálagaufiane
angneruvok. ⁵ merdlertúnguamigdlo taima ítumik atautsimik ilag-
-sissokarpat atera pivdlugo, táussuma uvanga ilagsivânga. ⁶ ukua-
-le uvavnut ugperut mingnínguit ilánik aserorsaissoxarpat,
táuna iluanârnerorkajakaok aserorteriviup ujaragssua kungasianut
nívingardlugo ímap itinerssánut kivisíkáine. ⁷ erkanak silar-
-ssuak aserorsârutit pivdlugit. aserorsârutekángísángilarme, er-
-kanardle inuk aserorsârutinik aggersitsissok. ⁸ agssavitdlúnt
isigkavitdlúnt aserorsârkajarpátit, kipíkit igitdlugitdlo; iluanâr-
-nerúsautit' tusiagdlutitdlúnt iláinavdlutitdlúnt inúnartumut ise-
-ruvit, igdlugtut agssakarnermit igdlugtutdlúnt isigakarnermit

Mák. 9,33-37.
Lúk. 9,46-48.

Lúk. 17,2.
Mák. 9,42.

Lúk. 17,1.

5,30.
Mák. 9,43-45.

ingnermutdlo nágssáungitsumik ikumassumut igitauvdlutit. 9i-
 5.²⁹. --ssivitdlünft aserorsárkajarpatit, pêruk igitdlugulo; iluanârnerú-
 Mák. 9.⁴⁷. -sautit igdluínarmik issekardlutit inûnartumut iseruvit, igdlug-
 -tut issekarnemit kernualassutdlo kôruata ingneranut igitauv-
 -dlutit. 10 mianerssoritse ukua mingninguit ilât asigínarku-
 -nasiuk; okáupavsime: táukua íngilísa kilangme atátama kilang-
 -miussup kfnâ issigítuínarpát. 11 mássa inûp ernera tikiúpok tá-
 Lúk. 15.⁴⁻⁷. -martut ánáusavdlugit. 12 kanok isumavise: inuk untritilingnik
 savautekarune, táukualo ilât atausek támarpat, ilai arfinek-sisa-
 -manik kuligdlit arfinek-sisamatdlo kákanut kimagdlugit támartok
 ujariartúsángínerpâ? 13 naniguniugdlo, ilumut okáupavse: ilainit
 arfinek - sisamanik kulilingnit arfinek - sisamanitdlo támángitsunit
 tipaitsûtigínerúsavâ. 14 taimátaok atátavse kilangmiussup sâne
 perkússutigínekángilax ukua mingninguit ilât atauserdlünft támar-
 -kuvdlugo. 15 katángúpitdle ajortuliorfigigpatit, ornigdlugo na-
 -lujungnaersíniaruk ivdlitdlo táunalo kisimftdluse; tusarpatit ka-
 5 Mór. 19.¹⁵. -tángutit ilatârilísavat. 16 tusarumángigpatitdle atautsimigdlünft
 2 Kor. 13.¹. mardlungnigdlünft ilakardlutit orniguk, sujunersutigissak kanok-
 ítordlünft nalunaiaissut mardlugdlünft pingasutdlünft okausiánik
 aulajangersarnearkuvdlugo. 17 táukulo tusarumángigpagit ilagíng-
 -nut okautigúk; ilagítidle tusarumángigpagit Gútimik nalussutut
 16.¹⁹ ilángauserissutdlo isumakartísavat. 18 ilumut okáupavse: nuna-
 -me kilerssugkase nungutdlutik kilangmísaok kilerssorsimásáput,
 nunamilo kilerússaigkase nungutdlutik kilangmísaok kilerússaersi-
 -másáput. 19 âma okáupavse: ilase mardluk nuname isumakatigí-
 -lerunik suna kanok ilissugssak kínutigiumavdlugo, kínutigissartik
 písavât atátavnit kilangmiussumit. 20 mássa mardlugdlünft pinga-
 -sutdlünft atera tunâralugo katisimassarângata akornánítaraunga.
 Lúk. 17.^{3. 4}. 21 tauva Pítrusip ornigdlugo aperâ: Nâlagak, katángutigá kav-
 -sinik uvavnut ajortuliorartitdlugo isumákérfigissásavara? arfinek-
 mardlungnik agdlât? 22 Ísusip akivâ: okáupavkit: arfinek-mar-
 -dlungnik pinatit, arfinek-mardlungnik kulilingnik arfinek-mardlo-
 -riagkanik agdlât. 23 tamána pivdlugo kilangmiup nâlagauvfíata
 ássigâ inuk kúngiussok, táussuma kivfane pârissainik nautsorssue-
 -katigísagai. 24 nautsorssuekatigilermagítidle ilât savssartitauvok
 talantinik kulínik túsintilingnik akiligagssalik. 25 akigssakánging-
 -matdle nâlagâta táuna akigerkuvâ nulialo kitornailo pigissailo
 tamaisa, akilerkuvdlune. 26 tauva kivfâta táussuma nunamut pat-
 -dlorfigâ okardlune: nâlagak, kamajuerdlutit pínga, tamaisa iling-

-nut akilerumârpáka. ²⁷tauva kivfak táuna nálagáta nagdligile-
-ramiuk autdłartípá, akiligagssainigdlo isumákêrfigá. ²⁸kivfardle
táuna anigame kivfakátime ilát nâpipá aningaussánguanik untriti-
-lingnik ingminut akiligagssalik; táuna tiguvá kimíniardlugulo okar-
-dlunilo: uvavnut akiligagssatit akilikit. ²⁹tauva kivfakatáta pat-
-dlordlune kínuvigá okardlune: kamajuerdlutit pínga, tamaisa
ilingnut akilerumârpáka. ³⁰piumángilardle, autdłardlunilo par-
-naerússivingmut isertípá akiligagssai akilerserdlugit. ³¹kivfaka-
-taisale tamána takugamíko aliasungâlerput, nálagartigdlo ornig-
-dlugo tamákunínga taimailissunik tamanik nalunaerfigát. ³²nála-
-gáta tauva kaerkuvá okarfigalugulo: tautúna kivfak ajortok, aki-
-ligagssatit ivko tamarssuisa isumákêrika kínuvigigangma; ³³ivdli-
-taok kivfakatit nâkigísángiliuk, sórdlo uvanga nâkigigivkit? ³⁴nâ-
-lagátalo kamautdlugo ániartitsissunut pisípá akiligagssai ta-
-maisá akilerserdlugit. ³⁵taimátaok atátama kilangmiussup ilivse
písaváse, nungutdluse katángutise ũmativsigut isumákêrfigissari-
-ngikuvsigik támartarnerinik.

kapitalit 19.

Jísusip nulíarít avigsârkúngikai; merdłertúnguit pivdłuarkugai; inùp ánanngigssánut
pisússutit ajornakutaussartut; Jísusip malingnigtáisa usornarsinigssánik.

¹pivordlo okautsit tamáko Jísusip nâgamigit, Galilítamit aut- Mák. 10,1.
-dłardlune Jútiap ilánut pivok Jôrtanip ungatánut. ²inugpag-
-ssuitdlo malingmáne tássane katsorsarpari.

³tauva farisíarít ornigpát ússerdlugulo aperalugo: iluarpa Mák. 10.
inùp nulê avíkuniuk suna nalingínak patsisigalugo? ⁴akivaile o- 2-12.
-kardlune: atuáingilase: pilerkârnerane píngortitsissup píngortikai
angutdlo arnardlo? ⁵okartordlo: tamána pivdługo inùp angúnulo 1 Mór. 1,27.
arnilo kimásavai nulflo átavigalugo, táukulo mardluk uviniúsáput 1 Mór. 2,24.
atausek. ⁶tamána pivdługo mardłujungnaerdlutik uviniúput atau-
-sek. taimáitumik Gútip katititai inùp avigsârtísángilai. ⁷okar-
-figát: sórme tauva Mòrsase agdlagkanik avissutigssanik tunisser- 5,31.
-kussiva arnak averkuvdługo? ⁸akivai: ũmatise mángertorssùng- 5 Mór. 24,1.
-mata Mòrsasip akueráse nulíase averkuvdługit; pilerkârneranitdle
taimáingilak. ⁹uvangale okáupavse: nulíaminik uverssángitsumik 5,32.
avitok avdlamik nulíarune arnaunekarpok, avitamigdlo nulíartok Lúk. 16,18.
arnaunekarpok. ¹⁰ajokersugáisa okarfigát: angutip nulíaminut pat-
-sisigissagssâ taimáisagpat, nulíardlune iluanârkajánángilak. ¹¹o-

- karfigaile: okausek tamána sujunersigssauvok tamanut pinane, [sujunersíssúmik] tuninekartunut kisiáne. ¹²mássa angutáussusê-rútokarpok ilainik arnamik timâta iluanit taimaitdlutik erniussu-nik; âma angutáussusêrútokarpok ilainik inuit taimaitúngortitainik; âma angutáussusêrútokarpok ilainik ingmingnik taimaitúngortitunik kilangmiup nâlagauvfia pivdlugo. sujunersigínaussup sujunersiliuk.
- Mák. 10. ¹³taimane merdlertúnguit táussumúnga âpait, agssangminik
- ^{13-16.} paterkuvdlugit tugsinterkuvdlugitdlo; ajokersugaisale avorkârait.
- Lúk. 18, ¹⁴Jîsusile okarpok: merdlertúnguit ilagínarsigik, uvavnut piama-
^{15-17.} -ssúnguit pitsailinagit; kilangmiup nâlagauvfia taimaitut pigingmá-
-ssuk. ¹⁵agssangminigdlo patigkamigit tássanga autdlarpok.
- Mák. 10. ¹⁶tauvalo inûp ornigpâ okardlune: ajokersuissox ajúngitsok-â,
- ^{17-22.} sumik ajúngitsuliúsaunga inûssut nâgssáungitsok pigilerumavdlugo?
- Lúk. 18, ¹⁷okarfigâle: sôk ajúngitsumik taivinga? avdlamik ajúngitsokángi-
^{18-23.} -lak, Gûte kisime ajúngitsúvok. inûnartumutdle iserumaguvit iná-
-ssutit maleruákit. ¹⁸tauva aperâ: sût? Jîsusile okarpok: uko: inuásángilatit; arnaunekásángilatit; tigdlísángilatit; nalunaiáisángi-
-latit sagdluvdlutit; ¹⁹atâtatdlo anânatdlo atarkíkit; unalo: tugdlit iligtut asásavat. ²⁰tauva inûsugtup táussuma okarfigâ: tamáko tamaisa malingniarpáka merdlertúnivnit; suna sule píngilara? ²¹Jîsusip akivâ: inûtsit tamarmiorkugugko, autdlardlutit pisit ta-
-maisa akigíkit pítsunutdlo túniutdlugit, tauva kilangme pekûte-
-kalerumârputit; tauvalo kaivdlutit malínga. ²²inûsugtuvdle táu-
-ssuma okausek tamána tusaramiuk autdlarpok aliasugdlune pi-
-sôrssúgame. ²³Jîsusivdle ajokersugkane okarfigai: ilumut o-
-káupavse: kilangmiup nâlagauvfianut pinex ajornaussaxaok pisû-
-mut. ²⁴âma okáupavse: katigagtôk merkutip issâgut putorkutí-
-sassok ajornartokángíneruvok pisúmit Gûtip nâlagauvfianut písa-
-ssumit. ²⁵ajokersugaisa tamána tusaramíko ánilângârput okar-
-dlutik: kiname tauva ánagsínauva? ²⁶Jîsusivdle issigalugit okar-
-figai: inungne tamána ajornaxaok, Gûtimile ajornartokángilax.
- Mák. 10. ²⁷tauva Pîtrusip sâpâ okardlune: ata, tamaisa kimagdlugit
- ^{28-31.} maligpavtigít; susíssutigísavearput? ²⁸Jîsusivdle okarfigai; ilumut
- Lúk. 18, ^{28-30.} okáupavse: ilivse uvavnik malingnigtuse, píngorkigfíngme inûp er-
-nera igsiavfíngmine kilâlingme nâlangnarssutsime plane igsiagpat, ilivsísaok igsiásause igsiavfíngne kilâlingne arkanek-mardlungne
- Lúk. 22, ^{30.} Israílíp nagguvekatigígsortai arkanek-mardlússut erkartútdlugit. ²⁹inûvdlo igdlunilûnft katángutinilûnft angúnilûnft arnilûnft nulflû-
-nft kitornanilûnft nunautinilûnft kimagkalarunigit atera pivdlugo,

untritileriardlugit písavai inüssutdlo nágssáungitsox kingornússa-
-ralugo. ³⁰kavsérssuitdle sujugdliugaluartut kingugdliungúsáput,
kingugdliugaluartutdlo sujugdliungúsáput.

kapitalit 20.

nautsívingme vīnekutilingme sulissunik; Nālagkap tokunigsse makínigssilo sujuligtú-
-tigigai; Sípítiusip ernere arnāta akimaníngorterukualuarai; tagpítšut mardluk
Jfsusip tagpigsisíkai.

¹mássa kilangmiup nālagauvfiata ássigā inuk igdlume nála-
-gaussok, uvdlārordlune anissok nautsívingminut vīnekutilingmut
sulissugssarsiorldlune. ²sulissugssatdlo akueringmāne aningau-
-ssānguamik tuniumangmatik uvdlox nāvdlogo sulerkuvdlutik,
nautsívingminut vīnekutilingmut autdlartípai. ³nalunaerkútap a-
-kúnerisa pingajuāne anigame avdlat takuvai niuveriartortarfing-
-me napáinartut; ⁴okarfigailo: ilivsisaox nautsívingmut vīne-
-kutilingmut autdlaritse; iluartumik tuniumārpavse. tauva aut-
-dlarput. ⁵āma anissarpox nalunaerkútap akúnerisa arfernāne
arfinex-sisamānilo taimatut iliortardlune. ⁶nalunaerkútavdle a-
-kúnerisa arkarnāne anigame avdlat nāpípai napáinartut, okarfi-
-gailo: sōx uvdlox nāvdlogo tássane napáinarpise? ⁷akivāt: su-
-lissugssarsiarinekángínavta. okarfigai: ilivsisaox nautsívingmut
vīnekutilingmut autdlaritse, iluartumik piūmārpuse. ⁸únungmat-
-dle nautsívīup vīnekutigdlup inuata igdlumine angnek okarfigā:
sulissut kaerkuvdlugit akilikit, kingugdlerit autdlardlugit sujug-
-dlernut nāvdlugit. ⁹tauva savssarput nalunaerkútap akúnerisa
arkarnāne sulissugssarsiarinekartut, nungutdlutigdlo atautsimik a-
-ningaussānguarsíput. ¹⁰sujugdliútle savssaramik angnermik pí-
-sasoralutik, táukútaox nungutdlutik atautsimik aningaussānguar-
-síput. ¹¹pigamíkule igdlup nālagā okalorujugfigilerpāt okardlutik:
¹²uko kingugdliútle nalunaerkútap akúnerinā sulissut uvavtínut ássi-
-gítípatit, nauk uvdlop artornartua kiangleralo atorígput. ¹³aki-
-vaile ilāt okarfigalugo: ūmā, akilernerdlungilavkit; aningaussā-
-nguamik akilerumavdlutit okarama akueringilinga? ¹⁴pissagssat
tigúk autdlardlutitdlo. unale kingugdlek iligtut tuniumavara.
¹⁵pikalūnīt isumavnik pigínāungínerpāka? angnerússivítlūnīt a-
-júngínama? ¹⁶taima kingugdliugaluartut sujugdliungúsáput, sujug-
-dliugaluartutdlo kingugdliungordlutik; kaerkusimassut amerdla-
-kingmata, kinigkatdle ikigtungūvdlutik.

Mák. 10.

^{32-34.} ^{Lúk. 18.} ^{31-33.} ¹⁷ tauva Jísuse Jerúsalamut majualerpok, ingerdlatitdlutigdlo ajokersugkane táuko arkanek-mardluk asiakatigalugit okarfigai: ¹⁸ ata, Jerúsalamut majualerpugut, tauva inûp ernerera pisitáusavok palasiunernut agdlagkanigdlo ilisimassunut, táukualo tokutagssau-tísavât, ¹⁹ Gûtimigdló nalussunut písísavât mitautigititdlugo ipe-rartortitdlugulo sáningassulingmutdlo kikiagtortitdlugo, uvdlutdlo pingajuáne makíkumârpok.

Mák. 10.

^{35-45.} ²⁰ taimiane Sipitfusip ernerisa arnáta ornigpá ernine ilagalu-git patdlorfigalugulo sumik kínuvigiumavdlugo. ²¹ aperâlo: sumik piúmavit? akivâ: okarna erníka uko mardluk nálagauvfingne ig-siarkuvdlugit ardlât talerpigpit tungâne áipâlo sámigpit tungâne. ²² Jísusivdle sâpâ okardlune: kínutigissarse naluvarse. ermutsip imâ imigagssara imersínauvisiuk? kuissutigissavnigdlo kuisísínau-vise? akivât: písínauvugut. ²³ okarfigaile: ermusigissama imâ i-mísavarsime kuissutigissavnigdlo kuisíkumârdluse, kisiáne taler-pingmalo sámingmalo tungâne igsianigssak uvanga perkússutig-ssaringilara, atâtamale taimaerkussai taimáisáput. ²⁴ ilaisa ku-lit tamána tusaramíko nukarft táuko mardluk ûmitsautigait.

Lúk. 22.

^{25-27.} ²⁵ Jísusivdle kaerkuvai okarfigalugitdlo: ilisimavuse inuiakatigt su-julerssortaisa nálagauuniarfigissarait, angnertaisalo nálagkersortarait. ²⁶ ilivsinile taimáisángilax; kisiáne iliv sine angisûngorumassup kiv-fartüt dlise, ²⁷ ilivsinilo sujugdliujumassok ilaminut kivfáinaugile. ^{23,11.} ^{Mák. 9,35.} ²⁸ sôrdlume inûp ernerera tikiutíngitsox kivfartorfigerkuvdlune, kí-siáne kivfartúsavdlune inüssutsilo akigssatut túniúsavdlugo amer-dlasût utertínekautigssânik.

Mák. 10.

^{46-52.} ^{Lúk. 18.} ^{33-43.} ²⁹ Jérriggumitdlo aningmata inugpagssuit maligpât. ³⁰ atalo, tagpítsut mardluk avkusinerme igsiassut, táukua Jísuse sanerkú-tok tusaramíko tordlulavdlutik okarput: Nálagax Dâvip ernerera, nâkigitigut. ³¹ inuitdle avorkârait nipangerkuvdlugit; táukule ang-nermik tordluláput okardlutik: Nálagax Dâvip ernerera, nâkigitigut. ³² tauva Jísuse unigpok kaerkuvdlugitdlo okardlune: kanok ilior-figerkuvise uvavnut? ³³ akivât: Nálagax, issivut uisitaorkuvavut. ³⁴ Jísusip tauva nagdligilerpai, issaisigutdlo agtorpai; ernínardlo tagpigsilerput maligdlugulo.

kapitalit 21.

Jísuse Jerúsalamut iseriartortok; nálágfingme nuisitsissut anisíkai; figekússuak inerititanik navssárfingísane tokutíká; pigínáussusekarfianik palasiunerit aperigát; nautsívingmut vīnekutilingmut sulioriartorkussausunik mardlungnik ássersút; vīnekutilerissunik sorkusaitssuarnik ássersút.

¹ Jerúsaldlo patdlileramíko, Bttfágilo tikilerdlugo úliap ká-kánut pigamik, ajokersugkat mardluk Jfsusip autdlartípai okarfigalugit: ² autdlaritse igdlorpángualingmut sujuniúsínitumut; tauva ernīnak siutitók nāpísavarse pitugsimassok, norrālo sanianītok; pitūssaerdlugit uvavnut pīsísigik. ³ kanordlo okarfiginekaraluaruvse okarumárpuse: Nálagkap atúsavai; tauva ernīnak autdlartikumárpai. ⁴ tamákule tamarmik taimailíput erkōrkuvdlugo pruvftíkut okaiserissak, okarmat: ⁵ Stunip pania okarfigisiuk: ata, kúngivit ornigpátit kanilārdlune siutitūp káne kimugserdlune, nerssutip nangmagtartup norrāta káne. ⁶ ajokersugkatdlo autdlarput tai-mailiordlutik, sōrdlo Jfsusip inákátik; ⁷ siutitōrdlo norrālo aggiūpait, ánorāmingnigdlo kagdlermássuk kánut ingípok. ⁸ inuitdlo ilarpagssuisa ánorássatik avkutigssánut isuvterpait, ilaitdlo orpft avalekutainik kivdluíput avkutigssánut siaruarterdlugit. ⁹ inug-pagssuitdle sujulerssortut malingnigtutdlo tordluláput okardlutik: úsiánā Dāvip ernera, pivduardle Nálagkap arka pigalugo tikiútok; úsiánā kutsingnerme. ¹⁰ Jerúsalamutdlo isilermat, tássanimiut tamarmik pikigtorsuágorput okardlutik: kinauna? ¹¹ inuitdle okarput: tássa Jísuse, pruvfte táuna Nāsarámit Galilfamītumit pissok. ¹² tauva Jísuse Gútip nálágfiutānut iserpok, nálágfingmilo nuisitsissut pisiniartutdlo tamaisa anisípai, aningaussanigdlo taor-síssut ilissivē túnguanigdlo nuisitsissut igsiavfē úpitípai; ¹³ okarfigailo: agdlagsimavok: igdluga tugsíartarfingmik tainekásavok; ilivsile ujajavfingortíparse. ¹⁴ tagpítsutdlo tusiagtutdlo nálágfingmut orningmáne ajorungnaersípai. ¹⁵ palasiuneritdle agdlagkanigdlo ilisimassut tupingnartuliai takugamíkik, merdlertutdlo nálágfingme tordlulangmata okardlutik: úsiánā Dāvip ernera, úmitsautigait okarfigalugulo: ¹⁶ uko kanok okartut tusarpigit? Jfsusivdlo akivai: áp; imáitut atuángisáinarpisigik: merdlertúnguit milugtutdlo karninit nersútigssak piarērsarpait? ¹⁷ tauva kimagpai, igdlorpagssualingmitdlo anivdlune Bitāniamut únuiartorpok.

¹⁸ kaungmatdle kingumut igdlorpagssualingmut ingerdlatitdlu-ne kálerpok. ¹⁹ figekússuardlo avkusernup sanianītok takugamiuk

Mák. 11,

1-10.

Lúk. 19,

29-38.

Juán. 12,

12-15.

Sagg. 9.9.

Is. 62.11.

tugs. 118.26.

Mák. 11,

15-17.

Lúk. 19.45

il. il.

Juán. 2,

13-17.

Is. 56.7.

Jer. 7.11.

tugs. 8.3.

Mák. 11,

12-14 & 19-24.

ornigpá, avdlamigdlo navssárfígingínamiuk pilutanik kisiáne okar-
-figá: kingorna inerititakásaivigdluínásautit. figekússuardlo tássa-
-ngáinak tokuvok. ²⁰ ajokersugaisalo takugamáko tupigusugput o-
-kardlutigdlo: kanok ilivdlune figekússuak tássángáinak tokoká?
²¹ Jísusivdle akivai okardlune: ilumut okáupavse: ugperssuseka-
-ruvse nakimanasilo, tauva tamánáináungitsok nāmagsiumârpase
figekússuak taimailisitdlugo; kákamutdle úmúnga okaruvse: kangá-
-tarit, ímamutdlo nákarit, tauva taimailiumârpok. ²² tamaisalo
tugsiautivsigut kínutigissase písavase ugperuvse.

Mák. 11.

^{27-33.}

Lúk. 20,1-8.

²³ nálagfingmutdlo isermat, ajokersuisitdlugo palasiunerit inuit-
-dlo utorkaunertaisa ornigpát okardlutik: kanok ítumik pigináu-
-ssusekardlutit taimailiorpit? kialo tamatumínga pigináussusekar-
-típátit? ²⁴ Jísusivdle akivai okardlune: uvangátaok aperisavavse
atautsimik; tamatumínga okarfigiguvsinga uvangátaok okarfigiumârp-
-pavse kanok ítumik pigináussusekardlunga taimailiortunga. ²⁵ Juá-
-nase kuississarame sumit taimáissutekarpa, kilangmitdlúnt inung-
-nitdlúnt? tauva erkarsalerput okardlutik: kilangmit pisimane-
-raruvtigo okásavok: sôrme tauva ugperíngilisiuk? ²⁶ inungnitdlo
pisimanageruvtigo inuit ersinásáput, tamarmik Juánase pruvfitiu-
-soringmássuk. ²⁷ Jísusilo akivát okardlutik: naluarput. tauva
okarfigai: taimáitumik uvangátaok okarfigísángilavse kanok ítumik
pigináussusekardlunga taimailiortunga. ²⁸ kanordle isumakarpi-
-se? inuk mardlungnik ernekartok, táukualo ardlát ornigdlugo
okarfigigá: ernek-á, uvdume nautsvivnut vīnekutilingmut sulioriar-
-torit. ²⁹ akivále okardlune: písángilanga. kingornale perkigsi-
-milerame autdlarpok. ³⁰ áipálo ornigdlugo taimatut okarfigá; táu-
-ssumalo akivá okardlune: písaunga, nálagak; autdlaranile. ³¹ táu-
-kua ardláta kia angúme perkussá maligpá? akivát: sujugdliup.
Jísusip okarfigai: ilumut okáupavse: ilángauserissut iverssartutdlo
Gútip nálagauvfianut ingiásaváse. ³² Juánasip iluarnermut avku-
-taussumik pingmase ugperíngilarse, ilángauserissutdle iverssar-
-tutdlo ugperát; ilivsilo taimailissut takugaluardlugit kingornatigut
Mák. 12, ^{1-12.} perkigsimíngilase ugperilernagulo. ³³ ássersût avdla tusarniar-
-siuk: inuk igdlume nálagaussok vīnekutiligssamik nautsviliortit-
Lúk. 20, ^{9-19.} -sissook ungalulerdlugulo tunguiaivfigssardlo tássane agssagdlugo
Is. 5,1-2. ^{2.} kaktiviliordlunilo, naussorigsaissunutdlo átartortikamiuk nunamut
avdlamut autdlarpok. ³⁴ tauva inerititakarfa kanigdlingmat, kiv-
-fane autdlartipai naussorigsaissunut, inerititai tigujartorkuvdlugit.
³⁵ naussorigsaissutdle tiguvait kivfai, ilait unatardlugit ilaitdlo to-

-kutdlugit ilaitdlo ujarčanik mitdlórdlugit. ³⁶āma kivfat avdlat sujugdlermit amerdlanerussut autdlartingmagit táukútaox taimailior-figait. ³⁷kingornale erne táukunúnga autdlartípá okardlune: er-nera igtórisavát. ³⁸naussorigsaissutdle ernera takugamíko okalokatigflerput: tássa kingornússissugssak; kâ, tokokisigo kingornússagssaralue uvavtínut pisitdlugit. ³⁹tiguvâtdlo, nautsvingmitdlo anisitdlugo tokúpât. ⁴⁰tauvale nautsviup inua tikíkune nau-ssorigsaissut táuko kanok písavai? ⁴¹akivât: perdlungmik nungutitdlásavai perdlulíortut táuko, nautsvinilo naussorigsaissunut avdlanut ártartortísavâ inerititainik inerivfiatigut túniússissartunut. ⁴²Jísusip okarfigai: agdlagkane imáitut atuángisáinarpisigik: ujarak igdlulíortut sugssaringisât tekerkugssángordlune ujaraulerpok. Nâ-lagkamit taimailivok tupingnakalunilo issivtínut. ⁴³tamána piv-dlugo okáupavse: Gútip nálagauvfia ilivsínit pèrnekásavok, inui-angnutdlo avdlanut túniúnekásavok inerititainik nâmagtitsissunut. ⁴⁴ujarkavdlo táussuma ordluvfigissine arkunartísavâ, nákarfigissanilo sekumitdluínásavâ. ⁴⁵palasiuneritdlo faristaritdlo ássersútai tu-saramíkik malugât okautigigâtik. ⁴⁶tiguniaraluaramíkule inuit ersigait, pruvftiusoringmássuk.

tugs. 118,
22. 23.

kapitalit 22.

ássümik katítorsíumik; aningaussamik akilerárutígssamik; tokussut makivfigssâne nu-liaringnek atúsángitsox; inatsisit angnerssänik; Kristuse kia erneringá.

¹Jísusivdlo sâpai, āma okalugfigilerdlugit ássersútinik, okardlune: ²kilangmiup nálagauvfia sórdlo inûp kúngiussup erne kâ-títugssak nerdlíagssiorâ. ³kivfanilo autdlartípai nulíarígsugssanut neriartorkussat kaerkujartorkuvdlugit; aggerumángitdlatdle. ⁴āma kivfat avdlat autdlartípai okardlune: neriartorkussat okarfigisigik: ata, nerdlíutígssáka piarêrpáka, ugsiutika nerssutautí-kalo puatdlarsagkat pilarêrput, tamarmik piarêrput; nulíarígsugssanut neriartoritse. ⁵sokutigíngilâtdle, ilaisalo nunautitik ornigpait, ilaisalo sulíagssatik. ⁶ilaisale kivfai tiguvaít asígssor-dlugitdlo tokutdlugitdlo. ⁷kúngivdle tusaramígit kamalerpok, katerssanilo autdlartípai inuartut táuko nungutitdlugit, igdlokarfiatdlo ikivkartípá. ⁸kivfane tauva okarfigai: nulíarígsugssanut nerdlíagssiat piarêraluarput, neriartorkussatdle kíngarkúnakaut táukunúnga. ⁹taimáitumik autdlaritse avkusernit párdlangavínut, nâpitasilo tamaisa nulíarígsugssanut neriartorkusigik. ¹⁰tauva kiv-

Lúk. 14,
16-24.

-fat táukua avkusinernut autdlardlutik nâpitatik tamaisa kater-ssorpait, ajortutdlo ajúngitsutdlo, nuliarígsugssatdlo nerdlíviat tamarme neriartortunik inokalerpok. ¹¹tauva kúnge iserpok neriartorsimassut takujartordlugit, tássanilo inuk takugamiuk ássút katítorsíut atisimángikâ, ¹²okarfigá: úmâ, kanok ilivdlutit tamaunga iserpit ássút katítorsíut atisimanago? táunale nivdlíngilak. ¹³kú-ngip tauva kivat okarfigai: niuilo talílo kilerssordlugit pèrsiuk silatânut ajagtordlugo târnerssuarmut, tássane kiavdlutigdlo kor-
 20.16. -sarkortásaput. ¹⁴kaerkusimassut amerdlakingmata, kinigkatdle ikigtúngúvdlutik.

Mák. 12, ¹⁵tauva farisíarit alivdlutik isumalíokátigílerput, kanok iliv-
^{13-17.}
 Lúk. 20, ^{18-26.} -dlutik okautsinik napitíníásagígtik. ¹⁶ajokersugkatigdlo táussu-
 -múnga autdlartípait Herútasip ínugtainut ilagítitdlugit, okarkuv-
 -dlugit: ajokersuissox, ílisimavavtígít ílumórtutít Gútvíldlo avkúti-
 -gerkussâ ílumórdlutít ajokersútígígít nálangníagakarnatítldlo ínung-
 -mik, ínúp táunáussusia sokutígínagko. ¹⁷taimáitumík okarfi-
 -gítígít; kanok ísumakarpít: kaisare akilerárutiník tunivdlugo í-
 -luarpalúnít íluángílalúnít? ¹⁸ajorssusíatdle Íísusíp ílisímagamíuk
 okarpok: ílumórtússârníartuse ukorsé, sók ússerpísinga? ¹⁹aní-
 -ngaussak akilerárutígíssak takulara. tauva aníngaussánguamík
 átsívígát. ²⁰aperáilo: kíauna ássinga, kíalo títaríussai uko? ²¹a-
 -kívât: kaisaríp. tauva okarfigai: taimáitumík kaisare tunísíuk
 kaisaríp pígsáník, Gútilo Gútip pígsáník. ²²tamána tusaramíko
 tupígúsugput kímagdlugulo autdlardlutígdlo.

Mák. 12, ²³úvdlok táuna satusíarit ornígpât, makívígíssakángítsumík
^{18-27.}
 Lúk. 20, ^{27.29.} okartartut, aperssorpátldlo okardlutik: ²⁴ajokersuissox, Mórsase
 5 Mór. 25.5. ^{27.29.} íma okarpok: angut kíornakarane tokugpat, táussuma nulia katá-
 -ngutâta kátísavâ katángúne kínguârdlugo katángúminut kínguâg-
 -ssíúsavdlunc. ²⁵tássa uvavtíne nukarít arfínek-mardlússut. sú-
 -júgdlersât nuliaramé tokuvok, kínguâgssíngínamílo nulé katángú-
 -minut kíngornutípâ. ²⁶taimátaok áípâ pívak píngajúatldlo ílailo
 arfínek-áípânut agdlât. ²⁷táukuale tamarmík kíngornatígít arnar-
 -taok tokuvok. ²⁸tauva makívígíssak nagdílugpat táukua arfínek-
 mardluk ardlâta kía nuliarísavâ? mássa tamarmík píngíaluarât.
²⁹Íísusívdle akívái okardlunc: támangárpuse agdlagkat nalugavsí-
 -gík Gútvíldlo píssaunera naluvdlugo. ³⁰mássa makívígíssak nag-
 -dílugpat nuliásanatígdlo uvínísángítldlat, Gútvíldle íngílsut kílang-
 -mítutut ísáput. ³¹atuángílasíle tokussut makívígíssáník Gútip

2 Mór. 3.6. kanok okarfigáse okarame: ³²Aaperâp Gútigânga, ísávdllo Gúti-

-gânga, Jâkuvdlo Gûtigânga? Gûte tokussut Gûtigíngilât, inûssut-dle Gûtigât. ³³inuitdlo tamána tusaramíko ajokersûtai ánilá-rutigait.

³⁴farisfaritdle tusaramíko satusfarit okausigssaerutíkai, ataut-simut katilerput. ³⁵ilátalo inatsisínik ilisimassup ússerdlugo a-perâ okardlune: ³⁶ajokersuissox, suna inássut angneruva inatsi-sine? ³⁷Jîsusivdle sâpâ: Nâlagak Gûtít asásavat ûmatigkut ilû-ngardlutit tarnigkudtlo ilûngardlutit isumagkudtlo ilûngardlutit. ³⁸tássa inássut sujugdlek angnerussordlo. ³⁹áipátalo taimaekati-gâ: tugdlit iligtut asásavat. ⁴⁰inássutit tamáko mardluk inatsi-sit tamarmik nârkavigait pruvfititdlo agdlagaisa.

⁴¹farisfaritdle katisimangmata Jîsusip aperssorpai okardlune: ⁴²kanok isumakarpise Kristusimik? kia ernerâ? akivât: Dâvip. ⁴³okarfigai: kanorme tauva Dâvip anerníkut nâlagkaminik taivâ okarame: ⁴⁴Nâlagak nâlagkavnut okartok: talerpingma tungânút tug. ⁴⁵Dâvip taima nâlagkaminik taigamiuk kanorme tauva ernerâ? ⁴⁶tamarmigdle akinek ajordluinarpât, sapîsersokángitdlat-dlûnft kingorna aperssorkísavdlugo.

kapitalit 23.

Jîsuse farisíarinik agssuardlersok Jerúsaldtlo ilungersûtigalugo.

¹tauva Jîsusip inuitdlo ajokersugkanilo okalugfigilerpai okar-dlune: ²Môrsasip igsiavfiáne agdlagkanik ilisimassut farisfaritdlo igsiassaraut. ³taimáitumik ilivsínut maleruarkussait tamaisa ma-leruarsigik taimailiordluse, suliaitdle malísángilase. mássa oka-raluardlutik taimailiortaríngitdlat. ⁴erssugagssanik okimaitsunik erssungnek artornartunik kilerssuissaraut inuitdlo tuvínut ilivdlu-git, nangminerdle agssangmigdlûnft nûgkumassaríngilait. ⁵su-liatigdle tamaisa suliarissarait inungnut issigerkuvdlutik. kú-kunavêrsautiginiagkatik siligtúngortítarait ánorássamigdló kilú-ngautait angisûngortitdlugit. ⁶nerekatigfigsune sagdliujumatdlá-raut, nâlagiartarfingnilo igsiavfít sagdlít ingivfigiumassarait. ⁷iluaritdlârât niuveriartortarfingme inûvdluarkunekarângamik, i-nuitdlo ajokersuissunik taissarângatik. ⁸ilivsíle ajokersuissunik taerkúsángilase, atausek tasíssersortigigavsiuk. Kristuse; iliv-sile tamavse katángutigígpuse. ⁹nunamiussordlo atátavsínik táisángilarse, atausek atátagigavsiuk, kilangmítok. ¹⁰tasíssersui-

Mák. 12, 28-31.

Lúk. 10, 25-27.

5 Mór. 6.5.

3 Mór. 19,18.

Mák. 12, 35-37.

Lúk. 20,

41-44.

tugs. 110,1.

Mák. 12,38. Lúk. 20,45.

Lúk. 11,46.

Mák. 12,38 il. il.

Lúk. 11,43. 20,46.

- ssunigdlo taerkúsángilase, atausek tasíssersortigigavsiuk, Kristuse.
 20,26. ¹¹ kisiáne angnertarse kivfarísavarse. ¹² mássa akitsiniartok nika-
 -narsísavok, nikanartítordlo akitsísavok.
- Lúk. 11,52. ¹³ erkanak ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisfaritdlo, ilumôr-
 -tússárniartuse, kilangmiup nálagaufía parnaersaravsiuk inungnut;
 mássa ilivse isísángilase, iserumassutdlo iserkúngilase. ¹⁴ erkanak
 ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisfaritdlo, ilumôrtússárniartuse,
 uvigdlarnerit igdlue nungútaravsigik tugsiámersordlusilo ilumúngit-
 -sumik; taimáitumik erkartússúmik angnermik pinekásause. ¹⁵ er-
 -kanak ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisfaritdlo, ilumôrtússár-
 -niartuse, nunákutdlo imákutdlo angalassaravse atautsimik ilasia-
 -karumavdluse, ilagileruvsiugdlo kernualassut kôruánut pissugssá-
 -ngortítararse mardloriagkamik ilivsinít sualungnerussúngordlugo.
¹⁶ erkanak ilivse tasiuissut tagpítsut, okartaravse: nálagfik narkigsi-
 -galugo ugpernarsaissok kanok píngilak, kisiáne nálagfiup kúltia
 narkigsigalugo ugpernarsaissok uniúngisagssakarpok. ¹⁷ tautúko
 sianítsut tagpítsut, suna angneruva, kúltilúnít nálagfigdlúnít kúlti-
 -mik ivdlernartitsissok? ¹⁸ âma [okartaravse]: tunissivik narkig-
 -sigalugo ugpernarsaissok kanok píngilak, kisiáne tuníssut kánitok
 narkigsigalugo ugpernarsaissok uniúngisagssakarpok. ¹⁹ tautúko
 sianítsut tagpítsut, suna angneruva, tuníssutdlúnít tunissivigdlúnít
 tuníssúmik ivdlernartitsissok? ²⁰ taimáitumik tunissivik narkigsi-
 -galugo ugpernarsaissok ugpernarsaissaraok táunalo kánítutdlo ta-
 -maisa narkigsigalugit. ²¹ nálagfigdlo narkigsigalugo ugpernarsaissok
 ugpernarsaissaraok táunalo tássanilo inekartok narkigsigalugit.
²² kilagdlo narkigsigalugo ugpernarsaissok ugpernarsaissaraok Gú-
 -tip igsiavfía kilálik narkigsigalugo kánilo igsiassok táputdlugo.
 Lúk. 11,42. ²³ erkanak ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisfaritdlo, ilumôrtú-
 -ssárniartuse, nautsít akugssat kasilitsuarkatdlo kumaussatdlo
 kulinginik túniússissaravse inatsisít pissariakarnerussortait isu-
 -mákêrdlugit, uko: erkartússisigssax isumagssuinerdlo ugpernerdlo.
 tamáko námagsivdlugit ivkulo isumákérnagit pissariakarpok. ²⁴ tau-
 -túko tasiuissut tagpítsut, ípernat kinerissaravsigik katigagtútdlo
 Lúk. 11,39. íssardlugit. ²⁵ erkanak ilivse agdlagkanik ilisimassuse farisfaritdlo,
 ilumôrtússárniartuse, ermutsitdlo púgútatdlo kaisigut saligtaravsi-
 -gik, ilumíkutdle tigdligkanik píumatúvatdlárnermigdlo imaligssú-
 -put. ²⁶ úmá farisfare tagpítsutit, ermuserdlo púgutardlo iluisigut
 Lúk. 11,44. salerkáratdlákit, kámikútaok ipêruterkuvdlugit. ²⁷ erkanak ilivse
 agdlagkanik ilisimassuse farisfaritdlo, ilumôrtússárniartuse, ilerfit

marrartigkat ássigigavsigik, táuko kámikut pínersússáraluarput, ilumikutdle tokussut saorninik mingungnartunigdlo nalingínarnik imaligssúput. ²⁸taimátaok ilivse kávsigut iluartússáraluarpuse i-nuit tákuáne, iluvsigutdle ilumórtússárniarnermik iluaitsuliorner-nigdlo imaligssúvuse. ²⁹erkanak ilivse agdlagkanik ilisimassuse Lúk. 11, 47-48. farisíaritdlo, ilumórtússárniartuse, pruvffitit ilerfe sanassaravsigik iluartudlo erkainekautait pínersardlugit okardlusilo: ³⁰sujuaissavut inókatigigaluaruvtigik pruvffitit auinut pissókatigíngerkajakávt. ³¹taimaitdluse ingmivsinik nalunaerpuse pruvffitinik tokutsissut kitornarigáse. ³²tauvátaok sujuaissavsinut úgtútigissak ulivkâru-mârpase. ³³tautúko pulateriârssuit, pulateriârssuit piarait, kanok ilivdluse kernualassut kóruánut písitaunigssak ingalásavisiuk? Lúk. 11, 49-51. ³⁴tamána pivdlugo ata, ilivsinut autdlartitsivunga pruvffitinik ilisimatúnigdlo agdlagkanigdlo ilisimassunik; táukua ilait tokúkumârpase sáningassulingmutdlo kikiagtordlugit, ilaitdlo iperartorumârpase nálagiartarfivsíne malerssordlugitdlo nunakarfingmit nuna-karfingmut avllamut; ³⁵ilivsinut perkuvdlugit iluartut aue nuna-mut kuissat tamaisa, Aapilip iluartup auanit Saggariavdlo auanut Baraggiap ernerata, táuna tokúparse nálagfiuvdlo tunissiviuvdlo akornáne. ³⁶ilumut okáupavse: tamáko tamarmik erkardleringnut ukunúnga nagdliúsáput.

³⁷Jerúsálát, Jerúsálát-á, pruvffitinik tokutsissutit ujarkanigdlo Lúk. 13, 34-35. mitdlórdlugit ilingnut autdlartitat, kavsiningme tauva kitornatit katerssorumagaluarika, taimatut sórdlo tingmiautip piarkane katerssortarai sulungme atánut, piunángitsusile. ³⁸ata, igdlorse ilivsinut kimagáusavok inuerútok. ³⁹okáupavsime: matuma ki-tugs. 118,26. -ngornagut takúsángilavsinga ima okartínase: pivdluardle Nálagkap arka pigalugo tikiútok.

kapitalit 24.

Jerúsáláp piunérúnigssánik silavdlo naggatigssánik inúvdlo ernerata tikiúnigssánik
Nálagak sujuligtuissok.

¹Jísusilo anivdlune nálagfingmit autdlalermat, ajokersugaisa Mák. 13,1-9. Lúk.21,5-12. ornigpát nálagfiup igdlorssualiaussusianik tikuartútdlugo. ²Jísusivdle okarfigai: tamáko tamaisa issigáse ilá? ilumut okáupavse: ujarkat kalerígsuerutdlugit inguvternekásáput. ³úliavdlo kákâne igsiangmat, ajokersugaisa ornigpát avdlamik najortekángisitdlugo okardlutik: okarfigitigut: kakugo tamáko taimailisápat, sunalo na-

-lunaerkutáusava tikiuvfigssangnik silavdlo matuma naggatigssá-
 -nik? ⁴Jfsusivdlo akivai okardlune: misigssoritse kimut támar-
 -terkunase. ⁵amerdlasút tikiúkumármata atera atordlugo okar-
 -dlutik: Kristusiuvunga; amerdlasúnigdlo támartitsiumárput. ⁶sor-
 -ssugtunik tusarumárpuse sorssungnernigdlo kalerritdluse; mia-
 -nerssoritse, ánilákinase, tamáko tamarmik taimailisangmata, nag-
 -gatigssardle tássáungíkatdlarpok. ⁷mássa inuiait pikigtitsiumár-
 -put inuiakatimingnut, nálagaufvigdlo nálagaufekatiminut; kâng-
 -nerdlo tokorarnerdlo nagdliútarumárput nunalo sajuktardlune ta-
 -matigut tamauna. ⁸tamákule tamaisa erkanárnartup aitsát aut-
 -dlarkautigai. ⁹tauva nâgdliungnartumut pisíkumárpâse tokúku-
 Mák. 13,18. -mârdlusilo, inuiakatigítldo tamarmik úmigssúsavâse atera piv-
 Lúk. 21,19. -dlugo. ¹⁰tauvalo amerdlasút mamiasúsáput pisítakátautdlutigdlo
 úmigssokatigfgdlutigdlo. ¹¹pruvftiorkusersutldo amerdlasút sar-
 -kúmerumárput amerdlasút támartitdlugit. ¹²iluaitisuliorneritldo
 amerdlumármata, asangningnek amerdlasúne nigdlertúngorumárpok.
 Mák. 13,10. ¹³naggatigssamutdle aulajangersok ánagkumárpok. ¹⁴Ívanglíliulo
 tamána nálagaufvingmik okalússíssutiginekásavok inuit najugâne
 tamarssuarne inuiakatigít tamarmik nalujungnaerutigssânik; tau-
 Mák. 13, -valo naggatigssak nagdliúsavok. ¹⁵taimáitumik maujungnartok
 14-23. nungutitsissok pruvftíkut Dâniálíkut okautigissak inime ivdler-
 Lúk. 21, -nartume ítok takuleruvsiuk, (tamákunínga atuaíssup erkarsauti-
 20-24. -giniardligit): ¹⁶tauva Jútiamítut kákanut kimálit, ¹⁷igdluvdlo kâ-
 Dán. 9,27. -nítok arkángíkile igdluminit sumik aigdlerumavdlune, ¹⁸nunauti-
 Lúk. 17,31. -minítordlo utíngíkile ánorássane aiumavdlugit. ¹⁹erkanardle nâr-
 -tussut milugtitsissutldo, uvdlut táuko nagdliugpata. ²⁰tugsiarit-
 -sile kimâvfigssarse ukiumutdlúnít sapâmutdlúnít erkúterkunago.
²¹taimaníkut nâgdliungnartokangâsangmat silarssuakalerkárneranit
 mánalo tikitdlugo nalekángisáinartumik kingórnalúnít nalekásá-
 -ngitsumik. ²²uvdlutldo táuko ikigdlisínekángigpata inungmik a-
 -tautsimigdlúnít ánagtokángerakajakaok; kinigkatdle pivdlugit uv-
 -dlut táuko ikigdlisínekásáput. ²³tauva imalúnít okarfigigpase:
 ata, Kristuse mânípok; imalúnít: uvanípok; tauva ugperísángi-
 -lase. ²⁴mássa Kristusiorkusersut pruvftiorkusersutldo sarkú-
 -merumárput, angisúnigdlo nalunaerkutiliordlutik tupingnartulio-
 -runárput; kinigkat agdlát támartísagaluarait ajornángigpat. ²⁵ata,
 Lúk. 17, sujornatigut tamákunínga okarfigerêrpavse. ²⁶taimáitumik imalú-
 22-24. -nít okarfigigpase: ata, puilassuitsumípok; tauva anísángilase;
 imalúnít: ata, inínguanípok; ugperísángilase tauva. ²⁷sórdlume

ingnâtdlangnek pavánga pissartok samungalo ingnâtdlagtardlune, taimátaok inûp ernerata tikiuvfigssâ íkumârpok. ²⁸mássa kigdlu- Lúk. 17,37.
-lingmut nagtoragdlit katerssoraraut.

²⁹uvdlutdle táukua nâgdliungnartut kingunínguatigut sexinex Mák. 13, 24-31.
társísavok káumatdlo kaumajungnaerdline, uvdlorissatdlo kilang- Lúk. 21, 25-33.
-mit nákarumârput kilauvdlo píssaunere aulajumârdlutik. ³⁰tau- sark. 1,7.
-valo inûp ernerata nalunaerkutâ takugssáusavok kilangme; tau-
-valo nuname nagguvekatigít tamarmik kernualajumârput, issigiu-
-mârpâtdlo inûp ernerata kílauþ nuiáisigut aggersok píssarssúvdlune
nálanguartorssúvdlunilo. ³¹íngilinilo autdlartísavai nipitórssuarnik
kardlortausissartut, táukualo katerssorumârpait kinigai anordler-
-sarfíngnit táukunánga sisamanit, kilaup isuanit isuatalo áipánit.
³²figekússuak ássersúmik ílíniarfigísiuk: avalekutai ívsekalerdlutik
pilutakalerángata aussak kanigdlissok ílisimassarpase. ³³taimá-
-taok tamáko tamaisa takuleruvsigik kanigdlissok ílisimásavarse.
³⁴íllumut okáupavse: erkardlerít uko nungúsángitdlat tamáko ta-
-maisa námagsísínagit. ³⁵kilagdlo nunalo nungúsáput, okautsí-
-kale nungúsángitdlat. ³⁶uvdlugssamigdle táussumínga uvdluvdlü- Mák. 13,32.
-nít kanok ílinigssánik ílisimassokángilak, íngilitdlúnít kilangmítut
ílisimángilát; atátama kísime nalúngilá. ³⁷sórdlule Núa inútít- Lúk. 17, 26. 27.
-dlugo ítok, taimátaok íkumârpok inûp ernerata tikiuvfigssâne.
³⁸sórdlume uvdline táukunane ulerssúp sujornagut íliortut neriv-
-dlutigdlo ímerdlutigdlo nuliardlutigdlo úvinigdlutigdlo uvdlok táuna
tikitdlugo Núaþ umiarssuarmut íserfía, ³⁹misiginatigdlo, kisiáne
ulersssuak nagdliungmat tamaisa þíardlugit: taimátaok íkumârpok
inûp ernerata tikiuvfigssâne. ⁴⁰taimaníkut angutit mardluk naut-
-sívingmékátigísáput; ardlát ílasíarínekásavok, áipále kímagáu-
-savok. ⁴¹arnat mardluk aserorteringme aserorterekátigísáput; Lúk. 17,36.
ardlát ílasíarínekásavok, áipále kímagáusavok. ⁴²taimáitumik er-
-kumagitse, nálakgavse tikiuvfigssâ nalugavsiuk. ⁴³ímáitordle íli- Lúk. 12, 39. 40.
-simásavarse: tigdligtup únuácut tigdlígíartorfígssâ ígdþup nála-
-gáta nalúngíkuniuk þígárkajaxaok ígdþumínik angmarteríssokar-
-navêrsardlugo. ⁴⁴taimáitumik ílivsísaox þígínángoritse, inûp er-
-nera tikiúsangmat ílímagíngísavsigut. ⁴⁵kiname tauva ílumôr- Lúk. 12, 42-46.
-dlunilo sílakardlunilo kívfauva nálágáta kívfamínut þársíssú-
-ngortítá þígíssainík tuníssarkuvdlugit nerívfigssát nagdliútarángat?
⁴⁶þívdþuarþok kívfak taimáíliortok nálakgáme tikigþane. ⁴⁷íllumut
okáupavse: þígíssamínut tamanut þársíssúngortísavá. ⁴⁸ívnale
kívfak ajortok úmámígut okarþat: nálágara mulugatdþarþok; ⁴⁹kív-

-fakatinilo unatalerpagit nerivdlunilo imerdlunilo imerajugtut ila-
-galugit: ⁵⁰tauva kivfap táussuma nálagá tikiúsavok uvdlorne
táussuma ilimasugfigingisâne nalunaerkútavdlo akúnerane táussuma
nalussâne, ⁵¹avgúsaválo pigssakartitdlugulo ilumórtússárniartunút
ilagititdlugo; tássane kiavdlutigdlo korsarkortásáput.

kapitalit 25.

niviarsianik sianiasúnik sianítsunigdlo ássersút; talantinik kivfanút pãrititanik ássersút;
erkartútvífígssamik. ¹

¹taimaníkut kilangmiup nálagauvfía taimáikumárpok sórdlo
niviarsiat kulit, táuko kutdlilissardlutik uvigssax páriartordlugo
ánivigigát. ²táukuale ilait tatdlimat sianisút, tatdlimatdlo sia-
-nítsut. ³sianítsut kutdlilissaraluardlutik igínerusissángitdlat.
⁴sianisútdle kutdlilissaramik púgútamingnilo igínerusissarput. ⁵u-
-vigssardle mulungmat tamarmik uernalerput sinilerdlutigdlo.
⁶únuardle kiterarmat suaorpalulerput: ata, uvigssax aggerpok, pã-
-riartordlugo ánivigisiuk. ⁷tauva niviarsiat táuko tamarmik iter-
-put, kutdlisigdlo iluarsarniarpait. ⁸sianítsutdle sianisúnút okar-
-put: igínerutivsinik tunisigut, kutdlivut kamilermata. ⁹sianisút
tauva akivait okardlutik: uvavtínutdlo ilivsinutdlo amigakinavok;
niuvvertunit pisiniariartoritse pigssavsínik. ¹⁰pisiniariartortitdlu-
-gitdle uvigssax tikiúpok, pigínãngorsimassutdlo ilagalugo iserput
nuliarígsugssanut neriartordlutik; matulo parnaerpát. ¹¹kingor-
-natigutdle niviarsiat ivko tikiúputaok okardlutik: nálagak, nála-
-gak, matuerfigitigut. ¹²akivaile okardlune: ilumut okáupavse:
Lúk. 13,27. ilisaringilavse. ¹³taimáitumik erkumagitse, uvdlordlúnít uvdlop
Lúk. 19, 11-27. kanok ilinigssálúnít nalugavsiuk inúp ernerata tikiuvfígssá. ¹⁴tai-
-máisavok sórdlo inúp nunamut avdlamut autdlalersup kivfane
kaerkugai pigissanilo táukunúnga pisitdlugit. ¹⁵ilátdlo tunivá ta-
-lantinik tatdlimanik, ilátdlo mardlungnik, ilátdlo atautsimik, nu-
-ngutdlugit pigínáussusiat nãpertordlugo, tauvalo nunamut avdla-
-mut autdlarpok. ¹⁶tauva talantinik tatdlimanik pissup táuko
norkutiginiariartoramigit talantinik tatdlimanik avdlanik ilagssar-
-sivai. ¹⁷taimátaok mardlungnik pissup ãma mardlungnik avdla-
-nik ilagssarsivai. ¹⁸atausínarmigdle pissup nuna iterssalioriar-
-torpã nálagkame aningaussautã issertordlugo. ¹⁹kingunerssua-
-gutdle kivfat táukua nálagát tikípok pãrissainik nautsorssueka-
-tigilerdlugit. ²⁰tauva savssarpok talantinik tatdlimanik pissok,

talantitdlo tatdlimat avdlat sarkúmiutdlugit okarpok : nálagak, ta-
-lantinik tatdlimanik tunigingma; ata, talantinik tatdlimanik av-
-dlanik ilagssarsiváka. ²¹nálagáta tauva okarfigá: kujanak ajú-
-ngitsumik ilumórtumigdlo kivfaussutit, kavsinguanut ilumórtutit
amerdlasúnut þárssissúngortíkumárpavkit; nálagkavit tipaitsugfia-
-nut iserit. ²²tauvátaok savssarpok talantinik mardlungnik pi-
-ssok okardlune: nálagak, talantinik mardlungnik tunigingma;
ata, talantinik mardlungnik avdlanik ilagssarsiváka. ²³nálagáta
tauva okarfigá: kujanak ajúngitsumik ilumórtumigdlo kivfaussutit,
kavsinguanut ilumórtutit amerdlasúnut þárssissúngortíkumárpavkit;
nálagkavit tipaitsugfianut iserit. ²⁴tauvátaok savssarpok talantimik
atautsimik þissox okardlune: nálagak, ilisimavavkit angutauser-
-sússutit, kivdлуissartutit siaruarterivfigíngisangne katerssuissartu-
-titdlo siámarterivfigíngisangne; ²⁵sujóravdlungalo talantiutit nu-
-namut issertoriartoriga; auna þigissat. ²⁶nálagáta tauva akivá
okardlune: tautúna kivfax ajortok ekiasugtordlo, ilisimagingma
kivdлуissartunga siaruarterivfigíngisavne katerssuissartungalo siá-
-marterivfigíngisavne: ²⁷tauva aningaussautiga túniúsagalarit ani-
-ngausserissunut, tikíkumalo þiga þerkajariga akiliutinik ilasima-
-ssok. ²⁸taimáitumik talantisiánik arsársiuk, kulinigdlo talantiu-
-tilik tamatumínga tunisiuk. ²⁹mássa þekartok tuninekásavok ^{13,12.}
þekangálersitdlugo, þekángitsordle arsárnekásavok þianik agðlát.
³⁰kivfardlo atúngitsox ajagtorsiuk silatánut tárnerssuarmut, tássane
kiavdlutigdlo korsarkortásáput.

³¹inúvdle erna tikiúkune nálangnarssutse atisimavdlugo í-
-ngilitdlo ivdlernartut tamaisa ilagalugit, tauva igsiásavok igsiav-
-fingmine kilálingme nálangnarssutsime þiane; ³²inuiakatigtldlo
tamarssuarmik sánut katerssúsáput, avigsártisavailo sórdlo sava-
-nik þárssissup savatdlo savarssuitdlo avigsártitarai. ³³savatdlo
talerþingme tungánut þisísavai savarssuitdlo sámíngme tungánut.
³⁴tauva kúngip talerþingme tungánūtut okarfigiumárpai: kaigitse
atátama þivdluarkussai ukorsé, nálagauvfik silarssúp túngaviler-
-kárneranit ilivsinut þiarérsimassok kingornússarisiuk. ³⁵mássa
kágtunga nerisípavsinga; imerusugtunga ímípavsinga; tikeraussunga
igdlusisípavsinga; ³⁶tamakángitsunga ánorártipavsinga; náparsima-
-ssunga takusarpavsinga; þarnaerússivingmítunga ornigpavsinga.
³⁷tauva iluartut akiumárpát okardlutik: Nálagak, kanga takugav-
-tigít kágtutit, nerdlerdlutitdlo? imerusugtutitdlünft, ímitdlutit-
-dlo? ³⁸kanga takugavtigít tikeraussutit, igdlusisitdlutitdlo? ta-

-maxángitsutitdlünít, ánorártitdlutitdlo? ³⁹ kanga náparsimassu-
 -titdlünít parnaerússivingmítutitdlünít takugavtigit ornigdlutitdlo?
⁴⁰ kúngivdlo akiumárpai okardlune: ilumut okáupavse: ukua ka-
 -tángutima mingnúnguit ilát sumik pigigse tamatumínga uvanga
 pivavsinga. ⁴¹ tauvalo sámingme tungánítútaok okarfigísavai: uvav-
 -nit autdlaritse perdlorkussaussuse ukorsè, ingnek nágssáungit-
 -sumik ikumassok mamardlíssorssuarmut*) íngilnútdlo piarér-
 -simassok ornigsiuk. ⁴² mássa kágtunga nerisingilavsinga; imeru-
 -sugtunga ímingilavsinga; ⁴³ tikeraussunga igdlusisingilavsinga; ta-
 -maxángitsunga ánorártíngilavsinga; náparsimassunga parnaerú-
 -ssivingmítungalo takusángilavsinga. ⁴⁴ tauva táukuátaok akiu-
 -márpát okardlutik: Nálagak, kanga takugavtigit kágtutitdlünít
 imerusugtutitdlünít tikeraussutitdlünít tamaxángitsutitdlünít ná-
 -parsimassutitdlünít parnaerússivingmítutitdlünít, kivfartorfigina-
 -titdlo? ⁴⁵ tauva akiumárpai okardlune: ilumut okáupavse: ukua
 mingnúnguit ilát sumik píngikigse tamatumínga uvangátaok píngi-
 -lavsinga. ⁴⁶ autdlarumárputdlo táuko pitdlagáusavdlutik nágssáu-
 -ngitsumik, iluartudle inūsavdlutik nágssáungitsumik.

kapitalit 26.

palasiunerit Jísuse tokutínialerssárát; Bitániamie arnap taníká; Jútarsip písíkumalerá;
 pôrskisíumik nerisitdlutik nerdlívine ivdlernartok Jísusip atorkártíká; Pítrusip mi-
 -serratigiumáráne nalunaersok; Gitsímanimítok; tigugát; tokutagássángortíkát; Pítrusip
 miserratigissará.

- ¹ pivordlo Jísusip okautsine tamáko tamaisa nágamigit, tauva
 Mák. 14,1. ajokersugkane okarfigai: ² ilisimavarse uvdlut mardluk nágpata
 Lúk. 22,1. pôrske nagdliúsassok, tauva inûp ernera pisitáusavok sáningassu-
 -lingmut kikiagtornekarkuvdlugo.
- Mák. 14,1 ³ taimane palasiunerit agdlagkanigdlo ilisimassut inuitdlo u-
 il. il. -torkaunertait katisimajartulerput palasiunerup Kájavfarsimik atig-
 Lúk. 22,2. -dlup igdlússárssuanut, ⁴ isumaliokatigíggputdlo kanok ilivdlutik
 Juán. 11,47. Jísuse terdlinganit tigúsagigtik tokutdlugulo. ⁵ okarputdle: nag-
 -dliússivikut pinago, inuit pikigtorssuángorkunagit.
- Mák. 14,3-9. ⁶ Jísusile Bitániamítitdlugo Símuþ pupigsúgaluap igdluane
 Juán. 12,1-8. ⁷ arnap ornigpá uvkusigssaussamik puiaussánguautekardlune tar-
 -nutigssamik akisùmik imalingmik, táuna niakuanut kuivá nerri-

* tórnárssungmut, Diävulumut.

-vingme igsiatitdlugo. ⁸ ajokersugaisale takugamiko úmitsautigát okardlutigdlo: sôk taima kuilugsínarpa? ⁹ tarnutigssak tamána tuninekarune akisorkajartok pftsunut tunissutigssarsiuatavdlune. ¹⁰ Jfsusivdle malugigamigit okarfigai: sôk arnak una erdlokisípi-siuk? mássa ajúngitsumik iliorfigânga. ¹¹ pftsunik najortekái-narpuse, uvangale najortigituínásángilavsinga. ¹² tarnutigssardle mána timivnut kuigamiuk, tássa ilivermut ilissáusagama taimailior-pok. ¹³ ilumut okáupavse: sumilúnt silame tamarssuarne f-vangkilio tamána okalútiginekarángat, táunátaok okautigísavát kanok iliorsimassok erkaivdlugo.

¹⁴ tauva táukua arkanek-mardluk ilát Jútarsimik Iskáriúmik atilik palasiunernut autdlarpok ¹⁵ okardlune: sumik tuniumavisi-nga? ilivsinut pisíkumârpâra. tauva sílvinik pingasunik kulilingnik kisitsivigát. ¹⁶ tamánalo kigdligalugo nautsorssuivok pisíkumavdlugo.

¹⁷ sêrnakángitsunigdle timiussartortarfiata uvdluisa sujugdliáne ajokersugaisa Jfsuse ornigpât aperalugulo: sume savârkamik pòrskisiutigssamik nerissagssangnik piarêrsaerkuvisigut? ¹⁸ akivailo igdlorpagssualingmut piartordluse imáitok ornigsiuk okarfigalugulo: ajokersuissup ima okarfigerkuvâtit: pivfigssara kanigdlivok; ilingne pòrskisiordlanga ajokersugkáka ilagalugit. ¹⁹ ajokersugkatdlo taimailiorput sôrdlo Jfsusip inákâtik, savârdlo pòrskisiutigssak piarêrsarpât. ²⁰ únulermatdlo nerrivingmut ingipok táuko arkanek-mardluk ilagalugit. ²¹ nerisitdlutigdlo okarpok: ilumut

okáupavse: ilavse pisíkumârpânga. ²² aliasungâlerput tauva, nungutdlutigdlo aperssulerpât: Nâlagak, uvanga táunaunerpunga? ²³ akivaile okardlune: pûgútamut misugsekatima pisíkumârpânga. ²⁴ inûp ernerá ingerdlagaluarpok ingminik agdlagsimassut erkordlugit; erkanardle inuk táuna inûp erneranik pisitsissok. inuk táuna iluanârkajakaok inúngúngikune. ²⁵ tauva Jútarsip sâpâ, pisitsissâta, okardlune: uvanga táunaunerpunga, ajokersuissox? akiválo: sôrdlo okartutit. ²⁶ nerisitdlutigdle Jfsusip timiussak

tiguvâ, pivdluarkussivdlunilo avgorpâ ajokersugkaminutdlo túniutdlugo okardlunilo: tigusivdluse nerigitse, tássa timiga. ²⁷ ermu-serdlo tiguvâ, kujavdlunilo táussumínga tunivai okardlune: tamavse tássánga imeritse, ²⁸ tássaungmat auga, tastamantitâmut auk, amerdlasût pivdlugit kuissox ajortit isumákêrnekautigssânik. ²⁹ okáupavsile: matuma kingorna imísáisaunga matumánga vîneku-

Mák. 14.

10. 11.

Lúk. 22,3-6.

Sagg. 11,12.

Mák. 14.

12-16.

Lúk. 22.

7-13.

Mák. 14.

17-26.

Lúk. 22,

14-23.

1 Kor. 11.

23-26.

-tip inerititânit uvdlok ivna nagdliutserdlugo, nutausok imeru-
-mâruvko ilagaluse atâtama nâlagauvfiane.

- Mák. 14. ^{26-31.} ³⁰ kujaniutdlo tugsiautigerêramíko úliap kákânut aníput. ³¹ tau-
Lúk. 22.^{39.} -va Jísusip okarfigai: únuak mána tamavse mamiatsautigiumâr-
Sagg. 13.7. -pavsinga; agdlagsimangmat: pârssissok patigkumârpara, savatdlo
ungûgkat siámarumârput. ³² makerêrumale sujulerísavavsinga Ga-
-lilíamut. ³³ Pítrusivdle sâpâ okarfigalugo: tamâkerdlutik mamiat-
-sautigileraluarpatit, uvanga mamiatsautiginaviásángilavkit. ³⁴ Jí-
Juán. 13.^{38.} -susip okarfigâ: ilumut okáupavkit: únuak mána tingmiautit a-
Lúk. 22.^{34.} -ngutiviartât kardlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma.
³⁵ Pítrusip okarfigâ: tokokatigísagaluaruvkitdlûnít miserratigísangi-
-lavkit. taimátaok ajokersugkat tamarmik okarput.
Mák. 14. ^{32-42.} ³⁶ ilagalugit tauva Jísuse ungalulingmut pivok Gitsmanimik
Lúk. 22, ^{40-46.} taissamut, ajokersugkanilo okarfigai: tamaunga ingíkatdlaritse iku-
Juán. 18.1. -nga tugsariartorsívdlunga. ³⁷ Pítrusilo Sipitíusivdlo ernere táuko
mardluk ilaserai, tauvalo aliasulerdlune kugsalangâlerpok. ³⁸ tau-
-va okarfigai: tarniga aliasungâkaok tokumut agdlât; tássanítua-
-ritse pigâkatigalungalo. ³⁹ kimatdlatsiardlugitdlo kînaminik pat-
-dlorpok tugsiardlunilo okardlune: atâtaga, ajornángigpat ermu-
-sek una uvavnit pêrdle; kisiánile uvanga perkussavtut pinane iv-
-dlit perkussagtut pile. ⁴⁰ ajokersugkanilo ornigkamigit tikípai
sinigtut; Pítrusilo okarfigâ: tássa sivikitsúnguamigdlûnít pigâkati-
-gísínáungilisinga? ⁴¹ erkumaniardlusilo tugsiaritse ússernartumut
perkunase. anernek kajumigkaluarpok, uvinigdle sângîpok. ⁴² âma
tugsariartorpok áipagssânik okardlune: atâtaga, ermusek una u-
-vavnit pêsínáungigpat, kisiáne imísaguvko, tauva perkussat pile.
⁴³ uteramilo âma tikípai sinigtut, uernarnermit uisanek ajulermata.
⁴⁴ taimaititdlugitdlo âma tugsariartorpok pingajugssânik okautsine
okausererkigdlugit. ⁴⁵ tauva ajokersugkane tikípai okarfigalugitdlo:
sôrme sinigsínaritse kasuenserdlusilo; tássa kanigdlivok, inûp er-
-nera ajortuliartut agssainut pisitáusangmat. ⁴⁶ nikuitdlusilo aut-
-dlarta, tássa kanigdlivok uvavnik pisitsissugssak.
Mák. 14. ⁴⁷ sulilo okalugtitdlugo tauva Jútarse tikiúpok táukua arka-
Lúk. 22, ^{43-50.} -nek-mardluk ilât inugpagssuit ilagalugit panalissartut unatausi-
Lúk. 22, ^{47-53.} -ssartut, palasiunernit inuitdlo utorkaunertainit [ilaserissane]. ⁴⁸ pi-
Juán. 18.2. -sitsissâtaló nalunaerkutigssakartíkai okardlune: kunigagssara táu-
-naujumarpok, táuna tigusiuk. ⁴⁹ ernínak tauva Jísuse ornigpâ
okardlune: pivdluarna ajokersuisok; kunigdlugulo. ⁵⁰ Jísusivdle
okarfigâ: úmâ, suvdlutit tamaungnarpit? tauva patdligutdlutik Jí-

-suse isagtorpát tiguvdlugulo. ⁵¹ tauvale Jísusip najortaisa ilá-
-ta isagdlune panane amuvâ, palasiuneruvdlo kivfâ panarpâ siu-
-taerdlugo. ⁵² tauva Jísusip okarfigâ: panat inânut mangúniaruk,
panamik tigusissut nungutdlutik panamik pfarnekásangmata. ⁵³ i-
-sumakarnerpitdlūnīt māna atátaga kínuvigisináungíkiga íngilínik
autdlartitsivigerkuvdlunga arkanek-mardlungnik ígíunígdlit amer-
-dlarkingínik? ⁵⁴ kanordle tauva ilivdlutik agdlagkat erkúsápat?
mássame taima ilisassok. ⁵⁵ taimaníkut inugpagssuit ivko Jí-
-susip okarfigai: sórdlo ínungniartumut anissuse panalissardluse
unatausissardlusilo tiguniardlunga. uvdlut tamaisa ilivsíne ígsia-
-ssartunga nálágingme ajokersuivdlunga, tigúngíkivsingalo. ⁵⁶ ta-
-mákule tamarmik taimailíput pruvftit agdlagait erkórkuvdlugit.
tauva ajokersugaisa tamarmik kimágpát kimávdlutígdlo.

Juán. 18,
10. 11.

⁵⁷ Jísusimígdle tigusissut palasiunermut Kájavfarsimut aut-
-dlarúpát, tássane agdlagkanik ilisimassut utorkaunertatdlo kati-
-simassut. ⁵⁸ Pítrusivdle asianit malígpâ palasiunerup igdlorssuata
kaujaluisâ tikitdlugo, iserdlunilo kivfat akornánut íngípok nagga-
-tigssâ takujumavdlugo. ⁵⁹ palasiuneritdle utorkaunertatdlo kí-
-dlisiuissokatígdlo ilúngardlutik sagdlussunik nalunaiáissugssar-
-siorput Jísusimut tokutíkumavdlugo, angilugtordlutígdle. ⁶⁰ uv-
-nitdlo nalunaiáissut sagdlussut kavst savssartut, taimáitok angi-
-lugtorput. kísale nalunaiáissut sagdlussut mardluk savssarput
okardlutígdlo: ⁶¹ una okarpok: Gútip nálágfutâ ínguvtersínauvara,
uvdlutdlo pingasut nálágnardlugit karmarkígsínauvara. ⁶² palasiu-
-nerup tauva níkuítdlune okarfigâ: akiniángilatit? ukua kanok
pasígdlerpátit? ⁶³ Jísusile nívdlíngílak. palasiunerup tauva sâpâ
okardlune: Gúte úmassok narkígsígalugo ugpernarsaerkuvavkit o-
-karfígerkuvdluta: ivdlit táunaunersutit Kristuse Gútip ernerá.
⁶⁴ Jísusip akivâ: sórdlo okartutit. okáupavsile: matuma kíngor-
-nagut ínúp ernerá takujumárpase píssaunerup talerpiata tungáne
ígsiassok kílauvdlo núiaisígut aggersok. ⁶⁵ tauva palasiunerup
ánorássane alígpai okardlune: Gúte kakajaringmago avdlamík na-
-lunaiáissumík píssariakarnerpa? tássa kakajardlernerá māna tu-
-sarpase. ⁶⁶ kanok ísumavise? akivât okardlutik: tokuterkussa-
-riakarpok. ⁶⁷ tauva kíngút kíterarpát tígdlugdlugulo; ilaisale
erssárpát ⁶⁸ okardlutik: Kristuse-â, erkuiniarfigítigut, kíá patígpátit?

Mák. 14,
53-65.
Lúk. 22, 54.

Lúk. 22,
66-71.

27, 40.
Juán. 2, 19.

⁶⁹ Pítrusile tarkamane ígsiavok igdlorssúp kaujaluisâne; arnav-
-dlo kívfaussup ornígpâ okardlune: ivdlítaok Jísusip táussuma
Galílfamiup ílagátit. ⁷⁰ mísiarpordle táuko tamaisa najortitdlugit

Lúk. 22,
63-65.
Mák. 14,
66-72.
Lúk. 22,
65-60.
Juán. 18, 16
il. il.

okardlune: okautigissat naluvára. ⁷¹ silardlianutdlo anisimassok arnap avdlap takugamiuk tássanítut okarfigai: unátaok Jfsusip táussuma Násarámiup ilagá. ⁷² ámaló misiarpok ugpernarsaivdlunilo: inuk táuna ilisaríngilara. ⁷³ tássúgutsiángormatdlo tássanítuártut ornigúput, Pítrusilo okarfigát: ilumut ivdlítaok táukua ilagátit, mássa okautsivít dlúnft nalunaerpátit. ⁷⁴ tauva pilerpok ingminik perdlugterkuvdlune ugpernarsaivdlunilo: inuk táuna ilisaríngilara. tauvalo tingmiautit angutviartát kardlorpok. ⁷⁵ tauva Pítrusip erkailerpá Jfsusip okausia, okarfigingmane: tingmiautit angutviartát kardlortínago pingasoriardlutit miserratigiumárparma. anivdlunilo kiangálerpok.

kapitalit 27.

Jútarse perkigsimilerdlune ingminut kímítok; Jfsuse Pilátusip erkartútdlugulo sáningassulingmut kikiagtugagssángortíká; mitautigalugulo sáningassulingmut kikiagto-rát; anerningersok nunalo sajuktok; timá ilinekartok; ilerfa párerkgisártíkát.

- Mák. 15,1. ¹ kaulermatdle palasiunerit inuitdlo utorkaunertait tamáker-
 Lúk. 23,1. -dlutik isumaliokatigílerput Jfsuse pivdlugo tokutikumavdlugo.
 Juan. 18,28. ² kilerssordlugulo autdlarúpát nunap nálagánut Puntiusse-Pilátusi-
 -mut pisitdlugo.
³ pisitsissátale Jútarsip tokuterkussaulersok takugamiuk per-
 -kigsimilerpok, sílvitdlo táuko pingasunik kuligdlit utertikiartorpai
 palasiunernut utorkaunertanutdlo, okardlune: ⁴ ajortuliorpunga pí-
 -ngitsup aua písikavko. okarputdle: sugssarput? ivdlit pigát.
⁵ sílvitdlo táuko nálagíngmut nalugkamigit nigorpok, autdlardlu-
 -nilo ingminik nívingardlune kímípok. ⁶ palasiuneritdle sílvit
 ap. sul. 1,18. táuko tíguvait okardlutigdlo: máko nálagíup akigssausivianut iliv-
 5 Mòr. 23,19. -dlugit iluángilak, aungmut akigissaungmata. ⁷ isumaliokatigíg-
 -kamigdlo marriortut nunautánik pisiniutigait tikeraussunut ilive-
 ap. sul. 1,19. -karfigssamárdlugo. ⁸ tamána pivdlugo nunaut tamána augtaling-
 Sagg. 11,13. -mik taissarpát sule tamássa. ⁹ tauva erkúpok pruvítikut Jeri-
 Jer. 18,1. -miákut okauserissak, okarmat: sílvit pingasunik kuligdlit tíguvait
 naligssakartitaussup naligssai, naligssakartikamíko Israflíp kinguai-
 -nit; ¹⁰ marriortutdlo nunautánut akigait, sórdlo Nálagkap okar-
 -kugânga.
 Mák. 15,2-5. ¹¹ Jfsusile kekarpok nunap nálagâta sâne, nunavdlo nálagâta
 Lúk. 23,3. aperssulerpá okardlune: ivdlit táunauvit Jútít kúngiat? Jfsusivdle
 Juán. 18,33. akivâ: sórdlo okartutit. ¹² palasiuneritdle utorkaunertatdlo pasig-

-dlermáne akingitdluínarpok. ¹³tauva Pilátusip okarfigá: tusángi-
 -latit kanok agtigissumik pasigdlerátit? ¹⁴akíngilále okautsimik
 atautsimigdlünft náme, nunap nálagá tupigusungálersitdlugo. ¹⁵nu-
 -navdle nálagáta ilerkorá parnaerússat ilát inuit piúmassát nag-
 -dliússivíkut parnaerússaujungnaersitdlugo. ¹⁶parnaerússakarpor-
 -dle taimane ilaminit tusámassaussumik, Barapamik atilingmik.
¹⁷katisimangmatalo Pilátusip aperai: kina parnaerússaujungnaer-
 -serkuvisiuk, Barapalünft Jtsusilünft Kristusimik taissak? ¹⁸nalú-
 -ngínamigit síngatdlugo tássunga písikát. ¹⁹igsiavfíngmilo erkar-
 -tússivingme igsiatitdlugo nuliata arpátitsivigá okarfigerkuvdlugo:
 iluartok táuna sunavérük, uvatsiak síngagtordlunga erdlókissuti-
 -gekigavko. ²⁰palasiuneritdle utorkaunertatdlo inuit kajumigsáler-
 -pait Barapa kínutigerkuvdlugo, Jtsusile tokuterkuvdlugo. ²¹tau-
 -va nunap nálagáta sápai okardlune: ukua ardlát kina parnaerú-
 -ssaujungnaerserkuvisiuk? okarput: Barapa. ²²Pilátusip aperai:
 kanorme tauva písavara Jtsuse Kristusimik taissak? tamarmik
 akivát: sáningassulingmut kikiagtortínexardle. ²³nunavdle nálagá
 okarpok: sumingme ajortuliva? sualungnerussumigdle nivdliavdlu-
 -tik okarput: sáningassulingmut kikiagtortínexardle. ²⁴Pilátusiv-
 -dle malugileramigit ajulerine, pikigtorssuángorsínarmatalo, tauva
 imermik tigusivok, agssanilo assagpai inuit issigititdlugit okardlu-
 -nilo: píngitsúvunga iluartup táussuma auanut, ilivse pígarse.
²⁵tauva inugpagssuit tamákerdlutik akivát okardlutik: ana uvav-
 -tínut pile kitornavtínutdlo. ²⁶tauva Barapa parnaerússaujung-
 -naersípá, Jtsusile iperartortípá sáningassulingmut kikiagtugag-
 -ssángortitdlugo. ²⁷tauya nunap nálagáta sákutúisa Jtsuse ing-
 -mingnut písipát nunap nálagáta igdlorssuanut, sákutókatitigdlo
 tamaisa táussumúnga katerssorpát; ²⁸mátardlugulo kagdlersáumik
 augpatdlarigsumik atitípát; ²⁹kakitdlarnaxutinigdlo perdlavdlutik
 niakorutigssiorput niakuanutdlo ivertitdlugo; suvdlortúmigdlo tigu-
 -mísserpát agssaisigut talerpigdlísigut, sérkumiarfígalugulo mitau-
 -tigalugulo okardlutik: pivdluarna Jútít kúngiat. ³⁰kitserarpát dlo,
 suvdlortórdlo tiguavdlugo niakuagut tamatumínga anavát. ³¹mi-
 -tautigisimagamikulo kagdlersautánik ánoraiarpát nangminek áno-
 -rainik atititdlugo, autdlarúpát dlo sáningassulingmut kikiagtoriar-
 -túsavdlugo.

Mák. 15, 6-15.
 Lúk. 23,
 17-26.
 Juán. 18,
 39. 40.

Mák. 15,
 16-20.
 Juán. 19, 2.
 il. il.

³²anileramigdlo inuk nápipát Kerñimíusok Stmúmik atilik,
 táuna erdlorkúpát sáningassuligssá erssorkuvdlugo. ³³ornigartig-
 -dlo tikikamíko, Gúlkátamik, tássa imáipok: niakortalingmik tai-

Mák. 15,
 21-26.
 Lúk. 23, 26
 il. il.

- Juán. 19,¹⁷ -ssak, ³⁴tauva sèrnartumik íminiarpát sungarnitsumik akúniling-
 il. il. -mik; ókátáraluaramiugdle imerumángilá. ³⁵sáningassulingmutdle
 tugs. 69,²² kikiagtoramíko ánorai ingmingnut avguarpait ímerautigalugitdlo;
 tugs. 22,¹⁹ erkórkuvdlugo pruvftíkt okauserissak: ánorássáka ingmingnut
 avguarpait, atissaralo ímerautigát. ³⁶tássanilo igsiuardlutik ala-
 -pernaerssorpát. ³⁷niakuatalo kulánut ivertisimagát pasigdigáu-
 -ssutá, ima agdlagsimassok: tássa Jísuse Jútít kúngiat. ³⁸tauva
 Mák. 15. táussumúnga ilagititdlugit ínungniat mardluk sáningassulingnut ki-
²⁷⁻³²-kiagtorpait, ardlát talerpiata tungánut áipálo sámíata tungánut.
 Lúk. 23,³² ³⁹tássúnale sanerkútut kakajarát ilekimisárfígalugulo okardlutigdlo:
 il. il. ⁴⁰nálagfíngmik inguvterissutit karmarkigdlugulo uvdlut pingasut
 Juán. 19,¹⁸ náginardlugit: ingminik ánáuniarit; Gútíp ernerigpatit sáningassu-
 il. il. -lingmit arkarit. ⁴¹taimátaok palasiunerit mitautigát agdlagkanik
 ilisimassut utorkaunertatdlo ilagalugit okardlutik: ⁴²avdlat ánáu-
 -taraluaramigít ingminik ánáunek sapilerpok; Israílikut kúngigig-
 -páne mána sáningassulingmit arkardle, tauva ugperiumárpaput.
 tugs. 22,⁹ ⁴³Gúte tatigá, táussuma ánaudliuk mána nuánariguniuk; Gútíp
 ernerigáne okarmat. ⁴⁴taimátaok kikiagtorsimaxataisa ínungniat
 Mák. 15. táukua mitautigát. ⁴⁵nalunaerkútavdlo akúnerisa arfernánit nu-
³³⁻³⁶-na tamarme tártorssuángorpok akúnerisa arfínek-sisamát tikit-
 Lúk. 23,⁴⁴ -dlugo. ⁴⁶nalunaerkútavdle akúnerisa arfínek-sisamáne Jísuse
 tugs. 22,² nivdlingárpok okardlune: Elí, Elí, lámá sapagtáni? imáipok: Gú-
 -tiga, Gútiga, sók kimagpinga? ⁴⁷tássanítutdle ilaisa tusaramíko
 Lúk. 23,³⁶ okarput: úma Elia tordlulavfigá. ⁴⁸tauvalo iláta arpagdlune mit-
 Juán. 19,²⁹ -dliartok tiguva sèrnartumik ímerdlugo, suvdlortúmutdlo káput-
 -dlugo ímípá. ⁴⁹ilaile okarput: uvatse, ímaka Eliap ánáukiartú-
 Mák. 15. -sanerá. ⁵⁰Jísusile áma nivdlingárpok anerningerdlunilo. ⁵¹a-
³⁷⁻³⁹-talo, nálagfiup umigssua sígpok mardlúngordlune pavánga samu-
 Lúk. 23, -ngalo agdlát; nunalo sajugpok, kaersutdlo kuvdlorput; ⁵²ilerfítldo
⁴⁵⁻⁴⁷angmarput, ivdlernartutdlo sinigpártut kavstí timait makíput; ⁵³i-
 -livernitdlo anivdlutik igdlorpagssualingmut ivdlernartumut píput
 makívíata kingornagut, kavstínutdlo takutíput. ⁵⁴sákutútdle ná-
 -lagáta ilagissaisalo Jísusimik alapernaerssuissut nuna sajuktok
 takugamíko kanordlo ilissok, ersingálerput okardlutik: ilumut táu-
 Mák. 15. -na Gútíp ernerisimavá. ⁵⁵arnatdlo kavstí tássanípút asianit
⁴⁰⁻⁴¹issigingnártut, Jísuse Galílamit malíggamíko kívfartorfigíssardlugo.
 Lúk. 23,⁴⁹ ⁵⁶táukua ilagait Mária Magtalína Márialo Jákuvdlo Jórsasívdlo
 Juán. 19,²⁵ arnát, Sipítíusívdlo ernerisa arnát.

⁵⁷únulermatdle angut pisók tikiúpok Arimattamit, Júserfími Mák. 15,
atilik, táunátaok Jísusip ajokersugarigá. ⁵⁸táussuma Pilátuse or- 42-47.
-nigpá Jísusip timânik kínuvigalugo; tauva Pilátusip táussumúnga Lúk. 23,
túniorkuvá. ⁵⁹Júserfívdlo tiguvá timá ilupágssiamut atornekajuit- 50-55.
-sumut ímutdlugo; ⁶⁰ilivígssartâminutdlo kaersume ilugdlišitami- Juán. 19,
-nut ilivá; ujaragssuardlo ilerfup pânú agssakátíkamiuk autdlar- 38-42.
-pok. ⁶¹Máriavdle Magtálnap Máriakatátalo najorpát ilerfup na-
-láne igsiavdlutik.

⁶²akaguanile upalungaersarfiup tugdliane palasiunerit farista-
-ritdlo katíngarmik Pilátuse ornigpát ⁶³okardlutik: nálagak, erkai-
-varput sagdlokítaissok ivna inúgatdlarame okartok: uvdlut pinga-
-súngorpata makíkumârpunga. ⁶⁴taimáitumik ilivek pârerkigsâr- 28,13.
-kugiuk uvdlut pingasúngorserdlugit; ajokersugaisa tigdligkiarto-
-kinavát inungnutdlo okardlutik: tokussunit makísimavok; tauvalo
sagdlokítainek kingugdlek sujugdlermit ajornerulekinavok. ⁶⁵Pilá-
-tusip okarfigai: pârssissugssakartíparse; isumavsínik pârerkigsâr-
-tíkiartorsiuk. ⁶⁶tauva autdlarput ilivek pârssissunut pârerkig-
-sártitdlugo ujaragdlo nakíssuserdlugo.

kapitalit 28.

Jísuse tokussunit makítok; ilerfane pârssissut aningaussanik tunigait timá sagdlussu-
-mik okautigerkuvdlugo tigdlingnekartok; Nálagak inuiakatigít ajokersugángorter-
-kuvdlugit kuerkugai.

¹sapátivdle uvdlue nângmata, sapátip uvdluisa sujugdliáne Mák. 16.1-8.
kaulâlermat, Máriap Magtálnap Máriakatátalo ilivek takusariar- Lúk. 24.1-9.
-torpát. ²atale, nuna sajugtorssuángorpok, Nálagak íngilia kí-
-langmit arkarmat patdligutdlune ujaragdlo ilerfup pânit agssa-
-kátitdlugo ingivfigalugulo. ³táutualo ingnâtdlagíssatut ípok, ati-
-ssâlo aputitut kakortigaok. ⁴alapernaerssuissutdle úlilerput táu-
-na ersiginermit tokussututdlo ilivdlutik. ⁵íngilivdle arnat táuko
sâpai okardlune: ilivse ersexinase; Jísuse sáningassulingmut kí-
-kiagtorsimassok ujarigse ilisimavavse. ⁶tamâningilax; makísi-
-mavok, sórdlo okartok. kaivdluse Nálagak ínangavigigalua ta-
-kujartorsiuk. ⁷autdlarasuardlusilo ajokersugai okarfigiartorsigik
tokussunit makísimangmat. tássalo Galílfamut sujulerisavarse, tá-
-ssane takujumârpase. tássa okarfigávse. ⁸táukule ilivermit
aninasuarput, ersivdlutigdlo tipaitsungârdlutigdlo arpagdlutigdlo a-

-jokersugai okarfigiartorpait. ⁹ táukule ajokersugainut okariartor-
-titdlugit ata, Jísusip tauva naláupai okardlune: pivdluaritse. or-
-nigpátdlo isigailo ekíniardlugit patdlorfigát. ¹⁰ Jísusip tauva okar-
-figai: ersekinase; katángutíka okarfigiartorsigik Galíltamut aut-
-dlarkuvdlugit, tássane takujumárpānga.

¹¹ ingerdlatitdlugitdle ata, párssissut ilait tauva igdlorpagssua-
-lingmut píput, tamákulo taimailissut tamaisa palasiunernut okau-
-tigiartorpait. ¹² táukuale utorkaunertat atautsimékatigigamikik,
isumaliokatigtgkamigdlo sákutút aningaussanik nāmagtunik tunivait
27.⁶⁴. okardlutigdlo: ¹³ ima okásause: ajokersugai únuame tikiúkamik si-
-nigtitdluta tigdlipát. ¹⁴ nunavdlo nálagáta tusaraluarpago sáimar-
-sarniarumárparput, ilivsiló píngitsútíniásavavse. ¹⁵ tákualo ani-
-ngaussat tiguvaít taimailiordlutigdlo sórdlo ajokersorátik. oka-
-lúserissátdlo tamána Jútine ilerkúlerpok uvdlumimut agdlát.

¹⁶ ajokersugkatdle táuko arkanigdlit Galíltamut autdlarput
kákamut Jísusip ornerkussánut. ¹⁷ takugamikulo patdlorfigát, ilait-
-dle nakimáput. ¹⁸ Jísusivdle ornigpai okalugfigalugitdle okardlu-
-ne: kilangmilo nunamilo píginaunek tamarme uvavnut túniússau-
Mák. 16,¹⁵. -vok. ¹⁹ taimáitumik autdlaritse, inuiakatigtgdlo tamaisa ajoker-
-sugángortísigik kuivdlugit atátap erneruvdlo anerneruvdlo ivdler-
-nartup arkanut [ilángutitdlugit]; ²⁰ ajokersorsigigdlo ilivsinut per-
-kussáka tamaisa maleruarkuvdlugit. atalo, uvdlut tamaisa najor-
-pavse silap naggatigssánut agdlát.

îvangkîlio

Mákorsip agdlagâ.

kapitale 1.

Juánase kuississok; Jísuse kuisítok; ússernexartok; aulisartut sisamat ajokersugag-ssángordlugit kaerkugai; Kapernaumime ajokersuivdlune mingugtûmik anernilik ajo-rungnaersikâ; Símûp sakia nalingínarnigdlo nápautigdilit katsorsarai; pupigsok pupérutikâ.

¹ tamássa ívangkîliup Jísuse-Kristusimik Gûtíp erneranik autdlarkautâ; ² sórdlo pruvfítit agdlagaine agdlagsimassok: ata, ³ ingiliga sujunigkut autdlartipara, avkutigssat ilingnut iluarsarkuv-dlugo. ⁴ puilassuitsume tordlulassup nipigâ: Nâlagkap avkutig-ssâ iluarsarsiuk, tungmissagssailo nardlorsarsigik. ⁵ Juánase puilassuitsume kuissivok okalüssissutigalugulo kuissut avdlamik isumatârkússut ajortit isumákêrnekautigssânik. ⁶ Jûtiamiudlo Jerûsalâmiudlo tamarmik ânivigât, tamarmigdlo táussumúnga kuisípút kûgssuarne Jôrtanime ajortitik ángfautigalugit. ⁷ Juánasile ánorâkartok katigagtûp merkuinik kiterutekardlunilo amiminermik, pigdlertatdlo tungsungnitsûtdlo nunáinarne navssâx nekigai. ⁸ okalüssivordlo okardlune: kingunivkut pissokarumârpok uvavnit nakûnerussumik, táuna kíngarkuvfigekâra síkivigísavdlugo singilo kilerússâisavdlugit. ⁹ uvanga imermik kuissarâvse, táussumale kuiumârpâse anerneramik ivdlernartumik.

⁹ pivordlo taimáineragut, tauva Jísuse Násarámit Galilfamî-tumit tikiúpok Juánasimudlo kuisitdlune Jôrtanime. ¹⁰ imer-mitdlo kakigame ernînak kilak takuvâ angmartok anernerdlo tui-nguatut kulânut arkartok. ¹¹ nipilo kilangmit pivok: ivdlit tássa ernera asanartok nuánarissara.

¹² ernînardlo anernerup puilassuitsumut autdlartípâ. ¹³ uv-dludlo sisamanik kuligdilit tássane puilassuitsumîpok Sâtanimít ússernexardlune nerssutinítdlunilo; ingilitdlo kivfartorfigât.

¹⁴ Juánasile pisitaungmat kingorna Jísuse Galilfamut pivok, ívangkîliulo Gûtíp nálagauvfianik okalüssissutigâ ¹⁵ okardlune: uv-dlut nagdlersíssat nagdíúput, Gûtívdlo nálagauvfia kanigdlivok;

Mal. 3,1.
Mat. 11,10.
Lúk. 7,27.
Is. 40,3.
Mat. 3,1-12.
Lúk. 3,2-17.
Juán. 1,6-27.

ap. sul. 13,26.

Mat. 3,13-17.
Lúk. 3,21 t.
Juán. 1,29 tt.

Mat. 4,1 tt.
Lúk. 4,1 tt.

Mat. 4,12-17.
Lúk. 4,14 t.

- Mat. 4,18-22. avdlamik isumatáritse, ívangíllulo ugperisiuk. ¹⁶ilānilo Galilíap taserssuata sinágut pisugkame, Símut katángutálo Antriarse taku-
-vai kagssusersut, aulisartúgamik. ¹⁷Jísusivdlo okarfigai: malig-
-singa, inungnik aulisartúgortíkumárpavse. ¹⁸tauva kagssutitik
ernīnak kimagpait maligdlugulo. ¹⁹tássángalo sujuatsialálerame,
Jáko Sipitfusip erna katángutálo Juánase takuvai táukuátaok u-
-miatsiáme kagssutitik ilártorait, ²⁰ernīnardlo kaerkuvai. tauva
angutertik Sipitfuse kivfatdlo umiatsiámút kimagpait maligdlugulo.
- Lúk. 4,31-37. ²¹Kapernaumimutdlo iserput, tauvalo sapátiungmat ernīnak
Mat. 7,28 t. nálagiartarfingmut iserpok ajokersuivdlunilo. ²²ajokersútailo áni-
-lárutigait, nálagtariakartutut ajokersormatik, agdlagkanik ilisima-
-ssutut pinane. ²³tássanilo nálagiartarfiáne inuk ítok anerneramik
mingugtúmik ilumiulik, táuna nivdlitdlarpok ²⁴okardlune: uá, sú-
-sagavtigít, Jísuse Nāsarámio? aserorumavdluta tikiúpit? nalú-
-ngilavkit kinaussutit, táunaussutit Gútip ivdlernartua. ²⁵Jísusiv-
-dle avorkára okardlunilo: nipangerit, úmángalo anít. ²⁶tauva
anernerup mingugtúp isuverterpá, nivdlingárdlunilo táussumánga ani-
-vok. ²⁷tamarmik tauva ánilárput aperssortautdlutigdlo okardlu-
-tik: sunauna mána? ajokersút mána nutaussorssuak? anernerit-
-dlūnít mingugtút nálagtariakartumik inangmatik nálagpát. ²⁸er-
-nīnardlo tusámassaulerpok Galilíap iláne tamatumane tamar-
-ssuarne.
- Lúk. 4,38-41. ²⁹tauvalo nálagiartarfingmit anigamik Símutdlo Antriarsivdlo
Mat. 8,14-16. igdluánut píput Jáculo Juánasilo ilagalugit. ³⁰Símutdle sakia na-
-lassok kanimanartumik náparsimavdlune; ernīnardlo táussumúnga
okautigát. ³¹tauva ornigdlugo agssaisigut tiguvá makititdlugulo;
kanimanartuvdlo ernīnak kimagmane kivfartorfigai. ³²únung-
-matdle, sekinek tarrisimangmat, náparsimassut nalingínait aner-
-nipilugdlitdlo táussumúnga ápait; ³³nunakarfiuvdlo inue tamar-
-mik matup silatánut katerssorput. ³⁴náparsimassutdlo nalingi-
-narnik náputigdlit amerdlasút katsorsarpai, anernipiluitdlo amer-
-dlasút anisípai, anernipiluitdlo okalorkúngilai, ilisaringmáne.
- Lúk. 4,42-44. ³⁵akagúngmatdlo sule tártitdlugo makiárdlune anivok, inoxángit-
-sumutdlo autdlardlune tássane tugsiarpok. ³⁶Símutdlo najortai-
-salo maligkasuarpát. ³⁷nanigamikulo okarfigát: tamarmik ujar-
-pátit. ³⁸okarfigailo: igdlorpatsialingnut kaningnerussunut piar-
-torta, tássanísaox okalūssisagama; tamáname pivdlugo tikiúpu-
-nga. ³⁹nálagiartarfinilo okalūssivok Galilíame tamarssuarne a-
-nernipiluitdlo anisitdlugit.

⁴⁰ pupigsuvdlo ornigdlugo kínuvigá sêrkumiarfigalugo okar- **Mat. 8,1-4.**
 -dlunilo: piomaguvit pupêrutisínauvarma. ⁴¹ Jfsusivdlo nagdligi- **Lúk. 5,12-16.**
 -lerpá, agssanilo isagtítldlugit agtorpá okardlune: piomavunga, pu-
 -pêrutit. ⁴² taimalo okarmat pupingnerata ernînak kimagpá, pu-
 -pêrutdluinarpordlo. ⁴³ inertingârpálo ernînak ingmînit autdlar-
 -kuvdlugo ⁴⁴ okarfigalugulo: mianerssorit súnquamik avdlamut
 okarkunatit, palasimutdle takutíkiartorit, pupêrússutsitdlo pivdlugo
 Môrsasip pigdliutigerkussá pigdliutigúk nalujungnaerutigssânik. **3 Mór. 14,2.**
⁴⁵ táunale anigame okalugtorssuángokaok tamána taimailissok tu-
 -sámassángordlugo, kingorna igdlokarfingmut isernekJulersitdlugo
 inuit tákuáne; kisiáne avatâne inokángitsume ípok, tamagingnitdlo
 ornigpât.

kapitalit 2.

Jfsusip tumartorsimassok isumákêrfigigá ajortainik ajorungnaersitdlugulo; Live
 kaerkugá; ajokersugai ísingíniartaringitsut sapámilo karrinik nutsuissut.

¹ uvdlutdlo kavínguit kímúngmata áma Kapernaumimut iser- **Mat. 9,1-8.**
 -pok, tusámavâtdlo igdlumítok. ² ernînardlo amerdlasút kater- **Lúk. 5,17-26.**
 -ssorput pânílúnít agdlát inigssaerutdlutik; okauserdlo táukunúnga
 okalútigá. ³ ilaisalo ornigpât tumartorsimassumik átsissut, táuna
 sisamauvdlutik akiarpât. ⁴ inungnitdle patdlingnek ajuleramíko
 igdlo najugá kulaiarpât; angmaramíkulo tumartorsimassup ínanga-
 -via ningípât. ⁵ ugperssusiadtle Jfsusip takugamiuk tumartorsi-
 -massok okarfigá: ernek-â, ajortingnik isumákêrfiginekarputit. ⁶ ag-
 -dlagkanigdle ilisimassut ilait tássane igsiassut ûmatimíkut isuma-
 -liorput: ⁷ suvdlune una taimáitunik okausekarpa Gútimut kaka-
 -jardlerdlune? kina GútiúngitsoK ajortinik isumákísínauva? ⁸ Jf-
 -susivdle anernermigut ernînak ilisimaleramigit ilumíkut taima i- **Juán. 2,25.**
 -sumaliortut, okarfigai: suvdluse ûmativsigut taima isumaliorpise?
⁹ suna ajornángíneruva, imalúnít tumartorsimassumut okardlune:
 ajortingnik isumákêrfiginekarputit; imalúnít okardlune: makitdlutit
 ínangavít tigúk ingerdlavdlutitdlo? ¹⁰ ilisimarkuvdlusiugdle inúp
 ernera nuname ajortinik isumákísínauusok, (tumartorsimassok sâ-
 -pâ:) ¹¹ okáupavkit: makitdlutit ínangavít tigúk igdlungnutdlo a-
 -ngerdlardlutit. ¹² tauva ernînak makípok, ínangavigigaluanilo ti-
 -guvdlugo anivok tamaisa issigititdlugit; taimailissordlo tamarmik
 ánilárutigát, Gútilo únersiutigát okardlutik: taimailissumik takú-
 -ngisáinarpugut.

Mat. 9,9-13.
Lúk. 5,27-32.

¹³tauvalo áma anivok taserssúp erkânut, inugpagssuitdlo ta-
-marmik orningmáne ajokersorpai. ¹⁴ingerdlatitdlunilo Lîve Al-
-ffusíp ernera takuvá ilángauservíngme igsiassok; táuna' okar-
-figâ: malínga; tauva níkuípok maligdlugulo. ¹⁵pivordlo nerri-
-vingme igsiatitdlugo igdluane, tauva ilángauserissut ajortuliartut-
-dlo amerdlasût Jîsusilo ajokersugailo nerrivingmut ingekatigait;
amerdlaxigamik maligkamíkulo. ¹⁶agdlagkanigdlo ilisimassut fa-
-risaritdlo takugamíko ilángauserissut ajortuliartutdlo nerekati-
-gigai, ajokersugainut okarput: suvdlune ilángauserissut ajortu-
-liartutdlo nerekatigalugitdlo imekatigai? ¹⁷Jîsusivdlo tamána tu-
-saramiuk okarfigai: perkigsut katsorsaissumik pissariakángitdlat,
kisiáne náparsimassut. iluartut pinagit ajortuliartut kaerkujartor-
-pâka avdlamik isumatârkuvdlugit.

Mat. 9,14-17.
Lúk. 5,33-39.

¹⁸Juánasivdlo farisfaritdlo ajokersugait ísingíniaramik, tikiut-
-dlutigdlo aperât: sôk Juánasíp farisfaritdlo ajokersugait ísingí-
-niartarpat, ajokersugkatitdle ísingíniarnatik? ¹⁹Jîsusivdlo sâpai:
katítugssanut kaerkussat ísingíniarsínáupat uvigssak najortigalugo?
uvigssak najortigalugo ísingíniarsínáungitdlat. ²⁰uvdlutdle nag-
-dliúkumârput, tauva uvigssak táukunánga autdlarúnekásavok;
taimailigpat ísingíniarumârput. ²¹ánorâminek nutâvik ilârtûtigi-
-ssaríngilât ánorâtor kamut, ilârtûtíp nutaussup pisokak alerki-
-sangmago alingnera ajornerulersitdlugo. ²²vínilo nutâk pôrusi-
-sorkanut ímiútaríngilât, vínip nutâp pôrutsit kâsangmagit, vîne
kuilugsínardlune pôrutsitdlo aserordlutik; kisiáne vîne nutâk pô-
-rusisánut ímiútariakarpok.

Mat. 12,1-8.
Lúk. 6,1-5.

²³pivordlo sapâtiutitdlugo nautsfat avkutigingmagit, tauva
ajokersugai ingerdlatitdlutik karrinik nutsuilerput. ²⁴farisfarit
tauva okarfigât: takúsagitit sapâtikut kanok iliortut perkussáu-
-ngitsumik. ²⁵okarfigaile: atuáingisáinarpise Dâve kanok iliortok
taimane pissariakartíkamiuk, ilane ilagalugit kâleramik? ²⁶kanok
Gûtíp igdluanut isertok Apjatâre palasiunerutitdlugo timiussatdlo
3 Mór. 24,9. kînerkússutit nerigai, palasinut kisiáne nererkussaussut, ilanilo
ilainik tunigai? ²⁷okarfigailo: sapât píngortitauvok inuk pivdlugo,
inuk píngortitáungilak sapât pivdlugo. ²⁸taimáitumik inûp ernera
sapâmut agdlât nálagauvok.

kapitalit 3.

sapáme tokungassunik agssalik Jísusíp ajorungnaersíká; inugpagssuit orningmáne náparsimassortait katsorsartarai; apustilíngortut arkanek-mardluk; anernermut ivdlernartumut kakajardlerneramik; Nálagkap ilavínik.

¹ãmaló nãlagiartarfingmut iserpok; inugdlo tássanítok, táu-
-ssuma agssaisa igdlue tokungassut. ²alapernaerssorpátdlo sa-
-pátikut katsorsarumárnerá; tássa pasigdlerumavdlugo. ³tauva
inungmut tokungassunik agssalingmut okarpok: nikuitdlutit sav-
-ssarit. ⁴okarfigailo: suna iluarpa, sapátikut ajúngitsuliordluni-
-lúnft ajortuliordlunilúnft, inútitsivdlunilúnft tokutsivdlunilúnft?
táukule nivdlíngitdlat. ⁵kamagdlune tauva siagdlugit issigai, alia-
-sútigalugitdlo ũmatait mángertorssúngmata; inugdlo táuna okar-
-figá: agssatit isagtíkit. isagtíkamígitdlo agssai kingumut iluar-
-síput igdlumigsut ilerdlutik. ⁶farisíarit tauva aníput, ernínar-
-dlo Herútasíp inugtái ilagalugit isumalíokátigílerput pivdlugo,
kanok ilivdlutik tokúniásagígtik.

Mat. 12,9-14.
Lúk. 6,6-11.

⁷Jísusile ajokersugkane ilagalugit taserssuarmut autdlarpok; inugpagssuitdlo malígpát Galilíamit Jútíamitdlo, ⁸Jerúsalamitdlo
ltumíamitdlo Jórtanivdlo ungatánit, Tóruvdlo Sítúvdlo erkáne nu-
-nagdilit inugpagssuit ornígpát, malungnangártulíai tusaramíkik.
⁹ajokersugkanilo okarfigai umiatsiámik upalungaerkutigssarsíuter-
-kuvdlune inuit pivdlugit, tátúterkunane. ¹⁰mássa amerdlasút
katsorsartarpai, taimáitumik ániagdilit tamarmik táussumúnga uke-
-rútorssúput agtorumavdlugo. ¹¹anerneritdlo míngugtút takussará-
-ngamíko patdlorfigissarát nivdlerdlutígdlo okardlutik: táunauvutit
Gútip ernera. ¹²inertíngárpaile nalunaerutígerkunane.

Mat. 12,15 t.
Lúk. 6,17-19.

¹³tauva kákamut majuarpok, píumassanilo kaerkuvai, táu-
-kualo ornígpát. ¹⁴tauvalo arkanek-mardluk perkuvai najortuar-
-kuvdlune okalússiartortíkumavdlugitdlo; ¹⁵pigináussusekásassutdlo
nápautit katsorsarsínáusavdlugit anernípíluitdlo anísínáusavdlugit:
¹⁶Símút, táuna Pítrusímik atserpá, ¹⁷Jákulo Sípítúsíp ernera,
Juánasílo Jákup katángutá, táuko atserpai Buanerrísínik, imáipok:
kagdlerísínermik píssusílingník, ¹⁸Anríarsílo Pílípulo Bartulu-
-mfúsílo Matúsílo Túmalo Jákulo Alfúsíp ernera, Tatúsílo
Símútdlo ilungersornertók ¹⁹Jútarsílo Iskáriók, táuna písítsíssá.

Lúk. 6,12-16.
Mat. 10,1-4.

²⁰igdlumutdlo píput, tauvalo áma inuit katerssulerput neri-
-nerdlúnft ajulersítldlugit. ²¹kanígíssaisalo tusaramíko aníput tí-
-gújumavdlugo, okaramík: íngmíník síanígíungnaerpok. ²²agdlag-

- Mat. 12, ^{24-32.}
Lúk. 11,15 tt. -kanigdlo ilisimassut Jerúsalamit atersimassut okarput: Bílsipúle ilumiugá, imalo: anernipiluit anisítarpai anernipiluit nálagát ikior-tigalugo. ²³tauva kaerkuvdlugit ássersútitigut okarfigai: kanok ilivdlune Sātanip Sātane anisísinauvá? ²⁴nálagauvfiup inue ilagíg-kungnaerunik atasínaungitdlat. ²⁵igdlokatigít dlūnt ilagíkgung-naerunik atasínaungitdlat. ²⁶Sātanilo ingminut akerartulerune ingminigdlo ilagiungnaerune atasínausángilak, soraersimásavok. ²⁷inuk nakuarssúp igdluanut isersínaungilak pekutainik pfaivfigalugo, kisiáne nakuarssuak kilerssorkáruniuk; tauvalo igdlua pfaivfigísinauvá. ²⁸ilumut okáupavse: ajortuliainik tamanik isumákêrfigine-kásáput inuit kitornait, kakajardlernerinigdlo agdlát kakajardliu-tigissainik; ²⁹kisiáne anernermut ivdlernartumut kakajardlersok isumákêrfiginekarfigissaerutdluinarpok, pitdlagagssauvordle erkartū-ssúmik nágssaungitsumik. ³⁰okarmata: mingugtúmik anerniliuvok.
- Mat. 12, ^{46-50.}
Lúk. 8,19-21. ³¹tauva katángutailo arnálo tikiúput silatangiutdlutik, okar-titsivdlutigdlo kaerkuvát. ³²inuitdle igsiavdlutik ilusimagát, táu-kualo okarfigát: ata, arnavitdlo katángutivitdlo tarkama aperku-tigátit. ³³akivailo okardlune: kina arnarâra, kíkutdlo katánguti-gâka? ³⁴avatiminilo igsiassut siagdlugit issigai okardlunilo: ta-mássa arnara katángutikaló. ³⁵mássa Gútip perkussânik ma-lingnigtok tássa nukara najagalo arnaralo.

kapitalit 4.

siaruarterissumik ássersút; nanerút nápartap atānut ilissugssáungitsok; úgtútigissa-mingnik inuit úgtorfiginekásassut; nautsiagssanik inerikiartortunik sínupivdlo naut-siagssartânik ássersút; anorerssuak Nálagkap katsortikâ.

- Mat. 13,1-23.
Lúk. 8,4-15. ¹ámalo ajokersuilerpok taserssúp sinâne; inugpagssuitdlo katerssorfigilermáne umiatsiāmut ikivdlune tássane taserssuarme ingípok, inuitdlo tamarmik nunamīput tatsip sinâne. ²tauva ajo-kersortualerpai ássersútitigut, ajokersuisitdlunilo okarfigai: ³tusarnârnaritse. ata, nautsiagssanik siaruarterissok siaruarteriar-tortok. ⁴pivordlo siaruarterisitdlugo, tauva ilait avkusernup sanianut tugput, tingmíssatdlo kilaup atānītut pukulugkiartorpait nungutdlugitdlo. ⁵ilaitdlo ujaragtūmut ivssokardluángitsumut tugput naulertordlutigdlo itisūmik ivssokánginamik. ⁶sexinerdle nuingmat ūput, sordlakánginamigdlo toxúput. ⁷ilaitdlo kakit-dlarnakutit akornānut tugput, kakitdlarnakutitdlo naujartoramik táuko ipitípait, taimáitumik inerititakángitdlat. ⁸ilaitdlo ivsso-

-rigsumut tugput inerititakalerdlutigdlo naujartortunik agdliartor-
-tunik; ilait inerititakarput pingasunik kuleriagkanik, ilaitdlo arfi-
-nilingnik kuleriagkanik, ilaitdlo untritileriagkanik. ⁹ okarfigailo:
tusarsínaussunik siutilik tusardle. ¹⁰ kisíngorongmatdle najor-
-taisa táuko arkanex-mardluk ilagalugit ássersūmik tamatumínga
apersorpát. ¹¹ okarfigailo: ilivse tuninekarpuse ángigissak Gútip
nálagaufiata pia ilisarerkuvdlugo, ivkule ilagíngisavut nungutdlu-
-git ássersútítigut pinekartarput. ¹² issigalutigdlo takungnísang- Is. 6,9 t.
-mata ilisarissakarnatigdlo, tusardlutigdlo tusásangmata pásissa-
-karnatigdlo; sângnaviásángingmata, ajortainigdlo isumákêrfiginexá-
-sángingmata. ¹³ okarfigailo: ássersút tamána pásíngínavsiuk ka-
-nok ilivdluse ilai tamaisa pásísavisigik? ¹⁴ siaruarterissup okau-
-sek siaruarterpá. ¹⁵ tássáuputdle avkusernup sanianítut: okausek
sume siaruarternkartok tusarângássuk, katsornane tauva Sâtanip
okausek ūmatainut siaruartigaugaluak píariartorará. ¹⁶ taimátaok
ujaragtūmut siaruartersimassut tássa imáitut: okausek tusarânga-
-míko tipaitsugdlutik pigilerasuararát; ¹⁷ ilumícutdle sordlakángi-
-namik soraiáput, kingornalo okausek píssutigalugo nágdliugtitsi-
-ssokalerângat kinugingnigtokalerângatdlo katsornatik mamiatsale-
-raraut. ¹⁸ kakitdlarnakutitdlo akornánut siaruartersimassut tássa
imáitut: okautsimik tusartut, ¹⁹ kisiáne silap matuma pé isuma-
-nerdlútigigamik, písussutsimigdlo sagdlokítarmatik, avdlatdlo pi-
-leritsangnerit isermata, okausek ipítitarát inerititakarnatigdlo.
²⁰ ivssorigsumutdlo siaruartersimassut tássa imáitut: okautsimik
tusartut ilagsivdlugulo inerititakalerdlutigdlo, ilait pingasunik
kuleriagkanik, ilaitdlo arfinilingnik kuleriagkanik, ilaitdlo untriti-
-leriagkanik. ²¹ okarfigailo: nanerútdlūnít erkútarnerpát nápar-
-tap atánut nerriviuvdlūnít atánut iliumavdlugo? nanerúserfing-
-mut iliumavdlugo pissartaríngínerpát? ²² mássa issertugkamik
erssísángitsokángilak, ángigissamigdlo navsuerúkumāngitsokángilak.
²³ tusarsínaussunik siutilik tusardle. ²⁴ okarfigailo: tusagkase
sianiginiarsigik. úgtútigissavsínik úgtorfiginekarumárpuse taperfi-
-ginexarumárdlusilo ilivse tusartuse. ²⁵ mássa pekartok tunine-
-kásavok, pekángitsordle arsârnekásavok pianik agdlát. Mat. 5,16.
Lúk. 11,33,
8,16.
Mat. 10,26.
Lúk. 12,2.
Mat. 7,2.
Lúk. 6,38.
Mat. 25,29.
Lúk. 19,28.

²⁶ okarpordlo: Gútip nálagaufia taimáipok sórdlo inúp naut-
-sfagssat nunamut erkarpagit, ²⁷ sinigtardlunilo makítardlunilo ú-
-nuardlo uvdlordlo ingiatdlordlugit; tauvalo nautsfagssat naulersut
agdliartordlutigdlo, kanok ilivdlutik pissunik ilisimángisitdlugo.
²⁸ nunap ingminít inerítítarmagit: ivínait perkârdlugit, kingornalo

karrít, kingornalo kajússiagssat námagtut karrít iluine. ²⁹ineriti-
-tadldo pissagssaulerângata katsornane kivdlútigdlit autdlartítarai,
katerssuivfik nagdliungmat. ³⁰okarpordlo: sumik Gútip nála-
-gauvfia ássisiúsanerparput? kanok ítumigdlúnít ássersúmik ásser-
Lúk. 13.¹⁸ t. -súsavarput? ³¹sórdlo sínupip nau-tsíagssartá, nunamut ilivdlugo
Mat. 13.³¹ t. nau-tsíarinekarângame mingnerugaluarpok nau-tsíagssanit nunamítu-
-nit tamanit; ³²nau-tsíarinekarângamile agdliartoraraok angneruler-
-dlunilo nau-tsíakatiminit tamanit avalekutitárdlunilo angisúnik,
tingmíssat kilaup atánítut inítáriartorsínāngortitdlugit alāngigāne.
³³ássersútít taimáitut amerdlasút atordlugit okautsimik okalug-
-figai tusarsínáussusiat nāpertordlugo. ³⁴ássersútítldo atornagit
okalugfigíngilai, alisimatitdlugitdle ajokersugkane tamákunínga ta-
-manik navsuaivfigai.
Mat. 8.²³⁻²⁷. ³⁵uvdlordlo tamána únungmat okarfigai: akianut ikárta.
Lúk. 8.²²⁻²⁵. ³⁶inuitldo autdlartíkamikik umiatsiámítok nagsarpát, avdlatldo
umiatsiait ilagait. ³⁷anorásuarterssuángorppordle umiatsiak user-
-sardlugo ímagtorssuángordlugo. ³⁸táunale umiatsiaup akuanít-
-dlune sinigtok akisekardlune. itersarpát tauva okarfigalugo:
ajokersuissook, sokutigíngiliuk umiuleravta? ³⁹tauva makípok, ano-
-rilo agpísalútdlugo imak okarfigá: nípaitdlít, sujorssúsaerit. anore
tauva atorssarúpok katsordluínardlunilo. ⁴⁰okarfigailo: sók taima
nangiarpise? ata ugppersusekángingárvase. ⁴¹ersingálerputldo o-
-kalokatigílerdlutik: kiname una? anorivdlo ímavdlo nálagkát.

kapitalit 5.

Jísusip anernipiluk inungmit anisítldugo púlukinut pulatíká; arnak aunársínartok
ajorungnaersíká Jaerusivdlo pania ūmartitdlugo.

Mat. 8.²⁸⁻³⁴. ¹tauva taseressúp ungatánut píput Gatáramiut nunānut. ²u-
Lúk. 8.²⁶⁻³⁹. -miatsiámítldo niungmat ernínak ilivernit inúp naláupá mingugtú-
-mik anernigdlup; ³táuna iliverne inekartok, kilerssornerdlo sa-
-perpát kalivnerssuarnigdlúnít nāme. ⁴kavsínik kilerssoraluarā-
-ngāne parnaerutinik kalivnerssuarnigdlo, kalivnerssuit tauva kig-
-torararai parnaerutitldo nungutdlartitdlugit kunutitagssaunanilo.
⁵uvdlúkutldo únuácutldo nungutdlugit kákanítldunilo ilivernítartok
nivdliavdlunilo ujarkanigdlo tigdlugtardlune. ⁶Jísusile asianit ta-
-kuleramiuk arpagdlune ornigpá patdlorfigalugulo, ⁷nivdingárdlu-
-nilo okardlune: súsagavkit Jísuse-á, Gútip kutsingneruvstárup
ernera? ilungersordlunga okáupavkit Gúte narkigsigalugo ániar-

-terkunanga. ⁸ima okarfigigaluarmane: anernek mingugtók ùmá, inungmit ùmánga anít. ⁹aperálo: kanok atekarpit? akiválo: lí-giùnilingmik atekarpunga, amerdlakigavta. ¹⁰kínuvigingárpálo tamatuma erkânit autdlarterkunatik. ¹¹tássanile kákame pùluker-pagssuit ítut nerissut. ¹²tauva anernipiluit táukua tamarmik kínuvigát okardlutik: pùlukinut ukunúnga autdlartítigut táukunúnga pularkuvdluta. ¹³Jísusivdlo ernínax perkuvai. tauva anernerit mingugtút aníput pùlukinut pulavdlutik; pùlukerpagssuitdlo ivnamit taserssuarmut tingíput, (mássalo mardlungnik túsintigdlit migssiliorait,) tatsimilo ipíput. ¹⁴pùlukinigdlo pârssissut kimāput, tamánalo okalugtuarát igdlorpalingme erkânilo. tauva aníput tamána taimailisox takujartordlugo. ¹⁵Jísusimutdlo pigamik anernipiluliugaluak táuna lígiùnilingmik piliugaluak takuvát igsiassok ánorársimavdlunilo silakardlunilo; ersilerputdlo. ¹⁶issigingnârsimassutdlo okalugtūpait táuko anernipiluliugaluartumik kanok ilissumik pùlukinigdlo. ¹⁷tauva inalerpât erkamingnit autdlarkuvdlugo. ¹⁸umiatsiāmutdlo ikilermat anernipiluliugaluap táussuma kínuvigá najorumavdlugo. ¹⁹Jísusivdle akueríngilá, imale okarfigá: igdlungnut angerdlarit ilangnut okalugtútdlugitdlo kanok agtigissumik Nálagkap pisimagátit nagdligtorsimavdlutitdlo. ²⁰tauva autdlarpok Dikāpulime okalūssissutigalugo kanok agtigissumik Jísusip pigáne: tamarmigdlo tupigusútigát.

²¹Jísusilo umiatsiāmik kingumut akianut ikârmat, inugpagssuit táussumúnga katerssorput; táunale taserssúp sinânítok. ²²atalo, nálagiartarfiup misigssortaisa iláta Jaerusimik atigdlup ornigpá, takugamiugdlo isigaisa sánut patdlorpok ²³kínuvigingárdlugulo okardlune: paniga tokulerpok; agssangnik patigkiartoruk ánar kuvdlugo, tauva úmásavok. ²⁴ingerdlakatigá tauva, inugpagssuitdlo maligpât nivniortitdlugulo. ²⁵arnardlo tássanítok ukiut arkanek-mardluk aunársinartok ²⁶nâgdliugsimangártordlo nakorsanit amerdlasúnit, pinilo tamaisa nungúsimagai, iluarsinanile kigdlormut ajoriartorsinartok. ²⁷táussuma Jísuse tusámagamiuk, inuit akornatigut ánorá agtoriartorpá tunuanit; ²⁸okarame: ánorálúnít agtorsinaruvko ajorungnáisaunga. ²⁹tauva auata puilassua ernínax parkerpok, timimigutdlo misigilerpok ániarungnaerdlune ajorungnaerame. ³⁰Jísusilo ernínax ingmine misigilerpok pikunartok ingminit aningmat, inuitdlo akornáne tunungmut sâgd-lune okarpok: kia ánorássáka agtorpai? ³¹ajokersugaisalo okarfigát: takuvatit inuit nivniortikátit, taimáitok okarputit: kia ag-

Mat. 9,1.
Lúk. 8,40.

Lúk. 8,41-56.
Mat. 9,18-26.

-torpångá? ³²tauva kiviardlune taimailiortok takuniarpá. ³³ar-nardle sujôralerpok ùligdlunilo, kanok pinekarnerminik ilisima-game, patdlorfigiartordlugulo sagdlunane tamanik nalunaerfigá. ³⁴okarfigále: panik-â, ugpernerpit ánaupâtít, erkigsivdlutit anger-dlarit, ániarungnaerdlutitdlo perkigsft. ³⁵sule okalugtitdlugo ná-lagiartarfiup misigssortâta inokutaisa ilait tikiúput okardlutik: panít tokuvok, sôk ajokersuissox sule pissaríssensorpiuk? ³⁶Jísu-sivdle okalúserissât ernīnak tusaramiuk nálagiartarfiup misig-ssortâ okarfigá: sujôranak, ugpersínait. ³⁷avdlatdlo ingminut ilaorkúngilai, kisiáne Pítruse Jákulo Juánasilo Jákup katángutá. ³⁸nálagiartarfiuvdlo misigssortâta igdluanut pigame perpalugtutdlo takugamigit kiangártutdlo upítorssuitdlo, ³⁹tauva iserdlune okarfigai: sôk perpalugdlusilo kiavise? merdlertok tokúngilak, sinigsínarpok. ⁴⁰igdlautigátde. tauva tamaisa anisípai, merdlertuvdlo angutá arnâlo ingiakatinilo ilaseralugit iserpok merdlertup ínangavianut. ⁴¹merdlertordlo tiguvâ agssaisigut okarfigalugulo: talita kumi, nugterdlugo imáipok: niviarsiarak, okáupavkit, makítit. ⁴²niviar-siarardlo ernīnak makípok saxilerdlunilo, arkanek-mardlungnik ukiokarame. táukule ánilângákaut. ⁴³inertingárpaile tamána ki-mut nalunaerkunago; okarpordlo nerdlísagát.

kapitalit 6.

Jíuse Násaráme mamiatsautiginekartok; apustiline arkanek-mardluk únersútdlugitdlo autdliartikai; Juánase kuississox niakuersitaussok; angutit tatdlimanik túsintigdlit Jísusip nerdlerai; tatsip kágut pisugtok; náparsimassut ánoránik agtuissut ajorungnaersut.

Mat. 13. ¹tássángalo anivok nunaminut pivdlune, ajokersugaisalo ma-
^{53-58.} -ligpát. ²sapátldo nagdliungmat nálagiartarfingme ajokersuiler-
 -pok. amerdlasútdlo tusaramiko ánilálerput okardlutik: sumit
 una taimailerpa? sunalo-una ilisimássut táussumúnga túniússak,
 kivdliungnartuliatdlo máko agssaisigut pissartut? ³táunáungínerpa
 sanassok, Máriap ernerá, Jákuvdlo Jórsasivdlo Jútavdlo Símvúvldo
 katángutát? najailo tamáne uvavtíníngínerpat? mamiatsautigát-
 Lúk. 4,24. -dlo. ⁴Jísusivdle okarfigai: pruvfite asigínarnekaráingilak ki-
 Juán. 4,44. -siáne nunamine erkardliminilo igdluminilo. ⁵tássanilo kivdliung-
 -nartuliornek saperpok, náparsimassut kavsínguit kisísa agsang-
 -minik patigpai katsorsardlugit. ⁶ugpíngíssusiatdlo tupigusútigá.
 nunakarfingnilo sakiuarpok ajokersuivdlune.

⁷ táukulo arkanek-mardluk kaerkuvai autdlartilerdlugitdlo **Mat. 10,1-16.**
 mardlúkútárdlugit pigináussusekartitdlugitdlo anernernut mingug- **Lúk. 9,1-6.**
 -túnut; ⁸ inápailo ingerdlatitdlutik sumik nagsarkunagit, ajáupí-
 -ssamik kisiáne, takuarfilissarnatigdlo nekigssalissarnatigdlo ani-
 -ngaussanigdlo kiterúmíokásángitsut; ⁹ isigangmânigdle kamigsi-
 -másassut mardlungnigdlo ánorársimásanatik. ¹⁰ okarfigailo: sume
 igdlumut iserángavse tássanítuaritse tássánga autdlarserdluse.
¹¹ sumilo ilagsiumángigpase tusarumanasilo, tauva tássánga aniv-
 -dluse isigkase kassfarsigik táukunúnga nalunaiautigssamik. ilu-
 -mut okáupavse: Sútumalo Gumóralo erkartútivfigssame atugssau-
 -nerussumik pinekásáput nunakarfigmit táussumánga. ¹² tauva
 autdlarput okalüssivdlutigdlo avdlamik isumatárkuvdlugit. ¹³ aner-
 -nipiluitdlo amerdlasút anisípait, náparsimassutdlo amerdlasút ú-
 -liamik tanípait katsorsardlugitdlo.

¹⁴ tamánalo kúngip Herútasip tusámaleramiuk, (arka ilisima- **Mat. 14,1 t.**
 -ssaulermat,) okarpok: Juánase kuississok tokussunit makísi- **Lúk. 9,7-9.**
 -mangmat kivdlingnartulissutit táussumane súníput. ¹⁵ ilaitdle o-
 -karput: Elia-una; ilaitdlo okarput: pruvfítivok pruvfítit ilátut
 ítok. ¹⁶ Herútasivdle tusámaleramiuk okarpok: Juánase niakuer-
 -sitara tássauvok, táuna tokussunit makísimavok. ¹⁷ táuname He- **Mat. 14,3-12.**
 -rútase autdlartitsisimassok Juánase tigutitdlugo parnaerússiving- **Lúk. 3,19 t.**
 -mutdlo pisitdlugo kilerssortísimagá nugkame Pilípup nulia Herú-
 -tiarse nuliarilíggane pivdlugo. ¹⁸ Juánase Herútasimut okarmat:
 iluángilax nugkavit nulia pigileragko. ¹⁹ Herútiarsile nautsorssui-
 -vok tokúkumavdlugo, ajordlugule; ²⁰ Herútasip Juánase sujórassu-
 -tigingmago, ilisimagamiuk angutaussok iluartok ivdlernartok, ser-
 -nigissarálo, tusarângamiugdlo kavsník nálagnarâ tusarumatdlar-
 -dlugulo. ²¹ uvdlordle piungnarfiussok nagdliungmat, Herútase
 inúvfigsiordlune nerdlfagssiormat nálagnarssuartaminut sákutútdlo
 nálagaunerinut Galilfamilo pingártunut, ²² Herútiarsivdlo pania iser-
 -mat tapardlunilo, Herútasivdlo nerekataisalo nuánarigamíko: tauva
 kúngip niviarsiarak okarfigá: piunmassangnik kínuvigínga, tuniumâr-
 -pavkit tauva. ²³ ugpernarsaivfigâlo [okardlune]: sumigdlúnft kí-
 -nuvigigaluarungma tuniumârpavkit nálagaufingma agfânik agdlát.
²⁴ táunale anivok arne aperalugo: suna kínutigísavara? akivá:
 Juánasip kuississup niakua. ²⁵ tauva ernínax iserasuarpok kúngi-
 -mut, kinuvdlunilo okarpok: mánardluínak tunerkuvunga Juánasip
 kuississup niakuanik púgútamut ilisimavdlugo. ²⁶ kúngile aliasu-
 -ngálerpok, ugpernarsáunile pivdlugo nerekatínulo pivdlugit kinu-

-lugsínartikumángilá. ²⁷kúngip tauva ernīnak kúngimik pârssi-
-ssut ilât autdlartípâ niakua ârkuvdlugo. ²⁸táussumalo par-
-naerússivingmut niakuertiartorpâ, niakualo âpâ pûgútamut ilisi-
-mavdlugo, niviarsiarkamutdlo túniúpâ, niviarsiarkavdlo arnaminut
túniúpâ. ²⁹ajokersugaisalo tusaramíko timâ tigujiartorpât, iliver-
-mutdlo ilivât.

Lúk. 9,10 t.
Mat. 14,13.
Juán. 6,1 t.

³⁰apustilitdlo J̄susimut katerssorput tamanik nalunaerfiga-
-lugo suliarissamingnigdlo ajokersùtigissamingnigdlo. ³¹okarfi-
-gailo: ilivse asimut kaigatdlaritse inokángitsumut kasuersâtdlat-
-siardlusilo. tikiútartutdlo autdlartartutdlo amerdlakingmata, ne-
-rinerdlūnīt ajulersitdlutik. ³²tauva umiatsiâmik asimut autdlar-
-put inokángitsumut. ³³inuitdlo takuvait autdlartut, ilarpagssui-
-salo ilisarât, nunakarfignigdlo tamanik katerssordlutik tássunga

8,1 tt.
Mat. 14,
14-21.
9,36.
Lúk. 9,11-17.
Juán. 6,5-13.

kuterorput ingiardlugit tikitdlugulo. ³⁴J̄susilo niugame inugpag-
-ssuitdlo takugamigit nākigilerpai, savatut pârssissockángitsutut
ingmata; amerdlasūnigdlo ajokersulerpai. ³⁵uvalilermatdlo ajoker-
-sugaisa ornigpât okardlutik: tamána inokángilak, uvalilerdlunilo;
³⁶ilingnit autdlartikit igdlulingnit nunakarfignigdlo matuma erkâ-
-nītunit nexigssarsiniariartorkuvdlugit, nerissagssautekángingmata.
³⁷akivaile okardlune: ilivse nerdlersigik. okarfigât tauva: ani-
-ngaussat mardlungnik untritigdlit nexigssarsiniutigiartúsanerjavut
nerdlerdlugitdlo? ³⁸okarfigaile: kavsinik timiussautekarpise? ta-
-kuniaiartoritse. sujunersiutigigamikigdlo okarput: tatdlimáuput,
aulisagkatdlo mardluk tássa. ³⁹tauva inápai tamaisa kagssimiuâr-
-tutut ingiterkuvdlugit nunap merkuinut. ⁴⁰tauva ingíput ingmíkut
katerssángortardlutik, ilait untritiliussartut, ilaitdlo tatdlimanik
kuliliussartut. ⁴¹timiussatdlo táuko tatdlimat aulisagkatdlo táuko
mardluk tiguvai kilangmut ârdlordlune pivduarkussivdlunilo, ti-
-miussatdlo avgordlugit ajokersugkaminut túniúpai savssaigdliti-
-gerkuvdlugit, aulisagkatdlo táuko mardluk tamanut avgorpai. ⁴²ta-
-marmigdlo neríput kârsitdlardlutik. ⁴³katerssuigamikigdlo nuio-
-ragkat arkanek-mardluk ímerpait agfakunik aulisagaminernigdlo.
⁴⁴tamákuníngale nerissut angutit tatdlimanik túsintiliúput.

Mat. 14,
22-33.
Juán. 6,15-21.

⁴⁵ernīnardlo ajokersugkane tuavisârpai umiatsiâmút ikerkuv-
-dlugit, akianut sujuarkuvdlugit B̄tsaitamut, inuit ingminit aut-
-dlartitserdlugit. ⁴⁶angerdlartíkamigitdlo kákamut tugsariartorpok.
⁴⁷únungmatdlo, umiatsiâit taserssuarne avasigdlerêrsut, nuname
kisingorúpok. ⁴⁸takuvailo ipúniardlutik ajulersut, anore agssora-
-míko. únuákutdlo pigârfít sisamāne tikípai tatsip kâgut pisug-

-dlune kângernialerdlugitdlo. ⁴⁹ takugamíkulo tatsip kágut pisug-
-tok, aliortugausorát nivdlilekalutigdlo; ⁵⁰ tamarmik takugamíko
ánilárdlutigdlo. ernīnardle okalugfigilerpai okarfigalugit: tugpat-
-dleritse, uvangauvunga, ersexinase. ⁵¹ umiatsiâmutdlo ikiviging-
-magit katsorpok. tauva ánilângâkalutigdlo tupigusungâkaut;
⁵² timiussat sianigíssutigíngínamikik, ūmatitik mángertitaungmata.
⁵³ ikáramigdlo nunamut Ginīsarámut píput tulagdlutigdlo.

⁵⁴ umiatsiâmitdlo niungmata ernīnak ilisarát, ⁵⁵ angalaler- Mat. 14,
34-36.
-putdlo erkartik tamákerdlugo, iluaitdlissutdlo angatdlatilerpait
inángavínititdlugit, sumítok tusarângamíko. ⁵⁶ sumutdlo nunakar-
-fingmutdlūnít igdlorpalingmutdlūnít igdlulingmutdlūnít iserângat,
náparsimassut niuveriartortarfingmut ilissarpait, kínuvigissarpátdlo
ánoráme kilúngautálūnít ingmingnut agtorterkuvdlugo; tamarmigdlo
táussumínga agtuissut ajorungnaerput.

kapitalit 7.

Jisuse farisiarinik agssuardlersok; inungmut mingungnakutaussut; arnamik
Kânākut ilānik; ívfata.

¹ faristaritdlo agdlagkanigdlo ilisimassut ilaisa Jerúsalamit Mat. 15,1-20.
pissut katerssorigát. ² ajokersugaisalo ilait takugamíkik nerissut
agssatik nalingínautitdlugit, imáipok: assagsimanagit, agssuarait
tauva. ³ (faristarit Jútítldo tamarmik nerissaríngínamik kisiáne
agssatik assagdluarkârdlugit, tássa sujugdlnit maligagssarsiat
aulajangiúniardlugit. ⁴ niuveriartortarfingmitdlo [pisiatik] nerissa-
-ríngilait kisiáne errortorkârdlugit, avdlatdlo kavst ilerkorsiarait
aulajangiússagssautitdlugit: ermutsit errortúsassut kúmuátatdlo
púgútatdlo kangnúsaussut natdlartarftdlo.) ⁵ tauva faristarit ag-
-dlagkanigdlo ilisimassut aperát: sôk ajokersugkatit sakissaringit-
-dlat sujugdlnit maligagssarsiat maligdlugit, agssatik assagsi-
-managit nerissaramik? ⁶ akivaile okardlune: erkordluarsimassu-
-mik Isaiap takordlúgkerssârutigáse ilivse ilumórtússârniartuse, Is. 29,13.
sórdlo agdlagsimassok: inuiait ukua atarkissarānga kardluming-
-nik, ūmataisale ungasigpānga; ⁷ asulīnak kivfartūtārānga, ajoker-
-sútít inuinait inatsisigissait ajokersútigissaramíkik. ⁸ Gútip iná-
-ssutâ isumákêrdlugo inungnit maligagssarsiat aulajangiútaravsigik
kúmuátat ermutsitdlo errortortarkuvdlugit; avdlatdlo taimáitut
kavst ilerkorāse. ⁹ okarfigailo: pitsangmik Gútip inássutâ ato-
-runгнаersíparse maligagssarsiasse maleruarumavdlugit. 2 Mòr. 20,12,
21,16.
¹⁰ Mòrsase atátatdlo anānatdlo atarkíkit, imalo: atátaminutdlūnít

anânaminutdlûnit okarnigtok tokúsavok. ¹¹ ilivsile okararause: inuk angúminutdlûnit arnaminutdlûnit ima okarpat: korpâniuvok (imáitok: tuníssutauvok) uvavnit pissagssaraluit, ¹² tauva kingorna angúminutdlûnit arnaminutdlûnit avâgingnerkúngilarse; ¹³ taimalo Gútip okausia sakigtíparse maligagssarsiavsigut ilerkorsiavsigut; taimáitutdlo kavsit ilerkorâse. ¹⁴ tauva inuit tamaisa kaerkuvai okarfigalugit: tamavse tusarnársinga pâsiniardlugulo: ¹⁵ kanok ítutdlûnit inûp avatânítut inuk mingugtísínáungilât táussumúnga iserângamik, kisiâne táussumánga anissut tássauko inungmik mingugtitsissut. ¹⁶ tusarsínaussunik siutilik tusardle. ¹⁷ tauva inuit kimagdlugit igdlumut isermat, ajokersugaisa apersorpât ássersûmik tamatumínga. ¹⁸ akivailo: sunauvfa ilivsisaox sujunexángilase? misigíngilase avatânít inungmut isertut kanok ítutdlûnit mingugtísínáungikât? ¹⁹ ûmatânút pinatik nássanut pissarmata samúnalo anissardlutik nerissat tamarmik minguiarfíatigut. ²⁰ okarpordlo: inungmit anissut inuk mingugtitarât. ²¹ kamánga inuit ûmataínit anissarmata isumapiluit, arnaunexarnerdlo uverssainerdlo tokutsinerdlo ²² tigdlingnerdlo píumatûnerdlo ilerkupiluitdlo perkusersûnerdlo kángunartulíornerdlo angnerússinerdlo kakajardlernerdlo angneruniarnerdlo sujunexángitsorpatdlangnerdlo. ²³ tamáko ajortut tamarmik kamánga anissarput, inugdlo mingugtitarpât.

Mat. 15. ²⁴ tauva níkuít dlune tássánga autdlarpok Tôruvdlo Sítúvdlo ^{21-28.} tungānut; igdlumutdlo iserpok inuit arajutsisárniardlugit, arajutsissausínaunanile. ²⁵ mássa arnap tusâmasimagâ, táussuma paníngua anerneramik mingugtûmik píliussok; táuna tikiúpok isigaisa sānut patdlordlune. ²⁶ arnak táuna Grikeriusok, Finísíame Séríap ilâne nunavekartok. kínuvigálo anernipiluk paníngminít aniserkuvdlugo. ²⁷ Jísusívdle okarfigâ: kítornaussut kârsít dlarkâratdlardlit; íluángíngmat merdlertut nerissagssainik arsárdlugit kíngmínguanutdlo erkardlugit. ²⁸ akivâle okardlune: mássame, Nálagak; taimáitok kíngmínguit nerríviup atâne merdlertut nákaláníkuíník nerissarput. ²⁹ okarfigálo: okausek tamána pívdlugó autdlarít, anernipiluk paníngnit anísímvok. ³⁰ ígdlumínutdlo angerdlarame nápípâ anernipiluk anísímvok, panínílo ínángavingmíne nálassok.

Mat. 15, ^{29.} ³¹ Tôruvdlo Sítúvdlo erkānit kíngmut autdlarame Galíllap taserssuanut pívoK, Díkāpulíp ílánut. ³² tauva tusílarítoK okalungnek ájungajagtoK táussumúnga píspát, kínuvigát dlo agssang-

-minik agtorkuvdlugo. ³³tauva inungnit ingmikórtitdlugo agssane siutainut mangúpai, kiserdlunilo oká agtorpá. ³⁴kilangmutdlo árdlorpok, anersâmivdlunilo okarfigá: ívfata, imáipok: angmarit. ³⁵tauva siutai ernīnak angmarput, okálo nokarutaiarpok, okalug-dluerpordlo. ³⁶inerterpailo tamána kimut okautigerkunago; ki-siáne inertingáraluarmatik angnerungártumik okautigisínarpát. ³⁷tauva ánilángárput okardlutigdlo: tamaisa ajúngitsumik iliorpai; tusilartut tusaissúngortípai, okalungnerdlo ajortut okalugtúngortípai.

kapitalit 8.

inuit sisamanik túsintigdliit Jísusip nerisíkai; farisíarít nalunaerkúmik kilangmit piniar-figigát; sêrnarsautigssiānut mianerssorkussissok; Bítseitame tagpítsox tagpigsisíká; Jísusip ániangárnigssse tokunigssilo okalúttigigai malerkuvdlunilo.

¹taimaníkut inugparujugssuit tássanīngmata nerissagssakar- Mat. 15,
-natigdlo, Jísusip ajokersugkane kaerkuvai okarfigalugitdlo: ²inuit 32-38.
uko nagdligekāka, uvdlut pingasut najormánga nerissagssakara-
-tigdlo. ³isisínagit angerdlatikaluaruvkit ingerdlatitdlutik tumá-
-ngorkajakaut; ilait ungasigsumit pigamik. ⁴ajokersugaisalo sã-
-pát: sumit inûp uko kársitdlautigssarsísanerpai tamáne inoká-
-ngitsume? ⁵aperailo: kavsinik timiussautekarpise? akivât: ar-
-finex-mardlungnik. ⁶tauva inuit nunamut ingerkuvai, timiu-
-ssatdlo táuko arfinex-mardluk tiguvaí, kujavdlunilo avgorpai ajo-
-kersugkaminut túniutdlugit savssaigdliutigerkuvdlugit, táukualo
inungnut savssaigdliutigait. ⁷kavsínguanigdlo aulisagánguautekar-
-mata, kujavdlune táukútaok savssaigdliutigerkuvai. ⁸nerigamig-
-dlo kársitdlarput, agfakutdlo sivnerussut katerssorpait nuioragkat
arfinex-mardluk imait. ⁹nerissutdle sisamanik túsintigdliit mig-
-ssiliorpait; autdlatípai tauva.

¹⁰ernīnardlo umiatsiāmut ikivok ajokersugkane ilagalugit Dal-
-manūtavdlo erkānut pivdlune. ¹¹farisíarít tauva aníput aperssor- Mat. 16,1-4.
-talerdlugo, nalunaerkúmigdlo kilangmit piniarfigát ússerdlugo.
¹²anernermigutdle anersámingárdlune okarpok: suvdlutik erkar-
-dlerít uko nalunaerkúmik piniarpat? ilumut okáupavse: erkar-
-dlerít uko nalunaerkúmik tuninekásángitdlat. ¹³tauva kimagdlu-
-git kingumut umiatsiāmut ikivok akianutdlo ikárdlune.

¹⁴timiussissásavdlutigdle puiorput, tássa atausínarmik timiu- Mat. 16,5-12.
-ssautekardlutik umiatsiāme. ¹⁵inápailo okardlune: misigssso- Lúk. 12,1.
-ritse mianerssordluse farisíarít sêrnarsautigssiānut Herútasivdlo

sèrnarsautigssiânut. ¹⁶tauva okalokatigflerput okardlutik: tássa timiussautekánginavta. ¹⁷Jisusivdle malugileramigit okarfigai: sòk erkarsarpise timiussautekánginavse? sule misiginasilo pàsissaká-ngilase? sule mángertitaussunik ūmatekarpise? ¹⁸issekardluse takungningnek ajorpise? siutekardlusilo tusarnek ajorpise? er-káingilasilo? ¹⁹timiussat táuko tatdlimat avgoravkit tatdlimanik túsintilingnut, agfakut katerssoravsigik nuioragkat kavsit imerpi-sigik? akivât: arkanek-mardluk. ²⁰táukulo arfinek - mardluk avgoravkit sisamanik túsintilingnut, agfakut katerssoravsigik nuio-ragkat kavsit imerpisigik? akivâtdlo: arfinek-mardluk. ²¹okar-figai tauva: kanok ilivdluse tauva pàsissakángilase?

²²Bitsaitamutdlo pingmat, tagpítsox táussumúnga āpât kí-navigalugulo agtorkuvdlugo. ²³tauva tagpítsox agssaisigut tiguvá tasiordlugulo igdlut avatānut, issailo kiserfigai, agssangminigdlo pa-tigdlugo aperâ sumik takussakarsoralugo. ²⁴tauva uitdlune okar-pok: inuit takuváka angalassut sòrdlo orpít. ²⁵tauva áipagssâ-nik issai agssangminik patigpai issigilersitdlugulo, tauva iluarsi-vok, tamaisalo issigivdlualerpai. ²⁶tauva igdluanut angerdlartípâ okardlune: igdlunut písángilatit igdlunītunutdlūnīt okautigísanago tamána.

- Mat. 16, ²⁷tauva Jisuse autdlarpok ajokersugkane ilagalugit Kaisâ-
^{13-20.}
 Lúk. 9,18-21. -riap Pilipup piata nunakarfinguartainut pivdlune. ingerdlatitdlu-tigdlo ajokersugkane aperai okarfigalugit: inuit kinaunerarpānga? ²⁸akivât: Juánasiunerarpâtit kuissisok, ilaisalo Eliaunerarpâtit, ilai-salo avdlaunerarpâtit pruvfitit ilât. ²⁹okarfigailo: ilivsime kinau-nerarpisinga? tauva Pítrusip akivâ okardlune: Kristusiuvutit.
- Mat. 16, ³⁰inertingârpailo kimut okautigerkunane. ³¹tauva ajokersulerpai,
^{21-23.} inûp ernera ániangártínekásangmat ajagtugauvdlunilo utorkaunernit palasiunernitdlo agdlagkanigdlo ilisimassunit, tokutitaujumârdlunilo, makíkumârdlunilo uvdlut pingasúngorpata. ³²tamánalo navsuitsu-mik okalûtigâ. Pítrusip tauva ingminut pisipâ inertingâlerdlu-gulo. ³³kiviardlunile ajokersugkane issigilerpai, Pítrusilo agpisa-lútdlugo okarpok: tunuvnut nigorit Sātane-â, Gûtip pé pinagit inuit pé isumagigagkit. ³⁴tauva inuit kaerkuvai ajokersugkane ilá-
^{24-27.}
 Lúk. 9,23-27. -ngutdlugit okarfigalugitdlo: uvavnik malingnigkumassox ingminik
 Mat. 10,39. isumákīsavok, sáningassulinilo erssugdlugo malisavānga. ³⁵inūssut-
 Lúk. 17,33. -siminik ánagtitsiumassup inūssutse ánaiumârpâ, uvangalo piv-dlunga ivangkiliulo pivdlugo inūssutsiminik ánaissup inūssutse ánagtisavâ. ³⁶silarssuardlūnīt tamât inûp pigileraluaruniuk, tar-

-nimigutdle aserortórdlune, sugssarísagâ tauva? ³⁷ sunalünft inûp akigísavâ tarnine utertikumavdlugo? ³⁸ mássa uvavnik okautsiv- Mat. 10,33.
 -nigdlo igtôrutigingnigtox erkardlerfngne ukunane uverssartune a- Lúk. 12,9.
 -jortuliartune inûp ernerata igtôrutigiumârpâtaox tikiúkune atâ-
 -tame nálangnarssusia pigalugo íngilitdlo ivdlernartut ilagalugit.
 [kap. 9.] ¹ okarfigailo: ilumut okáupavse: ukua mânítut ilaisa to-
 -ko misigísángilât Gútíp nálagauvfianik takutínatik píssauniligssúv-
 -dlune tikiútumik.

kapitalit 9.

Jísuse kákame avdlamik táutunigtox; okalungnek ajortumik anernilik ajorungnaersikâ;
 tokutaunigssaminik makinigssaminigdlo okalugtox; ajokersugai aperssortáutut kina
 angnerussok; arkagut anernipilungnik anisitsissok; aserorsârisssunik.

² uvdlutdlo arfinigdlit nângmata, Pítrusilo Jákulo Juánasilo Mat. 17,1-8.
 Jísusip ilaserai kisísa asiakatigalugit kákamut kingigtumut, issi- Lúk. 9,28-36.
 -gititdlugitdlo avdlamik táutunigpox. ³ ánorailo akisugtúngorput
 kakortorssuángordlutik, sórdlo aput ítartox, kakorsaissut nuna-
 -miussut taima kakortigitínek ajúsagait. ⁴ Elialo táukunúnga ta-
 -kutípox Mórse áiparalugo, táukualo Jísuse okalokatigât. ⁵ tauva
 Pítruse pilerpox Jísusimut okardlune: ajokersuissok, tamâníkumi-
 -nakaok; pingasunik iniliorta, ilingnut atautsimik Mórse simutdlo
 atautsimik Eliamutdlo atautsimik. ⁶ mássale okautsine sianigí-
 -ngilai ánilákigamik. ⁷ nuialo píngorpox uligdlugitdlo, nipilo nuia-
 -mit tutsiúpox okartox: tássa ernera asanartox, táuna tusarsiuk. 2 Pít. 1,17.
⁸ kiviaramigdlo tauvâinax takussaerúput, Jísuse kisiat takuvât na-
 -jorâtik. ⁹ kákamitdle atileramik inerterpai takussartik kimut Mat. 17,9-12.
 okautigerkunago inûp ernera tokussunit makísimatínago. ¹⁰ tamá-
 -nalo ilumiugiuarpât aperssortautdlutigdlo tamatumínga tokussu-
 -nit makinigssamik súnsumik. ¹¹ tauva aperât okardlutik: sórme
 tauva agdlagkanik ilisimassut okartarpat: Elia sujugdliuvdlune ti- Mal. 4,5.
 -kiutisassok? ¹² akivaile okardlune: Elia sujugdliúsavorme ta-
 -maisâ iluarsariartúsavdlugit: kanordlo agdlagsimava inûp ernera
 pívdlugox? ániangâsassok asigínagauvdlunilo. ¹³ okáupavsilé: Elia
 tikiúsísimavox, píumassamingnigdlo iliorfigât, sórdlo pívdlugox ag-
 -dlagsimassok.

¹⁴ ajokersugkatdlo tikíkamigit, inugpagssuit takuvai ilusima- Mat. 17,
 -gait agdlagkanigdlo ilisimassut aperssortautekatigait. ¹⁵ inuitdlo 14-21.
 tamarmik takugamiko ernînax ánilângârpút arpagdlutigdlo ilag- Lúk. 9,37-42.

-siartordlugo. ¹⁶ agdlagkanik ilisimassut tauva aperai: suna aper-
-ssortáussutigaisiuk? ¹⁷ tauva inuit iláta akivá okardlune: ajo-
-kersuissox, erna ilingnut písikaluarpara okalungnex ajortumik
anernilik. ¹⁸ táussumalo tigutdlarângane nokartitdlarânganilo, ká-
-pioraraox korsarkortardlunilo sanigoriartordlunilo; ajokersugka-
-titdlo okarfigigaluaríka aniserkuvdlugo, kisiáne saperpát. ¹⁹ aki-
-vále okarfigalugit: tautúko erkardlerít upíngitsut, kanox sivirus-
-tigissumik najúsavavse? kanordlo sivirusitigissumik kamagísa-
-vavse? uvavnut káisiuk. ²⁰ tauva táussumúnga ápát. takulera-
-miugdlo ernínak anernerup isuvterpá, tauva nunamut upípox ag-
-ssakávdunilo kápiordlunilo. ²¹ angutá tauva aperá: kanga tai-
-mailiva? akiválo: merdlertúnerminít. ²² kavsnígdlo nalugtarpá
ingnermutdlo imermutdlo tokúniardlugo; sapíngikuvitdle nákgi-
-luta ikiortigut. ²³ Ísusivdle okarfigá: tássa upersínauguvit; ug-
-pertumut ajornartokángilak. ²⁴ ernínak tauva merdlertup táu-
-ssuma angutá kuvdlilivdlune nivdlilerpox okardlune: ugperpunga,
Nálagak, upíngíssutsivkut ikiúnga. ²⁵ Ísusivdle inuit ugsagtut
takuleramigit, anernek mingugtók avorkârá okarfigalugo: okalung-
-nek ajortutit tusilartutitdlo anernek-â, inápvkit: úmánga anít
kingornalo pulásaerdlugo. ²⁶ tauva nivdlilerdlune isuvtitdlardlu-
-gulo anivok. tauva tokussutut ilerpox, amerdlasútdlo tokussú-
-nerarpát. ²⁷ Ísusivdle agssaisigut tiguvá makititdlugulo; tauva
makípox. ²⁸ igdlumutdlo isermat ajokersugaisa avdlamik najorte-
-kángisitdlugo aperát: suname píssutigalugo uvagut anisínek sa-
-perparput? ²⁹ akiváilo: taimailissartut aninek ajordluínarput, ki-
-siáne tugsíarnícut ísíníarnícutdlo.

Mat. 17,22 t. ³⁰ tássángalo autdlaramik Galilía avkutigát, inuitdle kalerri-
Lúk. 9,43-45. -síkmángilai. ³¹ ajokersugkanilo ajokersorpai okarfigalugit: inúp
erna inuit agssainut písitáusavok, táukualo tokúsavát, tokutau-
-gunilo uvdlut pingajuáne makíkumârpox. ³² okauserdle tamána
pâsingilát, aperssornerdlo sujôragát.

Mat. 18,1-5. ³³ tauva Kapernaumimut pivok; igdlumfleramilo aperai: suna
Lúk. 9,46-48. aperssortautigaisiuk ingerdlatitdluse? ³⁴ táukule nivdlíngitdlat, i-
-ngerdlatitdlutik aperssortautigigamíko kina angnerussox. ³⁵ tauva
10,43. ingípox, táukulo arkanek-mardluk kaerkuvai okarfigalugit: sujug-
-dliujumassokarpat, táuna tamanit kingugdliúsavok, tamarmigdlo
kivfarísavát. ³⁶ merdlertúnguardlo tiguvá táukunúnga akúnermi-

Mat. 10,40. -liutdlugo pernermigdlugulo okarfigalugitdlo: ³⁷ merdlertúnguit tai-
Juán. 13,20. -máitut ilánik ilagsissokarpat uvanga píssutigalunga, táussuma

uvanga ilagsivânga; uvavnigdlo ilagsissup uvangaungitsox autdlar-
 -titsissiga ilagsivâ. ³⁸Juánasile pilerpok okarfigalugo: ajoker- Lúk. 9,49 t.
 -suissox, inuk takugigput anernipilungnik atigkut anisitsissox, ma-
 -lingnatale; inerterparputdlo malíngingmatigut. ³⁹Jísusile okar-
 -pok: inertísángilarse; ativkut kivdliningnartuliortokásángingmat ki-
 -lamik uvavnik okalupilugsínaussumik. ⁴⁰akerartortigíngisavut nu-
 -ngutdlugit iligâvut. ⁴¹kialúnft imermik ermutsip imânik ímigpase Mat. 10,42.
 uvanga píssutigalunga, Kristusip pigingmase, ilumut okáupavse:
 akilernekángisángilak. ⁴²uvavnutdlo ugperut mingnúnguit ilânik Mat. 18,6-9.
 aserorsaissoxkarpat, táuna iluanârnerorkajakaok aserorteriviup uja- Lúk. 17,2.
 -ragssua kungasianut nívingardlugo ímamut igikáine. ⁴³agssavit- Mat. 5,30.
 -dle aserorsárkajarpátit kipíkit; iluanârnerúsautit ilâinauvdlutit
 inúnartumut iseruvit, igdlugtut agssakarnermit kernualassutdlo kô-
 -ruánut ingnermut kamiuitsumut autdlardlutit; ⁴⁴tássane kugdlu-
 -giât tokúsángilak ingneratdlo kamísanane. ⁴⁵isigkavitdlúnft ase-
 -rorsárkajarpátit kipíkit; iluanârnerúsautit tusiagdlutit inúnartu-
 -mut iseruvit, igdlugtut isigakarnermit kernualassutdlo kôruánut
 ingnermut kamiuitsumut igitauvdlutit; ⁴⁶tássane kugdlugiât tokú-
 -sángilak ingneratdlo kamísanane. ⁴⁷issivitdlúnft aserorsárkajar- Mat. 5,29.
 -pátit igíssuk; iluanârnerúsautit igdluínarmik issekardlutit Gútip
 nálagaufianut iseruvit, igdlugtut issekarnermit kernualassutdlo kô-
 -ruata ingneranut igitauvdlutit; ⁴⁸tássane kugdlugiât tokúsángi- Is. 66,24.
 -lak ingneratdlo kamísanane. ⁴⁹nungutdlutik ingnermik tarajor- 3 Mór. 2,13.
 -ternekásangmata, tuníssutitdlo tamarmik tarajorterne-
 -kásavdlutik. ⁵⁰tarajok ajúngilak, tarajordle tarajornêrugpat, su- Mat. 5,13.
 -mik kingumut píkunarsásavisiuk? ingmivsíne tarajokaritse er- Lúk. 14,34.
 -kigsivekatigtgdlusilo.

kapitalit 10.

nulíarít Jísusip avigsárkúngíkai; merdlertúnguit pivdluarkugai; inûp ánaníngissánut
 písússutit ajornakutaussartut; tokutaunígssaminik makínígssaminigdlo Jísuse okalug-
 tok; Sipítíusip ernere Nálagkap talerpiata sámíatalo tungáue igsiarkugaluartut
 nálagnarsiviane; Bartimíuse tagpítsox Jísusip tagpísisikâ.

¹tauva níkuítdlune tássánga autdlarpok Jútiap ilánut piv- Mat. 19,1-9.
 -dlune Jórtanip ungatâgut; inuitdlo katerssortardlutik ornilermáné
 âma ajokersulerpai ilerkune atordlugo. ²tauva farisíarít orníg-
 -pât aperalugulo, angutip nulê avíkuniuk iluarnersok, tássa ússer-
 -niardlugo. ³akivaile okardlune: Mórásasip kanok perkuvâse?

- 5 Mór. 24,1. ⁴ akivát: Mórsase akueringnigpok agdlagkat avíssutigssat agdlar-
 Mat. 5,31. -kuvdlugit averkuvdlugulo. ⁵ Jfsusivdle akivai okardlune: ūma-
 -tise mángertorssúngmata inássut tamána ilivsinut agdlagpá; ⁶ pí-
 1 Mór. 1,27. -ngortitatdle pilerkárneránit angutdlo arnardlo Gútip píngortípai.
 1 Mór. 2,24. ⁷ tamána pivdlugo inûp angúnilo arnilo kimásavai nulflo átaviga-
 -lugo, ⁸ táukulo mardluk uviniúsáput atausek. tamána pivdlugo
 mardlújungnaerdlutik uviniúput atausek. ⁹ taimáitumik Gútip ka-
 -tititai inûp avigsártísángilai. ¹⁰ igdlumflermatdlo ajokersugaisa
 Mat. 5,32. tamatumínga aperssorkigpát. ¹¹ akivailo: nuliáminik avítok av-
 Lúk. 16,18. -dlamik nuliarune táuna arnaunerá. ¹² arnavdlo uvine kimagdlugo
 avdlamik uvinigkune angúnunekarpok.
 Mat. 19. ¹³ merdlertúnguitdlo táussumúnga ápait agtorkuvdlugit. ajo-
 Lúk. 18, ^{13-16.} -kersugkatdle átsissut avorkárait. ¹⁴ Jfsusivdle takugamigit úmit-
 15-17. -sagpok okarfigalugitdlo: merdlertúnguit uvavnut kaigínardlit pit-
 -sailekinasigigldo; taimáitut Gútip nálagauvfia pigingmássuk. ¹⁵ ilu-
 -mut okáupavse: nalinginaup Gútip nálagauvfia merdlertúnguáttut
 píngikuniuk iserfigisángilá. ¹⁶ pernermigdlugitdlo agssangminik pa-
 -tigpai pivdluarkuvdlugitdlo.
 Mat. 19. ¹⁷ avkusinermutdlo aningmat, inûp arpagdlune ornigpá sér-
 Lúk. 18, ^{16-26.} -kumiartígalugo aperalugulo: ajokersuissok ajúngitsox-á, kanox iliú-
 18-27. -saunga inússut nágssáungitsox kingornússariumavdlugo? ¹⁸ Jfsu-
 -sivdle okarfigá: sóx ajúngitsumik taivinga? avdlamik ajúngitso-
 -kángilax, Gúte kisime ajúngitsúvok. ¹⁹ inássutit nalúngilatit: ar-
 2 Mór. 20. -naunekásángilatit, inuásángilatit, tigdlisángilatit, sagdluvdlutit na-
 12-16. -lunaiáisángilatit, arsainiásángilatit, atátatdlo anánatdlo atarkíkit.
²⁰ akivále okardlune: ajokersuissok, tamáko tamaisa malingniarpáka
 merdlertúnivnit. ²¹ Jfsusivdlo issigá, asavdlugulo okarfigá: atausek
 píngilat: autdlardlutit pigíssatit tamaisa akigíkit pítsunutdlo túniut-
 -dlugit, tauva kilangme pekútekalerumárputit; tauvalo kaivdlutit
 malinga sáningassulik erssugdlugo. ²² okauserdle tamána ajuatdlau-
 -tigá autdlardlunilo aliasugdlune písôrssúgame. ²³ kiviardlune tau-
 -va Jfsusip ajokersugkane okarfigai: ata, Gútip nálagauvfianut pinex
 ajornaussangármát písúnut. ²⁴ ajokersugkatdle ánilárutigait okausé.
 Jfsusile áma pilerpok okarfigalugit: kitornánguáka, ata ajornau-
 -ssangármát písússutimingnik tatigingnigtut Gútip nálagauvfianut
 písagpata. ²⁵ katigagtók merkutip isságut putorkutíssax ajor-
 -nartokángíneruvok písúmit Gútip nálagauvfianut písassumit. ²⁶ tau-
 -va aitsát angnermik ánilárput okalokatigílerdlutigldo: kiname
 tauva ánagsínauva? ²⁷ Jfsusivdle issigalugit okarfigai: inungne ta-

-mána ajornakaok Gûtimile pinane; Gûtime ajornartokánging-
-mat. ²⁸ tauva Pîtruse pilerpok okarfigalugo: ata, tamaisa ki-
-magdlugit maligpavtigít. ²⁹ Jîsusivdle akivâ okardlune: ilumut
okáupavse: kinaussuvdlûnt inûp igdlunilûnt katángutinilûnt angú-
-nilûnt arnilûnt nulilûnt kitornanilûnt nunautinilûnt kimagka-
-luarunigit uvanga pivdlunga îvangkîliulo pivdlugo, ³⁰ untritile-
-riardlugit mâna matumane pisâsavok igdlugssaminik katángutig-
-ssaminigdlo arnagssaminigdlo kitornagssaminigdlo nunautigssa-
-minigdlo, kinuginexaraluartitdlune, silavdlo áipâne inûnek nâg-
-ssáungitsox písavâ. ³¹ kavserssuitdle sujugdliugaluartut kingug-
-dîngúsáput, kingugdliugaluartutdlo sujugdîngúsáput.

Mat. 19, 27 tt.
Lúk. 18, 28 tt.

³² ingerdláputdle Jerûsalâmut majuarniardlutik, Jîsusilo su-
-julerât, ânilângavdlutigdlo maligpât sujôravdlutik. tauva âma
táuko arkanek-mardluk ingminut pisípai okalugfigilerdlugitdlo ka-
-nok pinekarnigssaminik. ³³ ata, Jerûsalâmut majualerpugut, tauva
inûp ernerâ pisitâusavok palasiunernut agdlagkanigdlo ilisimassu-
-nut, táukualo tokutagssautísavât, Gûtimigdlo nalussunut písisa-
-vât, ³⁴ mitautigisavâtdlo iperartordlugulo kitserardlugulo tokut-
-dlugulo, uvdlutdlo pingajuâne makíkumârpok.

Mat. 20, 17 tt.
Lúk. 18, 31 tt.

³⁵ tauva Jâkuvdlo Juánasivdlo Sipitfusip ernerisa ornigpât
okardlutik: ajokersuissox, kînutigissagssavtînik ilingnut iliorfiger-
-kugaluarpugut. ³⁶ aperaile: kanok iliorfigerkuvise uvavnut? ³⁷ a-
-kivât: tunisigut ardlarput talerpigpit tungâne ardlarputdlo sâmig-
-pit tungâne igsiarkuvdluta nâlangnarsiguvit. ³⁸ Jîsusivdle okarfi-
-gai: kînutigissarse naluvare. ermutsip imâ imigariligara imer-
-sínauvisiuk? kuissutigissavnigdlo kuisisínauvise? ³⁹ akivât: písí-
-nauvugut. Jîsusivdle okarfigai: ermutsip imâ imigariligara imí-
-savarsime kuissutigissavnigdlo kuisíkumârdluse, ⁴⁰ kisiâne taler-
-pingmalo sâmingmalo tungâne igisianigssak uvanga perkússutig-
-ssarîngilara, taimaerkussatdle taimáisáput. ⁴¹ ilaisa kulit ta-
-mána tusaramíko, Jâkulo Juánasilo ûmitsautigilerpait. ⁴² Jîsusiv-
-dle kaerkuvai okarfigalugitdlo: ilisimavuse inuiakatigfngnut suju-
-lerssuissutut isumakartitat nâlagauniarfigissarait, angnertaisalo
nâlagkersortarait. ⁴³ ilivsínile taimáisângilak; kisiâne ilivsîne angi-
-sûngorumassup kivfartûtdlise, ⁴⁴ ilivsínilo sujugdliujumassok ta-
-manut kivfainaugile. ⁴⁵ mássame inûp ernerâtaox tikiutîngilak
kivfartorfigerkuvdlune, kisiâne kivfartúsavdlune inûssutsilo akig-
-ssatut tûniúsavdlugo amerdlasût utertînexautigssânik.

Mat. 20,
20-28.

Lúk. 22,
26-27.

Mat. 20,
29-34.
Lúk. 18.

-sugkane inuitdlo ikíngitsut ilagalugit, tagpítsook [tikípât] avkusi-
-nerme igsiavdlune kinussook, Bartimfuse Timfusip erna. ⁴⁷ táu-
-ssumalo tusaramiuk Jísusiussook Nāsarámio, tordlulalerpok okar-
-dlune: Jísuse-à Dâvip erna, nâkigínga. ⁴⁸ amerdlasûtldo avor-
-kârât nipangerkuvdlugo. táunale angnerungártumik tordlulavok:
Dâvip erna úmâ, nâkigínga. ⁴⁹ tauva Jísuse unigpok kaerkor-
-kuvdlugulo. tagpítsoordlo kaerkuvât okarfigalugulo: tugpatdlerit
nikuitdlutitdlo; kaerkuvâtít. ⁵⁰ kagdleráune tauva iperardlugo ni-
-kuípok Jísusimutdlo pivdlune. ⁵¹ Jísusilo pilerpok okarfigalugo:
kanok iliorfigerkuvít uvavnut? tagpítsovdle akivâ: ajokerssuissook,
tagpigsiserkuvunga. ⁵² Jísusivdle okarfigâ: ingerdlagit, ugpernerpit
ánápâtít. ernârdlo tagpigsilerpok, Jísusilo ingerdlaviagut maligpâ.

kapitalit 11.

Jísuse Jerúsalamut iseriartortok; figekússuak inerititanik navssârfigíngisane tokutíkâ:
nâlagfingme nuisitsissut anisíkai; pigínáussusekarfianik palasiunerit aperigât.

- Mat. 21, 1-11. ¹ Jerúsaldlo patdlileramíko, Bitfágilo Bitánialo tikilerdlugit
Lúk. 19, ^{29-38.} úliap kákânut pigamik, ajokersugkame ilait mardluk autdlardípai
Juán. 12, okarfigalugit: ² autdlaritse nunakarfigmut sujunivsinítumut, tá-
12-15. -ssungalo piguvse ernânak nâpísavarse siutitûp norrâ pitugsima-
-ssok, táussuma kânut inungmik ingitokángisâinartok; pitússaer-
-dlugo aggiúsiuk. ³ imalo aperigpase: sôk taimailiorpise? tauva
okarumârpuse: Nâlagkap atúsangmago; tauva ernânak maunga aut-
-dlardíkmârpâ. ⁴ táukule autdlardput, norrardlo nâpípât pitugsi-
-massok isertarfiup kigdlingane, silatâne avkusernup avigsârfiane,
pitússaerdlugulo. ⁵ tássanítutdlo ilaisa okarfigait: suvdlyse nor-
-rak pitússaerpisiuk? ⁶ akivaitdle sôrdlo Jísusip inákâtik; akue-
-ringmatigdlo ⁷ norrak Jísusimut aggiúpât, ánorâmingnigdlo kag-
-dlermássuk kânut ingípok. ⁸ amerdlasûtldo ánorâssatik avku-
-tigssânut isuvterpait, ilaisalo orpít mulinginik kivdluivdlutik av-
-kutigssânut siaruarterpait. ⁹ sujulerssortutdlo malingnigtutdlo
tordluláput okardlutik: úsiánâ, pivdluardle Nâlagkap arka piga-
-lugo tikiútok. ¹⁰ pivdluardle atâtavta Dâvip nâlagauvfia tikiú-
Mat. 21, 17. -tok Nâlagkap arkagut; úsiánâ kutsingnerme. ¹¹ Jísuse tauva Je-
-rúsalamut iserpok nâlagfingmutdlo, tamaisalo takugamigit únuler-
-matdlo Bitâniámut anivok táuko arkanek-mardluk ilagalugit.
Mat. 21, ¹² akagûngmatdlo Bitâniámit anigamik kâlerpok. ¹³ figekú-
18. 19. -ssuardlo asianit takugamiuk pilutakartok, ornigpâ navssârfigísa-

-soralugo. tikíkamiugdle navssāngilak pilutanik kisiáne, figekar-
-figssá nagdlingingmago. ¹⁴ tauva Jísusip sãpã okarfigalugo: ki-
-ngorna inerititangnik nerissokásaivigdluínásavok. ajokersugaisalo
tusãvãt. ¹⁵ Jerûsalãmut pigamik Jísuse nãlagfingmut iserpok, **Mat. 21,**
nãlagfingmilo nuisitsissut pisiniartutdlo anisilerpai, aningaussanig- ^{12-16.}
-dlo taorsfissut ilissivê tunguanigdlo nuisitsissut igsiavfê úpitípai; **Lúk. 19,**
^{45-48.}
¹⁶ sumigdlo tigumiartut nãlagfikut ingerdlarkúngilai. ¹⁷ ajokersuiv- **Juán. 2,14-17.**
-dlunilo okarfigai: ima agdlagsimángila: igdluga inuiakatigtã ta- **Is. 56,7.**
-marmik tugsíartarfigssãnik tainekásavok? ilivsile ujajavfingorti- **Jer. 7.11.**
-parse. ¹⁸ agdlagkanigdlo ilisimassut palasiuneritdlo tamána tu-
-saramíko tokúnialerpãt; sujôrãssutigileramíko, ajokersûtai inuit
tamarmik ánilãrutigingmatigik. ¹⁹ únungmatdlo igdlorpagssua-
-karfiup avatãnut anivok. ²⁰ kaungmatdlo figekússuak sarssú- **Mat. 21,**
-kamíko, takuvãt tokusok mánguminut agdlãt. ²¹ Pítrusile erkai- ^{20-22.}
-lerame okarfigã: ajokersuissox, ata, figekússuak perdlorkussat
tokuvok. ²² Jísusivdlo akivai okardlune: Gútimut ugperssuseka-
-ritse. ²³ ilumut okáupavse: kákamut úmúnga ima okartokarpat:
kangátarit, ímamutdlo nákarit; úmámigutdlo nakimanane ugperpat
tamatumúnga okautigissaminik písassumik, tauva taimailisavok o-
-kausia erkordlugo. ²⁴ tamána pivdlugo okáupavse: sunalúnt tug-
-siautivsigut kínutigiguvsíuk, píumãrigse ugpersínaritse, tauva pí-
-savarse. ²⁵ tugsíardlusilo kekaruvse, kimut patsisekaraluaruvse **Mat. 6,14.**
isumákêrfígisiuk, atãtavsinútaok kilangmiussumut isumákêrfíger-
-kuvdluse támartarnivsinik. ²⁶ isumákêrfígingngíkuvsile, tauva a-
-tãtavsisaox kilangmiussup támartarnivsinik isumákêrfígísángilãse.
²⁷ ãma Jerûsalãmut píput. nãlagfingmilo angalangmat, pala- **Mat. 21,**
-siunerit agdlagkanigdlo ilisimassut utorkauneritdlo ornigpãt ^{28 o-}
-karfigalugulo: kanok ítumik pigínáussusekardlutit taimailiorpit? **Lúk. 20,1-8.**
kialo tamatumúnga pigínáussusekartingmatit taimailiorpit? ²⁹ Jísu-
-sivdle akivai okardlune: uvangãtaox aperísavavse atautsimik, aki-
-niarsinga, tauva okarfigiumãrpavse kanok ítumik pigínáussusekar-
-dlunga taimailiortunga. ³⁰ Juánase kuississarame kilangmitdlúnt
inungnitdlúnt taimáissutekarpa? akiniarsinga. ³¹ tauva erkarsa-
-lerput okardlutik: kilangmit písimaneraruvtigo okásavok: sôrme
tauva ugperíngilisiuk? ³² inungnitdle písimaneraruvtigo inuit ersi-
-násãput, tamarmik Juánase ilumut pruvftiusoringmãssuk. ³³ Jí-
-susilo akivãt okardlutik: naluvarput. tauva Jísusip akivai okar-
-dlune: taimáitumik uvangãtaox okarfigísángilavse kanok ítumik
pigínáussusekardlunga taimailiortunga.

kapitalit 12.

vīnekutilerissunik sorkusaitsunik ássersût; aningaussamik akilerárutigssamik; tokussut makivfigssāne nuliaringnek atúsángitsok; inássutit tamarmik sujugdleršānik; Kristuse kia erneriġá; agdlagkanik ilisimassut Jisusip agssuarigai; uvigdlarneġ pitsoġ aningaussanik ilioraivfngmut pisuánguaminik ilisissok.

- Mat. 21, ^{33-46.} ¹ássersûtítigtudlo okalugfigilerpai: inuk vīnekutiligssamik
Lúk. 20, ^{9-19.} nautsviliortitsissok ungalulerdlugulo tunguiaivfigssardlo agssag-
-dlugo kakivfliordlunilo, naussorigsaissunudlo á tartortíkamiuk nu-
-namut avdlamut autdlarpok. ²nagdlermagulo kivfak autdlartípá
naussorigsaissunut, vīnekutit inerititainik naussorigsaissunit tigu-
-siartorkuvdlugo. ³táukuale tigu vát unatardlugulo, angerdlartí-
-pátdlo sokartínago. ⁴āma kivfak avdla táukunúnga autdlartípá,
táuna ujarkanik mitdlórpát niakuagut kilitdlardlugo, angerdlartí-
-pátdlo mitangnarsissok. ⁵āma avdla autdlartípá, táuna tokú-
-pát; avdatdlo kavšit [autdlartípai], táukua ilait unatarpait, ilait-
-dlo tokúpait. ⁶sulile ernituakarame asassaminik, kisa táuná-
-taok táukunúnga autdlartípá okardlune: ernera igtórisavát. ⁷nau-
-ssorigsaissutdle táuko okalokatiglerput: tássa kingornússissug-
-ssak; ká, tokokisigo, tauva kingornússagssaralue pigilísavavut.
⁸tauva tigu vát tokutdlugulo, nautsviuvdlo silatánut igípát. ⁹tauva
nautsviup inua kanok iliorumárpa? tikiutdlune naussorigsaissut
nungutitdlásavai nautsvigdlo avdlanut pisitdlugo. ¹⁰mákulo ag-
tugs. 118, -dlagkat atuángilisigik: ujarak igdluliorut sugssaríngisát tekerkug-
22. 23. -ssángordlune ujaraulerpok. ¹¹Nálagkamit taimailivok, tupingna-
-kalunilo issivtínut. ¹²tiguniaraluaramíkulo inuit ersigait, malu-
-gigamíko ássersūmik tamatumínga pigátik; tauvalo kimagdlugo
autdlarput.
- Mat. 22, ¹³tauva táussumúnga autdlartípait faristarit ilait Herútasiv-
Lúk. 20, ^{16-22.} -dlo ínugtaisa ilait, okantsinik pissariniarkuvdlugo. ¹⁴táukua ti-
20-26. -kíkamíko okarfigát: ajokersuissoġ, ilisimavavtigit ilumórtutit ná-
-langniagakarnatitdlo inungmik, inūp táunáussusia sokutigíngínagko,
Gútvdle avkutigerkussá ilumórtumik ajokersútigigit. kaisare aki-
-lerárutinik tunivdlugo iluarpalūnt iluángilalūnt? tunissísaner-
-pugutdlūnt tunissísángínerpugutdlūnt? ¹⁵ilumórtússárniarnerat-
-dle nalúngínamiuk okarfigai: sók ússerpisinga? aningaussángua-
-mik átsivigisinga; takúsagiga. ¹⁶tauva átsivigingmāne aperai:
kia-una ássinga, kialo titarkussai uko? akivát: kaisarip. ¹⁷tauva

Jtsusip akivai okardlune: kaisare tunisiuk kaisarip pigssânik, Gû-tilo Gûtip pigssânik. tupigusûtigât tauva.

¹⁸tauva satustarit ornigpât makivfigssakángitsumik okartar-
-tut, aperssorpâtdlo okardlutik: ¹⁹ajokersuissox, Môrsasip ima
agdlagfigâtigut: angutip angajua tokugpat, nulflo kitornakángitsox
kimagpago, tauva nulia nukâta písagâ katángúne kinguágssior-
-dlugo. ²⁰nukartt arfinek-mardlússut; sujugdlersât nuliarame ki-
-nguágssinane tokuvok. ²¹áipátalo pigamiuk táunátaox kinguág-
-ssinane tokuvok; pingajuátaox taimaitdlune. ²²taimalo táukua
arfinek-mardluk tamarmik pivât kinguágssinatigdlo. tamarmik
kingornatigut arnartaok tokuvok. ²³tauva makivfigssak nagdliug-
-pat makíkunik, kia táukua ardlâta nuliarisavâ? mássa arfinek-
mardlúvdlutik nuliarigaluarât. ²⁴Jtsusivdle akivai okardlune: imái-
-tok pivdlugo támangínepise: agdlagkat nalugavsígik Gûtivdlo
píssaunera naluvdlugo? ²⁵mássa tokussunit makíkunik nuliása-
-natigdlo uvinísángitdlat, íngilisutdle kilangmítutut ísáput. ²⁶to-
-kussutdle makísassut pivdlugit atuáingilase Môrsasip agdlagaine,
kakitdlarnakutaussat okautiginekarmata, kanok Gûtip okalugfigigâ
okardlune: Aaperâp Gûtigânga, Iisâvdlo Gûtigânga, Jâkuvdlo Gûti-
-gânga? ²⁷Gûte tokussut Gûtigíngilât, inússutdle Gûtigât. tai-
-máitumik támangârpuse.

²⁸agdlagkanigdlo ilisimassut ilâta aperssortáutut tusarnâra-
-migit, malugigamiugdlo akivduarsimagai, ornigpâ aperalugulo:
suna inássutit tamarmik sujugdlersarât? ²⁹Jtsusivdle akivâ: iná-
-ssutit tamarmik sujugdlersât tássa imáitok: tusarnârit Israile-â,
Nâlagak Gûterput Nâlagak atausiuvok; ³⁰asâsavatdlo Nâlagak Gû-
-tit ûmatigkut ilüngardlutit tarnigkutdlo ilüngardlutit isumag-
-kutdlo ilüngardlutit nukisitdlo tamâkerdlugit. tássa inássut su-
-jugdlek. ³¹áipátalo taimaekatigâ: tugdlit iligtut asâsavat. av-
-dlamik inássutekángilak tamâkunânga angnerussumik. ³²agdlag-
-kanigdlo ilisimassup okarfigâ: ajokersuissox, ilumut okardluar-
-putit, Gûte atausiungmat, avdlamigdlo táunáungitsumik Gûtekâ-
-ngingmat. ³³táunalo asavdlugo ûmámigut ilüngardlune sianíssut-
-simigutdlo ilüngardlune tarnimigutdlo ilüngardlune nukinilo ta-
-mâkerdlugit, tugdlinilo ingmisut asavdlugo, tássa tuníssutinit
ikivkagagssanit tokutagssanitdlo tamanit angnerussox. ³⁴Jtsusiv-
-dle malugigamiuk silalingmik akigâne, okarfigâ: Gûtip nâlagauvfia
ungasíngilat. sapísersokángitdlatdlo aperssorkísavdlugo.

³⁵Jtsusilo nâlagfingme ajokersuigame pilerpok okardlune: ka-

Mat. 22,

23-33.

Lúk. 20,

27-38.

5 Mór. 25,5.

2 Mór. 3,6.

Mat. 22,

35-40.

5 Mór. 6,4. 6.

Lúk. 10,27.

3 Mór. 19,18.

Mat. 22,46.

Lúk. 20,40.

Mat. 22,

41-46.

- Lúk. 20,
41-44. -norme agdlagkanik ilisimassut okartarpat Kristuse Dâvip ernerigâ?
tugs. 110,1. ³⁶Dâve nangminex anernikut ivdlernartúkut ima okarmat: Nâlagak
nâlagkavnut okartok: talerpingma tungânut ingíkatdlait, kíngarssor-
-titit isigkangnut tungmagagssángortíkatdlásagavkit. ³⁷taimaitdlune
Dâvip nangminex nâlagkaminik taigamiuk, kanorme tauva ernerâ?
inugpagssuitdlo tusarumatdlarpât. ³⁸ajokersuisitdlunilo okarfi-
-gai: mianerssoritse agdlagkanik ilisimassunut, táuko angalajuma-
-ssarput takisûnik atissakardlutik niuveriartortarfingnilo inûv-
-dluarkunekarumassardlutik, ³⁹nâlagiartarfingnilo igsiavfit sagdlit
ingivfigiumassarait nerekatigígsunilo sagdliujumatdlardlutik; ⁴⁰u-
-vigdlarnerit igdlue nungútarait tugsíamersordlutigdlo ilumüngit-
-sumik; táuko erkartüssúmik angnermik pinexásáput.
Lúk. 21,1-4. ⁴¹Jîsusilo aningaussanik ilioraivfiup akianut ingíkame, inuit
issigingnârpai aningaussanik ilioraissut aningaussanik ilioraivfing-
-mut; pisútdlo amerdlasût amerdlasûnik ilioraiput. ⁴²uvigdlar-
-nerdlo pítsok aggerpok, táussuma kúpakut mardluk ilivai, táu-
-kua aningaussârânguak nalgât. ⁴³tauva ajokersugkane kaerkuvai
okarfigalugitdlo: ilumut okáupavse: uvigdlarneka una pítsok ani-
-ngaussanik ilioraivfingmut ilioraissunit tamanit amerdlanerussu-
-nik ilissivok; ⁴⁴táuko tamarmik ilissingmata sivnerutitamik ilai-
-nik, úmale ajorssartûvdlune pine tamaisa ilivai inútigssarsiutig-
-ssaraluane tamákerdlugit.

kapitalit 13.

Nâlagak sujuligtuisok nâlagfiup piunêrúinigssânik, maujungnartumik nungutitsissug-
-ssamik, Kristusiorkusersunik pruvfitoriorkusersunigdlo sarkúmerumârtugssanik,
silarssúp nungúnigssânik inûvdlo ernerata tikiúnigssânik.

- Mat. 24, 1-8.
Lúk. 21, 5-11. ¹nâlagfingmitdlo aningmat, ajokersugaisa ilâta okarfigâ: ajo-
-kersuisok, ata ujarkat igdlorssualiaússusialo. ²Jîsusivdlo a-
-kivâ okardlune: igdlorssualiaússusia tamána issigaiuk? ujarkat
kalerfigsuerutdlugit inguvternekásáput. ³úliavdlo kákâne ig-
-siangmat nâlagfiup akiane, Pítrusivdlo Jâkuvdlo Juánasivdlo An-
-triarsivdlo avdlamik najortekángisitdlugo aperât: ⁴okarfigitigut,
kakugo tamáko taimailísápat? sunalo nalunaerkutáusava tamáko
tamarmik nâmagtísagpata? ⁵Jîsusivdlo akivai, pilerdlunilo okar-
-pok: misigssoritse kimut támarterkunase. ⁶amerdlasût tikiú-
-kumârmata atera atordlugo uvangautitdlutik; amerdlasûnigdlo
támartitsiumârpút. ⁷sorssugtunik tusaruvse sorssungnernigdlo

kalerritdluse, tauva ánilákinase, tamáko taimailisangmata, nagga-
 -tigssardle tássaungikatdlarpok. ⁸mássa inuiait pikigtitsiumâr-
 -put inuiakatimingnut, nálagauvfigdlo nálagauvfekatiminut; nu-
 -nalo sujgtarumârpok tamatigut tamauna, kângnerdlo ánilâr-
 -nerdlo nagdliútarumârput. tamássa erkanârnartup autdlarkau-
 -tai. ⁹ilivšile mianerssoritse. kigdlišiuvfingnut pisikumârmase **Mat. 10,**
 nálagiartarfingnutdlo; iperartornekarumârpuse, nálagarssuarnutdlo **17-22.**
 kúnginutdlo savssartínekásause uvanga pivdlunga táukua nalu- **Lúk. 21,**
 -jungnaerutigssânik. ¹⁰ivangkíliulo okalüssissutigínekaratdlásavok **12-19**
 inuiakatigingnut tamanut. ¹¹tauva autdlarutdluse pisigpase, su- **Lúk. 12,11 t.**
 -jornagut isumanerdlúsángilase kanok okalúsassuse, erkarsautigi-
 -nagulo; kisiáne taimailissúkut kanok tuninekaruvse taima oka-
 -lugitse; ilivse okalugtúngínavse, anernerdle ivdlernartok okalug-
 -túngmat. ¹²katángúne katángutâta tokuterkúsavâ, kitornilo angu-
 -tâta, angajorkâtigdlo kitornaisa akerartúsavait tokutitdlugitdlo;
¹³tamarmigdlo umigssúsavâse atera pivdlugo. naggatigssamutdle
 aulajangersok ánagkumârpok. ¹⁴maujungnartordle nungutitsi- **Mat. 24,**
 -ssok pruvfítikut Dâniálíikut okautigissak inigíngisagssaminítox ta- **15-26.**
 -kuleruvsiuk, (tamákunínga atuaissup erkarsautiginiardligit;) tauva **Lúk. 21,**
 Jútiamítut kákanut kimâlit, ¹⁵igdluvdlo kânítox igdlumut arkángi- **20-24.**
 -kile isernanilo sumik igdluminit aigdlerumavdlune, ¹⁶nunautimi- **Dân 9,27.**
 -nítordlo utíngikile ánorássane aiumavdlugo. ¹⁷erkanardle nártu-
 -ssut milugtitsissutdlo, uvdlut táuko nagdliugpata. ¹⁸tugsiaritsile
 kimâvfigssarse ukiumut erkúterkunago. ¹⁹uvdlune táukunane nâg-
 -dliungnartokangâsangmat Gútip píngortitaisa píngortitaulerkârne-
 -ránit mánalo tikitdlugo nalexángisáinartumik kingornalúnít nale-
 -kásángitsumik. ²⁰uvdlutdlo táuko Nálagkap ikigdlisíngigpagit
 inungmik atautsimigdlúnít ánagtokánger kajaxok; kinigkatdle ki-
 -nersimassane pivdlugit uvdlut táuko ikigdlisípai. ²¹tauvalo ima- **Lúk. 17,28.**
 -lúnít okarfigigpase: ata, Kristuse mânípok, imalúnít: ata, uvaní-
 -pok, tauva ugperísángilase. ²²mássa Kristusiorkusersut pruvfi-
 -tiorkusersutdlo sarkúmerumârput, nalunaerkutiliordlutigdlo tu-
 -pingnartuliorumârput kinigkat agdlât tamartisagaluardlugit ajor-
 -nángigpat. ²³ilivšile misigssoritse; ata, tamanik sujornatigut
 okarfigerêrpavse. ²⁴uvdlunile táukunane nâgdliungnartup tama- **Mat. 24,**
 -tuma kingornagut tauva sekínek târsísavok káumatdlo kauma- **29 81.**
 -jungnaerdlune, ²⁵kilauvdlo uvdloriai nákarumârput kilauvdlo pí- **Lúk. 21,**
 -ssaunere aulajumârdlutik. ²⁶tauvalo inûp ernerera issigiumârpât **25-28.**
 nuiatigut aggersok píssarssúvdune nálangnartorssúvdunilo. ²⁷tau-

- valo íngiline autdłartísavai, kinigkanilo katerssorumarpai anor-
-dłersarfingnit táukunánga sisamanit nunap isuanit kilauvdlo isua
Mat. 24, tikitdlugo. ²⁸figekússuak ássersūmik ilíniarfigisiuk: avalekutai
^{32-35.}
Lúk. 21, ivsekalerdlutik pilutakalerángata aussak kanigdlissock ilisimassar-
^{26-33.}-parse. ²⁹taimátaok tamáko taimailissut takuleruvsigik kanig-
-dlissock ilisimásavarse. ³⁰ilumut okáupavse: erkardlerit uko nu-
-ngúsángitdlat tamáko tamaisa nāmagsisinagit. ³¹kilagdlo nu-
Mat. 24,^{36.}-nalo nungúsáput, okautsícale nungúsángitdlat. ³²uvdlugssamig-
-dle táussumínga uvdluvdlūnt kanok ilinígssānik ilisimassokángi-
-lak, íngilitdlūnt kilangmītut ilisimángilāt, erneruvdlūnt ilisimá-
Mat. 25,¹³tt. -ngilā, atátap kisime nalúngilā. ³³misigssoritse, erkumaniardlu-
-silo tugsíaritse, taimaivfigssā kakugo nagdliúsassok nalugavsiuk.
³⁴sórdlo inūp nunamut avdlamut autdłalersup igdlune kimásaga-
-miuk kivfane nálagagssautikai nungutdlugitdlo sulíagssainik su-
-liagssakartitdlugit, isertarfiuvdlo pārssissā inákā erkumaniarkuv-
Mat. 24,^{42.}-dlugo. ³⁵taimáitumik erkumagitse, igdlup nálagáta tikiuvfigssā
Lúk. 21,³⁴tt. nalugavsiuk, únúkutdlūnt únuap kerkagutdlūnt tingmiautit angu-
-tíviartāta kardlorfiagutdlūnt uvdlākutdlūnt tikiúkumārnersok;
³⁶tássangáinak tikiutdlune sinigtuse nápekinavāse. ³⁷ilivsinutdle
okauserrissara tamanut okauserāra: erkumagitse.

kapitalit 14.

palasiunerit agdlagkanigdlo ilisimassut Jísuse tokutínialerāt; Bitāniamē arnap taníkā;
Jútarsip pisikumalerā; pōrskisiúmik nerisidlutik Jísusip pisitsissigsse nalunaerā; ner-
-dlívine ivdłernartok atorkártíkā; Pítrusip miserratigiumārāne nalunaersok; Gítalmani-
-mítok; tigugāt; tokutagssángortíkāt; Pítrusip miserratigissarā.

- Mat. 26,^{3-5.} ¹uvdlutdle mardluk nāgpata pōrske nagdliúsassok, serna-
Juán. 11,⁴⁷tt. -kángitsunigdlo timiussartorfit. palasiuneritdle agdlagkanigdlo
ilisimassut isumaliorput kanok ilivdlutik terdłinganit tigúsagigtik
tokutdlugulo. ²okarputdle: nagdliússivíkut pinago, inuit pikig-
-torssuángorkunagit.
Mat. 26,^{8-13.} ³Bitāniamfítitdlugule Símūp pupigsúgaluap igdluane nerri-
Juán. 12,^{1-8.} -vingme igsiatitdlugo arnap ornigpā uvkusigssaussamik puiaussā-
Lúk. 7,³⁶tt. -nguautekardlune, tamatuma imarā naratūnik tarnusiak avdlamik
akusimángitsox akisōk; puiaussánguardlo tamána uvkusigssaussak
aserordlugo niakuanut kuivā. ⁴tāssanītutdlo ilaisa isumamíkut
ūmitsautigāt okardlutigdlo: sōk tarnutigssak tamána kuilugsí-
-narpa? ⁵tarnutigssak tamána tuninekarune aningaussánguit pinga-

-sunik untritigdlit amerdlarkinginik aningaussarsissutaorkajartox, pftsunut tunissutigssarsiutauvdlune. okalorujugfigátdlo. ⁶Jisu-sile okarpok: agssuarekinasiuk; sôk erdlokisípsiuk? ajúngit-sumik iliorfigánga. ⁷pftsunik najortekáinarpuse, piunassará-ngavsilo ajúngitsuliorfigisínauvase; uvangale najortigituúnásángilav-singa. ⁸sapingisaminik iliorpok; nagdliúngikatdlarnerane timiga tanípá ilinekarnigssavnut. ⁹ilumut okáupavse: sumilúntt silame tamarssuarne ivangkilio tamána okalússissutiginekarángat, táunátaok okautigisavát kanok iliorsimassok erkaivdlugo.

¹⁰Jútersilo Iskáriôk táukua arkanek-mardluk ilát palasiuner-nut autdlarpok táukunúnga pisíkumavdlugo. ¹¹tusaramíkulo ti-paitsulerput, sflvimigdló tuniumavdlugo okarput. tauva nautsor-ssuilerpok kanok ilivdlugo pisisagine. Mat. 26,
14-16.
Lúk. 22,3-6.

¹²uvdlutdlo sérnaxángitsunik timiussartortarfussut sujugdliáne, saváarak pórskisiutigssak tokúsangmássuk, ajokersugaisa okarfigát: sumut piarérsaiartorkuvisigut savárkamik pórskisiutigssamik nererkuvdlutit? ¹³tauva ajokersugkame ilait mardluk autdlartípai okarfigalugitdlo: igdlorpagssualingmut piartoritse, tauva inuk nâpikumârpase imertáumik tigumiartox, táuna maligsiuk, ¹⁴sumutdlo iserpat tássane igdlup nálagá okarfigisiuk: ajokersuissup ima apererkuvátit: sumípa ine savárkamik pórskisiutigssamik nerivfigssara ajokersugkáka ilagalugit? ¹⁵tauva inerssuarmik igdlup kânitumik únersükumârpase ingivfilersorsimassumik piarérsagkamik, tássane piarérsaigitse pigssavtínik. ¹⁶ajokersugailo autdlarput, igdlorpagssualingmutdlo pigamik taima itok nâpípát sórdlo okarfigigátik, saváardlo pórskisiutigssak piarérsarpát. Mat. 26,
17-19.
Lúk.22,7-13.

¹⁷únuler-matdlo tikiúpok táuko arkanek-mardluk ilagalugit. ¹⁸nerrivingmilo igsiatitdlutik nerigamik, Jisuse okarpok: ilumut okáupavse: ilavse nerekáma pisikumârpánga. ¹⁹tauva aliasulerput kingulerfigdlutik aperalugo: uvanga táunaunerpunga? avdlalo okardlune: uvanga táunaunerpunga? ²⁰akivaile okardlune: táukua arkanek-mardluk ilát púgútamut misugsekátiga táunauvok. ²¹inûp erneran ingerdlagaluarpok ingminik agdlagsimassut erkordlugit; erkanardle inuk táuna inûp erneranik pisitsissok. inuk táuna iluanârkajakaok inúngúngikune. Mat. 26,
20-25.
Lúk. 22,14,
21-23.

²²nerisitdlutigdló Jisusip timiussak tiguvá, pivdluarkussiv-dlunilo avgorpá táukunúngalo túniutdlugo okardlunilo: tigusiv-dluse nerigitse, tássa timiga. ²³ermuserdlo tiguvá, kujavdlunilo Mat. 26,
26-29.
Lúk. 22,19 t.
1 Kor. 11,
23 tt.

- táussumínga tunivai; tamarmigdlo tássánga imerput. ²⁴ okarfigailo: tássa auga, tastamantitámut auk, amerdlasút pivdlugit kuissox.
- Lúk. 22,¹⁸. ²⁵ ilumut okáupavse: kingorna imísáisaunga vīnekutip ineritítánit uvdlok ivna nagdliutserdlugo, nutaussox imerumâruvko Gútip nâ-lagauvfiane.
- Mat. 26, ²⁶ kujaniutdlo tugsiautigerêramiko ūliap kákánut aníput. ²⁷ tau-
³⁰⁻³⁵ -va Jísusip okarfigai: únuak mána tamavse mamiatsautigiumâr-
 Lúk. 22,³⁹. -pavsinga; agdlagsimangmat: pârssissox patigkumârpara, savatdlo
 Sagg. 13,⁷. -siámarumârput. ²⁸ makerêrumale sujulerisavavsinga Galiltamut.
 Juán. 16,³². ²⁹ Pítrusivdle sâpâ: tamákerdlutik mamiatsagkaluarpata uvanga
 Lúk. 22,³⁸ t. ³⁰ Jísusip tauva okarfigâ: ilumut okáupavkit,
 Juán. 13, ³⁶ tt. mamiatsásángilanga. ³¹ Jísusip tauva okarfigâ: ilumut okáupavkit,
 14,⁷². ³² uvdleme, únuak mána, tingmiautit angutiviartát mardlungnik kar-
 -dlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârparma. ³¹ âmale o-
 -karkigpok: tokokatigísagalaruvkitdlūnīt miserratigísángilavkit.
 taimátaok tamarmik okarput.
- Mat. 26, ³² tauva ungalulingmut Gitsîmanimik atilingmut pigamik, ajo-
³⁶⁻⁴⁶ -kersugkane okarfigai: tamaunga ingikatdlaritse tugsiaršivdlunga.
 Lúk. 22, ⁴⁰⁻⁴⁶. ³³ Pítrusilo Jákulo Juánasilo ilaserai, tauvalo ūlilerdlune kugsala-
 Juán. 18,¹. -ngâlerpok. ³⁴ tauva okarfigai: tarniga aliasungâkaok tokumut
 agdlât; tássanítuaritse pigârdlusilo. ³⁵ kimatdlatsiardlugitdlo nu-
 -namut patdlorpok tugsiardlunilo, nagdliútok tamána ingminit
 kângiuterkuvdlugo ajornángigpat; ³⁶ okardlune: atátak, atátaga, ta-
 -maisa ajúngilatit, ermusek mána uvavnit péruk; kisiánile uvanga
 perkussara pinane ivdlit perkussat pile. ³⁷ ornigkamigitdlo tiki-
 -pai sinigtut, Pítrusilo okarfigâ: Símût-â, sinigpit? sivikitsúngua-
 -mik pigârsínáungilatit? ³⁸ erkumaniardlusilo tugsiaritse, ússer-
 -nartumut perkunase. anernek kajumigkaluarpok, uvinigdle sá-
 -ngīpok. ³⁹ âmalo tugsiariorpok okautsine okausererkigdlugit.
⁴⁰ uteramilo âma tikípai sinigtut, uernarnermit uisanek ajulermata,
 naluvdlutigdlo kanok akisagigtik. ⁴¹ pingajugssânigdlo tikípai okar-
 -figalugitdlo: sôrme sinigsínaritse kasuserdlusilo; tássa, nag-
 -dliúsimavok; ata, inûp ernerera ajortuliartut agssainut pisitáusa-
 -vok. ⁴² nikuitdlusilo autdlarta, tássa kanigdlivok uvavnik pisit-
 -sissugssak.
- Mat. 26, ⁴³ sulilo okalugtitdlugo tauvâinax Jûtarse tikiúpok táukua
⁴⁷⁻⁵⁶ arkanek-mardluk ilât inugpagssuit ilagalugit panalissartut una-
 Lúk. 22, -tausissartut palasiunernit agdlagkanigdlo ilisimassunit utorkau-
⁴⁷⁻⁵³ -nertanitdlo [ilaserissane]. ⁴⁴ pisitsissâtaló nalunaerkutigssakar-
 Juán. 18, ¹⁻¹². -tikai okardlune: kunigagssara táunaujumârpok; táuna tigusiuik

autdlarutdlugulo kimânavêrsardlugo. ⁴⁵tikiúkamilo ernînak or-
-nigpâ okarfigalugo: ajokersuissox, ajokersuissox; kunigdlugulo.
⁴⁶tâukuale isagtorpât tiguvdlugulo. ⁴⁷tâssanîtudle ilâta pa-
-nane amuvâ, palasiuneruvdlo kivfâ panarpâ siutaerdlugo. ⁴⁸Jî-
-suse tauva pilerpok okarfigalugit: sôrdlo inungniartumut ani-
-ssuse panalissardluse unatausissardlusilo tiguniardlunga. ⁴⁹uv-
-dlut tamaisa najortarpavse nâlagfingme ajokersuivdlunga, tigú-
-ngikivsingalo. tâssa agdlagkat erkûsangmata. ⁵⁰tauva tamar-
-mik kimagpât kimâvdlutigdlo. ⁵¹inûsugtordlo tâssanîpok tâu-
-ssumînga malingnigtox ilupâgssiamik uvinekutilik, tâuna inû-
-sugtut tiguvat. ⁵²tâussumale ilupâgssiak iperardlugo tamakarane
kimarratigai.

⁵³Jîsusilo palasiunermut pisipât, tâssungalo palasiunerit ta-
-marmik utorkaunertatdlo agdlagkanigdlo ilisimassut katisimajar-
-torput. ⁵⁴Pîtrusivdle asianit maligpâ palasiunerup igdlorssuata
kaujaluisstâta iluanut pivdlune, tâssunga ingitdlune kivfat akornânut
ingnermut kîaerserdlune. ⁵⁵palasiuneritdle kigdliuissoxatigitdlo
ilûngardlutik nalunaiâissugssarsiorput Jîsusimut tokutikumavdlugo;
angilugtordlutigdle. ⁵⁶amerdasût nalunaiâissutigingmâssuk sag-
-dluvdlutik, nalunaiautaitdle âssigîngitdlat. ⁵⁷ilaitdlo nikuípup
nalunaiâissutigalugulo sagdluvdlutik okardlutik: ⁵⁸tusarparput
ima okartox: nâlagfik mâna agssangnik sanasimassox inguvteru-
-mârpara, uvdlutdlo pingasut nâgnardlugit avdla karmâsavara
agssangnik sanasimângitsox. ⁵⁹sulilûnît nalunaiautait âssigîngit-
-dlat. ⁶⁰palasiunex tauva nikuípox akornânut pivdlune, Jîsusilo
aperâ okardlune: akiniângitdluinarpit? ukua kanox pasigdlerpât?
⁶¹nivdleranile sumik akingilâ. tauva palasiunerup apererkigpâ
okarfigalugo: ivdlit tâunauvit Kristuse ûnersiutigissagssap ernera?
⁶²Jîsusile okarpox: tâunauvunga. takujumârparsilo inûp ernera pi-
-ssaunerup talerpiata tungâne igsiassox kilauvdlo nuiaisigut aggersox.
⁶³tauva palasiunerup atissane aligpai okardlune: nalunaiâissumik
avdlamik pissariakarnerpa? ⁶⁴kakajardlernerâ tusarparse; kanox
isumakarpise? tamarmigdle pitdlagagssautîpât tokutagssaunerar-
-dlugo. ⁶⁵tauva ilaisa kitserarpât kînâlo matuvdlugo tigdlugdu-
-gulo okarfigalugulo: erkuiniarit; kivfatdlo erssârpât.

⁶⁶Pîtrusilo tasamane igdlorssûp kaujaluisstîttdlugo palasiu-
-nerup kivfaisa arnat ilât tikiúpok, ⁶⁷Pîtrusilo kîaersersox taku-
-gamiuk issigilerpâ okardlunilo: ivdlîtaox Jîsusip tâussuma Nâsa-
-râmiup ilagâtit. ⁶⁸misiarpordle okardlune: naluvâra, okautsit

Mat. 26,57 t.

Lúk. 22,64 t.

Juán. 18,

13 tt.

Mat. 26,

59-66.

Juán. 2,19.

Lúk. 22,67 tt.

Mat. 26,67 t.

Lúk. 22,68 t.

Mat. 26,

69-75.

Lúk. 22,

54-62.

Juán. 18,

15-18, 25-27.

pá kartíngilara. tauva silardlermut aningmat tingmiautit angutviartát kardlorpok. ⁶⁹ kivfavdlo arnap takorkigkamiuk tássanítut okalug-figilerpai: tássa táukua ilát. ⁷⁰ ámale misiarpok. tássúgutsiá-ngormatdlo tássanítut áma Pítruse okarfigát: ilumut táukua ilagátit; Galífamiúvutime, okautsisit taimaerpatdlagput. ⁷¹ táunale pilerpok perdlugterkuvdlune ugpernarsaivdlunilo: inuk táuna okautigissarse naluvára. ⁷² tingmiautitdlo angutviartát áipag-ssánik kardlorpok. tauva Pítrusip okausek ivna erkaivá, Jtsusip okarfigingmane: tingmiautit angutviartát mardlungnik kardlortínago pingasoriardlutit miserratingiumárparma. kíssaserpok tauva.

kapitalit 15.

Pilátusimut Jísuse pisikát; Pilátusip apersorá; sáningassulingmut kikiagtugagassá-ngortiká; Gúlkátame sáningassulingmut kikiagtorát; nuna tamarme tártorssuángortok; Jísuse aneringersok; Júserfip Arimatíamiup iligá.

Mat. 27,^{1, 2,} ^{11-14.} ¹ kaulermatdlo ernínax palasiunerit isumaliokatigtgput utorkau-
 Lúk. 23,^{1-6.} -nertat agdlagkanigdlo ilisimassut ilagalugit, kigdliisusokatigttdlo tamarmik, Jtsusile kilerssorpát autdlarutdlugulo Pilátusimutdlo pisitdlugo. ² Pilátusivdlo aperá: ivdlit táunauvit Jítit kúngiat? akivále okardlune: sórdlo okartutit. ³ palasiuneritdlo pasigdli-
 Juán. 18,²⁸ t. -ngárpát. ⁴ Pilátusip tauva apererkigpá okardlune: akíngitdluínar-pit? ata pasigdlingármaitit. ⁵ Jtsusivdle akísaerpá Pilátuse tupigu-
 Mat. 27, ^{15-26.} -sulersitdlugo. ⁶ nagdliússivikutdle parnaerússat ilát inuit piuna-
 Lúk. 23, ^{17-26.} -ssát parnaerússaujungnaersítará. ⁷ kilerssugakarporde Barapamik atilingmik, táuna tigussaussox perdlulioritunut perdluliorititdlutik
 Juán. 18, ³⁹ tt. inuartunut ilángutdlugo. ⁸ inuitdlo nivdlilerput kinuvdlutik, tai-mailiorfigerkuvdlutik sórdlo nungutdlugit iliorartok. ⁹ Pilátusivdle akivai okardlune: Jítit kúngiat parnaerússaujungnaerserkuvisiuk? ¹⁰ nalúngíname palasiunerit síngatdlugo tássunga pisikát. ¹¹ pala-siuneritdle inuit pilerisárpait Barapa pingárdlugo kínutigerkuv-dlugo. ¹² Pilátusivdle áma akivai okardlune: kanorme tauva uvavnut iliorfigerkuvisiuk una Jítit kúngiánik taissarse? ¹³ ámale nivdlerput: sáningassulingmut kikiagtoruk. ¹⁴ Pilátusip tauva okarfigai: sumingme ajortuliva? sualungnerussumigdle nivdliáput: sáningassulingmut kikiagtoruk. ¹⁵ Pilátusivdle inuit iluarissainik ilior-figiumagamigit Barapa parnaerússaujungnaersípá, Jtsusilo iperartor-
 Mat. 27, ^{27-31.} -típá sáningassulingmut kikiagtugagassángortitdlugo. ¹⁶ sákutútdle kamunga pisípát igdlorssúp kaujaluisánut, tássa nunap nálagáta

igdlorssuanut, sákutókatitigdlo tamaisa atautsimut kaerkuvait; ¹⁷augpatdlarigsumigdlo atitípát, niakorutigssamigdlo kakitdlarna- Juán. 19, 2. 3.
 -kutinik perdlraigamik táussumínga niakoruserpát; ¹⁸inúvdluarku-
 -ssalerpátdlo [okardlutik]: pivdluarna Jútít kúngiat. ¹⁹suvdlor-
 -túmigdlo niakuagut anauvát kitserardlugulo, sêrkumiardlutigdlo
 patdlorfigát. ²⁰mitautigerêramikulo augpatdlarigsumik ánoraiar-
 -pát ánorainigdlo nangminerissainik atititdlugo, anisípátdlo sáni- Mat. 27,
31-37.
 -ngassulingmut kikiagtortorumavdlugo. Lúk. 23,
26-31.
²¹tássúnalo ingerdlassok imáitok: Símtút Kerfnímio, nunauti-
 -minít aggersok, Alagsanterivdlo Rûvfusivdlo angutát, táuna erdlor- Juán. 19,
17 tt.
 -kúpát sáningassuligssá erssorkuvdlugo. ²²ornigkamingnutdlo ti-
 -kiúpát, Gúlkátamut; tamána nugterdlugo imáipok: niakortalik.
²³vínimigdlo morralersimassumik ímíniarpát, imíngilále. ²⁴sáninga-
 -ssulingmutdlo kikiagtoramikó ánorai ingmingnut avguarpait íme-
 -rautigalugitdlo kia sordlek písagá. ²⁵nalunaerkútavdle akúnerisa
 pingajuat nagdlersimagá sáningassulingmut kikiagtormássuk. ²⁶ku-
 -lágutdlo agdlangnekartok pasigdligáussutá, ima: Jútít kúngiat. Mat. 27,
38-44.
²⁷táussumúngalo ilagititdlugit ínungniat mardluk sáningassulingnut Lúk. 23,
32-43.
 kikiagtorpait, ardlát talerpiata tungágut áipálo sámíata tungágut.
²⁸tauva agdlagkat erkúput ima okausekartut: pinerdlugtunut ila-
 -líussauvok. ²⁹tássúnalo sanerkútut kakajarát ilekimisárfigalu-
 -gulo okardlutigdlo: í, nálágfíngmik inguvterissutit karmarkigdlu-
 -gulo uvdlut pingasut nágíardlugit: ³⁰ingminik ánáuniarit, sáni-
 -ngassulingmitdlo arkarit. ³¹taimátaok palasiunerit okalokatigí-
 -dlutik mitautigát agdlagkanik ilisimassut ilagalugit okardlutik:
 avdlat ánáutaraluararnigít ingminik ánáunek sapilerpok. ³²una
 Kristusiusok Israflíkúnut kúngiusok, mána sáningassulingmit
 arkardle, takungnerkuvdluta ugperkuvdlutalo. kikiagtorsimakatai-
 -sátaok mitautigát. Mat. 27,
45-54.
³³nalunaerkútavdlo akúnere arfinilíngormata, Lúk. 23,
44-47.
 nuna tamarme târtorssuángorpok akúnerisa arfinek-sisamát tikit-
 -dlugo. ³⁴nalunaerkútavdlo akúnerisa arfinek-sisamáne Jísuse tugs. 22, 2.
 nivdlingârpok okardlune: Elúi, Elúi, lámá sapagtânf? tamána
 nugterdlugo imáipok: Gútiga, Gútiga, sôk kimagpinga? ³⁵najui-
 -ssutdlo ilaisa tusaramíko okarput: ata, Elia tordlulavfigá. Juán. 19,
29. 30.
³⁶ilá-
 -tale arpagdlune mitduartok sêrnartumik ímerpá, suvdlortúmudlo
 káputdlugo ímípá okardlune: uvatse, ímaka Eliap arkariartúsa-
 -nerá. ³⁷Jfsusile nivdlingârpok anerningerdlunilo. ³⁸nálag-
 -fiuvdlo umigssua sígpok mardlúngordlune pavánga samungalo
 agdlát. ³⁹sákutútdle nálágáta tássane nálâne ítup takugamiuk

Mat. 27, 56-58. Lúk. 23,49. taima nivdliŋgárdlune anerningersok, okarpok: ilumut inuk táuna Gútip ernerisimavá. ⁴⁰arnátaok tássanīput asianit issigíngnár-tut; táukua ilagait Mária Magtalína Máriaalo Jákup mingnerup Jôrsasivdlo arnât Sálumflo; ⁴¹táukua maligtarât Galilfamīkatdlar-mat kivfartorfigissardlugulo; arnatdlo avdlat kavsit Jerúsalamut majuakatiġissai tássanīput.

Mat. 27, 57-61. Lúk. 23, 50-55. Juán. 19, 38-42. ⁴²únulerêrmatdlo, mássa uvdlox upalungaersarfiussok, tássa sapátigssap sujulia, ⁴³tauva Júserfe Arimatíamio tikiúpok, kigdli-dlisiuissokatigít ilât atarkinartok, táussumátaok Gútip nálagaufvia utarkigá; táuna sapíserdlune Pilátusimut iserpok Jísusip timánik kínuvigalugo. ⁴⁴Pilátusivdle tupigusútigá tokorêrsok tusaramiuk, sákutútdlo nálagát kaerkuvá táussumúnga aperkutigalugo tássa tau-vale tokusimanersok. ⁴⁵sujunersiutigigamiugdlo sákutút nálagānut, timá Júserfimut túniúpá. ⁴⁶ilupágssiamigdlo pisigame arkarpá, ilupágssiamutdlo ímutdlugo ilivermut ilivá kaersume ilugdliissamut, ujaragdlo agssakátípá ilerfup pānut. ⁴⁷Máriavdle Magtalínap Mâ-riavdlo Jôrsasip arnáta issigát sumut ilinekartok.

kapitalit 16.

Jísuse ilivermit makítok; ilaminut sarkúmersartok; apustiline okáukai ívangíliulo okalíssissutigartorkuvdlugo silarssuarmut tamarmut; kilangmut pavungnartitaussok.

Mat. 28,1-10. Lúk. 24,1-10. ¹sapátdlo kángiungmat, Mária Magtalína Máriaalo Jákup arná Sálumflo tipigigsunik písíput taníkíartorumavdlugo. ²ilivermutdlo píput sapátip akúnerata uvdluisa sujugdliáne uvdláralanguak, sekí-nek nuilermat. ³okalokatigíġputdlo: kia ujarkamik ilerfup pā-nītumik agssakátitsiniúsavátigut? ⁴kiviaramikulo takulerpât uja-rak agssakâterêrsimassok; mássa angekissock. ⁵ilivermutdlo ise-ramik inúsugtok takulerpât talerpiup tungâne igsiassok takisû-mik kakortumik atissalik; ánilàngárputdlo. ⁶okarfigaile: ánilâ-kinase; Jísuse Násaramio sáningassulingmut kikiagtorsimassok ujarparse; makísimavok, tamáníngilak. tamássa inigigalua iline-karfia. ⁷okariartoritsile ajokersugainut Pítrusimutdlo, Galilamut sujulerisagavsiuk; tássane takujumârpase, sôrdlo okarfigigáse. ⁸tauva aninasuarput ilivermit kimávdlutik, úlilerdlutigdle ánilár-dlutigdlo; kimutdlo kanok okángitdlat, ersileramik.

Juán. 20,1. ⁹Jísusile makíkame sapátip akúnerata uvdluisa sujugdliáne uv-dlākut sarkúmerkârpok Mária-Magtalínamut, táussumánga anerni-piluit arfinek-mardluk anisíkai. ¹⁰táussuma okautigiartorpá ilagi-

-ssartagainut aliasugtunut kiassunut. ¹¹ táukualo tusaramîko ūma-
 -ssok, táussumalo takugâ, ugperîngilât. ¹² tamatumalo kingorna- Lúk.24,13 tt.
 -gut ilait mardluk ingerdlatitdlugit sarkúmerfigai avdlamik táutoxar-
 -dlune, nunáinaliartitdlugit. ¹³ táukualo ilamingnut okautigiartor-
 -pât, kisiáne táukútaok ugperîngilait. ¹⁴ kingornatigut táuko
 arkanigdlit sarkúmerfigai nerrivingme igsiatitdlugit, avorkârailo ug-
 -pîngingmata, ūmataitdlo mángertorssûngmata, makísimassumik
 takungnigtut ugperîngingmatigik. ¹⁵ okarfigailo: autdlaritse silar- Mat. 28,19 t.
 -ssuarmut tamarmut, îvangkîliulo okalûssissutigisiuk pîngortitanut Lúk.24,47 tt.
 tamanut. ¹⁶ ugperdlunilo kuisítok ánagkumârpok, ugpîngitsordle
 pitdlagagssautînekásavok. ¹⁷ mákule nalunaerkutit malingnigtigî-
 -savait ugperitut: ativkut anernipiluit anísísavait, okalûtsinik nutâ-
 -nik okalúsáput; ¹⁸ pulateriârssuit tigujumârpait, tokunartumigdlo
 imeraluarunik ajokutigísángilât; náparsimassutdlo agssangmingnik
 patigkângamik iluarsísisavait.
¹⁹ okalugfigerêramigit tauva Nâlagak kilangmut pavungnartitau- Lúk.24,50 tt.
 -vok ingitdlunilo Gûtíp talerpiata tungânut. ²⁰ táukule autdlarput ap. sul. 1,9.
 tamagingne okalûssissardlutik; Nâlagkavdlo suliokatigai, okauser-
 -dlo aulajangersípâ nalunaerkutinik ilángútunik.

îvangkîlio

Lúkarsip agdlagâ.

kapitale 1.

sujulekutâ; íngile Gâpriale autdlartitaussok Saggariamut; âma Mâriamut; Mâriap
 Elisapat tikerârâ; Juánase kuississok erniussox; Saggaria pruvfítisut okalu-
 -lersok ánáussissugssamik.

¹ amerdlasût pilersimangmata akornavtíne nalunaitsumik pi-
 -simassut okalugtualiariniardlugit, ² sórdlo uvavtínut pisíkait ta-
 -mákunínga pilerkârneránit nangminek takungnigtut okautsimutdlo
 kivfartortut, ³ tauva uvangátaok isumakarpunga tamaisa autdlar-
 -kautánit sujunersiutigerkigsárkârdlugit tugdlerígssustísigut ilingnut
 agdlautigiumavdlugit, Tiuvfiluse atarkinartutit-â, ⁴ ilingnut ajoker-
 -sútiginekartut nakimanáissusiat ilisarerkuvdlugo.

⁵Herûtase Jútiame kúngiutitdlugo palasekartox Aapiákut sivnfssokatigft ilānik Saggariamik atilingmik, táussuma nulia Aarunip panfsa ilagigát, Elfsapamik atekartox. ⁶táuko tamarmik iluartūput Gútip sáne Nâlagkap inássutaisigut ilerkorerkussaisi-gutdlo tamatigut agssuarnaitsumik ingerdlavdlutik. ⁷kisiáne ki-tornakángitdlat, Elfsapat ernisukame, tamarmigdlo ukiorpagssuit angusimagamik. ⁸pivordlo palasisut sulísagame Gútip sáne, sivnfssokatigft ilagissane kivfartorfekarmata, ⁹tauva palasit iler-kuat migssiliordlugo sulíagssarsiarigamiuk tipigigsautigdlísavdlune Nâlagkap nâlagfiutānut iserpok, ¹⁰inugpagssuitdlo tamarmik sila-tānīput tugsiardlutik tipigigsautigdlísitdlugo. ¹¹Nâlagkavdle ingi-lia táussumúnga takutípok tipigigsautigdlívfíup saniane talerpiup tungāne kekardlune. ¹²Saggariavdlo takuleramiuk ánilárpok ersi-lerdlunilo. ¹³ingilivdle okarfigá: ersekinak, Saggaria, xínutigissat tusarnekarimat; nuliatdlo Elfsapat ilingnut ernertásavok, táuna Juánasimik atsísavat. ¹⁴tipaitsûtigalugulo nuánariumárpát, amer-dlasútdlo tipaitsûtigiumárpát inúngortox. ¹⁵angísangmat Nâlag-kap sáne; vīnimik imigssamigdlo silaerúnartumik imísángilak, su-lilo arname timāta iluanítitdlune anerneramik ivdlernartumik ilu-miulernekásavok, ¹⁶Israílivdlo kinguai amerdlasút ságtíkumárpai Nâlagkamut Gútiānut. ¹⁷ingerdlásavordlo táussuma sáne Eliap anertera píssauneralo pigalugit, angajorkait ūmatait ságtísavdlugit kitornainut, nâlagserftsutdlo ságtísavdlugit iluartut sujunekarne-rānut, inuit pigínāngortugssat Nâlagkamut piarērsásavdlugit. ¹⁸Saggariap tauva íngile sāpā: sumit ilisimalísavara taimáissassok? uvanga utorkaugama, nuliámalo ukiorpagssuit angusimangmagit. ¹⁹ingilivdlo akivā okardlune: Gáprialiuvunga Gútip sánītartox, aut-dlartitauvungalo okalugfigerkuvdlutit tamatumíngalo tipaitsung-nartumik tusardlerkuvdlutit. ²⁰atalo, okalungnek ajulerdlutit okásaerumárpútít uvdlok taimailivfigssā nagdliutserdlugo, okaut-sika ugperíngínagkit nagdliuvfigssamikut erkûtísassut. ²¹inuit-dlo Saggaria utarkigamíko tupigusûtigát nâlagfíngme mulungmat. ²²aningmatdlo okalugfigínek sapermatik malugát nâlagfíngme ta-kussakarsimassok. ússerarpai tauva okalungnek ajorsínardlune. ²³pivordlo kivfartūssivine nāngmat, tauva igdluminut angerdlarpok. ²⁴uvdlutdle táukua kingornatigut nulia Elfsapat nârtulerpok, káu-matitdlo tatdlimat nâvdlugit issertorpok okardlunilo: ²⁵taima Nâlagkap pivānga uvdlune táukunane, issigigaminga inungne mi-tagáussusera pērumavdlugo.

Mal. 4,5 t.

²⁶ káumatitdle arfernáne íngile Gápriale Gútip autdlardtípá Mat. 1,18 tt.
 igdlokarfingmut Galiltamítumut Násarámik atilingmut, ²⁷ niviarsia-
 -mut Dávip inoxutaisa ilâta angutip Júserfimik atigdlup nuliag-
 -ssariligánut; niviarsiardlo táuna Máriamik atekarpok. ²⁸ íngiliv-
 -dlo iserfigá okardlune: pivdluarna sáimáussaussutit úmá, Nâlag-
 -kap najorpátit arnane pivdluarkussaussutit-â. ²⁹ táussumale ta-
 -kugamiuk okausé ánilárutigai isumakardlunilo, inúvdluarkússut
 tamána kanok ínersok. ³⁰ íngilivdlo okarfigá: ersekinak Mária,
 Gútimut sáimáunarsigavit. ³¹ atalo, timigkut ilumilisautit erner- Is. 7,14.
 -târumârdlutitdlo, táuna Jísusimik atsisavat. ³² táuna angísavok,
 kutsingneruvsártuvdlo erneranik tainekásavok; Gútivdlo Nâlagkap
 tuniumárpá sujuaissáta Dávip igsiavfianik kilálingmik; ³³ Jákúkúnut- Migg. 4,7.
 -dlo kúngiúsavok nágssáungitsumik, nâlagauvfialo soraerfekásangi-
 -lak. ³⁴ tauva Máriap íngile sâpá: kanok ilivdlune tamána písava,
 angúmik ilisarissakángínama? ³⁵ íngilivdlo akivâ okardlune: anernek
 ivdlernartok ilingnut piúmârpok, kutsingneruvsártuvdlo píssaunerata
 uligkumárpátit; tamánalo pivdlugo ivdlernartok erniagssat Gútip
 erneranik tainekásavok. ³⁶ atalo, Elísapátaok erkardlerissat erner-
 -tâgssaminik nârtulerpok utorkaunermine, káumatitdlo arfinilerpai
 táussuma ernisuitsúneragaussup. ³⁷ Gútime sumik ajornartoká-
 -ngingmat. ³⁸ Máriale okarpok: tássa Nâlagkap kivfarânga; okaut-
 -sit nâpertordlugo pinekarnaunga. tauva íngilip kimagpá.
³⁹ taimanikut Mária pikivdlune kákainut autdlarasuarpok, ig-
 -dlokarfingmut Jútap pianut. ⁴⁰ Saggariavdlo igdluanut iserame
 Elísapat inúvdluarkuvâ. ⁴¹ pivordlo Elísapap tusarmago Máriap
 inúvdluarkússutâ, tauva ilumiu aulalerpok timâta iluane; Elísa-
 -patdlo ilumio kangâlerpok anernermik ivdlernartumik ⁴² nivdli-
 -ngârdlunilo okardlune: pivdluarkussauvutit arnane, pivdluarku-
 -ssauvordlo timivit ilumiu. ⁴³ sunalo taima pinekautiginerpara,
 nâlagkama arnáta orningmanga? ⁴⁴ ata, inúvdluarkussissutit tusa-
 -ravkit, ilumiuaga nuánârdlune aulalerpok timima iluane. ⁴⁵ piv-
 -dluarpok una ugperpok, nâmagsinekásangmata- Nâlagkap táussu-
 -múnga okautigissai. ⁴⁶ Márialo okarpok: Nâlagak tarnima 1 Sám. 2,1 tt.
 nâlangnartípá, ⁴⁷ anerneralo nuánârpok Gútime ánáussissivne;
⁴⁸ kivfame arnap nikanarssusia issigisimangmago. ata, matuma
 kingornagut pivdluarnerásavânga kinguârfít tamarmik, ⁴⁹ malung-
 -nangârtuliorfigingmanga táussuma sapíngitsup; táussuma arka iv-
 -dlernarpok, ⁵⁰ nagdligtaineralo kinguârfígokartitdlugo taimáipok
 mianeringnigtainut. ⁵¹ píssauniligssuartut iliorpok talerminik siá-

-martitdlugitdlo ūmatimíkut makítasúnik erkarsautigdlit. ⁵² pí-
-ssarssuit ajagtarpai igsiavfinit kilálingnit, nikanartutdlo akítsísí-
-tarpai. ⁵³ kâgtut kârsitdlartítarpai ajúngitsunik, písútdlo autdlar-
Is. 41,8 t. -títarpai sokartínagit. ⁵⁴ kive Israffe isumagá, nagdligtuíssutse er-
-kaigamiuk, ⁵⁵ sórdlo sujuaissavtínut okalugsimassok, Aaperâmut
kinguâgssainutdlo nâgssáungitsunik [taimáikumavdlune]. ⁵⁶ Mâ-
-riavdlo unigfigá káumatit pingasut migssiliordlugit, tauvalo anger-
-dlarpok.

⁵⁷ ernivigssile nagdliungmat Elísapat ernertârpok. ⁵⁸ sanilf-
-salo erkardlísalo tusâmagamíko Nâlagkap angisúmik nagdligtor-
-simagá, tipaitsokatigât. ⁵⁹ pivordlo uvdlut arfinek-pingajuáne,
nâlungiak kipiartoramíko, tauva Saggariamik atserpât angutâ at-
-siutdlugo. ⁶⁰ arnâtale sâpai okardlune: nâggale, Juánasimik ate-
-kâsavok. ⁶¹ okarfigât tauva: taima atilingmik erkardlekángika-
-luartutit. ⁶² angutâle ússerarpât kanok ítumik atserkúsasoralugo.
⁶³ táussumalo agdlagtarfinguak kaerkuvâ agdlagdlunilo okardlune:
Juánase aterâ. tamarmigdlo tupigusugput. ⁶⁴ tássángáinardle kar-
-na okâlo parnaerússaerput, okalulerpordlo Gûte únersiutigalugo.
⁶⁵ erkânílo nunagdlig tamarmik ersilerput, tamákulo taimailissut
tamarmik tusâmassaulerput Jútiap kâkaine tamane. ⁶⁶ tusartutdlo
nungutdlutik tamáko ūmâmiugilerpait okardlutigdlo: nâlungiak táu-
-na kanorme tauva ilísanerpa? Nâlagkavdlo agssaisa najorpât.

⁶⁷ angutâlo Saggaria anernermik ivdlernartumik ilumíokangâler-
-pok, pruvftisutdlo okalulerpok okardlune: ⁶⁸ kujanarsile Nâlagak
Jsraflíp Gûtia, inugtane tikerârmagit utertitáussutigssarsivdlugitdlo,
⁶⁹ naulersitsivigingmatigutdlo nagssungmik ánássúmik kive fame Dâvip
igdluane, ⁷⁰ sórdlo inoxalerkârneranit okalugsimassok pruvftime
ap. sul. 3,21. ivdlernartut karnisigut, ⁷¹ ánâukumavdluta kíngarssortivtínit ūmig-
-ssortivtalo tamarmik agssainit, ⁷² sujuaissavut nagdligtorumav-
-dlugit angerutsilo ivdlernartok erkaiumavdlugo, ⁷³ ugpernarsaut
1 Mór. 22,16. nâpertordlugo, sujuaissarput Aaperât ugpernarsaivfigigamiuk i-
-ma tuniumavdluta: ⁷⁴ ersiorata kíngarssortivtalo agssainit ánag-
-simavdluta kive fartúsagigput ⁷⁵ ivdlernardluta iluardlutalo táu-
-ssuma sâne uvdlut inúvfigissagssavut tamaisa nâvdlugit. ⁷⁶ iv-
-dlitdlo nâlungiak-â, kutsingneruvsártup pruvftianik tainekásautit,
ingerdlásagavit Nâlagkap sujornagut avkutigssâ iluarsásavdlugo,
⁷⁷ inugtailo ilisarssísavdlugit ánássúmik ajortit isumákérnekarne-
-ratigut píssumik ⁷⁸ Gûtivta nagdligtuigajungneragut, tamána
atordlugo kutsingnermit nuissup tikerârpâtigut ⁷⁹ kâumarsaru-

-mavdlugit tármiussut tokuvdlo tárítitâne inekartut, isigkavutdlo sangmisíkumavdlugit avkúmut erkigsinartumut. ⁸⁰nálungiardlo agdliartorþok nakússagtítdlunilo anerníkut puilassuitsunítdlunilo uvdlok Israílikúnut sarkúmerfigsse tikitdlugo.

kapitalit 2.

- Jísuse inúngortok; savanik þárssissut takujartorát; kipinekartítdlugo Jísusimik atserát; Nálagkamut sarkúmiutitaungmat Símiúp Angnavdlo pivdluarkugát; arkanek-mar-dlungnik ukiokarame Jerúsálame nálagfigssuarmítok.

¹pivordle taimáineragut, kaisarip Avgustusip inássut inássu-tigigá, inuit najugáne tamarssuarne nunagdlit nautsorssornekar-kuvdlugit. ²nautsorssornekarnerat tamána sujgdlek pivok Ko-rfniuse Séríame nunamut nálagautítdlugo. ³tamarmigdlo naut-sorssortíkiartorput, nungutdlutik nunavingmingnut. ⁴tauva Jú-serfisaok majuarþok Galílfamit igdlorpalingmit Násarámit Jútia-mut, Dávip igdlokarfianut Bítldímimik atilingmut, Dávip inoku-tai erkardlerfigsortailo nagguvigigamigit, ⁵nautsorssortísavdlune Mária nuliagsse angersitane áiparalugo; táuna nártussok. ⁶pivordle tássanítitdlutik, tauva ernivigssá nagdíuþok. ⁷pernáuminigdlo ernertárþok ímutdlugulo, nerssutautítdlo nerriviánut ilivá, akung-nigtarfingme inigssaxáingnamik. ⁸tamatumalo erkáne savanik þárssissut ítut, narssamítitdlutik únuame pigártut nerssutautitik þáriníardlugit. ⁹atalo, Nálagkap íngiliata patdligkai, Nálagkavdlo nálagnarssusiata káumarfigigai; ersingálerput tauva. ¹⁰íngilivdlo okarfigai; ersexinase; ata, típaitsungnartumik tusardlísavavse típaitsungárutígssavsinik inuit tamarmik pigssánik. ¹¹ilivsinut uvdlume erniungmat ánáussissok, tássa Kristuse Nálagak, Dávip igdlokarfiane. ¹²mánalo nalunaerkutigísavarse: nálungiax náþíku-márpase ímúsímassok nerssutautítdlo nerriviáne íngangassok. ¹³tauváinardlo kilangmiorþagssuit íngilímflersut, táukua Gúte úner-siutigát okardlutik: ¹⁴nálagnarsile Gúte kutsingnerme; nunami-lo erkigsilit; inungnilo nuánarissaxardle. ¹⁵pivordlo íngilit kí-mangmatik kilangmut autdlardlutik, tauva inuit táuko savanik þárssissut okalokatígílerput: Bítldímimut þíartorta tamána písi-massok takujartordlugo Nálagkap uvavtínut nalunaerutigíssá. ¹⁶tauva tássungnarasuarput, tamaisalo náþípait Mária Júserfílo nálungiardlo nerssutautit nerriviáne íngangassok. ¹⁷takugamíkule okautsit nálungiax táuna pivdldlugo íngmingnut okauserinéartut

Mat. 1,25 &
2,1.

okautigilerpait. ¹⁸tusartutdlo tamarmik savanik pârssissut okau-
-sê tupigusûtigait. ¹⁹Mâriavdle okautsit tamáko tamaisa torkor-
-pai erkarsautigalugitdlo ūmámigut. ²⁰táukulo savanik pârssissut
uterput Gûte nersordlugo únersiutigalugulo tusagkatik takussatig-
-dlo tamaisa pivdlugit, kanok okarfiginekaramik.

3 Mór. 12,3. ²¹uvdlutdlo arfinek-pingasúngormata, nálungiak kipineká-
-sangmat, tauva atserpât Jísusimik, íngilip taima taingmago ilu-
-miuginekángíkatdlarmat arname timâta iluane.

3 Mór. 12,4. ²²uvdlutdlo [arnâta] minguersefê nâmagtingmata Mór-
-sásip i-
-natsisai maligdlugit, tagpavungnáupât Jerúsalamut, Nâlagkamut

2 Mór. 13,2. sarkúmiutísavdlugo, ²³(sórdlo agdlagsimassok Nâlagkap inatsisai-
-ne: angútinguit igdlíssamik angmaissut tamarmik ivdlernartutut
Nâlagkamut pigititaussunik tainekásáput,) ²⁴tuníssutitdlo tuni-

3 Mór. 12,8. -ssutigisavdlugit Nâlagkap inatsisaine okauserinekartok migssi-
-liordlugo: tuínguit kuluartartut áiparít atautsit tuínguárkatdlūnít
mardluk. ²⁵atalo, inuk Jerúsalamítok Símiúmik atilik, inugdlo
táuna iluartúsok Gútimigdlo mianeringnigtox, Jsraflivdlo tugpat-
-dliutigissâ utarkigâ, anerneruvdlo ivdlernartup kulangerâ. ²⁶okau-
-serdlo pisimagâ anernermit ivdlernartumit, toko misigísángikâ
Nâlagkap tanitâ takusimatínago. ²⁷anerneruvdlo pingmane nâlag-
-fingmut pivok; nálungiardlo Jísuse angajorkaisa erkungmássuk
inatsisitigut ilerkererkussaussunik nâmagsissúkumavdlugo, ²⁸tau-
-va tiguvâ pernermigdlugo, Gútilo únersiutigâ okardlune: ²⁹Nâ-
-lagak, mânia kivat angerdlartíkumârvat erkigsisitdlugo, sórdlo
okartutit, ³⁰issima takungmássuk ánáussutigissat, ³¹inuiakati-
-gít tamarmik kfnaisa sâne piarêrsagkat, ³²káumarkut akimángit-
-sunut káumarsautigssak, ínugtavitdlo Jsraflíkut nâlangnautig-
-ssât. ³³Júserfivdle arnâtalo táuna pivdlugo okauserinekartut
tupigusûtigait. ³⁴Símiúvdlo pivdluarkuvai, arnâlo Mâria okarfigâ:
ata, una ordlússutigssautitauvok makíssutigssautitauvdlunilo Jsraí-
-líkut ilarpagssuinut, nalunaerkutigssautitauvdlunilo agssortorne-
-karumârtok, ³⁵(ivdlítaok tarníngnut pana pulásavok,) amerdla-
-sût ūmataisa erkarsautait sarkúmerkuvdlugit. ³⁶arnardlo pruv-
-fitiusok tássanítok, Angna Fânulip pania, Agserákut nagguve-
-katigít ilát, táussuma ukiorpagssuit angusimagai, niviarsiaugamilo
kingorna ukiut arfinek-mardluk uvine inókatigisimagâ, ³⁷mânale
uvigdlarnerussok ukiut arfinek-pingasunik kuligdlit sisamatdlo
migssiliordlugit; táussuma nâlagfik kimangnek ajorâ kivfartússiv-
-dlunilo ísínginiardlune tugsiardlunilo uvdlúkutdlo únuákutdlo.

³⁸ táunátaok patdligúpok taimáineragut, Nâlagardlo únersiutigà táunalo okautigalugo tamanut utertitsinigssamik Jerúsálame písa-
-ssumik utarkissunut.

³⁹ tamaisalo nāmagsigamikik Nâlagkap inatsisai maligdlugit, **Mat. 2,22 t.**
Galiltamut uterput igdlokarfingmingnut Nāsaramut. ⁴⁰ nâlungiar- **1,80.**
-dle agdliartorpok nakússagtitudlunilo anernikut ilisimássúmigdlo
pekangâlerdlune; Gûtivdlo sáimáunerata kulangerpâ.

⁴¹ angajorkailo ukiut nungutdlugit Jerúsálaliartartut pôrskisio-
-riartordlutik. ⁴² ukiuilo arkanex - mardlúngormata Jerúsálamut
majuarput nagdliússivikut ilerkússok atordlugo. ⁴³ uvdlutdlo
táuko nâgamíkkik, angerdlaleramigdlo, nukagpiarak Jísuse Jerúsa-
-lâme unigpok; Júserfivdle arnátalo arajutsivât. ⁴⁴ ingerdlaxati-
-mingnutdle ilagisorigamíko, uvdlok atausek ingerdlagamik ujaler-
-pât erkardlimingne takornagaríngisamingnilo. ⁴⁵ naníngínamikulo
Jerúsálamut uterput uyardlugulo. ⁴⁶ pivordlo uvdlut pingasut
nângmata, nanivât nâlagfingme ajokersuissut akornáne igsiassok,
tusarnârdlugitdlo aperssortarai. ⁴⁷ tusartaisale tamarmik tupigi-
-ngârpât sianíssusiagut akissarnerisigutdlo. ⁴⁸ takugamikulo áni-
-lârpút, arnátalo okarfigâ: ernera, sôk taima pivisigut? ata, atâ-
-tavít uvangalo ujarpavtigít erdlokivdluta. ⁴⁹ sâpai tauva: suv-
-dluse ujarpisinga? nalugavsinga atâtama pé najúsagíka? ⁵⁰ taima-
-lo okalugfigingmatik okausia pásingilât. ⁵¹ tauva samungnakati-
-galugit Nāsaramut pivok nâlagdluardlugitdlo. arnátalo okautsit
tamáko tamaisa torkorpai úmáminut. ⁵² Jísusilo agdliartorpok ili-
-simássutsimigut ukiumigutdlo sáimáunekarnermigutdlo Gûtíme
inungnilo.

kapitalit 3.

Juánase kuississok; parnaerússaussok; Jísuse kuisítok; nagguvé tugdlerígsitat.

¹ kaisarip Tipériusip nâlagáussusiata ukiuisa arkanex-tatdli- **Mat. 3,1-12.**
-mâne, Puntius Pilátuse nunamut nâлагаungmat Jútíame, Herú- **Mák. 1,1-8.**
-tasilo nunamut iláinarmut nâлагаungmat Galilífame, nukâlo Pilípo **Juán. 1,6-8,**
nunamut iláinarmut nâлагаungmat Itorífame Traggunítivdlo erkâne, **15-28.**
Lusâniarsilo nunamut iláinarmut nâлагаungmat Apilínime, ² Ang-
-narsilo Kâjavfarsilo palasiunerutitdlugit: tauva Gûtíp okausia
Juánasimut Saggariap erneranut pivok puilassuitsume. ³ tauva
Jórtanip erkânut tamarmut pivok okalússíssutigalugulo kuíssut
avdlamik isumatârkússut ajortit isumákêrnekautigssânik; ⁴ sôr-

Is. 40, 3-5. -dlo agdlagsimassok magpersagkane pruvftip Isaiap okaustne, okarmat: puilassuitsume tordlulassup nipigá: Nâlagkap avkutig-ssâ iluarsarsiuk, tungmissagssailo nardlorsarsigik. ⁵kôrkut tamarmik ímernekásáput, kákarssuitdlo kákánguitdlo tamarmik nakigdlisarnekasáput, sangungassutdlo nardlusísáput, manitsutdlo avkusíníngúsáput manigsut; ⁶uvinigdlitdlo tamarmik issigísavát Gútip ánáussínera. ⁷taimáitumik inuit ánivigingmáne kuerkuv-dlutik, okarfigai: tautúko pulateriárssuit piarait, kia únersúpáse níngangnigssak nagdliútugssak ingalásagigse? ⁸taimáitumik av-dlamik isumatârdluse iluartunik kingunigssakartísiuk; imalo iluv-sigut okarnialekinase: Aaperát atâtagárput. okáupavsime: ujar-kanit mákunánga Gútip Aaperát kitornagssarsigínauvá. ⁹ulimaut orpít túngavínut tugterérpok; taimáitumik orpik nálingínak ajúngitsunik inerititakángitsox kipísavok, ingnermutdlo igitáusavok. ¹⁰inuitdlo aperát okardlutik: kanorme tauva iliúsaugut? ¹¹akivaile okardlune: mardlungnik ánorâgdlop pekángitsox avivfigiliuk, nerissagssautekartordlo taimatut iliordle. ¹²ilángauserissútaok kuisíkiartorput aperalugulo: ajokersuissox, kanox iliúsaugut? ¹³akivaile: ilivínut perkússutigissak kímunago ilángaerkussigitse. ¹⁴ámátaok sorssugkiartortartut aperát okardlutik: uvagúme kanox iliúsaugut? akivailo: angtausernasilo ínardlínaveítse, akigssarsiasilo námaginiarsigik. ¹⁵inuitdle ilimasulermata, tamarmigdlo úmatimíkut isumaliormata Juánase táunausoralugo Kristuse, ¹⁶tauva Juánasip akivai tamaisa okarfigalugit: uvanga imermik kuissarâvse, uvavnitdle nakúnerussox tikiúkumârpok, táuna kíngarkuvfigekâra singê kilerússáisavdlugit; táussuma kuiumârpáse anernermik ivdlernartumik ingnermigdlo. ¹⁷niváune terkalatitsit tigumiarpâ, iserterivinilo salísavâ, kajússiagssatdlo kuiminut katerssorúmârpai, kalipakuilo ikivkarúmârpai ingnermik kamiuitsumik. ¹⁸avdlanigdlo amerdlasúnik okaorkigsârdlugit inuit ívang-kíliumik okalugfigai.

Mat. 4, 12. ¹⁹Herútasile nunamut iláinarmut nâlagaussox táussumánga
^{14, 1} tt. nalujungnaersínexarame Herútiarse nugkame Pílpup nulia pivdlu-
 Mák. 1, 14. -go ajortutdlo ilerkorissane tamaisa pivdlugit, ²⁰tauva tamáko
^{6, 14} tt. tamaisa ilavdlugit Juánase parnaerússivingmut písípâ.

Mat. 3, 13-17. ²¹pivordle inuit tamarmik kuisingmata, Jísusilo kuisingmat
 Mák. 1, 9-11. tugsíarmatdlo, tauva kilak angmarpok, ²²anernerddlo ivdlernartox
 Juán. 1, 29-34. kulânut arkarpok timiligtut táutokardlune, túnguatut, nipilo kí-

-langmit pivok okardlune: ivdlit tássa ernerá asanartok, ivdlit nuánarávkít.

²³Jísusílo pílerame ukiut pingasunik kuligdlit nagdlerpai er-
-nerisorinexardlunilo Júserfimut, táuna Eilíp pigá, ²⁴táuna Má-
-tatíp pigá, táuna Lívíp pigá, táuna Milkíp pigá, táuna Jánap
pigá, táuna Júserfíp pigá, ²⁵táuna Matatiap pigá, táuna Aamor-
-síp pigá, táuna Nágúmíp pigá, táuna Eslíp pigá, táuna Nángaip
pigá, ²⁶táuna Mátíp pigá, táuna Matatiap pigá, táuna Símfíp pi-
-gá, táuna Júserfíp pigá, táuna Jútáp pigá, ²⁷táuna Juánáp pi-
-gá, táuna Rísap pigá, táuna Sorupápalíp pigá, táuna Salátialíp
pigá, táuna Néríp pigá, ²⁸táuna Milkíp pigá, táuna Atfíp pigá,
táuna Kúsáp pigá, táuna Elmátáp pigá, táuna Eeríp pigá, ²⁹táu-
-na Jórsasíp pigá, táuna Eliásaríp pigá, táuna Jóríp pigá, táuna
Mátatíp pigá, táuna Lívíp pigá, ³⁰táuna Símiúp pigá, táuna Jú-
-tap pigá, táuna Júserfíp pigá, táuna Júnáp pigá, táuna Eliákíp
pigá, ³¹táuna Miliáp pigá, táuna Maináp pigá, táuna Mátatáp
pigá, táuna Nátáp pigá, táuna Dávip pigá, ³²táuna Jísaíp pigá,
táuna Oupatíp pigá, táuna Búarsíp pigá, táuna Salmúníp pigá,
táuna Nagásúp pigá, ³³táuna Aminátáp pigá, táuna Aaramíp pi-
-gá, táuna Esrúmíp pigá, táuna Párasíp pigá, táuna Jútáp pigá,
³⁴táuna Jákup pigá, táuna Iisáp pigá, táuna Aaperáp pigá, táuna
Tárap pigá, táuna Nágórip pigá, ³⁵táuna Sárúp pigá, táuna Rá-
-gaup pigá, táuna Pálaup pigá, táuna Eiperíp pigá, táuna Sáláp
pigá, ³⁶táuna Kaináníp pigá, táuna Arfagsátíp pigá, táuna Símiíp
pigá, táuna Nútáp pigá, táuna Lâmaup pigá, ³⁷táuna Mitúsáláp
pigá, táuna Einup pigá, táuna Járatíp pigá, táuna Malilfíp pigá,
táuna Kaináníp pigá, ³⁸táuna Einorsíp pigá, táuna Sátíp pigá,
táuna Aatamíp pigá, táuna Gútíp pigá.

Mat. 1,1-17.
1 nal. 1,1 tt.
2,1 tt. 3,1 tt.
Rút. 4,18-21.

kapitalit 4.

Jísuse ússernekartok; Galílfame ajokersuilersok; anernípílulík Pítrusívdlo sakía
nalingínarnígldlo nápatígdlit katsorsarai okalússissardlunilo.

¹Jísusíle anernermík ivdlernartumík ilumíokangárdlune Jór-
-tanimit uterpok, anernerúvdlo puilassuitsumut písípá. ²uvdlut-
-dlo sisamaník kuligdlit ússernekarpok mamardlíssorssuarmit*).
³uvdlutdlo táuko uvdlútítldlugít neringínáme, nángmata kísa ká-
-lerpok. mamardlíssorssúp tauva okarfígá: Gútíp ernerígpatít u-

Mat. 4,1-11.
Mák. 1,12 t.

*) tórnrássungmit, Díávulumít.

- 5 Mór. 8,3. -jark una okarfigûk timiussángorkuvdlugo. ⁴Jîsusivdle akivâ okar-
-dlune: agdlagsimavok: timiussáinak inûp inûtigíngilâ, Gûtivdle
okauserissâ nalingínak inûtigissará. ⁵mamardlîssorssûp *) tauva
majuartípâ kákarssuarmut kingigtumut, nálagaufvftdlo inuit najugâne
ítut tamaisa táussumúnga kimerdlórtípai uisorínak. ⁶mamardlî-
-ssorssûvdlo okarfigâ: pigínáussut mána tamât ilingnut túniúku-
-márpara, táukualo pingârtorssûssutât; uvavnut pisitaungmat, na-
-lingínarmutdlo piunassavnut túniútaravko. ⁷taimáitumik pat-
-dlorfigiumagungma tamáko tamaisa pigísavatit. ⁸Jîsusivdle akivâ
5 Mór. 6,13. okardlune: tunuvnut nigorit Sâtane-â; agdlagsimangmat: Nálagak
Gûtít patdlorfigísavat kîvfartútdlugulo táuna kisiat. ⁹Jerúsalamut-
-dlo pisípâ kekartitdlugulo nálagfup kârfanut okarfigalugulo: Gûtíp
tugs. 91,11 t. ernerigpatit tássánga samunga nákaigit; ¹⁰agdlagsimangmat: íngi-
-line pivdlutit perkúsavai sernigerkuvdlutit ¹¹kivssumiarkuvdlu-
-titdlo, isigkatit ujarkamut kagdluterkunagit. ¹²Jîsusip akivâ
5 Mór. 6,16. okardlune: okautsit imáiput: Nálagak Gûtít ússísángilat. ¹³ma-
-mardlîssorssûvdlo ússínine tamaisa nâgamigit kimagkatdlarpâ.
Mat. 4,12-24. ¹⁴Jîsusilo anernermit pissaunekardlune Galilfamut uterpok,
Mák. 1,14. erkânilo tamarssuarne tusámalerpât. ¹⁵nâlagiartarfínilo ajoker-
-suingmat tamarmik nersorpât. ¹⁶Nâsarámudlo pivok perorsa-
Mat. 13,54 tt. -gauvfingminut, ilerkunilo atordlugo sapâme nâlagiartarfingmut
Mák. 6,1 tt. iserpok, nikuípordlo atuaiumavdlune. ¹⁷tauva tunivât pruvftíp
Is. 61,1 t. Isaiap agdlagainik, magperamigitdlo ima agdlagsimassok erkorpâ:
¹⁸Nâlagkap anernerata kulangerpânga, taimáitumik tanípânga í-
-vangílió okalûtigerkuvdlugo pítsunut; autdlartípânga aserorsi-
-massunik ûmatigdlit katsorsarkuvdlugit, ¹⁹autdlarússaussut tor-
-dlulavfigerkuvdlugit iperarnekarfigssamik, tagpítsudlo tagpígsi-
-nigssamik, nâgdliugtitaussudlo autdlarterkuvdlugit pinekásaersit-
-dlugit, tordlulautigerkuvdlugo Nâlagkap ukiua nuánersok. ²⁰mag-
-persagkatdlo matugamigit, kîvfamudlo túniúkamigit íngípok.
nâlagiartarfingmítudlo tamarmik issiguiarpât. ²¹tauva pilerpok
okarfigalugit: uvdume agdlagkat tamáko erkûput tusâtitdluse.
²²tamarmigdlo nersorpât, okautsitdlo alianaitsut karnanit anissut
tnpigusûtigait okardlutigdlo: una Jûserfip erneríngínerpâ? ²³tau-
-va okarfigai: mássame ússámik matumínga piunârpavsinga: kat-
-sorsaissox, ilingnik katsorsarit; Kapernaumime pisimassut tu-
-sagkavta angekatáinik tamánisaok suliorit nunangne. ²⁴okarpor-
-dle: ilumut okáupavse: pruvfite nuánarissaríngilât nunakataisa.

*) tórnrássûp, Diâvulup.

²⁵ ilumórtumik okáupavse: uvigdlarnerit amerdlaxaut Israflíkúne 1 kúng. 17,1.
 Elia inútítldlugo, taimane kilak matusimangmat ukiut pingasut Ják. 5,17.
 káumatitdlo arfinigdlit, kângnerdlo angekingmat nuname tamar-
 -ssuarne; ²⁶ táukuale ilānut Elia autdlartitaungilax, kisiáne Sa- 1 kúng. 17,9.
 -ravtamut Sítûp erkânítumut, uvigdlarnermut. ²⁷ pupigsutdlo a-
 -merdlaxaut Israflíkúne pruvfite Elísa inútítldlugo; táukuale ilā- 2 kúng. 5,14.
 -nik pupêrútokángilax, Nāmât Séríamio kisime pupêrúpok. ²⁸ tau-
 -va nálagiartarfingmítut tamarmik kamagtorssuángorput tamána
 tusaramíko; ²⁹ níkuiputdlo, igdloxarfingmitdlo anisitdlugo kákap
 igdloxarfingmik ivnānut písípât nákartíkumavdlugo. ³⁰ akornati-
 -gutdle ingerdlavdlune autdlarpok.
³¹ tauva Kapernaumimut aterpok igdlorpalingmut Galilíamí- Mat. 7,28 t.
 -tumut ajokersortardlugitdlo sapâtine. ³² ajokersûtálo ániláruti- Mák. 1,21 t.
 -gât, nálagtariakartutut okausekarmat. ³³ inugdlo nálagiartar- Mák. 1,23-28.
 -fingmítok anernipilûp mingugtûp anernertânik pilik; táuna niv-
 -dlingârpok ³⁴ okardlune: uâ, súsavtigit, Jísuse Nāsarámio?
 aserorumavdluta tikiúpit? nalúngilavkit kinaussutit, táunaussutit
 Gûtíp ivdlernartua. ³⁵ Jísusivdlo avorkârà okardlunilo: nípangerit,
 ùmángalo ant. tauva anernipilûp igipâ akornānut táussumánga
 anivdlune ínardlernagulo. ³⁶ tamarmik tauva tupigutsagput okalo-
 -katigtgdlutigdlo okardlutik: suname-una tamána? anernerit mi-
 -ngugtût aningmata, nálagtariakartumik píssaunekartumigdlo i-
 -nangmatik. ³⁷ tusámalerpâtdlo nunap tamatuma erkâne tamar-
 -ssuarne. ³⁸ tauva níkuítdlune nálagiartarfingmit Símûp ig- Mat. 8,14 t.
 -dluanut pivok. Símûvdlo sakia kanimanartumik sualugtumik Mák. 1,29-31.
 nápautekartok, kínuvigâtdlo pivdlugo. ³⁹ tauva savssarpok kula-
 -ngerdlugo kanimanartordlo agpísalútdlugo; tauva [kanimanartup]
 kímagpâ. ernínardlo makípok kífartorfigalugitdlo. ⁴⁰ sekíner- Mat. 8,16.
 -dle tarrisimangmat, náparsimassokartut tamarmik náparsimassor- Mák. 1,32-34.
 -tatic nalingínarnik nápautigdlit táussumúnga písípait; táussu-
 -male nungutdlugit agssangminik patígpai katsorsardlugitdlo. ⁴¹ ā-
 -mátaok anernipiluit amerdlasúnit aníput nivdliavdlutik okardlu-
 -tigdlo: Kristusiuvutit Gûtíp ernerá. avorkâraile okalorkunagit-
 -dlo, nalúngingmáne Kristusiugame. ⁴² kaulerematdle anivok i- Mák. 1,35-39.
 -noxángitsumut pivdlune; inuitdlo újarpât, tikikamikulo unigtí-
 -niarpât kímárunatik. ⁴³ okarfigaile: nunakarfignut avdlanútaok
 ívangílió Gûtíp nálagaufíarnik okalútigíssagssarára, tamána piv-
 -dlugo autdlartitaugama. ⁴⁴ tauva nálagiartarfingne Galilíamítune
 okalússissarpok.

kapitalit 5.

Pítruse kagssusersok; Jísusip pupigsok pupérutiká; tumartorsimassok ajorung-
-naersitdlugulo ajortainik isumákèrfigigá; Matíuse kaerkugá; ajokersugai
ísingíniarnekk ajortut.

- Mat. 4,18-22.** **Mák. 1,16-20.** ¹pivordle inuit kerdlerautilerfigingmáne Gútip okausia tu-
-sarumavdlugo, Ginīsaratip taserssuata sināntitdlune, ²umiat-
-saiatdlo mardluk takugamigit sigssisimassut, aulisartutdle niusi-
-mavdlutik kagssutitik errorrait. ³tauva umiatsiait táukua
ardlānut Símûp pianut ikivok, táunalo inápá avalagtmitsiarkuv-
-dlugo, tauvalo ingitdlune inuit ajokersorpai umiatsiāmit. ⁴oka-
-lugkamilo soraerame Símûmut okarpok: itisûmut avalagdlutit
kagssuseritse pissakarkuvdluse. ⁵Símûvdle akivá okardlune: a-
-jokersuissock, únuak nāvdlogo piniaraluarpuget angilugtordlutalo;
Juán. 21,6. okautsitdle nālagdlugo kagssuserumārpunga. ⁶taimailioramigdlo
aulisagarpagssuit pissarait, kagssutaitdlo aligput. ⁷tauva ardla-
-tik umiatsiaup áipānītut ússerarpait ikioriartorkuvdlutik; táu-
-kualo orningmatik umiatsiatik ímerpait kivingajagtitdlugit. ⁸ta-
-mánale Símûp Pítrusip takugamiuk, Jísusip sérkuinut patdlor-
-pok okardlune: Nālagak, kimānga, inūgama ajortilik. ⁹tupigut-
-sagkame, ilagissailo tamarmik, aulisagkat pissatik pivdlugit;
¹⁰taimátaok Jāko Juánasilo Sipittusip ernere Símûp pekatai [tupi-
-gutsagput]. Jísusivdle Símût okarfigá: ersexinak, matuma ki-
-ngornagut inungnik pissakartarumārputit. ¹¹tauva umiatsiait tu-
-lagtípait, tamaisalo kimagdlugit maligpāt.
- Mat. 8,2-4.** **Mák. 1,40-45.** ¹²pivordlo nunakarffit ilānfigmat, ata, angut tássanītok pu-
-pigsorssuak. táussuma Jísuse takuleramiuk kīnaminik patdlor-
-pok kīnuvigalugulo okardlune: Nālagak, piomaguvit pupérutísí-
-nauvarma. ¹³tauva agssane isagtitdlugit agtorpā okardlune: piu-
-mavunga, pupérútít. ernīnardlo pupingnerata kimagpā. ¹⁴iner-
-terpālo tamāna kimut okautigerkunago; imale pivā: palasimut
3 Mór. 14,2. takutíkiartorit, Mōrsasivdlo perkússutigissā maligdlugo pupérúne-
-rit pivdlugo pigdligit nalujungnaerutigssānik. ¹⁵tusāmássāngo-
-riartuínarpordle, inugpagssuitdlo katerssorput tusarumavdlugo
nāpautimingnitdlo táussumūnga katsorsarkuvdlutik. ¹⁶nigordlu-
-nile puilassuitsunut tugsariartorpok.
- Mat. 9,1-8.** **Mák. 2,1-12.** ¹⁷pivordlo uvdlut ilāne, ajokersuingmat, farisfaritdlo inatsi-
-sinigdlo ajokersuissut nunakarfignit tamanit Galilfamītunit Jútia-
-mītunitdlo Jerúsalamitdlo aggersimavdlutik tássane igsiassut,

Nálagkavdlo píssaunera tássaussok katsorsáissutauvdlune. ¹⁸atalo, angutit ilaisa inuk tumartorsimassok inángavingminítok ag-giúpát, táunalo isertíniarpát sánut iliumavdlugo. ¹⁹inungnitdlo iserfigssarsíngínamíko igdlup kánut kakíput, kalekutaisigutdlo níngípát inángavianut atatitdlugo [inuit] akornánut Jísusíp sánut. ²⁰ugperssusiatdlo takugamiuk okarfigá: inuk-á, ajortingnik isumá-kêrfiginekarputit. ²¹agdlagkanigdle ilisimassut faristaritdlo isumaliulerput okardlutik: kinauna Gútimut kakajardlersok? kina Gútiúngitsox ajortinik isumákísinauva? ²²Jísusivdle erkarsautait malugigamigit akivai okardlune: kanok isumaliorpise ūmativsigut? ²³suná ajornángíneruva, imalūnt okardlune: ajortingnik isumákêrfiginekarputit, imalūnt okardlune: makitdlutit ingerdlagit? ²⁴ilisimarkuvdlusiugdle inúp ernerá nuname ajortinik isumákísinaussok, (tumartorsimassok sáþá:) okáupavkit: makitdlutit inángavít tigúk angerdlardlutitdlo. ²⁵tauva ernínax makípox issigititdlugit, inángavigigaluanilo tiguavdlugo angerdlarþok, Gútilo únersiutigá. ²⁶tamarmigdlo ánilárput, Gútilo únersiutigát; ersingálerdlutigdlo okarput: uvdlume avdlanartorssuarnik takokaugut.

²⁷kingorna anigame ilángauserissok Lívímik atilik takuvá ilá-
-ngauserivfingme igsiassok; táuna okarfigá: malínga. ²⁸tauva ta-
-maisa kimagdlugit níkuípox maligdlugulo. ²⁹táunalo Líve táu-
-ssumúnga angisúmik nerdlágssiorþok igdlumine, ilángauserissut-
-dlo amerdlasút avdlatdlo amerdlasút nerrivingme igsiakatigait.
³⁰agdlagkanigdlo ilisimassortait faristaritdlo ajokersugainut okalo-
-rujulerput okardlutik: sóx ilángauserissut ajortuliartutdlo nere-
-katigalugitdlo imekatigaisigik? ³¹Jísusivdle akivai okardlune:
perkigsut katsorsaissumik píssariakángitdlat, kisiáne náparsima-
-ssut. ³²iluartut pinagit ajortuliartut kaerkujartorpáka avdlamik
isumatárkuvdlugit.

³³okarfigátdle: sóx Juánasíp ajokersugai kavsfnik ísíníniar-
-tarpat tugsiutinigdlo suliakartardlutik, faristaritdlo ajokersugait
ámátaox taimaitdlutik, ivdlitdle ajokersugkatit sóx nerissardlutig-
-dlo imertarpat? ³⁴akivaile: katítugssanut kaerkussat ísíníniar-
-tísínauvisigik uvigssak najortigititdlugo? ³⁵uvdlutdle nagdliúku-
-márput, tauva uvigssak táukunánga autdlarúnékásavok; taimailig-
-pat tauva ísíníniarumárput. ³⁶áma ássersúmik okalugfigai: áno-
-rátokak ilártortaringilát ánoráminermik nutámik, nutáp alisang-
-mago, ilártútvdló nutáp písoxak píssusekatigíngípatdlármago.
³⁷vínilo nuták þórusisorkanut ímiútaringilát, vínip nutáp þórutsit

Mat. 9,9-13.

Mák. 2,13-17.

Mat. 9,14 t.

Mák. 2,18-20.

Mat. 9,16 t.

Mák. 2,21 t.

kâsangmagit kuilugsînardlune, pôrutsitdlo aserordlutik. ³⁸kisiâne vîne nutâk pôrusisânut îmiûtariakarpok, tauva tamarmik aseror-tailissáusáput. ³⁹pisorkamigdlo imertok ernînak nutâmik ime-rumassarîngilak, okarame: pisokak iluarnervok.

kapitalit 6.

sapâtiutidlugô Jîsusip ajokersugai karrinik nutsuissut; tokungassunik agssalik Jîsusip katsorsarâ; apustilingortikai táuko arkanek-mardluk inugpagssuarnutdlo okalüssivdlune.

- Mat. 12,1-8.** ¹pivordlo sapâtip sujugdliup áipagssâne, nautsiat avkuti-
Mák. 2,23-28. -gingmagit, ajokersugai karrinik nutsuissut agssangmingnik ag-
 -ssaligdlugit nerivdlutigdlo. ²tauva faristarit ilaisa okarfigait:
 sôk sapâtine perkussáungitsumik iliorpise? ³Jîsusivdlo akivai
1 Sâm. 21,6. okardlune: atuautigîngînerpisiuk Dâve kanok iliortok, ilagissanilo
 kâleramik? ⁴kanok Gûtîp igdluanut iserdlune timiussat kîner-
 -kússutit tigugai nerivdlunilo ilagissanilo tunivdlugit, nauk kimut
 nererkussáungitsut, palasinut kisiâne.? ⁵okarfigailo: inûp erne-
 -ra sapâmut agdlât nálagauvok.
- Mat. 12,9-14.** ⁶pivordle sapâme avdlame, nálagiartarfingmut isermat ajo-
Mák. 3,1-6. -kersuivdlunilo, inuk tássanîtok, táussuma agssai talerpigdlît to-
 -kungassut. ⁷agdlagkanigdle ilisimassut faristaritdlo alapernaer-
 -ssorpât sapâtîkut katsorsaiumârnersok, pasigdliutigssarsiniaramik
 táussumúnga. ⁸erkarsautaitdle ilisimagamigit, inungmut tokunga-
 -ssunik agssalingmut okarpok: nikuitdlutit savssarit. tauva ni-
 -kuitdlune kekarpok. ⁹Jîsusivdlo okarfigai: aperísavavse: suna
 iluarpa sapâtîkut, ajúngitsuliordlunilûnt ajortuliordlunilûnt? inû-
 -titsivdlunilûnt aseruivdlunilûnt? ¹⁰tamaisalo siagdlugit issigi-
 -gamigit inuk táuna okarfigâ: agssatit isagtîkit. taimailioramilo
 agssai kingumut iluarsíput igdlumigsut ilerdlutik. ¹¹táukule piv-
 -dlingâlerput okalokatigîgdlutigdlo Jîsuse kanok iliorfigísagigtik.
- Mák. 3,13-19.** ¹²pivordle taimanîkut ilâne kâkamut tugsiariartorame, únuak
Mat. 10,2-4. návâ Gûtîmut tugsiardlune. ¹³kaungmatdlo ajokersugkane kaer-
 -kuvai, ilaitdlo arkanek-mardluk kinerpai, táuko apustilinigtaok
ap. sul. 1,13. taissarpai: ¹⁴Sîmût, táuna Pîtrusimigtaok taissarpâ, katángutâlo
 Anriarse Jākulo Juánasilo Pilípulo Bartulumîusilo ¹⁵Mattusilo
 Tûmalo Jākulo Alftusip ernera Sîmûtdlo ilungersornertûmik tai-
 -ssak ¹⁶Jûtarsilo Jākup [katángutâ] Jûtarsilo Jskâriôk, táuna
Mák. 3,7 tt. pisitsissúngortok. ¹⁷tauva ilagalugit aterpok torkigsume unig-
Mat. 4,24 t.

-dlune, ajokersugarpagssuilo [najornigput] inugpagssuitdlo Jútia-
-mit tamarmit Jerúsalamitdlo Tóruvdlo Sítúvdlo erkānit ímap si-
-nānit pisimassut, ¹⁸ aggersimassut tusarumavdlugo katsorsartí-
-kumavdlutigdlo nápautimingnit, āma anernernit mingugtūnit nāg-
-dliugtitaussut; ajorungnaerputdlo. ¹⁹ inuitdlo tamarmik agtor-
-niarpát, pikunartox táussumānga anissarmat tamaisa ajorung-
-naersitdlugit.

²⁰ tauva issine árdlortípai ajokersugkaminut okardlune: piv- **Mat. 5,3 tt.**
-duarpuse pítuse, Gútip nálagauvfia pigigavsiuk. ²¹ pivduarpuse
māna kágtuse, kársitdlarumāravse. pivduarpuse māna kiassuse,
igdlarumāravse. ²² pivduarpuse inuit ūmigssorpase, avigsárpasilo **Mat. 5,11 t.**
mitautigalusilo, atisilo pērsigpatigik ajortūtítldugit, inūp ernerā
pivdlugo taimaigpata. ²³ tipaitsugdlusilo kīmasugitse taimailigpat,
akigssarsiaagssarse tamāssa angekingmat kilangme; taimátaox su-
-juaisaisa pruvfítit iliorfigissarpait. ²⁴ kisiánile erkanak ilivse pi-
-sūsuse, tugpatdliutigssaraluarse perēravsiuk. ²⁵ erkanak ilivse
kársitdlartuse, kálerumāravse. erkanak ilivse māna igdlartuse,
aliasugdlusilo kiajumāravse. ²⁶ erkanak ilivse inuit tamarmik ner-
-sorpase; taimátaox sujuaisaisa pruvfítiorusersut iliorfigait.
²⁷ ilivsile tusartuse okáupavse: kíngarssortise asaniarsigik; ilivsí- **Mat. 5,44.**
-nik ūmigssuissut ajúngitsuliorfigisigik; ²⁸ ilivsínik perdlorkussi-
-ssut pivduarkusigik; ilivsínik ínardlísut tugsíúsigik. ²⁹ ulússag- **Mat. 5,39 t.**
-kutdlo erssárpaitit igdluátaox maniuk; kagdlersautingnigdlo ar-
-sárpaitit ánorāngnigtaox erdligūnavériuk. ³⁰ nalingínax ilingnit **Mat. 5,42.**
kinussok tuniuk; pingnigdlo arsárnekaruvit uterterkúsángilatit.
³¹ kanordlo inungnut iliorfigerkuguvse ilivsísaok taimatut iliorfigi- **Mat. 7,12.**
-sigik. ³² ilivsínik asangnigtut asaguvsigik, súkut tauva kutsavi- **Mat. 5,46-48.**
-gissariakásavise? ajortuliartútaox asassitik asassarmatigik. ³³ i-
-livsínutdlo ajúngitsuliorortut ajúngitsuliorfigiguvsigik, súkut tauva
kutsavigissariakásavise? ajortuliartútaox taimáitarmata. ³⁴ pissa-
-karfigisatorissasilo atugkíkuvsigik, súkut tauva kutsavigissariaká-
-savise? ajortuliartútaox ajortuliatokatitik atugkitsarmatigik na-
-linganik pissakarumavdlutik. ³⁵ kisiáne kíngarssortise asaniarsi-
-gik; ajúngitsuliordlusilo atugkígitse pissakásasorinase; tauva a-
-kigssarsiaagssarse angísavok, kutsingneruvsártuvdlo kitornarísavá-
-se; táussuma kujasuitsut ajortutdlo ajúngitsumik iliorfigissarma- **Mat. 5,46.**
-git. ³⁶ taimáitumik nagdligtuigitse, sōrdlútaox atátarse nagdlig-
-tuissox. ³⁷ erkartūssinavérite, ilivsísaok erkartūnekásángilase **Mat. 7,1 t.**
tauva. pitdlagagssautitsinavérite, ilivsísaok pitdlagagssautíneká-

- sángilase tauva. isumákêrfigingnitse, ilivsísaok isumákêrfigine-
 Mák. 4,24. -kásause tauva. ³⁸tunissigitse, ilivsísaok tuninekásause tauva.
 ajúngitsumik nakísimassumik aulatigkamik kangmigsimassumik
 úgtugak sávsínut túniúkumârpát; úgtútigissavsínik úgtorfiginexaru-
 Mat. 15,14. -mâravse. ³⁹ássersūmigdlo okarfigai: tagpítup tagpítokáne ta-
 Mat. 10,24. -siorsínaunerpá? iterssamut nákakatigísángínerpat? ⁴⁰ajokersugak
 Juán. 13,16. ajokersortiminit angnerúgilak; nalingínardle námagtok ajokersor-
 Mat. 7,3-5. -timisut íkumârpok. ⁴¹suvdlutit katángúpít issiutá issiginarpiuk,
 páukarut nangminex issingnítok maluginago? ⁴²suvdlutitdlúnft
 katángutit ima okarfigisínauviuk: unigkatdlait katángutiga, issiutit
 pératdlardlara; nauk páukarut issingnítok issigíngíkit? ilumôrtú-
 -ssârniartutit ūmá, páukarut issingnítok pérkáratdlauk, kingorna-
 Mat. 7,16 t. -lo katángúpít issiutá pérnialuarumârpát. ⁴³ajúngitsumik orpe-
 & 12,33. -kángingmat ajortunik inerititakartumik, ajortumigdlo orpekarnane
 ajúngitsunik inerititakartumik. ⁴⁴orpik nalingínax inerititainit ili-
 -sarnartarpo; mássa figinik katerssuissaríngitdlat kakitdlarnaku-
 -tinit, vínigssanigdlúnft katerssugakaráingitdlat orpitsiainit kakit-
 Mat. 12,34 t. -dlarnakutaussanit. ⁴⁵inûp ajúngitsup ajúngitsut anisítarai ūmá-
 -me pekûsivianit ajúngitsumit, inûvdle ajortup ajortut anisítarai
 ūmáme pekûsivianit ajortumit; ūmatip ulivkârutânit kanek oka-
 Mat. 7,21. -lugtarmat. ⁴⁶súvdlusile uvavnut okartarpise: Nâlagak, Nâlagak,
 Mat. 7,24-27. okautsikalo nâlangnagit? ⁴⁷nalingínaup uvavnut pissup okautsiv-
 -nigdlo tusartup malingnigtuvdlo kina ássigigâ nalujungnaersísa-
 -vavse. ⁴⁸inuk ássigâ igdluliortok, táussuma nuna agssagká iti-
 -súngordlugo kaersumut túngaviliordlune. kúgssuaxalermatdlo kúg-
 -ssúp igdlo tamána súpivigâ, aulatísínaunagule, kaersumut túnga-
 -vilersimangmat. ⁴⁹tusartuvdle malingningitsup ássigâ inuk nu-
 -nap káinânut igdluliortok túngaviliornago; kúgssúvdlo súpivi-
 -gingmane ernînak úpípok úperujugssuardlune igdlo tamána.

kapitalit 7.

sákutút nâlagáta kivfâ Jfsusip ajorungnaersíkâ; uvigdlarnerup Nainimiup ernitua
 ūmartíkâ; Juánasip kuississup parnaerússauvfingminit ajokersugkame ilainik mardlung-
 -nik autdlartitsivigigâ; Juánasimik Jísuse okalugtok; isigai arnap ajortuliartússup
 tarnúmik taníkai; akiligagssalingnik mardlungnik ássersút.

- ¹okautsinilo tamaisa inuit tutsâne okausererêramigit, Ka-
 Mat. 8,5-13. -pernaumimut iserpok. ²sákutútdle nâlagaisa ilâta kivfâ unga-
 -gissâ náparsimassok tokulerdlune. ³Jfsusimigdle tusarame Jûtít

utorkaunertaisa ilait táussumúnga autdlartípai, kínuvigalugo kivfane katsorsariartorkuvdlugo. ⁴ táukulo Jísusimut pigamik kínuvigerkig-sárpát okardlutigdlo: ilingnit taimailiorfiginekartugssaugaluarpok, ⁵ inugtavut asangmagit, nálagiartarfigputdlo sanatingmago. ⁶ tauva Jísusip ingerdlakatigai. igdlumitdle ungasigkungnaeremat sákutút nálagáta íkingútime ilait táussumúnga autdlartípai okarkussivdlu-ne: Nálagax, pissaríssersornak, kíngarkutexigama ilingnik iser-titsinek igdluvnut; ⁷ tamánalo pivdlugo ingmivnigtaok kíngarkú-tunga ilingnut písavdlunga; okautsimigdle okarsínait, kivfara tauva ajorungnáisavok. ⁸ uvangátaok inúgama nálagakartitauvdlu-nga sákutúnigdlo nálagkersugakardlunga; ilānutdlo okaruma: autdlarit, tauva autdlararaok, avdlamutdlo okaruma: karrít, tauva aggeraraok; kivfavnutdlo okaruma: imailiorit, tauva taimailiora-raok. ⁹ tamána Jísusip tusaramiuk tupigusútigá, kiviardlunilo inuit maligtine okarfigai: okáupavse: ugpernermik taima agtigi-ssumik Israflíkúnílūnít navssāngilanga. ¹⁰ autdlartitatdlo igdlu-mut tikikamik kivfak náparsimassúgaluax nāpípát ajorungnaersok.

¹¹ pivordlo akagúngmat, igdlorpalingmut Nainimik atilingmut piartormat, ajokersugaisa kavserssuit inugpagssuitdlo ingerdlaka-tigigát. ¹² igdlokarfiuvdlo isávfa tikilermago, ata, tokusok tau-va akiardlugo ánikát, arnáta táuna ernituarigá, uvigdlarneruvdlu-nilo; inuitdlo kavserssuit igdlokarfingmit ingerdlakatigát. ¹³ Ná-lagkavdlo takugamiuk nagdligilerpá okarfigalugulo: kianak. ¹⁴ tau-va ornigutdlune akiartaut agtorpá, akiartutdlo uningmata okar-pok: inúsugtok úmá, okáupavkit: makítit. ¹⁵ tokusok tauva íngípok okalulerdlunilo. arnānutdlo túniúpá. ¹⁶ tamarimik tauva ersilerput, Gútilo únersiutigát okardlutigdlo: pruvfiterssuak akor-navtíne makísimavok, Gútivdlo inugtane tikerársimavai. ¹⁷ tusá-malerpátdlo Jútíame tamarssuarne erkānilo tamarssuarne.

¹⁸ Juánasilo ajokersugaisa tamákunínga tamanik nalunaerfigát. **Mat. 11,2-6.**
¹⁹ tauva Juánasip ajokersugkame ilait mardluk kaerkuvai, Jísusi-mutdlo autdlartípai okarkussivdlune: ivdlit táunauvit tikiútug- **5 Mór. 18,15.**
 -ssax, avdlamigdlūnít utarkísanerpugut? ²⁰ angutitdle táukua tí-kikamíko okarput: Juánasip kuississup ilingnut autdlartípátigut okarkussivdlune: ivdlit táunauvit tikiútugssax, avdlamigdlūnít u-tarkísanerpugut? ²¹ taimailissúkutdle nápautigdlit ániagdlitdlo ajortunigdlo anernigdlit amerdasút katsorsarai, tagpítsutdlo amer-dlasút tagpígsisíkai. ²² Jísusip tauva akivai okardlune: Juánase okarfigiartorsiuk takussavsínik tusagkavsínigdlo: tagpítsut tagpig- **Is. 35,6 t.**

- síput, tusiagtut pisugput, pupigsut pupérúput, tusilartut tusar-
 -put, tokungassut makíput, pítsudlo îvangîliumik okalugfigine-
 Mat. 11.7. tt. -karpút; ²³ pivdluarpordlo uvavnik mamiatsángitsox. ²⁴ táu-
 -kule Juánasip okariartortitai autdlarmata, inungnut Juánasimik
 okalulerpok: suna puilassuitsumut takujartorpisiuk? suvdlortôx
 anorip tamanut aulatitá? ²⁵ sunalünít takujartorpisiuk? inuk áno-
 -rârigsox? ata, usornautinik ánorâgdliit inûvdluarajugtutdlo kú-
 -ngit najugainītaraut. ²⁶ sunalünít takujartorpisiuk? pruvftiussox?
 âp, okáupavse: pruvftimit angnerussox. ²⁷ táunauvok agdlagkat
 Mat. 3.1. okautigissát: ata, íngiliga sujunigkut autdlartipara avkutigssat
 sujunigkut iluarsarkuvdlugo. ²⁸ okáupavsime: arnanit erniussune
 Juánasimit kuississumit angnerussumik pruvftitekángilax; Gûtivdle
 nâlagauvfiane mingnerussox táussumánga angneruvok. ²⁹ inuitdlo
 tusartut tamarmik ilángauserissutdlo Gûte iluartûtípát kuisitdlu-
 -tigdlo Juánasip kuississutânik. ³⁰ faristaritdle inatsisinigdlo ili-
 -simassut Gûtíp ingmingnut sujúnersûtigissâ narrugât kuisinatig-
 Mat. 11. ^{16-19.} -dlo táussumúnga. ³¹ kimúme inuit uko erkardlerít ássersūsavá-
 -ka? kíkut ássigait? ³² merdlertut ássigait niuveriartortarfingme
 igsiassut tordlulavfigekatigigsut okardlutik: kardlortarfigigaluarivse
 taparumángilase, upikaluaravtalo kiajumángilase. ³³ mássa Juánase
 kuississox tikiungmat timiussamik nerinane vînimigdlo imernane.
 okarpuse: anernipilokarpok. ³⁴ inûp erna tikiungmat nerivdlu-
 -nilo imerdlunilo, okarpuse: takuvarse inuk una nerrersók vîni-
 -migdlo imertorssuax, ilángauserissut ajortuliartutdlo ikíngutigí-
 -ssát. ³⁵ kisiáne ilisimássut kitornaisa tamarmik iluartûtítarpát.
³⁶ faristaritdle ilâta inápâ nerekatigerkuvdlune. tauva farista-
 -rip igdluanut iserdlune nerrivingmut ingípok. ³⁷ atalo, arnak tá-
 -ssane igdlorpalingme ítok ajortuliartússox; táussuma ilisimale-
 -ramiuk faristarip igdluane nerrivingme igsiassok, puiaussánguax
 uvkusigssaussak tarnutigssamik imalik aggiúpâ, ³⁸ isigaisalo sa-
 -niáne kekarpok tunuane kiavdlunilo, kuvdliminigdlo isigai mat-
 -sagtilerpai nutsaminigdlo atdlarterdlugit, isigailo kunígpai tar-
 -númigdlo tanitdlugit. ³⁹ neriartorkussissátale faristarip tamána
 takugamiuk, ilumigut ima okalulerpok: una pruvftiugune arnak
 una agtortine ilisimarkajakâ kinaussok kanordlo ítok, ajortuliar-
 -túngmat. ⁴⁰ Jîsusip tauva sâpâ okardlune: Símt-â, ílingnut o-
 -kausigssakarpunga. táussumale akivâ: okarit, ajokersuissok.
⁴¹ [tauva okarpok:] aningaussanik átartortitsissartok mardlungnik
 pissagssakarfigissakartox, áipâ pissagssakarfigigá aningaussángua-

-ník tatdlimanik untritingnik, áipálo tatdlimanik kulilingnik. ⁴²akigssaxángingmatale tamaisa akilêrkujungnaerpai. okarit, táu-
-kua ardláta kia angnermik asásavá? ⁴³Símúvdle akivá okardlu-
-ne: isumakarpunga amerdlanernik akilêrkúngisáta. tauva okar-
-figá: erkartüssivdluarputit. ⁴⁴arnamutdlo sâgdllune Símút okar-
-figá: arnak una issigaiuk? igdlungnut iserama imermik tuníngi-
-larma isigkavnut, úmale isigkâka kuvdliminik matsagtípai nut-
-saminigdlo atdlarterdlugit. ⁴⁵ivdlit kuníngilarma, unale iserame
soráingilak isigkâka kunigsordlugit. ⁴⁶ivdlit niakora úliamik ta-
-níngilat, úmale isigkâka tarnúmik tanípai. ⁴⁷tamána pivdlugo
okáupavkit: ajortuliaminik amerdlasúnik isumákêrfiginekarpok, má-
-ssa angisúmik asangnigpok; mikissumigdle isumákêrfiginekartok
mikissumik asangnigtarpok. ⁴⁸okarfigálo [arnak]: ajortingnik isu-
-mákêrfiginekarputit. ⁴⁹tauva nerrivingme igsiakatai ilumíkut o-
-kalulerput: kiname-una, ajortinik isumákígame agdlát? ⁵⁰arna-
-mutdle okarpok: ugpernerpit ánaupâtít, erkigsivdlutit autdlarit.

kapitalit 8.

Jíause ajokersugkane arkanek-mardluk arnatdlo kivfartorfigissartine ilagalugit okalū-
-ssiartortok; ássersútítigut okalugtok nautsfigassanik siaruarterissumik nanerúmigdlo
nanerúserfingmut ilissariaxartumik; Nálagkap ilavínik; anoreressuak katsortikâ; aner-
-nipilugdlop nalaungmane anernipiluit anisikai púlukinut pulatitdlugit; Jaerusip pa-
-nia úmartikâ arnardlo aunársínartok ajorungnaersitdlugo.

¹pivordlo kingorna igdlorpagdlit nunakarfinguitdlo avku-
-tigigai okalüssivdlunilo ívangkíliulo Gútíp nálagauvfianik oka-
-lútigalugo; táukulo arkanek-mardluk ilagai, ²arnatdlo ilagai
ajortunik anerniliugaluit nápautiliugaluitdlo katsorsagkane, imái-
-tut: Mária Magtálnamik taissak, táussumánga anernipiluit arfi-
-nek-mardluk anisimassut, ³Juánalo Kúsap Herútasíp igdluane
angnerup nulia Súsánalo avdlatdlo amerdlasút, táukua pigissa-
-mingnik kivfartorfigissarât.

⁴inugpagssuitdle katisimalermata, nunakarfingnitdlo tamanit Mat. 13.8-8.
orningmáne, ássersútíkit okarpok: ⁵nautsfigassanik siaruarteri- Mák. 4.8-9.
-ssup nautsfigassautine siaruarteriartorai; siaruarterisitdlugulo ilait
avkusernup sanianut tugput tugdlagauvdlutigdlo, tingmíssatdlo ki-
-laup atánítut pukulugdlugit nungúpait. ⁶ilaitdlo kaersumut tug-
-put, naugamigdlo tokúput ivsigssaxánginamik. ⁷ilaitdlo kakit-
-dlarnakutit akornánut tugput, kakitdlarnakutitdlo naujartokatigi-
-gamíkik ipitípait. ⁸ilaitdlo ivssorigsumut tugput, naugamigdlo

inerititakalerput untritileriagkanik. taimalo okarame tordlulavok:
 Mat. 13,10 t. tusarsínaussunik siutilik tusardle. ⁹ajokersugaisale aperssor-
 Mák.4,10-12. -pât ássersūmik tamatumínga kanok isumakartumik. ¹⁰akivaile:
 ilivse tuninexarpuse ángigissat Gútip nálagauvfiata pé ilisarerkuv-
 -dlusigik, ilivsiúngitsutdle [pinexartarput] ássersútítigut, issigiga-
 Is. 6,9. -luartitdlugit takungnerkunagit, tusaraluartitdlugitdlo pásissakar-
 Mat. 13, -kunagit. ¹¹ássersútdle tamána imáipok: nautsfigssat tássa Gú-
^{18-23.}
 Mák.4,14-20. -tip okausia. ¹²avkusernuvde sanianítut tássa tusartut; kingorna
 mamardlíssorssúp*) okausek píariartorarâ ūmatainit, ugperkunagit
 ánarkunagitdlo. ¹³kaersumítutdle tássa típaitsugdlutik okautsimik
 ilagsissut tusarângamíko; táukule sordlaxángitdlat; soraiassumik
 ugperunik ússernekarfíkut soraeraraut. ¹⁴kakitdlarnakutitdle a-
 -kornánut tugtut tássa tusartut, isumanerdlútítidlo písussutitdlo
 igdligugssusipiluitdlo inúnerup matuma písa píssarmatik ípiarto-
 -raraut inerivduartitakarnatigdlo. ¹⁵ivssorigsumítutdle tássa o-
 -kautsimik tusartut torkordlugulo ūmámut ajúngitsumut pítsau-
 Mák. 4,21. -ssumut inerititakalerdlutitdlo níkatdlujitdlutik. ¹⁶nanerūmig-
 Mat. 5,16. -dle ikitsissup nápartamik matussaríngilâ, nerríviuvdlūnít atánut
 Lúk. 11,33. ilissaríngilâ; kisiáne nanerūserfíngmut ilissarpâ, káumarkut isertu-
 Mák. 4,22. -nut takorkuvdlugo. ¹⁷mássa issertugkamik eríssisángitsoxángilax,
 Mat. 10,26. ángigissamígdlo ilisarínekásángitsoxángilax navsuerúkumángitsoxar-
 Lúk. 12,2. -nanílo. ¹⁸taimáitumik síanígíniaritse kanok ilivdluse tusartuse;
 Mat. 25,29. mássa pekartok tunínekásavok, pekángitsordle arsárnekásavok pí-
 Lúk. 19,26. -gisorissánik agdlát.
 Mat. 12, ¹⁹arnátale katángutaisalo ornígpât, patdldingnerdle ajulerdlugo
^{46-50.}
 Mák.3,31-35. ínugnít. ²⁰ílaisa tauva nalunaerfígát okardlutik: arnatdlo katá-
 -ngutititdlo sílatangiúput takujumavdlutit. ²¹akivaile okardlune:
 arnaralo katángutíkalo tássa Gútip okausíanik tusartut malíg-
 -dlugulo.
 Mát. 8,23-27. ²²pívdldlo uvdlut íláne, ajokersugkane ílagalugít umíatsíámút
 Mák.4,35-41. íkíssok, okarfigái tauva: taserssuak íkártigo. tauva avalagput.
²³íngerdlatitdlutígdlo sínílerpok. anorásuardle taserssuarmút ar-
 -karsártorssuángormat ímagput navílerdlutígdlo. ²⁴tauva orníg-
 -pât, ítersardlugulo okarfigát: ajokersuissok, ajokersuissok-â, u-
 -míulerpugut. tauva makípok, anorílo magdlersorssuardlo agpi-
 -salúpai; tauvalo atorssarordlune katsorpok. ²⁵okarfigáilo: ug-
 -perssuserse nauk? ersílerputdle tupígusugdlutígdlo okalokatígt-
 -lerdlutik: kíname-una? anorívdlo ímavdlo ínangmatík nálagkát.

*) tórnárssúp, Díávlup.

²⁶ingerdláput tauva Gatáramiut nunānut Galilíap akianut. Mat. 8,28-9,1.
²⁷niungmatdlo angutip naláupá igdlorpalingmit, táuna siviúmik Mák. 5,1-20.
 anernipilungnik ilumiokarsimassok, ánorárumángitsox igdlumilo u-
 -nigkumángitsox, kisiáne iliverne. ²⁸Jfsusile takugamiuk nivdler-
 -pok, patdlorfigalugulo niperssuarmik okarpok: súsavgavit Jfsu-
 -se-á, Gútip kutsingneruvsártup ernerá? kínuvigávit ániarterku-
 -nanga. ²⁹mássa anernek mingugtók inungmit táussumánga aner-
 -kugá, siviúmik isuvtertarmago, táunalo kalivnerssuarnik parnae-
 -rutinigdlo kilerssugaugaluartok pârissauvdlunilo, kilerutitdle kig-
 -torararai, anernipilúvdlo puilassuitsunut ingerdlatítará. ³⁰Jfsu-
 -sivdle aperá okardlune: kanok atekarpit? akiválo: lígiúnilingmik;
 anernipiluit amerdlasút pulangmáne. ³¹kínuvigátdlo itinerssuar-
 -mut autdlarterkunatik. ³²tássanile púlukerpagssuit ítut kákame
 nerissut. tauva kínuvigát táukunúnga pularkorkuvdlutik, perkung-
 -matigdlo ³³anernipiluit inungmit táussumánga anivdlutik púlu-
 -nut puláput, púlukerpagssuitdlo ivnamit taseressuarmut tingíput
 ipivdlutigdlo. ³⁴pârssissutdle taimailissox takugamíko kimáput,
 tamánalo okalugtuarát igdlorpalingme erkánilo. ³⁵tauva aníput
 tamána taimailissox takujartordlugo; Jfsusimutdlo pigamik inuk
 anernipiluerútox nâpípát Jfsusip isigaisa sáne igsiassok ánorârsi-
 -mavdlunilo silakardlunilo, ersilerputdlo. ³⁶issigingnârsimassutdle
 okalugtúpaít táuko anernipiluliugaluartumik kanok ilivdlugo ána-
 -titaussumik. ³⁷tauva Gatáramiut erkáne nunakartorpagssuit ta-
 -marmik inalerpát kimarkuvdlutik, ersingáleramik. tauva umiatsiá-
 -mut ikivdlune kingumut uterpok. ³⁸angutivdle táussuma aner-
 -nipiluerútip kínuvigá najorumavdlugo; Jfsusivdle autdlarkuvá o-
 -kardlune: ³⁹igdlungnut uterit okautigalugulo kanok agtigissu-
 -mik Gútip písimagátit. tauva autdlarpok igdlorpalingme tamar-
 -ssuarne okalüssissutigalugo kanok agtigissumik Jfsusip pigáne.
⁴⁰pivordlo Jfsuse kingumut tikiungmat, inuit ilagsivát, tamar- Mat. 9,18-26.
 -mik utarkigamíko. ⁴¹atalo, angut tikiúpok Jaerusimik atilik, Mák.5,21-48.
 nálagiartarfingmik misigssuissússox, táuna Jfsusip isigaisa sánut
 patdlorpok kínuvigalugulo igdluminut iserkuvdlugo; ⁴²panisuaka-
 -rame arkanek-mardluk migssiliordlugit ukiulingmik, táunalo to-
 -kulermat. ingerdlatitdlugule inuit nivniortípát. ⁴³arnardlo tá-
 -ssanítok ukiut arkanek-mardluk aunârsínartok, táussuma pine
 tamaisa nakorsanut nungúsimagai, katsorsaissigssarsinanile. ⁴⁴táu-
 -ssuma ornigpá tunuanit ánoráta kilúngautá agtordlugo; tássángái-
 -nardlo aunârnera kipivok. ⁴⁵Jfsusilo okarpok: kia agtorpánga?

tamarmigdle misiarmata, Pítruse ilagissailo okarput: ajokerssui-
-ssox, inuit sakagtardlutitdlo nivniortípátit, taimáitok okarputit:
kia agtorpánga? ⁴⁶Jísusile okarpok: agtornekarpunga, píkunartok
uvavnit anissox misigigavko. ⁴⁷arnardle misigilerame arajutsíngi-
-káne, ùligdlune patdligúpok, patdlorfigalugulo inuit tamaisa na-
-juisitdlugit navsuerfigá suna pivdlugo agtorine, kanordlo tássá-
-ngáinax ajorungnaerame. ⁴⁸okarfigále: tugpatdlerit panik-â, ug-
-pernerpit ánaupátit; erkigsivdlutit autdlarit. ⁴⁹sule okalugtit-
-dlugo nálagiartarfiup misigssortáta inokutaisa ilát tikiúpok okar-
-figalugulo: panít tokuvok, ajokerssuissox pissarissersúsaueruk.
⁵⁰Jísusivdle tamána tusaramiuk sápa okardlune: sujóranak, ug-
-persínait, tauva ánagkumârpok. ⁵¹igdlumutdle pigame avdlat
iserkúngilai, kisiáne Pítruse Jákulo Juánasilo merdlertuvdlo angu-
-tâ arnálo. ⁵²tamarmigdle kiáput upitdlugulo. okarpordle: kia-
-kinase, tokúngilax, sinigsínarpok. ⁵³igdlautigátdle, tokussox na-
-lúnginamíko. ⁵⁴tauva tamaisa anisípai, agssaisigutdlo tiguvidlugo
nivdlerdlune okarpok: merdlertok-â, makítit. ⁵⁵anernerata tauva
uterfigá, ernínardlo makípok. nerissagssánigdlo tunerkuvá. ⁵⁶a-
-ngajorkai tauva ánilárput; inerterpaile tamána pisimassok kimut
okautigerkunago.

kapitalit 9.

apustiline arkanek-mardluk Jísusip únersútdlugitdlo autdlartikai; Herútasip Jísuse ta-
-kujumatdlerá; Jísusip angutit tatdlimanik túshintigdlit nerdlarai; Pítruse Kristusimik
ilisarssissox; Jísusimik malingnigkumassut kanok ilivdlutik písassut; kákame táutua
avdlángortok akisngtorssuángordlune; anernipiluk apustilit anisínek sapigát Jísusip
anisíká; písitaunnigssánik okausia pásíngikát; apustilit angnertarissagssánik; Jáko
Juánasilo Samâriamiunut ilungersornerdlugtut; Jísusimik malingnigkumagaluartut akor-
-nutigissartagainik.

Mat. 10.1. ¹ajokersugkanile táuko arkanek-mardluk atautsimut kaerku-
-vai písasaunekartitdlugit .pigináussusekartitdlugitdlo anernipilung-
Mák. 6,7-13. ^{5-14.}
-nut tamanut nápautinigdlo katsorsaisínángortitdlugit; ²autdlar-
-típailo Gútip nálagaufia okalússissutigerkuvdlugo náparsima-
-ssutdlo katsorsarkuvdlugit. ³okarfigailo: ingerdlatitdluse sumik
nagsásángilase, ajáupíssamigdlúnít takuarfingmigdlúnít nekigssa-
-migdlúnít aningaussanigdlúnít náme; ardlautsissartokásángilasilo.
⁴sumutdlo igdlumut iserángavse tássanítuaritse, tássángalo aut-
-dlardluse. ⁵sumilo ilagsiumángigpase, tauva nunakarfingmit táu-
-ssumánga anivdluse isigkase kassíarsigik táukunúnga nalunaiau-

-tigssamik. ⁶tauva autdlarput, nunakarfttdlo ingerdlavigait í-
-vangkílió okalútigalugo katsorsaihdlutigdlo tamagingne.

⁷Herútasivdle nunamut iláinarmut nálagaussup táussumúna Mák. 6,14-16.
Mat. 14,1 tt.
pisimassut tamaisa tusaramigit isumane nakimatípá, ilaisa Juána-
-se tokussunit makititaussok okautigingmássuk, ⁸ilaisale Elia
sarkúmersok okautigigát, ilaisalo pruvftit sujugdlt ilát makísima-
-ssok okautigigát. ⁹Herútasile okarpok: Juánase niakuersípara,
unale tamákunínga tusámassara kinaunerpa? takujumatdlerpálo.

¹⁰apustilitdlo kingumut tikiúkamik okalugtúpát suliarissaming- Mat. 14,
13-21.
Mák. 6,30-44.
Juán. 6,1-13.
-nik kanok agtigissunik. tauva ilaseralugit asimut nigorpok ino-
-kángitsumut, igdlorpánguagdlup Bítssaitamik atigdlop erkánut. ¹¹i-
-nuitdle arajutsíngínamikó maligpát; táussumalo ilagsivdlugit Gútip
nálagaufianik okalugfigai katsorsariakartudlo katsorsardlugit.
¹²uvalilermatlde táukua arkanex-mardluk ornigpát okarfigalugulo:
inuit ilingnit autdlartíkit nunakarfignut igdlulingnutdlo matuma
erkánitunut igdlusímaviggssarsiorartorkuvdlugit nerissagssarserkuv-
-dlugitdlo; tamáne inoxángitsumíkavta. ¹³okarfigaile: ilivse ner-
-dlersigik. akivátdle: timiussat tatdlimat kistsa pigávut aulisag-
-katdlo mardluk; kisiáne inugpagssuit táukua nerissagssainik pi-
-siniariartúsanerpugut. ¹⁴mássa angutit tatdlimanik túsintig-
-dlit migssiliorait. ajokersugkane tauva okarfigai: sanilerigsitdlu-
-git ingitísigik tatdlimanik kuligdlit atautsimftitardlugit. ¹⁵tai-
-mailiorput tauva, tamaisalo ingitípait. ¹⁶tauva timiussat táuko
tatdlimat aulisagkatdlo táuko mardluk tiguvaí kílangmut árdlor-
-dlune pivdluarkuvdlugitdlo, avgordlugitdlo ajokersugkaminut tú-
-niúpai inungnut savssaigdliutigerkuvdlugit. ¹⁷nerigamigdlo ta-
-marmik kársitdlarput; agfakutdlo táukua sivnerússait katersso-
-ramíkik nuioragkat arkanex-mardluk ímerpait.

¹⁸pivordlo kisimftdlune tugsiarame, ajokersugkamilo najor- Mat. 16,
13-28.
Mák. 8,
27-9,1.
-máne, aperai okardlune: inuit kinaunerarpánga? ¹⁹akivátdle okar-
-dlutik: Juánasiusorátit kuississok, ilaisale Eliausorátit, ilaisalo
pruvftit sujugdlt ilát makísimasorát. ²⁰okarfigaile: ilivsime ki-
-nausoraisinga? tauva Pítrusíp akivá okardlune: táunauvutit Gú-
-tip tanitá. ²¹inertingárpaile tamána kimut okautigerkunago.

²²okarpordlo: inúp ernera ániangártinexásavok ajagtugauvdlu-
-nilo utorkaunernit palasiunernitdlo agdlagkanigdlo ilisimassunit
tokutitaujumarádlunilo makititaujumarádlunilo uvdlut pingajugssáne.
²³tamanutdle okarpok: uvavnik malingnigkumassok ingminik isu-
-mákísavok, sáningassulinilo uvdlut nungutdlugit erssugdlugo ma-

- 17.³⁸. -lisavânga. ²⁴inüssutsiminik áragtitsiumassup inüssutse ánaiu-
 Mat. 10.³⁹. -mârpá, uvangalo pivdlunga inüssutsiminik ánaissup inüssutse á-
 Juán. 12.²⁶. -nagtísavá. ²⁵silarssuardlünft tamát inúp pigileraluaruniuk, ing-
 -minigdle ánaigune ingminigdlünft aserortôrtitdlune, sugssarisagá
 tauva? ²⁶mássa uvavnik okautsivnigdlo igtôrutigingnigtox inúp er-
 -nerata igtôrutigiumârpá, tikiúkune nálangnarssutse atátavdlo ná-
 -langnarssusia íngilitdlo ivdlernartut nálangnarssusiat pigalugo.
²⁷ilumôrtumik okáupavse: ukua mânítut ilaisa toko misigísangilát
 Gútip nálagauvfianik takutínatik.
- Mat. 17.¹⁻⁹. ²⁸pivordle okautsit tamákua kingornatigut uvdlut arfinek-pi-
 Mák. 9.²⁻⁹. -ngasut migssiliulermagit, tauva Pítrusilo Juánasilo Jákulo ilase-
 -rai kákamutdlo majuardlune tugsiariartordlune. ²⁹tugsiartitdlu-
 -gulo kínâta táutua avdlángorpok, ánorâlo kakortúngorpok aki-
 -sugtorssuángordlune. ³⁰atalo, angutit mardluk okalokatigát, tá-
 -ssa Mòrsasivdlo Eliavdlo; ³¹táuko takutíput nálangnarssusekar-
 -dlutik, naggasínigssâlo Jerúsâlâme námagsissagssâ okalútigát.
³²Pítrusile ilagissailo uernarnermit artulerput; iteramigdle nálang-
 -narssusia takuvát, angutitdlo táuko mardluk saniane kekartut.
³³pivordlo táukua kimalermássuk, tauva Pítrusip Jísuse okarfigá:
 ajokersuissok, tamânikuminakaok; pingasunik iniliorta, ilingnut a-
 -tautsimik Mòrsasimutdlo atautsimik Eliamutdlo atautsimik; má-
 -ssa okautsine sianigíngkai. ³⁴taimale okalugtitdlugo nua pí-
 -ngorpok uligdlugitdlo; ánilárputdlo ivko nuiap iluanut pingmata.
- 2 Pít. 1.¹⁷. ³⁵nipilo nuiamit tutsiúpok okartok: tássa erna asanartok, táu-
 -na tusarsiuk. ³⁶nipilo tamána tutsiungmat, Jísuse takulerpát
 kisingorútok. nipangiúpátdlo takussamik ilánigdlünft kimut okar-
 -natik uvdlut táuko uvdlútítldlugit.
- Mat. 17.¹⁴⁻²¹. ³⁷pivordle akagúngmat, kákamit atermata, inugpagssuit táuna
 Mák. 9.¹⁴⁻²⁹. pâriartorpát. ³⁸atalo, angut inuit ilát nivdlerpox okardlune: ajo-
 -kersuissok, kínuvigávkít, erna takujartoriuk, ernituarigavko.
³⁹ata, anernerup tigussarângane ernínax nivdiassaraok, isuvterâ-
 -nganilo kápioraraok, kimagutínerdlo ajungajagtardlugo aserorsi-
 -massarângane. ⁴⁰ajokersugkangnutdlo aniserkugalaravko saper-
 -pát. ⁴¹Jísusivdle sâpá okardlune: tautúko erkardlerft ugpingit-
 -sut mumingassutdlo, kanok sivistigissumik najúsavavse kamaga-
 -lusilo? ernerit maunga âkiuk. ⁴²tikingmagulo anernipilúp nokar-
 -típá isuvterdlugulo. Jísusivdle anernex mingugtók avorkârâ, nu-
 -kagpiarardlo ajorungnaersípá angutânudlo túniutdlugo. ⁴³tamar-
 -migdlo ánilárutigát Gútip angingârssusia.

⁴⁴ tamarmigdle Jfsusip kanok iliornere tamaisa tupigusúti-
-gingmatigik, ajokersugkane okarfigai: ilivse siúmiuginiarsigik o-
-kautsit máko, inûp ernerera inuit agssainut pisitáusangmat. ⁴⁵ o-
-kauserdle tamána pásingilát, ingmingnutdlo tálutsersimangmat i-
-sumakartíngilát; sujóráputdlo okautsimik tamatumínga aperssú-
-savdlugo.

Mat. 17,22 t.
Mák. 9,30 tt.

⁴⁶ isumaliulerputdle kina ilartik angnertarinerigtik. ⁴⁷ ũma-
-taisale isumaliornerat Jfsusip takugamiuk, merdlertúnguak tiguvá
saniminutdlo pisitdlugo ⁴⁸ okarfigalugitdlo: merdlertúnguamik ũ-
-mínga ilagsissoxkarpat uvanga pivdlunga, táussuma uvanga ilagsi-
-vânga, uvavnigdlo ilagsissup autdlartitsissiga ilagsivâ; tamavse
mingnertarissarse angísangmat. ⁴⁹ Juánasile pilerpok okardlune:
ajokersuissox, inuk takugigput anernipilungnik atigkut anisitsissox,
inerteparputdlo malingingmatigut. ⁵⁰ Jfsusip tauva okarfigâ: iner-
-tísangilarse, akerartortigíngisavut nungutdlugit iligigavtigik.

Mák. 9,33-37.
Mat. 18,1-5.
Mat. 10,40.
Juán. 13,20.
Mák. 9,38-40.

⁵¹ pivordle uvdlut nagdliungmata kangátartínekásagame, tauva
pilerssárdluínalerpok Jerúsalamut piartorumavdlune. ⁵² arpârtu-
-nigdlo autdlartitsivok sujunermigut; táuko autdlaramik Samâria-
-miut nunakarfiguisa ilānut píput igdlusímavigssarsiniutdlugo.
⁵³ ilagsingilátdle, Jerúsalamut piartulerssârmat. ⁵⁴ ajokersugaisale
Jākup Juánasivdlo tamána takugamíko, okarput: Nâlagax, ingner-
-mik kilangmit nákarusserkuvisigut nungorkuvdlugit, sórdlútaox
Elia iliortok? ⁵⁵ kiviardlugitdle avorkârai okardlune: ilisimángilase
anernerup kanok ítup pigigâse? ⁵⁶ inûp ernerera tikiutíngingmat i-
-nuit tarnait aserúsavdlugit, kisiáne ánâusavdlugit. tauva nuna-
-karfinguamut avdlamut autdlarput.

⁵⁷ pivordlo ingerdlatitdlutik, inûp okarfigigâ: Nâlagax, malí-
-savavkit, sumutdlūnt autdlaraluaruvit. ⁵⁸ Jfsusivdle okarfigâ:
terianguiat sisekartarput, tingmíssatdlo kilaup atānítut inekartar-
-put; inûvdle ernerera niarkuminut ígarfigssakángilardlūnt. ⁵⁹ av-
-dlalo okarfigâ: malínga. táunale okarpok: Nâlagax, iluarigugko
atátaga iliartoratdlarumagaluarpara. ⁶⁰ Jfsusivdle akivâ: tokunga-
-ssut tokussortatik iliartordlisigik; ivdlitdle Gútip nâlagauvfia o-
-kautigiartoruk. ⁶¹ āmale avdla okarpok: Nâlagax, malísavavkit,
iluarigugkule igdlokatika inûvdluarquínaratdlarumagaluarpâka. ⁶² Jí-
-susivdle sâpâ: ivssumut agssatdlagterut axúnialerdlugo tunung-
-mut kiviartok Gútip nâlagauvfianut iluángilax.

Mat. 8,19-22.

kapitalit 10.

ajokersugkane arfinek-mardlungnik kuligdlit Jísusíp pigínáussusekartitdlugit autdlar-tíkai, táukulo tipaitsugdlutik utertut; afátane únersiutigigá ajokersugkanilo piv-dluarnerardlugit; Samáriumumik nákingnigtumik ássersút; katángutigít Marta Márialo tikerárai.

¹kingornale Nálagkap avdlat arfinek-mardlungnik kuligdlit kinerpai, mardlúkûtârdlugitdlo sujunermigut autdlartípai igdlorpa-lingnut inulingnutdlo tamanut ornigkumassaminut. ²tauva okar-figai: katerssugagssat amerdlakaut, sulissugssatdle ikekaut; taimáitumik katerssugagssat inuat kínuvigisiuk, ³sulissugssanik autdlartitserkuvdlugo katerssuivfingminut. ³autdlaritse; ata, sa-⁹⁻¹⁶várkatut autdlartípavse amarkut akornánut. ⁴aningaussaliveká-sángilase takuarfekarnasilo kamilissarnasilo; inúvdluarkussissar-nasilo ingerdlatitdluse. ⁵sumutdle igdlumut iserângavse, ima okaratdlaritse: igdlo mána erkigsinarsile. ⁶tássanilo erkigsiner-mik píssusekartokarpat, erkigserkússutivse táuna uníngavigísavá, taimáitokángigpatdle uterfigísaváse. ⁷igdlumile tamatumánitua-¹ ritse nerivdlusilo imerdlusilo táukua pfnik; sulissox akigssaminik pigssarsissariakarmat. igdlumut avdlamut núgtakátásángilase. ⁸sumutdlo igdlorpalingmut pigângavse ilagsigpasilo, tauva ner-dliússainik nerigitse, ⁹náparsimassutdlo tássanítut katsorsari-gik, okarfigalugitdlo: Gútíp nálagauvfia ilivsinut kanigdlivox. ¹⁰sumutdle igdlorpalingmut pigângavse ilagsíngigpasilo, tauva ig-dlut akornánut anigitse okardlusilo: ¹¹kassernerit agdlát igdlo-karfivsinut uvavtíne nipítut pfarpavut ilivsinut; taimáitok ilisimá-savarse Gútíp nálagauvfia ilivsinut kanigdligaluartox. ¹²okáu-pavsaile: Sútuma uvdlugssame ivssumane atugssaunerussamik pi-^{Mat. 11, 21} nekásávok igdlorpalingmit táussumánga. ¹³erkanax Korátsft, er-kanax Bítisaita; kivdlingnartuliat ilivsíne píssut Tòrumilo Sítû-milo pisimagaluarpata, kangarssuardle púgssiamik atissivdlutik arssanutdlo ingitdlutik avdlamik isumatârkajakaut. ¹⁴mássame Tòrulo Sítûtdlo erkartüssivingme atugssaunerussamik pinekásáput ilivsinut. ¹⁵ivdlitdlo Kapernaume-â, kutsigsisitaugaluartutit kilak ^{Mat. 10, 40.} tikitdlugo, unerivfingmut arkartínekásautit. ¹⁶ilivsinik nálagtup ^{Juán. 13, 20.} uvanga nálagpânga, ilivsinigdlo asigínaissup uvanga asigínarpânga; uvavnigdle asigínaissup autdlartitsissiga asigínarpâ.

¹⁷táukule arfinek-mardlungnik kuligdlit kingumut tikiúput tipaitsugdlutik okardlutigdlo: Nálagax, anernipiluit agdlát ná-

-lagpátigut arkit pivdlugo. ¹⁸ okarfigaile: Sātane takuvara kilang-
 -mit nákartok ingnâtdlangnerssuartut. ¹⁹ ata pigináussusexartí-
 -pavse pulateriârssuit sukorpiûnitdlo tungmarsínaorkuvdlugit kí-
 -ngarssuissuvdlo píssaunera tamât artorssartísínaorkuvdlugo; ka-
 -nordlo íkaluartutdlûnt ajokutigísángilase. ²⁰ taimáitordle tamána
 tipaitsûtigísángilarse anernerit nálagtígigavsigik, tipaitsugitsile ati-
 -se kilangme agdlagsimangmata. ²¹ taimáineragut Jisuse nuá- Mat. 11, 25 tt.
 -nârpok anernikut okardlunilo: kutsavigâvkit atâtak, kilauvdlo
 nunavdlo nálagât, ilisimatûnut sianisûnutdlo tamána issertoragko
 merdlertúnguanutdlo sarkúmersitdlugo. mássame, atâtak, taima
 iluarigagko ilingne. ²² sût tamaisa atâtama uvavnut túniúpai. er-
 -nex kinaussock avdlap ilisimángilâ, atâtap kisime; atâtdlo ki-
 -naussock avdlap ilisimángilâ, ernerup kisime, erneruvdlo nalu-
 -naerfigiumassaia. ²³ tauva ajokersugkane ingmíkit sâpai o-
 -kardlune: pivdluarput issit takussavsínik takungnigtut. ²⁴ okáu- Mat. 13, 16 t.
 -pavsime: pruvfititdlo kúngitdlo amerdlasût takussarse takuju-
 -magaluarât takunagulo, tusagarsilo tusarumagaluarât tusarnagulo.
²⁵ atalo, inatsisinik ilisimassut ilât nikuípok, ússerdlugulo o- Mat. 22, 36 tt.
 -karpok: ajokersuissock, kanok iliúsaunga inûssut nâgssáungitsock Mák. 12, 28 tt.
 kingornússariumavdlugo? ²⁶ tauva okarfigâ: inatsisine kanok ag-
 -dlagsimava? kanok ítut atuarpigít? ²⁷ akivâle okardlune: Nâlagak 5 Mór. 6, 5.
 Gûtít asásavat ûmatíkgut ilûngardlutit tarníkgutdlo ilûngardlutit
 nukisitdlo tamâkerdlugit isumagkutdlo ilûngardlutit; tugdlitdlo 3 Mór. 19, 18.
 iligtut asásavat. ²⁸ tauva okarfigâ: akivdluarputit, taimailiorit,
 tauva inûsautit. ²⁹ táunale ingminik iluartútíniarame Jîsusimut
 okarpok: kiname tugderâra? ³⁰ Jîsusip tauva akivâ okardlune:
 inuk Jerúsâlâmit Jêriggumut samungnartok ínungniat kaníngarât;
 táukua mátdardlugulo unatarpât autdlardlutígdlo tokungajagtok ki-
 -magdlugo. ³¹ taimailisitdlugule palasiussock tasamungnarpok av-
 -kut tamána avkutígalugo; táussuma takugamiuk kângînarpâ.
³² taimátaok Lívíkûssok tássunga pigame, ornígdugo takugamiuk
 kângînarpâ. ³³ Samâriamiuvdle ingerdlatitdlune táussumúnga pi-
 -ssup takugamiuk nagdlígilerpâ, ³⁴ ornígdugulo ikê mátduserpai,
 ûliamígdlo vînimígdlo kuivdlugit nerssutautiminutdlo kakitdlugo
 akungnigtarfíngmut písípâ paorkivdlugulo. ³⁵ akagîngmatdlo aut-
 -dlalerame aníngaussánguit mardluk tíguvai akungnigtarfiup inua-
 -nut túniutdlugit okarfigalugulo: paorkiniaruk, angnermígdlo ator-
 -titakaruvit akilerumârpavkit kingumut uteruma. ³⁶ kanok tauva
 isumavit: táukua píngasut ilât sordlex táussuma ínungniat ka-

-níngagáta tugdlerá? ³⁷ akivá: nagdligtortine. tauva Jfsusíp o-
-karfigá: ivdlítaok taimailioríartorit.

³⁸ pivordlo ingerdlagamik igdlorpángualik iserfigigá. arnardlo
Juán. 11,¹ tt. tássanítok Martamik atilik, táussuma igdluminut iserkuvá. ³⁹ ka-
12,¹ tt. -tángutekartordlo Máriamik atilingmik, táuna Jfsusíp isigaisa sã-
-nut ingípok okausflo tusarnárdlugit. ⁴⁰ Martale ulapekaok kiv-
-fartorfiginiardlugo. tauva ornigpá okardlune: Nálagak, sokuti-
-gíngiliuk katángúma kisima kivfartortingmanga? okarfigigiuk i-
-kiorkuvdlunga. ⁴¹ Jfsusivdle akivá okardlune: Marta, Marta, a-
-merdlasút isumanerdlútigalugitdlo ulapíssutigátit; ⁴² atauserdle
pissariakarpok. Máriap avgút ajúngínek kinerpá, tamatumínga
arsárnekásángilak.

kapitalit 11.

Jfsusíp ajokersugkane ajokersorai kanok tugsiásassut; okajuitsok ajorungnaersíkamiuk
pasigdlermánilo agpísalúkai; pruvfíte Júna nalunaerkutaussok; farisíarít Jfsusíp
avorkárígai.

¹ pivordlo sume tugsiartitdlugo, soraermat ajokersugaisa ilã-
-ta okarfigigá: Nálagak, ajokersortigut kanok tugsiásassugut, sör-
-dlútaok Juánasíp ajokersugkane ajokersorai. ² tauva okarfigái:
Mat. 6,⁹⁻¹³. tugsiarângavse ima okartásause: atátarput kilangmiussutit, arkit
ivdlernarsile; nálagaufít tikiutdle; perkussat kilangmisut nuna-
-mísaok pile; ³ inútigssavtínik uvdlut tamaisa tunisigut; ⁴ ajor-
-tivtínigdlo isumákérfigitigut, uvagútaok isumákérfigigavtigik ta-
-maisavavtínut pitdlagagssautítut*); ússernartumutdlo písína-
-ta, ajortumitdle ánautigut. ⁵ okarfigailo: kia ardlavse iki-
-ngutekartup ikíngúne únuap kerkane ornigkuniuk okarfigalugo:
ikíngutiga úmã, timiussanik pingasunik atugkínga, ⁶ ikíngutiga tike-
-rárdlunga tikiungmat, nerdlitigssamigdlo ajorssáukavko; ⁷ kav-
-ssuma tauva akísagaluarnérã okardlune: erdlókisekinanga, mato
parnaersimangmat, kitornákalo tamavta ínaravta, makísínáungilanga
tunísavdlutit. ⁸ okáupavse: tunísavdlugo makíngíkaluarune iki-
-ngutigigamiuk, taimáitok igtíjuíssusia pivdlugo makísavok ajor-
-ssautigissainik tunivdlugo. ⁹ ãma okáupavse; kinugitse, tunine-
-kásause tauva; uyardleritse, nanissísause tauva; kasugtuigitse,
Mat. 7,⁷⁻¹¹. matuerfigínekásause tauva; ¹⁰ mássa kinussok nalingínax píssaraok,
uyardlersordlo nanississarok, kasugtuissordlo matuerfigínekararaok.

*) akítssortivut

¹¹ kia ardlavse atátaussup ernerme timiussamik kínuvigigpane ujarkamik tunísanerpá? aulisagkamigdlúnt kínuvigigpane pulate-riárssungmik tunísanerpá aulisagkamik pinago? ¹² máningmigdlú-
-nt kínuvigigpane sukorpiùnimik tunísanerpá? ¹³ tauva ilivse, nauk ajortuse, kitornase tuníssutinik ajúngitsunik tunigínauguvsi-
-gik, ímaka angnerussumik atátap kilangmiussup anerneramik iv-
-dlernartumik tunísagai ingminit kinussut?

¹⁴ anernipilugdlo anisípá okajuitsússok. pivordlo anernipiluk **Mat. 12,**
aningmat, tauva okajuitsok okalulerpok; inuitdlo tupigusugput. **22-30.**
¹⁵ ilaitdle okarput: anernipiluit anisítarpai Bilsipúle anernipiluit **Mák. 3, 22-27.**
nàlagát ikiortigalugo. ¹⁶ avdlatdle ússerpát nalunaerkúmik kí- **Mat. 9, 34.**
-langmit piniarfigalugo. ¹⁷ erkarsautaitdle ilisimagamigit okarfigai: **Mat. 12, 38.**
nàlagauvfup nalingínaup inue ilagítkungnaerunik nungúnaviakaut,
igdlokatiigdlo ilagítkungnaerunik perdlúsáput. ¹⁸ tauvátaok Sã-
-tane ingminik ilagiungnaerune, kanok ilivdlune nàlagauvfia atása-
-va? okaravse anernipiluit anisítaríka Bilsipúle ikiortigalugo. ¹⁹ u-
-vangale anernipiluit anisíkuvkit Bilsipúle ikiortigalugo, kiname
tauva ikiortigalugo kitornavse anisítarpait? taimáitumik táukua
erkartúsavâse. ²⁰ anernipiluitdle anisíkuvkit Gútip agssâ ikiorti-
-galugo, tauva Gútip nàlagauvfiaata tikísimásavâse. ²¹ nakuarssúp
sákugdlup igdlorssue sernigigpago, pigissai tauva pinexásángit-
-dlat. ²² nakúnerussuvdle pájartoruniuk artorssartitdlugulo, tauva
sákutússutainik tatigissainik arsâsavâ tássángalo tigussane tu-
-nior kautigalugit. ²³ ilagíngisama nungutdlutik akerartorarânga,
katerssuekatigíngisákalo nungutdlutik saggaissaraut. ²⁴ anernek **Mat. 12,**
mingugtók inungmit anissarângame, imekángitsutigut ingerdlassa- **48-46.**
-raok kasuerfigssarsior dlune; nanissíngíkângamilo okararaok: ig-
-dluvnut kimagarigaluavnut utísaunga. ²⁵ tikíkângamiugdlo taku-
-lerarâ saligsimassok pínersarsimassordlo. ²⁶ tauva autdlararaok
anerneramik avdlanik arfinex-mardlungnik ilatârdlune ingminit ajor-
-nerussunik; iserângamigdlo tássane initâraraut, inugdlo táuna
kingorna ajorneruleraraok sujornagumit. ²⁷ pivordle taima okalug-
-titdlugo, tauva arnap inuit ilâta nipine anípá okarfigalugo: piv-
-dluarpok ilingnik nârtussok ilingnigdlo milugtitsissok. ²⁸ okar-
-pordle: âp, pivdluarput Gútip okausianik tusartut maleruar-
-dlugulo.

²⁹ inuitdle katerssútilermata pilerpok okardlune: erkardlerft **Mat. 12,**
uko ajorput, nalunaerkúmik takujumáput, avdlamigdle nalunaer- **38-42.**
-xúmik tuninexásángitdlat, kisiáne pruvfite Jûna nalunaerkutigí-

- savát. ³⁰sórdlume Júná nalunaerkutaussok Nfnivimiunut, taimá-
 1 kúng. 10,1. -taok inûp ernerá ísavok erkardlerfingnut ukunúnga. ³¹kujatáta
 kúngía arnax erkartüssivingme sarkúmerumârpok inuit uko erkard-
 -lerfít ilagalugit pitdlagagssautísavdlugitdlo, nunap isuanit agge-
 -rame Sálumûp ilisimássusia tusariartordlugo; atale, mânîpok Sá-
 Jún. 3,5. -lumûmit angnerussok. ³²Nfnivimiut erkartüssivingme sarkúme-
 -rumârupt erkardlerfít uko ilagalugit pitdlagagssautísavdlugitdlo,
 Júnap okalüssineragut avdlamik isumatâramik; atale, mânîpok
 8,16. Júnamit angnerussok. ³³nanerûmigdle ikitsissup issertortumut-
 Mat. 5,16. -dlûnft nápartavdlûnft atânut ilissaringilá, kisiáne nanerûserfing-
 Mák. 4,21. -mut, kaumanera isertunut takorkuvdlugo. ³⁴isse tímip káumar-
 Mat. 6,22. t. -kutigá. taimáitumik issit perkusersuigpat tímítaok tamarme
 kaumassormiúsavok; ajorpatdle tímítaok târmiúsavok. ³⁵taimái-
 -tumik misigssorniarit, kaumassok ilungnîtok târtôrkunago. ³⁶tau-
 -va tímít kaumassormiuvdluínarpat sumik târtumik ilakarnane,
 tauva tamarme kaumassormiúsavok, sórdlo kaumassup akisung-
 -nerminik káumarsarâtit.
- ³⁷okalugtitdlugule faristarit iláta uvdlup kerkane ingminut
 neriertorkuvá. tauva iserpok nerrivingmut ingitdlune. ³⁸farista-
 -rivdle tamána takugamiuk tupigusugpok, nerisínane assánging-
 Mat. 23,25 t. -mat. ³⁹Nálagkavdle okarfigá: ilivse faristariussuse mána ermut-
 -sit pûgútatdlo kaisigut saligtarpase, iluvsigutdle ulivkârpuse tig-
 -dligkanik ajorssusermigdlo. ⁴⁰tautûko sujunekángitsut, kânik pí-
 -ngortitsissup iluátaok píngortíngínerpá? ⁴¹kisiáne iluanítut pítsu-
 -nut túniútarsigik; atalo, tamarmik tauva ilivsínut minguitsúsá-
 Mat. 23,28. -put. ⁴²kisiánile, erkanax ilivse faristarit, nautstat akugssat nau-
 -ssutdlo kajaussaussat nautstatdlo nalingínait kulinginik túniússi-
 -ssaravse, erkartüssisigssardle Gútimigdlo asangningnek sanerkú-
 -tardlugit. tamáko námagsivdlugit ivkulo isumákêrnagit pissa-
 20,46. -riakarpok. ⁴³erkanax ilivse faristarit, nálagiartarfingne igsiavfít
 Mat. 23,6 t. sagdlít ingivfigiumatdlaravsigik niuveriartortarfingmilo inûvdluar-
 Mat. 23,27. -kunekarumatdlarluse. ⁴⁴erkanax ilivse agdlagkanik ilisimassuse
 farisfaritdlo, ilumôrtússârniartuse, ilerfít malungnángitsut ássigi-
 -gavsigik, kâtigut inuit ingerdlassartut naluvdlugitdlo. ⁴⁵inatsisi-
 -nigdle ilisimassut iláta akivá okardlune: ajokersuissox, taima o-
 Mat. 23,4. -karavit uvagútaok ajornerarpavtigut. ⁴⁶tauva okarpok: erkanax
 ilivsísaok inatsisinik ilisimassuse, inuit erssugtítaravsigik erssu-
 -gagssanik erssungnek artornartunik, nangminerdle erssugagssat
 tamáko agssavsínik atautsimigdlûnit agtúsanagit. ⁴⁷erkanax ilivse,

pruvfítit ilerfe sanassaravsigik, sujuaissavsilé tokúpait. ⁴⁸tauva Mat. 23,²⁹.
 sujuaissavse suliait nalunaiáissutigáse iluaralugitdlo, mássa táukua Mat. 23,³¹.
 tokúpait, ilivsiló ilerfe sanassarpase. ⁴⁹tamánalo pivdlugo Gútip
 ilisimássusia ima okarpok: pruvfítinigdlo apustilinigdlo autdlartit- Mat. 23,³⁴ tt.
 -sivigiumárpáka, táukualo ilait tokúkumárpait kinugalugitdlo, ⁵⁰er-
 -kardleríngnut ukunúnga aperkutiginexarkuvdlugit pruvfítit tamar-
 -mik aue silarssúp túngavilerkárneranit kuissat, ⁵¹Aapilip auanit 1 Mór. 4,⁸.
 Saggariavdlo tunissiviup náláguvudlo akornáne tokutaussup auanut. 2 nal. 24,²¹.
 mássame, okáupavse: erkardleríngnut ukunúnga aperkutiginekásá-
 -put. ⁵²erkanak ilivse inatsisinik ilisimassuse, matuersaut ilisar- Mat. 23,¹³.
 -ssíssut tigugavsiuk; nangminex isisángilase iserumassutdlo iser-
 -tailivase. ⁵³taimale okarfigingmatik agdlagkanik ilisimassut fari-
 -staritdlo pingálerpát okarsárnialerdlugulo sút amerdlasút pivdlu-
 -git; ⁵⁴alapernaerssoramíko karnanit sumik pasigdliutigssarsi-
 -niardlutik táussumúnga akerartútigssamingnik.

kapitalit 12.

Jíausíp ajokersugkane okaorkigsárai; kingornússagssanik avguaiumángitsok; inungmik
 píórssuarmik naussúterpagssuakalersumik ássersút; ajokersugkane isumanerdlorku-
 -nagit erkumaniarkugai píligtaussutut ilumórtutut silakartutut; ingnermik nunamut na-
 -lugsíartortok inuit ilagíkgungnaersísavdlugit; uvdlut misilingníásagait,
 sakítsaíssígíssatígdlo sáimarsarniarasuásagait.

¹inuit kavsínik túsintekartut katerssormata tungmartaká-
 -tautdlutik agdlát, tauva ajokersugkane okalugfigilerpai: perkau-
 -tigssamik mianerssoritse farisfarit sérnarsautígíssiánut, tássa ilu- Mat. 16,⁶.
 -mórtússárniarnermut. ²íssertugkamígdle sarkúmísángitsokángi- 8,¹⁷.
 -lak ángígíssamígdlo ilisimanekásángitsokarnane. ³taimáitumik Mák. 4,²².
 tártume okauseríssase kaumassume tusagáúsáput, inínguanilo isuv- Mat. 10,²⁶ t.
 -ssútígíssase tordlulássutigínekásáput igdlut kaine. ⁴okáupavsilé Mat. 10.
 ilivse íkingutíka: ersígíángilase tímímk tokutsíssut kingornalo 28-33.
 sumik angnermik písínaunatik. ⁵ersígíssagssavsíngídle nalujung-
 -naersísavavse: ersígísiuk tokutsígatdlarune kingorna kernualassut
 kóruánut ígítígínaussok. okáupavsimé: táuna ersígísiuk. ⁶kupa-
 -navarssuit tatdlímat aníngaussat míngnertainík mardlungník ake-
 -kartaríngínerpat? táukualo ílát atauserdlúnít Gútime píuigáungíllax.
⁷ílivsile nutsasilúnít tamarmík kísísimáput. taimáitumík ersexínase;
 kupanavarssupagssuarnít píngárneruvuse. ⁸okáupavsilé: uvavník
 inungnut ángíautígíngíngtok ínúp erneratátaok ángíautígíngmárpá
 Gútip íngíllnut. ⁹uvavnígdle inungnut míseratígíngíngtok míserra-

-tínekarumárportaok Gútip íngilñut. ¹⁰ nalingínardlo inûp ernerá-
 Mat. 12,32. -nut agssortuivdlune okalugtok isumákêrfigínekásavok; anernermut-
 Mák. 3,29. -dle ivdlernartumut agssortuivdlune kakajardlersok isumákêrfigíne-
 Mat. 10,19 t. -kásángilak. ¹¹ savssartigpasile katisimassunut sujulerssuissunutdlo
 Mák. 13,11. nálágkersuissunutdlo, tauva isumanerdlúsángilase kanordlúnft su-
 -migdlúnft akísassuse pasinaersautígssavsínik, sumigdlúnft okalúsa-
 -ssuse, ¹² anernerup ivdlernartup taimailissúkut ajokersorumárma-
 -se okausígssavsínik.

¹³ inuitdle iláta okarfigá: ajokersuissok, katángutiga okarfigúk
 kingornússagssavtínik avivfigerkuvdlunga. ¹⁴ okarfigále: inuk úmá,
 kia ilivsnut erkartússissúngortitdlungalo avguaissúngortingmanga?
¹⁵ tauva okarfigai: mianerssoritse píumatúlerkunase, pekangára-
 -luardlune pígissane inûp inússutigíssaríngingmagit. ¹⁶ ássersú-
 -migdle okalugfigai okardlune: inokartok písrssuarmik, táussuma
 narssautá naussokardluarsimassok. ¹⁷ tauva ilumigut isumaliuler-
 -pok okardlune: kanok iliúsanerpunga, naussútika katerssugag-
 -ssáka inígssakartínginavkit. ¹⁸ okarpordlo: imailíusaunga: kuíka
 inguvterdlugit agdlísaváka, tássungalo katerssúsaváka uvavnut
 inéritut tamaisa ajúngitsútíkalo; ¹⁹ tarnivnutdlo okásaunga: tarni-
 -ga, ajúngitsúterpagssuarnik torokortakarputit ukiorpagssuarnut;
 kasuersárniarit, nerivdlutitdlo imerdlutitdlo tipaitsugit. ²⁰ Gútipdle
 okarfigá: úmá sujunekángitsutit, únuak mána tarnit ílingnit kaer-
 -kúsavát; kia tauva pígísavai píarérsagkatit? ²¹ taimáitarput pe-
 -kútnik íngmingnut katerssuiniartut, Gútimile písnatik.

Mat. 6,25-33. ²² ajokersugkanile okarfigai: tamána pívdlugó okáupavse: inû-
 -nerse isumanerdlútígísángilarse, suna nerisagígse; timilúnft isu-
 -manerdlútígísángilarse, suna atísagígse. ²³ inúnex angneruvok
 nekígssanit, timilo angneruvok ánorássanit. ²⁴ tuluvkat misígssor-
 -sigik: siaruarterinatígdlo katerssuingitdlat, kimatulivekaratígdlo
 kuekángitdlat; taimáitok Gútip nerisítarpai. atale, ilivse tíngmí-
 -ssanit píngárnerungáravse. ²⁵ kina ardlarse íngmínik tagdlísísí-
 -nauva tatdlísut takítígíssumik, nauk isumanerdlútígígaluará? ²⁶ tau-
 -va míngnek ajoravsiuk, sók ilai avdlat isumanerdlútígíaisígik?
²⁷ assorutit misígssorsígik, kanok naujartortartut: suliniarnatígdlo
 perdláissaríngitdlat. okáupavsile: Sálumúlúnft nálagaunerssúga-
 -luartok táukua ilátut atítínekángilak. ²⁸ nunap merkue uvdlume
 aulángitsut akagule kíssarssúmut kíssugíssagssat Gútip taima atí-
 -tíkamígit, ímaka angnerungártumik ilivse píragáse, ugpernikít-
 -suse. ²⁹ tauvátáok ilivse isumaliúsángilase neríssagssavsínik ímig-

-ssavsínigdlúnt, inornartunigdlo erkarsarnase. ³⁰ tamáko tamaisa Gútimik nalussut silamiussut piniarsínararait, atátavsile ilisima-
 -våse tamákuninga ajorssartartuse. ³¹ kisiáne Gútip nálagaufia
 piniarsiuk, tauva tamáko tamaisa ilángutdlugit piumárpase. ³² su-
 -jôrakinase savarpángússuse ukorsé, atátavse iluaringmago nála-
 -gauvfik ilivsínut túniúkumavdlugo. ³³ pigissase akigisigik pftsut- **Mat. 6,19-21.**
 -dlo tunissardlugit. pilioritse aningaussalivingnik pisokángornek
 ajortunik pekúmigdlo nungusuitsumik kilangmítumik, tigdligkajug-
 -tut patdlísángisānik okuitdlo aserúsángisānik. ³⁴ pekûtise na-
 -jortarmatigik ūmativse. ³⁵ kitivsigut kiterusersimaniaritse, na-
 -nerûtisilo ikumalit. ³⁶ inuitdlo ássigisigik nálagkamingnik utar-
 -kissut katernānit aggísassumik, tikigpat kasugtuigpatdlo ma-
 -tuerfiginasuarumavdlugo. ³⁷ pivdluarput kivfat Nálagkap tikig-
 -patik erkumassut. ilumut okáupavse: kiteruserdlune nerriving-
 -mut ingerkujumárpai kivfartorfigiartordlugitdlo. ³⁸ tikigpatdlo
 pigárflup áipāne pigárftdlúnt pingajuáne, taimalo nāpigpatik piv-
 -dluásáput kivfat táuko. ³⁹ imáitordle ilisimásavarse: tigdligtup **Mat. 24,43 t.**
 tigdligkiartorfigssá igdlup nálagāta nalúngikuniuk pigárkajakaok
 igdluminik angmarterissokarnavērsardlugo. ⁴⁰ taimáitumik ilivsi-
 -saok pigínāngorsimagitse, inūp ernerā tikiúsangmat ilimagíngi-
 -savsigut. ⁴¹ Pítrusivdle okarfigā: Nálagak, ássersūt tamāna u-
 -vavtínutdlúnt tamanutdlúnt okauseraiuk? ⁴² Nálagardle okarpok:
 kiname tauva ilumórdlunilo silakardlunilo piligtauva Nálagkap **Mat. 24,**
 kivfaminut pārssissúngortitā úgtugarsiağssainik tunissarkuvdlugit **45-51.**
 nerivfigssāt nagdliútarāngat? ⁴³ pivdluarpok kivfak taimailiortok
 nálagkame tikigpane. ⁴⁴ ilumut okáupavse: pigissaminut tamanut
 pārssissúngortísavā. ⁴⁵ ivnale kivfak ūmāmigut okarpat: nálagara
 mulugatdlarpok; kivfatdlo angutit kivfatdlo arnat unatalerpagit
 nerivdlunilo imerdlunilo imerajugtututdlo ilivdlune, ⁴⁶ tauva kivfap
 táussuma nálagā tikiúsavok uvdlorne táussuma ilimasugfigíngisā-
 -ne nalunaerkútavdlo akúnerane táussuma nalussāne, avgúsavālo
 pigssakartitdlugulo ugpingitsunut ilagititdlugo. ⁴⁷ kivfardle nálag-
 -kame perkussānik ilisimassok pigínāngorsarsimananilo perkussā-
 -lo maligsimanago, táuna unatarnekangāsavok; ⁴⁸ ilisimananile u-
 -natarnernik pitdlariakartítok ingma unatarnekāsavok. mássa a-
 -merdasūnik tuninekartok amerdasūnik piniarfiginekāsavok, a-
 -merdasūnigdlo pārsserkunekartok amerdlanernik piumavfiginekā-
 -savok. ⁴⁹ ingnermik nalugsiartorpunga nunamut, sunalo piuma-
 -nerpara, kisiáne ikuatdlarērkuvdlugo. ⁵⁰ kuíssúmgdle kuisítaria-

- karpunga, atalo kugsalangârama nãmagsisimatínago. ⁵¹ isumakar-
 Mat. 10, ³⁴ tt. -pise nunamut erkigsisitsiartortunga? nágga ıla, kisiáne ilagíkgung-
 -naersitsiartorpunga. ⁵² matuma kingornagut tatdlimat igdlume
 atautsime ilagíkgungnáisáput; pingasut mardlungnut mardlugdlo
 Migg. 7, ⁶. pingasunut agssortuisáput. ⁵³ atâtaussox agssortuisavox ernermi-
 -nut, ernerdlo atâtaaminut, anânaussordlo paningminut, panigdlo
 anânaminut, sakilo ukuaminut, ukuardlo sakiminut.
- Mat. 16, ² t. ⁵⁴ âmale inungnut okarpok: nuia takussarângavsiuk samánga
 majortok, erninak okararause: siagdłisavok; tauvalo taimailissaraok.
⁵⁵ niggersordlo takussarângavsiuk okararause: kiagtisavok; tauvalo
 taimailissaraok. ⁵⁶ tautûko ilumôrtûssârniartut, nunavdlo kilauvdlo
 avdláussusê misilingnek sapíngínavigik, sôrme tauva uvdlut má-
 -ko misilingniángilisigik? ⁵⁷ sôrme ilivsinít kigdłisiuísutigingilisiuk
 Mat. 5, ²⁶ t. suna iluartûssok? ⁵⁸ imáissassok: sakitsaissigissat nâlagaussumut
 áiparigugko, ingerdlatitdluse sáimarsarniaraluariuk; erkartûssissu-
 -mut autdlarutekinavâtit, erkartûssissuvdlo pisekinavâtit parnae-
 -rússissartumut, parnaerússissartuvdlo parnaerússivingmut iserte-
 -kinavâtit. ⁵⁹ okáupavkit: tássánga anísángilatit, kisiáne aningau-
 -ssâranguak naggatigssak akiliutigerêrugko.

kapitalit 13.

Galilfamiunik tokutaussunik okalugtúngmáne Jísusíp avdlamik isumatârkussíssutigá;
 figekússuarmik inerititakángitsumik ássersút; arnak pekingassok Nâlagkap sapême
 katsorsará; Gútip nâlagauvfa sínupip nautsígassartânut tímuissígassatdlo sêrnarsau-
 -tigssânut ássersúkâ; ánagtugssat ikingnersut; Herútase teriangniaunerará
 Jerúsaldlo ilungersútigalugo.

¹ taimanikutdle najuissut ilaisa okalugtúpât Galilfamiunik,
 táukua aue Pilátusíp akuliúkai tuníssutainut. ² Jísusívdlo akivai
 okardlune: isumakarpise Galilfamiut táuko taima pinekartut Ga-
 -lilfamiunit tamanit ajortuliarnêrugamik? ³ nágga ıla, kisiáne av-
 -dlamik isumatângíkuvse tamavse taima nungutínekarumârpuse.
⁴ isumakarpisilûnt ivko arfersanek-pingasut kakiviliap Síluamítup
 nákarfigigai tokutdlugitdlo inungnit Jerúsalamítunit tamanit pit-
 -dlagagssaunerungmata? ⁵ nágga ıla, kisiáne avdlamik isumatâ-
 -ngíkuvse tamavse taima nungutínekarumârpuse. ⁶ ássersúmig-
 -dle matumínga okalugpok: figekússuak inûp pigigâ nautsívíng-
 -minut vînekutilingmut íkúsímassok; inerititarsioraluaramiugdlo
 navssângilak. ⁷ tauva vînekutilerissumut okarpok: ata, aussat
 pingasut figekússuak tamána inerititarsioriartoraluariga, navssâr-

-nangale; kípúk, sók nuna atortailisavá? ⁸táussumale akivá o-
-kardlune: nálagak, aussak tamánataok taimáikatdlardle, avatá
agssagdlugo naggorigsauserumárpara, ⁹inerititakalerumárnersok
tauva; pekalingigpatdle kingorna kipiumárpat.

¹⁰nálagiartarfítde ilāne ajokersuivok sapátiussúkut. ¹¹atalo,
arnak tássanítok, ukiut arfersanek-pingasut nâvdlugit náparnar-
-tumik anernekarsimassok pekingavdlunilo árdlornex sapersok.
¹²Jísusivdle takugamiuk kaerkuvá okarfigalugulo: arnak-â, nápai-
-tit pèrússivat. ¹³agssangminigdlo patigpâ; tauva ernīnak isuí-
-pok, Gútilo únersiutigá. ¹⁴nálagiartarfiuvdle misigssortâta Jísuse
sapāme katsorsaissox úmitsautigigamiuk, pilerdlune inungnut o-
-karpok: uvdlut arfiniliúput sulivfigssaussut, táuko uvdlútitudlugit
katsorsartíkíartortaritse, sapāme pinase. ¹⁵tauva Nâlagkap akivá
okardlune: tautūna ilumórtússârniartok, nalinginaup ilavse ugsiu- ^{14,5.}
-tinilūnt siutitūtinilūnt sapāme nerrivianit pitūssaertarínginerpâ ^{Mat. 12,11.}
imeriartortitdlugo? ¹⁶unale Aaperâp panigissâ, Sâtanip kilerssu-
-garissâ ukiut arfersanek-pingasut, ata, kilerúmik tamatumínga ki-
-lerússáisánginerpa sapāme? ¹⁷taimalo okarmat akerartortai ta-
-marmik pakatsíput, inuitdlo tamarmik tipaitsútigait tupingnaxi-
-ssut pingártuliat tamaisa táussumūna pisimassut.

¹⁸okarpordle: Gútip nálagauvfiata suna ássigá, sumutdlo á- ^{Mat. 13,31 t.}
-ssersūsavara? ¹⁹ássigá sínupip nautsfagssartâ, tamána inûp ti- ^{Mák.4,30-32.}
-guvdlugo nautsfvingminut nautsfagssiarâ; nauleramilo orpigssuá-
-ngorpok, tingmíssatdlo kilaup atânítut inítárput avalekutaine.
²⁰āma okarpok: sumut Gútip nálagauvfiata ássersūsavara? ²¹ássigá ^{Mat. 13,33.}
timiussiagssat sêrnarsautigssât, tamána arnap tiguvdlugo kajússa-
-nut úgtútít pingasut imānut akuliúpâ, tamât sêrnalersitdlugo.

²²igdlorpagssuagdlitdlo igdlorpánguagdlitdlo avkutigai ajoker-
-suivdlune, Jerúsálâvdlo tungānut ingerdlavdlune. ²³ilâtale aperâ:
Nâlagak, ánagtugssat ikigpat? tauva okarfigai: ²⁴agsorūniaritse ^{Mat. 7,13.}
isertarfikut nerukitsúkut iserumavdluse; okáupavsime: amerdlasût
iserniarumárput, sapísavdlutigdle. ²⁵igdlup nálagâta nikuisimav-
-dlune mato parnaersimagpago, kingornalo silatānflerdluse mato
kasugtuleruvsiuk okardluse: nálagak, nálagak, matuerfigitigut, ^{Mat. 25,11 t.}
tauva akiumárpāse okardlune: sumit pinersuse ilisaríngilavse.
²⁶tauva okalerumárpuse: sângne nerissardlutalo imertarpugut, ig-
-dluvtalo akornine ajokersuissarputit. ²⁷okarumárpordle: okáu- ^{Mat. 7,23.}
-pavse: sumit pinersuse ilisaríngilavse; tamavse kimagsinga i-
-luaitsuliortuse-â. ²⁸tauva kiassokardlunilo korsarkortartokásavok,

- Mat. 8,¹¹ t. Aaperátdlo lisárdlo Jákulo pruvftitdlo tamaisa takuleruvsigik Gútip nâlagauvfianítut, ilivsile silatânut ajagtugauvdluse. ²⁹pavá-
-ngalo samángalo avángalo kavángalo tikiúkumárput nerriving-
Mat. 19,³⁰. -mutdlo ingitdlutik Gútip nâlagauvfiane. ³⁰atalo, kingugdliusso-
20,¹⁶. -karpok sujugdliúsassunik, sujugdliussokardlunilo kingugdliúsa-
Mák. 10,³¹. -ssunik.
- ³¹ uvdlok tamána faristarit ilait tikiúput okarfigalugulo: aut-
-dlardlutit tamána kimaguk, Herútasip tokúkumangmatit. ³² o-
-karfigai tauva: teriangniak táuna okarfigiartorsiuk: ata, anerni-
-pilungnik anisitsísaunga katsorsáisavdlungalo uvdlumilo akagulo,
uvdlutdlo pingajugssâne inersimatínekásaunga. ³³ taimáitok uv-
-dlumilo akagulo tugdlianilo angalásaunga, pruvftiussok Jerúsa-
Mat. 23,³⁷ tt. -láungitsume tokúnekartaríngingmat. ³⁴ Jerúsalât, Jerúsalât-â,
pruvftinik tokutsissutit ujarkanigdlo mitdlórdlugit ilingnut aut-
-dlartitat, kavsiningme tauva kitornatit katerssoromagaluaríka,
taimatut sórdlo tingmiautip piarkane katerssortarai sulungme a-
-tânut, piumāngitsusile. ³⁵ ata, igdlorse ilivsinut kimagáusavok
inuerútok. okáupavsile: takúsángilavsinga uvdlok nagdliutserdlugo
tugs. 118,²⁶. ima okarfigssarse: pivduardle Nâlagkap arka pigalugo tikiútok.

kapitalit 14.

inuk imermik puigtok Jísusip sapāme katsorsarâ; nerrivingme sagdliujumatdlartut
ássersūmik okalugfigai; inungmik angisūmik nerdlíagssiortumik ássersút;
ajokersugarisínáungisane nalunaerai.

- ¹ pivordlo faristarit sujulerssortaisa ilâta igdluanut neriartor-
-mat sapâtiussúkut; tauva alapernaerssorpât. ² atalo, sánitok
inuk imermik puigtok. ³ Jísusip tauva inatsisinik ilisimassut
Mat. 12,¹⁰ tt. faristaritdlo okarfigilerpai okardlune: sapâtíkut katsorsaihdlune
iluarpa? ⁴ táukule nivdlíngitdlat. tauva tiguvdlugulo katsorsarpâ,
13,¹⁶. autdlarkuvdlugulo. ⁵ pilerpordlo okarfigalugit: kia ardlavse ug-
-siutinilūnft siutitūtinilūnft puilassuliamut nákarpat kakínasuásá-
-ngínerpâ sapāme? ⁶ táukuale akinex saperpât. ⁷ neriartorku-
Mák. 12,³⁹. -ssatdle ássersūmik okalugfigai, malugigamigit nerrivingme sag-
-dliujumatdlartut, okarfigalugit: ⁸ katernânut neriartorkunekaruvit
sagdlernut ingísángilatit, ilingnit atarkissaunerussok neriartorku-
-nekarsoralugo; ⁹ tauvalo ilingnigdlo táussumíngalo neriartorku-
-ssissok tikiutdlune ilingnut okakinavok: una avssaeruk; tauvalo
kángusugdlutit tunugdlernut ingísassutit. ¹⁰ kisiáne neriartokune-

-karuvit tunugdlernt ingikiartorit, tauva ilingnik neriartorkussi-
 -ssok tikiúkune okarumárnersok: asassak, sagdlernut igdluámft;
 tauvalo nerekingnut atarkinarsísassutit. ¹¹mássa akitsiniartok ^{18,14.}
 nikanarsísavok, nikanartítordlo akitsísavok. ¹²ãma neriartorku- ^{Mat. 23,12.}
 -ssissine okarfigá: uvdlup kerkanilúnft únúkutdlúnft nerdlfagssioru-
 -vit, tauva íkingutititdlúnft katángutititdlúnft erkardlisitdlúnft nu-
 -nakatititdlúnft písússut neriartorkúsángilatit, táukunúnga ãma
 neriartorkunekásasoralutit, taimalo akilernekásasoralutit. ¹³ki-
 -siáne nerdlfagssioruvit pítsut avataiarsimassutdlo tusiagtutdlo
 tagpítsutdlo neriartorkúkit, ¹⁴tauva pivdluásautit, ilingnut akig-
 -ssakángingmata; akilernekarumárputitdle iluartut makivfiáne.
¹⁵tamánale nerekataisa iláta tusaramiuk okarfigá: pivdluarpok
 neriartúsássok Gútip nálagauvfiane. ¹⁶okarfigále: inuk angisúmik ^{Mat. 22,1-14.}
 únúkut nerdlfagssiorok amerdlasútdlo neriartorkuvdlugit. ¹⁷ne-
 -rivfigssátdlo nagdlilermago kivfane autdpartípá ima okariartor-
 -kuvdlugo neriartorkussanut: kaigitse, tamarmik piarémata.
¹⁸tauva tamarmik taimaekatigíglutik pasinaersárnialerput. su-
 -jugdliup okarfigá: nautsvigsigama takusariakartípara, kínuvigáv-
 -kit pasinaitsúterkuvdlunga. ¹⁹avdlalo okarpok: ugsigit igdlugft
 tatdlimat pisiarigavkit ókátáriartúsaváka, kínuvigávkit pasinaitsúter-
 -kuvdlunga. ²⁰avdlalo okarpok: nuliartárama aggersínaungilanga.
²¹kivfardlo táuna tikíkame nálagke tamatumínga nalunaerfigá.
 tauva igdlup nálagáta kamalerdlune kivfe okarfigá: autdlarasuarit
 nunakarfiup igdluisa akorninut angnerntdlo mingnerntdlo, píft-
 -sutdlo avataiarsimassutdlo tusiagtutdlo tagpítsutdlo maunga í-
 -sertitdlugit. ²²kivfardlo okarpok: nálagak, taimailivok sórdlo
 perkussissutit, sulile inigssakarpok. ²³nálagkavdlo kivfak okarfigá:
 autdlarit avkusinernut ungaluntdlo, iserkuniardlugitdlo, igdluga
 ulivkárkuvdlugo. ²⁴okáupavsilé: angutit ivko neriartorkussauga-
 -luit únúkut nerdlfagssavnik okúmíssersokásángitdlat.
²⁵inugpagssuitdle ingerdlaxatigingmáne kiviarpai okarfigalu-
 -git: ²⁶uvavnut pissup angúnílúnft arnilúnft nulflúnft kitornanílúnft ^{Mat. 10,37.}
 katángutinílúnft nangminerdúnft inússutse pissariakartíkuniuk u-
 -vavnut ajokersugausínaungilak. ²⁷sáningassulingminigdlo erssú- ^{Mat. 10,38.}
 -ngitsox malingnangalo, táuna uvavnut ajokersugausínaungilak.
²⁸kiname ilarse kakivfílorumagune, ingikatdlásángínerpa akigssá
 nautsorssordlugo, inernigssánut atortugssat piginerine? ²⁹túngavi-
 -lersimavdlugo inernex ajuleraluaruniuk takungnigtunut tamanut
 mitautigilerkunane, okarkunagit: ³⁰inuk una igdluliuleraluarame

inernek ajuleká. ³¹ kinalünft kúngiussox sorssugkiartúsagune kú-
-ngimut avdlamut, ingikatdlasángínerpa isumaliordlune, kulínik tû-
-sintilingnik ilakardlune páriartorsínáusanerine ornigtine mar-
-dlungnik kulilingnik tûsintilingnik ilakartok? ³² písínáungíkune
okariartortugssat autdlartítarai ivna sule ungasigkatdlartitdlugo.
erkigsivigssiokatigfngnigssak sujunersiutigalugo. ³³ taimátaox na-
-lingínax ilarse pigissaminik tamanik isumákíngitsox ajokersuga-
-risínáungilara. ³⁴ tarajok ajúngilax; tarajordle kimêrugpat, sumik
Mat. 5,18. Máx. 9,50. kingumut píkunarsarnekasava? ³⁵ nunamutdlünft naggorigsautinut-
-dlünft atortugssaujungnáisavox, igitagssáinavdlunile. tusarsí-
-naussunik siutilik tusardle.

kapitalit 15.

ássersútít: saváumik támaraluartumik, aningaussánguamik támaraluartumik,
ernermik támaraluartumik.

¹ ilángauserissutdle ajortuliartutdlo nalingínait táussumúnga
patdligútarput tusarumavdlugo. ² faristaritdle agdlagkanigdlo ili-
-simassut okalorujulerput okardlutik: úma ajortuliartut ilagsivai
nerekatigalugitdlo. ³ ássersúmigdle matumínga okalugfigai okar-
Mat. 18,12 tt. -dlune: ⁴ kia inúp ilavse untritilingnik savautigdlup táukua ilát
atausex támaiguniuk, ilai arfinek-sisamanik kuligdlit arfinek-sisa-
-matdlo puilassuitsumut kimagdługit támartok újásángínerpá na-
-nitserdlugo? ⁵ naniguniugdlo tipaitsugdlune erssúsavá, ⁶ tikíku-
-nilo ikíngutine nunakatinilo kaerkúsavai okarfigalugitdlo: tipait-
-sokatigisinga, savautiga támaraluartok nanigavko. ⁷ okáupavse:
taimátaox ajortuliartok avdlamik isumatártok atausex kilangme
tipaitsútiginekarnerúsavox iluartunit arfinek-sisamanik kulilingnit
arfinek-sisamanitdlo avdlamik isumatárnigssamik ajorssángitsunit.
⁸ kialünft arnap aningaussánguamik kulínik pigdlup aningaussánguak
atausex támaiguniuk, nanerússerdlune igdlo salísángínerpá ujar-
-dlerkigsárdlunilo nanitserdlugo? ⁹ naniguniugdlo ikíngutine nuna-
-katinilo kaerkúsavai okardlunilo: tipaitsokatigisinga, aningaussá-
-ngonautiga támaraluartok nanigavko. ¹⁰ okáupavse: taimátaox a-
-jortuliartok avdlamik isumatártok atausex tipaitsútiginekarumâr-
-pok Gútip íngilísa sáne.

¹¹ okarpordle: inuk mardlungnik ernexartok. ¹² nukardliup
angúne okarfigá: atátax, pigissangnit avgútigssarsíagssavnik tuní-
-nga. tauva pine táukunúnga avgorpai. ¹³ kingunerssuaringísá-

-gutdlo ernerata nukardliup pine tamaisa katerssorpai nunamut ungasigsumut autdlardlune, tássanilo pigissane nungulugsínarpai kugsalaitsutut iuúvdlune. ¹⁴tamaisale nungúkamigit, kângnerdlo sualugtok nunamut táussumúnga nagdliungmat ajorssalerpok. ¹⁵tauva nunap tamatuma inuisa ilât ornigdlugo átaviginiarpâ, táu-ssumalo nunautiminut autdlartípâ pûlukit párerkuvdlugit. ¹⁶kâr-sitdlarumatdlerpordlo orpigánguit nautstagssartainik pûlukit ne-rissainik, tuninekaranile. ¹⁷tauva ilitsorilerpok okardlune: ata, atátama kivfartortorpagssue nekigssakangártut, uvangale perdli-ngajalerpunga. ¹⁸nikuitdlunga atátaga ornísavara okarfigalugulo: atátax, ajortuliorpunga kilangmut atassumik ilingnutdlo; ¹⁹kingor-na ernernik tainekarnek kíngarkúpunga, kivfartortivit ilátut ití-nga. ²⁰tauva nikuitdlune angúne ornigpâ. sulile ungasigsumf-titdlugo angutâta takulerpâ nâkigingâlerdlugulo, arpagdlunilo kungasiagut ekípâ kunigdlugulo. ²¹erneratale okarfigâ: atátax, ajortuliorpunga kilangmut atassumik ilingnutdlo, kingorna ernernik tainekarnek kíngarkúpunga. ²²angutâtale kivfane okarfigai: ánorâk pitsaunek káisiuk, atititdlugulo, agssangmiumigdlo tunisiuk agssainut, alokutinigdlo isigainut; ²³norrardlo puatdlarsagak kait-dlugo tokúsiuk, nerivdlutalo tipaitsugta; ²⁴ertera una tokugaluardlune kingumut ūmarmat, támaraluardlunilo kingumut nani-ssaungmat. tipaitsulerput tauva. ²⁵ernerale angajugdlex nar-ssamítok, tikilerdlunilo igdlo patdlileramiuk nipilerssortut kâ-vigtutdlo tusarpai. ²⁶tauva kivfat ilât kaerkuvâ aperalugulo suna pivdlugo taimailissunik. ²⁷táussumalo akivâ: nugkat tikiungmat; atátavitdlo norrak puatdlarsagak tokorkuvâ, perkigsù-titdlugo kingumut pigamiuk. ²⁸tauva kamalerpok iserumananilo. taimáitumik angutâ anivox iserkuniardlugo. ²⁹angúnile akivâ okardlune: ata, ukiut taima amerdlatigissut kivfartúkivkit inássu-tititdlo sanerkúsímángisáinardlugit; sulilo savaussárkamigdlúnft tuníngisáinarparma íkingútika tipaitsokatigerkuvdlugit. ³⁰unale ernernit tikiungmat pisit uverssartunut nungúsímavdlugit, tauva norrak puatdlarsagak tokorkuvat pivdlugo. ³¹táussumale okarfigâ: ertera ūmâ, ivdlit najortuínarparma, pigissákalo tamaisa pigátit. ³²kisiáne nuanârutigalugo tipaitsútigissariakarpok, nugkat una tokugaluardlune kingumut ūmarmat, támaraluardlunilo kingumut nanissaungmat.

kapitalit 16.

Jisuse okalugtuartok piligtaussumik iluaitsumik; āma — farisfarit agssuarigatdlar-dlugit — inungmik pisórssuarmik Lāsarusimigdlo pítsumik.

¹āmale ajokersugkane okarfigai: inuk pisók piligtautitakar-tok, táuna únerdlútigát pigissainik nungulugsínartitsinerardlugo. ²tauva kaerkuvá okarfigalugulo: kanok ítumik tusarpunga ilingnik? navsuerniarit piligtáussutsit pivdlugo, kingorna piligtausínaujung-naeravit. ³piligtaussordle táuna ingmine okalulerpok: kanok iliúsaunga, nálagkama piligtaujungnaerkungmanga; agssainek sa-perpunga, kinussarnerdlo igtórpunga. ⁴kanok iliornigssavnik ilisimalerpunga, igdlumingnut ilasiarerkuvdlunga piligtaunivnit pèr-sínekaruma. ⁵tauva nálagkame pissagssakarfigissai nungutdlugit ingmikut kaerkuvai, sujugdlerdlo aperá: kanok agtigissok nálagkama ilingnit pissagssará? ⁶akivá: úlia pátit untritigdlit imát. okarfigálo: agdlagkatit tigúkit, ingitdlutidlo agdlangnasuarit tat-dlimanik kulilingnik. ⁷tauva avdla aperá: ilingníme kanok ag-tigissok pissagssará? akivá: kajússiagssat kórit untritigdlit imát. okarfigálo: agdlagkatit tigúkit agdlagdlutidlo arfinek-pingasunik kulilingnik. ⁸nálagátalo nersorpá piligtaussok táuna iluaitsox silalingmik iliornerardlugo; silap matuma kitornai kaumassup kitornainit silatunerungmata sugissamingnut. ⁹okáupavsiló: ikí-ngutigssarsiuutigisigik pisūssutit iluaitsox, tauva suerúkuvse táukua ilasiarisagáse ininut ítunartunut. ¹⁰mingníkut ilumórtok amerdlasútigútaox ilumórpok, mingníkutdlo ilumūngitsox amerdlasútigútaox ilumūngilax. ¹¹tauva pisūssutit iluaitsox ilumórfígíngikuvsigik piviussox kia ilivsinut páritsavai? ¹²avdlavdlo pé ilumórfígíngikuvsigik nangminigssavsinik kia tunísaváse? ¹³igdlu-

Mat. 6,24. -me kivfaussok nálagkanut mardlungnut kivfartorsínáungilax: ar-dlát ūmigiguniuk áipá asásavá, ardlátdlūnft ungagiguniuk áipá asiginásavá. Gútilo pisūssutidlo kivfartorfígísináungilase.

¹⁴tamákule tamaisa faristarítaox tusarpait, táukua aningausse-ritúgamik mitautigát. ¹⁵okarfigailo: ilivse tássauvuse ingmingnik iluartútítut inuit sāne, Gútvdle ūmatise ilisimavai; mássa inung-

Mat. 11,12 t. -ne akitsissut Gútimut maujungnartarput. ¹⁶inatsisit pruvftitdlo Juánasimut kigdlekarpur, tássángalo ívangílió Gútip nálagauvfiá-nik okalútiginekarpok, nalingínaitdlo angutauserdlutik tássunga

Mat. 5,18. iserniarput. ¹⁷kilauvdle nunavdlo nungúnigssát ajornartoxángíne-ruvok titarníngúp atautsíp inatsisinit katangnigssánit. ¹⁸nalingí-

-nak nulê avitdlugo avdlamik nuliartok arnaunekarpok, nali-
 -ngínardlo uviminit pèrsumik nuliartok arnaunekarpok. Mat. 5,32.
19,9.
Mák. 10,11 t.

¹⁹ inokartok pisórssuarmik, táuna ánorártartok augpatdlarigsu-
 -mik ilupágssiarigsumigdlo, uvdludlo tamaisa nuánârdlune inûvdluái-
 -nartok. ²⁰ pítsoxkartordlo Lāsarusimik atilingmik, táuna isertar-
 -fiata sâne nalassok kilagtorssúvdlune. ²¹ nákálanikutdlo pisór-
 -ssúp nerrivianit nákartut kârsitdlautigiumagaluarpai; kisiáne king-
 -mit aggersarput kilai alugtordlugit. ²² pivordle pítsox tokung-
 -mat, tauva íngilit ákât Aaperâp sânut. ámataok pisórssuax to-
 -kuvok ilissauvdlunilo. ²³ unerivfingmilo issine árdlortíkamigit á-
 -niarissakarame, Aaperât takulerpâ ungasigsumit, Lāsarusilo sâni-
 -tok, ²⁴ tordlulavordlo okardlune: atátax Aaperât-â, nákingínga, Lā-
 -sarusilo autdlartíkiuk, tikerme nûa imermut misugdlugo okara nig-
 -dlersardiuk, matumane ikualassorssuarne erdlókisínexarama.
²⁵ Aaperâvdlle akivâ: erkainiarit ernerera, ajúngitsorsiatit pigagkit inû-
 -titdlutit, Lāsarusivdlo taimaitdlune ajortut pingmagit; mánale táu-
 -na tugpatdlersarnekarpo, ivdlitdlo erdlókisínekarputit. ²⁶ tamá-
 -kulo tamaisa ilavdlugit kuvnex angisók aulajangersagauvok uva-
 -gutdlo ilivsilo akúnivtíne, tamánga ilivsinut ingerdlajumassut sa-
 -persitdlugit, ikángalúnft uvavtínut ikârtokarnavérsitdlugo. ²⁷ o-
 -karpordle: taimáitumik kínuvigâvkit, atátax-â, autdlarterkuvdlugo
 atátama igdluanut, ²⁸ tatdlimanik katángutetekarama; nalunaiavfi-
 -gerkuvdlugit, ániarfingmut matumúnga perkunagit. ²⁹ Aaperâp
 akivâ: Mórzasivdlo pruvfititdlo agdlagait pigait, táuko tusardlisi-
 -gik. ³⁰ sâpâ tauva: nággale, atátax Aaperât-â; kisiáne tokussut
 ilâta ornigpatik avdlamik isumatârkajakaut. ³¹ okarfigâle: Mórsa-
 -silo pruvfititdlo tusángíkunikik ugperisángilâtaok tokussunit ma-
 -kitokaraluarpat.

kapitalit 17.

Jísusip ajokersugkane okáukai aserorsârutinik, isumákêrfingnigtarnigssamik, ugper-
 -ssusekartut pigináussusiánik; kivfaussunik atúngitsútisassunik; pupigsut kulit pu-
 -pêrutikai; Gútip nálagauvía kakugo tikiutisassok, Nálagkavdlo sarkúmerfigssâne
 kanok íkumârtok.

¹ ajokersugkanile okarfigai: aserorsârutekángisínek ajornakaok, Mat. 18,6 t.
Mák. 9,42.
 erkanardle tamákuńga aggersitsissok. ² táuna iluanârnerorkaja-
 -kaok aserorteriviup ujaragssua kungasianut nívingardlugo ímamut
 igitaugune, ukua mingnúnguit ilânik aserorságakarnane. ³ mianer-
 -ssoritse. katángúpitdle ajortuliorfigigpatit inerteruk, avdlamigdlo Mat. 18,
15. 21 t.

isumatârpát isumákêrfigûk. ⁴ajortuliorfigigpatitdlo uvdluínak ar-
-finek-mardloriárdlune, áma uvdluínak arfinek-mardloriárdlune
kingumut ornigpatit okardlune: avdlamik isumatârpunga; tauva
isumákêrfigísavat. ⁵apustilitdlo Nâlagak okarfigât: ugperssu-
Mat. 17,20. -serput nakússagtíssuk. ⁶Nâlagardle okarpok: sínupip nautsfag-
-ssartátut agtigissumik ugperssusekaruvse, figekutdlugssuarmutdlo
ûmúnga okaruvse: nutsugit ímamutdlo íkutdlutit; tauva nâlagku-
-mârpâse. ⁷kia ilavse agssatdlagterissumigdlûnt nerssutautiníg-
-dlûnt pârssissumik kivfakartup kivfane táuna narssamit tikig-
-pat okarfigísanerpâ: nerrivingmut ingíkiartorasuarniarit? ⁸imale
okarfigísángínerpâ: únúkorsiutigssáka piarêrsákit, kiteruserdlutitdlo
kivfartúnga nerisitdlunga imertitdlungalo; kingorna ivdlit nerivdlu-
-titdlo imerumârpútít? ⁹kivfak táuna kutsavigísanerpâ ingminut
suliarerkussat suliaríngmagit? taima isumángilanga. ¹⁰taimátaok
ilivse, ilivsinut suliarerkussat tamaisa suliaríngvísigik ima okaritse:
kivfauvugut atúngitsut, uvavtínut suliarissariakartut suliarávtut.

¹¹pivordlo Jerúsalamut ingerdlagame, tauva Samârialo Galíftalo
avkutigai. ¹²igdlorpángualíngmutdlo isilermat, angutit kulit pupíg-
-sut naláupât, táuko asiane unigput, ¹³nipitigdlo anípaít okardlu-
-tik: Jísuse-â, ajokersuissox, nâkígítigut. ¹⁴takugamígtidlo okar-
3 Mór. 14,2. -figai: palasinut takutíkiartoritse. pivordlo ingerdlatitdlutik, tau-
-va pupêrúput. ¹⁵ilâtdle atausex misígilerame ajorungnaersimav-
-dlune, uterpok, Gútilo únersiutigâ niperssuarmik, ¹⁶kínaminígdlo
patdlorpok isigaisa sánut kutsavigalugulo. tássalo Samâriamíu-
-ssok. ¹⁷Jísuse tauva pílerpok okardlune: pupêrútut kuliúngí-
-nerpat? naungme táuko arfinek-sisamat? ¹⁸avdlamik Gúte nâ-
-langnarsísíavdlugo utertumik ilaxángínamik una avdlanertak ki-
-sime uterpa? ¹⁹okarfigálo: makitdlutit ingerdlagit, ugpernerpit
ánáupátít.

²⁰farisíarítde aperingmáne: Gútip nâlagauvfia kakugo tikiu-
-tísava? akivai okardlune: Gútip nâlagauvfia tikiutísángilak ala-
-pernaerssugagssauvdlune. ²¹ima okásángítlatdlûnt: ata, uvaní-
-pok; imalûnt: ata, íkanípok; imaíngmat ata: Gútip nâlagauvfia
akornavsinípok. ²²ajokersugkanile okarfigai: uvdlut nagdliúkumâr-
-put, tauva inûp ernerata uvdluisa ilât atausex takorusugkumârpase,
Mat. 24,23. takúsanagulo. ²³okarfigiumârpâsilo: ata, uvanípok, imalûnt: ata,
Mák. 13,21. íkanípok. autdlaxínase malingnaunasilo. ²⁴sórdlume ingnâtdlagiak
Mat. 24,27. kilaup isuane ingnâtdlagdlune kaumassartok kilaup isuata áipánut,
taimátaok inûp ernerata íkumârpok uvdlugssamine. ²⁵kisiáne ánia-

-ngártínekaratdlásavok ajagtugauvdlunilo erkardlerfngnit ukuná-
 -nga. ²⁶sôrdlulo Núap uvdluine ítok, taimátaok íkumârpok inûp Mat. 24,37 tt.
 ernerata uvdlugssaine. ²⁷nerivdlutigdlo imerdlutigdlo nuliardlu-
 -tigdlo uvinigput uvdlok táuna tikitdlugo Núap umiarssuarmut
 iserfia, tauvalo ulerssuak nagdliútok tamaisa nungutitdlugit. ²⁸sôr-
 -dlútaok Lútip uvdluine ítok: nerivdlutigdlo imerdlutigdlo pisiv-
 -dlutigdlo tuniniaivdlutigdlo naussugssanigdlo íkússuivdlutik igdlu-
 -liortut; ²⁹uvdlormile Lútip Sútumamit anivfiáne ingnermigdlo 1 Mór. 19,24.
 ikuatdlagsáumigdlo kilangmit siagdlerpok tamaisa nungutitdlugit.
³⁰taimátaok íkumârpok uvdlorme inûp ernerata sarkúmerfigssâne.
³¹uvdlorme táussumane igdlup kânítok arkángíkile pekutine ig- Mat. 24,17 t.
 -dlumítut áisavdlugit; taimátaok nunautiminítok uterniángíkile tu-
 -numinítunut. ³²Lútip nulia erkainiarsiuk. ³³inüssutsiminik á- 1 Mór. 19,26.
 -nagtitsiniartup inüssutse ánaumârpâ, inüssutsiminigdlo ánaissok 9,24.
 inûginartísavok. ³⁴okáupavse: únuame táussumane mardluk si- Mák. 8,36.
 -nigfingme atautsime ínangakatigísáput; ardlât ilasiarinekásavok, Mat. 10,39.
 áipâle kimagáusavok. ³⁵arnat mardluk aserorterekatigísáput; ar- Juán. 12,26.
 -dlât ilasiarinekásavok, áipâle kimagáusavok. ³⁶angutit mardluk Mat. 24,40 t.
 nautsvingmékakatigísáput; ardlât ilasiarinekásavok, áipâle kimagáu-
 -savok. ³⁷sápâtdlo okardlutik: Nâlagak, sume? akivaile: kigdlu- Mat. 24,28.
 -lingmut nagtoragdlit katerssoraraut.

kapitalit 18.

ássersútít: erkartüssissumik uvigdlarnermigdlo, farisíarimik ilángauseisissumigdlo nálag-
 -fingmut tugsíariartortunik; merdlertúnguít Jísusip pivdluarkugai; inûp ánanignigssánut
 piáüssutit ajornakutaussartut; malingnigtáisa usornarsinigssánik; tokutaunigssaminik
 makínigssaminigdlo sujuligtuissox; tagpítsox Jériggup avatínguane tagpígsisíkâ.

¹ámale ássersúmik okalugfigai imáitok pivdlugo: kasusuit-
 -dlune tugsíartuinariakarmat. ²ima okarpok: igdlorpalingme er-
 -kartüssissokartok, táussuma Gúte mianeríngíkâ inungmigdlo ig-
 -tôrissakarnane. ³uvigdlarnerdle tássane igdlorpalingme ítok,
 táussuma ornigpâ okardlune: sakitsaissivnut ínardlernavérsínga.
⁴piumángímersorpordle. kingornale ingmine okalulerpok: uvnit
 Gúte mianeríngíkiga inungmigdlo ígtôrissakarnanga, ⁵taimáitok
 uvigdlarnerup táussuma erdlókisingmanga ínardlernavérsísavara,
 aggersáinardlune nâgdliuínalersexinavânga. ⁶Nâlagak tauva okar-
 -pok: tusarsiuk erkartüssissok iluaitsox kanok okartok. ⁷Gútiv-
 -dle kiníggane ínardlernavérsísángínerpai uvdlúkutdlo únuákutdlo

tordlorfigissine, nauk kamajuíssutigigaluarai? ⁸okáupavse: inar-dlernavérsínasuásavai. kisiáne inûp ernera tikiúkune, ugperner-mik navssârumârnerpa nuname?

⁹ilaitdle iluartûsoralutik ingmingnut tatigissut ilamingnigdlo asigínaissut ássersûmik matumínga okalugfigai: ¹⁰inuit mardluk nálágfingmut majuartut tugsiariartordlutik, áipá farisfariussox áipálo ilángauserissox. ¹¹farisfare ingmikut kekarpox ima tug-siardlune: Gûte-â, kutsavigâvkit inugtut nalingínartut ingínama, arsaissutut, iluaitsutut, arnaunekartutut, ûmatutdlûnft ilángauserissox. ¹²sapâtit akúneráne mardloriardlunga ísingitsaraunga, pimalo tamarmik kulinge túniútarâka. ¹³ilángauserissordlo alisimavdlune kekarpox issine kilangmut ârdlortíkumanagit agdlát, kisiáne sakíssamigut tigdlugpox okardlune: Gûte-â, sáimáunga a-jortiliussunga. ¹⁴okáupavse: táuna igdluminut aterpox iluartû-

Lúk. 14,¹¹. -titauvdlune ivssumánga angnermik; mássa akitsiniartox nikanar-
Mat. 23,¹². -sísavox, nikanartítordle akitsísavox.

Mat. 19,¹³ tt. ¹⁵âmale nálungiat táussumúnga âpait agtorkuvdlugit; ajoker-
Mák. 10, -sugaisale takugamikik avorkârait. ¹⁶Jísusivdle kaerkuvai okar-
13-16. -dlune: merdlertúnguit uvavnut kaigínardlit, pitsailexinasigigdlo; taimáitut Gûtip nálágauvfia pigingmássuk. ¹⁷ilumut okáupavse: nalingínaup Gûtip nálágauvfia merdlertúnguatut píngíkuniuk iser-figísángilâ.

Mat. 19, ¹⁸nálagaussutdlo ilâta aperâ okardlune: ajokersuissok ajú-
16-26. -ngitsok-â, kanox iliúsaunga inûssut nágssáungitsok kingornússa-
Mák. 10, -riumavdlugo? ¹⁹Jísusivdle okarfigâ: sôk ajúngitsumik taivinga?
17-27. avdlamik ajúngitsokángilak, Gûte kisime ajúngitsúvok. ²⁰inássutit
2 Mór. 20, nalúngilatit: arnaunekásángilatit, inuásángilatit, tigdlísángilatit, na-
12-16. -lunaiáisángilatit sagdluvdlutit, atátatdlo anânatdlo atarkíkit. ²¹a-
-kivâle: tamáko tamaisa malingniarpáka merdlertúnivnit. ²²Jísu-
-sivdle tamána tusaramiuk okarfigâ: atausek sule píngilat: pigi-
-ssatit tamaisa akigíkit pítsunutdlo tuniorautdlugit, tauva kilang-
-me pekûtekalerumârputit; tauvalo kaivdlutit malínga. ²³tamá-
-nale tusaramiuk aliasungâlerpox, písôrssúgame. ²⁴Jísusivdle a-
-liasungâlersok takugamiuk, okarpox: ata, Gûtip nálágauvfianut
pinek ajornaussangârmat písûnut. ²⁵mássa katigagtôx merkutip
issâgut putorkutísassok ajornartoxángíneruvok písûmit Gûtip ná-
-lagauvfianut písassumit. ²⁶tamatumíngale tusartut okarput: ki-
-name tauva ánagsínauva? ²⁷okarpordle: inungne ajornartut Gû-

Mat. 19,²⁷ tt. -time ajornángitdlat. ²⁸tauva Pítruse okarpox: ata, tamaisa
Mák. 10,²⁸ tt.

kimagdlugit maligpavtigit. ²⁹ okarfigaile: ilumut okáupavse: inûp kinaussuvdlûnft igdlunilûnft angajorkânilûnft katángutinilûnft nult-
-lûnft kitornanilûnft kimagkalarunigit Gûtip nâlagauvfia pivdlugo,
³⁰ kavséiardlugit kingumut písavai matumane, silavdlo áipâne inû-
-nek nâgssáungitsox písavâ.

³¹ táukule arkanek-mardluk ingminut písípai okarfigalugitdlo: **Mat. 20,17 tt.**
ata, Jerúsalamut majualerpugut, tauva tamarmik nâmagsinekásá- **Mák.10,32 tt.**
-put pruvftitigit inûp ernerá pivdlugo agdlagsimassut. ³² Gûti-
-mik nalussunut písinekásangmat mitautiginekardlunilo asigssor-
-nekardlunilo kitserarnekarldunilo; ³³ iperartorumârpâtdlo tokut-
-dlugulo, uvdlutdlo pingajuáne makíkumârpox. ³⁴ tamákuale ilā-
-nigdlûnft pâsissakángitdlat, okautsitdlo tamáko issertuivait okau-
-tigissatdlo ilisarinagit.

³⁵ pivordle Jêriggo patdlileramiuk, tauva tagpítsox avkusiner- **Mat. 20,**
-me igsiavox kinuvdlune. ³⁶ táussumale inuit sarssugtut tusara- **29-34.**
-migit aperkutigai sussut. ³⁷ tauva nalunaerfigât Jtsuse Nāsará- **Mák. 10,**
-mio kângiutilersox okautigalugo. ³⁸ tordlulavox tauva okardlune: **46-52.**
Jtsuse-â Dâvip ernerá, nâkigínga. ³⁹ sujulerssortutdle avorkârât
nipangerkuvdlugo; táunale angnerungârtumik tordlulavox: Dâvip
ernerá úmâ, nâkigínga. ⁴⁰ tauva Jtsuse unigpox ingminutdlo pi-
-serkuvdlugo; patdlilermanilo aperâ okardlune: ⁴¹ kanox iliorfiger-
-kuvit uvavnut? akivâ: Nâlagak, tagpigsiserkuvunga. ⁴² Jtsusivdlo
okarfigâ: tagpigst, ugpernerpit ánáupâtít. ⁴³ tássángáinardlo tag-
-pigsilerpox maligdlugulo Gûtilo únersiutigalugo. inuitdlo issigi-
-ssut tamarmik Gûte nersorpât.

kapitalit 19.

Saggíuse; mfininik kulínik kivfanut pârititanik ássersût; Jtsuse Jerúsalamut iseriar-
-tortox; Jerúsalat kíssatigigâ; nâlagfingme nuisitsissut anisíkai.

¹ tauva iserdlune Jêriggo avkutigâ. ² atalo, angut tássanítok
Saggíusimik atilik, ilángauserissut angnertaisa ilât, písússordlo.
³ táussumalo Jtsuse takujumatdlarpâ kinaunersox, saperdlunile i-
-nungnit, timimigut mikissûgame. ⁴ arpagdlunilo sujuarpox fige-
-kutdlugssuarmutdlo kavivdlune takujumavdlugo; tássúnarkúsang-
-mat. ⁵ Jtsusilo tássunga pigame árdlordlune takulerpâ okarfi-
-galugulo: Saggíuse-â, arkarasuarit, igdlut uvdlume uníngavigísa-
-gavko. ⁶ tauva arkarasuarpox ilagsivdlugulo tipaitsugdlune.
⁷ takugamíkulo tamarmik okalorujulerput okardlutik: angúmut a-

-jortuliartumut iserpok igdlusímavigiumavdlugo. ⁸ Saggtusile u-
-nigpok Nálagak okarfigalugo: ata, Nálagak, pigissama agfai
pftsunut túniúpáka, kimigdlo iláingainivkut ínardliortitsigaluaruma
sisamariardlugo taorsísavara. ⁹ Ísusivdle okarfigá: uvdlume ino-
-kutigít uko ánássutigssarsíp, unátaok Aaperáp kinguáringmago.
Mat. 18,11. ¹⁰ mássa inúp ernera tikiúpok támartut ujasavdlugit ánáusavdlu-
1 Tim. 1,16. -gitdlo.

¹¹ tamánale tusarmássuk, ámataok ássersút okauserá, tássa
Jerúsálát patdlileramiuk, isumakarmatalo Gútip nálagaufía kilá-
Mat. 25, -nguamik erssersitáusassok. ¹² taimáitumik okarpok: inuk pingár-
14-30. -tok nunamut ungasigsumut autdlartok nálagaufík pigilisavdlugo
utísavdlunilo. ¹³ kivfamile ilait kulit kaerkuvai tunivdlugitdlo
mfninik kulinik okarfigalugitdlo: niuvernariitse tikitserdlunga.
¹⁴ ínugtaisale úmigssoramíko okariartortugssat autdlartípait ki-
-ngornagut okarkussivdlutik: táuna uvavtínut nálagaorkúngilarput.
¹⁵ pivordlo nálagaufík pigilersimavdlugo tikíkame, kivfane táuko
aningaussanik tunissane kaerkorkuvai niuvernermikut pisiait ilisi-
-majumavdlugit. ¹⁶ tauva sujugdlek savssarpok okardlune: nála-
-gak, mfnitutit mfninik kulinik kingunigssiorpok. ¹⁷ okarfigá tau-
-va: kujanak ajúngitsumik kivfaussutit, mingníkut ilumóravít ná-
-lagáusautit igdlorpalingnut kulinut. ¹⁸ áipálo aggerpok okardlu-
-ne: nálagak, mfnitutit mfninik tatdlimanik ílatárpok. ¹⁹ táussu-
-múngátaok okarpok: ivdlítaok igdlorpalingnut tatdlimanut iverti-
-táusautit. ²⁰ avdlalo aggerpok okardlune: nálagak, takuvat, auna
mfnitutit, tamána kákigsáumut torkorsimagiga, ²¹ sujóragigavkit,
angutausersúgavit; ílingísatit tigussarpatit katerssuissardlutitdlo
siaruarterivfigíngisangne. ²² táunale okarfigá: karnit najorkutara-
-lugo erkartúsavavkit ajortumik kivfaussutit úmá, ílisimagangma
angutausersússunga, ílingísáka tigussaríka katerssuissardlungalo
siaruarterivfigíngisavne, ²³ suvdlutit tauva aningaussautiga túniú-
-ngiliuk aningausserivfíngmut, tikíkuma tauva piniarkajariga aki-
-liutinik ílasimassok. ²⁴ tauva najuissut okarfigai: mfnisiánik ar-
-sársiuk túniutdlugulo kulinik mfnutilíngmut. ²⁵ (táukualo sápat:
Lúk. 8,18. nálagak, mfninik kulinik pekarpok.) ²⁶ okáupavsime: pekartok tu-
Mat. 13,12. -nínékásavok, pekángitsordle arsárnékásavok pianik agdlát. ²⁷ ív-
Mák. 4,26. -kule kíngarssortika uvavnik íngmingnut nálagaorkussíngitsut
káisígik, íssígítídlungalo tokúsígik.

Mat. 21,1-11. ²⁸ taimalo okarame sujulerssordlune Jerúsálámut majualerpok.
Mák. 11,1-10.

²⁹ pivqrdlo Bitfágilo Bitánialo patdlileramigit kákak úliap káká- **Juán. 12,**
 -nik tainekartok tikilerdlugo, tauva ajokersugkame ilait mardluk **12-15.**
 autdlatípai okardlune: ³⁰ autdlatitse nunakarfigmut sujunivsinī-
 -tumut, tássungalo piguvse nâpísavarse siutitûp norrâ pitugsima-
 -ssok, táussuma kânut inungmik ingítokángisáinartok; pitûssaer-
 -dlugo aggiúsiuk. ³¹ imalo aperigpase: sôk pitûssaerpisiuk? tauva
 ima akiumârpuse: Nâlagkap atúsangmago. ³² autdlatitátdle aut-
 -dlatput, nâpitsivdlutigdlo sôrdlo okarfigigátik. ³³ norrardle pitû-
 -ssaermássuk nâlagaisa aperait: sôk norrak pitûssaerpisiuk? ³⁴ a-
 -kivaitdle: Nâlagkap atúsangmago. ³⁵ Jfsusimutdlo aggiúpât, áno-
 -rámingnigdlo norrak kagdleramíko Jfsuse kânut ingitípât. ³⁶ i-
 -ngerdlatitdlugule ánorássatik avkutigssânut isuvterpait. ³⁷ tauvalo
 úliap kákâta ateriâ tikilermago, ajokersugarpagssuisa tamarmik ti-
 -paitsugdlutik Gûte únersiutigilerpât niperssuarmik, kivdlingnar-
 -nartuliat takussatik tamaisa pivdlugit, okardlutik: ³⁸ pivdluardle
 kúnge Nâlagkap arka pigalugo tikiútok; erkigsilit kilangme, nâ-
 -langnartitsilit kutsingnerme. ³⁹ faristaritdlo inungnut ilaussut i-
 -lâisa okarfigát: ajokersuissox, ajokersugkatit inertíkit. ⁴⁰ akivailo
 okardlune: okáupavse: uko nipangeraluarpata ujarkat nivdlísáput.
⁴¹ igdlorpagssualigdlo patdlilerdlugo takuleramiuk kíssatigá o-
 -kardlunilo: ⁴² ilumutdle ivdlítaox sule mánakutdlúntf uvdlungne
 ilisarigugko erkigsíssutigssaraluit; mánale issingnut issertorsimavok.
⁴³ taimáitumik uvdlut ilingnut nagdliúkumârpút, tauva kíngarssor-
 -tívit ungalok kagssorarumârpât kaujatdlagdlutit ilujumârdlutitdlo
 tamagingnitdlo angnikitdliortitdlutit, ⁴⁴ suerutdlutitdlo ivdlit kitor-
 -natitdlo ilingnitut ujarkanigdlo kalerfigsuerutdlutit, imáitok piv-
 -dlugo: takusarnekarfigissat ilisaríngínagko.

⁴⁵ nâlagfingmutdlo iserpok, tássanilo nuisitsissut pisiniartut- **Mat. 21,12 t.**
 -dlo anisilerpai ⁴⁶ okarfigalugitdlo: agdlagsimavok: igdluga tug- **Mák.11,15tt.**
 -siartarfiuvok; ilivsiile ujajavfingortíparse. ⁴⁷ uvdlutdlo nungut- **Is. 56,7.**
 -dlugit nâlagfingme ajokersuissarpok. palasiuneritdle agdlagka- **Jer. 7,11.**
 -nigdlo ilisimassut inuitdlo pingártortaisa tokúnialuarpât, ⁴⁸ nav- **Mák. 11,18.**
 -ssāngitdlatdle kanok iliornigssamingnik, inuit tamarmik nipínga-
 -vigingmássuk tusarumavdlugo.

kapítalit 20.

pigínáussusekarfianik palasiunerit Jísuse aperigát; vínekutilerissunik sorkusaitsunik ássersút; aningaussamik akilerárutigssamik; tokussut makivfigssáne nuliaringnek atúsángitsok; Kristuse kia ernerigá; farisíarinik agssuardlersok.

- Mat. 21, ^{29-27.} ¹pivordlo uvdlut táukua iláne, inuit nálagingme ajokersor-
 Mák. 11, ^{27-28.} -magit ívangkíliulo okalútigalugo, tauva palasiunerit agdlagkanig-
 -dlo ilisimassut patdligúput utorkaunertat ilagalugit, ²okalugfi-
 -gilerpátdlo okardlutik: kanok ítumik pigínáussusekardlutit tai-
 -mailiorpit? kialúnft tamatumínga pigínáussusekartípátit? ³aki-
 -vaile okardlune: uvangátaok aperísavavse atautsimik; tamatumí-
 -nga okarfigisinga: ⁴Juánase kuississarame kilangmitdlúnft inung-
 -nitdlúnft taimáissutekarpa? ⁵tauva isumaliorput okardlutik: ki-
 -langmit pisimaneraruvtigo okásavok: sórme tauva ugperíngilisiuk?
⁶inungnitdle pisimaneraruvtigo inuit tamarmik ujarakanik mitdlú-
 -savátigut, Juánase pruvftiutitdluinarmássuk. ⁷akivátdlo sumit
 pissok nalugigtik. ⁸Jísusip tauva okarfigai: taimáitumik uvangá-
 -taok okarfigísángilavse kanok ítumik pigínáussusekardlunga tai-
 -mailiortunga.
- Mat. 21, ^{38-46.} ⁹inungnutdle okalulerpok ássersúmik matumínga: inuk ví-
 Mák. 12, ^{1-12.} -nekutiligssamik nautsviliortitsissok, naussorigsaissunutdlo átar-
 -tortíkamiuk nunamut⁹ avdlamut autdlarpok tássanímersorumav-
 -dlune. ¹⁰nagdlermagulo kivfak autdlartípâ naussorigsaissunut,
 vínekutit inerititaisa ilainik tunerkuvdlune; naussorigsaissutdle u-
 -natarpát, angerdlartípátdlo sokartínago. ¹¹ámátaok kivfak avdla
 autdlartípâ, táukuale táunátaok unatarpát mitautigalugulo, anger-
 -dlartípátdlo sokartínago. ¹²ámátaok pingajugssát autdlartípâ,
 táukuale táunátaok ikilerpát silatánutdlo ajagtordlugo. ¹³tauva
 nautsviup inua okarpok: kanok iliúsaunga? ernerá asanartok aut-
 -dlartíkumárpara; táuna takuguníko igtóriumárnerpát. ¹⁴nausso-
 -rigsaissutdle táuna takugamíko isumaliokatigilerput okardlutik:
 tássa kingornússissugssak; kâ, tokokisigo, kingornússagssaralue
 tauva pigilísagavtigik. ¹⁵ajagtorpátdlo nautsviup silatánut to-
 -kutdlugulo. tauva nautsviup inuata táuko kanok písavai? ¹⁶ti-
 -kiutdlune naussorigsaissut táuko nungutitdlásavai nautsvígdlo
 avdlanut pisitdlugo. tamánale tusaramíko okarput: taimailina-
 -vérdle. ¹⁷táussumale issigai okardlune: kanorme tauva ípat uko
 tugs. 118, ^{22.} agdlagsimassut: ujarak igdluliortut sugssaríngisát tekerkugssángor-
 -dlune ujaraulerpok? ¹⁸ujarkap táussuma ordluvfigissine arkunar-

-tísavá, nákarfigissanilo sekumitdluínásavá. ¹⁹ palasiuneritdle agdlagkanigdlo ilisimassut tiguniaraluarpát taimailissúkut, inuitdle ersigait; malugigamíko ássersūmik tamatumínga pigátik.

²⁰ alapernaerssorpátdlo, kokagssíssugssatdlo autdlartípait i- Mat. 22,
16-22.
Mák. 12,
18-17.
-luartússárníásassut, okautsinik pissariniarkuvdlugo, sujulerssui-
-ssunut nunavdlo nálagáta píssauneranut pisíkumavdlugo. ²¹ ape-
-rátdlo okardlutik: ajokersuissook, ilisimavavgít iluartumik oka-
-lugdlutit iluartumik ajokersuisstit, inúvdlo táunáussusia sokuti-
-gíngíkit, Gútidle avkutigerkussá ajokersútigít ilumórtumik.
²² kaisare akilerárutinik tunissaravgít iluarpalūnt iluángilalūnt?
²³ perkuserdlugssusiatdle malugigamiuk okarfigai: sóx ússerpisi-
-nga? ²⁴ aningaussánguak takulara; kia ássinganik kialo titarku-
-ssainik pilernekarpa? akivátdle okardlutik: kaisarip. ²⁵ tauva o-
-karfigai: taimáitumik kaisare tunisiuk kaisarip pigssánik, Gútilo
Gútip pigssánik. ²⁶ okautsimigdlo pissarinex saperpát inuit tusá-
-titdlugít, akíssutálo tupigusútigalugo nipangerput.

²⁷ satusfaritdle makivfigssakángitsumik okartartut ilaisa or- Mat. 22,
23-33.
Mák. 12,
18-27.
5 Mór. 25,5.
-nigpát aperalugulo okardlutik: ²⁸ ajokersuissook, Mórsasip ima
agdlagfigátigut: angutip angajua nulialik tokugpat kitornakarnane,
tauva nulia nukáta písagá katángúne kinguágssiordlugo. ²⁹ tássa
nukarít arfinex-mardlússut. sujugdlerstát nuliarame kitornakarna-
-ne tokuvok. ³⁰ nulialo áipáta pigamiuk táunátaok kitornakarnane
tokuvok. ³¹ tauva pingajuata pivá; taimátaok táukua arfinex-mar-
-dluk tamarmik pivát, kitornakarnatigdlo tokúput. ³² táukuale
tamarmik kingornatigut arnartaok tokuvok. ³³ tauva makivfigssak
nagdliugpat, kia táukua ardláta nuliarilisavá? mássa arfinex-mar-
-dlúvdlutik nuliarigaluarát. ³⁴ Jísusivdlo akivai okardlune: silap
matuma kitornai nuliardlutigdlo uvinigtarput; ³⁵ silavdle áipánik
tokussutdle makivfigssánik pigssakartugssautitaussut nuliaratig-
-dlūnt uvinísángitdlat; ³⁶ kingorna tokusínáungínamik, íngilit ássi-
-gísagamíkit, Gútidle kitornaringmatik, tássa makivfiup kitorna-
-ringmatik. ³⁷ tokussunigdle makíkumártunik Mórsasísaok nalu- 2 Mór. 3,6.
-najaivok kakitdlarnakutaussat okautiginekarmata, Nálagak taiga-
-miuk Aaperáp Gútianik lisávdlo Gútianik Jákuvdlo Gútianik.
³⁸ mássa Gúte tokussut Gútigíngilát, inússutdle Gútigát; táussu-
-múnga tamarmik inúngmata. ³⁹ tauva agdlagkanik ilisimassut
ilaisa akivát okardlutik: ajokersuissook, okardluarputit. ⁴⁰ kingor- Mat. 22,46.
-nalo sumik aperssornek saperpát.

⁴¹ okarfigaile: kanorme okartarpat Kristuse Dâvip ernerigá? Mat. 22,

41-45.

-marratigingnigtugssauterkuvdluse inúvdlo ernerata sâne kekar-
-tuartugssauterkuvdluse.

Mat. 21,17; ³⁷ uvdlukutdle nálágfingme ajokersuissarpok, únuakutdlo a-
Juán.8,1 t. -nivdlune kákamut úliap kákánik taissagānut únuiartortarpok.
³⁸ inuitdlo tamarmik uvdlakut nálágfingmut ornigtarpát tusaru-
-mavdlugo.

kapitalit 22.

Jútarse anogaussanik akilersitdlune palasiunernut angersok Jísuse pískumavdlugo;
Jísuse apustillnilo pórskisiortut; nerdlivine ivdlernartok atorkártíká; písissigssami-
-nik erkanártok; apustilit saxitsautigigát kina ardlartík angnerutínékásassok; Pítruse
miserratigingnigkumártok; Jísuse Gítaímaninítok; písnékartok; Pítrusaip miserratigi-
-ssará; kivfat mitautigigát; palasiunerit atautsimékataisalo kigdliorát.

Mat. 26,1 tt. ¹ nagdliússivigdle sérnakángitsunik tímiussartortarfik kanig-
Mák. 14,1 t. -dlissok, pórskimik taissak. ² palasiuneritdlo agdlagkanigdlo ili-
-simassut isumaliorput kanok ilivdlutik tokúsagigtík, inuit ersigi-
Juán.13, ³ Sātánivdle pulavá Jútarse Iskáriúmik atekusilik, táu-
-kua arkanex-mardluk ilagissát. ⁴ táunalo autdlarpok palasiune-
Mat. 26,14 tt. ⁵ rit okalokatigalugit pârssissutdlo nálágait, kanok ilivdlune táu-
Mák. 14,10 t. -kunúnga písisagine. ⁶ tauva tipaitsulerput, akuerátldo aningau-
-ssanik tuniumavdlugo. ⁷ tamatumíngalo angerpok, nautsorssui-
-vordlo táukunúnga pískumavdlugo inokangártínago.

Mat. 26,17 tt. ⁸ uvdlordle sérnakángitsunik tímiussartorfik nagdliungmat
Mák. 14,12 tt. savárkamik pórskisiutigssamik tokutsivigssak, ⁹ tauva Pítrusilo Juá-
-nasilo autdlartípai okardlune: savárák pórskisiutigssarpup piarérsa-
-riartorsiuk nererkuvdlutigo. ¹⁰ aperátldle: same piarérsaerkuvisigut?
¹¹ akivailo: ata, igdlorpagssualingmut iseruvse inúp imertausissar-
-tup naláukumárpáse, táuna maligsiuk igdlumut iserfigissānut,
¹² igdluvdlo táussuma nálágá okarfigisiuk: ajokersuissup ima ape-
-rerkuvátit: sumípa ine savárkamik pórskisiutigssamik nerivfig-
-ssara ajokersugkáka ilagalugit? ¹³ táussumalo inerssuarmik igdlup
kánítumik ingivfilersorsimassumik únorsúkumárpáse; tássane pia-
-rérsaigitse. ¹⁴ autdlaramigdlo taima ítok nápipát sórdlo okar-
Mat. 26,20 tt. ¹⁵ figigátik, savárárdlo pórskisiutigssak piarérsarpát.
Mák. 14,22 tt. ¹⁶ nagdler-
-magulo ingípok apustilit táuko arkanex-mardluk ilagalugit.
¹⁷ okarfigailo: kilanákaunga savárkamik pórskisiutigssamik matu-
-mínga nerekatigiumavdluse ániartínanga. ¹⁸ okáupavsimé: ki-
-ngorna tamatumínga nerísáisaunga Gútip nálágauvfiane námagsi-
-nekarserdlogo. ¹⁹ ermuserdlo tiguvá, kujavdlumilo okarpok: tigu-

-siuk imá ilivsinut avgordlugo. ¹⁸ okáupavsime: imísáisaunga vine-
 -kutip inheritítánit Gútíp nálagauvfia tikiutserdlugo. ¹⁹ timiussardlo
 tiguvá, kujavdlunilo avgorpá táukunúngalo túniutdlugo okardluni-
 -lo: tássa timiga pivdluse túniúnexartox; taimailiortaritse er-
 -kaivdlunga. ²⁰ taimátaox ermusek tiguvá, únúkut nerigamik so-
 -raeramik, okardlunilo: ermusek mána tássa tastamantiták auv-
 -kut pivdluse kuissúkut. ²¹ atale, pisitsissigssama agssai nerri-
 -vingmékaticgáka. ²² inúvdlo ernerá ingerdlagaluarpox perkussax
 nâpertordlugo; erkanardle inuk táuna pisitsissá. ²³ tauva aper-
 -ssortautekatigîssutigilerpât kina ardlartik taimailiorumârnersok.
²⁴ âmále saxitsautigilerpât kina ardlartik angnerutínekásassok. ²⁵ o-
 -karfigaile: inuixatigît kúngísa nálagauvfigissarpait, nálagker-
 -sortaitdlo sáimáussissunik tainekararaut. ²⁶ ilivsile taimáisingi-
 -lase; angnertarsile nukardlersut ísavok, sujulerssuissordlo kiv-
 -fartortutut ísavok. ²⁷ kiname angneruva nerrivingme igsiassor-
 -dlúnt kivfartortordlúnt? nerrivingme igsiassok ilá? uvangale a-
 -kornavsiné kivfartortutut ípunga. ²⁸ ilivsile uvavne aulajaitsúvuse
 ússernekartitdlunga. ²⁹ nálagauvfigdlo ilivsinut pigissagssaritíku-
 -márpara, sórdlo atátama uvavnut pigissagssaritíká, ³⁰ nerrivivne
 nererkuvdluse imerkuvdlusilo nálagauvfigvne, igsiavfingnilo kiláling-
 -ne igsiarkuvdluse, Israîlip nagguvekatigîgsortai arkanek-mardlú-
 -ssut erkartórkuvdlugit. ³¹ Nálagardle okarpox: Símtút, Símtút-á,
 ata, Sâtanip píumagaluaráse, nákalagterumavdluse sórdlo kajú-
 -ssiagssat pissartaráit. ³² uvangale tugsiúpavkit ugperssutsit so-
 -raerkunago; kaxugulo sâgkuvit katángutitit nakússagítkit. ³³ sâ-
 -pále: Nálagak, parnaerússivingmutdlo tokumutdlo áiparisínângor-
 -pavkit. ³⁴ okarpordle: Pítruse-á, okáupavkit: tingmiautit angu-
 -tiviartát uvdume kardlúsángilak, kisiáne pingasoriardlutit miser-
 -ratigigungma ilisarinanga okardlutit. ³⁵ okarfigaile: autdlartí-
 -tarângavse aningaussalívekartínase takuarfekartínasilo kamilissar-
 -tínasilo, atugagssavsinik ajoressartarpise? akivátdle: nágga. ³⁶ tau-
 -va okarfigai: mánale aningaussalívekartup nagsardliuk, takuarfe-
 -kartordlo taimatut iliordlune; pekángitsuvdle kagdleráune aki-
 -giliuk panasiniardlune. ³⁷ okáupavsime: ukútaox agdlagsimassut
 uvavnut erkúsáput: pímerdlugtenut ilaliússauvok; uvanga pivdlu-
 -nga agdlagsimassut námagtivfigssakarmata. ³⁸ tauva okarput:
 Nálagak, ata, tamássa panat mardluk. akivaile: námagpok.
³⁹ tauva anivok, ilerkunilo atordlugo úliap kákánut piartor-
 -pok; ajokersugaisale maligpátaox. ⁴⁰ tássungale pigame okarfigai:

Mat. 26,29.

Mák. 14,25.

Mat. 26,26 tt.

Mák.14,22tt.

1 Kor. 11,

28 tt.

Mat. 26,21 tt.

Mák.14,18 tt.

Juán.13,21tt.

9,46.

Mat. 20,25 tt.

Mák.10,42tt.

Mat. 19,28.

Mat.26,33 tt.

Mák.14,29tt.

Juán. 13,

36 tt.

Is. 53,12.

Mat. 26,30.

Mák. 14,26.

Juán. 18,1.

Mat. 26,³⁶ tt. tugsíartse, ússernartumut perkunase. ⁴¹ tássángáinardlo kimagpai
 Mák. 14,³² tt. miloriarnertut ungasígsigissumut, sêrkúmerdlunilo tugsíarpok o-
 -kardlune: ⁴² atátax, píumaguvit ermusek una uvavnit pèruk; u-
 -vangale perkussara pinane ivdlit perkussat pile. ⁴³ íngilivdle kí-
 -langmit sarkúmerfigá nakússagtítdlugulo. ⁴⁴ agsorúngáleramilo
 angnermik tugsíangálerpok; kiagungnerile sôrdlo kutit auit nuna-
 -mut nákartartut. ⁴⁵ tugsíarsimavdlunilo níkuíkame ajokersugkane
 tikípai aliasungnermit sinigtut. ⁴⁶ okarfigailo: suvdluse sinigpise?
 níkuítldluse tugsíartse, ússernartumut perkunase.

Mat. 26. ⁴⁷ sulilo okalugtítdlugo tássauko ínuit, táunalo Jútarsímik
^{47-50.} taissak táukua arkanek-mardluk ílát sujornatígut íngerdlasok,
 Mák. 14, táussuma Jísuse ornígpá kuníkgumavdlugo. ⁴⁸ Jísusívdle okarfigá:
^{43-52.} Jútarse-â, ínúp ernera písiníarpiuk kuníngmik nalunaerdlugo?
⁴⁹ najortaisale kanok ílágílgútuartok takuleramíko, okarfigát: Nála-
 -gak, panásanerpavut? ⁵⁰ ílátalo palasiunerup kívfá panarpá ta-
 -lerpígdlianík síutaerdlugo. ⁵¹ Jísusívdle sápai okardlune: tama-
 -tumúna agdlát ílagínaígitse. síutálo agtordlugo ajorungnaersípá.
⁵² palasiunerítidle nálagfíngmígdlo párssíssut nálagaisa utorkau-
 -nerítldlo katerssorfíngmáne Jísusíp okarfigái: sôrdlo ínungníar-
 -tumut aníssuse panalíssardluse unatausíssardlusílo. ⁵³ uvdlut
 tamaisa nálagfíngme najortaravse ísagfíngílavsínga; tamássale
 táimáílvífk pígíssarse tártuvdlo píssaunera.

Mat. 26,⁵⁷ t. ⁵⁴ tígugamíkule autdlarúpát palasiunerup ígdluanut ísertít-
 Mák. 14,⁵⁸ t. -dlugo; Pítrusívdle asíanít malígpá. ⁵⁵ íngnerdle íkumatípát íg-
 Juán. 18,^{15.} -dlorssúp kaujaluíssáta kerkane, atautsímutdlo íngíput, Pítrusílo
 Mat. 26, akornánut íngípok. ⁵⁶ arnavdle kívfáussup takugamíuk íngnerup
^{69-75.} Mák. 14, saníane ígsíassok, íssígíuardlugo okarpok: unátaok ílagá. ⁵⁷ mí-
^{66-72.} Juán. 18, -serratígále okardlune: arnak-â, ílísaríngílara. ⁵⁸ kíngunínguagut-
²⁵ tt. -dlo avdlap takuvá okardlunilo: ívdlítaok táukua ílagátít. Pítru-
 -síle okarpok: ínuk-â, táunáungílanga. ⁵⁹ kíngunítsíágutdlo nalu-
 -naerkútap akúnera atausek mígssíliermago, avdlap ugpernarsar-
 -pá okardlune: ílumut táunátaok ílagá, Galíltamíungmat. ⁶⁰ Pí-
 -trusíle okarpok: ínuk-â, okautígíssat naluvara. sulílo okalugtít-
 -dlugo táuváínak tíngmíautít angutívíartát kardlorpok. ⁶¹ táuva
 Nálagak kívíarpok Pítruse íssígalugo; Pítrusívdlo erkáilerpá Ná-
 -lagkap okausía, okarfíngmáne: tíngmíautít angutívíartát kardlor-
 -tínago píngasoríardlutít míseratígímárpáma. ⁶² táuva Pítruse
 anívdunílo kíangálerpok.

⁶³ angutitdlo Jtsusimik tigumiartut mitautigát unatardlugulo; Mat. 26,⁶⁷ t.
⁶⁴ uligdlugulo knâgut isagpât aperssordlugulo okardlutik: erkui- Mák. 14,⁶⁵
 -niarit, kia patigpâtít? ⁶⁵ avdlanigdlo amerdlasûnik kakajarát.
⁶⁶ kaulermatdlo inuit utorkaunertait palasiuneritdlo agdlagkanig-
 -dlo ilisimassut katisimajartulerput, kigdliuivfingmingnutdlo ma-
 -juartípât ⁶⁷ aperialugulo: Kristusiuvit? okarfigitigut. akivaile: o- Mat. 26,⁶³tt.
 -karfigigaluaruvse ugperísángilavsinga, ⁶⁸ aperssoraluaruvsilo aki- Mák. 14,⁶¹tt
 -sángilavsinga iperásanangalo. ⁶⁹ matuma kingornagut inûp erne-
 -ra igsiásavok Gûtip píssaunerata talerpiata tungâne. ⁷⁰ tauva
 tamarmik okarput: táunauvime Gûtip ernera? akivaile: sórdlo o-
 -kartuse, táunauvunga. ⁷¹ táukule okarput: avdlamik nalunaiáu-
 -mik pissariakarnerpa? nangminex tusaravtigo karnanít.

kapitalit 23.

Jísuse Pilátusimut autdlarúkát, áamátaok Herútasimut; Pilátusip kisa erkartüssúmik
 okardlune sáningassulingmut kikiagtorkugá; tokutikiartortok arnat malingnigtut kia-
 -gát; sáningassulingmut kikiagtugauvdlune anerningersok; issigingnártut Gúte
 nálagnartíkát aliasugdlutigdlo; timá ilinekartok.

¹ tauva tamarssuarmik nikuíput Pilátusimutdlo autdlarutdlu- Mat. 27,1 t.
 -go; ² pasigdlilerpátdlo okardlutik: una malugárput inuit kigdlor- 11-14.
 -mut sâgtíkai, akilerárutitdlo kaisarimut túniútarkúngíkai, okarame Mák. 15,1-5.
 Kristusiuvdlune kúngiussok. ³ Pilátusivdle aperá okardlune: iv- Juán. 18,
 -dlit táunauvit Jútít kúngiat? akiválo okardlune: sórdlo okartutit. 28. 33.
⁴ tauva Pilátuse palasiunernut íungnutdlo okarpok: inuk táuna
 patsisaussumik navssârfingilara. ⁵ táukule sukagtikiartorput
 okardlutik: inuit pikigtorssuángortípai, ajokersuigame Jútíame ta-
 -marssuarme Galilíamit pilerdlune tamaungalo agdlát. ⁶ Pilátu-
 -sile Galilíamik tusarame aperkutigá inuk táuna Galilíamiunersok.
⁷ ilisimaleramiugdlo Herútasip nálagkersugaisa ilagigát, Herútasi-
 -mut autdlarorkuvá, táunátaok uvdlune táukunane Jerúsalamíng-
 -mat. ⁸ Herútasivdle Jísuse takuleramiuk tipaitsungálekaok, ka-
 -ngale takujumagaluaramiuk, táussumínga tusagkane amerdlaking-
 -mata, neriugkamilo nalunaerkúmik táussumúna pissumik takú-
 -sasoralune. ⁹ tamalánigdlo aperssorpá, táussumale súnguamig-
 -dlúnt akíngilá. ¹⁰ palasiuneritdle agdlagkanigdlo ilisimassut tá-
 -ssane kekardlutik pasigdlingárpât. ¹¹ Herútasivdle katerssane
 ilagalugit asigínarpá mitautigalugulo, ánorámigdlo kakortumik u-
 -ligdlugo kingumut Pilátusimut. autdlarorkuvá. ¹² uvdlok táuna

Pilátusilo Herútasilo ikíngutigflerput, sujornagut kíngartíggalua-ramik.

- ¹³Pilátusivdle palasiunerit sujulerssuissutdlo inuitdlo ataut-simut kaerkuvai ¹⁴okarfigalugitdlo: inuk una uvavnut pisíparse inungnik kígdlormut ságtitsinerardlugo. atalo, najortitdluse kíg-dlisoraluariga, patsisaussumigdle táussumúnga pasígdlíutigíssav-sínik navssárfíngílarara inuk táuna, ¹⁵Herútasivdlúnt náme; táu-ssumúnga autdlartíkaluaravse, atalo, kanok ílíungílak tokorkussí-ssutigssamik. ¹⁶taimáitumik pítdlatsiarsínardlugo íperásavara. ¹⁷mássalo nagdlíússivíkut nungutdlugit [pítdlagagssaugaluax] atau-
- Mat. 27, ^{15-26.} -sex táukunúnga íperásagá. ¹⁸tamarssuarmigdle nívdliáput okar-
Mák. 15, ^{6-15.} -dlutik: una pèruk, Barapa uvavtínut íperaruk. ¹⁹táunale par-
Juán. 18, ^{39 tt.} -naerússaussok perdlíortut ígdlorpagssualingme pílersimassut píssutigalugit inuartardlo píssutigalugo. ²⁰tauva Pilátusíp tordlu-lavfígírkígpai Jísuse íperarumavdlugo. ²¹táukule tordluláput o-kardlutik: kíkíagtoruk, sáningassulingmut kíkíagtoruk. ²²pinga-jugssánigdle okarfigai: sumingme una ajortulíva? patsisaussumik tokorkussíssutigssamik navssárfíngílarara; taimáitumik pítdlatsiar-sínardlugo íperásavara. ²³niperssuarmigdle angísúmik ínátuínar-pát sáningassulingmut kíkíagtorkuvdlugo; táukualo palasiunerit-dlo níperssuat artornarsíartorpok. ²⁴Pilátusíle erkartússúmik o-karpok píumassát perkuvdlugo; ²⁵íperarpálo táuna kínutígíssát perdlíortut píssutigalugit inuartardlo píssutigalugo parnaerússau-ssok, Jísusíle túníupá píumassánik perkuvdlugo.
- Mat. 27, ^{32.} ²⁶autdlarúkamikulo inuk tígvát, Símtú Kertnímio, nunauti-
Mák. 15, ^{21.} -minít aggersok; táussumúngalo sáningassulik erssugtípát Jísusíp
Juán. 19, ^{17.} kingornagut erssorkuvdlugo. ²⁷ínugpagssuitdle malígpát arnar-pagssuitdlo, táukua upíkát kíavdlugulo. ²⁸Jísusívdle kíviarpai okardlune: Jerúsáláp pané ukorsé, kíakínase uvanga píssutigalunga, íngmívínigdle píssutigaluse kíornasílo píssutigalugit kíagítse. ²⁹uv-dlut nagdlíúkumármata ata, tauva okarumárput: pívdluarput nártu-
- Hús. 10, ^{8.} -juítsut, arnat ernísuítsut mílugtítísuítsut. ³⁰tauva kákarssuarnut okarumárput: nákarfígítigut; kákánguanutdlo: matórtigut. ³¹orpík ũmaussok taima píngmássuk, kanorme tauva tokunek pínekásava? ³²avdlatdle mardluk autdlarúpáítaok ajortuhíortússut, táussumúnga
- Mat. 27, ^{38-44.} ílángutdlugit tokutáusassut. ³³ornígartígdlo níakortalingmík tai-
Mák. 15, ^{22-32.} -ssak tíkíkámíko, tássane sáningassulingmut kíkíagtorpát, ajortu-
Juán. 19, ^{17 tt.} -líortutdlo táuko, áipá talerpiata tungágut áipálo sámiata tungá-gut. ³⁴Jísusíle okarpok: atátax, ísumákérfígíkit, sulíssartík na-

-lungmássuk. ánorailo ingmingnut avguarpait ímerautigalugitdlo. ³⁵ inuitdlo kekardlutik issigingnárput. sujulerssuissutdlo mitauti-
-gātaok táukunúnga ilángutdlutik okardlutik: avdlat ánaúkamigit
ingminik ánaúkile, táunaugune Kristuse Gútip kinigá. ³⁶ sákutût-
-dle mitautigātaok ornigdlugo sérnartumigdlo átsivigalugo okar-
-dlutigdlo: ³⁷ Jútít kúngigigpatit ingminik ánaúniarit. ³⁸ kulágut-
-dle agdlagkat ivertitaussut, Grikeritdlo Rûmamiutdlo Eprfaritdlo
agdlangnerinik ima agdlagsimassut: tássa Jútít kúngiat. ³⁹ ajortu- Juán. 19,19.
-liortudle táukua nívingartitaussut ardláta kakajará okardlune:
Kristusiuguvit ingminik ánaúniarit uvagutdlo ánautdluta. ⁴⁰ áipá-
-tale akivá avorkáralugulo okardlune: ivdlitdlúnt Gúte ersigingi-
-liuk, erkartüssut táunaussok atoragko? ⁴¹ mássalo uvagut erkor-
-simassumik atorparput, kanok iliornivta naligissānik pinekarav-
-ta; unale sumik agssuarnartuliúngilak. ⁴² Jtsusilo sāpá: Nāla-
-gak, erkaingga nálagauvdlutit tikiúkuvit. ⁴³ Jtsusivdlo okarfigá:
ilumut okáupavkit: uvdleme paratísimékatigiumárpavkit. ⁴⁴ nalu- Mat. 27,
-naerkútavdlo akúnerisa arfernat migssiliulerá, tauva nuna tamar- 45-56.
-me tártorssuángorpok akúnerisa arfinex-sisamát tikitdlugo; ⁴⁵ se- Mák. 15,
-kinerdlo társivok, nálagfiuvdlo umigssua sígpok kitermigut. 33-41.
⁴⁶ Jtsusilo nivdlingárpok okardlune: atátak, anernera agssangnut tugs. 31,6.
pisípara. taimalo okarame anerningerpok.

⁴⁷ sákutútdle nálagáta tamáko taimailissut takugamigit, Gúte
nâlangnartípá okardlune: ilumut inuk táuna iluartúvok. ⁴⁸ inuitdlo
issigingnárúmavdlutik katerssorsimassut tamáko taimailissut ta-
-kugamikik, sakíssatik tigdlugpait angerdlardlutigdlo. ⁴⁹ takorna-
-garíngisaile tamarnik arnatdlo Galílfamit táussumínga malingnig-
-tut asiane kekarpút, tamákulo takuvait. ⁵⁰ atalo, angut tássa- Mat. 27,
-nítok Júserfimik atilik, kigdlisiuissokatigít ilát, angut ajúngitsúv- 57-60.
-dlunilo iluartok; ⁵¹ (sujúnersátigissátigutdlo kanok iliorneratigut- Mák. 15,
-dlo táukunúnga akueringnigsimángitsox;) Arimatfamit Jútít ig- 42-46.
-dlokarfisa ilānit pissok, nangminerdló Gútip nálagauvfianik utar- Juán. 19,
-kissok; ⁵² táussuma Pilátuse ornigpá, Jtsusivdlo timānik kínuvigá. 38-42.
⁵³ arkardlugulo ilupágssiamut ímúpá, ilivermutdlo kaersume ilug-
-dlissamut ilissivfiginexángisáinartumut ilivá. ⁵⁴ uvdlordle táuna
upalungaersarfussok, sapátldo pilersok. ⁵⁵ arnatdle táuna ilaga- Mat. 27,61.
-lugo Galílfamit tikiúsímassut malingnáuput, iliverdlo takuvát, Mák. 15,47.
kanordlo timá ilinekartok. ⁵⁶ angerdlardlutigdlo tipigigsunik tar-
-nutigssanigdlo piarérsáiput, sapátiutitdlugulo uníngáput inatsisit
mahígdlugit.

kapitalit 24.

Jísuse ilivermit makísimassok; ajokersugkame ilait mardluk Emausiliartut ingerdla-katigigai; ajokersugkane katisimassut Jerúsálame tikikai okalugfigalugitdlo inatsiv-dlunilo únersuivdlunilo; pivdluarkussivdlune avigsárai pavungnardlunilo kilangmut.

Mat. 28, 1-10.
Mák. 16, 1-11.
Juán. 20, 1 tt.

¹ sapátivdle akúnerata uvdluisa sujugdliáne kaulerkárnerane ilivermut píput tipigigsut piarérsagkatik nagsardlugit, avdlatdlo ila-gait. ² tikípátdle ujarak ilivermit agssakáterérsimassok; ³ iseramigdlo Nálagkap Jísusip timâ naníngilát. ⁴ pivordlo tamána nakimá-ssutigigamíko, sunauvfa angutit mardluk tássaussut akisugtunik ánorágdilit. ⁵ ersilerdlutigdle ámut nakangmata, okarfigait: sók úmassok ujarpisiuk tokungassune? ⁶ mâníngilak, makípok. erkai-
18. 32 t. -gitse kanok okarfigigáse Galilfamíkatdlarame, okarame: ⁷ inúp erna inuit ajortuliartut agssainut pisitáusavok, sáningassuling-mutdlo kikiagtornekásavok, uvdlutdlo pingajuáne makikumârpok. ⁸ tauva okausê erkaivait. ⁹ ilivermitdlo uterput, tamákulo tamai-sa táukunúnga arkanilingnut okautigiartorpait ilainutdlo tamanut. ¹⁰ tamákunúngale apustilinut okariartortut tássa Mária Magtalna Juánalo Márialo Jákup arná ilatik ilagalugit. ¹¹ táukuale okausê okausipaláginautípait ugperinagitdlo. ¹² Pítrusile nikuitdlune ilivermut arpagpok, iluanutdlo itsuarame ilupágssiat tássanítut kisísa takuvai; autdlardlunilo tamána pisimassok tupigusútigá.

Mák. 16, 12 t.

¹³ atalo, táukua ilait mardluk uvdluk tamána ingerdláput nunakarfiguamut Jerúsálamit sitátisut arfinilingnik kuliligtut ungasigsigissumut Emausimik atilingmut. ¹⁴ okalokatigtgputdlo tamáko pisimassut tamaisa pivdlugit. ¹⁵ pivordlo okalokatigtgdlutik aperssortaungmata, tauva Jísusip patdligpai ingerdlakatigalugitdlo. ¹⁶ issaitdle issigitailissáuput ilisarinex ajulersitdlugo. ¹⁷ okarfigaile: kanok ítut okautsit okalokatigtgdlose okauseraisigik ingerdlatitdluse táutordlugdlusilo? ¹⁸ tauva iláta Kliuvfarsimik atigdlup akivá okardlune: ivdlit kisivit Jerúsálame takornartauvit uvdlune mákunane tássane pisimassut ilisimanagit? ¹⁹ aperailo: sút? akivátdle: Jísuse Násarámio pivdlugo pisimassut, táuna pruv-ftiussok suliamigut okautsimigutdlo píssaussok Gútvdló inuitdlo tamarmik tákuáne; ²⁰ kanordlo palasiunivta sujulerssortivtalo pí-síkát tokorkussaorkuvdlugo sáningassulingmutdlo kikiagtortitdlugo. ²¹ uvagutdle neriugtugut táunausoralugo Isralip utertit-sissigssâ. tássalo uvdlume uvdlut pingasúngulerput tamáko pingmata. ²² ámataok arnartavta ilaisa ánilártípátigut, táuko uvdlá-

-rordlutik ilivermut pígamik, ²³ tímálo naníngínamíko, tikiutdlutik íngilínik takussakardlutik okarput, úmassumik okartuníngók. ²⁴ í-lavtalo ílait ilivermut autdlaramik taima ítok nâpípât sôrdlo ar-nat okarsimassut, táunale takúngilât. ²⁵ tauva okarfigai: tautúko sujunekángitsut úmatímíktldo ugperumárnertút tamanik pruvftit okauserissainik. ²⁶ Kristuse taima ániarsimásángínerame nálangnar-sivígssaminut ísísavdlune? ²⁷ Mórzasílo pruvftitldo tamaisa aut-dlarniutígalugit navsuaívfígai agdlagkane tamane íngmínik pívd-lune agdlagsimassunik. ²⁸ nunakarfínguardlo ornígartik patdli-leramíko íngerdláinarumassússârpok. ²⁹ íngâlerpâtdle okardlu-tik: unígfígtígt, únulermat uvdluerutílerdlunílo. tauva íserpok unígfígíumavdlugit. ³⁰ pívdlo nerrívíngme ígsíakatígígamígt, tau-va tímiussak tígvâ, pívdluarkussívdunílo avgorpâ táukunúngalo túniutdlugo. ³¹ tauva íssait úisitáuput, ílísarílerpâtdlo. tauvalo takujungnaerpât. ³² okalokatígílerputdlo: úmatívut taimane kíssa-lílerput ílá, íngerdlatítlduta okalugfíngmatígt, agdlagkanígdlo nalujungnaersíngmatígt? ³³ taimáílísúkút tauva níkuípút Jerúsa-lámut uterdlutik, táukulo arkanígdít ílagíssáitldo nâpípáit kátí-simassut, ímalo okartut: ³⁴ Nálagak ílumut makísíma vok, Símu-mutdlo takutípok. ³⁵ ívkualo okalugtuaráit íngerdlatítldutík písi-massut, kanordlo ílísarígígtík tímiussak avgormago.

³⁶ tamákuníngale okalugtítldugit Jísuse nangmínek akornáne Juán.20,10tt. kekarpok okarfigalugítldo: erkísgígtse. ³⁷ táukule ánílârpút er-sílerdlutígdlo anernerínax takulersoralugo. ³⁸ okarfigáilo: sók á-nílârpíse? sunalo pívdlugo erkarsautít taimáítut úmatívísíne kag-farpat? ³⁹ agssákalo ísígkákalo íssígísgík, uvangauvunga nangmí-nek; savtíngníarsínga íssígálungalo, anernekvínakaranílo saune-kángíngmat, sôrdlo uvanga íssígígvíngma pekartunga. ⁴⁰ taimalo okarame agssanílo ísígkanílo táukunúnga nívtarpái. ⁴¹ típáitsung-nermítldle súle ug píngíngmata, tupígusungmatalo, okarfigai: ta-máne neríssagssautekarpíse? ⁴² tauva savssáívfígat nerpímínermík sújatámík tungusungnítsútímínermígdlo. ⁴³ tígváílo nerívdlugít-dlo tákuáne. ⁴⁴ okarfigáíle: tamássa ílívsínut okauseríssáka ná-joratdlaravse, Mórzasíp ínatsísáine pruvftítldo agdlagáine tug-síautínílo pívdlunga agdlagsimassut tamarmík erkúsangmata. ⁴⁵ tauva ísumáit angmarpái agdlagkat táukunúnga pásínarsísitldugít. ⁴⁶ okarfigáilo: taima agdlagsíma vok, taimalo Kristuse ániarsímá-sassok tokussúnítldo makísavdlune uvdlut píngajúáne; ⁴⁷ táussu-malo arka pívdlugo avdlamík ísumatárnígssak ajortítldo ísumákêr-

-nekarnigssát okalūssissutiginekásassut inuiaxatigíngne tamane Jerúsalát autdlarnfivalugo. ⁴⁸ ilivsilo tamákunínga ilisimangnigtúvuse. ⁴⁹ atalo, atátama únersûtigissá ilivsinut autdlartíkumárpa-ra; ilivsile igdlorpagssualingme Jerúsaláme unísause píssauner-mik kutsingnermit píssumik atitínekarserdluse.

Mák. 16,19. ⁵⁰ avatánutdle píspai Bitániamut, agssanilo kutdlardlugit pívdluarkuvai. ⁵¹ pívordlo pívdluarkugamigit, tauva avigsárpai pávungnardlunilo kilangmut. ⁵² táukuale patdlorfigát, Jerúsalamut-dlo uterput típaitsungárdlutik; ⁵³ nálagfingmítáinarputdlo Gúte únersiutigalugo kutsavigalugulo.

Ívangkíllio Juánasip agdlagá.

kapitale 1.

pílerkárneráne okausek Gútiuvdlunilo Gútimítok uviníngortok; Juánase kuississok sarkúmersok nalunaiáissutigísvdlugo; nalunaiatá tássaussok Gútip ernerigá; Jísuse pernardlune ajokersugartártok Bitsaitamiorpánguanik Natánialimigdlo.

¹ pílerkárneráne okausek ípok, okauserdlo Gútimípok, okau-serdlo Gútiuvok. ² táuna pílerkárneráne Gútimípok. ³ sùt tamarmik táussumúna píngorput; táussumúna píngitsumik atautsimigdlúntt píngortokángitdlat píngortut. ⁴ inūssut táussumanípok, inūssutdlo inuit káumarkutigát. ⁵ káumarkutdlo tártumut kaumavok, tármiutdle ilasiaringilát. ⁶ inuk Gútip autdlartitará

Mat. 3,1. ⁷ táuna tikiúpok nalunaiáissavdlune, káumarkut

Mák. 1,4. ⁸ táuna káumarkutauvdlune píngilak, kisiáne káumarkut nalunaiáissutigísvdlugo, tamaisa táussumúna ugperkuvdlugit.

Lúk. 3,2. ⁹ tássa káumarkut píviussok inungnik tamanik káumarsaisok silarssuarmut pílersok. ¹⁰ silarssuarmípok táuna, silarssuardlo táussumúna píngorpok, silamiutdle ilisaringilát. ¹¹ pí-gissaminut pígaluarpok, pígissaisale ilagsíngilát. ¹² ilagsissiniile nungutdlugit Gútimut kitornarisínāngortípai, tássa aterminut ug-pertut, ¹³ erniusimassut aungmit pinatik, uvinigdlup perkussánit pinatik, angutip perkussánit pinatik, Gútimítde. ¹⁴ okauserdlo

uviningorpok akornavtínflerdlunilo, takuvarputdlo nálangnarssusia sórdlo atátap ernituata nálangnarssusia, sáimáunermik sagdlusuí-ssúmigdlo ilumioakangártok. ¹⁵ Juánasip, nalunaiáissutigá tor-dlulavdlune okardlune: táunauvok okautigissara: kingunivkut pí-^{1.30.} -sassok sujunivnítok, mássa uvavnit sujugdliuvok. ¹⁶ táussumalo pekangárneranit tamavta pissarpugut sáimáunek sáimáunekatânik kingugdlerlardlugo. ¹⁷ mássa inatsisit Môrsasíkut túniússáuput, sáimáunerdle sagdlusuisutdlo Jisuse-Kristusíkut pilerput. ¹⁸ Gú-timik takungnigtokángisáinarpok; ernituak atátap sânitok nalu-^{6.46.} -jungnaersitsissûvok.

¹⁹ tássauvordlo Juánasip nalunaiautâ, Jútít Jerúsalamít aut-dlartingmatigik palasitdlo Lívícutdlo ilait aperssorkuvdlugo: kinauvit? ²⁰ tauva ángtarpok, misiaranilo ángtarpok: Kristusiúngi-^{Is. 40,8.} -langa. ²¹ aperssorkigpâtdlo: kinauvime? Eliauvit? akivai: táu-^{Mat. 3,8.} -náungilanga. pruvftiuvit tauna? akivailo: nágga. ²² tauva ape-^{Mák. 1,3.} -ringmáne: kinauvime? uvavtínik autdlartitsissut kanok akísava-^{Lúk. 3,4.} -vut? ilingnik kanok okarpit? ²³ akivai: uvanga tássa puilassuit-^{Is. 40,8.} -sume tordlulassup nipâ: Nálagkap avkutigissá iluarsarsiuk; sôr-^{Mat. 3,8.} -dlo pruvfite Isaia okartok. ²⁴ autdlartitatdlo táuko faristarit ^{Mák. 1,3.} ilagait. ²⁵ aperssorpâtdlo okarfigalugo: sôrme tauva kuissivit, ^{Lúk. 3,4.} Kristusiúnginavit Eliaunatitdlo pruvftiunatitdlo táuna? ²⁶ Juána-^{Mat. 3,11.} -sip akivai okardlune: uvanga imermik kuissivunga, ilisaríngi-^{Mák. 1,7 t.} -sarsile akornavtínflerpok. ²⁷ táunauvok kingunivkut písassok su-^{Lúk. 3,16.} -junivnítok, táussuma singê kilerússáisavdlugit kíngarkutekaunga. ²⁸ tamána taimailivok Bítâparame Jôrtanip ungatâne Juánasip kui-^{ap.sul. 13,26.} -ssissarfiane.

²⁹ akagúngmat Jisusip ornigkâne Juánasip takugamiuk okar-^{1.36.} -pok: tássa Gútíp sarârâ silamiut ajortainik erssugtok. ³⁰ táu-^{Is. 53,12.} -nauvok okautigissara: kingunivkut písassok angut sujunivnítok, ^{1.15.27.} mássa uvavnit sujugdliuvok. ³¹ ilisaríngíkigalo; Israílikúnutdle na-^{Mat. 3,16.} -lunarungnaerkuvdlugo imermik kuissiertorpunga. ³² Juánasilo ^{Mák. 1,10.} nalunaiavok okardlune: anernek takuvara tuínguatut kilangmit ^{Lúk. 3,22.} arkartok táussumalo kulânítualersok. ³³ ilisaríngíkigalo; kisiáne imermik kuissiertorkussissima okarfigingmanga: takungnileruvit anernerup arkarfigissânik kulangersimauagânidlo, táunáusavok a-^{Mat. 3,16.} -nernermik ivdlernartumik kuississok. ³⁴ takugavkulo nalunaiái-^{Mák. 1,10.} -ssutigâra táunausok Gútíp ernera.

³⁵ akagúngmat âma Juánase kekarpok ajokersugkame ilait mardluk ilagalugit. ³⁶ Jisusilo ingerdlassok takugamiuk okarpok:

1.²⁹. tássa Gútip savârâ. ³⁷ ajokersugkatdlo táukua mardluk okalugtok tusaramíko Jtsuse maligpát. ³⁸ Jtsusile kiviaramé malingnigtut takugamigit aperai: ³⁹ suniarpise? akivát: rapi (nugterdlugo imáitok: ajokersuissok), sume igdlusímavekarpit? ⁴⁰ okarfigai: takujartorsiuk. tauva igdlusímavia takujartoramíko uvdlok táuna uníngavigát; mássa nalunaerkútap akúnerisa kulingat nagdlerâ. ⁴¹ táukua mardluk Juánasimit tusartut malingnigtutdlo ardlát tássa Anriarse Símuþ Pítrusip katángutá. ⁴² táussuma katángúne Símuþ náperkârpá okarfigalugulo: Masiarse náþiparput (nugterdlugo imáitok: Kristuse). ⁴³ Jtsusimutdlo písípá. Jtsusip issigigamiuk okarpok: Símuþvutit Júnap ernera, atigssat tássa Kívfarse (nugterdlugo imáitok: Pítruse).

⁴⁴ akagúngmat Jtsuse Galilfamut ingerdlalerame Pilípo náþipá okarfigalugulo: malínga. ⁴⁵ Pilípule Bítseitamiuvok, Anriarsilo Pítrusilo nunakatigai. ⁴⁶ Pilípup Natániale náþíkamiuk okarfigá: náþiparput táuna Mórsasip inatsisitigut okautigissá pruvfititdlo okautigissát Jtsuse Júserþip ernera Násarámio. ⁴⁷ Natánialip tauva sáþá: suna ajúngitsox Násarámit písava? Pilípup akivá: ata takujartoruk. ⁴⁸ Natánialip ornigkáne Jtsusip takugamiuk, okarpok pivdlugo: tássa ilumut Israflíkússok perkuserdlungnermik ilumiugissakángitsox. ⁴⁹ Natánialip sáþá: sumit ilisarainga? Jtsusip akivá okardlune: Pilípup kaerkúngíkatdlarmatit, figekússúþ atántitdlutit issigávkít. ⁵⁰ Natánialip akivá okardlune: ajokersuissok, ivdlit táunauvutit Gútip ernera Israflíkut kúngiat. ⁵¹ Jtsusip akivá okardlune: figekússúþ atántitdlutit takugívkít okarama ugperpit? tamatuma angerkinganik takujumárputit. ⁵² okarfigálo: ilumut, ilumut okáupavse: mána kigdligalugo kilak takussarumârpase angmassok Gútipdlo íngilé pavungnartartut arkartartutdlo inþ ernerannt.

kapitalit 2.

Káname katernaussugssane Jtsusip imek viuíngortíká; nálágþingme nuisitsissut anisí-kai; ikíngitsut arkanut ugþertúngortut.

¹ uvdlutdlo pingasúngormata katernaussugssakarpok Káname Galilfamítume, Jtsusivdlo arná tássanípok. ² Jtsusile ajokersugailo neriartorkunekarpútaok katernaussugssanut. ³ vīnimigdlo ajorssalermata arnáta Jtsuse okarfigá: vīniutaerúput. ⁴ Jtsusip sáþá: arnak-â, súsangma? náþeriagagssara nagdliúngíkatdlarpok. ⁵ ar-

-ná kivfanut okarpok: sumik okarfigigpase nálagsiuk. ⁶tássaní-putdle kátat ujaraussut arfinigdlit, sôrdlo Jútít assagtarnernming-nut ilerkokartut, nungutdlutik nápartárkat mardlugdlúnít pinga-sutdlúnít imarkortokatigigait. ⁷Jísusíp okarfigai: kátat imermik ímersigik. tauva ímerpait ulivkârdlugit. ⁸okarfigailo: kalussiv-dluse nerdltagssalerissumut átsigitse. átsivigát tauva. ⁹ner-dltagssalerissuvdle imex vínigorsimassok ôkátâramiuk, (sumitdlo pissok nalugamiuk, kivfatdle imermik kalussissut nalúngikât,) tauva nerdltagssalerissup uvigssak kaerkuvâ okarfigalugulo: ¹⁰inuit nungutdlutik vîne pitsaunex sujugdliutdlugo savssaigdlitigissar-pât, imernermigdlo námagsigângata píkunáinex pissarpât; ivdlit-dle vîne pitsaunex mána tikitdlugo torkorpat. ¹¹tamána nalu-naerkutiliame autdlarkautât Jísusíp taimailivâ Kâname Galilíamí-tume nálångnarssutse nivtardlugo; ajokersugaisalo ugperfigát.

¹²kingorna Kapernaumimut samungnarpok arnilo katángutinilo ajokersugkanilo ilagalugit, tássanilerputdlo uvdlut kavsinguit.

¹³Jútít dlo pôrskiat kanigdlingmat Jísuse Jerúsalamut ma-juarpok. ¹⁴nâlagfingmilo nâpípai ugsingnik savanigdlo tuíngua-nigdlo niorkutigdlit aningaussanigdlo taorsíssut tássane igsiassut. ¹⁵tauva agdlunaussanik íperautsiorpok, tamaisalo nâlagfingmit anísípai savatdlo ugsigitdlo ilángutdlugit, aningaussanigdlo taorsí-ssut aningaussautait kuivai ilissivílo úpítít dlugit; ¹⁶tuínguanigdlo niorkutigdlit okarfigai: tamáko anísigik, atâtama igdlua niuvertar-fingortekinasíuk. ¹⁷ajokersugaisale erkaivât agdlagsimassok: igdlut ilungersútigingáravko nungutitaulerpunga. ¹⁸tauva Jútít pílerput okarfigalugulo: nalunaerkúmik kanok ítumik takutíavisígit tai-

Mat. 21,12 tt.

Mák. 11,15 tt.

Lúk. 19,46 t.

-mailioravit? ¹⁹Jísusíp akivai okardlune: nâlagfik mána inguvter-síuk, tauva uvdlut pingasut nâtinagit náparterkígkumârpara. ²⁰tauva Jútít okarput: ukiut sisamanik kulígdllit arfinigdlitdlo sa-nalerpât nâlagfik mána, ivdlitdlo náparterkígkumavat uvdlut pi-ngasut nâtinagit? ²¹mássale nâlagfingmik okarame timine pivâ. ²²taimáitumik tokussunit makingmat kingorna ajokersugaisa er-kaivât taima okarsimassok, agdlagkatdlo Jísusívdlo okausé ug-perait.

tugs. 69,9.

Mat. 26,61.

²³Jerúsalamítít dlugule pôrskíkut nagdlíússívikut íkingítsut arkanut ugperúngorput, nalunaerkutiliai takugamíik. ²⁴Jísusívdle tutsuvíngíilái, tamaisa ílisímagamígit; ²⁵nalunaiaívíngíissaría-kángínamílo ínuk pívdlugo, ínúp ílumiugíissai nalúngínamígit.

kapitalit 3.

Nikutímuse; Juánasíp kuississup Jísuse nalunaiáissutigerkigká.

¹ angutekartordle farisfarit ilānik Nikutímusimik atilingmik Jútine nálagaussumik. ² táussuma únuame Jísuse ornigpá okar-
^{7,50.} -figalugulo: ajokersuissok, ilisimavavtigit ajokersuissússutit Gúti-
^{19,39.} -mit pissok, iligtut nalunaerkutiliortokarsínáungingmat Gútip na-
 -júngigpane. ³ Jfsusíp akivá okardlune: ilumut, ilumut okáupavkit:
 Gútip nálagaufia inúp takusínáungilá, kisiáne autdlarnerkiutau-
 -ssumik erniusimagune. ⁴ Nikutímusíp sáþá: kanok ilivdlune inuk
 erniusínauva utorkaugune? áipagssánik arname tímáta iluanut pi-
 -sínauva erniuvdunilo? ⁵ Jfsusíp akivá: ilumut, ilumut okáupav-
 -kit: inuk Gútip nálagaufianut písínáungilak, kisiáne imermitdlo
 anernermitdlo erniusimagune. ⁶ uvingmit erniusok uviniuvok,
 anernermitdle erniusok anerneruvok. ⁷ tupigusútigísángilat okar-
 -figigavkit: autdlarnerkiutaussumik erniusimásassuse. ⁸ anore i-
 -sumaminik pissarok, sujorssungneralo tusartaraluarpat, sumitdle
 pissok sumutdlo ingerdlassok ilisimángilat. taimáiput tamarmik
 anernermit erniusimassut. ⁹ Nikutímusíp akivá okardlune: kanok
 ilivdlune tamána taimailiginauva? ¹⁰ Jfsusíp akivá okardlune: Is-
 -raflíkúnut ajokersuissúvdlutit tamána naluviuk? ¹¹ ilumut, ilumut
 okáupavkit: ilisimassavtínik okalugpugut, takussavtínigdlo nalu-
 -naiaivugut; nalunaiauterputdle ilagsíngilarse. ¹² nunap þnik o-
 -kalugfigigavse ugþingilase, kanorme tauva ugpersínáusavise ki-
 -laup þnik okalugfigigaluaruvse? ¹³ avdla kilangmut pavungnásá-
 -ngilak, kilangmit arkartok kisime, tássa inúp ernera kilangmuissok.
^{4 Mór. 21,8 t.} ¹⁴ sórdlulo Mórsasíp puilassuitsume pulateriárssúp ássinga kangá-
 -tará, taimátaok inúp ernera kangátartitariakarpok; ¹⁵ nalingínak
 táussumúnga ugpertok támarmunago, nágssáungitsumigdle inüssu-
 -tekarkuvdlugo. ¹⁶ mássa silamiut Gútip taima asagamigit erni-
 -tue túniúpá, nalingínak táussumúnga ugpertok támarmunago,
^{12,47.} nágssáungitsumigdle inüssutekarkuvdlugo. ¹⁷ Gútip erne silar-
 -ssuarmut autdlartínginamiuk silamiut erkartórkuvdlugit, kisiáne
 silamiut táussumúna ánarkuvdlugit. ¹⁸ táussumúnga ugpertok er-
 -kartútísángilak, ugþingitsordle erkartúteráþok, Gútip ernituata
 arkanut ugþinginame. ¹⁹ tássauvordle erkartútíssut, kaumassok
 silarssuarmut þingmat, inuitdlo tártok kaumassumit asaneru-
 -gát, suliatik ajormata. ²⁰ ajortuliortup kaumassok úmigissará,
 kaumassumutdlo þiumassaráingilak suliane nalunarungnaersíne-

-karkunagit. ²¹ sagdlusuíssúmígdle ilerkulik kaumassumut pi-
-ssaraok suliane sarkúmerkuvdlugit, Gútime suliarissaung-
-mata.

²² kingorna Jísuse ajokersugkane ilagalugit Jútiamut nunái-
-narmut pivok, tássanilo uníngakatigai kuississardlunilo. ²³ Juá-
-nasísaordle kuississarpok Einunime Sálíp erkâne, tássane ime-
-kakingmat, tássungalo pissarput kuisitdlutígdlo; ²⁴ mássa Juá-
-nase taimane sule parnaerússivingmut písínekángikatdlartok.
²⁵ tauva Juánasíp ajokersugai Jútítdlo sakitsautilerput uvfaut piv-
-dlugo; ²⁶ Juánasílo ornígpát okarfigalugulo: ajokersuissox, ata,
ivna Jórtaníp ungatâne najortígíssat nalunaiáíssutígíssat kuissi-
-ssarpok, tamarmígdlo ornígpát. ²⁷ Juánasíp akivai okardfune:
inuk sumik písínáungílak, kílangmit tunínekángíkune. ²⁸ ílívstime
ílisimangnígtúvuse okarama: Kristusíúngílanga, sujornagutdle aut- 1,20.
-dlartítavunga. ²⁹ nuliagssamik pígingnígtok uvígssauvok, uvíg-
-ssavdle íkíngutáta táussumínga tusarnártup típaitsútígítdlárá u-
-vígssap nípá. típaitsútínga tamána mána námagsísímvok. ³⁰ táu- 8,23.
-na agdíartúsavok, uvangale mígdliartúsaunga. ³¹ pavánga píssok
tamamít angneruvok, nunamítde píssok nunamít písímáinarpok,
nunavdlo pínik okalugtarpok; kílangmit píssok tamamít angneru-
-vok. ³² takussamínígdlo tusagkaminígdlo nalunaiavok, nalunaiav-
-tálo ílágssínékángílak. ³³ nalunaiavtánígdle ílágssíp upperna-
-kutserpá ímáítok: Gúte ílumórmát. ³⁴ mássa Gútip autdlartítáta
Gútip okausé okauserai, Gútip anernermík tuningmane úgtorne-
-kángítsumík. ³⁵ atátap ernék asavá, sútdlo tamaisa agssáinut
túníupai. ³⁶ ernermut uppertok nágsáungítsumík ínúsutekarpok;
ernermutde nálágserítup ínúsut takúsángíla, Gútidle níngang-
-nerata kulangersímatásavá.

kapítalít 4.

arnak Samáriamíó Jísusíp píllássulíame okalokátígá, Samáriamíutdlo
uppertúngortokalersut; Kapernaumíme kúngíp kívfarssúsa íláta ernera
náparsímássok katsorsará.

¹ Nálaga tauva nalujungnaerame farísarít tusarsímálersut
Jísuse Juánasímít amerdlanermík ajokersugartártok amerdlaner-
-nígdlo kuissíssok, ² (nauk Jísuse kuissíssaríngítsox, ajokersugai-
-le,) ³ tauva Jútía kímagpá kíngumut Galílamut autdlardlune.
⁴ mássale Samária avrutígílagá. ⁵ tauva Samáriame ígdlokarfít

ilát tikípá Siggárimik atilik, Jákup ernerminut Júserfimut nunau-
 -tigssarititáta erkánitok; ⁶Jákuvde puilassuliá tássanítok. Jísuse
 tauva ingerdlanerminit kasugame puilassuliap kigdlinganut ingi-
 -pok, nalunaerkútap akúnerisa arfernat nagdlerá. ⁷tauva arnak
 Samâriamio imertariartorpok; táuna Jísusíp okarfigá: ímínga.
⁸mássa ajokersugai igdlunut nerissagssarsiniariartorsimassut. ⁹tau-
 -va arnap Samâriamiup sâpá: suvdlutit uvavnut ímerkuvit, Jútiu-
 -gavit, uvangalo Samâriamiut ilagigānga? (mássa Samâriamiut Jú-
 -tine sokutiginekaráingitsut.) ¹⁰Jísusíp akivá okardlune: Gútip
 tuníssutá ilisimagaluarugko, ilingnutdlo ímerkussok ilisarigalua-
 -rugko kinaussok, kínuvigerkajakát tauva, táussumalo tunísaga-
 -luarátit ímerkú puilassuvingmik. ¹¹arnap okarfigá: Nálagak,
 imertautekángilatitdlúnít, puilassuliardlo mána ítisórssúvok; sumí-
 -me tauva puilassuvingmik ímekásavit? ¹²atátavtínit Jákumit ang-
 -neruvit? táussuma puilassuliamik matumínga tunivátigtut, tássángalo
 7.38. ímerpok kitornailo nerssutautailo. ¹³Jísusíp akivá okardlune: ímer-
 -mik matumínga ímertok kingumut ímerusulísavok; ¹⁴ímermigdle
 túniúkumassavník ímertok ímerusúsaivigdluinásavok, ímek táussum-
 -mínga túniúkumassara iluagut puilassúngorumârmat puilauása-
 -ssok ínûnermut nágssáungitsumut. ¹⁵arnap sâpá: Nálagak, ímer-
 -mik tamatumínga tunínga ímerusorkunanga maungalo ímerta-
 -riartortarkunanga. ¹⁶Jísusíp okarfigá: uvít kaerkujartoratdlauk
 tamaungalo uterdlutit. ¹⁷arnap akivá okardlune: uvekángilanga.
 Jísusíp sâpá: okardluarputit, uvekarnatit okaravit. ¹⁸tatdlímaník
 uvekaraluaravit mána pígissat uvígíngilat; taimáitumík okardluar-
 -putit. ¹⁹arnap okarfigá: Nálagak, malugávkít pruvfítíussutit.
²⁰sujuaíssavut patdlortarput kákame matumane, ílivsile okartar-
 -puse patdlortarfigíssak Jerúsalamítok. ²¹Jísusíp okarfigá: ar-
 -nak-â, ugperínga, uvdlut nagdliúkumârput, tauva kákamilúnít
 matumane Jerúsalamílúnít atátax patdlorfigísángilarse. ²²ílisimá-
 -ngisarse patdlorfigârse, uvagutdle ílisimassarput patdlorfigârput;
 ánássut Jútínit píngmat. ²³uvdlutdle nagdliúkumârput, mánákú-
 -me nagdliúsímáput, tauva patdlorfigíngnigtut ílumórtut atátax
 patdlorfigísavát anerníkut ítumík ílumórtumígdlo; taimáitúme pat-
 -dlorfigíssine atátap píumangmagít. ²⁴Gúte anerneruvok, táussum-
 -míngalo patdlorfigíngnigtut patdlorfigísavát anerníkut ítumík ílu-
 -mórtumígdlo. ²⁵arnap okarfigá: Masiarse (tássa Kristuse) tí-
 -kíúsassok ílisimavara; táussuma tamaník nalunaerfigíumârputígtut
 tikiúkune. ²⁶Jísusíp sâpá: uvanga-una okalugfígíssít. ²⁷tauvalo

ajokersugai tikiúput tupigusûtigalugulo arnak okalokatigingmago. imale okartokángitdlat: suniarpiuk? imalūnt: sumik okalokati-gaiuk? ²⁸tauva arnap imertáune tássunga kimagpá, igdlunut-dlo pigame inungnut okarpok: ²⁹inuk takujartorsiuk, táussuma kanok-iliornivnik tamanik taisivfigânga, Kristusiungínersok? ³⁰tau-va igdlunit aggerput ornigdlugo. ³¹taimailisitdlugit ajokersugai-sa inalerpât okardlutik: ajokersuissox nerigatdlait. ³²okarfigai-le: nekigssamik ilisimángisavsínik nerissagssakarpunga. ³³ajokersugai tauva okalokatigflerput: nerissagssamik pajungnekarnearame? ³⁴Jísusip okarfigai: nekigssara tássa autdlatitsissima perkussâ maligkavko suliarerkussâlo nâmag sivdlugo. ³⁵ima okar-taringínerpise: káumatit sisamat nâgpata katerssuivfik nagdliutí-savok? ata, okáupavse: issise árdlortísigik, narssatdlo kimerdlór-sigik, katerssugagssakalerêrmat kakortíput. ³⁶katerssuissordlo akigssarsissaraok inerítunik kimatulivdlune inûnermut nâgssáun-gitsumut, siaruarterissordlo katerssuissordlo tipaitsokatigêrkuv-dlugit. ³⁷tássúna erkorpok okausex una: avdla siaruarteringmat avdla katerssuivok. ³⁸autdlatípavse sulíssutigíngisase katerssor-kuvdlugit; avdlat sulíngmata sulíait ilivse nangípase. ³⁹Samâriamiutdle tássane nunakartut ilarpagssuisa ugperfigilerpât ar- nap okausê pivdlugit, okarmat: kanok-iliornivnik tamanik taisivfigânga. ⁴⁰tauva Samâriamiut tikíkamíko kínuvigât uníngavi-gerkuvdlutik; uníngavigailo uvdlut mardluk. ⁴¹amerdlaneritdlo ugperúngorput okausê pivdlugit, ⁴²arnamutdlo okarput: okautsi-sit ugpernivtínut píssutigíungnaerpavut, nangminerdle tusaravtigo nalujungnaerdlugulo ilumut una Kristusiussox silamiut ánáussissât.

⁴³uvdlutdle mardluk nângmata tássânga autdarpok Galilíamutdlo pivdlune. ⁴⁴Jísuse nangminek nalunaiaigame pruvfite nunakarfigmine atarkinekartaringínardlugo. ⁴⁵tauva Galilíamut píngmat Galilíamiut ilagsivât, Jerúsâlame nagdiússivíkut kanok-iliornere tamaisa takugamíkik, táukútaok nagdiússiartorsimagamik.

⁴⁶Jísuse tauva âma Kânamut Galilíamítumut pivok imermik vîningortitsivingminut. kúngivdle kivarssuisa ilât náparsimassu-mik ernekartox Kapernaumime. ⁴⁷táussuma Jísuse Jútiamit Galilíamut píssox tusaramiuk ornigpá kínuvigalugulo aterkuvdlugo erne katsorsariartorkuvdlugo, mássa tokulersok. ⁴⁸Jísusivdle o-karfigâ: nalunaerkutinik tupingnartulianigdlo takussakángikuvse ugperumassaríngilase. ⁴⁹kúngip kivarssuata sâpâ: Nâlagak, kí-tornara tokúngikatdlatitdlugo tasamungnarna. ⁵⁰Jísusip okar-

Mat. 13,57.
Mák. 6,4.
Lúk. 4,24.

Mat. 8,5 tt.
Lúk. 7,1 tt.

-figá: autdlarsínait, ernerit inúvok. J̄susip taima okarfigingmane okausia inúp táussuma ugperá autdlardlunilo. ⁵¹tasamungnartit-dlugulo kivfaisa okariartortut naláupát okardlutik: kitornat inúvok. ⁵²tauva aperai kanok ilingmat ajorungnaersumik; akivát-dlo: igpagssak nalunaerkútap akúnerisa arfinek-áipáta nalágut kanimanartup kimagpá. ⁵³angutáta tauva malugá taimailissúkut pisimassok, J̄susip okarfigingmane: ernerit inúvok. ugperúngor-pordlo inokutailo tamarmik. ⁵⁴tamássa J̄susip nalunaerkutuliáta áipá, J̄tiamit Galiltamut pisimalerame.

kapitalit 5.

Bitastame náparsimámersortok J̄susip sapátiussúkut ajorungnaersiká: J̄tít kinugílermáne okalugfigigai nalunaiaissine nalunaerdlugit.

¹kingorna J̄tít nagdliússivekarmata J̄suse Jerúsalamut ma-juarpok. ²Jerúsalamile savat isávfiata kigdlingane tasek ípok Epriarisut Bitastamik tainekartok, kiláginalingnik tatdlimanik pílik; ³táukunane náparsimassorpagssuit nalassut, tagpítutdlo niulugtutdlo uvinérútutdlo, táukua imex aulatsígát. ⁴íngile kakutigtut tatsimut arkartarmat imex aulatitdlugo, tauvalo imex aulatíkángago sujugdliuvdlune ikissok ajorungnaeraraok, kanok-ítumigdlúnt nápautekaralarágame. ⁵inugdle tássanípok ukiut pingasunik kuligdlit arfinek-pingasutdlo náparsimassok. ⁶táuna nalassok J̄susip takugamiuk, náparsimámersortordlo ilisimagamiuk aperá: ajorungnaerumagaluarpit? ⁷náparsimassup akivá: Nálagax, imex aulatínekarángat tatsimut átsissigssakaráingilanga, ikiartor-niaraluartitdlungalo avdlap ingiararánga. ⁸J̄susip okarfigá: makitdlutit ínángavít tigúk angalavdlutitdlo. ⁹tauváinardlo inuk táuna ajorungnaerpok, ínángavinilo tiguvidlugo angalavok. mássalo uvdlok táuna sapátiussok. ¹⁰tauva J̄tít ajorungnaersok okarfigát: uvdlume sapátiuvok, iluángilax ínángavít nangmagkagko. ¹¹akivai: ajorungnaersitsissima okarfigánga: ínángavít tigúk angalavdlutitdlo. ¹²tauva aperát: kina ilingnut okarmat: ínángavít tigúk angalavdlutitdlo? ¹³ajorungnaersuvdle nalugá kinaussok, J̄suse nigorsimangmat najugartik inuiagtitdlugo. ¹⁴kingorna J̄susip nálágfingme nápíkamiuk okarfigá: ata, ajorungnaerputit, ajortuliásærit, ajornerussumik pinexakinavutit. ¹⁵tauva inuk táuna autdlarpok J̄tít nalunaerfigalugit J̄susip ajorungnaersikáne. ¹⁶tamána pivdlugo J̄tít J̄suse kinugát tokúkumavdlugo, sapáme

2 Mór. 20,10.

taimailiormat. ¹⁷Jísusivdle sápai: atátaga mána tikitdlugo su-
 -lingmat uvangátaok sulivunga. ¹⁸tamána pivdlugo Jútit aitsát
 ingangmik tokúniarpát, sapát uniorkutinarnago áma Gúte atáta-
 -minik taingmago Gútimut naligititdlune. ¹⁹tauva Jísusip sápai
 okarfigalugit: ilumut, ilumut okáupavse: ernek isumaminik ka-
 -nok-iliorsináungilak, kisiáne atátak taimailiortok takuguniuk;
 táuna kanok-iliorángat ernertaok taimailioraraok. ²⁰mássa atátap
 ernek asavá, kanok-iliorninilo tamaisa táussumúnga takutítarpai,
 sulianigdlo tamákua angerkinginik takutikumárpá tupigusulersit-
 -dluse. ²¹sórdlume atátap tokungassut makítitarai ūmartitdlu-
 -gitdlo, taimátaok ernerup piunassane ūmartítarpai. ²²ámame
 atátap atauserdlūnt erkartūtaringilá, kisiáne ernek tamanut er-
 -kartüssissúngortípá; ²³ernek tamarmik atarkísangmássuk, sórdlo
 atátak atarkigát. ernermik atarkingníngitsup atátartaok táussu-
 -mínga autdlartitsissok atarkíngilá. ²⁴ilumut, ilumut okáupavse: 1 Juán. 2,28.
 okautsivnik tusartok autdlartitsissigalo ugperalugo, táuna nág-
 -ssáungitsumik inüssutekarpok, erkartüssivingmutdlo písangilak, 3,18.
 tokumitdle nûgsimavok inûnermut. ²⁵ilumut, ilumut okáupavse:
 uvdlut nagdliúkumárpút, mánákúme nagdliúsímáput, tauva toku-
 -ngassut tusarumárpát Gútip ernerata nipá, tusartutdlo inúsáput.
²⁶sórdlume atátak inüssutekartok ingmine, taimátaok ernek tuni-
 -vá inüssutekartitdlugo ingmine. ²⁷áma tunivá erkartüssisiná-
 -ngortitdlugo, inûp erneringmago. ²⁸tamána tupigusútigísángi-
 -larse, uvdlut nagdliúkumármata, tauva ilivernítut tamarmik táu-
 -ssuma nipá tusarumárpát; ²⁹anivdlutigdlo makísáput, ajúngitsu-
 -liorsimassut inûnermut pissugssauvdlutik, ajortuliorsimassutdle
 erkartüssivingmut pissugssauvdlutik. ³⁰isumavnik kanok-iliorsí-
 -náungilanga. tusagkáká maligdlugit erkartüssissaraunga, erkar-
 -tüssutigalo iluarpok, perkussara pinago atátap autdlartitsissima
 perkussá piniaravko. ³¹ingminik nalunaiáissutigíguma nalunai-
 -tiga ilumúngerakajakaok; ³²avdlap nalunaiáissutigânga, nalunai-
 -tálo uvavnik nalunaiautigissâ ilisimavara ilumórtok. ³³Juána-
 -simut autdlartitsigavse táussuma sagdlusuíssut nalunaiáissutigâ.
³⁴inungmut nalunaiáissutigítíníangíkaluarpunga, kisiáne ilivse ánar-
 -kuvdluse taima okarpunga. ³⁵táuna káumarkutauvok ikumassok
 kaumassok, ilivsile kaumanera kilánguamik nuánariniarparse.
³⁶uvangale nalunaiáissutiginekarpunga Juánasip nalunaiautánit a- 10,25.
 -ngnermik; mássa suliat atátap uvavnut námagserkussaisa, suliat 14,11.
 tamákua suliarissama nalunaiáissutigânga atátap autdlartíkânga.

³⁷atátavdlo autdlartitsissima nangminek nalunaiáissutigānga; iliv-
-se nipá tusángisáinarparse, táutualo takúngisáinarparse. ³⁸okau-
-sialo ilumiugiuángilarse, autdlartitá ugperingínnavsiuk. ³⁹agdlag-
-kat isumasiortarpase, nágssáungitsumik inüssutekautigisorigavsi-
-gik, mássalo táukua nalunaiáissutigānga; ⁴⁰inüssutigssarsísaga-
-luardlusile ornigkumángilavsinga. ⁴¹inungmut nâlangnartíniángi-
-langa; ⁴²ilisimavavsile Gûtip asangningneranik ilumiugissakángit-
-suse. ⁴³atátama arka pigalugo tikiúkama ilagsíngilavsinga; av-
-dla tikiugpat nangminek arke pigalugo, táuna ilagsiumárparse.
^{12,43.} ⁴⁴kanok ilivdluse ugperínáusavise nâlangnartíniakátáukavse, nâ-
-langnarsinigssardlo Gûtituaussumit pissok piniarnago? ⁴⁵isuma-
-kásángilase atátamut únerdlûtigísagivse; avdlap únerdlûtigāse:
Môrsasíp tatigissavse. ⁴⁶Môrsase ugperiguvsiuk uvangátaok ug-
¹ Mór. 3,15.
⁵ Mór. 18,15. ^{pererakajakávvinga, uvavnik agdlangmat. ⁴⁷táussumale agdlagai}
ugperingínnavsigik kanorme tauva okautsíka ugperísavisigik?

kapitalit 6.

angutit tatdlimanik túsintigdlit Jísusíp nerdlerai; taserssúp kágut píugtok; Jûtít
okalugfigigai nekigssamik kilangmit písumik ilumutdlo imigssaussumik; ajoker-
-sugaisa ilait mamiatsalerdlutik tunuartertut; apustilit Kristusiutitdlugo
avigsárumángikát.

Mat. 14, ^{13-21.} ¹kingorna Galilíap taserssua Tipériarsíp tasia Jísusíp ikárpá.
Mák. 6,82-44. ²inugpagssuitdlo maligpát, náparsimassune nalunaerkutiliai taku-
Lúk. 9,10-17. ^{-gamíkik. ³Jísusile kákamut majuarpok tássungalo ingitdlune}
ajokersugkane ilagalugit. ⁴mássalo pôrske Jûtít nagdlíússiviat
kanigdlissok. ⁵Jísusivdle issine árdlortíkamigit, inugpagssuit or-
-nigkâne takugamigit Pilípumut okarpok: sumit timiussarsísaugut
ukua nerissagssainik? ⁶taimale okarpok ússerumavdlugo, kanok-
iliornigsse nangminek nalúngínamiuk. ⁷Pilípup akivâ: timiussat
aningaussánguit mardlungnik untritigdlit naligissait amigarkajakaut
tamaisa pigssitdlatsiáinásavdlugit. ⁸ajokersugaisa ilát Antriarse
Símúp Pítrusíp katángutâ okarpok: ⁹nukagpiarak tamânîpok
suaussausianik timiussianik tatdlimanik pilik, aulisagkanigdlo mar-
-dlungnik; tamákule inungnut taima amerdlatigissunut amigaru-
-jugssuakaut. ¹⁰Jísusile okarpok: inuit ingitniarsigik. najugátdle
tamána merkorigsorssússok. tauva ingíput angutit tatdlimanik tû-
-sintigdlit migssigissait. ¹¹Jísusivdle timiussat tiguvaí, kujavdlu-
-nilo ajokersugkaminut túniúpai, ajokersugaisalo igsiassunut tu-

-níorkautigait, áamátaok aulisagkanik ilangtípait nāmagissainik. ¹²kársitdlarmatale ajokersugkane okarfigai: agfakut sivnerussut katerssorsigik asiussokarkunago. ¹³tauva katerssorpaít, nuíorag-
-katdlo arkanek-mardluk ímerpaít suaussaúsiat táukua timiússiát
tatdlimat agfakuinik nerissut sivnerússainik. ¹⁴ínuitdle Jísusíp
nalunaerkutíliá tamána takugamíko okarput: ilumut tássa pruvíte ^{5 Mór. 18,16.}
táuna silarssuarmut tikiúttugssax. ¹⁵Jísusívdle nalujungnaeramígít
tigujartúsagāne, kúngingortíkumangmāne, āma kákamut nígorpok ^{6,3.}
kisimítdlune.

¹⁶únungmatdle ajokersugái taserssuarmut aterput, ¹⁷umíat- ^{Mat. 14,}
-síamutdlo ikívdlutik akíanut ikársárput Kapernaumíp tungānut. ^{22-38.}
mássalo társilerérsox, Jísusívdlo tikísímángíkai. ^{Mák. 6,45-58.} ¹⁸anorílo nagtí-
-lekingmat taserssuak magdlersorssuángorpok. ¹⁹tauvalo sítátít
mardlungnik kulígdllít tatdlimatdlo píngasunígdllūnt kulígdllít nā-
-jungnardlugít ípúkamik Jísusé takulerpát taserssuákuť písugdlune
aggersok umíatsíak patdlilerdlugo; ersilerputdlo. ²⁰okarfigaíle:
úvangauvunga, ersekinase. ²¹tauva umíatsíamut íkítíníarpát, er-
-nínardlo nuna ornígartík umíatsíait tikípát.

²²akagúngmat ínuit akíane únigsímagamík, takugamíko umíat-
-síamík avdlamík tássanítokángítsox, ajokersugáisa íkívdligíssānik
kísíāne, Jísusívdlo ajokersugkane íkekátígíngíkai, ajokersugaíle kí-
-símík íkártut: ²³(avdlanígdle umíatsíainík Típériarsímít tássunga
tikiúttokarpok, Nālagkap kujaneragut timiússartorfíata erkānut;)
²⁴tauva ínuit takugamíko Jísusílūnt ajokersugáilūnt tássanígít-
-sut: umíatsíainut ikívdlutik Kapernaumímút píput Jísusé újar-
-níardlugo. ²⁵akíanílo nāpíkamik okarfigát: ajokersuíssok kanga
tamaunga pívit? ²⁶Jísusíp akívai okardlune: ilumut, ilumut okáu-
-pavse: nalunaerkutít takússase píssutígíngílase újaravsínga, kí-
-síāne timiússartoravse kársitdlardlusílo. ²⁷nekígssax nungújassok
sulíssutígexínasiúk, ínūnermutdle nágssáungítsumut ítuartumík ne-
-kígssarsíoritse, tamatumínga ínūp ernerata túnísavāse; táuname
atátap Gútip ugpernakútsíorpā. ²⁸tauva sāpát: kanok ílíordluta
Gútimít sulíausst sulíarísavavut? ²⁹Jísusíp akívai okardlune: Gú-
-tímít sulíaussox tássa autdlartítá ugperfigísagavsíuk. ³⁰tauva
okarfigát: kanok-ítumík nalunaerkutíliúsavít takússagssavtíník ug-
-pererkúvdlutít? suna sulíaraiúk? ³¹sujuáissavut mánaník neríssar-
-put pílassuíssume, sórdlo agdlagsímassok: nekígssamík kílang- ^{tugs. 78,24.}
-mít píssumík nerdlerpai. ³²Jísusíp tauva okarfigái: ilumut, ílu-
-mut okáupavse: Mórsasíp nekígssamík kílangmít píssumík tu-

- ningilåse, atåtamale tunivåse nekigssamik kilangmit pissumik pí-viussumik. ³³ Gútip nekigssautå tássaungmat kilangmit arkartok silamiunik inùtitsissok. ³⁴ tauva okarfigåt: Nålagak, nekigssamik tamatumínga tunítuínartigut. ³⁵ Jísusivdle sápai: uvanga-una nekig-ssak inüssutaussok; uvavnut pissok kálisángilak, uvavnutdlo ugper-tok imerusúngitdluínásavok. ³⁶ okarfigávstime, takugaluardlunga ugpingínavse. ³⁷ atåtama uvavnut túniússaisa tamarmik ornísavānga, uvavnutdlo pissok silamut ajagtúsángilara. ³⁸ mássa kilangmit arkarþunga perkussara nāmagsiniarnago, autdlartitsissimale per-kusså nāmagsiartordlugo. ³⁹ atåtavdle uvavnik autdlartitsissup perkusså tássa uvavnut túniússaisa ilánguánigdlúntt támartitaká-sángitsunga, kisiáne uvdlut naggatigssāne makitísagíka. ⁴⁰ tá-ssaungmat autdlartitsissima perkusså: ernermik takungnigtok ugperfigalugulo, táuna nágssáungitsumik inüssutekásassok, tauvalo uvdlut naggatigssāne makitíkumårpara. ⁴¹ tauva Jútít okalorujútigilerpåt okarmat: uvanga-una nekigssak kilangmit arkartok; ⁴² okarputdlo: tássaungínerpa Jísuse Júserfíp ernera, angutålo ar-nålo ilisimángínerpavut? kanorme tauva okarsínauva: kilangmit arkarþunga? ⁴³ Jísusíp akivai okardlune: okalorujokatigékinase.
- 6.65. ⁴⁴ uvavnut písináussokángilak, atåtáp autdlartitsissima kajunger-síngigpane; tauvalo uvdlut naggatigssāne makitíkumårpara.
- Is. 54,13. ⁴⁵ pruvftít agdlagaine agdlagsimavok: tamarmik Gútimit ajoker-sornekarsimásáput. taimáitumik atátamít tusardlutik ilíniartut
- 1,18. nungutdlutik ornigtarpānga. ⁴⁶ mássale atátamik takungnigtoká-ngíkaluarþok, Gútimit píssup kisime atátak takuvå. ⁴⁷ ilumut, ilu-mut okáupavse: uvavnut ugperþok nágssáungitsumik inüssute-karþok. ⁴⁸ uvanga-una nekigssak inüssutaussok. ⁴⁹ sujuaisase
- 2 Mór. 16,16. puilassuitsume mánanik nerissarput tokuvdlutigdlo. ⁵⁰ tamássa nekigssak kilangmit arkartok, tássānga nerissut tokunavérkuvdlu-git. ⁵¹ uvanga-una nekigssak úmassok kilangmit arkartok; nekigssamít tamatumānga nerissok nágssáungitsumik inūsavok, nekigssardlo túniússagssara tássa uviniga, túniússagssara silamiut inútisavdlugit. ⁵² tauva Jútít agssortútilerput okardlutik: kanok ilivdlune úma uviníngmínik nerdlísavátigut? ⁵³ Jísusíp tauva okar-figai: ilumut, ilumut okáupavse: inúp ernerrata uvingna neringí-kuvsiuk, aualo imíngíkuvsiuk, inüssutekásángilase iluvsigut. ⁵⁴ u-vínivnik nerissok auvnigdlo imertok nágssáungitsumik inüssute-karþok, tauvalo uvdlut naggatigssāne makitíkumårpara. ⁵⁵ mássa uviniga ilumut nekigssauvok, augalo ilumut imígssauvok. ⁵⁶ uvi-

-nivnik nerissok auvniqdlo imertok uvavnítuarpok, uvangalo táu-
-ssumanítuárdlunga. ⁵⁷sórdlo atátap úmassup autdlartíkanga,
uvangalo atátak úmássutigigiga, taimátaok uvavnik nerissup úmá-
-ssutigísavânga. ⁵⁸tamássa nekigssak kilangmit arkartok, tai-
-máingitsox sórdlo sujuaissase mánanik nerissartut tokuvdlutigdlo.
nekigssamik matumínga nerissok nágssáungitsumik inūsavok. ⁵⁹ta-
-máko okauserai Kapernaumime nálagiartarfingme ajokersuivdlune.

⁶⁰ajokersugaisale ilarpáluisa tamána tusaramíko okarput: o-
-kautsit tamáko mamianakaut, kia tusarumásavai? ⁶¹Jísusivdle a-
-jokersugkane misigigamigit tamána okalorujútigigát, okarfigai:
tamána mamiasútigaisiuk? ⁶²ímakale inûp ernerá inigigaluaminut
pavungnartok issigísaguvsiuk? ⁶³anerneX tássa úmartitsissox, uvi- 2 Kor. 3,6.
-nik iluakutáungilax. okautsit ilivsinut okauserissáka anerneruv-
-dlutigdlo úmássutáuput; ⁶⁴kisiáne ilavse ilait ugpíngitdlat. pi-
-lerkárnerminít Jísusíp nalúngínamigit kíkut ugpertúngitsut, kialo
pisikumârâne. ⁶⁵okarpordlo: tamána pivdlugo okarfigigaluarpavse:
uvavnut písinaussokángilax, atátavnit taimailisínekángíkune. 6,44.

⁶⁶tamána kigdligalugo ajokersugaisa ilarpálue tunuarterput
angalakatigiungnaerdlugulo. ⁶⁷tauva Jísusíp táuko arkanek-mar-
-dluk okarfigai: ilivsísaok autdlásavise? ⁶⁸Símûp Pítrusíp tauva
akivâ: Nálagax, kimut autdlásagavta? ivdlit okausekarputit nág-
-ssáungitsumik inūsutilingnik. ⁶⁹ugperalutitdlo ilisarâvtigit Kri- Mat. 16,16.
-stusiussutit Gútíp úmassup ernerá. ⁷⁰Jísusíp akivâ: arkanek- 11,27.
mardlússuse kinigaringínerpavse? ilarsile atausek akerartortúvok.
⁷¹mássalo Jútarse Símûp ernerá Iskâriôk pivâ, táussumame ki-
-ngorna písípâ, táukualo arkanek-mardluk ilagát.

kapitalit 7.

katángutaisa Jísuse ugperfigíngikát; mulugatdlardlune tupiussaliorfingmut nagdliú-
-ssiartortok; nagdliússivik kiterkúsimalermat nálagfingmut majuartok ajokersuiv-
-dlune: Gútíp autdlartíkâne, avdluisalo kingudlersâne: imermik puilassuvingmik;
inuit agasuarígsokalersut pivdlugo; palasiunerít kivfaisa tigunek ajorát, táussumatut
okalugtokángisáinarmángók; Nikutímusíp igdlersorniarâ.

¹kingorna Jísusíp Galíla sakivâ, Jútíame saxiumángíneme, 5,18.
Jútít tokúniarmâne. ²tauvale Jútít nagdliússiviat tupiussalior- 3 Mór. 23,34.
-fik kanigdlingmat, ³katángutaisa okarfigát: tássánga autdlarna
Jútíamutdlo pivdlutit, suliat suliarissatit ajokersugkangnútaok ta-
-korkuvdlugit. ⁴tamanut malugerkussok issertordlune sulissari-
-ngilax; taimailioravit inungnut sarkúmerniarit. ⁵mássá katá-

- ngutaisalúnt ugperfigíngikát. ⁶tauva Jísusíp okarfigai: nâperiagagssara sule nagdliúngilak; ilivsile nâperiagagssakartáinar-
- 15.18. -puse. ⁷silamiut úmigssorsináungiláse, uvangale úmigssorpānga, nalunaiáissutigissaravkit suliait ajortússut. ⁸ilivse tagpavunga nagdliússiartorniaritse, uvanga tamatumúna nagdliússiartúngíkat-dlásaunga, nâperiagagssara sule nāmagtíngingmat. ⁹taima okarfigigamigit Galilfame unigpok. ¹⁰katángutaile tagpavungnarsimangmata nagdliússivingmut maligpai, sarkumissumigdle pinane, malungnarane pivok. ¹¹tauva Jútít ujarpát nagdliússivíkut okardlutik: nauk táuna? ¹²inuitdle issertortúkut okalútigingárpát; ilait okarput: ajúngitsúvok; ilaitdle okarput: nággale, inuit sag-
- 9,22. -dlokítáinarpai. ¹³kisiáne takimaitdlutik okautigíngilát, Jútít er-sigigamíkik.
- ¹⁴nagdliússivigdle kiterkúsimaleremat, Jísuse nálagfingmut majuarpok ajokersuivdlune. ¹⁵Jútitdlo tupigusugput okardlutik: kanok ilivdlune úma agdlagkat ilisimavai ilíniartitaunane? ¹⁶Jísusíp
- 14,24. -síp akivai okardlune: ajokersútiga uvanga pigíngilara, autdlartit-sissimale pigá. ¹⁷nalingínax táussuma perkussánik malingnigkumassok misigísavok, ajokersút tamána Gútimit pisimanersordlúnt uvavnitdlúnt okalungnersunga. ¹⁸ingminít okalugtok ingminik nálangnartiniararaok; autdlartitsissiminigdle nálangnartitsiniartok
- 2 Mór. 24,3t. ilumórpok iluáissusekaranilo ilumigut. ¹⁹Mórsasíp inatsisinik tuníngínerpáse? mássalo inatsisinik malingnigtokángilase. sók tokúniarpisinga? ²⁰inuit sápat okardlutik: anernipilokarputit; kia
- 8,48. tokúniarmatit? ²¹Jísusíp akivai okardlune: suliak atausek suliari-gavko tamavse tupigusugpuse. ²²Mórsasíp kipinekarnigssamik
- 3 Mór. 12,3. inápáse; nauk Mórsasimit píngíkaluartok, sujugdlernitdle pissok; 1 Mór. 17,10. mássalo inuk sapámísaok kipinekartitaráse. ²³inuk sapāme kipinekartarmat Mórsasíp inatsisai uniornekarkunagit, suvdluse a-
- 5,18. -joraisinga inuk tamát sapāme ajorungnaersíkavko? ²⁴erkartússekinase erssitsorsiorldluse, iluartumigdle erkartússigitse. ²⁵tauva Jerúsalmiut ilait okarput: tássáungila tokúniagát? ²⁶atalo, ersisuerdlune okalugpok inerternekaranilo. sujulerssortivta ilisimav-dlualerneramíko una ilumut Kristusiussox? ²⁷kisiáne una sumit pissok ilisimavarput, Kristusile tikiugpat sumit pissok ilisimane-kásángilak. ²⁸tauva Jísuse nálagfingme ajokersuivdlune tordlula-
- 8,14. -vok okardlune: ilisarávsingame, sumitdlo pissunga ilisimavavsi-nga; mássalo isumavnik tikiutíngitsunga, autdlartitsissigale tássa ilumórtok ilisaríngisarse. ²⁹uvangale ilisarára, táussumánga pigá-

-ma, táussumalo autdlartíkanga. ³⁰tauva tiguniaraluarpát, isag- 8,20.
 -tornagule, pinekarfigssá sule nagdliúsimángingmat. ³¹inuitdle i-
 -larpáluisa ugperfigilerpát okardlutik: Kristuse tikiúkune úmanga
 amerdlanernik nalunaerkutiliorumárnerdlune? ³²farisfaritdle tusá-
 -maleramiko inuit taima issertortúkut okalútigigát, tauva farisfa-
 -rit palasiuneritdlo kivfanik autdlartitsíput tigorkuvdlugo. ³³tauva
 Jfsusíp okarfigai: sivikitsumik najoratdlásavavse, tauva autdlartit- 12,85.
 -sissivnut autdlarumárpunga. ³⁴ujarumárpavsinga nanísanangalo,
 najugkavnudlo písínáungilase. ³⁵tauva Jútít okalokatigílerput:
 una sumut autdlarniarmat nanísángilarput? Gríkerinut síámarsi-
 -massut ornilerssárnerpai Gríkerit ajokersorumavdlugit? ³⁶suná
 pinerpá, okarame: ujarumárpavsinga nanísanangalo, najugkavnudlo
 písínáungilase?

³⁷nagdliússiviuvdle uvdluisa kingugdlersáne angnerme Jfsuse
 kekarpok tordlulavdlunilo okardlune: imerusugtox uvavnut pile
 imerdlunilo. ³⁸uvavnut ugperdup iluanit kúit kúlerumárput puila- Sagg. 14,8.
 -ssuvingmik imigdlit, sórdlo agdlagkatigut okausekartok. ³⁹tai- Is. 58,11.
 -male okarpok anernek ugperdup píssagssát pivdlugo; anernek Júitdl. 2,26.
 ivdlernartok sule písímángingmat, Jfsuse sule nálangnarsínging-
 -mat. ⁴⁰tauva inuit ilarpálue okautsinik tamákunínga tusartut
 okarput: ilumut tássa pruvfite táuna. ⁴¹ilait okarput: Kri- 1,21.
 -stusiuvox; ilaitdle okarput: Kristuse Galilfamt písanerame? tugs. 89,4.
⁴²agdlagkat imáingínerpat: Kristuse Dávip kinguainit Bítldlmimit- Migg. 5,1.
 -dlo Dávip nunakarfanit písassox? ⁴³taima inuit agssuarfigsoka-
 -lerput táuna pivdlugo. ⁴⁴ilaisalo tiguniaraluarpát, isagtornagule. 7,80.

⁴⁵kivfat tauva tikingmata palasiunerit farisfaritdlo aperait:
 sôk aggiutingilisiuk? ⁴⁶kivfat akivait: inungmik táussumatut oka-
 -lugtokángisáinarpok. ⁴⁷tauva farisfarit sápat: ilivísaox sagdlo-
 -kítageauvise? ⁴⁸sujulerssuissutdlúnt iláta farisfaritdlúnt iláta ug-
 -perfiginerpá? ⁴⁹kisiáne inuit uko inatsisinik nalussut perdlorku-
 -narsísáput. ⁵⁰tauva Nikuttmusíp, táussuma únuácut Jfsusimut 3,1.
 píssup, táukua ilagissáta okarfigai: ⁵¹inatsisivtigut inuk erkartū- 5 Mór. 19,
 -nekartarpa kigdlioriokárnago, kanordlo iliorsimassox sujunersigat- 16 tt.
 -dlarnago? ⁵²akivát okardlutik: ivdlítaox Galilfamíuvit? misilísagit,
 takujumárpát Galilfamt píssumik pruvfitekángisáinarpok. ⁵³ta-
 -marmik tauva angerdlarput.

kapitalit 8.

arnak angúnunekartitdlugo kaníngagak Jísusíp pitdlagagssautínekángisiká; ingminik nalunaiáissutigissok silamiunut káumarkutauvdlune; autdlarnigsse okalútigigá, kig-dlormutdle isumakartikát; sagdlusuíssut kivfaujungnaersitsissugssaussok; Jútít kina atáttagigát iler kue iler kor alugít; Aaperát píngúngíkatdlarmat Kristuse ítok.

- ¹Jísusile úliap kákánut autdlarpok. ²kaulermatdlo āma nālagfíngmut uterpok, inuitdlo tamarmik orningmāne ingípok ajo-kersordlugitdlo. ³agdlagkanigdle ilisimassut farisfaritdlo arnak angúnunekartitdlugo kaníngagak táussumúnga písípát akúnermi-liutdlugulo. ⁴okarfigátdlo: ajokersuissook, arnak una kaníngar-pát angúnornissartok; ⁵Mórsasivdle inatsisitigut inápátigut tai-máitut ujarkanik mitdlórkuvdlugit; ivdlíme kanok okarpit? ⁶tai-male okarput ússerumavdlugo, táussumúnga pasigdliutigssarsior-dlutik. Jísusile sikigdlune agssangminik nunamut agdlagpok. ⁷aperssorkingmánile makilerdlune okarfigai: ajortekángitsortavse milorkárdliuk. ⁸kingumutdlo sikigdlune nunamut agdlarkilerpok. ⁹tamánale tusaramíko, tarnimik nalúngíssusiata nalujungnaersing-matik kingulerígdlutik aníput utorkaunernit nikanarnernutdlo ag-dlát; Jísusilo kisingorúpát, arnardlo akúnermiliúsímassok. ¹⁰Jí-susile makilerame arnak kisiat takugamiuk aperá: arnak-á, nauk pasigdlersitit? pitdlagagssautínekángilatit? ¹¹akivá: pitdlagagssau-tínekángilangame, Nālagak. Jísusivdle okarfigá: uvangátaok pit-dlagagssautíngilavkit; autdlarsínait, ajortuliúsaerdlutitdlo.
- ¹²Jísusíp āma okalugfigilerpai okardlune: uvanga silamiunut 12.46. káumarkutauvunga; uvavnik malingnigtok tārsiúsángilax, káumar-kutdle inúnartok pigísavá. ¹³tauva farisfarit sápát: ingminik nalunaiáissutiginiarputit, nalunaiautit ilumúngilax. ¹⁴Jísusíp aki-vai okardlune: ingminik nalunaiáissutigigaluaruma nalunaiautiga ilumúsavok, ilisimagama sumit píssunga sumutdlo písassunga; 7.24. ilivse ilisimángilavsinga sumit píssunga sumutdlo písassunga. 3.17. ¹⁵ilivse erkartússissarpuse uvinik nāpertordlugo; uvanga kinalúnft erkartútaringilara. ¹⁶erkartússigaluarumale erkartússutigira erkorsi-16.32. -másavok, kisimíngínama, atátardle autdlartitsissiga áiparigavko. 5 Mór. 19.15. ¹⁷mássalo inatsisivsíne agdlagsimavok: inuit mardluk nalunaiau-tigissát ilumúsassok. ¹⁸uvanga tássa ingminik nalunaiáissutigi-ssunga, atátavdlo uvavnik autdlartitsissup nalunaiáissutigángá-14.7.9. -taok. ¹⁹tauva okarfigát: nauk atátat? Jísusíp akivai: uvangalúnft atátagalúnft ilisimángilavsígut; uvanga ilisimaguvsinga atátagátaok

ilisimarkajakârse. ²⁰ okautsit tamáko Jfsusíp okauserai aningau-
-ssanik ilioraivfingme, nálagfingme ajokersuisitdlune; tigunexáangi- ^{7,30.}
-lardle, pinekarfigssá sule nagdliúsímángingmat.

²¹ āma Jfsusíp okarfigai: autdlarumârpunga, ilivsiló ujaru- ^{7,38 tt.}
-mârpavsinga ajortivsinilo tokúsavdluse; ornigagssavnut pisínáu-
-ngilase. ²² tauva Jûtít okarput: ingminik tokúnialerssârnerame,
okarmat: ornigagssavnut pisínáungilase? ²³ okarfigailo: ilivse sa- ^{3,31.}
-mánga pivuse, uvangale pavánga pivunga; ilivse silamit matu- ^{1 Juán. 4,5.}
-mánga pivuse, uvangale silamit matumánga píngilanga. ²⁴ taimái-
-tumik okarfigâvse ajortivsiné tokúsassuse; mássa uvangaussunga
ugperíngíkuvsinga ajortivsiné tokúsause. ²⁵ tauva aperât; kináu-
-vime? Jfsusíp akivai: perkautigssak tássa aitsât ilivsinut okalû-
-tigissara. ²⁶ ilivse pivdluse okausigssakangârdlungalo erkartüssí-
-ssutigssakangârpunga, autdlartitsissigale ilumôrpok, táussumá-
-ngalo tusagkâka silamiunut okautigâka. ²⁷ táukuale misigíngit-
-dlat atátamik okalugfíngingmatik. ²⁸ tauva Jfsusíp okarfigai: inûp ^{3,14.}
erñera kangátarsimaleruvsiuk nalujungnaerumârpavsinga uvangau- ^{12,32.}
-ssunga, isumavnigdlo kanok-iliúngitsunga; kisiáne sôrdlo atâta-
-ma ajokersorânga taima okalugpunga. ²⁹ autdlartitsissimalo na-
-jorpânga; atâtap kisimítíngilânga, iluarissânik pissarsínarama.

³⁰ taima okalungmat amerdlasût ugperfigilerpât. ³¹ tauva Jí-
-susíp Jûtít ugperpine okarfigai: okautsíka átavíguaruvsigik ilu-
-mut ajokersugarísavavse; ³² sagdlusuíssutdlo ilisarísavarse tauva,
sagdlusuíssutivdlo kivfaujungnaersísavâse. ³³ tauva sâpât: Aaperâp
kinguârâtigut, kivfarinekángisáinarpugutdlo; sôrme tauva okarpit:
kivfaujungnáisause? ³⁴ Jfsusíp akivai: ilumut, ilumut okáupavse: ^{Róm. 6,16 t.}
ajortimik ilerkulik ajortip kivfarâ. ³⁵ kivfardlo igdlumítuínarángilax, ^{1 Mór. 21,10.}
ernerdle igdlumítuínararaok. ³⁶ taimáitumik ernerup kivfaujung-
-naersigpase kivfaujungnaerdluásause. ³⁷ Aaperâp kinguârigâse
nalúngilavse; tokúniarpavsingale okausera ilivsiné inigssarsínging-
-mat. ³⁸ atâtavne takussâka okautigâka, ilivsiló atâtavsiné taku-
-ssase ilerkorâse. ³⁹ akivât okardlutik: Aaperât atâtagârput. Jí- ^{Mat. 3,9.}
-susíp okarfigai: Aaperâp kitornarigpase Aaperâp ilerkue ilerko-
-rerjakâse. ⁴⁰ mánale tokúniarpavsinga, uvanga sagdlusuíssúmik
Gûtimit tusagkavnik ilivsinut okalugtunga; Aaperât taimailiúngilax.
⁴¹ atâtavse ilerkue ilerkorâse. tauva akivât: uverssagáungilagut;
atausek atâtagarput, Gûte. ⁴² Jfsusíp okarfigai: Gûte atâtagiguv-
-siuk asarkajakâvsinga, Gûtimit pisimavdlunga tikiúkama; mássa
isumavnik tikiútíngilanga, táussumale autdlartípânga. ⁴³ sôk okalû-

- 1 Juán. 3.8. -sera naluvisiuk? mássa okautsíka tusânek saperpase. ⁴⁴ atátax nagguvigissarse tássa mamardlíssorssuak *), atátavsiló pilerigissai ilerkoriniarpase. táuna pilerkárnerminít inungnik tokutsissûvok, sagdlusuíssutdlo aulajangiutingilá, sagdlusuíssutekánginame ilumigut. sagdluvdlune okalugkágame nangminermínit okalugtarpok, sagdlu-tûgame, sagdlunerítldlo atátagingmáne. ⁴⁵ uvangale sagdlusuíssut okauserigavko ugperíngilavsinga. ⁴⁶ kia ardlavse nalujungnaersísí-
- 1 Juán. 3.5. -nauvânga ajortekartunga? sagdlusuíssutdle okauseriguvko sóx ug-
18.37. -períngilavsinga? ⁴⁷ Gûtimit píssup Gûtíp okausia tusâssarpâ, tai-
- 1 Juán. 4.6. -máitumík tusâssaringilase, Gûtimit píngínavse. ⁴⁸ tauva Jûtít sâ-
7.20. -pât okardlutik: árit okardluarpugut, Samáriamiuvutit anernípilo-
Mat. 10.25. -kardlutítldlo. ⁴⁹ Jîsusíp akivai: anernípílokángilanga, kisiáne atátaga atarkivara, ilivsiló narrunartípavsinga. ⁵⁰ íngminík nálángnartíniá-
ngilanga; avdlap nálángnartípânga erkartûssivdluniló. ⁵¹ ilumut,
5.24. ilumut okáupavse: okautsívník maleruáissup toko takunaviángít-
11.25. -dluínásavâ. ⁵² tauva Jûtít sâpât: aitsât malugivdluarpavtigit a-
-nernípílokartutit; Aaperât tokusok, pruvfítitldlo, taimáitok okar-
-putit: okautsívník maleruáissup toko misiginaviángítlduínásavâ.
4.12. ⁵³ atátavtínít Aaperâmit angneruvít? mássa tokusok táuna, pruv-
-fítitldlo tokusimassut; kinautíniarpít? ⁵⁴ Jîsusíp akivai: íngminík nálángnartíkuma nálángnarssusera sûngítsûsavok; atátamale ná-
-lángnartípânga, táuna Gûtígalugo okarpuse. ⁵⁵ ilisaríngilarsiló, uvangale ilisarâra; ilisarinago okaruma sagdlutórkajakaunga, sór-
-dlo ilivse. kisiáne ilisarâra, okausialo maleruarpára. ⁵⁶ Aaperât
1 Mór. 18.17. atátarse nuánâkaok uvdlora takúsagamiuk; mássalo takuvâ tipait-
-sugdluniló. ⁵⁷ Jûtít tauva okarfigât: sule tatdlímaník kulílingnik ukíokángitsutit Aaperât takusimaviuk? ⁵⁸ Jîsusíp sâpai: ilumut,
ilumut okáupavse: Aaperât píngúngíkatdlarmat uvanga ípunga.
10.31. ⁵⁹ tauva ujarkaník tigusíput mitdlórumavdlugo; Jîsusíle íssertor-
-dlune nálágfíngmít anívoK akornatígut, taimalo támaivât.

kapitalit 9.

tagpítldlune erníussok Jîsusíp sapáme tagpítségálak; farísíarít tagpítsegálak aper-
-ssortardlugulo agpísalúkát. Jîsuse pruvfítíutingmago Gûtimit píssok; Jîsuse táussu-
-múnga ilisarítítoK, táunaugame Gûtíp ernerá; farísíarít tagpíngnerartut agssuarígai.

¹ íngerdlagamílo ínuk takuvâ tagpítldlune erníussok. ² ajo-
-kersugaisalo aperât okardlutik: ajokersuíssok, kina ajortulíorame
una tagpítldlune erníuva, táunalúnít angajorkailúnít? ³ Jîsusíp a-

*) tónárnássuk, Díávulo.

-kivai: táunalûnt angajorkailûnt ajortulioramik píngilax, kisiáne Gûtíp suliai táussumane ersserkuvdlugit. ⁴autdlartitsissima su-
-liarerkussai suliarísaváka uvdlûgatdlartitdlugo; únuak nagdliúku-
-mârpok sulivfiginekarsínáungitsox. ⁵silarssuarmítitdlunga sila- ^{8,12.}
-miut káumarkutigānga. ⁶taima okarame nunamut kiserpok
nuagdlo marujuliaralugo, tamatumínga tagpít-sup issai tanípai
⁷okarfigalugulo: Sílup (nugterdlugo imáitok: autdlartitap) tasia- ^{Nim. 3,15.}
-nut ermigkiartorit. tauva ermigkiartorame uterpok tagpigsisi-
-mavdlune. ⁸nunakataile sujornatigutdlo táussumínga taku-
-ssartut kinussartitdlugo, okarput: tássáungila táuna igsiavdlune
kinussartok? ⁹ilaitdlo okarput tássa-una; ilaitdle okarput: ássigâ.
nangminex okarpok: táunauvunga. ¹⁰tauva aperât: kanok iliv-
-dlutik issitit uisitáupat? ¹¹akivai okardlune: inûp Jîsusimik atig-
-dlup marujuliordlune tamatumínga issika tanípai okarfigalungalo:
Sílup tasianut ermigkiartorit; ermigkiartoramalo tagpigsivunga.
¹²tauva sâpât: nauk táuna? akivai: naluvára. ¹³tauva tagpít-
-sûgaluax faristarínut pisípât. ¹⁴mássalo sapâtiussok Jîsusip ma-
-rujuliordlune issai uisingmagit. ¹⁵tauva faristarit âmátaok aper-
-ssorpât kanok ilivdlune tagpigsissok; akivailo: marujuk issivnut
ilivâ, ermigkamalo tagpigsivunga. ¹⁶tauva faristarit ilait okarput:
inuk táuna Gûtimit píngilax, sapât uniortíkamiuk. ilaitdle okar-
-put: kanok ilivdlune inuk ajortilik taima ítumik nalunaerkuti-
-liorsínauva? taima agssuarflerput. ¹⁷âma tauva tagpít-sûgaluax
okarfigât: ivdlíme kinautípiuk, issitit uisingmagit? akivai: pruvfi- ^{Lúk 7,18.}
-tiuvok. ¹⁸Jûtidle ugperíngilât tagpísimassok tagpigsissordlo,
kisiáne tagpigsissup angajorkai kaerkugamíkik ¹⁹aperssordlugitdlo
okardlutik: tássauva ernerse, tagpít-dlune erniussok okautigissarse?
kanok ilivdlune mânia tagpigsiva? ²⁰angajorkaisa akivait okardlu-
-tik: ernerigigput tagpít-dlunilo erniussok nalúngilarput; ²¹kanor-
-dle ilivdlune mânia tagpigsissok naluváput, issailo kia uisikai
naluváput; ukiue nâmagput, aperssorsiuk, nangminex okardle.
²²angajorkai taima okarput Jûtít ersigigamíkik; Jûtít akuerekati- ^{7,18.}
-gilerémata táussumínga Kristusiuneraissok nâlagiartarfingming-
-nit pèrsíkumavdlugo. ²³tamána pivdlugo angajorkai okarput: u- ^{12,12.}
-kiue nâmagput, aperssorsiuk. ²⁴tauva tagpít-sûgaluax áipagssâ-
-nik kaerkuvât okarfigalugulo: Gûte nâlanguartíssuk; inuk táuna
ajortuliortok ilisimáput. ²⁵akivai okardlune: ajortuliortúnersok
naluvára; kisiáne tagpíkualartunga mánalo tagpigsissunga nalú-
-ngilanga. ²⁶tauva aperssorkigpât: kanok iliorpâtít? kanok iliv-

-dlune issitit uisípai? ²⁷ akivai: okarfigerêravse tusarumángilase; sôk tusarkigkumavisiuk? ilivsísaok táussumúnga ajokersugángorurmagavse? ²⁸ tauva agpissalúpát okardlutik: ivdlit táussuma ajokersugarâtit, uvagutdle Môrsasip ajokersugarâtigut. ²⁹ Môrsase Gûtip okalugfigigâ ilisimavarput, unale sumit pissok nalubarput. ³⁰ inûp táussuma akivai okardlune: tupingnaxaok sumit pissok nalugavsiuk; mássalo issíka uisíkai. ³¹ ilisimavugutdle ajortulior-tut Gûtip tusángíkai, kisiáne Gûtimik mianeringnigtut perkussâ-nigdlo malingnigtut tusartarpai. ³² silarssuakartitdlugo tusarnângilak tagpítldlune erniussup issainik uisitsissumik. ³³ una Gûtimik pingíkune kanok-iliorsínáungerkajakaok. ³⁴ akivât okardlutik: tamarssuarpit ajortiliuvdlutit erniussutit ajokersorumavisigut? ajag-dlugulo anisípát.

³⁵ ajagdlugo anisíkât Jîsusip tusámalerpâ, nâpikamiugdlo a-perâ: Gûtip erneranut ugperpit? ³⁶ akivâ okardlune: Nâlagak, kinauna táuna ugperfigissagssara? ³⁷ Jîsusip sâpâ: takorêrpat, mâ-na okalokatigissat táunauvok. ³⁸ tauva okarpok: Nâlagak, ug-perpunga; patdlorfigâlo. ³⁹ Jîsusilo okarpok: silamut matumúnga pivunga erkartûssinígssak pivdlugo, tagpítsut tagpigserkuvdlugit, tagpigsutdlo tagpítldlerkuvdlugit. ⁴⁰ farisfaritdle táussuma najortaisa ilaisa tamána tusaramíko sâpât: uvagútaok tagpîkavta? ⁴¹ Jîsusip akivai: tagpîkuvse ajortuliakângerkajakause, tagpingneraravsiile ajortuliarse aulagsángilak.

kapitalit 10.

Jîsuse táunaussok pârssissok ajúngitsox; nâlagfiup atorkerkârfiane nakímatigilermáné nalunaersok: atâtak atausiokatigigine; Jôrtanip ungatâne amerdlasût ornigtaisa ug-perfigilerât Juánasip kuississup táussumúnga okauserissai ilumórtútítldlugit.

¹ ilumut, ilumut okáupavse: isertarfikut pinane avdlácut savat inânut iserniartok tigdligtúvdlunilo ínungniartúvok; ² isertarfikutdle isertok savat pârssissigât. ³ isertarfiup pârssissâta táuna matuerfigissarpâ, nipâlo savat tusartarpât; táussumalo savautine kaerkussarpai arkisigut anisítardlugitdlo. ⁴ savautinilo aniserêrangamigit sujulerssortarpai, savatdlo maligtarpât, nipâ ilisaringamíko. ⁵ takornartardle maligtaringilât, kimarratigalugule, takornartap nipâ ilisaringinamíko. ⁶ ássersûmik tamatumúnga Jîsusip okalugfigigaluarmatik, sumik okalugfigigâtik pâsingilât. ⁷ tauva Jîsusip âma okarfigai: ilumut, ilumut okáupavse: uvanga

savanut isertarfiuvunga. ⁸tikiutíngíkatdlarama tikiútut tamarmik tigddligtúvdlutigdlo ínungniartúput, savatdlo táuko nálángilait. ⁹uvanga isertarfiuvunga; uvavkut isertok ámagkumârpok, iserdlu-
-nilo anivdlunilo pigssakásavok. ¹⁰tigddligtok tigddligkiartorsínara-
-raok tokutsiartordlunilo aseruiartordlunilo; uvanga tikiúpunga inüssúmik nāmagdluínartumigdlo pigssakarkuvdlugit. ¹¹uvanga-
una savanik pârssissok ajúngitsok; pârssissup ajúngitsup inüssutse iperararâ savat pivdlugit. ¹²kivfvdle átartugkap pârssissúngitsup savat pigíngínamigit amarok aggersok takuguniuk savat kimagdlu-
-git kimâssaraok, tauvalo amarkup savat pissarissarpai siámartit-
-dlugitdlo. ¹³kivfardle átartugak kimâssaraok, átartugaugame, savatdlo isumagingínamigit. ¹⁴uvanga-una pârssissok ajúngitsok, píkalo ilisarāka, pimalo ilisarānga; ¹⁵sórdlo atâtap ilisarigānga, Mat. 11,27.
uvangalo atâtak ilisarigiga; inüssuseralo iperarpara savat pivdlu-
-git. ¹⁶avdlanigdlo savautekarpunga inimit matumānga píngitsu-
-nik; táukútaok aggiússagssarāka, nipigalo tusásavât; savautitdlo atausíngúsáput, pârssissordlo atausiuvdlune. ¹⁷tamána pivdlugo atâtap asavānga, inüssusera iperaravko kingumut pigilísavdlugo. ¹⁸inüssutsivnik arsárnekāngilanga, isumavnigdle iperarpara. ipe-
-rarsínauvdlugulo kingumut pigilersínauvara. taima atâtama per-
-kuvānga. ¹⁹tauva Jútít āma agssuarígsokalerput okautsit ta- 7,43.
-máko pivdlugit. ²⁰ilarpāvue okarput: anernipilokarpok silaerut-
-dlunilo; suvdluse tusarnârpisiuk? ²¹ilaitdle okarput: anernipilu- 7,20.
-lik taima okausekarāingilak; anernipilûp tagpítsut issait uisísí- 9,32.
-naunerpai?

²²ukiulersok Jerúsalāme nálágíup atorkerkârfia nagdliung-
-mat, ²³Jfsuse nálágíngme sakivok kilágínalingme Sálumûp plane. ²⁴tauva Jútít iluvât okarfigalugulo: kanok sivistigissumik tarni-
-vut nakimátisavigit? Kristusiuguvit okarfigivdluínartigit. ²⁵Jfsu-
-sip akivai: okarfigigaluaravse ugpingilase. suliat atâtama arka 5,36.
pigalugo suliarissama nalunaiarpānga. ²⁶ugpingilasile, savautima ilagíngingmase, sórdlo okarfigigivse. ²⁷savautima nipiga tusararât, ²⁸intñermigdlo nāg- 8,45 tt.
-ssáungitsumik tunissarāka, támarnaviángitdluínásáputdlo, táuku- 10,8 t.
-níngalo arsárnekásāngilanga. ²⁹atâtaga táukunínga uvavnut tú-
-niússissok tamanit angneruvok sumigdlo arsárnekarsínaunane. ³⁰uvangalo atâtardlo atausiuvugut. ³¹tauva Jútít āma ujarkanik tigúsíput mitdlórumavdlugo. ³²Jfsusip sâpai: ajúngitsuliat amer-
-dlasût ilivsinut takutípaka atâtavnit; suliat táukua ardlât sordlex

pivdlugo ujarkanik mitdlórniarpisinga? ³³Jútit akivát okardlutik: ajúngitsuliak pivdlugo mitdlórniángilavtigit, kisiáne Gúte kakaja-rigagko, inuínauvdlutit ingminik Gútiutíkávit. ³⁴Jísusip akivai: tugs. 82,6. inatsisivsíne ima agdlagsimángila: okarpunga: Gútiuvuse? ³⁵Gútip okausínik tuninekartut Gútinik taingmagit, mássalo agdlagkat u-niorkutínekarsínaungitsut, ³⁶suvdluse tauva atátap ivdlernartitá-nut silarssuarmut autdlartitánut okarpise: Gúte kakajarát; Gútip ernerigânga okarama? ³⁷atátama suliarerkussai suliaríngíkuvkit ugperísángilavsinga; ³⁸suliariguvkitdle, tauva uvanga ugperiumá-ngíkuvsinga suliat táuko ugperisígik, ilisimalerkuvdluse ugper-kuvdlusilo atátax uvavnítok, uvangalo táussumanítlunga. ³⁹tau-7,30. -va áma tiguniaraluaramíko ánaivát.

⁴⁰tauva autdlarkigpox Jôrtanip ungatánut Juánasip kuisser-kârfianut tássanítuárdlunilo. ⁴¹amerdlasútdlo ornigpát, okaramik: Juánase nalunaerkutílingíkaluarpox, kisiáne Juánasip táussumínga okauserissai tamarmik ilumórput. ⁴²tássanilo amerdlasút ugperfigilerpát.

kapitalit 11.

Lásaruse Jísusip ilivermit makitíká; Kájavfarsip okaungmatik Jísusisimik tokúsassu-mik inuit sivnerdlugit, kígdliisuissokatigít isumaliokatiígísalersut tokúkumavdlugo; Jísusie asimut nigortok.

¹náparsimassokartordle Lásarusimik atilingmik Bitániamiu-Lúk. 10,38. -mik Máriap katángutátalo Martap nunakatânik. ²(Máriale tá-12,3. -ssa táuna Nálagkap tarnúmik tanitsissâ isigainigdlo atdlarteri-ssok nutsaminik; táussuma katángutâ Lásaruse náparsimassok.) ³tauva katángutai táuko arnat Jísusimut autdlartitsíput okarku-ssivdlutik: Nálagax, ata, asassat náparsimavok. ⁴Jísusivdle tu-saramiuk okarpox: nápaút tamána tokúsutigssáungilax, kisiáne Gútimut nálangnautígssauvok Gútip ernera tamatumúna nálang-narserkuvdlugo. ⁵mássalo Jísusip Marta asagá, katángutálo arnak Lásarusilo. ⁶tauva náparsimassok tusaramiuk, sule mardlungnik uvdlivok tássane najugkamine. ⁷kingorna ajokersug-kane okarfigai: kingumut Jútiámut piartorta. ⁸ajokersugaisa 10,31. sâpát: ajokersuissox, aitsángajak Jútit ujarkanik mitdlórumagátit taimáitok kingumut tássungnásavit? ⁹Jísusip akivai: uvdlútitdlu-go nalunaerkútap akúnere arkanek-mardlúngínerpat? uvdlútitdlu-go angalassok aportaríngilax, silap matuma káumarkutâ issigiga-

-miuk; ¹⁰únuákutdle angalassok aportarpok, káumarkutekángína-me. ¹¹taima okarame kingorna okarfigai: Lāsaruse ikínguterput sinigpok, tássa itersariartorpara. ¹²ajokersugai tauva okarput: Nālagak, sinigkune ajorungnáisavok. ¹³mássalo J̄suse tokussu-mik okalugtok, táukuale sinigsínartumik okalugsorát. ¹⁴tauva J̄susip okarfigivdluínarpai: Lāsaruse tokuvok; ¹⁵ilivsile pivdluse kujavunga najúngínavko, ugperkuvdluse. ornigtigo māna. ¹⁶tauva Tūma mardluliamik taissak ajokersugakatiminut okarpok: uvagú-taok tássungnarta tokokatigiartordlugo.

¹⁷J̄susip tauva tikípá uvdlut sisamat ilivermītok. ¹⁸mássa-le Bitânia Jerúsalamit kanigtok, úgtorninguit arkanek-tatdlimat migssiliordlugit; ¹⁹J̄títldo amerdlálugtut Martákúnut Māriamutdlo pisimassut tugpatdlersariartordlugit katángutát pivdlugo. ²⁰Mar-tavdlo J̄suse aggersok tusaramiuk páriartorpá, Māriale igdlume paivok. ²¹tauva Marta J̄susimut okarpok: Nālagak, tamānīsima-^{11,32}-guvit katángutiga tokúngerkajakaok. ²²taimáitok nalúngilanga, sumigdlūnt Gūtimit tugsjaruvit Gūtíp tuniumárátit. ²³J̄susip okarfigá: katángutit makísavok. ²⁴Martap okarfigá: nalúngika-luarpara uvdlut naggatigssāne makivfikut makikumártok. ²⁵J̄su-sip sāpá: uvanga makíssutauvdlungalo inūsutauvunga; uvavnut ugpertok nauk tokugaluarune inūsavok; ²⁶inūsordlo uvavnut ugpertok tokunaviásangilak. tamána ugperaiuk? ²⁷akivá: áp, Nā-lagak, ugperpunga táunaussutit Kristuse Gūtíp ernera silamut pissugssak. ²⁸taima okarame autdlarpok katángúne Māria kaer-kuvdlugo ángiortumik, okardlune: ajokersuissok tamānīpok, kaer-kuvátit. ²⁹táussuma tusaramiuk nikuínasuardlune ornigpá. ³⁰má-ssa J̄suse sule igdlunut píngitsox, sule Martamik nāpitsivine najorá. ³¹J̄títldle táussumane igdlumītut tugpatdlersaiartorsima-ssut Māria nikuínasuardlune anissok takugamiko maligpát okar-dlutik: ilivermut kiajartorpok. ³²tauva Māria J̄susip najugánut pigame, takulerdlugo isigaisa sánut patdlorpok okarfigalugo: Nā-^{11,21}-lagak, tamānīsimaguvit katángutiga tokúngerkajakaok. ³³J̄susiv-dle takugamiuk kiassok, aggekatailo J̄tít kiassut, anerner migut ajuatdlagpok aliatsagdlunilo, ³⁴okarpordlo: sumut ilivisiuk? aki-vát: Nālagak, takujartúsagit. ³⁵J̄susilo kuvdlililerpok. ³⁶J̄tít tauva okarput: ata asangáraluaramiuk. ³⁷ilaitdle okarput: tag-pftsip issainik uisitsissup una tokutsailisínáungíneramiuk? ³⁸J̄-susile āma ilumigut ajuatdlagpok, iliverdlo tikípá; mássa káru-sússok, ujaragdlo pánut ilisimassok. ³⁹J̄suse okarpok: ujarak

pêrsiuk. tokussup katángutâta Martap sâpâ: Nâlagax, tipitũngu-
-lerêrpok, uvdlut sisámileramigit. ⁴⁰Jîsusíp sâpâ: okarfigingíner-
-pavkit, ugperuvit Gûtíp nâlangnarssusia takúsagit? ⁴¹tauva uja-
-rak pêrpât tokussup inânit. Jîsusile kúmut árdlordlune okar-
-pok: atâtak, kutsavigâvkit tusarangma. ⁴²mássa ilisimagivkit
nungutdlugit tusartaringma, ukule inuit najuissut pivdlugit taima
okarpunga, ugpererkuvdlunga autdlartíkingma. ⁴³taima okarame
nivdvingârdlune tordlorpok: Lâsaruse-â, ánit. ⁴⁴tauva tokusok
anivok, nîsumigutdlo tatdlmigutdlo tokúngatsiminik nîmersimav-
-dlune, kînamigutdlo ulingmik uligsimavdlune. Jîsusíp okarfigai:
nermússaiarsiuk, pisugdlilo. ⁴⁵tauva Jûtít Mâriamut pissut
Jîsusíp nâmagsissâ takugamíko ilarpáluisa ugperfigilerpât. ⁴⁶ilai-
-sale Jîsusíp nâmagsissâ farisfarinut okautigiartorpât.

⁴⁷tauva palasiunerit farisfaritdlo kigdliisúissokatigígsugssanik
atautsimut kaerkussíput okardlutik: kanok písaugut? inuk táuna
amerdlasûnik nalunaerkutiliormat. ⁴⁸ilagináinaruvtígo tamarmik
ugperfigilisavât, tauvalo Rûmamiut nunarputdlo inugtavutdlo tigu-
-jartúsavait. ⁴⁹ilâtale, Kâjavfarsíp, ukiox táuna palasiunerussup,
okarfigai: ⁵⁰naluvdluínarpuse isumakitsorssúvdlusilo, uvavtínut a-
18.14. -júngíneruvok inuk atausex tokugpat inuit sivnerdlugit, inuit ta-
-marssuisa aserorkunagit. ⁵¹taimale okángilax nangminermínit,
kisiáne ukiox táuna palasiunerugame pruvfítisut okalugpok, Jîsuse
10.16. tokúsangmat inuit sivnerdlugit; ⁵²mássalo inuit táukuínáungitsut
sivnerdlugit, Gûtíp kitornai tamane ingmíkúlugtútaok atautsimut
katerssúsagamigit. ⁵³uvdlók táuna kigdligalugo isumaliokatigígsar-
-put tokúkumavdlugo.

⁵⁴tauva Jîsuse sarkumissumik Jûtít akornáne angalajung-
-naerpok, kimagdlugitdle puilassuitsup tungânut autdlarpok nu-
-nakarfingmut Eivfaramik atilingmut, tássanilo ajokersugkane uní-
-ngakatigai. ⁵⁵Jûtítidle pôrskiat kanigdlingmat, amerdlasût Jerû-
-salâmut majuarput erkânit pôrske nagdliutínago minguersaru-
-mavdlutik. ⁵⁶tauva Jîsuse ujarpât, nâlagfingmítldlutígdlo oka-
-lokatigígpút: kanok isumavise? nagdliússiartúsángínerdlune? ⁵⁷pa-
-lasiuneritdle farisfaritdlo inatsisimassut sumíssusianik ilisimasso-
-karpat okautigerkuvdlugo, tigujumavdlugo.

kapitalit 12.

Bitániame Máriap Jísusíp isigai taníkai; Lásaruse tusámassaulersok; Jísuse Jerúsa-
-lámút iseriartortok; nagdliússiartortut ilaisa Grikeriussut Jísuse takujumagaluakigát;
tokunigssaminik okalugtok, nípilo kilangmit tusartítok; Jútít nálagserítsut; Jísusíp
okauserissai atátáta pigigai.

¹tauva pórskip sujornagut uvdlut arfiningormata Jísuse Bi-
-tániamut pivok, tássane Lásaruse ítok ivna tokussúgaluak Jísu- 11.48.
-síp tokussunit makitítá. ²tássanilo únúkut nerdlíagssiorpát,
Martalo kivfartorpok, Lásarusile nerekataisa ilagát. ³tauva Má- Lúk. 10,40.
-riap tiguvá naratúnik tarnusiak avdlamik akusimángitsok akisók Mat. 26,8-12.
úgtútíp nalinga, tamatumíngalo Jísusíp isigai tanípai nutsaminig- Mák. 14,8-8.
-dlo atdlarterdlugit; igdlulo ilúngarme tarnutíp tivkanik tipigig- Lúk. 7,37 tt.
-sivok. ⁴tauva ajokersugaisa ilát, Jútarse Símuþ ernera Iská-
-riók, pisitsissigssá, okarpok: ⁵tarnut mána sók aningaussarsiu-
-tiginékángila aningaussánguanik pingasunik untritilingnik pítisu-
-nut tuníssutigssanik? ⁶mássale pítsut isumagalugit taima oká-
-ngilax, tigdligtúgamile, púligtauvdlunilo tássunga ilissat párigami-
-git. ⁷Jísuse tauva okarpok: agssuarikisaruk; tamána torkortará
uvdlormut ilinekarfigssavnut. ⁸mássa pítsunik najortekáinarpuse,
uvangale najortigituínásángilavsinga.

⁹tauva inuþpagssuit Jútít ilaisa tássanítok tusaramíko tikiú-
-put, Jísuse píssutigínarnago, Lásarusísaok tokussunit makitítá 11.48.
takujumavdlugo. ¹⁰palasiuneritdle isumaliokatigígput Lásarusísaok 11.53.
tokúkumavdlugo; ¹¹táuna píssutigalugo Jútít ilarpagssue tássung-
-narmata Jísuse ugperfigilerdlugo.

¹²akago kaungmat inuþpagssuit nagdliússiartortut Jísuse tu-
-saramíko Jerúsalámút pilersok, ¹³palmit avalekutainik tigusiv- Mat. 21,1 tt.
-dlutik aníput páriartordlugo tordlulavdlutigdlo: úsiána, pivdluardle Mák. 11,1 tt.
Nálagkap arka pigalugo tikiútok, Israílíp kúngia. ¹⁴Jísusivdle Lúk. 19,29 tt.
siutitúarak pigamiuk kánut ingípok, sórdlo agdlagsimassok: ¹⁵er- tuga. 118,
-sekinak, Síunip pania úmá, takuvat kúngigssat aggersok siutitúp 25 t.
norráta kâne kimugserdlune. ¹⁶tamánale ajokersugaisa taimane Sagg. 9,9.
malugíngilát; kisiáne Jísuse nálangnarsingmat erkailerput taima
agdlagsimangmat pivdlugo, taimailiorfigingmássugdlo. ¹⁷tauva i-
-nuit táussuma ilagissaisa nalunaiáissutigát Lásaruse ilivermit 11.48.
kaerkusimagá, tokussunitdlo makitíká. ¹⁸tamánalo pivdlugo inuit
páriartorpát, tamatumínga nalunaerkutiliortok tusaramíko. ¹⁹tau-

-va farisíarít okalokatigílerput: tássa saperdluínarpuse; takuvase tamarssuarmik maligpát.

²⁰ táukuale nagdliússivíkut tugsíariartorsimassut ilait Gríke-riussut. ²¹ táukua Pilípo ornigpát, táuna Bítisaitame Galilíamí-tume nunakartok, kínuvígálugulo okardlutik: nálagak-â, Jísuse takujumagaluakárput. ²² tauva Pilípo Antriarsimut okariartorame Pilípo Antriarsilo Jísusimut okariartorput. ²³ Jísusivdle sápai okardlune: inûp ernerata nálangnarsivígssâ nagdliúpok. ²⁴ ilumut, ilumut okáupavse: nautsígássak kajússiágssak ívssup iluanut tug-dlunilo tokúngíkune atausiugínásavok, tokugunile amerdlasúnik kingunígssíúsavok. ²⁵ inússutsiminik asangnigtup inússutse ánaiu-
 Mat. 10,³⁹. — 16,²⁶. — márpâ; matumanile silame inússutsiminik pissariakartítsígitsup
 Lúk. 17,³⁸. inússutse pígituínarumárpâ nágssáungitsumik inúsavdlune. ²⁶ u-
 -vavnut kífartorumassup maligdlínga, kívfáralo nungutdlugít ná-
 -júgkavnísavok; uvavnutdlo kívfartortok atátap atarkísavâ. ²⁷ mána
 tarníga sujôravok; kanordlo okásaunga? atátak, ánáunga nagdliú-
 -tumít matumánga. tamánale pívdlogo nagdliútok tamána tíkí-
 -para. ²⁸ atátak, arkit nálangnarsísíssuk. tauva nípe kílangmít
 17,⁴ t. tusartípok: nálangnarsíserérpara, nálangnarsíserkígkumárdlugulo.
²⁹ tauva ínuit najuíssut tusárnártut kagdlerísimassumík okarput;
 ilaitdle okarput: íngílíp okalugfígísimavâ. ³⁰ Jísusíp sápai okar-
 -dlune: nípe tamána uvanga pívdlunga píngílak, ílívse pívd-
 16,¹¹. -dluse pívak. ³¹ mána sílarssuak mána erkartúnekalerpok; mána
 3,¹⁴. sílarssúp matuma nálagá ajagtornekásavok. ³² uvángalo nunamít
 kangátartítauleruma tamáisa uvavnut kajungersíkumárpáka. ³³ tai-
 18,³². -male okarpok nálunaerumavdlune kanok ítumík tokúságame.
 tugs. 89,²⁹. ³⁴ tauva ínuit akívât: ínatsísínít tusarpugut, Krístuse nágssáungít-
 — 110,⁴. -sumík ítuásassok; kanorme tauva okarpít: ínûp ernerá kangá-
 Dán. 7,¹⁴. -tartítáúsassok? kína ínûp ernerá pívíuk? ³⁵ tauva Jísusíp sápai:
 7,³³. kaumassup súle najutdlatsíarátldásavâse. kaumassok ílívsíníkat-
 -dlartítldugo íngerdlagítse, társíssúterkúnase; mássa tártúkut ínger-
 Lúk. 16,⁸. -dlássup ornígágsse náluvâ. ³⁶ kaumassok ugperfígísiúk kauma-
 -ssok ílívsíníkatdlartítldugó, kaumassumut kítonarerkúvdluse.
 Jísuse táima okalugkame autdlarpok táukunánga íssertordlune.
³⁷ naugdle íssígítítldugít táima ágígíssúník nálunaerkútilíor-
 Ís. 53,¹. -tok ugperfígíngílât; ³⁸ erkórkuvdlugo pruvfítíp Ísaiap okáusia, o-
 Róm. 10,¹⁶. -káráme: Nálagak, tusardlíússarput kía ugperísavâ? kímutdlo
 Nálagkap talía nálunaersímava? ³⁹ tamána pívdlogo ugpersínáu-
 Ís. 6,⁹ t. -ngítldat, Ísaía áma okármát: ⁴⁰ íssáit tagpítldísípái, úmátáitdlo

mángertípai, issimingnik takungnerkunagit, ũmatimingnigdlo mi-
 -sigerkunagit; sângniarkunagit uvavnutdlo katsorsarkunagit. ⁴¹ tai-
 -ma Isaja okalugpok nálangnarssusia takugamiuk, okautigigamiug-
 -dlo. ⁴² taimáitok sujulerssuissutdlünft ilarpáluisa ugperfigiga-
 -luarpát, kisiáne farisfarit pivdlugit ángfarumángitdlat, nálagiartar-
 -fingmingnit pèrserkunatik; ⁴³ inungne nálangnarsinigssax Gútime
 nálangnarsinigssamit angnerutíkamíko. ⁴⁴ Jísusile tordlulavdlune
 okarpok: uvavnut ugpertox uvavnut pinane autdlartitsissivnut ug-
 -perpok. ⁴⁵ uvavnigdlo takungnigtup autdlartitsissiga takuvá.
⁴⁶ káumarkutauvdlunga silarssuarmut pivunga, uvavnut ugpertox
 tártumítuarkunago. ⁴⁷ okautsivnigdlo tusartok ugperinagitdlo, táu-
 -na uvanga erkartúsángilara; mássa tikiutíngilanga silamiut erkar-
 -túsavdlugit, kisiáne ánáusavdlugit. ⁴⁸ uvavnik asigínaissox okaut-
 -síkaló ilagsiumanagit, táuna erkartüssissigssakarpok; okautsip
 okauserissama erkartúkumárpá uvdlut naggatigssáne. ⁴⁹ mássa
 isumavnik okalúngilanga, atátavdle autdlartitsissima inápânga kanok
 okásassunga kanordlo okalúsassunga. ⁵⁰ inássutálo ilisimavara inū-
 -ssutaussok nágssáungitsox. taimáitumik okalugkângama taima
 okalugtarpunga sórdlo atátap okáukânga.

Mat. 13,14 t.
 ap. sul. 28,
 26 t.

Is. 6,1.

9,22.

5,44.

8,12.

8,19.

3,17.

5,45.

14,10.

6,43.

kapitalit 13.

Jísusip ajokersugkame isigait uvfarai; pisitsissigse nalunaerá; inássúmik nutámik
 tunigai; Pítrusip miserratigiumáráne nalunaersok.

¹ pórskile nagdliutinago, silamit matumánga atátamut aut-
 -dlarfigsse nagdliútok Jísusip ilisimagamiuk: sórdlo ilane asagai
 silarssuarmítut, taimaitdlune asavai naggatigssamut agdlát. ² ú-
 -núkutdlo nerileramik, mamardlíssorssûp*) Jútarse Símûp ernera
 Iskâriôx ũmâmiulerérmago piserkuvdlugo, ³ Jísusilo ilisimagame
 atátap sût tamaisa agssangminut túniúsimagai, Gútimidlo aut-
 -dlarsimavdlune kingumut Gútimut piartúsagame: ⁴ tauva nerri-
 -vingmit nikuipok, ánoraiardlunilo ánorâminermik sâliakuserpok
 kiterúmigut, ⁵ tauvalo imek pûgútamut kuivá, ajokersugkamilo i-
 -sigait uvfalerpai ánorâminermigdlo sâliakúminik atdlarterdlugit.
⁶ Símût Pítruse tauva tikípâ; táussumale okarfigá: Nálagax, isig-
 -káka ivdlit uvfásavigit? ⁷ Jísusip akivá okardlune: suliaara mána
 nalugatdlarpat, kingornale ilisimalerumârpát. ⁸ Pítrusip sâpâ: i-
 -sigkáka uvfarnaviásángilatit. Jísusip akivá: uvfángkuvkit pig-

Mat. 26,17.

13,27.

3,35.

*) tórnrássûp, Diávulup.

-ssarsekatigísángilarma. ⁹Símûp Pítrusip sãpá: Nãlagax, isigká-
-ka pīnarnagit agssákalo niakoralo písagitit. ¹⁰Jīsusip okarfigá:
uvfarsimassox isigáinarmigut uvfarsimagune minguerdluinarsimása-
15,8. -vok. ilivsiló minguersimavuse, tamákerasile. ¹¹mássa písitsi-
6,64. -ssigsse nalúngiká; tamána pivdlugo okarpok: tamákerase mi-
-nguersimavuse.

¹²tauva isigait uvfarêramigít, ánorássanilo atigamigít kingu-
-mut nerrivingmut ingípok okarfigalugít dlo: sugivse sianigaisiuk?
¹³ajokersortivsinik nálagkavsinigdlo taissarpavsinga, mássalo okar-
-dluardluse, táunaugama. ¹⁴tauva uvanga isigkase uvfaravkit,
nauk nálagaralungalo ajokersortigigivsinga, taimátaok ilivse isig-
-kavsinik uvfakatigísause. ¹⁵maligagssamik pivavse taimailiorkuv-
-dluse sórdlo ilivsinut iliortunga. ¹⁶ilumut, ilumut okáupavse:
15,20. Mat. 10,24. kivfak angnerúngilak nálagkaminit, autdlartitardlūnt angnerúngi-
Lúk. 6,40. -lak autdlartitsissiminit. ¹⁷tamána ilisimaguvsiuk taimailiordluse
— 22,27. pivdluásause. ¹⁸tamavse pivdluse okángilanga, kinigkáka nalúngi-
tugs. 41,10. -navkit. agdlagkatdle erkútísáput imáitut: nerekatima kingmig-
ap. sul. 1,18. -sarpánga. ¹⁹mána okarfigávse taimailíngikatdlarnerane, taimai-
14,29. -ligpat ugpererkuvdlusinga uvangaussunga. ²⁰ilumut, ilumut okáu-
Mat. 10,40. -pavse: autdlartitagssavnik ilagsissup uvanga ilagsivánga, uvav-
Lúk. 9,48. -nigdle ilagsissup autdlartitsissiga ilagsivá.
Mat. 26, ²¹taima okarame Jīsuse anernermigut aliatsagpok nalunaiav-
21-26. -dlunilo okardlune: ilumut, ilumut okáupavse: ilavse písikumár-
Mák. 14, -pánga. ²²tauva ajokersugkat issíkutekatigilerput nalornivdlutik
18-21. kina pivdlugo taima okalungnersok. ²³ajokersugaisale ilât, Jīsu-
Lúk. 22,21 tt. -sip nerisitdlutik sagdlerissá, táuna asassá, ²⁴Símûp Pítrusip i-
-ssingmigpá sujunersiorkuvdlugo kina pivdlugo taima okalungner-
-sok. ²⁵táunale Jīsusip sakiainut tulordlune táussumúnga okar-
-pok: Nãlagax, kina piviuuk? ²⁶Jīsusip akivá: agfakumik misug-
-kavnik tunissagssara táunavok. tauva agfako misugdlugo Jū-
-tarsimut Símuþ erneranut Iskâriūmut túniúpá. ²⁷agfako táu-
-ssuma íngmago Sãtanip pulavá. Jīsusip tauva okarfigá: pina-
-suarit. ²⁸nerekataile ilisimassokángitdlat suna pivdlugo taima
okarfigigá. ²⁹Jūtarse púligtaungmat ilait isumakarput Jīsusip o-
-karfigigá nagdliússivíkut atugagssamingnik piserkuvdlugo, pftsut-
-dlūnt sumik tunerkuvdlugit. ³⁰táussumale agfako pigamiuk
ernīnak anivok, mássa únuaussox.

³¹aningmatdle Jīsuse okarpok: mána inûp ernera nálangnar-
-sivok, Gútilo nálangnarsivok táussumúna. ³²Gúte táussumúna

nâlangnarsingmat, âmátaok Gûtip nâlangnarsisikumârpâ ingmine, mássalo kilamik písavdlugo. ³³kitornánguáka, najutdlatsiaratdlá- 7,33 t.
 -savavse. ujarumârpavsinga, sôrdlulo Jûtinut okartunga, taimá- 8,21 t.
 -taok mânia ilivsinut okarpunga: ornigagssavnut písináungilase.
³⁴inássúmik nutámik tunivavse, asakatigêrkuvdluse; sôrdlo uva- 15,12. 17.
 -nga asagivse, taimátaok ilivse asakatigêrkuvdluse. ³⁵matumánga
 tamarmik ilisarísavâse ajokersugarigivse: asakatigfgkuvse. ³⁶Sf-
 -mûp Pîtrusip okarfigâ: Nâlagak, sumut písagavit? Jîsusip akivâ:
 ornigagssavnut mânia maligsináungilarma, kingornalé maligkumâr-
 -parma. ³⁷Pîtrusip sâpâ: Nâlagak, sôk mânia maligsináungilav-
 -kit? inüssusera iperásavara pivdlutit. ³⁸Jîsusip akivâ: inüssut- Mat.26.34.
 -sit iperásaviuk pivdlunga? ilumut, ilumut okáupavkit: tingmiautit Mák. 14,30.
 angutiviartât kardlortínago pingasoriardlutit miserratigiumârpârma. Lúk. 22,34.

kapitalit 14.

ugpertine Jîsusip atâtamine inigssioriartorai, nangminek avkutauvdlune; Jîsusimik takungnigtup atâtax takugâ; atâtamint autdlásagame asassine sarkúmerfigerkigku-
 -mârai anernermigdlo ivdlernartumik autdlartitsivfigiumârdlugit; erkigéissúmik
 piminik tunigai.

¹ûmatise ânîlângikilit. Gûtimut ugperitse, uvavnutdlo ug- 14,27.
 -peritse. ²atâtama igdluane inigssat amerdlakaut. taimáingig-
 -pat okarfigisimásagaluarivse. inigssioriartorpavse. ³inigssioriar- 14,18.
 -toréruvsilo kingumut tikiúkumârpunga, uvavnutdlo písikumârpavse 12,26.
 najugkavnêrkuvdluse. ⁴ornigagssaralo nalúngilarse, âmátaok av- 17,24.
 -kut nalúngilarse. ⁵Tûmap tauva okarfigâ: Nâlagak, ornigagssat 13,33.36.
 nalubarput; kanorme tauva avkut ilisimásavarput? ⁶Jîsusip sâpâ:
 uvanga avkutauvunga sagdlusuissutauvdlungalo inüssutauvdlunga-
 -lo; avdlácut atâtamut pissokarsináungilak, uvavkut kisiáne. ⁷i- 8,19.
 -lisariguvsinga atâtagátaok ilisarerkajakârse; mánalo kigdligalugo
 ilisarilerparse takusimavdlugulo. ⁸Pilípup tauva okarfigâ: Nâla-
 -gak, atâtax takularput, nâmagísavarput tauva. ⁹Jîsusip sâpâ:
 ima sivisutigissumik najorivse sule ilisimángilinga, Pilipo-â? u-
 -vavnik takungnigtup atâtax takuvâ; suvdlutit tauva okarpit: atâ-
 -tax takularput? ¹⁰ugperíngilinga atâtamítunga atâtardlo uvavnî- 12,49.
 -tok? okautsit ilivsinut okauserissáka isumavnik okauseríngiláka,
 atâtavdle uvavnîtuartup suliat suliarai. ¹¹ugperisinga atâtamítu-
 -nga atâtardlo uvavnîtok; suliatdlúnît tamáko pivdlugit ugperisi-
 -nga. ¹²ilumut, ilumut okáupavse: suliat suliarissáka uvavnut
 ugpertuvtaok suliariumârpai; tamákua angerkingilúnît suliariumâr-

- 16.²³. -pai, atátamut autdlásagama. ¹³ suna nalingínax ativkut kínuti-
Mák. 11.²⁴. -giguvsíuk taimailiorumárpunga, atátax nálangnarserkuvdlugo er-
 -níkut. ¹⁴ sumik ativkut kinuguvse taimailiorumárpunga. ¹⁵ a-
 14.²¹. ²³. -saguvsinga inássutika maleruarsigik. ¹⁶ atátardlo kínuvigiumár-
 15.¹⁰. -para, táussumalo tunísavâse igdlersuissumik avdlamik, nâgssáu-
 15.²⁶. -ngitsumik ilivsinítuar kuvdlugo: ¹⁷ tássa anernerмик ivssumínga
 16.¹⁷. sagdlusuitsumik silamiut pigilersináungisánik; mássa táukua ta-
 -kúngilát ilisimanagulo, ilivsile ilisimavarse, ilivsinítuarumármat
 ilivsinísavdlunilo. ¹⁸ iliarssúngortísángilavse; ornigkumárpavse.
 16.¹⁶. ¹⁹ kilamik silamiut takúsáisavānga, ilivsile takujumárpavsinga; má-
 -ssa uvanga inūgama ilivsisaox inūsause. ²⁰ taimailigpat nalu-
 -jungnáisavavsinga atátavnítunga, ilivsilo uvavnít dluse uvangalo
 ilivsinít dlunga. ²¹ inássutivnik pigingnigtok maleruadlugitdlo, tá-
 -ssauvok uvavnik asangnigtok; uvavnigdle asangnigtok atátama
 asajumárpâ, uvangalo asajumárpara sarkúmerfigalugulo. ²² Jútar-
 -sip Iskáriūngitsup tauva okarfigá: Nâlagax, suna akornutaung-
 -mat uvavtinut sarkúmerumavit silamiuntdlo pinatit? ²³ Jisusip
 akivâ okardlune: uvavnik asangnigtup okautsíka maleruásavai,
 atátamalo asásavâ, ornigkumárparputdlo inigssivigalugo. ²⁴ uvav-
 7.¹⁶. -nik asangningitsup okautsíka maleruarteringilai; okauserdlo tu-
 -sagarse uvanga pigíngilara, atátavdle autdlartitsissima pigá.
²⁵ tamákunínga okalugfigâvse sule najoravse. ²⁶ igdlersuissuv-
 16.¹³. -dle anernerup ivdlernartup, atátap uvanga pivdlunga autdlarti-
 -tagssâta, táussuma tamanik ajokersúsavâse, erkaisikumárpâsilo
 ilivsinut okauserissavnik tamanik. ²⁷ erkigsíssúmik kimatsivigâvse;
 erkigsíssúmik uvanga pivnik tunivavse; silamiut ilerkuatut pingi-
 -lavse. ūmatise ánilāngíkilit násāngalernatigdlo. ²⁸ tusarpavsi-
 14.³. -nga okarfigigivse: autdlarumárpunga, kingumutdlo ornigkumár-
 10.²⁹. -pavse. asaguvsinga tipaitsorkajakause okarama: atátamut písau-
 13.¹⁹. -nga; atátax uvavnit angnerungmat. ²⁹ mánalo tamatumínga o-
 12.³¹. -karfigâvse nagdliutingikatdlarnerane, nagdliugpat ugperkuvdluse.
³⁰ kingorna amerdlasúnik okalugfigísángilavse, silap matuma nâ-
 -lagâ aggilermat sokaranilo uvavne. ³¹ silamiutdle ilisimarkuv-
 -dlugit atátax asagiga, taimailiortungalo sôrdlo atátap inákānga:
Mat. 26.⁴⁶.
Mák. 14.⁴². nikuitdluse tássānga autdlarta.

kapitalit 15.

Jísuse tássaútítok vīnekut piviussox ugperine avalekutigalugit; asangningnek tama-
-nit angnek nalunaerdlugo asakatigérkugai; silamiunit úmigssornekardlutigdlo ki-
-ginekarumártut; igdlersuissugssamigdle anerermik sagdlusuitsunik únersorfigigai
nalunaiassekatigssānik.

¹ uvanga-una vīnekut piviussox, atáttagalo vīnekutilerissúvok.
² avalekutit uvavnītut inerititakángitsut nungutdlugit pērarai, in-
-rititakartutdlo nungutdlugit naunerdlugtuiararai, amerdlanernik
inerititakarkuvdlugit. ³ ilivse māna pērúpuse okausex ilivsinūt ^{13,10.}
okauserissara píssutigalugo. ⁴ uvavnītuaritse, uvangalo ilivsinī-
-tuardlunga. sōrdlo avalekut ingminit inerititakarsínáungitsox vī-
-nekúmítuángikune, taimátaox ilivse sapísause uvavnítuángikuvse.
⁵ uvanga-una vīnekut, ilivse avalekutauvuse. uvavnítuartok, uva-
-ngalo táussumanītuaruma, inerititakangāsavok; mássa uvanga ila-
-ginanga saperdluīnarpuse. ⁶ uvavnítuángitsox avalekutitut igi-
-táusavok tokuvdlunilo; taimáitut katerssorarait ingnermutdlo ki-
-ssugalugit ikivkardlugitdlo. ⁷ uvavnítuaruvse, okautsíkaló iluv-
-sínítuarpata, tauva sumik píumassavsinik kinuguvse taima pí- ^{14,13.}
-nekásause. ⁸ inerititakangāruvse atáttaga nālangnarsísavok, uva-
-ngalo ajokersugarilísavavse. ⁹ sōrdlo atátap asagānga, taima-
-tut asavavse; asangnigssutsivnītuaritse. ¹⁰ inássutika malerua- ^{14,16.}
-ruvsigik asangnigssutsivnítuásause, sōrdlo uvanga atátama inássu-
-tai maleruarika asangnigssusianītuardlungalo. ¹¹ taima okalug-
-figávse tipaitsugssusera iluvsinītuaruvdlugo, tipaitsugssusersilo ^{17,13.}
nāmagterkuvdlugo. ¹² inássutiga tássa asakatigísassuse, sōrdlo ^{13,34.}
uvanga asagívse. ¹³ asangningnek tamanit angnek tássa inūsutse 1 Juán. ^{3,16.}
íperaráine ikíngutine pívdlugit. ¹⁴ inássutika maligkuvsigik iki- ^{8,81.}
-ngutigísavavse. ¹⁵ kivfavník táisaerpavse, nālagkame suliai kivfap
nalungmagit; kisiáne ikíngutivnik taivavse, atátavnit tusagkavník
tamanik nalunaerfigigavse. ¹⁶ ilivse kinigaringilavsinga, uvangale ^{6,70.}
kinigarávse ivertitaralusilo inerititakaleriartorkuvdluse, inerititasi-
-lo soraerkunagit; atátap tunisangmase sumigdlūnft ativkut kí- ^{14,13.}
-nuvigiguvsíne. ¹⁷ ilivsinūt inássutiga tássa asakatigísassuse. ^{13,34.}
¹⁸ silamiut úmigssorpase, ilisimásause tauva ilivsinít úmig- ^{7,7.}
-ssorkārānga. ¹⁹ silamiut ilagigunise pisik asarkajarpait; ilagíngi-
-namisile, uvangale silamiunit kineravse, taimáitunik silamiut ú-
-migssorpāse. ²⁰ okausex erkainiarsiuk ilivsinūt okauserissara: ^{13,16.}
kivfak angnerúngilax nālagkaminit. uvanga kinugigaminga ilivsi- ^{Mat. 10,24.}
-saok kinugiumārpāse; uvanga okautsíka maleruaramíkik ilivsísaok ^{Lúk. 6,40.}

okautsise maleruarumárpait. ²¹ tamákuníngale tamanik piumárpáse
 16,3. atera pivdlugo, autdlartitsissiga ilisaríngínamíko. ²² okarfigiartor-
 9,41. -dlugit tikiutíngíkuma ajortuliakángerakajakaut; mánale ajortulia-
 -mingnut patsisigssaerúput. ²³ uvavnik úmigssuissup atátagátaok
 7,31. úmigssorpá. ²⁴ suliat avdlap suliaríngisáinagai akornáne suliarisi-
 10,38. -mángikuvkit ajortuliakángerakajakaut; mánale takusimagaluardlu-
 14,11. -git taimáitok uvangalo atátagalo úmigssorpátigut. ²⁵ tássa okau-
 tugs. 35,19. -sex erkôrkuvdlugo inatsisaine agdlagsimassok imáitok: píngíkiv-
 — 69,5. -tik úmigssorpānga. ²⁶ igdlersuissordle tikiúkune atátamit i-
 14,16. -livsínut autdlartitagssara, anernek ivna sagdlusuitsox atátamit
 16,7 t. pissok, táussuma nalunaiáissutigísavānga. ²⁷ amátaox ilivse nalu-
 ap. sul. 5,32. -naiaiumárpuse, pilerkárnivnit najoravsinga.

kapitalit 16.

ugpertut kinuginekartarnigssamingne mamiatsángitsut Nálagkavdlo autdlarnigssá alia-
 -sútigingāsanago, igdlersuissok tikiútugssak nalujungnaersitsísangmat ajortimik iluar-
 -nermigdlo erkartüssinermigdlo; aliasugkumáraluartut aliasugssusiat tipaitsungnermik
 taorsernekásassok; Jísusip arkagut kínutigissaussut túniúnekaramártut; ajokersugai
 ugperalugo okaraluartut nangminermingnut síamarumártut.

¹ tamákunínga okalugfigávse mamiatsarkunase. ² nálagiar-
 -tarfingmingnit pèrsíkumárpáse; mássalo uvdlut nagdliúkumárpuput,
 tauva ilivsínik tokutsissut taimailiornermingnik Gúte kivfartorfigi-
 -sorísavát. ³ taimailiorfigiumárpásile atátardlúnt uvangalúnt ili-
 -saringínamisigut. ⁴ tamatumíngale okalugfigigavse, tássa nag-
 -dliugpat erkáisagavsiuk taima okarfigigivse; pilerkárnivnitdle ta-
 -matumínga okalugfigíngilavse, najoravse. ⁵ mánale autdlartitsi-
 13,36. -ssivnut autdlalerpunga, ardlavsínitdlo ima aperinekángilanga: su-
 14,5. -mut písavit? ⁶ tamákuníngale okalugfigigavse úmatise aliasu-
 -ngálerput. ⁷ ilumórtumigdle okáupavse: iluanāsaused autdlásaga-
 -ma. mássa autdlángíkuma igdlersuissup ornísángilāse; autdla-
 -rumale ilivsínut autdlartíkumárpara. ⁸ tikiúkunilo táussuma si-
 -lamiut nalujungnaersísavai ajortimik iluarnermigdlo erkartüssi-
 -nermigdlo. ⁹ ajortimik: tássa ugperfigíngingmānga; ¹⁰ iluarner-
 -mik: tássa atátamut autdlásagama, takúsáisagavsingalo; ¹¹ er-
 12,31. -kartüssinermik: tássa silap matuma nálagá erkartúnekarmat.
¹² sule okausigssakangáraluarpunga ilivsínut, mánale artoratdlar-
 -pase. ¹³ ivnale anernek sagdlusuitsox tikiúkune, táussuma ilu-
 -mórnermut tamarmut tasíssersúkumárpáse. mássa ingminit o-
 -kalúsángilak, tusagkaminigdle okalugkumárpok, piumártugssatdlo

ilivsinut okautigisavai. ¹⁴ táussuma nálangnarsisíkumârpânga, piv-
 -nit písagamigit ilivsinut okautigissagssane. ¹⁵ atâ tama 17,10.
 -sa pigâka, taimâitumik okarpunga: pivnit písavai ilivsinut okau-
 -tigissagssane. ¹⁶ kilamik takúsâisavavsinga, âmalo kilamik ta- 14,19.
 -korkigkumârpavsinga, atâtamut autdlâsagama. ¹⁷ tauva ajoker-
 -sugaisa ilait okalokatigilerput: suna pinerpâ, okarame: kilamik
 takúsâisavavsinga, âmalo kilamik takorkigkumârpavsinga; imalo
 okarame: atâtamut autdlâsagama? ¹⁸ okarputdlo: suna pinerpâ,
 okarame: kilamik? okausia nalokârput ¹⁹ Jfsusip tauva ilisima-
 -gamigit aperiumagâne, okarfigai: aperssortâussutigârse okarama:
 kilamik takúsâisavavsinga, âmalo kilamik takorkigkumârpavsinga.
²⁰ ilumut, ilumut okâupavse: ilivse kiavdlusilo nimârumârpuse, si-
 -lamiutdle tipaitsúsâput; ilivse aliasugkumârpuse, aliasugssuser-
 -sile tipaitsungnermik taorsernekâsavok. ²¹ arnak ernisulerângame
 aliasugtarpok, ernivigsse nagdliungmat; ernerêrangamile nâgdliung-
 -nartok erkaimajungnaerará tipaitsungnermit inúngortokarmat.
²² ilivsisâok mâna aliasugkaluarpuse; takorkigkumârpavsile, ûma-
 -tisilo tipaitsúsâput, tipaitsugssutsivsinigdlo arsârnekâsangilase.
²³ tamâna nagdliugpat sumik aperssúsângilavsinga. ilumut, ilumut
 okâupavse: sumik atâtak ativkut kînuvigiguvsuik tuniumârpâse.
²⁴ sule ativkut kînutigissakângilase; kinugitse, písause tauva, ti- 14,18.
 -paitsugssuserse nâmagterkuvdlugo. 15,11.

²⁵ tamâkunínga okalugfigâvse âssersûtigit; nagdliúkumârpör-
 -dle okalugfigilerumârivse âssersûtâungitsutigit, navsuitsumik o-
 -kalugfigilerumâravse atâtavnik. ²⁶ tamâna nagdliugpat ativkut
 kinujumârpuse; okarfigingilavsilo atâtamut kînúkumavdluse; ²⁷ má-
 -ssa atâtap nangminex asavâse, asagavsinga ugperalungalo Gûti-
 -mit pissunga. ²⁸ atâtamit anivdlunga silarssuarmut pigama, ki-
 -ngumut silarssuak kimagdlugo atâtamut autdlarumârpunga. ²⁹ a-
 -jokersugaisa tauva okarfigât: tâssa navsuitsumik okalugputit, á-
 -ssersûtikut pinatit. ³⁰ mâna nalujungnaerpavtigit sût tamaisa 2,25.
 ilisimagitit, aperkutigdlivigissariakartingitsutit; taimâitumik ugpe-
 -rávtigit Gûtimit pissutit. ³¹ Jfsusip akivai: mâna ugperpuse: ³² ata,
 uvdlut nagdliúkumârpút, mânákúme nagdliúsímáput, tauva siâma- Mat. 26.
 -rumârpuse nungutdluse nangminivsinut uvangalo kisingorutdlu- 31, 56.
 -nga; mássale kisimíngitsunga, atâtap najormanga. ³³ tamâkuní- 8,16.
 -nga okalugfigâvse uvavkut erkigserkúvdluse. silarssuarne nâg-
 -dliúsause, tugpatdleritsile, silarssuarmut ajugaugama.

kapitalit 17.

Jísuse palasiunertut tugsiússissock.

- 11,41. ¹tamákunínga Jísuse okalugkame, kilangmut árdlördlune o-
-karpok: atátak, mánna nagdliúpok, ernnerit nálangnarsisísissuk, iv-
Mat. 11,27. -dlítaok ernnerit nálangnarsiserkuvdlutit; ²sórdlo pigínáussuse-
6,39. -kartíkit uvinilingnut tamanut, ingminut túniússatit tamaisa tu-
1 Juán. 5,20. -nerkuvdlugit inússúmik nágssáungitsumik. ³tássauvordle inū-
-ssut nágssáungitsock: ivdlit ilisarlutit kisivit ilumut Gútiussu-
-tit, autdlartitatdlo Jísuse Kristusiussock ilisarlugo. ⁴nuna-
5,36. -me nálangnarsisípavkit; suliak uvavnut suliarerkussak nāmag-
4,34. -sivara. ⁵mānalo, atátak-ā, nálangnarsisínga ilingne nálangnar-
-ssutsivnik silarssuakángkatdlarmat ilingne pigissavnik. ⁶a-
-ternik nalujungnaersípaka inuit uvavnut túniússatit silamiunit
kinigkatit; ivdlit pigigaluaragkit uvavnut túniúpatit, táukualo o-
-kautsisit aulajangiúpait. ⁷māna nalujungnaerpait uvavnut tú-
-niússatit tamaisa ilingnit pisimassut. ⁸mássa okautsit uvav-
-nut túniússatit táukunúnga túniúpaka; táukualo pigilerpait ilu-
17,25. -mut ilisarlunga ilingnit pissunga ugperalungalo ivdlit autdlarti-
16,30. -kingma. ⁹táuko tugsiúpaka; silamiut tugsiutingiláka, táukule
14,16. uvavnut túniússatit tugsiúpaka, ivdlit pigigagkit. ¹⁰píka tamaisa
16,15. pigátit, pisitdlo uvanga pigāka; táukunanilo nálangnarsivunga.
¹¹uvangalo silarssuarmíkungnaerpunga, ukule sule silarssuarmíput,
uvangalo ornigpavkit. atátak ivdlernartutit-ā, aternut aulaja-
-ngersíkit uvavnut túniússatit uvavtitut atausiorkuvdlugit. ¹²si-
18,9. -larssuarne najoratdlaravkit aternut aulajangersípaka; uvavnut
13,18. túniússatit párigavkit támartokángitdlat, táuna támarnermik pí-
-ssusilik kisime támarpox, agdlagkat erkórkuvdlugit. ¹³mānale
15,11. ornigpavkit, taimalo okalugpunga sule silarssuarmítitdlunga, ti-
-paitsútiga ukunúnga ilumiugivdluínarkuvdlugo. ¹⁴okautsingnik
15,18 t. tuniváka, silarssúvdlo inuisa úmigssorpait ilagínámíkkik, sórdlo
uvangátaok silarssúp inuisa ilagínkánga. ¹⁵tugsiutingiláka silar-
Mat. 6,18. -ssuarmit pérkuvdlugit, kisiáne ajortumut sernigerkuvdlugit. ¹⁶si-
-larssúp inuisa ilagínílait, sórdlo uvangátaok silarssúp inuisa i-
-lagínkánga. ¹⁷sagdlusuíssutsigkut ivdlernartíkit; okautsisit sag-
-dlusuíssutáuput. ¹⁸sórdlo uvanga silamiunut autdlartíkingma,
Epr. 2,11. taimátaok uko silamiunut autdlartípaka. ¹⁹ivdlernartípunga táuko
pivdlugit, táukútaok ivdlernartitaorkuvdlugit sagdlusuíssutíkit.
²⁰táukuináungitsutdlo tugsiúpaka, okausfsigut uvavnut ugperu-

-mártut ilángutdlugit tugsíupáka, ²¹ tamaisa atausiorkuvdlugit, sôrdlo ivdlit, atâtak, uvavnítutit, uvangalo ilingnítdlunga, táukútaok atausiorkuvdlugit uvavtíne, silamiunut ugpererkuvdlunga autdlar-tíkingma. ²² uvavnut nálangnarssuserititat táukunúnga pigitípara, atausiorkuvdlugit sôrdlo uvagut atausiussugut; ²³ uvanga táukuna- 17,11.
-nítdlunga ivdlitdlo uvavnítdlutit, atautsimut inersimalerkuvdlu-
-git, silamiutdlo nalujungnaerkuvdlugit autdlartíkingma, táukulo
asagitit, sôrdlo uvanga asagingma. ²⁴ atâtak, uvavnut túniússatit 12,26.
uvavnêrkuváka najugkavne, uvavnut nálangnarssuserititat táukunú- 14,3.
-nga takorkuvdlugo, asagangma silarssuak túngavilernekángikat-
-dlarmat. ²⁵ atâtak nâpertuivduartutit-â, silamiut ilisaríngilâ- 16,3.
-tit, uvangale ilisarâvkit, ukualo ilisarânga autdlartíkingma. ²⁶ ar- 17,8.
-kit táukunúnga nalunaerpara nalunaerkigkumârdlugulo, uvavnut 15,9.
asangnigssutsit táukunanêrkuvdlugo, uvangalo táukunanêrkuv-
-dlunga.

kapitalit 18.

Jísuse Gitsímanimítok Jútarsíkut tiguajartorât; sákutút nunamut nivertut; Pítrusip Malkuse panarâ siutaerdlugo; Jísuse palasiunerup igdlorsuanut erkungmássuk, Ang-narsimit kigdliornekartitdlugo Pítrusip miserratigissarâ; Pilâtusimut autdlarúkât, táussumalo kúngiússusianik sujunersigamiuk iperarniaralarâ.

¹ Jísuse taima okalugkame, ajokersugkane ilagalugit anivok Mat. 26,36 tt.
kūnguak Kítrúne ikârdlugo, nautsívik tássaníngmat, tássunga iser- Mák. 14,32 tt.
-pok ajokersugkane ilagalugit. ² pisitsissâtales Jútarsip nautsívik Lúk. 22,39 tt.
tamána nalúngilâtaok, Jísusip ajokersugkane tássane atautsimê- Lúk. 21,37.
-katigissarmagit. ³ tauva Jútarsip sákutút pârsserkussat ilaseri-
-gamigit palasiuneritdlo farisfaritdlo kivfait, tássunga píput na-
-nerússissardlutik kutdlilissardlutigdlo sákulissardlutigdlo. ⁴ Jí-
-susivdle ingminut nagdliúkumártut tamaisa ilisimagamigit, sav-
-ssardlune aperai: kina ujarpisiuk? ⁵ akivât: Jísuse Nâsarámio.
Jísusip sâpai: uvangaavunga. mássale Jútarse pisitsissâ ilagigât.
⁶ tauva okarfigingmatik: uvangaavunga, uteriardlutik nunamut ni-
-verput. ⁷ tauva apererkigpai: kina ujarpisiuk? akivât: Jísuse
Nâsarámio. ⁸ Jísusip akivai: uvangaavunga okarfigâvse; tauva
uvanga ujaruvsinga uko autdlardlit. ⁹ tássa okausia erkútísang-
-mat okarame: uvavnut túniússavit ilâník támaissakángilanga. 17,12.
¹⁰ tauva Símp Pítrusip panalissáune amuvâ, palasiuneruvdlo Mat. 26,51 tt.
kivfâ panarpâ talerpigdlíanik siutaerdlugo; kivfardle táuna Mal- Mák. 14,47.
-kusimik atekarpok. ¹¹ Jísusivdle Pítruse okarfigâ: panat púanut Lúk, 22,50 t.

- Mat. 26,⁴². mangúniaruk. ermutsip atátama uvavnut túniússáta imá imísá-
-ngínerpara?
- Mat. 26,⁵⁷. ¹²tauva sákutût párssekussat nálagátalo Jútítdlo kivfaisa
Mák. 14,⁵³. Jísuse tiguvât kilerssordlugulo, ¹³Angnarsimutdlo Kájavfarsíp u-
Lúk. 22,⁵⁴. -kiok táuna palasiunerussup sakianut piserkârpât. ¹⁴Kájavfarsile
¹¹,⁵⁰. táunauvok Jútínik sujúnersuissok iluernerunerardlugo inuk atau-
Mat. 26,⁵⁸ tt. -sek tokutaugpat inuit sivnerdlugit. ¹⁵Símût-Pítrusivdle ajo-
-kersugkavdlo avdlap Jísuse maligpât; ajokersugardlo táuna pa-
-lasiunermut takornartáungíname Jísuse isekatigâ palasiunerup
igdlorssuata kaujaluissánut; ¹⁶Pítrusile isertarfiup silatáne kekâ-
20,². -pok. tauva ajokersugak táuna palasiunermut takornartáungítsox
anivok, arnardlo isertarfiup pársissâ okarfigigamiuk Pítruse iser-
Mat. 26,⁶⁹ tt. -típâ. ¹⁷tauva arnak táuna isertarfiup pársissâ Pítrusimut o-
-karpok: ivdlítaok inûp táussuma ajokersugaisa ilagâtít ilâ? nâg-
-gârpordle. ¹⁸kivfatdle sakissartutdlo tássané kekardlutik ingnek
ikumatikât kfaerserdlutik, kfanakingmat; Pítrusivdle tássane
kfaersekatigai. ¹⁹tauva palasiunerup Jísuse aperssorpâ ajoker-
-sugainik ajokersútainigdlo. ²⁰Jísusíp akivâ: inuit nalingínait tu-
Mat. 26,⁶⁵ tt. -sátitdlugit okalugtarpunga; ajokersuissáinarpunga nálagiartar-
-fingne nálagfingmilo, Jútít nalingínait katerssortarfíne; isser-
-tordlunga okalúngisáinarpunga. ²¹sók uvanga aperssorpínga?
okalugfigissáka okautsivnik tusarsimassut aperssúkit, táukua o-
-kautsíka ilisimavait. ²²taimale okalugtitdlugo kivfat tássanítut
ilâta Jísuse karnagut isagpâ okardlunilo: palasiunek taima akísa-
-viuk? ²³Jísusíp akivâ: ajortumik okalugsimaguma ajorssusia
nalunaiaruk; iluartumigdle okalugsimaguma suvdlutit patigpínga?
²⁴Angnarsíp tauva kilerssorsimassok autdlartípâ palasiunermut
Mat. 26. Kájavfarsimut. ²⁵Símût-Pítrusile kekarpok kfaerserdlune. tauva
⁷¹⁻⁷⁵. okarfigât: ivdlítaok ajokersugaisa ilagâtít ilâ? táunale misiardlune
Mák. 14,⁷⁰ tt. nággârpok. ²⁶palasiunerup kivfaisa ilât Pítrusíp siutaigâta erkar-
Lúk. 22, ⁵⁸⁻⁶². -dlia okarpok: nautsfvingme áiparigit takúngínerpavkit? ²⁷Pítru-
-sile áma misiarpok; tauvalo tingmiautit angutiviartât kardlorpok.
Mat. 27,¹ tt. ²⁸tauva Jísuse Kájavfarsimit autdlarúpât nunap nálagâta
Mák. 15,¹ tt. igdlorssuanut, mássa uvdlaussok; nangminerdle nunap nálagâta
Lúk. 23,¹ tt. igdlorssuanut isíngitdlat mingugtíkumanatik, pórskisiutigssak ne-
-riumavdlugo. ²⁹tauva Pilátusíp ánivigai okardlune: inuk una su-
-mik únerdlútiginiarpísiuk? ³⁰akivât okardlutik: pinerdlugsimá-
-ngigpat ilingnut písíngerkajakârpút. ³¹Pilátusíp tauva sâpai: i-
-livse tigusiuk erkartútdlugulo inatsísise maligdlugit. Jútítde

akivát: inungmik tokutitserkúngilátigut. ³²tássa Jísusíp okausia ^{12,33.}
 erkútísangmat, nalunaerdlune okarame kanok-ítumik tokúsagame. ^{Mat. 20,19.}
³³tauva Pilátuse kingumut nunap nálagáta igdlorssuanut iserpok
 Jísuse kaerkuvdlugo aperalugulo: ivdlit táunauvit Jútít kúngiat?
³⁴Jísusíp akivá: isumangnik taima okarpit? avdlanitdlúnt taima
 tusarpinga? ³⁵Pilátusíp sápa: Jútiunerpunga? inugtavit palasiu-
 -neritdlo uvavnut pispátit; kanok ilioravit? ³⁶Jísusíp akivá: ná-
 -lagauvfiga silamit matumánga píngilak. nálagauvfiga silamit ma-
 -tumánga pisimagpat kivfama igdlersorkajarpānga Jútínut pisi-
 -taorkunanga; mánale nálagauvfiga tássānga píngilak. ³⁷tauva
 Pilátusíp okarfigá: árime, kúngiuvutit ilá? Jísusíp akivá: sórdlo
 okartutit, kúngiuvunga. inúngútigalugulo nunamut píssutigāra
 sagdlusuissut nalunaiutigísavdlugo. sagdlusuissúmit píssup ni- ^{8,47.}
 -piga tusararā. ³⁸Pilátusíp sápa: suna-una sagdlusuissut? tai-
 -malo okarame kingumut Jútínut anivok okarfigalugit: uvanga ^{19,4.}
 patsisaussumik navssárfigíngilara. ³⁹ilerkokarpusile pórskiuussú- ^{Mat. 27,15 tt.}
 -kut [pitdlagagssaugaluax] atausex ilivsinut iperásagiga; imaka ^{Mák. 15,6 tt.}
 una Jútít kúngiat iperarkugigse? ⁴⁰tamarssuarmigdle āma niv- ^{Lúk. 23,17tt.}
 -dlingárput okardlutik: táuna pinago, Barapa. mássale Barapa
 inungniartúvok.

kapitalit 19.

Jísuse iperartugauvdlunilo mitautigiasausok Pilátusíp inungnut anisiká okausekardlune:
 takúsagigse inuk; Jútít akueralugit sáningassulingmut kikiagtorkugá; kikiagtoramiko
 sákutút ánorai avguarait; Jísuse sáningassulingme okausekartardlune aneringersok;
 tokorérmat saorne navdlornagit sanerágut kapigát; timá ilinekartok.

¹Pilátusíp tauva Jísuse tiguvá iperartorkuvdlugulo. ²sáku- ^{Lúk. 23,16.}
 -tútdlo orpingnik kīnarigsunik perdlavdlutik niakorutsiorput, ni- ^{Mat. 27,26 tt.}
 -kuanutdlo atitípát, kagdlersáumigdlo augpatdlarigsumik kagdlar- ^{Mák. 15,15 tt.}
 -pát ³okardlutigdlo: pivdluarna Jútít kúngiat úmā; isagtardlugulo.
⁴tauva Pilátuse āma anivok okarfigalugit: takuvarse ilivsinut anisí-
 -para ilisimarkuvdluse patsisaussumik navssárfigíngikiga. ⁵(Jísu- ^{18,38.}
 -se tauva anivok niakorutekardlune orpingnik kīnarigsunik kag-
 -dlersáumigdlo augpatdlarigsumik kagdlersimavdlune.) okarfigailo:
 takúsagigse inuk. ⁶palasiuneritdle kivfatdlo takuleramiko niv-
 -dlingálerput okardlutik: kikiagtoruk, sáningassulingmut kikiagto- ^{Mat. 27,28.}
 -ruk. Pilátusíp sápai: ilivse tiguvdlogo sáningassulingmut kikiag- ^{18,31.}
 -torsiuuk, uvanga patsisaussumik navssárfigínginavko. ⁷Jútít akivát:
 inatsisekarpugut, tamákulo inatsisivut maligdlugit tokúsavok, ing- ^{3 Mór. 24,16.}
 - ^{10,33.}

- minik Gútimut ernéritíkame. ⁸okausek tamána Pilátusíp tu-
- Mat. 26.⁶³ tt.** -saramiuk angnermik sujóralerpok, ⁹kingumutdlo nunap nála-
- gáta igdlorssuanut iserdlune Jísusimut okarpok: sumit pivit?
- Mat. 27.¹² tt.** Jísusivdle akíngilá. ¹⁰Pilátusíp tauva sáþá: akiumángilinga? na-
- Mák. 15.⁴ t.** -luvinga sáningassulingmut kikiagtortísinaugivkit iperarsínauvdlu-
- titdlo? ¹¹Jísusíp akivá: kanok-íliorfigisínaungerkajakárma, pigí-
- naunermik pavánga tuninekángíkuvit; taimáitumik uvavnik iling-
- nut pisitsissok angnermik ajortulivok. ¹²tamána kigdligalugo
- Pilátusíp iperarniaraluarþá; Jútítde nivdlingárdlutik okarput:
- táuna iperarugko kaisarip iluarisángilátit; ingminik kúngiutí-
- niartok kaisarimut akerartormat. ¹³okausek tamána Pilátu-
- síp tusaramiuk Jísuse anisíþá, igsiavfingmutdlo erkartüssiving-
- mut ingitdlune, tássa núniugarssuarmik taissame, Epríarítde
- Gapatamik taissarpát. ¹⁴mássalo uvdlox þórskimut upalungaer-
- sarfussock, nalunaerkútap akúnerisa arfernat tikilerá. Jútinut-
- dlo okarpok: takúsagigse kúngerse. ¹⁵nivdlingálerputdle: þér-
- dle, þérdle táuna; sáningassulingmut kikiagtoruk. Pilátusíp sá-
- þai: kúngerse sáningassulingmut kikiagtúsaneravko? palasiunerit
- akivát: avdlamik kúngexángilagut, kaisare kisiat kúngigárput.
- ¹⁶tauva táukunúnga písíþá sáningassulingmut kikiagtorkuvdlugo;
- táukuale Jísuse tigugamíko autdlarúpát.
- Mat. 27.³² tt.** ¹⁷sáningassugssilo erssupá anivdlunilo niakortalingmik tai-
- Mák. 15.²¹ tt.** -ssamut, Epríarít táuna Gúlkátamik taissarpát. ¹⁸tássane sáni-
- Lúk. 23.²⁶ tt.** -ngassulingmut kikiagtorþát, avdlatdlo mardluk ilángutdlugit, táu-
- ko igdlugtut avatdlíngordlugit, Jísusile kiterdlíngordlugo. ¹⁹ag-
- dlagkatdle kulánut ivertitagssat Pilátusíp agdlagsimagai sáninga-
- ssulingmutdlo ivertitdlugit, tássa ima agdlagsimassut: Jísuse
- Nāsarámio Jútít kúngiat. ²⁰agdlagkatdlo táuko kulánut ivertitat
- Jútít ilarpáluisa atuarþait, Jísusíp sáningassulingmut kikiagtorsi-
- mavfa igdlorpagssualingmit kanekingmat; mássalo agdlagsimassut
- Epríarítde Gríkerítde Latínerítde okaustnik. ²¹tauva Jútít þa-
- lasiunere Pilátusimut okarput: ima agdlásángíkaluartutit: Jútít
- kúngiat, imale: Jútít kúngigigāne okartok. ²²Pilátusíp akivai:
- agdlagkaka agdlagarāka.
- Mat. 27.³⁶.** ²³sákutútdle Jísuse sáningassulingmut kikiagtoramíko ánorai
- Mák. 15.²⁴.** tiguvait, sisamángordlugitdlo avguarþait nungutdlutik atautsimik
- Lúk. 23.³⁴.** pigssitdlutik; āmátaok ilugdliá [tiguvát]. ilugdlerdle táuna mer-
- ssugaunane ilūngarme nuerssagaussok nuilánit atánut agdlát.
- ²⁴tauva okalokatiglerput: táuna avgornago ímerautigisigo kia pí-

-sagâ. tássa agdlagkat erkôrkuvdlugit ima okausigdlit: ánorá- tugs. 22,19.
 -ssáka ingmingnut avguarpait, atissaralo ímerautigât. taimailior-
 -put sákutût. ²⁵Jísusivdle sáningassuliata saniane kekarput arnâ Mat. 27,56 t.
 ajálo Mária, Kliuvfarsip nulia, Márialo Magtalîna. ²⁶Jísusip tau-
 -va arne takugamiuk, ajokersugardlo táuna asasse saniane kekar- 20,2.
 -tok, arne okarfigâ: arnak-â, âjuna ernerit. ²⁷kingornalo ajoker-
 -sugak okarfigâ: âjuna arnat. tamánalo kigdligalugo ajokersugkap
 táussuma ilasiarâ. ²⁸kingornalo, Jísuse ilisimagame tamarmik
 nāmagserérsut, agdlagkat erkūsangmata okarpok: imerusugpunga. tugs. 69,22.
²⁹nápartardle tássanîpok sérnartumik imalik. tauva mitduartok Mat. 27,48.
 sérnartumik ímerpât, ísûpimutdlo káputdlugo karnanut písípât.
³⁰Jísusip tauva sérnartok pigamiuk okarpok: nāmagsivok. niar- Mat. 27,50.
 -kilo ukúpâ anerningerdlunilo.

³¹uvdlordle táuna upalungaersarfiungmat, sapâtigssardlo táu- 5 Mór. 21,23.
 -na angingemat, Jútít Pilátuse inalerpât táukua saorne navdlor- Mák. 15,42.
 -terkuvdlugit arkarterkuvdlugitdlo, timait sapâtikut sáningassu-
 -lingnîtuarkunagit. ³²tauva sákutût aggerput, sujugdliup saor-
 -ne navdlordlugit áipátalo, táussuma sáningassulingmut kikiag-
 -torsimakatáta; ³³Jísusile tikikamiko, tokorérsok takugamiko
 saorne navdlúngilait; ³⁴kisiáne sákutût ilâta sanerâgut kalugiu-
 -ssamik kapivâ, ernînak tauva augdlo imerdlo tássánga kúlerput.
³⁵tamatúminga issigingnigtup tamána nalunaiautigâ, nalunaiau- 21,24.
 -tâlo ilumôrpok; táunalo ilisimavok ilumôrtumik okarame, ilivsísaok
 ugperkuvdluse. ³⁶mássa taimailivok agdlagkat erkôrkuvdlugit i- 2 Mór. 12,46.
 -máitut: saorne navdlornexásángitdlat. ³⁷ãmátaok agdlagkat av- tugs. 34,20.
 -dlat imáiput: kapissartik takujumârpât. Sagg. 12,10.

³⁸kingorna Júserfip Arimatíamiup, Jísusip ajokersugaisa ilâta, Mat. 27,
 kisiáne Jútít ersigalugit issertortúkut pissup, Pilátuse kínuvigâ 57-61.
 Jísusip timâ arkarumavdlugo, akueringmanilo arkariartorpâ. Mák. 15,
³⁹ãmátaok Nikutímuse ivna taimane únuáikut Jísusimut písimassok 42-47.
 tikiúpok morratdlo áluitdlo atautsimut akúsimassut úgtútít untri- Lúk. 23,
 -tigdlit migssigissait nagsardlugit. ⁴⁰tauva Jísusip timâ tiguvât, 50-55.
 ilupágssianutdlo ímúpât tipigigsut táuko ilángutdlugit, sórdlo Jú-
 -tit ilerkokartut ilississarângamik. ⁴¹tássanile sáningassulingmut
 kikiagtorsimavfiata erkâne ítok nautsívik, nautsívingmilo tássanî-
 -tok iliverták sule ilissivfiginekángisáinartok. ⁴²tássunga Jísuse
 ilivât, Jútít upalungaersarfiat pivdlugo, ilivek táuna kanigtuat-
 -siaungmat.

kapitalit 20.

Nálagax ilivermit makísimassok; Mária-Magtalínamut takutítok; ajokersugkat matut parnaersimatitdlugit katisimassut tikíkai; Tûma takungnigtínane ugperumángitsok ilagititdlugo áipagssânik tikíkamigit ugpersínarkugâ.

- Mat. 28,¹ tt.   ¹ sapâtivdle akúnerata uvdluisa sujugdliáne Máriap Magtalínap
 Mák. 16,¹ tt.   ilivek ornigpâ uvdlarordlune, sule târtitdlugo, ujaragdlo takuvâ ili-
 Lúk. 24,¹ tt.   -vermit pêrsimassok. ² tauva arpagdlune Símût Pítruse ajokersugar-
     ^{19,26.}   -dlo avdla táuna Jísusip asassâ ornigpai okarfigalugitdlo: Nálagax
     ^{21,7.}   ilivermit autdlarúsimavât, sumutdlo ilinerât naluarput. ³ tauva
     ^{13,28.}   Pítruse ajokersugardlo táuna avdla aníput, iliverdlo ornigpât. ⁴ ar-
     pakatigítkaluaramigdle ajokersugak táuna avdla Pítrusimit oki-
     lanerugame sujugdliuvdlune ilivermut pivok, ⁵ iluanutdlo itsua-
     rame ilupágssiat tássanítut takuvai, iseranile. ⁶ kingornagutdle
     Símût Pítruse tikiúkame ilivermut iserpok, ilupágssiatdlo takuvai
     tássanítut, ⁷ uligdlo niakuata uligisimassâ ilupágssiat saniáningit-
     sok, ingmíkôrtísimavdlunile kugdlugtersimassok. ⁸ tauva ajoker-
     sugak táuna avdla sujugdliuvdlune ilivermut pissok iserportaok,
     tamákulo takuvdlugit ugperpok. ⁹ mássa tokussunit makínigssânik
     agdlagsimassut sule nalugait. ¹⁰ tauva ajokersugkat táuko anger-
     dlarput. ¹¹ Mâriale ilerfup silatánítuarpok kiavdlunilo. sulilo
     kiavdlune ilivermut itsuarame, ¹² íngilit mardluk takulerpai kakor-
     tunik ánoráglit Jísusip timâta inigigaluane igsiassut, áipâ nia-
     kuata inâne áipâlo isigaisa inâne. ¹³ táukua okarfigât: arnak-â,
     sók kiavit? akivai: nálagara autdlarungmássuk, sumutdlo ilinerât
     nalugavko. ¹⁴ taimalo okardlune kiviaramé Jíseuse takulerpâ tá-
     21.4.   -ssane kekartok, ilisarinagule Jísusiusok. ¹⁵ Jísusip tauva okar-
     figâ: arnak-â, sók kiavit? kina ujarpiuk? nautsívilerissûsoralugo
     akivâ: nálagax-â, ivdlit autdlarúsimagugko nalunaerfigínga sumut
     iligit, tigujartorumârpâ tauva. ¹⁶ Jísusip okarfigâ: Mária-â; ki-
     viardlugulo sâpâ: rapûni; tássa imáipok: ajokersuisok-â. ¹⁷ Jí-
     susip okarfigâ: agtokinanga, sule atátavnut pavungnánginama;
     katángutítkale okarfigiartúkit: pavungnalerpungagók atátavnut atâ-
     tavsínutdlo, Gûtivnut Gûtivsínutdlo. ¹⁸ tauva Máriap Magtalínap
     ajokersugkat okalugtúkiartorpai Nálagax takugamiuk, taimalo oka-
     lugfigingmane.
- Lúk. 24,^{36.}   ¹⁹ únungmatdle uvdlok tamána sapâtip akúnerata uvdluisa sujug-
     -dliáne, ajokersugkat katisimangmata matutik parnaersimavdlugit,
 Mák. 16,^{14.}   Jûtít ersigamíkkik, Jísusip tauva tikípai, akornánflerdlunilo okarfi-
 Lúk. 24,^{40.}

-gai: erkigsigitse. ²⁰ taimalo okarame agssanilo sanerkilo táuku-núnga nívtaipai. tauva ajokersugkat tipaitsulerput, Nálagax ta-kugamíko. ²¹ tauva Jísusíp okarfigerkigpai: erkigsigitse. sórdlo ^{17,18.} atátap autdlartíkânga, taimátaok uvanga autdlartípavse. ²² taimalo okarame suvduarpai okarfigalugitdlo: anernek ivdlernartok pigi-lersiuik. ²³ ajortainik isumákêrfigissase isumákêrfigissáusáput, isu- ^{Mat. 18,18.} -mákêrfigíngisasile isumákêrfigissáusángitdlat.

²⁴ Tûmavdle, táukua arkanek-mardluk ilâta, mardluliamik taissap, najúngilai Jísusíp tikingmagit. ²⁵ tauva ajokersugakataisa okarfigât: Nálagax takuvarput. táussumale okarfigai: agssaine kikiagtornerit takúngíkuvkit, tikeralo mangúngíkuvko kikiagtorner-nut, agssákalo mangúngíkuvkit sanerânut, ugperísángilavse.

²⁶ uvdlutdle arfinex-pingasúngormata ajokersugai âma isersimá-put, Tûmalo ilagât. tauva Jísusíp tikípai matut parnaersimatit-dlugit, akornánlerdlunilo okarfigai: erkigsigitse. ²⁷ tauvalo Tûma okarfigâ: tikerit isagtíssuk agssáka kimerdlórdlugit, agssatit-dlo isagtíkit sanerkavnut mangutdlugit; ugpingitsújungnaerdlu-titdlo ugpersínait. ²⁸ Tûmavdlo akivâ okardlune: nálagara Gû-tiga. ²⁹ Jísusíp okarfigâ: takugangma ugperputit, Tûma; piv-dluarput takungningnatik ugperput.

³⁰ Jísuse avdlianik kavstnik nalunaerkutiliortarpok ajokersug- ^{21,26.} -kane issigititdlugit, magpersagkane mákunane agdlagsimángitsun-
-nik. ³¹ tamákule agdlagsimáput ugperkuvdluse Jísuse táunausok Kristuse Gûtip ernera, arkagutdlo inüssutekarkuvdluse ilivse ug-pertuse.

kapitalit 21.

Jísusíp ajokersugkame ilait sarkúmerfigigai Tipériarsíp taserssuata erkâne nerekatigalugitdlo; Símût Pítruse pingasoriardlune aperissará asanerine, akivduartarmanilo sujunigssâ nalunaerâ; Juánase tokúsángitsúnerarât; tássaussok ívangkíliumik matu-mínga agdlagtok, ilumórtússordlo ilisimagât.

¹ kingorna Jísusíp ajokersugkane âma sarkúmerfigigai Tipériar-síp taserssuata erkâne, imailivdlune: ² tássane atautsimítut Símût Pítruse Tûmalo mardluliamik taissax Natânalilo Kânamit Galilfamítumit pissok Sipitfusivdlo ernere avdlatdlo mardluk a-jokersugaisa ilait. ³ Símûp Pítrusíp tauva okarfigai: kâgtoriar-túsaunga. sâpât: ilagísavavtigit. tauva anivdlutik katsornatik umiatsiâmut ikíput; únuardle tamána angilugtorput. ⁴ káumale-rêrmatdle Jísuse-una taserssûp sinâne kekartok, ajokersugkatdle ^{20,14.}

- ilisaríngilát Jísusiusok. ⁵Jísusíp tauva okarfigai: kitornánguáka, nerissagssautekarpise? akivát: nágga. ⁶okarfigai tauva: talerpiup tungâgut kagssuseritse, aulisagarumârpuse tauva. kagssusera-
 -migdlo aulisagkat amerdlanermit kakínek artulerpait. ⁷tauva
 19,26. ajokersugak táuna Jísusíp asassâ Pítrusímut okarpok: Nâlagak tamássa. Símûp Pítrusíp tusaramiuk Nâlagak tássaussok, kag-
 -dlersáune ativâ, tamakánginame, kitermigutdlo tavsígdllune tatsi-
 -mut kígssepok. ⁸ajokersugakataile umiatsiâmik 'nunalingiarput, nuna ungasínginamíko, avdlornerit mardlungnik untritígdllit mig-
 -ssiliordlugit; kagssutitdlo aulisagkanik imagdlit kalípait. ⁹tauva niugamik aumat ikumassut takulerpait, nerpígdlo kânút ilisima-
 -ssok, timiussardlo. ¹⁰Jísusíp okarfigai: aulisagkat tássa tauva amussavse ilainik kaitsígitse. ¹¹tauva Símûp Pítrusíp kagssutit ornígdllugit nunamut kakípai, aulisagkat angisût ulivkârutígi-
 -gait untritígdllit tatdlímanígdlo kulígdllit píngasutdlo; naugdlo taima amerdlatígíssut, taimáitok kagssutit alígtúngítldat. ¹²Jísu-
 -síp okarfigai: kaivdluse neriartoritse. ajokersugkatdle ardláiná-
 -talûnít ima aperínek saperpâ: kinauvít? Nâlagak tássaussok na-
 -lúnginamíko. ¹³tauva Jísusíp ornígdllugit timiussak tígugamiuk táukunúnga túniúpâ nerpíngmígdlo tunissardlugit. ¹⁴tamássa pí-
 20,19. 26. -ngajúgssâ, Jísuse ajokersugkaminut sarkúmersarame tokussunit makíkame kíngorna.
¹⁵tauva nererêramik Jísusíp Símût Pítruse aperâ: Símût Júnap ernera, ukua asangmánga ivdlit angnermik asavinga? akivâ: mássame, Nâlagak; ilisimavarma asagívkít. sâpâ: savârautíka pâríkít. ¹⁶áipagssânik aperâ: Símût Júnap ernera, asavinga? a-
 -kivâ: mássame, Nâlagak, ilisimavarma asagívkít. sâpâ: savau-
 -tíka tasíssersúkit. ¹⁷píngajúgssânik aperâ: Símût Júnap ernera, asavinga? Pítruse tauva aliasulerpok, píngajúgssânik aperíngmane:
 16,30. asavinga? akivâlo: Nâlagak, nalussakángilatít, ilisimavarma asagívkít. Jísusíp sâpâ: savautíka pâríkít. ¹⁸íllumut, íllumut okáupav-
 -kít: ínúsugkatdlaravít nangmínek kíterusersarputít orníkguma-
 -ssangnut autdlartardlutít; utorkalígúvítldle agssatít isagtkumâr-
 -patít, avdlavdlo kíteruserumârpâtít, orníkgumángísangnutdlo aut-
 12,33. -dlarúkumârpâtít. ¹⁹taimale okarpok nalunaerumavdlugo tokug-
 13,36. -ssamik kanok ítumik Gúte nálangnarsísíkumârâ. taimalo okara-
 2 Pít, 1,14. -me sâpâ: malinga. ²⁰Pítrusíle kíviarame ajokersugak táuna
 21,7. Jísusíp asassâ takulerpâ malingnaussok, táuna únúkut nerísítldlu-
 13,23 tt. -tík sakiainut tulortok okardlune: Nâlagak, kía písisangmatít?

²¹ táuna Pítrusip takuleramiuk, Jísuse sãpã: Nãlagak, uname?
²² Jísusip akivã: súsangmat tikiutserdlunga tássanĩtuarkuguvko?
malinãnga. ²³ tauva okausek una katángutigíngnut siãmarpok, o-
-kartaramik: ajokersugak una tokúsángilarôk. mássale Jísusip
ima okarfigíngikã: tokúsángilak; imale: súsangmat tikiutserdlunga
tássanĩtuarkuguvko.

²⁴ tássauvok ajokersugak táuna mákunínga nalunaiassok, má-
-kuningalo agdlagtok; nalunaiautãlo ilisimavarput ilumôrto. ²⁵ av-
-dlãtaok Jísusip suliai amerdlagaluakaut; tamãko tamarmik ing-
-mikut agdlagkatigut okautiginexásagaluarpata, isumakarpunga
magpersagkat agdlagtariakásassut silarssûp amerdlagísagai.

19,36.
3 Juán. 12.
20,35.

apustilit sulianik agdlagkat.

kapitale 1.

apustilit Jísusip perkussivfigingmatik issigigãt pavungnartitaussok kilangmut; Jerù-
-salãme katisimassartut; Pítrusip sujúnersormatik ímerardlutik ilatãrtut Matiansimik
Jútarsip sivníssigssãnik.

¹ okalugtuak sujugdlek nãmagsigiga, Tiúvfiluse-ã, tamanik
kanok Jísuse pilersok sulivdlune ajokersuivdlunilo, ² uvdlok pa-
-vungnartitaufine tikitdlugo, apustilit kinigkane perkussivfigisi-
-mavdlugit anernikut ivdlernartúkut. ³ ániaramilo kingorna táu-
-kunúnga sarkúmersarpok úmavdlune, nalujungnaersautinik amer-
-dlasúnik [nalunaerdlune], táukunúngalo takutítarpok uvdlut sisa-
-manik kuligdlit nãvdlugit okalugdlunilo Gútip nãlagauvfiata pñnik.
⁴ atautsimutdlo pisíkamigit inãpai Jerùsalãt kimarkunago, atãtav-
-dle únersûtã utarkerkuvdlugo, [okardlune:] tamãna uvavnit tu-
-sarparse. ⁵ Juánase kuissigaluarmat imermik, ilivsile kuineka-
-rumãrpuse anerneramik ivdlernartumik, uvdlut amerdlángitsut kí-
-múgpata. ⁶ táukuale katisimassut aperãt okardlutik: Nãlagak,
taimailissúkut nãlagauvfik Israílikúnut kingumut iluarsisísaviuk?
⁷ sãpaile: ilivsinut nalunaeriaxãngilak kakugulúnit kanok ilissúkut-
-dlúnit písassok, atãtap písauernerminut pigitingmago; ⁸ kisiãne
anernerup ivdlernartup ilivsinut piúmãrtup písauenera pigileru-
-mãrparse, nalunaiassigiumãrpavsilo Jerùsalãme Jútiamilo tamar-

-ssuarne Samâriamilo nunavdlo isuanut agdlât. ⁹ taimalo oka-rame pavungnartitauvok issigititdlugit, nuiavdlo táukunúnga er-ssikungnaersípâ. ¹⁰ autdlartitdlugulo kilangmut issigiuaramik, ata, angutit mardluk kakortunik ánorâgdlit sanimingne kekartut, ¹¹ okartutdlo: ukorsê angutit Galilfamiussuse, suvdluse kekarpise kilangmut árdlungavdluse? Jísuse una ilivsinít kilangmut pavung-nartitaussok taimaitdlune tikiúkumârpok, sórdlo kilangmut aut-dlartok takugigse.

¹² tauva Jerûsalâmut uterput kâkamit úliap kâkânik taine-kartumit, táuna Jerûsalâmit kanigpok sapâtíkut ingerdlavigissa-riatut ungasigsigalune. ¹³ iseramigdlo inimut igdlup kânítumut majuarput tássanflerdlutigdlo: Pítrusilo Jákulo Juánasilo Antriar-silo Pilípulo Tûmalo Bartulumfúsilo Mattúsilo Jákulo Alftúsip [ernera] Símûtdlo ilungersornertók Jútarsilo Jákup [katángutâ]. ¹⁴ táuko tamarmik kasusuitdlutik tugsíartarput kinussardlutigdlo isumakatigígdutik, arnat táuko ilagalugit, Márialo Jísusip arná, táussumalo katángutai.

¹⁵ uvdlunilo táukunane Pítruse níkuípok ajokersugkat akor-náne, mássalo inuit untritigdlit mardlungnigdlo kuligdlit migssi-gissait tássane atautsimítut, okardlunilo: ¹⁶ ukorsê angutit ka-tángutíka, mássame erkûtísassut agdlagkat anernerup ivdlernar-tup sujornagut Dâvip karnagut okauserissai Jútarse pivdlugo, táuna Jísusimik tigusissut únersûssissigât. ¹⁷ táuna uvavtínut ilá-ngutitaugaluartok kivfartûttdlo tamána kivfartûtigssarsiarisimav-dlugo; ¹⁸ tauvale nunaut pisiará iluaitsumik akigssarsiaminik, nákaramilo kârpok, erdlavílo tamarmik aníput. ¹⁹ tamánalo Jerû-salâmiut tamarmik nalujungnaerpât, taimáitumik nunaut tamána okautsimingnik taissarpât akiltâmamik, imáipok: nunáumik augta-tugs. 69,26. -lingmik. ²⁰ agdlagsimangmat magpersagkane tugsiautilingne: i-tugs. 109,8. -nigissâ inuerúsavok iniginekarnanilo; imalo: pârssissûssutâ avdlap piliuk. ²¹ taimáitumik angutit ukua uvavtínîsimassut uvdlut táuko tamaisa nâvdlugit, Nâlagak Jísuse uvavtíne isertardlunilo anissa-ratdlarmat, ²² Juánasip kuissivfia autdlarkautigalugo uvdlordlo uvavtínit pavungnartitauvfine tikitdlugo, táukua uvavtínîsimassut ilât makisimássusianik nalunaiaekatigísavarput. ²³ tauva mardluk pissugssautípait: Júserfe Barsapamik taissak, Justusimik atekusi-lik, Matiarsilo, ²⁴ tugsíardlutigdlo okarput: Nâlagak, tamarmik ūmatainik ilisimassutit, nalunaeruk kina ukua ardlât kinersimagit, 1,17. ²⁵ kivfartût mána apustiliússutdlo kivfartûtigssarsiarerkuvdlugo, Jû-

-tarsip kimangmago inigssaminut autdlardlune. ²⁶tauva ímeraut-
-tigait, ímerautdlo erkûpok Matiarsimut, táunaló ilángutitauvok
apustilínut táukunúnga arkanílingnut.

kapitalit 2.

pínsime apustilit anernermik ivdlernartumik ilumíokangálersut okalútsínik avdlanik
okalulerdlutik; Pítruse okalússissok; tarnígdlit píngasunik túsíntígdlit kuisítut;
ugpertut tamarmik ilagígínartut tamaisalo pígekátígdlugit.

¹uvdlordlo pínse nagdliungmat, tamarmik isumakátígdlugit ⁵Mór. 16,⁹t.
atautsímíput. ²tássángáinardlo akisuassok kílangmit pívoð, sóð-
-dlo anorerssuak pítorartok, ígdívdlo táukua najugáta ilua ta-
-mákerpá. ³táukunúngalo takutíput orkat núnngajugtút íngnerí-
-naussutdlusók, tamákualo táuko tamaisa íngmíkut tugfigait. ⁴tau-
-va tamarmik anernermik ivdlernartumik ilumíokangálerput, oka-
-lulerputdlo okalútsínik avdlanik, taimatut sóðdlo anernerup oka-
-lugtikátik. ⁵Jútinígdle Jerúsálame ínekartokarpok Gútimik mia-
-neríngnigtunik inuíakátíngnit tamanit kílaup atánítunit píssu-
-nik. ⁶nípilo tamána píngmat ínugpagsúit katerssorput tupag-
-dlutígdlo, nungutdlutik nangmínek okautsísik tusaramíkik táukua
atorait. ⁷tamarmígdlo ánílárput tupígusugdlutígdlo okalokátígt-
-lerdlutígdlo: ata, uko okalugtut tamarmik Galílfamíúngínerpat?
⁸kanorme tauva nungutdluta tusarpavut nangmínek okautsívut
ínúngorfívtíne okausérínekartut atorait? ⁹Parteríussugut Míteríu-
-ssugutdlo Eílamíkússugutdlo, Mísuputámíamílo nunakartugut Jú-
-tíamílo Kapatúsíamílo Puntúsímílo Aasíamílo. ¹⁰Ferfíamílo Pam-
-fíliamílo Egívtínímílo Líupíavdlo íláne Kerfíp erkáne, Rúma-
-míussugutdlo tamánítugut ¹¹Jútiussugutdlo ílasíaussugutdlo Krí-
-tamíussugutdlo Arápiamíussugutdlo tusarpavut okalútsívut ator-
-dlugit Gútip malungnangártulíai okautígígit. ¹²tamarmígdle á-
-nílárput ísumatígdlo nakímatílerdlugit nungutdlutígdlo áiparmíng-
-nut okardlutik: suname-una mána? ¹³ílaisale tívsígígit okardlu-
-tígdlo: tungusungnítsumik víníisorpatdláramík.

¹⁴tauva Pítruse savssarpok táuko arkanígdílit ílagalugit, nípi-
-nílo anípá okalugfígílerdlugit: ukorsé angutít Jútiussuse Jerúsa-
-lámílo ínekartuse tamavse, ímáítok nalujungnáisavarse, okautsí-
-kalo síúmígfísgísgík: ¹⁵mássa putumángítlat uko taimáisoríssase,
aítsáme uvdlup nalunaerkutáta akúnerísa píngajuat nagdlerpá;
¹⁶tamássale pruvfítíkut Júftdílkut okauséríssak: ¹⁷píumárpordlo Jáft. 3,¹tt.
uvdlugssane kíngugdlerne, okarpok Gúte, tauva anernerma íláník

- kuissiumârpunga uvinilingnut tamanut; ernisilo panisilo pruvfitisut okalúsáput, inúsugtortasilo takordlórnermik takussakásáput, utor-
-kartasilo singnagtugkanik singnagtúsáput. ¹⁸ kivfavnutdlo agdlât angutaussunutdlo arnaussunutdlo anernerma ilânik kuissiumârpunga uvdllune táukunane, tauvalo pruvfitisut okalúsáput. ¹⁹ tupingnartulianigdlo nagdliutitsiumârpunga kilangme pavane nalu-
-naerkutinigdlo nuname samane aungmigdlo ingnermigdlo putsu-
-migdlo isortortalingmik. ²⁰ sexinerdlo mumísavok târtúngordlune, káumatdlo áungordlune, Nâlagkap uvdlua angekissok erssingâru-
Rûm. 10,13. -mârtok nagdliúngíkatdlartitdlugo. ²¹ piúmârpordlo, nalingínak Nâlagkap arkanik tordlorfigingnigtok ámagkumârpok. ²² ukorsê
10,38. angutit Israfilikûssuse, okautsit máko tusarsigik: Jísuse Nâsará-
-mio, angut Gûtimit ilivsinut misingnartitaussok kivdlingnartulia-
-nik tupingnartulianigdlo nalunaerkutinigdlo, Gûtíp táussumûna akornavsíne suliarissainik, sôrdlume nangminex nalúngitsuse: ²³ táu-
-na túniússaungmat Gûtíp sujúnarsûtâ atorkussak sujornagutdlo ilisarssinera nâpertordlugo, ilivse tiguvarse agssatigutdlo iluaitsu-
-tigut sáningassulingmut pâgutdlugo tokutdlugulo. ²⁴ táuna Gûtíp makítípâ, tokup ánerntarue kilerússaeramigit, mássame táussuma
tugs. 16,8-11. tigussarinex saperdluínarmago. ²⁵ Dâvip ima okautigingmago: Nâ-
-lagak issima sánítitúinarpara, talerpingma sanianfngmat aular-
-kunanga. ²⁶ tamána pivdlugo úmatiga tipaitsugpok, okaralo kí-
-masugpok; áamátaok uviniga uníngavekásavok neríungnartumik.
13,35. ²⁷ tarniga unerivfngmítuarkúsángínagko, aserornerdlo iluaitsuitsor-
-tangnut takorkúsángínagko. ²⁸ inúnartumut avkutaussunik nalu-
-jungnaersíparma, tipaitsungnermik ilumiulerumârpama kínavit sâne. ²⁹ ukorsê angutit katángutíka, ersíornanga ilivsinut okalug-
-dlanga Dâve atâtaunerpaussok pivdlugo: tokuvok ilissauvdllunilo, ilerfalo uvavtínípok sule tamássa uvdllume. ³⁰ pruvfitiugamile, ili-
tugs. 89,4. -simagamilo Gûtíp ugpernarsáumik ugpernarsaivfigigâne, kerkata kingunerinit Kristuse uviníkut makítikumavdlugo igsiavfiane kilá-
-lingme igsiassugssak, ³¹ tauva sujornagut nalujungnaerdlugo Kri-
-stusíp makínigssânik okalugpok, tarnâ unerivfngmítuásángitsox,
2,27. uvingnatalo aserorner takúsángíkâ. ³² Jísuse táuna Gûtíp maki-
-típâ, tamatumínga tamavta ilisimangnigtúvugut. ³³ tauva Gûtíp talerpiagut kutsigsisitaugame, únersútigissardlo anernermik ivdler-
-nartumik atátamit pigileramiuk, tauva tamána takussarse tusa-
tugs. 110,1. -garse kuivâ. ³⁴ mássa Dâve kilaliángilax, imale okarpok: Nâlagak
Mat. 22,44. nâlagkavnut okartok: talerpingma tungânú ingíkatdlait, ³⁵ kíngar-
Mák. 12,36.

-ssortitit isigkangnut tungmagagssángortikatdlásagavkit. ³⁶ tai- Lúk. 20,42.
 -máitumik Israílikut tamarmik nakimanaitsumik ilisimalíssuk, Jí- Epr. 1,13.
 -suse táuna sáningassulingmut kikiagtugarse Gútip nálagángortit- 1 Kor. 15,26.
 -dlugulo Kristusíngortiká.

³⁷ tamánale tusaramíko ūmatimíkut kivdlingnekarput, Pítrusi- Lúk. 3,10. 14.
 -mutdlo apustilekatinutdlo okarput: ukorsé angutit katángutivut, kanok iliúsaugut? ³⁸ Pítrusivdle okarfigai: avdlamik isumatáritse, nungutdlusilo kuerkugitse Jtsusip Kristusip arka tunáralugo ajor-
 -tit isumákêrnexautigssānik; tauva anernerup ivdlernartup tuní-
 -ssutā pigilerumárparse. ³⁹ ilivsiime kitornavsilo únersút pigssa- Evf. 2,13.
 -rarse, tamarmigdlo ungasigsumítut Nálagkap Gútivta tássunga kaerkujumassaisa. ⁴⁰ avdlanigdlo okautsinik amerdlanernik nalu- Fil. 2,15.
 -naiaivfigai kajumigsárdlugitdlo okardlune: ánagtiniaritse erkardle-
 -rftngnit ukunánga kigdormórtunit. ⁴¹ tauva okausianik ilagsiu-
 -matdlartut kuisíput, ilángutitáuputdlo uvdlorme tamatumane tar-
 -nigdlit pingasunik túsintigdlit migssigissait.

⁴² táukuale aulajangerfigait apustilit ajokersuinere ilagíssutdlo timiussatdlo avgornekartarnerat tugsíartarneritdlo. ⁴³ tarnigdlitdlo tamarmik sujóralerput, tupingnartuliatdlo nalunaerkutitdlo amer-
 -dlasút pissarput apustilitigut. ⁴⁴ ugperutdlo tamarmik ilagí- 4,32 tt.
 -narput, tamaisalo pigekatigtgpait. ⁴⁵ nunautitigdlo pekutitigdlo akigissarpait, tamanutdlo avguartarpait nungutdlugit ajorssautait migssiliordlugit. ⁴⁶ uvdlutdlo nungutdlugit kasusuitdlutik isuma-
 -katigtgdlutigdlo nálagfingmítarput, igdlunilo timiussat avgortar-
 -pait, nerissarputdlo kímasugdlutik ūmatimíkutdlo perkusersuit-
 -dlutik; ⁴⁷ Gútilo únersiutigát sáimáunarsivdlutigdlo inungne táu-
 -kunane tamane. Nálagardle uvdlut nungutdlugit ilagíngnut ilá- 2,41.
 -ngússissarpok ánagtunik. 5,14.

kapitalit 3.

Pítrusip niulugtok nálagfiup matuata kigdlingane kinussartok ajorungnaersiká; inuit ugsagtut okalugfigigai avdlamik isumatárkuvdlugit ugperkuvdlugitdlo.

¹ Pítrusile Juánasilo nálagfingmut majuakatigtgput tugsíartar-
 -fiup nalágut, tássa nalunaerkútap akúnerisa arfinex-sisamáta na- 14,8.
 -lágut. ² angutdlo arname timáta iluanit agdlát niulugtok akiar-
 -dlugo tássungnáupát, táuna uvdlut nungutdlugit ilissarpát nálag-
 -fiup matuata pínersumik taissap kigdlinganut, nálagfingmut ise-
 -riartortut tuníssúmik kínuvigissarkuvdlugit. ³ táussuma Pítrusilo

Juánasilo nâlagfingmut iserumassut takugamigit tuníssúmik kínu-
-vigai. ⁴Pîtrusivdle issiguiarpâ Juánase ilagalugo okardlunilo:
issigitigit. ⁵tauva misigssorpai sumik pivfigíasoralugit. ⁶Pî-
-trusile okarpok: silvimigdlünft kûltimigdlünft pekángilanga, pigi-
-ssavnigdle tunísavavkit: Jîsusip Kristusip Násarámiup arka tu-
-nâralugo nikuigit pisugdlutitdlo. ⁷talerpiagutdlo tiguvdlugo ni-
-kuitípâ. tássángáinardlo isigai singernerilo nakússagtíput, ⁸pig-
-sigpordlo nikorfavdlune angalavdlunilo, nâlagfingmutdlo isekati-
-gai angalavdlunilo pigsigsardlunilo, Gútilo únersiutigâ. ⁹inuit-
-dlo tamarmik takuvât angalassok Gútilo únersiutigigâ. ¹⁰ilisa-
-râtdlo táunaussox nâlagfiup isâvfiata pínersup kigdlingane igisia-
-ssartok tunerkussardlune; tupigutsangârdlutigdlo ánilângárput
pinekarnera píssutigalugo.

¹¹táussumale niulugtûgaluap ajorungnaersitap Pîtrusilo Juá-
-nasilo najuínalermagit, inuit tamarmik táukunúnga ugsagput ki-
5.12. -lâgínalingmut Sálumûp pianik tainexartumut, ánilâxigamik. ¹²Pî-
-trusivdle takugamigit inuit sâpai: ukorsé angutit Israílikússuse,
suvdluse tamána tupigusûtigaisiuk? suvdlusilo issiguiarpisigut,
sórdlo nangminek píssaunivtigutdlünft Gútimik mianeringnig-
Lúk. 20,37. -ssutsivtigutdlünft una angalassúngortíkigput? ¹³Aaperâvdlo li-
2 Mór. 3,6. -sâvdlo Jâkuvdlo Gútiata, sujuaissavta Gútiata, kitornane Jîsuse
nâlangnarsisípâ, táuna ilivse písiparse miserratigalugulo Pilátusi-
-mut, táussuma erkartüssivdlune iperarkugaluarmago. ¹⁴ilivsi-
-nut túniinterkuvdlugo; ¹⁵inûnermutdle sujulersssuissox tokúparse.
5,30. táuna Gútip tokussunit makitípâ, tamatumínga ilisimangnigtûvu-
2,32. -gut. ¹⁶táussumalo arkanut ugperníkut táussuma arkata nakú-
-ssagtípâ una takussarse nalúngisarse, ugperneruvdlo táussumûna
pissup tamatumínga perkigssusekartípâ tamavse issigititdluse.
¹⁷nalúngikaluarparvse, katángutíka, sianiginago taimailiortuse, sôr-
-dlútaok sujulerssortise sianiginago taimailiortut. ¹⁸Gútivdle
pruvfitime tamarmik karnisigut sujornagut okautigigamiuk Kristuse
ániásassok, taimaisivdlugo nâmagsivâ. ¹⁹taimáitumik avdlamik i-
-sumatâritse sângniardlusilo, ajortise pîarnekaruvdlugit, inūma-
-rigsiviussut nagdliuterkuvdlugit Nâlagkap kînânit; ²⁰autdlarter-
-kuvdlugulo sujornagut ilivsinut okalüssíssutigissax, Jîsuse Kri-
-stuse; ²¹táussuma kilak pigilisagâ uvdlut nagdliutserdlugit sût
tamarmik kingumut iluarsivigssait, tamáko Gútip inokalerkârnera-
Lúk. 1,70. -nit okautigigai pruvfitime ivdlernartut tamarmik karnisigut.

²² Mòrsase sujugdlerntut ima okarmat: pruvfite uvavtut itok Nà- 5 Mòr. 18,
 -lagkap Gùtivse ilivsínut makitikumârpâ katángutivse ilât, táuna 16. 19.
 nâlásavarse kanok ítumigdlünft okalugfigissarângase. ²³ piunâr-
 -pordlo, tarnilik nalingínax pruvfitimik táussumínga nâlangitsox
 inungnit pfarnekásavok. ²⁴ tamarmigdlume pruvfitiussut Sâmuali-
 -mit kingornalø okalugtut tamákerdlutik sujornagut okautigait uv-
 -dlut máko. ²⁵ ilivse kitornauvdluse pigâse pruvfitit angeruserdlo
 Gùtip sujuaissavtínut angerusigissâ, Aaperâmut okarame: kinguâg- 1 Mòr. 12,s.
 -ssagkut pivduarkunarsísâput nuname erkardlerít tamarmik. 26 i- — 22,18.
 -livsínut perkârdlugo Gùtip kitornane Jísuse makititdlugo aut- Gal.3,8.
 -dlartípâ pivduarkorkuvdluse, sângniaruvse nungutdluse ajorssut-
 -sivsínit.

kapitalit 4.

Pítruse Juánasilo parnaerússaussut; kigdlisiornekaramigdlo autdlartitaussut inerterne-
 -kardlutik; ilatik tikfkamikik tugsiaakatigigait Gúte únersiutigalugo; ilagít táuko ta-
 -marmik úmatimíktudlo tarnimíktudlo atausiuvdlutik asakatigígnartut.

¹ inungnutdle okalugtitdlugit palasit nâlagfiuvdlo pârssissaisa
 nâlagât satusfaritdlo táukunúnga patdligúput, ² ajuatdlautigigami-
 -kik inuit ajokersormatigik, tokussunitdlo makínigssax okautiging-
 -mássuk Jísusíkut pisimassox. ³ tiguvaítldlo parnaerússivingmut 5,18.
 pisitdlugit kaulerserdlugo, únulerêrmat. ⁴ okautsimigdle tusarsi-
 -massut ilarpagssue ugperput, angutitdlo amerdlássusísa tatdli-
 -manik túsintigdlit migssiliulerpait.

⁵ pivordle akago kaungmat, tauva sujulerssortait utorkauner-
 -taitdlo agdlagkanigdlo ilisimassortait Jerúsalamut katisimajartor-
 -put; ⁶ Angnarsilo palasiunex Kâjavfarsilo Juánasilo Alagsanteri-
 -lo tamarmigdlo palasiunerit kanigissait. ⁷ táukulo akúnermiliú-
 -pait aperalugitdlo: kanok ítumik píssaunekardluse kialo arkagut
 taimailiorpise? ⁸ tauva Pítruse anernermik ivdlernartumik ilumio-
 -kangârdlune táukunúnga okarpox: ukorsê inuit sujulerssortait
 Israflíktudlo utorkaunertait, ⁹ uvdume kigdlisiornekavta inung-
 -mut ajulerssumut angajorkautsernek pivdlugo, kina ánássutigigâ,
¹⁰ tauva tamavsínut Israflíkúnudlo tamanut nalunaernekarile, una 3,6. 16.
 ajorungnaerdlune sâvsine kekartox Jísusip Kristusip Nâsarâmiup
 sáníngassulingmut kikiagtugkavse Gùtip tokussunit makititâta ar-
 -kagut. ¹¹ tássa-una ujarak ilivse igdluliortuse asigínagarse te- tugs. 118,22.
 -kerkugssângordlune ujaraulersox. ¹² avdlamigdlo ánagfigssakángi- Mat. 21,42.
 -lak, atermigdlo avdlamik ánássutigssavtínik túniússaussokángilax

kilaup atâne inungne. ¹³ táukuale Pítrusip Juánasivdlo sujórá-
 -ngíssusiat issigigamiko, ilisimaleramíkigdlo inuit táuko ilíniarti-
 -táungitsut ilisimángitsutdlo, tupigusugput; mássalo ilisarait Jísu-
 -sip ilagisimagai. ¹⁴ inugdle táuna ajorungnaersimassok takuga-
 -míko táukunane kekartok, agssuardliutinik okausigssakángitdlat.
¹⁵ kisiáne kigdliisuivfingmit anerkuvait isumaliokatigtdlutigdlo o-
 -kardlutik: ¹⁶ kanok iliúsavavut inuit táuko? nalunaerkutiliak na-
 -lunaitsox táukunatigut pisimangmat Jerúsáláme inekartunut ta-
 -manut erssitsox, tamánalo misiuutigisínáungilarput. ¹⁷ kisiáne i-
 5,28. 40. -nungnut siaruarkunago sujórasárdlugit okautdlavut, kingorna atek
 tamána kimutdlünft okalungniutigerkunago. ¹⁸ tauva kaerkuvait
 inerterdlugitdlo Jísusip arka ingmánguardlünft okalungniutigerku-
 -nago ajokersuiniutigerkunagulo. ¹⁹ Pítrusivdle Juánasivdlo akivait
 5,29. okardlutik: nangminex okartugssaugitse: Gútime iluásanersox iliv-
 -se Gútimit nálangnexarnerugvse? ²⁰ mássame takussavut tu-
 -sagkavutdlo okautigíngínek saperpavut. ²¹ âmale sujórasárpait
 autdláinartitdlugitdlo, pitdlásagaluardlugit ajuleramikik inuit piv-
 -dlugit, tamarmik Gúte únersiuutigingmássuk tamána pisimassok
 pivdlugo. ²² inuk táuna ajorungnaersitaunermigut nalunaerkutilior-
 -figissak sisamanik kuligdlit sivnerdlugit ukioxarmat.
²³ autdláinartingmatigdlo ilatik tikípait okalugtútdlugitdlo pa-
 -lasiunerit utorkauneritdlo kanok okarfigigátik. ²⁴ tamánale tusa-
 -ramiko isumakatigtdlutik nipitik anípait Gútímut, okardlutik:
 Jer. 32,17. Nálagak Gúte-â, kilangmigdlo nunamigdlo ímamigdlo tamanigdlo
 tugs. 2,1 t. táukunanítunik píngortitsissutit, ²⁵ kivfavitdlo Dâvip karnagut ima
 okartutit: sôk akimángitsut úmitságpalugtorssûpat, inuiakatigtdlo
 sôk erkarsarpat atúsángitsumik? ²⁶ nuname kúngiussut nikuíput,
 sujulerssuissutdlo pekatigtdlutik katerssorput Nálagak akerartor-
 -dlugo tanitálo. ²⁷ ilumúme, kitornat ivdlernartok Jísuse tanitat
 akerartordlugo katerssorput Herútasilo Puntius-Pilátusilo akimá-
 -ngitsut Israflíikutdlo inuiakatigft ilagalugit, ²⁸ agssavit sujúnarsúti-
 -vitdlo sujornagut perkussât námagsísavdlugo. ²⁹ mánalo, Nálagak,
 sujórasárinere issiginiákit, kivfatitdlo tuníkit okautsit okalútigisi-
 -naorkuvdlugo sujórángitdluínardlutik. ³⁰ [táima tuníkit] agssatit
 isagtitdlugit katsorsarnexautigssamik, nalunaerkutit tupingartu-
 -liatdlo pissarkuvdlugit kitornavit ivdlernartup Jísusip arkagut.
³¹ tugsiarérmatalo katisimavfiat aulavox, tamarmigdlo anernermik
 ivdlernartumik ilumioxangálerput, Gútivdlo okausia okalútigát su-
 -jóránatik.

³²ugpertorpagssuitdle táuko nungutdlutik ũmatimícutdlo tar- 2.44.
 -nimícutdlo atausiúput; ilátalo atautsivdlũnt pigissane okautigí-
 -ngilai pigigine, kisiáne tamaisa pigekatigígpait. ³³apustilitdlo Nâ-
 -lagkap J̄susip makísimássusia kivdlingnartorssuarmik nalunaiái-
 -ssutigât, sámáunerdo angingârpok táukunane tamane. ³⁴mássa-
 -lo ajorssartumik ilakángitdlat, nunautinigdlũnt igdlunigdlũnt pi-
 -gissakartortaisa tamáko tunissarmatigik, tunissamigdlo akê aggi- 2.46.
 -útarpait ³⁵apustilit isigaisa sãnut ilivdlugit; tunioráunekartar-
 -putdlo ajorssartokarângat nungutdlugit ajorssautait nâpertordlu-
 -git. ³⁶J̄rsasile, apustilit atekusekartitât Barnapamik (nugter-
 -dlugo imáitok: tugpatdlersainermik píssusilingmik), Lfvíkússok
 K̄iperime nunavekartok, ³⁷nunáumik pigissakarpok, tunigamiugdlo
 aningaussarsiane aggiúpai apustilit isigaisa sãnut ilivdlugit.

kapitalit 5.

Anánia Savfiaralo; apustilit amerdasúnik tupingnartulissartut ilatársínardlutigdlo ug-
 -pertunik; parnaerússaulersut íngilip anisíkai; kigdliuissokatifugnut savssartíne-
 -kartut; Gamálialile okalorêrmat, iperartortikaluardlugit inerterxigdlugitdlo iperarait.

¹angutivdle Anániamik atigdlop nulê Savfiara áiparalugo nunaut
 pigissane tunivâ, ²akiatalo ilâ ángigâ nulê ilisimakatigalugo, ilâlo
 aggiúpâ apustilit isigaisa sãnut ilivdlugo. ³P̄trusile okarpok:
 Anánia, sôk Sãtanip ũmativit ilua tamákerpâ, anernermut ivdler-
 -nartumut sagdlugavit, nunautip akiata ilâ ángigigagko? ⁴pigigat-
 -dlaragko pigiuarsínaugaluarpát ilâ? tunigagkulo [akia] isumangnik
 písínaugaluarpát ilâ? sôrme tauva ũmatigkut taima pilerssârpit?
 inungnut pinatit Gútímut sagdluvutit. ⁵Anániavdle okautsit ta-
 -máko tusaramigit úpitdlune aneringerpok. tamatumíngalo tu-
 -sartut tamarmik ersingâlerput. ⁶inúsugtutdle nikuíput pássut-
 -dlugulo, ánitdlugulo ilerfiorpât. ⁷pivordle kingorna nalunaerkú-
 -tap akúnere pingasut migssiliormagit, tauva nulia iserpok tamá-
 -na pisimassok naluvdlugo. ⁸P̄trusivdle sãpâ: okarfigínga: nu-
 -naut taima akilersitdlugo tunivisiuk? akivâ: âp, taima akilersit-
 -dlugo. ⁹P̄trusivdle okarfigâ: sôrme tauva isumakatigflerpise
 Nâlagkap anertera ússerumavdlugo? ata, uvingnik ilerfiortut isi-
 -gait matup silatâníput, ánikumârpátitdlo. ¹⁰tássángáinardlo ú-
 -pípok isigaisa sãnut aneringerdlunilo. inúsugtutdle iserdlutik
 tokungassok nâpíkamíko ánípât ilerfiordlugulo uviata sanianut.
¹¹ilagítidlo ilüngarmik tamatumíngalo tusartut tamarmik ersingâ-
 -lerput.

12 nalunaerkuṭidle tupingnartuliatdlo amerdlasūt apustilit ag-
 -ssaisigut pissarput inungne; tamarmigdlo isumakatigdlutik ki-
 3.11. -lâgínalingme Sálumûp plane íput. 13 avdlatdle ilānik saptsero-
 -kángilax táukunúnga ilángúkumassumik, kisiáne inungne pingâr-
 -tínekarpur. 14 ilatársínarputdle Nâlagkamut ugpertunik anguti-
 -nigdlo arnanigdlo amerdlasórssuarnik. 15 taimáitumik náparsima-
 -ssut igdlut akorninut ánitarpait inángavingnut akiartivfingnutdlo
 ilivdlugit, tássa Pítruse tássûnarkugpat táukua ilait tarráinânut-
 -dlûnit tâgdlerkuvdlugit. 16 igdlorpalingnitaok erkânítunit amer-
 -dlasórssuit Jerûsalámur tikiúput, náparsimassutdlo anernernitdlo
 mingugtûnit nâgdliugtitaussut âpait, táukulo tamarmik ajorung-
 -naerput.

17 palasiunerdle nikuípok, ilagissailo tamarmik, tássa satu-
 -sfarit ingmikôrniakatigít, ilungersornermik ilumioxangâlerdlutik,
 18 apustilitdlo tiguvait parnaerússivingmut nalingínarnut atortumut
 pisitdlugit. 19 Nâlagkavdle ingiliata únuame parnaerússiviup matue
 angmarpai anisitdlugitdlo okardlunilo: 20 nâlagfingme savssariar-
 -tordluse okautsit tamáko inûssutigdlit tamaisa inungnut okause-
 -risigik. 21 tamánale tusaramíko uvdlârordlutik nâlagfingmut pí-
 -put ajokersuivdlutigdlo. palasiunerdle tikiúkame ilagissailo, kig-
 -dlisiuissokatigít Israíivdlo kinguaise utorkaunertait tamaisa a-
 -tautsimut kaerkuvait, parnaerússivingmutdlo autdlartitsíput aer-
 -kuvdlugit. 22 kivfatdle tássunga pigamik parnaerússivingme ki-
 -ngorarpait, kingumutdlo tikiúput nalunaerdlutik okardlutik: 23 par-
 -naerússivik tikiúput parnaerkigsársimassok, pârssissutdlo matut
 silatáne kekartut; matueravtigule iluane inugsíngilagut. 24 pala-
 -sivdle nâlagfiuvdlo pârssissaisa nâlagâta palasiuneritdlo okautsit
 tamáko tusaramíkik, isumatik nakimatípait táuko pivdlugit, kanok
 ilísanersok tamána. 25 tauva avdla tikiúpok nalunaerfigalugit o-
 -kardlune: ata, angutit táuko parnaerússivingmut pisetase nâlag-
 -fingmíput kekardlutigdlo inuit ajokersordlugit. 26 tauva pârssi-
 -ssut nâlagât tássungnarpok kivat ilagalugit aivdlugitdlo, angu-
 -tauserfiginagidle, inuit ersigigamikik ujarkanik mitdlôrumârsora-
 -lutik. 27 tikiúkamikigdlo kigdlisiuissokatigíngnut savssartípait,
 palasiuneruvdlo aperssulerpai okardlune: 28 ilungersordluta iner-
 -tíngínerpavse atek tamána ajokersuiniutigerkunago? tássalo Jerû-
 -salât tamákerparse ajokersútivsínik, inûvdlo táussuma aua uvav-
 -tínut písiniarparse. 29 Pítrusivdle apustilitdlo akivât okardlutik:
 4.19. Gûte nâlagtariakarneruvok inungnit. 30 sujuaissavta Gûtiata Jísuse

makitípâ, táuna tokutarse kissungmut nivíngagarse. ³¹ táuna Gû-
-tip talerpingmigut kutsigsisípâ sujulerssuissúngortitdlugo ánáu-
-ssissúngortitdlugulo Israíle avdlamik isumatárfigssakartitdlugo a-
-jortainigdlo isumákêrfiginekarfigssakartitdlugo. ³² uvagutdlo na-
-lunaiaissigátigut tamáko pivdlugit, anernerdlo ivdlernartok nalu-
-naiaissigalugo, táuna Gûtip túniússâ nálagtiminut. ³³ tamánale
tusaramíko ilumíkut pilangnekarputdlusôk, isumaliorputdlo tokú-
-kumavdlugit. ³⁴ kigdliisuiisokatigítde ilât nikuípok faristariu-
-ssok, Gamálialimik atilik, inatsisinik ajokersuissox, inuit tamar-
-mik atarkissât; táussuma apustilit anisitdlatsiarkuvai. ³⁵ tauvalo
[ilane] okarfigai: ukorsè angutit Israílikússuse, mianerssoritse i-
-nuit uko pivdlugit, kanok iliúsanersuse. ³⁶ uvdlut mákua sujor-
-natigut sarkúmerpok Tiutarse ingminik sûtikaluardlune, anguter-
-páluitdlo sisamanik untritigdlit migssigissait táussumúnga ilángú-
-put; táuna tokutauvok, nálagtailo tamarmik siámartitauvdlutik
nungúput. ³⁷ kingorna sarkúmerpok Jútarse Galilítamio, inuit naut-
-sorssornekarnerata nalágut; táussuma inuit ikíngitsut kigdlor-
-mórtípai maligtitdlune. táunátaox pèrpok, nálagtailo tamarmik
siámartitáuput. ³⁸ taimáitumik okáupavse: inuit táuko taimaitísigik
iperardlugitdlo. mássa pilerssárut tamána suliardlúnít tamána i-
-nungnit pisimagpat aserúsavok; ³⁹ Gûtimitdle pisimagpat aseror-
-nek sapisavarse, Gûtimit akerartorumassutut ititaulexinavuse.
⁴⁰ tauva nálagpât, apustilitdlo kaerkugamíki iperartortípaít iner-
-terdlugitdlo Jísusip arka okalungniutigerkunago; tauvalo iperar-
-paít. ⁴¹ táukule kigdliisuiisokatigít sánit autdlarput tipaitsugdlu-
-tik, mitautiginekarussaugamik arka pivdlugo. ⁴² soráingitdlatdlo
uvdlut nungutdlugit ajokersuivdlutik nálagfingme igdlunilo ívang-
-kíliulo Jísuse-Kristusimik okalútigalugo.

kapitalit 6.

angutit arínek mardluk ajorssartunut kivfartortugssángordlutik ivertitaussut; ajoker-
-sugkat amerdlingártut Jerúsálame; Stivfánuse kigdliisuiisokatigíngnut pisitdlugo
únerdlútigát sagdluvdlutik.

¹ uvdlune táukunane, ajokersugkat amerdlingmata, Grikerisut
okausigdlit okalorujulerput Epríarinut, uvigdlarnertatik mingneru-
-tínekartarmata uvdlut nungutdlugit ajorssartunut tuníssutaussar-
-tut tuniorautiginekarângata. ² táukuale arkanek-mardluk ajoker-
-sugkat ilúngaisa atautsimut kaerkuvait okardlutigdlo: iluásángi-
-lak Gûtip okausia isumákêrdlugo nerissunut kivfartoruvta. ³ tai-

-máitumik, katángutivut ukorsê, ilavsínik angutínik arfinex-mar-dlungnik kinerdleritse tusâmassauvduartunik anernermigdlo iv-dlernartumik ilisimássúmígdlo ilumiokangártunik, isumagissaria-kartumut tamatumúnga ivertitagssavtínik. ⁴uvagutdle soraerata tugsíartarumârpugut okauserdlo kivfartútígalugo. ⁵okautsítldo tamáko táukua ilúngarmik iluarigamíkik Stivfânuse kinerpât, angut ugpernermik anernermígdlo ivdlernartumik ilumiokangártok, Pili-pulo Pororrurulo Níkanôriilo Tímunilo Parminarsilo Níkulailo Jútít ilasiât Antiorriamio. ⁶táuko apustilínut savssartípait, tugsíaramígdlo agssangmingnik patígpait.

⁷Gútívdlo okausia siaruariartorpok, ajokersugkatdlo amer-dlingârput Jerúsálame; âma palaserpagssuit ugpernermut nálag-túngorput.

⁸Stivfânusile ugpernermik píginaunermígdlo ilumiokangârame tupingnartuliortarpok angisúnígdlo nalunaerkutiliordlune inungne. ⁹tauva ilait pílerput ajokersuivfíngmit kivfaujungaer-sítat piánik Kerínimiutdlo piánik Alagsantriámiutdlo piánik Kílikíamiutdlo piánik Aasiámiutdlo piánik tainekartumit píssut, Stivfânusilo sakítsáupât. ¹⁰ilisimássutdle anernerdló táussuma okalugtautígíssâ agssortornek sáperpât. ¹¹tauva angútít ilait ángíortumik pílerisârpait ima okartut: tusávarput okautsínik Mór-sasímutdlo Gútímutdlo kakajardliutaussunik okalugtók. ¹²ínúitdlo píkgítorssuángortípait, utorkaunerítldo agdlagkanígdlo ilisimassut [ilángutdlugít]; táunalo perssútdlugo autdlarúpât, kígdli-síuissokatígtíngnutdlo píspât; ¹³nalunaiáissutdlo sagdlussut savssartípait ima okartut: ínuk una soraerane okautsínik ínmut matumúnga ivdlernartumut ínatsísínutdlo kakajardliutaussunik okalugtarpók. ¹⁴íma okartók tusaravtígo: ívssuma Jísusíp Nâsarâmiup íne mána ũkautíkumârá ílerkutdlo Mór-sasíp uvavtínut písitái avdlángortítldlugít. ¹⁵kígdlísiuívfíngmílo ígísiassut tamarmík íssígíuarpât, kínlálo takuvât sórdlo íngílíp kínlá.

kapítalít 7.

Stivfânuse kígdlísiuívfíngme okalugtók Gútíp íngtáminut ángajorkautsernerpagssue erkartordlugít, táukulo agssortuíssáinarnerardlugít; avorkárlíematígdlo ájagtorât, újar-kanígdlo mítdlórdlugo tokúkât.

¹tauva pásíuunék okarpók: táimáipa? ²ívnale okarpók: ukorsê angútít katángutíka atátaussusílo, tusarnáritse. Gútíp nálángnartup sújuáissarpút Ááperât sarkúmerfígá Mísuputâmiámí-

-titdlugo, Hâranime nunaxángikatdlarmat; ³ okarfigâlo: autdlarit 1 Mòr. 12,1.
 nunangnit erkardlingnitdlo nunamut ilingnut takutitagssavnut.
⁴ tauva Kaltfarit nunânit autdlarpok Hâranime nunaxalerdline;
 angutâlo tokungmat tássanga núgtípâ nunamut matumúnga mãna 1 Mòr. 12,5.
 nunagissavsínut. ⁵ nunavigssaxartíngilâlo tássane isigkatut silig-
 -tigissumigdlúnt nâme; únersorfigâle táussumúnga pigítikumav- 1 Mòr. 12,7.
 -dlugo kinguâgssainutdlo kingornagut, nauk kitornaxángitsox. ⁶ i-
 -male okarpok Gûte: kinguâgssai ilasiâusassut nuname avdlaner- 1 Mòr. 15,1st.
 -tame, kivfartortísagaitdlo ajortumigdlo pissardlugit ukiut sisa-
 -manik untritigdlit. ⁷ inuiaitdle táukua kivfartorfigissait uvanga
 erkartúkumârpâka, okarpok Gûte, tauvalo autdlarumârput kivfar-
 -tútdlungalo inime matumane. ⁸ angerutsimigdlo kipinekarkússú- 1 Mòr. 17,10.
 -mik angerfigâ. taimalo lisâk ernertârâ kipinekartitdlugulo uv-
 -dlut arfinek-pingajuâne; lisâvdlo ernertârâ Jâko, Jâkuvdlo erner-
 -târâi táuko atâtaunerpaussut arkanek-mardluk. ⁹ atâtaunerpau-
 -ssutdlo Jûserfe síngákamíko Egivtinimut tunivât; Gútvdle na- 1 Mòr. 37,28.
 -jorpâ ¹⁰ aniguisitdlugulo nâgdliútigissainit tamanit sáimáunarsi- — 39,2.
 -sitdlugulo ilisimássúmigdlo tunivdlugo Fâraûp Egivtinip kúngiata
 sâne; táussumalo sujulerssuissúngortípâ Egivtinime igdluminilo 1 Mòr. 41,40.
 tamarssuarne. ¹¹ kângnerdle nâgdliúpok Egivtinimut tamarmut 1 Mòr. 41,54.
 Kânâvdlo nunânut, nâgdliungnerssuardlo, sujuaissavutdlo nexig-
 -ssailexilerput. ¹² Jâkule tusarame Egivtinime karrisiagssakartox,
 tauva sujuaissavut autdlartípai sujugdlermik; ¹³ áipagssánigdlo pi- 1 Mòr. 43,1.
 -gamik katángutaisa Jûserfe ilisarât, Jûserfivdlo erkardlé Fâraûp
 nalujungnailerpai. ¹⁴ Jûserfile autdlartitsivok angúne Jâko kaer- 1 Mòr. 45,9.
 -kuvdlugo erkardlinilo tamaisa, tarnigdlit arfinek-mardlungnik ku- 1 Mòr. 46,27.
 -ligdlit tatdlimatdlo. ¹⁵ Jâkulo Egivtinimut samungnarpox to- 5 Mòr. 10,22.
 -kuvdlunilo, táunalo sujuaissavutdlo. ¹⁶ ânekarpudlo Siggímimut 1 Mòr. 49,38.
 ilinekardlutigdlo ilivermut Aaperâp aningaussanik Siggímip erne- Jòrs. 24,32.
 -rata Hîmorip kitornainit pisiânut. ¹⁷ uvdlutdle únersútigissat 1 Mòr. 49,30.
 Gútip Aaperâmut ugpernarsáissutigissai kanigdlingmata, tauva i- — 23,17.
 -nuit inugtartusíput amerdliartordlutigdlo Egivtinime. ¹⁸ kîsa av- — 33,19.
 -dla kúngiulerpox Jûserfimik nalussox; ¹⁹ táussuma erkardlivut per- 2 Mòr. 1,7 t.
 -kuserdlugtulivígai sujuaissavut ajortumik pissardlugit, nálungiait 2 Mòr. 1,10.
 anítarkungmagit inòrkunagit. ²⁰ taimâineragut Môrsase erniuvok 2 Mòr. 2,2 tt.
 nálungiauvdlune pínexissox Gútime; táuna káumatit pingasut pe-
 -rorsagauvok angúme igdluane. ²¹ anínekarmatdle Fâraûp pa-
 -niata tiguvâ perorsardlugulo ernersiaralugo. ²² Môrsasilo ajoker-
 -sornekarpox Egivtinimiut ilisimatüssutainik tamanik, píssauvor-

- dlo okautsimigutdlo kanok-iliormigutdlo. ²³ukiutdle sisamanik kuligdlit nâgamigit, ûmâmigut isumalerpok katângutine Is-
- 2 Mòr. 2,¹¹ t. -raflip kinguai takusarumavdlugit; ²⁴ilâtdlo inardligaussok taku-
-gamiuk sernigâ, pinerdlugfigissardlo akiniutdlugo Egivtinimio to-
-kúpâ. ²⁵isumakarporde katângutime malugísagâne Gûtip ánâu-
- 2 Mòr. 2,¹³. -nekarterâtik agssangmigut, malugíngilâtdle. ²⁶akagûngmatdlo
ilait sakitsâutut nâpikamigit sâimarsarniarpai okardlune: ukorsê
angutit: katângutigígpuse, suvdluse inardlersekartigígpuse? ²⁷ái-
- 2 Mòr. 2,¹⁴tt. -parminigdle inardlissup ajagpâ okardlune: kia uvavtínut nâlagâ-
-ngortitdlutitdlo erkartûssissúngortípâtít? ²⁸uvangâtaok tokúsa-
-vinga, sôrdlo igpagssak Egivtinimio tokúkit? ²⁹okautsitdle ta-
-mâko píssutigalugit Môrsase • kimâvok ilasiaulerdlunilo Mitiâkut
nunâne; tássane mardlungnik ernertârpok. ³⁰ukiutdlo sisamanik
- 2 Mòr. 3,² tt. kuligdlit nângmata Nâlagkap íngiliata sarkúmerfigâ kâkap St-
-naip puilassuitsuane orpitsiait kakitdlarnakutaussat ikualanerâne.
³¹Môrsasivdle takuleramiuk takussane tupigusûtigâ; takuniariar-
- Mat. 22,³². -tormagulo Nâlagkap nipâta ima pivâ: ³²uvanga-una sujuaissavit
Gûtiat, Aaperâp Gûtia Iisâvdlo Gûtia Jâkuvdlo Gûtia. tauva
Môrsase ûlilerpok takuniainek sapilerdlune. ³³Nâlagkavdle okar-
-figâ: isigangmâtít isigkangnit pîkit, kekartigissat nunaungmat iv-
-dlernartok. ³⁴ajortok inugtama Egivtinimîtit atugât takuvdluar-
-para, anersâmissarnerilo tusarpâka, arkarpongalo anagtikumav-
-dlugit. mánalo karrít, Egivtinimut autdlartísavavkit. ³⁵Môrsase
- 7,²⁷. táuna ilagsiumángisât, ima okartigissât: kia nâlagángortitdlutitdlo
erkartûssissúngortípâtít? táuna Gûtip autdlartípâ nâlagángortit-
-dlugo aniguisitsissúngortitdlugulo íngilip orpitsiaine kakitdlarnaku-
-taussane táussumúnga takutítup agssaisigut. ³⁶táussuma anisi-
-pai tupingnartuliordlunilo nalunaerkutiliordlunilo nuname Egivti-
-nime ímamilo augpalârtume puilassuitsumilo ukiut sisamanik
kuligdlit nâvdlugit. ³⁷tássa-una Môrsase táuna Israflip kinguai-
- 3,²². -nut okartok: pruvfite uvavtut ítok Nâlagkap Gûtivse ilivsinut
- 5 Mòr. 18,¹⁵. makitikumârpâ katângutivsinít, táuna tusâsavarse. ³⁸tássa-una
- 2 Mòr. 19,³. ilagíngnîtok puilassuitsume, íngilip kâkame Sínaimo okalugfigi-
-ssime sujuaissavtalo akornântdlune, táussumalo okautsit ûmassut
pigilerpai uvavtínut túniúsavdlugit. ³⁹táuna sujuaissavta nâlagku-
-mángilât, kisiâne ajagtorpât, ûmatimikutdlo kingumut Egivtini-
- 2 Mòr. 32,¹. -mut sâgput, ⁴⁰Aarunimut okardlutik: Gûtiliortigut sujunivtigut
ingerdlassugssanik, Môrsase ivna uvavtínik Egivtinimit anisitsisox
- 2 Mòr. 32,⁶. kanok ilinersok nalugavtigo. ⁴¹norraussaliorputdlo taimane pig-

-dliutunik átsivdlutik Gûtipilungmut agssangmigdlo suliait nuána-
 -ralugit. ⁴²Gûtivdle túnúpai taimaititdlugitdlo kilaup perpag- Jer. 19,13.
 -ssuinut kivfartortitdlugit, sôrdlo agdlagsimassok pruvfitit agdla- Am. 5,25 tt.
 -gaine: puilassuitsume ukiut táuko sisamanik kuligdlit ukiûtít-
 -dlugit uvanga tuníssutinik tokutagssanik tuníssutinigdlo nekigssa-
 -nik pigdlívfígaisinga, Isratlíkut-â? ⁴³kisiáne Múlorrip tupiussâ
 nagsartarparse, uvdloríssavdlo Gûtivsínut Rimfânimut pigititavse
 inússaliartâ, inússaliat táuko ilivsínut patdlorfigissagssaliase; nûg-
 -tíkumârpavsile Bâpalip unगतânut. ⁴⁴nalunaiautip tovka sujuai-
 -ssavtinípok puilassuitsume, sôrdlo Môrsasimut okalugtup perkú-
 -ssutigigâ, sanásagâ ássilissagssak takussane ássilivdlugo. ⁴⁵ta- 2 Môr. 25,40.
 -mánalo sujuaissavta pigileramíko, Jôrsua ilagalugo isertípât aki- Jôrs. 3,14.
 -mángitsut Gûtip sujuaissavta sujornatigut kimâtitaisa pigissânut,
 [pigiuardlugulo] Dâvip uvdlue tikitdlugit. ⁴⁶táuna Gûtimut sái-
 -máunarsívok, kinuvordlo Jákup Gûtia inekarfigssarsiumavdlugo. tugs. 132,6.
⁴⁷Sálumúvdle igdluliorpâ. ⁴⁸kisiáne kutsingneruvstârtup nálagfit 1 kúng. 6,1.
 agssangnik sanasimassut inigíngilai, sôrdlo pruvfite okartok: ⁴⁹ki- 17,24.
 -lak igsiavfigâra, nunalo isigkama tungmarfigât; suna igdlo uvav- Is. 66,1 t.
 -nut igdluliarísaveviuk, okarpok Nâlagak, sunalúnft uníngavígssa-
 -râra? ⁵⁰agssangma máko tamaisa piliaringínerpait? ⁵¹tautúko
 mángertunik pukusugdilit úmativsigutdlo siutivsigutdlo kipinexá-
 -ngitsuse, anernek ivdlernartok agssortortáinarparse; sôrdlo su-
 -juaissase ítut taimáipusisaok ilivse. ⁵²kina pruvfitit ilât su-
 -juaissavse kinugíngínerpât? tokúpaidlo iluartup táussuma ti-
 -kiúnigssânik sujornagut okautigingnigtut, ilivsiló mânia táussumí-
 -nga pisitsissúngordlusilo tokutsissúngorpuse. ⁵³mássa inatsisit
 pigilerpase íngilitigut perkússutigínekartitdlugit, maleruarnagitdle. Gal. 3,19.
⁵⁴tamánale tusaramíko úmatimíkut pilangnekarputdlusók kor- Epr. 2,2.
 -sarkortardlutigdlo pivdlugo. ⁵⁵táunale anertermik ivdlernartumik
 ilumíokangârame, kilangmut issigiuardlune Gûtip nálangnarssusia
 takuvâ, Jísusilo Gûtip talerpiata tungâne kekartok, ⁵⁶okarpordlo:
 ata, kilait takuvâka angmassut, inúvdlo ernera Gûtip talerpiata Mat. 26,64.
 tungâne kekartok. ⁵⁷nivdlíaputdle nipitôrssuarmik, siutitigdlo ma-
 -tuvait, isumakatigtgdlutigdlo táussumúnga ukerûtorssûput. ⁵⁸a-
 -jagtortardlugulo igdlorpagssualingmit anisíkamíko ujarkanik mit-
 -dlôrpât. nalunaiassutdlo atissatik iperagkatik ilivait inúsugtup
 Saulusimik atigdlup isigaisa sânut. ⁵⁹tauva Stivfânuse ujarkanik
 mitdlôrmáne tordlulavdlune okarpok: Nâlagak Jísuse-â, anernera Lúk. 23,46.

Lúk. 23,34. piuk. ⁶⁰sêrkúmerdlunilo nipitûmik nivdliavok: Nâlagak, ajortulia-
-mik matumínga aulajangîvfiginavérigit. taimalo okarame sinig-
-pâlerpok.

kapitalit 8.

Jerúsalamé ilagît kinuginexangâlersut, Saulusivdlo nungutíniari; Samâriame Pilípo okalüssissartok, inuitdlo ugperigât kuisitdlutigdlo; Símût angákuarnigtartûgaluak a-
-ningaussanik akilûmavdlune apustilisut piginaunermik pisiniartok Pîtrusip avorkâri-
-gâ; kúngip arnap Kantâkip kivfarssua ugperûngulersok Pilípup kuigâ.

¹tokutaungmatdle Saulusip iluarâ. uvdlordle tamána ilagît Jerúsalamîtit kinuginexangâlerput, tamarmigdlo siámarput Jútiav-
-dlo Samâriavdlo ilagissainut, apustilit kisimik pinatik. ²angu-
-titdle Gûtimik mianeringnigtut Stivfânuse iliartorpât, aliatsangner-
-ssuarmigdlo aliatsautigât. ³Saulusivdle ilagît nungutíniarpai, igdlunutdlo isertardlune angutitdlo arnatdlo autdlarúpai parnaerú-
-ssivingmutdlo pisitdlugit. ⁴siámartitaussut tauva angalavdlutik okausek ívangkílio okalûtigât.

⁵Pilípule Samâriamut samungnarame igdlorpalingmut, Kri-
-stuse táukunúnga okalüssissutigâ. ⁶inuitdlo isumaxatigigdlutik Pilípup okauserissai nalunaerssorniaripait, nalunaerkutit táussuma suliarissai tusardlugitdlo takugamíkik. ⁷anernerit mingugtût a-
-merdlasûnit taimáitunik pilingnit aningmata nipitûmik nivdliav-
-dlutik; âma tumartorsimassut tusiagtutdlo amerdlasût ajorung-
-naersitáuput. ⁸tipaitsungâlerputdlo igdlorpalingme táussumane. ⁹angutdle tássanîtox Símûmik atilik, sujornagut igdlorpalingme tamatumane angákuarnigtartok inuit Samâriamiut ularússisidlugit ingminigdlo angisûnerardlune. ¹⁰tamarmigdlo nalunaerssorpât, mikissutdlo angisûtdlo, okardlutik: tássa-una Gûtip píssaunera tamána angisôk. ¹¹nalunaerssorpâtdle sivisûmik ularússisingmatik angákuarningnerminik. ¹²Pilípule ugperigamíko ívangkílio Gûtip nâlagauvfianik Jîsusivdlo Kristusip arkanik okalûtigingmago, tauva kuisiput angutit arnatdlo. ¹³Símûtdlo ilángutdlune ugperûngor-
-pok, kuisíkamilo Pilípo átavigilerpâ; nalunaerkutitdlo kivdling-
-nartuliatdlo angisût pissartut takugamigit ánilârpok. ¹⁴apu-
-stilitdle Jerúsalamíftdlutik tusaramik Samâriamiut Gûtip okausia ilagsigât, tauva Pîtrusilo Juánasilo táukunúnga autdlartipait. ¹⁵táu-
-ko tasamunga pigamik tugsiúpaipait anernek ivdlernartok táukunú-
-nga pigilerkuvdlugo. ¹⁶sulime ilánutdlûnft tugsimángingmat, kui-
-simáinarputdle Nâlagkap Jîsusip arkanut ilángutitdlutik. ¹⁷tauva

agssangmingnik patingmatik anernex ivdlernartok pigilerpât. ¹⁸ Sî-
-mûvdle takugamigit anernermik ivdlernartumik tuninekartartut
apustilit agssangmingnik patigkângatik, tauva aningaussanik âtsi-
-vigai okardlune: ¹⁹ uvangâtaok pigînaunermik tamatumînga tuni-
-singa, nalingînak agssavnik patigara anernermik ivdlernartumik
pigissakalerkuvdlugo. ²⁰ Pîtrusivdle sâpâ: aningaussautitit ilagalu-
-tit aserortugssaokilit, Gûtîp tunîssutâ aningaussanik pisiarisînau-
-sorigagko. ²¹ pigssakarnatitdlo avgûtigssakângilatit okautsip ta-
-matuma îlânîk, ûmatit perkusersuîngingmat Gûtîp sâne. ²² tai-
-mâitumik avdlamik isumatârniarit ajorssutsit tamâna tunutdlugo,
Gûtîlo kînuvigûk ûmâpit isumaliulerneranik isumâkêrfîgerkuniara-
-luardlutit. ²³ malugâvkîme sungarnitsôrntorssuarmut pisima-
-ssutit îluâinernigdlo nîmersimassutit. ²⁴ Sîmûp tauva akivâ o-
-kardlune: îlivse Nâlagak kînuvigîsiuk pivdlunga, sumîgdîlûnt ta-
-mâkua okautigîssavse îlânîk uvavnut nagdîlûtokarkunago. ²⁵ tâu-
-kuale Nâlagkap okausia nalunaiâissutîgalugulo okalûtîgîgamîko
Jerûsalâmut uterput îvangkîlîo okalûtîgalugo Samâriamiut îgdlor-
-pângualîne amerdlasûne.

²⁶ Nâlagkavdle îngîliata Pilîpo okalugîgâ okardlune: nîkuit-
-dlutit kujatânut autdlarit avkusînermut Jerûsalâmit Gâsamut av-
-kutaussumut înuîlaussumut. ²⁷ tauva nîkuîpok autdlardlunîlo.
atalo, angut Aitiûpiamiussok tâssaussok, kûngîp kîvfarsua, Aitiû-
-piap kûngîata arnap Kantâkip pîssaunekartîtâ, aningaussautainîk
tamanîk pârssîssok; tâuna patdloriartordlune Jerûsalâliarame, ²⁸ kî-
-ngumut angerdlalersok kamutîmine îgsîavdlune, pruvftîvdlo Isaiap
agdlagai atuarai. ²⁹ anerneruvdle Pilîpo okarfigâ: îngerdlagît ka-
-mutit uko najorniardlugît. ³⁰ tauva Pilîpup arpagdlune ornîgpâ,
tusaramîugdlo pruvftîp Isaiap agdlagai atuarai, aperâ: atuagkatît
pâsîvigît? ³¹ akivâlo: kanok îlivdlunga pâsîsavâka ajokersornekâ-
-ngîkuma? Pilîpulo înapâ kakerkuvdlugo îgsîakatîgerkuvdlunîlo.
³² agdlagkanîle agdlagsîmassut atuagai tâssa uko: savatut tokutsî- Is. 53,7 t.
-vingmut pisîtauvok, sôrdlulo savârak kîvssaîssîmînut nîvdîngît-
-sok, taimaitdlune karne angmângîlâ. ³³ nîkanarnerane erkartûne-
-karnera nâmagtîtauvok, kîalo okalugtuarîsînauvai kîngulerîgsue?
înûssusia nunamît pârîsîtaungmat. ³⁴ tauva kûngîp kîvfarsua pi-
-lerpok Pilîpumut okardlune: nalunaerfîginga-ait, kîna pivdlugo
pruvftîe taima okarpa, îngmînîgdîlûnt pivdlune avdlalûnt pivdlu-
-go? ³⁵ Pilîpuvdle karne angmarpâ, agdlagsîmassutdlo tamâko
autdlarnîutîgalugît îvangkîlîo Jîsusîmîk tâussumînga okalûtîgâ.

³⁶ avkusiníktudlo ingerdlatitdlutik imekarfik tikikamíko kúngip kiv-
-farssua okarpok: takuvat auna imek; kuisíavdlunga sumik akor-
-nutekarnerpunga? ³⁷ Pilípuvde akivá: ūmatigkut ilūngardlutit
ugperuvit písinauvutit. akiválo okardlune: ugperpunga Jísuse
Kristuse Gútip ernerigá. ³⁸ kamutitdlo unigterkuvai, tamarmigdlo
imermut arkarput, Pilípulo kúngivdlo kivfarssua; kuiválo. ³⁹ imer-
-mitdlo kakingmata Nálagkap anernerata Pilípo autdlarúpá, kú-
-ngivdlo kivfarssuata issigiungnaerpá, mássalo ingerdlavine inger-
-dlavigá tipaitsugdlune. ⁴⁰ Pilípule nâpínexarpok Astútime, inger-
-dlatitdlunilo ívangkílio okalútigá igdlorpalingne tamane Kaisá-
-riamut apútserdlune.

kapitalit 9.

Sauluse kilangmit tupingnartumik pinekardlune avdlamik isumatártok Anániamutdlo
kuisítok; Damaskusime Jísuse Kristusiussook okalüssíssutigilerá kinuginekalerdlunilo;
nigordlune Jerúsalamut pissok ajokersugkat ilasiarát, Tarsusimutdlo autdlartíkamiko
ilagít erkigsilersut. Pítrusip Lutame tumartorsimassok Aníarse ajorungnaersiká,
Jorpimilo Tapíta ūmartíká.

^{22,3} tt. ^{26,12} tt. ¹ Saulusile sule sujorasârivdlune tokutitsiniardlunilo Nálagkap
ajokersugainik kíngarssuingárame, palasiunex ornigpá, ² agdlagka-
-nigdlo kínuvigá Damaskusime nálagiartarfingnut túniússagssami-
-nik, avkutíkut táussumúna ingerdlassut ilainik angutinigdlūnt
arnanigdlūnt nâpitsigune kilerssugautitdlugit Jerúsalamut písiku-
-mavdlugit. ³ ingerdlatitdlunile Damaskuse patdlilermago, kau-
-massup kilangmit tássángáinax iluvá. ⁴ nunamutdlo úpípok, ni-
-pilo tusarpá ima okarfigigâne: Sâvdle-â, Sâvdle-â, suvdlutit ki-
-nugainga? ⁵ okarpordlo: nálagak, kinauvit? Nálagkavdle akivá:
Jísusiuvinga kinugissat. íngingmut túkartuinek sapísautit. ⁶ ūlig-
-dlunilo ánilârdlunilo tauva okarpok: Nálagak, kanok iliorkuvinga?
Nálagkavdlo akivá: níkuitdlutit igdlorpagssualingmut piartorit, tá-
-ssane okarfigiumârpâtit kanok iliúsassutit. ⁷ angutitdle táussuma
ingerdlakatai kekarpud nívdlernek ajulerdlutik, nípe tusaraluar-
-dlugo kimik takussakánginamik. ⁸ Saulusile nunamit níkuípok,
uíkaluaramilo kimik takussakángilak. tauva tasiordlugo Damasku-
-simut písipât. ⁹ uvdlutdlo pingasut issigissakángilak nerina-
-nilo imernanilo.

¹⁰ ajokersugardle Damaskusimítok Anániamik atilik, táuna
Nálagkap takordlórnikut okarfigá: Anánia. akiválo: tássauvinga,
Nálagak. ¹¹ Nálagkavdle okarfigá: níkuitdlutit igdlut akornánut

nardlusûmik taissamut autdlarit, Jûtavdlo igdluane aperkutigûk Saulusimik atilik Tarsusimio; tamássa tugsiarpok, ¹² takordlórni-kutdlo angut takusimavâ isertox Anániamik atilik, táussuma ag-ssangminik patigkâne kingumut takungnilersitdlune. ¹³ Anániav-dle akivâ: Nâlagak, kavsnit tusarpara angut táuna, kanok agtigissumik ivdlernartortatit ajortuliorfigigai Jerûsalâme; ¹⁴ tamânilo palasiunernit pigináussusekartitauvok aternik tordlorfigingnigtut tamaisa kilerssorsínauvdlugit. ¹⁵ Nâlagkavdle okarfigâ: autdlarsí- ^{9.2.} -nait, táuna sákugssatut kinigkatut pigísagavko atera sarkangiu-terkuvdlugo akimángitsunut kúnginutdlo Israflivdlo kinguainut; ¹⁶ misigitikumâravko kanok agtigissumik nâgdliúsassok atera piv-dlugo. ¹⁷ tauva Anánia autdlarpok igdlumutdlo iserdlune, ag-ssangminigdlo patigpâ okardlune: Sâvdle-â katángutigai, Nâlagkap autdlartípanga, Jîsusip aggerfigkut ingerdlatitdlutit ilingnut taku-titup, kingumut takungnilerkuvdlutit anernermigdlo ivdlernartu-mik ilumiokangâlerkuvdlutit. ¹⁸ ernînardlo tavtaussánguitdlusôk issainit nákarput, tássángáinardlo tagpigsivok makitdlunilo kuisit-dlunilo; ¹⁹ nerivdlunilo nakússagtipok, ajokersugkatdlo Damasku-simîtit najoratdlarpai.

²⁰ ernînardlo nâlagiartarfingne Jîsuse okalüssissutigilerpâ Gû-tip ernerigâ. ²¹ tusartaile tamarmik ánilârput okardlutigdlo: una táunaungila atermik táussumínga tordlorfigingnigtunik Jerûsalâme ^{8,1 tt.} nungutitsiniartok, tamaungnartordlo táuko kilerssugaussut palasiu- ^{9.2.} -nernut pisikumavdlugit? ²² Saulusile píssagtíkiartorpok, Jûtitdlo Damaskusime inekartut sapilersípai, navsuerdluinaramiuk táuna Kristusiussox. ²³ uvdlorpagssuitdle kímûngmata Jûtit isumalioka-tigfgput tokúkumavdlugo. ²⁴ Saulusile nalunaerfiginekarpok kinu-gigâne. ivkuale isâvft párait uvdlúkutdlo únuácutdlo, tokúku- ^{2 Kor. 11,} -mavdlugo. ²⁵ tauva ajokersugkat únuácut tiguât, nuioragarssuar- ^{32 tt.} -mutdlo ikititdlugo ungalorssuácut ningipât.

²⁶ Saulusile Jerûsalâmut pigame ajokersugkanut ilángúniara- ^{Gal. 1,18 t.} -luarpok, tamarmigdle ersigât ajokersugaussok ugperinago. ²⁷ Bar-^{napavdle} ilaserâ apustilinutdlo pisitdlugo, okalugtûpailo kanok Nâlagak takusimagâ avkusinerme okalokatigisimavdlugulo, kanor-dlo Damaskusime ersisuitdlune okalugsimassok Jîsusip arka tu-nâralugo. ²⁸ tauva Jerûsalâme igdlunut isekatigissardlugitdlo a-^{nekatigissarpai,} ersisuitdlunilo okalugtarpok Nâlagkap Jîsusip arka tunâralugo. ²⁹ âma Grikerisut okausigdlit okalokatigalugitdlo saxitsáutarpai, táukuale tokúnialerssârpât. ³⁰ tamána katángutigft

11,25. nalujungnaeramiko Kaisâriamut kanivât Tarsusimutdlo autdlartit-
-dlugo. ³¹ tauva ilagît erkigsilerput Jûtiame tamarssuarne Ga-
-lilfamilo Samâriamilo ineriartortitdlutigdlo, amerdliartordlutigdlo
Nâlagax mianeralugo anernerdo ivdlernartok igdlersortigalugo sa-
-kigamik.

³² pivordle Pîtruse tamatigut angalagame, tauva ilâne ivdler-
-nartut Lutame inekartut tikipai. ³³ tássane angut nâpípâ Anfar-
-simik atilik, ukiut arfinex-pingasut nalassok, tumartorsimassok.
³⁴ Pîtrusivdlo okarfigâ: Anfarse-â, Jîsusip Kristusip ajorungnaer-
-sípâtit; makitdlutit nangminex atdlissiorniarit. tauva ernînak
makípok. ³⁵ tamarmigdlo Lutame Sârunimilo inekartut takuvât
Nâlagkamutdlo sâgdlutik.

³⁶ ajokersugardle arnak Jorpimîtok Tapítamik atilik, arka
nugterdlugo imáitok: Dorkarse, táuna ajúngitsuliungârtarpok pîf-
-sutdlo tuningârtardlugit. ³⁷ pivordle taimane ilâne náparame,
tauva tokuvok. tauva assagpât inimutdlo igdlup kânîtumut iliv-
-dlugo. ³⁸ Lutale Jorpimit kanigtúngúngmat, ajokersugkat Pîtruse
tusaramiko tássanîtok, angutit mardluk táussumúnga autdlartípait,
kinuvigâtdlo aggerasuarkuvdlugo. ³⁹ tauva Pîtruse nikuípok inger-
-dlakatigalugitdlo. tássungalo pingmat inimut igdlup kânîtumut
pisípât; uvigdlarneritdlo tamarmik avatangerpât kiavdlutik ánorá-
-ssatdlo kagdlersautitdlo táussumúnga nivtardlugit Dorkasip sa-

Mat. 9,25. -nai najoratdlarmatik. ⁴⁰ Pîtrusivdle tamaisa anerkuvai sêrkú-
-merdlunilo tugsiardlune, timâlo sâgdlugo okarpok: Tapíta, maki-
-tit. tauva uípok, Pîtrusilo takugamiuk ingípok. ⁴¹ táussumale
agssaisigut tiguvdlugo makitípâ, ivdlernartutdlo kaerkuvai uvig-
-dlarneritdlo, táukunúngalo savssartípâ ûmassok. ⁴² tamánalo
Jorpimiut tamarmik tusâmavât, amerdlasûtdlo Nâlagkamut ugper-
10,6. -túngorput. ⁴³ tauva sivisûmik Jorpime unigpok ámiortok Símû-
-mik atilik najordlugo.

kapitalit 10.

Kaisâriame íngile Kornîliusimut takutítok Pîtruse kaerkorkuvdlugo; Pîtruse Jorpime
tupingnartumik takussakartitauvdlune okáunekartok: Gútip minguersagâ nalingínautí-
-sángíkâ; Kaisâriamut pigame Kornîliusikut okalüssivigigai Kristusimik; tusarnârtut
akimángitsútaok anernerup ivdlernartup tugsgingmagit, Nâlagkap arkagut kuerkugai.

¹ angutekarporde Kaisâriame Kornîliusimik atilingmik, táuna
sákutôrpaít Itáliamiunik taissat nâlagarât. ² táussuma Gûte nâ-
-lagdlugulo mianerâ inokutine tamaisa ilagalugit, inuitdlo pîtsor-

-tait tuningârtarpai, Gûtitudlo tugsiartuinarpok. ³ táuna nalu- 10,30 tt.
 -naerkútap akúnerisa arfinek-sisamâne takungnigkame navsuitsu-
 -mik Gútip íngiltsa ilât takulerpâ iserfigigâne, imalo okarfigigâne:
 Kornfliuse-â. ⁴ issiguiarpâle ersilerdlunilo okardlunilo: nâlagak,
 suna-una? táussumale sâpâ: tugsiartarnitit pîtsunutdlo túniússatit
 pavunga píput Gútip sâne erkainekardlutik. ⁵ mánalo angutinik
 Jorpimut autdlartitst Sîmût aerkuvdlugo Pîtrusimik atekusilik; 11,13.
⁶ táussuma igdlusímavigâ ámiortok Sîmûmik atilik ímap sinâne
 igdlulik; táussuma okarfigiumârpâtít kanok iliúsassutit. ⁷ íngiliv-
 -dlo okalugfigissime kimangmane Kornfliusip igdlumine kivfaussut
 ilait mardluk kaerkuvai, sákutórdlo Gûtínik mianeringnigtok na-
 -jortigissartagkame ilât; ⁸ tamanigdlo okalugtúkamigit Jorpimut
 autdlartípai.

⁹ akagûngmatdle, táukua avkusínikut ingerdlavdlutik igdlor-
 -palik patdlilermássuk, tauva Pîtruse igdlup kánut majuarpok tug- 11,5.
 -siariartordlune, tássa nalunaerkútap akúnerisa arfernata nalágut.
¹⁰ tauvale kângâlerpok ísumatdlerdlunilo; piarêrsailersitdlugitdle
 ingminik misigiungnaerpok, ¹¹ kilagdlo takuvâ angmassok sunau-
 -ssordlo ingminut ápariartortok takuvdlugo, ilupâgssiardlusók a-
 -ngisók tekerkumigut sisamatigut kilerúsímassok nunamutdlo
 ningínekartok. ¹² tamatuma iluanítut nunap nerssutai sisamanik
 niugdilit tamalât nerssutitdlo nujuartut paormortutdlo tingmíssat-
 -dlo kilaup atânítartut. ¹³ nipilo táussumúnga pivok: nikuigit,
 Pîtruse-â, tokutsivdlutit neriniarit. ¹⁴ Pîtrusile okarpok: nâggale,
 Nâlagak, nalingínaussumigdlûnt mingungnartumigdlûnt sule nerí-
 -ngisáinarama. ¹⁵ tauva nipip áipagssânik pivâ: Gútip minguer-
 -sagâ nalingínautísangilat. ¹⁶ taimailivordlo pingasoriardlune, tau-
 -valo tamána imalik kingumut pavungnartitauvok kilangmut.

¹⁷ Pîtrusivdle isumamigut nakimássutigileramiuk takussane ta-
 -mána sunaunersok, ata, angutit táuko Kornfliusip autdlartitai
 tauva matup silatâníput, Sîmûp igdlua aperkutigigamíko; ¹⁸ tor-
 -dlordlutigdlo sujunersiutigât Sîmût Pîtrusimik atekusilik tássane
 igdlusisimanersok. ¹⁹ tauva Pîtrusip takussane erkarsautigingma-
 -go, anernerup okarfigâ: ata, angutit pingasut ujarpâtít; ²⁰ tai-
 -máitumik nikuít dlutit aterit ingerdlakatigalugitdlo nakimanatit,
 uvanga táuko autdlartíkavkit. ²¹ tauva Pîtrusip angutit táuko
 Kornfliusip ingminut autdlartitai aterfigai okardlunilo: uvanga-una
 ujarige; suna tamaungnautigaisiuk? ²² táukuale akivât: Kornf-
 -liuse, sákutôrpangnut nâlagausok, angut iluartok Gûtímidlo

mianeringnigtox, inungnilo Jútiusune tamane tusâmassauvdluar-tox, Gûtimit okautsimik pivox ingilikut ivdlernartúkut, igdluminut aiserkuvdlutit, okautsinik ilingnit tusásagame. ²³tauva iser-kuvai igdlusisitdlugitdlo.

akagûngmatdlo Pîtrusip autdlakatigai, katángutigíttdlo Jorpi-miussut ilaisa ingerdlakatigât. ²⁴akagûngmatdlo Kaisâriamut a-pûput. Kornfliusivdle ilimagigamigit erkardline ikíngutingnânulo atautsimut kaerkusimagai. ²⁵Pîtrusilo isermat Kornfliusip pâ-riartorpâ, isigaisalo sânut patdlorfigâ. ²⁶Pîtrusivdle nikuítipâ okardlune: nikuigit, uvangátaox inuínavunga. ²⁷okalokatigisi-mavdlugulo iserame amerdlasût nâpípai atautsimítut. ²⁸okarfi-gailo: ilisimavuse angúmut Jútiussumut kanox ilerkugssáungitsi-gissok inuk avdlamik nagguvekartox ilánguvfigísavdlugo ornísav-dlugulûnt; kisiáne Gûtíp ajokersorpânga inuk kinaussordlûnt nalingínaussumik mingungnartumigdlûnt taerkunago; ²⁹tamána pivdlugo náláinarlunga aggerpunga aingmânga. taimáitumik ape-râvse: suna pivdlugo aivisinga? ³⁰Kornfliusivdlo akivâ: uvdlut sisamángorput ísingíniarama nalunaerkútap akúnera tamána tikit-
10,3 tt. -dlugo, nalunaerkútavdlo akúnerisa arfínek-sisamâne igdluvne tug-siarpunga. atalo, angut sâvne kekartox kaumassumik ánorâlik, ³¹imalo okartox: Kornfliuse-â, tugsitit tusarnekarpok, pîtsunut-
11,13. -dlo túniússatit Gûtíp sâne erkainekarput. ³²taimáitumik Jorpi-mut autdlartitsít Símût Pîtrusimik atekusilik kaerkuvdlugo, Sí-mûp ámiortup igdluane ímap sinâne igdlusisimassok; táussuma okarfigiumârpâtit tikiúkune. ³³tauva katsornanga ilingnut autdlar-titsivunga, kujanakautitdlo tikiúkavit. taimáitumigdlo mãna ta-mavta mânípugut Gûtíp sâne, Gûtíp ilingnut inássutigissai ta-maisa tusarumavdlugit. ³⁴Pîtrusivdle karne angmarpâ okardlu-
Rôm. 2,11. -ne: ilumut misigilerpunga inûp táunáussusia Gûtíp píngikâ, ³⁵kisiáne inuiakatigíngne tamane nalingínax mianeringnigtine iluar-nermigdlo atortitsissok nuánarigâ. ³⁶okausek [okautigísagáine] Israílip kinguainut autdlartitâ, erkigsínek okalútigitíkamiuk Jtsuse-Kristusíkut, táuna tamarmik nálagarât: ³⁷tauva nalúngilarse Jútia
Mat. 4,17. tamákerdlugo pisimassok Galílamit autdlarnerdlune, Juánase kui-sínermik okalüssilermat kingorna; ³⁸Jtsuse Násarámio kanox Gûtíp taníkâ anernermik ivdlernartumik píssaunermitdlo, kanordlo táuna angalassok ajúngitsuliordlune tamaisalo mamardlîssorssûp*)

*) tórnârssûp, Diâvulup.

artorssartitai ajorungnaersitdlugit, Gûtip najormane. ³⁹uvagutdlo ^{2,32.}
 ilisimangnigtûvugut tamanik Jûtít nunâne Jerûsalânilo suliarissai- ^{3,15.}
 -nik. táuna tokúpât kissungmut nivíngardlugo. ⁴⁰táuna Gûtip ^{5,30.}
 makítípâ uvdlut pingajuáne erssersitdlugulo, ⁴¹inungnut tamanut
 pinago, kisiáne nalunaiaissugssanut Gûtip sujornagut kinigainut,
 uvavtínut nerekatigissainut imekatigissainut, tokussunit makingmat ^{Lúk. 24,43.}
 kingorna. ⁴²inápâtigutdlo inuit okalüssivigerkuvdlugit, nalunaiái- ^{Juán. 21,13.}
 -ssutigerkuvdlunilo táunaugame Gûtip inûssunigdlo tokussunigdlo ^{17,81.}
 erkartüssissugssángortitâ. ⁴³táuna pruvfitit tamarmik nalunaiái- ^{3,24.}
 -ssutigât, táussumúnga ugperut tamarmik táussuma arkagut a-
 -jortimingnik isumákêrfiginekásassut.

⁴⁴Pîtruse sule taima okalugtitdlugo okausianik tusarnártut
 tamaisa anernerup ivdlernartup tugfigai. ⁴⁵ugperutdlo kipinekar-
 -tunit pissut Pîtrusip tikiúsímaxataisa ánilárutigât anernerup iv-
 -dlernartup tuníssutâ akimángitsunútaok kuíssaungmat; ⁴⁶tusara-
 -míkik okalútsinik avdlanik okalugtut, Gútilo nálangnartíkât. ^{2,4.}
⁴⁷tauva Pîtruse pilerpok: imex erdliginekarsínaunerpa uko kuer- ^{8,86.}
 -kunagit, nauk anernek ivdlernartok pigilerât uvavtitut? ⁴⁸per-
 -kussivordlo Nálagkap arkagut kuisagait. tauva kínuvigât uvdlí-
 -vigissaratdlarkuvdlutik.

kapitalit 11.

Jerûsalâme agssuarinekarame Pîtrusip tamaisa Korníliusíkut pivdlugit pisimassut oka-
 -lugtuarigai agsortornekarungnaerdlunilo; siámartitaussut ívangkílio tikisamingnut
 okalútigissarmássuk, amerdlasút ugperutúngortut; Barnapa Saulusilo Antiorriamítut,
 ajokersugaitdlo kristumiunik tainekalersut; kángnerssuak nagdlíútugssak Agâpusip
 sujuligtútigigâ.

¹apustilitdle katángutigítldo Jútiamítut tusâmalerpait akimá-
 -ngitsútaok Gûtip okausia ilagsigât. ²Pîtrusilo Jerûsalâmut ma-
 -juarmat kipinekartunit pissut sakítsáupât okardlutik: ³angutínut ^{10,25 tt.}
 kipinekángitsunut iserputit nerekatigisimavdlugitdlo. ⁴Pîtrusile
 pilerpok kanok pisimassut tugdlerígssusfsigut okalugtuaralugit o- ^{10,9 tt.}
 -kardlune: ⁵igdlorpalingme Jorpimítunga tugsíardlunga ingminig-
 -dlo misigiungnaerdlunga takussakalersunga sunaussox ápariar-
 -tortok takuvdlugo ilupágssiardlusók angisók tekerkuisigut sisa-
 -matigut kilangmit níngínekartok, tikikángalo. ⁶issiguardlugulo
 kimerdlóravko takulerpáka nunap nerssutai sisamanik niugdilit
 nerssutitdlo nujuartut paormortutdlo tingmíssatdlo kilaup atâní-
 -tartut. ⁷nípilo tusarpara uvavnut okartok: níkuigit, Pîtruse-â.

- tokutsivdlutit neriniarit. ⁸ uvangale okarpunga: nâggale, Nâlagak, nalinginaussumigdlûnt mingungnartumigdlûnt kanivnut pissoká-
-ngisainarmat. ⁹ nipivdle áipagssânik kilangmit sâpânga: Gûtip
minguersagâ nalinginautísangilat. ¹⁰ taimailivordlo pingasoriardlu-
-ne, tauvalo tamarme kingumut kilangmut kakitauvok. ¹¹ atalo,
tauváinak angutit pingasut igdlup najugkama sâniput Kaisâriamit
10,20. uvavnut autdlartitaussut. ¹² anerneruvdlo okarfigânga ingerdlaka-
-tigísagíka nakimananga. ukuale katángutivta arfinigdlit ingerdla-
-katigângátaok; tauvalo angutip táussuma igdluanut iserpugut.
¹³ táussumalo nalunaerfigâtigut kanok ilivdlune íngile takugine ig-
10,5. 32. -dlumine kekartok, táussuma okarfigigâne: Jorpimut autdlartitsít
Sfmût aerkuvdlugo Pítrusimik atekusilik, ¹⁴ táussuma okalugfigiu-
-mârpâtit okautsinik ivdlitdlo inokutivítlo tamarmik ánâssutig-
10,44. -ssavsínik. ¹⁵ okaluleramale anernerup ivdlernartup tugfigai, sôr-
-dlo uvagut tugfigigâtigut pilerkârnermine. ¹⁶ tauva erkailerpara
1,5. Nâlagkap okauserissâ, okarame: Juánase kuissigaluarpok imermik,
ilivsile kuinearumârpuse anernermik ivdlernartumik. ¹⁷ tauva
Gûtip tuningmagit tuníssúmik uvavtínut túniússame ássingamik,
Nâlagak Jísuse Kristuse ugperfigingmássuk, uvanga kanok íkama
Gûte pitsailisínâusavara? ¹⁸ tamána tusaramíko agssortuiungnaer-
-put, Gûtilo únersiutigât okardlutik: tássa Gûtip akimángitsútaok
avdlamik isumatártipai inôrkuvdlugit.
- 8,1. 4. ¹⁹ ivkule nâgdliungnartok Stivfânuse pivdlugo pilersimassok
kigdligalugo siámartitaussut angaláput Finíkialo Kíperilo Antiorri-
-alo tikitdlugit, okauserdlo avdlanut okauseríngilat, Jútinut ki-
-siáne. ²⁰ angutinigdle ilakarput Kíperimiussunik Kernimiussu-
-nigdlo, táuko Antiorriamut pigamik Grikerisut okausigdlit oka-
-lugfigait ívangkílio Nâlagkamik Jísusimik okalútigalugo. ²¹ Nâlag-
-kavdlo agssaisa najorpait, ilaitdlo amerdlasút ugperúngorput
Nâlagkamut sâgdlutik. ²² táukule tusâmassaulermata ilagíngnut
Jerúsalamítunut, tauva Barnapa autdlartipât Antiorriamut inger-
-dlarkuvdlugo. ²³ táuna tássunga pigame Gûtivdlo sáimáunera
takugamiuk tipaitsulerpok, tamaisalo okaorkigsârpai Nâlagak au-
-lajangerfigerkuvdlugo ũmámik nangânavêrsumik. ²⁴ angutaugame
ajúngitsox anernermik ivdlernartumik ugpernermigdlo ilumioxa-
-ngártok. inuitdlo amerdlasút Nâlagkamut ilángúnekarpút. ²⁵ Bar-
9,30. -napalo Tarsusimut autdlarpok Sauluse nâpíniarumavdlugo; nâpí-
Gal. 2,11. -kamiugdlo Antiorriamut pisípâ. ²⁶ ukiorssuardle nâvât ilagít ka-
-tisimakatigissardlugit inuitdlo amerdlasút ajokersordlugit; tássa-

-nilo Antiorriame perkárdlutik ajokersugkat kristumiunik taine-
-kalerput.

²⁷ uvdlnile táukunane pruvfitit Jerúsalamit Antiorriamut sa-
-mungnarput. ²⁸ ilátdlo Agâpusimik atilik nikuípok, anernikutdlo ^{21,10.}
nalunaerpâ kângnerssuak inuit najugānut tamarmut nagdliútugssak,
mássalo taimailivok Klautiuse kaisariutitdlugo. ²⁹ ajokersugkatdle
pilerssârput nungutdlutik sapíngisamingnik ikiútigssanik autdlar-
-titsiumavdlutik katángutigíngnut Jútíame nunakartunut. ³⁰ tai-
-mailiorputdlo, utorkaunernutdlo nagsiúpait Barnapavdlo Saulu- ^{12,25.}
-sivdlo agssaisigut.

kapitalit 12.

Herútasip Jáko Juánasip katángutâ tokutíkâ Pítrusilo parnaerussivingmut pisitdlugo;
Nálagkap íngiliata aniguiskâ; Herútase Gútiussumik taisítok ajortorssuarmigdlo to-
-kuvdlune; Gútip okausia siaruariartortok.

¹ taimaníkut kúngip Herútasip ilagígsut ilait tigutítalerpai
ajortumik pissalerdlugit. ² Jákule Juánasip katángutâ panamik
tokutípâ. ³ misigileramilo Jútít iluarigāne, tauva nangitdlune
Pítrusísaok tigutípâ. (uvdlutdle sêrnakángitsunik timiussartortar-
-fiussut taimane nagdliúsímassut.) ⁴ tauva tigutíkamiuk parnae-
-rússivingmut pisípâ, sákutúnutdlo sisamakátigíngnut sisamariag-
-kanut pârítípâ pórskip kingornagut inungnut savssartíkumavdlugo.
⁵ tauva Pítruse parnaerússivingme pârissauvok, ilagítdle ilunger-
-sordlutik tugsíupât Gútimut. ⁶ Herútasivdle savssartíkumang-
-mago, únuak táuna Pítruse sinigpok sákutút mardluk akornáne
kalivnènik mardlungnik kilerssugauvdlune, matuvdlo sâne pârssi-
-ssut parnaerússivik pârât. ⁷ atalo, Nálagkap íngilia tássaussok,
kaumassuvdlo ine káumarsarâ; [íngilivdlo] Pítruse sanerágut pa-
-tigdlugo itersarpâ okardlune: makínasuarit. tauvalo kalivnerit
agssainit katagput. ⁸ íngilivdlo okarfigâ: kiteruserit isígangmátit-
-dlo atívdlugit. taimailiormatdlo okarfigâ: kagdlersautíngnik ulig-
-dlutit malínga. ⁹ tauva anivok malígdlogo, íngilíkut píssok na-
-lúvdlogo sunauvfa ilumut taimailíssok; isumakarporde takor-
-dlúgkamik takungnilersoralune. ¹⁰ ingerdláputdle pârssissut sujug-
-dlít tugdlítdlo avkutígalugit, matulo saviussok igdlorpagssualíngmut
avkutaussok tikingmássuk isumaminik táukunúnga magperpok, a-
-nigamígdlo ingerdláput igdlut akornat atausek návdlugo; tauvá-
-nardlo íngilip kimagpâ. ¹¹ Pítrusilo íngminik misigilerame okar-
-pok: mána ilumut ilisimalerpunga Nálagkap íngiline autdlartísi-

-magâ aniguisitdlungalo Herûtasip agssainit inuiaitdlo Jûtiussut ilimasungnerinit tamanit. ¹² erkarsaramilo Juânasip Mâkorsimik atekusigdlup arnâta Mâriap igdlua sujumorpâ, tâssane ikíngitsut katisimassut tugsiardlutigdlo. ¹³ Pîtrusivdle silardliup matua ka-sugtulermago, arnax kivfaussox Rûtimik atilik ornigúpox tusai-niardlune. ¹⁴ Pîtrusivdlo nipâ ilisarigamiuk tipaitsungnermit silardlek matuîngilâ, iserasuardlunile Pîtruse silardliup silatânîtok okautigiartorpâ. ¹⁵ akivâtdle: silaerúputit. táunale aulajangerpok taimáinerardlugo. tauva okarput: íngilia tâssaúsímovok. ¹⁶ Pîtrusile kasugtuerkigpok, matuiúkamíkulo takuvât ánilârdlutigdlo. ¹⁷ táussumale agssangminik ússerarpai nipangerkuvdlugit, tauvalo okalugtûpai kanox ilivdlune Nâlagkap parnaerússivingmit anisíkâne, okardlunilo: Jâkumutdlo katángutivtínutdlo tamána okautigisiuk. anivdlunilo najugkamut avdlamut autdlarpok. ¹⁸ kaulermatdle sâkú-tût mikíngitsumik ánilârput, Pîtruse kanox ilinersok naluleramíko. ¹⁹ Herûtasivdle ujartíkamiuk naninagulo, tauva pârssissut kigdliisio-ramigit [pitdlarnekarfigssânut] autdlarorkuvai. tauva Jûtiमित Kaisâriamut samungnarpok tâssanîlerdlunilo. ²⁰ Herûtasile Tôrumiutdlo Sítûmiutdlo perdlugssânik isumaliormat, táukua isumakatiígdlutik ornigpât, Blastusilo kúngip inânik pârssissox ikiortigssarsiarât erkigsivigssiokatigerkuvdlutigdlo, nunartik kúngip nunânit nerissagssanik âtsiviginekartarmat. ²¹ uvdlutdle ilâne aulajangersagkame Herûtase kúngip atissartagainik ánorârpok, ig-siavfigssuarmutdlo ingitdlune okalugfigilerpai. ²² inuitdle tordluláput: tamâssa inûngitsup Gûtiussup nipâ. ²³ tauvâinardle Nâlagkap íngiliata patigpâ, Gûte nâlangnartíngingmago; kuperdlutdlo neringmâne anerningerpok.

6.7. ²⁴ Gûtivdle okausia siaruariartorpok siâmariartordlunilo. ²⁵ Barnapale Saulusilo Jerûsalâmit tikíput, kivfartûtigissartik nâmagisigamíko; Juânasilo Mâkorsimik atekusilik ilaserisimagât.

kapitalit 13.

Barnapa Saulusilo Kîperiliartut; Pavfume Barjîsusip angákup agssortorai, Saulusivdle (Paulusimik taissaulersup) avorkâringmane tagpîtdlissok, nunavdlo nâlagâ Serriuse Pauluse ugper tungortok; Paulusíkut Antiorriamut Pisítiamítumut pigamik, nâlagiar-tarfingme Pauluse okalûssissox; kinuginekaleramik Pauluse Barnapalo Ikûniuliartut.

¹ Antiorriamile ilagíngne tâssanítune íput pruvfítit ajokersuis-sutdlo, imáitut: Barnapa Símiútdlo Nígerimik taissax Lûkiusilo Kerínimio Manainilo Herûtasip nunamut iláinarmut nâlagaus-sup

perorsagaokatâ Saulusilo. ²ilânile Nâlagak kivfartūkamiko isí-
-nginiardlutigdlo, tauva anernek ivdlernartok okarpok: Barnapalo
Saulusilo uvavnut ingmikôrtisigik suliağssak táukunínga kaerku-
-ssíssutiga suliarerkuvdlugo. ³tauva ísinginiardlutigdlo tugsiara-
-mik, agssangmingnigdlo patigkamíkik, autdlartípait. ⁴táuko
tauva anernerup ivdlernartup autdlartingmatik Salúkiamut samung-
-narput, tássángalo umiarssuákut autdlarput Kíperimut. ⁵Sála-
-mímutdlo pigamik Gútip okausia okalútigát Jútít nálagiartarfine;
mássalo Juánasísaok ikiortigát. ⁶kekertardle táuna avkutigalugo
Pavfo tikíkamiko, angákok pruvftiorkusersok Jútiussok nâpípát,
Barjtsusimik atilik; ⁷táussuma najorpâ nunap nâlagâ Serriuse
Pauluse, angut sianisôk. táussuma [Serriusip] Barnapalo Saulu-
-silo kaerkuvai, Gútip okausia tusarumagaluaramiuk. ⁸Elumar-
-sivdle angákup (arka taima nugteriakarmat) agssortorpai nunap
nâlagâ ugpertailiniaraluardlugo. ⁹Saulusivdle (Paulusimigdlo tai-
-ssap) anertermik ivdlernartumik ilumio kangârdlune issigiuarpâ
okardlune: ¹⁰tautûna mamardlíssorssûp*) kitornâ, perkuserdlung-
-nernik tamanik ilerkupilungnigdlo tamanik ilumio kangârtok, iluar-
-nernigdlo tamanik kíngarssuissook, Nâlagkap avkurai nardlussut
mumíkungnaerumángiligít? ¹¹mânaló ata, Nâlagkap agssai iling-
-nut túsáput, tagpítldísaútitdlo sekinek takúngíkatdlásavdlugo.
tássángáinardlo áungajungnek tárnerdlo táussumúnga tugput, sa-
-kivordlo tasiortigssarsiorldlune. ¹²tamána taimailissook nunap nâ-
-lagâta takugamiuk ugpertúngorpok Nâlagkap ajokersútai tupigu-
-sútigalugít.

¹³Paulusícutdle Pavfumit autdlaramik, Perrimut Pamfíliamí-
-tumut píput. Juánasivdle kimagpai Jerûsalámut uterdlune. ¹⁴táu- 15,38.
-kule Perrimit ingerdlagamik Antiorriamut Pistíamítumut píput,
sapâmilo nálagiartarfingmut iserput ingitdlutigdlo. ¹⁵tauva inat-
-sisít pruvftítldlo agdlagait atuarnekarérmata, nálagiartarfiup mi-
-sigssortai táukunúnga autdlartítsíput okarkussivdlutik: ukorsé
angutit katángutivut, inuit kajumígsárnexautígssānik okausígssa-
-karuvse okarniaritse. ¹⁶tauva Pauluse níkuípok, agssangminigdlo
ússeraivdlune [nipangerkugamígít] okarpok: ukorsé angutit Israí-
-líkússuse Gútimígdlo mianeringnigtuse, tusarnáritse. ¹⁷inúiait 7,2 tt.
ukua Gútiata sujuaissavut kinerpai, inuitdlo akítsísípai nuname 2 Mór. 6,1.
Egívtinime takornartaugatdlarmata, talermígdlo kútsígsumik tássa- 7,38.

*) tórnrássûp, Diávlup.

- nga anisípai. ¹⁸ ukiutdlo sisamanik kuligdlit migssiliordlugit inû-
- 5 Mór. 1,³¹. -siat kamagâ puilassuitsume. ¹⁹ inuiakatigtdlo arfinex-mardluit
- 5 Mór. 7,¹. p̄farpai Kânâp nunâne, nunâtdlo ímerautikut táukunúnga avgorpâ.
- Jòrs. 14,¹. ²⁰ kingornalo ukiut sisamanik untritigdlit tatdlimanigdlo kuligdlit migssiliordlugit erkartüssissockartípai pruvfite Sâmuale tikitdlugo.
- 1 Sâm. 8,⁵. ²¹ tauva kúngigssak kínutigingmássuk Gûtip Sâvdle Kísip ernera
- 10,²¹. angut Bñjamikut nagguvekatigít ilagissât táukunúnga ivertípâ u-
- 16,¹. -kiut sisamanik kuligdlit. ²² táunalo p̄síkamiuk Dâve makitípâ táukunúnga kúngiorkuvdlugo, táuna pivdlugo nalunaiaivok okar-
- tugs. 89,²¹. -dlune: Dâve navssârâra Jísaiپ ernera, angut ûmâma iluarissâ, táussuma perkussâka tamaisa nâmagsisavai. ²³ táussuma kinguai-
- nit Gûtip únersût maligdlugo Israflimut makitípâ ánaussissug-
- Lúk. 3,³. -ssak, Jísuse, ²⁴ sarkúmernerata sujornagut Juánasip kuíssut av-
- dlamik isumatârkússut okalüssíssutigerkârmago Israflíkúnut ta-
- Lúk. 3,¹⁵ t. -manut. ²⁵ Juánasivdle ingerdlavine nâmagtileramiuk okarpok:
- Juán. 1,²⁷. kinausoraisinga? uvanga táunáungilanga; atale, kingunivkut tikiú-
- kumârpok kíngarkuvfigissara isigangmai kilerússâisavdlugit. ²⁶ u-
- korsê angutit katángutika, Aaperâp sugissaisa kinguai, ilasilo Gûtimik mianeringnigtut, ilivsinut autdlartítavok okausek mána ánássutilik. ²⁷ mássa Jerúsâlâme inekartut táukualo sujulerssor-
- taisa táuna ilisaringínamíko, erkartüssigamik pruvfitit okausê sa-
- pâtit tamaisa atuarnekartartut erkútípaít. ²⁸ naugdlo patsisau-
- Lúk. 23,²⁸. -ssumik tokorkussíssutigssamik navssârfigingíkigtik, taimáítok Pi-
- lâtuse kínuvigât tokúnekar kuvdlugo. ²⁹ tamaisalo táuna pivdlugo
- Lúk. 23,⁵⁸. agdlagsimassut nâmagsigamíkik kissungmit arkarpat ilivermutdlo ilivdlugo. ³⁰ Gûtivdle tokussunit makitípâ, ³¹ uvdlutdlo kavst uv-
- 1,⁸. -dlútitdlugit takutítarpok Galilfamid Jerúsâlâmut majuakatigissa-
- 10,⁴⁰ t. -minut, táukulo nalunaiaissigai inungne. ³² uvagútaok tipaitsung-
- nartumik tusardlerpavse, únersût sujuaissavtínut pisimassok Gû-
- tip nâmagtikâ uvavtínut kinguainut, Jísuse makitíkamiuk; ³³ sôr-
- tugs. 2,⁷. -dlútaok agdlagsimassok tugsiautit áipâne: ernervávit, uvlume
- Epr. 1,⁵. ernertârvávit. ³⁴ mánale: tokussunit makitíkamiuk kingorna ase-
- Is. 55,³. -rornermut utísángitsox, tamána ima okautigâ: iluaitsuitsut Dâ-
- vimut okautigissat aulajaitsut ilivsinut túniúkumârpâka. ³⁵ tai-
- tugs. 16,¹⁰. -máitumik âma agdlagsimassúkut avdlákut okarpok: aserornek
- 2,²⁷ tt. iluaitsuitsortangnut takorkúsángilat. ³⁶ mássalo Dâve inútitdlune Gûtip sujúnersútânut atortitaugame sinigpâlerpok, sujuaissaminut-
- dlo ilángússauvdlune aserornek takuvâ. ³⁷ Gûtivdle makitítâta

aserornek takungilâ. ³⁸nalujungnáisause tauva, ukorsê angutit katángutika, táussumûna ajortit isumákêrnekarnigssât ilivsinut o-
-kautigissaulermat. ³⁹tamaisalo Môrsasip inatsisaisigut iluartû- Róm. 8,3.
-tínekautigssamik nalgissarsisínáungisase nalingínaup ugperdup i-
-luartûtínekautigssamik nalgissarsissarpai táussumûna. ⁴⁰misig-
-ssoritse tauva, ilivsinut nagdliuterkunago pruvfititigut okauserissak Hâp. 1,5.
[mána]: ⁴¹takungnitse asignaissuse-â, tupigusugitse sùjungnaer-
-dlusilo, suliax suliariumâravko inùtitdluse, tamatumínga oxalug-
-tûnekaraluaruvse ugperíngerkajakârse.

⁴²aningmatalo kinuvigait sapâme tugdlerme okautsinik ta-
-mákunínga oxalugfigerkuvdlutik. ⁴³katisimassutdlo angerdlaler-
-mata, Jûtítldo ilasiaussutdlo Gûtínik mianeringnigtut amerdlasût
Pauluse Barnapalo maligpait. táukuale oxalugfigait kajumigsâr-
-dlugítldo Gûtíp sámáunera aulajangerfigerkuvdlugo.

⁴⁴tauvalo kingugdlermik sapâtiungmat igdlorpagdlup inue ta-
-mákingajagdlutik katerssorput Gûtíp okausia tusarumavdlugo.
⁴⁵Jûtítldo inuit takugamíkik ilungersortorssuángorput Paulu-
-sip okausê agssortordlugit, agssortuivdlutik kakajardlerdlutigdlo.
⁴⁶Paulusile Barnapalo ersisuitdlutik oxalugput okardlutik: Gûtíp
okausia ilivsinut perkârdlugo okalûtigissariakartox; ajagtoravsiug-
-dle, inûnermigdlo nâgssáungitsunik pigssakartugssautíngínave,
ata, akimángitsunut tauva sâlerpugut. ⁴⁷taimame Nâlagkap per-
-kuvâtigut [okarame]: akimángitsunut káumarkutigitípavkit áná- Is. 49,6.
-ssutaorkuvdlutit nunap isua tikitdlugo. ⁴⁸akimángitsutdle tamá- Lúk. 2,32.
-na tusaramíko tipaitsulerput, Nâlagkavdlo okausia únersiutigât
ugperdlutigdlo, tamarmik inûnermik nâgssáungitsunik pigssakar-
-kussaussut. ⁴⁹Nâlagkavdlo okausia siaruarpok tamatuma erkâ
tamákerdlugo. ⁵⁰Jûtítldo úmitsagsârpait arnat Gûtínik miane-
-ringnigtut atarkissaussutdlo angutítldo igdlorpalingme angnertau-
-ssut, Paulusilo Barnapalo kinuginekalersípait erkamingnit kimâ-
-titdlugit. ⁵¹táukuale isigkatik kassfarpait táuko pivdlugit Ikû- Lúk. 9,5.
-niuumutdlo pivdlutik. ⁵²ajokersugkatdle tipaitsungnermik aner-
-nermigdlo ivdlernartunik ilumioxangâlerput.

kapitalit 14.

Pauluse Barnapalo Ikûniunit kimâvdlutik Listaramut pissut; tássanimiut Gûtiutûnia-
-raluarait; Jûtit ilaisa tikiútut ujarakanik mitdlôrmáne Paulusip Barnapa Dêripimut
autdlakatigigâ; Pisítia Pamfiliálo avkutigigamikik. Atâliamit umiarssuákut
autdlardlutik Antiorriamut Séríamítumut utertut.

¹pivordle Ikûniume Jûtit nâlagiartarfianut isekatigíngmata, tauva okalungmata Jûtitdlo Gríkeritdlo amerdlásôrssuit ugperútú-
-ngorput. ²Jûtitdle nâlagserítsut akimángitsut tarnait katángu-
-tigíngnut pileritsagtípait ajortumêrsitdlugit. ³tauva siviúmik tássanípuit, ersisuitdlutigdlo okalugput Nâlagak tunâralugo, táu-
5,12. -ssuma okausek sámáunerme pia nalunaiáissutigigâ nalunaerkutit tupingnartuliatdlo nâmagsinekartitdlugit táukua agssaisigut. ⁴ig-
-dlorpagdluvdle inugpagssue agssuarilerput; ilaisa Jûtit isumaká-
-tigait, ilaisalo apustilit isumakatigait. ⁵akimángitsutdle Jûtitdlo sujulerssortitik ilagalugit ukerûtorssuángormata [apustilit] asig-
-ssorumavdlugit ujarakanigdlo mitdlôrumavdlugit, ⁶tauva táuko nalujungnaeramik kimâput igdlorpalíngnut Likaûniamítunut, Lista-
-ramut Dêripimutdlo, táukualo erkânut; ⁷tássanilo ívangkíliio o-
-kalûtigát.

⁸Listaramilo angut ítok isigkamigut nukekángitsox igsia-
-ssok, arname timâta iluanit agdlát niulugtok, písungisáinartok. ⁹táussuma Pauluse okalugtok tusarnârpâ; táussumalo [Paulusip] issigiuaramiuk, takugamiugdlo ugperssusekartok ánáunekarsínauv-
-dlune, ¹⁰tauva niperssuarmik okarpok: isigkangnik nikuigit ma-
-kítarigdlutit. tauva pigsigdlune nikuípok angalavdlunilo. ¹¹inuit-
-dlo Pauluse kanok iliortok takugamíko nipitik anípait okardlu-
-tigdlo Likaûniamiut okausínik: Gûtit inugtut ilerdlutik arkarfigá-
-tigut. ¹²Barnapalo Júpiterimik taivât, Paulusilo Merkôriusimik, táuna okalugtúngmat. ¹³Júpiterivdle nâlagfiutáne igdlorpagdlup
avatáne palasiussup ugsigit naussutdlo niakorusiússat aggiúpai i-
-sâvfiup sujorânut pigdlfumavdlune inuit ilagalugit. ¹⁴apustilitdle Barnapavdlo Paulusivdlo tamána tusaramíko atissatik aligpait, i-
-nuitdlo akornánut arpagdlutik tordluláput okardlutik: ¹⁵ukorsè
angutit, kanok iliulekaise? uvagútaok inûvugut ilivsisut misigissa-
-kartartut, ívangkíliulo ilivsinut okalûtigárput mákunánga piúngit-
4,24. -sunit sârkuvdluse Gûtimut úmassumut kilangmigdlo nunamigdlo ímamigdlo táukunanítunigdlo tamanik píngortitsissumut; ¹⁶táussu-
17.24 tl. -ma uvdlune kângiútune akimángitsut tamaisa nangminek inger-

-dlavigiumassaisigut ingerdlatikai; ¹⁷naugdle ingminik nalunai-
-tigíngíngikaluartok, ajúngitsumik pissaramisigut kilangmit tuni-
-ssardluta sialungnik ukiunigdlo naggorigfiussunik kârsitdlartitar-
-dlutalo ūmativutdlo tipaitsugtítardlugit. ¹⁸taimalo okaramik inuit
ingmingnut pigdlfumassut pitsailerkarpait.

¹⁹Jútinigdle tikiútokarpok Antiorriamit Ikûniumitdlo, táukua
inuit pilerisârpait, Paulusilo ujarkanik mitdlôrpât, uniardlugulo ²Kor. 11,26.
igdlorpalingmit ánípât tokusimasoralugo. ²⁰ajokersugkatdle ava-
-tangermáne nikuípok igdlorpalingmutdlo iserdlune; akagúngmatdlo
Barnapa Dêripimut autdlakatigâ. ²¹igdlorpalingmilo tamatu-
-mane ivangklío okalûtigigamiko, ikíngitsutdlo ajokersugángortí-
-kamíkik uterput Listaramut Ikûniumutdlo Antiorriamutdlo, ²²a-
-jokersugkat tarnait nakússagtítardlugit okaorkigsârtardlugitdlo
ugpernek aulajangiuterkuvdlugo, nalunaerfigalugitdlo nâgdliungnar-
-torpagssuit atordlugit Gútip nâlagauvfianut isísagavta, ²³utor-
-kaunertanigdlo táukunúnga ivertitsissaramik ilagígsúngortune, ísí-
-nginiardlutigdlo tugsiaramik Nâlagkamut ugperfigissânut isuma-
-gerkuvait. ²⁴Pisítialo avkutigigamiko Pamfliamut píput; ²⁵Perri-
-milo okausek okalûtigigamiko Atâliamut samungnarput. ²⁶tá-
-ssángalo umiarssuákut autdlarput Antiorriamut, tássanítut Gútip
sáimáuneranut perkungmatik taimane suliax nâmagsissartik sulia-
-rilísagamiko. ²⁷tássungale pigamik, ilagít dlo katisimatikamik
nalunaerput kanok agtigissumik Gúte iliorsimassok ilagalutik, ka-
-nordlo ugpernermut iserfigssak matuersimagâ akimángitsunut. ¹Kor. 16,9.
²⁸tauva sivikíngitsumik tássanípait ajokersugkane.

kapitalit 15.

ilagíngne sakitsautigissak pivdlugo Pauluse Barnapalo Jerúsáláartitaussut; apustilit
utorkauneritdlo atautsimékatigalugit isumaliokatigíngamik, akimángitsut ugperúngortut
kipinekartítariakángisíkait, nianersútigissagssainigdlo agdlagfigalugit ilatik mardluk
Paulusikúnut ilagititdlugit agdlagkamingnidlo nagsitdlugit Antiorriamut autdlartikait;

Mákorse ilaseriumanago Barnapa avigsâramiuk, Paulusip Sílarise áiparserdlugo
Séria Kilikialo angalavfigigai.

¹tasamungnartokarpordlo Jútiमित pissunik, táukua katángu-
-tigít ima ajokersorpait: Mórsasíkut ilerkorerkussak maligdlugo Gal. 5,2.
kipinekartíngíkuvse ánagsínáungilase. ²tauva Paulusilo Barnapalo
táukulo agssortútingâlerdlutik mikíngitsumik sakitsautileramik, tau-
-va Paulusilo Barnapalo ilatigdlo avdlat Jerúsálámut pavungnar- Gal. 2,1.
-kuvait apustilinut utorkaunernutdlo tamána sakitsautigissak piv- 15,7.

-dlugo. ³tauva ilagít kaningmatik táukua Finíka Samárialo av-
-kutigait okalugtuardlutigdlo akimángitsut sálerneránik, katángu-
-tigtdlo tamaisa tipaitsungártípaít. ⁴Jerúsalamutdle apūkamik
ilagsinexarput ilagíngne apustilinilo utorkaunernilo, nalunaerputdlo
kanok agtigissumik Gúte iliorsimassok ilagalutik. ⁵farisfaritdle
ingmikórniakatigít ilait ugperúngortut nikuíput okardlutigdlo: ki-
-pinekartitariakarput, Mórsasivdlo inatsisai táukunúnga maleruar-
-kussariakarput.

⁶tauva apustilit utorkauneritdlo atautsimut píput tamána
15.2. isumaliûtigiumavdlugo. ⁷sivisûmigdle tamána sakitsautigigamiko
10.9 tt. Pítruse nikuípok okarfigalugitdlo: ukorsé angutit katángutíka, ili-
-simavuse Gúte kangale uvavtíne kinerdlersimassok, akimángitsut
okausek ívangkílio uvanga kanivkut tusásangmássuk ugperdlutig-
-dlo. ⁸Gútilo ūmatinik ilisarssissok nalunaiavok pivdlugit, aner-
11.15. -nek ivdlernartok táukunúnga túniúkamiuk, taimatut sórdlo uvav-
-tínut. ⁹taimaekatigígsípátigutdlo uvagutdlo táukulo, ūmatait
ugperníkut minguersaramigit. ¹⁰suvdluse tauva Gúte ússerniar-
15.28. -pisiuk, nangmaut ajokersugkat kungasfnut iliniaravsiuk sujuai-
Gal. 5.1. -ssavtalo uvagutdlo artugarput? ¹¹kisiáne ugperpugut Nálagkap
Jísusip Kristusip sáimáuneragut ánagkumártugut, taimatut sórdlo
táuko ánagkumártut. ¹²tauva tamarssuarmik nipangerput Barna-
-palo Paulusilo tusarnárdlugit, okalugtuarmata nalunaerkutit tu-
-pingnartuliatdlo kanok agtigissut Gútip atordlutik námagsisima-
-gai akimángitsune. ¹³táukulo nipangermata Jáko pilerpok okar-
2 Pít. 1.1. -dlune: ukorsé angutit katángutíka, tusarnársinga. ¹⁴Símûp oka-
-lugtuarâ kanok ilivdlune Gútip akimángitsut takusarkârai ater-
-minut ilángútunik ínugtagssarsivigalugit. ¹⁵taimailissordlo pruv-
Aam. 9.11 tt. -fítit okausísa isumakatigát, agdlagsimangmat: ¹⁶kingorna uter-
-dlunga Dâvip tovka úpísimassok kingumut náparterumârpara,
nákarnikue kingumut náparterdlugit makítarigsisitdlugulo; ¹⁷inuit
amiákuisa akimángitsutdlo ativnik taisivfiginexartut tamarmik Nâ-
-lagak aperkutigísangmássuk, okarpok Nálagak tamákuúnga ta-
-manik taimailisitsissok. ¹⁸Gútip suliane tamaisa ilisimavai uv-
-dlokalerkârneranit. ¹⁹taimáitumik isumavunga akimángitsut Gú-
-timut sâgtut erdlorkutísángíkiut, ²⁰agdlagfigísagivutdle Gútipiluit
mingungnartuinik ilangérkunagit arnaunekarkunagitdlo ipissumigdlo
aungmigdlo nererkunagit. ²¹Mórsase itsarssuardle nunakarfigne
tamane okalüssíssutiginexartarmat, agdlagailo sapátit nungutdlugit
nálagiartarfigne atuarnekartarmata.

²² tauva apustilit utorkauneritdlo ilagít ilūngaisa ilagalugit iluarât ilatik angutit kinigkatik Antiorriamut autdlartíkumavdlugit Paulusimut Barnapamutdlo ilagititdlugit, tássa Jútarse Barsapa-
-mik atekusilik Sflarsilo, angutit táuko katángutigíngne atarki-
-ssaungmata. ²³ imalo agdlagput nagsagagssainik: apustilit utorkauneritdlo katángutigít dlo tipaitsorkuvait katángutitik akimá-
-ngitsunit pissut Antiorriame Séríamilo Kilíkiamilo ítut. ²⁴ tusa-
-ravta uvavtínit pissut okautsinik ularússisíkáse tarnivsigutdlo Gal. 1,7.
aserordluse, okaramik kipinekartísassuse, inatsisitdlo maleruása-
-gise, nauk taima inángikivut, ²⁵ tauva isumakatigít dluta iluarâr-
-put angutit kinigkavut ilivsinut autdlartíkumavdlugit asassavtí-
-nut Barnapamut Paulusimutdlo ilagititdlugit; ²⁶ angutit táukua
inússusertik erdligíngikát nálagkavta Jísusip Kristusip arka piv-
-dlugo. ²⁷ taimáitumik Jútarsilo Sflarsilo autdlartípavut, táukú-
-taok taima nalunaerkuvdlugit okautsinik. ²⁸ tássa anernerup iv- 5,32.
-dlernartup iluarâ uvagutdlo nangmagagssanik avdlanik ilissivfi- 15,10.
-giumanase, ukunínga pissariakartunik kisiáne: ²⁹ Gútipilungnut 1 Kor. 8,1 tt.
tuníssutit ilangerkunagit, aungmigdlo ipissumigdlo nererkunase,
arnaunekarkunasilo. tamakunínga mianerssoruvse iluanásause.
inúvdluaritse.

³⁰ tauva autdlartingmatik táuko Antiorriamut píput, inuitdlo katisimatíkamik agdlagkat túniúpait. ³¹ tamáko atuaramíkik tug-
-patdlersaut tipaitsutigát. ³² Jútarsile Sflarsilo nangminex pruv-
-fitiugamik katángutigít kajumigsárpait okautsinik amerdlasúnik
nakússagititdlugitdlo. ³³ tássanímersutsiaramigdle erkigserkussauv-
-dlutik katángutigíngnit autdlartínekarput apustilinut. ³⁴ Sflarsiv-
-dle iluarâ tássane unigkumavdlune.

³⁵ Paulusile Barnapalo Antiorriamfígnaratdlarput ajokersuiv-
-dlutik Nálagkavdlo okausia okalútigalugo avdlat amerdlasút ila-
-galugit. ³⁶ uvdlutdle kavst kímúngmata Pauluse Barnapamut
okarpok: uterdluta katángutivut takusardlavut kanok ínersut,
igdlorpagdlit Nálagkap okausianik okalugfigissakarfvut tamaisa
avkutigalugit. ³⁷ Barnapale okarmat Juánase Mákorsimik taissak
ilasererkuvdlugo, ³⁸ Pauluse tauva isumakarok táuna ilaserísángi-
-kigtik Pamfíliame kimangmatik, suliarokatingíngmatigdlo. ³⁹ ag- 13,13.
-ssortútingáleramigdlo avigsárpait, Barnapavdlo Mákorse ilaserá, Gal. 2,13.
umiarssuákutdlo autdlarok Kiperimut.

⁴⁰ Paulusivdle Sflarse áiparserpá autdlardlunilo, katángutigít-

-dlo Gûtíp sáimáuneranut perkuvát. ⁴¹tauva Sêrialo Kilíkialo angalavfigai ilagít nakússagtitudlugit.

kapitalit 16.

Paulusip Timūtiuse kipinekartitudlugulo ilaserigamiuk Ferigia Galāsialo avkutigigait; To-rúame Pauluse takussakardlune Makitūniamut kaerkunekarmat, Filípimut pissut Lítiakúnitdlo ilagsinekardlutik; Pauluse Silarsilo iperartornekardlutigdlo parnaerússi-vingmut pisitaussut; nuna sajugtitdlogo parnaerússiviup matue magpertut, parnaerússatdlo kimássokángingmata parnaerússiviup nálagá kuisítok, ilagissailo tamarmik; nálagaunerit sujòralerdlutik Paulusíkut ajúngitsumik okalugfigigait autdlarkuvdlugitdlo.

¹Dêripimutdle Listaramutdlo pigame, ata, ajokersugak tássanítok Timūtiusimik atilik, arnap Jūtiussup ugpertup ernera, Grīkeriussumigdle angutekartok, ²tusámassauvduartok katángu-tigíngne Listarame Ikūniumilo ítune. ³táuna Paulusip ingerdla-katigiumagamiuk tiguvdlugo kipinekartípâ Jūtít nunakarfigne tamákunane ítut pivdlugit, angutâ tamarmik ilisimangmássuk Grīkeriussok.

15,20,29. ⁴igdlorpagdlitdlo avkutigigángamíkkik ilerkererkussat apustilit utorkaunernitdlo Jerúsálame aulajangersagaussut táukunúnga písípait aulajangiuterkuvdlugit.

⁵taima ilagít nakússagtínekarpur ugpernermíkkut, uvdlutdlo 18,23. nungutdlugit amerdliartorput. ⁶Ferigiale Galásiamiutdlo nunát avkutigigamíkkik, anerneruvdlo ivdlernartup inertermatik okausek Aasiame okalútigerkunago, ⁷Mfsiavdlo tungánut pigamik Bitíniamut ingerdlianiaraluarput, anerneruvdle perkúngilai. ⁸tauva Mfsia avarkutínaramíko Torúamut samungnarput. ⁹tauva Pauluse únuame takussakalerpok: angutip Makitūniamiup kekardlune kínuvigigáne okardlune: Makitūniamut ikârdlutit ikioriartortigut. ¹⁰tamatumíngalo takussakarmat ernínak Makitūniamut autdlarniarput, isumakaleravta Nálagkap tássunga kaerkugátigut ívangkílio táukunúnga okalútigerkuvdlugo.

¹¹tauva Torúamut autdlaravta ingerdláinardluta Samutrākimut pivugut, akaguanilo Niāpulimut; ¹²tássángalo autdlaravta Filípimut pivugut, tamána igdlorpalíngne Makitūniap iláne tamatumane ítune pingártortauvok nunasiauvdlunilo. igdlorpalíngme tamatumane uvdlut kavsínguit uníngavugut. ¹³sapámilo igdlorpalíngmit anivugut kúp sinánut, tugsariartortarfík tássaníngmat, ingitdlutalo arnat tássunga katisimaiartortut okalugfigilerpavut. ¹⁴arnardlo tusarnârpok Lítiamik atilik, augpatdlarigsunik niorkute-

-kartok, igdlorpalingme Tiatfarama nunakartok, Gútimik miane-
-ringnigtok; táussuma ūmatâ Nâlagkap angmarpâ Paulusip okau-
-serissai táussumúnga nalunaerssorsínāngortitdlugit. ¹⁵táunalo i-
-nokutailo kuisíkamik kínuvigátigut okardlune: Nâlagkamut ug-
-pertûsoriguvsinga igdluvnut iseritse tássanítuardlusilo. inangâ-
-lerpâtigutdlo.

¹⁶pivordle tugsariartortarfingmut ingerdlatitdluta, tauva ar-
-nap inûsugtup naláupâtigut anernermik piúmártugssarsiorumik
pigdlup, táussuma nâlagkane akigssarsisingártarpai erkuiniarner-
-minik. ¹⁷táussuma Paulusilo uvagutdlo maligpâtigut nivdliavdlu-
-nilo okardlune: inuit uko tássa Gútip kutsingneruvsártup kivfai
avkúmik ánássúmik ilivsinut okausekartut. ¹⁸taimailiorpok uvdlut
amerdlasût. Paulusivdle tamána ajuatdlautigigamiuk táuna sâg-
-dlugo anernek okarfigâ: Jfsusip Kristusip arka tunâralugo inâ-
-pavkit ūmanga anerkuvdlutit. taimalo pigâne anivok. ¹⁹arnav-
-dle táussuma nâlagaisa malugileramíko akigssarsinermik neriù-
-tigissartik anissox, tauva Paulusilo Sflarsilo tiguvdlugit igdlut
akordlungneránut autdlarúpait sujulerssuissut sánut. ²⁰nâlagau-
-nernutdlo pisíkamik okarput: inuit ukua igdlorpagdlup nuna-
-gissavta inue ularússisitdluinarpait Jûtiuvdlutigdlo; ²¹ilerkutdlo
okalûtigait ilagsissagssáungitsut ilerkorissagssáungitsutdlo uvavti- ^{17,6.}
-nut, Rûmame ilasiaugavta. ²²tauva inuit táukunúnga pikigtor- ^{21,21.}
-ssuángorput, nâlagaueritdlo anoraiartípait iperartorkuvdlugitdlo. ^{2 Kor. 11,26.}
²³amerdlasúnigdlo iperartoramíkik parnaerússivingmut pisípait,
parnaerússiviuvdlo nâlagâ inápât pârerkgisârkuvdlugit. ²⁴táuna
taima inânekarama parnaerússivingmut ilordlermut pisípai isigait
kiggitsivingmut kiggisitdlugit. ²⁵únuavdle kiterarnerata nalâgut
Paulusilo Sflarsilo tugsiarput erinalerssordlutigdlo Gûte úniersiu-
-tigalugo; parnaerússatdlo tusarnârput. ²⁶tássángáinardle nuna
sajugtorssuángorpok parnaerússiviup túngavia aulalersitdlugo; tau-
-vâinardlo matut tamarmik magperput, tamarmigdlo kilerutait ki-
-lerússaerput. ²⁷parnaerússiviuvdle nâlagâ iterame, parnaerússi-
-viup matue magpersimassut takugamigit panane amuvâ ingminik
tokúkumavdlune, parnaerússat kimâsimasorigamigit. ²⁸Paulusivdle
nipitúmik suaorpâ okardlune: ajortumik iliorfigekinak, tamavta
tássauvugut. ²⁹táunale nanerûmik kaerkussivdlune iserasuarpok,
ûlilerdlunilo Pauluse Sflarsilo patdlorfigai, ³⁰anisíkamigitdlo okar-
-pok: nâlagkat ukorsê, kanok iliúsaunga anagkumavdlunga? ³¹a-
-kivâtdlo: Nâlagax Jfsuse Kristuse ugperfigûk, tauva ivdlitdlo ^{Juán. 3,16.}

inokutitidlo á nagkumárpuse. ³²Nálagkavdlo okausia okalútigát táussumúnga igdluanitunutdlo tamanut. ³³ingminutdlo pisípai ú-nuap taimailinerane, kimitdlangnerilo assagpai; ernínardlo kuisí-pok táuna, ilagissailo tamarmik. ³⁴igdluminutdlo majuartípai nerdlerdlugitdlo, inokutinilo tamaisa ilagalugit nuánárpok Gútimut ugpertúngorame. ³⁵kaungmatdle náлагаunerit erkartüssivingme kivfarissartagkatik autdlartípaít okarkussivdlutik: inuit táuko par-naerússaujungnaersíkit. ³⁶parnaerússiviuvdlo nálagáta okautsit táuko Paulusimut okautigai [okardlune]: náлагаunerit okariartor-titsíput parnaerússaujungnaerserkuvdluse. taimáitumik māna a-
 Jäk. 2.16. -nigitse, autdlardlusilo erkigsivdluse. ³⁷Paulusivdle sāpai: inuit tákuáne iperartorpátigut erkartūnekartínata, nauk Rûmame ila-siaussugut, parnaerússivingmutdlo pisisimavdluta, mānalo inuit terdlingáne anerkúsanerpátigut? taimáisángilax, kisiáne nangmi-nex anisíkiartordlisigut. ³⁸okautsitdle tamáko erkartüssivingme kivfaussartut náлагаunernut okautigingmatigik táuko sujóralerput, Rûmame ilasiaussut tusaramikik; ³⁹ornigdlugitdlo ajúngitsumik okalugfigait, anisitdlugitdlo kinuvigait igdlorpalingmit autdlarkuv-
 16.14. -dlugit. ⁴⁰tauva parnaerússivingmit anigamik Ltiamut iserput; katángutigít dlo takuvdlugit kajumigsáramikik autdlarput.

kapitalit 17.

Paulusikut Tasalúnikamut pivdlutik Kristuse okalüssissutigingmássuk, inue Jútít pikigtorssuángortíkait; Beruiamiut isumagingnerugaluartut āma taimailersingmatigik, katángutigít Pauluse erníuax autdlartíkát; Pauluse Atínimut pissok, erkartüssissut-dlo angnerit atautsimitarfiáne okalüssissok.

¹tauva Amfípule Apulúnialo avkutigigamikik Tasalúnikamut píput; Jútít nálagiartarfiat tássanítok. ²Paulusile táukunúnga iserpok ilerkune atordlugo, sapátinilo pingasune okalokatigai ag-dlagkat najorkutaralugit; ³nalujungnaersitdlugitdlo táukunúnga
 Lúk. 24,26 t. sarkángiúpā Kristuse ániarsimásassok tokussunitdlo makíavdlune,
 9.22. [okarpordlo:] Jísuse táuna ilivsinut okautigissara táunauvok Kri-stuse. ⁴ilaitdlo nakimajungnaerput Paulusimutdlo Sílarsimutdlo ilángutilerdlutik, Grikeritdlo Gútimik mianeringnigtut ilait amer-dlasórssuit ilángúput, arnatdlo pingárnerit ilait ikingitsut. ⁵Jú-titdle nálagserítsut ilungersuleramik angutinik ajortunik tarfiga-jugtunik ilagssarsíput, inugpagssuarnigdlo ugsagartitsivdlutik ig-dlorpagdlup inue pikigtorssuángortípaít, Jásunivdlo igdluanut u-kerútorssúvdlutik inungnut píssúniaraluarpaít. ⁶nápínginamikig-

-dle Jásune katángutigtdlo ilait igdlorpagdlup nálagainut uniar-
-pait nivdliavdlutigdlo okardlutik: inuit najugáta tamarme inuik
kigdlormórtitsissut tamaungátaok píput; ⁷Jásunivdlo ingminut
pisípai, táukualo tamarmik kaisarip inássutá agssortordlugo píput
avdla kúnguinerardlugo, Jísuse. ⁸taimaitdlutik inuit igdlorpag- I.úk. 23,2.
-dluvdlo nálagai tamatumínga tusartut ánilártípaít. ⁹tauva Já-
-sunimit ilagissainitdlo sagdlunavéruť tigugamíko iperarpait.

¹⁰katángutigtdle ernínak únuame Paulusilo Sflarsilo Beruia-
-mut autdlartípaít; táukulo tássunga pígamik Jútít nálagiartarfiá-
-nut iserput. ¹¹táukule Tasalúníkamítunit isumagingnerúput, o-
-kausek ilagsivát kajumigingárdlugo, uvdludlo nungutdlugit ag-
-dlagkat misigssortarpait, tamáko taimáinersut misiligkumavdlugit.
¹²tauva ilait amerdasút ugpertúngorput, arnatdlo angutitdlo Grí-
-kerit atarkissaussut ilait ikíngitsut. ¹³Jútítde Tasalúníkamítut
tusámaleramik Gútip okausia Paulusip Beruiamísaok okalútigigá,
tauva tássungátaok píput inuit erkarsautaisigut uníngavigssaeru-
-titdlugit. ¹⁴tauvale katángutigít Pauluse ernínak autdlartípaít
ímap tungánut ingerdlarkuvdlugo; Sflarsile Timútiusilo tássane
unigput. ¹⁵Paulusile ingerdlakataisa Atfnimut pisípát, táussumalo
Sflarsimut Timútiusimutdlo okariartorkungmatik aggerasuarkuvdlu- 18.5.
-git, tauva autdlarput.

¹⁶Paulusivdle Atfnime utarkigamigit, anernergimigut narrutsag-
-pok igdlorpagssualik Gútipiluligssuak takugamiuk. ¹⁷taimáitumik
nálagiartarfingme Jútít Gútimigdlo mianeringnigtut okalokatigi-
-ssarpai niuveriartortarfingmilo nápitane uvdlut nungutdlugit oka-
-lokatigissardlugit. ¹⁸ilisimarkigsárniatdle ilaisa Epikueríkuť Stúa-
-miutdlo ilaisa saxitsáuniarpát, ilaitdlo okarput: una okauserpag-
-ssualik kanorme okausekarniarpa? ilaitdle okarput: sórdlo Gútit
avdlanertat okalútiginiarai. tássa ívangkílio Jísusimik makivfig-
-ssamigdlo táukunúnga okalútigingmago. ¹⁹tiguvátdlo erkartüssi-
-ssut angnerit atautsimítarfianut pisitdlugo okardlutigdlo: tusar-
-sínaungínerparput ajokersút tamána nuták okalútigissat kanok Mák. 1.27.
ítok? ²⁰tusarnagkavtínik síumiugssakartileravtigut, taimáitumik
tusarumagaluarpaput kanok ínersok. ²¹mássale Atfnimiut tamar-
-mik takornartatdlo tássanítut avdlamik kajumigissakarpiángitdlat,
kisiáne sumik nutámik okarumavdlutigdlúntt tusarumavdlutigdlúntt.
²²Paulusile kekarpok erkartüssissut angnerit atautsimítarfiať ker-
-kane okardlune: ukorsé angutit Atfnimiussuse, malugávse tama-
-tigut Gútivsínik mianeringnigtorsúsuse. ²³mássa tamane anga-

-lavdlunga Gûtisiornise takugavkit, tunissivik nâpîpara ima ag-
 -dlangnilik: Gûtîp nalussap pia. táuna nalussarigaluardlugo a-
 14,15. -tarkissarse ilivsinut okautiginiarpara. ²⁴Gûte silarssuarmik táu-
 -ssumanîtunigdlo tamanik píngortitsissok kilangmutdlo nunamut-
 -dlo nâlagaussox nâlagfingne agssangnik sanasimassune inekángi-
 -lak; ²⁵inuitdlo agssainik kivfatorfiginekaráingilak sumik ajor-
 -ssautekartutut, nangminek tamaisa tunissaramigit inûnermik a-
 -nersârnermigdlo sunigdlo tamanik. ²⁶táussumalo inokatigígsor-
 -pagssuit tamaisa nunap tamarme kâne inekartípai aungmit ataut-
 -simit nagguvekartitdlugit, inekarnigssaitdlo aulajangersagkanik
 Is. 55,6. taimaivfigssakartípai kigdligfigssakartitdlugitdlo; ²⁷Nâlagak ujar-
 -kuvdlugo, misigisínáusanerât nanivdlugulo, nauk tamavtînit unga-
 -síngikaluakissox; ²⁸táussumane inûvdlutalo aulavdlutalo táukû-
 -gavta; sôrdlútaox pitsiortortavse ilait okarsimassut: táussumame
 erkardlerâtigut. ²⁹tauva Gûtîp erkardleringmatigut isumakásangi-
 -lagut Gûtiusup ássigísagâ kûtilûnt sîlvilûnt ujaragdlûnt inuit
 14,16. isarssingivfiussut ilagínaigatdlardlune pigaluarpai, mánale inuit
 tamaisa tamagingne ítut avdlamik isumatârkuvai. ³¹tássa uvdlor-
 -me aulajangersagkamine inuit najugât erkartûkumâramiuk nâper-
 -tuivduardlune angut taimaerkussane kivfaralugo, táunalo tamanut
 ugpernarsarpâ tokussunit makitíkamiuk. ³²tokussutdle makínig-
 -ssânîk tusaramik ilaisa tivsigât, ilaitdle okarput: tamatumínga
 tusarkigkumârpavtigit. ³³tauva Pauluse akornánit autdlarpok.
³⁴angutitdle ilait táussumúnga ilángúput ugperúngordlutigdlo;
 táukua ilagât Diunsiuse erkartûssissut angnerit ilât, arnardlo Da-
 -mârisimik atilik, avdlatdlo táukua ilagait.

kapitalit 18.

Pauluse ukiup áipâta kerka Korintume ajokersuissok; Galiup Aggaiame nâlagaus-
 erkartûkumángikâ; Paulusip Sérialiardlune Pristdla Aakuilalo ilagigamigit, Evfi-
 -sumut kimagkai, Kaisâriarkutdlunilo Jerúsalamut nagdliússiartoratdlardlune Antiorria-
 -mut pisimagame, Galásia Ferigialo angalavfigigai; Apuluse Evfisume Aakuilákúnit
 ilaserinekardlune Aggaiamut autdlarame, tássane ugperúngortunut iluakutaungâlersok.

1 kingorna Paulusip Atfne kimagpâ Korintumutdlo pivdlune.

Rôm. 16,3. ²tássanilo Jûtiussox nâpîpâ Aakuilamik atilik, Puntusime nunave-
 1 Kor. 16,19. -kartok, Itâliamit tikiuterkâmersok nulê Pristdla ilagalugo, Klau-
 -tiusip Jûtîp tamaisa Rûmamit autdlarkungmagit; táuko ornigpai.
³suliarissartagartigdlo atausiungmat uníngavigai sulissardlune; má-

-ssalo suliarissartagkamikut kaleragssiortūput. ⁴sapâtiussarâ- 20,34.
-ngatdle nâlagiartarfingme okalugtarpok Jûtítldo Grikerítldo na-
-kimajungnaersitdlugit.

⁵tauvale Sílarse Timûtiusilo Makitûniamit tikiungmata Pau- 17,15. 28.
-luse nivniortutut ilerpok okausek pivdlugo, Jûtínutldo Jfsuse na-
-lunaiáissutigâ Kristusiussox. ⁶akerartormatale kakajardlerdlu-
-tigdlo, tauva atissane ivsugtorpai okarfigalugítldo: augse niakuv-
-sinut pile; uvanga píngitsûvunga; matuma kingornagut akimâ- 20,28.
-ngitsunut piartúsaunga. ⁷tauva tamána kimagpâ Justusimik a- Kul. 4,11.
-tigdlup Gûtímik mianeringnigtup igdluanut pivdlune, táussuma
igdluata nâlagiartarfik agtûmagâ. ⁸Krispusivdle nâlagiartarfiup 1 Kor. 1,14.
misigssortâta Nâlagax ugperfigâ inokutine tamaisa ilagalugit, Ko-
-rintumiutldo ilarpagssue tusarnârdlutik ugperúngorput kuisit-
-dlutigdlo. ⁹Nâlagkavdle Pauluse takordlôrníikut únuame okar- 16,9.
-figâ: sujôranak, kisiáne okalugit nipangernatit: ¹⁰uvangame ái- 23,11.
-parâvkit; taimáitumik ilingnik agtuissoxásángilax ajokutigssang-
-nik; inuit pigissâka igdlorpagssuakarfiingme matumane amerdlang-
-mata. ¹¹tássanilo unigpok ukiox nâvdlugo káumatítldo arfinígdlit
Gûtíp okausia táukunane ajokersûtigalugo.

¹²Galiule nuname nâлагаungmat Aggaiame, Jûtít isumakátigítg-
-dlutik Paulusimut akerartulerput igsiavfingmutldo erkartüssiving-
-mut píssutdlugo okardlutigldo: ¹³úma inuit pilerisârniarpai Gûte
kivfartorfigerkuvdlugo inatsisit agssortordlugit. ¹⁴Paulusile okar-
-nialermat Galio Jûtínut okarpok: iluaitisuliornerdlûnt ajortuliar-
-dlûnt pinekarpat, ukorsê Jûtiususe, tauva tusarniagagssarisaga-
-luarpavse. ¹⁵kisiáne ajokersût arkitldo inatsisitldo maligkase
sakitsautiginekarmata ilivse nangminex pisigik, uvanga tamáku- Mat. 27,24.
-núnga erkartüssissûjumánginama. ¹⁶tauvalo igsiavfingmit erkar- Juán. 18,31.
-tüssivingmit autdlarkuvai. ¹⁷tauva Grikerit tamarmik Sustiníse
nâlagiartarfiup misigssortâ tiguvat unatardlugulo igsiavfiup erkar-
-tüssiviup sâne; Galiuvldo taimailigaluartut sokutigíngilai.

¹⁸Paulusile uvdlut kavst tássanikatdlarame, katángutigít i-
-núvdluarkuinardlugit umiarssuáikut Sêriamut autdlarpok Prísítldalo 18,2.
Aakuilalo ilagalugit; kisiáne Kingkeriame niarke salissúmik sali-
-síkatdlarpâ, únersúmik nâmagsissagssakarame. ¹⁹Evfisumutdle
pigame tássunga kimagpai, nangminerdle nâlagiartarfingmut iser-
-pok Jûtít okalokatigalugit. ²⁰uníngavigímersorkuvdlutigdle inang-
-máne akueríngilai, ²¹kisiáne inúvdluarkuinarpai okardlune: nag-
-dliússivik nagdliutilersok Jerúsálame nagdliússissariakartitdluinar-

-para, uterfigiumârpavsile Gûtíp perkugpanga. tauva Evfisuimit autdlarpok. ²²Kaisâriamutdlo pigame majuarpok, ilagttldo inûv-dluarkugamigit Antiorriamut samungnarpok. ²³tâssanîmersutsia-ramile autdlarpok, nunakarftldo tugdlerîgsitdlugit Galâsia Ferî-gialo angalavfigai ajokersugkat tamaisa nakússagtitdlugit.

1 Kor. 3,6. ²⁴Jûtítldle îlát Evfisuimit pivok Apulusimik atilik, Alagsan-triame nunavekartok, angut okalutdlarkigsox, agdlagkane agdlag-simassunik ilisimassakangârtok. ²⁵tâuna ajokersugauvok Nâlag-kap avkutigerkussânik, anernîkutdlo ilungersuassûgame perkig-Lúk. 24,19. -sârdlune okalugpok ajokersuivdlunilo Nâlagkap pñnik, nauk Juá-19,3. -nasip kuississutâ kisiat ilisimagâ. ²⁶tâuna ersisuitdlune nâla-giartarfingme okalugtalerpok. Aakuilavdle Prîsttdlavdlo tusara-mîko ilaserât Gûtíp avkutigerkussâ táussumûnga navsuiarkig-sârneruvdlugo. ²⁷Aggaiamutdlo autdlalerssârmat katángutigít ka-jumigsârivdlutik ajokersugkat agdlagfigait ilagserkuvdlugo. tá-ssunga pigame sâimâunikut ugperúngortunut iluakutaungâlerpok, ²⁸Jûtít okausigssaerutdluñartíkamigit tamaisa tusâtítldugit, ag-dlagkatigutdlo nalunaerdluñaramiuk Jîsuse tâunaussox Kristuse.

kapitalit 19.

Evfísime Juánasip kuississup ajokersugaisa îlait Paulusimit ajokersornekaramik kuisítut; Pauluse ukiut mardluk nâvdlugit Evfísuimítldlune Teránusip ajokersuissarfiane okalugtartok kivdlingnartuliortardlunilo; Sikivap ernere arfínek-mardluk Jîsusip ar-kanik atornerdluissut artorssartínekardlutigdlo; Evfíso Paulusip kímangñialerâ Dimitriusip sílviliortup Evfísuimut pikigtorssuángortíkai.

18,24. ¹pivordle Apuluse Korintumftitdlugo, tauva Paulusip nunat katsingnerit angalavfigigamigit Evfíso tikípâ, ²ajokersugkanigdlo nâpitsigame táuko 'aperai: ugperúngoravse anernek ivdlernartok pigilerpisiuk? táukuale akivât: ivdlernartumik anernekartumik tu-sângilagutdlûñt. ³âma aperai: suname tauva tunâralugo kuisi-18,26. -pise? akivât: Juánasip kuississutâ. ⁴Paulusile okarpok: Juá-1,6. -nase kuississarpok kuissúmik avdlamik isumatârkússúmik inung-11,16. -nut okardlune kingunermigut pissugssak ugperfigerkuvdlugo, tá-13,24. -ssa Jîsuse Kristusiussox. ⁵tamána tusaramíko kuisíput Nâlag-8,16 t. -kap Jîsusip arkanut îlángutitdlutik. ⁶Paulusivdlo agssangminik 2,4. patingmagit anernek ivdlernartok táukunúnga pivok, okalulerput-10,46. -dlo okalútsinik avdlanik pruvftisutdlo okalugdlutik. ⁷angutítldle táuko arkanek-mardlûput.

⁸nâlagiartarfingmutdle iserdlune ersisuitdlune okalugtarpok

káumatit pingasut, okalugtardlune nakimajungnaersitdlugitdlo Gû- 8,12.
 -tip nâlagauvfiata pñnik. ⁹ ilaitdle mángertingmata nâlagseritdlu-
 -tigdlo, avkutigerkussardlo tamána inuiangnut ajornerarmássuk,
 tauva kimagdlugit ajokersugkat ingmíkórtípai, uvdlutdlo nungut-
 -dlugit okalugtarpok Teránusimik atigdlup ajokersuissarfiane.
¹⁰ taimalo pissarpok ukiut mardluk nâvdlugit, taimailisitdlugulo
 Aasiame nunakartut tamarmik Jûtiussutdlo Grîkeriussutdlo Nâ-
 -lagkap Jîsusip okausia tusarsimalerpât. ¹¹ kivdlingnartuliatdlo
 mikíngitsut Gûtip suliarai Paulusip agssaisigut, ¹² taimáitumik 5,12.
 kînamut uligissat agdlât atdlarterutitdlo amianut agtûsimassut 5,15.
 nâparsimassunut pisítarpait, tauvalo nâpautaisa kimagtarait, aner-
 -neritdlo ajortut anissardlutik.

¹³ Jûtiussutdle angalassardlutik anernipilungnik anerkussissar- Lúk. 9,49.
 -tut ilaisa Nâlagkap Jîsusip arka tainialerpât anernernik ajortu-
 -nik pigdlit pigângamíkik, okardlutik: anerkuvavse Jîsusíkut Pau-
 -lusip okalüssissutigissâgut. ¹⁴ tássalo Jûtit palasiunerissâta Si-
 -kfvap ernere arfinek-mardluk taimailiortut. ¹⁵ anerneruvdle ajor-
 -tup akivai okardlune: Jîsuse nalúngilara, Paulusilo ilisimavara;
 ilivsile kikûvise? ¹⁶ inûvdlo táussuma anernipilungmik ilumiugdlop
 tássángáinak sorssugpai saperssisitdlugitdlo, artorssartingârmatig-
 -dlo tamakaratik ikiligauvdlutigdlo igdlumit tamatumánga kimâ-
 -put. ¹⁷ tamánale tusâmalerpât Jûtitdlo Grîkeritdlo Evfísime ine-
 -kartut tamarmik, tamarmigdlo ersingâlerput, Nâlagkavdlo Jîsusip 5,5. 11.
 arka nâlangnartínekarpok. ¹⁸ ugperúngortutdlo amerdlasût agger-
 -put ángfardlutik nalunaerdlutigdlo kanok ilioraluaramik. ¹⁹ i-
 -kíngitsutdlo atúngitsuliortaraluartut magpersagkat atautsimut pí-
 -ssúpait ikivkardlugitdlo tamarmik tákuáne; akílo nautsorssora-
 -míkik malugait sílvit tatdlimanik kulilingnik tûsintigdlit náligi-
 -gait. ²⁰ taima Nâlagkap okausia píssaunerssuakartutut siarua- 6,7.
 -riartorpok artornarsivdlunilo. 12,24.

²¹ tamána nâmagsinekarmat Pauluse anernermigut pilerssâr- 1 Kor. 16,5.
 -pok Jerúsalâliarumavdlune Makitûnia Aggaialo avkutigalugit, o- 20,22.
 -karamé: tássanêrêruma kingorna Rûmâtaok takuniariakartípara. 23,11.
²² kîvfartortigissamilo ilait mardluk, Timûtiusilo Erastusilo, Ma- Râm. 16,23.
 -kitûniamut autdlartípai, nangminerdle Aasiame unigkatdlarpok. Râm. 16,23.

²³ taimailissúkutdle mikíngitsumik pikigtorsúangorput avkuti-
 -gerkussak tamána pivdlugo. ²⁴ tássa ilât, Dimîtriusimik atilik,
 sílviliortok, sílviussunik nâlagfiussaliortarame Diânap pia ássiliv-
 -dlugo sánarigsut mikíngitsumik akigssarsisítardlugit; ²⁵ táuko a-

-tautsimut kaerkuvai suliokatait ilángutdlugit okardlunilo: angutit ukorsè, ilisimavuse suliax tamána pigssakardluautigigiput. ²⁶i-
-ssigársilo tusámavdlugulo Paulusip táussuma Evfisumĩnax pinane Aasi-
Aasi-ale tamákingajagdlugo inuit ikíngitsut ilatáriniardlugit avdla-
17.²⁹. -mut ságtítarai, okartarame agssangnik sanasimassut Gútiúngine-
-rardlugit. ²⁷mássalo pigssarsiu-
-tigigissarput tamána narrugissaule-
-ralugtuarmat tamánáinaungilax, kisiáne Gúterssúp arnap Diánap
nâlagfútâtaok sūngitsūsorinekaler-
-lugtuarpok, angingârssusialo Aa-
-siame tamarssuar-
-me inuitdlo najugãne mianerissak sūjungnâisav-
-dlune. ²⁸tamánale tusaramíko kamagtorssuángorput nivdliavdlu-
-tigdlo okardlutik: Diána Evfisumiunĩtok angekaok. ²⁹igdlorpag-
-ssualingmilo tamarssuar-
-me sujunêrutĩlerput, isumakati-
-gdlugit. ³⁰Pau-
-lusivdle inuit ornigkumangmagit ajokersugkat perkúngilât; ³¹ãma
2 Kor. 1.⁸. Aasiame misigssuerkussat ilaisa táussuma asassisa autd-
-lartitsivi-
-gât inerterdlugulo issigingnâgagssiorfingmut perkunago. ³²ivkule
nivdliáput ássigingitors-
-ssuarmik, katisimassut sujunêrukamik, a-
-merdlanerssaitdlo nalugamik suna atautsimut píssutigigigtik.
³³tauvale inungnit Alagsantere savssartipât, Jútít sagdlernut aja-
-gât; Alagsanterilo agssangminik ússeraivok [nipangerkuvdlugit,]
pasinaersautigssamik inungnut okalugkumavdlune. ³⁴nalujungnae-
-ramíkule Jútiussox, tauva tamarmik niperssuarmik atausiussumik
nivdliálerput nalunaerkútap akúnere mardluk migssiliordlugit, [o-
-kardlutik:] Diána Evfisumiunĩtok angekaok. ³⁵igdlorpagssuag-
-dluvdle nâlagaisa agdlagtortâta inuit nipangersíkamigit okarpok:
ukorsè angutit Evfisumiussuse, kia inûp nalunerpâ Gúterssúp ar-
-nap Diánap inûssaliavdlo kilangmit nákartup Evfisumiut igdlo-
-karfiat nâlagfingmik pârssissigigâ? ³⁶tamánale taima ítok ag-
-ssortornekarsínáungingmat, tauva nipangerniásause isumaitdlor-
-navêrsârniardlusilo. ³⁷mássa angutit uko tamaunga písipase, nauk
nâlagfingnit pfaissūngitsut, Gútersilo mitautigíngikât. ³⁸taimáitu-
-mik Dimtriuse sánarigsutdlo táussuma ilagissai kimut sakitsau-
-tigssakarpata, tauva erkartüssivigssakartarpok nunamilo nâlagau-
-ssokardlune; erkartútekatigfingniardlit. ³⁹avdlamigdle sujuner-
-siutigssakaruvse navsuerutigissariakarpok inatsisit maligdlugit ka-
-tisimassune. ⁴⁰mássa perdluliortutut erkartüssagssángokinavugut
uvdlume pisimassut pivdlugit, tamána pikingnerssuak pivdlugo

pasinaersârutigssakânginavta. ⁴¹ taimalo okarame katisimassut a-
-ngerdlar kuvai.

kapitalit 20.

Pauluse Makitûnia Grîkeritdlo nunât angalavfigisimavdlugit Torûamut pissok inger-
-dlakatine ikîngitsut sujuartut tikitdlugit; Eutigguse nâkardlune tokusimassok ûmar-
-tikâ; Militume ilagît Evfsumiut utorkaunertait naggâmêrdlune okalûkai.

¹ tauva pikigtorssuit soraermata Paulusip ajokersugkat ing-
-minut kaerkuvai, inûvdluarkugamigitdlo autdlarpok Makitûniamut
piumavdlune. ² nunatdlo táuko angalavfigisimavdlugit tikisane o-
-kauserpagssuarnik kajumigsâramigit Grîkerit nunânut pivok. ³ tá-
-ssanîpok kâumatit pingasut, Jûtidle ajokuserumangmâne Sêria-
-mut autdlarune, tauva isumaliorpok Makitûniâkut uterumavdlune.
⁴ ukule Aasiamut ingerdlakatigai: Sûpâtere Beruiamio, Tasalûni-
kamiunitdlo Aristarruse Sikuntusilo, Gâjusilo Dêripimio, Timûtiu-
-silo, Aasiamiunitdlo Tiggiko Toruvfimusilo. ⁵ táuko sujuarput
Torûame utarkivdluta. ⁶ uvagutdle uvdlut sêrnakângitsunik ti-
-miussartorftit kingornatigut umiarssuâkut autdlarpugut Filipimit,
uvdlutdlo tatdlimâne tikípavut Torûamut, tássanilo arfinex-mar-
-dlungnik uvdlivugut.

⁷ sapâtivdle akúnerata uvdluisa sujugdliâne ajokersugkat ka-
-tisimangmata timiussak avgúsavdlugo, tauva Paulusip okalugfigai,
akagûgpat autdlarumagame, okalungmersorpordlo únuap kerka ti-
-kitdlugo. ⁸ mássalo kutdlit kavst ikumassut inime igdlup kâ-
-nîtume katisimavfiâne. ⁹ inûsugtordle Eutiggusimik atilik igalá-
-ssame igsiavok, siningâlerdlunilo Pauluse sivisûmik okalungmat,
singnuvdlo pingmane nâkarpok init kulerft pingajuánit, tigunekar-
-pordlo tokungassok. ¹⁰ Paulusile aterpok kânut patdlordlune
ekitdlugulo okardlunilo: perpalokinase, tarnine ilumiugâ. ¹¹ tauva
majuarpok, timiussardlo avgorpâ ilangerdlugulo, sulilo sivisûmik
okalugfigai kaulertera tikitdlugo, tauvalo autdlarpok. ¹² táunale
nukagpiatsiak majûpât úmassok mikîngitsumik tugpatdlersagauv-
-dlutik.

¹³ uvagutdle umiarssuâkut sujuartugut Asusimut ingerdlavugut
Pauluse tássûna ikiumavdlugo, taima perkussingmat, nangminex
nunâkôruragame. ¹⁴ Asusimilo tikingmatigut ikivarput Mitilni-
-mutdlo pivdluta. ¹⁵ tássângalo umiarssuâkut autdlaravta aka-
-gûngmat Kforsip akianut apûpugut, akaguanilo Sâmorsimut tu-
-lagkavta Torugilume unigpugut, akaguanilo Militumut pivugut.

19,29.
27,2.
Rôm. 16,
21, 28.
Evf. 6,21.
2 Tim. 4,20.
16,8.

- ¹⁶Pauluse isumaliormat Evfiso kânginarumavdlugo mulússutigissa-
-minik Aasiame nâpitsiومانane, tuaviorame pînsîkut Jerûsalâmî-
18,21. -kumavdlune pisinaugune. ¹⁷kisiáne Militumit Evfisumut aut-
19,21. -dlartitsivok ilagît utorkaunertait kaerkuvdlugit. ¹⁸táuko tikiung-
-mata okarfigai: ilisimavuse uvdlormit Aasiamut tikiuterkârfivnit
ilivsinîvfiga nâvdlugo kanok ítunga ilivsiene; ¹⁹Nâlagak kivfartorfi-
19,10. -gigiga tamatigut nikanartitdlunga kuvdlilissardlungalo ússernekar-
20,31. -tardlungalo Jûtít kinugingningnere píssutigalugit; ²⁰kanordlo su-
-mik iluakutaussumik nipangiússakángitsunga, tamaisale ilivsinut
okautigigika ajokersordlusilo inuit tutsáne igdlunilo, ²¹Jûtítldo Grî-
-kerítldo nalunaiavfigalugit Gûtímut avdlamik isumatárnigssamik
ugpernigssamigdlo nâlagkavtínut Jîsuse-Kristusímut. ²²mânalo ata,
18,21. anernîkut kilerssugauvdlunga Jerûsalâmúter ingerdlalerpunga naluv-
19,21. -dlungalo tássane kanok pinekarumârnersunga; ²³mána kisiat [na-
21,4. 11. -lúngilara]: anernek ivdlernartok igdlorpalingne tamane nalunaiav-
-ssartok okardlune: kilerssûtít nâgdliûtítldo utarkigānga. ²⁴tamá-
-nale sokutigingilara, inússuseralúnft erdlingnartíngilara arpangnera
nâjumavdlugo tipaitsugdlunga, kivfartútdlo Nâlagkamit Jîsusímit
pissara, ívangkîlio Gûtíp sáimáuneranik nalunaiáissutigisavdlugo.
²⁵mânalo ata, ilisimavunga ilivse, Gûtíp nâlagauvfianik okalússissar-
20,38. -dlunga angalavfigissáka, tamavse kînara kingorna takúsángikigse.
²⁶taimáitumik uvdlorme matumane uvdleme nalunaiavfigávse ta-
18,6. -marmik auínut píngitsússunga; ²⁷nipangiússakángínama, Gûtívdle
sujúnersûtâ tamát ilivsinut okautigigavko. ²⁸tauva ingmivsinik
1 Pít. 5,2. misigssoritse, savarpaitdlo ilúngaisa [misigssordlugit], táukunúnga
anernerup ivdlernartup ivertíkâse takusaissartôrkuvdluse, Gûtíp
ilagígsai nangminex aungminik pigssarsiai pârerkuvdlugit. ²⁹na-
-lúngínama kingunivkut amarkut sualugtut akornavsinut píumâr-
-tut savarpangnik kajagssússísángitsut. ³⁰ilivsiló nangminex a-
-kornavsinít makíkumârput angutít mumingassunik okalugtut ajo-
-kersugkat ingmingnut malingnautíkumavdlugit. ³¹tamána pívdlu-
19,8. 10. -go erkumagitse erkavdlusilo ukiut píngasut nâvdlugit únuákut-
-dlo uvdlúkutdlo soráingitsunga tamavse ingmícut erkaisítarniar-
-dluse kuvdlilivdlunga. ³²mânalo, katángutíka, perkuvavse Gûtí-
-mut okautsimutdlo sáimáunerata pianut, ilivsinik ineriartortitsi-
-gínaussumut ilivsinigdlo kingornússagssarsísitsigínaussumut iv-
-dlernartitaussut tamarmik akornáne. ³³sílvimígdlnúft kúltimig-
-dlúnft atissagssanígdlnúft kimit píniagakángilanga. ³⁴nangminer-
-me ilisimavase agssáka máko atorsimassut ajorssautigíssavnut

ilagissartagkavnutdlo. ³⁵ tamatigut únersûpavse, taima sulissaria-
-karmat, sângitsutdlo isumagissariaakarmata, erkaissariaakarmatdlo
Nâlagkap Jîsusip okausia, okarame: túniússivdlune pivdluarnarne-
-ruvok tuninekarnemit. ³⁶ taimalo okarame sérkúmerdlune ta-
-maisa tugsiakatigai. ³⁷ tamarmigdlo kiangârput, Paulusilo kunga-
-siagut ekípât kunigdlugulo; ³⁸ pingártumik aliatsautigigamiko o-
-kausek táuna okauserissâ, kfnâ kingorna takúsángikigtik okar- 20,25.
-mat. umiarssuarmutdlo kanivât.

kapitalit 21.

Pauluse Jerúsâlâiardlune Tôrumut pissok ajokersugkat nâpitaisa majuarjúngikalua-
-rát; Putulimaise avkutigalugo Kaisâriamut pingmat, Agâpusip Jerúsâlame kanok
pinekarnigssâ nalunaerâ; Jerúsâlame Jákúkut nâlagdlugit ilait unersûmik nâmagi-
-ssagssakartut akiliutdlugitdlo ilaserai nâlagfingmutdlo iserdlune; Jûtít takuvdlugo
inuit pikigtorssuángortitdlugit tokúnialermássuk, sâkutût nâlagaunerata
kilerssortitdlugo sâkutût igdlokarfiánut piserkugâ.

¹ tauva kimagsimavdlugit autdlaravta ingerdlâinardluta Kûsi-
-mut pivugut, akagûngmatdlo Rûtusimut pivugut, tássángalo aut-
-dlaravta Patâramut pivugut. ² umiarssuitdlo Finîkialiasassut nâ-
-pikavtigik tássunga ikivdluta autdlarpugut. ³ Kîperilo ersserav-
-tigo sâmigdlíngordlugo sanerkúparput Séríamut ingerdlavdluta,
Tôrumutdlo tulagpugut, tássane umiarssuak usingiarnekásangmat.
⁴ ajokersugkatdlo nâpikavtigik arfínek-mardlungnik tássane uvdli-
-vugut; táukule anernikut Paulusimut okarput Jerúsâlâmut ma- 20,25.
-juarkunago. ⁵ uvdlutdlo táuko nâgavtigik autdlariartorpugut,
táukualo tamarmik arnatdlo merdlertutdlo ilángutdlutik kanivâti-
-gut igdlorpagdlup avatânut, sigssamilo sérkúmerpugut tugsiar-
-dlutalo. ⁶ inûvdluarkokatigígvkavtalo umiarssuarmut ikivugut; táu-
-kule angerdlarput.

⁷ uvagutdle umiartornerput nâvarput Tôrumit Putulimaisimut
pivdluta, tássanilo katángutigít inûvdluarkuvavut, uvdlordlo atau-
-sex uníngavigâvut. ⁸ akagûngmatdlo tássánga autdlaravta Kai-
-sâriamut pivugut, Pilípudlo ívanglíulerssártup táukua arfínek- 6,5.
-mardluk ilâta igdluanut iserpugut táuna uníngavigalugo. ⁹ táuna
sisamanik panekarpok nivarsiaussunik pruvftisutdlo okalugtar-
-tunik. ¹⁰ tássanilo kavsnik uvdligavta pruvfite Agâpusimik atilik 11,25.
Jûtiamit tasamungnarpok; ¹¹ táussuma tikikamisigut Paulusip ki-
-terutâ tiguvâ, agssanilo isigkanilo kilerssorpai okardlune: ima
okarpok anernek ivdlernartok: angut kiterúmik matumínga pi-

- gingnigtox Jûtít taimailivdlugo kilerssorumârpât Jerusalâme aki-
-mángitsutdlo agssainut pisitdlugo. ¹² tamánale tusaravtigo uva-
-gut tássanimiussutdlo kinuvigârpút Jerúsalamut majuarkunago.
¹³ Paulusivdle akivâtigut: suvdluse kiavise ũmatigalo ajulersitdlu-
-go? mássa kilerssortísinaugínarnanga tókuginângorpunga agdlât
Jerusalâme Nâlagkap Jîsusip arka pivdlugo. ¹⁴ nakimatitagssáu-
Lúk. 22,42. -ngingmatdle nipangerpugut okardlutalo: Nâlagkap perkussâ pile.
¹⁵ uvdlutdle táukua kingornatigut upalungaersarêravta Jerù-
-salâmut majuarpugut. ¹⁶ ajokersugkatdle ilaisa Kaisâriamit inger-
-dlakatigâtigut, táukua pisípâtigut Minâsunimik atilingmut Kîperi-
-miussumut ajokersugatokaussumut, táuna igdlusivfigisagavtigo.
¹⁷ tauva Jerúsalamut pigavta katángutigít ilagsivduarpâtigut.
¹⁸ akagûngmatdle Pauluse ilagaluta Jâkumut iserpok, utorkaunerit-
-dlo tamarmik tássunga píput. ¹⁹ inûvduarkugamigitdlo tamai-
-sa tugdlerîgsitdlugit okalugtuarai Gûtip akimángitsune suliari-
-ssai, táukunane kivfartortingmane. ²⁰ tamánale tusaramíko Gûte
únersiutigât, Paulusimutdlo okarput: katánguterput ũmâ, takuva-
-tit kanok amerdlatigissunik túsintexartut Jûtine ugperûngortut,
táukualo tamarmik inatsisit ilungersûtigait. ²¹ ivdlitdle pivdlutit
tusardlernekarpút, Jûtít akimángitsunítut tamaisa ajokersortarití-
-ngôx Môrsase malisaerkuvdlugo, okardlutíngôx nâlungiat kipine-
-kartísángikait, ilerkorerkussatdlo malísángikait. ²² kanorme tauva
ilioriakarpa? mássame inuiat katerssorumârpút, tikiútutit tusaru-
-mâramisit. ²³ taimáitumik ilingnut okausigssarpút malingniaruk:
angutit sisamat ilagâvut únersûmik nâmagsissagssakartut; ²⁴ táuko
ilaseríkit minguersardlutitdlo táukunúnga ilángutdlutit, akiliúkitdlo
niarkutik salissûmik salísagpatigik; tauva tamarmik nalujung-
-náisáput sûngitsumik tusardlernekaramik pivdlutit, kisiáne ivdlí-
4 Mòr. 6,21. -taok sakissutit inatsisit maligdlugit. ²⁵ akimángitsutdle ugper-
-túngortut pivdlugit agdlagpugut aulajangersardlugulo, tamáko
15,20, 28. maleruagagssarisángikait, kisiáne mianerssúsassut Gûtipilungnut
tunissutit ilangerkunagit aungmigdlo ipissumigdlo nererkunagit ar-
-naunekarkunagitdlo. ²⁶ tauva Paulusip angutit táuko ilaserai, aka-
-gûngmatdlo táukunúnga ilángutdlune minguersarame nâlagfingmut
4 Mòr. 6,5 tt. iserpok nalunaerdlunilo uvdlut minguersarfigssat nâsagitik, tamar-
-mik ingmíkut tunissûmik âssúnekarêrserdlutik.
24,18. ²⁷ uvdlutdle táuko arfinek-mardluk nângajalermata, Jûtít Aa-
-siamit pissut nâlagfingme takuvât, tauvalo inuit tamaisa sujunê-
-rutilersípait, táunalo tiguvdlugo ²⁸ nivdliavdlutigdlo [okardlutik]:

angutit Israflíkússuse ukorsê, ikiuigitse. tássa inuk táuna tama-
 -nik tamagingne ajokersuissartox inuiangnut ukunúnga inatsisinut-
 -dlo inimutdlo matumúnga agssuardlerdlune; tássalo āma Grīke-
 -rit nālagfingmut isertīpai ine mána ivdlernartox nalingínangortit-
 -dlugo. ²⁹ tássa Truvfimuse Evfisumio igdlorpagssualingme takuga- 20,4.
 -míko áiparigá, isumakaramigdlo Paulusip táuna nālagfingmut iser-
 -tísimagá. ³⁰ igdlorpagssualingmilo tamarssuarne pikigtorssuángor-
 -put, inuitdlo tássunga ugsagput; tauvalo Pauluse tiguvát nālagfiup
 silatānut nusúkardlugo, ernīnardlo matut parnaerpait. ³¹ tokúnia-
 -lermássugdle sákutōrpait nāлагаunerata tusāmalerpai Jerúsalamīut
 tamaisa sujunérútutut ilissut; ³² tauvalo ernīnak sákutūnik un-
 -tritingnutdlo nāлагаussunik ilagssarsivdlune orningnasuarpai;
 táukuale sákutūt nāлагаunerat sákutūtdlo takuleramíkik Pauluse
 unatarungnaerpát. ³³ sákutūtdlo nāлагаunerata tikíkamiuk tiguvá,
 kalivnernigdlo mardlungnik kilerssorkuvá aperkutigalugulo kinau-
 -ssok kanordlo iliorsimassox. ³⁴ tauva inungne nivdlialerput ássi-
 -gīngitsorssuarmik, perpaluanitdle sujunersivdluarnex ajuleramigit
 sákutūt igdlokarfiánut piserkuvá. ³⁵ majuartarfītdle tikingmagit
 sákutūt kivssumiariakartīpát, inuit angutauserniakingmata; ³⁶ inug-
 -pagssuit malingmatik nivdliavdlutigdlo [okardlutik]: pēruk. ³⁷ tau- 22,22.
 -va Pauluse sákutūt igdlokarfiánut isertīnekalerame sákutūt nāla- Lúk. 23,18.
 -gaunerat aperá: ilingnut okalugsínauvunga; akiválo: Grīkerit o-
 -kausê ilisimavigit? ³⁸ ivdlit táunaungīnerpit Egivtinimio uvdlut 5,36.
 mákua sujornatigut perdluortitissox, ángiortumik inungnik to-
 -kutsiniartut sisamanik túsintigdlit puilassuitsumut pisitdlugit?
³⁹ Paulusivdle akivá: Jūtiuvunga Tarsusimio, igdlorpagdlup tusá- 22,3.
 -massap Kilikiamītup inuisa ilagānga; kīnuvigávkīt inungnut oka-
 -lorkuvdlunga. ⁴⁰ perkungmanilo Pauluse majuartarfingnut keka-
 -riartorpok, inuitdlo agssangminik ússerarpai [nipangerkuvdlugit]. 12,17.
 nipangitdlarmatalo okalugfigilerpai Eprīarit okausnik okardlune:

kapitalit 22.

Pauluse igdlersūtiginiagkaminik okalugtox inungnut; nivdliassorssuángormata, sákutūt
 nāлагаunerata iperartorkugaluardlugo Rūmame ilasiasusox tusaramiuk taimaiterkugá
 kigdliisuissoxatigfingnutdlo savssartitdlugo.

¹ ukorsê angutit katángutíka atátaussusilo, okautsíka mána
 ilivsínut igdlersūtiginiagagssáka tusarniarsigik. ² tusaramíkule E-
 -prīarit okausnik okalugfigigátik, tauva angnermik nipanger-
 -kigsárput. okarpordlo: ³ Jūtiuvunga, Tarsusime Kilikiamītu- 21,39.

- me erniuvunga, perorsagauvdlungale igdlorpagssualingme matu-
- 5.34. -mane Gamâliialip isigaisa sâne ajokersornekardlungalo sujuai-
-ssavtînut inatsisaussut najorkutarerkigsârdlugit; Gûtilo ilunger-
26,9 tt. -sûpara, taimatut sôrdlo tamavse uvdlume pissartuse. ⁴avkutî-
8.3. -kutdlo táussumûna ingerdlassut kinugissarpâka tokumut agdlât
angutitdlo arnatdlo kilerssortardlugit parnaerússivingmutdlo pisi-
9.1. -tardlugit; ⁵sôrdlume palasiunerup utorkauneritdlo ilüngarmik
nalunaiáissutigisínaugânga, táukunânga katángutivtînut agdlagkat
tigumiaralugit Damaskusimut autdlarama tássanítútaok kilerssu-
-gautitdlugit Jerûsalâmut pisikumavdlugit pitdlarnekar kuvdlugit.
- 9,3 tt. ⁶pivordle ingerdlatitdlunga, Damaskuse patdlileravko, tauva uv-
26,12 tt. -dlup kerkane tássángâinak kaumassorssûp kilangmit iluvânga.
⁷nunamutdlo úpîpunga, nipilo tusarpara ima okarfigigânga: Sâv-
-dle-â, Sâvdle-â, suvdlutit kinugainga? ⁸akivarale: Nâlagak, ki-
-nauvit? okarfigângalo: Jîsusiuvunga Nâsarâmio, kinugissat. ⁹i-
-lagissamale kaumassok takugaluarpât ersilerdlutigdlo, uvavnutdle
okalugtup nipâ tusângilât. ¹⁰uvangale okarpunga: Nâlagak, kanok
iliúsaunga? Nâlagkavdle okarfigânga: nikitdlutit Damaskusimut
piartorit, tássane okarfiginekarumârputit tamanik kanok iliornig-
-ssangnik ilingnut perkussaussunik. ¹¹ivssumale kaumassup kau-
-mangârneranit issigissaerúkama ilagissavnit tasiornekardlunga Da-
9,17 tt. -maskusimut pivunga. ¹²angutdle tássanítok Anániamik atilik,
Gûtimik mianeringnigtok inatsisit maligdlugit, Jûtine tássane nu-
-nakartune tamane okautigissauvdluartok. ¹³táuna uvavnut pivok,
patdligutdlunilo okarfigânga: Sâvdle-â, katángutigiga, issiginiarit.
taimalo okarmat issigilerpara. ¹⁴táunale okarpok: sujuaiassavta
Gûtiata kinerpâtit perkussane nalujungnaerkuvdlugo, iluartordlo
takorkuvdlugo, nipilo tusarkuvdlugo karnanit; ¹⁵táussuma iaung-
-nut tamanut nalunaiáissigísangmatit takussangnik tusagkangnig-
-dlo. ¹⁶mânalo sôk piúmârnertuvit? makitdlutit kuisíniarit uv-
-fartitdlutitdlo ajortivit piarnekautigissânik, Nâlagardlo arkagut
9,26. tordlorfigûk. ¹⁷pivordle kingumut Jerûsalâmut pigama, nâlagfing-
-milo tugsiarama, tauva ingminik misigiungnaerpunga ¹⁸takuvdlu-
-gulo táuna uvavnut okartok: tuaviorit Jerûsalâmit aninasuardlu-
-tit, uvavnik nalunaiautigissat ilagsísángingmássuk. ¹⁹okarpunga-
-lo: Nâlagak, nangminex ilisimavânga ilingnut ugpertut nâlagiar-
-tarfingne parnaerússagssautítaríka iperartortítardlugitdlo; ²⁰âma
7,58. Stivfânusip nalunaiáissivit aua kuissaungmat uvangátaok najornig-
-punga iluaralugulo tokutaungmat, táussumíngalo tokutsissut ati-

-ssait pârâka. ²¹ akivângalo: autdlarit, ungasigsumut autdlartísa- 9,15.
 -gavkit akimángitsunut. ²² tusarnârpâtdlo okausek tamána ti-
 -kitdlugo, tauvale nipitik anípait okardlutik: taima itok nunamit 21,36.
 pîsavok, inûssugssáungingmat. ²³ nivdliangmatale atissatigdlo igi- 25,24.
 -talerdlugít, ivssuvdlo sexungnerinik siláinarmut erkaissalermata,
²⁴ tauva sákutût nálagaunerata sákutût igdlokarfánut iserterkuvâ,
 okardlunilo iperartordlugo kigdlisiúsagât, ilisimajumavdlune suna
 pivdlugo taima nivdliássutigigât. ²⁵ agdlunássanigdle kilerssormáne
 Paulusip untritilingnut nálagaussok najornigtok aperâ: inuk Rû- 16,37.
 -mame ilasiaussok iperartorsínauvisiuk, mássalo erkartünexartína- 23,27.
 -go? ²⁶ untritilingnutdle nálagaussup tamána tusaramiuk sákutût
 nálagaunerat nalunaerfigiartorpâ okardlune: kanok písavit? inuk
 táuna Rûmame ilasiauvok. ²⁷ tauva sákutût nálagaunerata ornigpâ
 aperalugo: okarfigínga, Rûmame ilasiauvit? akivâle: âp. ²⁸ sâ-
 -kutútdlo nálagaunerata sâpâ: uvanga amerdlasûnik aningaussaer-
 -dlunga tássane ilasiauvunga. Paulusile okarpok: uvangale erniu-
 -vunga taimaitdlunga. ²⁹ tauva táussumínga kigdlisiuissugssauga-
 -luit ernînak taimaitpât. sákutútdlo nálagaunerat sujôralerpok,
 Rûmame ilasiaussok tusaramiuk kilerssortísimavdlugulo. 21,33.
³⁰ akagûngmatdle sujunersivdluarumagamiuk suna Jûtít táu-
 -ssumúnga pasigdiutigigât, tauva kilerússaerkuvâ, palasiuneritdlo
 kigdlisiuissokatigít dlo ilûngaisa atautsimut piartorkuvai, Paulusilo 23,28.
 atertipâ táukunúnga savssartitdlugo.

kapitalit 23.

Paulusip okalugfigingmatik kigdlisiuissokatigít agssortútdlutik sualugtilermata, sákutût
 igdlokarfánut nálagaunerata uterterkugâ, Nâlagkavdlo patdligdlugo tugpatdlersarâ;

Jûtít tokúnialerssârmássuk, sákutût nálagaunerata Kaisâriamut nunap nâlagánut

Filigsimut âtikâ agdlagkat nagsiutdlugit.

¹ tauva Paulusip kigdlisiuissokatigít issiguiarpai okardlunilo:
 ukorsê angutit katángutika, uvdlok mána tikitdlugo Gûtip sâne
 sakivunga nungutdlugit tarnima nalúngissusiagut pasigdligaunanga.
² palasiuneruvdle Anániap táussuma saniane kekartut inápai kar-
 -nagut isarkuvdlugo. ³ tauva Paulusip sâpâ: Gûtip isagkumâr-
 -pâtít, karmak marrartigak ûmâ, inatsisit maligdlugit erkartúsav- 3 Mór. 19,15.
 -dlunga igsiassutit isarkuvunga inatsisit agssortordlugit? ⁴ sania-
 -nîutdle okarput: Gûtip palasiunertâ okarniarpiuk? ⁵ Pauluse
 tauva okarpok: katángutika, palasiunerussok nalugaluariga; mássa
 agdlagsimavok: inugtavit sujulerssortât okauserdlugfigísangilat. 2 Mór. 22,28.

- ⁶ Paulusivdle ilisimagamigit ilait satusfariussut ilaitdlo farisfariu-
-ssut, tauva kigdliuissokatigtingne tor dlulavok: ukorsê angutit
26.5. katángutika, farisfariuvunga farisfarip ernerá; erkartûnekalerpunga
24,21. neriugissax tokussutdlo makinigssât pivdlugo. ⁷ taimale okarmat
farisfarit satusfaritdlo agssortûtilerput, inugpagssuitdlo agssuarfler-
Lúk. 20,27. -put. ⁸ satusfarit makivfigssakángitsumik íngilexángitsumigdlo
anernekángitsumigdlo okartarmata, farisfaritdle táuko tamaisa tai-
-máinerarpait. ⁹ nivdiassorssuángorputdle; agdlagkanigdlo ilisi-
-massut farisfarit ilagissait nikuitdlutik agssortuiput okardlutik:
sumik ajortumik navssârfigingilarput inuk táuna, ímakale anerne-
-ruvdlûnt íngilivdlûnt okalugfigisimanerâ. ¹⁰ agssortûtutdle sua-
-lugtilermata, sákutût nálagaunerata Pauluse táukunúnga aligtú-
-sangatileramiuk sákutût aterkuvai akornánit tigorkuvdlugo sáku-
-tût dlo igdlokarfiánut iserterkuvdlugo. ¹¹ únuángormatdle Nálaga-
18.9. -kap patdligpâ okardlune: tugpatdlerit; sôrdlume Jerúsálame na-
19,21. -lunaiáissutigigingma taimátaok Rûmame nalunaiáissautit.
¹² kaulermatdle Jûtít ilait iligíngnialerput perdlugterkuvdlutik
23,21. Pauluse tokúsimatínago súnguamik nerigunigdlûnt ímerunigdlûnt.
¹³ mássalo sisamanik kuligdlit sivnerpait taimaitdlutik ángiortúkut
ugpernarsaivfigekatigfigsimassut. ¹⁴ táukua palasiunerit utorkaune-
-ritdlo ornigpait okardlutik: perdlugtít dluínarkuvugut Pauluse to-
-kúsimatínago súnguamik okúmíssiguvta. ¹⁵ tauva mána ilivse
kigdliuissokatigít ilagalugít sákutût nálagaunerat nalunaerfigisiuk,
23,20. akago ilivsinut aterterkuvdlugo misilerkigsârnerujumassûssârdlugo;
uvagutdle tokúsínãngorparput patdligutinago. ¹⁶ pilerssârutât dle
Paulusip ujuoruata tusaramiuk sákutût igdlokarfiánut piartorpok, i-
-serdlunilo Paulusimut okautigâ. ¹⁷ Paulusivdle untritilingnut ná-
-lagaussut ilât kaerkuvâ okardlune: inûsugtok una sákutût nála-
-gauneránut pisíkiuk, táussumúnga okautigíssagssakarmat. ¹⁸ táu-
-ssuma tauva ilaserâ sákutût nálagauneránut pisitdlugo okardlunilo:
Paulusip kilerssugaussup kaerkugaminga kínuvigânga inûsugtok
una ilingnut piserkuvdlugo, ilingnut okautigíssagssakarmángôk.
¹⁹ tauva sákutût nálagaunerata agssaisigut tiguvâ, alisitdlugulo a-
-perâ: sunauna uvavnut okautigíssagssat? ²⁰ akivâlo: Jûtít akue-
23,16. -rékatigílerput kínuvigiumavdlutit Pauluse akago kigdliuissoka-
-tigíngnut aterterkuvdlugo, kigdlior kigsârnerujumassûssârdlugo.
²¹ ivdlitdle nálásángilatit, táukua ilaisa angutit sisamanik kuligdlit
23,12. sívnekartut alapernaerssormássuk perdlugterkusimavdlutik súngua-
-mik nerigunigdlûnt ímerunigdlûnt tokúsimatínago; mánaló pigí-

-nāngorsarsimavdlutik akueringningnigssat utarkivât. ²² tauva sá-
 -kutût nāлагаunerata inūsugtok táuna ingminit autdlartípá inat-
 -dlugulo [okardlune]: kimut okásángilatit tamatumínga nalunaer-
 -figigangma. ²³ untrilingnutdlo nāлагаussut ilait mardluk kaer-
 -kuvai okardlune: sákutût mardlungnik untritigdlit pigínāngorsar-
 -tísigik Kaisáriamut autdlarsínaorkuvdlugit, kimugtigdlitdlo arfi-
 -nek-mardlungnik kuligdlit sákutût dlo sákukínerit mardlungnik
 untritigdlit, únuame nalunaerkútap akúnerisa pingajuáne pigínā-
 -ngorkuvdlugit; ²⁴ nerssutautinigdlo piarfigakásassut Paulusip ingiv-
 -figissagssainik ajortínago Fīligsimut nunap nālagānut piserkuv-
 -dlugo. ²⁵ agdlagkat agdlagpai ima imakartut: ²⁶ Klautiusip Liû-
 -siarsip nunap nālagā píssaunekartok Fīligse tipaitsorkuvá. ²⁷ a-
 -ngut una Jūtít tigugaluarmássuk tokúnialeraluardlugulo, sákutût
 ilagalugit tikípara ánagtitdlugo, Rûmame ilasiausok ilisimaleravko. ^{22,27.}
²⁸ patsisaussordle táussumúnga pasigdlitigissât ilisimalerumagavko
 kigdliisusokatifgsortainut atertípara. ²⁹ tauvalo malugâra inatsisitik ^{22,30.}
 pivdlugit sakitsautigissat táussumúnga pasigdlitigigait, sumigdle
 tokumutdlūnít kilerssugaunermutdlūnít píssutaussumik pasigdlerne-
 -kángitsox. ³⁰ nalunaerfiginekaramale Jūtít angut táuna kinugigât,
 tauva ernīnak ilingnut autdlartípara, pasigdlersailo okarfigāka táu- ^{23,20.}
 -ssumúnga agssuardliutitik ilingnut okautigerkuvdlugit. inūvdluarna. ^{24,6.}
³¹ tauva sákutût perkunekarnertik maligdlugo Pauluse tigu-
 -vât, únuautitdlugulo Antípatrisimut āpât. ³² akagûngmatdlo ki-
 -mugtigdlit táussumúnga ingerdlakatigitikamik sákutût igdlokar-
 -fianut uterput. ³³ táukule Kaisáriamut pigamik, agdlagkatdlo
 nunap nālagānut túniúkamik Paulusisaok táussumúnga savssar-
 -típât. ³⁴ agdlagkat táussuma atuaramigit, aperkutigigamiugdlo
 nunap ilāne sordlerme nunavekartok, tusaramiugdlo Kilikiame nu-
 -navekartok, tauva okarpok: ³⁵ kigdliisiorumārpavkit pasigdlersití-
 -taok tamaunga pigpata. tauva pārisaorkuvá nunap nālagāta ig-
 -dlorssuane Herûtasip plane.

kapitalit 24.

palasiunex utorkauneritdlo samungnartut Pauluse Fīligsimut únerdlútigiartordlugo, Ter-
 -tulusilo okalugtigigât; Pauluse igdlersordlune okalugtok; Fīligsip pārinaratdlarkuga-
 -miuk, ilāne nulê Drúsitdla ilagalugo tusarfigiartorâ Kristusimut ugpernermik, ukiutdlo
 mardluk nāngmata kilerssugausok kimagkâ, Fastuse kinguártigileramiuk.

¹ uvdlutdle tatdlimat kímûngmata palasiunex Anánia samung- ^{23,2.}
 -narpok utorkaunerit ilagalugit okalutdlarkigsordlo Tertulusimik

- atilik ilagalugo, táuko nunap nálagánut sarkúmerput Pauluse ú-
-nerdlútigiumavdlugo. ²kaerkunekarmatdlo Tertulusip pasigdli-
-lerpâ okardlune: ³erkigsingârutigigavtigit, iluanârutaussutdlo
kavsít inuiait ukua atulermatigik ivdlit isumagssuinigkut, Fflig-
-se-â píssaunekartutit, tamána tamatigut misigissáinarparput kuja-
-ngârdluta. ⁴sivisuvatdlártumigdle akornuserumanatit kínuvigâv-
-kit tusatdlatsiarkuvdluta piuáissutsit migssiliordlugo. ⁵tássa
ángut una malugârput tokorarnertut ajokutautigissox, Jútít-
-dlo tamaisa pikigtorssuángortíkai inuit najugãne tamarssuarne
21,28. ítut, ingmikôrniakatigít dlo Násarámiut sujulerssortigigât, ⁶nâlag-
-figdlo agdlât nalingínautínialuarâ; taimáitumik tiguvarput er-
-kartútilerssâraluardlugulo inatsisivut maligdlugit. ⁷Liûsiarsile
sákutût náлагаunerat tikiúkame angutausersorssúvdlune táussumí-
-nga arsârpâtigut autdlarutdlugulo; ⁸pasigdlersailo ilingnut per-
-kuvai. kigdlisiorumagugko nangminex táussumánga ilisimalersí-
-náusavatit tamaisa táussumúnga pasigdliutigissavut. ⁹Jútitdle
ilángúput pasigdlerdlugo tamáko taimáinerardlugit. ¹⁰Paulu-
-sile, nunap nálagâta issingmingmane okalorkuvdlune, akivox: ili-
-simagavkit ukiut kavsít inuiangne ukunane erkartûssissûssutit,
angnermik tugpatdlerdlunga ingminik igdlersorniásaunga. ¹¹ilisi-
21,15. 18. -malersínauvatíme uvdlut aitsât arkanex-mardlúngortut majuarama
26. 27.
23,12. 82. Jerúsáláme patdloriartordlunga. ¹²ãma nâpíngilãnga nâlagfingme
kina okalokatigigiga, inuitdlûnit kigdlormôrtíkika, nâlagiartarfing-
22,30. -nilûnit igdlorpagssualingmilûnit nãme. ¹³ãma uvavnut mãna pa-
-sigdliutigissatik nalunaersínáungilait ilumôrtut. ¹⁴mánale ilingnut
24,5. ángtautigâra: avkutíkut táussumúna ingmikôrniakatigíngniúmik tai-
-ssagâtigut ingerdlatitdlunga sujuaissama Gútiat kivfartúkiga i-
-maitdlunga: inatsisine pruvfititdlo agdlagaine agdlagsimassut ta-
-maisá ugperalugit ¹⁵Gútilo neriugfigalugo ukuátaox utarkissãnik,
23,6. [imáitumik]: tokussut makíkumârmata, iluartutdlo iluaitutdlo.
¹⁶tamánalo pivdlugo tarnima nalúngíssusiagut aserortôrnavêr-
-sârkigsârniáinarpunga Gútidlo inuitdlo sãne. ¹⁷ukiutdle kav-
11,29. -sít kímúngmata tikiúpunga pítsunut tuníssutaussunik átsiv-
Gal. 2,10. -dlunga inugtavnut, Gútimutdlo pigdliutaussunik. ¹⁸tamákunínga
suliakartitdlunga Jútít Aasiamiussut ilaisa nâpípãnga nâlagfingme
21,26 t. minguersarniartunga inokartínago perpálugtokartínagulo. ¹⁹táuko
mânísagaluarput sãngne pasigdlívdlutigdlo, uvavnut pasigdliutig-
-ssaxarunik. ²⁰ukulûnit nangminex okardlit, sumik ilúángitsumik
navssârfinginerãnga taimane kigdlisiuissokatigít sãne kekarama, ²¹u-

-na okausek kisiat pinerpât, akornáne kekartitdlunga tordlulagama [okardlunga]: tokussut makinigssât pivdlugo uvdlume ilivsinít er- 23,6.
 -kartūnekalerpunga. 22 Fyligsvdle tamána tusaramiuk taimaiti-
 -katdlarkuvai, avkutigerkussak tamána ilisimavdluaramiuk; okar-
 -pordlo: Liūsiarse sákutūt nálagaunerat tamaungnarpat sakitsauti- 23,26.
 -gissarse erkartūssissutigiumârpara. 23 untritingnutdlo nálagaussok
 inápâ Pauluse pârerkuvdlogo, sukangnerfigerkunagule sugissailo
 pitsailerkunagit kivfartūkumagpássugdlūnt ornigkumagpássugdlūnt.
 24 uvdlutdle kavšinguit kímūngmata Fyligse tássunga pigame
 nulê Drúsidla Jūtiusok ilagalugo, Pauluse kaerkuvâ tusarfigalu-
 -gulo Kristusimut ugpernermik. 25 okalulermatdle iluarnermik pī-
 -taiuīnermigdlo erkartūssúmigdlo piumártugssamik, tauva Fyligse
 sujōralerpok okardlunilo: tamatumūna autdláinarit, ulapíngikuma
 kaerkorkigkumârpavkit. 26 āmale neriugpok Paulusip aningaussa-
 -nik tunísagāne iperarkuvdlune, taimaitumik kavšnik kaerkussarpâ
 okalokatigissardlugulo. 27 ukiutdle mardluk nāngmata Fyligsip Por-
 -kiuse Fastuse kinguártigilerpâ; Fyligsile Jūtinut kutsavigerkugame 25,9.
 Pauluse kimagpâ kilerssugausok.

kapitalit 25.

Fastusimut Jūtīt erkartūtfniamáne Pauluse kaisarimut erkartūterkerkussok; kúngip
 Agrípap tikerârmane Fastusip okalugtūkâ Pauluse pivdlugo pisimassunik; kúngivdlo
 inuk táuna tusarumagaluaruamago, Fastusip Agrípákúnut savssartíkâ.

1 tauva Fastuse nunamut táussumúnga nálagaufvigssaminut 25,15.
 pigame, uvdlut pingasut kímūngmata Kaisáriamit Jerūsalamut ma- 24,1.
 -juarpok. 2 tauvalo palasiunerit Jūtinilo pingárnertaussut táussu-
 -múnga sarkúmerput Pauluse únerdlūtigiumavdlugo, inalerpâtdlo
 3 kínuvigalugulo ilagserkuvdlutik táuna pivdlugo, Jerūsalamut kaer- 23,15 t.
 -korkuvdlugo; mássa alapernaerssorniarât avkutāne tokúkumav-
 -dlugo. 4 tauva Fastuse akivdlugit okarpok Pauluse Kaisáriame
 pârinekartok, nangminerdllo kilamik tássungnarumârdlune. 5 okar- 24,28.
 -pordlo: tauva ilase pisinaussut ilauvdlutik tasamungnardlit, a-
 -ngutdlo táuna kanok iliorfigissagssaugpat pasigdlerdlissuk. 6 tau-
 -valo uvdlut arfinex-pingasutdlūnt kulitdlūnt kímúnagit unínga-
 -vigigamigit Kaisáriamut samungnarpok, akagūngmatdlo igsiav- 25,17.
 -fingmut erkartūssivingmut ingípok, Paulusilo kaerkuvâ. 7 tau-
 -nale isermat Jūtīt Jerūsalamit tasamungnartut iluvât Pauluse pa- 25,18.
 -sigdlerdlugo pasigdlūnernik amerdlasūnik sualugtunigdlo ilumōr-
 -neratigut nalunaernex sapigkamingnik; 8 ingminik igdlersordlune

- 24,12. okarmat: Jûtit inatsisaitdlünft nálagfigdlünft kaisarilünft ajortu-
 24,27. -liarfigingiláka. ⁹Fastusile Jûtinut kutsavigerkugame Pauluse a-
 -kivâ okardlune: Jerûsalâmut majuarumavit, tássane sâvne erkard-
 -tûterkuvdlutit tamáko pivdlugit? ¹⁰Paulusivdle akivâ: kaisarip
 erkartüssiviata sâne kekartugssauvunga, tássane erkartûnekásau-
 -nga. Jûtit súkutdlünft iluaitsuliorfigingiláka, sôrdlume ilisimav-
 -dluartutit. ¹¹mássa iluaitsuliorsimaguma, tokússutigssavnigdlo
 9,16. iliorsimaguma, taúva tokujumángisángilanga; uvavnutdle pasigdliu-
 -tigissait sūngigpata kialünft táukunúnga túniutîinarsínáungilânga.
 kaisarimut erkartûterkerkuvunga. ¹²tauva Fastusip isumaliokati-
 23,11. -gissartagkane okalokatigigamigit akivâ: kaisarimut erkartûterker-
 19,21. -kugavit kaisarimut písautit.
¹³uvdlutdlo kavsínguit kímúngmata kúnge Agrípa Berinikilo
 Kaisâriamut tikiúput Fastuse inúvdluarkujumavdlugo. ¹⁴uvdlutdlo
 kavsí tássanflermata, Pauluse pivdlugo pisimassut Fastusip kú-
 24,27. -ngimut okautigai okardlune: Fîlipsisip angut kimagpâ kilerssugau-
 25,1. 2. 24. -titdlugo, ¹⁵táuna pivdlugo palasiunerit Jûtítldo utorkaunertait
 sarkúmerput Jerûsalâmítitdlunga, pitdlarkuvdlugo; ¹⁶táuko akivâ-
 25,11. 5. -ka: Rûmamiut ilerkoríngikât inuk túniutînasavdlugo tokorkuv-
 -dlugo, kisiáne pasigdligkap pasigdlersine najortigerkâratdlarpagit,
 pasigdliutaitdlo pivdlugit ingminik igdlersorsínautitaugatdlardlune.
 25,6. 7. ¹⁷tauva maunga katerssormata, pinasaernanga akaguane igsiavfing-
 -mut erkartüssivingmut ingitdlunga angut táuna savssarterkuvara.
¹⁸pasigdlíssutdlo avatâne kekaramik patsisaussumik ilimagissavnik
 okautigissakángitdlat; ¹⁹kisiáne táussumúnga sakitsautigissakarput
 Gûtisiornermingnik Jîsusimigdlo atilingmik tokussumik, Paulusiv-
 -dle táuna okautigigâ inússok. ²⁰tamákule sakitsautigissat piv-
 25,9. -dlugit nalornilerama aperâra: Jerûsalâmut piomásanersok tássane
 erkartûterkuvdlune tamáko pivdlugit. ²¹Paulusile atarkinartorsûp
 27,1. [kaisarip] erkartüssutigssâ nautsorssordlugo pârerkungmat pârer-
 kuvara, kaisarimut autdlartísínāngorserdlugo. ²²tauva Agrípa Fa-
 -stusimut okarpok: uvangátaok inuk táuna tusarumagaluakâra.
 akivâlo: akago tusásavat.
²³tauva akagúngmat, Agrípalo Berinikilo tikiungmata ássua-
 -ngârsimavdlutik, inerssuarmutdlo tusarnekartarfingmut isermata
 sákutût nálagauunere angutitdlo igdlorpalingme pingârnerussut ila-
 -galugit, Fastusilo perkussingmat Pauluse aggiúpât. ²⁴Fastusilo
 okarpok: kúnge Agrípa angutitdlo ukorsê ilagaluta mânituse ta-
 -mavse-â, tássa takuvarse táuna Jûterpagssuit tamarmik uvavnut

savssarniutigissât Jerûsalâme mânulo, inûssugssaujungnaernerardlugo ^{25,15.}
 niydliautigissât. ²⁵ uvangale malugigavko sumik tokorkússutigssa- ^{22,22.}
 -mik iliúngitsox, nangminerdo atarkinartorssuarmut erkartûter- ^{23,29.}
 -kerkungmat isumaliorpunga autdlartikumavdlugo. ²⁶ kisiáne táuna ^{25,11.}
 pivdlugo sumik nakimanaitsumik nâlagkamut agdlagagssaxánginama ^{—,21.}
 ilivsinut savssartípara, pingártumigdlo ilingnut, kúnge Agrípa, ag-
 -dlagagssaxarumavdlunga kigdliornekarêrpat. ²⁷ silaxángitsorpat-
 -dlagsorigavko kilerssugausox autdlartíkaine táussumúngalo pasig-
 -dliutaussut nalunaernagit.

kapitalit 26.

Pauluse Agrípákúnut okalugtox ingminut igdlersordlune; Fastusivdlo Agrípavdlo ing-
 -míkut okarfingmáne akivdluarai; Agrípap iperagagssaualuarkâ, kaisarinut er-
 -kartûterkerkúngigpat.

¹ Agrípale Paulusimut okarpok: pivdlutit okalugkumaguvit
 akuervítigit. tauva agssane isagtitdlugit Pauluse ingminik igdler-
 -sulerpok [okardlune]: ² ingminik pivdluartútípunga, kúnge Agrí-
 -pa, sângne uvdume ingminik igdlersorniásagama Jûtít uvavnut
 pasigdliutigissait tamaisa pivdlugit; ³ pingártumik Jûtít ilerkué
 sakitsautigissartagaitdlo tamaisa ilisimagagkit. taimáitumik kínu-
 -vigâvkit kamajuitsumik tusarniarkuvdlunga. ⁴ inûsungnivnit inû-
 -serissara Jûtít tamarmik ilisimavât, pilerkârnivnit kanok inûsi-
 -massunga ínugtama akornáne Jerûsalâme, ⁵ mássa sujornagut i-
 -lisimavânga autdlarkautânit, kisiáne nalunaiaiumásanerput, fari-
 -stariuvdlunga inûsimassunga ingmíkôrniakatigit Gûtímut kivfar-
 -tûssinivtigut perkigsârnerussut ilagalugit. ⁶ mánalo kekarpunga
 erkartútísavdlunga, únersût Gûtíp sujuaissavtinut únersûtigissâ ne- ^{22,3.}
 -riugigavko; ⁷ tamána angumerisavdlugo erkardlerígsortavut arka- ^{23,6.}
 -nek-mardluk neriugput Gûte kipisuitsumik kivfartútdlugo uvdú-
 -kutdlo únuácutdlo. tamána neriungnek pivdlugo Jûtít pasigdler-
 -pânga, kúnge Agrípa. ⁸ Gûtíp tokussut makitísinaugai ilivsíne ^{24,15.}
 ugpernángitsûsorinekarpa? ⁹ uvangátaorme nangminek isumagalua- ^{8,3.}
 -rama Jísusip Nâsarâmiup arka agssortungâsagiga. ¹⁰ taimane i- ^{9,1.}
 -liortarpunga Jerûsalâme, ivdlernartutdlo ilait amerdlasût parnae- ^{22,4 t.}
 -rússivingmut pisitarpâka, palasiunerit taima pigináussusekarting-
 -mânga; tokúnekarângatalo akueringnigtarpunga. ¹¹ nâlagiartar-
 -fingnilo tamane pitdlarnekartitarpâka, erdlorkútarpâkalo Gûtímut
 kakajardlerkuvdlugit; silaerssorfigingâravkitdlo kinugissarâka ig-
 -dlorpalingnut asimítunut agdlât maligtardlugit. ¹² taimailiortit-

- 9,3 tt. -dlunga Damaskusiliarama palasiunernit pigináussusekartitauvdlunga
 22,6 tt. perkunekardlungalo, ¹³ uvdlop kerkane avkusinikut ingerdlatitdlu-
 -dlunga, kúnge-â, takulerpara kaumassok kilangmit sekinnermit
 kaumanerusok, tamatuma uvanga ingerdlaxatíkalo káumarfigigâ-
 -tigut. ¹⁴ tauvale tamavta nunamut úpikavta, nipe tusarpara u-
 -vavnut okalugtok, Eprfarit okausê atordlugit ima okartok: Sâv-
 -dle-â, Sâvdle-â, suvdlutit kinugainga? Ingingmut tükartuinek sa-
 -písautit. ¹⁵ uvangale okarpunga: Nâlagax, kinauvit? akivângalo:
 Jîsusiuvunga kinugissat. ¹⁶ nikuitdlutidle nikorfagit; tamáname
 pivdlugo ilingnut takutípunga, kineravkit kivfariumavdlutit nalu-
 -naiaissigiumavdlutidlo takussangnik sulilo ilingnut takutinigssav-
 -nik. ¹⁷ ânagtkumârpavkitdlo inungnit akimángitsunitdlo mâna i-
 -lingnik autdlartitsivigissagssavnit, ¹⁸ issait uiserkuvdlugit, sângniar-
 -kuvdlugit târtumit kaumassumut Sâtanivdlo píssauneranit Gûti-
 20,32. -mut, ajortimingnik isumákêrfiginexarkuvdlugit ivdlernarsissutdlo
 kingornússekatigerkuvdlugit uvavnut ugpernikut. ¹⁹ tamána piv-
 -dlugo, kúnge Agrípa, takussavnit kilangmit pissumut nâlagseri-
 -ngilanga, ²⁰ kisiáne okalugfigiartorpáka Damaskusimítut perkâr-
 -dlugit, Jerúsalamítutdlo, nuname Jûtiame tamarssuarne ítut aki-
 -mángitsutdlo, avdlamik isumatârkuvdlugit Gûtimutdlo sârkuvdlu-
 -git suliatdlo avdlamik isumatârnermut nâpertûtut suliarerkuv-
 21,27. -dlugit. ²¹ tamáko píssutigalugit Jûtit nâlagfingme tiguvânga to-
 -kúniardlungalo. ²² Gûtivdle igdlersormanga sule tamâssa kekar-
 -punga mingnernutdlo angnernutdlo nalunaiaivdlunga; avdlalo o-
 24,14. -kautigíngilara kisiáne pruvfitidlo Mórsasivdlo okalûtigissât tai-
 -mailisassok: ²³ Kristuse ániásassok, tokussune makikumârtune
 sujugdliuvdlune kaumassok okautigísagâ inungnut akimángitsunut-
 -dlo. ²⁴ taimale ingminik igdlersordlune okalungmat, Fastuse
 niperssuarmik okarpok: silaerúputit, Pauluse-â, ilisimangârssutsi-
 -vit silaerutípâtit. ²⁵ táunale okarpok: silaerutíngilanga, Fastuse-â
 píssaunekartutit, kisiáne okautsit ilumórtut isumaliûtiginekardluar-
 -tutdlo okauserâka. ²⁶ kúngivme tamáko nalúngilai, taimáitumik
 táuna ersisuitdlunga okalugfigâra; nakimássutigíngilarame tamákua
 ardlânigdlúntt arajutsissaxángitsok, issertortume tamáko pisimâ-
 -ngingmata. ²⁷ pruvfitit ugperaigit, kúnge Agrípa? ilisimavavkit
 ugperigitit. ²⁸ Agrípavdle Pauluse okarfigâ: kajumigsainernik kri-
 -stumiúngorter kajakârma. ²⁹ Paulusile okarpok: taimaerkajarnersu-
 -titdlúntt taimaerkajánginersutitdlúntt Gûtimut kigsarpunga, iv-
 -dlináungitsutit tamaisale uvdleme uvavnik tusarnártut uvavtut

ilerkuvdlugit, kilerutit máko kistsa pinagit. ³⁰ taimalo okarmat kúnge nikuípok, nunavdlo nálagâ Berinikilo igsiakataitdlo; ³¹ al-
-mitsiardlutigdlo okalokatigtgput okardlutik: inuk táuna sumik ^{23,9. 29.}
tokorkussissutigssamik kilerssorkussissutigssamigdlúnft iliúngilak. ^{25,26.}
³² Agrípalo Fastusimut okarpok: inuk táuna iperarnekar sínáusa-
-galuarpok, kaisarimut erkartüterkerkúngikune. ^{25,11.}

kapitalit 27.

Pauluse sákutúnut párititauvdlune umiarssuákut Itáliamut autdlatitaussok; artor-
-nartorsiortardlutik kisa umiarssualivigigsox Kritamitox tikíkamiko, Paulusip tamána
ukívigerkugualará, nálanguekaranile; anorerssuarsioruínardlutik ánanngigssamingnik
neriugissagssaerútut tugpatdlersarai; umiaraluardlutik tamarmik nunamut ángatut.

¹ tássángalo umiarssuákut Itáliamut autdlarlungmatigut, Pau- ^{25,12.}
-luse kilerssorsimassutdlo avdlat ilait sákutút untritigdlit nálagâ-
-nut pisípait Júliusimik atilingmut sákutôrpait kaisarip pigissaisa
ilagissānut. ² tauva umiarssuarmut Aateramitumiut pigissānut i-
-kigavta, Aasia sinerssúsavdlugo autdarpugut; Aristarrusilo Ma- ^{19,29.}
-kitúniamiussox Tasalúníkamit pissok ilagârput. ³ akagûngmatdlo ^{20,4.}
Sítúmut tulagpugut. Júliusivdle Pauluse inugsiarnerfigâ asassai- ^{Kul. 4,10.}
-nut pulârkuvdlugo paorkinekarkuvdlugulo. ⁴ tássángalo autdla-
-ravta Kíperip sinâgut ingerdlavugut, agssornarsingmat; ⁵ Kili-
-kiavdlo Pamfiliavdlo imât ikârpaput, Mèramutdlo Liúkiamitumut
pivugut. ⁶ tássanilo sákutút nálagâta umiarssuit Alagsantriamit ^{28,11.}
pissut nâpíkamigit Itálialiasassut, tássunga ikitípâtigut. ⁷ uvdlut-
-dle kavst ingerdlavduánginavta Kinfuse tikínek ajulerdlugo, a-
-norimit ajornarsingmat, tauva Krítap sinâgut ingerdlavugut Sal-
-múnip tungānut. ⁸ tamána kângerkarparput, tauvalo umiarssua-
-livigigsumik taissak tikíparput, igdlorpagdlup Lâstap erkángua-
-nítok. ⁹ sivisunâlermatdle, imarssuarsiornerdlo navianarsingmat,
uvdlut isínginiarfít agdlât kângiuterêrmata, tauva Paulusip okáu-
-nialerpai okardlune: ¹⁰ angutit ukorsê, misigilerpunga imarssuariu-
-lersugut artornartorsiordluta mikingitsumigdlo ajunártôralugtuar-
-dluta, umiarssuak usflo pínarnagit inûnerputdlo agdlât navêrsí-
-kalugtuardlugo. ¹¹ sákutútdle nálagâta akugtup umiarssuitdlo
nálagâta okausê ugperineruvai Paulusip okauserissainit. ¹² umiar-
-ssualivigdlo tamána ukívigísavdlugo pitsáungingmat, ilait amer-
-dlanerit autdlarilerssârput Fínigsimut uklartorsínáusasoralutik;
tamássa umiarssualivik Kritamitox kavungalo samungalo sangmi-
-ssok. ¹³ kigángalermatdle, sujunertarissartigdlo erkúsangaleramiko

kisartik amôrdlugo Krítap sineralanguagut ingerdláput. ¹⁴ kingu-
 -ninguagutdle tássunga pitorarpok anorâsuarssuak agsarnerssuar-
 -mik taissagât. ¹⁵ umiarssuardlo nagsataringmago, agssumutdlo
 sangminek ajornarsingmat, taimaitíparput tigsikardlutalo. ¹⁶ ke-
 -kertánguardle tungálikavtigo Klautimik atilik, umiatsiârak artu-
 -ngajagparput. ¹⁷ táuna kakikamiko upalungaerkutigissatik atuler-
 -pait, umiarssuardlo nimerpât; ikânerssuarmutdlo ikardlísasorile-
 -ramik tingerdlautaiardlutik tigsikarput. ¹⁸ anorerssuarmitdlo nâg-
 -dliungâleravta akagúngmat usisa ilait erkalerpait. ¹⁹ uvdlutdlo
 pingajuáne nangminek agssavtínik umiarssûp pekutai erkarparvut.
²⁰ uvdlutdle kavst sekinerdlûnt uvdlorissatdlûnt erssingingmata,
 anorerssûvdlo mikíngitsup ernumatingmatigut, kisa ánangnigssav-
 -tínik neriugissagssaerúpugut. ²¹ sivistûmigdle nerínginamik Pau-
 -luse akornánut savssarpok okardlune: angutit ukorsê, nâlásaga-
 27,10. -luarivsinga taimane, Kríta kimangnago, artornartumutdlo ajunâ-
 -rutaugalugtuartumutdlo matumúnga pinavérsardluta. ²² mánale
 okáuniarpavse tugpatdlerkuvdluse; ilavsilûnt inûssusia pinekásá-
 -ngingmat, umiarssuak kisime aserúsangmat. ²³ únuak mána sa-
 -nivne kekarmat Gûtíp pigissama kivfartorfigissama íngilia okar-
 23,11. -dlune: ²⁴ sujôranak, Pauluse-â, kaisarimut savssartínekásautit; a-
 18,9. -talo, umiarssuácut ingerdlaxatigissatit tamaisa Gûtíp ilingnut tú-
 -niúpai. ²⁵ taimáitumik tugpatdleritse, angutit ukorsê; Gûte ug-
 -perigavko, taimailiumârtok ugperalugo sôrdlo okalugfigigânga.
 28,1. ²⁶ kisiáne kekertamut ikardlísaugut.
²⁷ únuatdle arkanek-sisamagssât tikingmago, Aatriap imâne
 maungáinak ingerdlatitdluta, únuap kerkata nalágut umiarssuar-
 -miut nuna ungasíngitsorilerpât. ²⁸ itíssusialo misilingniaramiko
 isagkat mardlungnik kuliliussut malugait; tamánalo kimatdlatsiar-
 -dlugo âma itíssusia misiligkamiko isagkat arkanek-tatdlimaussut
 malugait. ²⁹ tauva ikardlungmut ikardlísasorigamik sisamanik ki-
 -sarput akuagut káumarnigssâ erinigilerdlugo. ³⁰ umiarssuarmit-
 -dle umiarssuak kimangnialermássuk, umiatsiârdlo imánut níngi-
 -nialermássuk okarkuserdlutik sujuanit kitsanik avalagtitsiumav-
 -dlutik, ³¹ tauva Paulusip sákutût nálagât sákutútdlo okarfigai:
 uko umiarssuarne uníngigpata ánagsínangilase. ³² tauva sákutût
 umiatsiârxap pitútai kivdlorpait nákartitdlugulo. ³³ kaulíngikat-
 -dlartitdlugule Paulusip tamaisa inániarpai nererkuvdlugit okar-
 27,27. -dlune: uvdlume tássa uvdlut arkanek-sisamat utarkilerpuse ne-
 -rinase sutornasilo. ³⁴ taimáitumik inániarpavse nererkuvdluse,

tamána ánanignigssavsínut atormat; mássa nutsamigdlünft katag-
 -törtokásángilase. ³⁵ taimalo okarame timiussamik tigusivok, Gù-
 -tilo kutsavigâ tamaisa issigititdlugit, avgordlugulo nerilerpok. ^{1 Sám. 14, 45.}
³⁶ tauva tamarmik tugpatdlileramik táukútaok nerilerput. ³⁷ umiar-
 -ssuarmitugutdle tarnigdlit katitdlugit tássa mardlungnik untritig-
 -dlit arfinek-mardlungnigdlo kuligdlit arfinigdlitdlo. ³⁸ kârsitdla-
 -ramigdle, nekigssautit imânut igitdlugit umiarssuak pugtatdlartí-
 -pât. ³⁹ kaulermatdle nuna ilisaríngilât, kisiáne kangerdlûmanek
 sigssalik takulerpât, tássunga umiarssuak pisikumatdlerpât ajor-
 -nángigpat. ⁴⁰ tauva kitsat pitûtait kivdlorpait ímamut taimaitit-
 -dlugit, akûtítldo kilerutaiaramíkik tingerdlaut sânerutilik anori-
 -mut isuípât sigssardlo torârnardlugo. ⁴¹ tauvale íkânek igdlug-
 -tut itinerssualik erkoramíko, umiarssuak tássunga íkardlisípât,
 sujualo torrúpok aulajangerdlune, akuale sekugterpok magdlit sâ-
 -kortuneránit. ⁴² sákutútdle isumaliorput kilerssugkat tokúkumav-
 -dlugit, nalugtumik kimâssokarkunago. ⁴³ sákutútdle nálagâta Pau-
 -luse ánáukumagamiuk pilerssârutâtigut inerterpai, perkussivordlo
 nalugsínaussut sujugdliuvdlutik umiarssuak kimásagât nuna tiki-
 -niásavdlugo, ⁴⁴ ilaisalo sagdliligkatdlünft umiarssúp aserkukuilünft
 ikârutiginiásagait. taimailivdlutigdlo tamarmik nunamut ánagput. ^{Lúk. 21, 18.}

kapitalit 28.

kekertamut Milítimut ánagsimassut inuisa inugsiarnerfigingárait, Paulusivdlo pulate-
 -riârssuk agtugkane ajokutigíngitdluínardlugo náparsimassortait íkíngitsut ajorung-
 -naersíkai; káumatit pingasut nângmata umiarssuarmik tássanga autdlardlutik Pútiu-
 -limut apūkamik, nunákórdlutik kisa Rûmamut pissut; Paulusip Jútít ingminut kaer-
 -kuvdlugit okalokatigigai nalunaiavíngalugitdlo; nangminek igdlusínavigsiaminígínar-
 -dlune (sákutòk pârssissine áiparalugo) ukiut mardluk Rûmame nâgai Gútíp nála-
 -gaurfia okalússissutígissáinardlugo.

¹ ánagsimaleravtalo tusarparput kekertak táuna Milítimik a- ^{27, 26. 39.}
 -tekartok. ² avdlanertatdle táukua mikíngitsumik inugsiarnerfigâ-
 -tigut, ingnek ikumatíkamíko tamavtalo ilagsivdluta, nalautsordlune
 siagdlermat, puerkokingmatdlo. ³ Paulusivdle patdlerpáluit eki-
 -terdlugit ingnermut ilingmagit, kíssânit pulateriârssuk anivok ag-
 -ssainut nipigdlune. ⁴ avdlanertatdle táukua ûmassok tamána
 agssainit nivingassok takugamíko okalokatigílerput: inuk táuna
 inuartúsimavok akiniutip inôrkúngisâ, nauk ímamit ánagkaluartok.
⁵ táussumale ûmassok tamána ingnermut ivsugiúpâ, sumigdlo ajor-
 -tumik pinexángilak. ⁶ táukule utarkíput putdlásasoralugo tá-

-ssángáinar dlūnt úpásasoralugo tokusok. sivišumigdle utarkiga-
-mik, sumigdlo avdlanartumik pinekángitsox takugamíko avdlamik
isumakalerdlutik Gútiunerarpát. ⁷tamatumale erkáne kekertame
pingárnertaussok Puvdliusimik atilik nunautekarpok; táussuma i-
-lagsivátigut, inugsiarnerfigalutalo uvdlut pingasut igdlusisípátigut.
⁸Puvdliusivdle angutá taimane nalassok kanimanartumik náparsi-
-mavdlune aungmigdlo anartardlune. táuna Paulusip iserfigá, tug-
-siaramilo agssangminik patigpá ajorungnaersitdlugulo. ⁹tamána
taimailingmat avdlátaok nápautigdlit kekertamítut aggerput kat-
-sorsarnekar dlutigdlo. ¹⁰táukualo atarkingárpátigut, autdlalisagav-
-talo atoriakartut igssoraripait.

¹¹káumatitdle pingasut nángmata tássánga autdlarpugut u-
-miarssuarmik Alagsantriamit pissumik tássane kekertame ukf-
-ssumik mardlulianik nalunaerkutilingmik. ¹²Sorakúsamutdlo tu-
-lagkavta uvdlut pingasut tássane unigpugut. ¹³tássánga avalag-
-kavta Rígiumut pivugut, uvdlordlo atausek nángmat niggilermat
Pútiulimut apūpugut. ¹⁴tássane katángutigfngnik nāpitsivugut,
táukualo inápátigut uvdlut arfinek-mardluk unigfigerkuvdlutik.
taimalo Rūmamut pivugut. ¹⁵katángutigfdlo tusaramisigut tássá-
-nga páriartorpátigut Agpiuvfōrumut Tritapernamutdlo. táuko
Paulusip takugamigit Gúte kutsavigá tugpatdlerdlunilo.

¹⁶Rūmamutdle pigavta sákutūt nálagáta kilerssugkat pisipai
28,30. kaisarimik pārssissut nalagānut. Paulusile akuerinekarpok ing-
-míkut igdlusímavekarkuvdlugo sákutōx pārssissine áiparalugo.

¹⁷pivordle uvdlut pingasut nángmata, tauva Paulusip Jútine pi-
-ngárnertaussut atautsimut kaerkuvai. katisimalermatalo okarfi-
25,8. -gai: ukorsé angutit katángutíka, nauk iluángitsumik iliúngitsunga
inungnut sujuaissavtalūnt ilerkuinut, taimáitok kilerssugauvdlunga
Jerúsalamit Rūmamiut agssainut pisínekarpunga. ¹⁸táukua kig-
-dlisioraminga iperarumagaluarpānga, patsisaussumik tokorkussí-
-ssutigssamik navssârfiginexánginama. ¹⁹Jútitdle agssortuingmata
ajornartōrdlunga kaisarimut erkartüterkerkuvunga, kisiánime isu-
-makángilanga inugtáka sumik pasigdlerumavdlugit. ²⁰tamána pí-
-ssutigalugo kaerkuvavse takujumavdluse okalokatigiumavdlusilo;
26,6 t. mássa Israílikut neriugissát pivdlugo kalivnernik mákunínga piler-
-nekarpunga. ²¹táukuale okarfigát: agdlagkanik Jútiamit píngila-
-gut pivdlutit, āmátaok katángutivtínik tikiútoxángilax sumik ajor-
-tumik pivdlutit nalunaersumik okalugtumigdlūnt. ²²taimáitok
ilingnit tusarumagaluarpugut kanok isumakartutit, ingmíkōrniaka-

-tigít táuko ilisimagavtigik tamagingne agssortornekartut. ²³uv-
 -dlordlo pivfigssak táussumúnga taigamíko, amerdlálugtut igdlusí-
 -mavianut ornigpát, táukunúnga Gútip nálagauvña navsuiarpá na-
 -lunaiáissutigalugulo, Jísusimigdlo nakimássutigssaiarpai Mòrsasip
 inatsisai pruvfitidlo agdlagait najorkutaralugit uvdlauneranit únuk
 tikitdlugo. ²⁴ilaisalo nakimajungnaerutigait okausê, ilaitdle ugpi-
 -ngitdlat. ²⁵isumakatigīngīnamigdle avigsârput, okausek una atau-
 -sek Paulusip okauseringmago: erkordluarsimassumik anernek iv-
 -dlernartok pruvfitikut Isaiákut sujuaissavtínut okalugpok, oka-
 -rame: ²⁶inuiangnut ukunúnga okariartorit: siutivsinik tusásause
 pásissakarnasilo, issivsinigdlo issigísause takussakarnasilo; ²⁷mássa
 inuiait ukua ūmatait mángertitáuput, siutimingnigdlo tutsarīput,
 issimingnigdlo pigdlitsīput, issimingnik takungningnaviásanatik, siu-
 -timingnigdlo tusásanatik, ūmatimingnigdlo pásissakásanatik, sã-
 -sanatigdlo uvavnutdlo katsorsartisanatik. ²⁸taimáitumik nalu-
 -jungnáisause akimángitsut Gútip ánaussineranik autdlartitsivigi-
 -nekartut, táukulo tusarumârput. ²⁹taimalo okalungmat Jútít
 autdlarput sakitsautekatigīngālerdlutik.

Is. 6,9 t.
 Mat. 13,14 t.
 Juán. 12,40.

13,46.

³⁰Paulusile ukiut mardluk nâvdlugit nangminex igdlusíma-
 -vigsiamingnarpok, ingminutdlo isertut tamaisa ilagsissarpai, ^{28,16}.
³¹Gútip nálagauvña okalússissutigalugo Nâlagardlo Jísuse Kristuse
 ajokersútigalugo sujórángitdluínardlune pitsailinekarnanilo.

Paulusip Rùmamiunut agdlagai.

kapitale 1.

ívangkílio okautigísavdlugo akimángitsune apustiliússutse nalunaerdlugo Rùmamiussut kristumiokatigít erkígsiserkugai; ugperssusiat kujássutigalugo tikerárusugkai táukunú-
-ngátaok ívangkílio okalútigiumavdlugo iluarnerdlo Gútíme atortok ugperníkut píssok; inuit Gútímik nalúngíssutigssakaraluardlutik Gútiussutut nálanguartíngingmáne Gútip ní-
-ngangnine sarkúmersiká iluáissusínut tamanut igdligungnernet kángunartunut pisitdlugit.

- 1 Kor. 1,1. 1 Pauluse Jtsusip Kristusip kivfâ, kaerkusimassok apusti-
Tít. 1,2. -liorkuvdlugo, ingníkôrtitaussok Gútip ívangkíliua okautigerkuv-
-dlugo, 2 (tamána sujornagut únersútigigâ pruvftimigut agdlagka-
-tigut ivdlernartutigut,) 3 [ívangkíliua] erneranik (uvinikut Dâvip
2 Tim. 2,8. kinguainit erniusimassumik, 4 táuna tokussunit makíkame anerní-
-kut ivdlernartitsissúkut píssaunermik nalunaernekartok Gútip er-
-nerigâ,) Jtsuse-Kristusimik nálagkavtínik, 5 (táussuma sámaut-
-dluta apustilingortikátigut akimángitsune tamane ugperníkut ná-
-lagtúngorterkuvdlugit arka píssutigalugo; 6 táukua ilivísisaok ila-
1 Kor. 1,2 t. 1 Tas. 1,1. -gáse, Jtsusip Kristusip kaerkussai-â;) 7 tamanut Rùmamiussu-
-nut Gútip asassainut ivdlernartunut kaerkusimassunut: Gútip atâ-
-tavta Nálagkavdlo Jtsusip Kristusip sámautdlise erkígsisitdlusilo.
- 1 Kor. 1,4. 8 perkautigssamik tamavse Gútipnut kujássutigávse Jtsuse-
1 Tas. 1,2. Kristusikut, ugperssuserse silarssuarne tamarssuarne okauti-
Fil. 1,8. -ginexarmat. 9 mássa Gútip ilisimavânga, ernerata ívangkíliua-
-nik anernivkut kivfartorfiggissama, kanok soraernanga erkartor-
Evf. 1,16. -tarivse, 10 tugiartarnivne kínutigissáinardlugo kakugo uvavnut
ajornarungnaerumârnersok, Gútip perkussânik tikerárumavdluse.
- 15,22. 11 kajungekigama takujumavdluse, tuníssúmik sámáunermik aner-
-nerup pianik avigfigiumavdluse nakússagterkuvduse, 12 imáitok:
ilivsíne tugpatdlersakatigêrkuvdluta ugpekatigíggssutsivtigut, ilivsilo
uvangalo pigissavtigut. 13 [imáitumigdle] nalorkúngilavse, katángu-
-tíka: kavsfnik tikerâlerssâraluaravse, (ajornartórtardlungale mána
tikitdlugo,) ilivsínsaok ineritatarumavdlunga sôrdlo akimángit-
-sune avdlane. 14 Gríkeritdlo avdlanertatdlo ilisimatútdlo suju-
-nekángitsutdlo píssagssakarfigânga. 15 tamána pivdlugo uvanga
kajumigkaluarpunga ilivsínútaok Rùmamítunut ívangkílio okalúti-
-giumavdlugo. 16 mássa Kristusip ívangkíliua igtórutigíngilara, Gú-

-timit píssaungaumat ugperitut tamarmik ánássutigssát, pingâr- 1 Kor. 1,24.
 -tumik Jútít, ámataok Gríkerit. ¹⁷ tamatumúna sarkúmersitaung- 3,21 t.
 -mat iluarnek Gútime atortok ugpernikut [pissok] ugpernermut, Háp. 2,4.
 sôrdlo agdlagsimassok: ugpernikut iluartok inūsavok. Gal. 3,11.
 Epr. 10,38.

¹⁸ mássa Gútip níngangnera kilangmit sarkúmersitauvok inuit Evf. 5,6.
 sorkusáissusínut iluáissusínutdlo tamanut, sagdlusuíssut iluáissut-
 -simingnik sarkúmitsailigângássuk. ¹⁹ Gútimik nalúngíssutigssak
 táukunane erssingmat, Gútip táukunúnga erssersingmago, ²⁰ (ta-
 -kugssáungitsue [imáitut]: píssaunera ituínartok Gútiússusialo si-
 -larssúp píngortitaorkárneranit malungnarmata suliai erkarsauti-
 -giniaráine,) taimáitumik pasinaersársínáungitdlat. ²¹ tauva Gúte
 nalúngikaluardlugo taimáitok Gútiússutut nálangnartíngilát kutsa-
 -viginagulúnt, kisiáne erkarsautimíkut piúngitsuliortúngorput, ū- 1 Kor. 1,20.
 -mataitdlo sujunekángitsut társíput. ²² ilisimatúsoralutik sianftsú- Jer. 10,14.
 -ngorput, ²³ Gútidlo aserujitsup nálangnarssusia mumípát ássi-
 -liamut inúp aserujassup tingmíssavdlúnt nerssutivdlúnt paormor-
 -tuvdlúnt ássinganut. ²⁴ tamána pivdlugo Gútip taimaitípai ūmataisa
 pileríssusé atortitdlugit mingungnartumut pisitdlugit, timitik ing-
 -mingne kángunarsartitdlugit; ²⁵ táukua Gútip sagdlusuíssusia mu-
 -mípát sagdluníngordlugo, píngortitardlo atarkivdlugulo kivfartúpát
 píngortitsissok sanerkutdlugo, táuna únersiutigíssagssauvok nágssáu- 9,5.
 -ngitsumik. áman. ²⁶ tamána pivdlugo Gútip taimaitípai igdligung- 2 Kor. 11,31.
 -nernut kángunartunut pisitdlugit. mássa arnartaisa atornekarnig-
 -ssartik píngortitat ilerkoríssát mumípát ilerkoríngísánut; ²⁷ taimá-
 -taok angutit arnap atornekarnígssá píngortitat ilerkoríssát kimag-
 -dlugo pítáissutsimíngne pilerítsautekatíggput kángunartuliordlutik
 angut angúmut, támarnermígdlo akígssá námagtok ingmingne pigi-
 -lerpát. ²⁸ Gútimígdlo ilisarssinígssak sugssaríngíngmássuk Gútip
 taimaitípai isumamut sugssáungitsumut pisitdlugit agssuarnartulior- Gal. 5,19 tt.
 -túngordlugit; ²⁹ iluáinernik tamanik ilumíokangártut, uverssainer- 1 Kor. 6,9 tt.
 -mígdlo ajorssusermígdlo píumatúnermígdlo iluaituliornermígdlo; 2 Kor. 12,20.
 sínganernik tátokitsut tokutsinermígdlo sakítsainermígdlo perku- Evf. 5,3 tt.
 -sersúnermígdlo ilerkordlungnermígdlo; ³⁰ okautígssuaíssut, úner- 2 Tim. 3,2 tt.
 -dlússíssut, Gútimik úmíngíngnigtut, asígssuissut; angneruniartut,
 usorssítsápilugtut, ajortunik navssárniartut, angajorkámingnut nálá-
 -ngitsut, ³¹ sianftsut, sagdluvdlutik angersartut, asangniuitsut, sái-
 -majuitsut, nákgítatsut; ³² táukua Gútip perkussá iluartok ilisi-
 -magaluardlugo (taimailíortut tokutagssaungmata) taimáitok tai-
 -mailíorput iluaríssardlugitdlo agdlát taimailíortut.

kapitalit 2.

taimækatimingnik erkartüssiniartut Gútip erkartüssutâ ingalásángikát; Jútiussut inat-sisit sanerkútaramíkik inatsisekarnertik kipinekarnertigdlo usorasitsautigilugsínarait.

- 14,10. ¹taimáitumik pasinaersársínáungilatit, inuk nalingínax ûmâ erkartüssiniartutit. mássa súkut áipat erkartüniarângagko nang-minex pitdlagagssaunerartarputit, taimardluínax ilioravit ivdlit erkartüssiniartutit. ²Gútip erkartüssutâ ilisimagavtigo ilumôrtok taimailiortunut. ³ivdlitdle inuk ûmâ taimailiortunik erkartüssiniartutit nauk nangminex taimailiortutit, isumakarpit Gútip erkartüssutâ ingalásagit? ⁴asigínarpiugdliúft avâgingningârnera ní-
 2 Pit. 3,15. -ngagsârseríngârneralo kamajuingârneralo? ilisimángilatit Gútip avâgingningnerata avdlamik isumatârsarniarâtit? ⁵ivdlitdle má-ngertikavit, ûmatitdlo avdlamik isumatârumángingmat, ilingnut kamautigssamik kimatulínarputit kamangnerup uvdlugssânut Gútip erkartüssinerata iluartup sarkúmerfigssânut; ⁶táussuma tamaisa akilerumârpai suliait nâpertordlugit, ⁷imáitok: ajúngitsuliornermí-
 Fil. 1,16. -kutsaigajugtutdle ilumôrnermutdlo nálángitsut iluáinermutdle nâ-
 Evf. 4,31. -lagtut kamangnermik níngangnermigdlo piumârpai. ⁹nâgdliung-
 1,16. -nartok angnitdliornartordlo nagdliúsáput inuit ajortuliortut tar-
 Evf. 6,9. -nainut tamanut, Jútit pingârdlugit, âmátaok Gríkerit; ¹⁰náláng-
 -nautdle atarkinautdlo erkigsinerdlo nagdliúsáput ajúngitsuliortu-
 -nut tamanut, Jútit pingârdlugit, âmátaok Gríkerit; ¹¹inûp táu-
 -náussusia Gútime atúngingmat.
¹²tamarmik inatsisekarnatik ajortuliarsimassut inatsisekarna-
 -tigtaok táamarumârput, tamarmigdlo inatsisekardlutik ajortuliar-
 -simassut inatsisitigut erkartúnekarumârput; ¹³(inatsisinik tu-
 Jäk. 1,22. -sâssut tássáungingmata Gútime iluartússut, kisiáne inatsisinik
 malingnigtut iluartútínekarumârput. ¹⁴âma akimángitsut inatsi-
 -sekángitsut inatsisit perkussait isumamingnik maligtaramíkik,
 tauva táuko inatsisekángitsut ingmingnut inatsisitut íput, ¹⁵i-
 -natsisit suliarerkussait nalunaeramíkik ûmatimingne agdlagsi-
 Epr. 8,10. -massut, tarnimik nalúngíssusiata nalunaiaivfigingmatik, erkar-
 9,1. -sautaitdlo pârdlâutarmata ingmingnik pasigdlersardlutik pasi-
 -naersârtardlutigdlo;) ¹⁶uvdlugssame ivssumane inuit pè isser-
 16,26. -tugkat Gútip erkartúgpagit Jísuse-Kristusikut ívangkílio oka-
 -lútigissara migssiliordlugo. ¹⁷ata, Jútimik tainekarputit, i-

-natsisitdlo erkigsissutigâtit, Gûtilo usorssitsautigât, ¹⁸perkussar-
 -dlo ilisimavat, inatsisinitdlo ajokersornekaravit sordlit iluarner- Fil. 1,10.
 -sut misiligtarpatit, ¹⁹kularnaringilatdlo tagpitsut tasiúsavdlu- Mat. 15,14.
 -git, târmiussut káumarsásavdlugit, ²⁰sujunekángitsut ilíkarsásav-
 -dlugit, merdlerúnguit ajokersúsavdlugit; ilisarssinermut ilumôr-
 -nermutdlo úgtútigissagsak inatsisine pigigagko. ²¹sunauvfale
 avdlanik ajokersuiniardlutit ingminik ajokersúngilatit; tigdlísángit-
 -sunik okalugdlutit tigdligputit; ²²arnaunekásángitsunik okartar-
 -dlutit arnaunekarputit; Gûtipiluit maujugissardlugit ivdlernartút
 pfaivfigât; ²³inatsisit usorssitsautigalugit Gûte narrunartípat inat-
 -sisit sanerkúkagkit. ²⁴ilivsime pivdluse Gûtip arka kakajarinekar-
 -tarpok akimángitsune, sôrdlo agdlagsimassok. ²⁵kipinekarnek Is. 52,6.
1 Kor. 7,10.
 iluakutaugaluarpok inatsisit maligkugkit, kisiáne inatsisit sanerkú-
 -kugkit kipinekarnerit kipinekánginertut ísavok. ²⁶tauva kipine-
 -kángitsup inatsisitigut perkussaussut iluartut aulajangiugpagit, ki-
 -pinekánginera kipinekarnerit isumakartitáusángila? ²⁷taimalo ti-
 -mimigut kipinekángitsup inatsisinigdle námagsisitsissup erkartú-
 -sánginerpâtít ivdlit agdлагаutekardlutit kipinekardlutitdlo inatsi-
 -sinik sanerkutsissutit? ²⁸táuname Jûtiúngilak erssitsúkut Jûtiu-
 -ssok, tamánalo kipinekautáungilak erssitsúkut uvinikut pissartok,
²⁹kisiáne erssingitsúkut Jûtiussok, ûmativdlo kipinekarnera aner-
 -níkut pissok agdlangnertigut pinane; táussuma nersornautâ inung-
 -nit pinane Gûtimit pivok.

kapitalit 3.

Jûtit pingârnerússutekaraluartut, Gûtip okausé táukunúnga pârititaungmata; taimáitok
 silamiut tamaisa ilagalugit ajortip atánitdlutik Gûtime pissússut; Kristusimut ugpernek
 kisime iluartútínekautigssaussok inatsisit aulajangersitdlugit.

¹súkúme tauva Jûtit pingârnerúpat? kipinekarnerdlünft sú-
 -kut iluakutauva? ²mikíngitsumik [pingârnerúput] tamatigut.
 angnerussumik [pingârnerúput] Gûtip okausé táukunúnga pâriti-
 -taungmata. ³súsangmat ilait ugpíngíkaluarpata? ugpíngíssusiata
 Gûtip ilumôrssusia soraersísanerpâ? ⁴ajornakaok. imáisavordle:
 Gûte sagdlusuitsox, inuitdlo tamarmik sagdlussut, sôrdlo agdlag- Tit. 1,2.
tugs. 51,6.
tugs. 116,11.
 -simassok: iluartútínekarkuvdlutit okautsigkut, ajugaorkuvdlutitdlo
 erkartútíkuvit. ⁵iluáissutsivtale Gûtip iluarssusia nalunarungnaer-
 -sigpago, kanorme tauva okásaugut? Gûte iluángitsuliorpa ní-
 -ngangnermik nagdliutitsigune? (inûp ilerkuva atordlugo okalugpu- 6,10.
Gal. 3,15.
 -nga.) ⁶ajornakaok. kanok ilivdlune tauva Gûtip silarssuak er-

-kartūsagâ? ⁷mássa Gûtip sagdlusuíssusia sagdlunivkut ersser-
-kigsigpat táussuma nâlangnautigssânik, suvdlunga tauva ajortu-
6,1. -liortutut erkartûnexásassunga sule? ⁸suvdlutalo taimailiúsángi-
-nersugut sôrdlo okatdlisiginekartugut, sôrdlulo ilaisa okautigi-
-ssarâtigut okartartugúngôk: ajortuliorta ajúngitsox nagdliuterkuv-
-dlugo? taimáitut pitdlagagssautitaungmata iluarpok.

⁹kanorme tauva? pingârnerunerpugut? nâmerdluínak. ait-
11,32. -sâme navsuiarêrpavut Jûtitdlo Grîkeritdlo tamarmik ajortip atâ-
Gal. 3,22. -nîitut. ¹⁰sôrdlo agdlagsimassox: iluartokángilak atautsimigdlûnît
tugs. 14,1 t. nâme; ¹¹ilisimassutut iliortokángilak, Gûtimik aperkutigingnigto-
-kángilak; ¹²tamarmik nigorput, pekatigtgdlutik atortugssaujung-
tugs. 5,10. -naerput; ajúngitsuliortokángilak atausínguamigdlûnît nâme. ¹³tor-
tugs. 140,4. -dluat iliviuvok angmassox, orkamingnik perkuserdlugtulíput; pu-
tugs. 10,7. -lateriârssuit tokunartuat kardlormiugât; ¹⁴perdlorkussinerit ajuat-
Is. 59,7 t. -dlangnartutdlo karnisa ulivkârutigait; ¹⁵isigait okiláput aungmik
kuissíavdlutik; ¹⁶aserornerit erdlloxinartutdlo avkutigíssainíput,
tugs. 36,2. ¹⁷avkutdlo erkigsinartox naluvât; ¹⁸Gûtip mianerissariânik issigi-
-ssakángitdlat. ¹⁹ilisimavugutdle inatsisit okausfnik kanok-ítunig-
-dlûnît inatsisit kulangigait okarfiginekartut, karnit tamaisa okau-
-sigssaeruterkuvdlugit, silamiutdlo tamaisa Gûtime pissôrkuvdlugit.
tugs. 143,2. ²⁰taimáitumik inatsisit suliarerkussaisigut táussuma sâne iluartû-
Gal. 2,16. -tínekartokarsináungilak uvinilingmik; mássa inatsisitigut ajorte
ilisarnarsissarpok.

²¹mânale iluarnek Gûtime atortox inatsisitigut pruvftitigut-
-dlo nalunaiáissutiginekartox sarkúmiússauvok inatsisinit pinane;
1,17. ²²tássa iluarnek Gûtime atortox Jfsuse Kristuse ugperfigalugo
10,12. tamanut pigssángortox ugperut tamarmik pigissât; taimaekatigtng-
-mata: ²³tamarmik ajortuliarpot Gûtime nersornartumik ajorssar-
-dlutik ²⁴iluartûtínekardlutigdlo akekángitsumik táussuma sâi-
-máuneranit, utertitaugamik Kristuse-Jfsusikut, ²⁵táuna Gûtip
1 Juán. 2,2. sarkangiúpâ sáimauvfior kuvdlugo ugperníkut auanut, iluarnek ing-
-mine atortox nalunaerumagamiuk ajortulinerit isumákêrumavdlu-
-git sujornagut Gûtip níngagsârserínerane pisimassut. ²⁶iluarnek
ingmine atortox nalunaerumagamiuk mânákut: nangminex iluartû-
-jumavdlune iluartûtíkumavdlugulo nalingínak Jfsusimut ugpertox.

²⁷naungme tauva usorssitsautigssak? pîagauvok. inatsisinik
sordlernik? sulerkússutinik? nâgga, inatsisinik ugperkússutinik.
Gal. 2,16. ²⁸taimáitumik isumakarpugut inuk iluartûtítáusassox ugperníkut,
inatsisit suliarerkussaisigut pinane. ²⁹Gûte Jûtit kisimik Gûtigi-

-nerpât? akimángitsútaok Gûtigíngínerpât? ilumut akimángitsú-
-taok Gûtigát. ³⁰ Gûte táunaungmat atausiussox, kipinekartunik Evf. 4,6.
iluartûtitsissox ugperníkut, kipinekángitsunigdlo [iluartûtitsissox]
ugperníkut. ³¹ tauva inatsisit ugperníkut atorungnaersínerpavut?
nâggale; kisiáne inatsisit aulajangersípavut.

kapitalit 4.

Aaperât ugpernerminik iluarssusekartitaussok.

¹ suname tauva atâtavta Aaperâp uvinícut pigilerâ okásaugut?
² mássa Aaperât sulianit iluartaútaugune usorssitsautígssakaraluar-
-pok, Gûtímile pinane. ³ kanorme agdlagkat okausekarpat? Aa- 1 Mór. 15,6.
-perâp Gûte ugperingmago iluarssusekartitaouvok. ⁴ mássa sulia- Gal. 3,6.
-lerissox akígssarsissarpok sáimáunermit pinane, taimailissariaka- Ják. 2,23.
-ramile. ⁵ sulialerinanile iluait sut iluartaútsissânut ugpertox ug-
-pernerminik iluarssusekartitaussarpok. ⁶ sôrdlume âma Dâve o-
-kartok, inuk pivdluarneraramiuk Gûtíp iluarssusekartitâ sulianit
pinago: ⁷ pivdluarput iluait sulinermingnik isumákêrfiginekartut, tugs. 32,1 t.
ajortimingnik matôrfiginekartut. ⁸ pivdluarpok inuk Nâlagkap ajor-
-tekartingisâ. ⁹ tauva pivdluarnerainerminik tamákunínga kipine-
-kartutdlûnt pínepai kipinekángitsutdlûnt ilángutdlugit pínepai?
okarpugúme Aaperât ugpernerminik iluarssusekartitaussok. ¹⁰ ka- 4,3.
-norme tauva isivdlugo taima pekartitauva? kipinekaramilûnt ki-
-pinekángíkatdlaramilûnt? kipinekaramé píngílak, kisiáne kipi-
-nekángíkatdlarame. ¹¹ kipinekarnermigdle nalunaerkutkartitaouvok 1 Mór. 17,11.
ugpernakutigerkuvdlugo iluarnermut ugpernermit píssumut, ugper-
-nermit kipinekángíkatdlarame píssaminit; atâtagerkuvdlugo ta-
-manut kipinekángisitdlutik ugpernunut, táukútaok iluarssusekar-
-titaorkuvdlugit; ¹² atâtagerkuvdlugulo kipinekartunut, mássa ki-
-pinekáinartunut píngílak, kisiáne atâtavta Aaperâp ugperssusia 1 Mór. 22,17.
kipinekángíkatdlarame píssâ tumisiordlugo sakissunut. ¹³ mássa
inatsisitigut Aaperât únersorfiginekángílak kinguailûnt, silarssuak
kingornússarisagamiuk, kisiáne iluarnícut ugpernermit píssúcut.
¹⁴ mássa inatsisekartut kingornússissugssaugpata ugpernek píúngit- Gal. 3,18.
-sûsavok, únersútdlo atorungnaersitáusavok. ¹⁵ inatsisit níngangner-
-mik nautitsissarmata, inatsisekángitsumile sanerkússagssakángílak.
¹⁶ tamána pivdlugo ugpernermit pivok, sáimáunermit písimarkuv-
-dlugo, únersútdlo aulajaerkuvdlugo kinguâgssat tamaisa pivdlugit, Gal. 3,9.
inatsisekartut pīnarnagit, Aaperâut ugperssusekartitátaok pivdlugit;

- 1 Mór. 17,⁴t. táuname tamavta atátagárput ¹⁷(sórdlo agdlagsimassoꝝ: inuiakati-
-gígisorpagssuarnut atátagitípvakit,) ugperfigissáta Gútip sáne,
táussuma tokussut ūmartípai, pekángitsutdlo taissarpai pekaler-
-sitdlugit. ¹⁸ivnale neriûtigssakarnane neriugdľlune ugperpox,
1 Mór. 15,⁶. inuiakati-gígisorpagssuit atátagísangmáne, sórdlo okauserissak itok:
1 Mór. 17,⁶. taimáisáput kinguágssatit. ¹⁹ugperssutsimigutdlo sángítđlinane ti-
-mine tokulersok erkarsautigíngilá, ukiut untritigđlit tikileraluara-
-migit; Sárkavdlo timáta ilua tokulersok erkarsautigíngilá, ²⁰Gú-
-tivdlo únersútá kularnartíngilá ugpíngínermik, kisiáne ugperner-
-migut píssagtípox, Gútilo nálanguartípa; ²¹nakímatigíngitđluinar-
Juán. 9,²⁴. -pálo táussuma únersúne námagsisínaugá. ²²tamáname pivđlugo
1 Mór. 15,⁶. iluarssusekartitaavok. ²³táunáinardle pivđlugo agdlagsimángilak
taima pekartitaungmat, ²⁴kisiáne uvagútaox pivđluta, taima pe-
-kartitáusagavta nálakavta Jfsusip tokussunit makititsissánut ug-
Is. 53,¹². -peruvta; ²⁵táuna túniússauvok pinerđlungnivut pivđlugit, makiti-
-tauvordlo iluarnigssarput pivđlugo.

kapitalit 5.

ugperníkut iluartútitauussut Gúte erkigsivekatigigát Gútimilo nálanguarsinigssak neriu-
-gissartik náđđliungnartutdlo agđlát usorssitsautigalugit, Kristusíkut sáimáunartitaule-
-ramik; sórdlo Aatamíkut ajorte silarssuarmut tikiútok tokússutauvđlune, taimátaox
Kristusíkut iluarnigssak inússut inungnut píssok.

- Evf. 2,¹⁸. ¹tauva ugperníkut iluartútitaugavta Gúte erkigsivekatigárput
Evf. 3,¹². nálakavtigut Jfsuse-Kristusíkut; ²táunalo ugperníkut ornigúsi-
-nāngútigárput sáimáunermut matumúnga átavigissavtínut, usor-
-ssitsárpugutdlo Gútime nálanguarsinigssak neriugigavtigo. ³ta-
-mánáináungitsordle, náđđliungnartutdlo agđlát usorssitsautigávut,
Ják. 1,⁸. ilisimagavta náđđliugdľlune nikatđlujuitsúngornartartox, ⁴nikatđlu-
-juitđlunilo ilikardluarnartartox, ilikarsimavđlunilo neriugtúngor-
-nartartox, ⁵neriugdľlunilo pakatsinásángitsoꝝ; mássa Gútip asang-
-nigssusia ūmativtínut kuissauvok anerníkut ivđlernartúkut uvav-
-tínut túniússaussúkut. ⁶sulime sángítstítđluta nagđliuvfigsságut
Kristusip iluaitut tokússutigai. ⁷mássale iluartox tokússutigi-
-savđlugo píumassokásángerkoꝝkaox; angajorkautsersox tokússuti-
-gísavđlugo sapísersokásagaluarnerpox. ⁸Gútivđle asangnigssutse
uvavtínut nalunarungnaersípá, Kristusip tokússutigingmatigut sule
ajortuliartitđluta. ⁹angnerussumik tauva mána auagut iluartúti-

-taugavta táussumûna ánáunekásaugut níngangnermit. ¹⁰ mássa kíngarssuissútitdluta Gútimut sáimáunartitaugavta ernerata to-
-kuagut, angnerungártumik tauva sáimáunartitauvdluta ánáuneká-
-saugut táussuma inûneragut. ¹¹ tamánáinaungitsordle, Gútilo ag-
-dlát usorssitsautigârput nálagkavtigut Jísuse-Kristusíkut, táussumûna mána sáimáunartitauleravta.

¹² taimáitumik sôrdlo inúkut atausiussúkut ajorte silarssuarmut ^{1 Kor. 15, 21 t.}
tikiútok, ajortícutdlo toko [tikiútok], taimalo tokup inuit tamaisa
kerdlertorútdlune tikíkai, tamarmik ajortuliarmata, ¹³ (mássa inat-
-sisekángikatdlartitdlugo ajorte silarssuarmfgínaraluarpok, inatsi- ^{4, 15.}
-sekángikángatdle ajorte pigiténekaráingilak. ¹⁴ kisiáne toko ná-
-lagauvok Aatamimit Môrsase tikitdlugo ajortuliartunut Aatamip
uniorkutitsinerata ássinganik píngitsunut agdlát; táunale piunâr-
-tugssamut migssingiutauvok. ¹⁵ kisiáne pinerdlungnek tuníssutdlo
sáimáunek ássigíngikaluarput. mássa atautsip pinerdlungneranit ^{1 Kor. 15, 46.}
amerdlasút tokungmata, angnerussumik tauva Gútip sáimáunera
tuníssutálo amerdlasûnut píngârpok inûp atautsip Jísusip Kristu-
-sip sáimáuneragut. ¹⁶ áma ajortuliartúkut atausiussúkut pissok
ássigíngilâ tuníssutip. mássa erkartússut [pinerdlungnermit] a-
-tautsimit [pisitsivok] pitdlagagssautitaunermut, tuníssutdle sái-
-máunek pinerdlungnerpagssuarnit [pisitsivok] iluarnermut. ¹⁷ má-
-ssa atautsip pinerdlungnera pivdlugo toko nálagaulermat táussumûna
atausiussúkut, angnerussumik tauva sáimáunermik tuní-
-ssúmigdlo iluartússúmik tuninexangártut inûvdlutik nálagáusáput
atausiussúkut Jísuse-Kristusíkut.) ¹⁸ tássa sôrdlo atautsip piner- ^{1 Kor. 15, 22.}
-dlungneranit pitdlagagssautitaunigssak inungnut tamanuť [pissok],
taimátaok atautsip iluarneranit iluarnigssak inússut inungnut ta-
-manut [pivok]. ¹⁹ sôrdlume inûp atautsip nálangíneragut amer-
-dlasút ajortilíngortut, taimátaok atautsip nálangneragut amerdla-
-sút iluartúngúsáput. ²⁰ inatsisitdle ilaliúput pinerdlungnek ma- ^{Gal. 3, 19.}
-lungnangâlerkuvdlugo. súkutdle ajorte malungnangâlerángat sái-
-máunek píngârnerungâleraraok; ²¹ tássa sôrdlo ajorte toxúkut ná-
-lagaussok, taimátaok sáimáunek iluarníkut nálagáusassok inû-
-nermut nâgssáungitsumut [píssutigerkuvdlugo] Jísuse-Kristusi-
-kut nálagkavtigut.

kapitalit 6.

sáimáunekardlutik kuisimassut sakiuásassut nutámik inûlersitdlutik ajortimut kivfaujungnaerdlutik; Gûtímutdlo kivfarítisassut ivdlernarsiartordlutik, ajortip toko akiliu-tigingmago, Gûtívdle tuússutá sáimáunek tássaungmat inûnek nágssáungitsok Kristuse-Jísusime.

- ¹ kanorme tauva okásaungut? ajortuliartuásanerpugut sáimáunek malungnangâlerkuvdlugo? ² ajornakaok. uvagut ajortimut tokussugut kanok ilivdluta sule inûserísagigput? ³ naluvísilûnft ta-
- Gal. 3,27. -mavta Kristuse-Jísusimut ilángutitdluta kuisimassugut táussuma tokuanut ilángutitdluta kuisimassugut? ⁴ tauva kuisimagavta to-
- Kul. 2,12. -kumut ilissaokatigârput; tássa sórdlo Kristuse makítitaussok atâ-tap nâlangnarssusiagut, taimátaok uvagut sakiuarkuvdluta nutâ-
- Fil. 3,10. -mik inûlersitdluta. ⁵ mássa ilángutitdluta ikússugauguvta tokuagut ássigalugo, tauva taimáisaugútaok makíssusiagut ássigalugo; ⁶ inûsisokarput ilisimagavtigo ilagalugo sáningassulingmut kikiagtu-gaussok time ajortip pia soraerkuvdlugo, ajortimut kivfaujungnaerkuvdluta. ⁷ mássa tokussok ajortip sugiungnaerpâ. ⁸ Kristusile tokokatigiguvtigo âmátaok inókatigiumârigput ugperpugut; ⁹ Kristuse tokussunit makítitaussok ilisimagavtigo kingorna tokunavêrsok; toko táussumúnga nâlagaujungaerpok. ¹⁰ mássa tokugame ajortimut tokuvok atausiárdlune, inûgamile Gûtímut inûvok. ¹¹ taimátaok ilivse ingmivsinik isumakartíniaritse: ajortimut tokussuse, Gûtímutdle inûssuse Kristuse-Jísusime nâlagkavtine. ¹² tauva ajorte nâlagautinavêrsiuk timivsíne tokujassune pilerisârnerisigut
- 6,19. nâlarkunago. ¹³ âma avatise ajortimut perkunavêrsigik iluáinermut sâkugititdlugit, kisiáne Gûtímut perkugitse tokussunit ûmartutut, avatisilo Gûtímut [perkúsigik] iluarnermut sâkugititdlugit. ¹⁴ má-
- Gal. 5,18. -ssa ajorte ilivsinut nâlagáusángilax, inatsisit pinatik sáimáunerup kulangermase.
- ¹⁵ kanorme tauva? ajortuliúsanerpugut inatsisit pinatik sáimáunerup kulangermatigut? ajornakaok. ¹⁶ naluvise, kimut kivfarítitarângavse nâlagkumavdlugo, táussuma nâlagkavse tauva kivfarigâse, ajortivdlûnft kivfarigâse tokumut pisitdluse, nâlangneruvdlûnft kivfarigâse iluarnermut pisitdluse? ¹⁷ Gûtíle kujanarsile, ajortimut kivfaugaluartuse ûmativsigut nâlagtúngoravse ajokersûmut ilivsinut maligagssarititaussumut. ¹⁸ ajortimutdle kivfaujungnaersitaugavse iluarnermut kivfángorpuse. ¹⁹ inûp ilerkuva atordlugo okalugpunga uvinivse sângíssusia pivdlugo. sórdlume
- 6,13. avatise mingungnartumut iluáinermutdlo kivfartortikaluarise iluait-

-dliartordluse, taimátaok mǎna avatise iluarnermut kivfartortísigik ivdlernarsiertordluse. ²⁰ mássa ajortip kivfarigatdlarmase iluarnermut kivfáungilase. ²¹ sumingme tauva taimane inerititakauti-gaisigik tamáko mǎna kángusùtigissase? toko tamákua naggati-gingmássuk. ²² mǎnale ajortimut kivfaujungnaersitauvdluse Gûtimut kivfángoravse, inerititakarpuse ivdlernarsiertordluse, inûnerdlo nágssáungitsok naggatauvok. ²³ mássa ajortip akiliutá tássa toko, Gûtivdle tuníssutá sáimáunek tássa inûnek nágssáungitsok Kristuse-Jísusime nálágkavtíne.

8,6.
Fil. 3,19.

1 Pít. 1,9.

kapitalit 7.

ugpertut Kristusip tokuagut inatsisinut tokussúngortut kivfaulerkuvdlutik nutámik anernerup pianik ilerkokardlutik; inatsisit ivdlernardlutigdlo ajúngitáússut, ajortivdle ajungársutsimigut eríssisavdlune táukunatigut tokússutigassiorátigut; uvinik ajúngitso-karnane anernermut akerartormat, inukulússup erkarsautimigut Gûtip inatsisai kiv-fartúkaluardlugit uvinigmigut ajortip inatsisai kivfartútarai.

¹ naluvísilûnit, katángutíka, — mássa inatsisinik ilisimassut o-kalugfigáka, — ilisimángilase inatsisit inungmut nálagaussut inûtitdlugo? ² mássa arnak uvilik inatsisitigut uviminut katitauvok inûtitdlugo, uviale tokugpat uvimik inatsisaussut táussumúnga a-torungnaerput. ³ taimaingmat uvía inûtitdlugo angutip avdlap pigilerpago angúnunekartumik taissariakarpok; uviale tokugpat inatsisinut [ivkunúnga] kivfaujungnaerpok, angúnunekartûnanilo angutip avdlap pigilerpane. ⁴ taimátaok ilivse, katángutíka, inatsisinut tokussúngorpuse Kristusip timágut avdlamut pigilerkuvdluse tokussunit makísimassumut, Gûtimut inerititakarkuvdluta. ⁵ mássa uvinícut pissaratdlaravta, igdligungnerit ajortuliûtít inatsisitigut [pilerilersartut] avativtíne súníput tokumut ineritakartitdluta. ⁶ mǎnale inatsisit uvavtínut atorungnaerput, tokussúgavta táukunúnga pitsailissisivtínut, kivfaulerkuvdluta nutámik anernerup pianik ilerkokardluta, pisorkamik agdlangnerit pianik iler-kokarnata.

1 Kor. 7,39.

2 Kor. 3,6.

⁷ kanorme tauva okásaugut? inatsisit ajortimik ilakarpát? ajornakaok. kisiáne ajorte ilisaríngerkajariga inatsisitigut píngí-kuma. pileritsangneritdlûnt nalorkajaríka, inatsisit okángigpata: ² Môr. 20,17. pileritsásángilatit. ⁸ ajortivdle inássut autdlarniutigalugo iluvkut nalingínarnik pileritsagtítarpánga. mássa inatsisexángisitdlugo a-jorte tokungavok. ⁹ uvangale inatsisexángisitdlugo inûgaluarama, inássutip tauva patdlingmanga ajorte ûmarpok; ¹⁰ uvangale toku-

4,15.

Juán. 15,22.

-vunga, inássutdlo inüssutigssaugaluax sunauvfa tokússutigilerpara. ¹¹ mássa ajortip inássut autdlarniutigalugo sagdlokítarpánga tokut-dlungalo táussumûna. ¹² tássa inatsisit ivdlernarput, inássutdlo ivdlernardlunilo iluardlunilo ajúngitsúvok. ¹³ ajúngitsok tauva u-vavnut tokússutauva? ajornakaok; kisiáne ajorte ajortisut erssí-sagame ajúngitsok atordlugo tokússutigssiorpánga ajorte sua-lugtunik ajortigerkuvdlugo inássutíkut.

¹⁴ ilisimavugúme inatsisit anernerup pigigai; uvangale uving-nup pigánga, ajortip kivfarsiaránga. ¹⁵ mássa kanok - iliorníka ^{7,19.} ilisaríngiláka, piunmassara suliarissaríngínavko, kisiáne úmigissara suliarissarpara. ¹⁶ piunángisarale suliarissaravko, inatsisit tauva ^{7,20.} akueráka ajúngínerardlugit. ¹⁷ mánale uvangaujungaersok taimai-lioraraok, ajortile iluvnítok [pissaraok]. ¹⁸ iluga, tássa uviniga, ajúngitsokángitsok ilisimagavko. piumanigssak kanigigaluarpara, ^{7,15.} kisiáne ajúngitsok suliarisavdlugo sapersarpunga. ¹⁹ mássa piunmassara ajúngitsok suliarissaríngilára, kisiáne piunángisara ajortok suliarissarpara. ^{7,17.} ²⁰ piunángisarale suliarissaravko, tauva uvangaujungaersok taimailioraraok, ajortile iluvnítok pissaraok. ²¹ tauva uvavnut ajúngitsuliorumassumut inatsisaisok malugára ajortok kanigigavko. ²² mássa Gútip inatsisai nuánarigaluarpáka inútsivkut ilordlíkut; ²³ kisiáne inatsisit avdlat avativníkut misigí-ssaráka erkarsautima inatsisainut akerartortut, táukua tigussatut kivfartortípánga ajortip inatsisainut avativníkunut. ²⁴ inukulússunga uvanga kia ánausavánga timimit matumánga tokup ^{1 Kor. 15,57.} pianit? ²⁵ Gúte kutsavigára Jísuse Kristuse nálagarput tunáralugo. tauva mána uvanga táunarpiassunga erkarsautivkut kivfartúpáka Gútip inatsisai, uvinivkudle ajortip inatsisai.

kapitalit 8.

Jísuse-Kristusimitut uvinik malingnago anernex maligdlugo sakissut pitdlagagssautitagssaujungaerdlutigdlo kivfaujungaersitaussut ajortip tokuvdlo inatsisainut; Gútip anerneranut tasiortítut Gútip kitornarigai; píngortitat tamarmik anersámekatigígdlutik erdlokatigígsut; sút tamarmik iluakutaussut Gútimik asangnigtunut; Gútimik ilagingnigtut nágdliungnartut kanok-ítutdlúnit atortaraluardlugit ajugauvdluakissut Kristusíkut asassimíkut.

¹ tauva mána pitdlagagssautitagssaujungaerput Kristuse-Jísusimítut uvinik malingnago anernex maligdlugo sakissut. ² mássa anernerup Kristuse-Jísusíkut úmartitsissup inatsisaisa kivfaujungaersípánga ajortip tokuvdlo inatsisainut. ³ mássa inatsisit

uvingmit ajulersut ajugât Gûtíp [nâmagsivâ], erne autdłartíka-
 -miuk uvingmut ajortilingmut ássigítitdlugo tuníssutautitdlugulo **Fil. 2,7.**
 ajortaeruterkússut ajorte pitdłardlugo uvingme, ⁴inatsisitigut
 perkussaussox iluartox nâmagtínekarkuvdlugo uvavtíne uvinik ma-
 -lingnago anernex maligdlugo saxissune. ⁵mássa uvingmik
 malingnigtut uvingnup pé isumaliûtigissarait, anernermigdle ma-
 -lingnigtut anernerup pé isumaliûtigissarait. ⁶uvingnuvdlo isu-
 -maliornera tokússutauvok, anerneruvdle isumaliornera inüssu-
 -tauvdlune erkigsíssutauvok. ⁷tássa uvingnup isumaliornera Gû-
 -timut akerartútaungmat, Gûtíp inatsisainut nálagtúngingmat, má-
 -ssalo saperdlune. ⁸uviníktule pissartut Gútimut iluaritísínáu-
 -ngitdlat. ⁹ilivsile uviníktut pissaringilase, kisiáne anerníktut, **1 Kor. 3,16.**
 mássame Gûtíp anernerata inigigpase. Kristusivdle anerneranik
 pekángitsox táussuma pigíngilá. ¹⁰Kristusile iluvsínigpat time
 tokungagaluarpok ajorte píssutigalugo, anernerdle inüssutauvok
 iluarnek píssutigalugo. ¹¹Jísusimigdle tokussunit makititsissup
 anernerata inigigpase, tauva Kristusip tokussunit makititsissáta
 ilivsísaok timise tokujassut ũmartíkumârpai, anernerata inigingmase. **1 Kor. 6,14.**
¹²taimáitumik, katángutíka, uvingnup pissagssakarfigíngingma-
 -tigut, uvinik maligdlugo inúsángilagut. ¹³mássa uvinik malig-
 -dlugo inûguvse tokujumârpuse, anerníktule timip piliai tokúnia-
 -ruvsigik inûjumârpuse; ¹⁴Gûtíp anerneranut tasiortítut nungut- **Gal. 5,19.**
 -dlugit Gûtíp kitornaringmagit. ¹⁵ilivsime kivfaussutut anerne- **2 Tim. 1,7.**
 -kartitáungilase kingumut sujôralerkuvdluse; kisiáne kitornaussu- **Gal. 4,6.**
 -tut anernekartitauvuse, táuna pigalugo tordlulavugut: atâtak, atâ-
 -tak-â. ¹⁶anernerup táussuma anernerput nalunaiavfigâ Gûtíp
 kitornaringmatigut. ¹⁷kitornaugvtalet kingornússissugssauvugú- **Gal. 4,7.**
 -taox Gútimit kingornússísavdluta Kristusilo kingornússekati-
 -savdlugo; mássame nâgdliokatigiguvtigo, tauvalo nâlangnarseka-
 -tigísavdlugo.
¹⁸isumakarpungame nâgdliungnartut matumane atortagkavut
 mikivatdlâkissut nâlangnarsinigssamut uvavtíne sarkúmersitagssa-
 -mut naligitísavdlugit. ¹⁹mássa píngortitat kípísavdlutik neriugtut
 Gûtíp kitornaísa sarkúmersitaunigssát utarkivát. ²⁰píngortitat ná-
 -lagtigítitaugamik piúngitsumut, mássale piárinatik, nâlagtigítitsi-
 -ssordle píssutigalugo, neriugissakartitdlugit: ²¹píngortitátaox ase-
 -rujassumut kivfaussut kivfaujungnaersínexarumârmata Gûtíp kí-
 -tornaísa kivfáungíssusiánut nâlangnautánut [ilángutitauvdlutik].
²²ilisimavugúme píngortitat tamarmik anersámekati-
 -gdlutik erdlo-

-kekatiġġsut sule tamássa. ²³táukuináungitdlatdle, uvagútaox
 2 Kor. 5,². nangminex anernerup naorkautainik pekartugut ingmivtíne anersá-
 -mivugut kitornáussusigssak utarkivdlugo timivta utertínekarnig-
 -ssát. ²⁴ánagtitaugavta neriugdluta. neriugissardle issigalugo
 neriugissariakángilak; issigissak kanok isivdlugo neriugissáusang-
 -mat? ²⁵issigíngisarpudtle neriugiguvtigo nikatdljuerdluta utar-
 -kísavarput.

²⁶taimátaox áma anernerup sángíssutsivtigut ikiorarátigut.
 tugsitigissagssavtínik iluásassunik nalugavta, kisiáne anernerup
 8,³⁴. nangminex sivnerdluta igdlersorarátigut anersámisarnernik taig-
 -ssáungitsunik. ²⁷úmatinigdle kigdliuissup ilisimavá anernerup
 isumaliornera, iluartut sivnerdlugit igdlersortarmagit Gútip iluari-
 -ssánik. ²⁸ilisimavugudtle, sût tamarmik iluakutaussut Gútimik
 asangnigtunut sujúnersût migssiliordlugo kaerkusimassunut. ²⁹má-
 -ssa sujornagut ilisarissane ámátaox sujornagut perkuvai ernerme
 ássinga ássigísagát táuna katángutigġsorpagssuarnut angajugdler-
 -sarerkuvdlugo. ³⁰sujornagudtle perkussane ámátaox kaerku-
 -vai, kaerkussanilo ámátaox iluartútípai, iluartútitanile ámátaox
 nâlangnarsisípai. ³¹tamána pivdlugo kanorme tauva okásaugut?
 Gúte iligiguvtigo kia agssortúsavátigut? ³²táussuma erne agdlát
 erdligíngiká, túniúpále tamavta pivdluta; suvdlune tauva tama-
 -nik tunísángínerátigut táussumúnga ilángutdlugit? ³³Gútip ki-
 -nigai kia pasigdlísavai? Gúte tássauvok iluartútitsissok. ³⁴kina
 pitdlagagssautitsísava? Kristuse tássauvok tokussok, angneru-
 -ngártumigdlo tássauvok makititaussok Gútivdlo talerpiata tu-
 8,²⁶. ²⁹.
 1 Pít. 3,²².
 tugs. 44,²³.
 2 Kor. 4,¹¹.
 •
 -ngánitox igdlersordlutalo sivnerdluta. ³⁵kia avigsártísavátigut
 Kristusip asangnigssusianit? nágdliungnartutdlúnft angnikitdlior-
 -nartutdlúnft kinugissauneruvdlúnft kângneruvdlúnft tamakángíne-
 -ruvdlúnft navianartutdlúnft panavdlúnft? ³⁶(sórdlo agdlagsima-
 -ssok: ivdlit pivdlutit tokúniararátigut uvdlok nâvdlugo; sava-
 -tut tokutagssatut itípátigut.) ³⁷tamákuile tamaisa atortara-
 -luardlugit ajugauvdluakaugut asassivtigut. ³⁸nakimanavêrpunga-
 -me, tokuvdlúnft inûneruvdlúnft, íngilitdlúnft nâlagauneritdlúnft
 píssauneritdlúnft, mánácut ítutdlúnft píumártugssatdlúnft, ³⁹kut-
 -sigsutdlúnft atsigsutdlúnft, sâvdlúnft avdlap píngortitap avigsâr-
 8,³⁶.
 -tínavêrátigut Gútip asangnigssusianit Kristuse-Jísusime nâlag-
 -kavtine ítumit.

kapitalit 9.

Israílíikut Paulusip aliasútingárai; Aaperáp kinguai uvininákut kitornaussut pinagit únersútikutdle kitornaussut Gútip kitornarigai; Jútinit pinarnane akimángitsunítaok Gúte sáimáussivdlune kinersissok áragtugssanik; Israílíikut iluarnek piniaraluardlugo inortorát, nágkiúkamik ujarkamut nágkiuvfngmut.

¹ ilumórdlunga okarpunga Kristusime sagdlunangalo, tarni- 1 Tim. 2,7.
-ma nalúngissusiata nalunaiavfigingmanga anerníikut ivdlernar-
-túkut: ² aliasugssusera angekaok, ūmatimalo erdlókíssusia ki-
-piuípok. ³ kigsaraluarama nangminek perdlorkussagssaujumarka-
-jardlunga Kristusimit pèrsitagssak katángutíka uviníikut naggi-
-vekatigissáka sivnerdlugit, ⁴ tássa Israílíikut; táukua pigát kitor-
-náussusigssak nálangnarsinigssardlo angerutsitdlo inatsisitdlo ag-
-dlagsimassut Gútimutdlo kivfartútit únersútítldo; ⁵ táukua pigait
sujuaissat, táukulo Kristusip uviníikut nagguvigai, táuna tamanut 1,25.
Gútiuvok únersiutigissagssak nágssáungitsumik. āman.

⁶ kisiánile Gútip okausia uniorsimásángilak. mássa Israílíimit
pissut tamákernatik Israílíikūput; ⁷ āma Aaperáp kinguárigaluar-
-matik tamákernatik kitornáuput; imáipordle: lisáikut taisivfigine- 1 Mór. 21,12.
-kásautit kinguágssarnik. ⁸ imáipok: uviníikut kitornaussut Gú- Epr. 11,18.
-tivdlo kitornai táukókatigíngitdlat, kisiáne únersútíikut kitornau-
-ssut kinguágssautitáuput. ⁹ únersútaungmat okausek mána: ta- 1 Mór. 18,
-mána nagdlerkigpago tikiúkumárpunga, tauva Sârak ernekásavok. 10. 14.
¹⁰ tamánáináungilardle, kisiáne āma Ripíka nártulermat atautsimit, Gal. 4,28.
1 Mór. 25,21.
Ísámit atátavtínit, ¹¹ mássa [ilumiue] erniusimángíkatdlarmata
sulilo ajúngitsulioratigdlūnft ajortulioratigdlūnft, (Gútip sujúnersútá
kinersissutá aulajaerkuvdlugo, suliat píssutigínagit kaerkussissor-
-dle píssutigalugo,) ¹² okarfiginekarpok: angnerup mingnek kivfar- 1 Mór. 25,23.
-torfigiumárpá. ¹³ sôrdlo agdlagsimassok: Jáko asagiga, Eisauile Mal. 1,2 t.
úmigigiga.

¹⁴ kanorme tauva okásaugut? Gúte iluángitsumik iliortarpa?
ajornakaok. ¹⁵ mássa Mòrsasimut okarpok: sáimáukumassara sái- 2 Mór. 33,19.
-máusavara, nagdligtorumassaralo nagdligtúsavara. ¹⁶ taimáitumik
inûp piúmássusialūnft arpangneralūnft píssutiginekángilak, kisiáne
Gútip sáimáunera. ¹⁷ mássa Fáraô pivdlugo agdlagkat imáiput: 2 Mór. 9,16.
tamánarpiak pivdlugo atatipavkit píssaunera ilingne takutikumav-
-dlugo ateralo okautiginekarpuvdlugo nuname tamarssuarne.
¹⁸ tauva piumassane nagdligtorarai, piumassanilo mángertitarai. 2 Mór. 7,3.

¹⁹ imale okarfigísanerparma: suvdlune tauva agssuardlerpa?

- piumassá kia agssortorsínauvá? ²⁰úmák inúnguak, kinaugavit Gúte sakitsáusaviuk? sanák sanassiminut okásava: sók taimai-
- Is. 45,9. -liorpinga? ²¹marriortuvdlūnt marrak isumaminik sanasínáungi-
-nerpá marriugkap atautsip ilá púgutángordlugo erdligissagssak
āma ilá púgutángordlugo erdligissagssáungitsox? ²²ímakale Gútip
níngangnek takutíkumagamiuk, píssáussutsilo nalunaerumagamiuk,
[ímaka] púgútat níngangnerup pé aserornermut nāmalerualartut ka-
-majuingårdlune kamagisimagaluarnerai? ²³ímakalo nálángnangár-
-ssutse nalunaerumagaluarnerá púgútane nagdligtúinerup píne ná-
-langnarnermut sujornagut piarérsagkamine? ²⁴taimáitugssaorkuv-
-dluta uvagútaok kaerkuvátigut Jútinit pínarnane akimángitsuní-
Hús. 2,25. -taok. ²⁵sôrdlume Húsiákut okartok: ínugtaringisáka taiumárpáka
ínugtavník, asassaríngisákalo asassavník. ²⁶piumárpordlo sume
Hús. 1,10. okarfigínekarmata: ínugtaringilavse, tássane Gútip úmassup kitornai-
Is. 10,22 t. -ník tainekásáput. ²⁷Isaialo tordlulavox Israfile pivdlugo: Israflíp
kinguai ímap sioraisut amerdlatigigaluarpata amiákússut ámagku-
-márpút. ²⁸okausek námagsínekásangmat pílerútíginekardlunilo
iluarnícut; mássa okausek pílerútígíssak Nálagkap píliariumárpá
Is. 1,9. nuname. ²⁹sôrdlulo Isaia sujornagut okartok: Nálagkap kater-
-ssárssuit Gútiata kinguágssaník amiákokartíngígpátigut, tauva Sú-
-tumatut ilerkajakagut Gumôramutdlo ássígítitauvdluta.
³⁰kanorme tauva okásaugut? akimángitsut iluarnermik pí-
-níángitsut iluarnek píssarát, mássale iluarnek ugpernermit píssok;
³¹Israflivdle inatsísit iluártúngornartut píniaraluaramígít inatsísit
iluártúngornartut inortorpai. ³²sók? ugpernermit pínatík inatsi-
-sít suliarerkussainitdlusók píniaramíkík. nágkiúkamik ujarkamut
Is. 8,14.
- 28,16.
10,11. nágkiuvfíngmut, ³³sôrdlo agdlagsímassok: takuvat Stunimftípara
1 Pt. 2,8. ujarak nágkiuvfígíssak kaersok mamiatsautígíssak; táussumúngalo
ugpertok pakatsísarnekasángílak.

kapitalit 10.

Israflícut iluarnek Gútime atortok ugpernermit píssok ílisaríngínamíko, iluarnek
inatsísínit píssok píniálugsínarát; tusardlernek araluardlutík Gútip okausíagut ílalsa
ívangkíllio nálángíkáat.

- ¹katángutíka, ūmáma kigsautígíssá tugsíutígalo Gútimut Is-
-raflícut pívdlugít tássa ánaorkuvdlugít. ²mássa nalunaiáíssuti-
-gāka Gúte ílungersútígígát, sujunekardluaratígídle. ³íluarnek Gú-
-time atortok ílisaríngínamíko, iluarnerdle nangmínek pígíssartík
Fil. 3,9. atortíníaramíko iluarnek Gútime atortok nálángísínarpát. ⁴Kri-

-stuse tássaungmat inatsisit naggatigissât ugpertut tamarmik iluarssusekarfigissât. ⁵Môrsasip agdlautigigaluarpâ iluarnek inat- 3 Mór. 18,5.
 -sisinit pissok: inûp tamáko nāmagsigunigit inūssutigísagai. ⁶iluar-
 -nerdle ugpernermit pissok ima pissaraok: ūmatigkut ima oka- 5 Mór. 30,
 -kinak: kinatok kilaliardle; tássa Kristuse arkartiniardlugulusôk. 12-14.
⁷imalûnt: kinatok itinerssualiardle; tássa Kristuse tokussunit
 kakitiniardlugulusôk. ⁸kanordle piva? okausek ilingnut kanigtú-
 -ngúvok, kanerne ūmatingnilo ípok. tássa okausek ugpernermik,
 okalūssissutigissarput. ⁹mássa kanernik Jísuse ángfautigigugko
 nálagaussok, ūmatigkudlo ugperuvit Gûtip tokussunit makitíkâ,
 tauva ánagkumârputit. ¹⁰ūmámigut ugperdlune iluartûtitaumâr-
 -narmat, kanerminigdlo ángfaihdlune ánagkumârnarmat. ¹¹agdlag-
 -kat imaingmata: táussumúnga ugpertok pakatsisarnekásángilak. 9,38.
¹²naligtgpúme Jûttdlo Gríkeritdlo, atausek tamarmik nálagaring- Is. 28,16.
 -mássuk tordlorfigissiminik tamanik ajūssísángitsok. ¹³mássa 3,22.
 Nálagkap arkanik tordlorfigingnigtok ánagkumârpok. ¹⁴kanordle ap. sul. 2,21.
 ilivdlutik tordlorfigisavât ugperfigingisartik? kanordlo ilivdlutik
 ugperfigisavât tusámángisartik? kanordlo ilivdlutik tusásápat o-
 -kalūssissokángipat? ¹⁵kanordlo ilivdlutik okalūssísápat autdlar-
 -tínekángikunik? sórdlo agdlagsimassok: ila sakíminaxissut erkig- Is. 52,7.
 -sinermik okalûtigingnigtut isigait, ajúngitsunik okalûtigingnigtut.
¹⁶ilaisale ívangkílo nálángilât. mássa Isaia okarpok: Nála- Is. 53,1.
 -gak, tusardliússarput kia ugperísavâ? ¹⁷tauva ugpertúngortarput Juán. 12,38.
 tusagkamingnit tusardlernekardlutigdlo Gûtip okausiagut. ¹⁸okar-
 -pungale: tusángínerpat? nággale, nipât nunarssuarmut tamarmut tugs. 19,5.
 tutsiúpok, okausílo inuit najugâta isuinut. ¹⁹okarpungale: Israílikut
 arajutsípat? sujugdliuhdlune Môrsase okarpok: ilungersortíkumâr- 5 Mór. 32,21.
 -pavse ínugtáungitsut pivdlugit; inuiait sianíngitsut pivdlugit narrut-
 -sagtíkumârpavse. ²⁰Isaiale sapíserdlune okarpok: uvavnik ujar- Is. 65,1.
 -dlingitsut nanivānga, uvavnigdlo aperkutigingningitsunut ersser-
 -punga. ²¹Israílikutdle pivdlugit okarpok: uvdlok návdlogo ag- Is. 65,2.
 -ssáka isagtípáka inuiangnut nálángitsunut okautserítsunut.

kapitalit 11.

Israflíkut Gutimit ajagtornekarnatik sáimáunermít kinigkanik amiákokartut, sivnerilo mángertitaussut; táukua ordlusimaneránit akimángitsut ánagfigssax pigilerát, nāmau-tigssaitdlo iserêrpata, Israflisaok tamarme ánagkumártok, Gûtip tamaisa nálagseri-nermut mátungmagit tamaisa nagdligtorumavdlugit; ata, ilisimanerata itíssuserssua.

- tugs. 94,14. ¹okarpunga tauva: Gûtip ínugtane ajagtugarinerpai? ajorna-
-kaok. mássa uvangátaok Israflíkut ilagānga, Aaperáp kinguārā-
-nga, Bînjamíkut nagguvekatigānga. ²Gûtip ínugtane ajagtugari-
-ngilai sujornagut ilisarissane. ilisimángilasilúnft Elia pivdlugo
1 kúng. 19, agdlagkat kanok ítut? kanok ilivdlune Gûtimut savssartok Israflí-
10,14. -líkut agssuaralugit [okardlune]: ³Nálagax, pruvftitit tokúpait,
tunissiviutititdlo inguvterpait; uvangalo kisima amiákúvunga, inū-
1 kúng. 19, -ssuseralo kinugát. ⁴kanordle Gûtimít akinekarpa? angutit ar-
18. -finek-mardlungnik túsintigdlit uvavnut amiákútípaka Bálimut sér-
-kumiángitsut. ⁵taimátaok mánácut amiákokarpok sáimáunermít
kinigkat migssiliordlugit. ⁶sáimáunermít dle pigpat suliat píssutigine-
-kángitdlat; taimáingigpat sáimáunek sáimáunerjungnaerkajakaok.
sulianitdle pigpat sáimáunek atúngilax; taimáingigpat suliak suliau-
-jungnaerkajakaok. ⁷kanorme tauva? Israflip piniagke píngilá,
5 Mór. 29,4. kinigkatdle pivát, sivnerilo mángertitáuput; ⁸sórdlo agdlagsima-
Is. 6,10; -ssok: Gûtip tunivai anernermik ilisimajungnaerutigssamik issi-
- 29,10. -nigdlo issigíngitsunik siutinigdlo tusáingitsunik uvdleme uvdlok
tugs. 69,23 t. tikitdlugo. ⁹Dávilo okarpok: nerrivigtik nigártugáussutigilissuk
napitivfigalugulo mamiatsautigalugulo akilernekautigalugulo; ¹⁰issait
tártúngortíkit issigerkunagit, katigaitdlo pekitísimauákit.
¹¹tauva okarpunga: nâgkiúpat ordlorkuvdlugit? ajornakaok.
kisiáne táukua ordlusimaneránit akimángitsut ánagfigssax pigi-
10,19. -lerpát [Jûtit] ilungersortínekarkuvdlugit. ¹²táukuale ordlusimá-
-ssusiat silamiut pisūngûtigigamíko, inortūssusiatdlo akimángit-
-sut pisūngûtigigamíko, ímaka angnerungártumik [pisūngû-
-tigiumárait] nāmagtigpata? ¹³ilivsinúme akimángitsūgaluuartu-
-nut okarpunga: akimángitsunut autdlartitaugama kivfartû-
-tiga angisûtíniarpara ¹⁴erkardlíka ilungersortísasoralugit ánu-
-sasoralugitdlo ilait. ¹⁵mássa táukua asiginagáussusiat silamiut
sáimáunartitáussutigingmássuk, ilagsinexarnerata suna avdla pí-
-ssuserisavá, tokussūgaluit ūmarnigssát ilá? ¹⁶naorkárnerit ivdler-
-narpara timiussagssiátaok taimáisáput; sordlát ivdlernarpat ava-
-lekutáitaok taimáisáput.

¹⁷avalekutitdle ilait navdlorsimagaluarmata, ivdlitdlo ūliaku-

-tilugtutit táukunúnga ikúnekaravit úliakutip sordlânit ivseranit-
-dlo pigssarsiokatigilerdlugit, ¹⁸tauva usorssitsâkinak avalekutinut.
usorssitsâraluaruvitdle, ilisimásautit sordlâta túngavigíngikâtit, iv-
-dlitdle sordlâ túngavigigit. ¹⁹tauva okarumanerputit: avalekutit
navdlugáuput uvanga ikúnekaruvdlunga. ²⁰mássame, navdlugáuput
ugpíngíssutsimíkut, ivdlitdle atavutit ugperníkut; inornarniakinak,
kisiáne sujôragit. ²¹mássa Gútip píngortitat ilerkuatigut avale-
-kutaussut kajagssúngínamigit ivdlítaok kajagssúngexinavâtit. ²²tai-
-máitumik Gútip avâgingnigssusia ilagínaiússusialo misigíkit: ila-
-gínaiússusia ordlusimassune, avâgingnigssusiale ilingne, mássa-
-me avâgingnigssusia iperángikugko; iperarugko ivdlítaok kipissao-
-kinavutit. ²³ivkuale ugpíngíssusertik iperaruniko ikússornekaru-
-mârput; Gútip kingumut ikússornek sapíngilai. ²⁴ivdlíme úlia- 14,4.
-kutilugtumit píngortitat ilerkuatigut orpilugtumit kipissaugavit
úliakutigsumutdlo ikússauvdlutit píngortitat ilerkuat agssordlugo,
ímaka angnerungártumik uko píngortitat ilerkuatigut avalekutauga-
-luit ikússornekarumârtut úliakúmut nangminek nagguvíngmingnut?

²⁵nalorkúngilavsile, katángutíka, ángigíssamik matumínga (sia-
-nisúsorerkunase): Israllíkut ilait mángertúngorsimáput akimá-
-ngitsut nâmautigssait iserêrserdlugit; ²⁶taimalo Israile tamarme
ánagkumârpok, sórdlo agdlagsimassok: Sfunimit piúmârpok ani-
-guisitsissugssak, táussumalo sorkusâinerit Jákumit sangutísavai;
²⁷tamássalo angerusiga táukunúnga, ajortait pífaruvkit. ²⁸ívang-
-kílio nâpertordlugo kíngarissáuput ilivse pivdluse; kinersinerdle
nâpertordlugo asassáuput sujuaissat pivdlugit; ²⁹tuníssutine sái-
-máunerit kaerkússúnilo Gútip perkigsimíssutigínaviágingmagit.
³⁰sórdlume ilivse ardlágut Gútimut nálagseríkaluartuse, mánale
nagdligtornekalerdluse táukua nálagseríngmata, ³¹taimátaok táuko
mána nálagseríput ilivse nagdligtornekaleravse, táukútaok nagdlig-
-tornekalerkuvdlugit. ³²Gútip tamaisa nálagserínermut mátung-
-magit tamaisa nagdligtorumavdlugit. ³³ata, itissuserssua Gútip
ilisimanerata ilisarssineratalo; erkartússinere kígdligíssaungitsut,
avkutailo sujunersigssaunatik. ³⁴kiame Nálagkap isumâ ilisarâ?
kinalúnft isumaliokatigâ? ³⁵kialúnft sujornagut tunivâ akilerneká-
-savdlune? ³⁶mássa táussumánga táussumúnalo táussumúngalo
sút tamarmik íput. táuna nálangnarsile nágssáungitsumik. áman.

Is. 59,20 t. ;
- 27,9.
Jer. 31,38 t.

Gal. 3,22.

Is. 40,13 t.
1 Kor. 2,16.
Júp. 41,2.
1 Kor. 8,6.
Kul. 1,16.
16,27.

kapitalit 12.

sujunekartutut Gûte kivfartût dlugo piniásassut tunissutit sáimáunerit atordluardlugit, katángutigígsutut asakatigígdlutik ilerkorigsârniardlutigdlo inuit tamarmik tákuáne.

¹ taimáitumik okaorkigsârpavse, katángutíka, Gûtip nâgdlig-tuissusia pivdlugo: timise túniúsigik pigdliutitut úmassutut ivdler-nartutut Gûtip iluarissagssátut, tássáusassok sujunekartutut Gû-timut kivfartûterse. ² silavdlo matuma inue ilerkokatigekinasigik, avdlángoritsile isumavsigut nutângordluse, sianigilerkuvdlu-
 Evf. 5,10, 17. -siuk sunaussox Gûtip perkussâ ajúngitsox iluarissagssak nâmag-dluinartordlo. ³ mássa sáimáunek uvavnut túniússak píssuti-galugo nungutdluse okáupavse: ingmivsínik isumakarkunase isu-magssak kângerdlugo, kisiáne ingmivsínik isumakarkuvdluse ang-
 1 Kor. 7,17. -neruniángitsumik ugpernek Gûtip nalingínarmut avgûtigititâ mig-
 1 Kor. 12,12. -ssiliordlugo. ⁴ sôrdlume timime atautsime kavsínik avatekartu-gut, avatitdle tamarmik atausek suliagssaringkât, ⁵ taimátaox
 2 Kor. 12,27. uvagut kavfussugut Kristusime timiuvugut atausek, nungutdlutale
 Evf. 4,26. avatekatigígdluta. ⁶ tunissutinigdle sáimáunernik ássigíngitsunik
 Evf. 4,11. pigissakaravta sáimáunek uvavtinut túniússak migssiliordlugo: pruvfítisut okalugtup ugpernek nâpertordliuk; ⁷ kivfartûtigssakar-tok kivfartússigile; ajokersuissox ajokersuigile; ⁸ okaorkigsâri-ssok okaorkigsârigile; tunioraissox perkusersuitdlune pigile; i-nungnik misigssuissox piniarkigsârigile; nâkingningnermit tunissi-ssok kajumigdlune pigile.

⁹ asangningnek píssússârnerúngikile. ajortok úmigisiuk, ajú-ngitsox aulajangerfigisiuk. ¹⁰ katángutigígsutut asakatigígitse u-ngagígdlyse. atarkekagígitse ingiakátautdluse. ¹¹ piniarkigsâgag-ssanut ekiasungnavêritse. anerníkut ilungersuagítse. Nâlagak
 14,18, 16,18. kivfartorfigisiuk. ¹² neriugítse tipaitsugdluse; ilalâritse nâgdliug-kângavse; tugsjaritse kasusuitdluse. ¹³ ivdlernartut ajorssautait
 Kul. 4,2. isumagisigik. igdlusisitsissarniaritse. ¹⁴ pivdluarkusigik ilivsínik
 Mat. 5,44. kinugingnigtut; pivdluarkussigitse perdlorkussinasilu. ¹⁵ tipaitsugtut
 1 Kor. 4,12. tipaitsokatigisigik, kiassutdlo kiakatigisigik. ¹⁶ atausiussumik isu-liorfígekatigígitse. inornartut isumaliútigekinasigik, nikanartutdle
 15,5. ilagiumaniarsigik. sianisúsoreskinase. ¹⁷ ajortumik iliortok ajortu-
 2 Kor. 8,21. -mik akilekinasiuk. ilerkorigsârniaritse inuit tamarmik tákuáne.
 úss. 3,4. ¹⁸ ajornángigpat inuit tamaisa erkigsivígekatiginiarsigik sapíngisav-sínik. ¹⁹ nangminek akiniaekinase, asassáka, níngangnerdle av-
 5 Mór. 32,36. -ssaersiuk, agdlagsimangmat: akiniut uvanga pigâra, uvanga aki-
 Epr. 10,80.

-lfumârpunga, okarpok Nâlagax. ²⁰ taimâitumik kíngarssortit kâg- úss. 25,21 t.
-pat nerdleruk, imerusugpatdlo ímíssuk; taimailioruvit aumat iku-
-massut niakuanut katerssorumârpait. ²¹ ajortok ajugautínávêruk
ilingnut, kisiáne ajortumut ajugauniarit ajúngitsok sákugalugo.

kapitalit 13.

nâlagkersuissut nâlagtariakartut Gûtip perkussaringmagit; asangningnek inatsisit
nâmagsíssutigát; nagdliúsímassok sianigalugo sákut kaumassup pé atívdlugit
igpingnángitsumik sakíassut.

¹ inuit tamarmik nâlagtûgilit nâlagkersuissunut akimaner- 1 Pít. 2,13.
-nut. nâlagkersuissokángingmat Gûtimit pítáungitsunik, nâlag-
-kersuissokarângatdle Gûtip perkusímassarpai. ² taimâitumik nâ-
-lagkersuissunut akerartortup Gûtip perkussâ agssortorpâ, ag-
-ssortuissutdle pítdlautigssarsísáput. ³ mássa nuname perkussi-
-ssut ersígissariakángitdlat ajúngitsulíornerit pívdlugit, kisiáne a-
-jortulíornerit pívdlugit. tauva nâlagkersuissut ersígiumángíkugkit
ajúngitsulíorit, tauva táukua nersúsavâtít. ⁴ mássa Gûtip kívfaraí
ílingnut íluaxutígerkuvdlugit. ajortulíoruvítde ersígít, asulínak
panalíssángingmata; kisiáne Gûtip kívfaraí akíníassígílugit ajor-
-tulíortunut níngangnek nâmágserkuvdlugo. ⁵ tamána pívdlugo
nâlagtariakarput, níngangnek kisiat píssutigínago, tarnívdle nalú-
-ngíssusíátaok píssutigílugo. ⁶ tamána pívdlugo āma akilerárutít
túníútarpase, Gûtip kívfartortígíngmagít tamánarpiak ísumagerkuv-
-dlugo. ⁷ taimâitumik tamaisa tunísígík ílívínít píssagssainík:
akilerárutiník píssugssak akilerárutiník, ílángarutiník píssugssak
ílángarutiník, ersínerník píssugssak ersínerník, nâlangnermik pí-
-ssugssak nâlangnermik.

⁸ píssagssakarfigítínávêrítse, asakatígíngnermik kisiáne; áípar- Mat. 22,37 t.
-míník asangnígtup ínatsísít nâmagsíngmagít. ⁹ mákume: arnaune- 2 Mór. 20,
-kásángílatít, ínúsángílatít, tígdlíssángílatít, sagdlussutut nalunaiái- 13 tt.
-sángílatít, pílerítsásángílatít, avdlamígdílúnt ínássutekarpat, okaut- 3 Mór. 19,18.
-síme matumane atautsímíput: tugdlít ílígítut asásavat. ¹⁰ asangníg- Gal. 5,14.
-tup tugdlíne ajortumík píssartaríngílâ. taimaíngmat asangníng- Ják. 2,8.
-nek ínatsísít nâmagsíssutigát. ¹¹ āma: nagdliúsímassok nalú- 1 Kor. 13,4.
-ngínávítigo, síningnermít íterfígíssarput mána nagdliungmat, (tássa 1 Tas. 5,8 tt.
ánagfígíssarput mánákut kaníngnerungmat taimanernít ugplíerkâ-
-ravta; ¹² únuak nálerpok, uvdlordlo kanígdlívox;) taimâitumík
píliat tártup pé íperartígík sákutdlo kaumassup pé atívdlugit. Evf. 5,11. 14.
¹³ ígpingnángitsumík sakísa uvdlúkut píssartutut, neríssorssuí íme-

-rajugtutdlo ilerkokatiginagit, pftáinatalo kángunartulioratalo, sa-
Gal. 3,27. -kitsáunatalo angnerússinatalo; ¹⁴Nálagardle Jísuse Kristuse ati-
-niarsiuk, uvinigdlo akuerinavêrsiuk pileríssusísigit.

kapitalit 14.

ugpermíkut sángítsut ilagsiniardlugit erkartókatigísángítsut nekígssatdlúnft uvdlutdlúnft
pivdlugit, katángutitigdlo mamiasásanagit erkígsinartut piniásagait.

- 15,1. 7. ¹ugpernermigut sángítsox ilagsiniarsiuk erkarsautit misili-
-gariniarnagit. ²ardlát isumassaraok nalingínait nerisínauvdlugit,
sángítsoxdle naussunik nerissarpok. ³nerissup asigínarnavêrdliuk
15,7. neringítsox, neringítsovdlo erkartúnnavêrdliuk nerissox, Gútip ilag-
14,10. -singmago. ⁴kinaugavit avdlap kivfâ erkartúnariupiuk? kekartor-
-dlúnft ordlussordlúnft nálagâta pigâ. kekartuartitaúsinaugaluar-
Jäk. 4,12. -pordle, Gútip kekartuartínek sapíngingmago. ⁵ardlâta uvdlut
11,23. ilait uvdlokatainit angnerutitarpai, áipâtale uvdlut tamaisa tai-
-maekatigígsítarpai. nungutdlutik isumamíkut nakimanavêrilit.
⁶uvdlunik isumaliortok Nálagax pivdlugo taimailiorpok; uvdlung-
-dlo isumaliúngítsox Nálagax pivdlugo taimailiorpok. nerissox
Nálagax pivdlugo taimailiorpok, Gúte kutsavigigamiuk; neringít-
-sordlo Nálagax pivdlugo taimailiorpok, Gútilo kutsavigâ. ⁷mássa
ingminut inússumigdlúnft ingminut tokussumigdlúnft ilaxángilagut.
⁸kisiáne inúgavta Nálagkamut inúvugut, tokuguvtalo Nálagkamut
tokuvugut. taimaingmat inússugutdlúnft tokussugutdlúnft Nálag-
2 Kor. 5,10. -kap pigátigit. ⁹tamáname pivdlugo Kristuse tokuvdlunilo inú-
1 Tas. 4,14. -lerkigpok, tokussunutdlo inússunutdlo nálagáusagame. ¹⁰ivdlitdle
14,4. suvdlutit katángutit erkartúnariupiuk? ivdlitdlúnft suvdlutit katá-
2 Kor. 5,10. -ngutit asigínariupiuk? tamavtame savssartísaugut Kristusip ig-
Is. 45,23 t. -siavfianut erkartússivianut. ¹¹agdlagsimangmat: ilumut úmaga-
Fil. 2,10 t. -ma, okarpok Nálagax: uvavnut sêrkumiásáput sêrkut tamarmik,
orkatdlo tamarmik Gúte únersiutigísavât. ¹²taimáitumik nungut-
Mat. 12,36. -dluta ingmivtínik Gútimut navsuersugssaujumarpuget.
¹³taimaingmat erkartókatigíngnavêrisa kingorna, imáitordle
pingârdlugo erkartússíssutigíniarsiuk: katángúme nâgkiússutigíssânik
mamiatsautigíssânidlúnft iliortokarkunago. ¹⁴ilisimavunga nalor-
14,20. -ninavêrdlungalo Nálagkame Jísusime, [nekígssamik] ilerkumigut
mingungnartokángingmat, kisiáne mingungnartútitsissumut mi-
-ngungnartokásavok. ¹⁵katángutitdle nerissat pivdlugo aliasulerpat
1 Kor. 8,11. asangnígtutut iliorungnaerputit. Kristusip tokússutigíssâ neri-

-ssarnik aserukisaruk. ¹⁶ taimaingmat ajúngitsúterse mitautigi-
 -tínavêrsiuk. ¹⁷ Gútip nálagauvfiata nekigssat imigssatdlo píssu- 1 Kor. 8,8.
 -seríngingmagit, kisiáne iluarnex erkigsinerdlo tipaitsungnerdlo
 anerníkut ivdlernartúkut. ¹⁸ tamákunínga Kristusimut kivfartortox
 Gútime iluarissauvok inungnilo agssuarnaitdlune. ¹⁹ taimaingmat
 erkigsinartut piniartigik ineriartortexatigíngniardlutalo. ²⁰ Gútip
 sulíâ aserornavêruk nekigssax píssutigalugo. [nekigssat] tamarmik 7ít. 1,15.
 mingungnángikaluarput, ajorputdle inungmut nágkiússutigssarsiv-
 -dlune nerissumut. ²¹ iluarpok nekitúngíkuvit v̄nisúngíkuvitdlo,
 tamaisame katángúpit nágkiússutigissagssailúnft mamiatsautigissag- 1 Kor. 8,13.
 -ssailúnft ajuliutigissagssailúnft alarugkit. ²² ugperssusekaravit
 ilingne taimaisínait Gútimut. pivdluarpok iluarissamigut ingminik
 agssuaríngitsox. ²³ nakimavdlunile nerissox pitdlagagssauvok, ug-
 -pernex píssutigíngínamiuk. ugpernermigdle píssutekángitsut nu-
 -ngutdlutik ajortuliáuput.

kapitalit 15.

Jísuse maligdlugo atausiussumik isumaliokatigígdutik ilagsexatigíngniásasut Jútiuga-
 -luitdlo akimángitsúgaluitdlo; igtóriungnaerdlugit agdlagíngigine apustiliússutse mig-
 -ssiliordlugo; Jerúsalamérérune pajugutinik átsivdlune, Ispánialiarune avkusárdlugit
 tikerálerssárine; ugpingitsut Jútiamitut ingminut anigorkuvdlugit tugsiorkussox.

¹ uvagutdle sapíngitsugut sapersut sángíssusiatigut kamagí- 14,1.
 -savavut nangminex nuánarissavtínik iliornata. ² nungutdlutale
 inokativta nuánarissagssánik iliorniarta iluakutáusassumik ineriari-
 -tútáusassumik. ³ Kristusísaox nuánarissaminik ilúngingmat, ki-
 -siáne sórdlo agdlagsimassox: ilingnik mitagdlersut mitagdlernere 7ugs. 69,10.
 uvavnut tugput. ⁴ mássa sujornagut agdlagsimassut agdlagsimá-
 -put ilíniarfigerkuvdlutigik, neriorkuvdluta erinitsangnata agdlag-
 -katdlo tugpatdlersautigalugit. ⁵ Gútivdle erinitsangnavêrsaissup
 tugpatdlersaissuvdlo tunilise atausiussumik isumaliokatigérkuv-
 -dluse Kristuse Jísuse maligdlugo, ⁶ isumakatigígduluse kanermik
 atautsimigdlusók Gúte nálagkavta Jísusip Kristusip atátá úner-
 -siutigerkuvdlusiuk. ⁷ taimáitumik ilagsexatigíngniaritse, sórdlú-
 -taox Kristusip ilagsigáse, Gúte nálangnarserkuvdlugo. ⁸ okarpu- 14,1.
 -ngale: Jísuse Kristuse kivfángortox kipinexartunut, Gútip sag-
 -dlusuíssusia pivdlugo, sujugdlernut únersútigissat aulajangerkuv-
 -dlugit; ⁹ akimángitsutdle Gúte únersiutigísagát nagdligtuinera
 pivdlugo, sórdlo agdlagsimassox: tamána pivdlugo ángíautigísa- 2 Sám. 22,50.
 -vavkit akimángitsune, arkitdlo erinalerssútigísavara. ¹⁰ ámallo o- 7ugs. 18,50.
 5 Mór. 32,43.

-karpok: tipaitsugitse, akimángitsut ukorsê, ínugtai ilagalugit.
 tugs. 117,1. ¹¹ āma ima: Nālagak únersiutigisiuk, akimángitsuse tamavse,
 Is. 11,10. nersordlugulo, inuiakatigít tamavse-â. ¹² āmalo Isaiā okarpok:
 Jisaip sordlâ tássaujumârpok, nikuikumârtordlo akimángitsut nâ-
 Mat. 12,21. -lagkersúsavdlugit, táuna inuiakatigít neriugfigísavât. ¹³ Gû-
 -tivdle neriugtitsissup tamanik nāmagtumik tipaitsugtitdlise er-
 -kigsisitdlusilo ugpernivsine, neriugissakangârkuvdluse anernerup
 ivdlernartup píssauneragut.

¹⁴ mássame uvanga nangminek nalorníngilavse, katángutíka, ilivse
 nangminek angajorkautsersartorsûgavse tamanik ilisarssissorssûv-
 -dluse erkaisitakatigígsinauvdlusilo. ¹⁵ taimáitok, katángutíka, [ag-
 -dlagkama] ilaisigut igtôriungnaerdluse agdlagfigâvse erkaisiniar-
 -dluse sámáunek Gûtip uvavnut túniússâ píssutigalugo, ¹⁶ Jisu-
 -se-Kristusimut kivfartortigitingmanga akimángitsune, Gûtip f-
 -vangkfliua palasisut suliarerkuvdlugo, akimángitsut pigdliutaor-
 -kuvdlugit ilagsiuminartut anerníkut ivdlernartúkut ivdlernar-
 -titat. ¹⁷ taimáitumik Kristuse-Jisusime usorssitsársinaugalar-
 -punga Gûtip pê pivdlugit. ¹⁸ mássa suna avdla okalúserinek sa-
 -perkajariga, kisiáne Kristusip uvavkut piliarissâ, akimángitsut
 nálagtúngorkuvdlugit, okautsitigutdlo sulionertigutdlo, ¹⁹ nalu-
 -naerkutit tupingnartuliatdlo píssauneratigut, Gûtip anernerata
 píssauneragut, tássa Jerúsalamit autdlardlunga erkálo tamáker-
 -dlugo Ilôria tikitdlugo Kristusip ívangkfliua nāmagtumik okauti-
 -gigavko; ²⁰ pingârtumigdle ívangkflío okalútiginiarpara Kristusip
 arkanik taisivfiginexángitsune, avdlap túngaviliânut karmainiángi-
 Is. 52,15. -nama, ²¹ kisiáne sôrdlo agdlagsimassok: táussumínga okalugtúne-
 -kángitsut issigilerumârput, tusángitsutdlo sujunekalerumârput.

²² tamánalo kavsmik akornutigigavko sule orníngilavse. ²³ mǎ-
 ap.sul. 19,21. -nale nunane mákunane ornigagssaerúkama, ukiorpagssuitdlo ka-
 15,28. -jumigkaluarama ornigkumavdluse, ²⁴ Ispánialiaruma ornigkumâr-
 -pavse; isumagama avkusârdluse takujumârsoraluse ilivsinítldo
 ap.sul. 20,16. tássunga kaninexarumârsoralunga, nāmagtumik takornioratdlaruvse.
 — 21,17. ²⁵ mǎnale Jerúsalamut autdlalerpunga ivdlernartut kivfartorfiga-
 1 Kor. 16,1. -lugit. ²⁶ Makitûniamiut Aggaiamiutdlo iluarissamingnik kátutdlu-
 2 Kor. 8,9. -tik pajugutigssanik katerssuingmata ivdlernartut Jerúsalamit
 pítsortainut. ²⁷ iluarissamingnik píput, mássalo píssagssaxarfigi-
 1 Kor. 9,11. -gâtik; mássame anernerup pê táukua pigissait akimángitsut
 ilangeramikik, timip pñik kivfartûtariakartísavait. ²⁸ tamána tauva
 nāmagsigatdlaruvko, inerititardlo tamána táukunúnga pigivdluarti-

-kuvko, tássánga Ispâniámut pilerssárpunga avkutigaluse. ²⁹na- 15,24.
 -lúngilangale, ilivsinut piguma Kristusip ívangkfliuata pivdluar-
 -nartuanik nagsatakangárdlunga tikikumârivse. ³⁰okaorkigsâr-
 -pavsile, katángutika, nálagarput Jisuse Kristuse pivdlugo aner-
 -neruvdlo asanguigssusia pivdlugo, agsorôkatigerkuvdlunga Gûtimit Kul. 4,12.
 tugiutdlunga, ³¹ugpingitsut Jútiamítut uvavnut anigorkuvdlugit
 kivfartûtigalo Jerûsalâmut píssutiga ivdlernartunut ilagsiuminar-
 -serkuvdlugo, ³²tipaitsugtitdlunga ilivsinut perkuvdlunga Gûtíp
 perkussâgut inûmarigserkuvdlungalo ilagaluse. ³³Gûtivdle erkig-
 -sisaiskup najordlise tamavse. âman.

kapitalit 16.

Fípa isumagerkuvdlugo ilagserkuvdlugulo kavsinik inûvdluarkussissok okaorkigsâriv-
 -dlunilo agssuarígsitsissut nigorkuvdlugit; âma najortime ilait inûvdluarkussissut;
 tugiússissok Gûte Jisuse-Kristusíkut nálangnarserkuvdlugo.

¹katángúputdle Fípa Kingkeriame ilagít kivfartortigissât iliv-
 -sinut isumagerkuvara ²Nálagkákut ilagserkuvdlugo ivdlernartune
 ilerkorissariakartok erkordlugo ikiorkuvdlugulo sumut ikiortigiu-
 -massarângase, táunátaok amerdlasûnik ikiuissarmat uvavnigdlo
 agdlât.

³Pristtdla Aakuilalo Kristuse-Jîsusime piniakatika inûvdluar- ap. sul. 18,z.
 -dlit, ⁴(táukua kungatsisik navêrsípait inûnigssara pivdlugo, táu-
 -kulo uvangáináungitsup akimángitsune ilagígsúngortútaok ta-
 -mavta kutsavigâvut). ⁵ilagígsutdlo táukua igdluánítartut inûv- 1 Kor. 16,
 -dluardlit. Epanítuse inûvdluardle asassara, táuna Aggaiame Kri- 19. 15.
 -stusimut ugperkártok. ⁶Mâria inûvdluardle ulapíkaluaxisok
 pivdluta. ⁷Antrûniko Jûniarsilo inûvdluardlit erkardlíka par-
 -naerússaokatigigaluáka, táuko apustiline tusâmassáuput sujuniv-
 -kutdlo Kristusimít dlutik. ⁸Ampiliarse inûvdluardle asassara Ná-
 -lagkákut. ⁹Orpânuse inûvdluardle Kristusime piniakaterput,
 Staggusilo asassara. ¹⁰Apalase inûvdluardle Kristusime misili-
 -gavvdluartok. Aristûpulíkut ilagíssait inûvdluardlit. ¹¹Herûtiût
 inûvdluardle erkardlera. Narsísúkut ilagíssait inûvdluardlit Ná-
 -lagkamítut. ¹²Truvfânalalo Truvfûsalo inûvdluardlit Nálagkamut
 ulapítartut. Persise inûvdluardle asanartok Nálagkamut ulape-
 -kissok. ¹³Rûvfuse inûvdluardle Nálagkame kinersimassok arnâlo Mák. 15,21.
 uvangátaok arnarissara. ¹⁴Asungkrito Filígdútdlo Hermásilo Pâ-
 -trûpalo Hermásilo inûvdluardlit katángutivutdlo táukunanítut.

- 15 Filðlugo Júlialo Nêriusilo najálo Olumpalo inûvduardlit ivdler-
 1 Kor. 16,20. -nartutdlo táukunanítut tamarmik. 16 inûvduarkokatigítse ku-
 2 Kor. 13,12. -ningmik ivdlernartumik. Kristusip ilagígsaisa inûvduarkuváse.
 1 Tas. 5,26. 17 okaorkigsârpavstile, katángutíka, imáitut sianigerkuvdlugit:
 1 Pít. 5,14. ajokersút ilíniagarse agssortordlugo agssuarígsitsissut mamiatsag-
 -titsissutdlo; táuko nigorsigik. 18 taimáitut nálagarput Jtsuse Kri-
 Fil. 3,19. -stuse kivfartorfigíngingmássuk, kisiáne nássatik, ilimasúngitsutdlo
 ūmatait sagdlokítartarpait okautsinik tusaruminarsagkanik piv-
 -dluarnernainernigdlo. 19 nálagssusersile tamarmik tusámavât, tai-
 -máitumik tipáitsútigávse. ilisimassórkuavstile ajúngitsunut, ajor-
 -tunutdle pokêrkuvdluse. 20 Gútivdle erkígsisaissup Sātane ase-
 -rorterasúasavâ isígvavse atānut. nálagkavta Jtsusip Kristusip
 sáimáunerata najordlise.
- ap. sul. 13,1. 21 Timûtiusip piniakatima inûvduarkuváse Lûkiusivdlo Já-
 — 17,5. -sunivdlo Susipáterivdlo erkardlima. 22 uvanga Tertíuse agdlag-
 — 20,4. -kanik mákunínga agdlagtunga inûvduarkuvavse Nálagkákut. 23 Gâ-
 ap. sul. 20,4. -jusip inûvduarkuváse, uvangalo ilagígsutdlo tamarmik igdlusíma-
 — 19,22. -vivta. Erastusip inûvduarkuváse igdlorpagdlup akigssautainik
 1 Kor. 1,14. pârssissup Kuartusivdlo katángutivta. 24 nálagkavta Jtsusip
 2 Tim. 4,20. Kristusip sáimáunerata najordlise tamavse. āman.
- Jút. 24 t. 25 ivnale ilivsínik aulajangersitsigínausok ívangkílio okautigi-
 Evf. 3,20 t. -ssara okáussutdlo Jtsuse Kristusimik migssiliordlugo, sarkúmer-
 -sitardlo migssiliordlugo ángigissaugaluak uvdlokalerkârneranit
 issertugak, 26 mánale erssersok pruvfititdlo agdlagaisigut Gútip
 ítuínartup inássutâ maligdlugo akimángitsunut tamanut nalu-
 1 Tim. 1,17. -naersimassok ugperníkut nálagtúngorkuvdlugit: 27 Gúte táuna
 ilisimatútuak Jtsuse-Kristusíkut nálagnarsile nágssáungitsumik.
 āman.

Paulusip Korintumiunut agdlagai sujugdltt.

kapitale 1.

Gûtip ilagîgsai Korintumiussut Gûtimut erkîgsiserkuvdlugitdlo kujâssutigalugitdlo okaor-
-kîgsârai agssuarîgsokarkunagit, âssigîgsumigdle erkarsarkuvdlugit, Kristusip sâni-
-ngassulianik okausek ânagtut Gûtimut pîssantîgingmâsseuk ilisimâssutigalugulo.

¹Pauluse Gûtip perkussânik kaerkusimassok Jîsuse - Kri- 2 Kor. 1,1.
-stusimut apustiligerkuvdlugo katângúputdlo Sustinse ²Gûtip ap.sul.18,17.
ilagîgsainut Korintumiussunut Jîsuse-Kristusîkut ivdlernarsagau-
-ssunut, ivdlernartunut kaerkusimassunut, nâlagkavtînik táukualo
uvagutdlo nâlagkavtînik Jîsuse-Kristusimik arkagut tordlorfiging-
-nigtut sume nalingînarme íttut ilângutdlugit: ³Gûtip atâtavta Râm. 1,7.
Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sâimautdlise erkîgsisitdlusilo.

⁴Gûtivnut kujâssutigítuînarjavse Gûtip sâimâunera Jîsuse-
Kristusîkut ilivsinut túniússak pivdlugo, ⁵táussumûna pisûngo-
-ravse tamanik: okautsinik tamanik ilisarssinernigdlo tamanik; 2 Kor. 8,7.
⁶tâssa Kristusimik nalunaiut aulajangersagaungmat ilivsîne, ⁷su-
-mik tunissúmik sâimâunermik ajorssarungnaersitdluse ilivse nâ-
-lagkavta Jîsusip Kristusip sarkúmernigssânik utarkissuse; ⁸táu- 1 Tas. 5,23 t.
-ssuma aulajangersîsavâsisaox naggatigssamut agdlât agssuarnai-
-sitdluse nâlagkavta Jîsusip Kristusip uvdlugssâne. ⁹ilumôr-
-pok Gûte, táussumûna kaerkusimavuse ernera Jîsuse Kristuse
nâlagarput ilagerkuvdlugo.

¹⁰okaorkîgsârpavstile, katângutîka, nâlagkavta Jîsusip Kristu-
-sip arka pivdlugo, tamavse âssigîgsumik okalugtarkuvdluse ag- Fil. 2,2.
-ssuarîgsokarkunagulo ilivsîne, kisiâne nâmagtúngúsassuse âssigîg-
-sumik erkarsardluse âssigîgsumigdlo isumaliordluse. ¹¹Klûîkut
nalunaerfigingmânga ilivse pivdluse, katângutîkâ, sakitsâutokartar-
-tuse únerdluse. ¹²imâitordle pivara: ilavsinik ima okartokartar-
-mat: uvanga Paulusîkut ilagânga, imalûnft: uvanga Apulusîkut 3,4.
ilagânga, imalûnit: uvanga Kîvfarsîkut ilagânga, imalûnft: uvanga
Kristusîkut ilagânga. ¹³Kristuse avgorpa? Pauluse ilivse pivdluse
sâningassulingmut kikiagtugaunerpa? Paulusivdlûnft arkanut ilá-
-ngutitdluse kuisimavise? ¹⁴Gûte kutsavigâra, Krispusilo Gâjusilo ap.sul.18,8.
kîsîsa ilivsîne kuigavkit, ¹⁵okartokarkunago ativnut ilângutitdlugit Râm. 16,23.
kuississunga. ¹⁶kisiâne âma Stivfânap inokutai kuivâka, avdlamik 16,15.
kuissigama erkâingilanga.

17 mássa Kristusip autdlartíngilánga kuisserkuvdlunga, kisiáne ívangkílio okalûtigerkuvdlugo; ilisimatût okausínik písángítsunga
 1,23, 24. Kristusip sáningassulia píkunartuerorkunago. 18 mássa okausek
 2 Kor. 2,15. sáningassulingmik támartut sianítsorpatdlagsorât, uvagutdle ána-
 Is. 29,14. -tugut Gûtimit píssautigârput. 19 agdlagsimangmat: ilisimatût
 ilisimássusiat piunêrukumârpara, sianisûtdlo sianíssusiat pfarumâr-
 -para. 20 nauk ilisimatût? nauk agdlagkanik ilisimassut? nauk
 silap matuma kigdliuigajugtue? silap matuma inuisa ilisimássu-
 -siat Gûtíp sianíssusíngortíngínerpâ? 21 mássa silap inuisa ilisi-
 -manermit Gûte ilisaringingmássuk ilisimássusiat, tauva Gûtíp
 iluarâ ugpertut ánagtíkumavdlugit okalüssínikut sianítsorpatdlag-
 -túkut. 22 mássa Jûtít nalunaerkutinik píumáinarput, Gríkeritdlo
 ilisimanartorsiorput; 23 uvagutdle okalüssíssutigârput Kristuse sá-
 -ningassulingmut kikiagtugak Jûtít mamiatsautigíssât Gríkeritdlo
 sianítsorpatdlagsoríssât; 24 kaerkusimassunutdle Jûtiunersunutdlû-
 -nít Gríkeriunersunutdlúnít okalüssíssutigârput Kristuse Gûtimit
 píssaunek Gûtimit ilisimássut. 25 mássa sianítsorpatdlagtut Gûtimit
 píssut ilisimássusekarnerúput inungnit, sángítsorpatdlagtutdlo Gû-
 -timit píssut nakússusekarnerúput inungnit. 26 kaerkusimássuserse
 sianiginiarsiuk, katángutíka: uvingnup písígut ilisimassut amerdlá-
 -ngítsut, píssaussut amerdlángítsut, píngártut amerdlángítsut,
 27 kisiáne silamiune sianítsorpatdlagtut Gûtíp kinerpai ilisimatût
 pakatsisarumavdlugit, silamiunilo sángítsut Gûtíp kinerpai nakû-
 -ssut pakatsisarumavdlugit, 28 silamiunilo píngángítsut asígínag-
 -katdlo Gûtíp kinerpai sūngítsutdlo, sūssut sūjungnaersíkumav-
 -dlugit, 29 uvinilingmik usorssítsártokarkunago Gûtíp sâne. 30 táu-
 -ssumûna ilivse Kristuse-Jísumípuse, táuna Gûtimit ilisimássu-
 -tigârput iluarssusekarfigalugulo ivdlernarsíssutigalugulo uterti-
 -táussutigalugulo; 31 imáitok pívdlugu, sôrdlo agdlagsimassok: u-
 -sorssítsárumassup. Nâlagak usorssítsautígíliuk.

kapitalit 2.

Gûtíp nalunaiautâ okautígíamíuk táukunúnga, ilisimatût okausínik nálagkumínarsag-
 -kanik píngítsox, kisiáne anernek píssaunerdlu mísingnartítldugit; ilisimássutdle Gûtíp
 anernergíut sarkúmersítâ anerníkutdlo ítumik mísigssortariakartok okalûtígíssag-
 -ssaussok anernergíut atassune.

¹ uvangale tikíkavse, katángutíka, Gûtíp nalunaiautâ ilivsinut
 okautígalugo, okautsivkutdlúnít ilisimássutsivkutdlúnít malungna-
 -rumavdlunga píngílanga, ² isumángínama suna avdla ilivsíne ilisi-

-majumavdlugo, kisiáne Jisuse Kristuse, mássalo sáningassulingmut kikiagtugaussok. ³najorpavsiló sángítsúvdlunga mianerssordlu-
-ngalo úlingárdlungalo; ⁴okautsikalo okalüssissarnikalo ilisimatút ^{2,13.}
okausfnik nálagkuminarsagkanik píngitdlat, kisiáne anernek píssau-
-nerdlo misingnartitdlugit, ⁵ugperssuserse inuit ilisimássusiánik
píssusekarkunago, kisiáne Gútip píssauneranik. ^{1 Tas. 1,5.}

⁶ilisimássutdle okalútigárput inersimassune, mássale ilisimá-
-ssut silap matuma pígingisá silap matuma nálagaisalúntt sújung-
-naersugssat pígingisát; ⁷kisiáne ilisimássut Gútip pia okalútigár-
-put ángigissamut ilángússak issertugaugaluak Gútip uvavtínut ^{Evf. 3,5.}
nálangnautigssamártitá uvdlokángikatdlarmat, ⁸[ilisimássut] silap ^{Róm. 16,26.}
matuma nálagaisa tamarnik ilisaríngisát; mássa ilisarigaluaruniko
Nálagax nálangnarnek sáningassulingmut kikiagtúngerakajakát; ⁹ki-
-siáne sórdlo agdlagsimassok: issip takúngisáinagá siutivdlo tusá- ^{Is. 64,4.}
-ngisáinagá inúvdlo úmámiugíngisáinagá Gútip asassiminut piarérsagá
[okalútigárput]. ¹⁰uvavtínutdle Gútip sarkúmersípá anernermigut;
anernerup tamaisa kigdliortarmagit Gútip itíssusfnut agdlát.
¹¹kiame inuit iláta ilisimavai inúp pé, inúp anernerata táussumanítup
kisime ilá? taimátaok Gútip pé avdlap ilisimángilai, kisiáne Gútip ^{Mat. 11,27.}
anernerata. ¹²uvagutdle anernek silamiussox pisáringilarput, kisiáne
anernek Gútimit píssok, ilisimarkuvdlutigik Gútip uvavtínut túniússai.
¹³tamákulo okalútigávut, okautsinik inuit ilisimatút ajokersútigi- ^{2,4.}
-ssainik pinata, kisiáne anernerup ivdlernartup ajokersútigissainik,
anerneruvdlo pé navsuiarpavut anernerup pfnik. ¹⁴inúvdle tarni-
-mut atassup ilagsissaríngilai Gútip anernerata pé; sianfisorpat-
-dlagsorai ilisarinerdlo saperdlugit, anernikut ítumik misigssor-
-tariakarmata. ¹⁵anernermutdle atassup sút tamaisa misigssor- ^{Juán. 14,17.}
-tarpai, nangminerdle misigssortigssakarnane. ¹⁶kiame Nálagkap ^{Is. 40,13.}
isumá ilisarâ ilitsersorsínauvdlugo? uvagutdle Kristusip isumânik ^{Róm. 11,34.}
pekarpuget.

kapitalit 3.

sakitsáutardlutigdlo agssuaríngarmata uviningmut atassútikai ajokersortaitdlo kivfáu-
-ssusíngit nalunaerdlugit; avdla túngavilíúnekarsínáungitsok, kisiáne túngavilíuterí-
-gaussok Jisuse Kristuse; kristumíokatigít Gútip nálagfútigissai ilisimatúsorissoká-
-sángíteut, ilisimássut silap matuma pia Gútime sianíssutaungmat.

¹uvangalo, katángutíka, taimane okalugfigisínáungilavse aner-
-nermut atassútitdluse, kisiáne uviningmut atassútitdluse, Kristu-
-sime merdlertúngútitdluse. ²ímungmik ímípavse nekigssamik ^{Epr. 5,12.}
^{1 Pft. 2,2.}

- pinase, saperavse taimane; sulilo tamássa saperpuse, ³sule uvi-
^{1,11 t.} -ningmut atassûgavse. mássa angnerússivdlusilo saxitsáutardlu-
^{11,18.} -silo agssuarígsaravse, tauva uviningmut atassûvdluse inuit iler-
Gal. 5,20. -kuisigut sakisínarpuse ilâ? ⁴mássa ilarse okarângat: uvanga Pau-
2 Kor. 12,20. -lusíkut ilagānga; áipálo: uvanga Apulusíkut ilagānga; tauva uvining-
-mut atassûvuse ilâ? ⁵Pauluse kinaungmat? Apulusilo kinaungmat?
Rúm. 12,3. kivfáuput, táukunatigut ugpertúngorpuse, mássalo Nâlagkap táuku-
-núnga ingmíkut tuníssutigissai migssiliordlugit. ⁶uvanga íkússui-
-vunga, Apuluse matsagterivok, Gûtile naujartortitsivok. ⁷taimáitu-
-mik íkússuissordlûnt matsagterissordlûnt píngitdlat, kisiáne Gûte
naujartortitsisox. ⁸íkússuissordle matsagterissordlo atausiúput;
tamarmigdle ingmíkut akigssarsísáput ingmíkut suliniarnertik mig-
-ssiliordlugo. ⁹uvagúme Gûtip suliokatigâtigut; ilivse tássa Gû-
-tip nautsivia, Gûtip igdluliâ.
- ¹⁰Gûtip sáimáunera uvavnut túniússak migssiliordlugo tú-
-ngavilíivunga igdluortutut ilisimassutut; avdlap karmaivigissará.
nalingínardle sianiginiardle kanok ítumik karmaigune. ¹¹avdla tú-
Evf. 2,20. -ngaviliúnekarsínáungingmat, kisiáne táuna túngaviliuterigak, tássa
Jfsuse Kristuse. ¹²túngavingmutdle táussumúnga karmaissokar-
-pat kúltimigdlûnt sílvimigdlûnt ujarkanigdlûnt erdlingnartunik
kissungmigdlûnt ivigkanigdlûnt karrfarnikunigdlûnt, ¹³tauva na-
-lingínaup ingmíkut sulíâ erssísavok, ugdlugssap nalunaitdlumâr-
-mago; mássa ingnerme sarkúmerumârpok, nalingínauvdlo sulíâ
kanok ínersok ingnerup misilísavâ. ¹⁴kia nalingínaup sulíâ tássu-
-nga karmagâ aulángigpat, táuna akigssarsísavok; ¹⁵kiale sulíâ úg-
Jút. 23. -pat, táuna aserortôrumârpok; nangminerdle ánásavok, ima kisiá-
-ne: sôrdlo ingnikut.
- ^{6,19.} ¹⁶naluvise Gûtip nâlagfiutigigâse? Gûtivdlo anernerata ini-
2 Kor. 6,16. -gigâse? ¹⁷Gûtip nâlagfiutânik aseruişsoxkarpat táuna Gûtip ase-
Evf. 2,21. -rúsavâ; ivdlernarmat Gûtip nâlagfiutâ, tamássa ilivse. ¹⁸ingmi-
-nik sagdloxitartoxángikile; nalingínak ilarse silame matumane
ilisimatûsorissok sianítsúngordle ilisimalerkuvdlune; ¹⁹ilisimássut
silap matuma pia Gûtime sianissutaungmat; agdlagsimangmat:
Júp. 5,18. ilisimatût pissarissarpai perkusersûneráne; ²⁰āma ima: ilisimatût
tugs. 94,11. erkarsautait Nâlagkap nalúngilai piúngitsut. ²¹tamána pivdlugo
inuit usorssitsautigísángilase, tamaisa pigigavsigik: ²²Paulusilûnt
Apulusilûnt, Kivfarsilûnt silarssuardlûnt, inûnerdlûnt tokulûnt,
mānákut ítudlûnt píumârtugssatdlûnt, tamaisa pigâse. ²³iliv-
-sile Kristusip pigâse, Kristusilo Gûtip pigâ.

kapitalit 4.

ilagingne ajokersuissussut kaok isumakarfigissariakartut; Korintumiut angnerujuma-
-tüssusiat agssuardliutigingâraluardlugo taimáitok ívangkiliúkut kitornartârissamisut
okaorkigsârai malingniarkuvdlune, sôrdlútaok Timütiusip erkaisikatdlásagai.

¹ima isumakarfigissariakarpugut: Kristusip kivfaisut ángi-
-gissanigdlo Gútip pñnik piligtaussutut. ²imáipordlo: piligtat ili- 1 Pít. 4,10.
-maginekartarput ilumūsassut. ³uvangale mikigâra ilivsíne erkar-
-tûnekaraluaruma inuitdlûnt erkartüssiviáne; mássa ingminigdlû-
-nft erkartûngilanga. ⁴erkarsautima pasigdlngikaluarpânga, ta-
-mánale iluartútitaussutigíngilara; kisiáne Nâlagak erkartüssissi-
-gâra. ⁵tamána pivdlugo erkartüssinavêritse pivfigssáungikatdlar-
-titdlugo, Nâlagak tikisínago; táussuma târtume issertugkat kau-
-massumut pisíkmârpai ûmatitdlo pilerssârutait erssertitdlugit;
tauva nalingínaup ingmikut nersornautigssane piumârpâ Gútimit. Róm. 2,29.

⁶tamákule okautigissáka uvavnut Apulusimutdlo migssiliü-
-pâka, katángutíka, ilivse pivdluse, iliniarfigerkuvdluta isumalior-
-kunase agdlagsimassut kímutdlugit, ingmivsinut angnerujumatôr-
-kunase kinaussordlûnt pivdlugo. ⁷kiame angnerutípâtít? suna
pigaiuk túniússatut pisâringisat? túniússatutdle pisârigagko suv-
-dlutit usorssitsârpit pisârtínekángitsutut? ⁸kârsitdlarêrpuse, pi-
-sûngorêrpuse, uvagut ilaginata nâlagauvuse; nâлагаorkunaralua-
-kausime uvagútaok ilivsinut nâлагаokatigerkuvdluta. ⁹isumakar-
-pungame Gútip uvagut apustiliussugut nikanarnigssángortíkâtigut, Róm. 8,36.
sôrdlo tokutagssat; mássa silamiunut issigingnâgagssiaulerpugut
íngilinutdlo inungnutdlo. ¹⁰uvagut sianftsûvugut Kristuse piv-
-dlugo, ilivsile sianisûvuse Kristusime; uvagut sângípugut, ilivsile
nakûvuse; ilivse atarkissauvuse, uvagutdle asigínagauvugut. ¹¹sule
tássardluinak kâgtarpugut kilalersardlutalo tamakaratalo tigdlung- 2Kor.11,27 t.
-nekartardlutalo inigssaisuavdlutalo, ¹²erdlokivdlutalo sulissaraugut
nangminek agssavtínik. okarnekartugut pivdluarkussivugut, kinu-
-gínekartugut ilalârpugut, kakajarinekartugut okaorkigsaivugut.
¹³sule tamássa silarssûp salingnikuisut ípugut tamarmik igitaisut.
¹⁴tamákunínga agdlángilanga pakatsisarumavdluse, inerter- 1 Tas. 2,11.
-pavsile kitornavtut asanartutut. ¹⁵uvníme kulínik tûsintilingnik
perorsaissekaraluaruvse Kristusimíssutsivsigut, taimáitok amerdla- Gal. 4,19.
-sûnik atâtakángilase; uvanga ívangkiliúkut kitornartârígavse Kri-
-stuse-Jísusikut. ¹⁶taimáitumik okaorkigsârpavse: malingniar- 11,1.
-singa. ¹⁷tamánalo pivdlugo Timütiusie ilivsinut autdlartípara, 16,10.

táuna Nâlagkákut kitornarissara asanartok ilumôrtox, táussuma erkaisísagâse Kristusimïssutsivkut ingerdlavigissavnik, kanox ta-
-magingne ajokersuissartunga ilagtgsune tamane. ¹⁸ilaitdle ang-
^{16,7.}-nerujumatūput uvavnut ornísángitsoraluse; ¹⁹ornerkajâlerpavsile
Jäk. 4,16. Nâlagkap iluarigpanga, tauvalo angnerujumatūt okausê pinagit pí-
-ssaunerat ilisariumârpara. ²⁰Gûtip nâlagauvfia okautsinik píssu-
-sekángingmat, kisiâne píssaunermik. ²¹suna piumavisiuk? or-
-pínguamigdlūnît pilerdlunga ornísanerpavse, asangningnermigdlū-
-nît anernermigdlo kanilârtumik?

kapitalit 5.

katángúmik tainekartox agssuarnangártuliorsimassok erkartūsagât ilagingnermingnit
pêrsitdlugo, sêrnarsautiminíngúp timiussagssiak tamât sêrnartítarmago.

¹tusâmatdlarpâse uverssaissoxartuse, mássalo uverssaissoxar-
-tuse Gûtimik nalussune agdlât tusarnekarnek ajortumik: atautsip
³Môr. 18,7,t. angúme nulia pigâgôk. ²taimáitox angnerujumatūvuse angneru-
-ssumik aliasúsagaluardluse, taimailiortox ilivsínit pêrsínexarkuv-
Kul. 2,6. -dlugo. ³uvangale timivkut pekángikaluartunga, anernivkuttle
najornigtunga, taimailiortox táuna najornigdlungalusôk erkartū-
-ssauterêrpara [ima]: ⁴nâlagkavta Jîsusip Kristusip arka tunâra-
-lugo ilivse anerneralo katisimatitdluta nâlagkavtalo Jîsusip Kri-
-stusip píssaunera ilagalugo ⁵táuna Sâtanimut písikumavdlugo
^{1,8.}uvingnup perdlugssânik, anernek ânarkuvdlugo Nâlagkap Jîsusip
Gal. 5,9. uvdlugssâne. ⁶usorssitsârnerdlugpuse. naluvise sêrnarsauti-
-miníngúp timiussagssiak tamât sêrnartítarâ? ⁷taimaingmat sêr-
-narsautitokax pîarsiuk anitdlugo timiussiagssaulerkuvdluse nuták;
sêrnaxángitsûgavsime. uvavtínútaok savârak pôrskisiutigssarput
tokutaungmat, tamâssa Kristuse. ⁸tamána pivdlugo nagdliússi-
-niarta sêrnarsautitorkamik pigissakarnata iluáissutsivdlo ajorssut-
-sivdlo sêrnarsautânigdlūnît pigissakarnata, kisiâne kaumassumî-
-ssutsip ilumôrssutsivdlo sêrnaxángitsuánik pigissakardluta.
⁹agdlagfigâvse [taimane] agdlagkavkut uverssaisstut ilagissar-
-kunagit. ¹⁰kisiâne píngitdluínarpâka silap matuma uverssaisstue
piumatūilūnît arsaissuilūnît Gûtipilugsiortuilūnît; taimaigpat silar-
-ssuak kimâinagagssarerkajakârse. ¹¹imáitutdle ilagissarkunagit
mâna agdlagfigâvse: katángúmik tainekartox uverssaisstûgpatdlūnît
piumatûgpatdlūnît Gûtipilugsiortûgpatdlūnît okarnigtûgpatdlūnît i-
-merajugtûgpatdlūnît arsaissûgpatdlūnît, taima íttox nerekatigísá-

-ngilarsilūnft. ¹² suvdlungame ilagíngisavut erkartūsagíka? nágga; ilagíssavut ilivse erkartūsígik. ¹³ ilagíngisavutdle Gútip erkartūku-
-márpai. ajortok ilivsinít pèrsísiuk.

5 Mór. 17,7.

kapitalit 6.

agssuardliutigigá, katángutigít sakítsáutarmata ugpíngitsunut erkartútídlutik agdlát; uverssainek kimarratigalugo timitik tamatigut ivdleriniásagait, anernerup ivdlernartup nálagfutigingmagit.

¹ ilarse áiparminut pasigdliutekarune, kanok ilivdlune sakit-
-saigínáusava iluaitusunut pivdlune, ivdlernartunutdlo pinane? ² na-
-luvise ivdlernartut silarssuak erkartūkumárát? silarssuardle er-
-kartūkumáravsiuk, mingnerit erkartūssíssutigíssavdlugit kíngarkú-
-narpise? ³ naluvise íngilit erkartūkumárivut? ímakale inúnerup
matuma pé? ⁴ tauva inúnerup matuma pé pivdlugit erkartūssive-
-kartítsisagángavse ilagígssune asigínagkat ivertítarpase [erkartū-
-sserkuvdlugit]. ⁵ taima okarpunga pakatserkuvdluse. ilisimatū- 15,34.
-mik atautsimigdlūnft ilakángínerpise katángutime akornáne er-
-kartūssineksapíngitsumik? ⁶ kisiáne katángutigít sakítsáutarput,
mássalo ugpíngitsunut pivdlutik. ⁷ matumúnalūnft inortúvuse:
ilavsinut sakítsautekartaravse. sók iluarnerutingilisiuk iluaitsu-
-liorfigítitdluse? sók iluarnerutingilisiuk pinerdlugfigítitdluse? ⁸ ki-
-siáne iluaitsuliorpuse pinerdlugdusilo, mássalo katángutivsinut.
⁹ naluvísilūnft iluaitsut Gútip nálagauvfia kingornússarísángíká? Gal. 5,19. 21.
támartekinase: uverssaissutdlūnft Gútipilugsiortutdlūnft arnaunig- Róm. 1,29 tt.
-dliitdlūnft inúvdluapilugtutdlūnft mumingassumigdlūnft kángunartu-
-liortut ¹⁰ tigdligtutdlūnft píumatútdlūnft imerajugtutdlūnft okarnig-
-tutdlūnft arsaissutdlūnft Gútip nálagauvfia kingornússarísángilát.
¹¹ taimáitunigdlo ilakarsimagaluarpuse; uvfarsimavusile ivdlernar-
-sagauvdlusilo iluartútitaavdlusilo Nálagkap Jísusip arkagut Gútipiv-
-talo anerneragut.

¹² tamanik iliorsínauvunga, kisiáne ilait iluakutáungitdlat; ta- 10,23.
-manik iliorsínauvunga, kisiáne sumut kivfaritísángilanga. ¹³ nekig-
-ssat akajarkumut atugagssáuput, akajarordlo nekigssanut atugag-
-ssauvok; Gútipdle tamáko tamaisa atorungnaersísavai. kisiáne time
uverssainermut atugagssáungilak; Nálagkamutdle atugagssauvok,
Nálagardlo timimut atorpok. ¹⁴ Gútipdle Nálagak makitikamiuk Róm. 8,11.
uvagútaok makitikumárpátigut píssaunermigut. ¹⁵ ilisimángilísígik 2 Kor. 4,14.
timise Kristusip avatígigai? tauva Kristusip avatai tigúsaneríka 12,27.
uverssartumut avatígíssiutdlugit? ajornakaok. ¹⁶ ilisimángilísíu-

testamentitár.

19

-dlūnft uverssartumik átavekartup táuna timekatigigâ? táukugôk
¹ Mòr. 2,²⁴. mardluk uviniúsangmata atausek. ¹⁷ Nâlagkamigdle átavekartup
 Mat. 19,⁵. táuna anernekatigâ. ¹⁸ uverssainek kimarratigišiuik. inûp ajor-
 -tulinerisa nungutdlutik timâta avatânîtok pissarpât, uverssaissor-
^{3,16}. -dle ajortulioraraok nangminex timiminut. ¹⁹ ilisimángilisigigdlūnft
² Kor. 6,¹⁶. timise anernerup ivdlernartup iluvsínîtip Gûtimit pissavse nâlag-
^{7,23}. -fiutigigai, ingmivšnigdlo pigíngitsuse? ²⁰ mássa akisûmik pisia-
 -rinekarpuse; taimáitumik Gûte nâlangnartísiuk timivsigutdlo a-
 -nernivsigutdlo, táuko Gûtip pigai.

kapitalit 7.

nuliaríngnek pivdlugo okáussutit nuliarígsunutdlo áipakángitsunutdlo uvigdlarnernutdlo;
 áipagdlitdle ugperússut avísángitsut, nalingínardlo kanok isivdlune kipinekartúvdlu-
 -nilūnît kipinekángitsúvdlunilūnît kivfauvdlunilūnît kaerkunekarame taimaiginásassok
 Gûte najortigalugo.

¹ uvavnut agdlagkase pivdlugit [ima akivavse]: inuk iluanā-
 -savok arnak tutingíkuniuk. ² kisiáne uverssainiarnek pivdlugo
 angutit nungutdlutik nangminermingnik nuliakardlit, arnatdlo nu-
 -ngutdlutik nangminermingnik uvekardlit. ³ angutip nulê ilagsiliuk
 ilerkugssamisut; taimátaok arnap uvine. ⁴ uvilik timiminut nâ-
 -lagáungilak, kisiáne uvia; taimátaok nulialik timiminut nâlagáu-
² Mòr. 19,¹⁵. -ngilak, kisiáne nulia. ⁵ erdligûtekatigíngnase pigitse [nuliaríg-
 -suse], kisiáne kilánguamik piumavdluse isumakatigítkàngavse, ís-
 -ngíniarnekk tugiarnerdlo kisfsa pigatdlarumavdlugit; tauvalo ki-
 -ngumut pekatigíleritse, Sātanîmut ússerkunase nununex ajuler-
 -ssutsivsigut. ⁶ tamána okauserâra akuerínardluse, inássutigalugo
 píngilanga. ⁷ mássa inuit tamaisa taimaerkugaluarpáka sôrdlo u-
 -vanga ítunga; kisiáne nungutdlutik ingmikut tuníssúmik sáimáu-
 -nermik Gûtimit pissakartarput, ilait avdlamik, āma ilait avdlamik.
⁸ áipakángitsutdle uvigdlarneritdlo [ima] okáupáka: iluanāsá-
 -put taimaiginarunik sôrdlo uvanga ítunga. ⁹ kisiánile nununex
 ajulinarunik áipanigdlit; áipanigdlune pileritsáinarnermit iluarnerung-
 -mat. ¹⁰ áipagdlitdle uvanga pinanga Nâlagkap [ima] perkuvai:
 Mat. 5,³². uvigdlup uvine avísángikâ; ¹¹ (avíkaluaruniugdle uvekángisínardle,
 uvinilūnft sáimarsarkigíkiliuk;) āma nuliagdlup nulê autdlarkúsángikâ.
¹² avdlanutdle Nâlagak pinane uvanga okarpunga: katángutit ilât
 ugpingitsumik nuliakarune, táussumalo najuínarumagpane autdlar-
 -kúngíkiliuk. ¹³ āma arnak ugpingitsumik uvekarune, táussumalo
 najuínarumagpane autdlarkúngíkiliuk. ¹⁴ mássa angut ugpingitsox
 nuliarnigut ivdlernarsivok, arnardlo ugpingitsox uvimigut ivdler-

-narsivok; taimáingigpat kitornase mingugtórakajakaut, kisiánile ivdlernarput. ¹⁵ kisiáne uppingitsox avíkumagune avíkile; katángut angutdlúnt arnardlúnt kivfautitáungingmat taimáinigssamigut; kisiáne erkigserkuvdluta Gútip kaerkuvátigut. ¹⁶ sumíme, ivdlit ar-nax, ilisimásavit uvít ánáukumárnerit? ivdlitdlúnt angut, sumit ilisimásavit nuliat ánáukumárnerit? ¹⁷ kisiáne nalingínax kanok ^{3,5.} Gútip avguarfigigâne, kanordlo Nálagkap kaerkugâne, taima saki- ^{Róm. 12,3.} -gile; taimalo perkussissaraunga ilagígsune tamane. ¹⁸ kipinekar-túvdlune kaerkusimassok kipinekángitsúniarnavérile; kipineká-ngitsúvdlune kaerkusimassok kipitínávérile. ¹⁹ kipinekarnek sū- ^{Gal. 5,6.} -ngilak, kipinekángínerdlo sūngilak, kisiáne Gútip inássutai ma- ^{6,15.} -leruardlugit. ²⁰ nalingínax kaerkusimássutsimínigínardle, kanok ^{7,24.} isivdlune kaerkunekarame, ²¹ kivfauvdlutit kaerkunekaruvit isu-manerdlútigísángilat; kisiáne kivfaujungnaersínaugaluaruvitdlúnt angnerussumik atoruk. ²² mássa kivfauvdlune kaerkunekartok Nâ- ^{Róm. 6,18.} -lagkamérkuvdlugo, táuna Nálagkap kivfaujungnaersitarâ; taima- ^{6,20.} -taok kivfaunane kaerkunekartok Kristusip kivfarâ. ²³ akisúmik ^{7,20.} pisiarinekarpuise; inungnut kivfaritínávêritse. ²⁴ nalingínax kanok ^{7,20.} isivdlune kaerkunekarame, katángutíka, taimaigínardle Gúte najor-tigalugo.

²⁵ niviarsiatdle pivdlugit Nálagkamit inássutekángilanga, isu-maliútiga kisiat nalunaerpara Nálagkamit nagdligtornekartunga ilumórkuvdlunga. ²⁶ taimáitumik isumakarpunga mána ajúngitso-ralugo ajornartok mánákut itok pivdlugo: inuk iluanāsasoralugo taimaigínarune. ²⁷ nuliakaruvit avitíniarnak; nuliakángíkuvit nu-liagssarsiniarnak. ²⁸ kisiáne áipanigkalaruvit ajortuliúngilatit; āma niviarsiak áipanigkalarune ajortuliúngilak; kisiáne uvingnup pī-sigut nâgdliútekásáput taimáitut. uvangale kajagssúniarpavse. ²⁹ imánale okarpunga, katángutíka: uvdlugssat kingorna sivikíput; nuliakaraluartut nuliakángitsutut ísassut, ³⁰ kiassutdlo sórdlo kiá-ngitsut, tipaitsugtutdlo sórdlo tipaitsúngitsut, pisissutdlo sórdlo pigingníngitsut, ³¹ silavdlo matuma pīnik atuissut sórdlo atúngit-sut; silap matuma píssusia pērumármat. ³² isumanerdlorkúngí- ^{1 Juán. 2,17.} -kalarpavsile. áipakángitsup isumaliútigissarpai Nálagkap pé, kanok ilivdlune Nálagkamut iluaritísagame; ³³ áipakartuvdle isu-maliútigissarpai silap pé, kanok ilivdlune nuliáminut iluaritísagame. ³⁴ āma uvilgdlo niviarsiardlo ingmíkut inúsekarput: uve-kángitsup isumaliútigissarpai Nálagkap pé ivdlernarkuvdlune timimigutdlo anertermigutdlo; uvekartuvdle isumaliútigissarpai si-

-lap pê, kanok ilivdlune uviminut iluaritísagame. ³⁵ tamákule o-
 -kauserâka ilivse nangminex iluakutigssavsínik, napítikumavdluse
 píngilanga, kisiáne igpingnaitsôrkuvdluse nakimaitsumigdlo Nâlag-
 -kamítuínarkuvdluse. ³⁶ nalingínardle isumakarune niviarsiartane
 igpingnarsilísasoralugo niviarsiatokauleraluarpat, taimalo pissaria-
 -karpát, tauva píumassaminik iliordle; ajortuliúngilax, áipanigdlit
 taimáitut. ³⁷ avdlale ūmámigut aulajangersitsigune ajornartoringi-
 -namiuk, píumassaminigdlo iliorsínaugame, ūmámigutdlo sujúner-
 -sútigiguniuk niviarsiartane nulíssiutíkumanago, táuna iluartumik
 iliorpok. ³⁸ tássa áipanigtitsissok iluartumik iliorpok, áipanigtit-
 Róm. 7,2. -sígitsordle iluarnerussumik iliorpok. ³⁹ uvilik inatsisitigut pit-
 -sailissauvok uvine inútitudlugo; uvinile sinigpâlerpat píumassami-
 -nik uvinigsínãngorpok, kisiáne Nâlagkákut pigune. ⁴⁰ pivdluarne-
 -rúsavordle taimaigínarune, tássa isumaliútiga. isumakarpungale
 uvangátaok Gútíp anernera pigigiga.

kapitalit 8.

Gútipilungnut tuníssutinik nerisínaugaluardlutik písángitsut, katángutitik sángitsut
 mamiatsagterkunagit.

¹ Gútipilungnutdle tuníssutit pivdlugit ilisimavugut, (tamav-
 -tame ilisarssissûgavta; ilisarssinex angnerujumássutaussarpok, a-
 Gal. 6,3. -sangningnerdle ineriartútaussarpok. ² nalingínardle sumik ilisima-
 -sorissok sule sumik ilisarissakángisáinarpok nãmagtitdlugo; ³ na-
 -lingínardle Gútimik asangnigtok táussuma ilisarâ). ⁴ tauva Gútipi-
 -lungnut tuníssutit nerissagssaunersut pivdlugit ilisimavugut Gútipi-
 -luk silame sūngingmat, atausínarmigdlo Gútekarmat avdlamik pe-
 -karnane. ⁵ mássame nauk Gútinik tainekartartut tássaugaluartut
 kilangmilūnít nunamilūnít, (taimaingmatame: Gútit amerdlakingmata,
 nâlagkatdlo amerdlakingmata,) ⁶ taimáitok uvagut atausínak Gúti-
 -gárput, tássa atâtak, táussumánga sût tamarmik íput, uvagutdlo
 Róm. 11,36. táussumúnga itdluta; atausínardlo nâlagarârput, tássa Jísuse Kri-
 -stuse, táussumûna sût tamarmik íput, uvagutdlo táussumûna itdluta.
⁷ kisiáne iláinait ilisarssissûput, ilaisale tarnimik Gútipilungmik na-
 -lúngíneráne sule tamássa nerissarpait Gútipilungnut tuníssutautit-
 -dlugit; tauvalo tarnaisa nalúngíssusiat sángítsox mingugtúleraraox.
⁸ nekigssavdle kanok itingilátigut Gútime, ajúngínerúsánginavta neri-
 -galuaruvta, ajornerúsánatalo neringíkuvta. ⁹ mianerssoritsile pigí-
 -náussuserse tamána sángítsunut nãgkiússutigerkunago. ¹⁰ mássa

ivdlit ilisarssissutit takunexaraluaruvit Gútipilûp igdluane nerri-
-vingme igsiatitdlutit, tauva sângitsup tarnâta nalúngíssusia na-
-kússagtísánginerpa Gútipilungmut tuníssut neriumavdlugo? ¹¹tau- Rúm. 14,15.
-valo katángutit sângitsox Kristusip tokússutigíssâ támásavox ili-
-sarssíssutsit píssutigalugo. ¹²taimale katángutivsinut ajortuliguvse
tarnaisa nalúngíssusiat sângitsox kilerdlugulusôx, tauva Kristusi-
-mut ajortulivuse. ¹³taimaingmat nekigssax katángúma mamiat- Rúm. 14,21.
-sautigigpago nekitúsáisagaluarpunga inútitudlunga, katángutiga ma-
-miatsagtíkumanago.

kapitalit 9.

ingminut igdlersortox, apustiliugame kivfaujungnaersitauvdlunilo, taimáitordle apusti-
-lekatimisut pigínáussutse atúngíkine ívangkílio avssiakutextartíkumanago, tamanutdlo
kivfautitox tamanutdlo tamalaussutut íniardlune tamatigut ilait ánáukumavdlugit; ar-
-paliútarfingme arpagtutut ajugauniakátáussut ajugaussup píssagssâ niakorut ase-
-rujuitsox piniardlugo.

¹apustiliúngínerpunga? kivfaujungnaersitáungínerpunga? nâ- 9,19.
-lagarput Jísuse Kristuse takúngínerpara? Nâlagkame suliaríngí- 15,8.
-nerpavse? ²avdlanut apustiliúngíkaluaruma ilivsinut taimáitúvu- 2 Kor. 3,2.
-nga, ilivse apustiliússutsivnik ugpernakutigigavse Nâlagkame.
³tamássa igdlersútiga uvavnik erkartüssiniartunut. ⁴nerigínauna-
-talo imersínaungínerpugut? ⁵katángúmik arnamik nuliakardluta
angalasínaungínerpugut apustilekativtitut Nâlagkavdlo katángutai-
-sut Kívfarsisutdlo? ⁶uvangalo Barnapalo kisivta sulíngísínáu- ap. sul. 4,36.
-ngínerpugutdlúnít? ⁷kiname tauva sorssungnermut kivfartor-
-niarpa nangminerminik akigssarsivdlune? kina vînekutilingmik
nautsviliiorpa inerititainigdlo nerinane? kinalúnít savarpangnik pâr-
-ssíva savarpait ímuánik nerinane? ⁸inûp ilerkuva atordlugo taima
okalungnerpunga? inatsísítaok taima okausekángínerpat? ⁹Môrsa- 5 Môr. 25,4.
-sip inatsísaine ima agdlagsimangmat: ugsik túkartuissox neri- 1 Tim. 5,18.
-navêrkusísángilat. ugsigit Gútip pinerpai? ¹⁰uvagutdlúnít pi-
-ngârdluta taima okarnerpa? mássame uvagut pivdluta agdlagsi-
-mavok, ivssumik agssatdlagterissox agssatdlagterísangmat neriug-
-dlune, túkartuisitsissordlo áma neriugdlune písangmat ilangfu-
-mavdlune. ¹¹anernerup pñik pigssavsínik siaruarterigavta, sua- Rúm. 15,27.
-lúsanerpa tauva uvingnup pñik pigíssavsínik katerssuiguvta?
¹²avdlat ilivsinut taimáísínaungmata, ímaka angnerussumik uvagut?
taimáitox pigínáussuserput tamána atúngilarput, kisiáne tamanik
kamagingnigtarpugut Kristusip ívangkíliua avssiakutextartíkuma-

- 5 Mör. 18,1. -nago. ¹³ivdlernartūme sulissut ilisimángilisigik ivdlernartūmit
- 4 Mör. 18,31. nerissartut? tunissivingme kivfartūssissut tunissivik avguarfigi-
-ssarât? ¹⁴taimátaok Nálagak perkussivok ívangkíliumik okauti-
- Mat. 10,10. -gingnigtut pivdlugit, ívangkílio inùtigssakautigísagât. ¹⁵uvangale
Lúk. 10,7. tamána atúngitdluinarpara. taimale agdlángilanga taimailiorfiger-
-kuvdlunga; uvavnut ajúngínerúsangmat tokuguma usorssitsautiv-
-nik piúngitsúngortitsissekarnanga. ¹⁶mássa ívangkílio okalùtigi-
-gavko usorssitsársínáungilanga, píngínek uvavnut ajornarmat;
uvavnut erkanarkajakaordlúnt ívangkílio okalùtigíngíkuvko. ¹⁷ka-
-jumigdlunga piguma akigssarsisagssakarpunga; kajumíngikumale
[taimáitok] piligtaussutut párissakartitauvunga. ¹⁸suná tauva a-
-kigssarsisagssarâra? imáitok: ívangkílio okalùtigíngíngavko Kristu-
-sip ívangkíliua akekángitsumik sarkangiúsagiga ívangkíliúkut kanok
pigínáussusera atúsanago. ¹⁹mássa kivfautitsissigssakángíkaluar-
ap. sul. 16,3. -tunga taimáitok tamanut kivfautípunga amerdlanerit ilatáriumav-
- - 21,26. -dlugit. ²⁰taima Jútinut Jútisut ípunga Jútit ilatáriumavdlugit;
inatsisit kulangigainut inatsisit kulangigátut ípunga inatsisit ku-
ap. sul. 11,3. -langigait ilatáriumavdlugit; ²¹inatsisekángitsunut inatsisekángit-
Gal. 2,3. -sutut [ípunga], (nauk Gútime inatsisekángíngíkaluartunga, Kri-
-stusime inatsisiliugama,) inatsisekángitsut ilatáriumavdlugit; ²²sá-
-ngítsunut sángítsutut ípunga sángítsut ilatáriumavdlugit; tama-
Rôm. 11,14. -nut tamalaussutut ípunga tamatigut ilait ánáukumavdlugit.
²³taimailiorpungale ívangkílio pivdlugo [ívangkíliumit] pigssarsio-
-katigísínāngorkuvdlunga. ²⁴arpaliútarfingme arpagtut ilisimá-
-ngilisigik tamarmik arpagkaluartut, ajugaussuvdle pissagssá ataut-
-sip pissarâ? arpagitse pisáriumavdlugo. ²⁵ajugauniakátáututdle
nungutdlutik sût tamaisa taimaitíkatdlararait; mássalo ivko tai-
2 Tim. 4,8. -máitarput niakorut aserujassok píumavdlugo, uvagutdle aseru-
Jāk. 1,12. -juitsox piniarparput. ²⁶taimáitumik uvanga arpagpunga mau-
-ngáinak pinanga; tigdluivunga siláinarmut pinanga; ²⁷kisiáne ti-
-miga artorssartípara kivfaussutut ilivdlugo, avdlanut okalússissar-
-tunga nangminek angilugtorkunanga.

kapitalit 10.

sujuaisat pitdlarnekartarnere migssingiutaussut ugpertut pivdlugit ajortumut kaju-
-migsilerkunagit; Nálagak nerdlívanik ilangíngíngnigtut Gútípilungnut tunissutinik
nerisángitsut tamatigut inokatiminguut náskiússutaunavérniardlutik.

- 2 Mör. 13,21. ¹[imáitumigdle] nalorkúngilavse, katángutíka: sujuaisavut ta-
- - 14,22. -maisá nuiap kulangerai, tamarmigdló imak ingerdlavigigát, ²ta-

-marmigdlo Mõrsasimut ilángutitdlutik kuisimassut nuiákut imá- 4 Mór. 9,
 -kudlo, ³tamarmigdlo nerigát nekigssak táunaussok anernerup 15 tt.
 pia, ⁴tamarmigdlo imerát imigssak táunaussok anernerup pia, 2 Mór. 16,15.
 kaersumit anernerup pianit ilagissamingnit imeramik; kaersordle 2 Mór. 17,6.
 táuna tássa Kristuse. ⁵amerdlanerssaitdle Gútip nuánaríngilai; 4 Mór. 14,30.
 taimáitumik puilassuitsume tokorartitáuput. ⁶tamákule taimailí- 4 Mór. 26,
 -put migssingiutauvdlutik pivdluta, ajortumut kajumigsilerkunata, 64 t.
 sórdlo ivko kajumigsilersut. ⁷āma Gútipilugsiortúngornavêritse, 10,11.
 sórdlo ivkua ilait Gútipilugsiortut, sórdlo agdlagsimassok: inuit 4 Mór. 11,4.
 ingíput neriumavdlutik imerumavdlutigdlo, nikuíputdlo ikagkumav- 2 Mór. 32,6.
 -dlutik. ⁸āma uverssainavêrisa, sórdlo ivkua ilait uverssaissut 4 Mór. 25,
 tokutauvdlutigdlo mardlungnik kulilingnik pingasunigdlo túsintig- 1. 9.
 -dlit uvdluínak. ⁹āma Kristuse ússernavêrisigo, sórdlo ivkua 4 Mór. 21,
 ilaisa ússerát nungutitauvdlutigdlo pulateriárssugtigit. ¹⁰āma 5 t.
 okalorujungnavêritse, sórdlo ivkua ilait okalorujutut nungutitauv- 4 Mór. 14.
 -dlutigdlo aseruissúkut. ¹¹tamákule tamarmik táukunúnga nagdliú- 2. 37.
 -put migssingiutauvdlutik, agdlagsimáputdle inerterkutauvdlutik 10,6.
 uvavtínut uvdlut kaujatdlangnerisa isuínik angumeringnigtunut. Róm. 15,4.
¹²tamána pivdlugo nalingínak kekartúsorissok mianerssordle or- Epr. 9,26.
 -dlorkunane. ¹³ússernekángisáinarpuse avdlamik kisiáne inuit pi- 1,9.
 -ssartagainik; Gútile ilumõrpoq, táussuma ússersínaviángilase ar-
 -tugkavsínik, kisiáne soraerutigssak ússernartumut ápiutdlugo
 píngortísavá ilivsinut atornek ajornángisitdlugo.
¹⁴taimaingmat, asassáka, Gútipilugsiornek kimarratigisiuk. 1 Juán. 5,21.
¹⁵sianisúnutdlusók okalugpunga; okausera ilivse misigssorsiuk.
¹⁶ermusex pivdluarkunilik pivdluarkussarput Kristusip auanut ila- 11,24 tt.
 -gíssutáungila? timiussak avgugarput Kristusip timánut ilagíssu-
 -táungila? ¹⁷timiussak atausiungmat amerdlasúvdluta timiuvugut 12,12.
 atausex, timiussak atausex ilangífigigavtigo tamavta. ¹⁸uvínikut Róm. 12,5.
 Israállíkússut sianiginiarsigik: tuníssutinik nerissut tunissivingmut 3 Mór. 7,6.
 ilagíssutexángitdlat? ¹⁹kanorme tauva okarniarnerpunga? Gúti-
 -piluk súnearnerpara? Gútipilungmut tuníssutdlúnft súnearner- 8,4.
 -para? ²⁰nágga; imale [okarniarpunga]: Gútimik nalussut tuní-
 -ssutitik anernipilungnut tuníssutigissarait Gútimut pinatik; iliv-
 -sile anernipilungnut ilagíssutexarkúngilavse. ²¹Nálagkap ermu-
 -sianit anernipiluitdlo ermusiánit imersínáungilase; Nálagkap ner-
 -dlftvia anernipiluitdlo nerdlftviat ilangífigisínáungilase. ²²Nálagax 5 Mór. 32,21.
 ilungersortíkumásanerigputdlúnft? táussumánga nakúnerunerpugut?
²³tamanik iliorsínauvunga, kisiáne ilait iluakutáungitdlat; ta- 6,12.

- manik iliorsínauvunga, kisiáne ilait ineriartútaungitdlat. ²⁴nang-
- Fil. 2,4. -minigssaminik piniartokángíkile, nalingínauvdle áiparme [ilua-
-kutigssâ] piniardliuk. ²⁵nekaerniarfingme niorkutiginekartut ta-
-maisa nerissarsigik sujunersiutiginagitdlo tarnip nalúngíssusia
- tugs. 24,1. pivdlugo; ²⁶Nálagkap nuna pigingmago táussumanítudlo. ²⁷ug-
-píngitsutdle ilâta neriartorkugpase, ornigkumaguvsigudlo, tauva
- Lúk. 10,7. nerdlitait nalingínait nerisigik sujunersiutiginagitdlo tarnip na-
-lúngíssusia pivdlugo. ²⁸kisiáne [ima] okarfiginekaruvse: tássa
Gûtipilungmut tuníssut; tauva nerisángilarse nalunaiassok táuna
pivdlugo tarnivdlo nalúngíssusia pivdlugo. ²⁹tarnivdle nalúngí-
-ssusianik okarama, ivdlit tarnit píngilara, kisiáne áiparpit. suv-
-dlungame kivfáungíssusera misigssortísagiga avdlap tarnâta na-
-lúngíssusianut? ³⁰kujavdlunga ilangeruvko, sôrme tauva mitau-
-tiginekásassunga kujássutigissara pivdlugo? ³¹taimáitumik neri-
-gângavsilúnft imerângavsilúnft sugângavsilúnft, pissartáinaritse
Gûte nálangnarserkuvdlugo. ³²nâgkiússutaunavêritse Jûtinutdlû-
-nft Gríkerinutdlúnft Gûtip ilagígsainutdlúnft; ³³sôrdlo uvangá-
-taok tamarmik nuánarissagssânik iliorniartunga tamatigut uvav-
-nut iluakutaussok piniarnago, kisiáne amerdlasûnut iluakutaussok
- 4,16. piniardlugo ánarkuvdlugit. (kap. 11.) ¹malingniarsinga, sôrdlo
uvangátaok Kristuse malingniariga.

kapitalit 11.

katismassarnermingne arnat niarkumícut ulekarlutik angutitdlo ulekaratik písassut;
Nálagkap nerdlitine kanok ilivdlune perkússutigigâ, kanordlo ilivdlutik atordluásagât.

- ²nersorpavstile, katángutíka, tamatigut erkaigavsinga, mali-
-gagssarsiatdlo aulajangiúkavsigik taimaisivdlugit sôrdlo ilivsinut
písíkíka. ³imáitumigdle ilisimarkuvavse: angutip nalingínaup Kri-
- Evf. 5,28. -stuse niakorigâ, arnavdlo angut niakorigâ, Kristusivdlo Gûte
niakorigâ. ⁴angut nalingínax tugsíartitdlunilúnft pruvftisut oka-
-lugtitdlunilúnft niarkumigut ulekarângame, niarke narrunartí-
-tarâ. ⁵arnardle nalingínax tugsíartitdlunilúnft pruvftisut oka-
-lugtitdlunilúnft niarkumigut ulekángikângame, niarke narru-
-nartítarâ, kivssarsimassutut ísagame. ⁶arnax uligkumángí-
-kune kivssartitdlunilo pigile; kisiáne arnax kiûtinigdlúnft sali-
-ssúmigdlúnft nujaiagak kángunásangmat uligdlune pigile. ⁷angut-
-dle niarkumigut ulekásángilax, tássaugame Gûtip ássinga nálang-
-nautâlo; arnardle angutip nálangnautigâ. ⁸mássa angut arnamit

píngilax, arnardle angúmit pivok. ⁹angutdlo píngortitáungilax ^{1 Mór. 2.}
 arnak pivdlugo, arnardle píngortitauvok angut pivdlugo. ¹⁰tamána ^{28. 18.}
 pivdlugo arnap atarkinautigssak niarkuminitísavâ íngilit pivdlugit.
¹¹taimáitordle angutip arnak ilagíngíngilâ Nâlagkame, arnavdlúnt
 angut ilagíngíngilâ Nâlagkame. ¹²sôrdlume arnak angúmit pissok,
 taimátaok angut arnákut pissarpok; sûtde tamarmik Gútimit píput.
¹³nangminek okartugssaugitse: arnak uligsimanane Gútimit tug-
 -siartok igpingnánginersok? ¹⁴píngortitat ilerkuisalúnt ajokersú-
 -ngínerpâse, angutip nutsane tagdlisíkunigit kángusûtigísagai?
¹⁵arnavdle nutsane tagdlisíkunigit usornautigísagai? mássa nut-
 -saminik tuninekarpok uligerkuvdlugit. ¹⁶sakitsaiumassokar-
 -patdle, [ilisimásavok] uvagut taima ilerkokángitsugut, Gútip ila-
 -gígsailúnt náme.
¹⁷tamákuníngale okáukaluaravse, [imáitok pivdlugo] nersú- ^{11,22.}
 -ngilavse: katisimassaravse iluarsartornartumik pinase, kisiáne
 iluaitdiartornartumik. ¹⁸tássa tusarpunga ilagígsutut katisima-
 -ssarângavse agssuarígsokartartuse, mássalo tusagkama ilait ug- ^{1,11.}
 -perâka. ¹⁹kigdlormut ilagígsokásangmáme ilivsíne, ilivsíne mi- ^{3,3.}
 -siligauvdluartut ersserkuvdlugit. ²⁰tauva atautsimut katisima-
 -ssarângavse, tamána Nâlagkap nerdiutânik neriartútaungilax;
²¹nungutdlutik nangminek nerdiutitik perkártarmatigik nerisitdlu-
 -tik; tauva ardlát kâgtaraok, ardlátdlo ingagtáussisimassaraok.
²²igdlókángilase nerivígsavsinik imervígsavsinigdlo? Gútip ila-
 -gígsailúnt asigínarpisigik sokángitsut pakatsisarumavdlugit? ka-
 -nok okásaunga ilivsínut? nersúsanerpavse? tamatumúna nersú- ^{11,17.}
 -ngilavse. ²³mássa Nâlagkamit pivara ilivsínut pisitara imáitok: ^{15,3.}
 Nâlagkap Jísusip únuak taivna pisitaugame timiussak tiguvá, ^{Lúk. 22,19 t.}
²⁴kujavdlunilo avgorpâ okardlunilo: tigusiavluse nerigitse, tássa ^{Mat. 26,26 tt.}
 timiga pivdluse avgornekartok; taimailiortaritse erkaivdlunga. ^{Mák. 14,22 tt.}
²⁵taimátaok ermusek tiguvá únúkut nerigamik soraeramik, okar- ^{2 Mór. 24,8.}
 -dlunilo: ermusek mána tássa tastamantitâx auvkut; taimailiorta-
 -ritse nungutdlugit imerângavsiuk erkaivdlunga. ²⁶mássa nu-
 -ngutdlugit timiussak tamána nerissarângavsiuk, ermutsimitdlo ta-
 -matumánga imerângavse, Nâlagkap tokua okautigissásavarse ti-
 -kiutserdlugo. ²⁷tamána pivdlugo timiussamit tamatumánga neri-
 -ssok Nâlagkap ermusianitdlúnt imertok kíngarkúnardlune, táuna
 pítdlagagssautípok Nâlagkap timálo aualo pivdlugit. ²⁸kisiáne
 inuk ingminik misiligdlune pigile, taimaitdlunilo timiussamit tama-
 -tumánga nerigile, ermutsimitdlo tamatumánga imerile. ²⁹kíngarkú-

-nardlune nerissok imertordlo pitdlarnekautigssaminik nerivdlunilo imersimásangmat, Nálagkap timâ ingmikôrssusiagut ilisaríngina-miuk. ³⁰ tamána píssutigalugo sángítsut náparsimassutdlo ilivsíne amerdláput, ikingitsutdlo sinigpárput. ³¹ mássa ingmivtínik erkar-tūkuvta erkartūnekángerakajakaugut; ³² erkartūnekarángxavtale Nálagkamit, tauva perorsarnekararaugut pitdlagagssautínekarakunata silamiut ilagalugit. ³³ tamána pivdlugo, katángutíka, neriartordluse katisimassarángxavse utarkekatiǵitǵitse. ³⁴ káǵtokarpatdle ingmine nerigile táuna, pitdlarnekautigssavsínik katisimassarkunase. píngisáka perkússutigiumârpáka tikiúkuma.

kapitalit 12.

tuníssutit sáimáunerit anernerup pé naliǵingitsut, anernerdle táunaussok, ilaǵingnilo kivfartútít naliǵingitsut, Nálagardle táunaussok, sórdlo time atausiussox amerdlasúnik avatilik.

¹ āma, katángutíka, tuníssutinik anernerup pfnik nalorkúngi-lavse. ² ilisimavuse Gútimik nalussúgaluartuse Gútipilungnutdlo okajuitsunut ingerdlatitaugaluartuse, kanordlúnft ingerdla-
1 Juán. 4,2 t. -títarángxase. ³ tamána pivdlugo nalunaerǵigávse, Gútip anerne-ragut okalugtup Jísuse perdlorkunartumik tainaviángxiká; āma inúp Jísuse Nálagkamik taisináungiká, kisiáne anerníkut ivdler-nartúkut.

Róm. 12,6. ⁴ tuníssutitdle sáimáunerit naliǵingitdlat, anernerdle táunau-vok; ⁵ āma kivfartútít naliǵingitdlat, Nálagardle táunauvok; ⁶ āma súniutit naliǵingitdlat, Gútile táunauvok sunik tamanik súniú-ssissok tamane. ⁷ anerneruvdle erssersarnere inungnut ingmí-kut túniúnekartarput iluaxutautitdlugit. ⁸ taima ardlát anerní-kut tuninekartarpok ilisimatútut okalorkuvdlugo; āma avdla ili-sarssissutut okalorkuvdlugo, anerníkut táussumúna; ⁹ āma avdla [tuninekartarpok] ugpernermik, anerníkut táussumúna; āma avdla tuníssutinik sáimáunernik katsorsaisináussutinik, anerníkut táussumúna; ¹⁰ āma avdla súniutinik kivdlinguartuliutinik; āma avdla [tuninekartarpok] pruvfítisut okalorkuvdlugo; āma avdla anernernik ingmikôrssusísigut ilisarsserkuvdlugo; āma avdla okalútsinik ássi-gíngitsunik okalorkuvdlugo; āma avdla okalútsinik avdlanik nav-suiaerkuvdlugo. ¹¹ tamákule tamaisa súniutigai anernerup táu-ssuma atautsip tamanik ingmíkut tunioraissup piunmassaminik.

¹² sórdlume time atausiussox amerdlasúnik avatilik, timivdlo
12,27. táussuma atautsip avatai tamarnik amerdlagaluardlutik timiussut

atausek, taimátaok Kristuse ipok. ¹³ tamavtame anerníkut atausek, ^{6,15.} ^{Róm. 12,4 t.} ^{Gal. 3,28.}
 -siussúkut kuisimavugut timimut atautsimut ilángutitdluta, Jútiu-
 -ssugutdlúnít Gríkeriussugutdlúnít, kivfaussugutdlúnít kivfáungit-
 -sugutdlúnít; tamavtalo ímínekarpugut anernermut atautsimut ilá-
 -ngutitdluta. ¹⁴ mássalo time tássáungilak avat atausek, kisiáne
 avatit amerdlasút. ¹⁵ isigak okaraluarpat: agssáungínama timip
 ilagíngilánga, tauva timip ilagíngínerpá? ¹⁶ siutdlúnít okaraluar-
 -pat: issiúngínama timip ilagíngilánga, tauva timip ilagíngínerpá?
¹⁷ time tamarme issiugaluarune, súkúme tauva tusásava? tamar-
 -milúnít siutaugaluarune, súkúme tauva naimásava? ¹⁸ mánale
 Gútip avatit tamaisa ingmíkut timime inekartípai piunassaminik.
¹⁹ [avatitdle] tamarmik avataugaluarpata atausek, súkúme tauva
 timekásava? ²⁰ mánale avatit amerdláput, timile atausiuvok. ²¹ isse
 agssangnut okarsínáungilak: atoriakartíngilavse; niakordlúnít isig-
 -kanut okarsínáungilak: atoriakartíngilavse. ²² kisiáne timip ava-
 -tai kajangnarnerussússártut angnerussumik pigissariakarput; ²³ ti-
 -mimilo nikanarnerusorissavut angnermik assagtútariakartítarpavut,
 igpingnarsorissavutdlo angnermik igpingnaitdlisarniararâvut; ²⁴ ig-
 -pingnángitsutdle taima pissariakángitdlat. Gútipdle time taima
 katiterpâ pingángínerit angnermik assagtúkuminartitdlugit, ²⁵ ti-
 -mime agssuaríngsokarkunago, avatitdle ássigíngsumik isumagekati-
 -gêrkuvdlugit. ²⁶ taimáitumik avat atausek ániarângat avateka-
 -taisa tamarmik ániakátigissarât; âma avat atausek pingártíneka-
 -rângat avatekataisa tamarmik tipaitsokatigissarât. ²⁷ ilivsile Kri- ^{12,12.}
 -stusip timigáse avatigalusilo ingmíkôrtitdluse. ²⁸ Gútipdlo ilait ^{12,9. 10.}
 ilagíngsunut ivertípai, sujugdligssat apustilit, áipagssait pruvfi- ^{Evf. 4,11.}
 -tit, pingajugssait ajokersuissut, tugdligssait kivdlingnartuli-
 -ssartut, tugdlê katsorsaisínaunermik tuninekartut, ikiortugssat,
 perkussissugssat, okalútsinik ássigíngitsunik okalugtut. ²⁹ tamar-
 -mik apustiliúpat? tamarmik pruvfiúpat? tamarmik ajokersui-
 -ssúpat? tamarmik kivdlingnartulissarpat? ³⁰ tamarmik katsor-
 -saisínaunermik tuninekarpat? tamarmik okalútsinik avdlanik o-
 -kalugtarpat? tamarmik [okautsit isumainik] navsuaissarpat?
³¹ kisiáne tunissutit sáimáunerit iluarnerussut ilungersútigisigik.
 sulilo avkúmik aitsât avkutauvdluartumik únersúsavavse.

kapitalit 13.

avkut aitsât avkutaavduartok tássaussok asangningnek tuníssutit sáimáunerit angnerssât.

¹ inuitdlo íngilitdlo .okausínik okalugtaraluaruma, asangnig-
-ssusekarnangale, kangnúsak sujanârtok ássigerkajakâra tauva a-
-vilortúnguardlúnt sujanâlassok. ² pruvftisut okalugsínaugalua-
14,3 tt. -rumalúnt, ángigissatdlo tamaisa ilisarssíssutitdlo tamaisa ilisi-
-magaluaruvkit, ugpernerdlo tamât pigigaluaruvko kákarssuit nug-
-tersínaugaluardlugit agdlât, asangnigssusekarnangale, sūngerka-
-jakaunga tauva. ³ pikalo tamaisa túniúkaluaruvkit, timigalo ikiv-
-kartikaluaruvko, asangnigssusekarnangale, sugssaríngerkajakâra
tauva. ⁴ asangnigtok kamajuitdlunilo inugsiarneraraok; asangnig-
-tok síngassaríngilak; asangnigtok tatitúnanilo angnerujumatússa-
10,24. -ríngilak; ⁵ ígpingnartumik iliortaríngilak, nangminigssaminik pi-
Fil. 2,4. -niartaríngilak, narrutsagtaríngilak, ajortumik isumakartaríngilak;
⁶ iluángínek tipaitsûtigissaríngilâ, sagdlusuíssutdle tipaitsûtigissarâ;
⁷ tamatigut kamagingnigtaraok, tamatigut ugperaraok, tamatigut
neriugtaraok, tamatigut ilalâraaraok.

⁸ asangningnek katangnaviángilak, nauk pruvftisut okalugtar-
-nerit atorungnáissassut, okalútsitdlo ássigíngitsut soráissassut, ili-
-sarssinerdlo atorungnáissassok. ⁹ ilisarssinivut iláinaungmata,
pruvftisutdlo okalugtarnivut iláinaungmata; ¹⁰ kisiáne tamarmiu-
13,12. -ssok nagdliugput iláinaussut atorungnáissáput. ¹¹ merdlertúgat-
-dlarama merdlertutut okalugtarpunga merdlertututdlo isumalior-
-dlunga merdlertututdlo erkarsardlunga; merdlertújungnaeramale
merdlertorpalugtut atorungnaerpáka. ¹² mánácut augsuagtok issi-
-gârpút tarrarssútícut, taimanícutdle [issigiumârpaput] kínar-
13,10. -sivdlugo; mánácut ilisarâra iláinautitdlugo, taimanícutdle ili-
8,3. -sarivdluarumârpára, sórdlo uvanga ilisarivdluarnekarumârtunga.
¹³ mánale atáput ugpernek neriungnerdlo asangningnerdlo, táuko
pingasut; asangningnerdle táukua angnerssarât.

kapitalit 14.

pruvftisut okalugtarnek ilungersútigissariakarnerussok okalútsinik avdlanik okalung-
-nermit; ilagít katisimatitdlutik arnartamingnik okalugtokásanatik tamatigut ígping-
-nángitsumik nalingináungitsumigdlo iliúsassut.

12,31. ¹ asangningnek norkáissutigisiuk; tuníssutit anernerup pé
ilungersútigisigik, angnerussumigdle [ilungersoritse] pruvftisut oka-

-lugtarkuvdluse. ² okalûtsinik avdlanik okalugtok inungnut oka- 14,4.
 -lugtaríngingmat, Gûtímutdle, tusânekánginame, ânerníkutdle oka-
 -lugkame ángigissanik. ³ pruvftisutdle okalugtok okalugtaraok
 inuit ineriartûtigssânik kajumigsârnekautigssânigdlo tugpatdlersar-
 -nekautigssânigdlo. ⁴ okalûtsinik avdlanik okalugtok ingminik
 ineriartortítaraok, pruvftisutdle okalugtup ilagtt ineriartortítarai.
⁵ tamavse okalûtsinik avdlanik okalorkugaluarpavse, angnerussu-
 -migdle pruvftisut okalugtarkuvavse. pruvftisut okalugtok ang-
 -nerungmat, okalûtsinik avdlanik okalugtok mingneruvdlune; ki- 14,1.
 -siáne okautsine navsuiardlugit ilagtt ineriartûtigssarsisíkunigit 14,13.
 [mingnerúsángilak]. ⁶ ímakale, katángutíka, ornigkaluaruvse o-
 -kalûtsinik avdlanik okalugdlunga, sugssarísanerpavsinga, oka-
 -lugfigíngikuvse sarkúmíssakardlungalúnft ilisarissakardlungalúnft
 pruvftisut okausigssakardlungalúnft ajokersûtigssakardlungalúnft?
⁷ mássame úmassúngitsutdlúnft nípigdlit taimáiput: kardlortaut-
 -dlúnft kúkilagtariardlúnft ingmíkôrtunik erinakángigpata, kardlor-
 -tagardlúnft kúkilagtagardlúnft kanok ilivdlugo ilisarinékásava?
⁸ suvduartáussuardlúnft erssíngitsumik nípekarpat, kina tauva sor-
 -ssungnermut upalungaersásava? ⁹ taimátaok ilivse, orkavsinik
 nalunaitsumik okalúngikuvse, okalúserissarse kanok ilivdlugo ili-
 -sarinékásava? siláinarmut okalugtúsagavse tauva. ¹⁰ nípit ássi-
 -gíngitsut silame kanok amerdlatiginersut tamarmik tusarssáu-
 -ngitsokángitdlat. ¹¹ tauvale nípip isumâ ilisimángikuvko okalug-
 -tumut avdlanertatut ísaunga, âma okalugtok uvavnut avdlaner-
 -tatut ísavok. ¹² taimátaok ilivse, anernerup tuníssutai ilungersú-
 -tigigavsigik ilagtt ineriartûtigssânik pekangârníaritse. ¹³ tamána
 pívdlogo okalûtsinik avdlanik okalugtok tugsíardle okautsine nav- 14,5.
 -suiarsínângorkuvdlugit. ¹⁴ mássa okalûtsinik avdlanik tugsíaruma
 anertera tugsíásavok, erkarsautigale kingunigssiúsángilak. ¹⁵ ka-
 -norme tauva ísava? [íma:] tugsíásaunga anernivkut, âmátaok tug-
 -síásaunga erkarsautivkut; erínersâsaunga anernivkut, âmátaok erí-
 -nersâsaunga erkarsautivkut. ¹⁶ mássale anernigkut pívdluarkussi-
 -guvit, ílingne ilisimángitsutut ítok kanok ilivdlune kujaniutingnut 14,23.
 âmísava, okautsisit nalugamigit? ¹⁷ ivdlit ajúngitsumik kujagaluar-
 -putit, áiparpitdle ineriartûtigísángilá. ¹⁸ Gútiga kutsavigâra, ta-
 -mavsinít angnermik okalûtsinik avdlanik okalugtarama; ¹⁹ kisiáne
 ílagíngne katisimassune okautsit tatdlímáinait erkarsautima pígi-
 -ssait avdlanútaok ajokersútaujungnartut okauseriumanerváka o-
 -kautsinit avdlanertanit kulínik túsintílingnit.

Is. 28,11 t. ²⁰katángutíka, silakarssutsivsigut merdlertúngornavéritse, ki-
-siáne ajorssutsivsigut merdlertúgitse, silakarssutsivsigutdle iner-
-simassúngoritse. ²¹inatsisine agdlagsimavok: okalútsinik avdla-
-nik kardlunigdlo avdlanik okalugkumárpunga inuiangnut ukunú-
-nga, taimáitordle tusarumásángilānga, okarpok Nālagak. ²²ta-
-mána pivdlugo okalútsit avdlat ugpertunut pinatik uppingitsunut
nalunaerkutáuput; pruvftisutdle okalugtarnarit uppingitsunut pi-
-natik ugpertunut nalunaerkutáuput. ²³ímaka ilagít ilūngarmik
atautsimut katisimagpata, tamarmigdlo okalútsinik avdlanik oka-
-lugpata, tauvalo ilisimángitsunigdlūnt uppingitsunigdlūnt iserto-
-karpat, silaerúnerarkajakāse ilā? ²⁴tamarmigdle pruvftisut oka-
-lugpata, tauvalo uppingitsumigdlūnt ilisimángitsumigdlūnt iser-
-tokarpat, táuna tamanit nalujungnaersínekardlune tamanit erkar-
-tūnekarkajakaok, ²⁵taimalo ūmāme pē issertugkat erssertitdlugit
kīnaminik patdlorkajakaok Gūte patdlorfigalugo nalunaiāissutiga-
-lugulo Gūte ilumut iluvsínitok.

²⁶kanorme tauva ísava, katángutíka? [ima:] katisimassarā-
-ngavse nalingínak ardlarse erinersárutekarpatdlūnt, ajokersútig-
-ssakarpatdlūnt, avdlatut okalúsigssakarpatdlūnt, sarkúmíssakar-
-patdlūnt, navsuiatigssakarpatdlūnt: tamarmik ineriartútigssau-
-gilit. ²⁷okalútsinik avdlanik okalugtōkarāngat mardlūgínardlit,
pingasūgunigdlūnt amerdlanerúngikilit, kingulerígsárdlutigdlo pilit;
Evf. 4,12. ^{14,5.}atautsivdlo navsuiardligit okausé. ²⁸navsuiāissugssakāngigpatdle
^{14,22.}ivna ilagíngne katisimassune nipangerdle, kisiáne ingminut oka-
-lugdle Gūtīmutdlo. ²⁹pruvftisutdle okalugtut mardlūvdlutigdlūnt
pingasūvdlutigdlūnt okalugdilit, tusartaisalo misiligdlisigik okausé.
³⁰avdlale igsiassut ilāt sarkúmíssakalerpat sujugdlex nipangerdle.
³¹tamavse kingulerígsárdluse pruvftisut okalugsinaugavse tamaisa
iliniarkuvdlugit tamaisalo kajumígsárnekarkuvdlugit. ³²pruvftitaok
Róm. 15,33. anernere pruvftinut nālagtūput. ³³Gūte ínardlungnermut Gūtiú-
-ngingmat, erkigsinermutdle. sórdlo ivdlernartut ilagígsor-
1 Tim. 2,11 t. -taine tamane pissartut, ³⁴taimátaok ilivse arnartase nipanger-
-dlit ilagíngne katisimassune; okalorkuvdlugit akuerinekānging-
1 Mór. 3,16. -mata, kisiáne nālagtōrkuvdlugit, sórdlume inatsisítaok okau-
-sekartut. ³⁵sumigdle iliniarumagunik uvisik aperssordlisigik
ingmingnítitdlutik; arnak ilagíngne katisimassune okalugtōk ká-
-ngunarmat. ³⁶ilivsinítldlūnt Gūtip okausia aniva? kisivsinut-
-dlūnt piva?

³⁷ingminik pruvftiusorissokarpat, anernermutdlūnt atassù-

-sorigune, taimáitup ilivsinut agdlautigissáka ilisariniardligit Nâ-lagkap inássutigigai. ³⁸ ilisarssingitsoxarpatdle táuna ilisarssingí-kile. ³⁹ tamána pivdlugo, katángutika, ilungersoritse pruvfitisut okalugtarkuvdluse, okalútsinigdlo avdlanik okalugtut pitsailinagit. ⁴⁰ tamatigut igpingnángitsumik nalingináungitsumigdlo ilioritse.

kapitalit 15.

tokussut makínigssānik.

¹ erkaisiniarpavsile, katángutika, ívangkíliumik ilivsinut oka- Gal. 1,11.
-lútigissavnik; tamána pigilerparse, tamánalo átavigårse, ² tamá-
-nalo ánássutigårse, taimaisivdlugo aulajangiúkuvsuik sórdlo iliv-
-sinut okalútigigiga; kisiánime asulináungitsumik ugperuvse. ³ má-
-ssa sujugdliutdlugo ilivsinut pisípara nangminex pigiligara [imái- 11,28.
-tok]: Kristuse ajortivut pivdlugit tokussok agdlagkat erkor- Lúk. 24,28 t.
-dlugit, ⁴ ilissaussordlo, uvdlutdlo pingajuáne makitox agdlagkat Is. 53,5. 8 t.
erkordlugit; ⁵ Kívfarsivdlo takugâ, kingornalo táukua arkanek- tugs. 16,10.
mardluk. ⁶ kingornalo katángutit tatlímanik untritigdlit amer- Lúk. 24,
-dlarkingisa atautsikut takuvât, táukua ilait amerdlanerssait sule 34. 36.
inūput, ilaitdle sinigpárput. ⁷ kingornalo Jákup takuvâ, kingor-
-nalo apustilit tamarmik. ⁸ tamarmigdle kingornatigut uvangá- ap. sul. 9,4.
-taok takuvara alugsugauvdlungalusók. ⁹ mássa uvanga apusti-
-line mingneruyunga apustilimik tainekarnek kíngarkúkualuardlu- Evf. 3,8.
-nga, Gútip ilagtgsai kinugissaravkit. ¹⁰ Gútipdle sáimáuneragut ap. sul. 9.
taimáipunga sórdlo ítunga, sáimáuneralo uvavnut pilugsínángilak,
táukunángale tamanit angnermik sulissarpunga; naugdle uvanga
pingitsunga, kisiáne Gútip sáimáunera najortigissara. ¹¹ tauva u-
-vangalūnít pigángama ivkualūnít pigángamik taima okalūssissar-
-pugut, taimalo ugperpuse.
¹² tauva Kristuse okalūssissutigissaungmat tokussunit makí-
-tok, kanorme tauva ilase okartarpat tokussut makivfigssakángi-
-nerardlugit? ¹³ mássale tokussut makivfigssakángigpata Kristusí- 15,16.
-saok makisimásángilak. ¹⁴ āma Kristuse makisimángigpat, oka-
-lūssinerput tauva asulináusavok, ugpernersilo tauva asulináusa- 15,17.
-vok. ¹⁵ uvagutdlo tauva maluginékásassugut Gútimik nalunai-
-ssutut sagdlussutut, Gútimik nalunaiassaravta Kristuse makitikâ,
sunauvfale makitingikâ, mássame tokussut makisángigpata. ¹⁶ má- 15,13.
-ssa tokussut makisángigpata Kristusisaok makisimásángilak.
¹⁷ Kristusile makisimángigpat ugpernerse piúngitsūsavok, sule 15,14.

ajortivsinīsaue tauva; ¹⁸ āma Kristusime sinigpártut tauva támar-
-simásáput. ¹⁹ máninak inútídluta Kristuse neriugfigiguvtigo i-
Kul. 1,8. -nungnit tamanit nākinarnerúsaugut. ²⁰ mánale Kristuse tokussu-
-nit makisimavok sinigpártunit naorkautaulerdlune. ²¹ mássa
toko inungmit píngormat, āmátaok tokussut makivfigssát inungmit
Róm. 5,12 tt. píngorpok. ²² sōrdlume Aatamíkut tamarmik tokussut, taima
Kristusíkut tamarmik ūmartitáusáput; ²³ nungutdlutigdle tugdle-
-rígssusertik migssiliordlugo: naorkautaussox tássa Kristuse; tug-
-dliúsáput Kristusip pigissai, tikiugpat; ²⁴ tugdligssauvok nagga-
-tigssak, nálagauvfik Gútimut atátamut pisigpago, sujulerssuissut
tamaisa nálagkersuissutdlo píssaussutdlo tamaisa soraersikunigit.
tugs. 110,1. ²⁵ nálagáusangmat táuna kíngarssuissut tamaisa isigkame atānut
Mat. 22,44. ilitserdlugit. ²⁶ kíngarssuissut soraersitagssat núngutigssát tássa
Epr. 10,18. toko. ²⁷ mássa sūt tamaisa táussumúnga nálagtigitípai isigaisa
tugs. 8,7. atānut pisitdlugit. okarmatdle sūt tamarmik táussumúnga nálag-
Evf. 1,22. -tigititaussut, tauva nalunángilak táuna pinekángitsok tamanik
Epr. 2,8. táussumúnga nálagtigitissok. ²⁸ sūtde tamarmik táussumúnga
nálagtigititaugpata, tauva ernerdo nangminex nálagtigitisavok ta-
-manik ingminut nálagtigitissumut, Gúte tamarssōrkuvdlugo
tamane.
²⁹ sussarpáme tauva tokussut pivdlugit kuisítartut, tokussut
makítokásángigpata? suvdlutik kuisítarpat tokussut pivdlugit?
Róm. 8,36. ³⁰ suvdluta uvagut uvdlok tamát navérsínartarnerpugut? ³¹ uvdlut
tamaisa tokulerpunga; ilumut, nersornauterput Kristuse-Jsusime
nálagkavtine pigissara narkigsigára. ³² inùp ilerkuva atordlugo taimane
Evfisume nerssutit kásugtut págaluaravkit sugssarísagiga? tokussut
1s. 22,18. makísángigpata nerivdlutalo imekisa, akago tokúsagavta. ³³ támar-
-tínavéritse; ajortut ikíngutigalugit ilerkut ajúngitsut aserortarput.
³⁴ iluamik silagtorniaritse ajortuliarasilo; ilait Gútimik sujuneká-
6,6. -ngingmata. pakatserkuvdluse taima okarpunga.
³⁵ imale okartokásanerpok: kanok itdlutik tokussut makisá-
-pat? kanordlo ítumik timekardlutik sarkúmísápat? ³⁶ ūmá su-
-junekángitsutit, nautsfagssak ivssumut ilissat ūmásángilak, kisiáne
tokugatdlarune. ³⁷ sunalo nautsfagssak ivssumut ilissarángagko,
time píngortugssak ilissaríngilat, nautsfagssáinardle, kajússiagssau-
-nersordlūnt ardlaisalūnt ilaginerát. ³⁸ Gútivdle timigssánik tu-
-nissarpá piunassaminik, nautsfagssatdlo ingmíkut píssusigdlit
nungutdlugit ingmíkut timigssakartítarpari. ³⁹ uvingnit taimaekati-
-gfgsuináungitdlat, kisiáne inuit avdlamik uvinekarput, nerssutitdlo

avdlamik, aulisagkatdlo avdlamik, tingmíssatdlo avdlamik. ⁴⁰ãma timekarpok kilangmiussunik timekardlunilo nunamiussunik; ki-langmiutdle avdlamik pínerssusekarput, nunamiutdlo avdlamik. ⁴¹sekernup kaumanera avdlauvok, káumatip kaumanera avdlauvok, uvdloríssat kaumanerat avdlauvok, mássalo uvdloríssat kaumaner-míkut taimaekatigíngitdlat. ⁴²taimátaok tokussut makivfigssát ípok: ilissauvok aserujassok, makísavok aserujitsok; ⁴³ilissauvok kángusútilik, makísavok nálangnarssusilik; ilissauvok sángítsox, makísavok píssaussok; ⁴⁴ilissauvok time tarnip pia, makísavok time anernerup pia. timekarpok tarnip pianik, ãma timekarpok anernerup pianik. ⁴⁵taimalo agdlagsimavok: inuk sujugdlex, Aa- 1 Mór. 2,7. -tame, tarníngorpok úmassok; Aatame kingugdlex anerníngorpok úmartitsissok. ⁴⁶anerneruvdle pia sujugdliúngilak, kisiáne tarnip pia; anernerup pia tugdliúsavok. ⁴⁷inuk sujugdlex nunamit pivok ivssumiuvdlune; inûp áipâ, Nâlagak, kilangmit pivok. ⁴⁸ivssumio ássigât ivssumiut; kilangmio ássigât kilangmiut. ⁴⁹sôrdlulo iv-ssumiup ássinga atissarigigput, taimátaok kilangmiup ássinga ati-ssariumârpaput.

⁵⁰imale okarpunga, katángutíka: uvingnuvdlo auvdlo Gútip 6,9 t. nálagauvfia kingornússarisináungilât, aserujassuvdlo kingornússari-sángilâ aserujuíssut. ⁵¹ata, ángigíssamik okarfigísavavse: ta-mavta sinigpásángíkaluarpugut, kisiáne tamavta avdlángortíneká-saugut; ⁵²tássángáinak, uisorínak, kardlortaut kingugdligssax pi- 1 Tas. 4,15 t. -lerpat. kardlortarumârmat, tauvalo tokussut makísáput aseru-juitsúvdlutik, uvagutdlo avdlángortínekarumârpugut. ⁵³aseruja-ssok mána atítitariakarmat aserujuíssúmik, tokujassordlo mána atítitariakarmat tokusuíssúmik. ⁵⁴aserujassuvdlo matuma atig-pago aserujuíssut, tokujassuvdlo matuma atigpago tokusuíssut, tauva erkûkumârpok okausek agdlagsimassok: toko nungutitauvok Is. 25,8. ajugauníkut. ⁵⁵toko-â, igútit nauk? unerivfik-â, ajugáussutit Hús. 13,14. nauk? ⁵⁶tokuvdle igútâ tássa ajorte, ajortivdlo píssautâ tássa Róm. 5,12 tt. inatsisit. ⁵⁷Gútile kujanarsile, ajugautingmatigut nálagkavtigut Ji-suse-Kristusíkut. ⁵⁸tamána pivdlugo, asassáka katángutíka, aulajangeritse sakingnavérdlusilo, Nâlagkavdlo suliânik námagsi-ssakangártuínardluse; suliniarnise ilisimagavsigik asulináungitsut Nâlagkame.

kapitalit 16.

ivdlernartunut tuniorautigssanik katerssuerkugai Jerúsalamut átagssanik, Korintumut apükune; Timütiuse ilagserkugâ; Apulusip ornigkumârai ulapíkungaerune; Stivfâ-nákut kujanarnerarai; inüvdluarkússuterpánguit ilángutdlugit agdlagkane máko naggaserai.

- Rôm. 15,26. ¹ivdlernartunutdle tuniorautigssat pivdlugit [ima okausekar-punga]: sôrdlo ilagît Galásiamîttut perkugîka, taimátaok ilivse ilioritse. ²sapâtip akúnerisa uvdluisa sujugdliáne nalingínax i-larse ingmine torkorsivdlune ilississarile pivdluarssutse mig-ssiliordlugo, tuniorautigssat tikiúkuma aitsât katerssortariakar-kunagit. ³apükumale átserkussase autdlartikumârpâka agdlag-kanik nagsitdlugit, tuníssutise Jerúsalamut ârkuvdlugit; ⁴u-vavnutdlünft tássungnautigssakarpát ingerdlakatigiumârpânga.
- ap.sul. 19,21. ⁵ornigkumârpavsile Makitúnia avkutigerêruvko, Makitúnia avkuti-
— 20,2 t. -giumâravko. ⁶ilivsele najutdlatsiarumârnerpavse ukfvfigalusilünft, autdlásaguma ilivsinut kanerkuvdlunga. ⁷mâna ingerdláinartit-
- 4,19. -dlunga takujumángínavse, neriugkama ilivsíne unitdlatsiarumâr-
- ap.sul. 19,10. -soralunga, Nâlagkap perkugpanga. ⁸Evfisume unísagama pínse
- 2 Kor. 2,12. tikitdlugo; ⁹isertarfik uvavnut matuigaungmat angisôk ulapínartok, akerartortutdlo amerdlakalutik.
- 4,17. ¹⁰Timütiusivdlo tikigpase, mianerssoritse sujôranane ilivsíni-
- ap.sul. 19,22. -sínaorkuvdlugo, Nâlagkap sulîâ suliaringmago uvavtut. ¹¹tauva
1 Tim. 4,12. táussumínga asigínaissoxángíkile, kisiáne erkigsisitdlugo kanisiuk uvavnut tikiuterkuvdlugo, ilimagigavko katángutivut ilagalugit aggísassok.
- 3,5. ¹²katángúput Apuluse [tusarumásagavsiuk]: kajumigsângâra-
- ap. sul. 19,1. -luariga katángutivut ilivsinut piartokatigerkuvdlugit, piumāngit-dluínarpordle mâna, kisiáne ulapíkungaerune ornigkumârpâse.
- ¹³erkumagitse, aulajaitsumik ugperitse, angutaugitse, nukig-toritse. ¹⁴sussarnise tamarmik asangningnîkut pilit.
- 1,16. ¹⁵okaorkigsârpavsile, katángutîka, Stivfânap inokutai ilisima-
- Rôm. 16,5. -vase, táuna Aggaiame naorkautaussox, táukulo ingmingnik ator-kussut ivdlernartut kivfartükumavdlugit: ¹⁶ilivsísaok taimáitunut nâlagtigitísassuse tamanutdlo suliokativtínut erdlokivdlutik sulî-niartunut. ¹⁷tipaitsugpunga Stivfânap Fortunâtusivdlo Aggâiku-
- 2 Kor. 11,9. -sivdlo najormánga, makaissinartuse táukua sivnermase; ¹⁸mâssa uvanga anernera ilivsilo anernerse inūmarigsarpât. taimáitut kujanarssusê ilisariniarsigik.

¹⁹ilagft Aasiamitut inûvdluarkuvâse. Aakuilap Pristtdlavdlo Nâlagkâkut inûvdluarkungârpâse ilagftdlo táukua igdluânîtartut ilángutdlutik. ²⁰katángutivta tamarmik inûvdluarkuvâse. inûv-
-dluarkokatigítse kuningmik ivdlernartumik. ap. sul. 18,2.
Rúm. 16,5.
Rúm. 16,16.

²¹inûvdluarkussivdlunga uvanga Pauluse agdlagpunga. ²²Nâ-
-lagkamik Jîsuse-Kristusimik asangningitsox perdlorkunarsile; 2 Tas. 3,17.
Kul. 4,18.
Nâlagax aggerpox. ²³Nâlagkap Jîsusip Kristusip sáimáunerata Rúm. 16,24.
najordlise. ²⁴asangningnerma tamavse najordlise Kristuse-Jîsu-
-síkut. áman.

Paulusip Korintumiunut agdlagaisa áipait.

kapitale 1.

Gûte únersiutigigâ nâgdliugtitaunermine tugpatdlersangârmene nalingínarnik nâgdliú-
-tigdlit tugpatdlersarsínaorkuvdlugit tugpatdlersarnekautigissaminik; Korintumut piler-
-ssáraluarama sule píngíssutigigâ kajagésükumagamigit.

¹Pauluse Gûtip perkussânik Jîsusip Kristusip apustiligissâ 1 Kor. 1,1.
katángúputdlo Timûtiuse Gûtip ilagftgsainut Korintumiussunut
ivdlernartunutdlo tamanut Aggaiame tamarssuarne ítunut: ²Gûtip 1 Kor. 1,3.
atátavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sáimautdlise erkigsisitdlusilo.

³únersiutiginegardle Gûte nâlagkavta Jîsusip Kristusip atátâ, Evf. 1,3.
Rúm. 15,5.
atátax nagdligtuissox Gûtilo tamanik tugpatdlersaissox, ⁴táussuma
tugpatdlersarpâtigut nâgdliútivut tamaisa pivdlugit, nalingínarnik
nâgdliúttigdlit uvavtínut tugpatdlersarsināngortitdlugit tugpatdler-
-sáumik Gûtip uvavtínut tugpatdlersautigissânik. ⁵sôrdlume á- Kul. 1,24.
-niautit Kristusip pê uvavtínut nagdliungârtartut, taimátaox Kri-
-stusikut tugpatdlersarnekanârpugut. ⁶nâgdliugkângavta taimaili-
-ssarpox ilivse tugpatdliutigssavsínik ánássutigssavsínigdlo súntssar-
-tumik ániautit ániautigissavtitut ítut artornarungnaersitdlugit; áma
tugpatdlersarnekarângavta taimailissarpox ilivse tugpatdliutigssav-
-sínik ánássutigssavsínigdlo. ⁷neriugssuserputdlo ilivse pivdluse
aulajáipox, ilisimagavta, sôrdlo ániartut ilagigâse, taimátaox tug- Fil. 3,10.
-patdlersarnekartut ilagísagâse.

⁸nalorkúngilavsime, katángutíka, kanox nâgdliugtitaussugut
Aasiamítitdluta, sualugtumik nanertugaugavta sapileraluardlutalo,

inûnigssavtînik agdlât nikatdluleraluartitdluta. ⁹mássa isumavtigut tokutagssautíkaluarpugut ingmivtînik tatigiومانata, Gûtile tati-giumavdlugo tokussunik makititsissok. ¹⁰táussuma aniguisíkâti-gut tokugssamit taima ítumit sulilo mánácut aniguisitdluta; ne-
 2 Tim. 4,18. -riugfigârputdlo aniguiserkigkumârâtigut, ¹¹ilivsísaok igdlersorta-
 Rûm. 15,30. -ravsigut tugsitdluta, tuníssut sáimáunek inuit amerdlasût pí-
 -ssutigalugit uvavtînut pissok amerdlasûnut kujássutigerkuvdlugo
 uvagut pivdluta.

¹²imáitok usorssitsautigârput: tarnivta nalúngíssusiata nalu-
 -náiavfigingmatigut silame angalassartugut perkusersuitdluta Gû-
 1 Kor. 2,4 t. -tivdlo kaumassuanftdluta, uvingnup písigut ilisimatûnata, Gûtimit-
 -dle sáimáunekardluta, pingârtumigdlo ilivsíne taimáitugut. ¹³av-
 -dlamik agdlagfigingínavse kisiáne atuagkavsínik ilisarissavsíngdlo;
 neriugpongale naggatigssamut agdlât ilisarssiumârtuse, ¹⁴sôrdlume
 ilisaritdlatsiarivsigut; usorssitsautigísagavsigut, sôrdlútaok uvagut
 1 Kor. 1,8. ilivse usorssitsautigísagivse Nâlagkap Jtsusip uvdlugssáne.

¹⁵tamatumíngalo tatigissakardlunga isumagaluarpunga ornig-
 -katdlarumavdluse, áipagssânik sáimáunekalerkuvdluse; ¹⁶ilivsílo
 1 Kor. 10,6. avkutigaluse Makitûniamut ingerdlajumavdlunga, Makitûniamitdlo
 kingumut uterfigiumavdluse, ilivsínitdlo kaninekarumavdlunga Jû-
 -tiamut. ¹⁷taimale pilerssârama maungáinak isumakarnerpunga?
 pilerssârutíkalûnît uvinik maligdlugo pilerssârutiginerpâka anger-
 -sardlungalo nággârtardlungalo? ¹⁸Gûte ilumôrtoke [nalúngilax],
 Mat. 5,37. Ják. 5,12. ilivsínut okauserissarput angernermigdlo nággârnermigdlo pínging-
 1 Kor. 1,9. -mat. ¹⁹mássa Gûtip ernerera Jtsuse Kristuse ilivsíne okalûssissu-
 -tigissarput, (uvangalo Silvânusivdlo Timûtiusivdlo,) táuna anger-
 -dlunilo nággârdlunilo píngilax, angerdlunile pivok. ²⁰Gûtip ú-
 -nersûtai nungutdlutik angerutaungmata táussumûna ilumôrsau-
 1 Kor. 1,8. -tauvdlutigdlo táussumûna, Gûte nâlangnarserkuvdlugo uvavtigut.

²¹uvavtînigdle ilivsíngdlo Kristusime aulajangersitsissok uvavtî-
 5,5. -nigdlo tanitsissok tássa Gûte; ²²táussumalo ugpernakutsiorpâti-
 -gut sagdlunavêrumigdlo anernerup pianik tunivdluta ûmativtigut.

²³Gûte tarnivnut ilisimangnigtôrkuvara, Korintumut sule pí-
 -ngíssutigigavko ilivse kajagssûkumavdluse. ²⁴ugperssutsivsínut
 nâлагаuniángíkaluarpugut, suliokatigâvsigutdle tipaitsugssutsivsínik,
 aulajangerdluse ugperavse.

kapitalit 2.

aliasugdlune ornigkumángikine; aliasugtitsigaluartok isumákêrfigísagát; Títuse Torúame nâpingínamiuk Makitûniamut autdlartok; kujanakissok Gûtip ilisarinekarnine tipigig-sutut okautsimigut erssersingmago najugkane tamane.

¹ isumalerpungale uvavne nangminek aliasugdlunga ornerkig-kumanase. ² mássa aliasugtíkuvse, kiame tauva tipaitsugtísa-gânga, aliasugtitama kisime ilâ? ³ piâralungale taimane agdlag-figâvse taima, tipaitsûtigissagssaraluáka aliasûtigiومانagit tikiú- Fil. 2,27. -kuma; tamavse nakimáissutigigavse tipaitsûtigissara ilivsísaok tipaitsûtigigigse. ⁴ mássa nâgdliungârdlunga ūmativkutdlo kug-salangârdlunga taimane agdlagfigâvse kuvdlilingârdlunga, aliasug-tikumángikaluardluse, ilivsinutdle asangningârssusera ilisariler-kuvdlugo.

⁵ aliasugtitsissokaraluarpatdle, táussuma uvanga aliasugtíngi-lânga, tamavsile pingajagpâse. sualugkumananga taimáinak okar-punga. ⁶ nâmagpok ilaisa amerdlanerit táuna pitdlarmássuk; 1 Kor. 5,3 tt. ⁷ mánale angnerussumik isumákêrfigísagigse tugpatdlersardlugulo, aliasungnermit ajulerpatdlârkunago. ⁸ taimáitumik okaorkigsârpavse asangningnermik aulajangerfigerkuvdlugo. ⁹ tamáname pivdlugo âma agdlagpunga taimane misiligauvduarssuserse ilisariumavdlugo, ta-matigut nâlangnersuse. ¹⁰ ilivsiile isumákêrfigissarse uvangátaok isumákêrfigâra, uvangátaok isumákêrfigissáka isumákêrfigissaravkit ilivse píssutigaluse Kristusip issigernane, ¹¹ Sâtaniamut perkuser-siorfigerkunata; isumaliornere nalúnginavigik.

¹² Torúamutdle pigama ívangkílio Kristusimik okalüssíssuti- ap. sul. 16,8. -giartordlugo, isertarfigdlo uvavnut matuigaungmat Nâlagkákut, tauva anernivkut unigfigssakángilanga katángutiga Títuse nâpingí- 7,5 tt. -navko, ¹³ inûvduarkuínardlugitdle Makitûniamut autdlarpunga.

¹⁴ Gûtile kujanarsile ajugautítáinarmatigut Kristusíkut, ili- Kul. 2,15. -sarinekarninilo tipigigsutut uvavtigut erssersingmago najugkane tamane. ¹⁵ Kristusip tipigingmatigut Gûtimut naimajuminartok ánagkiartortunilo támariartortunilo. ¹⁶ ukunúnga tokusungnípugut tokunartumik, ivkunúngale inûnersungnípugut inûnartumik. kialo tamáko ajúngilai? ¹⁷ mássa Gûtip okausianik ilarfatdligtissor-pagssuit ássigíngilavut, kaumassumítututdle Gûtimit pinekartutut Gûtip kfnâta sâne okalugpugut Kristusíkut.

kapitalit 3.

Korintumiut tássaussut Paulusip agdlagautai nersútít; Gútip angerutsimut nutámút kivfartorsínāngortíkāne agdlangnerit pigíngisānut anernerup pianut; tálutak tastaman-titokak atuartitdlugo atáinartok Kristusíkut atorungnáisassok.

- 5,12. ¹āma ingmivtínik nersulernerpugut? agdlagkanigdlūntt ner-sútínik píssariakarnerpugut ilivsinut ilivsinitdlūntt, sórdlo ilait
- 1 Kor. 9,2. píssariakartartut? ²ilivse tássauvuse agdlagautivut ūmativtínut agdlagsimassut ilisarinēkartut atuarnekartutdlo inungne tamane; ³ersseravse tássaussuse Kristusip agdlagai uvavtínut kivfartútigi-titat agdlagsimassut kernerutáungitsumik, Gútivdle ūmassup a-
- 2 Mór. 31,18. -nerneranik, agdlagfigssianut ujaráungitsunut, agdlagfigssianutdle uviniussunut ūmatinut. ⁴tamatumínga tatigissakarpugut Gúte tunáralugo Kristusíkut. ⁵ingmivtínit pinēkartutut ingmivtínit su-mik erkarsarsínauvdluta píngilagut, písínáussuserputdle Gútimit pivok; ⁶táussumalo angerutsimut nutámút kivfartorsínāngortípá-tigut agdlangnerit pigíngisānut anernerup pianut; agdlangnerit
- Juán. 6,68. tokutitsingmata, anernerdle ūmartitsissúvok. ⁷ivnale tokumut kivfartútigissak agdlāngnēnik ujarkanut titarsimassok nālangnar-
- 2 Mór. 34, ²⁹tt. -ssusekarmat Israflip kinguai Mórsasip kīnānut issiginek ajuler-sitdlugit kīnāta nālangnarssusia pivdlugo, nauk soráisassok, ⁸angnerussumik anernermut kivfartútigissak nālangnarssusekásá-nginersok? ⁹mássa pitdlagagssautitsinermut kivfartútigissak nālangnarssusekarmat, angnerungártumik tauva iluartútitsinermut kivfartútigissak nālangnarssusekangāsavok. ¹⁰nālangnarssusekar-titaugaluardlūnime nālangnarssusekartitáungilak ilāgut matumūna: nālangnarssusek una angnerungártok pivdlugo. ¹¹mássa soraer-sugssak nālangnarssusekarmat, angnerungártumik atassugssak nālangnarssusekásavok.
- ¹²taima ítumik neriugissakaravta tauva, sujórāngingárdluta
- 2 Mór. 34,88. píssarpugut, ¹³taimailiornata sórdlo Mórsase iliortok, kīne tálutseramiuk Israflip kinguai soraersugssap kigdlinganut issiginavérsitdlugit. ¹⁴táukuame isumait māngertitáuput; mássa uvdlumimut agdlāt tastamantitorkamik atuaisitdlugit tálutak tamána pērnekarnane atáinarpok, Kristusíkut atorungnáisangmat. ¹⁵ilame Mórsasip agdlagai atuarnekarāngata, uvdlumimut agdlāt ūmatait tálutsersimassarput; ¹⁶Nālagkamutdle sāgpata tálutak pērdluínásavok. ¹⁷Nālagardle tássa anernek; sumītarāngamile Nālagkap anernera, tássane kivfaujungnaersitsissaraok.

¹⁸uvagutdle tamavta kīnavtigut tálutakarnata Nālagkap nālangnar-
-ssusia ingmivtīne tarranigitdlugo ássigileriartorparput nālangnar-
-siartuínardluta, tássalo Nālagkamit anernermit pinekardluta.

kapitalit 4.

sagdlusuísut erssertdlugo ívangkīlio okalūssíssutigigine arajússinane, nauk támariar-
-tortunut tálutsersimásassok; pekūt pūgútane marraussunítitdlugo pigissak; nālang-
-narssusigassak nāgssáungitsok arajússinavérutaussok.

¹tamána pivdlugo, tamatumínga kīvfartútigissakaravta nag-
-dligtornekarsuserput migssiliordlugo, tauva arajússingilagut,
²issertugkatdle kángunartut ilagsiumanavérvavut perkusersútut-
-dlo sakinata Gútivdlo okausia mumínago; kisiáne sagdlusuísut
erssertitdlugo inuit tamarmik tarnaisa nalúngíssusíanut ilagserku-
-niarpugut Gútip tákuane. ³tauva ívangkīlio okalútigissarput tâ-
-lutsersimagune támariartortunut tálutsersimásavok; ⁴táukua ug-
-píngitsut isumait silap matuma Gútiata tagpítldisípai, ívangkī-
-liup kaumangárnera Kristusip tássa Gútip ássingata nālangnar- **Kul. 1,15.**
-ssusianik [erssertitsissok] táukunúnga kaumarkunago. ⁵mássa
ingmivtīnik okalūssíssutigíngilagut, kisiáne Jísuse Kristuse okalū-
-ssíssutigárput nālagaussock, uvagutdle ilivsinut kīvfaussugut Jí-
-suse pivdlugo. ⁶ivname Gúte kaumassumik tártumit akisugu- **1 Mór. 1,3.**
-tilerkussissok akisugúpok ūmativtīnut, Gútip nālangnarssusia
Jísusip Kristusip táutuanitok kaumangártumik ilisarinekarpuvdlugo.
⁷tamánale pekūt pigárput pūgútane marraussunítitdlugo, pí-
-ssaunek angingártok Gútimut pigerkuvdlugo uvavtīnut pinago.
⁸tamatigut nāgdliugkaluarpugut, angnikitdliornatale; nikagaluarpu-
-gut, nikatdliornatale; ⁹kinuginekaraluarpugut, kimagaunatale; ku-
-nutínekaraluarpugut, nungutitaunatale; ¹⁰Nālagkavdlo Jísusip to-
-kutáussusia timivtigut angatdlátuínarparput, Jísusip inūssusiá-
-taok timivtīne ersserkuvdlugo. ¹¹uvagúme inūssugut toku- **Rúm. 8,36.**
-mut písínekartáinarpuvdlugo Jísuse pivdlugo, Jísusip inūssusiá-
-taok ersserkuvdlugo uvinivtīne tokujassume. ¹²taimáitumik toko
súnivok uvavtīne, inūssutdle ilivsíne. ¹³anernermigdle táussumí-
-nga ugpertitsissumik pekaravta, sórdlo agdlagsimassok: ugpe- **tugs. 116,10.**
-rama okalugpunga, taima uvagútaok ugperavta okalugpugut;
¹⁴nalúngínavta Nālagkamik Jísusimik makititsissup uvagútaok ma- **1 Kor. 6,14.**
-kitíkumárátigut Jísusikut savssartitdlutalo ilivsinut ilagititdluta.
¹⁵tamákume tamarmik taimailiput ilivse pivdluse, sáimáunek angi-

-sôk amerdlasût kujaneránit angnerungâlerkuvdlugo Gûtíp nâlang-nautigssânik.

¹⁶ tamána pivdlugo arajússingilagut, kisiáne nauk inûserput kagdlek aseroraluartok, taimáitok ilordlek uvdlut nungutdlugit nu-tângoriartorpok. ¹⁷ mássa nâgdliugssuserput sivikitsox artorná-ngitsox uvavtínut kingunekásavok nâlangnarssusermik nâgssáu-ngitsumik tamaviárnartumik ûgtugagssáungitdluinartumik; ¹⁸ ta-kugssaussut pinagit takugssáungitsut issigigavtigik. mássa ta-kugssaussut nâgssáuput, takugssáungitsutdle nâgssáungitdlat.

kapitalit 5.

ugpertut anersâmissartut inigssamingnik kilangmit pissumik atissartârumavdlutik; Gûtíp Kristusimítdlune silamiut ingminut sáimáunartíkai kivfartútekartitsivdlunilo sáimáunartitaunex okalûtigerkuvdlugo.

¹ ilisimavugúme, igdlorput nuname tuperissarput inguvterne-karpat, Gûtimit inigssakartugut igdlumik agssáungitsunik sana-simassumik nâgssáungitsumik kilangmítumik. ² tamatumanilo Rôm. 8,23. anersâmitdlâraugut kajungekalutalo inigssavtínik kilangmit pissu-mik atissartârumagaluardluta; ³ mássame nâpínekaruvta ánorâr-simavdluta tamakángitsûnata. ⁴ uvagúme tupermiussugut na-nertugauvdluta anersâmissarpugut, ánoraiarnekarumavdluta píngi-1 Kor. 15,52. -lagut, atissartârumavdlutale, tokujassok êrkuvdlugo inûssúmut. ⁵ uvavtínigdle tamatumúngarpiak piarêrsaissok tássa Gûte, táussu-1,22. Evf. 1,13 t. -malo sagdlunavêrumik anernerup pianik tunivátigut. ⁶ taimáitu-mik isumavdluarsínarpugut ilisimagaluardluta timime najugakar-titdluta Nâlagkamit asiartugut. ⁷ (mássa ugperdluta sakivugut Fil. 1,23. takungningnata.) ⁸ isumavdluarpugetdle iluarineruvdlugulo timi-mit asiaruvta Nâlagkamilo najugakardluta. ⁹ tamána pivdlugo âma piniarkigsârpugut, najugakartitdlutalûnft asiartitdlutalûnft táu-ssumúnga iluarissagssaorkuvdluta. ¹⁰ tamavtame sarkúmísaugut Rôm. 14,10. Kristusip igsiavfiata erkartüssiviata sânut, tamaisa pigssarserkuv- Evf. 6,8. -dlugit timimíkut pigssarsaiainik, kanok ilioramik, ajúngitsumig- Juán. 5,29. -dlûnft ajortumigdlûnft.

¹¹ tauva Nâlagax ilisimagavtigo mianerissariakartok, inuit ila-târinarpavut, Gûtimutdle sarkumivugut; neriugpungalo ilivsísaok tarnivse nalúngíssusiánut sarkumisoraluta. ¹² mássa ingmivtínik 3,1. nersorkingniángilagut ilivsínut, ilivsile uvavtínik usorssitsautigssa-kartíniarpavse, ûmatimingnit pinatik káinarmíkut usorssitsártut akissarsínaorkuvdlusigik. ¹³ mássa sualugkaluaruvta Gûtímut tai-

-máisaugut, piuáikuvtale ilivsinut taimáisaugut. ¹⁴Kristusip asang-ningnerata píngitsailingmatigut, isumakaravta atautsip tamaisa tokússutigipagit tamarmik tauva tokusimásassut; ¹⁵mássalo tamaisa tokússutigai inússut kingorna ingmingnut inórkunagit, táu-ssumúngale inórkuvdlugit pivdlutik tokussumut makítumutdlo. ¹⁶taimáitumik matuma kingornagut uviníkut ilisimassakángilagut inungmik; Kristusilünft uviníkut ilisarigaluaravtigo mána ilisariung-naerparput. ¹⁷taimáitumik nalingínak Kristusimítok píngortitau-
Gal. 6,15.
-vok nuták; sujugdlek návok, ata, tamarme nutángorpok. ¹⁸tamánale tamarme Gútimit pivok, táussuma ingminut sáimáunar-típátigut Jtsuse-Kristusíkut, kivfartútekartípátigutdlo sáimáunartitaunermik [okalorkuvdluta]. ¹⁹mássa Gútip Kristusimítdlune silamiut ingminut sáimáunartípai pinerdlungnerinik isumákérfiga-lugit okauserdlo sáimáunartitaunermik akornavtínflersitdlugo. ²⁰taimáitumik Kristusimit okariartortitauvugut, sórdlo Gúte okaor-
Evf. 6,20.
-kigsaissox uvavtigut; Kristuse pivdlugo inániarpavse: Gútimut sáimáunarterkugitse. ²¹mássa táuna ajortimik sujunekángitsox a-
1 Pít. 2,22 tt.
-jortiliutípá uvagut pivdluta, uvagut táussumúna iluarssusekaler-kuvdluta Gútime atortumik.

kapitalit 6.

Gútip kivfai kanok ilivdlutik malungnartíniartartut; ūmáne Korintumiunut nerugtormat, táukútaok ingminut nerugtorkugai; ugpíngitsut uniáumik avdlanertamik uniakatigísá-
ngíkait Gútimut kitornarerkuvdlutik.

¹suliokatiginekaravta āma okaorkigsârpavse, Gútip sáimáunera asulínak pissarerkunasiuk. ²(okarmat: tusarivkit nagdliú-
Is. 49,8.
-tume nuánersume ikiordlutitdlo uvdlorne ánáussivingme. ata, tamássa nagdliútox nuánersok; tamássa uvdlok ánáussivik.) ³tai-
-mailiorpugut kimutdlünft nâgkiússutiginavêrsardluta, kivfartútigi-
4,2.
-ssarput agssuarinekarunago; ⁴tamatigutdle Gútip kivfaisut ma-
-lungnartíniarpugut ilalângârdluta, nâgdliugkângavta, ajorssarâ-
11,23 tt.
-ngavta, angnikitdlissarângavta, ⁵unatarnekarângavta, parnaerússi-
-vingmikângavta, pikigtitsiviginekarângavta, ulapíkângavta, pigârâ-
-ngavta, ísingínarângavta; ⁶píngitsúvdluta, ilisarssivdluta, kama-
-juitdluta, avâgingnigdluta, anernek ivdlernartok najortigalugo, pi-
-ssúsârnerináungitsumik asangnigdluta, ⁷ilumórtumik okause-
Róm. 12,9.
-kardluta, Gútimut píssaunekardluta, sákut iluarnerup pé igdlug-
-tut sákugalugit; ⁸atarbinekartardlutalo asigínarnekartardlutalo, únerdlútiginekartardlutalo; sagdlokítai-

-ssutut, mássalo ilumôrtugut; ⁹ ilisarinexángitsutut, mássalo ili-
 1 Kor. 15,31. -sarivdluarnekartugut; tokulersutut, sunauvfalo inûssugut; pitdlar-
 -nekartutut, mássalo tokutáungitsugut; ¹⁰ aliasugtutut, naugdle ti-
 -paitugtuínartugut; pítstutut, naugdle amerdlasûnik pisûngortitsi-
 -ssugut; sokángitsutut, mássalo tamanik pigissakartugut.

¹¹ kanivut angmarput ilivsinut, Korintumiut ukorsê; ûmativut
 nerugtorput. ¹² nivniortitáungilase iluvtíne, ilivsile nivniortitsi-
 1 Kor. 4,14. -vuse ûmativsíne. ¹³ nalogssânik akilniardluse (kitornákalusôk o-
 -kalugfigãka) ilivsísaok nerugtoritse.

¹⁴ ugpíngitsut uniakatiginiakinasigik uniáumik avdlanertamik.
 Evf. 5,8. 11. mássa iluarnerup iluáinek súkut pekatiginerpâ? kaumassordlo
 1 Kor. 10,20. târtordlo súkut ilagíssutekarpat? ¹⁵ pipilugssuak Kristusip súkut
 isumakatiginerpâ? ugpertuvdlúnt ugpíngitsok súkut avguakatigi-
 -sanerpâ? ¹⁶ Gútip nálagfiutâta Gútipiluit súkut inigssarsekatigísa-
 1 Kor. 3,16. -nerpai? ilivsile Gútip ûmassup nálagfiutigãse, sórdlo Gúte okartok:
 3 Mór. 26, 11 tt. akornáne inekarumârpunga akornánilo sakivdlunga; Gútigísavãngalo,
 Epr. 8,10. uvangalo ínugtarisaváka. ¹⁷ taimáitumik akornánit anigitse avig-
 Is. 52,11. -sárdlugitdlo, okarpok Nálagak; mingungnartok agtokinasiuk; tauva
 Sivf. 3,19 t. ilagsiumârpavse, ¹⁸ atátagísavavsingalo, uvangalo erneralusilo pa-
 2 Sâm. 7,14. -nigísavavse, okarpok Nálagak ajugakángitsok.

kapitalit 7.

agdlagkane sujugdlt Gútip perkussânik aliasútigalugit avdlamik isumatârutigingma-
 -tigik, tugpatdlerdluautigigine tipaitsútigalugulo, angnerussumigdlo tipaitsungâlersok,
 Títuse anernergigut inûmarigsagaungmat táukunãnga.

¹ ûnersútit tamáko pigigavtigik, asassáka, tauva ingmivtínik
 evkiarniarta uvingnuvdlo anerneruvdlo mingue tamaisa pîardlugit;
 ivdlernarsinigssardlo námagsiniartigo Gúte mianeralugo.

² pâsinerdlungnavêrsigut; iluaitisuliorfigissakángilagut, aseru-
 -gakángilagut, perkusersiorfigissakángilagut. ³ taima okángilanga
 pasigdlerumavdluse, tássa-tauva okarama ûmamiugigivse tokoka-
 -tigísavdluse inókatigísavdlusilo. ⁴ isumaga anitdluínardlugo iliv-
 -sínut okalugpunga; usorssitsautigingârpavse; tugpatdlerdluaxau-
 -nga; tipaitsungãkaunga nãgdliungnivtíne tamane. ⁵ taimanime
 2,12. Makitûniamut pigavta, uvinigput erkigíngilak, tamatigutdle nãg-
 -dliugpugut kãvtigut agssortornekardluta iluvtigutdlo ersivdluta.
⁶ Gútivdle nikatdlortunik tugpatdleritsissup tugpatdlerarpátigut
 Títuse tikiungmat. ⁷ naugdle tikiússusia pínarnago, tugpatdler-
 -gáussusiátaok ilivsínit tugpatdler sagaunera tugpatdliutigârpup,

okalugtũngmatigut kajungernivsinik kiangárnivsinigdlo ilungersor-
 -nivsinigdlo uvanga pivdlunga; tamána akingmik tipaitsũtigára.
 8 mássa agdlagkavnik taimane aliasugtikaluaravse perkigsimíngi-
 -langa, nauk sujornagut perkigsimigaluarnersunga; malugigavsime
 agdlagkama táukua aliasugtikáse, uvnit kilánguamik. 9 mána ti-
 -paitsugpunga, aliasuleravse píngilanga, kisiáne aliasuleravse av-
 -dlamik isumatálerdluse; mássa aliasulerpuse Gũtip perkussânik, 2,4.
 sũnguákutdlũnit aserortórtínekarkunase uvavtĩnit. 10 mássa alia-
 -sungnex Gũtip perkussâ perkigsiminángitsumik sũnfssarpok av-
 -dlamik isumatártitsivdlune ánássutigssamik; aliasungnerdle silap
 matuma pia sũnfssarpok tokugssamik. 11 ata takúsagigse, Gũtip
 perkussânik aliasuleravse, tamánarpiak autdlarniutigalugo kanok
 piniarkigsártigilersuse, mássalo okautsivsinik igdlersordluse ajo-
 -ringnigdlusilo mianeringnigdlusilo kajungerdlusilo ilungersordlu-
 -silo pitdlaivdlusilo. tamatigut malungnarsivuse pisimassumut ta-
 -matumúnga píngitsũssuse. 12 tamána pivdlugo, nauk agdlagfigiga-
 -luarivse, iluaituliortok píngilara, iluaituliortofigissardlũnit píngi-
 -lara, imáitordle pivara: ilivse pivdluse piniarkigsárnerput ilivsíne
 ersserkuvdlugo Gũtip tákuane. 13 taimáitumik tugpatdlerpugut
 ilivse tugpatdliutigaluse, angnerussumigdle tipaitsungálerpugut Tĩ-
 -tusip tipaitsugssusia pivdlugo, anernermigut inũmarigsagaungmat
 tamavsinĩt. 14 mássa sũkut táussumúnga nersoraluaravse pakatsi- 9,2.
 -sarnekángilanga; sordlule ilivsinut okauserissavut tamarmik ilu-
 -mórtut, taimátaok Tĩtusimut nersũtigissavut ilumũlerput. 15 ũmá-
 -migutdlo ilivse píngárpáse, tamavse nálagssuserse erkaissarânga-
 -miuk, kanok ilisarigavsíne mianerssordluse ũligdlusilo. 16 tipait- Evf. 6,5.
 -sugpunga tamatigut isumavdluarfigisínaugavse.

kapitalit 8.

Makitũniamiut kajumingárdlutik avágingnissutinik kátutdlutik katerssuingmata ivdler-
 -nartunut ikiũtigssanik, Tĩtusikut Korintumiunútaok katerssuwartortitaulersut ilagserkugai.

1 nalunaerfigávsile, katángutivut ukorsê, Gũtip sáimáuneranik
 Makitũniame ilagígsunut tũniússaussumik; 2 nágdliungnartorpag-
 -ssuarnik ússernekalaruatitdlutik tipaitsungárssusiat pĩtsũssusiat-
 -dlo mikíngitsox pisũtut malungnarsingármak perkusersuĩssusia-
 -tigut. 3 mássa sapíngisamingnik ingmingnit kajumigput, (taima
 nalunaiáissutigãka,) sapíngisamingnitdlo angnermik, 4 kínuvigalutalo
 agsut inápátigut avágingnissutit kátutdlutik katerssugkatik ivdler- 9,1.
 -nartunut ikiũtigssat tigorkuvdlugit; 5 neriugissáinavtĩnigdlo pina-

- tik ingmingnik agdlát túniúput Nâlagkamut túniuterkârdlutik
 Rôm. 15,32. kingornalo uvavtínut Gútíp perkussineragut. ⁶taimáitumik Tí-
 -tuse inákigput ilivsínsaok avâgingníssutit tamákútaok nâmag-
 1 Kor. 1,5. -siserkuvdlugit, sôrdlo autdlarnígame. ⁷sôrdlule tamatigut pe-
 -kangártuse, ugperníkut okautsíkutdlo ilisarssíníkutdlo piniar-
 -kigsârníkutdlo nalingínácut asangnigssutsivsigutdlo uvavtínut, tai-
 1 Kor. 7,6. -mátaok avâgingníssutinik tamákunínga tunissingârniaritse. ⁸inat-
 -siniardlunga okángilanga, kisiáne avdlat taima piniarkigsártiging-
 -mata ilivsísaok asangnigssuserse misilingniarpara iluamêrnersok.
⁹nalúngilarsime nâlagkavta Jîsusip Kristusip sâimáunera, pisûga-
 -luardlune pîtsúngormat pivdluse, pîtsûnermigut pisúngorkuvdluse.
¹⁰tamatumíngalo isumaliûtiga nalunaerpara; tamána ilivsínut ilua-
 -kutáusangmat, sujorna autdlarnígvase sulior dluse, âmame taimane
 aitsât piunmassalerdluse. ¹¹mânale suliornerse nâmagsivdlugulo
 pigitse, piunanermut kajumigssuserse migssiliordlugo nâmagsine-
 -karkuvdlugútaok sapíngisavsinik. ¹²mâssa kajumigtokarângat ilag-
 -siuminartarpox pigissai migssiliordlugit, pigíngisai migssilior-
 -dlugit píngilak. ¹³imâisángilardle: avdlat isumâlugkungnáisa-
 -ssut ilivsilo nâgdliúsassuse, ¹⁴kisiáne atausek nalinginekásavok:
 mánácut ilivse pekangârssuserse táukua pîtsûssusiánut atúsassok,
 kingorna táukua pekangârssusiat ilivse pîtsûssutsivsínut atorsi-
 2 Mór. 16,18. -naorkuvdlugo, atausek nalinginekarkuvdlugo. ¹⁵sôrdlo agdlagsi-
 -massok: amerdlasûnik pilik sivnekartitsíngilak, ikigtunigdlo pilik
 amigartitsíngilak.
 1 Kor. 15,67. ¹⁶Gútile kujanarsile, Títuse ūmâmiugissakartingmago taima
 piniarkigsârfigerkuvdluse. ¹⁷mâssa inânekaraluarpox, piniarkig-
 -sângâramile ingminít kajumigdlune ilivsínut autdlarpox. ¹⁸katá-
 -ngutivtalo ilât táussumúnga âiparítitdlugo autdlartíparput ilagíg-
 -sut tamarmik okautigivdluagât ívangkílo pivdlugo. ¹⁹tamánâi-
 -náungilardle, ilagígsútaok kinerpât uvavtínut ingerdlakatigerkuv-
 -dlugo avâgingníssutinik tamákunínga asime suliakartitdluta, ta-
 -mána kivfartûtigigavtígo Nâlagak nangminex nâlangnarserkuv-
 -dlugo ilivsilo kajumilerkuvdluse. ²⁰mianerssorpugutdlo kimut ag-
 6,3. -ssuarerkunata kivfartûtigissarput tamána alingnartok pivdlugo.
 Rôm. 12,17. ²¹mâssa ilerkorigsârniarpugut, Nâlagkap tákuane pînarnata, inui-
 -taok tákuáne. ²²âma táukunúnga autdlakatigitíparput katángú-
 -put kavsfnik malugissartáinagarput piniarkigsârtok, mânale ang-
 -nermik piniarkigsârnerussok, isumavdluarfigingârmase. ²³tâssa
 Títusilúnt pigáine: táuna ilagalugulo ilivsíne suliokatigâra; katá-

-ngutivutdlüñft pigáine: táuko ilagft apustilertarait, Kristusivdlo
nâlangnautigai. ²⁴tauva ilagft issigernáne táuko misigitísigik a-
-sangnigssutsivsinik usorssitsautivtínigdlo ilivse pivdluse. 7,14.

kapitalit 9.

ivdlernartunut ikiütigssat katerssorérasuarukugai tiguínariakarkuvdlugit tikiúkune; sa-
-píngisamingnik kajumigtumigdlo tunissísassut erdligtúoatik, taimailivdlutik ilagíngnut
atortumik kivfartortut ivdlernartut ajorssautait naligssakartitdluartarmatigik tunissuti-
-gissatdlo kingunekangártartitdlugit agdlát Gútimut kujaniuterpagssuarnik.

¹ivdlernartunutdle ikiütigissagssat pivdlugit agdlagfigissaria- 8,4.
-kartíngikaluarparvse. ²kajumigssuserse nalúngínavko Makitúnia-
-miune nersütigissara [okartarama]: Aggaiamiut sujornale pigínã- 8,10.
-ngorérput; ilungersornivsiilo amerdlasút kajumigsárpai. ³katã- 8,18 tt.
-ngutivutdle táuko autdlartípaka tamatumúna nersulugsínaruma-
-nase, pigínãngorsimarkuvdluse sórdlo okartunga; ⁴Makitúnia-
-miut ilaisa aggekativigaluarpánga, tikikaluarpasilo pigínãngorsi-
-mángitsuse, ilivsinik nakimajuissuserput pakatsíssutigerkunago 11,17.
uvavtínut, (ima okarkajakaunga: ilivsinut). ⁵taimáitumik pissa-
-riakartíkvavko katángutivut táuko inápaka ilivsinut sujuarkuvdlugit,
pivdluarnartok tamána [tunissutigssak] sujornagut únersütigissak
katerssorérkuvdlugo taimatut tiguínariakarkuvdlugo, pivdluarnar-
-tutut, erdligtúp tunissutátut pinago.
⁶imáitordle pivara: ikinárdlugit siaruarterissok ikinárdlugit- Gal. 6,7 t.
-taok katerssuiumârpok; pivdluarkussaussumigdlo siaruarterissok úss. 22,8.
pivdluarkussaussumigtaok katerssuiumârpok. ⁷nungutdlutik ũma-
-timik pilerssârutigissainik tunissigilit ũmitsangnatik ajornartórti-
-taunatigdlo; kajumigtumik tunississok Gútip asangmago. ⁸Gú-
-tivdle sámáunernik tamanik pekangártínek sapíngilâse tamatigut
tamanik pigssakartísínauvdluse námagdluínartumik ajúngitsulior-
-nernutdlo tamanut pisúngortísínauvdluse. ⁹sórdlo agdlagsima- tugs. 112,9.
-ssok: siaruarterivok, pítsunut túniússivok; iluarssusia nágssáu-
-ngitsumik taimáisavok. ¹⁰siaruarterissumutdle siaruartigagssai-
-nik timiussamigdlo nerissagssânik túniússissup ilivsísaok siaruar-
-tigagssavsinik tuniumârpâse amerdlisardlugitdlo naujartortitdlu- Is. 55,10.
-gitdlo iluarssutsivse inerititagssai; ¹¹tamanik pisússuse tamatigut
perkusersuerkuvdluse, tamánalo Gútimut kujássutigssángúsassok
uvavtigut. ¹²tamatumíngale ilagíngnut atortumik kivfartútekar-
-dlune ivdlernartut ajorssautait naligssakartitauvdluartarput, ta- Fil. 2,30.
-mánáinardlo pinane, Gútimut kujaniuterpagssuarnigtaok kingune-

-kangártarpok. ¹³kivfartornerse tamána misigisimavdlugo Gûte únersiutigissaramíko, Kristusip ivangkliua nálagdluse ángtautigi-gavsiuk, perkusersuitsumigdlo kátutdluse katerssuigavse táuku-núnga tamanutdlo; ¹⁴tugsiúkamisilo kajungeraluse Gûtip sámáu-
^{8,16.}-nera ilivsíne angingártok píssutigalugo. ¹⁵Gûtile kujanarsile tu-níssutâ taigssáungitsok pivdlugo.

kapitalit 10.

kínuvigigai tikikunigit sapíserfigissagssakarerkunane; najuisitdlunilo alisimavdlunilo táunáinaugame usorssitsárumángitsok migssiliugagssax kímutdlugo avdlap piniarfigi-ssáne suliakartutut, Nâlagax kisime usorssitsautigissagssaungmat.

Rúm. 12,1. ¹uvangale Paulusiussunga okaorkigsárpavse Kristusip kani-lârssusia piúáissusialo pivdlugo, uvanga najordluse nikanartunga, alisimavdlungale ilivsínut sapíserfígungá. ²kínuvigávsiile, tikikuvse sapíserfigissagssakarerkunanga, tatekarssusera atoriakarerkunago, pigínaussutut iliorsorissarmánga ilainut uvavtínik uvinícut sakiso-ringnigtunut. ³naugdle uvinexardluta saxigaluartugut uvinícut sorssugtúngilagut; ⁴mássa sákut sorssungnermut atugkavut uving-nup pigíngilai, Gûtimitdle píssagtítáuput igpiliugarssuit aseror-terináuvdlugit. ⁵tássa isumaliútít aserorterpavut, inornarniar-tutdlo Gûtimik ilisarssinermut makitaniartut tamaisa; erkarsau-titdlo tamaisa tigussatut kivfartortípavut Kristusimut nálagtú-ngordlugit; ⁶upalungaerpugutdlo nálánginerit tamaisa pitdlásav-dlugit, nálagssuserse námagsípat.

⁷takugssaussut issiginiarpisigik? Kristusimut pigisorivdluí-nartokarpát, táuna ámátaok ingmínit ima erkarsarile: sórdlo nangminek Kristusip pigigáne, taimátaok uvagut pigigátigut. ⁸ka-nordlo avdlamik usorssitsautigiumagaluaruvko pigínaussuserput
^{12,6.} ^{13,10.} Nâlagkap uvavtínut túniússâ ineriartútígssavsínik, aserorternekau-tígssavsínik pinane, tauva pakatsisarnekángerakajakaunga. ⁹isu-makarfigerkunangale agdlagkanik sujôrasárumagivse, ¹⁰(okartar-mata: agdlagkat kimigtokalutigdlo artornatdláruit, timimigutdle najuissox sángítsarpok, okausínardlo asiginagagssáinaussarpok;) ¹¹taima isumassox ima erkarsarile: sórdlo okautsinik píssartugut alisimavdluta agdlagkángavta, taimáissimassugútaok najuisitdluta xanok-iliornivtigutdlo. ¹²mássa ilainut ingmingnik nersortartunut ilángutínek ássigitínerdlúnft sapekaugut; kisiáne táuko ingming-nuínax úgtútdlutik ingmingnuínax ássersútaramik ingmingnik sia-nigingitdlat. ¹³uvagutdle usorssitsárumángilagut migssiliugagssax

kímutdlugo, úgtüssardle migssiliordlugo, tamána migssiliordlugo Róm. 12,3.
 Gûtip kigdligfigssakartipátigut ilivsinútaok patdliguterkuvdluta.
 14 mássa kigdligfigssarput kímúngilarput ilivsinut patdligutíngitsutut;
 ilivsisaox tikikavse Kristusip ívangkíliuanik. 15 taimáitumik avdlap
 piniarfigissáne [suliakardluta] usorssitsāngilagut migssiliugagssak
 kímutdlugo, neriugpugutdle ugppersuserse agdligpat ilivsíne pingār-
 -nerungálerumártugut uvavtínut úgtüssak erkordlugo, 16 ívangkílio
 okalútigiumárdlugo ungatívsíne nunalingnut, avdlamutdlo úgtüssak
 inerígax usorssitsautigísanago. 17 usorssitsárumassuvdle Nálagax 1 Kor. 1,31.
 usorssitsautigiliuk; 18 inûp misiligauvdluautigíngingmago ingminik Jer. 9,23.
 nersorune, kisiáne Nálagkap nersorpane.

kapitalit 11.

ilungersûtigigamigit erumassok apustiliorkusersunut perkuserdlugtulivfigitísasoralugit;
 usorssitsátsiarniaratdlardlune nagguvekarssutse ívangkíliulo pivdlugo sulissarninilo nâg-
 -dliugtarninilo erkartorai.

1 kanortok ilagínarisinga sujunexángitsorpatdlagkalaruma;
 ilagínarumârpavsingame. 2 mássa ilungersûtigávse Gûtimit ilunger-
 -sortitauvdlunga; angúmut atautsimut nuliagssaritíkvase niviarisak
 minguitsox Kristusimut sarkúmiúkumavdlugo. 3 erumavungale, Evf. 5,26 t.
 sórdlo pulateriârssûp perkusersûvdlune Eiva sagdlokítarâ, taimá- 1 Mór. 3,4.
 -taok ilivse erkarsautise aserúsasoralugit Kristusimut perkusersuí-
 -kungnaersitdluse. 4 mássa Ísusimik avdlamik ilivsinut okalüssiar-
 -tortokarpat okalüssíssutigíngisavtínik, anernermigdlúnft avdlamik
 pisáruvse pisáringisavsínik, ívangkíliumigdlúnft avdlamik [tuseruvse] Gal. 1,6 t.
 ilagsíngisavsínik, ilagínaerkajakause. 5 apustilinitdle ivkunánga ag- 12,11.
 -sut akitsissunit mingnerusingitdluínarpunga. 6 okalugtarnivkut-
 -dlo ilisimángitsûgaluaruma ilisarssinivkut taimáingilanga. kisiá-
 -nime tamatigut ilisimassauvugut tamane ilivsíne. 7 ajortuliner-
 -pungalúnft nikanartíkama ilivse akitserkuvdluse? Gûtip ívangkí-
 -liua ilivsinut okalútigigavko akekartínago? 8 ilagft avdlat arsár-
 -páka, akiliutinigdlo tigusivfigāka kivfartúkumavdluse; najoravsiló
 ajorssalerama kimut nanertuínkilanga; 9 ajorssautíka katángutivta 12,13.
 Makitúniamit tikiútut naligssakartingmatigik, tamatigutdlo ilivsinut ap. sul. 18,6.
 pâmingnâiniarkigsârpunga kingornátaok taimaigínásavdlunga. 10 i-
 -lumut Kristusip sagdlusuíssusia iluvnínigmat, nersornáumik ta-
 -matumínga Aggaiap erkaine arsárnekásángilanga. 11 sók? asá-
 -ngínavse? Gûtip ilisimavânga. 12 kanordle iliorama taimailior-
 -sínásaunga patsisigssarsiortut patsisigssaerúkumavdlugit, nersû-

-tigissaisigut uvavtitut maluginekarkuvdlugit. ¹³ taimáitut apusti-
-liorkusersut sulissûngmata perkuserdlugtulissut avdlaussârdlutik
Kristusip apustilísut ilissut. ¹⁴ tupingnángitdláme, Sātane nang-
-minek avdlaussârdlune kaumassup íngiliatut ilissarmat. ¹⁵ tai-
-máitumik tupingnangāsángilak kivfáisaok avdlaussârdlutik iluar-
-nerup kivfaisut ilissarpata; naggatekarumârputdle suliatik nâper-
-tordlugit.

¹⁶ okarkigpunga sujunekángitsûsorerkunanga; taimaiginekaru-
-male taimáitox sujunekángitsûtítldlunga ilagsiniarsinga uvangátaok
ingma usorssitsârkuvdlunga. ¹⁷ okautsícale máko okauseríngiláka
Nálagkamit, sujunekángitsorpatdlagdlungale, nakimanaitsumik usor-
-ssitsâlernarmat. ¹⁸ uvinik maligdlugo usorssitsârtut amerdlang-
-mata uvangátaok usorssitsâratdlardlunga. ¹⁹ mássame sujuneká-
-ngitsut ilagínarumatdlarpase, ilivse sianisûgavse. ²⁰ ilagínartar-
-pasime kivfángortítarângase íssarângasilûníť ujajaissoxarângatdlû-
-níť makitaniartoxarângatdlûníť erssaertarângasilûníť. ²¹ kángusû-
-tigssamik okarpunga, sángítsutut ilissarneravta. sumigdle [usor-
-ssitsáumik] sapíngitsoxkarpat, (sujunekángitsorpatdlagdlunga oka-
-lugpunga,) uvangátaok taima sapíngilanga. ²² táuko Eprfariúpat?
uvangátaok. táuko Israflíkúpat? uvangátaok. táuko Aaperâp ki-
-nguârai? uvangátaok. ²³ táuko Kristusip kivfarai? (silakángit-
-sorpatdlagdlunga okalugpunga,) uvanga angnermik taimáipunga.
erdlokingârneruvdlunga sulissarpunga iperartornekarneruvdlungalo
amerdlanerussunigdlo parnaerússivingmítardlunga kavstnigdlo to-
-kumut navêrsardlunga. ²⁴ Jútinit tatdlimariardlunga unatarne-

5 Mór. 25,3. -karpunga sisamanik kulilingnik inortardlugit atautsimik. ²⁵ pi-
ap.sul. 16,22. -ngasoriardlunga iperartornekarpunga, atausiardlunga ujarkanik
— 14,19. mitdlórnekarpunga, pingasoriardlunga umiorkajarpunga, uvdlor-
— 27,41. -dlo únuardlo imáinarne nâváka. ²⁶ angalatdláraunga, navêrsar-
2 Tim. 3,11. -punga kûgssuarne, navêrsarpunga ínungniartune, navêrsarpu-
6,4 tt. -nga erkardlivne, navêrsarpunga akimángitsune, navêrsarpunga
igdlorpalingne, navêrsarpunga puilassuitsume, navêrsarpunga íma-
-me, navêrsarpunga katángutaorkusersune; ²⁷ ulapítardlungalo er-
-dlokissardlungalo, pigártaxalungalo, perdlilersardlungalo kilaler-
-sardlungalo, ísingíniartaxalungalo, ífassardlungalo tamakángitsar-
-dlungalo; ²⁸ mássalo nalingínarnik pinexáinarlunga, uvdlut ta-
-maisa ornigtáinarmánga, ilagítldo tamaisa ernumássutigissaravkit.
²⁹ kina sángítsox sángítsúngûtigínginerpara? kina mamiatsagtox
12,6. kissalissutigínginerpara? ³⁰ usorssitsásaguma sángíssusera usorssit-

-sautigisavara. ³¹ Gûtip, tássa nálagkavta Jîsusip Kristusip atâ- Rôm. 1,25.
 -tâta ilisimavânga sagdlungitsunga, táuna únersiutigissagssauvok — 9,5.
 nâgssâungitsumik. ³² Damaskusime kúngip Arîtap nuname nála- Gal. 1,20.
 -gautitâta Damaskuse igdlorpagssualik alapernaerssuissulorsorpâ ap. sul. 9,
 tiguniardlunga, ³³ igalássákutdle ningipânga ungalorssûp avatânut 24 t.
 nuioragarssuarmut ikititdlunga, taimalo agssainit ânagpunga.

kapitalit 12.

takordlórnine sarkúmíssanilo angingártut makítatigerkunagit kissungmik uviningminut kápútumik pinekarame, sângîssutse usorssitsautigiumanerugine, sângîtsarângame Kristusip píssagtítarmane; nanertuivfigiumângînamigit nangminerdlûnît pê piniângîkine, autdlatitamigutdlûnît perkusersiorfigîngîkine; pasinaersârniarane ineriartûtigissainigdle agdlagfigigine, tikîkunigit agssuarnartokarpatdlârkunagit.

¹ usorssitsârnek uvavnut iluakutâungîkaluakaok, taimâitok ta- 11,30.
 -kordlórnerit Nâlagkavdlo sarkúmersitai pilisavâka. ² inuk ilisi-
 -mavara Kristusimîtok, ukiut taimanernit arkanek-sisamângorput,
 (timiminînersordlûnît naluvara, timiminîngînersordlûnît naluvara,
 Gûtip nalúngilâ;) táuna tássângâinak pisitauvok kilait pingajuânut.
³ inugdlo táuna ilisimavara, (timiminînersordlûnît timiminîngîner-
 -sordlûnît naluvara, Gûtip nalúngilâ;) ⁴ táuna tássângâinak pisi- 11,11.
 -tauvok paratîsimut, okautsidlo taigssâungitsut tusarpai inûp
 okauserisinâungisai. ⁵ tamâna usorssitsautigiumavara; uvavnigdle 11,30.
 usorssitsautigiumângîlânga, sângîssutsivnik kisiâne. ⁶ nauk usor-
 -ssitsârûmagaluaruma sujunekângîtsûngerkajakaunga, ilumôrtumik
 okalugkama. kisiâne nunuvunga, uvavnik isumakartokarkunago
 uvavne takussane kîmutdlugit uvavnitdlûnît tusagkane kîmutdlugit.
⁷ sarkúmíssâkale tamâko angingártut makítatigerkunagit uvavnut,
 kissungmik uvinivnut kápútumik pinekarpunga, tássa Sâtanip ingi-
 -lianik, táussumúnga tigdlugtarkuvdlunga makitalerkunanga. ⁸ táu-
 -na pivdlugo pingasoriardlunga Nâlagak kînuvigâra uvavnit nigor-
 -terkuvdlugo; ⁹ okarfigângale: sâimâunera nâmagât, píssâussusera
 sângîtsune nâmagtítarmat. taimâitumik sângîssusera usorssitsau-
 -tigiumanerokâra Kristusip píssauneranut inigerkuvdlunga. ¹⁰ ta-
 -mâna pivdlugo tugpatdleraraunga sângîtsarângama, asigssorneka-
 -rângama, ajorssarângama, kinuginekarângama, angnikitdlissarâ-
 -ngama Kristuse píssutigalugo; mássa sângîtsarângama píssagti-
 -taraunga.

¹¹ usorssitsârnermit sujunekângîtsutut ilerpunga, ilivse ajor- 12,6.
 -nartórtikavsinga. mássa ilivsinut nersortariakaraluarpunga, apu-

11,6. -stilinit ivkunánga agsut akitsissunit mingnerúngitdluínarama,
 1 Kor. 9,2. naugdlo sūngitsunga. ¹²apustilip nalunarungnaerkutai nāmagsine-
 -kartarpúme akornavsíne ilalárnermik nalunaerkutinigdlo tuping-
 -nartulianigdlo kivdlingnartulianigdlo. ¹³súkut ilagígsunit avdlanit
 mingnerutitauvise, matumûna kisiáne ilâ, ilivsinut nanertuíngrí-
 11,8. -nama? iluaitsumiamik tamatumínga isumákérfigisinga. ¹⁴ata, pi-
 13,1. -ngajugssânik ornigsínāngorpavse, ilivsinutdle nanertuisananga, pise
 piniángínavkit, ilivsile piniaravse; kitornaisa angajorkâtik kater-
 -ssûtísāngingmatigik, kisiáne angajorkaisa kitornatik katerssûtisa-
 -vait. ¹⁵uvangame tunissiumakalungalo túniúkumaxaunga tarnise
 pivdlugit, naugdlo asangáraluardluse mingnermik asanekartunga.

¹⁶taimáikaluaratdle, ilivsinut nanertuíngríkaluarama, perku-
 -sersûneramale terdlinganêrsimanerpavse? ¹⁷tauva ilivsinut aut-
 8,6. 18. -dlartitama ilâtigut perkusersiorfiginerpavse? ¹⁸Títuse taimane
 inápara, katánguterputdlo táussumúnga áiparititdlugo autdlarti-
 -para; Títusip perkusersiorfiginerpâse? anernek táunausok na-
 -jortigalugo sakínginerpugut? tumit ataatsit atuánginerpavut?

¹⁹āma isumakalerpise ilivsinut pasinaersârniartugut? Gûtíp
 kînâta sâne okalugpugut Kristusíkut, mássalo tamanik ilivse
 asanartuse ineriartútigssavsínik. ²⁰ernumavungame, tikiúkuma
 iluaríngisavnik malugiumársoraluse, uvangalo ilivsinut malugiu-
 -mársoralunga iluaríngisavsínik; imáitut [malungnarumársoralugit]:
 1 Kor. 3,3. sakitsáutut angnerússissutdlo kamagtutdlo sakitsaigajugtutdlo ú-
 Róm. 1,29. -nerdlüssissutdlo okautigssuaissutdlo angnerujumatútdlo inardlí-
 -ssutdlo; ²¹tikiuiterkigkuma Gûtivnut nikatdlortísasoralunga iliv-
 13,2. -síne, aliasûtigísasoralugitdlo amerdlasût sujornagut ajortulissut,
 mingungnartuliornitik uverssainitigdlo káangunartuliornitigdlo iler-
 -korissatik tunutdlugit avdlamik isumatāsagaluaramik píngitsut.

kapitalit 13.

pingajugssânik tássa ornileramigit, tikiúkune kajagssüssísāngínāme kavsinik okaorkig-
 -sârai sukangnersumik ilioriakarterkunagit; inúvdluarkussivdlunilo tugsíúkai.

¹pingajugssânik māna ornilerpavse, tauva sujunersiutigissat
 5 Mór. 19,15. tamarmik ilisimangnigtut mardlugdlúnft pingasutdlúnft okausiánit
 aulajangersarnekasáput. ²sujornagut okarépunga, mānalo okarêr-
 -punga áipagssânik najornigdlungalusôk, mānalo alisimavdlunga
 agdlagpunga sujornagut ajortulissunut ilainutdlo tamanut: tikiu-
 -terkigkuma kajagssüssísāngilanga; ³tássa malugissakarniaravse

Kristusimik uvavkut okalugtunik, táuna ilivsíne sángftsúngilak, sapítsúvordle akornavsíne. ⁴naugdlo sáningassulingmut kikiagtu-gaussox sángīssut píssutigalugo, taimáitok inûvok Gûtip píssau-nera píssutigalugo; uvagutdlo nauk táussumane sángftsugut, taimáitok Gûtip píssaunera píssutigalugo inôkatigiumárparput ilivsíne. ⁵ingmivsínik ússeritse, ugperdluse píssarnersuse; ingmivsínik misilingniaritse. ingmivsíngdlūnt naluvise, Jisuse Kristuse ilivsíngmat? kisiáne amigartūnerpuse. ⁶neriugpungale ilisari-sagivsigut uvagut amigartūngitsugut. ⁷Gûtile kínuvigâra ajortumik iliorkunase; uvagut amigángitsutut ersserkuvdluta píngilanga, kisiáne ilivse ajúngitsumik iliorkuvdluse, uvagutdlo amigartutut erkuvdluta. ⁸mássa sagdlusuíssut agssordlugo kanok-iliorsínáun-gilagut, kisiáne sagdlusuíssut ilârdlugo. ⁹tipaitsugtaraugutdle uvagut sángikângavta, ilivsíle píssauvdluse; mánalo kigsautigâ-put: ilivse nâmagtúngorkuvdluse. ¹⁰taimaingmat tamákunínga agdlagpunga alisimavdlunga, najuisitdlunga sukangnersumik ilioru-mángikaluardlunga, Nâlagkap taima pigínavtingmanga ineriartor-^{10,s.}-titserkuvdlunga, aserortererkuvdlunga píngilak.

¹¹âmátaok, katángutíka: tipaitsugitse, nâmagtúngoritse, okaor-kigsâkatigítse, atausiussumik isumalioritse, erkigsivigekatigíng-niaritse; tauva Gûtip asangnigtup erkigsisaissuvdlo najúsavâse. Râm. 15,^{33.}
¹²inúvdluarkokatigítse kuningmik ivdlernartumik. ivdlernartut Râm. 16,^{16.}
tamarmik inúvdluarkuvâse.

¹³nâlagkavta Jisusip Kristusip sáimáunerata Gûtivdlo asang-ningnerata anerneruvdlo ivdlernartup ilagíngnerata najordlise tamavse. âman.

Paulusip Galâsiamiunut agdlagai.

kapitale 1.

erkigsiserkugai; avdlamik ívangkíliokángitsox Kristusip píauik kisiáne okalútigíssa-minik; tamánalo inungmit písimanago Jisuse-Kristusimit sarkúmíssarigine akimángit-sunut okalútigerkuvdlugo.

¹Pauluse apustiliussox (inungnit pinane inúkutdlo pinane, Jisuse-Kristusimitdle Gûtimitdlo atátamit táussumínga tokussunit

makititsissumit,) ²katángutivutdlo ilagissáka tamarmik ilagígsunut
 ap. sul. 16,6. Galāsiamiuussunut: ³Gútíp atátap nálagkavtalo Jísusip Kristusip
 Róm. 1,7. ^{2,20.} sáimautdlise erkigsisitdlusilo. ⁴táuna ingminik túniúpok ajortivut
 Tít. 2,14. pivdlugit, aniguísíkumavdluta silamit ajortumit mánákut ítumit,
 Róm. 16,27. Gútíp atátavta perkungmane; ⁵táuna nálangnarsile nágssáungitdluí-
 -nartumik. āman.

⁶tupigusugpunga, taima pilertortigaluse saxigtíkavse Kristu-
 -sip sáimáuneragut kaerkussissivsnit ívangkíliumut avdlamut; ⁷nauk
 5,10. avdlamik pekángitsox, kisiáne ilaisa ularússisínerpáse Kristusip
 ívangkíliua mumisíkumavdlugo. ⁸kisiáne uvagutdlúnít nangminex
 íngilivdlúnít kilangmit okalugfigigpase ívangkíliumik okalútigissavta
 ássigíngisánik, táuna perdlorkunarsile. ⁹sórdlo okarêrsugut, taima
 mána okarkigpunga: kialúnít okalugfigigpase ívangkíliumik pigilig-
 -kavse ássigíngisánik, táuna perdlorkunarsile. ¹⁰inungnutdlúnít
 Gútimutdlúnít akuererkuvdlunga mána okalungnerpunga? inuitdlúnít
 nuánarissánik iliorniarnerpunga? sule inuit nuánarissánik iliornia-
 -raluaruma Kristusip kivfaríngerkajarpánga.

¹¹nalunaerfigâvsile, katángutíka, ívangkíliu okalútigissara inung-
 -mit píngingmat; ¹²mássa inungmit píngilara, ajokersornekarna-
 -ngalúnít inungmit, kisiáne Jísusip Kristusip uvavnut sarkúmer-
 -sitarâ. ¹³tusâmavavsingame kanox inúgaluartunga Jútiússutsivne,
 ap. sul. 8,3. Gútíp ilagígsai sualugtumik kinugissaravkit nungutíniardlugitdlo;
 - - 9,21. ¹⁴Jútiússutsivkutdlo akitsissunga erkardlivne ilutigissavnit amer-
 ap. sul. 22,3. -dlasúnit, ilungersungârtorssúvdlungalo sujuaissavnit maligagssar-
 -siáka pivdlugit. ¹⁵Gútvdle arnama timânit agdlât ingmikôrtit-
 -sissima sáimáunermigutdlo kaerkussissima iluaringmago ¹⁶erne
 sarkúmersíkumavdlugo iluvnut, ívangkíliúkut okalútigerkuvdlugo
 akimángitsune, tauva tássángáinarpunga, uvinigdlo augdlo kigdli-
 -siúngiláka; ¹⁷Jerûsalâmut majuángilangalúnít sujunivkut apusti-
 -liussunut, kisiáne Arâpiamut autdlarpunga kingumutdlo Damas-
 ap. sul. 9,26. -kusimut pivdlunga. ¹⁸kingorna ukiut pingasut nângmata Jerû-
 -salâmut pavungnarpunga Pítruse takujumavdlugo, najorparalo
 uvdlut arkanek-tatdlimat. ¹⁹apustilekatainigdle takussakángilanga,
 Jâko Nálagkap katángutâ kisiat [takuvâra]. ²⁰mákuníngale ag-
 -dlagfigigavse, ata, Gútíp issigânga sagdlúngitsunga. ²¹kingorna
 ap. sul. 9,30. Sériap Kilíkiavdlo erkainut pivunga. ²²ilagígsutdle kristumiussut
 - - 15,41. Jútiâmítut takúngisáinarânga; ²³imale tusarsínarput: táussuma
 uvavtínik kinugíngnigkaluartup mána ugpernex nungutíniaraluagke
 okalüssíssutigâ; ²⁴Gútilo únersiutigât pivdlunga.

kapitalit 2.

ivangkilio okalüssissutigissane apustilekatime táukua sukarssûsorinekartut Jerûsalâme atautsimékatigitidlune nâmagigât; Pîtruse Antiorriame agssortorine agssuarnarsiga-luarmat; Kristusimut ugpernek kisime iluartûtinekatigissaussok.

¹ kingorna ukiut arkanek-sisamat nângmata, âma Jerûsalâ- ap. sul. 15,2.
-mut majuarpunga Barnapa ilagalugo Títusilo ilaseralugo. ² ma- - - 11,30.
-juarpungale sarkúmíssakarama, ivangkiliulo akimángitsune oka-
-lüssissutigissara táukunúnga sarkangiúpara, pingártumigdle a-
-tarkissaussunut, [misilerkuvdlunga] mánalúnft sujornagutdlúnft
maungáinak arpangnersunga. ³ kisiáne Títusilúnft áipara erdlor- Fil. 2,16.
-kúnékángilak kipinearkuvdlugo, nauk Grîkeriusok. ⁴ tássalo
katángutaorkusersut kerdletorûtut pivdlugit, táuko sanivtínit ilá-
-ngungmata kivfáungíssuserput Kristuse-Jîsusíkut pigissarput mi-
-siligkiartorumavdlugo, kivfángortikumavdluta; ⁵ táuko sivikitsú-
-nguamigdlúnft akueringilavut nâlainásavdlugit, ivangkliup ilumôr-
-ssusia ilivsíne aulajaerkuvdlugo. ⁶ atarkissaussutdle pingársori- Róm. 2,11 t.
-nekartut (pingársussiat kanok agtigissok sugíngilara, inûp táu-
-náussusia Gûtíp pingíngmago,) táukuame atarkissaussut sumik
ilángússagssamik taisivfigíngilânga; ⁷ kisiáne imáiput: malugilera-
-mínga ivangkliumik pârissakartitaussunga kipinekángitsunut [oka-
-lûtigerkuvdlugo], sôrdlo Pîtruse ivangkliumik pârissakartitaussok
kipinekartunut okalûtigerkuvdlugo, ⁸ (mássa Pîtrusimik píssagtitsi-
-ssup kipinekartunut apustiliorkuvdlugo, táussuma uvangátaok pí-
-ssagtípânga akimángitsunut taimaerkuvdlunga;) ⁹ ilisarigamíkulo
sáimáunek uvavnut túniússak, Jákup Kívfarsivdlo Juánasivdlo, ap. sul. 15,
táukua sukarssûsorinekartut, tauva uvangalo Barnapalo talerpivti- 13 tt.
-gut ekípâtigut ilagígssutsivtínut nalunaerkutigssamik, uvagut oka-
-lúsassugut akimángitsunut, táukulo okalúsassut kipinekartunut; ap. sul. 11,
¹⁰ pîtsut kisiáne erkaissásagivut; taimame piniarkigsârtarpunga. 29 t.

¹¹ Pîtrusile Antiorriamut pingmat, agssortorpara issigitidlugi, ap. sul. 15,35.
agssuarnarsigaluarmat. ¹² mássa Jákup ilagissainik tikiútokángi-
-katdlarmat akimángitsut nerekatigai; táukule tikiungmata nigor- ap. sul. 11,8.
-dlugit avigsârpai, kipinekartut sujôragigamigit. ¹³ tauva Jûteka-
-taisátaok píngitsússâkatigilerpât Barnapalo agdlát píngitsússâr-
-neránik âsornekalersitdlugo. ¹⁴ malugileravkitdle agssuarnaitsu-
-mik sakíngitsut ivangkliup ilumôrssusia migssiliordlugo, Pîtruse
okarfigâra tamaisa tusátitdlugit: ivdlit Jûtiussutit akimángitsutut
inûgavit Jûtisutdlo pinatit, suvdlutit tauva akimángitsut erdlorkú-

- 3,11. -pigít Jútisut inórkuvdlugit? ¹⁵ uvagut nagguvivtigut Jútiussugut,
 Róm. 3,20. akimángitsut ajortuliartut ilaginagit, ¹⁶ ilisimagavta inatsisit sulia-
 -rerkussaisigut inuk iluartútínekarsínáungitsox, kisiáne ugperníkut
 Jísuse-Kristusimut, tauva uvagútaox Kristuse Jísuse ugperfigârput
 iluartútínekarkuvdluta ugperníkut Kristusimut inatsisitdlo sulia-
 -rerkussaisigut pinata; mássa inatsisit suliarerkussaisigut iluar-
 tugs. 143,2. -tútínekartokarsínáungilax uvinilingmik.
¹⁷ imakale uvagut Kristusime iluartútínekarniardluta āma ma-
 -luginekaruvta ajortuliartugut, tauva Kristuse ajortimut kivfartor-
 -tūsassox. ajornakaox. ¹⁸ mássa ūkautitara kingumut karmaruvko,
 tauva ingminik nalunaerkajakaunga kúkusimassunga. ¹⁹ kisiáne
 Róm. 7,4. 11. inatsisitigut inatsisinut tokuvunga Gútimut inūsavdlunga. ²⁰ Kri-
 -stuse sáningassulingmut kikiagtugaokatigára; inúvungale, nauk
 uvanga písaerdlunga, Kristusile inúvok uvavne. mánalo uviningme
 inúserissara inúserára ugperdlunga Gútip erneranut, táussuma a-
 Evf. 5,2. ^{1,4.} -sagânga ingminigdlo túniutdlune pivdlunga. ²¹ Gútip sáimáunera
 atorungnaersíngilara; mássa inatsisit iluartúngútigssaugpata Kri-
 -stuse asulínax tokusimásavox.

kapitalit 3.

Aaperâp kitornavínik ugpersutsimíkit iluartútitaussunik; kingornússagssax inatsisi-
 -tigut pinane únersútíkit píssagssaussox; inatsisit perorsaissússut Kristusimut.

- ¹ tautúko Galāsiamiut sujunekángitsut, kia angákuarnigfiging-
 -mase ilumórtok nálásaerpisiuk? mássa Jísuse Kristuse issivse
 sâne ássilissaussox, akornavsíne sáningassulingmut kikiagtugaussor-
 -dlusôx. ² matumíngáinak ilniarfigiumavavse: anernek pigilerpi-
 -siuk inatsisit suliarerkussaisigutdlúnft ugpernerup okautiginekar-
 Róm. 10,17. ^{3,5.} -neragutdlúnft? ³ taima sujunekángitsigaise? anerníkit autdlar-
 -nigarse mána uviníkit nájumavisiuk? ⁴ ima agtigissut asulínax
 ilivsínut nagdliúpat? mássa asulínax pigaluarnersut. ⁵ anernermik
 ilivsínut túniússissox ilivsíne kivdlingnartuliortitsissox taimailiorpa
^{3,2.} inatsisit suliarerkussaisigutdlúnft ugpernerup okautiginekarnera-
 1 Mór. 15,8. ⁶ sôrdlume Aaperât iluarssusekartitaussox Gúte ugperi-
 Róm. 4,8. -gamiuk. ⁷ ilisimaleritse tauva, ugperssusekartut Aaperâp ki-
 Ják. 2,23. -tornarigai. ⁸ agdlagkatdle sujornagut nalujungnaerutaugamik Gútip
 inuiakatigít ugperníkut iluartútisagai, taimáitumik Aaperâmut su-
 1 Mór. 12,8. ⁹ -jornagut únersútekarput matumínga: iligkut inuiakatigít tamarmik
 ap. sul. 3,26. pivdluarkunarsísáput. ⁹ taimaingmat ugperssusekartut pivdluarku-
 -nekarput Aaperâmut ugperumut ilagititdlugit. ¹⁰ mássa inat-

-sisit suliarerkussainik pekarniartut nungutdlugit perdlorkússutip kulangerpai. agdlagsimangmat: perdlorkunarsile nalingínak mag- 5 Mór. 27,26.
 -persagkane inatsisilingne agdlagsimassunik tamanik aulajangiússi-
 -ngitsox nāmagsinagitdlo. ¹¹nalunángilardle inatsisitigut Gútime Háp. 2,4.
 iluartútínekartokángitsox, mássa ugperníkut iluartox inūsavok. Epr. 10,38.
¹²inatsisitdle ugpernek píngilát, kisiáne inúp nāmagsigunigit inū- Róm. 1,17.
 -ssutigísavai. ¹³Kristusip akiliúpátigut inatsisit perdlorkússutānit 3 Mór. 18,5.
 pērsitdluta, pivdluta perdlorkunarsigame, (agdlagsimangmat: per- Róm. 10,5.
 -dlorkunarsile nalingínak kissungme nivingassox;) ¹⁴Aaperāmut 4,5.
 pivdluarkússut inuiakatigíngnut perkuvdlugo Kristuse-Jísusíkut, a- 5 Mór. 21,23.
 -nernek únersútigíssak pigilerkuvdlutigo ugperníkut.
¹⁵katángutíka, inúp ilerkuua atordlugo okalúsaunga: inúv- Róm. 3,5.
 -dlūnt tastamantia *) aulajangersarígak atorungnaersínekarāingi-
 -lak ilanekásananilūnt. ¹⁶únersútítidle okauserinekarput Aape- 3,8.
 -rāmut kinguágssānutdlo. ima okángilak: kinguágssanutdlo, kav- 1 Mór. 22,18.
 -stutitdlugit; kisiáne atausiutitdlugo: kinguágssangnutdlo, tássa
 Kristuse [pivá]. ¹⁷imale okarniarpunga: tastamante Gútip su-
 -jornagut aulajangersarígā Kristuse pivdlugo inatsisit ukiut si-
 -samanik untritigdlit pingasunigdlo kuligdlit kingornatigut pí- 2 Mór. 12,41.
 -ngortut saxigsínaungilát únersút soraersísavdlugo. ¹⁸mássa ki-
 -ngornússagssak inatsisitigut pissagssaugune únersútíkut písaer- Róm. 4,14.
 -kajakaok; Gútivdle Aaperát tunivā únersútíkut. ¹⁹inat-
 -sisit tauva súsapat? ilángússáuput sanerkutsinerit pivdlugit, Róm. 5,20.
 (kinguágssak únersútítigut pinekartox tikiutserdlugo,) perkú-
 -ssutiginekarputdlo íngilitigut akúnermiliútup agssaisigut. ²⁰a- Epr. 2,2.
 -kúnermiliútdle atausip akúnermiugíngilā, Gútile atausiuvok. ap. sul. 7,53.
²¹tauva inatsisit Gútip únersútāinut agssortuípat? ajornakaok. 1 Tim. 2,5.
 mássa inatsisinik túniússaussokarpat ūmartitsigínaussunik, tauva
 iluarnígssak ilumut inatsisinit perkajakaok. ²²agdlagkatigutdle
 sūt tamarmik ajortip atānut mátússáuput únersút ugpernunut pí- Róm. 11,32.
 -gilerkuvdlugo ugperníkut Jísuse-Kristusimut. ²³ugperfigssar-
 -dle nagdliutínago inatsisit atānut mátússauvdluta pārinekarpu-
 -gut ugperfigssak sarkúmersínekasassok nagdliutserdlugo. ²⁴tai- 1 Pít. 1,5.
 -máitumik inatsisit perorsartigávut Kristusimut, ugperníkut iluar-
 -tútínekarkuvdluta. ²⁵ugperfigdle nagdliungmat perorsaissup pí-
 -saerpátigut. ²⁶tamavsime Gútip kitornarāse ugperníkut Kri-
 -stuse-Jísusimut. ²⁷mássa nungutdluse Kristusimut ilángutitdluse Róm. 6,3.
 kuisimassuse Kristuse atisimavarse. ²⁸nāme Jútítldo Gríkerit- — 13,14.

*) perkússutā aulajaitsugssak.

- 1 Kor. 12,¹³. -dlo, nâme kivfatdlo kivfâungitsutdlo, nâme angutitdlo arnat-
 Kul. 3,¹¹.
 Rôm. 9,⁷ t. -dlo, tamavse atausiugavse Kristuse-Jîsusime. ²⁹ Kristusivdle
 pigigpase Aaperâp kinguârisavâse, kingornússissugssâusausilo úner-
 -sût nâpertordlugo.

kapitalit 4.

perorsarnekartitdlutik kivfatut ísínaraluartut Gútip ernerata anerneranik úmámioxa-
 lersut kivfaujunguaerdlutik kitornaugamik Gútimut kingornússissugssausútaok Kri-
 -stusíkut; Galāsiamiut sakiatdlagtarssusiat ernumássutigilerine; arnap kivfaussup
 kitornarissainik kivfâungitsuvdlo kitornarissainik.

- ¹ okarpungale: kingornússissugssak merdlertútitdlune kivfatut
 ísínarpok, uvnit [angúme pigissainut] tamanut nâlagagssaugaluar-
 -tok; ² mássa pârssissut piligtaussutdlo nâlagagssarai angúme
 Kul. 2,²⁰. ^{4,9}. taissâ nagdliutserdlugo. ³ taimátaok uvagut merdlertúgatdlaravta
 Evf. 1,¹⁰. kivfatut ípugut ilíniarkâgagssat silap pê nâlagagssaralugit. ⁴ uv-
 Rôm. 1,³. -dlutdle nagdliersíssat nâmagtingmata Gútip erne autdlartípâ ar-
 3,¹³. -namit erniussox inatsisit atangerdlugit erniussox; ⁵ inatsisit ku-
 -langigait akiliúsangmagit tássânga pêrsitdlugit kitornâussusigssak
 Rôm. 8,¹⁵. uvavtínut pigilerkuvdlugo. ⁶ kitornaugavsile Gútip ernerme aner-
 Rôm. 8,¹⁷. -nera úmativsínut autdlartípâ tordlulassok: atâtax, atâtax-â.
⁷ taimáitumik kivfaujungnaerputit, kitornauvdlutitdle; kitornauga-
 -vitdle Gútimut kingornússissugssauvutítaok Kristusíkut.

- ⁸ ilivsile taimane Gúte ilisimángikatdlaravsiuk kivfartorpuse
 4,³. píssutsimíkut Gútiúngitsunut. ⁹ mánale Gúte ilisarigavsiuk, anger-
 -kinganigdlo Gútip ilisaringmase, suvdluse tauva ilíniarkâgagssat
 Kul. 2,¹⁶. kimekángitsut amigartutdlo kingumut sâgpisigik uterdlugit tamá-
 Rôm. 14,⁵. -kunúnga kivfaritíkumavdluse? ¹⁰ uvdlutdlo káumatitdlo nagdliú-
 -tutdlo ukiutdlo aulajangiútarpase. ¹¹ ernumássutigilerpavse asu-
 -línax erdloxíssutigisimasoraluse.

¹² uvavtut iniaritse, ilivsisut íkama. inániarpavse, katángu-
 -tika, iluaitsuliorfigíngilavsinga. ¹³ ilisimavavsingale uvinivkut sá-
 -ngítségungâ ívangklíumik okalugfigilerkâravse; ¹⁴ uvinivkutdlo ú-
 -ssernekarníka asigínarnagít dlo narrugíngilase, kisiáne Gútip íngi-
 -liatut ilagsivavsinga, Kristuse-Jîsusisut. ¹⁵ suvdluse taimane piv-
 -dluarnerarpise? mássa nalunaiáissutigâvse issise pêrkajarise u-
 -vavnutdlo túniutdlugit ajornarsimángigpat. ¹⁶ tauva úmigilerpisi-
 -nga ilumórdlunga pigavse? ¹⁷ ilungersorfigigaluarpâse, iluartu-
 -migdle pinatik, kisiáne avigsârniarpâse ilivsínut ilungersorfiger-
 -kuvdlutik. ¹⁸ ajúngilardle ajúngitsut ilungersútigigáine uvdlut nu-

-ngutdlugit ilivsnik najuinerfnavkut pinane. ¹⁹kitornánguáka u-
-korsê, ernisugtutut kingumut erdloxissutigissáka Kristuse iluv- 1 Kor. 4,16.
-sine táutokalerserdlugo: ²⁰kanortok mãna najoraluarnâvse nipiga
avdlángortísinauvdlugo; nalornileravse.

²¹okarfigisinga, inatsisinut kulangerkussuse ukorsê, inatsisit
tusángilisigik? ²²agdlagsimangmat Aaperát mardlungnik ernekar- 1 Mór. 21,2.9.
-tok, áipâ arnamit kivfaussumit, áipâ arnamit kivfaungitsumit.
²³arnavdle kivfaussup ernera uviníkut erniuvok, kivfaungitsuvdle Rôm. 9,7 tt.
ernera únersûtíkut erniuvok. ²⁴tamákule ássersûtáuput. táuko
[arnat] tássa-uko angerutsit mardluk, áipâ kákamit Sfnaimit pissok
kivfaussunik ernissartok, tássa Hâgga. ²⁵mássa Hâgga tássa ká-
-kak Sfnai Arâpiame, Jerûsalâtdlo mássáku itok migssigâ kiv-
-faussok kitornane ilagalugit. ²⁶Jerûsalâtdle tagpínga tássa arnak Epr. 12,22.
kivfaungitsok, táuna tamavta anânagârpút. ²⁷agdlagsimangmat: ti- sark. 3,12.
-paitsugit, nártusuitsutit ernisuitsutit, sivkerdlutit nivdliagit, erni- Is. 54,1.
-sujuitsutit, kisíngorútup kitornai amerdlanerungârmata uvigdlup
kitornainit. ²⁸uvagutdle, katángutíka, Iisák ássigalugo únersûtí-
-kut kitornauvugut. ²⁹sôrdlule taimane uviníkut erniussup ki- Rôm. 9,7 t.
-nugigâ anerníku erniussok, taimátaok mãna pissarpok. ³⁰ka-
-nordle agdlagkat okausekarpat? arnak kivfaussok erneralo ani- 1 Mór. 21,
-síkit, kivfaussup ernerata kingornússekatisángingmago kivfáu- 10. 12.
-ngitsup ernera. ³¹taimáitumik, katángutíka, arnap kivfaussup
kitornaríngilátigut, kivfaungitsuvdle.

kapitalit 5.

kristumiut kivfaujungnaerssusertik aulajangerfigisagát, uviningmutdle autdlarniutigítí-
-nago kivfartorfígekatigisassut asangnigdlutik; anernek najortigalugo sakisassut uving-
-nup pileríssusê námagsinagit, Kristusip pigissaisa uvinigtik sáningassulingmut
ivertitaringmássuk.

¹taimáitumik aulajangerfigisiuk kivfaujungnaerssuserse Kri-
-stusip kivfaujungnaersingmatigut, kingumutdlo kivfángortínavêritse.
²ata, uvanga Pauluse okáupavse: kipinekartíkuvse Kristuse
sugssarisángilarse. ³nalingínak kipinekartítok âma nalunaiaivfi- Ják. 2,10.
-gâra, inatsisit tamákerdlugit námagsissagssarigai. ⁴Kristuse ila-
-gísaerparse, inatsisitigut iluartúngorumassuse; sáimáunek átavi-
-giungnaerparse. ⁵uvagúme ugperdluta anerníku utarkívarput
iluartúngornigssak neriútigissak. ⁶kipinekarnerdlünít kipinekángí- 6,16.
-nerdlünít Kristuse-Jísusime atúngingmata, kisiáne ugpernek a- 1 Kor. 7,19.
-sangningíku súníssok.

- 3,1. ⁷ingerdlavdluaraluartuse; kia unigtipåse ilumôrnermut nålag-
-kungnaerkuvdluse? ⁸taima nålagsarmase kaerkussissivsinít pí-
1 Kor. 5,6. -ngilak. ⁹sêrnarsautiminingûp timiussagssiak tamât sêrnartítarâ.
¹⁰isumakarfigâvse Nålagkame, avdlamik isumaliúsángitsoraluse;
ilivsinigdle ularússisitsissox pitdláumut nanertortísavok, kinauga-
-luarunilünít. ¹¹uvangale, katángutika, kipinekarnek sule okalússi-
-ssutigigaluaruvko, sôrme tauva kinuginekarnerpunga sule? tau-
-vame sáningassulik mamiatsautigiungnaerkajarât. ¹²kanortok
pïarnekarilit ilivsinik kigdormut isumaliortitsissut.
- ¹³måssa ilivse, katángutika, kaerkusimavuse kivfaujungnaer-
-kuvdluse; kisiánime kivfaujungnaerssuserse uvinigmut autdlar-
-niutigiterkunago, asangnigdlusile kivfartorfigekatiggitse. ¹⁴inat-
-sisit tamarmik kátungmata okautsimut atautsimut, matumúnga:
3 Mór. 19,18. tugdlit iligtut asásavat. ¹⁵kisiáne kêkatigigdlusilo êkatigigkuvse
Mat. 22,39. Rûm. 13,8. nungútakátautekinavuse.
- ¹⁶okarpungale: anernek najortigalugo sakigitse, tauva uving-
-nup pilerissusê nâmagsísángilase. ¹⁷måssa uvinik pileritsagpok
anernek agssortordlugo, anernerdlo pileritsagpok uvinik agssor-
-tordlugo, táukulo akerdlerigput piumassavsinik iliornek ajuler-
Rûm. 8,14. -sitdluse. ¹⁸anerneruvdle pigpase inatsisit kulángísángilåse. ¹⁹er-
— 6,14. -ssíputdle uvingnup piliai, imáitut: arnaunekarnek uverssainer-
Rûm. 1,29 tt. -dlo mingungnartuliornerdlo kángunartuliornerdlo ²⁰Gûtípilugsior-
1 Kor. 6,9 tt. -nerdlo ilisînerdlo kíngarssuinerdlo sakitsainerdlo angnerússinerdlo
Kul. 3,6 tt. kamangnerdlo sakitsaigajungnerdlo agssuarîngnerdlo kigdormutdlo
Evf. 5,5. ilagîngnek ²¹sínganerdlo tokutsinerdlo imerajungnerdlo nerivat-
-dlárnerdlo avdlatdlo taimáitut, tamáko pivdlugit mãna okarfige-
-rêrpavse, sôrdlo sujornagut okarfigerêrivse: taimailiortut Gûtíp
Evf. 5,9. nålagauvfia kingornússarisángikât. ²²anerneruvdle inerititai tássa
asangningnek tipaitsungnerdlo erkigsinerdlo kamajuínerdlo avâ-
-gingningnerdlo angajorkautsernerdlo ilumôrnerdlo xanilárnerdlo
pítaiuínerdlo; ²³taimáitunut inatsisit agssortuingitdlat. ²⁴Kri-
-stusivdle pigissaisa uvinigtik sáningassulingmut ivertitarât igdli-
-gugssusflo pilerissusflo táputdlugit. ²⁵anernek najortigalugo inû-
-guvta, tauvátaok anernek najortigalugo ingerdlaniarta. ²⁶piúngit-
-sumik atarkinekarnigssak piniakinatigo níngagsákatigêrkunata sí-
-ngáutarkunatalo.

kapitalit 6.

kanilârdlutik ikiokatiġdltutidlo Kristusip inatsisai nāmagsiniásagait nangminerdlo su-
-liatik misiligdlugit; sunik inuk siaruarterigune kingunerinik katerssuiumârtok; kipine-
-karterkussissut perkuserdlugtütitdlugit Kristusivdlo sáningassulia kisiat usorssitsauti-
-gissagssautitdlugo maligagssamik Kristusime atortumik malingnigtut tugsíúkai.

¹ katángutíka, inuk misigíngitsôrdlune pinerdlugkaluarpat, tauva Róm. 15,1.
ilivse anernermut atassuse iluarsisíniarsiuk anernermik kanilârtumik;
misigssordlutitdle ivdlítaok ússernekarkunatit. ² nanertortigissavsí-
-nik erssokatigígitse, taimalo Kristusip inatsisai nāmagsiniarsigik.
³ mássa sūngíkaluardlune ingminik sūsorissok ingminut sagdlokí-
-tarpok. ⁴ nalingínauvdle nangminek suliane misiligdliuk, tauva 1 Kor. 11,28.
ingminuínax usorssitsautigssakásavok áiparminutdlo pinane. ⁵ na-
-lingínaup nangminek nangmagagsse nangmâsangmago.

⁶ okautsinigdle ajokersornekartup ajokersortine ajúngitsunik Ják. 1,16.
tamanik ilangêkatigísavâ. ⁷ támakinase, Gúte mitautigerkúngilax. 2 Kor. 9,6.
suningme inuk [nautsġagssatut] siaruarterigune kingunerinik kater-
-ssuiumârpok. ⁸ mássa uvingminut siaruarterissok uvingmit
katerssuiumârpok aserujássúmik; anernermutdle siaruarterissok
anernermut katerssuiumârpok inűssúmik nágssáungitsumik. ⁹ ajú- 2 Tas. 3,18.
-ngitsuliortale arajússinata, nagdliugpat katerssuiumâravtátaok ka- 2 Kor. 4,16.
-súngíkuvta. ¹⁰ taimáitumik pigínauvfigssakartitdluta ajúngitsuliorta
tamanut, pingártumigdle ugpekativtínut.

¹¹ takuvase nangminek ilivsinut agdlagkama amerdlássusê.
¹² uvingnup pîsigut iluarerkussut erdlorkúpâse kipinekarterkuvdluse,
imáitok kisiat píssutigalugo: Kristusip sáningassulia pivdlugo ki-
-nuginekarumánginamik. ¹³ mássalo kipinekartítut nangminerdlűnít
inatsisit maleruángilait, kisiáne kipinekarterkuvâse uvinigse usor-
-ssitsautigiumavdlugo. ¹⁴ uvavnut avdla usorssitsautiginek ajorna-
-kaok, nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáningassulia kisime, táussu-
-mûna silarssuax sáningassulingmut kikiagtorsimassutut ípok uvav-
-nut, uvangalo silarssuarmut taimaitdlunga. ¹⁵ kipinekarnerdlűnít 5,6.
kipinekángínerdlűnít Kristuse-Jîsusime atúngingmata, kisiáne nu- 1 Kor. 7,19.
-tâmik píngortitax. ¹⁶ maligagssak tamána maligdlugo ingerdlassut 2 Kor. 5,17.
tamákerdlugit Israfilo Gútip pigissâ erkigsinerup nagdligtuineruv-
-dlo kulangerdligit. ¹⁷ tássa uvavnik erdlokisitsissokarnavêrile,
nalunaerkutsernerit Nâlagkap Jîsusip pê timimiugigavkit. Fil. 3,18.

¹⁸ nâlagkavta Jîsusip Kristusip sáimáunerata anernerse na- Fil. 28.
-jordliuk, katángutíka. áman.

Paulusip Evfisumiunut agdlagai.

kapitale 1.

erkigsiserkússut autdlarniutigalugo Gútip ilagígsiminut pivdluarkússutai tamaisa kujássutigigai; Evfisumiut ugperssusiánik asangnigassusiánigdlo tusarame Gátimut kut-satdlugitdlo tugsíútarine kaerkussaisa neriugissagassát Kristusivdlo tamanit angneruv-sárssusia ilisimalerkuvdlugit táukunúnga.

- Kul. 1,1. ¹Pauluse Gútip perkussánik Jísusip Kristusip apustiligissá ivdlernartunut Evfisumítunut ugpertunut Kristuse-Jísusimítunut:
- Kul. 1,2. ²Gútip atátavta Nálagkavdlo Jísusip Kristusip sáimautdlise erkigsisitdlusilo.
- 2 Kor. 1,3. ³únersiutiginekardle Gúte nálagkavta Jísusip Kristusip atátá, táussuma pivdluarkugátigut pivdluarkússutinik anernerup pñik tamani kilaup pñsigut Kristusíkut; ⁴táussumúna kineramisigut silarssuak túngavilernekángíkatdlarmat, asangningníkut ivdlernarkuvdluta agssuarnaerkuvdlutalo kfnáta sáne; ⁵sujornagutdlo ingminut kitornarerkugamisigut Jíse-Kristusíkut, taimáissax iluarigamiuk, ⁶sáimáunine nalekángitsox únersiutiginekarkuvdlugo,
- Kul. 1,22. asassamigut sáimáukamisigut; ⁷táussumúna utertitauvugut auagut
- Kul. 1,14. ^{3,8}pinerdlungnivitínik isumákérfiginekardluta sáimáussingárnera migssiliordlugo; ⁸tamatumúnga pingárátigut tamanik ilisimalersitdluta sujunekalersitdlutalo; ⁹nalunaerfigigamisigut ángigissamik perkussame pianik iluarissane migssiliordlugo ingmine sujúnersútigissane, ¹⁰uvdlut nagdlersíssat námagtigpata inokutigígsokartit-
- Gal. 4,4. -siumavdlune, kilangmítutdlo nunamítutdlo tamaisa katerssoruvmagamigit niakorissamut atautsimut Kristusimut; ¹¹táussumúna
- Kul. 1,16. ^{19 t.}uvagútaox pigssarsivugut, uvagut sujornagut perkussausugut táussuma pilerssárutigiumassane erkordlugo sunik tamanik súniússissup sujúnersútá migssiliordlugo; ¹²uvagut sujornagut Kristusimut neriugtugut nálangnarssusiata únersiutiginekautigísangmatigut; ¹³táussumúnalo ilivsísaok ugpernakutsiornekarpuse anernermik ivdlernartumik únersútigissamik, taimane okausek sagdlusuissut tusaravsiuk ívangkílio ánagsimássutsivsínik, táussumúna
- 2 Kor. 1,22. ^{4,30.}táunalo [anerne] sagdlunavêrutauvok kingornússagssarput písagavtigo, pigissagssarsiat utertínekarpata, nálangnarssusiata únersiutiginekautigíssánik.

¹⁵ taimáitumik uvangátaok Nálagkamut Jfsusimut ugperssut-
 -sivsínik ivdlernartunutdlo tamanut asangnigssutsivsínik tusarama,
¹⁶ soraernanga kutsápavse erkartortardlusilo tugsiartarângama, ¹⁷ ná-
 -lagkavta Jfsusip Kristusip Gútianut atátamut nálangnarssusiling-
 -mut tunerkuvdluse anernermik ilisimatitsissumik sarkúmersitsi-
 -ssumigdlo táuna ilisarilerkuvdlugo, ¹⁸ sianíssutsivsígutdlo issekar-
 -terkuvdluse káumarsarsimassunik, ilisimalerkuvdlusiuk sunaussox
 kaerkussaisa neriugissagssát, sunaussordlo kingornússaisa usor-
 -nangárssusiat ivdlernartune, ¹⁹ sunaussordlo píssaunerata angíssu-
 -sia angingákissok uvavtíne nakússusiata píssauniligssúp súnfne-
 -ragut ugperune; ²⁰ Kristusíkut súnfgame tokussunit makitikamiuk
 ingititdlugulo talerpingme tungánut kilangme ²¹ angneruvsártúngor-
 -titdlugo sujulerssuissunit nálagkersuissunitdlo píssaussunitdlo ná-
 -lagaussunitdlo tamanit tamanitdlo kanok tainekartartunit silame
 matumane áipánilo agdlát; ²² sùtdlo tamaisa isigaisa atánut písí-
 -pai, tamanitdlo angnerutitdlugo niakoritípá ilagfngnut, ²³ tássa ti-
 -mánut sunik tamanik tamatigut pekangártitsissup pekangárneranut.

Kul. 1,4.

1 Tas. 1,2.
Rúm. 1,9 t.1 Pít. 1,18.
Kul. 1,27.

2,6.

Kul. 2,10.

1 Kor. 15,27.
Epr. 2,8.
tugs. 8,6.
Kul. 1,18.

kapitalit 2.

ajortimingne tokungagaluartut Gútip ūmartíkai Kristusimut ilángutitdlugit; akimángit-
 -súgaluurtut Isráilíkut univígíggssánit avigsársimagaluurtut Kristuse-Jfsusíkut erkígisi-
 -vigsiortúkut kanigdlissut ivdlernartunnt univígíggssarsekatigititdlugit
 Gútip inokutigilerai.

¹ ilivsisaox, tokungagaluaravse pinerdlungnivsíne ajortivsínilo, Kul. 2,13.
² táuko piliaralugit ardlágut sakissuse silap matuma mánákut pí- Kul. 3,7.
 -ssuserissá migssiliordlugo siláinarne nálagkersuissut nálagát ma-
 -ligdlugo anernek mánákut súnfssartox nálagseritsune; ³ táuko
 ilagalugit uvagútaox tamavta ardlágut angalassartugut uvinivta Kul. 3,6.
 pileríssusé maligdlugit uvingnuvdllo erkarsautivtalo piumassát ná-
 -magsissardlugo, inúngúserigigputdlo níngangnermik pinexartug-
 -ssauvdluta ardlavut ilagalugit; ⁴ Gútivdle nagdligtuingártup asang-
 -nigssuserssuaminik asagamisigut, ⁵ uvagútaox pinerdlungnivtíne Kul. 2,13.
 tokungagatdlartugut Kristusimut ilángutitdluta ūmartípátigut, (má-
 -ssa sáimáunermit ánagtitauvuse;) ⁶ ilángutitdlutalo makitípátigut, 1,20.
 ilángutitdlutalo nugterpátigut kilangmut Kristuse-Jfsusíkut; ⁷ uv-
 -dlugssane piumártugssane takutikumagamiuk sáimáussingárnine
 angingákissok, Kristuse-Jfsusíkut avágigamisigut. ⁸ mássa sái-
 -máunermit ánagtitauvuse ugpernikut; tamánalo ilivsínit píngilax,
 Gútip tuníssutá tássauvok, ⁹ sulianit píngitsox, usorssitsártokar-

- Kul. 1,10. -kunago. ¹⁰táussumame piliarâtigut Kristuse-Jfsusíkut píngor-
-titaussugut ajúngitsuliorkuvdluta, Gútip sujornagut piarérsarami-
-sigut taima sakerkuvdluta.
- ¹¹tamána pivdlugo erkaigitse, ilivse uviniliússutsivsigut aki-
- Rúm. 2,26 -mángitsúgaluartuse, (táuko kipinexángitsunik taissarpait kipi-
-nekartunik pissartagaisa, mássa agssangnik uviniliússutsimíkut
kipinexartut;) ¹²[erkaigitse] taimaníkut Kristuse ilaginago Israflí-
- Rúm. 9,4. -kut univigfigssānit avigsārsimagavse takornartauvdlusilo angerut-
Epr. 11,18. -sinut únersùtilingnut, neriugissakarnasilo Gútilo piginago silame
inúgavse. ¹³mānale Kristuse-Jfsusíkut ilivse ardlāgut ungasig-
-suse kanigdlivuse Kristusip auagut. ¹⁴táuname erkigsíssutigār-
-put, mardlússut atausíngortingmagit, aserortermagulo talo akú-
- Kul. 2,14. -nekutaussok, ¹⁵akerartút, inatsisit ilerxorerkussanik inássutigdlit
uviníngmigut soraersíkamigit mardlússut táuko ingmine píngorter-
-kigkumavdlugit inugtāk atausíngordlugo erkigsivigssiordlunilo;
- Kul. 1,20. 22. ¹⁶táukulo mardlússut tímime atautsime Gútimut sáimaúnartíku-
-magamigit sáningassulíkut, tássane akerartút tokúkamiuk. ¹⁷tí-
- Is. 57,19. -kiutdlunilo erkigsinex okalútigā ilivsinut ungasigkaluartunut, ā-
3,12. -mátaok kanigtunut; ¹⁸táussumūna atátamut patdligúsínāngoravta
- Rúm. 5,2. mardlússugut atautsimik anernekartitauvdluta. ¹⁹tauva māna ta-
-kornartatutdlūnft ilasiaussututdlūnft ikungnaerpuse, ivdlernartut-
-dle univigfigssarsekatigāse, Gútivdlo inokutigāse; ²⁰igdluliarissau-
-vusilo túngavingmut apustilitigutdlo pruvftitigutdlo túngaviliau-
-ssumut, tássane Jfsuse Kristuse nangminex ujarauvox tekerkū-
- 4,16. -ssok; ²¹táussumane katiternekardlune igdluliax tamarme agdliar-
1 Kor. 3,16. -torpok nālagfingordlune ivdlernartok Nālagkákut; ²²táussumanilo
- 1 Pít. 2,5. ilivsisaox ilāngutdluse igdluliarinexarpuse Gútimut inigerkuvdluse
anerníkut.

kapitalit 3.

akimángitsut ívankflio píssutígalugo ilāngutdlutik pigílsangmássuk Gútip Kristusíkut
únersútigissā, Gútimut sáimaúnekardlune tamatumúnga kivfartortúngortok Kristusip
písūsasia sujunerisigassáungitsox okalútigísvdlugo akimángitsunut; tugsiússissok Kri-
-stuse ugperníkut ūmataine inekarkuvdlugo asangnigssusialo ilisarssinermít angneru-
-ngártok ilisarilerkuvdlugo táukunúnga.

- 4,1. ¹tamána píssutígalugo uvanga Pauluse Kristuse-Jfsusimut
parnaerússaussunga ilivse akimángitsúgaluartuse pivdluse, ²tu-
-sarsimasoraluse Gútip sáimaúneranik inokutigígsune atortitag-
Gal. 1,12. -ssamik uvavnut písitaussumik ilivsíne atorterkuvdlugo, ³ángigi-

-ssax uvavnut nalunaiagaungmat sarkúmssakartitdlunga, sôrdlo 1,9.
 tássa tauva agdlagfigitdlatsiarivse; ⁴ tamáko atuaruvsigik malugí-
 -savarse ángigissamik Kristusip pianik sianíssusera; ⁵ [ángigissax] Kul. 4,3.
 tamána sujugdlt inútitdlugit taima nalunaernekángitsox inuit ki- Kul. 1,26.
 -tornainut, sôrdlo mánákut apustilínut ivdlernartunut pruvftainut- 2,20.
 -dlo anerníkut sarkúmersitaussok, ⁶ imáitok: akimángitsut ilá-
 -ngutdlutik kingornússísangmata timánut ilángutitauvdlutik, ilá-
 -ngutdlutigdlo pigilísangmássuk Gútip Kristusikut únersútigissá,
 ivangktlio píssutigalugo; ⁷ tamatumúnga kivfartortúngorpunga Gú- Kul. 1,25.
 -tip sáimáunera tuníssutá migssiliordlugo, tamatumúnga tuning-
 -manga píssaunine kivdlingnartok migssiliordlugo. ⁸ uvanga iv- 1 Kor. 15,9.
 -dlernartunit tamanit nikanarnerussunga tuninekarpunga sáimáu-
 -nermik matumúnga: Kristusip píssússusia sujunersigssáungit- Kul. 1,27.
 -sox akimángitsunut oxalútigerkuvdlugo, ⁹ tamanutdlo takuvdluar-
 -terkuvdlugo sunaussok ilángutitaunigssax ángigissamut uvdlokal- Kul. 1,26.
 -kárneranit Gútime issertugaussumut [Gútime] Jfsuse-Kristusikut
 tamanik píngortitsissume; ¹⁰ tássa Gútip ilisimatússusia nalingí-
 -narpagssuarnik ilalik mánákut ilagfigsutigut nalunaernekaruvdlugo
 sujulerssuissunut nálagersuissunutdlo kilangmiussunut ¹¹ isuanit 1,11.
 sujúnersútigissá migssiliordlugo piliarissá Kristuse-Jfsusikut ná-
 -lagkavtigut, ¹² táussumúna sujóranata patdligúsínāngorpugut tati- 2,18.
 -gingnigdluta, ugperfigigavtigo. Róm. 5,2.

¹³ tamána pivdlugo inápavse ilivse pivdluse nágdliútigissáka
 arajússíssutigerkunagit, usornautigísagavsigik. ¹⁴ tamána píssuti-
 -galugo sêrkumiarnigára nálakavta Jfsusip Kristusip atátá, ¹⁵ ki-
 -langmilo nunamilo atátaussut tamarmik atekautigissát, ¹⁶ píssau-
 -nermik tunerkuvdluse nálāngnāngārssutse migssiliordlugo, aner- Kul. 1,11.
 -neragut nukigtorkuvdluse inútsivsigut ilordlíkut, ¹⁷ Kristuse ug-
 -perníkut úmativsine inekarkuvdlugo, ¹⁸ asangningnex mángokar-
 -figalugulo túngavigalugulo ivdlernartut tamaisa ilagalugit sujuner-
 -sisínāngorkuvdlusiuk siligssusia takíssusialo itíssusialo kingigssu-
 -sialo, ¹⁹ Kristusivdlo asangnigssusia ilisarilerkuvdlusiuk ilisarssi-
 -nermit angnerungártok; ilumio kangálerkuvdluse Gútip pekangár-
 -nera tamát pigilerdlugo.

²⁰ ivnale tugsíutigíssavut sianigíssavutdlo tamaisa akimungár- Róm. 16,
 -dlugit angnerungártumik iliorsinaussok píssaunine uvavtíne sú- 25 tt.
 -níssox migssiliordlugo, ²¹ táuna nálāngnārsile ilagtingne Kristuse-
 Jfsusimítune kinguárígsugssat tamákerdlugit nágssáungitdluinar-
 -tumik. āman.

kapitalit 4.

kaerkusimássusertik nâpertordlugo sakivdluáassut anerníkut atausiússusertik aulaja-
ngiúniarkigsárdlugo, tamarmigdle ingmíkut sámáunermik tuninekartut kivfartútigssak
suliarerkuvdlugo Kristusip timáta ineriartútigssánik; inutokak ardlágut angalauseri-
-ssartik iperardlugo inugták atisagát tamatigut ilumórniardlutik ajúngitsumigdló
iliorfigekatigíglutik.

- 3,1. ¹taimáitumik uvanga Nálagak pivdlugo parnaerússaussunga
Kul. 1,10. okaorkigsárpavse sakivdluarkuvdluse kaerkusimássuserse nâper-
Kul. 3,12 tt. -tordlugo, ²tamatigut nikanartisassuse kanilárdlusilo kamajuit-
-dlusilo kamagekatigíglusilo asakatigígsutut; ³anerníkutdlo atausi-
-siússuserse aulajangiúniarkigsársiuk erkigsissúmik atautsimut ni-
-mersimassutut; ⁴time atausek anerndlo atausek, sórdlume
kaerkusimassuse atausiussumik neriugissakardluse kaerkusimaniv-
1 Kor. 8,6. -sínit; ⁵Nálagak atausek, ugpernek atausek, kuisimássut atausek,
— 12,6 t. ⁶Gúte atausek tamarmik atátagissát, táussuma tamavse kulanger-
1 Tim. 2,6. -páse, tamavse súnerpáse, tamavse inigáse. ⁷nungutdlutale
ingmíkut sámáunermik tuninekarpugut Kristusip tuniorainermine
tugs. 68,19. úgtútigissá migssiliordlugo. ⁸(tamána pivdlugo ima okausekar-
-pok: kutsigsumut pavungnardlune tigussat autdlarúpai, inuitdlo
tuníssutinik tunivai. ⁹pavungnartumigdle okausekarmat imáingila:
nunap ilainut atsigsunut samungnaratdlarsimassok? ¹⁰samungnar-
-tok táunauvok pavungnartok kilait tamarmik kulānut, sūt tamai-
1 Kor. 12,28. -sa ilumioakangártisagamigit.) ¹¹ilaitdlo táussuma apustilingortí-
-pai, ilait pruvfítíngortípai, ilait ívangkfliulerssártúngortípai, ilait
pârssissúngortípai ajokersuissúngortitdlugitdlo; ¹²ivdlernartut nâ-
-magtúngorkuvdlugit, kivfartútigssak suliarerkuvdlugo, Kristusip
timá ineriartorterkuvdlugo; ¹³tamavta apútserdluta ugpekatigí-
-fingmut Gútidlo erneranik ilisarssekatigígfingmut, angut inersi-
-massok nagdlersimavdlugo, Kristusip pekangárnera ukiumigut
nāmagtok nagdlersimavdlugo; ¹⁴merdlertújungnaerkuvdluta, mag-
-dlisut aulaterkunata angalaterkunatalo ajokersūmit nalingínarmit
pitorartartumit, inuit erkoriainerinit, kokagssíssut támartitsissut
1,22. perkusersúneránit; ¹⁵asangningníkudtle ilumórldluta tamatigut ag-
5,23. -dliartorkuvdluta niakorissamat, tamássa Kristusimut; ¹⁶táussum-
Kul. 1,18. -mānga autdlarnerdlune time ilūngarme katiternekartok atausi-
Kul. 2,19. -ngortitauvdlunilo igdlersuinerit tamaisa ujalugalugit, [taimaitdlu-
-nilo] ilame tamarmik ingmíkut úgtugarsiaisa súnfnere migssi-
-liordlugit timip agdliartornigssá nāmagsiartorâ ingminik ineriar-
-tortitdlune asangningníkut.

¹⁷ taimáitumik māna okarpunga narkigssuivdlungalo Nālagká-
-kut, taima sakiungnaerkuvdluse sōrdlo Gūtīmik nalussokatigiga-
-luase sakissartut erkarsautimikut piungitsorsiorlutik; ¹⁸ táuko
isumamikut târsiorput avigsârsimavdlutigdlo inûnermit Gûtip pia-
-nit, ilumikut nalussûgamik, ūmatimikutdlo mângertûgamik; ¹⁹ táuko
sianigissaerutdlutik kángunartuliornermut túniúput nalingínarnik
mingungnartuliorumavdlutik piumatûnermingne. ²⁰ ilivsile Kristu-
-simik taima iliniángilase, ²¹ mássame tusarsimaguvsiuk, táussu-
-manítitdlusilo ajokersornekarsimaguvse sagdlusuíssut Jísusimítok
nâpertordlugo, ²² inutokak ardlâgut angalauserissarse iperásagigse,
táuna ingminik aserorniartok pileritsangnernik sagdloxítautausunik;
²³ nutângortissassusile anernivsigut isumakautivsigut, ²⁴ inugtârdlo
Gûte ássilivdlugo píngortitax atisagigse iluartitdlugo ivdlernar-
-titdlugulo ilumôrnikut. Kul. 1,21.
Kul. 3,9.
Kul. 3,10.

²⁵ taimáitumik sagdlúsaerdluse nungutdluse ilumôrtumik oka-
-lugitse inokativsinut, avatekatigigkavta. ²⁶ níngagtitdluse ajortu-
-lingíniaritse; sekinek tarrisnavêrsiuk narrutsagsimanivsiine. ²⁷ ma-
-mardlíssorssuardlo*) piniarfigssakartínaveârsiuk. ²⁸ tigdligtartok
tigdlísaerdle, suliniardlunile agssangminik ajúngitsuliordle, ajorssar-
-tunut ikiûtigssakarkuvdlugo. ²⁹ okautsinik sugssaúngitsunik ka-
-nivsinut anisitsexinase, kisiáne ineriartornigssamut pissariakartu-
-mut ajúngitsut [okauserisigik], tusartut sámáunermik pinekar-
-kuvdlugit. ³⁰ Gûtivdlo anertera ivdlernartok aliasugtekinasiuk,
táussumínga ugpernakutsiornekarpuse uvdlok utertitauvfigssak nag-
-dliutserdlugo. ³¹ ajuatdlagtitsinerit kamangneritdlo níngangnerit-
-dlo nivdlíaneritdlo kakajardlerneritdlo tamarnik ilivsinut pèrdlit
iluaituliorneritdlo tamaisa ilángutdlugit. ³² ajúngitsumigdle ilior-
-figekatigiglitse isumagssuigajugdlusilo isumákêfigekatigigdlusilo,
sōrdlo Gûtíp isumákêfigigâse Kristusíkut. Sagg. 8,16.
tugs. 4,4.
1,13.
Kul. 3,8.
Kul. 3,12 t.

kapitalit 5.

Gûte malingniardlugo asangnigdlutik kaumassup kitornaisut sakísassut; nularít
kristumiussut kanok ilivdlutik áiparígdluásassut.

¹ taimáitumik Gûte malingniarsiuk kitornatut asanartutut.
² sakigitsilo asangnigdluse, sōrdlútaok Kristusip asagâtigut ing-
-minigdlo túniutdlune pivdluta, tuníssutitut tokutagssatut pigdliu-
-tigititdlune Gûtímut naimajuminartugssatut. Gal. 2,20.

³ uverssainerdle mingungnartutdlo nalingínait piumatûnerdlo Kul. 3,6. 16.

*) tōrnârssuk, Diávulo.

tastamantitán.

- taínekásángitdlatdlúnít ilivsíne, ivdlernartut taima ilerkgugssakar-
-mata; ⁴kángunartutdlo okautsitdlo sianftsorpatdlagtut kuiasár-
-neritdlo tamáko atugagssaúngitsut [atornavérlit], kujavdlusile pi-
Gal. 5,21. -gitse. ⁵máname nalúngilarse: nalingínax uverssaissordlúnít mi-
1 Kor. 6,9 t. -ngugtôrdlúnít piumatôrdlúnít (tássa Gútipilugsiortok) kingornú-
-ssagssakángingmat Kristusip Gútivdlo nálagauvfiáne. ⁶okautsi-
2 Tas. 2,3. -nik piúngitsunik kimutdlúnít sagdlokítartínaveřitse, mássa tai-
Kul. 3,6. -máitut pivdlugit Gútip níngangnera nagdliútarpok nálagserítsu-
Róm. 1,18. -nut. ⁷tamána pivdlugo táukunúnga ilángutínaveřitse. ⁸ilivsime
1 Tas. 5,5. ardlágut tármiugaluaravse mána kaumassormiuvuse Nálagkákut:
Gal. 5,22. kaumassup kitornaisut saxigitse. ⁹kaumassuvdle inerititai tássa
ajúngitsuliat nalingínait iluarnerdlo ilumórnerdlo. ¹⁰misiligtarniar-
Róm. 12,2. -siugdlo sunaussox Nálagkap iluarissagssá. ¹¹tártuvdlo pñik ine-
-rititakángitsunik piliortut pekatiginavérsigik, nalujungnaersíniar-
-dlugitdle pissarsigik; ¹²ángiortuliornere tainerdlúnít kángunaking-
-mata. ¹³nalunarungnaersutdle nungutdlutik erssitsarput kauma-
-ssúkut; erssitsut nungutdlugit kaumassup pissarmagit. ¹⁴tamána
Is. 60,1. pivdlugo okautsit imáiput: ekérit, sinigtutit úmá, tokussunit ma-
— 26,19. -kitdlutit, tauva Kristusip káumarsásavátit.
Kul. 4,5. ¹⁵taimáitumik mianerssoritse saxivdluarniarkigsárdluse, ilisi-
-maitsutut pinase ilisimatútutdle ilivdluse. ¹⁶uvdlut pigínauvfiu-
-ssut asiutínaveर्सigik, uvdlut perdlungnarmata. ¹⁷tamána piv-
-dlugo sujunekángitsúngornaveřitse, sianiginiarsiugdle sunaussox
Nálagkap perkussá. ¹⁸putumanartumik vñisoxinase, taimaitdlune
kugsalaitsúngornartarmat; anernermigdle ilumiokangáleritse, ¹⁹ing-
Kul. 3,16. -mivsinutdlo okalugitse erinaligssiat kujaniutitdlo eriniugkatdlo a-
-nernerup pé atordlugit, Nálagardlo erinalerssorfigisiuk nipilerssor-
Kul. 3,17. -figalugulo úmativsigut; ²⁰tamaisalo kujássutigissáinarsigik Gútimut
atátamut nálagkavta Jfsusip Kristusip arka tunáralugo.
Kul. 3,18. ²¹nálakatigígitse Gúte mianeralugo: ²²ilivse arnat, uvise ná-
1 Pít. 3,1. -lagsigik, sórdlo Nálagax [nálagtarigse]; ²³arnap uvine niakoring-
1,22. -mago, sórdlútaox ilagít Kristuse niakorigát; táuna timáta ánáu-
1 Kor. 11,3. -ssissigá; ²⁴sórdlule ilagít Kristuse nálagkát, taimátaox arnat
Kul. 3,19. uvisik tamatigut nálásavait. ²⁵ilivse angutit, nuliase asaniarsigik,
1 Pít. 3,7. sórdlútaox Kristusip ilagít asagai ingminigdlo túniutdlune táuko
píssutigalugit; ²⁶tássa ivdlernarsarumagamigit uvfáumik imermik
2 Kor. 11,2. okautsíkut evkiardlugit; ²⁷nangminex ingminut sarkúmiúukumagami-
Kul. 1,22. -git ilagít usornartut mingokángitsut ekinganekángitsut avdlamigdlú-
-nít taimáitoxángitsut, kisiáne ivdlernarkuvdlugit agssuarnaerkuv-
-dlugitdlo. ²⁸taima angutit nuliatik asásavait, sórdlo timitik [asa-

-ssarait]. nuliainik asangnigtok ingminik asassaraok. ²⁹ mássa inuk uvingminik kíngarssuínghisáinarpok, nerisítardlugule paorki-
-ssarpâ, sôrdlútaok Nâlagkap ilagít taimailiortarai. ³⁰ táussuma-
-me timâta avatigâtigut, uvinekatigalugulo saunekatigârput. ³¹ tai- 1 Mór. 2,24.
-máitumik inùp angúnilo arnilo kimásavai nulilo átavigalugo, táu- Mat. 19,5.
-kulo mardluk uviniúsáput atausek. ³² ángigissak tamána ange- 1 Kor. 6,15 t.
-kaok; mássale Kristuse pivdlugo ilagít dlo pivdlugit taima okar-
-punga. ³³ taimáitok ilivsísaox nungutdluse nuliase ingmivsisut
asásavase, arnavdle uvine mianeriniardliuk.

kapitalit 6.

kitornaussutdlo angajorkaussutdlo kivfaussutdlo nâlagaussutdlo kanok ilivdlutik ino-
-kutigígdluarniásassut; sákutüssutit Gútip pé atiniásagait tamanut ajugaorkuvdlutik;
Tiggikumik autdartitsivfigigine kanok íssutse tusarkuvdlugo; naggasiutigalugo tugsíúakai.

¹ ilivse merdlertut, angajorkâse nâlagsigik Nâlagkákut, taima Kul. 3,20.
iluarmat. ² atátatdlo anânatdlo atarkíkit, tássa inássut sujugdlek 2 Mór. 20,12.
únersûmik ilalik: ³ pivdluarkuvdlutit inûmersorkuvdlutitdlo nu-
-name. ⁴ ilivsilo angajorkait, kitornase narrutsagtekinasigik, Kul. 3,21.
inororsarniarsigigdle perorsardlugit inertertardlugitdlo Nâlagkamit.

⁵ ilivse kivfat, uvinícut nâlagarissase nâlagsigik mianerssor- Kul. 3,22.
-dluse úligdlusilo úmativsigutdlo perkusersuitdluse, sôrdlo Kri- 2 Kor. 7,16.
-stuse [nâlagtarigse]; ⁶ issigissumut kivfartortutut pinase inung- Fil. 2,12.
-mut iluarerkussutut, Kristusivdle kivfaisut Gútip perkussâ su- Kul. 3,23.
-liaralugo kajumigdluse, ⁷ isumagigdlusilo kivfartúsassuse Nâlag-
-kamutdlusôk, sôrdlo inungnut kivfartúngitsuse; ⁸ ilisimagavse na-
-lingínak kivfaussordlûnit kivfaúngitsordlûnit sumik ajúngitsulio-
-rune [tamána] Nâlagkamit pigssakautigiumârâ. ⁹ ilivsilo nâ- Kul. 3,24 t.
-lagkat, [kivfase] taimatut iliorfigisigik sujôrasârissarnasilo, ilisi- — 4,1.
-magavse ilivsísaox nâlagarse kilangmíngmat, táussumanilo inùp — 3,25.
táunáussusia atúngingmat.

¹⁰ âmátaok, katángutíka, nakússagtíniaritse Nâlagkákut na-
-kússusiatalo píssaunekarnerssuagut. ¹¹ sákutüssutit Gútip pé a-
-tiniarsigik, aulajaisínaorkuvdluse mamardlissorsûp*) kokagssinia-
-rângase. ¹² uvinigdlit augdlitdlo pâniagagssaringínavigik, sujuler-
-ssuissutdle nâlagkersuissutdlo silap píssauniligssue matuma târssu-
-siane [nâlagaussut] anernerit ajortut kilaup atânítut. ¹³ tamána
pivdlugo sákutüssutit Gútip pé tiguniarsigik, agssortuisínaorkuv-
-dluse uvdlok ajortok nagdliugpat, aulajaerkuvdlusilo tamaisa suliar-
-simaguvsigik. ¹⁴ taimaingmat aulajangeritse kitivsigut kiterusersi- 1 Tas. 5,8.

*) tórnârssûp, Diâvulup.

- mavdluse ilumôrnermik, iluarnerdlo atisimavdlugo sâgtuaussaralugo, ¹⁵isigkavsigutdlo kamigsimavdluse ívangkílio erkigsinartok piarêr-sautigalugo; ¹⁶pingártumigdlo ugpernek tiguniarsiuk erkorna-vêrkutigalugo, táussumínga ajortup karssue ingnigdlit tamaisa
- 1 Tas. 5,9. kamitísínáusagavsigik; ¹⁷niakorornavêruseritsilo ánassumik panaler-dlusilo anernerup pianik, tássa Gútip okausianik; ¹⁸anerníkut tugiartuínardluse tamatigut tugiartarângavse kinussarângavsi-lo; erkumaniardlusilo tamánarpiak píssutigalugo, tamatigut kasu-suitdluse ivdlernartutdlo tamaisa tugiutdlugit, ¹⁹uvangalo [tug-siutdlunga], okausigssavnik tuninekarkuvdlunga kanera angmása-
- Kul. 4,3. -gavko ángigissak ívangkíliup pia nalunáisavdlugo sujôrananga; ²⁰tamána písavdlugo okariartortitauvunga kilerssugauvdlunga, er-
- Kul. 4,4. -sisuitdlunga suliarisínáusavdlugo okalungnivkut ilerkugssara er-kordlugo.
- Kul. 4,7 t. ²¹ilisimarkuvdlusile kanok ítungá sussartungalo, tauva Tiggi-kup katángutivta asassavta Nâlagkákutdlo kivfauvdluartup tamá-nik nalunaerfigiumârpâse; ²²táuna ilivsinut autdlartíkavko tamá-narpiak pivdlugo, tusarkuvdluta kanok ítugut, ūmatisilo táussumúnga tugpatdlersarkuvdlugit.
- ²³Gútip atátap Nâlagkavdlo Jísusip Kristusip erkigsisitdligit katángutigít asangnigtitdlugitdlo ugpertitdlugitdlo. ²⁴sáimáunerup najordligit tamaisa nâlagkavtinik Jísuse-Kristusimik asangnigtut aserfatdlajuitsumik. áman.

Paulusip Filípiuniut agdlagai.

kapitale 1.

ivdlernartut Filípiuniussut erkigsiserkugatdlardlugit nalunaersok, kanok Gútimut kujá-ssutigissardlugitdlo tugiútarine; kilerssugaunine ívangkíliuniut angnermik ingerdlav-dluautaulersok, tokugssanilo iluanârfigssarigaluardlugo inúgatdlarnigssak pingârneru-tíkine ilagít pivdlugit; Kristusip ívangkíliua nâpertordluardlugo sâkiniarsínásassut anernek atausex aulajangerfigalugo Kristusilo ániautigisínauvdlugo.

- 2 Kor. 1,1. ¹Pauluse Timútiusilo Jísusip Kristusip kivfai Kristuse-Jí-
- ap.sul. 16,12. -susimítunut ivdlernartunut tamanut Filípiuniussunut ilagít dlo
- Róm. 1,7. pârssissainut kivfartortigissainutdlo: ²Gútip atátavta Nâlagkavdlo Jísusip Kristusip sáimautdlise erkigsisitdlusilo.

³Gûtiga kutsavigissarâra erkartortarângavse, ⁴tugsiartarnîka Rôm. 1,8. tamâkerdlugit tipaitsuinardlunga tamavse tugsiútarângavse, ⁵uv-dlormit sujugdlermit mânalo tikitdlugo ívangkfliumut ilángutitáu-ssuserse pivdlugo; ⁶matumínga nakimanavêrama: ajúngitsuliamik ilivsíne autdlarníssup nâmagsiumârâtaok Jîsusip Kristusip uvdlug-ssâ nagdliutserdlugo. ⁷taimame isumakarfigissagssarigavse tamavse, úmâmiugigavse, parnaerússautitdlunga ívangkfliulo okaut-sivnik igdlersúsassarângavko aulajangersásavdlugo, tamavse sâimâunermik pigssarsiokatigissâka [úmâmiugigavse]. ⁸mâssa Gûtíp Rôm. 1,9. ilisimavânga, kanok agtigissumik tamavse kajungerigivse Jîsusip Kristusip asangnigkajungneragut. ⁹imâitordlo tugsiutigissarpara: asangnigssuserse ilisarssinermik sianinernigdlo nalingínarnik ilakan-gâleriartuinarkuvdlugo, ¹⁰sordlît iluarnersut misiligtarsínaorkuv- Rôm. 2,18. -dlusigik, tâssa kaumassumêrkuvdluse nâgkiússutaunavêrkuvdlusilo Kristusip uvdlugssâ nagdliutserdlugo, ¹¹iluarnerp ineritainik ilumioxangârkuvdluse Jîsuse-Kristusíkut ineritartunik, Gûte nâ-langnarserkuvdlugo nersornarserkuvdlugulo.

¹²ilisimarkuvavsile, katângutîka, kanok pinekarnîka ívangkfliu-mut angnermik ingerdlavdluautaulermata, ¹³kilerssugaunera Kri-stusimik píssutekartok erssermat sâkutût pârssissut igdlorssuá-nîتونut tamanut ilainutdlo tamanut, ¹⁴Nâlagkamilo katângutigît amerdlanertaisa kilerssugaunera tatigssarsíssutigingmâssuk ang-nermik sapísilerdlutik okausek ersioratik okauserissardlugo.

¹⁵nauk ilaisa Kristuse okalûtigissarât sínganermítaok sakitsai-miarnermidlo; ilaisale ajúngitsumik isumakardlutik. ¹⁶ívkua sa-kitsaigajugtut Kristuse okautigissarât ilumôratik, isumakaramik kilerssugaunera nâgdliungnermik ilajumavdlugo; ¹⁷ukule asangning-nermit [taimailiorput], nalúngínamínga tamânítunga ívangkflío o-kautsivnik igdlersúsavdlugo. ¹⁸kanorme tauva? Kristuse okau-tiginekarmat kanok íkaluartumik, patsisiliutdlugulúnft ilumôrtu-migdlúnft, tipaitsûtigisinarpara tipaitsûtigiumârdlugulo. ¹⁹ilisi-magama tamâna ânâssutigísagiga ilivse tugsiússissarnivsigut Jî-susivdlo Kristusip anernerata igdlersuineragut; ²⁰sórdlo kipi-savdlunga neriugsínartunga pakatsisarnexángitdluinâsasoralunga, kisiáne tamatigut ersisuersitdlunga Kristuse mânâkútaok timiv-kut nâlangnartínekâsasoralugo, sórdlo pissartáinartok, inûsaneru-malúnft tokúsanerumalúnft. ²¹inûnera tâssaungmat Kristuse, tokugssaralo tâssa iluanârfigssara. ²²kisiáne uviníkut inûnivnit piniarnîka inerititakásagpata, suna tauva kinísagiga naluvunga.

²³táukua mardluk akornáne nivniortutut ikama: kajungekigama mána kimagkumavdlugo Kristusilo najorumavdlugo, tamána a-júngínerungâkingmat; ²⁴kisiánile uvinikut inûgatdlarnigssax pi-ngârnerutítariakarpok ilivse pivdluse. ²⁵tamánalo nakimássu-tiginago ilisimavunga unigkatdlásassunga tamavsiló unigfigaluse, ugperssutsivsigut ingerdlavdluarkuvdluse tipaitsorkuvdlusilo, ²⁶Kristuse-Jísusikut usorssitsângârkuvdluse uvanga pivdlunga, kingumut tikikuvse.

²⁷sakiniarsínaritse Kristusip ívangkíliua nâpertordluardlugo, takujartúsanerivsilûnit alisimásanerivsilûnit tusarumavdluse anernex atausek aulajangerfigigigse, tarnexatigtgdusilo agsorôkatigigivsinga ívangkíliumut ugpernek pivdlugo, ²⁸akerartortunutdlo ánilártíngitdluinartuse; tássânga nalunarungnáisavok táukua támar-nigssât, ilivsiló ánangnigssarse, mássalo Gútimit taimailivdlune. ²⁹ilivsime tuninekarpuse Kristuse píssutigalugo, ugperfigerkuínardlugo píngilak, ániautigisínaorkuvdlugútaok; ³⁰taimatut ilunger-sornartokaravse sôrdlo uvanga takugivsinga máñalo tusâmavdlunga.

kapitalit 2.

taima isumakásassut sôrdlo Kristuse Jísuse isumakartok, ingmiinik nikanarsarame nâlâinardlune tokúsagame agdlât, Gútivdle tamanit akitsingártíkâ; ánanngigssartik súlissutigisagât mianersordlutik úligdlutigdlo Gútímut kitornererkuvdlutik erkardlerít táukua mumingassut akornáne; Timútiuse Filípímut autdlarerkajâlersínausorissane Epavfrutítulo autdlartínarasuagke nersorai.

¹tauva Kristusíikut okaorkigsárutigssakarpát, tugpatdlersautigssakarpát asangningnerup pianik, anerníikut ilagífgokarpát, a-sangnigkajugtokarpát nagdligtuisokarpát, ²tauva tipaitsug-
^{3,16.} -ssusera nâmagtísiuk atausiussumik isumaliordluse atausiussumik asangnigssusekardluse tarnivsigut ilagígduse isumakatigtgduse; ³saxitsainerit píungitsumigdlo atarkinekarnigssax pinagit, kisiáne nikanartitdluse ilase nungutdlugit ingmivsinít angnerutíniarsigik,
^{1 Kor. 10,24.} ⁴isumagingnigdlusilo nalingínak nangminigssaminik pinane, kisiáne nalingínak áiparmísaok iluaxutigssânik. ⁵taima isumakarítse sôrdlo Kristusé Jísuse [isumakartok]; ⁶táussuma Gútíp táutua pí-gigaluaramiuk, Gútisut íssutse paggatigissatut isumakartíngilâ,
^{Róm. 8,3.} ⁷píssutsile iperarpâ kivfap táutua ativdlugo inuitdlo ássigilerdlugit; ⁸inugtutdlo píssusekardlune malungnarsigame, ingminik nikanarsarpok nâlâinardlune tokúsagame agdlât, mássame sániga-ssulingme tokúsagame agdlât. ⁹tamánalo pivdlugo Gútíp akit-

-singârtípâ atekartitdlugulo aternit tamanit angnerussumik, ¹⁰Jt- Is. 45,23.
 -susip arka pivdlugo sêrkut tamarmik sêrkumiásassut kilangmilo Rôm. 14,11.
 nunamilo nunavdlo atâne itut, ¹¹orkatdlo tamarmik Jfsuse Kri-
 -stuse ángfautigísagât táunaussok Nâlagak, Gûte atâtak nâlangnar-
 -serkuvdlugo.

¹²taimáitumik, asassáka, sôrdlo nâlagtarsínartuse, taimaitdluse,
 najornivnisut pînarnase mánale alisimatitdlunga angnerussumik, á-
 -nangnigssarse sulissutigisiuk mianerssordluse úligdlusilo; ¹³Gûte Evf. 6,5.
 tássaungmat ilivsíne súniússissok piumatdlersítardluse nâmagsi-
 -ssakartítardlusilo iluarissane píssutigalugo. ¹⁴suliasse nungutdlu-
 -git suliarisigik okalorujungnase nakimanasilo, ¹⁵agssuarnaerkuv- 1 Pit. 4,9.
 -dluse perkusersuerkuvdlusilo, Gûtimut kitornarerkuvdluse ag-
 -ssuarissagssáungisítidluse erkardlerít ukua kigdlormôrtut mumí-
 -ngassutdlo akornáne, táukunane kaumavuse silarssuarne káu-
 -markutaussutut, ¹⁶okausek inûssutaussok aulajangiutdlugo; tássa
 usornautigssara Kristusip uvdlugssâne, maungáinax arpagsimásá- Gal. 2,2.
 -ngínama maungáinardlo piniarsimananga.

¹⁷uvnitdlo tuníssutitut pigdliutiginekásagaluaruma ugperssu- 2 Tim. 4,6.
 -serse pigdliutigititdlugo kivfartússissutigigititdlugulo, taimáitok ti-
 -paitsugpunga tamavse tipaitsokatigaluse. ¹⁸tamánalo ilivsísaok 3,1.
 tipaitsútigisiuk uvanga tipaitsokatigalunga. ¹⁹neriugpungale Nâ- 4,4.
 -lagak Jfsuse tunáralugo, Timûtiuse ilivsínut autdlerterkajâlersí-
 -nausoralugo, uvangátaok tugpatdlerkuvdlunga tusaruvse kanok
 ítuse. ²⁰isumakatekángínama avdlamik táussumatut ilivsínik isu-
 -magingnigdluarumârtumik. ²¹tamarmik nangminigssamingnik pi-
 -niarmata Kristusip Jfsusip pé pinagit. ²²táunale misiligauv-
 -dluartok ilisimavarse, ívangklíumut kivfartússekatigigavko sôrdlo 1 Tim. 1,2.
 atâtap kitorne [ilagissará]. ²³taimáitumik neriugpunga táuna er-
 -nînak autdlerterkajâlersí-
 -nausoralugo, nalujungnaeruma kanok iliorumâr-
 -nerânga. ²⁴kisiáne Nâlagak isumavdlítigalugo isumakarpunga
 uvangátaok nangminek kilamik ornigkumârivse.

²⁵pissariakartíkavkule, Epavfrutíto ilivsínut autdlerterkajâlersí-
 -tangutiga suliokatiga sorssungniakatiga autdlerterkajâlersí-
 -tívniigdlo kivfartortok; ²⁶tamavsínut kipilermat, isumakululermat-
 -dlo nápartok tusaravsiuk. ²⁷mássalo inûnángitsumik náparsima-
 -galuarpok, Gûtivdle nâkigâ; táunáinardle pinago uvangátaok nâ-
 -kigânga aliasungnera aliasungnermik kagdlerkerkunago. ²⁸tai-
 -máitumik autdlerterkajâlersí-
 -nausoralugo, takorkigkuvsiuk tipaitsorkuvdluse,
 uvangalo aliasugkungnaimitsiarkuvdlunga. ²⁹tauva Nâlagkákut i-

1 Kor. 16,¹⁷. -lagsiniarsiuk tipaitsungârdluse, táussumatutdlo ítut atarkissarisi-
-gik. ³⁰mássa Kristusip suliarerkussai pivdlugit toko kanigdlliga-
-luarpâ, inúnigsse sokutigíngínamiuk uvavnut kivfartornerse súkut
nāmagtítariakartok nāmagtikumavdlugo.

kapitalit 3.

ajortumik sulissut sianiginiásagait, táuko ássigiumanagit iluanârkutigigaluane tamaisa
ajunârkutautíkiné Kristuse pivdlugo, tikisagssardlo arpánarine ajugaussup pissagssá
Gûtip Kristusíkut pavánga kaerkussísutâ; malingnaokatigerkussok ugperut
univigfigssát kilangmítok tikíniardlugo.

- 2,¹⁸. ¹āmátaok, katángutíka: Nālagkame tipaitsugitse. atausiussu-
4,⁴. -mik agdlagfigissaravse uvavnut ekianángilak, ilivsinutdle naki-
-maitdlíssutauvdlune.
- 2 Kor. 11, ²kingmit sianiginiarsigik, ajortumik sulissut sianiginiarsigik,
18 t. kivdlugaussut sianiginiarsigik. ³uvagut tássa kipinekartut, aner-
-nivitgút Gûtimut kivfartortugut Kristuse-Jísusíkut usorssítsár-
Rúm. 11,¹. -tugut uvinilingmik tatigissakángitsugut; ⁴uvnitdlo uvanga tati-
18 t. -gissagssakásagaluartunga, mássalo uviníkut. avdla isumakarpát
Rúm. 11,¹. -saunga], ⁵arfínek-pingasunik uvdlokarama kipinekartunga, Israí-
Gal. 1,¹³ t. -líkut erkardlerigíka, Bínjamíkut nagguvekatigigíka, Epríariussunga
Epríarínit píssok, inatsísit erkortísavdlugit farísfariussunga, ⁶ilu-
-ngersornígssak erkortísavdlugo ilagít kinugítldaríka, iluarnígssak
inatsísínítok erkortísavdlugo agssuarnáitsunga. ⁷kisiáne iluanâr-
-kutigigaluáka ajunârkutautípáka Kristuse pivdlugo. ⁸ilumúme
tamaisa ajunârkutautípáka nālagkavník Kristuse-Jísusímik ilisar-
-ssinigssak angnerungârtok pivdlugo, (táuna pivdlugo tamatígut
ajunârtôrpunga, tamaisalo ígitagssáinautípáka Kristuse iluanârku-
-tigiumavdlugo, ⁹táussumanilo maluginékarkuvdlunga nangminék
iluarssusera pígingíkiga, táuna inatsísínit píssok, kisiáne ivna Kri-
-stusímút ugperníkut píssok, Gûtímít iluarssusek ugpernermut pí-
-gítítak;) ¹⁰ilisaríumavdlugo táuna, makísímaneratalo píssaunera
Gal. 6,¹⁷. ániarneranutdlo ilángutitaunígssak, tokuagut ássígileríartúsavdlugo,
¹¹tokussut makívfígssānut patdlígúsagaluarnersunga.
- ¹²íma píngilak: tigoréríga, ímalúnít: nāmagterérsunga; kisiáne
arpáníarpara, tígúsagaluarnéríga, uvangátaok Kristusip Jísusip tí-
-gungmanga. ¹³katángutíka, íngmíník pivdlunga isumakángílanga
tigoréríga; ¹⁴atauserdle [pívara, ímáitok]: tunuvnítut puíordlugit
sujunívítutdlo ísagtordlugit tikísagssak arpáníarpara ajugaussup

pissagssâ Gûtip Kristuse-Jîsusîkut pavánga kaerkussíssutá. ¹⁵tau-
-va kavsiunerdluta inersimassugut nungutdluta taima isumakar-
-niarta; súkutdlo taima isumángikaluaruvse Gûtip tamatumíngá-
-taok navsuerfigiumárpáse. ¹⁶kisiánime sumut kigdligkaluartugut
maligagssax atausek malisagigput isumakatigígdutalo.

Gal. 6,16.

¹⁷malingnaokatigisinga, katángutíka, issiginiarsigigdlo ilivsinut
maligagssáussuserput migssiliordlugo saxissut. ¹⁸amerdlasût sa-
-kingmata Kristusip sáningassulia kíngarssordlugo, táuko kavsi-
-nik ilivsinut okautigissarpáka, mánalo kiavdlunga okautigáka;
¹⁹táukua támarnigssax naggatigssarát, nássatik Gûtigait, kángugi-
-ssagssatik usorssitsautigait, nunap pé isumakarfigait. ²⁰uvagutdle
univigfigssarput kilangmîpok, tássángalo ilimagárput ánáussissok
Nálagak Jîsuse Kristuse; ²¹táussuma timivut nikanartut avdlá-
-ngortísavai timine nálangnarssutsime pia ássigititdlugo súmfner-
-minik sunik tamanik ingminut nálagtigitísináussutigissaminik.

kapitalit 4.

Nálagkame aulajangerkuvdlugitdlo tipaitsugtuínarkuvdlugit kavsinik okaorkigsárai;
ajorssautigissaminik pajugtarmáne nersorai; inúvdluarkússuterpánguit ilángutdlugit
Nálagkap sámáneranut najorkugai.

¹taimáitumik, katángutíka asassáka ungagissáka tipaitsúti-
-gissáka niakorutigissáka, taimaitdluse Nálagkame aulajangeritse,
asassáka ukorsê.

²Evûtia okáuniarpara, Sintiggilo okáuniarpara, Nálagkame
isumakatigêrkuvdlugit. ³ivdlítaok, ikiortiga ilumôrtok, inániarpav-
-kit, ilitersúkit arnat táuko ilagalunga agsorúkaluartut ívangkílio
pivdlugo Klímanse ilagalugo ilailo suliokatíka, táukua arke ag-
-dlagsimáput magpersagkane inússúmik agdlagkane.

⁴Nálagkame tipaitsugtuínaritse; ámallo okarpunga tipaitsu- ^{3,1.}
-gitse. ⁵kanilárssuserse malungnarsile inungnut tamanut. Ná- ^{1 Tas. 5,16.}
-lagak kanigpok. ⁶sútdlúnft pivdlugit isumanerdlungnavêritse,
nungutdlugitdle kigsautigissase Gûtimut nalunaersigik tugsiardluse
kinuvdlusilo kujavdlusilo; ⁷erkigsineruvdlo Gûtimut pissup siani-
-nernit tamanit angnerungártup ūmatise erkarsautisilo sernigísa-
-vai Kristuse-Jîsusime.

⁸ámátaok, katángutíka: sût ilumôrtut nalingínait, sût atar-
-kinautaussut nalingínait, sût iluartut nalingínait, sût minguíssu-
-taussut nalingínait, sût sakíminartut nalingínait, sût únersiutigi-
-nekautaussut nalingínait, sumik ilerkúvdluartokarnersordlúnft, su-

- mik nersornautigssakarnersordlũnt: tamáko erkarsautiginiarsigik.
⁹ sũtdlo ilitase pigiligkasilo tusagkasilo uvavnilo takussase male-
- Rũm. 15,33. -ruarsigik, tauva Gũtip erkigsisaissup najũsaváse.
¹⁰ tipaitsungákaungale Nálagkame, tamatumũna kingumut isu-
 -magigavsinga; nauk isumagĩnaraluarivsinga, akornutekartardlusile.
¹¹ ajorssarama taima okángilanga, kanok ilissarãngama nãmagĩsav-
 -dlugo ilikarama. ¹² nikanarnekk nalũngilanga, pekangãrnerdlo na-
 -lũngilanga, tamanik pímauvunga tamane kãrsitdlãsavdlungalũnt
 kãsavdlungalũnt sivnerũssakãsavdlungalũnt ajorssãsavdlungalũnt;
- 1 Tim. 1,12. ¹³ tamaisa ajũngilãka píssagtitsissivkut Kristusĩkut. ¹⁴ taimãitok
 ajũngitsumik iliorpuse nãgdliugtĩdlunga pekatigigavsinga. ¹⁵ nang-
 -minerme ilisimavuse, Filípiunut ukorsẽ, taimane ívangkflĩup pí-
- ap.sul. 17,14.
 2 Kor. 11,9. -lerkãrnerane Makitũniamit autdlarama, avdlat ilagĩt avguarfigĩ-
 -ngikãnga tũniũssatdlo tigussatdlo nautsorssordlugit, ilivse kisivse.
¹⁶ Tasalũnikamĩtĩdlunga agdlãt ajorssautigissavnik pajugtarivsinga
 atausiarnase. ¹⁷ ima píngilax: tunĩssut piniariga; piniagara tãssa
 inerititat amerdlangãrkuvdlugit nautsorssũtivsĩne. ¹⁸ tamaningme
 pekarpunga sivnilingnik agdlãt. pekangãlerpunga pajugterse
 Epavfrutitumit pigavko, tipik naimajuminartok, pigdliut nuãnari-
 -ssak Gũtip iluarissã. ¹⁹ Gũtimale nãlangnarsivdlune píũssutse
 migssiliordlugo ajorssautivsĩnik tamanik tuniumãrpãse Kristuse-
 Jĩsusĩkut. ²⁰ Gũterputdle atãtarput nãlangnarsile nãgssãungit-
 -dluĩnartumik. ãman.
- ²¹ Kristuse-Jĩsusime ivdlernartut tamaisa inũvdluarkusigik.
²² katãngutivta ilagissama inũvdluarkuvãse. ivdlernartut tamarmik
 1,13. inũvdluarkuvãse, píngãrtumĩgdle kaisarip igdloxataisa.
- Gal. 6,18. ²³ nãlagkavta Jĩsusip Kristusip sãimãunerata najordlise ta-
 -mavse. ãman.

Paulusip Kulorsamiunut agdlagai.

kapitale 1.

erkigsiserkussigatdlardlune nalunaersok, ugperssusiat tusâmagamiuk Gûtimit kutsâ-
-tarine neriugissak táukunúnga kilangme pigssamârtitaussok pivdlugo, tugsíutarinilo
Gûtip perkussânik anerneruvdlo pînik ilisarssiartorkuvdlugit, atâtardlo kutsavigerkuv-
-dlugo, Kristusíkut tamarssuarnit nálangnangártúkut ingminut sáimáunartingmatik;
ilagít pivdlugit erdlokissarnine tipaitsútigigine, kivfartortúngorsimagame Gûtip okausia
táukunane nâmagterkuvdlugo, tássa Kristuse táukunaningmat nálangnarsinig-
-ssamik neriútaussok.

¹Pauluse Gûtip perkussânik Jfsusip Kristusip apustiligissâ Evf. 1,1.
katángúputdlo Timûtiuse ²ivdlernartunut Kulorsamiussunut ka-
-tángutigingnut ugpertunut Kristusimîtunut: Gûtip atâtavta Nâ- Evf. 1,2.
-lagkavdlo Jfsusip Kristusip sáimautdlise erkigsisitdlusilo.

³Gûte nálagkavta Jfsusip Kristusip atâtâ kutsavigissarâput Fil. 1,3.
tugsíutarângavse, ⁴tusâmagavtigo ugperssuserse Kristuse-Jfsu- Evf. 1,15 t.
-simut asangnigssusersilo ivdlernartunut tamanut, ⁵neriugissak Fil. 5.
ilivsinut kilangme pigssamârtitaussok pivdlugo, tamatumínga tu- Evf. 1,13.
-sarêrpuse okautsíkut sagdlusuitsúkut ívangkiliúkut, ⁶tamána i- 2 Kor. 6,7.
-livsinut pivok sôrdlútaok silamiunut tamanut, kingunigssior-
-pordlo, sôrdlútaok ilivsíne pissok ivna kigdligalugo Gûtip
sáimáunera tusardlugulo ilisarileravsiuk ilumôrtumik. ⁷taimátaok
ajokersorpâse Epavfrap kivfakatavta asassavta Kristusip kivfari- 4,12.
-ssâta ilumôrtup ilivse pivdluse; ⁸táussumalo nalunaerfigâtigut
anernikut asangnigssutsivsinik. ⁹tamána pivdlugo uvagútaok Evf. 1,15 t.
taimanile tusarkâravta soráingilagut tugsíútdarluse kinuvdlutalo
perkussânik ilisarssissorssuángorkuvdluse nalingínarnik anernerup Evf. 1,8.
pînik ilisimalersitdluse sianilersitdlusilo; ¹⁰tássa saxivduarkuvdlu- 1 Tas. 2,12.
-se Nâlagkame ilerkorissariakartok nâpertordlugo tamatigut ilua- Evf. 4,1.
-rissagssânik, ajúngitsulianigdlo nalingínarnik kingunigssior kuvdlu-
-se, Gûtimigdlo ilisarssiartorkuvdluse, ¹¹píssagterkuvdlusilo pí-
-ssaunernik tamanik píssaunekarnerssuagut nálangnarssusiata pia-
-gut, tamatigut nikatdljuerkuvdluse kamajuerkuvdlusilo tipaitsug-
-dluse, ¹²atâtardlo kutsavigerkuvdlusiuk, táussuma ivdlernartut
kingornússagssânik kaumassume pissagssânik ilangísínãngortingma-
-tigut. ¹³táussuma aniguísipâtigut tártume nálagkersuissunit nûg-
-titdlutalo ernerme asássúme nálagauvfianut, ¹⁴táussumûna uterti- Evf. 1,7.

- tauvugut auagut, tássa ajortivtínik isumákêrfiginekar dluta. ¹⁵tássa-
 2 Kor. 4,4. una Gútip takugssáungitsup ássinga píngortitat tamarmik sujornatigut
^{1,20.} erniussox. ¹⁶táussumûname sût tamarmik píngortitáuput, kilang-
 Evf. 1,10. -mítutdlo nunamítutdlo, erssitsutdlo erssíngítsutdlo, kilálingmik
 igsiavfigdlit nâлагаussutdlo sujulerssuissutdlo nâlagkersuissutdlo;
 sût tamarmik táussumûna táussumúngalo píngortitáuput. ¹⁷táu-
 -nalo sût tamarmik sujulerât, táussumûnalo sût tamarmik atáput.
 Evf. 1,22. ¹⁸táunalo niakorâ timip, tássa ilagít; táuna autdlarkautaussox su-
 1 Kor. 15,20. -jugdliuvdlune tokussunit erniussox, tamatigut sujugdlersarerkuv-
^{2,9.} -dlugo. ¹⁹[atâtap] iluarissâ tássaungmat: pekangârnek tamarme
 Evf. 1,10. táussumane inekásassox, ²⁰táussumûna sût tamaisa ingminut sái-
 — ^{2,16.} -máunartíkumagamigit erkígsivígssiordlune auagut sáningassuling-
 -me, táussumûna [sáimaúnartísassut] nunamítutdlo kilangmítutdlo.
 Evf. 4,18. ²¹ilivsísaok, ardlâgut avigsársimagaluartuse isumavsigutdlo ake-
 — ^{2,17.} -rartoraluartuse ajortunik sulissardluse, ²²mâna sáimaúnartípâse
 — ^{5,27.} timimigut uvinílkut, tokumigut, kíname sânut sarkúmiúkumavdlu-
 — ^{1,4.} -se ivdlernartuse agssuarnaitsusilo pasinaitsusilo, ²³mássale ug-
 -pertuaruvse túngatitauvdluse aulajangerdlusilo saxingnavêrdlusilo
 neriugissamit ívangkflíúkut píssumit; tamána [ívangkflío] tusarpar-
 -se, tamánalo okalüssíssutiginekarpox píngortitanut tamanut kí-
 Evf. 3,7. -laup atânítunut, tamatumúngalo uvanga Pauluse kivfartortúngor-
 -simavunga.
²⁴mâna tipaitsûtigâka ilivse pivdluse erdlókissarníka, nâgdliú-
 -titdlo Kristusip pê súkut nâmagtítariakartut uvinívkut nâmagti-
 -lerpâka timâ pivdlugo, tássa ilagít pivdlugit; ²⁵táukunúnga kiv-
 Evf. 3,2. 3. -fartortúngorsimavunga Gútipílit píligtautitáussusera nâpertordlugo,
^{5. 9.} tuninekarama Gútip okausia ilivsíne nâmagterkuvdlugo; ²⁶tássa
 ángigissax ivna uvdlokalerkârneranit kinguârígsoxalerkârneranitdlo
 issertugaussox, mánale erssersitaussox ivdlernartortainut; ²⁷táu-
 Evf. 1,18. -kunúnga Gútip nalunaerumagamiuk sunaussox ángigissap tama-
 -tuma nalekángingârutâ akimángitsune, tássa Kristuse ilivsí-
 -nîngmat nâlangnarsinígssamik neriútaussox. ²⁸táuna okautigâr-
 -put, inuitdlo tamaisa erkaisítardlugitdlo ajokersorarâvut tama-
 -tigut ilisimatútut píssardluta, inuit nungutdlugit sarkúmiúku-
 -mavdlugit inúsiat tamarmiussox Kristuse-Jísusikut. ²⁹taimaiser-
 1 Tim. 4,10. -kuvdlugulo piniarpunga agsorútdlungalo táussuma súníneragut
 píssauvdlune uvavne súníssúkut.

kapitalit 2.

ilagit takúngisáinartinilünit pivdlugit agsorūtarama ángigissak Gútip atátap Kristu-
-sivdlo piat pekútít ilisimássutit ilisarssíssutitdlo tamarmik issertugauvfiat ilisarerkuv-
-dlugo, misigssorkugai ilisimarkigsárniutinik piúngitsunik sagdloxítarterkunagit, Kri-
-stusile pigiligartik ūmartitauvfigissartik aulajangiorkuvdlugo silame inússutut
ilerkugssiorfigitínaveřdlutik.

¹ ilisimarkuvavsime kanok agsorūtartunga ilivse pivdluse
Lautiktamiutdlo pivdlugit nalingínaitdlo táutuvnik takúngisáinartut ^{4,13.}
pivdlugit, ² ūmatait tugpatdlerarnekar kuvdlugit, atausíngorter kuv-
-dlugitdlo asangningnikut sianíssutsivdlo nakimajungnaersup pi-
-sūsusia tamát piger kuvdlugo, tássa ángigissak Gútip atátap ^{1,27.}
Kristusivdlo piat ilisarerkuvdlugo; ³ táussumane issertugáuput
pekútít ilisimássutit ilisarssíssutitdlo tamarmik. ⁴ taimale okar- ^{2,8.}
-punga, okautsinik nálagkuminarsagkanik sagdloxítarterkunase.
⁵ uvnitdlo uvinivkut alisimagaluartunga, taimáitok anernivkut na- ^{1 Kor. 5,3.}
-jorpavse, tipaitsugdlunga nalingínáungitsunik iliortuse malugigav-
-se, Kristusimutdlo ugpernivse aulajáissusia malugigavko. ⁶ tauva
Kristuse Jísuse Nálagak pigileravsiuk táussumane sakigitse, ⁷ táu-
-na mángokarfigalugo táussumanilo ineriartortínekardluse, ugper-
-nikutdlo aulajangerdluse, sórdlo ajokersornekartuse, ugperdlua-
-ngáriartoritsilo kujavdluse. ⁸ misigssoritse pfarnekar kunase ^{2,4.}
ilisimarkigsárniutinigit sagdloxítautitigitdlo piúngitsutinigit, inung-
-nit maligagssarsiat ilíniarkágagssatdlo silap pé maligdlugit pi-
-ssarmata Kristusilo malingnago. ⁹ táussumanime Gútiússutisip ^{1,19.}
pekangárnera tamarme inekarpok timekardlune. ¹⁰ ilivsiló tama-
-nik pekangálerpuse táussumúna sujulerssuissut nálagkersuissut- ^{Evf. 1,21.}
-dlo tamarmik niakorissátigit; ¹¹ táussumúnalo kipinekar puse ki-
-pinexarnermik agssangnik pisimángitsunik, time ajortilik uvinilik
pigísaeravsiuk, tássa kipinekarnermik Kristusip pianik; ¹² táuna
ilagalugo ilissaugavse kuisínikut, áma táuna ilagalugo makititauv- ^{Róm. 6,4.}
-dluse ugpernikut Gútip súnfneranut, táussuma tokussunit makití- ^{Evf. 1,19 t.}
-ká; ¹³ ilivsiló ilángutdluse ūmartípáse pinerdlungnivsine uviniv- ^{Evf. 2,1. 6.}
-siló kipinekángíssusiane tokungagatdlartitdluse, pinerdlungnivtí-
-nigdlo tamanik isumákérfigátigit, ¹⁴ uvavtínigdlo agdlagkat iler- ^{Evf. 2,16.}
-korerkussagdlit uvavtínik agssuarnarneraissut erssíkungnaersípai
pérdlugitdlo, sáningassulingmut págúkamigit; ¹⁵ sujulerssuissutdlo
nálagkersuissutdlo sákuiardlugit tamanut nivtarpai, ajugaussutut
autdlarúkamigit táussumúna.

¹⁶ taimáitumik kimutdlünit erkartútínaveřitse nekigssardlünit

imigssardlũnt pivdlugo nagdliútutdlũnt káumánigfítldlũnt sapâ-
 Epr. 10,1. -titdlũnit pivdlugit, ¹⁷ tamáko piúmártugssap tarrarai, timitátdle
 — ^{8,6}. Kristusip pigá. ¹⁸ ajugaussup pissagssânik arsârnâvêrdlise [inuit]
 perusungnermingnit nikanarniartut íngilínik nâlagiarfigsiortut, táuko
 takúngisâinagkamingnik ilisimaniarput, maungáinak angnerujumatûv-
 Efv. 4,16 t. -dlutik uviningmingnit isumassaramik; ¹⁹ átavigíngilâtdlo niakok,
 táussumánga time tamarme ujalumigut katissutimigutdlo igdler-
 Róm. 6,3. 5. -sornekardlunc atausíngortitauvdlunilo agdliartortok agdliartorner-
 -mik Gútip pianik. ²⁰ tauva Kristuse ilagalugo tokusimaguvse
 ilniarkâgagssanut silap pînut, suvdluse tauva silame inûssutut i-
 3 Mór. 5,2. -lerkugssiorfigitíniarpise? ²¹ [okartarmata:] tamána agtúsángilat,
 tamána okúmísángilat, tamána savtísángilat; ²² tamáko tamarmik
 Mat. 15,9. atornermikut nungútugssáuput, inuit inássutigait ajokersûtigalugit-
 -dlo, ²³ tássa ilisimatôrpatdlangniardlutik isumamingnik nâlagiar-
 -figsiordlutik nikanarniardlutigdlo timilo kajagssûnago; tamákule
 sokutáungitdlat, uviningmut nâmagsíssutáinaúput.

kapitalit 3.

pavanítut piniásagait; inutokak iperardlugo inugtâk atisimagamíko, Gútip kinigaisut
 ássugkersúsassut tamatigutdlo Nâlagkap Jísusip arka tunâralugo pissardlutik; kanok
 iliorfigekatigigdluásassut nulíarít, kitornaussutdlo angajorkaussutdlo,
 kivfaussutdlo nâlagaussutdlo.

¹ taimáitumik Kristuse makísimakatigiguvsíuk pavanítut pi-
 -niarsigik, Kristuse tagpavaníngmat Gútip talerpiata tungâne ig-
 -siavdlune. ² pavanítut isumaliútigisigik nunamítut pinagit. ³ má-
 -ssa tokusimavuse, inûnersilo Kristuse ilagalugo issertorsimavok
 Gútime. ⁴ Kristusile inûssuterput ersserpat, tauva ilivsísaok er-
 -ssekatigiumârpase nâlangnarsivdluse.

⁵ taimáitumik avatise nunamiussut tokulersísigik: uverssai-
 Efv. 5,3. -nek, mingungnartut, igdligungnek, pileríssutsit ajortut, piumatû-
 1 Tas. 4,5. -nerdlo, tássa Gútipilugsiornek; ⁶ tamáko pivdlugit Gútip níngangne-
 Efv. 5,6. -ra nagdliútarpok nâlagserítsunut; ⁷ táukunane ilivsísaok saxigaluar-
 Róm. 1,18. -puse ardlâgut, tamáko inûserigatdlaravsigik. ⁸ mánale ilivsísaok
 Gal. 5,19. -máko tamaisa iperarsigik: níngangnek, kamangnek, iluáitsuliornek,
 Efv. 2,3. kakajardlernek, okautsit kângunartut kanivsínit anínavêrdlugit.
 Efv. 4,31. ⁹ sagdluvfigekatigíngnavêritse, inutokak iperaravsiuk ilerkue táput-
 Efv. 4,22 tt. -dlugit, ¹⁰ inugtârdlo atisimavdlugo nutângortok ilisarssíavdlune
 Gal. 3,28. píngortitsisse ássigilerdlugo, ¹¹ Gríkeritdlo Jútiddlo kipinexartutdlo

kipinekángitsutdlo avdlanertatdlo Sukûtaidlo kivfatdlo kivfaúngit-
-sutdlo taimáikungnaersitdlugit, Kristusile tamarssûtitdlugo ta-
-mane.

¹²tauva Gûtip kinigaisut ivdlernartutut asanartutut atiniarsi-
-gik imáitut: nagdligtugajungnek avâgingningnerdlo nikanartíner-
-dlo kanilárnerdlo kamajuínerdlo; ¹³kamagekatigtgdusilo isumá-
-kêrfigekatigtgdusilo ilaminik pasigdlíssokaraluaruvse; sôrdlo Kri-
-stusip isumákêrfigigâse taimátaok ilivse pigitse. ¹⁴tamákuale
tamarmik kaisigut [atiniarsiuk] asanguingnek, tamána inûtsip tamar-
-miussup nimerá. ¹⁵erkigsinerdlo Gûtimit pissox ûmativsíne ilit-
-sersuigile, táuna pigerkuvdlugo kaerkusimagavse time atausiutit-
-dlugo; kujassaritsilo. ¹⁶Kristusip okausia ilivsíne inilingártí-
-siuk tamatigut ilisimassutut iliordluse ajokersokatigtgduse er-
-kaisítakatigtgdusilo erinaligssiat kujaniutitdlo eríniugkatdlo aner-
-nerup pé atordlugit, Nâlagardlo alianaitsunik erinalerssorfigi-
-siuk tamatigut. ¹⁷kanordlo iliorângavse okalugdlusilûnt sulivdlusilûnt,
tamatigut Nâlagkap Jîsusip arka tunâralugo pissaritse Gûte atâtax
kutsavigalugo táussumûna.

¹⁸arnat ukorsê, uvise nâlagsigik, sôrdlo Nâlagkame ilerku-
-ssaussok. ¹⁹angutit ukorsê, nuliase asaniarsigik, ajuatdlagtexi-
-nasigigdlo. ²⁰merdlertut ukorsê, angajorkâse tamatigut nâlagsi-
-gik, tamána Nâlagkap iluaringmago. ²¹angajorkait ukorsê, kitor-
-nase ûmitsagtekinasigik anusíngorkunagit. ²²kivfat ukorsê,
uviníkut nâlagarissase tamatigut nâlagsigik, issigissumut kivfar-
-tortutut pinase inungmut iluarerkussutut, ûmativsigutdle perku-
-sersuitdluse Gûtilo mianeralugo; ²³kanok-iliugagssasilo tamaisa
suliarisigik kajumigdluse, Nâlagkamutdlusôk, sôrdlo inungnut pí-
-ngitsuse, ²⁴ilisimavdlusilo kingornússagssak Nâlagkamit akigssar-
-sariumârigse; mássa Nâlagak Kristuse kivfartorfigârse. ²⁵iluá-
-ngitsuliortuvdle iluángitsuliane pigssakautigiumârpai, mássalo i-
-núp táunáussusia atúsángilax. (kap. 4.) ¹nâlagkat ukorsê, kiv-
-fase iluartumik ilerkorissariakartumigdlo pissarsigik, ilisimavdlu-
-silo ilivsísaok kilangme nâlagakaravse.

Evf. 4,2. 32.

Evf. 4,3.

Fil. 4,7.

Evf.5, 19 t.

3,23.

Evf. 5,22.

1 Pít.3,1.

Evf. 5,26.

1 Pít. 3,7.

Evf. 6,1.

— 6,4.

— 6,5.

Tít. 2,9.

1 Pít. 2,18.

3,17.

Evf. 6,7 t.

Evf. 6,9.

kapitalit 4.

tugsiásassut kasusuitdlutik ilagíngisatigdlo inókatigísavdlugit ilisimassutut iliordlutik; tusarkuvdlune tusarumavdlugitdlo Tiggikumik Onísimusimigdlo autdlartitsivfigigine; i-núvdluarkússuterpait ilángutdlugit agdlagkanilo máko Lautikíamiunútaok ilagíngnut atuarterkuvdlugit sáimáunermet najorkugai.

- Evf. 6,¹⁸ t. ²tugsiaritse kasusuitdluse erkumaniardlusilo taimáinivsigut kujassardlusilo; ³uvagútaordlo ilángutdluta tugsiúsigt, Gútimut matuiterkuvdluta okautsit matuánik, ángigissak Kristusip pia kí-lerssugaússutigissara okalútigerkuvdlugo, ⁴erssersísagavko okalungnivkut ilerkugssara erkordlugo. ⁵ilagíngisavut inókatigisigik ilisimassutut iliordluse, uvdlutdlo pigínauvfussut asiutínávêrsigik.
- Evf. 5,¹⁵. ⁶alianaitsunik okausekartáinaritse tarajorsimassunik, nalingínarmut kanok akíssutigssavsinik ilisimarkuvdluse.
- Evf. 4,²⁹. ⁷kanok-íssusera tamát Tiggikup katángutivta asanartup kiv-fauvdluartup Nálagkamutdlo kivfakatigissavta ilivsinut nalunaerumârpâ. ⁸táuna ilivsinut autdlartíkavko mánarpiak pivdlugo, kanok-íssuserse táussumúnga ilisimalerkuvdlugo úmatisilo táussumúnga tugpatdlersarkuvdlugit; ⁹Onísimusilo táussumúnga áipiú-kiga katánguterput ilumórtok asanartok ilagissarse; táukua tamánik nalunaerfigiumârpâse tamáne kanok ilissunik.
- Evf. 6,²¹ t. ¹⁰Aristarrusip parnaerússaokatima inúvdluarkuvâse, Mákorap. sul. 27,² -sivdlo Barnapap igdluata, táuna pivdlugo perkússutit tusarpase, -15,³⁷ (tikigpase ilagsiniarsiuk;) ¹¹Jísusivdlo Justusimik taissap; tamá-ssa kipinexartut ilagissait, táukuínait ilagalunga Gútip nálagaufia sulíssutigát uvavnut tugpatdliutauvdlutik. ¹²Epavfrap inúv-
- Fil. 10. ¹³Epavfrap inúvdluarkuvâse ilagissavse Kristusip kivfâta, táussuma agsorútdlune tugsiútuínarpâse aulajaerkuvdluse inútsivsigut tamarmiuvdluse námagtitauvdlusilo Gútip perkussâ tamát erkordlugo. ¹⁴mássa nalunaiáissutigâra ilungersungârmát pivdluse, Lautikíamiutdlo Je-
- ap. sul. 27,² -15,³⁷ ¹⁵râpulimiutdlo pivdlugit. ¹⁶Lúkarsip nakorsaissup asanartup Dímasivdlo inúvdluarkuvâse. ¹⁷katángutivut Lautikíamítut inúv-
- Rúm. 16,⁵. ¹⁸katángutivut Lautikíamítut inúvdluarkuvâse. ¹⁹agdlagkatdlo máko atuarêruvsigik Lautikíamiunútaok ilagíngnut atuartíkisigik Lautikíamítut pissugssat ilivsísaok atuararkuvdlusigik.
- Fil. 2. ²⁰Arrípulo okarfígisiuk: Nálagkap perkussânik ilingnut kivfartúti-gititax sianiginiaruk námagserkuvdlugo.
- 2 Tas. 3,¹⁷. ²¹inúvdluarkussivdlunga uvanga Pauluse agdlagpunga. kilerutíka erkaimaniarsigik. sáimáunerup najordlise. áman.

Paulusip Tasalûnikamiunut agdlagai sujugdltt.

kapitale 1.

erkigsiserkugatdlardlugit nersungârai ugperssusiat maligagssângortok pivdlugo.

¹ Pauluse Silvânusilo Timûtiusilo ilagîngnut Tasalûnikamiunut ² Tas. 1,1.
Gûtime atâtame Nâlagkamilo Jîsuse-Kristusime itunut: Gûtip ^{ap. sul. 16,1.}
atâtavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sâmautdlise erkigsisit- ^{- 17,1.}
-dlusilo. ² Tas. 1,2.

² Gûtimut kujâssutigîtuînarparvase tamavse, erkartortardlusilo ^{Kul. 1,3.}
tugsiarângavta, ³ kipisuitsumigdlo erkaimassarpugut Gûtip atâtav- ² Tas. 1,3.
-ta sâne, kanok sulissartuse ugpernivsigut, kanordlo piniartartuse
asangningnivsigut, kanordlo ilalârtuse neriungnivsigut nâlagkavtînut
Jîsuse-Kristusimut; ⁴ kinersimâssuserse ilisimagavtigo, katângu- ² Tas. 2,13.
-tivut Gûtip asassai ukorsê; ⁵ îvangkîlio okautigissarput ilivsîne
okausînantut pîngingmat, pîssauvdlunile anernikutdlo ivdlernartû- ¹ Kor. 4,20.
-kut pissardlune nakimajungnaersitsivdlunilo; mâssa ilisimavuse
kanok ilivdluta akornavsînitugut ilivse pîssutigaluse. ⁶ uvavtîng-
-dlo Nâlagkamigdlo malingnigtûngorpuse, okausek anernîkut iv- ² Tas. 3,7 tt.
-dlernartûkut tipaitsugdluse ilagsigavsiuk, nauk nâgdliungâraluar-
-tuse, ⁷ taimaitdlusilo maligagssângorpuse ugpernut tamanut
Makitûniamiunut Aggaiamiunutdlo. ⁸ mâssa ilivsînit Nâlagkap o-
-kausia akisuassutut ilivdlune pivok, Makitûniamiuînarnut Aggai-
-miuînarnutdlo pinane, tamagingnile Gûtimut ugperssuserse tusâ-
-massângorpok, taimâitumik okautigissariakartîngilarput. ⁹ tâukua
nangminek nalunaersarmâssuk kanok iserfigssarsissugut ilivsîne,
kanordlo Gûtipiluit tunutdlugit Gûtimut sâgtuse, Gûte ûmassok ^{ap. sul. 14,15.}
ilumut Gûtiussok kivfartorfigilerdlugo, ¹⁰ ernalo kilangmit pi-
-ssugssak utarkilerdlugo tokussunit makititâ, tâssa Jîsuse ní-
-ngangnermit piurmârtugssamit aniguisitsissigssarput.

kapitalit 2.

erkaisîkai kanok agsorûngârdlune asangningârdlunilo okalûssivfigigine Gûtip îvangkî-
-lianik; kujavdlunilo erkartorai kanok ilagsivdluarât súnîssartitdlugulo ugperdlutik,
nauk nâgdliugtitaussut nagguvekatîmingnit; kînarsiumavdlugit kipilekissok.

¹ ilivsime, katângutivut ukorsê, nangminek nalungilase pilug-
-sînarnata ilivsîne iserfigssarsigavta; ² kisiâne sujornagut Filîpime ^{ap. sul. 16,}
¹² tt.

testamentitâ.

ániartitauvdlutalo asigssugaugavta, sôrdlume ilisimassuse, taimái-
 -tok Gûtivtigut ersisuerdluta Gûtíp ívangkíliua ilivsinut okalúti-
 -giartorparput agsorûngârdluta. ³mássa okaorkigsainivta támar-
 -nartordlûnít mingungnartordlûnít nagguvigíngilât perkuserdlútau-
 -natigdlo; ⁴kisiáne Gûtimit misiligauvdluaravta ívangkíliumik pâ-
 -rissakartitaúsinaussugut, tamána nâpertordlugo okalugtarpugut,
 Gal. 1,10. inungnut iluarerkussutut pinata, Gûtímutdle ûmativtínik misilíssu-
 Fil. 1,8. -mut nuánarerkuvdluta. ⁵mássa piutserdluta okalúngisáinarpu-
 -gut, sôrdlume ilisimassuse; âmátaok píumatútut patsisekángisái-
 -narpugut; Gûte ilisimangnigtûvok. ⁶atarckerkutûniángilagútaok
 Juán.5,41.44. inungnut, ilivsinutdlûnít avdlanutdlûnít, mássa Kristusip apustilí-
 -sut atarkissariakartísinaugualuardluta; ⁷kisiáne ilagsissûvdluta akor-
 -navsínípugut; sôrdlo milugtitsissup kitornane paorkissarai, ⁸tai-
 -ma asangârdluse pitseriarpugut avigfigiumavdluse, Gûtíp ívang-
 -kíliuínânik pinata, inûnivtínigdlo agdlât, tássa uvavtínut asanarsi-
 -gavse. ⁹ilivsime katángutivut, piniarnivut erdlókissarnivutdlo
 2 Tas. 3,8. erkaimasimavase, uvdlúkutdlo únuáikutdlo sulissaravta ilavsinut
 2 Kor. 11,27. atautsimutdlûnít nanertuimanata, taimáitordle Gûtíp ívangkíliua
 okalüssíssutigalugo ilivsíne. ¹⁰ilisimangnigtûvuse Gûtilo, kanok ili-
 -ssugut ilivsinut ugpertunut ivdlernardluta iluardlutalo agssuar-
 -naitdlutalo. ¹¹taimátaok ilisimavavsígut, kanok nungutdluse o-
 -kaorkigsártarivse tugpatdlersartardlusilo, sôrdlo atátaussup ki-
 -tornane pissarai, ¹²kanordlo nalunaiavfigígvise sakerkuvdluse
 Kul. 1,10. Gûtíme ilerkorissariakartok nâpertordlugo, táussuma kaerkung-
 Evf. 4,1. -mase nálagaufingminut nálagnarssutsiminutdlo.
 1,2. ¹³tamánalo pivdlugo soraerata Gûte kutsavigissarârput, Gû-
 -timit okausek uvavtínit tusagarse taimane pígilerdlugo ilagsigav-
 -siuk inungnut okauseritínago Gûtímutdle okauserititdlugo, (má-
 -ssalo ilumut taimáipok;) táunalo súníssarpok ilivsíne ugpertune.
¹⁴ilivsime katángutivut, Gûtíp ilagígsai Jútíame Kristuse-Jfsusi-
 -mítut maligsimalerpase, taimardluínak nâgdliugtitaugavse naggi-
 -vekativsínit, sôrdlo ivko Jútínit; ¹⁵táukua Nálagax Jfsuse tokúkât
 nangminerdló pruvfítertatik, uvagutdlo kinugátigut, Gûtímutdlo
 nuánarerkuvdlutik pissaringitdlat, inuitdlo tamaisa agssortorpait;
¹⁶akimángitsunutdlo okalorkúngilátigut ánássutigssânik, tássa ajor-
 -tuliatic tamatigut nâmagtisagamíkik. kisiánile níngangerup
 naggámêrutaussup tikilerpai.
¹⁷uvagutdle, katángutivut ukorsê, ilivsínik kitornaerúkatdlar-
 -tutut ileraluaravta kínavsígut, ûmativsígut pinata, angnerussumik

piniarkigsárpugut kñarsiumavdluse kipilexigavta. ¹⁸ tamána piv-
-dlugo atausiarnata ornilerssártaraluarpavse (uvanga Pauluse);
Sātanivdle akornuserpâtigut. ¹⁹ kiname una neriûtigssarput ti-
-paitsûtigssarputdlûnt niakorutigssarputdlûnt usornautigssax? i- Fil. 4,1.
-livsisaok taimáingínerpise nâlagkavta Jfsusip Kristusip sâne ti-
-kiuvfigssâne? ²⁰ ilivsime atarkinautigalusilo tipaitsûtigâvse. 3,13.

kapitalit 3.

Timûtiusimik autdlartitsivigigine nakússagterkuvdlugit, nikatdlortokalerkunagit nâg-
-dliungnartune táukunane; táussuma tusarnersumik tusardlermane Nâlagkame aula-
-jangerssusianik, tipaitsûtigingârine; tugsíússisok avkutigssiorokugualuardlune táuku-
-núnga, agssuarnaerkuvdlugitdlo Nâlagax tikiugpat ivdlernartortane tamaisa ilagalugit.

¹ taimáitumik [nalorninermit] ajulexigavta, iluarilerparput Atf- ap.sul. 17,16.
-nime kisingorutitdluta, ² Timûtiusilo autdlartiparput katángúput Róm. 16,21.
Gûtip kivfâ Kristusivdlo ivangfliuanik suliokatigissarput, nakú-
-ssagterkuvdluse okaorkigsârkuvdlusilo ugperdluarsínarkuvdluse,
³ nikatdlortokalerkunase nâgdliungnartune mákunane; mássa nang-
-minek ilisimavuse atugagssarigavtigik. ⁴ taimame okarfigerér-
-pavse najoratdlaravse, nâgdliugkumártugut únerdluta, taimalo ili-
-ssok ilisimavarse. ⁵ taimáitumik [nalorninermit] ajulexigama aut-
-dlartitsivunga ugperssuserse tusarumavdlugo, ússíssuvdlûnt ú-
-ssersimanerâse, tauvalo pinialugsínarsimásanersugut. ⁶ mánale
Timûtiusip tikingmatigut ilivsinít, tusarnersumigdlo tusardlermati- ap.sul. 18,21.
-gut ugperssutsivsinik asangnigssutsivsinigdlo, kanordlo erkaiv-
-dluartuinarivsigut, kajungersusilo takujumavdluta, sôrdlútaok u-
-vagut ilivsinut kajungersugut, ⁷ tauva ugperssuserse pivdlugo
tugpatdliutigilerpavse, katángutivut, nâgdliungnivitíne ajorssarniv-
-tínilo tamane. ⁸ máname inúlerkigpugut, Nâlagkame aulajange-
-ravse. ⁹ suname kujássut Gûtimut akiliutigisagigput pivdluse,
tipaitsûtigingârtaravse Gûtivta sâne? ¹⁰ uvdúkudlo únuákudlo
tugsiangâtdlâraugut kñarsiumagaluardluse ugperssuserse súkut
nâmagtítariakartok nâmalersíkumavdlugo.

¹¹ Gûtivdle atátavta nâlagkavtalo Jfsusip Kristusip nangminek
ilivsinut avkutigssiordlisigut. ¹² ilivsile Nâlagkap agdliartortitdlu-
-silo akitsiartortitdlise asangnigssutsivsigut ilavsinut tamanutdlo,
sôrdlútaok uvagut ilivsinut itugut, ¹³ ûmatise nakússagterkuvdlu-
-git agssuarnaerkuvdlugit ivdlernarkuvdlugitdlo Gûtip atátavta
sâne, nâlagarput Jfsuse Kristuse tikiugpat ivdlernartortane ta-
-maisaisa ilagalugit.

kapitalit 4.

ivdlernarsiartormikuk katángutimingnidlo asangnigssutsimikuk akitsiartortuinásassut;
Jísusikuk sinigpártut tikiuvfigssáne makerkásassut.

- ¹ãma tauva, katángutivut, inániardlusilo okaorkigsârpavse Nâlagkákuk Jísusikuk, sôrdlo uvavtínit tusartuse kanok sakísassuse, kanordlo Gûtimit nuánaritiniásassuse, taimáinivsigut akitsiartortuinarkuvdluse; ²mássa Nâlagkákuk Jísusikuk ilivsinut inássuti-
5,18. -gissavut ilisimavase. ³tássaungmat Gûtíp perkussâ: ivdlernarsiartúsassuse uverssainek nigorkuvdlugo ⁴nungutdlusilo timise pigisínaorkuvdlusigik ivdlernarsiartortitdluse atarkinartitdlusilo ⁵pi-
Evf. 2,12. -lerinermít igdligugtínase akimángitsutut Gûtímik nalussutut; ⁶i-lavse kialúnft katángúne inardlísángikâ súkut perkusersiorfigalugo; Nâlagak akiniaissúngmat tamáko tamaisa pivdlugit, sôrdlume sujornagut okarfigigivse nalunaiavfigalusilo. ⁷Gûtíp kaer-
Lúk. 10,16. -kúngingnatigut mingugtôrkuvdluta, kisiáne ivdlernarsiartorkuvdluta. ⁸taimaingmat narrugingnigtup inuit pinagit Gúte nar-
rugâ, táussuma anernine ivdlernartok uvavtínut túniúkâ.
- ⁹katángúminigdle asangningnigssamik agdlagfigissariakángila-
5,1. -se, nangminek Gûtímít ajokersornekaravse asakatigêrkuvdluse.
Juán. 6,46. ¹⁰mássame taimailiortarpuse katángutivtínut tamanut Makitûniame tamarme itunut; okaorkigsârpavsilé, katángutivut ukorsê, akitsiartortuinarkuvdluse ¹¹piuáiniarkigsârkuvdlusilo sulíagssasilo suliarerkuvdlusigik nangminerdlo agssavsínik sulissarkuvdluse, sôrdlo inákivse, ¹²igpingnángitsumik sakerkuvdluse ilagíngisavtíne kimutdlo ikiortariakarkunase.
- ¹³nalorkúngilavsilé, katángutivut ukorsê, sinigpártut pivdlugit,
Evf. 2,12. aliasorkunase ivkutut neriugissakángitsutut. ¹⁴mássa Jísuse to-
1 Kor. 6,14. -kussok makítordlo ugperiguvtigo, tauvátaok Gûtíp Jísusikuk sinig-
Rúm. 8,11. -pártut ingerdlatíkumârpai táussumúnga ilagititdlugit. ¹⁵máname
1 Kor. 15, ilivsinut okauserârpút Nâlagkamít okauseralugo: uvagut inúvdluta
51 tt. Nâlagkap tikiuvfigssâ angumerigaluaruvtigo sinigpártut ingiásángi-
- 15,28. -navtigik. ¹⁶Nâlagak nangminek kilangmit arkarumârmát sor-
ssungnerme perkussissup suaorneranik íngilerssúvdlo nipánik Gútvldlo kardlortáussuanik, tauvalo Kristusikuk tokussut maker-
-kásáput; ¹⁷kingornisigutdlo uvagut inúvdluta angumeringnigtugut táuko ilagalugit nuiatigut autdlarúnekarumârpugut siláinarmut Nâ-
-lagak pâriartúsavdlugo; taimalo Nâlagak najortuinálísavarput.
¹⁸tauva okautsinik tamákunínga tugpatdlersakatigítse.

kapitalit 5.

Nálagkap uvdlugssá tássángáinak nagdliúkumármát, erkumaniásassut putumatsailiv-dlutigdlo; Nálagkákut misigssuissortatik atarkingárdlugit erkigsivekatigíngniásassut; kavsinik okaorkigsárdlugit tugsior kuvdlunilo tugsíúkai.

¹kisiánile kakugulúnt kanok ilissúkutdlúnt [piumártumik] ^{4,9.}
 agdlagfígissariakángilase, katángutivut; ²ilivse nangminex ilisi- ^{Mat. 24,36.}
 -mavdluaravse, Nálagkap uvdlugssá taimatut nagdliúkumártok sôr- ^{2 Pít. 3,10.}
 -dlo tigdligtok únuácut pissartok. ³mássa okarpata : erkigsinarpok,
 sujóranartokángilax, tauva perdlugssap tássángáinak tikikumárpai,
 sórdlo nipigdliúnerit ernisulersok tikitsarát; aniguinaviángitdlatdlo.
⁴ilivsile, katángutivut ukorsê, tármiúngínavse uvdlugssap táussuma
 tigdligtutut kaníngásángiláse. ⁵tamavse kaumassup kitornarâse, ^{Evf. 5,8.}
 uvdluvdlo kitornarâse; únuavdlúnt tártuvdlúnt pigíngilátigut. ⁶tai-
 -maingmat siningnavêrisa, ivkutut pinata; kisiáne erkumaniarta
 putumatsailivdlutalo. ⁷mássa sinigtut únuácut sinigtarput, putu-
 -massutdlo únuácut putumassarput. ⁸uvagutdle uvdlup piging-
 -matigut, putumatsailiniarta sâgtuaussak atissaralugo ugpernerup ^{Evf. 6,14. 17.}
 asangningneruvdlo pia, niakorornavêrutdlo áangnigssamik neriú-
 -taussok. ⁹mássa Gútip níngáussagssautíngilátigut, kisiáne áang-
 -simassugssautípátigut nálagkavtigut Jisuse-Kristusícut; ¹⁰táuna ^{2Kor. 5,15 tt.}
 tokuvok pivdluta, erkumatitdlutalúnt sinigtitdlutalúnt inókatigí-
 -sagavtígo. ¹¹taimáitumik okaorkigsákátigígsardluse ineriartorte-
 -katigígitse, sórdlume pissartuse.
¹²inániarpavsile, katángutivut ukorsê, ilisariniarkuvdlusigik i- ^{1 Tim. 5,17.}
 -livsinik suliakartut, Nálagkákut ilivsinik misigssuissut ilivsinigdlo
 erkaisitsissartut, ¹³atarkingárkuvdlusigigdlo asarkuvdlusigigdlo su-
 -liát pivdlugo. erkigsivigekátigíngniaritsilo. ¹⁴okaorkigsâr- ^{Mák. 9,50.}
 -pavsile, katángutivut ukorsê, ilerfordlugtut inertertarsigik, nikat-
 -dlortut tugpatdlersarsigik, sângtsut igdlersorsigik, tamanutdlo ^{Róm. 12,17.}
 kamajuitdluse. ¹⁵mianerssoritse kina ajortulisok kimit akiler- ^{1 Pít. 3,9.}
 -nekarkunago ajortokatânik, ajúngitsordle norkáissutigituínarsiuk
 ilavsinutdlo nalingínarnutdlo. ¹⁶tipaitsugtuínaritse. ¹⁷kipisuit- ^{Fil. 4,4.}
 -sumik tugsiaritse. ¹⁸tamaisa kujássutiginiarsigik, tássaungmat
 Gútip ilivsinut perkússutâ Kristuse-Jisusícut. ¹⁹anernex kí-
 -matsailinavêrsiuk. ²⁰pruvftisut okauserissat asigínarnavêrsigik. ^{4,8.}
²¹tamaisa misiligsigik, ajúngitsutdlo ilerfordtârisigik. ²²ajorpalug-
 -tut tamaisa ingalangniarsigik. ²³táussumale Gútip erkigsi-
 -saissup ivdlernarsardluse, anernersilo tarnilo timilo ^{Epr. 13,20.}

- katitdlugit tamarme serniginexardle agssuarnaerkuvdlugo nâlag-
 2 Tas. 3,8. -kavta Jîsusip Kristusip tikiuvfigssâne. ²⁴ ilumôrpok kaerkussi-
 -sserse taimailiorumârdlunilo.
- ²⁵ katângutivut ukorsê, tugsîniartigut. ²⁶ katângutivut ta-
 Rôm. 16,16. -mâisa inûvdluarkusigik kuningmik ivdlernartumik. ²⁷ Nâlagak
 narkigsigalugo narkigssorpavse agdlagkat mâko atuarterkuvdlugit
 Rôm. 16,20. katângutivtînut ivdlernartunut tamanut. ²⁸ nâlagkavta Jîsusip Kri-
 -stusip sâimâunerata najordlise. âman.

Paulusip Tasalûnikamiunut agdlagaisa âipait.

kapitale 1.

erkigisierkugatdlardlugit nersorai, ugpertuardlutigdlo asakatigîgsuariartormata, nâgdliug-
 -tîtarângatik agdlât; Nâlagak sarkûmilerpat kilangmit, nâgdliugtitsissut ivangkîliumut
 nâlagkumângitsut perdlugssamik nâgssâungitsumik pinekâsassut, ugpertuartudle
 usornangârsîsassut.

- 1 Tas. 1,1 t. ¹ Pauluse Silvânusilo Timûtiusilo ilagîngnut Tasalûnikamiunut
 Gûtine atâtavtîne Nâlagkamilo Jîsuse-Kristusime itunut: ² Gûtîp
 atâtavta Nâlagkavdlo Jîsusip Kristusip sâimautdlise erkigisîsit-
 -dlusilo.
- ^{2,13.} ³ Gûtîmut kujâtuinartugssauvugut ilivse pivdluse, katângutivut,
 1 Tas. 1,2. taimalo iluarpok, mâssa ugperssuserse agdliartungârpok, nungut-
 -dlusilo asakatigîgsuariartorpuse; ⁴ taimâikavsilo uvagut agdlât
 usorssitsautigissarâvse Gûtîp ilagîgsaine, ilalârsînardlusilo ugpertua-
 -ravse kinuginexartarnivsîne tamane nâgdliungnartunilo atugkavsîne;
⁵ tâssânga erssipok Gûtîp erkartûssivdluarnera imâitok: Gûtîp nâ-
 -lagauvfianut ilivsîsaok erdlôxissutigissavsnut pissugssautînekâ-
 -sagavse; ⁶ Gûtîp iluaringmago nâgdliugtitsissise nâgdliungnarmik
 akilerumavdlugit, ⁷ ilivsile nâgdliugtitaussuse isumâlugkungnaersî-
 -kumavdluse uvavtînut ilagititdluse, Nâlagak Jîsuse sarkûmilerpat
 1 Tas. 3,13. ap. sul. 7,30. kilangmit pîssarssûvdlune îngiline ilagalugit ⁸ ingnerme ikuala-
 -ssorssuarme, akiniutigssak aggiutdlugo Gûtîmik ilisimângitsunut
 nâlagkavtalo Jîsusip Kristusip ivangkîliuanut nâlagkumângitsunut;

⁹táuko pitdláumik ilagínagagssakásáput perdlugssamik nágssáu-
-ngitsumik Nálagkap issigernanit naküssusiatalo atarkinarnanit,
¹⁰tikiugpat nálagnarsísavdlune ivdlernartortamine tupingnarsísav-
-dlunilo ugperitone tamane uvdlugssame ivssumane, mássalo iliv-
-sínut nalunaiautigissarput ugperinekarpok. ¹¹tamánalo pivdlugo
tugsiútuínarpavse, Gútivtínut kíngarkúnángitsúterkuvdluse kaerkú-
-ssúmut píssaunikutdlo nāmagterkuvdlugit angajorkautsernerit nuá-
-narissane tamaisa ugpernikutdlo suliarissaussut, ¹²nálagkavta
Jfsusip Kristusip arka nálagnarserkuvdlugo ilivsíne ilivsiló nā-
-langnarserkuvdluse táussumane Gútivta Nálagkavdlo Jfsusip Kri-
-stusip sáimáunera nāpertordlugo.

kapitalit 2.

Kristusip tikiuvfigssá nagdliúsángitsok, kisiáne tunússineressuak nagdliuterérpat, sar-
-kúmerérpatdlo inuk ajortip pia Kristusip akerartortá; ívangkíliumik okalútigissaminik
maligagssarsianigdlo ajokersútigissaminik aulajangiússerkugai tugsiutdlugitdlo.

¹inániarpavsile, katángutivut ukorsê, nálagkavta Jfsusip Kri-
-stusip tikiuvfigssá pivdlugo táussumúngalo katerssorfígssarput
pivdlugo, ²tássángáinak nakimassúngorterkunase erkarsautivsigut 1 Tas. 5,2.
ánilárterkunasiló anernermutdlúnft okautsimutdlúnft agdlagkanut-
-dlúnft uvavtínit pisorissanut, Kristusip uvdlugssá mánácut písa-
-soralugo. ³kanok-ítumigdlúnft sagdlokítartínaveřitse; [nagdliúsá- Evf. 5,6.
-ngingmat] kisiáne tunússineressuak nagdliuterérpat, sarkúmerér-
-patdlo inuk ajortip pia táuna támarnermik píssusilik; ⁴táuna Dán. 11,36.
akerartorumártok tamanutdlo Gútimigdlúnft Gútisiornernigdlúnft
tainexartunut angneruniarumártok Gútisut ingíkumârdlune agdlât
Gútíp nálagfiutâta iluanut ingminigdlo Gútiutitdlune. ⁵erkáingilase
tamatumínga okarfigigavse najoratdlaravse? ⁶nalúngilasilo súp sar- ap. sul. 17,1.
-kúmitsailigatdlará, nagdliuvfigssamigut sarkúmísangmat. ⁷mássa
ángigissak inatsisáinerup pia súnflerérpok, kisiáne sarkúmitsaili-
-ssigatdlartok pèrkâratdlásavok; ⁸tauvalo inatsisaitsox sarkúmi-
-savok, táuna Nálagkap nungutíkumârpâ kanerme anerneranik Is. 11,4.
sújungnaersitdlugulo ersserdlune tikiúkune. ⁹ivssuma tikiúnigssá
piumârpok Sâtanip súnfneragut nalingínarnik kivdlingnartulianik
nalunaerkutinigdlo tupingnartulianigdlo sagdlunernik ¹⁰nalingínar-
-nigdlo sagdlokítainernik iluaitsuliorsautinik, támartugssane tai- 2 Kor. 2,15.
-mailsavdlune, tássa ilumórnermut kajungernigssak ánássutigssa- — 4,3.
-raluartic pigilingingmássuk. ¹¹tamána pivdlugo Gútíp támarnar-
-tut súnfnere táukunúnga perkúsavai sagdlunerit ugpererkuvdlu-

-git; ¹² tássa erkartūnekarkuvdlugit tamaisa sagdlusuíssúmik ug-peringníngitsut, iluáinermutdle kajumigtut.

¹³ uvagutdle Gútimut kujátuinartugssauvugut ilivse pivdluse, katángutivut Nâlagkap asassai ukorsê, Gútip pilerkârneranit kí-nermase ânarkuvdluse anernerup ivdlernarsaineragut ugpérnî-kutdlo sagdlusuíssúmumut; ¹⁴ tamatumúnga kaerkuvâse ívangkíliúkut okalútigissavtigut nâlagkavta Jîsusip Kristusip nâlangnarssusia pigilerkuvdlugo. ¹⁵ taimáitumik aulajangeritse, katángutivut ukorsê, maligagssarsiat aulajangiutdlugit, sôrdlo ajokersornekartuse okaut-sivtigutdlúnft agdlagkavtigutdlúnft. ¹⁶ táussumale nâlagkavta Jîsu-sip Kristusip Gútivdlo atátavta asagamisigut nâgssáungitsumigdlo tugpatdlersautigssakartitdluta ajúngitsumigdlo neriugissagssakar-titdluta sáimáunermut, ¹⁷ táussuma ūmatise tugpatdlersardligit nâ-kússagtitdlusilo okausigssanut sulíagssanutdlo ajúngitsunut tamanut.

1 Tas. 3,18.

kapitalit 3.

ívangkílio pilertorkuvdlugo tugsiússiniásassut; ilerfordlugdlutik sakissut maligagssar-sianik ingminit pigiligkamingnik malingníngitsut ilagísaerdlugit malingniásagâne; inúvdluarkussivdlune nangminek agdlagtok agdlaute nalunaerkutiliaralugo, sôrdlo agdlagkamine tamane pissartok.

- ¹ āmátaok, katángutivut ukorsê, tugsiúniartigut, Nâlagkap
 Kul. 4,8. okausia pilertorkuvdlugo nâlangnarserkuvdlugulo sôrdlo ilivsíne,
² ánáunekarkuvdlutalo inungnit agssuarnartunit ajortunitdlo; mássa
 iláinait ugperssusekartarput. ³ Nâlagardle ilumôrpok, táussuma
 nakússagtísavâse ajortumutdlo sernigaluse. ⁴ imale isumakarfigâvse
 Gal. 5,10. Nâlagkákut: ilivsínut inássutigissavut nāmagsiniartarise kingornalo
 nāmagsiniartarumârdlugit. ⁵ Nâlagkavdle ūmatise tunârdlersardli-
 -git Gútip asangnigssusianut Kristusivdlo nikatdlujuíssusianut.
 Rôm. 16,17. ⁶ uvagutdle, katángutivut ukorsê, nâlagkavta Jîsusip Kristu-
 1 Kor. 5,11. -sip arka tunâralugo inápvase ilagísaerkuvdlusiuk nalingínak ka-
 -tángutivta ilât ilerfordlugdlune saxissok maligagssarsianik uvav-
 1 Tas. 1,6. -tínit pigiligkaminik malingníngitsox. ⁷ nangminerme ilisimavuse
 kanok ilivdluse malísagavsigut; mássa uvagut ilerfordlúngilagut
 akornavsíne, ⁸ nerissakarfigissaxángilagutdlúnft akilíngisavtínik, kí-
 1 Tas. 2,9. -siáne uvdlúkutdlo únuákutdlo piniartardluta erdlokissardlutalo
 1 Kor. 9,4. sulissarpugut ilavsínut atautsimutdlúnft nanertuiumanata. ⁹ pigi-
 Fil. 3,17. -náungínavta píngilax, kisiáne ilivsínut maligagssaritíniardluta tai-
 -mailiorpugut, malerkuvdluta. ¹⁰ mássa taimanísaox najoratdla-
 -ravse taimatut inápvase: nalingínak suliumángíkune nerísángit-

-sordlúnt. ¹¹ ilase tusaravtigik ilerkordlugdlutik saxissut sulia-
 -karnatik piúngitsorsioritut. ¹² taimáitutdle inápavut okaorkigsâr-
 -dlugitdlo nálagkavtigut Jisuse-Kristusíkut, sulior kuvdlugit ma-
 -lungnarnavêrsâr kuvdlugitdlo nangminerissamingnidlo nerissakar-
 -tarkuvdlugit. ¹³ ilivsile katángutivut, ajúngitsulioritse arajússinase. Gal. 6,9.
¹⁴ agdlagkavtigutdle okauserissavtínik nálángitsokarpat, táuna ti-
 -tarsiuk ilagissarnagulo pakatser kuvdlugo. ¹⁵ taimáitordle kínga- 1 Kor. 5,11.
 -rissatut pinago katángutitut ilivdlugo inertertarsiuk. ¹⁶ Nálag- 1 Tas. 5,28.
 -kavdle erkigsisaissup erkigsiuarsínarsardlise tamatigut. Nálagkap
 najordlise tamavse.

¹⁷ inúvdluarkussivdlunga uvanga Pauluse agdlagpunga. tássa Kul. 4,18.
 agdlagkavne tamane nalunaerkutiliarissartagara, taima agdlagtar-
 -punga. ¹⁸ nálagkavta Jisusip Kristusip sáimáunerata najordlise 1 Tas. 5,28.
 tamavse. āman.

Paulusip Timūtiusimut agdlagai sujugdlît.

kapitale 1.

erkigsiserkússut autdlarniutigalogo ilait ajokersuinerdlugdlutik inatsisinik ajokersui-
 -ssúniartut inerterkugai avdlamik ajokersûtekarkunagit Kristusip ívangkíluuanik ilu-
 -mórtumik ilagissariakardluúvartumik kisiáne; Timūtiusivdlo nangminek sorssungnek
 ajúngitsok atorniásagâ ugperdlune tarnimilo nalúngíssusiagut pasigdligaunane.

¹ Pauluse Jisusip Kristusip apustiligissâ Gútip ánáussissivta 2 Tim. 1,1.
 Nálagkavdlo Jisusip Kristusip neriugissavta perkússutânik, ² Ti- 2,3.
 -mūtiusimut ugpernikut ernerivdluagkavnut: Gútip atâtavta nálag-
 -kavtalo Jisusip Kristusip sáimautdlutitdlo nagdligtordlutitdlo er-
 -kigsisitdlisít.

³ Makitúniamut autdlalerama okaorkigsârivkit Evfisumítuar- ap. sul. 20,1.
 -kuvdlutit, ilait táuko inerterkuvdlugit avdlamik ajokersûtekarku-
 -nagit, ⁴ okalugtuupalâtdlo kinguâríngnidlo nautsorssûtít kigdlig- Tít. 1,14.
 -figssakángitsut nalunaerssorkunagit, tamáko sakitsainernik kingu-
 -nekáinarmata ugpernikut Gútimut ineriartortitsinigssak mingne-
 -rutitdlugo. ⁵ mássa inássutiginekartup sujunertarissâ tássa a-
 -sangningnek ūmámigut minguitdlune tarnimilo nalúngíssusiagut
 pasigdligaunane ugpernermigutdlo píssússârnane. ⁶ tamáko ilaisa

- uniorpait okautsinut piúngitsunut sâgdlutik; ⁷inatsisinik ajoker-suissûniardlutik okautigissatigdľũnft narkigssûtigissatigdľũnft sia-
- Rúm. 7, 12, 14. -ningíkait. ⁸uvagutdle inatsisit ilisimavavut ajúngitsut, ilerkug-ssax erkordlugo atoráine, ⁹imáitordlo ilisimagáine: inatsisit tai-mailissáungingmata iluartut pivdlugit, kisiáne agssuarnartutdlo nálagerfitsutdlo iluaitdlo ajortuliartutdlo sorkusaitsutdlo ivdler-naitsutdlo angajorkâmingnigdlo tokutsissut inuartutdlo ¹⁰uver-ssaissutdlo mumingassumigdlo kágunartuliortut inungnigdlo tig-dligtut sagdlutútdlo sagdlussumigdlo ugpernarsaissut pivdlugit, avdlamigdlũnft kanok iliortokarpát ajokersút perkigsinartok ake-rartordlugo; ¹¹tássa ívangkľio Gútip pivđluartup nálangnarssu-siata pia uvavnut párititaussok migssiliordlugo. ¹²kutsavigáralo
- Fil. 4, 13. Kristuse Jísuse nálagarput nakússagtitsissiga, ingminut ilumūsa-
- 1 Kor. 15, 9. -soringmanga, kivfartūssinermutdlo ivertingmanga; ¹³uvanga ka-
- Gal. 1, 13. -kajardlersúvdlungalo kinugingnigtartúvdlungalo asigssuissúgaluar-tunga; nagdligtornekarpungale, sianiginago taimailiorama ugpi-ngitsúvdlunga. ¹⁴nálagkavtale sáimáunera akingmik pingârpox ugpernek asangningnerdlo Kristuse-Jísusíkut pissox ilángutdlugit.
- ^{4, 9.} ¹⁵ilumôrpox okausek mána ilagsissariakardľuínardľunilo: Kristuse
- Mat. 18, 11. Jísuse silamut pingmat ajortuliartut ánáukumavdlugit, táukunane uvanga sualungnerssauvunga. ¹⁶tamánale pivdlugo nagdligtorne-karpunga, Jísusip Kristusip uvanga sualungnerssaussunga na-lunaerutigiumangmanga kamajuissuserssuaminik, ugperdigssane nâgssáungitsumik inúnigssarsísassut migssigissagssiorumavdlugit.
- Rúm. 16, 27. ¹⁷ivnale nâgssáungitsumik kúngiussox Gúte aserujitsox takug-
- Jút. 25. -ssáungitsox kisime ilisimatôx, táuna atarkinarsivdlune nálang-narsile nâgssáungitdľuínartumik. āman.
- ¹⁸inássut tamána ilingnut pisípara, ernera Timūtiusē-â, pruv-ftit ilerkuatut ilingnik okauserinexartut sujugdľft migssiliordlugit, táukunatigut sorssungnek ajúngitsox atorsinaorkuvdlugo ¹⁹ugper-dlutit tarnivítldlo nalúngíssusiagut pasigdľigaunatit; taimáinigssax
- 2 Tim. 2, 17. ilaisa isumákêrát ugperssutsimíkut umfardlutik. ²⁰Huminfuse
- 2 Tim. 4, 14. Alagsanterilo taimáiput; táuko Sātanímút pisípáka pitdľatsiarne-
- 1 Kor. 5, 5. -karkuvdlugit kakajardlernavêrutigssānik.

kapitalit 2.

okáussisok tamanit pingárnerussumik tugsíússissutigísagait inuit tamaisa akimarnitdlo tamaisa, unigdluarnartumik inórkuvdlutik Gúte mianeriuardlugo; angutit tugsíartásasut agssatik kutdlartardlugit iluaituitsut, arnatdlo ajúngitsuliornerit ássútigalugit igtórajugdlutik malungnarnavêrsârdlutigdlo písassut.

¹ taimáitumik okáussivunga tamanit pingárnerussumik kínu-tigalugitdlo tugsíarnitugalugitdlo tugsíússissutugalugitdlo kujássu-tigísagait inuit tamaisa, ² kúngitdlo akimarnitdlo tamaisa, ersior-naitsumik unigdluarnartumigdlo inórkuvdluta Gúte mianeriuardlugo piuaitdlutalo. ³ tamána ajúngingmat iluarissauvdlunilo Gútime ánáussissivtíne, ⁴ táussuma inuit tamaisa ánarkuvai ilumôr-nermigdlo ilisarssilerkuvdlugit. ⁵ mássa Gúte atausiuvok, atausiuvordlo Gútimutdlo inungnutdlo akúnermiliútok, tássa inuk Kristuse Jísuse, ⁶ táuna ingminik túniúpok tamarmik utertitáussutigssânik, nalunaiutáusavdlune nagdlersíssákut. ⁷ tamána okautigísavdlugo ivertitauvunga okalússissúsavdlunga apustiliúsavdlungalo, (Kristusíkut ilumôrtumik okarpunga, sagdlúngilanga,) akimángitsunigdlo ajokersuissúsavdlunga ugpernek ilumôrnerdlo migssiliordlugit.

⁸ taimáitumik perkussivunga ima: angutit tugsíartásassut sumítarângamigdlúnít, agssatigdlo kutdlartásagait iluaituitsut kamangnatik nakimanatigdlo. ⁹ âmátaok arnat ássuásassut ánorá-ssanik igpingnaitsumik igtórajugdlutik isumaminêrnnavêrsârdlutigdlo, nutsatdlúnít kipissaliat kútilúnít sapángarigsutdlúnít atissatdlúnít akisút ássútigerkunagit, ¹⁰ ajúngitsuliorneritdle ássútigerkuvdlugit, sôrdlume arnat Gútimik mianeringningniartut iler-¹¹ kugssakartut. ¹¹ arnak ajokersortíkile malungnarnavêrsârdlune nálagsínardlunilo. ¹² mássa akuerísángilara arnak ajokersuiniartok uviminutdlúnít nálagauniartok, kisiáne malungnarnavêrsârtok. ¹³ Aatame sujugdliuvdlune inuliauvok, Eiva tugdliuvdlune. ¹⁴ âmátaok Aatame sagdlokítagaungilak, arnardle sagdlokítagaavdlune unior-¹⁵ kutitsissúngorpok. ¹⁵ ánagkumârputdle arnat kitornartârnermikut, ugperdlutik asangnigdlutigdlo ivdlernardlutigdlo aulajangerunik isumaminêrnnavêrsârdlutik.

2 Pít. 3,9.

2 Tim. 3,7.

Gal. 3,20.

Tít. 2,14.

2 Tim. 1,11.

Róm. 9,1.

1 Pít. 3,3 tt.

1 Kor. 11,9.

1 Mór. 2,

7. 22.

1 Mór. 3,6.

kapitalit 3.

ilagíngnik pârssissok ilagítldo kивfartortigissait tamatigut kanok ísassut; kanok-ítordlo ángigissak Gútimik mianeringningnerup pia ilumórnerup túngavigissá.

- 1,16. ¹ilumórpok okausek mána: ilagíngnik pârssissúniartup suliax
 Tít. 1,6 tt. pingártok suliariniarpá. ²taimaingmat ilagíngnik pârssissok ag-
 -ssuarnaitsûsavok, atautsimik nulialik, mianerssortok, isumaminér-
 -navêrsártok, igpingnaitok, igdlusisitsissartok, ajokersuinek sapi-
 -ngitok, ³vînisorajugtúngitok, unataigajugtúngitok, igtórnatu-
 -mik akigssarsiniángitok, piuitok, saxitsaigajúngitok, piumatú-
 -ngitok, ⁴inokutiminik pârssivduartok, kitornai tamatigut atar-
 5,8. -kingnigdlutik nálagtut; ⁵(mássa nangminex inokutiminik pârssi-
 -nek nalussup kanok ilivdlune Gútip ilagítgai paorkísavai?) ⁶âma
 ugpilerdlângûsángilax, ilisimatúnialerdlune mamardlíssorssuarmut*)
 pasigdligagssángokinavok. ⁷únersiutigissáusavordle ilagíngisavtínit
 2 Tim. 2,26. agdlát, mitautigissaulerdlune mamardlíssorssûp nigainit napiteki-
 -navok. ⁸âmataok ilagít kивfartortigissait atarkinartúsáput, mar-
 -dlungnik okakángitsut, vînimut uveríngitsut, igtórnatumik akig-
 -ssarsiniángitsut, ⁹ángigissamigdlo ugpernerup pianik pigingnigtut
 tarnimik nalúngíssusiagut pasigdligaunatik. ¹⁰táuko misilerkârdlu-
 -git kingorna kивfartortúngordlit, agssuarnáikunik. ¹¹âmataok nu-
 Tít. 2,8. -liait atarkinartúsáput, mamardlíssúngitsut, mianerssortut, tamati-
 -gutdlo ilumórtut. ¹²ilagít kивfartortigissait nungutdlutik atautsimik
 nuliaxásáput kitornamingnigdlo inokutimingnigdlo pârssivduartúv-
 -dlutik. ¹³mássa kивfartordluartut ajúngitsumik kúmut núgfig-
 -ssarsissarput tugpatdlingâlersardlutigdlo ugperníkut Kristuse-Jí-
 -susimut.
- ¹⁴tamákunínga agdlagíngvkit kilamik ornísaorigaluardlutit,
¹⁵mulugaluarumale ilisimarkuvdlutit kanok iliortariakartok Gútip
 igdluane, tássa Gútip úmassup ilagítgaine. ¹⁶ilumórnerup su-
 -karalugulo túngavigâ nalunaitsumik angekisok ángigissak Gúti-
 -mik mianeringningnerup pia, imáitok: Gúte sarkúmersok uvíní-
 -kut, iluartútitaussok anernícut, takutítok íngilínut, okalússíssuti-
 -gissak akimángitsunut, ugperfigíssak silarssuarne, pavungnarti-
 -taussordlo nálangnarsivdlune.

*) tórnrssungmut, Diâvulumut.

kapitalit 4.

uvdlugssane kingugdlerne ilait ugperungnaerumârmata anernerit támartitsissut najor-
-kutariniardlugit, katángutigíngnut okáussutigíssagssainik ajokersûtigíssagssainigdlo
únersüká Kristusimut kivfarivdluarkuvdlugo; inûsugkaluartordlo tamatigut
ilerkorissamigut ugpertunut maligagssauniarkugâ.

¹anerneruvdle navsuitsunik nalunaerpai uvdlugssane kingug- 2 Tim. 3,1 tt.
-dlerne ilait ugperungnaerumârtut anernerit támartitsissut najor-
-kutariniardlugit anernipiluitdlo ajokersuinere, ²perkuserdlugdlutik
sagdlunernik okalugkângata tarnimik nalúngíssusiagut pinerdlug- Tit. 1,16.
-tutut nalunaerkutsersimavdlutik, ³áipanerkussíngikângatalo, ne-
-rissagssatdlo Gûtíp píngortitai ugpertunut ilumórnermigdlo ili-
-sarsissunut kujássutigerkussai nererkúngikângatigik. ⁴mássa
Gûtíp píngortitai tamarmik ajúngitdlat narrunartokaratigdlo, kujá-
-ssutigalugit pigáine; ⁵Gûtíp okausiagut tugsíarníktudlo ivdler-
-nartitaungmata.

⁶tamáko katángutigíngnut sarkangiúkugkit, tauva Jísusip Kri- 2 Tim. 3,10.
-stusip kivfarivdluarumârpátit inororsarsimassutit okautsitigut ug-
-pernerup ajokersûtauvdluartuvdlo maleruagkavit písigut. ⁷oka-
-lugtuarujuit arnat atúngitsut ilerkorissartagait ingalangniákit; ing-
-minigdle sungiusarniarit Gûte mianerísavdlugo. ⁸mássa timiv-
-tigut sungiusarnivut ingma atorput, Gûtimigdle mianeringningnex
sunut tamanut atorpok únersûmik ilakardlune inûnermut matu- 2 Tim. 1,1.
-múnga píumârtugssamutdlo atassumik. ⁹ilumórpok okausek i- 1,16.
-lagsissariakardluinardlunilo. ¹⁰tamáname sujunertaralugo erdlo- Kul. 1,29.
-kivugut mitautiginekardlutalo, Gûte úmassok neriugfigigavtigo;
táuna inuit tamarmik ánáussissigát, ugpertutdle píngárdlutik. ¹¹ta- 5,7.
-máko okáussutigalugit ajokersûtigíkit.

¹²inûsugkaluartutit ilingnik asigínaissoxarnavêrile; kisiáne ug- Tit. 2,16. 7.
-pertunut maligagssauniarit okautsigkut ilerkugktudlo asangnig-
-ssutsigktudlo anerneruvdlo písigut ugpertunut pftaiússutsig-
-ktudlo. ¹³atuaissartuínarit okáussissardlutitdlo ajokersuissardlu- 4,16.
-titdlo tikiutserdlunga. ¹⁴isumákérnavêruk tuníssut sáimáunex
ilingnítok ilingnut túniússax pruvftisut okalugtutigut, ilagít utor-
-kaunertaisa agssangmingnik patingmatit. ¹⁵tamáko isumaliútigí-
-kit ilerkoralugitdlo agdliartorssutsit tamatigut malungnarserkuv-
-dlugo. ¹⁶misigssorit ingminik pivdlutit ajokersútdlo pivdlugo, 4,19.
aulajangiutdlugitdlo tamáko; taimailiordlutit ángátikumâravít tu-
-sartititdlo ángátikumârdlugit.

kapitalit 5.

ilagīngne ingmīkut inūsīgdliṭ tamarmik канок okáutariakardlutīgdlo iliorfigissariakar-
-tut, utorkaussutdlo inūsugtutdlo uvīgdlarneritdlo ilagītdlo utorkaunertait,
ajortuliartutdlo канок inertertariakartut.

¹ utorkaussox agpīsalūsāngilat, kisiáne okáuniásavat atátagtut ilivdlugo, inūsugtutdlo katāngutigtut ilivdlugit; ² arnatdlo utorkait anānagtut ilivdlugit, arnatdlo inūsugtut katāngutigtut ilivdlugit ta-
-matīgut pftaiuitdlutit. ³ uvīgdlarnerit uvīgdlarneruvdluartut atar-
-kīkit. ⁴ uvīgdlarnekarpadde kitornalingmik ernutalingmigdlūnt, táuko ilīniarkāratdlardlit inokutimingnut Gūtīmīk mianeringnigtutut iliúsavdlutik angajorkātīgdlo akiniardluásavdlugit; taimailiordlune
^{2,3.} iluarmat Gūtīmīlo iluarissauvdlune. ⁵ uvīgdlarneruvdluartup kisi-
-ngorūtup Gūte neriugdluarfigissará, soraeranilo tugsīartarpok ki-
-nussardlunilo uvdlúkutdlo únuákutdlo. ⁶ inūvdluapilugtordle ū-
-magaluardlune tokungavok. ⁷ tamákútaok inássutigīkit, agssuar-
-naerkuvdlugit. ⁸ nalingīnavdle ilane isumagīngīkunīgīt, angne-
-russumīgdlo inokutine isumagīngīkunīgīt, táussuma ugpernek so-
-raerúsīmavá ugpingitsumit ajorneruvdlune.

⁹ uvīgdlarnek agdlagsimassunut ilángúsīnaussok tássa arfini-
^{3,2.} -lingnik kulīgdliṭ inornagīt ukiulik atausiussumīgdlo uvekarsīma-
^{Tít. 1,6.} -ssok ¹⁰ únērsiutigīnekartordlo ajūngitsuliortutut, kitornaminik pe-
-rorsagakarnersok, igdlusīsīsīssarnersok, ivdlernartut isīgait uv-
-fartarnerai, nāgdliugtut ikiortarnerai, ajūngitsuliat nalingīnait iler-
-koriniarnerai. ¹¹ kisiáne uvīgdlarnerit inūsugtut ingalangniākit, mássa Kristuse agssortordlugo igtūjuernialerāngamik uvinīgkumat-
-dlāraut, ¹² erkartūsut atulerērdlugo ugperssusertik sujūgdlex soraerúkamīko. ¹³ āmátaok uverileraraut suliniarnatik igdlunut pulārtarumavdlutik, mássalo suliniāngīnamik okalugpatdlārtarpú-
-taok alapernāīkajūgtardlutīgdlo atūngitsunīgdlo okalūgtardlutik. ¹⁴ taimāitumīk uvīgdlarnerit inūsugtut uvīnerkuváka kitornartār-
-kuvdlugit igdlumīngīgdlo pārisakarkuvdlugit, akerartortok pa-
-sigdliutigssakarkunago. ¹⁵ mássa ilait tunússerērput Sātane ma-
-ligdlugo. ¹⁶ angutdlūnt arnardlūnt ugpernok uvīgdlarnertakarune pigssarsīordligīt ilagīngnut nanertuerkunagīt, uvīgdlarneruvdluartut ilagīngnut isumagīsīnaorkuvdlugit.

¹⁷ ilagīt utorkaunertait pārssivdluartut mardloriagkamīk atar-
^{1 Tas. 5,12 t.} -kīnekardlit, pingārtumīgdlo okautsimīk ajokersūmīgdlo sulīakar-
^{1 Kor. 9,9.} -tut. ¹⁸ agdlagkat imaingmata: ugsīk tókartuissox nerīnavérkusī-
^{5 Mór. 25,4.} -sāngilat, imalo: sulīssok akīgssaminīk pigssarsīssariakarpok.
^{Lúk. 10,7.}
^{Mat. 10,10.}

¹⁹ ilagıt utorkaunertaisa ilānik pasigdlıssut ilagsısāngilatit, ki-
-siāne mardlungnigdlūnt pingasunigdlūnit nalunaiassokarpat. ²⁰ a- 5 Mór. 19,16.
-jortuliartut inertertákit tamarmik tákuāne, iláitaok mianerssor-
-kuvdlugit.

²¹ ilungersordlunga okáupavkit Gútip Nālagkavdlo Jfsusip 2 Tim. 4,1.
Kristusip ingilitdlo kinigkat tákuāne, tamáko maleruásagitit ili-
-simajārniarnatit kajumigissatdlo malinarnago. ²² agssangnik pati-
-gagssaraluatit pinasuarpatdlāsāngilatit, mássalo avdla ajortuliai-
-sigut pekatingekinago. minguitsútuarniarit. ²³ imīnarmik imí-
-saerdlutit vīnimik pitsiartarniarit, násserissaravit ajukulugtara-
-vitdlo.

²⁴ inuit ilaisa ajortuliait sujornagut nalunarāingitdlat erkartū-
-ssivingmut sujuardlutik, ilaisale [ajortuliait] malingnaussarput.
²⁵ taimátaok ajúngitsuliat ilait sujornagut nalunarāingitdlat, taimái-
-ngikaluartutdlo sarkúmingısāngitdlat.

kapitalit 6.

kivfaussut nālagkatik atarkivdluásagait; ajokersuinerdlugtut kanok-ıssusiatigut nalu-
-naerdlugit ingalangniarkugai; inuk Gútip pigissā iluurtumik agsorūniásassok ugper-
-dluardlune; silame matumane pisússut pisússutit avdlāngujakissut isumavdlútinginagit
ajúngitsulianik pisūngorniásassut inússut nāgssāungitsok tigusinaorkuvdlugo; Timūtiusē
ingminut torkortitamik pārssivdluarkuvdlugo sáimāunermut najorkugá.

¹ isumamingnik iliorfekarnatik kivfaussut nungutdlutik nālag- Tít. 2,9 t.
-katik atarkivdluardlisigik, Gútip arka ajokersútdlo mitautigine- Tít. 2,5.
-karkunagit. ² ugpertunigdle nālagakartut nālagkamingnut katá-
-ngutáussusertik táukunínga asigimáıssutigısāngilát, kisiāne angner-
-mik kivfartordluardlit, suliorduarfiginekartut ugpertūngmata a-
-sanardlutigdlo. taima ajokersuivdlutitdlo kajumigsainiarit.

³ nalingínax avdlatut ajokersuissok nālagkavtalo Jfsusip Kri-
-stusip okausé perkigsinartut Gútimigdlo mianeringningnarmik a-
-jokersútaussut uniordlugit pissok, ⁴ taima itok ilisimatūniararaok
sujunekarnanilo sakitsaigajugdlune okautsinigdlo agssuarissagssar-
-siorajugdlune; tássānga autdlarnersarput síngagingnigtut, agssor-
-tūtut, kakajardlersut, ajortumik ilimasugtut, ⁵ inuitdlo isumamí- 2 Tim. 3,8.
-kut aserorsimassut sagdlusuıssúmigdlo pērútut Gútimik miane-
-ringningnek pigssakarnarsoralugo isumakartut atúngitsutigut ake-
-rartortarnere. taimáitut ingalangniákit. ⁶ pigssakarnaraluaxaor-
-me Gúte mianerigáine pinilo nāmagalugit. ⁷ mássa sūnguamik

nagsatakarnata silamut matumúnga pigavta, tauva nalunángilak súnguamik nagsatakarnata kingumut kimásagigput. ⁸nerissagssa-kardlutale atissagssakaruvta tamáko nāmagísavavut. ⁹kisiáne pisūngorumassut ússernekardlutigdlo napititaussarput silakángitsor-patdlagtunigdlo ajokutaussunigdlo pilerigissarpagssuakalersardlutik, tamákua inuit kiviartortítarpait aserornermut támarnermut-dlo. ¹⁰piumatūnermit naussarmata ajortut tamalát; tássungalo kajumigsivdlutik ilaisa ugpernek támaivát, erdlokinartorpagssuitdlo ingmingnut atortítait.

2 Tim. 3,17. ¹¹ivdlitdle inuk Gútip pigissá, tamáko kimarratigíkit; kisiáne iluarnek norkáissutigûk, Gútimigdlo mianeringningnek ugpernerdlo asangningnerdlo nikatdlujuínerdlo kanilárnerdlo. ¹²iluartumik ag-

sorūniarit ugperdluardlutit; inūssut nágssáungitsox tigûk, tamatumúnga perkunekaravit, ángtáumigdlo ajúngitsumik ángtaravit amerdlasút tusátitdlugit. ¹³Gútip sunik tamanik ūmartitsissup

Rúm. 4,17. Kristusivdlo Jísusip Puntius-Pilátusimut ángtáumik ajúngitsumik nalunaersup tákuáne inápavkit ¹⁴ināssut maleruarkuvdlugo inar-

dluitsumik agssuarnaitsumigdlo nálakavta Jísusip Kristusip er-
Tít. 2,13. sserfigssá nagdliutserdlugo, ¹⁵nagdlersíssákut erssersíkumármago pivdliuartup kisime píssaussup, kúngit kúngiata nálakadldo nála-

2 Tim. 4,18. gáta, ¹⁶kisime tokusuíssúmik pigingnigtup, kaumassume patdli-gagssáungitsume inekartup, inûp takúngisáinagáta takunerdlo aju-

gáta; táuna atarkinarsivdlunilo nágssáungitsumik píssaunerssua-
-karile. āman.
¹⁷silame matumane pisūssut inákit inornarniarkunagit pisū-
-ssutitdlūnft avdlángujakissut isumavdlútigerkunagit, Gútile ūma-
-ssok isumavdlútigerkuvdldugo, táussuma tamanik tuningártarmati-
-gut atugagssavtínik, ¹⁸ajúngitsuliorkuvdlugitdlo, ajúngitsulianik
pisūngorkuvdlugit, túkorkuvdlugitdlo ikiuissarkuvdlugitdlo; ¹⁹tai-
-mailivdlutik piumártugssákut túngaviuvdluásassumik kimatulísang-
-mata, inūssut nágssáungitsox táukunúnga tigorkuvdlugo.

2 Tim. 1,14. ²⁰Timūtiuse-â, ilingnut torkortitax párivdluarniaruk ingalang-

2 Tim. 2,16. -niardlugitdlo okauserujuit ivdlernaitdlinartut ivkualo ilisarssissunik
tainerdlugaussut isumaliornere ingmingnut agssortortut; ²¹táuko

2 Tim. 2,18. ilaisa íssuarniarpait, ugpernerdle uniordlugo.

sáimáunerup najordlisit. āman.

Paulusip Timūtiusimut agdlagaisa áipait.

kapitale 1.

erkigiserkugatdlardlugo ugperssusialo perkusersuitsox kujássutigalugo okáuká ívang-
-kílio kángusútigerkunago nágdliútigisínarkuvdlugulo Gúte píssagtitsissigalugo, okautsit-
-dlo perkigisínartut migssigissagssariniarkuvdlugit ugperníkut; Onísivforúkut Nálagkamut
nagdligtorkugai, táussuma kavsinik nakússagtingmane.

¹ Pauluse Gútip perkussâník Jísusip Kristusip apustiligissâ, ¹ Tim. 1,1 t.
inüssut Kristuse-Jísusimítox únersútigerkuvdlugo, ² ernivnut asa- ² Kor. 1,1.
-ssavnut Timūtiusimut: Gútip atátap nálagkavtalo Kristusip Jí-
-susip sáimautdlutitdlo nagdligtordlutitdlo erkigisisitdlisit.

³ Gúte kutsavigâra, sujugdliít maligdlugit tarnimalo nalúngíssu- ap.sul. 24,14.
-siagut patsisaitdlunga kivfartorfigissara, (mássa soraernanga tug- Róm. 1,9.
-siússissarnivkut erkaissarpavkit uvdlúkutdlo únuácutdlo, ⁴ kuvdli-
-sitdlo erkaissarángavkit takorusulitdlârâvkit tipaitsugdliúnalerkuv-
-dlunga;) ⁵ erkarsautigissarángavko ugperssutsit perkusersuitsox,
sujunigkut ánavit Lúisip anánavitdlo Eunikip pigissât; nakimássu-
-tigíngilaralo ivdlítaox pigigit. ⁶ tamána píssutigalugo erkaisíniar-
-pavkit ikualassúngorterkuvdugo Gútip tuníssutâ sáimáunek, iling- 1 Tim. 4,14.
-nílersox taimane agssavnik patigkavkit. ⁷ mássa Gútip tuníngilá- Róm. 8,15.
-tigut anernermik nangássutaussumik, kisiáne sapíssutaussumik
asangníssutaussumigdlo isumaminérnavérsárutaussumigdlo. ⁸ tai-
-máitumik kángusútigísángilat nálagkavta nalunaiutâ, uvangalúnít
táuna pivdlugo parnaerússaussunga kángusútigísángilarma; ívangki-
-liule nágdliútigisínauk Gúte píssagtitsissigalugo; ⁹ táussuma ánáu-
-kátigut kaerkuvdlutalo kaerkússúmik ivdlernartumik, sulíavut pí-
-ssutigínagit, sujúnersúnile píssutigalugo sáimáuninilo Kristuse-Jí-
-susícut uvavtínut túniússaussok uvdlokalerkârneranit, ¹⁰ mánale sar- Tit. 1,2 t.
-kúmersitaussok ánáussissivta Jísusip Kristusip ersserneragut; táu-
-ssuma toxo soraersípâ inüssut aserjuíssutdlo kaumassumut pisit-
-dlugit ívangkiliúcut; ¹¹ tamána okautigísavdlugo ivertitauvunga oka- 1 Tim. 2,7.
-lússissúsavdlunga apustiliúsavdlungalo akimángitsunigdlo ajoker-
-suissúsavdlunga. ¹² tamánalo píssutigalugo matumíngátaox nágdliú-
-tekarvunga, kisiánile kángusútigísángilara; ugperfigissara ilisima-
-gavko, nakimássutigíngínavkulo torkortitak pigssara pârivdluarsí-
-naugâ uvdlugssamut ivssumúnga. ¹³ okautsit perkigisínartut

uvavnit tusagkatit migssigissagssariniákit ugperníkut asangningní-
 1 Tim. 6,20. -kutdlo Kristuse-Jfsusimítúkut. ¹⁴torkortitak ajungitsox páriv-
 Róm. 8,11. -dluarniaruk auernícut ivdlernartúcut ilvtnítúcut.
 4,10. 16. ¹⁵nalúngilatit Aasiamítut tamarmik tunúkānga, táukua Fugí-
 4,19. -lulo Hermugñilo ilagait. ¹⁶Onsivforúcut Nālagkap nagdligtor-
 -dligit, táussuma kavsnik nakússagtingmanga kángusútingangalo
 kilerssugaussa; ¹⁷Rúmamftitdlunile aperkutigerkigsárpānga nā-
 -pitdlungalo. ¹⁸Nālagkap tuniliuk Nālagkamit nagdligtornekartit-
 -dlugo uvdlugssame ivssumane; Evfisumilo kanox agtigissumik kiv-
 -fartorsimassox ivdlit ilisimavdluarpat.

kapitalit 2.

píssagtíkiartorkugá sáimáunícut nágdliugsínarkuvdlugulo sorssugdluarniásassutut Kri-
 -stusip pigissátut; ilungersorniarkugá sagdlusuitsup okausínik tunioraivdluartutut;
 igdlume angisúme púgutakartox erdligissanigdlo erdligissáungitsunigdlo; inúsugtut
 kajungerissait kimarratigísagai ūmatimícut minguitsut erkigsivekatigísavdlugit
 okautserítsutdlo ajokersorniásavdlugit kanilárdlune.

¹taimáitumik píssagtíkiartorit, erna ūmā, sáimáunícut Kri-
 -stuse-Jfsusimítúcut. ²uvavnitdlo tusagkatit, amerdlasút ilisi-
 -mangnigtútítldlugit tusagkatit, tamáko inássutigíkit inungnut ilu-
 1,8. -mórtunut ajokersuivdluarsínaussunut. ³nágdliugsínait sorssug-
 4,5. -dluarniásassutut Jfsusip Kristusip pigissátut. ⁴sorssugkiartortut
 sulinerit inūnermut atortut isumagissaríngilait, tássa sákutúgssar-
 -siortumut iluarerkvdlutik. ⁵ajugauniakátáutunutdlo ilángútox
 niakorusernekángíkatdlararaok, kisiáne ajugauniarsimagune ilerko-
 -rerkussak erkordlugo. ⁶naussorigsaissup inerítut ilángarkāsavai
 sulivdluarsimagune. ⁷okautsíka erkarsautiginiákit; Nālagkavdle
 1 Kor. 15,12. tamanik sujunexartitdlisit. ⁸Jfsuse Kristuse erkainiaruk to-
 Róm. 1,8. -kussunit makítok, Dávip kinguainit píssok, fvangkflío okalútigi-
 -ssara migssiliordlugo. ⁹tamána fvangkflío pivdlugo nágdliugpu-
 ap. sul. 28, -nga parnaerússauvdlungalo agdlát pinerdlugtutut; kisiáne Gútíp
 80 t. okausia parnaerússáungilak. ¹⁰tamána pivdlugo tamaisa nāma-
 -giuarsínarpáka kinigkat píssutigalugit, táukútaok ánarkvdlu-
 -git Jfsuse-Kristusícut nágssáungitsumigdlo nálangnarserkvdlugit.
 1 Tim. 4,9. ¹¹ilumórpok okausek mána: tokokatigiguvtigo inókatigísavarpútaok;
 Róm. 6,8. ¹²ilaláruvta nálagaokatigiumárpárpútaok; miserratigingnigkuvta táu-
 — 8,17. -ssumátaok miserratigísavátigut; ¹³ilumūngíkaluaruvta táuna ilu-
 Mat. 10,33. -mórsínarpok; ingminik miserratigísínáungilak.
¹⁴tamákunínga erkaisíkit, ilungersordlutitdlo okáukit Nālagkap

sáne, okautsinik agssuarissagssarsior-kunagit, tamána iluakutáu-
 -ngingmat, tusartutdle kigdormôrutigissarmássuk. ¹⁵ ilungersor-
 -niarit Gûtimit malungnarterkuvdlutit misiligauvduartutut sul-
 -ssartutudlo pakatsissugssáungitsutut sagdlusuitsup okausfnik
 tunioraivduartutut. ¹⁶ okauserujuit ivdlernaitdlinartut ingalagsi-
 -maniakit, sorkusaitdliartûtigīnarmatigik; ¹⁷ okausflo siaruartarput
 kigsugtut ilivdlutik; Huminfuse Filitusilo taimáiput, ¹⁸ táukua ilu-
 -môrnek uniordlugo tokussut makivfigssât okautigât perêrsok, ilait
 ugperssusiatigut kigdormûlersitdlugit. ¹⁹ Gûtivdle túngaviliâ
 aulajaitsox sakigssáungilax, nakínerilo imáiput: Nâlagkap pine ili-
 -sarai; imalo: Kristusip arkanik taisissup iluaitsut tunutdligit.
²⁰ igdlumile angisûme kûltīnarnik silvīnarnigdlo pûgutakararāingilax,
 kissungnigtaok marrarnigdlo pekartarpox, ilait erdligissat ilait er-
 -dligissáungitsut. ²¹ taimáitumik tamákunúnga ilángúnavêrsârtok
 pûgutaumârpok erdligissax, ivdlernartitax igdlup inuanut atu-
 -gagssax, iluartuliornernut nalingīnarnut piarêrsagax. ²² inû-
 -sugtut kajungerissait kimarratiginiakit, kisiáne iluarnek norkái-
 -ssutigûk, ugpernerdlo asangningnerdlo, ūmatimikutdlo minguitd-
 -tik Nâlagkamik tordlorfigingnigtut erkigsivekatigisavdlugit. ²³ sa-
 -kitsautitdle sianītsorpatdligtut sugssáungitsut ingalangniakit, na-
 -lúnginagkit agssuarissagssarsiornermik kingunekáinartut. ²⁴ Nâlag-
 -kamutdle kivfaussok agssuarissagssarsiorajúsángilax, tamanutdle
 inugsiarnerisûsavok ajokersuinek sapíngitsúvdlune, ilalârsínauv-
 -dlunilo ajortumêrfiginekarune; ²⁵ okautseritsutdlo kanilârdlune a-
 -jokersorniásavai, Gûtíp kakugo avdlamik isumatârtikumârnerai
 sagdlusuissúmik ilisarssilersitdlugit, ²⁶ tauvalo ilitsorilisassut ma-
 -mardlissorssûp*) kilorartorsimagâtik, táussuma pissaringmagit
 piumassaminik piumavdlugit.

Tít. 3,9.

1 Tim. 1,20.

1 Tim. 6,21.

4 Mór. 16,

5. 26.

Rôm. 9,21.

1 Kor. 3,12.

1 Tim. 6,11.

1 Tim. 4,7.

1 Tim. 3,7.

kapitalit 3.

ilerkupiluligssuit uvdlugssane kingugdlerne sarkúmerumârtut alisimaniásagai, ilíniar-
 -figissanilo nalúngisane maligdlugo ilíniagkane ugpernarsagkat agdlagkatdlo ivdler-
 -nartut merdleritūnerminit ilisimassane aulajangerfigisagai.

¹ imáitordle ilisimásavat: uvdlugssane kingugdlerne ajornar- 1 Tim. 4,1.
 -tunik nagdliútokásangmat. ² inuit inújumârmata ingmingnik asa- Rôm. 1,29 tt.
 -ssut, aningausseritût, usorssitsâpilugtut, angneruniartut, kaka-
 -jardlersut, angajorkâmingnut nâlangitsut, kujasuitsut, sorku-

*) tórnrssûp, Diâvulup.

24*

- saitsut, ³asangniuitsut, sáimajuitsut, mamardl̄ssut, nunujuitsut, kiningassut, ajúngitsunik úmigssuissut, ⁴kigdl̄ssissut, isumaitsut, ilisimatúniartut, nuánárutinut uverissut Gúte mingnerutitdlugo, ⁵Gú-
-timik mianeringningnek ilerkorissússárdlugo, píssaunekarfigiuma-
-nagule. taimáitútaok alisimaniákit. ⁶táukua ilaisa igdlut pulár-
-figssarsiordlugit arnakuluit napititarpait ajortuliarpagssuagdlit isu-
-mamíktldo pilerigissarpálungnut angalatítartut ⁷ilíniartuínara-
1 Tim. 2,4. -luardlutik sagdlusuússúmik ilisarssinek saperdluínartut. ⁸sórdlule
2 Mór. 7,11. Jánstivdlo Jampr̄stivdlo Mór̄sase agssortorát, taimátaok ukua sag-
1 Tim. 6,5. -dlusuissut agssortortarpát; tássa inuit isumamíkt aserorsima-
— 5,24. -ssut ugpernermíktldo amigartut. ⁹kisiáne taimailiortuínásá-
-ngitdlat, siláissusiat tamanut malungnarsísangmat, sórdlo ivkua
1 Tim. 4,8. siláissusiat malungnarsissok. ¹⁰ivdlitdle maligtigávkít ajoker-
-sútvíkt inútsivíktldo sujunterarissavíktldo ugperssutsivíktldo
kamajússutsivíktldo asangnigssutsivíktldo níktldujuíssutsivíktldo
ap. sul. 13,50. ¹¹kinuginekarnivíktldo nágdlíungnivíktldo Antiorriame Ikúniumilo
— 14,2. 19. Listaramilo atugkavíkt; kinuginekarníkt tamáko atoraluakigíka,
Nálagkavdle tamákuńanga tamanit aniguisípńnga. ¹²tamarmingme
Kristuse-Jísusíkt Gúte mianeralugo inújumassut kinuginekásáput.
¹³inuitdle ajortut sagdloxítaipilugtutldo ajoriartorsínararaut támar-
-titsissardlutígdlo támartitaussardlutígdlo. ¹⁴ivdlitdle aulajanger-
ap. sul. 16,1. -figíkt ilíniagkatit ilingnut ugpernarsagkat, ilíniarfigíssat nalúngí-
-nagko; ¹⁵merdlertúnernitldo agdlagkat ivdlernartut ilisimagagkít
ilingnik ilisimalersitsigínaussut ánangnigssak kingunigssiaralugo
ugperníkt Kristuse-Jísusimut. ¹⁶agdlagkat tamarmík Gútip a-
-nersárneraník ilagdlit atortugssáupútaok ajokersútauvdlutik iner-
-terkutauvdlutígdlo iluarsíartútauvdlutígdlo iluarnermutldo peror-
1 Tim. 6,11. -sautauvdlutik, ¹⁷inuk Gútip pígissá inútsimígt tamarmiorkuv-
dlugo iluartulíornernutldo tamanut pígnńngorsagaorkuvdlugo.

kapitalit 4.

okáuká ívangkíliulerssártup sulíagssá sulíariniarkuvdlugo kífartútígíssanilo námágtit-
-dlugo kífartútígírkuvdlugo; tuníssutít pígdliutígínekalerérame níakorut iluartússut
ingminut pígssamártítaussok isumavdlútígíne; orningasuarníarkuvdlune kavsínik na-
-lunaerfigíá; inúvdluarkússutit kavsínguit ilńngutdlugit tugsíússívdline nássissok.

- 1 Tim. 5,21. ¹ilungersordlunga okáupavkít Gútip Nálagkavdlo Jísusip
Kristusip inússunígdlo tokussunígdlo erkartússiumártup sáne
Tít. 2,13. ersserfigíssá nálagauvfíalo pívdlugit: ²okausek okalússíssutígúk
kípísuerdlutit iluaríssaussúktldúnít iluaríssaungítúktldúnít; iner-

-terivdlutitdlo sujôrasârivdlutitdlo okaorkigsâriniairit tamatigut kamajuitdlutit ajokersuiniardlutitdlo. ³kakugo ajokersût perkig-
-sinartok ajorilerumârmâssuk pilerigissamingnigdlo ajokersortig-
-ssarpagssuarsiorumârdlutik siutimik nuânarissait migssiliordlugit;
⁴siutitigdlo sagdlusuíssúmik tunússisitdlugit okalugtuapalânut sâg-
-kumârput. ⁵ivdlitdle tamatigut putumatsailinariat, nâgdliug-
-sínait, ivangkfliulerssârtup suliagssâ sulariniaruk, kivfartûtigissat ^{2,3.}
nâmagtitdlugo kivfartûtigük. ⁶uvangame tuníssutitut pigdliu- ^{2,3.}
-tiginekalerêrpunga, mânga autdlarfigssara kanigdlivok. ⁷iluartumik ^{2,3.}
agsorûpunga, arpagfigssak nâvara, ugpernek aulajangiúpara. ⁸tá- ^{2,3.}
-ssa uvavnut pigssamârtitauvok niakorut iluartússut, táussumínga ^{2,3.}
Nâlagkap erkartússivduartup tuniumârpânga uvdlugssame ivssu- ^{2,3.}
-mane, uvangáináungitsungale, tamaisa ersserfigssaminut kajunger-
-sut taimatut tuniumârpai.

⁹orningnasuarniaringa. ¹⁰Dímarsip kimangmanga, sila mána ^{Kul. 4,14.}
kajungerileramiuk; táuna Tasalûnikamut autdlarpok, Krísansilo ^{Kul. 4,14.}
Galâsiamut, Títusilo Dalmâsiamut. ¹¹Lúkarsip kisime najorpânga. ^{Kul. 4,14.}
Mâkorse ilaseralugo tamaunga áipariniairuk, kivfartússinermut i- ^{— 4,10.}
-luakutigísagavko. ¹²Tiggiko Evfisumut autdlartípara. ¹³kagdler-
-sautiga Trúasime Karpúkúnut kimatara nagsariuk aggeruvit, mag-
-persagkatdlo, úneritdlo agdlagkat puioxinagit. ¹⁴Alagsanterip ^{1 Tim. 1,20.}
sagfiortup ajungártumik pivânga; Nâlagkap akilerumârpâ kanok- ^{ap.sul.19,33.}
-iliornera nâpertordlugit. ¹⁵ivdlítaok táussumúnga mianerssorit,
okautsivut agssortungârmagit. ¹⁶sujugdlermik igdlerúsavdlunga
okalugkiartorama ilakángilanga, tamarmigdle taimaitípânga. (tai-
-mailiornermingnik pigingnigtítáungíkilit.) ¹⁷Nâlagkavdle igdler-
-sorpânga píssagtitdlungalo, okalússissutigissagssak uvavkut nâ-
-magtínekarkuvdlugo akimángitsunutdlo tusardliuterkuvdlugo; á-
-náunekarpungalo lfuvip karnanit. ¹⁸âmátaok Nâlagkap ánáuku- ^{3,11.}
-mârpânga ajortulissanit tamanit apûtdluartitdlungalo nâlagauv-
-fingminut kilangmítumut; táuna nâlangnarsile nâgssáungitdluinár-
-tumik. âman.

¹⁹Priskalo Aakuilalo Onsvivforúkutdlo inûvdluardlit. ²⁰Era- ^{ap. sul. 18,2.}
-stuse Korintume unigpok, Truvfimusile Milítume kimagpara ná- ^{1,16.}
-parsimassok. ²¹ukiortínago aggerniaraluarna. Eupuluvdlo Pû- ^{Róm. 16,23.}
-tansivdlo Línusivdlo Klautiavdlo katángutivtalo tamarmik inûv- ^{ap.sul. 21,29.}
-dluarkuvâtít.

²²Nâlagkap Jfsusip Kristusip anernerit najordliuk. sáimáu- ^{Flil. 25.}
-nerup najordlise. âman. ^{Flil. 4,23.}

Paulusip Títusimut agdlagai.

kapitale 1.

ugpekatiġgssutsimikut ernerivdluagkaminik taivdlugo erkigsiserkugá; Křitamiut ilaġit ivertitsivfigisagai utorkaunertagssainik tamatigut agssuarnaitsunik; Křitamiut ilarssue sagdlutúġinardlutigdlo ilerkordlungmata inertertarniasagai.

- Róm. 1,1. ¹Pauluse Gútip kivfá Jisusivdlo Křitusip apustiligissá, Gútip kinigaisa ugperniġssát pivdlugo sagdlusuissutdlo Gútimik mianeringningniutaussok ilisarerkuvdlugo, ²inúnek nágssáungitsok neriútigerkuvdlugo, tamána Gútip sagdlusuitsup únersútigigá uv-
2 Tim. 1,9 t. -dlokalerkárneranit, ³mánale nagdlerstssákut okautse sarkúmer-
1 Tim. 1,11. -síká okalússinikut Gútip ánáussissivta inássutánik uvavnut pári-
1 Tim. 1,2. -titaussúkut, ⁴Títusimut ugpekatiġgssutsivtigut ernerivdluagkav-
2 Tim. 1,2. -nut: Gútip atátap Nálagkavdlo Jisusip Křitusip ánáussissivta
2 Juán. 3. sáimautdlutidlo nagdligtordlutidlo erkigsisitdlisit.
- ⁵imáitok pivdlugo Křitame kimagkivkít: nāmagtínexángitsut
ap.sul. 14,28. ilingnut nāmagterkuvdlugit, igdlorpalingne tamane ilaġit utorkaunertagssainik ivertitserkuvdlutit, sórdlo inákivkit; ⁶agssuarnaitsokarpat, atautsimik nulialingmik, ugperturnik kitornalingmik, kitornai kugsalaitsututdlúnft nálageritsututdlúnft únerdlútiginekángitsut. ⁷mássa ilaġingnik párssissok agssuarnaitsúsavok Gútip pñnik piligtaussutut, tatitúngitsok, kamajassúngitsok, vñisorajug-
1 Tim. 3,2 tt. -túngitsok, unataigajugtúngitsok, igtórnartumik akigssarsiniángitsok; ⁸kisiáne igdlusisitsissartok, ajúngitsunik iluaringnigtok, isumaminérnavêrsártok, iluartumik ilerkulik, iluaitsuitsox, pñtaiuitsox; ⁹okauserdlo ilumórtok ajokersúmut migssiliútok aulajangiúsagá okáussisínāngorkuvdlune ajokersút perkigsinartok erkordlugo, āmátaok agssortuissut inertersínāngorkuvdlugit. ¹⁰amerdlakingmata nálageritsut piúngitsunigdlo okausigdlit támartitsissutdlo, kipinexartut pingártumik taimaitdlutik; ¹¹táuko okausigssaerutí-tariakarput, igdlokatiġit tamakersardlugit mumisitsissarmata, iluángitsumigdlo ajokersuissarmata, tássa igtórnartumik akigssarsiniardlutik. ¹²ilát nangminex pruvftertát ima okausekarpok: Křitamiut tássa sagdlutúġinartut, nerssutipiluit, akajarkerissut e-
-kiagtartut. ¹³okausek tamána erkorsimavok; tamána pivdlugo sukangnersumik inertertarniákit, ugperssusiatiġut perkigserkuv-

-dlugit, ¹⁴nalunaerssorkunagitdlo Jûtít okalugtuapalait inuitdlo sagdlusuíssúmik tunússissut inássutait. ¹⁵inungnut minguitsunut Róm. 14, sût tamarmik minguíput, mingugsimassunutdle ugpingitsunutdle 14. 20. minguitsokángilak, isumaitdlo tarnaisalo nalúngíssusiat tamarmik mingugsimangmata. ¹⁶Gûte ilisaralugo okartarput, suliamícutdle miserratigissarpát maujungnardlutik nálángitsúvdlutigdlo ajúngit-sulianutdlo tamanut amigardlutik.

kapitalit 2.

ajokersût perkigsinartok nâpertordlugo okaorkigsârtásagai utorkaussutdlo inúsugtudlo kivfaussutdlo; Gûtip sáimáunera ánássutaussok inungnut tamanut erssermat, iluarmik inúniásassut Gûte mianeralugo.

¹ivdlitdle okalugtarit ajokersût perkigsinartok nâpertordlugo; ²angutit utorkait mianerssúsassut, atarkinásassut, isumaminêrna-vêrsásassut, perkigsúsassutdlo ugperssutsimícut asangnigssutsimícutdlo nikatdlujuíssutsimícutdlo; ³ámátaok arnat utorkait i-lerkokarniásassut ivdlernartut ilerkugssát erkordlugo, mamardli- ¹Tim. 2,9. -sángitsut, vînisorajúsángitsut, ajokersuivdluásassut, ⁴arnat inú- -- 3,11. -sugtut silagtorniásagait uvisik asarkuvdlugit kitornatigdlo asar- — 5,14. -kuvdlugit, ⁵isumaminêrnávêrsârkuvdlugit, pítaiuerkuvdlugit, ig-dlume pârssivdluarkuvdlugit, avâgingnigtarkuvdlugit, uvisigdlo ¹Pít. 3,1. nálarkuvdlugit, Gûtip okausia kakajarinekarkunago. ⁶ámátaok angutit inúsugtut okaorkigsârniákit isumaminêrnávêrsârkuvdlugit; ⁷tamatigutdle maligagssauniarit ajúngitsuliagkut ajokersût unior- ¹Tim. 4,12. -navêrdlugo atarkinardlutitdlo; ⁸perkigsinartunik agssuarnaitsunigdlo okausekardlutit, agssortuissok pakatserkuvdlugo, ajortumigdlo okausigssarsivigerkunata. ⁹kivfat okaorkigsârniákit ¹Tim. 6,1. nálagkamingnut nálarkuvdlugit, tamatigut iluarissagssamik ilior- Evf. 6,5. -kuvdlugit akiûterkunagitdlo, ¹⁰ángiorkunagitdlo, ilumôrtumigdle ¹Pít. 2,18. kivfartordluarsínarkuvdlugit; Gûtip ánáussissivta ajokersûta tamatigut nálángnarsisíniásangmássuk.

¹¹mássa Gûtip sáimáunera ánássutaussok inungnut tamanut ersserpok; ¹²tamatumalo perorsarpátigut, Gûtimut nálángitsú-jungnaerdluta silamiutdlo kajungerissait atorungnaerdlugit silame matumane inúniásassugut isumaminêrnávêrsârdluta iluarmigdlo ilerkokardluta Gûtilo mianeralugo, ¹³neriugissardlo pivdluarná-sassok Gûterssúvdlo ánáussissivta Jtsusip Kristusip nálángnar-ssusiata ersserfigssâ neriugalugo; ¹⁴táuna ingminik túniútok piv- Gal. 1,4. -dluta utertíkumavdluta iluaitunit tamanit inuiangnigdlo nang- ¹Tim. 2,8.

-minek pigissagssaminik evkaiumavdlune ajúngitsuliornermut ilu-
-ngersorumârtunik.

1 Tim. 4,¹¹ t. ¹⁵ tamákunínga okalugdlutit okaorkigsâriniarit inerterivdlutitdlo
inatserkigsârdlutit. ilingnik asigínaissoxkarnavêrile.

kapitalit 3.

erkaisíniásagai nálagkersuissunut nálagtórkuvdlugit inuitdlo tamaisa kanilârtunik pi-
-ssartuarkuvdlugit; Gútip isumagssuivdlune uvfautíkut píngorkingnartúkut anerneruvdlo
ivdlernartup nutângortitsineragut ánaungmatik, ugpertúngortut ajúngitsuliatigut akit-
-sísangmata; sakitsautit sianítsorpatdlagtut ingalangniásagai kigdormutdlo ilagígsit-
-siniartut atausiúngitsumik inerternekartut alisimaniardlugit; kavínguanik inatsivdlune
inúvdluarkussivdlunilo nássissok.

Rúm. 13,¹ tt. ¹ erkaisíniákit nálagtórkuvdlugit nálagaunernut nálagkersui-
2 Tim. 3,¹⁷. -ssunutdlo, perkússutaitdlo malerkuvdlugit, ajúngitsuliagssanutdlo
— 2,²⁴. tamanut kajumerkuvdlugit, ² kimigdlúnít mitagdlerkunagit sakit-
-saigajorkunagitdlo píuarkuvdlugitdlo inuitdlo tamaisa kanilârtunik
pissartuarkuvdlugit. ³ uvagútaox ardlágut sujunexángitsúgavta
nálángitsúvdlutalo támartardlutalo pílerigissavutdlo igdligugssusi-
-píluitdlo tamalât nálagaralugit, inússugutdlo ajortorsiordluta ang-
-nerússivdlutalo úminardlutalo úmígssoxkatigígdlutalo. ⁴ tauvale
2,¹¹. erssermat Gútip ánaussissivta avágingnigssusia inungnigdlo asang-
-nigssusia, ⁵ iluurtuliornivut ilerkorissavut píssutigínagit, isumag-
2 Tim. 1,⁹. -ssuissutsile mígsiliordlugo ánaupátigut uvfautíkut píngorkingnar-
-túkut anerneruvdlo ivdlernartup nutângortitsineragut; ⁶ táuna
uvavtínut kuingârâ Jísuse-Kristusíkut ánaussissivtigut, ⁷ táussuma
sáimáuneragut iluurtútitautitdluta inúnex nágssáungitsok neriugi-
1 Tim. 4,⁹. -ssarput uvavtínut kingornússarerkuvdlugo. ⁸ okausex ilumórtok
— 2,³. tássa; tamákulo ilingnut narkígsstígervaká, Gútimut ugper-
-túngortut ajúngitsuliatigut akitserkuvdlugit; tamána iluarmat ilua-
-kutauvdlunilo inungnut. ⁹ sakitsautitdle sianítsorpatdlagtut ki-
1 Tim. 1,⁴. -nguâríngnigdlo nautsorssútit agssortútutdlo inatsisitdlo pívdlugit
narssugtáutut ingalangniákit; tamáko iluakutaunatigdlo píúngit-
-súngmata. ¹⁰ inuk kigdormut ilagígsitsiniartok atausiúngitsumik
inerternekartok alisimaniaruk; ¹¹ ilisimavdlutitdlo taima ítok mu-
-míngassúngmat ajortuliordlunilo pídlariakarssutse nangmínx
nalunaerdlugo.

¹² Artimarsilúnít Tíggikulúnít ilingnut autdlartíkuvko orning-
2 Tim. 4,⁹. -nasuaringa Nikūpulimut, tássane ukflerssârama. ¹³ Snarse inat-
ap.sul.18,²⁴. -sisinik ilisimassok Apulusilo autdlartíkigit isumagivdluadlugit,

sumik ajorssarkunagit. ¹⁴ãmátaok ilavut ilkarniardlit ajúngitsu-
-liatigut akitsísagamik pissariakartut nāmagtitdlugit, inerititait-
-sôrkunagit.

¹⁵najortima tamarmik inûvdluarkuvâtít. ugperníkut uvavtínik
asangnigtut inûvdluarkúkit.

sáimáunerup najordlise tamavse. āman.

Rôm. 16,24.

Paulusip Fîlimūmut agdlagai.

ilailo erkigisierkugatdlardlugit ugperssusia asangnigssusialo pivdlugit nersorâ; Onîsi-
-mo kristumiúngortok uterkussane katángutaussutut asanartutut ilagserkugâ kiv-
-fáinauvdlune kimágaluartok iluaitsuliorsimavdlune; tikísínāngúsasoralugit igdlusivîg-
-ssarsior kuvdlune inûvdluarkússuterpánguitdlo ilángutdlugit tugsíúkaí.

¹Pauluse kilerssugaussok Kristuse Jísuse pivdlugo, Timū-
-tiusilo katánguterput, Fîlimūmut asanartumut suliokativtínut,
²Avfiamutdlo asanartumut, Arrípumutdlo sorssungniakativtínut, Kul. 4,17.
ilagfngnutdlo igdlungnītartunut: ³Gûtíp atátavta Nālagkavdlo Jî- Rôm. 1,7.
-susip Kristusip sáimautdlusilo erkigisitdlise.

⁴Gûtiga kutsavigâra tugsíartarnivkudtlo erkartortáinardlutit, Evf. 1,15 t.
⁵asangnigssutsit ugperssutsitdlo Nālagkamut Jísusimut ivdlernar-
-tunutdlo tamanut tusāmagavko, ⁶ugperssutsit ilagīssuterput sú-
-nêrkuvdlugo Kristuse-Jísusimut, ajúngitsox uvavtínitox tamât
ilisarigugko. ⁷mássa tipaitsûtigingârdlugulo tugpatdliutigingâr-
-parput asangnigssutsit, ivdlernartut ūmatait tumānguersarnekar-
-mata iligkut, katánguterput-â.

⁸tamána pivdlugo, nauk Kristusíkut sapíngíkaluakissunga
ilerkugssangnik inásavdlutit, ⁹taimáitox iluarineruvara asangning-
-nivkut okáusavdlutit, uvanga táunaussunga Pauluse utorkak, mǎ-
-nalo kilerssugaussunga Jísuse Kristuse pivdlugo. ¹⁰taimáitumik
okáupavkit erna Onfimo pivdlugo, kilerssugautitdlunga er- 1.
-nertârissara, ¹¹táuna sujornagut ilingnut atúngíkaluartok, mǎnale 1 Kor. 4,15.
ilingnutdlo uvavnutdlo atordlualersok, ilingnut uterkussara. ¹²iv-
-dlitdle ilagsigiuk, tássa ūmatiga ilagsivdlugo. ¹³uvavngínarku-
-galuaravko, sivnerdlutit kivfartôrkuvdlunga ívangkílio pivdlugo
kilerssugautitdlunga, ¹⁴sujunersisimanatitdle kanok iliorumángí-

-nama, ajúngitsuliagssat ajornartórnermik píssutekarkunago, ki-siáne kajumingnermik. ¹⁵Imaxa tamána píssutigalugo ilingnit avigsátdlatsiarsimanersok, nágssáungitsumik kingumut pigisagagko; ¹⁶mássalo kivfaussutut piginago, kisiáne kivfaussumit angneru-ssutut, katángutaussutut pingártumik uvavnut asanartutut, íma-kale angnermik ilingnut asanartutut, uviníkut pigalugo Nâlagká-kutdlo pigalugo. ¹⁷taimáitumik ilagissagtut ilisarigungma uvavnut ilivdlugo ilagsiorniariuk. ¹⁸sumigdle iluaitsuliorfigigaluarpatit, pí-ssagssakarfigigugkulūnt, uvavnut akiligagssarítíkit. ¹⁹uvanga Pauluse taima agdlagpunga nangminex, uvanga akilerumârpáka. ima okarumananga: ilingnik nangminex píssagssakarfigigivkit. ²⁰mássame, katángutiga, Nâlagkákut tamatumínga tipaitsútigilavkit; ūmatiga tumánguersaruk Nâlagkákut.

²¹nâlagkumârtutit kularíngínavkit agdlagfigâvkit, nalúngínavkit okautsíka akimordlugit píumârtutit. ²²ámátaok igdlusivfigssar-sioringa, neriugkama tugsíutise pívdlugit ilivsínut pígitínekaru-mârtunga.

Kul. 1,7.

ap.sul. 12,12.

- - 27,2.

2 Tim. 4,10 t.

Kul. 4,14.

Fil. 4,28.

²³Epavfrap Kristuse Jísuse pívdlugi parnaerússaokatima i-núvdluarkuvâtit, ²⁴suliokatimalo Mákorsip Aristarrudlo Dîmar-sívdlo Lúkarsívdlo.

²⁵nâlagkavta Jísusip Kristusip sáimáunerata anernerse na-jordliuk. āman.

Epríarinut agdlagkat.

kapitale 1.

Gútip ernera tássaussok kanok-íssusiata erssínera íngilinit píngárnerungárdlune.

¹itsarssuak Gútip kavséariardlune sujugdít ássigíngitsunik okalugfigissaramigit pruvfítitigut, uvagútaok uvdlut mákua náler-neráne okalugfigátigut ernermigut, ²táuna tamanik kingornússi-ssúngortíka, táussumúnalo silarssuak píngortíkâ; ³táuna tássau-game nálangnarssusiata akisungnera kanok-íssusiatalo erssínera, sútdlo tamaisa perorsaramigit okautsiminik píssaunerme pí-^{8,1.}nik, ajortivtalo pífagaunigssát nangminermigut nāmagsiga-miuk, íngísimavok inornartup kutsingnermítup talerpiata tu-^{ngánut,} ⁴íngilinit píngárnerungálerdlune atertárame táukunánga

angnerungártumik. ⁵kimúme íngilimut kanga ima okarnerpa: iv- tugs. 2,7.
 -dlit ernerâvkit, uvdlume ernertârvkit? imalo: atâtagisavânga, ^{5,6.}
 uvangalo erneriumârpara? ⁶ãmalo, angajugdlersak inuit najugãnut ^{2 Sâm. 7,14.}
 písísagamiuk, okarpok: Gûtíp íngilísa tamarmik patdlorfigísavât. tugs. 97,7.
⁷íngilit pivdlugit okarpok: íngiline anorisut itítarpai, kivfanilo tugs. 104,4.
 ingnertut ikualassutut. ⁸ernerdle pivdlugo okarpok: Gûte-â, ig- tugs. 45,6 t.
 -sivffít kilâlik nâgssáungitsumik ítuínarpok; kúngíp tígumiâ nâ-
 -lagauvfingne atugkat tígumiâuvok ínardliornáissut. ⁹iluarnex a-
 -savat íluáínerdlo úmigalugo; tamána pivdlugo, Gûte-â, Gûtívít
 úliamik típaitsúmik tanípátít íligíssangnit angnermik. ¹⁰âma: iv- tugs. 102,
 -dlit, Nâlagak, pílerkârnerane nuna túngavilerpat, kiláitdlo ag- ^{26 tt.}
 -ssavit píliarait. ¹¹táuko nungúsáput, ivdlítde ítuínarputít; atí-
 -ssatut ílivdlutík táuko tamarmík písokángúsáput, ¹²kagdlersau-
 -títutdlo ílivdlugít ímujumârpátít, avdlángortínekásáputdlo; ivdlít-
 -dle táunauvutít, úkiutítde soráísángítde. ¹³kimutde íngilimut
 kanga ima okarnerpa: talerpingma tungânú íngíkatdlait, kíngar- tugs. 110,1.
 -ssortítít ísigkangnú tungmagagssángortíkatdlásagavkit? ¹⁴táuko Mat. 22,44.
 tamarmík tássáungínerpat anernerít kívfartortut, kívfartorkuvdlugít
 autdlartítaussut ánássúmík kíngornússíssugssat pivdlugít.

kapitalit 2.

ánagsímássut Nâlagkákut písok asígínagagssáungínerungártok íngilitígut okause-
 -ssamít; inuit najugát píumártugessak Jísusímút nâlagtígítítaungmat, táussumalo ániar-
 -níkut inuit ánagsímanígssát ínersímátísagamiuk, katángutigíumavdlugít tamátígut
 ássígíleráí nagdligtúissumík palásiunerorkuvdlune ajortáit matórnekartísavdlugít.

¹tamána pivdlugo tusagkavut píngârnerussumík aulajangiú-
 -savavut, nagsatarínekarkunáta. ²mássa okausék íngilitígut okau- Gal. 3,19.
 -seríssak aulajangermat, pínerdlungnerítde nâlangínerítde nungut- ap. sul. 7,53.
 -dlutík erkorsímásumík akílernekarmata, ³kanok ílivdluta tauva
 anígúísaugut, ánagsímássut taima agtígíssok asígínaruvtígo? ta-
 -mána Nâlagkákut okalútígínekarkárdlune tusartáinít narkíutígíne-
 -karpok uvavtínút, ⁴Gûte ílángutdlune nalunáíangmat nalunaer-
 -kutíník tupíngnartulíanígde kívdlíngnartulíarpagssuarnígde aner-
 -nerdlo ívdlernartok túníútardlugo píumássamíník.

⁵mássa íngilínút nâlagtígítíngílá inuit najugát píumártugssak
 okautígíssarput. ⁶nalunaersokarpordle agdlagkat ílaisígut ima tugs. 8,6 tt.
 okartumík: ínuk súnghmat erkaíssarpiuk? ínúp ernerá súnghmat
 takusartarpiuk? ⁷íngilínít míngnerutítde latsíarpát; nâlangnáumík Evf. 1,22.
 atarkínáumígde níakoruserpat, agssavítde píliáinút ívertípat; ⁸sút 1 Kor. 15,27.

tamaisa táussumúnga nâlagtigitipatit isigaisa atânut pisitdlugit. mássale sût tamaisa táussumúnga nâlagtigitikamigit, nâlagtigitita-ríngisaminik amiákokartitsíngilak; sulile issigingilavut sût tamarmik táussumúnga nâlagtigititaussut. ⁹ivnale íngilinit mingnerutitaut-dlatsiaraluartok, Jísuse, issigârput tokutitaunermigut nâlangnâumik atarkináumigdlo niakorusersimassok, Gûtip sáimáussineragut toko ôkátâsagamiuk tamaisa pivdlugit. ¹⁰mássa táuna pivdlugo sût tamarmik ingmata, táussumûnalo sût tamarmik ingmata, táussuma kitornat amerdlasût nâlangnarsiartortísagamigit, ilerkugssará ánag-simanigssânik autdlarníssok ániarníkut inersimatisavdlugo. ¹¹tá-marmingme atautsimit píput ivdlernartitsissordlo ivdlernartitau-ssutdlo. tamána píssutigalugo kángusugane katángutiminik tai-
 Rúm. 11,36. -vai, ¹²okarame: arkit okalûtigiumârpara katángutivnut, úner-
 Mat. 28,10. -tugs. 22,28. -siutigísavavkit ilagtt akornáne. ¹³ãmalo: táuna tatigiumârpara.
 Is. 8,17. ¹⁴ãmalo: táussauvugut, uvangalo kitornákalo Gûtip uvavnut túniússai.
 Is. 8,18. ¹⁵tauva kitornaussut uvinekardlutigdlo aokarmata pekátigígdlutik, táussumátaok taimaitdlune tamáko ilangívgígai, tokumigut soraer-
 1 Kor. 15,26. -sísagamiuk tokumik píssautilik, tamássa mamardlíssorssuak*),
 2 Tim. 1,10. ¹⁶kivfaujungnaersísagamigitdlo tamaisa inûnertik tamát nâvdlugo tokumut sujôravdlutik kivfâusassut. ¹⁷mássame íngilit ikiorniá-ngilai, kisiáne Aaperâp kinguai ikiorniarpai. ¹⁸tamána pivdlugo katángutine tamatigut ássigilísagai, nagdligtuerkuvdlugo, ilumôrtu-migdlo palasiunerorkuvdlugo Gûtip písigit, inuit ajortait matôr-nekartísagamigit. ¹⁹mássa erdlókivdlunilo nangminek ússerne-karame, taimaitdlune ússernekartut igdlersorsínauvai.

kapitalit 3.

Kristuse Mórásimit nâlangnarnerutitaussok; puilassuitsume Mórásimut nâlagserítsut pitdlarnekarmeta, Kristusimik ilangívgíngnigtut ûmatisik mángertíkunik ugperumanatik, pitdlariakarnerungâssassut.

¹tamána pivdlugo, katángutíka ivdlernartuse ukorsê, kilang-mit kaerkunekartunut ilángúsimmassuse, erkarsautigisiuk ángtauti-gissarput ivna apustiliussok palasiunerussordlo, Kristuse Jísuse,
 4 Mór. 12,7. ²ilumôrtúsok taimailisitsissiminut, sôrdlútaok Mórásase ítox ig-
 3,5. -dluane tamarssuarne. ³unale Mórásimit nâlangnarnerutitauvok, taimaisivdlugo sôrdlo igdlumit pingârnerutitaussartok táussumúnga piarêrsaisok. ⁴mássa igdlut nungutdlutik kimit piarêrsarnekar-

*) tórnrâssuk, Diâvulo.

-tarput; tamanigdle piarêrsaissox tássa Gúte. ⁵Môrsasilo ilu-
-môrtûgaluarpok igdluane tamarssuarne, kisiáne kivfaussutut o- 4 Môr. 12,7.
-kautiginekásassunik nalunaiaissûvdlune; ⁶Kristusile taimáipox ^{3,2.}
ernertut igdluanut ivertitaussutut; igdlua táuna tássa uvagut, ki-
-siáne sujôrángíssuserput neriungnerdlo usorssitsautigissarput 3,14.
naggatigssamut agdlât aulajangiúkuvtigik.

⁷tamána pivdlugo, sôrdlo anernek ivdlernartox okartox: uv- tugs. 95,7 tt.
-dlume nipâ tusaruvsuik, ⁸ûmatise mángertekinasigik, sôrdlo ivko 2 Môr. 17,7.
iliortut narrutsagfingme, uvdlorne ússernekarfingme puilassuit-
-sume; ⁹tássane sujuaissavse ússerānga misilingniardlunga ka- 4 Môr. 14,
-nox-iliorníkalo issigilerdlugit ukiut sisamanik kuligdlit nâvdlugit; ^{22 t.}
¹⁰tamánalo pivdlugo ajuatdlautigigika erkardlerít táuko, okardlu-
-nga: ûmatimíkut támartáinarput, ingerdlavigissákalo táukualûnt
ilisaríngilait; ¹¹taimáitumik kamangnivne ugpernarsaivunga uní- 4,3.
-ngavigerkussavnut isísángínerardlugit. ¹²misigssoritse, katāngu-
-tíka, ajortumik ugpingitsumigdlo ûmatekartokarkunase Gútimut
ûmassumut nálagkungnaersumik; ¹³kisiáne uvdlut nungutdlugit
ingmivsínik okaorkigsártarniaritse uvdlumértokaratdlartitdlugo, i-
-lavsínik mángertítokarkunase ajortip sagdlokítaineragut. ¹⁴mássa
Kristuse ilangtvígarput, kisiáne pilerkautigissarput naggatigssamut
agdlat aulajangiúkuvtigo. ¹⁵ima okartokartitdlugo: uvdume nipâ 3,6 tt.
tusaruvsuik, ûmatise tauva mángertekinasigik, sôrdlo ivko iliortut
narrutsagfingme. ¹⁶kíkúme tusaraluardlutik narrutsagtitsípat? ta-
-marmik Môrsasíkut Egivtinimit anissut ilâ? ¹⁷kíkudlo ajuat-
-dlautigai ukiut sisamanik kuligdlit nâvdlugit? táuko ajortulissut 4 Môr. 14,33.
ilâ? táukua timait tokungassut puilassuitsume ínarput. ¹⁸kíkut-
-dlo ugpernarsaivígai uníngavigerkussaminut isísángínerardlugit?
ugpingitsut kifsá ilâ? ¹⁹tauva nalúngilavut ugpingíssusertik piv- 4,6.
-dlugo tássunga isernek ajulersimassut.

kapitalit 4.

sule uníngavigssakartox Gútip ínugtainut; Gútip okausia kivdlingnartorssússox; Jísuse
palasiunersússox tamatigut ússernekartox, ajortekarnanile.

¹taimáitumik mianerssorta kinguartutut ilissokarkunase ilav-
-sínik, únersûmik sule tássaussokarmat uníngavigerkussánut iser-
-kuvdluta. ²mássa uvagútaox ivkutut únorsorfiginekarput; iv-
-kuale okautsit tusaraluardlugit iluakutigingilait, tusartut ugper-
-ssusiánut akuliutingingmata. ³uvagutdle ugpertugut uníngaving-
-mut iserumárpugut, ima okarmat: taimáitumik kamangnivne ug- 3,11.
tugs. 95,11.

- pernarsaivunga uníngavigerkussavnut isísángínerardlugit; tássalo silarssúp túngavilerkárneranit suliaussut suliarinekarérmata. ⁴ o-
- 1 Mór. 2,2. -karporme agdlagkat ilaisigut uvdlut arfinex-áipát pivdlugo: uv-
-dlutdlo arfinex-áipáne Gúte uníngavox suliaminit tamanit. ⁵ ā-
-malō tamatumúna [okarpok]: uníngavigerkussavnut isísángitdlat.
⁶ taimáitumik sule tássunga isertugssakaraluarmat, únorsorfigine-
- 3,19. -karkártutdlo isíngingmata nálagserissusertik píssutigalugo, ⁷ tauva
tugs. 95,7. āma uvdlōk avdla taivá, [okardlune]: uvdlume, Dávíkut okarame
- 3,16. taima sivisutigissok kángiungmat, taima okardlune: uvdlume nipá
- Jórs. 22,4. tusaruvsiuk, úmatise mángertekinasigik. ⁸ mássa Jórsuap unínga-
-vingmut písísimagaluarpagit kingornagut uvdlormik avdlamik o-
-kalúnger kajakaok. ⁹ taimáitumik sule sapátisiorfigssakarpox Gútip
ínugtainut. ¹⁰ mássa táussuma uníngavigerkussánut isertok sulia-
-minít uníngavox, sórdlo Gúte suliaminit uningassok.

¹¹ taimáitumik piniarkigsárta uníngavingmut tamatumúnga i-
-sertugssángorkuvdluta, ordlussokarkunago ivko nálagserítsut ma-
-ligdlugit. ¹² mássa Gútip okausia úmavox kivdlingnartorssúvdlu-
-nilo pananitdlo igdlugtut kínalíngnit tamanit ípingneruvdlune
pulavdlunilo avigsártísínauvdlugit tarnerdlo anernerdlo, navgússatdlo
parkitdlo, kígdliorsínauvdlugitdlo úmatip erkarsautai isumailo.
¹³ píngortitamígdlo eríssingitsokángilax táussumúnga, sútdle tamar-
-mik sarkumivdlutigdlo ulérsimáput táussuma issainut, tássa okau-
-tigissavta.

- 8,1. ¹⁴ tauva palasiunerssuak pigigavtígo kílatígut íngerdlassok.
- 3,1. Jfsuse Gútip ernera, tauva ángíautígissarput aulajangiúniartígo.
- 2,17 t. ¹⁵ mássa palasiuneringilarput kajangnarssutsivtínik nákingníngitsox,
- 5,2. kisiáne tamatígut taimatut ússernekartox, ajortekarnanile. ¹⁶ tai-
- 10,22. -máitumik sujóranata savssarniarta sáimáussissup ígsiavfianut kí-
-lâlingmut, nagdligtornekarkuvdluta sáimáunarserkuvdlutalo ikior-
-nexautígssavtínik píssariakarfiagut.

kapitalit 5.

Kristuse Gútimit palasiunerorkussaussok Milkisítaup ílerkuatut; ínersimatínekarmatdlo
nálagtáisa tamarmik ánagsímaneremut nágssáungitsumut autdlarníssígilerát ;
tamatumíngale Epríarit tusássárkajágínalersimassut.

- ¹ mássa palasiunek kinaunersok ínungnit kíngíaussox ívertí-
- 8,3. -sí mavox ínuit kívfartórkuvdlugit Gútip písigut, pígdliutínik
- 9,9. tuníssutinígdlo tokutagssanik átsissarkuvdlugo ajortuliat pivdlugit,
- 4,16. ² píuaitsumígdlo píssarkuvdlugit nalussórtut támalersutdlo, nang-

-minertaok tamatigut kajangnakigame. ³tamánalo píssutigalugo ingminigtaok pivdlune átsísavok ajortuliat pivdlugit, taimatut sórdlo ^{7,27}. inuit pivdlugit píssartok. ⁴tamatumíngalo nangminex atar-kinartítokángilax, kisiáne Gútíp taimaerkussâ píssarpok, sórdlo ^{2 Mór. 28,1}. Aarune. ⁵taimátaok Kristuse ingminik nálangnartíngilax palasiu-ningortitdlune, kisiáne ivssuma pivâ táussumúnga okartup: ivdlit ^{tugs. 2,7}. ernerâvkit, uvdlume ernertârvkit. ⁶avdlákútaok ima okarame: ^{7,17}. palasiuvutit nâgssáungitsumik Milkisítaup ilerkuatut. ⁷táuna uvi-nekarnermine nivdlingârdlune kuvdlilivdlunilo tugsitunik kínuti- ^{tugs. 110,4}. -nigdlo átsigame ivssumúnga tokumit ánáussissigisínaussaminut, kugsalanerminilo tusarnekarame, ⁸ernerinekalaruadlune taimáitok nálangnermik ilikarpok ániartitaunermigut; ⁹inersimatínekarmatdlo nálagtáisa tamarmik ánagsimanermut nâgssáungitsumut autdlarní-ssigilerpât, ¹⁰Gútimit tainekarmat palasiunerorkuvdlugo Milki-sítaup ilerkuatut.

¹¹tamatumínga okausigssakaraluakaugut, kisiáne okautsinik navsuernek ajornakulugpok, tusássârkajâgínaleravse. ¹²kangale a-jokersuissúngorongunarsísagaluadluse Gútíp okausísa autdlarkau- ^{Gal. 4,3}. -táisa naorkautainik kingumut ajokersoriaakalerpuse ímungmigdlo ^{1 Kor. 3,2}. píssariaakalerdluse, nerissagssak mavtusók ajuleravsiuk. ¹³mássalo ímungmik píssariakartok okautsinik iluartunik sujunexángilax, mer-dlertúngúgame. ¹⁴inersimassutdle nerissagssamik mavtusúmik píssariakarput, tássa misigissakarnermit sungiusagaussunik sianí-ssutigdlit ajúngitsordlo ajortordlo ingmíkórssusísigut ilisarisí-nauvdlugit.

kapitalit 6.

inuit Kristusimik nalujungnaersínekardlutik káumarsarnekarèraluartut tuníssutdlo kí-langmit píssok ókátársimavdlugo tunússigpata, kingumut avdlamik isumatártínek ajornakíssut; Epríarítale ánangnigssamut atassúsimagamik, ilungersordlutik maling-níásagait ivko ugperdlutik erinitsajuitdlutigdlo únersútigissanik kingornússissut, sórdlo Aaperât taimailivdlune píssok.

¹taimáitumik Kristusimik ajokersútaussut autdlarkautait kâ-ngínardlugit tamarmiussumut ingerdlaniarta, kingumut túngavi-liornata suliat inússutáungitsut avdlamik isumatârfígissariaakarneránik Gútímutdlo ugpernermik ²kuisínerdlo pivdlugo ajokersú-taussunik agssangminigdlo patigsinermik tokussutdlo makínig-ssānik erkartússúmigdlo nâgssáungitsumik. ³taimailiorumârpugutdlo Gútíp iluarigpago. ⁴mássala inuit káumarsarnekaréra- ^{Ják. 4,15}.

-luarunik tunissutdlo kilangmit pissok ôkátârsimavdlugo aner-
nerdlo ivdlernartox ilangívfígilersimavdlugo ⁵Gûtivdlo okausia
ajúngitsox silavdlo piumártugssap píssaunere ôkátârsimavdlugít,
⁶tunússigpata avdlamik isumatárnigssamut kingumut nutângortínek
ajornakaut, Gûtíp ernerá ingmingne sáningassulingmut kikiagtor-
tingmássuk mitangnarsisitdlugulo. ⁷mássa ivssok sialungnik a-
tausiúngitsumik ingminut tugtartunik mitdluartartox naussunig-
dlo pássússissime iluakutigssainik nautitsissartox Gûtimit piv-
dluarkunexartarpox, ⁸kakitdlarnakutinigdle naussupilungnigdlo
nautitsissartox sugssáungilak, perdlorkússutdlo kanigtúngúvá,
naggatigssálo tássa ikivkagaunigssak.

⁹ilivsilé, asassavut ukorsê, nakimanata isumakarfigávse sumik
ajúngínerussumik ánangnigssamutdlo atassumik, uvnit taima oka-
lugkaluartugut. ¹⁰mássa Gúte ínardlugtitsissúngínáname puiúsá-
1 Tas. 1,3. -ngilai kanok-iliornise erdlókissarnisilo asanguingnermit atugkase
arka pivdlugo, ivdlernartut kivfartútaravsigik sulilo kivfartútar-
dlugít. ¹¹piumassarputdle tássa tamavse taimatut ilungersor-
kuvdluse, neriugssuserse naggatigssamut agdlát nāmagtíkiartuí-
narkuvdlugo; ¹²tássa kajumítsúngorkunase, malerkuvdlusigigdle
ivko ugperdlutik erinitsajuitdlutigdlo únersútigissainik kingornú-
ssissut. ¹³mássa Gûtíp Aaperát únersorfigigamiuk, angerkiminik
1 Mór. 22, narkigsigissagssakángínáname ingminik narkigsigalune ugpernarsaivox
¹⁴t. okardlune: ¹⁴ilumut pivdluarkungárdlutitdlo amerdlisangárumár-
pavkit. ¹⁵tauvalo erinitsajuíkame únersútigissak pivá. ¹⁶mássa
inuit ugpernarsaissarput angerkimingnik narkigsigissakardlutik,
ugpernarsautdlo agssortúnernut tamanut naggatigitárpát aulá-
jangersautigalugo. ¹⁷taimáitumik Gûtíp únersútigissamik kingor-
nússissugssat sujúnersúme avdlángujuíssusianik nalunaerfigivdluí-
narumagamigit ugpernarsaut áipiúpá, ¹⁸avdlángujuitsut mardluk
Gûtíp sagdlutigisínáungisai aulajaitsumik tugpatdliutigisagavtigik,
uvagut kimávfigssarsissugut neriugissagssak sarkangiússak tigú-
miartordlugo. ¹⁹tamána [neriugissagssak] tarnivtínut pigárput
kisak kajangnaitsox aulajaitsox atassordlo umigssúp iluanut ag-
dlát; ²⁰tássunga iserpox pivdluta sujuartox, Jísuse, nagssáungit-
sumik palasiunerulersox Milkisftaup ilerkuatut.

kapitalit 7.

Milkisítak Aaperámit Lívimitdlo angnerusok; Kristusilo Milkisítaup ilerkuatut palasiunerugame palasiússusekartok Aarunip pianit angnerungártumik kángiúsángitsumik.

¹táunale Milkisítak Salâp kúngia Gútip kutsingneruvsártup ¹Mór. 14, palasertâ, táussuma Aaperát páriartorâ pivdluarkuvdlugulo, tai- ¹⁸tt. -mane kúnginut ajugausimavdlune utermat, ²táunalo Aaperâp [ti- 7,4. -gussame] tamarmik kulinginik tunigâ: táuna perkautaussumik iluarnermut kúngiuvox, arka nugteráine, tauvalo âma Salâmut tássa erkigsinermut kúngiuvox, ³angutekarane arnakaranilo, er- -kardlisigutdlo agdlangnekarane, inûlerkârfekarane inûsaerfekar- -nilo; kisiáne Gútip erneranut ássersûtiginekardlune palasiútuí- -narpok.

⁴takúsagigsile angingârmat Aaperâvdlúnt atâtaunerpaussup tigussame kulinginik tunissâ. ⁵mássalo Lívip kinguaise ilait táuko ^{7,2.} palasíngorsimassut inatsiviginekarput inuit pigssarsiaisa kulinge ⁴Mór. 18, 21 tt. tigussarkuvdlugit inatsisit maligdlugit, tássa katángutimik pê ilá- -ngartarkuvdlugit, nauk táukútaok Aaperâp kerkanit anissut. ⁶iv- -ssumale táukunúnga erkardlerititáungitsup tiguvei Aaperâp pig- -ssarsiaisa kulinge pivdluarkuvdlugulo táuna únersûtinik piging- -nigtok. ⁷imáitordle agssuarinek ajornakaok: mingnerusok ang- -nerussup pivdluarkussará. ⁸mânulo inuit tokulersut tigusí- -ssarput pít kulinginik, taimanile ivna inûssutut nalunaiáissu- -tigissak taimailiorpok. ⁹imalo okásassunga: Lívip táussuma pít kulinginik tigusissartup Aaperâkut pigssarsiaime kulinge tú- -niúpai; ¹⁰sulime sujuaissame kerkanikatdlartitdlugo sujuaissâ Milkisítaup páriartorpâ.

¹¹tauva námagtínigissak Lívikut palasiússusiatigut písagpat, (táukuame palasiússusianut túngassunik inuit inatsisitárput,) sôrme tauva avdla sarkúmersítariakalerpa Milkisítaup ilerkuatut palasiú- -sassok, Aarunip ilerkuatut pissumik tainekásángitsok? ¹²mássá palasiússut avdlángortínekarpat inatsisítaok avdlángortítariakásáput. ¹³táuname taima okautigissak avdlanik nagguvekarpok tunissi- -vingmut kivfartortokángisáinartunik. ¹⁴mássame nalunángilak nálagarput Jútamit nuisok; nagguvekatigíngnutdle táukunúnga Mórásap palasiússut sínguamik okautigíngilá. ¹⁵angnermigdlo nalorninarungnailsavok palase avdla sarkúmerpat Milkisítagtut ítok, ¹⁶inatsisit uvinilingnut inássutaussut pinagit, inûneruv- -dle inguvtigagssáungitsup píssaunera migssiliordlugo taimailersok.

5,6. 17ª ima nalunaiaingmat: palasiuvutit nágssáungitsumik Milkisftaup
tugs. 110,4. ilerkuatut.

18ª tauva inássut sujugdlek atorungnaersitauvok, amigarmat
iluakutaunanilo; 19^a (inatsisit sumik nāmagtitakángingmata;) neriu-
-gissardlo ajúngínerussock atulersitauvok Gútimut patdligússutig-
-ssarput. 20ª tamánalo taimailingmat ugpernarsáumik ilavdlugo,
21^a (ivkume palasíngortarput ugpernarsáumik pinekarnatik, unale
taimailerpok ugpernarsáumik pinekardlune ima okarfiggissiminit:
7,17. Nálagak ugpernarsaivok perkigsimísananilo: palasiuvutit nágssáu-
-ngitsumik Milkisftaup ilerkuatut;) 22ª taimáitumik Jfsuse ange-
8,6. -rutsimik ajúngínerussumik uniorcutsailississúlerpok. 23ª ivkulo
palasíngortut amerdlakaut, tokup atauartailingmatik; 24ª unale nág-
-ssáungitsumik atáságame kángiúsángitsumik palasiússusekarpok.
25ª tamánalo pivdlugo nāvdluínarsimassumik ánáusínauvai avkutiga-
-lune Gútimut pissut, inútuínarame igdlersúsavdlugit.

26ª taima ítok palasiunerísagavtígo, iluaitsuitsock ajortuitsock
minguitsock, ajortilingnit ingmíkórtitaussok kilangmitdlo kutsing-
-nerulersock, 27ª ivkutut palasiunertut písángitsock, táuko uvdlut
nungutdlugit tuníssutinik pigdlísangmata nangminek ajortuliatik
5,3. perkautigalugit kingornalo inuit ajortuliait pivdlugit; taimailiorpok
9,7. 12. atausiardlune, ingminik pigdliutigigame. 28ª mássa inatsisit inungnik
kajangnartunik palasiuningortitsissarput, ugpernarsautivdle ivssuma
inatsisit kingornatígit okauserinékartup ivertípá ernek nágssáu-
-ngitsumik Inersimatitaussok.

kapitalit 8.

Kristuse palasiunerígíggput inornartup kilangmitup talerpiata tungánut ingísimassok
ivdlernartūmutdlo pivíussumut kivfartútekartok akúnermiliútúvdlunilo angerusisámur
pisokaussumit ajúngínerussumut.

1ª tássa okautígíssavut katitdlugit imáiput: palasiunerárput
taima ítok, ingísimassok inornartup kilangmitup igsiavfiata kilág-
-dlup talerpiata tungánut, 2ª kivfartútekartordlo ivdlernartūmut
tupermutdlo pivíussumut, tamána inūp pinago Nálagak nápar-
5,1. -típá. 3ª mássa palasiunek kinaunersok ivertísimavok pigdliu-
-tinik tuníssutinígdlo tokutagssanik átsissarkuvdlugo; tamána
pivdlugo unátaok sumik átagssakásavok. 4ª nunamile písagune pa-
-lasiúngerakajakaok, tássane palasekarmat inatsisit malígdlugit pig-
10,1. -dliutinik átsissartunik; 5ª táukua kivfartútigát ássiliaussok kilaup
2 Mór. 25,40. písa tarrát, sórdlo Gútimut okausek Mórsasimut pissok tupek
ap. sul. 7,44.

inísangmago: misigssoríngók tamaisa sanásagagkit ássilissagssak kákame ilingnut takutitax ássilivdlugo. ⁶mánale táuna angneru-
-ngártumik kivfartútigssakalerpok, angerutsimut ajúngínerussumut ^{7,22.}
únersútinik ajúngínerussunik túngavekartumut akúnermiliútúgame.

⁷ivname sujgdlek amigarsimángigpat, kingugdligssak pivfigssar-
-siornekángerakajakaok. ⁸mássa amigalarugo okarfigai: ata, uvdlut
nagdliúkumárput, okarpok Nálagak, tauva nutámik angerfigiumár- ^{Jer. 31,31 tt.}
-páka Israflíkut Jútákutdlo, ⁹taima písángitsumik sórdlo sujuai-
-ssait angerfigigavkit, taimane agssaisigut tigugavkit Egivtinimit
anisíkumavdlugit; mássa angerusiga aulajangiutíngilát, tamána piv-
-dlugo isumagiungnaerpáka, okarpok Nálagak. ¹⁰kisiáne imána
angerfigísaváka Israflíkut uvdlut mákua kingornatigut, okarpok ^{10,16.}

Nálagak: inatsisíka túniúkumárpáka isumainut, ūmatainutdlo ag-
-dlagdlugit; Gútigísavāngalo, uvangalo ínugtariumárpáka. ¹¹ki- ^{2 Kor. 6,16.}
-ngornalo tugdliminigdlūnt katángúminigdlūnt ajokersuissoкасá-
-ngitdlat ima okartumik: Nálagak ilisarúk; tamarmik ilisimásang-
-mānga mingnertainit angnertainutdlo agdlát. ¹²iluáissusiat isu-
-mákêrumáravko ajortuliatdlo iluaitsuliornerilo erkaiungnaerdlugit. ^{10,17.}

¹³nutámik okarame sujgdlek pisokautípá; pisokaussordle aser- ^{8,8.}
-fatdlagtok asiorkajáleraraok.

kapitalit 9.

Gútimut kivfartornerit ivdlernartútdlo nunamiussok angerutsíkut sujgdliussúkut per-
-kússutigissaussut námángitsúvdlutik ássersútáinaussut kingugdliussúkut atulersítai-
-ssunut, Kristuse tikiungmat ajúngitsútínut nagdliútugssanut palasiuneruvdlune toku-
-migutdlo tastamantítámut akúnermiliútúvdlune kingornússagssak nágssáungitsok
únersútigissak kaerkusimassunut pigilerkuvdlugo.

¹sujgdliuvtaok pigigaluarpai Gútimut kivfartornernut iler- ^{2 Mór. 25.}
-korerkussaussut ivdlernartútdlo nunamiussok. ²tupek piarêr- ^{il. il.}
-sagaungmat sagdlek, táussumalo iluanīput nanerúserfik nerriviu- ^{2Mór.40,3 tt.}
-ssardlo timiussatdlo kínerkússutit, táunalo tainekarpok ivdler-
-nartumik. ³umigssúvdlo áipáta tunuanīpok tupek ivdlernarner-
-pámik tainekartok, ⁴táussuma pekutigai tipigigsáumik pujórtit-
-sivik kúltiussok angerutsivdlo igdlerfia ilūngarme kúltimik kag-
-dligax, tássanīputdlo kúmuátax kúltiussok mánanik imalik Aaru-
-nivdlo ajáupíá sivkersimassok agdlagfigssiatdlo angerutsip agdlag-
-simavfê, ⁵kulanīputdlo kêrupit nálanguarssutsip pé sáimauv- ^{Hsk. 10,4.}
-fingmik tálutsíssut; tamáko [pekutai] māna atausiákárdlugit o-
-kautigissariaxángitdlat. ⁶tamáko taimaisivdlugit piarêrsagaung-

- mata, palasit isertartuinarpur tupermut sagdlermut Gûtímut kiv-
-fartûtígssat nāmagsissardlugit. ⁷áipánutdle palasiunek kisime
isertarpok ukiut nungutdlugit atausiáinardlune, kisiánime aungmik
nagsardlune, táussumínga tunississaraok nangminerdlo inuitdlo
támartarnitik píssutigalugit. ⁸tamatumínga anernerup ivdlernartup
nalunaerpá ivdlernartūmut avkutígssak sule atortitaungíkatdlartox
tupex sujugdlek atagatdlartitdlugo, ⁹táuna ássersûtaungmat mǎ-
- 5,1. -nákumut, pigdliutit tuníssutitdlo tokutagssat ānekartaratdlarfíanut,
tamákuale Gûtímut kivfartortok inersimatisínáungíkat tarnáta na-
-lúngíssusia nâpertordlugo, ¹⁰kisiáne nerissagssatdlo imigssatdlo
uvfarneritdlo kavsit uviningmut ilerkererkussat táuko iluarsivig-
-ssak nagdliutserdlugo perkússutaussut pivdlugit [nāmagtísínaugât].
- 10,1. ¹¹Kristusile, ajúngitsûtinut nagdliútugssanut palasiuneruvdlune
tikiútok, iserame tupíkut angnerussúkut nāmagdluarnerussúkutdlo,
agssangnik sanasimángitsúkut, imáitok: píngortitat mákua ilagí-
-ngisátígut, ¹²savaussatdlo norraitdlo auinik pinane, nangminerdle
aungminik isíssutekardlune ivdlernartūmut iserpok atausiárdlune
Júp. 33,24. utertítsíssúmgidlo nágssáungitsumik navssárdlune. ¹³mássa ugsi-
-gidlo savaussatdlo aue ugsiguvdlo arnavíssap arssai mingugtí-
-tunut serpartautaussut ivdlernarsísitsingmata uviningmut mi-
-nguersautauvdlutik, ¹⁴ímaka angerkinganik Kristusip anerníkut
ítuinartúkut agssuarnaitsumik ingminik Gûtímut pigdliutigíssup
auata tarnívse nalúngíssusiat minguersásagá sulianik inússutáungit-
- 1 Tas. 1,9. -sunik píardlugo Gûtímut úmassumut kivfartulersitdluse.
- 12,24. ¹⁵tamánalo pivdlugo tastamantítámut akúnermiliútúvok ki-
-ngornússagssak nágssáungitsox únersútígíssak kaerkusimassunut
pigilerkuvdlugo, tastamante sujugdlek atortitdlugo pinerdlugsima-
-ssut utertitáussutigíssānik tokussokarmat kingorna. ¹⁶tasta-
-mantekarāngāme tastamantimik perkussissok tokorkáratdlása-
-vok; ¹⁷tokúkut aitsát tastamante aulajangersarmat, atúsana-
-nilo tastamantimik perkussissok sule inútítdlugo. ¹⁸tamána-
- 2 Mór. 24, -lo pivdlugo sujugdlerdlūft atorkártitáungílak kisiáne aungmik.
- ³tt. ¹⁹mássa inatsítígut inássutaussut tamaisa Mórsasíp inungnut ta-
- 4 Mór. 19,6. -manut okalútigerēramígit, norraitdlo savaussatdlo auinik tigusivox,
imermigdlo savatdlo merkuinik augpatdlarsagkanik ísúpimígdlo,
- 2 Mór. 24,8. magpersagkatdlo inuitdlo tamaisa serpartardlugit okardlunilo: ²⁰ta-
- Mat. 26,28. -mássa angerutsimut auk, Gûtíp ilivínut inássutigíssānut. ²¹tai-
-mátaok tupex pekutailo kivfartûtígíssat tamaisa aungmik serpar-
- 3 Mór. 17,11. -tarpai. ²²tamangajangmígdlo aungmik minguersarnekartarput i-

-natsisit maligdlugit, ajortuliatdlo isumákérnekartaríngitdlat kisiáne aungmik kuissivdlune. ²³ taimáitumik kilaup pfnut mig-ssingiutaussut tamákunínga minguersariakarput, kilauvdle pé nang-minex tuníssutinik ivkunánga ajúngínerussunik pissariakarput. ²⁴ mássa Kristuse isíngilax ivdlernartūmut agssangnik sanasima-ssumut, piviusup tarrānut, kisiáne kilangmut iserpok Gūtíp kfnāta sānut sarkúmíssutigíssalerumavdluta. ²⁵ āma isíngilax kav-sériardlune ingminik pigdliutigísavdlune, sōrdlo palasiunex ukiut nungutdlugit ivdlernartūmut isertartok avdlap auanik nagsardlune; ²⁶ (taimáisagune kav-sériardlune ániartugssaorkajakaok silarssuakalerkárneranit;) kisiáne atausiardlune ersserpok uvdlut kaujat-dlangnerisa námagtíneráne ingminik pigdliutigínermigut ajorte soraersíkumavdlugo. ²⁷ sōrdlulo inuit atausiardlutik tokúsassut kingornagutdlo erkartūnekásavdlutik, ²⁸ taimátaok Kristuse atausiardlune pigdliutigíssauvok amerdlasūt ajortait átataralugit, áipagssānigdlo takutíkumārpop ajortitakarane utarkissiminut ánassutaujumārdlune.

kapitalit 10.

inatsisit maligdlugit pigdliutiginekartartut inersimatíssutaunatik ajortulianik píai-
-náungitdluínartut; Kristusile atausiardlune ingminik pigdliutigigame nágssáungitsumik
inersimatíkai ivdlernartitaussut; táuna Gūtíp igdluanut ivertitaussok palaserssuarigamíko
patdligúníásassut ugperdluínardlutik asangningnermutdlo ajúngítsulíornermutdlo kaju-
-migsákatiígísavdlutik; sagdlusuíssut ilisarileréruardlugo píáralutik ajortulíortut sujó-
-ranartumik erkartūnekarumārtut; sujornagutut ilalártuarsínardlutik
sujórángíssusertik íperásángikát.

¹ inatsísíme, ajúngítsūtít nagdliútugssat tarráinānik pigdlit, ^{8,6.}
pít ássigivdluagānik pekarnatik, tuníssutinik táukússunik ukiut ^{Kul. 2,17.}
nungutdlugit pigdliutiginekartartunik aggiútunagainik inersimatísi- ^{9,9 tt.}
-náungitdluínarpait patdligútartut. ² taimaisínaugaluarpata tuní-
-ssutit soraerérkajakaut, tamákunínga [Gūtímut] kífartortut ajor-
-tuliatic misigisimajungnáisangmatigik atausiardlutik minguersima-
-ssarāngamik. ³ kisiáne ajortuliat tamákunatigut ukiut nungut-
-dlugit erkainekartitaussarput. ⁴ mássa ugsigitdlo savaussatdlo
auisa ajortuliat píarnekar saperdluínarpait. ⁵ tamána pivdlugo ima
okarpok silarssuarmut písaGAME: tuníssutit tokutagssat tuníssu- ^{tugs. 40,7 t.}
-titdlo nekigssat píumángilatit, tímíle píarérsarpat uvavnut. ⁶ tu-
-níssutit ikivkagagssat tuníssutitdlo ajortaeruterkússutit nuánarí-
-ngilatit. ⁷ tauva okarpunga: tássa aggerpunga, magpersagkane

uvavnik agdlagsimassokarpok, Gúte-â, perkussat nãmagiartorpara. ⁸ sujugdlermik okarame: tuníssutit tokutagssat tuníssutitdlo ne-kigssat tuníssutitdlo ikivkagagssat tuníssutitdlo ajortaeruterkú-ssutit piunángilatit, nuánaringilatitdlo, (táuko inatsisit malig-dlugit pigdliutiginekartartut;) ⁹ kingugdlermik okarpok: tássa aggerpunga, Gúte-â, perkussat namagiartorpara. kingugdlek atulersísavdlugo sujugdlek atorungnaersípá. ¹⁰ perkussak tamána ivdlernarsíssutigârput Jísusip Kristusip timáta pigdliutiginekarne-ragut atausiautaussúkut.

¹¹ palasitdlo nungutdlutik kekartarput uvdlut tamaisa kivfar-tordlutik, tuníssutit ássigft kavsnik pigdliutigissardlugit ajortu-lianik pfaigínáungitdluinartut. ¹² táussumale tuníssut atausex ^{12,2.} pigdliutigigamiuk ajortuliat pivdlugit, Gútip talerpiata tungáne ^{1,13.} igsiátuínarpok, ¹³ utarkínalerdlunilo kíngarssortine isigkaminut ^{tugs. 110,1.} tungmagagssángortínekarserdlugit. ¹⁴ mássa atausiárdlune pigdlí-game nágssáungitsumik inersimatípai ivdlernartitaussut. ¹⁵ âmá-taok anernerup ivdlernartup nalunaiavfigâtigut; mássa ima o- ^{8,10.} -karkárame: ¹⁶ imána angerfigísaváka uvdlut mákua kingornatigut, ^{Jer. 31,38.} okarpok Nálagak: inatsísíka túniúkumârpáka ũmatainut, isumai- ^{8,12.} -nutdlo agdlagdlugit, ¹⁷ [tauva okarpok]: ajortuliaitdlo iluaitsu- ^{Jer. 31,34.} -liornerilo erkaiungnáisaváka. ¹⁸ tamákule isumákêrnekarângata ajortuliat pivdlugit átagssakarungnaeraraok. ^{Evf. 3,12.} ¹⁹ tauva mána, katángutíka, sujôranata ivdlernartūmut isersí-nãngoravta Jísusip auagut, ²⁰ avkúmik táussumínga nutaussumik ũmanartumigdlo atorkârniungmatigut umigssuákut, tássa uvinging-migut, ²¹ palaserssuakaravtalo Gútip igdluanut ivertitaussumik, ^{4,16.} ²² tauva patdligúniarta ũmativtigut ilumôrdluta ugperdluínardlutalo, ũmativtalo serpartarnekarneratigut ilerasútaiarsimavdluta timivti-gutdlo uvfarsimavdluta imermik mingoxángitsumik; ²³ aulajangiú-niartigulo neriugissarput kularnaitsumik ángfautigalugo, ilumôrmat únersüssissok; ²⁴ misigssockatigíngniartalo asangningnermut ajú-ngitsuliornermutdlo kajumigsákatigíngdluta, ²⁵ katisimassarfigputdlo soraerúnavêrsigo, ilait taimáitarmata; kisiáne okaorkigsákatigíng-dluta pisa; angnerussumigdlo taimáisaugut uvdlugssak kanig-dlilersok malugileravsiuk. ^{6,4 tt.} ²⁶ mássa sagdlusuíssut ilisarilerêraluardlugo piáraluta ajortu-liaruvta, tauva tuníssutigssakarungnaerpok ajortuliat pivdlugit átagssamik, ²⁷ kisiáne erkartūnekarnigssak utarkissariakásavok sujôranartumik, ilungersornerdlo ikualassok akerartortunik nungu-

-titsísassox. ²⁸Mórsasip inatsisainik uniorkutsissokarângat toku-
-tagssángoraraok nagdligtornekarane, mardlugdlúnt pingasutdlúnt 5 Mór. 17,6.
tapertarfídlutik nalunaiassarângata; ²⁹ímaka sualorkinganik pítdla-
-riakartísagigse Gútip erneranik tungmagaringnigtox, angerutsimut
auk ivdlernarsíssutigissane nalingínaralugo anernerdlo sáimáussissok
asigssordlugo pissok? ³⁰ilisimavarpúme táuna ima okartok: akiniut 5 Mór. 32,
uvanga pigára, uvanga akilfúmárpunga, okarpok Nálagak; ámallo ^{35 t.}
[okartok]: Nálagkap ínugtane erkartúsavai. ³¹sujóranakaok Gútip Rúm. 12,19.
úmassup agssainut nalautísavdlune. tugs. 135,14.

³²uvdlut kángiútut erkainiarsigik, taimane káumarsagauler-
-dluse nágdliútut agsorornartut atoravsigik ilalárdluse; ³³taimái-
-ssutsivse ilágut issigingnágagssiaulerpuse mitautiginekardluse nág-
-dliugtítavdlusilo, áma ilágut taima pinekartut ilagilerdlugit.
³⁴mássa kilerssugaussut nákgissarpase, pekutivsinigdlo ujajaissut 13,3.
ilagínarpase tipaitsugdluse, ilisimagavse kilangme pigssakartuse
ajúngínerussumik nungútugssáungitsumigdlo nangminigssavsínik.
³⁵taimáitumik sujórángíssuserse iperakinasiuk, akekangárúmármát.
³⁶ilalárnerdle ilivsinut atoriakarpok, Gútip perkussá námagsisi-
-mavdlugo únersútigissax pigilerkuvdlusiuk. ³⁷kilamik aggeru-
-mármát aggersugssax mulúsanani. ³⁸ugperníkut iluartok inū-
-savok, nigortordle tarnima nuánarísángilá. ³⁹uvagutdle ilagíngi-
-látigut nigortut támarumártut, ugperutdle tarnimingnik ánagtit-
-sissut ilagátigut. Háp. 2,3 t.
Rúm. 1,17.

kapitalit 11.

ugpernek kanok-ítumik píssusekartok; táussumúna sujugdliít kavserpagssuit
nalunaiáumik pinekartut iluartúgamik.

¹ugpernerdle tássa neriugissane nakimássutigínávérldlugit ta-
-kúngisanilo nalorninarinagit. ²táussumúna sujugdliít nalunaiáu-
-mik pinekarput. ³ugperníkut misigárput silarssuak Gútip 1 Mór. 1,3.
okausiagut piarérsagaussok, mássalo takugssaussut erssitsunit pí-
-ngortarnatik. ⁴ugperníkut Aapilip Gútimut pígdliutigá tuníssut 1 Mór. 4,4 tt.
Kainip tuníssutánit angnek, táussumúnalo nalunaiáumik pinekar-
-pok iluartúgame, tuníssutai Gútip nalunaiautigingmagit; táussumúnalo
sule okalugpok nauk tokusimagaluardlune. ⁵ugperníkut 1 Mór. 5,24.
Einok nùgtítavok tokumik misigíngisitdlugo, naninekángilardlo
Gútip nùgtíngmago; tássa nùgtínekángikatdlartitdlune nalunaiáumik
pinekarame Gútip iluarigâne. ⁶kisiáne ugperssusekarnane Gúti-
-mut iluaritínek ajornakaok, Gútimut ornigútup ugperissagssaring-

- 1 Mór. 6,8 tt. -mago tássaussok, uyardlersinilo akilerumárai. ⁷ugperníkut Nùap mianeringnigdlune umiarssuak piarèrsarpá inokutime ánagfigssát, takugssáungikatdlartut pivdlugit Gútimit okausek pigamiuk; tai-
-máinermigutdlo silarssuarmit pitdlagagssaunerarpai, iluarnerdlo
- 1 Mór. 12,1 tt. ugpernermit pissok kingornússará. ⁸ugperníkut Aaperát nálagpok nunamut kingornússagssaminut autdlarkunexarame, autdlarpordlo ornigagsse naluvdlugo. ⁹ugperníkut takornartauvok nuname úner-
-sútigissame takornagkamine tupersardlunilo Iisárdlo Jákulo tai-
-maekatigalugit, únersūmik táussumínga kingornússekatine. ¹⁰ig-
-dloxarfik ilimagigamiuk táuna túngavilersugak, Gútíp igdluliugá
- 1 Mór. 17,19. suliarissá. ¹¹ugperníkut Sárardlúnft nakússagtínekarpok nártuler-
-sínāngordlune ernivdlunilo ernivigssaralue kímúsímavdlugo, tássa
únersūssissok ilumōrsorigamiuk. ¹²taimáitumigdlo atautsip uvnit
- 1 Mór. 15,5. tokulerèrsup kinguágssartárai kilaup uvdloriaisut amerdlatigissut
- 1 Mór. 22,17. ímavdlo sináta sioraisut kisigssáungitsigissut.
¹³táuko tamarmik tokúput ugperdlutik únersútigissat angu-
-merinagit, kisiáne ungasigsumit takuvait kularinagigdlo típaitsū-
- 1 Mór. 23,4. -tigalugitdlo, ángfardlutigdlo nuname tikeraugamik takornartauv-
tugs. 39,13. -dlutigdlo. ¹⁴taimale okartut navsuerput nunagivdluagagssarsio-
-ramik. ¹⁵mássalo kimagartik pisimaguníko uterfigisínaugalarát.
¹⁶táunale pinago ajúngínerussok kajungerát, tássa kilangmítok;
- 2 Mór. 3,6. taimáitumik Gútíp níkagíngilai Gútíánik tainekartísavdlune, igdlo-
-karfingmik inigssiorêramigit.
- 1 Mór. 22,1 tt. ¹⁷ugperníkut Aaperáp Iisák pigdliutigá ússernekarame, er-
-nitue pigdliutigá táussuma únersorfiginekaraluartup; ¹⁸táuna piv-
-dlugo okausekartok: Iisákut taisivfiginekásautit kinguágssangnik;
- 1 Mór. 21,12. Róm. 9,7. ¹⁹tássa isumakarame: Gúte tokussunitdlúnft makititsinex sapi-
-ngilak; taimáitumik kingumut pivá tamatumúnga ássingutitdlugo.
- 1 Mór. 27,28. ²⁰ugperníkut píumártugssanik Iisáp Jákulo Eisauilo pivdluarkuvai.
- 1 Mór. 47,31. — 48,15 tt. ²¹ugperníkut Jákup tokulernermine pivdluarkuvai Júserfíp ernere
tamaisa ingmikut, patdlordlunilo ajáupíssame núanut. ²²ugper-
- 1 Mór. 50,24. -níkut Júserfíp tokulernermine erkartorpá Israflíp kinguaisa áni-
-vigssát perkussivdlunilo saunine pivdlugit.
- 2 Mór. 2,2 t. ²³ugperníkut Mōrsase angajorkaisa káumatit pingasut náv-
-dlugit issertorpát erniungmat, nálungiak takugamíko pínekissok;
kúngivdlo perkússutá ersíssutigíngilát. ²⁴ugperníkut Mōrsase Fâ-
-raúp paniata ernersiánik taerkujungnaerpok agdligame, ²⁵Gú-
-tivdlo ínugtái perdlugsioxatigísavdlugit iluarinerungárpá nuánâr-
-nermit nájassumit ajortíp pianit; ²⁶Kristusivdlo mitangnekarnera

pisüssutaunerutípá Egivtinip pekuterpagssuinit, akigssax isumagi-
 -gamiuk. ²⁷ugperníkut Egivtine kimagpá kúngip kamangnigssá 2 Mór. 12,41.
 ersíssutigínago; takugssáungitsox issigalugulusôk iperarnavêrsâra-
 -miuk. ²⁸ugperníkut kângivfigsiorfik*) atortípá aungmigdlo serpar- 2 Mór. 12,
 -tainex, angajugdlianik aseruissumut agtorkunagit. ²⁹ugperníkut 11 tt.
 imax augpalártok ingerdlavigât nunatut panertutut isivdlugo; ta- 2 Mór. 14,
 -mána Egivtinimiut ússeramíko ipíput. ³⁰ugperníkut Jêriggup 22 tt.
 ungalorssue nákarput, uvdlut arfinex-mardluk kâvítarmatigik. ³¹ug- Jôrs. 6,20.
 -perníkut Rágga uverssartok nálagerítsunut pîfagaussunut ilángú- Jôrs. 2,1.
 -navêrsitaurok, misilfartortut ilagsigamigit erkigsisitdlugit. Ják. 2,25.

³²suvdlungale sule okalungniarpunga? uvdlormik amigartôr-
 -kajakaunga, Gtíútdlo Bâragdlo Simsútdlo Javtalo Dâvilo Sâmua- erk. 6,11. 18.
 -lilo pruvftitdlo okalugtuarísaguvkit, ³³táukua ugperníkut nála-
 -gavvfit artorssartípait, iluarnek atortípát, únersútigissat pivait,
 lfuvit karne miligpait, ³⁴ingnerup ikumarna kamípát, panap kfnâ Dán. 6,23.
 ingalagpát, sângikaluaramik nakússagtíput, sorssungnerme píssar- Dán. 3,25 tt.
 -ssuángorput, takornartat katerssait tunuartípait; ³⁵arnat toku- 1 kúng.17,17.
 -ssortatik tiguvait makítut; avdlat ániartivfingmut isuvtigaugamik 2 kúng. 4,17.
 akigssax inüssutsimik utertínekautigssaralua tigujumángilât ajú-
 -ngínerussamik makivfigssaxalerumavdlutik; ³⁶ilaisa mitangnerit
 ússerpait iperartorneritdlo kalivneritdlo parnaerússivítldo; ³⁷ujar-
 -kanik mitdlûgáuput, pilagtugáuput, ússigáuput, panamik toku-
 -táuput, savatdlo savaussatdlo amínik atissakardlutik angaláput
 ajorssardlutik nâgdliugd lutigdlo ínardligauvdlutigdlo, ³⁸táuko si-
 -larssûp kíngarkuvfigissai, támartakajárputdlo puilassuitsune ká-
 -kanilo nunavdlo kârusuine kangátainilo. ³⁹táuko tamarmik ug-
 -perníkut nalunaiáumik pinekarput, únersútigissardle pigilingilât;
⁴⁰tássa Gútip ajúngínerussok sujornagut uvavtínut kinerêrmago,
 táuko inernekásângingmata uvagut ilaginata.

kapitalit 12.

nikatdlujuerniárdlutik Jísuse árdlorfigísagât ugpernermik autdlarníssok ineritíssissordlo;
 Gútip perorsainere iluaxutigssauvdlutik iluarnigssamik kingunigssakararaissut táuku-
 -natigut sungiusagaussunut; misigssúsassut Gútip sáimáuneranik kingoraissoxarkunatik
 Eisaisut ítumik; Síune Sínaimit najoruminarnerungártok tikísimagaluardlugo
 mianerssúsassut kilangmit okalugtok asigínarkunago.

¹taimaingmat, nalunaiáissut taima ekimatigissut avatanger-
 -matigut, uvagútaok okilaekutaussut tamaisa iperartigik, ajortilo

*) pòrske.

uvavtînik nivniortitserkajâgîartok, nikatdluuerdlutalo arpangniarta agsorûnivtîne uvavtînut sujunertarititaussume, ²Jîsusilo ârdlor-
^{3,1.} -figisigo ugpernermik autdlarnîssok inerititsissordlo, táussuma ti-
 -paitsût ingminut sarkangiússak pinago sâningassulik atorpâ ila-
^{8,1.} -lârdlune, mitautiginekarnine sokutiginago, ingîsimavordlo Gûtip
 igsiavfiata kilâgdlup talerpiata tungânut. ³taimáitumik erkarsau-
 -tiginiarsiuk táuna, ilalâgîartok ajortuliartut taima agtigissumik
 agssuaringmáne; kasulekinavuse tarnivsigut nikatdlordluse.

⁴sulime auersitdluse agssortuîngilase ajortimut agsorûniv-
 -sîne, ⁵puiorêrparsilo okáussut ilivînut okauserinekartok ki-
 úss. 3,11 t. -tornaussunutdlusôk: ernîngûara, Nâlagkap perorsainere asigînar-
 -navérigit, nikatdlornatitdlo pitdlarângatit; ⁶asassane Nâlagkap
 perorsartarmagit ânersítardlugitdlo ernine ilagsissane tamaisa.
⁷perorsaut ilalârdluse atorângavsiuk Gûtip kitornamisut pissar-
 -pâse; kiname ernerinekartok angutâta perorsartarîngînerpâ? ⁸pe-
 -rorsarnekarnasile piguvse, nauk tamarmik taima pinexartartut,
 tauva kitornaunase uverssagauvuse. ⁹âma uvinikut atâtagissavut
 perorsaissigigavtigik mianeralugitdlo, angerkinganik nâlâsângînerig-
 -put anernerit atâtât, inûvdlutalo? ¹⁰mâssalo ivkua perorsarpâtigut
 uvdlunut kavînguanut isumamingnik, ûmale pissarpâtigut iluaku-
 -tigssavtînik ivdlernarssutsimigut ilangtvîngerkuvdlune. ¹¹peror-
 -sâumigdle pinekarângavta atortitdlugo nuânarissarîngilarput, ki-
 -siâne kîmanaigissarparput; kingornale erkigsinartumik iluarnig-
 -ssamik kingunigssakararaok tássûna sungiusagaussut pigssânik.
 Is. 35,3. ¹²taimáitumik píssagtîsigik agssait kasussut sêrkutdlo nukig-
 úss. 4,26. -dlârtut, ¹³isigkasilo nardlumuînak tungmissagssarsiorsigik, tu-
 -siagtut sivfiardluînarkunagit, ajorungnaerkugaluardlugitdle. ¹⁴nor-
 -kainiaritse inuit tamaisa erkigsivigekatigiumavdlugit ivdlernar-
 -siumavdlusilo, ivdlernarsisimanane Nâlagak takunex ajornarmat.
 5 Mór. 29,18. ¹⁵misigssoritsilo Gûtip sâimáuneranik kingoraissoakarkunase, sor-
 -dlangmik sungarnitsumik naulersokarkunago aserûtaussumik a-
 -merdlasûnik tunitdlaissumik, ¹⁶uverssaissumik ilakarkunase iv-
 -dlernaitsumigdlûnt Eisaisut ítumik, táussuma angajugdliússutse
 1 Mór. 25, ³¹tt. nerissagssamut atautsimut akigigâ. ¹⁷ilisimavarsile kingorna piv-
 1 Mór. 27, ³⁰tt. -dluarkússut kingornússariniaraluaramiuk ajagtugaussok, isuma
 avdlángortînek saperamiuk, nauk kiavdlune taimailisîniaraluarâ.
 5 Mór. 4,11. ¹⁸mâssa tikîngilarse kâkak sajugtok ingnermik ikumassok,
 2 Mór. 19,16. putsersordlo târtok anorâsuartok, ¹⁹kardlortáussûvdlo akisuanera
 okautsitdlo nipât, tamána tusartaisa tusarumângikât okalugfiger-

-kerkunatik. (²⁰artoramíko inássut: nerssutdlúnft kákamik ag- 2 Mór. 19,
 -tuisok ujarkanik mitdlórnekásassok, pisigsimigdlúnft pisingne- 12 t.
 -kásassok. ²¹takussardlo ánilárnangármát Mórsase okarpok: áni- 5 Mór. 9,19.
 -långárama ùligpunga.) ²²kisiáne tikíparse Sfunip kákâ, Gútip
 ûmassup igdlokarfia, Jerúsálát kilangmítok, íngilitdlo túsintileka-
 -tigfigsortait katisimassut, ²³angajugdlersatdlo kilangme agdlagsi-
 -massut ilagft, Gútilo tamarmik erkartüssissát, iluartudlo iner- 9,15.
 -simatitaussut anernere, ²⁴angerutsimutdlo nutâmut akúnermiliú-
 -tok, Jísuse, augdlo serpartautaussock Aapilip auanit ajúngíneru-
 -ssumik okalugtok. ²⁵mianerssoritse okalugtok asigínarkuna-
 -siuk. ivko nuname Gútimit okalugtumik tusarumángitsut anigui-
 -ngingmata, angerkinganik uvagut aniguisángilagut kilangmit pi-
 -ssumut uteríkuvta, ²⁶táussuma nipâta taimane nuna aulatíkâ.
 mánale únersuivok okardlufe: sule atausiardlunga nunáináungitsock Hagg.2,6. 21.
 kilagdlo aulangártikumârpâka. ²⁷imale okarame: sule atausiar-
 -dlunga, tássa nalunaerpai aulajassut avdlángúsassut, piliaung-
 -mata, aulajaitut ituínarkuvdlugit. ²⁸taimáitumik nálagauvfik
 aulajaitsock pigileravtigo, sáimáunex átavigisigo, táussumûna Gúte
 kivfartorfigisagavtigo iluarissánik, igtórldluta mianerssordlutalo.
²⁹Gúterput ingnerungmat nungutitsissock. 5 Mór. 4,24.

kapitalit 13.

katángutigigsutut asakatigigsuásassut tamatigut ilerkingniardlutik; ajokersútinut
 nalingínarnut avdlanartunut angalatínaveðrdlutik sujulerssortitik Gútip okausianik oka-
 -lugtut nálásagait tugsíuniardlugitdlo; tugsíússinerit inúvduarkussineritdlo
 naggasiutiginekartut.

¹soraerese katángutigigsutut asakatigítitse. ²puiokinase ig-
 -dlusisitsissásagavse, taimailivdlutik ilaisa íngilit igdlusisítarmatigik 1 Mór. 18,3.
 sianiginagit. ³kilerssorsimassut erkainiarsigik kilerssorsimakati- 10,34.
 -gigavsigik, nâgdliugtutdlo erkainiarsigik nangminek timekardluse
 inûgavse. ⁴nuliaringnex tamane kángunáikile, nuliartdlo inarfiat
 minguíkile; uverssaissutdle arnaunigdlitdlo Gútip erkartúkumârpai.
⁵inûgitse piumatúnase pigissase nāmagalugit; nangminek okarmat:
 iperásángilavkit kimásanatitdlo. ⁶tássa isumavduardluta okarsí- Jôrs. 1,6.
 -nauvugut: Nālagkap ikiormanga ersísángilanga; inuit súsgānga? tugs. 118,6.
⁷sujulerssortise erkainiarsigik Gútip okausianik ilivsinut o-
 -kalugtut; inûnerata naggatâ misigssordlugo ugppersusiatigut ma-
 -ligsigik. ⁸Jísuse Kristuse igpagssardlo uvdlumilo nâgssáungit-
 -sumigdlo táunauvok. ⁹ajokersútinut nalingínarnut avdlanartunut

angalatínaveřitse, iluanárnakingmat ūmámigut aulajaitdlihdlune sáimáuníkut, nerissagssatigut pinane, táuko iluakutáungitdlat ta-mákunínga isumaliortunut.

¹⁰tunissivik pigârput tuperme kivfartortut nerivfigisínáu-
-ngisât. ¹¹mássa nerssutit aue palasiunerup ivdlernartúmut er-
3 Mór. 4,12. -kútarângagit ajortuliat pivdlugit, nerssutit táukua timait ikivkar-
-nekararaut tangmârfiup avatâne. ¹²tamána pivdlugo Jtsusísaox
Mat. 27,32. ániartitauvok isâvfiup avatâne, inuit ivdlernarsísagamigit aung-
-migut. ¹³taimáitumik ánivigisigo tangmârfiup avatánut mitang-
-nekarneranik erssokatigalugo; ¹⁴tamâne igdlokarfekángínavta nu-
-ngútugssáungitsumik, kisiáne igdlokarfik piumârtugssax tikíniar-
tugs. 50,14. -parput. ¹⁵taimáitumik soraerata táussumûna Gûte átsivigisigo
Hús. 14,3. tuníssutinik kujaniutinik, tamássa kardlut táussuma arkanik á-
-ngfautigingnigtut anitainik. ¹⁶puiokinasile avágingnigtásagavse
túkordlusilo, tuníssutit taimáitut Gûtip iluaringmagit.

¹⁷sujulerssortise nálagsigik tusartardlugitdlo, tarnise piggang-
-matigik akissásavdlutik aperkutiginekarpata; taimailiorsínaor-
-kuvdlugit tipaitsugdlutik, anersâmerkunagitdlo, tamána iluakuti-
-gísángínavsiuk.

¹⁸tugsiúniartigut. mássa isumavdluarpugut tarnivta nalúngí-
-ssusiagut ajúngitsoraluta, tamatigut agssuarnaitsutut iliorniaravta;
¹⁹angnermigdle okaorkigsârpavse taimailiorkuvdluse, kilamik iliv-
-sínut utersarnekarquvdlunga.

1 Tas. 5,23. ²⁰Gûtivdle erkigsisaisup, táussuma savat pârssissúnerat ná-
-lagarput Jtsuse tokussunit anisíkâ aungmik angerutsip nágssáu-
2 Tas. 2,17. -ngitsup pianik, ²¹táussuma tamanik ajúngitsuliorsínāngorsardlise
perkussane nāmagserkuvdlugo, táussumalo iluarissagssane ilivsíne
Róm. 16,27. píngortitdliuk Jtsuse-Kristusíkut; táuna nálangnarsile nágssáu-
-ngitdliúinartumik. āman.

²²okaorkigsârpavsile, katángutíka, okautsit máko okaorkigsâ-
-rutaussut iluarīnarniarsigik, naitsúnguamik agdlagfigigavse. ²³na-
-lujungnaersípavse katángúput Timūtiuse tigussausimajungnaermat;
tikiutiâraluarpat áiparalugo takujumârpavse. ²⁴sujulerssortise ta-
-maisa inūvdluarkusigik, ivdlernartutdlo tamaisa. Itâliamītut i-
-nūvdluarkuvâse.

Evf. 6,24. ²⁵sáimáunerup najordlise tamavse. āman.

kristumiokatigîngnut siámarsimassunut agdlagkat.

Jákup agdlagai.

kapitale 1.

ugpertut ússernekarângamik ilalásassut, ilisimáassutsíkuðlo inorssalerângamik Gúte kínuvigísagát nakimanavêrdlutik, pisók sùjungnaeriartorumârmát; Gúte ajortumut ússigakángitsox, nalingínardle nangminek piúmatsiminit ússernekararaissok; tuníssutit tamarnik ajúngitsut Gútimit pissartut; ajortorpagassuit tamaisa iperardlugit Gútip okausia ilagsísagát námagsivdlugo tuságínarnagulo Gútiðlo agssuaríngisânik Gútisiordlutik.

¹Jáko Gútip Nâlagkavðlo Jfsusip Kristusip kivrâ naggiuve-
-katigîngnik arkanek-mardlungnik táukunínga siámarsimassunik i-
-núvdluarkussissok.

²katángutíka, tipaitsútigînsiuk, tamalânik ússernekarângavse, 1 Pít. 1,6 t.
³nalúngínavse ugperssuserse misilingnekarune ilalârnermut súníu- Râm. 5,3 t.
-táussassok. ⁴ilalârdlusile inersimavdluínartumik suliakásassuse,
inersimavdluínarkuvdluse ínardluerkuvdlusilo, sumik inorssarfekar-
-nase. ⁵ilakaruvsilile ilisimáassutsíkut inorssartumik, kínuvigiliuk
Gúte tamanik tunississáinartok agpísalüssinane, tuninekarumârpok
tauva. ⁶ugperdlunile kinule nakimanane; mássa nakimassup á-
-ssigâ imak magdlersok anorip aulatitâ kagfiumissârtok. ⁷má-
-ssame inuk taimáitok isumakarnavêrdle Nâlagkamit sumik tigu-
-sísasoralune, ⁸atausiúngitsumik isumalik táuna sakiatðlagtáinar-
-ðlune ingerðlassok. ⁹úmale nikanartup akimáassutse usorssit-
-sârutigiliuk, ¹⁰pisúvðle nikanarssutse [usorssitsârutigiliuk], ivigkap
kâvekutátut pêrumârame. ¹¹mássa sekinek kíssagðlune nuigame
ivigak tokulersípâ, kâvekutâlo katagpok táutorigssusialo pêrut- 1 Pít. 1,24.
-ðlune; taimátaok pisók ingerðlanermine sùjungnaeriartorumârpok. Is. 40,6 t.

¹²pívdluarpok inuk ússernekarnermine artorssángitsox; misi- 5,11.
-ligauvdluarunime niakorut inüssutaussok Nâlagkap ásassiminut 2 Tim. 4,8.
únersútigíssâ piúmâramiuk. ¹³ússernekarassimassumik okartokar-
-navêrdle ima: Gútimit ússernekarþunga; mássa Gúte ajortumut 1 Kor. 10,13.
ússertínaviángilak, nangminerðlo ússigakángilak. ¹⁴nalingínardle
ússernekararaok, nangminek piúmatsiminit kísgângame uverivdlu-
-nilo, ¹⁵tauvalo piúmasia pilerêrangat, ajorte píngoraraok; ajortíle Râm. 6,28.
nâmagtítarângame tokumik kingunígssissaraok.

¹⁶katángutíka asassáka, támakinase. ¹⁷tuníssutit tamarmik ajúngitsut túniússatdlo tamarmik nāmagdluartut pikánga pissarput kaumassut atátānit avdlángorfekángitsumit taimaigínardluínartumit. ¹⁸pilerssárame erniarátigut okautsíkut sagdlusuíssutaussúkut, pí-
Rúm. 8, 28. -ngortitamíne naorkautaussutut perkuvdluta.

¹⁹taimáitumik, katángutíka asassáka, inuk nalingínax tusara-
-suardlune okalugkumárnertuvdlune níngagkumárnertuvdlune pile, ²⁰angut níngagtitdlune Gútip iluarissánik iliortaríngingmat. ²¹ta-
1 Pít. 2, 1. -mána pivdlugo mingungnartut sút tamaisa ajortorpagssuitdlo ipe-
-rarsigik, kanilárdlusilo ilagsiniarsiuk okausek ilivsínut íkúsima-
-ssok, tarnivsínik ánagtitsigínaussok. ²²okauserdlo nāmagsivdlugo pigitse tuságínarnagulo, ilivsínut sagdlokítakinavuse. ²³mássa o-
-kausek nāmagsinago tuságínartokarpat, táussuma ássigerkajarpá
Mat. 7, 26. angut kīnamínik inūserissamínik tarrarssúkut kimerdlūissok. ²⁴má-
-ssa kimerdlōrsimavdlune autdlararaok kanok-íssutsilo ernīnak
puiordlugo. ²⁵inatsisinutdle nāmagdluartunut kivfaujungnaersitsi-
-ssutaussunut soraerane itsuartok tusartauvok puiutúngitsox su-
-liagssardlo nāmagsivdlugo; táuna kanok-iliornermine pivdluaru-
-márpok. ²⁶ardlarse isumakarune Gútisiortūsoralune orkilo ná-
-lagkersornago, ūmánile sagdlokítardlugo, Gútisiornera tauva piú-
-ngitsūsavok. ²⁷Gútisiornek Gútip atátap minguitsútítá agssuari-
-ngisálo tássa imáitok: iliarssuit uvigdlarneritdlo takusartardlugit
nāgdliungneráne, silarssuarminutdlo ínardlugtinavérsárdlune.

kapitalit 2.

kristumiut inungnik nakerissarsiúsángitsut, inatsisit ardláinátigutdlūnft nāgkiútox ta-
-marssuisigut pítdlagagssautisimásangmat; ugpernek sulianik ilaxángfkune taimáinermine
tokungásassok, sórdlo Aaperát Rággalo ugpernerínarmít pinatik
suliamíkútaok iluartútitaussut.

¹katángutíka, Nālagkamut Jtsuse-Kristusimut nálangnangártu-
-mut ugperuse, inungnik nakerissarsiokinase; ²mássa katisimavfiv-
-sínut isertokarpat kúltimik agssangmiulingmik, kaugdlorigsunik
atissalingmik, āmalo isertokarpat pítsunik ipertúnik atissalingmik,
³táunalo kaugdlorigsunik atissalik issigiguvsiuk okarfigalugulo: ū-
-mā, maunga ingíniánguarit, pítsordlo okarfigiguvsiuk: ivdlit tássane
unigit samungalūnft tungmarfingma sanianut ingitdlutit, ⁴nakimá-
-sángínerpise tauva ilivsíne nalingíngisitsisimasoraluse isumalugtu-
-mik? ⁵ata, katángutíka asassáka, Gútip kinersimángínerpai si-
1 Kor. 1, 27 t. -lame matumane pítsut ugperníkut písússut, nálagauvfingmik asa-

--ssiminut únersùtigissaminik kingornússissugssat? ⁶ ilivsile pítsox
 narrunartíparse; písút ukúngínerpat ilivsinut nálagauniáinartut er-
 -kartüssivingnutdlo písítáinardluse? ⁷ atek usornartok ilivsinut
 taggisigititak kakajaríngínerpát. ⁸ nāmagsiguvsíuk tauva inatsi-
 -sit akimanertát agdlagkat maligdlugít imáitok: tugdlit iligtut ^{3 Mór. 19,16.}
 asásavat, iluartumik písause; ⁹ inungnigdle nakerissarsioruvse, a- ^{Mat. 22,89.}
 -jortulisause, inatsisitigutdlo nalunarungnáisause pinerdlugtuse.
¹⁰ mássa nalingínak inatsisit tamaisa maleruarsimagaluardlugít ar-
 -dláinátigut nágkiúkune, tamarssuisigut pitdlagagssautísímásavok;
¹¹ uname okartok: arnaunekásángilatit [angúnunekásángilatit], āma ^{2 Mór. 20,}
 okarujok: inuásángilatit; arnaunekángikaluardlutitdle [angúnuneká- ^{13 tt.}
 -ngíkaluardlutitdle] inuaruvit, pinerdlugtúsímásautit inatsisit unior-
 -kutitdlugít. ¹² taima okalugítse taimailioritsilo, kivfáungitsunut
 inássutigínekartutigut erkartúnekartugssaugavse; ¹³ mássa nāking-
 -nigtulingítsox nākingnígitsumik erkartúnekásavok; nākingnig-
 -tordle usorssitsárdlune erkartútítaraok.
¹⁴ katángutíka, ugpernerardlune okartokarpat suliakarnanile,
 sokutáusava? ugpernine ánássutigísinaunerpá? ¹⁵ katánguteka-
 -ruvse angúmigdlúnft arnamigdlúnft tamakángitsunik uvdlorumut
 nekigssanik ajorssartunik, ¹⁶ ardlavsilo okarfigigpagít: autdlaritse
 erkigsivdluse, kíssagsardlusilo kársitdlarsarniaritse, tuninagít dlo
 timaisa iluakutigssainik, sokutáusava? ¹⁷ taimátaok ugpernek ^{2,26.}
 sulianik ilakángíkune taimáinermine tokungásavok. ¹⁸ okartoka- ^{Mat. 7,20.}
 -rumárnerpordle: ivdlit ugpernermik pigissakarputit, uvangalo su-
 -lianik pigissakarpunga; ugpernerit sulianik ilakartínago uvavnut
 nivtaruk, uvangalo ugpernek suliavkut ilingnut nívásavara; ¹⁹ ivdlit
 ugperputit Gúte atausiussox; iluartumik pivutit; anernipilúítaok ^{1 Kor. 8,4.}
 ugperput úligdlutigdlo. ²⁰ nalúsángilatíme, inuk isumaitsutit-á, ug-
 -pernek sulianik ilakartínago sūngítsox; ²¹ Aaperát atátarput su- ^{1 Mór. 22,9.}
 -liamigut iluartútítaungínerpa lísak erne tunissivingmut pigdlia- ^{Epr.11, 17.}
 -riartoramiuk? ²² takuvat suliai ugpernerup pekatigigai, sulia-
 -tigutdlo ugpernek nāmagtitaussok, ²³ erkūputdlo agdlagkat okau- ^{1 Mór. 15,6.}
 -sekartut ima: Aaperáp Gúte ugperigamiuk iluarssusekartitau- ^{Rúm. 4,8.}
 -vok, Gútvldlo asassánik tainekarpox. ²⁴ takuvare suliatigut ^{Gal. 3,6.}
 inuk iluartútitaussok ugpernerínarmít dlo pinane. ²⁵ āmátaok Rágga ^{Rúm. 3,28.}
 uverssartok iluartútítaungínerpa suliatigut, autdlartitat ilagsigamigít
 avkutíkutdlo avdlácut anisitdlugít? ²⁶ mássa sórdlo time anerne-
 -kángíkune tokungásassok, taimátaok ugpernek sulianik ilakángí- ^{2,17.}
 -kune tokungásavok.

kapitalit 3.

amerdlasúnik ajokersuissúniartokásángitsut, inuit okalugtitdlutik nâgkiútáinarmata orkatik kunutínek ajordlugit; pavánga ilisimássutigdlit kanok ilerkokararaissut.

¹katángutíka, ilase ajokersuissúniartut amerdlángíkilit, nalú-
-ngínavse angnerussumik navsuerkussagssaussugut; ²mássa ta-
-mavta nâgkiútáinarpugut; okalugtitdlune nâgkiúnavêrsokarpat,
táuna inûtsimigut tamarmiúsavok timine ilüngardlugo agdlát nâ-
-lagkersorsínauvdlugo. ³kimugtuarssuíme kingmíssersarângavtigik
nâlarkuvdluta, timait ilüngardlugit agdlát sangutítarâvut; ⁴ata,
umiarssuítaok taima agtigigaluartut anorerssuarnitdlo ingerdlati-
-taussartut akútinguamik sangutítarpait, sumut akugtuat piuma-
-ssarângat; ⁵taimátaok inûp okâ mikissúngûgaluardlune okat-
-dlortokaok; ata, ingnínûp orpít kanok amerdlatigissut ikuat-
-dlagtítarai. ⁶âma ingnek-una okak, timivta pisataisa iluaitso-
-pagssualigtarât okak, táussuma time ilüngardlugo mingugtítarâ
inuitdlo kinguârit ikuatdlagtitdlugit, kamiuitsumik ikualassorssuar-
-mit ikuatdlagtitauvdlune. ⁷mássa píngortítat tamalát nerssu-
-titdlo tingmíssatdlo paormortudlo imarmiudlo inuit kunutítar-
-dlugitdlo kunutítarait. ⁸inokángilardle orkaminik kunutitsisi-
-naussumik; ajortok-una kunutitagssáungitsox tokunartuligssuax.
tugs. 140,4. ⁹táussumínga Nâlagak atâtardlo pívdluarkussarpavut, táussumí-
-ngalo inuit Gûte ássilivdlugo píngortítat perdlorkussarpavut.
¹⁰kanermit atautsimit pívdluarkussineritdlo perdlorkussineritdlo
anissaraut; katángutíka, taimáisángilax. ¹¹puilassok pikialavfing-
-mit atautsimit anisitsissarnerpa tungusungnitsumigdlo sungarnit-
-sumigdlo? ¹²katángutíka, figekut inerititakarsínaunerpa úliakutip
paormainik, vînekutdlúnft figinik? taimátaok taratsumit imex tu-
-ngusungnitsox pinaviángilax.
¹³kina ardlarse ilisimatúvdlunilo sujunekarpa? táussuma i-
-lerkorigssutsimigut suliane nívtdardligit ilisimatúvdlune.
¹⁴angnerússinerssuarmigdle sakitsainermigdlo ūmámiugissakaruvse,
usorssitsârniakinase sagdlunasilo sagdlusuíssut uniordlugo. ¹⁵tá-
1,17. -ssáungilax ilisimássut pavánga pissok, kisiáne nunap pia, inuit
piat, anernipiluit piat. ¹⁶mássa angnerússissokardlutigdlo sakit-
-sautartokartut perdluliortokaleraraut nalingínarnigdlo ajortulior-
-tokartardlutik. ¹⁷pavángale pissumik ilisimássutilik sujugdlermik
minguitsúvok, âmátaok erkigsisitsiniararaok isumagigdlunilo okaut-
-seriardlunilo nagdligtuíngárdlunilo ajúngitsunigdlo nâmagsissaka-

-ngårdlune nakerissarsiornanilo pissûssârnanilo. ¹⁸iluarnervdle kingunigssai erkigsisitsissut pigssait erkigsinartumik siaruarti-gaussarput.

kapitalit 4.

igdligutsangnerit inardlûtaokissut soraerutdlugit Gûte nâlagarsiorfigisagât nikanartit-dlutik; únerdlûtigfngnatigdlo erkartókatigisángitsut, atausiungmat inatsivdlunilo erkartûssissok; inûnikíssusertik sianigalugo pigínauvfekaratdlartitdlutik ajúngitsuliorniásassut usorssitsârnatik.

¹sumit-uko sorssungnerit akeraríngneritdlo ilivsíne? matu-mánga píngínerdlutik igdligutsangnise timivse pisataine agsorû- ¹Pít. 2,11. Rûm. 7,23.
-tarmata? ²pílerissarpuse pekarnasilo; inuarpuse angnerússi-
-ssardlusilo pissakernerdlo ajordluse; akerarígdusilo sorssûtar-
-puse; sokángilase kinunek ajoravse; ³kinussarpuse súnasilo, ajor- ^{Mat. 7,7.}
-tumik kinussaravse, igdligutsangnivsíne avkalaniáinardluse. ⁴u-
-korsê-â, uverssaissuse uverssartusilo, ilisimángilisiuk silap pñnik
asangningnek Gûtímut akerartûtaussok? taimaingmat silap pñnik ^{Rûm. 8,8.}
asangnigkumáinartok Gûtímut akerartortigitaraok. ⁵isumakar-
-písilûnft agdlagkat asulínak okausekartut? anernerup uvavtíne
ínekartup sínganek kajungerinerpâ? ⁶angnerussumingme sáimáu-
-nartitsissarpok; taimaingmat okausekarpok ima: angneruniartut ^{úss. 3,34.}
Gûtíp akerartorpai, nikanartítutdle sáimáutarpai. ⁷Gûte tauva ¹Pít. 5,5.
nâlagarsiorfigisiuk; mamardltsorssuardlo*) akerartorsiuk, kimása-
-vâsilo. ⁸Gûtímut patdlígúníaritse, táunalo ilivsínut patdlígú- ¹Pít. 5,8 tt.
-savok. agssase ípársigik, ajortuliartuse-â, úmatisilo minguiar- ^{Sagg. 1,3.}
-sigik, atausiúngitsumik isumakartuse-â. ⁹erdlokingáritse alia-
-sugdlusilo kiavdlusilo; igdlarnerse aliasungníngorumârdle, tipait-
-sungnersilo nikaníngordlune. ¹⁰Nâlagkap sâne nikanartíniaritse,
akitsísísavâsilo.

¹¹katángutíka, únerdlûtigfngniakinase; katángúminik únerdlû-
-tíngíngítup katángúminígdlnft erkartûssissup inatsísit únerdlû-
-tígai inatsísitdlo erkartûpai; inatsísitdle erkartûkugkit, inatsísit
malingnígtígísángilátit, kisiáne erkartûssísigísavâtít. ¹²atausiuvok
inatsivdlunilo erkartûssissok, ángítísígínaussok támartísígínav- ^{Rûm. 2,1.}
-dlunilo; ivdlitdle kinaugavit áipat erkartûpiuk? ^{— 14,4.}

¹³atale, okartartuse-â: uvlume akagulûnft autdlásaugut
íkunga igdlorpagssualiardluta, tássane atautsimik ukísavdluta niu-

*) tórnârssuk, Diâvulo.

metamantíka.

-veriarniardluta iluanártiniardlutalo, ¹⁴ilivse akagugssamik su-
-junekángitsuse; (mássale inúnerse kanok-ípa? pujok-una si-
-vikitsumik erssersínardlune áungariartortok;) ¹⁵okásagaluaravse:
Nálagkap perkugpatigut inúguvtalo, imailiordluta imailiordluta-
-lünft piunárpugut. ¹⁶mánale usorssitsárpuse mersersártardluse;
Lúk. 12,47. usorssitsárnek nalingínak taimáitok ajorpok. ¹⁷taimáitumik ajú-
-ngitsuliornek nalúngitsup ajúngitsuliornanilo ajortulissutigá.

kapitalit 5.

pisússut avorkárigai pekútinik katerssuiniáinartut kivfartortudlo akigssarsagssara-
-luinik unigtitsissut; ugpertut erinitsangnavissassut Nálagkap tikiuvfigssá nagdliutser-
-dlugo, nagdligtuivdunilo isumagssuineretokingmat; ugpernarsáisángitsut; nágdliugtut
náparsimassutdlo tugsíúsagait ajortuliartudlo utertíniardlugit támarfinit,
tarnait ánarquvdlugit.

¹atale, pisússuse-â, kiagitse upitdlusilo erdlokinartut piv-
-dlugit ilivsinut nagdliúkumártut. ²pisússuterse auvok, ánorássa-
-silo okugput, ³kúltiuterse silviutersilo mángertornerínáuput, má-
-ngertornerilo nalunaerutáusáput ilivsinut ingnertutdlo uvinise nu-
tugs. 21,10. -ngúsavdlugit; pekútinik katerssuigavse uvdune kingugdliussune.
⁴ata, kivfartortut nunautivsinik kivdliuvfigingnigtut akigssarsag-
-ssaralve unigtikavsigik nivdliáput, katerssuissutdlo tordlulanere
Nálagkap katerssárssuit Gútiata siutainut pisimáput. ⁵nuname
mamartortorniáinardlusilo inúvdluapilugpuse úmatise kársitdlau-
-tigssarsiordlugit sórdlo uvdlorme pilagtuivfigme. ⁶iluartok pit-
-dlagagssautitdlugulo tokúparse; akerartúngilâse.

⁷taimáitumik erinitsangnavêritse, katángutika, Nálagkap ti-
-kiuvfigssá nagdliutserdlugo. ata, naussorigsaissup nunap ineriti-
-tagssai akigssartút ilimagissarai, erinitsajuitdlune piártumigdlo
1 Tas. 4,15 tt. kingorkutsissumigdlo siagdlerfigitsívai; ⁸ilivsísaok erinitsangnavê-
2 Tas. 2,1 t. -ritse, úmatise nakússagtísigik, Nálagkap tikiuvfigssá kanigdling-
-mat. ⁹anersáruvfigekatigíngnavêritse, katángutika, erkartüne-
-karkunase; ata, erkartússissugssak matup kigdlinganípok. ¹⁰ka-
-tángutika, pruvfitit Nálagkap arkagut oxalugsimassut maligag-
-ssariniarsigik nágdliugssusiatigut erinitsajuissusiatigutdlo. ¹¹ata,
2 Pít. 1,21. ilalártut pivdluarnerarâvut; Jûpip ilalárssusianik tusarsimavuse,
tugs. 103,8. Nálagkavdlo sujuneritá ilisimavarse, nagdligtuivdunilo isumag-
-ssuineretokingmat.

Mat. 5,34 tt. ¹²tamanitdle pingárnerussumik, katángutika, ugpernarsainia-
— 23,16. -kinase, kilagdlünft nunalünft sunalünft avdla ugpernarsautiginago;

angerutersile imáikile: âp, nâggârutersilo imáikile: nâgga, erkar-
-tüssagssângorkunase.

¹³nâgdliugtunik ilakaruvse, tugsiardle; isumavdluartokarpat
erínersárdle. ¹⁴ajulersumik ilakaruvse, ilagft utorkaunertait kaer-
-kuligit, tugsíusavâtdlo úliamik tanitdlugo Nâlagkap arkagut.
¹⁵ugpertuvdlo tugsíutâgut nâparsimassok ánásavok, Nâlagkavdlo
makítísavâ; ajortuliakaraluarunilo isumákêrfiginexásavok. ¹⁶tá-
-martarnivsinik ángfarfigekatigtgitse tugsíutdlusilo, katsorsarne-
-karkuvdluse; iluartup kínutâ kimigtokaok ilungersorune. ¹⁷Elia Juán. 9,31.
1 kung. 18,1.
Lúk. 4,26.
inúvok uvavtitut misigissakartartok, tugsíardlunilo tugsíutigâ siag-
-dlerkunago, nunalo siagdlíngilâ ukiut pingasut káumatitdlo ar-
-finigdlit. ¹⁸ámalo tugsíarpok, kilangmitdlo sialuit túniúnekarpud,
nunavdlo inerititagssane naulersípai.

¹⁹katángutíka, sagdlusuíssut sanerkutdlugo támarsimassumik Mat. 18,16.
ilakaruvse, ardlavsilo utertíkuniuk, ²⁰táuna ilisimásavok, ajortuliar-
-tumik ingerdlavigissânit támarfianit utertitsissup tarnek tokumit 1 Pft. 4,8.
ánagtíkumârâ ajorterpagssuitdlo matórdlugit.

Pîtrusip agdlagai sujugdlít.

kapitale 1.

erkigaiserkussissok; Gúte únersiutigissagssautíká, erniorígisingmatik inúnermik ne-
-riugissakartitdlutik Kristusip makínera pivdlugo; nauk ússernartutigut tamalátigut
ugpersusiat misiligaussartok, kímagtásassut ánangnigssak sujunerissartik piartor-
-dlugo; tamána anernerup ivdlernartup pruvftítigut sujuligtútigalugo mánákut ívang-
-kíliúkut nalunaerutigâ ugperunut; taimáitunik ivdlernartok kaerkussissertik ma-
-ligdlugo ivdlernarsíartúsassut, katángutigígsutut asakatigisavdlutik perkusersuitsumik.

¹Pîtruse Jtsusip Kristusip apustilia [agdlagtox] Puntusime
Galásiamilo Kapatúkiamilo Aasiamilo Bitfniamilo nunasissunut
síamarsimassunut, ²Gútip atátap sujornagut ilisarigamigit, aner-
-nikut ivdlernarsardlugit kinigainut nâlagtígiumavdlugit serparti-
-gagssângordlugitdlo Jtsusip Kristusip auanik. sámáunekangárdlu-
-silo erkigisínexangâritse.

³únersiutiginekardle Gúte, nâlagkavta Jtsusip Kristusip a- Evf. 1,3.
Tít. 3,6. 7.

-tâtâ, nâkingningnerssuarmigut erniorkigsíkamisigut inûnermik ne-
 -riugissakartitdluta Jfsusip Kristusip tokussunit makínera pivdlu-
 -go, ⁴ kingornússagssakarkuvdluta aserujitsumik minguitsumigdlo
 nungujitsumigdlo, ilivsinut kilangme torkorsimassumik, ⁵ Gûtíp
 píssauneragut ugpernek píssutigalugo serniginekaravse ánangnig-
 Róm. 8,19. -ssamut uvdlugssane kingugdlerne sarkúmersugssamut. ⁶ tamána
 Ják. 1,2 t. pivdlugo kímagtaritse, nauk mánácut ússernartutigut tamalátigut
 aliasutsiartínekartaraluartuse pissariakarângat, ⁷ ugperssusivse mi-
 -siligáussusia akisunerungârtok kúltimit nungujassumit ingnikut
 misiligaussaraluartumit nersornautiginekarkuvdlugo nálangnautigi-
 -nekarkuvdlugulo atarkinautiginekarkuvdlugulo Jfsusip Kristusip
 sarkúmerfigssâne; ⁸ táuna issigíngíkaluardlugo asagigse, takúngí-
 -kaluardlugo mána ugperfigigigse kímagtardlusilo tipaitsungnermik
 taigssáungitsumik usornangârtumik, ⁹ ugpernikut sujunerissarse
 piartordlugo tarnit ánangnigssât. ¹⁰ ánangnigssak tamána pruvfitit
 sáimáunexarnigssavsínik sujuligtútigingnigtut sujunersiutigalugulo
 kigdliisutigât, ¹¹ kigdliisuiigamik kakugo nagdliútugssak kanok-ili-
 -ssugssardlúnít Kristusip anernerata ilumiugissamik pigâ, Kri-
 -stusip ániarnigssai kingornalo nálangnarsinigssâ sujumut nalu-
 -naerutigigamigit. ¹² nalunaerfiginekarpúme ingmingnut pinatik u-
 -vagutdle pivdluta kivfartútigigitik ilivsinut mánácut okautigissau-
 -ssut, ívangkfliumik okalugfigingmase anernícut ivdlernartúcut ki-
 -langmit autdlartitácut, tamáko íngilit itsuarumagaluarait.
¹³ taimáitumik isumavsigut kiterusersimavdluse putumatsaili-
 -niardlusilo neriútigivdluínarsiuk sáimáunex Jfsusip Kristusip sar-
 -kúmerfigssâne pissagssarse. ¹⁴ kitornatut nálagtutut pigitse, na-
 Róm. 12,2. -lussúgatdlarnivsíne igdligutsagtardluse ilerkorigaluase ilerkorinia-
 -kinagit, ¹⁵ ivdlernartordle kaerkussisserse maligdlugo ilivsisaox
³ Mór. 19,2. ivdlernarsiartordluse sakiuaritse; ¹⁶ taimáitumik agdlagsimavox:
 — 11,44. ivdlernartúsaase, uvanga ivdlernartúgama. ¹⁷ táunalo inungnik na-
 — 20,26. -kerissarsionnane tamarmik ingmícut suliait migssiliordlugit er-
 Mat. 5,48. -kartússissartox atátamik taivdlugo tordlorfigiguvsiuk, takornar-
 -taunivsíne mianeringnigdluse sakísaase, ¹⁸ ilisimagavse ilerkor-
 -dlungnivsínit sujuaissase maligdlugit ilerkoriligkavsínit utertitau-
 -ssuse, aserujassunik silvimigdlúnít kúltimigdlúnít pinase, ¹⁹ kisiáne
 aungmik akisúmik Kristusip savárkatut agssuarnaitsutut ínardluit-
 -sutut ítup pianik, ²⁰ táuna silarssúp túngavilernekángíkatdlarne-
 -rane sujúnersútigissaussok, uvdlunile kingugdlerne erssersok ilivse
 pivdluse, ²¹ píssutigalugo ugperntuse Gútimut tokussunit makititsi-

-ssânut nâlangnarsisitsissânut, ugpernerse neriungnersilo Gûtimut atâsangmat.

²²tarnise minguiaravsigik sagdlusuíssúmut nâlagtúvdluse ka-
-tángutigígsutut asakatigêrkuvdluse perkusersuitsumik, ûmavtiv-
-sigut asakatigígitse ilungersordluse, ²³ernior-kigsimassuse aseru-
-jassumit pinase aserujuitsumitdle pisimavdluse Gûtip okausiagut
ûmassúkut atautúkut. ²⁴mássa uvinigdlit tamarmik ivigkatut Is. 40,6 tt.
íput usornautâtdlo tamarme ivigkap kâvekutâtut; ivigkat toku- Ják. 1,10 t.
-ssaraut kâvekutaitdlo katagdlutik; ²⁵Nâlagkavdle okausia atâ-
-tuínâsavok; tássauvordle ívangfliúkut okauserissak ilivsíne.

kapitalit 2.

patdligdlugo táuna, ujarak ûmassok, inungnit piluarissaugaluak, Gûtimile ivdlerissak, ujarakatut ûmassutut igdlularitíniásassut tássauvdlutik ilagit kinigkat, palasekatigít, Gûtip inugtarissagssarsiai; akimángitsune sakivdluásassut inungne ivertitaussunut tamanut nâlagtúvdlutik, ániartitaussarângamigdlo ilalásassut Kristuse pivdlutik ániartítok malingniardlugo.

¹iluaitisuliornek tauva tamât perkusersûnerdlo tamât per- Ják. 1,21.
-kuserdlungneritdlo sínganeritdlo únerdlüssineritdlo tamaisa ipe-
-rardlugit ²inôrdlânguatut ímuk piviussox sujunekautigssak ka-
-jungerisiuk, ineríkiartútigerkuvdlusiuk ánagtugssángordluse, ³mi-
-sigisimagaluaravsiuk Nâlagak avâgingnigtok. ⁴patdligdlugo táuna, tugs. 34,9.
ujarak ûmassok, inungnit piluarissaugaluak, Gûtimile kinigak iv- Evf. 2,20.
-dlerissak, ⁵ilivsísaok nangminek ujarakatut ûmassutut igdlulari-
-tíniaritse, igdlulíak anernerup pia, palasekatigígduse ivdlernartut,
pigdlísavdluse tuníssutinik anernerup pñik Gûtimut ilagsiuminar- Róm. 12,1.
-tunik Jísuse Kristuse pivdlugo; ⁶taimaingmat agdlagkat okau- Is. 28,16.
-sekarput imáitumik: takuvat, Sfunimftípara ujarak tekercugssak Róm. 9,33.
autdlarniutigssak kinigak ivdlerissak, táussumúngalo ugpertox pa-
-katsisínexásángilak. ⁷ilivse tauva ugperituse atarkinarsíssutig-
-ssarârse; nâlagserítsunutdle ujarak táuna igdluliortut piluarissát tugs. 118,22.
autdlarniutigssángordlunilo tekercugssángordlunilo ujaraulerpok, Mat. 21,42.
ujarak nâgkiuvfigssak, kaersok mamiatsautigssak, ⁸táukua okaut- Is. 8,14.
-simut nâlagserítdlutik nâgkiútarput, taimailissugssaugamingme.
⁹ilivsíle tássauvuse ilagít kinigkat, palasekatigít kúngiuvfíussut, 2 Mór. 19,6.
inuiat ivdlernartut, inugtarissagssarsiat, únersiutigísavdlugit táu-
-ssuma ajúngingárutai, kaerkungmase târtumit kaumassumut tu-
-pingnartumut piminut; ¹⁰sujornagut inugtarinekángikatdlartuse Hús. 2,26.
Róm. 9,26.

Gûtip mǎna inugtarâse, nagdligtornekángikatdlartuse mǎna nagdligtornekarpuse.

- ¹¹ asanartuse ukorsê, okaorkigsârpavse nunasissutut takornar-
- Ják. 4,1. -taussutudlo ituse uvingnup pileríssusê asilererkuvdlusigik, tar-
- Rúm. 7,28. -nimut akerartormata. ¹² sakivdluaritse akimángitsune, okautig-
- 3,16. -ssuarângase pinerdlugtûnerardluse ajúngitsuliortarnise takorkuv-
- 3,2. -dlugit tamákulo pivdlugit Gûte únersiutigerkuvdlugo takusarne-
- karfigssame.
- Rúm. 13,1 tt. ¹³ taimáitumik inungne ivertitaussunut tamanut nálágtúgitse
- Nálagak pivdlugo, kúngiussumutdlúnft angnerssússumut, ¹⁴ nálágau-
- ssunutdlúnft táussuma autdlartitainut pinerdlugtut pitdlásavdlugit,
- ajúngitsuliortutdle nersornekarkuvdlugit; ¹⁵ tássaungmat Gûtip
- perkussâ, ajúngitsuliortitdluse inuit sianítsut okausigssaerutisagise
- Gal. 5,18. sujunekángíneráne, ¹⁶ kivfaujungnaeravse, kivfaujungnaerssusersile
- patsisiginavêrdlugo iluaituliormerut, Gûtivdle kivfaisut pigitse.
- ¹⁷ tamaisa atarkisigik, katángutigíft asasigik, Gûte mianerisiuk,
- Evf. 6,5. kúnge atarkisiuk. ¹⁸ kivfaussut nálággamingnut nálágtúgilit mia-
- Kul. 3,22. -nerssortáinarlutik, ajúngitsunut piuaitsunutdlo piginarnatik, ta-
- lornartunutdle agdlát. ¹⁹ mássa sáimáunarsísáput nágdliungnar-
- tunik námagingnigtartut Gûtip nalúngíssusia píssutigalugo, iluá-
- ngitsumik ániartitaussarângamik. ²⁰ suvdlusime nersornarsísavise,
- ajortuliorsimavdlusilo isangnekartitdlusilo ilalâruvse? kisiáne ajú-
- ngitsuliorsimavdlusilo ániartitdlusilo ilalâruvse sáimáunarsiumâr-
- 3,18. -puse Gûtime. ²¹ taimáitugssauvdlusime kaerkusimavuse, Kristuse
- ^{4,1.} ániarmingmat pivdluta maligagssakartitdluta, tumisior kuvdlusiuk;
- Juán. 13,16. ²² táuna ajortulíngilak sagdlokítáumigdlúnft kanermiugissakángisái-
- Is. 53,9. -nardlune, ²³ táuna okagaugame okarńgilak, ániarame sujôrasâri-
- Is. 53,4 tt. -ngilak, erkartüssivdluartumutdle perkuvok; ²⁴ táussuma nangmi-
- Kul. 1,22. -nek ajortivut timimigut kangátáupai kissungmut, ajortaerúsima-
- ssugut iluartumik inûlerkuvdluta; táussuma ikê ajorungnaeruti-
- gâse. ²⁵ mássa savatut támalersutut íkaluaravse, mǎna ságtitau-
- 5,2. -vuse tarnivsínik pârssissússumut misigssuissússumutdlo.

kapitalit 3.

arnaussut uvimingnut nâlagtûvdlutik ássugkersúsassut inûtsimik issertugkamik ũmatip pianik, angutitaisalo silalingmik inôkatigísagait; ugpertut tamarmik katángutigíng-niardlutik ilagígdluarniásassut iluartumik; iluarnek pivdlugo nâgdliugkalarunik áni-lásángiteut ilerasûtigissakarnavêrsârdlutik, Kristuse iluartûvdlune iluaitut pivdlugit ániarnat anernernutdlo parnaerússivingmítunut okalússiartordlune, kuissutdlo ánagf-gigamíko Gútimut ilerasungnavêrutigssamik piniarússox Kristusip makínera píssutigalugo.

¹ taimátaox arnaussut uvimingnut nâlagtûgilit, okautsimut **Evf. 5,22.**
nâlagserítsut okausiúngitsúkut arnat sakivdluarnerisigut ilatárine- **Kul. 3,18.**
-karkuvdlugit ² takussarângase pftaiuitsumik sakissuse miane-
-ringnigdluse. ³ ássugkersordlit kágínarmíkut pinatik, nutsat kipi- **1 Tim. 2,9 t.**
-ssaliarinagit kútilersornatigdlo ánorâringniarnertunatigdlúnt, ⁴i- **Evf. 3,16.**
-nûtsimigdle issertugkamik ũmatip pianik, anernerup piuaitsup
malungnarnavêrsártup pianik aserujuitsumik, Gútip pingârti-
-tânik. ⁵ mássa taima itsak arnat ivdlernartut Gútimut neriugtut
ássugkersorput uvimingnut nâlagtûvdlutik, ⁶ sôrdlo Sârkap Aape- **1 Mór. 18,12.**
-rât nâlagká nâlagkamik taivdlugo, táussumalo kitornarâse ajú-
-ngitsuliortuse ánilárnartumigdló ersigissakarnase. ⁷ taimátaox **Evf. 5,25.**
angutaussut arnat inôkatigilisigik silalingmik kajagssûtariakarne- **1 Kor. 7,3.**
-russutut ilivdlugit, atarkilisigigdló inûnermik sáimáunermik ki-
-ngornússekataussutut ilivdlugit, tugsíartarnise akornuserkunagit.
⁸ pingârnerussâtdle tássa: tamavse isumakatigísassuse ilag-
-sekatigígdlusilo katángutigíngniardlusilo nagdligtúivdlusilo nika-
-nartitdlusilo, ⁹ ajortordlo akilekinasiuk ajortokatânik okauser- **Róm. 12,17.**
-dlugfigekatigíngnavêrdlusilo; kisiánile pivdluarkussissardluse pi-
-gitse, ilisimagavse pivdluarkussineuk kingornússarísavdlugo kaer-
-kunekartuse. ¹⁰ mássa inûnigssamik kajumigtup uvdlugssatdlo **tugs. 34,**
ajúngitsut takujumavdlugit orke pitsailísavá ajortumérkunago, kar- **12-16.**
-dlunilo perkuserdlugtumik okalorkunagit, ¹¹ ajortok nigordlugo a-
-júngitsuliordle, erkigsinigssak norkáissutigalugulo uyardliuk; ¹² má- **Epr. 12,14.**
-ssa Nâlagkap issai sangmíput iluartunut siutailo kinussarnerinut,
ajortuliortunutdle kínerpok Nâlagak.

¹³ kinaunerpalo ilivsínik inardliortítsísassox ajúngitsumik ma-
-lingnigtûgângavse? ¹⁴ kisiáne nâgdliugkalaruvse iluarnek pivdlugo, **2,20.**
pivdlúasause. táukuale ersiorneránik ersiornavêritse ánilâkinasilo; **4,14.**
¹⁵ Nâlagardle Gútiussox ivdlernartísiuk ũmativsigut, igdlersûtigssa- **Ls. 8,12 t.**
-kartuínarniardluse nalingínarnut ilivsínik navsuerkussissunut ne-
-riûtigissak ilivsíniŕox pivdlugo, kisiáne piuaitdluse mianeringnig-

- 2,12. 15. 19. -dlusilo, ¹⁶ ilerasûtigissakarnavêrsârdluse, Kristusime sakivdluar-nivsinik inardlfssut pakatsisinekarkuvdlugit okautigssuarângase pinerdlugtûnerardluse. ¹⁷ mássa Gûtip perkussâgut nâgdliugtoka-rângat, ajúngitsuliortut iluanârnerussaraut ajortuliortunit. ¹⁸ má-
 2,21. 4,1. -ssalo Kristuse atausiardlune ániarpok ajortivut píssutigalugit, iluartok iluait sut pivdlugit, Gûtimut savssartikumagamisigut to-
 1 Tim. 3,16. Evf. 4,9. -kutaugaluardlune uviníkut, ûmartitauvdlunile anerníkut; ¹⁹ táussu-múnátaok anernernut parnaerússivingmítunut okalússiartorpok,
 Mat. 24,37 tt. 1 Mór. 7,13. ²⁰ nálagerítsunut ivna Gûtip kamajuerdlune nautsorssormagit Núa inûgatdlartitdlugo, umiarssuak sananekartitdlugo, inuit kavínguit (tamássa arfinék-pingasut) ánafigíssât ulerssuácut; ²¹ akerdlialo mána ánafigígíput kuíssut, tímímut evkíarfíngítsox, Gûtimutdle ilerasungnavêrutígíssamik piniarfíussox*), Jísusip Kristusip makínera píssutigalugo. ²² táuna kilaliarsimavdlune Gûtip talerpiata tungâ-nípox íngílitdlo nálageríssutdlo píssaunerít dlo nálagtígílugit.

kapitalit 4.

Kristusip isumâta taimaekatânik sâkulersorniásassut inuit igdligutsangnerinik písaer-dlutik; sût tamarník naggatígíssât kagdlílermat, tugsiartardlutíg dlo asakatígíssassut ilungersordlutik, kífartókátígíssavdlutíg dlo Gûtip sâimáussissarnerinik tamalânik pílig-taussutut ajúngítutut ilívdlutik; íngmíngnut písimassoxx míslíngnekautígíssax uivssû-míssutigíssángíkât, Kristusile pekátígígamíko ániarnerísígut, típaitúsassut tarnítíg dlo Gûtimut perkúsavdlugit ajúngítuiliordlutik.

- 3,18. ¹ Kristuse tauva uviníkut ániarmat pivdluta, ilivsísaok isu-
 2,21. 24. Róm. 6,8 t. -mâta taimaekatânik sâkulersorníarítse (mássa uviníkut ániartok ajortulísaeraraok), ² kíngorna uviníliúsímatít dluse inuit igdligut-sangnerinik písaerdluse Gûtip perkussânik inûniarkuvdluse. ³ má-ssa námagpox, sujornagut akímángítut píumássât námagsísíma-gavtígo, kángunartulíornerít igdligutsangnerít dlo vínisorpatdlâr-nerít dlo nerivatdlârnerít dlo ímerpatdlârnerít dlo Gûtipílúgsíorne-ritdlo ílerkúgssáungítut inûseralugit, ⁴ táukua kakajardlerdlutik uivssûmíssutigáse, íngíatdlúsaeravsíngík taimatut maratdlulíardlu-tígdlusók kúgsaláítsulíortut; ⁵ navsuersúgssáuputdle pígnângor-sarêrsumut inûssut tokusímássutdlo erkartúsavdlugit. ⁶ tamá-
 3,19. -name pivdlugo ívangkíllío tokusímássunútaok okalúttígínekarpok, erkartúnékarkuvdlugit uviníkut inûssutut, inórkuvdlugít dle aner-nícut Gûtíssut.

*) ímalúnít: tímímut evkíautígíssáungítsox, tarnívtale nálúngíssúsíagut ílu-mórdluta ángerúsexarfigíssarput Gûtimut,

⁷sûtdle tamarmik naggatigssât kagdlierpok. taimáitumik silakardlusilo putumatsailivdlusilo tugsiantaritse. ⁸tamanitdle angnerussumik asakatigtgitse ilungersordluse, asangningnerup ajor-
-terpagssuit matûsangmagit. ⁹igdlusisitsissakatigtgitse okalorujung-
-nase; ¹⁰nungutdluse sámáunermik tuninekarssuserse migssilior-
-dlugo ilivsinut kivfartûgitse Gûtip sámáussissarnerinik tamalânik
piligtaussutut ajúngitsutut ilivdluse. ¹¹okalugtokarângat Gûtip
okausiatut pile, kivfartûssissokarângat nakûvdlune pile Gûtip na-
-kússagtitsinera migssilior dlugo, Gûte nâlangnarserkuvdlugo ta-
-matigut Jísuse Kristuse pivdlugo, táussuma nâlangnarssuserdlo
píssaunerdllo pigai nâgssáungitdluínartumik; āman.

¹²asanartuse ukorsê, uivssûmíssutigekinasuik ilivsinut ikua-
-lanertut pisimassok misilingnekautigssak, sôrdlo uivssûminartumik
pinekartuse, ¹³Kristusile pekatigigavsiuk ániarnerisigut tipaitsu-
-gitse, nâlangnarssusiata sarkúmerfigssânisaok tipaitsorkuvdluse
kîmagtardluse. ¹⁴Kristusip arka pivdlugo mitautiginekaruvse piv-
-dluásause, anernerup nâlangnarsisitsissup Gûtivdlo anernerata
unigfigingmase; táukunane kakajarissaugaluardlune ilivsinê nâlang-
-nartitauvok. ¹⁵ilarsime ániartínekarune, inuarsimanane tigdligsi-
-mananilûnft pinerdlugsimananilûnft sugíngisaminutdlûnft nâlagau-
-niarsimanane pile; ¹⁶kristumiusimavdlunile pinekarune kángusú-
-ngíkile, Gûtile nâlangnartikiliuk taimáinermine. ¹⁷mássa nâper-
-tornarsivok erkartûssinigssak Gûtip ínugtáinut autdlarníassok;
uvavtínitdle perkásagpat, kanok-ítumik naggatekásanerpat Gûtip
ívangkíliuanut nâlagserítsut? ¹⁸iluartordlo ánarkepat, iluaitsox
ajortuliartok sumut písave? ¹⁹taimáitumigtaok Gûtip perkussânik
nâgdliugtut táussumúnga píngortississumut ilumórtumut tarnitik
perkúsavait ajúngitsuliorlutik.

kapitalit 5.

ilagít utorkaunertaise tasíssersordlugitdlo pârivdluásagait kajumigdlutik; inúsugtut utorkaunerit nâlagdlugit nikanartínermik ássúserníassassut; ákerartorterssuartik líuvertut uianíssártutut píssartok agssortúsagát ugperníkut aulajangerdlutik; Silvânuse nagsit-
-dlugo mákunínga agdlagfigigine, inûvdluarkussissutdlo nalunaerdlugit
erkigserkussivdlune nâssissok.

¹utorkaunertase okaorkigsârpáka uvanga utorkaunekatau-
-ssunga Kristusivdlo ániarnerinik nalunaiáissûvdlunga pekatau-
-ssugssauvdlungalo nâlangnarsinigssamik sarkúmersitagssamik: ²i-
-livsinítut Gûtip savautai tasíssersorsigik, misigssuissûvdluse er-
ap.sul. 20,28.

Tít. 1,7, 11. -dlorkúnexarnase kajumigdlusile, igtôrnartumik akigssarsiniarnase pilerivdlusile, ³nâлагаuniartututdlünft pinase pârissagssanut, ma-
-ligagssángordlusile savautainut; ⁴pârssissûnerdle ersserpat, pi-
-ssariumârpase niakorut aserujitsox nâlangnautaussox.

Evf. 5,21. ⁵ãmalo ilivse inûsugtuse, utorkaunerit nâlagsigik, tamavsime
úss. 3,34. nâlakatigtgduse ilivsinut nikanartínermik ássûseritse, angneru-
Jäk. 4,6. -niartut Gûtíp akerartormagit, nikanartítutdle sáimáutardlugit.
⁶taimáitumik nikanartíniaritse Gûtíp agssai píssarssuit atanger-
tugs. 55,28. -dlugit, táussumúnga akitsiserkuvdluse taimailivfigssame, ⁷isuma-
-nerdlûtisilo tamaisa táussumúnga isumagerkusigik, isumagessor-
-mase.

⁸putumatsailivdlusilo erkumagitse, akerartorterse mamardl-
-ssorssuax*) ltuvertut uianissártutut angalassarmat íssagssarsior-
Jäk. 4,7. -dlune. ⁹táuna agssortorsiuk ugperníkut aulajangerdluse, ilisi-
-magavsigik silarssuarne katángutigissase taimaekatigfigsunik nâg-
-dliugtitaussartut. ¹⁰Gûtivdle sáimaussorssúp nâgdliugkatdlat-
-siartugut kaerkugamisigut ingmine nâlangnarserkuvdluta nâgssáu-
-ngitsumik Kristuse-Jîsusíkut, táussuma nangminek pigínângor-
Epr. 13,21. -sásavdlusilo aulajangersitdlusilo píssagtitdlusilo túngavilersúsa-
-vâse. ¹¹táussuma nâlangnarssusek píssaunerdo pigiligit nâg-
4,11. -ssáungitdluínartumik; áman.

¹²Silvânuse katánguterput ilumôrtok, mássa taimáisorâra,
nagsitdlugo amerdlángitsunik agdlagfigâvse okaorkigsârivdlunga na-
-lunaiavdlungalo tássaussok ilumut Gûtíp sáimáunera átavigi-
-ssarse. ¹³Bâpalimítut kinigakataussut inûvdluarkuvâse, Mákor-
Râm. 16,16. -sivdlo ernersiama. ¹⁴kuningmik asanguigtumik inûvdluarkoka-
2 Kor. 13,12. -tigfigitse.

erkigsigitse tamavse Kristuse-Jîsusimítuse.

*) tîrnârssuk, Diâvulo.

Pîtrusip agdlagaisa áipait.

~~~~~ kapitale 1.

ugpekatingilgkane erkingsingárkugai Gútimik Nâlagkamigdlo Jîsusimik ilisarssinîkut; ugperssusertik iluartumik súniutisagát kinigáussusertigdlo aulajangersásavdlugo ilu-
ngersordlutik; tokunigasse kanigdiartortok nalúngínamiuk narkigssorai Nâlagkap pí-
ssaunerata sarkúmerneratalo ugpernarssusiánik, kákame ivdlernartume inornangár-
-ssusianik issigingnârtitaugame aulajaitdlivdlugo pruvfítit okausiat
sianigivdluarniagagssaussox.

¹ Símtút Pîtruse Jîsusip Kristusip kivfâ apustilialo [agdlag- ap.sul. 15,14.
-tok] uvavtitut kujanartumik ugperssusekalersitanut Gútivta ánáu-
-ssissup Jîsusip Kristusip iluarssusiagut. ² sáimáunarsingârdlu- 1 Pft. 1,2.
-silo erkingsingâritse Gútimik nâlagkavtínigdlo Jîsusimik ilisar- Jât. 2.
-ssinîkut. 2,20.
3,18.

³ táussuma Gútiussup píssarssúp tamanik inüssutigssanigdlo
mianeringnîssutigssanigdlo tuningmatigut kaerkussissivtínik ilisar-
-ssinîkut kaerkugamisigut nâlangnarssutsimigut ajúngingârssutsi-
-migutdlo, ⁴ (táukunatigut tuninekarpugut únersûtinik angnermik
kujanartunik, táuko pigalugit Gúte pekatingilerkuvdlusiuk kanok-
íssusiagut, aserornartut silarssúp pé pileritsangnartut nigoruvsigik):
⁵ tamáname ilungersûtigingârdlugo ugperssutsivsigut ilerkorigsiar-
-torniaritse, ilerkorigdlosilo ilisarssiartorniaritse, ⁶ ilisarssivdlusilo
igdligutsangnavérsâritse, igdligutsangnavêrdlusilo nikatdlujigitse,
nikatdlujuitdlusilo Gútimik mianeringningniaritse, ⁷ Gútimigdlo mia-
-neringnigdluse katángutise asaniarsigik, katángutisilo asavdlugit
tamanik asangningniaritse. ⁸ mássa taimailissarniaruvse pingârdlu-
-silo, ekiagtarnaviásángilase pilugsínarnaviásanasilo nâlagkavtínik
Jîsuse-Kristusimik ilisarssinivsigut. ⁹ mássale taimailiornex ajortok
tagpîpok sexúngerdlune ajortuliarigaluaminik pfaivfiginekarssutse
isumákêrdlugo. ¹⁰ taimaingmat, katángutika, angnerussumik ilu-
-ngersorniaritse kaerkusimássuserse kinigáussusersilo aulajanger-
-sardlugit; taimailivdlusime nâgkiúnaviásángilase. ¹¹ taimame iser-
-figssarsisínexangârumârpuse nâlagkavta ánáussissivta Jîsusip Kri-
-stusip nâlagauvfianut nâgssáungitsumut.

¹² tamána pivdlugo píngitsôrnanga erkaisíniartáinásavavse ta- Jât. 6.
-mákunínga, nauk ilisimagaluarise sagdlusuíssutdlo uvavtínitok au-

- lajangerfigigaluardlugo. ¹³ iluarsorigavkume erkaisitsissarnermik
^{3,1.} exêrsarniardluse matumínga najugakaradlartitdlunga, ¹⁴ nalúngi-
 Juán. 21,^{19.} -nama najugarísaerasuásagiga, sôrdlútaok nálagkavta Jtsusip Kri-
 -stusip nalujungnaersíkânga. ¹⁵ ilungersordlungalo piniarumârp-
 -nga, tamáko pivdlugit erkaimássutigssakartuínarkuvdluse peka-
 -rungunaeruma agdlát. ¹⁶ uvagúme nalunaerfigigavse nálagkavta
 Jtsusip Kristusip píssauneranik sarkúmerneranigdlo, okalugtua-
 -palát erkumtsuliat maligdlugit píngilagut, kisiáne inornangârssu-
 -sianik issigingnârtûtitauvdluta pivugut. ¹⁷ mássa Gútip atâtap
 atarkinartitdlugulo nálangnartípâ, táussumúnga nálangnangârtor-
 Mat. 3,^{17.} -ssuarmit pingmat nipe imáitok: tássa ernera asanartok, nuána-
 — 17,^{6.} -rissara. ¹⁸ nipilo tamána uvagut tusarparput kilangmit píssok,
 — 17,^{1.} kákame ivdlernartume ilagigavtigo. ¹⁹ pruvftitdlo okausiat aula-
 -jaitdlivarput; iluartumigdlo piumârpuse, tamána sianiginiaruvsiuk
 nanerûtítut ititdlugo târtume kaumassutut, uvdlok kaulerserdlugo
 kausiutdlo ūmativsíne nuilerserdlugo, ²⁰ mána píngârdlugo nalúngi-
 -navsiuk, agdlagkanítok pruvftip okauserissâ ingminik navsuiau-
 -tigssakarnaviángitok. ²¹ mássa inûp piumassâgut pruvftip okau-
 -serissâ píngisáinarpok, anerneruvdle ivdlernartup pisingmatik o-
 -kalugput Gútip íngtai ivdlernartut.

kapitalit 2.

ajokersuissôrkusersut ajortorssuit tikiúkumârtut ingmingnutdlo kavserssuarnutdlo
 maligtigissagssamingnut aserûtigssiordlutik.

- Mat. 24,^{4.} ¹ inuitdle āma pruvftiorkusersunik ilakarput, sôrdlo ilivsi-
 -saok ajokersuissôrkusersunik ilakarumârtuse, táukua aggiúsavait
 ingmíkôrniakatigt aserornartut Nâlagardlo pisissertik miserrati-
 Jút. 4. -gísavdlugo, ingmingnut pinasuartumik aserûtigssiordlutik. ² kángu-
 -nartuliornerisigutdlo kavserssuit malísavait sagdlusuíssut avkuti-
 -gissagssak kakajarinekalersitdlugo. ³ piumatûvdlutigdlo okautsi-
 -nik sagdlokítainiutinik iluaxutigssarsivfiginiásavâse kangale erkar-
 2,^{9.} -tüssagssángorêrdlutik, aserûtigssâtdlo pinasáingilax. ⁴ Gútipve
 Jút. 6. íngilit ajortuliorsimassut assagtûtíngínamigit, unerivfingmutdle a-
 -jagtordlugit kalivnerssuarnutdlo târnerssûp pínut pisitdlugit er-
 -kartûtivfigssamut torkugagssángordlugit, ⁵ silamiutdlo sujugdltt
 3,^{6.} assagtûtíngínamigit, Núale ilarnermik okalüssissok arfinex-pi-
 1 Pít. 3,^{20.} -ngatsiutdlugo aniguisíkamiuk, ulerssuax silamiunut iluaitsunut
 1 Mór. 7.
 1 Mór. 19. nagdliutíkamiuk, ⁶ igdlorpagssuagdilitdlo Sûtuma Gumôralo piunê-

-ruterkugamigit arssáinángordlugit, anusíngorsautigssángordlugit **Jút. 7.**
 kingornisigit iluaitsuliorumártunut, ⁷Lútilo iluartok ámagtikamiuk,
 kángunartuliornerit sorkusaitut ilerkorissait inardlútigingmagit
⁸(mássa nunakatigigatdlaramigit iluartup táussuma tarnimigit i-
 -luartúkut iluaitsuliornerit takussane tusagkanilo uvdlut tamaisa
 erdloxissutigīnarpai): ⁹[taimailissarame] Nálagkap mianeringnig-
 -tine ússernartumit áanánek nalúsángilai, iluaitsutdle uvdlormut
 erkartútivfigssamut torkorumárpai pitdlarkuvdlugit, ¹⁰pingárdlu-
 -gítidle uvinik maligdlugo ingerdlassut mingungnartut igdligutsaut- **Jút. 8.**
 -dlugit nálagaussutdlo asigīnardlugit. saperútaitdlutik tatitúgamik
 nálagnartut kakajarissarpait úlingnatik, ¹¹uvfa íngilit nakússut- **Jút. 9.**
 -síkut píssáussutsíktudlo angerkingisa táuko kakajardiutaussumik
 erkartútíngíkait Nálagkap sáne. ¹²táukuale nalussamingnik ka- **Jút. 10.**
 -kajardlersut, úmassutut sujunexángitsutut itdlutik nájassutut pi-
 -niagagssáinauvdlutik aserugagssáinauvdlutigdlo erniussutut, aseror-
 -simáussutímíktut aserugáusáput ¹³iluaitsuliorutut akigssarsísavdlu-
 -tik; uvdlut tamaisa inúvdluáinarnek igdligutsangnartútípát; inar-
 -dlokutauvdlutigdlo agssuarnartorssúput; inúvdluarniáinarput sag- **Jút. 12.**
 -dlokítaivdlutik nerekatigissarángamise; ¹⁴issexarput uverssaivfig-
 -ssarsiuínartunik ajortuliornermutdlo uveritsagdluínalersunik; tar-
 -nit aulajangersimángitsut misigingitsórtínarpait; píumatúner-
 -mut pímaussumik úmatekarput; perdlorkussagssángordlutik inú-
 -put; ¹⁵avkut nardlussok kimagdlugo támarsimáput Biliamip **4 Mór. 22.**
 Bíorip ernerata avkutá avkutígilerdlugo; táussuma iluaitsulior-
 -nermut akigssarsiak nuánarigaluarpá, ¹⁶inernernekarpordle piner-
 -dlungnialerame; nerssutip nangmagtartup okajuitsup inugtut niv-
 -dlilerdlune pruvfite sianítsulioritailivá. ¹⁷táukua puilassutut **Jút. 13.**
 imexángitsutut íput putsutudlo anorásuap ingerdlatitaisut, tártup
 tárnerssuanik najugagssakartitauvdlutik nágssáungitsumik. ¹⁸mássa **Jút. 16.**
 piúngitsunik orkartuvdlutik támarsimassunit nigorkámersut misi-
 -gíngitsórtítarpait kángunartuliorititdlugit uviníngmut igdligutsang-
 -nartunik, ¹⁹kivfaujungaernigssamik neriorssordlugit nangminex
 kivfaugaluardlutik aserornartunut; mássa artorssartok artorssar-
 -titsissáta kivfarissará. ²⁰mássame Nálagkamik ánáussissumik **1,2.**
Jtsuse-Kristusimik ilisarssíníktut silamiut mingungnartuinit nigor- **3,18.**
 -simassut kingumut ilerkorilerdlugit artorssarunik, kingornagut **Mat. 12,46.**
 ajunárnerusimásáput sujornagúmit; ²¹mássa iluarnermut avkut ili- **Lúk. 12,47 t.**
 -simagaluardlugo inássut ivdlernartok ingmingnut písitak alara-
 -míko, iluanárnerorkajakaut ilisimángikaluaruníko. ²²táukunúnga

úss. 26,¹¹. erkūpok sagdlúngitsumik ússatigissak imáitok: kingmip meriagke kingumut ságtará, imáitordlo: pūluke ipfarsimassok agtakorssuit maratdluinut [ságtaraok].

kapitalit 3.

mákuńga agdlagfigigine Nālagkap tikiúnigssá kularerkunago; uvdlugssá nagdliúku-mártok tigdligtutut únuarsortutut, silarssuardlo mána ikuatdlagdłune nungúkumártok, tauvalo ilimanarsísassut únorsútigissat kilagssak nuták nunagssardlo nuták iluarssu-sekarfigssak; ilungersorniasassut Nālagkamut inardluitsúterkuvdlutik agssuarnaer-kuvdlutigdlo tikiuvfigssáne, kamajuissusialo anagfigssautísagát, sórdlo Paulusísaox agdlagkamine okausekartok, kimutdlo tamartínaversárdlutik Jisuse ilisimajartordlugulo sámáunekarfigiartúsagát.

- ¹tássa, asassáka, áipagssánik agdlagfigerflerpavse, agdlagkáka
- ^{1,18}. Jút. 17. -karkuvdluse, ²erkaerkuvdlusigik pruvfitit ivdlernartut sujuligtúti-gissait uvagutdlo Nālagkap anáussissup apustilisa inássuterput;
- ^{1,20}. Jút. 18. ³mána pingárdlugo nalúsángilarse, uvdlugssane kingugdlerne tikiú-dlugit ingerdlassut okardlutigdlo ima: ⁴tikiúnigssánik únorsút suva? mássa sujuaissat sinigpármatale, pingortitat pilerkárneránit sūt tamarmik taimaignarput. ⁵mánane arajutsissússárpát, Gútip okausiagut itsarssuax kilak pingorsimassok nunalo imermit imi-kutdlo pilersok, ⁶taimaingmatdlo silarssuax taimane itok imer-
- ¹ Mór. 7,²¹. -mik karssúnexardlune aserorpok. ⁷kilagdle nunalo mánácut ítut táussuma okausiagut uníngagatdlartitáuput, ikuatdlagtugssauv-dlutik torkorsimassut uvdlok erkartútivfigssak inuitdlo iluaitut
- Jút. 16. aserorfigssát nagdliutserdlugo. ⁸atauserdle arajutsinavêrsiuk, asa-
- tugs. 90,⁴. -ssáka, imáitok: uvdlok atausek Nālagkame ukiutut túsintiligtut ípok ukiutdlo túsintigdlit uvdłortut atautsisut. ⁹Nālagkap ún-nersútigissane mutdłutíngilá, sórdlo kavst mutdlússisorigát, ka-majuitdlunile pivátigut tamarsimassokarkussínginame, tamaisale
- ¹ Tim. 2,⁴. avdlamik isumatárkuvdlugit.
- ¹ Tás. 5,². ¹⁰Nālagkavdle uvdlugssá nagdliúkumárpok tigdligtutut únuar-siortutut, nagdliugpatdlo kilak perpalugtorssuarmik nungúkumár-pok, pingorkártutdlo ikuatdlagdłutik augkumárput, nunalo peku-tailo ikivkarumárput. ¹¹tamákua tamarmik taima nungúkumár-mata, kanok iniásavise tauva? ivdlernartumik ilerkokardluse mianeringnigdlusilo písause, ¹²Gútip uvdlugssáta nagdliuvfigssá ilimagalugo kilanáralugulo, kilagssuax tauva ikumavdlune augku-

-mármát, píngorkártutdlo ikuatdlagdlutik ũkumármata. ¹³úner- Is. 65,17.
 -sorfigingmatigutdle ilimagissakarpugut kilagssamik nutámik nu- - 66,22.
 -nagssamigdlo nutámik iluarssusekarfigssamik. sark. 21,1.

¹⁴taimáitumik, asassáka, tamákunínga ilimagissakaravse, ilu-
 -ngersorniaritse táussumúnga náperkuvdluse ínardluitsuse agssuar-
 -naitsusilo erkigsivdluse, ¹⁵nálagkavtalo kamajuíssusia ánagfigssau-
 -tisiuk, sórdlútaok Paulusip katángutivta asanartup ilisimássut- Róm. 2,4.
 -simik tuninekarssutse migssiliordlugo agdlagfigigáse, ¹⁶taimatut-
 -dlo [okausekardlune] agdlagkamine tamane tamáko okautigissa-
 -rángamigit, pásinek ajornartunik ilakartut, ilníarsimángitsut aulá-
 -jangersimángitsutdlo mumitait agdlagsimassokataitdlo táputdlugit
 nangminek aserútigssamingnik. ¹⁷ilivse tauva, asassáka, taimailiu- Jút. 20.
 -mártumik nalorniungnaeravse, misigssoritse sórkusaitsut támar-
 -tarnerisigit ilagerkunasigik aulajangísaerkunasilo; ¹⁸nálagarputdle 2,20.
 ánáussisserput Jisuse Kristuse ilisimajartordlugulo sáimáunekar- Jút. 25.
 -figiartorsiuk. táuna nálangnarsile mánalo nágssáungitsumigdlo. 1 Pít. 5,11.
 āman.

Juánasip agdlagai sujugdít.

kapitale 1.

pílerkárneránit ítok okautsip inűssutaussup pia takussane tusagkanilo nalunaiáissuti-
 -gigine ilagekatigerkuvdlune ugpertunut, atátak ernalo Jisuse ilagekatigigamigit;

Gúte kaumassúsok, táussumíngalo ilagekatigingnigtut kaumassume sakísassut
 ajortitik ángiginagit, tauva ernerata auata tamanik ajortaiásagai.

¹pílerkárneránit ítok, tusagarput, issivtínik takussarput, ki- 2,13.
 -merdlúgarput agssavtínigdlo savtigarput, okautsip inűssutaussup
 pia — ²mássa inűssut ersserpok, uvagutdlo takuvdlugulo nalu- Juán. 1,14.
 -naiáissutigalugulo ilivsinut okalútigárput inűssut nágssáungitsox,
 atátamítok uvavtínutdlo erssersok — ³takussarput tusagar- Juán. 1,1. 2.
 -putdlo tamána ilivsinut okalútigárput, ilivsinútaok ilagekatiger-
 -kuvdluta; uvagutdle atátak ernalo Jisuse Kristuse ilagekati-
 -gávut. ⁴tamatumíngalo ilivsinut agdlagpugut tipaitsugssuserse Juán. 16,24.
 — 15,11.
 nāmagterkuvdlugo. 2 Juán. 12.

- 2,26. ⁵tamássalo okáussut táussumánga tusagarput ilivsinutdlo
 3,11. okalútigissarput: Gúte kaumassúsok, táussumanilo tártokángit-
 -dluínartok. ⁶ilagekatigalugo okaraluaruvta tártumilo sakivdluta,
 tauva sagdlúsaugut, sagdlusuíssutdlo tauva ilerkorísángilarput.
 Evf. 5,8. ⁷kaumassumile sakiguvta, sórdlo táuna kaumassumítok, tauva ila-
 Epr. 9,14. -gekatigísaugut, erneratalo Jísusip Kristusip auata tamanik ajor-
 -taiásavátigut. ⁸ajortekarata okaraluaruvta, tauva ingmivtínik
 támartísaugut, sagdlusuíssutdlo tauva iluvtínísángilak. ⁹ajorti-
 1 Tas. 5,24. -vutdle ángigíngíkuvtigik, tauva ilúmórdlunilo iluartúvok, ajortiv-
 -tínik isumákêrfígísaavdluta, iluaitsumígdlo tamanik pfaivfígísaavdluta.
 2,14. ¹⁰ajortulisimanata okaraluaruvta, tauva sagdlutútísaavarput, okau-
 Juán. 5,38. -sialo tauva iluvtínísángilak.

kapitalit 2.

Jísuse atátamítok ajortigdlit igdlersortigigát; táussumínga ilisaringnigtut inássutai
 maleruásagait katángutitik asavdlugit; utorkaussutdlo inúsugtutdlo agdlagfigigine
 silarssuardlúnit nungujartortok pílnít asanavêrkuvdlugit, Gútip perkussánik maling-
 -nigtok kisime nágssáungitsumik atásangmat; Kristusip akerartortá aggermat, ake-
 -rartortailo kavsiulermata, ivdlernartússumit tanínekarnertik piguardlugo pilerkárne-
 -ranit tusagkatik ilumíngnúuartísaagait Kristusimítuarkuvdlutik
 pakatsisarnekarkunatígdlo tikiuvfígssáne.

- ¹kitornánguáka, tamatumínga ilivsinut agdlagpunga ajortu-
 Juán. 14,16. -liarkunase; ajortuliartokaraluarpatdle, tauva igdlersorterput atá-
 -tamípok, tássa Jísuse Kristuse iluartúsok táuna. ²táunalo
 Juán. 11,51 t. ajortivta matórnekautigát, uvaguínáungitsutdle, silarssuarmit ta-
 Juán. 15,10. -mardluínarmik [ajortaisa]. ³inássutailo maleruauvrigik tássánga
 nalujungnáisaugut ilisarigigput. ⁴ilisaralugo okartok, inássutailo
 4,20. maleruarnagit pissok, táuna sagdlutúvok, sagdlusuíssutdlo ilumiu-
 -gíngilá táussuma. ⁵okausianígdle maleruaissokarpat, táussumane
 4,12. Gútip asangningnera ilumut námagtisimásavok. tássánga nalu-
 Juán. 13,35. -jungnáisaugut táussumanítugut. ⁶táussumanítuardlune okartok
 — 14,21tt. taimatut sakísavok sórdlo táuna sakissok.
 — 13,15.
 2 Juán. 5 t. ⁷katángutika, inássúmik nutámik agdlagfigíngilavse, inássú-
 Mat. 5,43. -mígdle pisorkamik pilerkárneranit pigissavsínik agdlagfigávse.
 inássut pisokak tássa okausek pilerkárneranit tusagarse. ⁸áma
 Juán. 13,84. inássúmik nutámik agdlagfigávse, táussumanilo ilivsinilo ilumór-
 -tússumik; tártok nungujartormat, kaumassordlo piviussoak akisu-
 -gútilermat. ⁹kaumassumítdlune okartok katángúnulo úmig-
 4,20. -ssordlugo, táuna sule tártumípok. ¹⁰katángúminik asangnigtok

kaumassumítuarpok, mamiatsáumigdlo táussumanĩtokángilak. ¹¹ka-
-tángúminigdle úmigssuissox tårtumĩpok, tårtumilo sakivok, inger- ^{3,14.}
-dlavinilo naluvâ, tårtup tagpĩtdlisingmane. ^{Juán. 12,86.}

¹²kitornánguáka, agdlagfigávse ajortivsinik isumákêrfigineka-
-ravse táussuma arka píssutigalugo. ¹³atâtaussuse ukorsê,
agdlagfigávse pilerkârneranit ítok ilisarigavsiuk. inûsugtuse u- ^{1,1.}
-korsê, agdlagfigávse ajortox artorssartíkavsiuk. merdleritússuse ^{5,18.}
ukorsê, agdlagfigávse atâtax ilisarigavsiuk. ¹⁴atâtaussuse u-
-korsê, agdlagfigigivse pilerkârneranit ítok ilisarigavsiuk. inûsug-
-tuse ukorsê, agdlagfigigivse nakúgavse, Gûtivdlo okausia iliv- ^{1,10.}
-sínĩtuarmat, ajortordlo artorssartíkavsiuk. ¹⁵silarssuardlũft si-
-larssúp pĩlũft asanavêrsigik. silarssuarmik asangnigtox atâtax Ják. 4,4.
asangningneranik ilumiugissakángilak. ¹⁶mássa silarssuarmítut
tamarmik, uvingmut pilerinartut issinutdlo pilerinartut usorssit-
-sâpilungneritdlo inûnerup matuma pê, atâtamit píngitdlat, silar-
-ssuarmitdle. ¹⁷silarssuardlo nungujartorpok, pilerinartuilo ilá-
-ngutdlutik; Gûtivdle perkussânik malingnigtox nâgssáungitsumik
atásavok.

¹⁸kitornánguáka, nalunaerkútap akúnera kingugdlex tamássa;
sôrdlulo tusartuse Kristusip akerartortâ aggersok, mánalo Kri- ^{4,8.}
-stusip akerartortai kavfulerput; tássánga nalujungnáisaugut na- ^{2,22.}
-lunaerkútap akúnera kingugdlex tássaussok. ¹⁹uvavtínit táuko ^{2 Juán. 7.}
autdlatúgaluarput, kisiánile ilagíngilavut; mássa ilagigaluaruvtigik ^{1 Pít. 4,7.}
najortuinarkajakâtigut; tássa malungnarserkuvdlugit iláinait ilagi- ^{ap.sul. 20,80.}
-givot. ²⁰ilivsile tanínekarpuse ivdlernartússumit, tamaisalo ili- ^{1 Kor. 11,19.}
-simavase. ²¹agdlagfigíngikivse sagdlusuíssut nalugavsiuk, kisiáne ^{2,27.}
ilisimagavsiuk, sagdlunermigdlo sagdlusuíssúmit píssokángingmat.
²²kina sagdlutúva, unáungigpat Jísusimik Kristusiúngíneraissox? ^{4,3.}
tássauvok Kristusip akerartortâ, atâtamigdlo ernermigdlo táukû- ^{2 Juán. 7.}
-ngíneraissox. ²³ernermik táunáungíneraissup atâtardlũft pigí- ^{2 Pít. 2,1.}
-ngilâ; ernermik ángíautigingnigtup atâtax ilángutdlugo pigâ.
²⁴taimáitumik pilerkârneranit tusagkase iluvsínĩtuardlit. pilerkâr- ^{2 Juán. 9.}
-neranit tusagkase iluvsínĩtuarpata, tauva ilivsísaox ernermilo atâ- ^{Juán. 5,25.}
-tamilo ítuarumârpuse. ²⁵tamássalo únersût uvavtínut únersûti- ^{--- 15,23.}
-gissâ: inûnex nâgssáungitsox. ^{1,5.}
^{5,11.}

²⁶tamatumínga agdlagfigávse ilivsinik támartitsissut pivdlugit.
²⁷táussumángalo tanínekarnerse ilivsinĩtuarpok, kimutdlo ajoker- ^{2,20.}
-sortariakángilase; sôrdlule tanínekarnivse tamatuma tamanik a-

- Juán. 14,²⁶. -jokersorâse, ilumôrdlunilo sagdlunerunanilo, kanordlo ajokerso-
-râse, taima táussumanítuaritse.
- 4,¹⁷. ²⁸mānalo, kitornānguáka, táussumanítuaritse, sujôrarkunata
- Evf. 3,¹². ersserpat, táussumángalo pakatsisarnekarkunata tikiuvfigssâne.
- ²⁹iluartússox ilisimaguvsiuk, mánátaok ilisarísavarse: iluarnermik
- 3,^{7. 9}. ilerkulik táussumánga erniungmat.

kapitalit 3.

Gútip kitornainik tainekásassut nalunarungnaerkutait.

- ¹ata atátap asangârmatigut, Gútip kitornainik tainekásagavta.
- Juán. 17,²⁵. taimáitumik silap inuisa ilisaringilâtigut, táuna ilisaringinamiko.
- ²asanartuse-â, mānákut Gútip kitornarâtigut, sulilo erssi-
Kul. 3,⁴. -ngilax kanok ilísassugut; imáitordle nalúngilarput: ersserpat á-
-ssigiumârigput, kanok-íssusiagut issigiumâravtigo. ³nalingínardlo
tamatumínga táussumánga neriugtók minguersarpok, sôrdlo táuna
minguitsússox. ⁴ajortimik ilerkulik inatsisáinermigtaok ilerku-
5,¹⁷. -liuvok, ajortilo tássa inatsisáinek. ⁵ilisimavarsile erssersok a-
1Pít.2,^{24. 22}. -jortivut erssúsavdlugit, ajortexángilardlo táuna. ⁶táussumanī-
2,⁸. -tuartox ajortuliaráingilax; ajortuliartup takúngisáinardlugulo ili-
3 Juán. 11. -saríngisáinarpâ.
- ⁷kitornānguáka, kimutdlūnt tāmartitinavêritse. iluarnermik
ilerkulik iluartúvok, sôrdlo táuna iluartússox. ⁸ajortimik iler-
Juán. 8,⁴⁴. -kulik mamardl̄ssorssuarmit*) pivok, mamardl̄ssorssuax piler-
-kárnerminít ajortuliarmat. tamána pivdlugo Gútip erna er-
-sserpok, mamardl̄ssorssûp suliai piunêrutísagamigit. ⁹Gútimit
5,^{18. 1}. erniussox ajortimik ilerkuliúngilax, kingunigssiâ táussumanítuar-
-mat; ajortuliarsínáungilardlo, Gútimit erniugame. ¹⁰tássánga
nalunarungnaeraraút Gútip kitornai mamardl̄ssorssûvdlo kitornai.
- Juán. 8,⁴⁷. iluarnermik ilerkuliúngitsox Gútimit píngilax, katángúminigdlo
1,⁵. asangníngitsox. ¹¹tássauvorme okáussut pilerkárneranit tusagarse:
2,^{7. 25}. asakatigísassugut. ¹²taima pinata sôrdlo Kaine ajortumit pissok
1 Mór. 4,⁸. nugkilo tokúkâ. sunalo pivdlugo tokúnerpâ? tássa suliane ajor-
-mata, nugkamile suliai iluarmata.
- Juán. 15,^{18 t}. ¹³tupigusokinase, katángutíka, silap inuisa ûmigssorpase.
- Juán. 5,²⁴. ¹⁴tokumit inûnermut nûgsimassugut ilisimavugut, katángutivut
2,^{10 t}. asagavtigik. katángúminik asangníngitsox tokumítuarpok. ¹⁵na-

*) tōrnârssungmit, Diâvulumit.

-lingínak katángúminik úmigssuissox inuartúvok, ilisimavusilo inuartup inússut nágssáungitsox ingmine pigiuásángikâ. ¹⁶ ma-
-tumánga nalujungnaerparput asangningnre: inússutse iperarmago pivdluta; uvagútaordlo inússuserput iperásavarput katángutivut pivdlugit. ¹⁷ silavdle matuma pínik pigdlup katángúne ajorssartok takugaluardlugo úmáne táussumúnga matuguniuk, kanorme tauva ilivdlune Gútip asangningnera ilumigut pigiuásavâ?

Mat. 5,21 t.
Juán. 5,38.

Juán. 15,12 t.

Ják. 2,15, t.

¹⁸ kitornánguáka, okausínarnigdlúnt okáinarmigdlúnt asang-
-necinata, sulissarnivtigutdle ilumórdlutalo pisa. ¹⁹ tamatumánga nalujungnáisagut sagdlusuíssúmit pissugut, tauvalo úmativut táu-
-ssuma sáne tugpatdlersarsínauvavut; ²⁰ tássa úmativta pitdla-
-gagssautikaluarpatigut, Gúte tauva úmativtínit angnerungmat sútdlo tamaisa ilisimavdlugit.

²¹ asanartuse-â, úmativta pitdlagagssautingigpatigut Gútimut sujórásángilagut; ²² sunalo kínutigissarângavtigo táussumánga pí-
-savarput, inássutai maleruaravtigik iluarissánigdlo iliortardluta. ²³ tássauvordlo inássutâ: ernerata Jísusip Kristusip arka ugper-
-figísagigput asakatigtdlutalo inássut uvavtínut túniússâ malig-
-dlugo. ²⁴ inássutainigdlo maleruáissok táussumanítuarpok táu-
-nalo ingminítuartitdlugo. matumángalo nalujungnáisavarput uvav-
-tínítuartok: anernermit táussuma uvavtínut túniússânit.

2,28.

4,17.

5,14.

Mat. 21,22.

Juán. 9,31.

3,11.

4,18.

Rúm. 8,9.

2 Kor. 1,22.

kapitalit 4.

anerneruik sagdlusuíssutaussumik anernermigdlo támartitsissumik nalujungnaerutigi-
-ssagssat; asangningnerup píssusia imáitok: Gúte asásutauvdlune asarkármatik,
kitornáissok táussumúnga asangnigdlutik asakatigingniásassut.

¹ asanartuse-â, anernerit nalingínait ugperekinasigik, kisiáne anernerit misiligsigik, Gútimut pisimanersut; pruvftiorkusersut amerdlakingmata silarssuarmut autdlartut. ² matumánga nalu-
-jungnáisavarse Gútip anerera: anernek nalingínak Jísuse-Kri-
-stusimik uvinikut tikiútumik ángfautigingnigtok Gútimut pivok; ³ anernerdlo nalingínak Jísuse-Kristusimik uvinikut tikiútumik ángfautigingnigtitsox Gútimut píngilak. tássauvordlo Kristusip akerartortâta anerera, tikiúkumártok tusagarse, mássalo silar-
-ssuarmlerêrpok.

2 Juán. 7.

2 Pít. 2,1.

4,15.

2,22.

⁴ kitornánguáka, ilivse Gútimut pivuse, ivkunúngalo ajugau-
-vuse, ilivsinítok angnerungmat silarssuarmitumit. ⁵ táuko silar-
-ssuarmit píput silarssuarmitdlo pissunik okalugtardlutik, silar-

2,13.

Juán. 3,31.

— 15,19.

- Juán. 8,47. -ssúvdlo inuisa tusararait. ⁶uvagut Gútimit pivugut; Gútimit ilisarssissup tusararátigut; Gútimit pingitsup tusartaringilátigut. tássánga nalujungnáisavavut anernek sagdlusuíssutaussok aner-nerdlo támartitsissox.
- 3,11. ⁷asanartuse-â, asakatigíngniarta, asangningnek Gútimit ping-
5,1. -mat; asangnigtordlo nalingínaak Gútimit erniusimavok Gúti-
4,16. -lo ilisaralugo. ⁸asangningitsup Gúte ilisaringilá; Gúte asá-
Rôm. 5,8. -ssutaungmat. ⁹matumúna Gútip asangnigssusia uvavtíne er-
Juán. 3,16. -sserpok: ernitue Gútip silarssuarmut autdlartingmago táussu-
-múna inórkuvdluta. ¹⁰tamássa asangningnerup píssusia: uvagut
4,19. Gúte asagavtigo píngilak, kisiáne táussuma asangmatigut, ernilo
2,2. autdlartingmago ajortivta matórnekautigssānik.
3,16. ¹¹asanartuse-â, Gútip taima asangmatigut uvagútaok asaxa-
1,18. -tigíngniásaugut. ¹²Gútimit takungnigtokángisáinarpok. asaxa-
2,5. -tigíngkuvta Gúte uvavtínítuásavok, asangningneralo tauva iluvtíne
nāmagtísímásavok. ¹³matumánga nalujungnáisaugut táussumanī-
-tuartugut, táunalo uvavtínítuuardlune: anernerme ilānik tuning-
1,1. -matigut. ¹⁴uvagut issigingnigtúvugut nalunaiavdlutalo, atátap
4,2. ernek autdlartíkā silamiut ánáussissigssāt. ¹⁵nalingínaup Jisuse
5,1. ángfautigiguniuk Gútip ernerigā, táussumane Gúte ítuarpok, táu-
3,24. -nalo Gútimituuardlune. ¹⁶ilisarárputdlo ugperalugulo asásut Gú-
Juán. 6,69. 4,8. -tip uvavtíne pigissā. Gúte asásutauvok, taimáitumik asású-
-mítuartok Gútimituarpok, Gútilo táussumanítuuardlune.
4,12. ¹⁷tamatumúna asangningnek uvavtíne nāmagtísímavok, sujô-
2,28. -rarkunata uvdlugssame erkartútivfigssame, táussumatut íkavta
3,21. silame matumane. ¹⁸asangningnek ersinermik ilakángilak, kisiáne
asangningnerup nāmagtítup ersinek anisítará, ersinek ániartitau-
-nermik ilakarmat; ersissordle asangnigssutsimigut nāmagtísímá-
4,10. -ngilak. ¹⁹uvagut asavarput, asarkármatigut. ²⁰Gúte asavdlugo
okartok, katángúnile úmigssordlugo píssok, táuna sagdlutúvok.
mássa katángúne asángíkuniuk takussane, kanorme tauva ilivdlune
Gúte asásavā takúngisane? ²¹matumíngalo inānekarpugut táussu-
5,1. 2. -mánga: Gútimit asangnigtup katángúnísaok asásagā.

kapitalit 5.

Gútimit erniussut tássa-uko Jísusimik Kristusiussumik ugpertut asangnigd lutigdlo Gútip inássutai maleruadlugit, ugpemertigdlo silarssuarmut ajugáussutigigát; Kristusimik nalunaiáissut pingasúvdlutik atausek pigát imáitok: Gútip tuningmatigut inússúmik nágssáungitsumik ernerminítidlugio; perkussá nâpertordlugo kinussut tusarnekarumârmata, katángutertik tokússutáungitsumik ajortulissok tugsíúsagát sujó-ranatik; Gútimitdle erniussut misigssordlutik ajortuliaráingitsut, sagdlusúitsox ilisari-gamíko Jísuse-Kristusimítidlutik; táunalo Gútiussok inússutauvdlunilo nágssáungitsok.

¹ nalingínax Jísusimik Kristusiussumik ugpertok Gútimit erniuvok; nalingínauvdlo erniutitsissumik asangnigtup táussumánga ^{4,15.} erniussok ilángutdlugo asavâ. ² matumánga nalujungnáisaugut Gútip kitornai asagivut: Gúte asaguvtigo, inássutailo maleruaruvtigik. ³ tássaungmat Gútimik asangningnek, inássutai maleruaruvtigik, mássalo inássutai maleruarnek ajornángitdlat. ⁴ Gútimit erniussut nungutdlutik silarssuarmut ajugaussaraut; ugpernerputdlo tássa ajugáussut silarssuarmut ajugaussok. ⁵ kina silarssuarmut ajugauva, unáungigpat Jísusimik ugpertok Gútip ernigerigâ? ^{4,15.}

⁶ tássauvok imikutdlo áukutdlo tikiútox, Jísuse Kristuse, imínákut pinane, kisiáne imikutdlo áukutdlo; anernerdlo tássa nalunaiáissok anernek nalunaerdlugo sagdlusúissutaussok. ⁷ pingasúngmata nalunaiáissut: anernek imerdlo augdlo; ⁸ táukualo pingasut atausek pivât. ⁹ inuit nalunaiautait ugperiguvtigik Gútip nalunaiautâ ugpernarnerúsavok; mássalo Gútip nalunaiautâ tássa ernernerminik nalunaiautigissâ. ¹⁰ Gútip erneranut ugpertup nalunaiaut tamána ilumigut pigâ; Gútimik ugperingnínigitsup táuna sagdlutútípâ, Gútip nalunaiautâ ernerminik nalunaiautigissâ ugperingnínamiuk. ¹¹ tássauvordlo nalunaiaut: Gútip tuningmatigut inússúmik nágssáungitsumik, inússutdlo tamána erneranípok. ¹² ernermik pigingnigtup inússut pigâ; Gútip erneranik pigingnínigitsup inússut pigingilâ. ¹³ tamákunínga agdlagfigávse ilivse Gútip ernerata arkanut ugpertuse, ilisimarkuvdluse inússut nágssáungitsok pigigigse, ugperkuvdlusilo Gútip ernerata arkanut. ^{Juán. 5,36.}

¹⁴ mánalo tássa táussumúnga sujóránigíssuserput: perkussá nâpertordlugo sumik kinuguvta tusarumârátigut. ¹⁵ sumigdlo kinuguvta tusarumârátigut ilisimaguvtigo, ilisimásaugútaok táussumánga kínutigíssavut pisimagivut. ¹⁶ nalingínauv katángúne tokússutáungitsumik ajortulissok takuguniuk kinugile, tauva inúnermik tunísavâ; tássa tokússutáungitsumik ajortulissut pivâka. ajortulia- ^{3,22.} ^{Juán. 14,13.}

-karpok tokússutaussumik, tamána tugsíússíssutigerkuvdlugo oká-
-ngilanga. ¹⁷iluait sulinerit tamarmik ajortuliáuput, ajortuliakar-
-pordle tokússutáungitsumik.

3,9. ¹⁸ilisimavugut Gútimit erniussox ajortuliaráingitsox, kisiáne
Gútimit erniussox misigssoraraok, ajortuvdlo agtúsángilá. ¹⁹ili-
4,4. -simavugut Gútimit pissugut, silamiutdle tamarmik ajortormiúput.
²⁰ilisimavugutdlo Gútíp ernerá tikiúsímassox, sianíssusekartikáti-
-gutdlo sagdlusuitsox ilisarerkuvdlutigo; sagdlusuitsumilo ípugut,
ernerane Jísuse-Kristusime. táuna ilumut Gútiuvok inússutauv-
-dlunilo nágssáungitsox.

1 Kor. 10,14. ²¹kitornánguáka, Gútípilungnut mianerssoritse. āman.

Juánasip agdlagaisa áipait.

Kéria kitornaílo Gútímut erkigisierkugai sagdlusuíssutíkut asangningníkutdlo; sag-
-dlusuíssut erkordlugo sakingmata tipaitsútigingárdlugit asangnigtuarsínarkugai mi-
-sigssorkuvdlugitdlo támartitsissunut Kristusimik uvinícut tikiútumik ángíautigingní-
-ngitsunut; tikikumársoralugit máko agdlagkane nágínarai.

¹utorkaunek Kériamut kinigaussumut kitornainutdlo sagdlu-
-suíssutícut asassavnut, uvangáináungitsuvdlo, sagdlusuíssúmik
ilisarrsissut tamarmik asassainut; ²sagdlusuíssut uvavtíníuuartox

1 Tim. 1,2. nágssáungitsumigdlo najortigissarput píssutigalugo: ³Gútíp atátap

2 Tim. 1,2. Nálagkavdlo Jísusip Kristusip, atátap ernerata, sáimautdlise nag-
Tít. 1,4. -dligtordlusilo erkigisítidlusilo sagdlusuíssutícut asangningníkutdlo.

3 Juán. 4. ⁴tipaitsungákaunga kitornavit ilait malugigavkit sagdlusuíssut
erkordlugo sakissut inássut atátamit pigiligarput maligdlugo.

1 Juán. 2,7. ⁵mānalo inániarpavkit, Kéria, inássúmik nutámigdlusôk agdlagfigi-
-natit, pilerkárneranitdle pigissavtínik: asakatigíassugut. ⁶tá-

1 Juán. 5,3. -ssauvordlo asangningnek: inássutai maligdlugit sakiguvta. tá-
-ssauvok inássut pilerkárneranit tusagarse, tamána erkordlugo

1 Juán. 2,18 t. sakíassuse. ⁷mássa támartitsissut kavsfussut silarssuarmut

— 4,1 t. tikiúput, Jísuse-Kristusimik uvinícut tikiútumik ángíautigingní-
-ngitsut. tássauvok támartitsissok Kristusivdlo akerartortá.

⁸misigssoritse sulíssutigissarput támárkunatigo, tamarmiussumigdlo

akilernekarkuvdluta. ⁹ sanimut sâgdlune Kristusip ajokersûtânik aulajangiússingitsup Gûte pigingilâ; Kristusip ajokersûtânik aulajangiússissup atâtardlo ernerdlo pigai. ¹⁰ ajokersûmik tamatumínga ajokersuinane ilivsinut pissokarpat igdlusísángilarse ilag-sinagulo; ¹¹ táussumínga ilagsissup pekatigilisangmago suliaisigut ajortutigut. 1 Juán. 2,23.

¹² ilivsinut okausigssakaraluakissunga pápiaramik kernerúmigdlo okalugfiginiángilavse, neriugpungale tikikumârivse nangminerdlo okalokatigiumârdluse, tipaitsugssuserput nâmagterkuvdlugo. ¹³ ka-
-tángúpít kinigaussup kitornaisa inûvdluarkuvâtít. áman. 3 Juán. 13.
1 Juán. 1,4.

~~~~~

Juánasip agdlagaisa pingajue.

~~~~~

Gájuse perkigsôrkuvdlugulo tamatigut pivdluarkugâ tipaitsungârdlune, ilumôrssusianik tikeraussunutdle agdlât ikiuimatússusianik nalunaiavfiginekaramé; Diutrívise ilag-gíngne pingârnerujumassok ajortumik pissarmat agsuarigâ, Dimítriusile tusâmav-dluagkane nersordlugo; Gájuse kilamik takujumârsoralugo inûvdluarkussinerit naggasiutigínarai.

¹ utorkaunek Gájusimut asanartumut, sagdlusuíssutíkut asa-
-ssavnut. ap.sul. 19,29.
- - 20,4.

² asanartutit-â, tamatigut pivdluarkuvavkit perkigsôrkuvdlu-
-titdlo, sôrdlo tarnit pivdluartok, ³ tipaitsungâkaungame katángu-
-tivut tikiungmata, ilumôrssutsit nalunaiáissutigingmássuk, kanok Róm. 16,23.
1 Kor. 1,14.

sakissutit sagdlusuíssut erkordlugo. ⁴ tipaitsûtigissakángilanga 2 Juán. 4.
matumánga angnerussumik: kitornâka tusarângavkit sagdlusuíssut
erkordlugo sakissut.

⁵ asanartutit-â, katángutivut tikeraussutdlo kanok iliorfigi-
-ssarângagkit nungutdlugit ilumôrdlutit pissarpatit; ⁶ táukua a-
-sangnigssutsit nalunaiáissutigât ilagíngnut; iluartumigdlo pisimá-
-sautit táuko autdlartíkugkit Gûtime ilerkorissariakartok nâper-
-tordlugo. ⁷ mássa arka píssutigalugo autdlarsimáput sumigdlo
pigssarsinatik akimángitsunit. ⁸ taimáitut tauva ikiorniásavavut,
sagdlusuíssúmut suliokatiginekarkuvdluta.

⁹ ilagít agdlagfigigaluarpâka, Diutrívfisivdle táukunane pingâr-

-nerujumassup isumagingilátigut. ¹⁰ taimáitumik kanok-iliornere erkaiumárpáka tikiúkuma, okautsinik ajortunik okatdlisigissarmatigut; tamánalo nāmaginago katángutivut isumagingiláitaok, isumagingnigkumassutdlo perkúngilai ilagfngnitdlo pērsítardlugit.

¹¹ asanartutit-â, ajortok pinago ajúngitsox maliguk. ajúngit-
1 Juán. 3,10. -suliortok Gútimit pivok, ajortuliortuvdle Gúte takúngilá. ¹² Di-

-mítriuse tamarmik nalunaiáissutigât, sagdlusuíssutip nangminek
Juán. 21,24. agdlát; uvagútaordlo nalunaiavugut, nalunaiauterputdlo ilisima-
-varse ilumórtok.

2 Juán. 12. ¹³ okausigssakaraluakaunga, kisiáne kernerúmik agdláumigdlo
okalugfiginiángilavkit. ¹⁴ neriugpungale kilamik takujumárivkit,
tauva nangminek okalokatigtkumárpugut. ¹⁵ erkigsina. ikíngu-
-tivta inúvdluarkuvâtít. ikíngutivut tamaisa ingmáikut inúvdluar-
-kúkit.

Jútarsip agdlagai.

kristumiuvdlutik ivdlernarsagaussut erkigsingárkuvdlugit okaorkigsárai ivdlernartunut ugperititaorérsok agsorútigerkuvdlugo misigssorkuvdlugitdlo ilagfngnut ilaliúniarsimassunut iluaitorssuarnut; anusíngorsautigititaussunik itsarnitsanik kavsinik erkaisíkai; apustilit sujuligtormatik uvdlugssane kingugdlerne mitagdlerokarumártumik iluaitorssuarnik, uqpernikut ineriartortekatisassut Gútimitdlo asanartituínardlutik inuitdlo taimaekatisgínagit; Gúte nágkiúnávėrsitsiginaussok únersiutigalugo nássissok.

¹ Jútarse Jísusip Kristusip kífá, Jákuvdlu katángutá, [ag-
-dlagtok] kaerkusimassunut Gútikut atátáikut ivdlernarsagaussunut
2 Pít. 1,2. Jísuse-Kristusíikutdlo párisaassunut. ² nagdligtornexangárdluse
erkigsingárdlusilo asanexangáritse.

³ asanartuse ukorsé, ilungersungárdlunga agdlagfiginialeravse
ánakatigtsimássutsivtínik, agdlagfigissariakartípavse okaorkigsáru-
-mavdluse ivdlernartunut ugperititaorérsok agsorútigerkuvdlusiuk.
⁴ mássa ilivsinut ilaliúniarsimáput inuit ilait kangale erkartüssag-
-ssángortitaorérsut iluaitorssússut, Gútivta sámáunera kángunar-
-tuliornermut atornerdlugkamíko nálagkersuissutuardlo Gúte ná-
2 Pít. 2,1 tt. -lagarputdlo Jísuse Kristuse miserratigalugit.

4 Mór. 14, ⁵ ilivsile erkaisikumavavse ilisimagaluagkavsinik, Egivtinimiut
35 tt. nunānit Nálagkap ínugtane aniguisíkamigit uppingitsortait kingu-

-mut nungutíkai; ⁶ingilitdlo píssusererkâgartik aulajangerfiginago 2 Pít. 2,4.
 inigissartik kimangmássuk, tarrup atâne kilerssorsimátuínartit-
 -dlugit torkugarai uvdlugssarssuak erkartûtivfigssak nagdliutser-
 -dlugo; ⁷sórdlo Sútumamiut Gumôramiutdlo erkânítutdlo igdlo- 1 Mór. 19.
 -karfit inue táukunatat uverssaissorssûvdlutik nalingínarnigdlo 2 Pít. 2,6.
 uvinigssiordlutik [kángunartuliorfigssamingnik] anusíngorsautigiti-
 -taussut ingnermik kamiuitsumik pitdlarnekarlutik, ⁸taimátaok
 ivkua singnagtortutat itdlutik uvinigtik mingugtipát nálagaussutdlo
 asigínardlugit nálangnartutdlo kakajarlugit. ⁹Miggaitdlivdle í- Dán. 12,1.
 -ngiliunerup mamardlíssorssuak *) sakitsáukamiuk Mórsasip timâ 5 Mór. 34,5.
 pivdlugo, kakajardliutaussumik pinex saperpâ, okardlunile: Ná- 2 Pít. 2,11.
 -lagkap agpísalûtldisít. ¹⁰ivkua le nalussamingnik kakajardlerput, Sagg. 3,2.
 ûmassutudle sujunekángitsutut itdlutik ilerkuátut sianigissamíkut 2 Pít. 2,12.
 aseroriartorput. ¹¹erkanak táuko Kainip avkutágut ingerdlagamik, 1 Mór. 4,8.
 akigssarsiniardlutigdlo Biliamisut támartikiartoramik, Kôratutdlo 4 Mór. 22.
 okautserítldlutik támarsimagamik. ¹²ivkua asakatigíngniutigssanik — 16.
 nerissarnivisine ínardlokutaokaut igtújuitsumik nerekatauvdlutik, 2 Pít. 2,15 t.
 ingmingnuínak nerdlerdlutik, nuiatut nivtailaitsutut itdlutik anorit — 2,18. 17.
 autdlarússáitut, orpítut pilutaerútutut inerititakángitsutut, mardlo-
 -riardlutik tokussutut mángumingnut agdlât nutsungnekartutut,
¹³ímap maligssuisut kángugissagssaraluamingnik kápiortutut, uvdló- Is. 57,20.
 -rissatut angalassutut, tártup tárnerssuanik najugagssakartitauvdlu-
 -tik nágssáungitsumik. ¹⁴táukule sujuligtútigigujai Aatamimit ar-
 -finex-áipáta Einup, okarame ima: ata, aggersok Nálagak ivdler- 1 Mór. 5,18.
 -nartortane túsintiligpagssuit ilagalugit, ¹⁵tamaisa erkartúkiartor-
 -dlugit iluaitsortaitdlo tamaisa inerterdlugit iluaitsulíortarnermingne
 iluaitsulíait tamaisa pivdlugit, okautsítldlo mamianartut tamaisa
 pivdlugit, ajortuliartut sorkusaitut agssuarissarângáne okauseri-
 -ssait. ¹⁶tássa-uko okalorujgtorssuit atugkamingnik ajornerai-
 -ssut, pileritsangnitik maligdlugit ingerdlassut, orkartuvdlutigdlo 2 Pít. 2,18.
 píssarput, inungnik nakerissarsiordlutik iluakutigssarsivfiginiagkatik
 nersortússârdlugit.

¹⁷ilivsile, asanartuse-â, nálakavta Jîsusip Kristusip apusti-
 -lísa sujuligtútigissait erkaisigik, ¹⁸okarfigissarmase uvdlugssane 2 Pít. 3,2.
 kingugdlerne mitagdlerokarumârtumik pileritsangnipilutik malig- -- 2,10.
 -dlugit ingerdlassunik. ¹⁹tássa-uko avingarúniartut, tarnimut ata-
 -ssut, anernermik ilumiugissakángitsut. ²⁰ilivsile, asanartuse-â, 2 Pít. 3,17.
 ineriartortekatigítse ugpernivsigut ivdlernangártúkut, tugsiardluse

*) tórnârssuk, Diâvulo.

anernikut ivdlernartúkut. ²¹ Gûtimut asanartituinaritse nâlagkavta Jîsusip Kristusip nâkingningnera isumavdlûtigalugo inûnermik nâgssáungitsumik. ²² inuitdlo taimaexatigtgsínagit ilait nagdlig-torsigik, ²³ ilaitdle ánagtísigik sujôrasârdlugit, ingnermit nutsug-dlugitdlusôk, ánorâk agdlât uvingnup mingugtitâ úminaralugo.

Rôm. 16, ²⁵tt.

²⁴ táussumale ilivsinik nâgkiúnavérsitsiginaussup kînamilo nâ-langnartorssûp sânut pisitsiginaussup agssuarnaisitdluse nuáner-

1 Tim. 1, ¹⁷.

-sorssuarmik, ²⁵ Gûtip kisime ilisimassorssûp, ánáussissivta, nâ-langnarssusek inornarssuserdlo píssaunerdlo piginaunerdlo pigiligit mánalo nâgssáungitdluínartumigdlo. áman.

sarkúmersitat Juánasimut.

kapitale 1.

máko Jîsusip Kristusip íngilimigut sarkúmersitarigai kivfaminut Juánasimut; ilagig-sokatigít arfinek-mardluit Aasiámitut Juánasip Nâlagkamut mánácut ítumut sujor-nagut ítumut tikiúkumártumut sáimaorkuvdlugitdlo erkigsiserkugai; Patmúsimitdlune Nâlagkap uvdluane anernermiuvdlune takulerine nanerúserfít kúltiussut arfinek-mardluk, akornánitordlo inûp erneratut ássekartok, uvdloríssatdlo arfinek-mardluk talerpingmiugigai, inákânulo takussane agdlarkuvdlugit.

^{22,6.} ¹ Jîsusip Kristusip sarkúmersitai, Gûtip táussumúnga túniú-ssai, kilamik piúmártugssat kivfaminut takuterkuvdlugit, íngilini-
nilo autdlartitdlugo tamáko nalunaerai kivfaminut Juánasimut;
^{1,9.} ² táussuma nalunaiáissutigâ Gûtip okausia, Jîsusivdlo Kristusip
^{6,9.} nalunaiautâ, tamáko takussane. ³ pivdluarput takordlûgkerssâ-
rutit mákua okausínik atuaissordlo tusaissutdlo, táukunanilo ag-
^{22,10.} -dlagsimassunik torquissut, nagdliuvfigssât kanekingmat.

⁴ Juánase ilagíngnut arfinek-mardluinut Aasimítunut: sáimautdlusilo erkigsisitdlise mánácut ítup sujornagut ítup tikiúkumártup, anerneritdlo arfinek-mardluk táussuma igsiavfiata ki-lâgd lup sánítut, ⁵ Jîsusivdlo Kristusip nalunaiáissup ilumórtup,
Kul. 1, ^{18.} sujugdliuvdlune tokussunit erniussup, nunap kúngísa sujulerssor-tâta; táussuma asagátigut, aungminigdlo uvfardluta ajortaiarâ-
^{5,10.} -tigut, ⁶ kúngíngortitdlutalo palasingortitdlutalo Gûtimut atâta-
2 Mór. 19, ^{6.}

-minut; táussuma pigiligit nálangnaut píssaunerssuardlo nágssáu- Is. 61,6.
-ngitdлу́nartumik. āman.

⁷ata, nuiatigut aggerpok, takujumârpâtdlo tamarmik issaisa, Dān. 7,13.
táukualo táussumínga kapississut; nunamilo nagguvekatigít tamar- Sagg. 12,
-mik kernualássutigiumârpât. âp, āman. ⁸uvanga-una a-lo u-lo, ¹⁰tt.
okarpok Nâlagax Gûte, mánakut itok sujornagut itok tikiúku- Is. 44,6.
-mârtok, ajugakángitsox.

⁹uvanga Juánase katánguterse, Jîsusip Kristusip nâgdliung- 22,6.
-neragut nálagauvfiagutdlo nikatdлу́juíssusiagutdlo pekatigissarse, ²Tas. 3,5.
kekertame Patmûsimik atilingme ípunga Gûtip okausia píssuti-
-galugo Jîsusivdlo Kristusip nalunaiautâ píssutigalugo. ¹⁰Nâlagkap 1,2.
uvdлу́ane anernermiuvdlunga kingorkavnit tusalerpara niperssuax 4,1.
sôrdlo kardlortáussûp nipâ, okartok: ¹¹takussatit magpersagkanut
agdlákit, ilagígsokatigíngnutdlo táukunúnga arfinek-mardluinut â- 2,1. 8.
-tíkit, Evfisumut Smernamutdlo Perramumutdlo Tiatfaramutdlo 3,1. 7. 14.
Sartisimutdlo Filatalfiamutdlo Lautikfamutdlo. ¹²tauva kiviari-
-punga nipe uvavnut okalugtox takujumavdlugo, kiviaramalo ta-
-kulerpâka nanerûserfít kûltiussut arfinek-mardluk; ¹³nanerûser-
-fítldlo táukua arfinek-mardluk akornáne takuvara inûp erneratut Dān. 7,13. 9.
ássekartok, isigainut kigdlekartumik ánorâlik, sakíssamigutdlo ki- — 10,5.
-terúmik kûltiussumik kiterusersimassok; ¹⁴niakuale nujailo ka- Dān. 10,6.
-korput savat merkuisut kakortutut, aputitut, issailo ingnerup
ikualaneratut íput; ¹⁵isigailo sôrdlo kangnúsarigsox augtitsivingme
aumârtok, nipâlo sôrdlo imerpagssuit nipât; ¹⁶uvdloríssatdlo ar- Hsk. 1,24.
-finek-mardluk talerpingmiugigai, panalo igdlugtut kfnalik ípigtor- 1,20.
-ssuak karnanit anissox, kfnâlo sôrdlo sekinek kaumangârnermine Is. 49,2.
kaumassarângat. ¹⁷takuleravkulo isigaisa sánut úpípinga toku-
-ssutut; táussumale agssangminik talerpigdlernik patigpânga okar-
-figalungalo: ersexinak, uvanga-una sujugdliuvdlunilo kingugdliu- 2,8.
-ssok ¹⁸ûmassordlo; tokugaluararamalo tamássa ûmavunga nágssáu- Is. 48,12.
-ngitdлу́nartumik; unerivfingmutdlo tokumutdlo matuersautit u-
-vanga pigâka. ¹⁹takussatit agdlákit, mánakut ítut kingornalo 1,11.
piumârtugssat, ²⁰ángigissak uvdloríssat táukua arfinek-mardluk 1,16.
talerpivne takussavit piat, nanerûserfítldlo táuko arfinek-mardluk
kûltiussut. uvdloríssat táuko arfinek-mardluk tássa ilagígsokatigít 1,12.
táukua arfinek-mardluit íngilê, nanerûserfítldlo táuko arfinek-mar-
-dluk takussatit tássa ilagígsokatigít arfinek-mardluit.

kapitalit 2.

agdlarkunekartok ilagígsokatigít Evfisumiutdlo Smernamiutdlo Perramumiutdlo Tiatia-
-ramiutdlo ingmíkut agdlagarsiağessainik.

- ¹ ilagít Evfisumiut ingiliánut agdlagit: ima okarpok uvdlori-
1,16. -ssanik táukunínga arfinex-mardlungnik talerpingmigut tigumiar-
1,13. -tok, nanerúserfít táukua arfinex-mardluk kúltiussut akornáne sa-
-kissok: ² suliatit ilisimaváka, suliniarnititdlo nikatdlujuíssutsitdlo,
ajortutdlo kamagisínáungínagkit; ússerpatitdlo ingmingnik apusti-
-liunerartut taimáinatigdle, malugátitdlo sagdlussut; ³ nikatdlu-
-juíputitdlo kamagingnigdlutitdlo atera pivdlugo kasunatitdlo.
2,14. 20. ⁴ kisiáne agssuarávkít asangnigssutsit sujugdlex soraerúkagko.
⁵ erkaigit sumit nákartutit, avdlamigdlo isumatárdlutit suliat su-
-jugdlít suliaríkit. píngíkuvitdle tikitdlarasuarumárpavkit, nane-
-rúserfít dlo nùgkumárpára inánit, avdlamik isumatāngíkuvit. ⁶ má-
2,16. -nale pigát: Nikuláíkuvit suliait úmigssorpatit, uvangátaok úmig-
2,11. -ssugkáka. ⁷ siutekartup tusardligit anernerup ilagígsokatigíngnut
22,2. okauserissai: ajugaussok nerisíkumárpára orpingmit inúnartumit
Gútip paratšianítumit.
- ⁸ ilagít dlo Smernamiut ingiliánut agdlagit: ima okarpok su-
1,17. -jugdliuudlunilo kingugdliussok, tokugaluarame úmartok: ⁹ suliatit
2,2. ilisimaváka, nâgdliugssutsitdlo pítšüssutsitdlo (nauk pisüssutit), ka-
-kajaringmatitdlo ingmingnik Jútiunerartut taimáinatigdle, Sâta-
-nivdle ajokersuivfigissai tássaussut. ¹⁰ kanok pinekarnigssatit
sujôraginavíkit. ata, ilavse ilait mamardlíssorssûp *) parnaerússi-
-vingmut pisíkumárpai, ússernekarkuvdluse; nâgdliugkumárpusilo
uvdlut kulit. nálagkangnut ilumôrit tokúsaguvit agdlát, tauva
Jäk. 1,12. niakorut inüssutaussok ilingnut túniúkumárpára. ¹¹ siutekartup
2,7. tusardligit anernerup ilagígsokatigíngnut okauserissai: ajugaussok
20,6. tokup áipâta ajokusísángilâ.
- ¹² ilagít dlo Perramumiut ingiliánut agdlagit: ima okarpok
1,16. táussumínga igdlugtut knalingmik ipigtorssuarmik panakartok:
¹³ suliatit ilisimaváka, sumilo inekartutit, tássa Sâtanip kilâlingmik
igsiavfekarfiáne; ateralo aulajangiúpat, uvavnutdlo ugpernek mi-
-serratingíngilat uvdľune ivkunane agdlát, Antiparse uvavnik nalu-
-naiaissok ilumôrtok nalunaiingmat, táuna ilivsíne tokutaussok
2,4. 20. Sâtanip inekarfiáne. ¹⁴ kisiáne ingma² agssuarávkít, Bšliamip ajo-

*) tórnârssûp, Diávulup.

-kersûtânik aulajangiússissokarmat ilingne, táussuma Bâlak ajo- 4 Mór. 25,2.
 -kursorâ nâgfigssak ilerkuvdlugo Israflip kinguaisa sãnut, Gûtípi- — 31,16.
 -lungnut tuníssutinik nerissarkuvdlugit arnaunekarkuvdlugitdlo. 2,20.
 15 taimátaok Nikuláikut ajokersûtânik aulajangiússissokarpok ilingne. 2,8.
 16 taimáitumik avdlamik isumatârit; píngíkuvitdle tikitdlarasuaru-
 -mârpavkit, sorssugkumârdlugitdlo kanerma panânik. 17 siute- 2,7.
 -kartup tusardligit anernerup ilagfigsokatigíngnut okauserissai: a- 3,18.
 -jugaussok tuniumârpara mânap issertugaussup ilânik, tuniumâr-
 -paralo ujarkamik kakortumik atermigdlo nutâmik ujarkamut táu- 3,12.
 -ssumúnga agdlagsimassumik avdlap ilisimángisânik, tamatumínga 19,12.
 pisârtup kisime ilisimassânik.

18 ilagít dlo Tiattaramiut íngiliánut agdlagit: ima okarpok Gûtíp
 erna, ingnerup ikualanerisut ítunik issekartok, isigailo sórdlo 19,12.
 kangnúsarigsox: 19 suliatit ilisimaváka, asangnigssutsitdlo kivfar- 2,2.
 -tornititdlo ugperssutsitdlo nikatdlujuíssutsitdlo, suliatitdlo ki-
 -ngugdlít sujugdlerit amerdlanerussut. 20 kisiáne agssuarâvkit
 arnak Jisipfle ingminik pruvftiunerartok akuerigagko, táussuma 1kúng.16,31.
 kivfáka ajokersorpai támartitdlugitdlo, arnaunekarkuvdlugit Gûtí-
 -pilungnutdlo tuníssutinik nerissarkuvdlugit. 21 mássalo pivfigssa- 2,14.
 -kartíkaluariga avdlamik isumatârkuvdlugo, kisiáne avdlamik isu-
 -matârumángilak angúnunekarnine tunúkumanago. 22 ata, ínânga-
 -vingmut pisísavara, táussumíngalo arnaunekartut nâgdliungnar-
 -torssuarmut pisitdlugit, avdlamik isumatângigpata suliai tunut-
 -dlugit. 23 kitornailo tokúkut tokúkumârpáka, ilagfigsokatigít dlo
 tamarmik misigísáput uvanga tássaussunga tartunigdlo ũmatinigdlo 7,10.
 misilíssok; nungutdlusilo tuniumârpavse suliase nâpertordlugit.
 24 ilivínutdle Tiattaramítokataínut ajokersûmik tamatumínga pi-
 -gingníngitsunut Sâtánivdlo itíssusfínik (táima okartarmata) ilisar-
 -ssíngitsunut okarpunga: nangmagagssamik avdlamik ilissivfigísá-
 -ngilavse. 25 kisiánile pigissarse aulajangiúsínarsiuk tikiutserdlunga. 3,11.
 26 ajugaussordlo suliavnigdlo naggatigssamut agdlát torkuissox a-
 -kimángitsunut nálagáussusekartíkumârpara, 27 savatutdlo párisavai tugs. 2,8.
 savíussumik ilitersûtekardlune sekumísisavdlugitdlo pûgútátut 12,5.
 marraussutut, sórdlo uvangátaok atátavnit tuninekartunga; 28 uvdlo-
 -riardlo kausiut táussumúnga túniúkumârpara. 29 siutekartup tu- 22,16.
 -sardligit anernerup ilagfigsokatigíngnut okauserissai. 2,7.

kapitalit 3.

agdlarkunekartok ilagígsokatigít Sartisimiutdlo Filatalfiamiutdlo Lautikiamiutdlo
ingmíkut agdlagarsiaqssainik.

- ¹ ilagít dlo Sartisimiut íngiliánut agdlagit: ima okarpok Gútíp
1,4. 16. anernerinik táukunínga arfinek-mardlungnik pilik, uvdloríssanigdlo
2,2. táukunínga arfinek-mardlungnik: suliatit ilisimaváka, úmassumik
tainekaravit, nauk tokungassutit. ² iterit, ilatit dlo tokorkajálersut
nakússagtíkit, suliatit misigigavkit nāmagdluángitsut Gútíp sāne.
³ taimáitumik erkainiarit kanok ilivdlutit pigilerit tusarsimavdlu-
-gulo, tamánalo torkordlugo avdlamik isumatárit. tauva erkuma-
16,16. -niángíkuvit tikitdlarumárpavkit tigdligtutut, nalúsautit dlo kanok
¹ Tas. 5,2.3. ⁴ ilissúkut tikitdlarumárvikit. ⁴ kavínguanigdle Sartisime ilakar-
Mat. 24,43. -putit atissamingnik mingugtútitsíngitsunik, táukualo sakekatigiú-
-márpānga kakortunik atissakardlutik, kíngarkúnáikamik. ⁵ aju-
-gaussox atissanik kakortunik atitínekásavok, arkalo píasángilara
Lúk. 12,8. magpersagkanit inússúmik agdlagkanit, ángtautigiumárpapalo arka
Mat. 10,32. atátama sāne íngilísalo sāne. ⁶ siutekartup tusardligit anernerup
2,7. ilagígsokatigíngnut okauserissai.
⁷ ilagít dlo Filatalfiamiut íngiliánut agdlagit: ima okarpok iv-
Is. 22,22. -dlernartok sagdlusuitsox, Dávip matuersautānik pilik, matuí-
Júp. 12,14. -ssartok avdlap matúsángisānik, matussissartok avdlap matuí-
2,2. -ngisānik: ⁸ suliatit ilisimaváka. ata, isertarfik sāngne matuí-
-gautípara avdlap matunex ajugá; mássa mikissumik píssaune-
2,13. -karputit, okauseralo torkorpat, ateralo miserratigíngilat. ⁹ ata,
pilersípáka Sātanip ajokersuivfianit pissut, íngmingnik Jútiune-
2,9. -rartut taimáinatigdle, sagdluvdlutik pissut; ata aggersíkumárpáka,
Is. 45,14. isigkavit dlo sānut patdlortíkumárpáka misigilersitdlugit dlo asagivkit.
¹⁰ okausex nikatdlujuíssutsivnik ivdlit torkoragko, uvangátaok tor-
-korumárpavkit ússernekarfingme inuit najugānut tamarssuarmut
22,7. nagdliútugssame nunamiussut ússernekarfígssāne. ¹¹ ata, agger-
2,26. -kajálerpunga. pigissat aulajangiúniaruk, niakorutit kimut tigor-
-kunago. ¹² ajugaussox sukarssuángortíkumárpapara Gútima nálag-
Is. 56,6. -fiutāne, kingumut dlo silatānut anísángilax; táussumúngalo ag-
Gal. 4,26. -dlagkumárpapara Gútima arka, Gútimalo igdlokarfiata Jerúsáláp
21,2. nutáp kilangmit Gútivnit arkartugssap arka, uvangalo atera
2,17. táuna nutāk. ¹³ siutekartup tusardligit anernerup ilagígsokati-
2,7. -gíngnut okauserissai.

¹⁴ ilagít dlo Lautikfamiut íngiliánut agdlagit: ima okarpox táuna áman, nalunaiassok ilumórtok sagdlusuitsox. Gútip píngor-
-titaisa autdlarkautát: ¹⁵ suliatit ilisimaváka, nigdleratit dlo kíssá-
-ngínavit. ilumutdle nigdlerdlutitdlúnft kíssaraluaruvit. ¹⁶ akung-
-nagtógavitdle, nigdleratitdlúnft kíssaratitdlúnft, taimáitumik ka-
-nivnit oriarumárpavkit. ¹⁷ okaravit: pisúvunga, pekutitángárdlu-
-ngalo súnguamigdlúnft ajorssángilanga, naluvdlutit dlo inukulú-
-ssutit nákinakissutit pítsússutit tagpítsússutit tamakángitsutit:
¹⁸ sujúnorsorpavkit kúltimik uvavnit piserkuvdlutit ingníkut akuiag-
-kamik, pisúngorkuvdlutit, ánorágssanigdlo kakortunik atissag-
-ssangnik, tamakángíssutsivit kángunarnera ersserkunago, issigig-
-sáumigdlo issingnut tarnutigssangnik, tagpigserkuvdlutit. ¹⁹ asa-
-ssáka nungutdlugit pitdlardlugit dlo perorsararāka. taimáitumik
ilungersorit avdlamigdlo isumatárdlutit. ²⁰ ata, matup silatāne
kekarpunga kasugtuivdlungalo. nipivnik tusartokarpāt matuerfi-
-galungalo, táuna iserfigiumárpara, únúkorsiúmigdlo nerekatigig-
-kumárpugut uvangalo táunalo. ²¹ ajugaussok uvavnut igsiakati-
-gitikumárpāra igsiavfivne kilálingme, sórdlútaok uvanga ajugau-
-ssunga atátagalo igsiakatigalugo igsiavfiāne kilálingme. ²² siute-
-kartup tusardligit anernerup ilagígsoxatigíngnut okauserissai.

19,11.

Kul. 1,15.
2,2.

Epr. 12,6.

úss. 3,12.

erin. 5,2.

Mat. 19,28.

2,7.

kapitalit 4.

takungnígtok igsiavfíngmik kilálingmik kilangmitumik, kánilo igsiassokartok utorkau-
-nerit mardlungnik kuligdlit sisamatdlo úmassutdlo sisamat avatangigānik
patdlorfígíssānik únersiutigíssānik.

¹ tamatuma kingornagut takungnilerama, ata, mato magper-
-simassok kilangme, nipilo táuna sujugdlex kardlortáussúp nipátut ^{1,10.}
uvavnut okalugtitdlugo tusagara okartok: maunga kakigit, matuma
kingornagut píumártugssat ilingnut takutisaváka. ² tauva ernīnak ^{1,1.}
anernermiulerpunga. atalo, igsiavfik kilálik tássanītok kilangme, ^{22,6.}
igsiavfiuvdlo táussuma kilágdlop kāne igsiassokartok; ³ táunalo ^{1,10.}
igsiassok issigalugo sórdlo aligok akisungnertók aligordlo augpa-
-lualártok, igsiavfiuvdlo kilágdlop avatágut neríussāk, issigalugo ^{Hsk. 1,26 tt.}
sórdlo aligok korsórkígsox. ⁴ igsiavfiuvdlo kilágdlop avatānītut ^{21,11.}
igsiavfīt kilágdlit mardlungnik kuligdlit sisamatdlo, igsiavfíngnilo ^{11,16.}
táukunane kilálingne igsiassut utorkaunerit mardlungnik kuligdlit
sisamatdlo, atissanik kakortunik atitínekartut niarkumícutdlo kúl-
-tiussunik niakorutigdlit. ⁵ igsiavfíngmitdlo kilálingmit aniassut ^{3,4 t.}
ingnát dlagíssat kagdleritdlo nipitdlo; ikúmatitdlo ingnerínaussut ^{8,5.}
^{11,19.}

- arfinek-mardluk igsiavfiup kilâgdlop sâne ikumassut, Gûtip aner-
 5,6. -nere arfinek-mardluk tássaussut. ⁶igsiavfiuvdlo kilâgdlop sâ-
 15,2. -nîtok imak igalâgssiaussak aligortut itok, igsiavfiuvdlo kilâgdlop
 Hsk. 1,22. kerkane avatânîlo itut ûmassut sisamat issinik tamâkersimassut
 2 Mór. 24,10. sâmîkut tunumîkudlo. ⁷ûmassuvdlo sujugdliup ássigâ lfuvek,
 Hsk. 1,10. ûmassuvdlo áipâta ássigâ ugsik, ûmassudlo pingajuat inugtut kí-
 -nakarpok, ûmassudlo sisamáta ássigâ nagtoralik tingmissok.
⁸ûmassudlo táuko sisamat nungutdlutik arfinilingnik sulokartut
 issinigdlo tamâkersimassut kaujatdlagdlugit ilumîkudlo; uníngave-
 -kángitdlatdlo uvdlúkutdlûnît únuácutdlûnît nâme, okardlutik: iv-
 Is. 6,8. -dlernarpok, ivdlernarpok, ivdlernarpok Nâlagak Gûte ajugaká-
 1,8. -ngitsok, sujornagut itok mánácut itok tikiúkumártok. ⁹ûma-
 -ssudlo nâlangnaut atarkinaudlo kujaniudlo pigítitarângatigik
 21,5. igsiavfiup kilâgdlop kâne igsiassumut nâgssáungitdluinartumik ú-
 15,7. -massumut, ¹⁰tauva utorkaunerit táuko mardlungnik kuligdlit si-
 -samatdlo patdloraraut igsiavfingme kilâlingme igsiassup sânut,
 nâgssáungitdluinartumik ûmassok patdlorfigalugo, niakorutitigdlo
 igsiavfiup kilâgdlop sânut ilivdlugit, okardlutik: ¹¹Nâlagak, ilingnut
 5,12 t. pigítitagssáuput nâlangnaut atarkinaudlo píssauneridlo, ivdlit sût
 10,6. tamaisa píngortíkagkit, ivdlitdlo perkussagkut íput píngortitauv-
 -dlutigdlo.

kapitalit 5.

igsiavfingme kilâlingme igsiassup talerplane takugine magpersagkat ilumîkudlo kâ-
 -mîkudlo agdlangnigdlit nakíssutinigdlo arfinek-mardlungnik nakíssusersimassut, táu-
 -kuvíngale magpísinaussokángitsok savârkamik igsiavfiup kilâgdlop kerkane kerkar-
 -tumik kisiáne, táussumalo tigungmagit, ûmassut táukua sisamat utorkauneritdlo
 táukua mardlungnik kuligdlit sisamatdlo eríníugak nuták atordlugo
 únersiutigilerât, íngilerpagssuitdlo ingiatdlorait.

- ¹igsiavfingmîlo kilâlingme igsiassup talerplane takuvâka mag-
 Hsk. 2,9 t. -persagkat ilumîkudlo kâmîkudlo agdlangnigdlit nakíssutinigdlo
 arfinek-mardlungnik nakíssusersimassut. ²íngilîlo nakússok ta-
 -kuvara niperssuarmik tordlulassok: kina magpersagkanik uku-
 -nínga mapíssugssauva nakíssutaiáissugssauvdlunîlo? ³kisiáne ki-
 5,13. -langmîlûnît nunamîlûnît nunap atânîlûnît magpersagkanik táuku-
 -nínga magpísinaussokángilax, iluánudlo issigísinaussokarane. ⁴u-
 -vangalo kiangârpunga, magpersagkanik táukunínga magpíssug-
 -ssautínekartokángingmat, iluánudlo issigíssugssautínekartokarane.
 4,4. ⁵utorkauneritdlo táukua ilâta okarfigânga: kianak, ata, lfuvek Jû-
 1 Mór. 49,9 t.

-tákúnit nagguvekatigíngnit pissok Dâvip sordlâ ajugauvok mag-
-persagkat uko nakíssutaitdlo arfinek-mardluk magpersinauvdlugit.

⁶igsiavfiuvdlo kilâgdlop úmassutdlo táukua sisamat kerkáne
utorkauneritdlo táukua kerkáne takuvara savârak kekartok, sôrdlo ^{7,17.}
tokutaussok, arfinek-mardlungnik nagsokartok arfinek-mardlung- ^{Sagg. 4,10.}
-nigdlo issekardlune, tássa-uko Gûtip anernere arfinek-mardluk ^{1,4.}
nunamut tamarssuarmut autdlartitat. ⁷táussumalo magpersagkat ^{4,5.}
tigujartorpai igsiavfiup kilâgdlop kâne igsiassup talerpianit. ⁸mag-
-persagkatdlo tigungmagit úmassut táuko sisamat utorkauneritdlo ^{4,8 tt.}
táuko mardlungnik kuligdlit sisamatdlo patdlorput savârkap sânut;
nungutdlutigdlo pigigait kúkilagtaríssat pûgútatdlo kúltiussut tipi- ^{14,2.}
-gigsautinik ulivkârtut, tássa ivdlernartut tugsitainik. ⁹eriniu-
-gardlo nutâk atorpât okardlutik: ivdlit magpersagkanik ukunínga
tigusissugssauvutit nakíssutainigdlo magpíssugssauvdlutit; toku-
-taugavit, aungnigdlo Gûtimut pisiarigavtigut ingmíkut nagguveka-
-tigígsunit ingmíkutdlo okausilingnit ingmíkutdlo inuiaussunit aki-
-mángitsunitdlo tamanit, ¹⁰kúngingortikagkitdlo palasingortitdlugit- ^{1,6.}
-dlo Gûtivtínut, nunamut nâлагаussugssat. ¹¹takungnigdlungalo
tusalerpara íngilerpagssuit nipât igsiavfiup kilâgdlop úmassutdlo
táukua utorkauneritdlo táukua avatâtigut, amerdlássusiatdlo tássa ^{9,16.}
kulinik túsintiligpait kulinik túsintileriartarsimassut túsintiligpaitdlo ^{Dân. 7,10.}
túsintileriartarsimassut, ¹²niperssuarmigdlo okarput: savârkamut
tokutaussumut pigitagssáuput píssaunek písússutdlo ilisimássutdlo ^{4,11.}
nakússutdlo atarkinautdlo nâlangnaudtlo pivduarkússutdlo. ¹³pí-
-ngortitatdlo tamaisa kilangmilo nunamilo nunavdlo atâne ítut ^{5,3.}
ímanítutdlo táukualo ilulê tamaisa tusarpâka okartut: igsiavfingme ^{7,10.}
kilâlingme igsiassup savârkavdlo pigilisigik pivduarkússut atar-
-kinautdlo nâlangnaudtlo píssaunerssuardlo nâgssáungitdluinar-
-tumik. ¹⁴úmassutdlo táuko sisamat okarput: âman. utorkau- ^{19,4.}
-neritdlo táuko patdlorput patdlorfigalugo.

kapitalit 6.

magpersagkat táukua nakíssutaisa ilait arfínigdlit kingulerígsitdlugit magpernekartut.

¹takuvaralo nakíssutit táukua arfinek-mardluk ilât atausek
savârkap magperâ; úmassutdlo táukua sisamat ilât atausek tu-
-sarpara kagdlerup nipânigdlusôk okartok: kaigit, issiginiarit.

²takungnigkamalo, ata, kimugtuarssuk kakortok, kânilo igsiassok ^{Sagg. 6,1 tt.}

pisigsekartok; tuninekarporo niakorúmik, autdlarpordlo ajugauv-
-dlune ajugáusavdlunilo.

³ nakíssutivdlo áipá magpermago úmassup áipá tusarpara
okartok: kaigit. ⁴ tauvalo kimugtuarssuk avdla sarkúmerpok, aug-
-palugtok; kánilo igsiassok tuninekarpok nunamiut erkigsivigssae-
-ruterkuvdlugit tokorautekatigígsarkuvdlugitdlo; panamigdlo angi-
-súmik tuninekarpok.

⁵ nakíssutitdlo pingajuat magpermago úmassut táukua pi-
-ngajuat tusarpara okartok: kaigit, issiginiarit. takungnigkamalo,
Hsk. 5,1. ata, kimugtuarssuk kernertok, kánilo igsiassup úgtútít igdlugít
tigumiarai. ⁶ nipilo tusarpara úmassut táukua sisamat akornáne
okartok: kajússiagssat úgtútít imai tinárimik akekásassut, suau-
-ssiagssatdlo úgtútít pingasut imait tinárimik akekásassut; úlialo
vínilo ajokusernavérgit.

⁷ nakíssutitdlo sisamát magpermago úmassut táukua sisamát
tusarpara okartok: kaigit, issiginiarit. ⁸ takungnigkamalo, ata,
20,14. kimugtuarssuk sungárpalártok, kánilo igsiassok tokumik atekartok,
unerivfiuvdlo maligká. pigínáussusekartitauvordlo nunap avgorne-
-risa sisamánut, tokoraerkuvdlugo panamik kángnermigdlo toko-
Hsk. 14,21. -rarnermigdlo nunavdlo nerssutaisigut.

⁹ nakíssutitdlo tatdimát magpermago takuváka Gútít okau-
20,4. -sia pivdlugo nalunaiavdlo pigissartik pivdlugo tokutaussut tar-
1,9. -nait tunissiviup atánítut. ¹⁰ niperssuarmigdlo tordluláput okar-
3,7. -dlutik: Nálagak ivdlernartutit sagdlusuitsutit, kanok sivistigí-
-ssumik erkartússisanatitdlo avut akiniutigisángiligít nuname
inexartunut? ¹¹ nungutdlutigdlo tuninekarput atissagssamik tákí-
-súmik kakortumik, okarfiginekarputdlo kasuenseratdlarkuvdlugit,
11,7. kivfakatitit katángutitigdlo sule taimatut tokúnexásassut nāmag-
13,7. -titserdlugit.

¹² issigingnârpungalo nakíssutit arfernat magpermago; tauvalo
16,18. nuna sajugtorssuángorpok, sekinerdlo kernertúngorpok púgssiatut
Hsk. 32,7. merkússutut, káumatdlo augtut ilerpok. ¹³ kilauvdlo uvdloriai
Mat. 24,29. nunamut nákarput, sôrdlo figekússúp figine ineringitsut nákalati-
-tarai, anoreressúp aulatíkangane. ¹⁴ kilagdlo nigorpok sôrdlo ag-
1s. 34,4. -dlagagssak imunekartok, kákatdlo kekertatdlo tamarmik inainit
1s. 24,21. nungnekarput. ¹⁵ nunavdlo kúngé nálagarssuitdlo pisútdlo sáku-
-tútdlo nalagaunere nakússutdlo kivfaussutdlo tamarmik kivfáu-
-ngitsutdlo tamarmik issertorput kârusungnut kákatdlo kuvne-
Hús. 10,8. -rinut; ¹⁶ okarputdlo kákánut kaersunutdlo: nákarfigitigut isser-
Lúk. 23,30.

-tordlutalo igsiavfingme kilálingme igsiassup kfnánit savárkavdlo níngangneranit, ¹⁷ níngangnerata uvdlorssua nagdliungmat; kiname atasináusava?

kapitalit 7.

Gútip kivfai ugpernakutsiornekartut, Israflip kinguaisa nagguvekatigfgsortait tamarmik ingmíkut arkanek-mardlungnik túsintekalerdlutik ugpernakutsiornekartunik; kavser-parujugssuit kisínekarsínáungitsut, akimángitsut ingmíkut inuiaussut tamarmik ilaisa, kakortunik atissakardlutik Gúte saváradlo únersiutigigait, íngilitdlo ingiatdlorait.

¹kingornalo íngilit sisamat takuváka nunap tekerkuine si- 20,s.
 -samane kekartut, nunap anorainik sisamanik tigumiartut, ano- Sagg. 6,s.
 -rimik anordlersokarkunago nunamutdlúnft ímamutdlúnft orping-
 -nutdlúnft ilánutdlúnft náme. ²íngililo avdla takuvara nuissok
 sekernup nuissarfianit, Gútip úmassup náxitsisánik pilik, táussuma
 niperssuarmik tordlulavfigigai íngilit táuko sisamat, nunamigdlo
 ímamigdlo ajokustsínautitaussut, okárdlune: ³nunalúnft imardlúnft
 orpftdlúnft ajokusíngikatdlarsigik, Gútivta kivfai kausigut ugper- 13,16.
 -nakutsioratdlásagavtigik. ⁴tusarparalo ugpernakutsiornekartut Hsk. 9,4.
 amerdlássusiat: untritilingnik sisamanigdlo kulilingnik sisamanigdlo 14,1.
 túsintigdlit ugpernakutsiornekartut Israflip kinguaisa nagguvekati- 1 Mór. 49,s.
 -gígsortaisa tamarmik ilait. ⁵Jútácut nagguvekatigft ilait arka-
 nek-mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsiornekartut; Rûpinícut
 nagguvekatigft ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit ugpernakut-
 siornekartut; Gátícut nagguvekatigft ilait arkanek-mardlungnik
 túsintigdlit ugpernakutsiornekartut; ⁶Agserácut nagguvekatigft
 ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsiornekartut; Nav-
 talícut nagguvekatigft ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit ug-
 pernakutsiornekartut; Mánarsícut nagguvekatigft ilait arkanek-
 mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsiornekartut; ⁷Símiūcut naggu-
 vekatigft ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsior-
 nekartut; Lívícut nagguvekatigft ilait arkanek-mardlungnik tús-
 intigdlit ugpernakutsiornekartut; Lisagssáricut nagguvekatigft
 ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsiornekartut;
⁸Sípulūcut nagguvekatigft ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit
 ugpernakutsiornekartut; Júserfikut nagguvekatigft ilait arkanek-
 mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsiornekartut; Bínjamícut naggu-
 vekatigft ilait arkanek-mardlungnik túsintigdlit ugpernakutsior-
 nekartut.

⁹kingorna takungnikkama, ata, kavserparujugssuit kisínekar-

- 5,9. -sínaungitsut, akimángitsut ingmíku¹tdlo naggiwekatigígsut ingmí-
-kutdlo inuiaussut ingmíku²tdlo okausigdlit tamarmik ilait, igsiav-
-fiup kilágd³dlup sáne savárkavdlo sáne kekartut, takisûnik kakor-
7,18. -tunik atissakartut, palmitdlo avalekutainik tigumiakartut; ¹⁰ni-
19,1. -perssuarmigdlo tordluláput okardlutik: ánáussut Gûtivta pigi-
-liuk igsiavfingme kilálingme igsiassup, savárkavdlo. ¹¹ingilitdlo
11,16. tamarmik kekarp⁴ut igsiavfiup kilágd⁵dlup avatáne utorkauneritdlo
táukua avatáne úmassutdlo táukua sisamat avatáne, kīnamingnigdlo
patdlorput igsiavfiup kilágd⁶dlup sáne Gúte patdlorfigalugo okardlutik:
5,12. ¹²āman, pivd⁷luarkússut nálangnautdlo ilisimássutdlo kujaniutdlo
atar⁸kinautdlo píssauner⁹dlo nakússutdlo Gûtivta pigiligit nágssáu-
-ngitd¹⁰luinartumik. āman. ¹³utorkauneritdlo táukua ilát piler-
7,9. -pok okarfigalunga: táuko takisûnik kakortunik atissagdlit kikut-
Juán. 21,16. uko? sumitdlo pípat? ¹⁴akivaralo: nálagara, ivdlit ilisimavatit.
okarfigāngalo: tássa-uko nāgdliungnartumit angisûmit pissut, ati-
-ssatigdlo takisût errorpait kakorsardlugitdlo savárkap auanik.
¹⁵tamána pivdlugo Gútip igsiavfiata kilágd¹⁶dlup sánīput nálagfiu-
-táne kivfartútdlugo uvdlúku¹⁷tdlo únuáku¹⁸tdlo; igsiavfingmilo kilá-
-lingme igsiassup tuperfigiumārpai. ¹⁶kālisanatigdlo imerusulisá-
Is. 49,10. -ngitdlat kingorna, sekernuvdlo súvdlūnt¹⁹ kiangerup tugfigísá-
-ngilai. ¹⁷savárkap igsiavfiup kilágd²⁰dlup kerkanī²¹tup pāriumārmagit
21,4. tasíssersútdlugitdlo imermik puilassunut inūnartunut; Gúti²²vdlo
Is. 25,8. kuvdlit tamaisa atdlar²³terumārpai issainit.

kapitalit 8.

nakíssutit arfinek-áipát magpernekartok, íngilivdlo pujórtitsivingmik pigdlup tipigig-
-sautit Gútimut majortíkai ivdlernartut tugs¹iutainut ilángutdlugit; íngilit arfinek-
mardluk kardlortáussuarnik arfinek-mardlungnik pigdlit ilait sisamat kingulerígd²lutúk
kardlortartut, perdlungnartutdlo ássigíngitsut nunamut nagdliú³tardlutik.

- ¹nakíssutitdlo arfinek-áipát magpermago kilangme nipa-
-ngerput nalunaerkú⁴tap akúnerata agfā migssiliordlugo. ²taku-
1,4. -vákalo íngilit táuko arfinek-mardluk Gútip sáne kekartut; táu-
Lúk. 1,19. -kulo tuninekarput kardlortáussuarnik arfinek-mardlungnik. ³íngi-
-lilo avdla tunissiviup sanianut kekariartorpok, pujórtitsivingmik
5,8. kúltiussumik pilik; táuna tuninekarpok tipigigsautinik amerdla-
-sûnik, ivdlernartut tamarmik tugs⁵iutainut ilánguterkuvdlugit, tu-
-nissivingmut kúltiussumut igsiavfiup kilágd⁶dlup sánī⁷tumut [ili-
-ssagssat]. ⁴tipigigsautitdlo ivdlernartut tugs⁸iutainut ilángússat
pujuat íngilip agssainit majorpok Gútip sáne. ⁵íngilivdlo pujór-

-titsivik tiguvá ímerdlugulo ingnerup tunissivingmítup ilánik nu-
-namutdlo igitsivdlune; tauva nipit píngorput, kagdleritdlo ingnát- 4,5.
-dlagíssatdlo, nunalo sajulerdlune. 11,19.

⁶íngilitdlo táuko arfínek-mardluk kardlortáussuarnik táuku-
-nínga arfínek-mardlungnik pigdlit pigínāngorsarput kardlortásav-
-dlutik. ⁷sujugdlerdlo kardlortarmat natarkornat ingnerdlo pí- 2 Mór. 9,24.
-ngorput aungmik akussat, nunamutdlo igínekarput; tauva nunap Is. 28,2.
avgornerisa pingajuat ikivkarpok, orpítldlo avgornerisa pingajue
ikivkarput, igítldlo tungujortut tamarmik ikivkarput. ⁸íngi-
-livdlo áipá kardlortarmat kákarssuardlusók ingnermik ikumassok Jer. 51,25.
ímamut igínekarpok; tauva ímap avgornerisa pingajuat áungorpok,
⁹píngortitatdlo ímamítut tarnigdlit avgornerisa pingajue tokúput,
umiarssuitdlo avgornerisa pingajue aserorput. ¹⁰íngilitdlo pi-
-ngajuat kardlortarmat uvdloriarssuak kilangmit nákarpok ikúma- Is. 14,12.
-titut ikumassok, táussuma nákarfigai kúit avgornerisa pingajue Dán. 8,10.
imermigdlo puilassut. ¹¹uvdloriardlo táuna naussut sungarníner-
-ssátut atekarpok; ermitdlo avgornerisa pingajue naussut sungar-
-nínerssátut ilerput, inuitdlo ilarpagssuisa ermit tokússutigait su-
-ngarnekingmata. ¹²íngilitdlo sisamát kardlortarmat sekernup
avgornerisa pingajuat káumativdlo avgornerisa pingajuat uvdlorí-
-ssatdlo avgornerisa pingajue patingnekarput, avgornerisa pingajue
tártúngortitdlugit, uvdlop kaumássutsime avgornerisa pingajuat Aam. 8,9.
pígíngiká, āma únuak taimaitdlune. ¹³takungnigdlungalo tusar-
-para nagtoralik atausek kilaup migsságut tingmissox, niperssuar- 14,6.
-mik okartok: erkanak, erkanak, erkanak nuname inekartut, íngilit
táukua pingasut sule kardlortásassut kardlortáussuisa nipait sule
píngitsut pivdlugit.

kapitalit 9.

íngilit tatdlímát kardlortarmat, puilassuliaussak itinerssúp pia matuernekartok, erka-
-nārnartordlo sujugdlek tássānga anissox áipagssakardlune pingajugssakardlunilo;
íngilit arfernat kardlortarmat, íngilit sisamat kilerússaertut, kimugtiligpagssuarnigdlo
katerssanik ilakardlutik inuit avgornerisa pingajue tokúkiartorait; amiákússutdlo
tokutáungitsut isumatāngínamik ajortuliatik soraerúngíkait.

¹íngilitdlo tatdlímát kardlortarmat uvdloriak takuvara ki- 8,10.
-langmit nunamut nákarssimassok; táussumúngalo túniúnekarpok
matuersaut puilassuliaussamut itinerssúp pianut. ²tauvalo pui- 20,1.
-lassuliaussak itinerssúp pia matuermago pujok puilassuliaussamit
anivok, augtitsivígssúp pujuatut ítok; sekinerdlo siláinardlo tár- Jáútd. 2,10.

- síput puilassuliaussap pujuanit. ³pujuanitdlo pigdlertat sarkú-
-merput nunamut pivdlutik; táukulo pigínáussusekartitáuput nu-
-nap sukorpiûnfsa pigínáussusiata ássinganik. ⁴okarfiginekar-
-putdlo nunap ivigailûnft naussunguitdlûnft avdlat kanok íkaluar-
7,2 t. -tut orpftdlûnft kanok íkaluartut ajokuserkunagit, kisiáne inuit
kaormikut Gûtip nakitsisânik nalunaerkutsernekángitsut. ⁵tuni-
-nekarputdlo [ajokusigagssatik] tokorkunagit, kisiáne ániarterkuv-
-dlugit káumatit tatdlimat nâvdlugit; ániartitsinerisalo ássigât su-
-korpiûnip ániartitsinera inuk igúkângamiuk. ⁶uvdlunilo táuku-
Júp. 3,21. -nane inuit tokugssamik nâpitsiniarumârput, nâpisanagulo; toku-
-jumatdlerumârputdlo, tokuvdle kimarratigísavai. ⁷pigdlertatdlo
Júftd. 2,4. ássekarput kimugtuarssuit sorssungnermut pigínângorsagaussut
ássigalugit, niakormiugigaitdlo niakorutitdlusók kûltisut ítut, kf-
-naitdlo sôrdlo inuit kînait; ⁸nujakarputdlo arnat nujaisut ítunik,
Júftd. 1,6. kigutaitdlo lûvit kigutaisut íput. ⁹sâgtuaussakarputdlo sâgtuau-
Júftd. 2,5. -ssatut saviussutut ítunik; suluisalo perpaluat sôrdlo kamutit ag-
-ssakâssugdlit perpaluat kimugtuarssugpagssuit sorssungnermut
pangaligkângata. ¹⁰pamiûssakarputdlo sukorpiûnit pîsa ássinginik
igûtekardlutigdlo pamiûssamikut; pigínáussusiata dlo tássa inuit
ajokusersínauvdlugit káumatit tatdlimat nâvdlugit. ¹¹kúngekar-
-putdlo nâlagkersortimingnik, itinerssûp íngilianik, táuna Eprta-
-risut Apatûnimik atekarpok, Grikerisutdlo Apuliûnimik atekarpok.
11,14. ¹²erkanârnartok atausek kângiúpok; ata, erkanârnartut mardluk
sule nagdliútugssáuput.
¹³íngilitdlo arfernat kardlortarmat nipe atausek tusarpara
tunissiviup kûltiussup Gûtip sânitup nagssûssainit sisamanit pi-
16,12. -ssok, ¹⁴íngilit arfernanut táussumínga kardlortáussuarmik pi-
7,1. -lingmut okartok: kilerússáikit íngilit táuko sisamat kûgssuarne
Aivfaratime kilerssorsimassut. ¹⁵tauva kilerússaerput íngilit táuko
sisamat, nalunaerkútap akúnera uvdlordlo káumatdlo ukiordlo [nag-
-dliútugssak] nagdliutserdlugo pigínângorsarsimassut, inuit avgor-
-nerisa pingajue tokúsavdlugit. ¹⁶kimugtigdliitdlo katerssat amer-
-dlássusiat tássa kulinik tûsintigdlit kulinik tûsintileriagkat mar-
-dloriardlugit; amerdlássusiat tusarpara. ¹⁷taimalo takordlôrní-
-kut kimugtuarssuit takuvâka kainilo igsiassut, ingnertut augpa-
-lugtigissunik tungutsorigsunigdlo ikuatdlagsautitdlo sungârki-
-sigissunik sâgtuaussakartut, kimugtuarssuitdlo niakue lûvit nia-
Júftd. 2,3. -kuisut ítut; karninitdlo aniáput ingnex pujordlo ikuatdlagsautdlo.
¹⁸perdlûtít tamáko pingasut inuit avgornerisa pingajuisa tokutáu-

-ssutigait, ingnek pujordlo ikuatdlagsautdlo táukua karninit ania-
-ssut. ¹⁹ kimugtuarssuit pigináussusekarmata kanermikut pamiu-
-mikutdlo, pamiuisa pulateriárssuit ássigingmatigik, niakokardlu-
-tigdlo; táukulo atordlugit ajokusissarput. ²⁰ inuitdlo amiákússut
perdlútinik tamákunínga tokutáungitsut agssangmik suliait sora-
-rúnagit avdlamik isumatānginamik, anernipiluit Gútipiluitdlo kúl- 16,11.
-tiussut sílviussutdlo kangnúsaussutdlo ujaraussutdlo kissússutdlo tugs. 135,16.
takungningnerdlūnit tusainerdlūnit angalanerdlūnit ajortut patdlor-
-figísáingilait; ²¹ āmátaok avdlamik isumatānginamik tokutsissar-
-nitik ilisínitigdlo uverssainitigdlo tigdligtarnitigdlo soraerúngilait.

kapitalit 10.

íngile nakússok kilangmit arkartok tordlordlunilo, kagdleritdlo arfinek-mardluk nipisik
okauserigait; íngile táuna nakússok ugpernarsaisok ángigissamik Gútip pianik nā-
-maginekásassumik íngilit arfinek-áipáta kardlortarfigssáne, magpersagánguitdlo mag-
-persimassut tigumiarissane Juánasimut túniúkai érkuvdlugit
takordlúgkersárkerkuvdlugulo.

¹ íngililo ávdla nakússok takuvara kilangmit arkartok, nuiamik 5,2.
uliguakartok, neriussárdlo niakuanítok, kñnáo sekinertut ítok, isi- 4,3.
-gailo sukartut ingnerussutut ítut; ² tigumiarailo magpersagánguit
magpersimassut; isigkanilo talerpigdlít tugtípai ímamut, sámig-
-dlítldlo nunamut; ³ tordlorpordlo niperssuarmik, sórdlo líuvek
uíánissártartok; tordlormatdlo kagdlerit táukua arfinek-mardluk
nipisik okauserit. ⁴ kagdleritdlo táuko arfinek-mardluk okalung-
-mata agdlangnialeraluarpunga. tauvalo tusarpara nipe kilangmit Dán. 8,26.
okartok: nakíssusíkit kagdlerit táukua arfinek-mardluk okauseri-
-ssait, agdlangnagitdlo. ⁵ íngilivdlo ímap káne nunavdlo káne
kekartitdlugo takussama agssane talerpigdlít kilangmut kutdlarpai, Dán. 12,7.
⁶ táunalo nágssáungitdluínartumik úmassok kilangmik táussumanī- 14,7.
-tunigdlo nunamigdlo táussumanītunigdlo ímamigdlo táussumanī-
-tunigdlo píngortitsissok narkigsigalugo ugpernarsaivok, kingorna
kakugôfigssakásángitsox; ⁷ kisiáne uvdlune íngilit arfinek-áipáta
nipekarfigssaine, táuna kardlortásagpat, tauva ángigissak Gútip pia
nāmaginekásavok, taimatut sórdlo nalunaerutigigá kivfaminut pruv- Aam. 3,7.
-fitinut. ⁸ nipivdlo kilangmit tusagkama āma okalugfigánga o-
-kardlune: magpersagánguit magpersimassut íngilip ímap káne
nunavdlo káne kekartup tigumiagai tigujartúkit. ⁹ tauva íngile
táuna ornigpara okarfigalugulo: magpersagánguit uko uvavnut tú- Hsk. 2,8 tt.
-niúkit. akivángalo: tigúkit ívdlugitdlo; násserissutigiumárpatit, — 3,1 tt.

kanernutdle tungusungnísáput tungusungnitsûtítut. ¹⁰ tauva mag-
-persagánguit táuko tiguváka íngilip agssainit ívdlugitdlo; kaniv-
-nutdlo tungusungníput tungusungnitsûtítut, éréravkitdle násse-
-rilerpunga. ¹¹ okarfigángalo: ámaló takordlúgkerssásautít ing-
-míkut inuiaussut akimángitsutdlo ingmíkutdlo okausigdlit kú-
-ngitdlo amerdlasút pivdlugit.

kapitalit 11.

Juánase inánekartok Gútip nálagfiutá úgtúsavdlugo; Nálagkap nalunaiassortai mar-
-dluk nerssutip itinerssuarmít kakissup tokúkumárai, úmardlutigdle kilangmut kakí-
-sassut; erkanárnartup áipá kángiútox; íngilit arfínek-áipát kardlortartok, Nálag-
-kavdlo silamiut nálagauvfiat pigilerá, utorkauneritdlo táukua 24 Gútip sánítut pat-
-dlorfigalugo kutsavigigát; Gútip nálagfiutá matuernekartok kilangme.

- ¹ tuninekarpongalo suvdlortúmik ajáupíssatut ítumik, okarto-
21,15. -karpordlo: níkuitdlutit Gútip nálagfiutá úgtoruk, tunissivigdlo,
Hsk. 40,3. tássanilo patdlortut. ² silardiale nálagfiup avatánitox taimaití-
-savat úgtornagulo, akimángitsunut túniússaungmat; igdlorpag-
-ssualigdlo ivdlernartok tugdlárisavát káumatit sisamanik ku-
13,5. -ligdlit mardlugdlo návdlugit.
- ³ pisíkumárpákalo nalunaiassortáka táuko mardluk, takor-
-dlúgkerssásáputdlo uvdlut túsintigdlit mardlungnidlo untritigdlit
arfinilingnidlo kuligdlit púgssianik atissakardlutik. ⁴ tássa-uko
Sagg. 4,2 tt. úliakutit táuko mardluk nanerúserfitdlo táuko mardluk nunap
2 kúng. 1, nálagáta sáne kekartut. ⁵ kialo ajokuserumassarángagit ingnek
10,12. karnánit anissaraok kíngarssortait nungutitdlugit; kialo ajokuseru-
-massarángamigit taima tokútariakararaok. ⁶ táuko pigínáussu-
1 kúng. 17,1. -sekarput kilak matusínauvdlugo uvdľune takordlúgkerssárfing-
-mingne siagdlerkunago; pigínáussusekarputdlo erminut áungortí-
2 M6r. 7,19. -sínauvdlugit nunalo patigsínauvdlugo perdlútinik nalingínarnik,
kanok-ilissúkutdlúnt píumassarángamik. ⁷ nalunaiautertigdlo ná-
13,1. -magsigpássuk nerssutip itinerssuarmít kakissup sorssugkumárpai
Dán. 7,21. ajugauvfigalugitdlo tokutdlugitdlo. ⁸ timaitdlo tokungassut igdlor-
-pagssuagdlup táussuma angisúp anerníkut ítumik Sútumamik
Egívtinimigdlo tainekartup nálagátalo sáningassulingmut kikiagtu-
-gauvfiata igdluisa akornánikumárpút. ⁹ timaitdlo tokungassut
ingmíkut inuiaussut ingmíkutdlo nagguvekatigtgsut ingmíkutdlo
okausigdlit akimángitsutdlo ilaisa takujumárpait uvdľut pingasut
uvdľudlo agfá, timaitdlo tokungassut ilivermut ilerkúsángilait.
Est. 9,22. ¹⁰ nunamilo inekartut nuánárdlutigdlo tipaitsugkumárpút pivdlugit

pajugtakátautdlutigdlo, pruvfiit táuko mardluk ániautaungmata nuname inekartunut. ¹¹uvdlutdlo táuko pingasut uvdluvdlo agfâ nângmata anernerup inüssutaussup Gûtimit pissup pulavai; isig- Hsk. 37,6.
 -kamingnigdlo nikorfáput, táukuníngalo takungnigtut ersinerssûp tugfigai. ¹²niperssuardlo tusarpât kilangmit okarfigigâtik: maunga kakigitse. tauvalo kilangmut kakíput nuiákut, kíngarssortaisalo issigait. ¹³taimailissúkutdlo nuna sajugtorssuángorpok, igdlorpag- 16,18.
 -ssuagdluvdlo ilâ avgornerisa kulingat úpípok, inuitdlo arfinek-mardlungnik túsintigdlit tokutáuput nunap sajungnerane; amiákû-
 -ssutdlo ersilerput, kilauvdlo Gûtia nálangnartípât. ¹⁴erkanâr- 9,12.
 -nartup áipâ kângiúpok; ata, erkanârnartut pingajuat nagdliúna-
 -suásavok.

¹⁵íngilitdlo arfinek-áipât kardlortarmat niperssuisit kilangme 10,7.
 tusarssaulerput, okartut: silamiut nálagauvfiat nálagkavta tanitâ- 12,10.
 -talo pigilerpât, táunalo nálagáusavok nâgssáungitdluinartumik. Dán. 2,44.
¹⁶utorkauneritdlo táuko mardlungnik kuligdlit sisamatdlo Gûtíp 4,4.
 sâne igsiavfingmingne kilâlingne igsiassut kínamingnik patdlorput Gûte patdlorfigalugo okardlutigdlo: ¹⁷kutsavigâvtigit, Nálagak Gûte ajugakángitsutit, mánákut ítutit sujornagut ítutit, píssaunerssuisit 4,8.
 atuleragko nálagaulerdlutitdlo. ¹⁸akimángitsutdlo kamagtúngorput, ivdlitdlo kamangnerit nagdliúpok, tokussutdlo pivfigssât, erkartû-
 -savdlugit, akigssarsiasgssardlo túniúsavdlugo kivfangnut pruvfi-
 -tinut ivdlernartunutdlo aternigdlo mianeringnigtunut, mikissunut angisûnutdlo, aserúsavdlugitdlo nunamik aseruissut. ¹⁹Gûtivdlo 19,2.
 nálagfiutâ matuernekarpok kilangme, angerusiatalo igdlerfia ta-
 -kugssaulerpok nálagfiutâne; tauvalo ingnâtdlagíssat píngorput, 8,5.
 nipitdlo kagdleritdlo, nunalo sajulerdlune natarkornangârdlunilo. 16,18.
 16,21.

kapitalit 12.

arnap ernertârisâ akimángitsunik pârssissugssak kûkôriaussarssûp íumagâ; kûkô-
 -riaussarssuak Miggaitdlimit artorssartitauvdlune nunamut igitaussok; kûkôriaussarssûp
 arnak táuna ernertârtok kíngigâ kíngiúgssaisalo amiákue sorssugkiartordlugit.

¹nalunaerkutdlo angisôk takugssaulerpok kilangme: arnak 12,3.
 sexinermik atissalik, káumatdlo isigaisa atânítok, niarkumigutdlo 15,1.
 uvdloríssat arkanek-mardluk niakorutigigai. ²nártugamilo niv- Migg. 4,10.
 -dliavok ernisulerdlune, erninigssaminut ániardlune. ³nalunaer-
 -kutdlo avdla takugssaulerpok kilangme, atalo, kûkôriaussarssuak 12,1.
 angisôk ingnertut augpalugtigissox, arfinek-mardlungnik niakulik Hsk. 29,3.
 13,1.
 kulinigdlo nagssulik, niarkumigutdlo kúngit niakorutainik arfinek-

- mardlungnik'niakorutilik. ⁴pamiússátalo kilaup uvdloriassa av-gornerisa pingajue nivagpai nunamutdlo igitdlugit. kükôriaussar-ssuardlo arnap erníassup sâne nikorfavok, ernigpat kitornâ íu-mavdlugo. ⁵táunalo ernivok ernermik angutaussumik, táussuma
- 2,27. akimángitsut tamaisa savatut párisagai saviussumik ilitersûte-
19,15. -kardlune. kitornâlo autdlarúnekarpok Gútimut igsiavfianutdlo
tugs. 2,9. kilâlingmut. ⁶arnardlo kimâvok puilassuitsumut, tássane naju-gagssakarame Gútip piarêrsagânik, tássane nerdlersásagât uvdlut
- Dân. 12,11. túsintigdlit mardlungnigdlo untritigdlit arfinilingnigdlo kuligdlit.
- Dân. 12,1. ⁷sorssûtokalerpordlo kilangme: Miggaitdip íngilísalo kükôriaus-ssarssuak sorssugpât, âmátaok kükôriaussarssuak táussumalo íngilê sorssugput. ⁸artorssarpordlo, najugagssarsinekarungnaer-20,2. -putdlo kilangme. ⁹igitauvordlo kükôriaussarssuak angisôk, táuna
- 1 Mór. 3,1. pulateriârssutokak, mamardlíssorssuarmik*) Sâtanímgdlo taine-kartok, inuit najugâne nunalingnik tamanik támartitsiniartok; nu-namut igitauvok, íngilílo igitáuput táussumúnga ílángutdlugit.
- 11,15. ¹⁰niperssuardlo kilangme tusarpara okartok: mânia ánáussut pí-
19,1. -ssaunerddlo nálagauvfigdlo Gútivta pigilerpai, pigínaunerddlo tani-tâta [pigilerpâ], katángutivta pasigdlersât igitaungmat, uvdlúkut-dlo únuákutdlo Gútivta sâne pasigdlersigissât. ¹¹táukualoaju-gauvfigât savârkap auagut okautsikutdlo nalunaiautigissamíkut; inússusertigdlo asángilât tokutaulemamik agdlât. ¹²tamána piv-18,20. -dlugo tipaitsugitse, kilait ukorsê táukunanilo inekartuse. erkanak nuna imardlo, mamardlíssorssuak ilivsinut arkarmat kamagtor-ssúvdlune, pivfigssakíssutse nalúngínamiuk.
- ¹³kükôriaussarssuardlo misigilerame nunamut igitauvdlune,
12,4. tauva arnak táuna angutíngumamik ernissok kinugâ. ¹⁴arnardlo
- Is. 40,31. tuninekarpok sulungnik mardlungnik nagtoralígssûp táussuma pí-nik, puilassuitsumut tingmerkuvdlugo inígssaminut, tássane ner-dlersarnekasassok uvdlut kaujatdlangnerat [atausek] uvdlutdlo kaujatdlangnere [mardluk] uvdlutdlo kaujatdlangnerata agfâ pulateriârssuk alisimavdlugo. ¹⁵pulateriârssúvdlo kanerminít ímek
- 17,15. kúgssuartut ítok anípâ arnap kingorânit, kúgssuarmut sarfauter-kuvdlugo. ¹⁶nunavdle arnak ikiorpâ, karne nunap angmaramiuk kúgssuak kükôriaussarssûp kanerminít anitâ ívdlugo. ¹⁷kükôriaus-ssarssúvdlo arnak níngautilerpâ autdlardlunilo kinguágssaisa a-

*) tórnrássungmik, Diâvulumik.

-miákue sorssugkumavdlugit, táuko Gútip inássutainik maleruai- 14,12.
-ssut Jfsusivdlo nalunaiautánik pigingnigtut. 19,10.

¹⁸kekarpungalo ímap sinâne siorkane.

kapitalit 13.

nerssut ímamit kaxissox kúkôriaussarsúp pigínáussusekartíká Gútimik kakajardler-
-sitdlugo ivdlernartuntdlo sorssugtitdlugo ajugausínāngortitdlugulo; nerssutip avdlap
nunamit kaxissup nerssut sujugdlek nuname inekartunut patdlorfigitíká, angisúngidlo
nalunaerkutiliordlune támartítarai; arkata kisitsisá imáitox: 666.

¹takulerparalo nerssut ímamit kaxissox, arfinek-mardlungnik 11,7.
niakulik kulinigdlo nagssulik, nagssungmigutdlo kúngit niakoru- 12,3.
-tainik kulinik niakorutilik, niarkumigutdlo pigigai arkit kakajar- Dán. 7,3 tt.
-dliutaussut. ²nerssutivdlo takussama ássigá milakulák, isigailo 17,3.
sórdlo nánup pé, karnalo sórdlo lfuvip karna; kúkôriaussarsúvdlo
táussumúnga túniúpá píssaunine, igsiavfinilo kilálik, pigínauner-
-ssuardlo. ³niakuisalo ilát atausek takuvara sórdlo tokússutau-
-ssumik ikilersimassox; ikialo tokússutaugaluartox mamípok, nu- 17,8.
-namiutdlo tamarmik nerssut tupigusútigát kingoránit. ⁴kúkô-
-riaussarssuardlo patdlorfigát nerssut pigínáussusekartingmago,
nerssutdlo patdlorfigát okardlutik: nerssut kia ássigá? kialo sor- 18,18.
-ssugsínauvâ? ⁵kanermigdlo tuninekarpok angisúnik kakajardliu-
-tinigdlo okalugsínāngortitdlugo, pigínaunermigdlo tuninekarpok
káumatit sisamanik kuligdlit mardlugdlo pigínaorkuvdlugo. ⁶kar- 11,2.
-nilo angmarpá Gúte kakajaralugo, arka kakajaralugo, inekarfialo,
kilangmilo inekartut. ⁷tuninekarpordlo ivdlernartunut sorssug- 11,7.
-sínāngortitdlugo táukunúngalo ajugausínāngortitdlugo; pigínauner-
-migdlo tuninekarpok tamanut ingmíkut nagguvekatigígsunut ing- 7,9.
-míkutdlo inuiaussunut ingmíkutdlo okausilingnut akimángitsú- 14,6.
-nutdlo. ⁸patdlorfigiumárpátdlo tamarmik nuname inekartut, si- 17,8.
-larssúp túngavilerkárneranit atermíkut agdlangnekángitsut sa-
-vârkap tokutaussup magpersagautaine inússúmik agdlagkane.
⁹siutekartokarpat tusardle. ¹⁰tigussanik parnaerússivingmut ka- 2,7.
-terssuissokarpat, táuna tigussauvfigmut autdlásavox; panamik Jer. 15,2.
tokutsissokarpat, táuna panamik tokúnekásavox. uvanípok iv- 14,12.
-dlernartut nikatdlujuínerat ugperneratdlo.

¹¹nerssutdlo avdla takulerpara nunamit kaxissox, táunalo
mardlungnik nagssokarpok savârkap písut ítunik, okalugpordlo
kúkôriaussarssuartut. ¹²nerssutivdlo sujugdliup pigínáussusia ta- 13,7. 4. 2.
-mákerdlugo pissarpok táussuma tákuane, nunamutdlo tássanilo

inekartunut patdlorfigitípâ nerssut sujugdlek, ikiminik tokússu-
 -taugaluartumik mamítôrtok. ¹³ angisûnigdlo nalunaerkutiliorpok
 ingnermigdlo kilangmit nunamut nákartitsivdlune inuit tákuáne;
¹⁴ nunamilo inekartut támartitarpai nalunaerkutitigut nerssutip
 tákuane ingminut nāmagsisínautitaussutigut, nuname inekartut
^{13,3.} okarfigigamigit nerssut panamik ikilersimagaluardlune ûmaginartok
 ássiliorkuvdlugo. ¹⁵ tuninekaramilo nerssutip ássinga anernekartípâ,
^{14,9.} nerssutip ássinga okalugsínāngortitdlugo agdlât, nerssutivdlo ássi-
 Dán. 3,5 t. -nganik patdlorfigingningitsut tokúnexartitdlugit. ¹⁶ tamaisalo mi-
 19,18. 20. -kissutdlo angisûtdlo pisûtdlo pítsutdlo kivfångitsutdlo kivfau-
^{14,9.} -ssutdlo agssaisigutdlûnt talerpigdlísigut kausigutdlûnt ilisarna-
 -kúmik pilersornekartípai, ¹⁷ pisinerdlûnt tuniniainerdlûnt ajor-
^{14,11.} -narsisitdlugo kimutdlûnt ilisarnakúmigdlûnt tamatumínga ner-
 -ssutivdlûnt arkanik arkatalûnt kisitsisânik pigingningitsumut.
^{17,9.} ¹⁸ uvanīpok ilisimássut. sujunekartup nautsorssordliuk nerssutip
^{15,2.} kisitsisâ, inuit kisitsisigissartagaisa ilagingmássuk, kisitsisâlo tássa
 666.

kapitalit 14.

savârak Sfunip kákâne kekartok, ugpernakutsiornekartorpagssuitdlo ivko ilagigai
 eriniugkamik nutâmik atoissut; ingilit pingasut kingulerígdlutik takutítut ingmikut
 okautigissagassakardlutik, sujugdlek ívangkíliumik ítuínartumik, áipâ Bâpalerssuarmik
 úpítumik, pingajuat ermutsimik Gûtip níngangnerata pianik, nerssúmik táussumínga
 patdlorfigingnitut imaiagagssânik; ingilit kivdlúterssordlutik katerssuilersut
 nunamit katerssugagssânik mardluvingnik.

^{5,6.} ¹ takungnigkamalo, ata, savârak Sfunip kákâne kekartok, ila-
^{7,4.} -gigailo untritilingnik sisamanigdlo kulilingnik sisamanigdlo tû-
^{7,3.} -sintigdlit, arkanik atátátalo arkanik kaormikut agdlangnekartut.
^{1,15.} ² nipilo kilangmit tusarpara sôrdlo imerpagssuit nipât sôrdlulo
^{19,6.} kagdlerssûp nipâ, nipilo tusagara sôrdlo kúkilagtortartut kúkilag-
^{5,9.} -tariautimingnik kúkilagtortut nipât. ³ eriniugardlo nutâk atorpat
 tugs. ^{33,3.} igsiavfiup kilâgdlop sâne ûmassutdlo táukua sisamat utorkaune-
 -ritdlo táukua sâne; avdlatdlo eriniugak tamána ilikarsínaungikât,
^{14,1.} táukua untritilingnik sisamanigdlo kulilingnik sisamanigdlo tûsin-
 -tigdlit nunamit ingmikôrtitdlugit pisiaussut kisimik ilikarsínaugât.
⁴ tássa-uko arnatigut mingugtûtíngitsut, mássa niuarsiauput; tá-
 -ssa-uko savârkamik malingnigtartut sumutdlûnt piartorângat.
 táuko inungnit ingmikôrtitdlugit pisiauput naorkautauvdlutik Gûtip

savárkavdlo pigissagssait. ⁵maluginexángitdlatdlo sagdlunermik Sivf. 3,13.
kanermiugissakartitdlugit, agssuarnaitšúgamik.

⁶ingililo avdla takulerpara kilaup migsságut tingmissox, í- 8,13.
-vangkíliumik ituínartumik okautigissagssakartox nunamiussunut,
tamanutdlo akimángitsunut ingmikutdlo nagguvekatigtgsunut ing- 13,7.
-míkutdlo okausilingnut ingmíkutdlo inuiaussunut; ⁷niperssuar-
-migdlo okarpox: Gúte mianerisiuk, táunalo nâlangnartísiuk, er-
-kartüssivigssâ nagdliungmat; patdlorfigisiugdlo kilangmigdlo nu-
-namigdlo ímamigdlo ermitdlo puilassarfnik píngortitsissox. ⁸í-
-ngililo avdla malingnauvok, okartox: úpípox, úpípox Bâpale angi- 18,2.
-sôx, akimángitsut tamaisa ímíkamigit vînimik kamáumik uver- Is. 21,9.
-ssarnerme pianik. ⁹ingilivdlo avdlap táukua pingajugssâta Dâñ. 4,29.
maligpai niperssuarmik okardlune: kialûñft nerssut patdlorfigi- Jer. 51,7.
-guniuk ássingalo, kaormigutdlo agssangmigutdlûñft ilisarnakuser-
-síkune, ¹⁰táuna imísavortaox vînimik kamáumik Gútip pianik, tugs. 75,9.
akokartínago ermutsimut níngangerata pianut ímiúsimummik;
ániartinekásavordlo ingnermik ikuatdlagsáumigdlo íngilit ivdler-
-nartut sâne savárkavdlo sâne. ¹¹pujordlo ániarnerata pia ma- Is. 34,10.
-jortuásavox nágssáungitdluínartumik, uníngavexángitdlatdlo uv-
-dlúkutdlûñft únuákutdlûñft nâme, táuko nerssúmik ássinganigdlo
patdlorfigingnigtut nalingínardlo arkata pianik ilisarnakusersítok.
¹²uvanípox ivdlernartut nikatdlujuínerat, [uvaníput] Gútip inássu- 13,10.
-tainik Jîsusimutdlo ugpernermik aulajangiússissut. ¹³nipilo 12,17.
kilangmit tusarpara okartox: agdlagit: pivdluarput tokussut Nâ- 19,9.
-lagkame tokussut matuma kingornagut. mássame, okarpox a-
-nernek, uníngásassut suliniarnermingnit; suliaisale maligpait.

¹⁴takungnileramalo, ata, nua kakortox, nuiavdlo kâne igsia- 1,13.
-ssox inûp erneratut ásekartox; táussuma niakorut kúltiussox Dâñ. 7,13.
niakormiugigâ, kivdlûtdlo ipigtorssuak tigumiarâ. ¹⁵ingililo avdla
nâlagfingmit anivox niperssuarmik tordlulavdlune nuiap kâne ig-
-siassumut: kivdlûterssorit kivdlûtingnik katerssuilerdlutitdlo; ka-
-terssuiivfigssak nagdliungmat, nunamit katerssugagssat paniler- Jûít. 3,18.
-mata. ¹⁶nuiavdlo kâne igsiassup kivdlûne aulatilerpâ nunap kâ-
-gut, nunavdlo naussue katerssornekalerput. ¹⁷ingililo avdla
anivox nâlagfingmit kilangmitumit, táunátaox ipigtorssuarmik kiv-
-dlûtekarpox. ¹⁸ingililo avdla tunissivingmit anivox ingnermut
pigínáussusekartox, niperssuarmigdlo tordlulavox táussumúnga i-
-pigtorssuarmik kivdlûtekartumut okardlune: kivdlûterssorit kiv-
-dlûtingnik ipigtorssuarmik, nunap vînexutâta paormiorfê kivdlor-

-dlugit, vīnigssai ineringmata. ¹⁹ingilivdlo táussuma kivdlūne au-
-latilerpā nunap kágut, nunavdlo vīnekutā kivdluivfigā [vīnigssai]
19,15. igitdlugit tunguiaivfigssuarmut Gūtip kamangnerata pianut. ²⁰tu-
-nguiaivfigdlo tungmarnekarpok igdlorpagssuagdlup avatāne, aug-
-dlo tunguiaivfingmit anivok kimugtuarssuit kingmiait tikitdlugit,
sitātisut tūsintiligtut arfinilingnigdlo untritiligtut takitigissok nāv-
-dlugo.

kapitalit 15.

nerssúmik ajugauvfigingnigtut Gūte únersiutigigāt; pūgūt arfinek-mardluk Gūtip
kamangneranik ulivkártut túniúnexkartut íngiliout arfinek-mardlungnut perdlútínik
arfinek-mardlungnik kingugdligssanik pilingnut.

- 12,1. ¹nalunaerkutdlo avdla kilangme takulerpara, angisók tu-
17,1. -pingnartok: íngilit arfinek-mardluk perdlútínik kingugdligssanik
arfinek-mardlungnik pigdlit, tamákunatigut Gūtip kamangnera nā-
4,6. -magtisangmat. ²takulerparalo sórdlo imax igalágssiaussak ing-
21,11. -nermik akussak, táukulo nerssúmik ássinganigdlo arkatalo kisit-
5,8. -sisánik ajugauvfigingnigtut ímap igalágssiaussap sināne kekartut
2 Mór. 15,1. Gūtip pīnik kúkilagtariautekardlutik. ³atorpátdlo eríniugak Mór-
tugs. 111,2. -sasip pia Gūtip kivfāta, eríniugardlo savárkap pia, okardlutik:
— 145,17. angekalutigdlo tupingnakaut suliatit, Nālagak Gūte ajugakángit-
16,7. -sutit; iluarnerdlo ilumórnerdlo erkorpaít avkutigissavit, akimá-
Jer. 10,7. -ngitsut kúngiat-ā. ⁴kia mianerísánginerātít, Nālagak, arkitdlo
únersiutigínago? kisívit iluait suitsúgavit. mássa akimángitsut ta-
-marmik aggerumárput sángne patdlordlutik, perkússutítit iluartut
erssermata.
- ⁵kingornalo takungnigkama, nalunaiutip tovkata nālagfiu-
-ssortā matuernekarpok kilangme; ⁶nālagfingmitdlo aníput íngilit
táuko arfinek-mardluk perdlútínik táukunínga arfinek-mardlungnik
1,18. pigdlit, ilupágssiamik minguitsunik kaugdlorivfáringmik atissa-
19,8. -kartut, sakíssamíkutdlo kiterutinik kúltiussunik kiterusersimassut.
Hsk. 9,2. ⁷úmassutdlo táukua sisamat ilāta ataútip íngilinut táukunínga
4,9. arfinek-mardlungnut túniúpai pūgūt kúltiussut arfinek-mardluk,
Hsk. 22,31. Gūtip nágssáungitdluínartumik úmassup kamangneranik ulivkártut.
Is. 6,4. ⁸nālagfiuvdlo ilua putsumik tamákerpok Gūtip nālangnarssusianit
2 Mór. 40,36. píssauneranitdlo; nālagfingmutdlo isersinaussokángilak perdlútít
arfinek-mardluk íngilit táukua arfinek-mardluk pārisait nāmagtít-
-serdlugit.

kapitalit 16.

íngilit táukua arfinek-mardluk kinguleríglutik pûgútat táuko arfinek-mardluk Gútip kamangnerata pé nunamut kuiartorait perdlúitidlo amerdlakatait ilaliutdlugit.

¹niperssuardlo tusarpara nálagfingmit, íngilinut táukunúnga ²Mór. 7-10. arfinek-mardlungnut okartok: pûgútat táuko arfinek-mardluk Gútip kamangnerata pé nunamut kuiartorsigik. ²tauva sujugdlex autdlarpok pûgútane kuivdlugo nunap kânut; tauvalo ajússat a-jortut ajokutaokissut píngorput inungne nerssutip ilisarnakusiânik pilingne ássinganigdlo patdlorfigingnigtune.

³íngilivdlo áipâta pûgútane kuivâ ímamut; tauvalo [imак] áu-
ngorpok tokutap piatut ítok, tarnigdlitdlo úmassut ímamítut ta-
marmik tokúput.

⁴pingajuatalo pûgútane kuivâ kúngnut ermitdlo puilassar-
-finut, áungorputdlo. ⁵ermitdlo íngiliat tusarpara okartok: ná-
-pertuivdluarputit, mánákut ítutit sujornagutdlo ítutit iluait-
-sutit, taima erkartüssigavit; ⁶ivdlernartutdlo pruvfititdlo aue
kuingmatigik aungmik ímípatit; taima pinekartugssáuput. ⁷tu-
-nissivigdlo tusarpara okartok: ilumut, Nálagak Gúte ajugakángit-
-sutit, ilumórnerdlo iluarnerdlo erkorpait erkartüssinivit.

⁸sisamátalo pûgútane kuivâ sekinnermut, tuninekarpor-
-dlo i-
-nuit órkuvdlugit ingnermik. ⁹inuitdlo úput kiangárnermit, Gú-
-tivdlo perdlútinut tamákunúnga pigínáussusekartup arka kaka-
-jarât; avdlamigdlo isumatángínamik nálangnartíngilât.

¹⁰tatdimátalo pûgútane kuivâ nerssutip igsiavfianut kiláling-
-mut; tauvalo nálagauvfa târsivok, orkatigdlo kfvait erdlokingár-
-nermit, ¹¹kakajarâtdlo kilaup Gútia erdloxinertik pivdlugo ajú-
-ssatigdlo pivdlugit, avdlamigdlo isumatángínamik suliatik sorae-
-rúngilait.

¹²arfernatalo pûgútane kuivâ kúgssuarmut Aivfaratimut; tau-
-valo erma parkerpok, kúngit sekernup nuissarfianit pissugssat
avkutigssát iluarsarnekarquvdlugo. ¹³takuvákalo anernerit mi-
-ngugtút pingasut naratsisut ásexartut kúkóriaussarssúp karnanit
nerssutivdlo karnanit pruvftiorkusersuvdlo karnanit anissut. ¹⁴táu-
-kume anernipiluit anernertarait nalunaerkutiliortut, autdlarputdlo
inuit najugâta tamarme kúnginut katerssorumavdlugit sorssung-
-nigssamut Gútip ajugakángitsup uvdlorssuane ivssumane piúmâr-
-tumut. ¹⁵ata, tikiúkumârpunga tigdligtutut. pivdluarpok erku-
-massok atissaminigdlo pârssivduartok, tamakarane aulajumanane,

kángugissane takorkunago. ¹⁶katersorpailo najugkamut Eprfarit
Sagg. 12,¹¹. okausfnik Ar-makitúnimik tainekartumut.

¹⁷arfinek-áipátalo púgútane kuivâ siláinarmut. niperssuardlo
anivok nálagfingmit kilangmítumit, igsiavfingmit kilálingmit, okar-
-tok: kanok illsassok taimailivok. ¹⁸tauvalo ingnâtdlagíssat pi-
21,⁶.
4,⁵. -ngorput, nipitdlo kagdleritdlo; nunalo sajugtorssuángorpok, nu-
-name inokalerkârneranit nuna taima ítumik taima agtigissumik
14,⁸. sajugsimángisáinartok. ¹⁹igdlorpagssualigdlo angisók avgorpok pi-
-ngasúngordlune, akimángitsutdlo igdlorpalé úpíput. Bâpalilo a-
17,⁵.
14,¹⁰. -ngisók erkainekarpok Gútíp sâne, ermusek vīnimik níngangnerata
Is. 51,²². katsungaitsup pianik imalik táussumúnga túniúnekarkuvdlugo.
²⁰kekertatdlo tamarmik kimāput, kákatdlo naninekángitdlat. ²¹na-
-tarkornarssuitdlo okimailutarssuartut okimaitsigíssut kilangmit
nâkarput inungnut, inuitdlo Gúte kakajarât natarkornat perdlú-
-táussusiat píssutigalugo, perdlútáussusiat angingâkingmat.

kapitalit 17.

uverssartorssuak nerssutdlo táussumúnga nangmagtok arfinek-mardlungnik niakulik
kulinigdlo nagssulik Juánasimut takutitaussut nalunaiarnekarlutigdlo, uverssartorssuak
táuna tássaungmat Bâpale angisók.

15,¹. ¹ingilitdlo táukua arfinek-mardluk púgútanik táukunúnga ar-
-finek-mardlungnik pigdlit ilâta tikiutdlune okalugfigilerpânga o-
Jer. 51,¹³. -kardlune: kaigit, uverssartorssúp imerpagssuarne igsiassup er-
-kartúnekarnera ilingnut takutisavara; ²táuna nunap kúngísa u-
18,⁹.
Nâg. 3,⁴. -verssaigât, vīnilo uverssarnerata pia nuname inekartut kâvikô-
Is. 21,¹. -rutigigât. ³tauvalo anernikut puilassuitsumut pisingmanga, arnak
takulerpara nerssut augpalujagtok igsiavfigigâ tamatigut aternik
13,¹. kakajardliutaussunik pilik arfinek-mardlungnigdlo niakulik kulinigdlo
nagssulik. ⁴arnardlo táuna atissakartok augpatdlarigsumik aug-
18,¹⁶. -palujagtumigdlo kúltimigdlo pilersorsimavdlune ujarkanigdlo er-
Jer. 51,⁷. -dlingnartunik sapángarigsumigdlo, ermuserdlo kúltiusok tigumia-
-rigâ, maujungnartunik mingungnartunigdlo uverssarnerata ptnik
ulivkârtok; ⁵kauanilo agdlagsimassok atek: ángigíssak, Bâpale
14,⁸. angisók, uverssartut maujungnartutdlo nuname píssartut arnât.
⁶arnardlo táuna takuvara kâvikórtok ivdlernartut auinit Jfsusivdlo
nalunaiassortaisa auinit; tupigusungârpungalo takugavko. ⁷i-
-ngilivdlo okarfigânga: sók tupigusugpit? nalunaerfigísavavkit
ángigíssamik arnap táussuma pianik nerssutivdlo táussumúnga
nangmagtup arfinek-mardlungnik niakugdlup kulinigdlo nagssugdlup

pianik. ⁸nerssut takussat sujornagut íkaluarmat mánácutdlo í-
-nane, itinersssuarmit kakiumârpok aserorsimavfingmutdlo aut-
-dlarumârdlune; tupigusugkumârpudlo nuname inekartut silarssûp 13,8.
túngavilerkârneranit atermícut agdlangnekángitsut magpersagkane
inüssúmik agdlagkane, nerssut sujornagut íkaluartok mánácutdlo 17,11.
íngitsok takuguníko tássaussok. ⁹uvane [atorpok] isuma ilisi- 13,18.
-mássúmik pilik. niarkut táuko arfinek-mardluk tássa kákat ar- 13,1.
-finek-mardluk arnap táussuma igsiavfigissai; ¹⁰kúngitdlo arfinek-
mardluk tássa; ilait tatdlimat ordlorêrput, ilât atausek mánácut
ípok, ilât sule tikiutíngilak, tikiúkunilo tássantdlatsiásavok. ¹¹ner- 20,8.
-ssutdlo sujornagut íkaluartok mánácutdlo íngitsok nangminex 17,8.
arfinek-pingajorât, táukualo arfinek-mardluk ilât tamássa, aseror-
-simavfingmutdlo autdlarumârpok. ¹²nagssuit táuko kulit taku- Dán. 7,24.
-ssatit tássa kúngit kulit, táukua nálagauvfik sule pigilíngikât,
kúngisutdle pigináussusekalerumârpud nerssut pekatigalugo nalu-
-naerkútap akúnera atausek návdlogo. ¹³táuko atausiussumik 17,17.
isumaliorput, píssaunertigdlo pigináussusertigdlo nerssúmut tú-
-niúkumârpait. ¹⁴táukua savârak sorssugkumârpât, savârkavdlo
ajugauvfigiumârpai, nálagkanut nálagaugame kúnginutdlo kúngiu- 19,16.
-game; ilagissailo tássa kaerkussat kiníngkatdlo ilumôrtutdlo. ¹⁵o-
-karfigângalo: ermit takussatit uverssartup táussuma igsiavfigissai Is. 8,7.
tássa ingmícut inuiaussut inugpagssuitdlo akimángitsutdlo ingmí-
-kutdlo okausigdlit. ¹⁶nagssuitdlo táukua kulit takussavit ner-
-ssutivdlo táussuma uverssartok táuna úmigssorumârpât suerut- 18,8.
-dlugo tamataerutdlugulo, nekâlo neriumârpât, táunalo ingnermik
ikivkarumârpât. ¹⁷mássa Gútip úmataisigut tunivai isumaliúne
suliarerkuvdlugo, isumaliútdlo atausiussox suliarerkuvdlugo, nála-
-gauvfigtigdlo nerssúmut túniuterkuvdlugo, Gútip okausé nâmag- 10,7.
-sinekarserdlugit. ¹⁸arnardlo takussat tássa igdlorpagssualik táuna 16,19.
angisók nunap kúngnut nálagáussusekartok.

kapitalit 18.

Bâpale angisók úpítox íngilip tordlulássutigigâ; kilangmiup ínugtane tássánga aner-
-kugai perdlútigissainik pinekarkunagit; úpítorssuak táuna kavserpagssuit inúvdlua-
-pílokatigissaisalo táussumíngalo píšingorfigingnigtut kjavdlugulo upíkumârpât; íngilip
nakússup nalunaerutigigâ, tássángáinak ígínekásangmat kingornalo naninekásanane.

¹kingornalo takuvara íngile avdla kilangmit arkartok, angi- 10,1.
-súmik pigináussusekartok, nunalo káumarsagauvok kaumaneranit.
²tordlulavordlo nipine nipigtortitdlugo, okardlune: úpípok, úpípok 14,8.

- Is. 13,21. Bâpale angisôk, anernipiluitdlo najugarilerpât, anerneritdlo mi-
-ngugtût tamarmik parnaerússauvfigilerpât, tingmíssatdlo mingug-
14,8. -tût úminartutdlo tamarmik parnaerússauvfigilerpât. ³mássa ví-
17,2. -nimit kamáumit uverssarnerata pianit akimángitsut tamarmik
Jer. 51,7. imerput, nunavdlo kúngsa uverssaivât, nunavdlo niuertartue pi-
Nâg. 3,4. -sûngorput inûvdluapilungnerata sualugssusianit. ⁴nipilo avdla
tusarpara kilangmit okartok: tássánga anigitse, ínugtáka, ajortu-
Jer. 51,6. 9. -liausísigut pekatigilekinavarse, perdlûtigssainigdlo pinexakinavuse.
⁵mássa ajortuliausê kilangmut apigsíput, iluaitsuliornerilo Gûtip
tugs. 137,8. erkaivai. ⁶taima akilersiuk sôrdlo táuna akiltssarsimassok, su-
-liai nâpertordlugit mardloriardlugo pisiuk; ermusex táussuma
imigssiorfigissartagâ táussumúnga imigssiorfigisiuk mardloriardlugo.
⁷kanok agtigissumik usornartíniarmat inûvdluapilugdlunilo, taima
agtigissumik tunisiuk ániautigssânigdlo aliasûtigssânigdlo. úmá-
Is. 47,7 tt. -migut okarmat: igsiavunga kúngiuvdlunga uvigdlarnerunangalo,
aliasûtigssavnigdlo takussakásángilanga. ⁸tamána pivdlugo per-
-dlûtigssai nagdliúsáput uvdlorme atautsime, tokulo aliasûtigssar-
-dlo kângnerdlo, ingnermigdlo ikivkarnekásavok; nakúngmat Nâ-
-lagak Gûte táussumúnga erkartússissok.
⁹nunavdlo kúngsa táussuma uverssaissigissaisa inûvdluapi-
Hsk. 26,16. -lokatigissaisalo kiavdlugulo upíkumârpât, ikualanerata pujua ta-
— 27,80. -kuguníko, ¹⁰ungasigsume kekardlutik ániarnera ersíssutigalugo
18,16. 19. okardlutigdlo: erkanak, erkanak igdlorpagssualik angisôk, Bâpale
igdlorpagssualik nakússok, erkartûnekarnerit nalunaerkútap akúne-
Hsk. 27,86. -rane atautsime nagdliungmat. ¹¹nunavdlo niuertartuisa kiavdlu-
— 27,5 tt. -gulo aliasûtigiumârpât, niorkutai pisiariumanekarungnaermata;
17,4. ¹²kûtilo sflvilo niorkutigissat ujarkatdlo erdlingnartut sapángarig-
-sutdlo, ilupágssiarigsutdlo ánorágssatdlo augpatdlarigsut sflikitdlo
augpalujagtutdlo, kissuitdlo tipigigsut tamalât pekutitdlo tûgaussut
tamalât pekutitdlo tamalât kissússut erdlingnarnerit kangnúsau-
-ssutdlo saviussutdlo ujaraussutdlo kakortut, ¹³kanflitdlo pujôru-
-tigssatdlo tipigigsut tarnutitdlo tipigigsautitdlo kakortut, vînilo
ûlialo kajússatdlo pitsaunerit kajússiagssatdlo, nerssutautitdlo nang-
-magtartut savatdlo kimugtuarssuitdlo kamutitdlo agssakâssugdliit,
inugsiatdlo inuitdlo tarnait. ¹⁴paormarssuitdlo tarnivit nuánarissai
ilingnit nigorput, inûvdluautausutdlo usornautausutdlo tamarmik
ilingnit nigorput, kingornalo nanísángilatit. ¹⁵tamákuníngalo nior-
-kutekartut táussumúnga pisûngortut ungasigsume kekarumârpút
Hsk. 27,80. ániarnera ersíssutigalugo kiavdlutigdlo aliasugdlutigdlo, okardlu-

-tigdlo: ¹⁶erkanak, erkanak igdlorpagssualik angisók ilupágssia- 18,10. 19.
 -rigsumik augpatdlarigsumigdlo augpalujagtumigdlo atissakartok 17,4.
 kúltimigdlo pilersorsimavdlune ujarkanigdlo erdlingnartunik sapá-
 -ngarigsunigdlo; nalunaerkútap akúnerane atautsime pisüssutit 18,19.
 taima agtigissut piunêrungmata. ¹⁷axugtutdlo tamarmik umiar- Hsk. 27,27.
 -ssuarnigdlo angalassartut tamarmik umiarssuarmiutdlo tamarmik
 ímamilo suliakartut tamarmik ungasigsume kekarpur, ¹⁸tordlulá-
 -putdlo ikualanerata pujua takugamiko, okardlutik: kiame ássigi-
 -galuará igdlorpagssualik angisók táuna? ¹⁹niarkutigdlo ivssumik Hsk. 27,80.
 sauvait, tordluláputdlo kiavdlutik aliasugdlutigdlo, okardlutik: er-
 -kanak, erkanak igdlorpagssualik angisók, táuna ímame umiar- 18,10. 16.
 -ssuautekartut tamarmik pisungorfigigát erdlingnartútai pisungúti-
 -galugit; nalunaerkútap akúnerane atautsime piunêrungmat. 18,16.
²⁰tipaitsútigúk, kilak úmâ, ivdlernartutdlo apustilitdlo pruvfitidlo Is. 44,23.
 ukorsê, ilivse erkartüssissutigaluse Gútip erkartúngmago.
²¹íngilivdlo nakússup ujarak kivigpâ aserorteriviup ujarátut Jer. 51,63 t.
 angisútut agtigíssok, ímamutdlo igípâ okardlune: taima Bâpale
 igdlorpagssualik angisók tássángáinak ígínekásavok, kingornalo na-
 -nínékásángilak. ²²kúkilagtortutdlo nipilerssortutdlo mingnernigdlo Is. 24,8.
 angnernigdlo kardlortartut nipait ilingne tusarnékásáisáput, sanâ- Jer. 25,10.
 -nigdlo ajornarnernik sánarigsokásáisavok ilingne, aserorteriviuvdlo
 nipâ ilingne tusarnékásáisavok; ²³káumarkutaussuvdlo kaumanera
 ilingne káumarkutigínekásáisavok, uvigssavdlo nuliagssavdlo nipait Jer. 16,9.
 ilingne tusarnékásáisáput; tássa niuvertortatit nuname nálagar- Is. 23,8.
 -ssúngmata, ilisínigkut akimángitsut tamarmik támartínekarmata.
²⁴táussumanilo nanínékarput pruvfitit ivdlernartutdlo aue nunamilo
 tokutaussut tamarmik [aue].

kapitalit 19.

kílangmiorpagssuit alflújártartut, Gútip Bâpale erkartúngmago kúngiulerdlunilo, sa-
 -vârkavdlo katernaufgassâ nagdliungmat; Kristuse erkartüssiartortok katerssat ki-
 -langmiussut maligtigalugit; nerssut ilagissâlo pruvfitiorkusersok tatsimut
 ingnerussumut igitaussut.

¹kingorna tusarpara kavserparujugssuit niperssuatdlusók ki- 12,10.
 -langme, okartut: alflújá, ánaussut nálangnautdlo píssaunerdlo tug. 104,85.
 Gútipva pigiligít; ²erkartüssinerisa ilumórnerdlo iluarnerdlo er-
 -kormatigik, erkartúkamiuk uverssartorssuak uverssarnermigut nu- 16,7.
 -namik aseruissox, kivfamilo aue agssainit aperkutigigamigit. 5 Mór. 32,48.
³áipagsánigdlo okarpur: alflújá. pujualo majortuásavok nágssáu- Is. 34,10.

- ngitdluínartumik. ⁴utorkauneritdlo táuko mardlungnik kuligdlit sisamatdlo úmassutdlo táuko sisamat patdlorput Gúte patdlorfi-
- tugs. 106,48. -galugo igsiavfingme kilálingme igsiassok, okardlutigdlo: āman, alflûjá. ⁵nipilo igsiavfingmit kilálingmit anivok, okartok: Gúter-
- ug s. 134,1. -put únersiutigisiuk, kivfai tamavse-â, táussumíngalo mianering-
- 14,2. -nigtuse mikissutdlo angisútdlo. ⁶tusarparalo kavserparujugssuit
- Hsk. 1,24. nipátdlusôk, imerpagssuitdlo nipátdlusôk, kagdleritdlo nipitût ni-
- tugs. 118,24. -pátdlusôk, okartut: alflûjá, Nálagak Gúterput ajugakángitsok kú-
- ngiulermat. ⁷tipaitsugdlutalo kimasugta táunalo nálanguartitdlugo;
- savárkap katernauvfigssâ nagdliungmat, nuliagssâlo piarêrsarêrmat.
- 19,14. ⁸tuninekarporldo ánorârsimarkuvdlugo ilupágssiarigsumik minguit-
- 15,6. -sumik kaugdlorivfâringmik; mássalo ilupágssiarigsock tamána tá-
- 14,18. -ssa ivdlernartut iluarssusê. ⁹okarfigângalo: agdlagit: pivdluar-
- put savárkap katernauvfigssâne únúkorsiúmik neriartorkunekar-
- 21,5. -tut. āma okarfigânga: tássa Gútip okausê sagdlusuitsut. ¹⁰isi-
- 22,8. -gaisalo sânut patdlorpunga patdlorfigiumavdlugo. okarfigângale:
- mianerssorit, taimailioxinak; kivfakatigârma, katángutivitdlo Ji-
- susip nalunaiatânik pigingnigtut kivfakatigânga; Gúte patdlor-
- 12,17. -figûk. mássalo Jîsusip nalunaiatâ tássa anernek takordlúi-
- sitsissok.
- 6,2. ¹¹kilagdlo takuvara angmassok, atalo, kimugtuarssuk kakor-
- tok, kânilo igsiassok tainekarpok ilumôrtumik sagdlusuitsumig-
- dlo, erkartüssinermigutdlo sorssungnermigutdlo nâpertuivdluarpok.
- 12,3. ¹²issailo ingnerup ikualaneratut íput, niarkumigutdlo kúngit nia-
- korutainik amerdlasûnik niakorutekarpok; agdlagsimassumigdlo
- 2,17. atekarpok avdlap ilisimángisânik, nangminex kisime ilisimassa-
- Is. 63,1 t. -minik. ¹³atissarâlo kagdlersaut aungmut misugsimassok, arkalo
- tássa Gútip okausia. ¹⁴katerssatdlo kilangmiussut maligpât ki-
- mugtuarssuit kakortut kaine igsiavdlutik ilupágssiarigsumigdlo
- 19,8. kakortumik minguitsumik atissakardlutik. ¹⁵karnanitdlo anivok
- 1,16. pana ipigtorssuak, tamatumínga akimángitsut panásagai; savatut-
- 2,16. -dlo pârísavai saviussumik ilitersûtekardlune; tunguiaivfigdlo vi-
- 12,5. -nimut Gútip ajugakángitsup níngangerata katsungaitsup pianut
- tugs. 2,9. atortok táussuma tungmâsavâ. ¹⁶kagdlersáumigutdlo kitermigutdlo
- 14,19. agdlagsimassumik atekarpok [ima]: kúngit kúngiat nálakgatdlo
- Is. 63,9. 17,14. nálakgât.
- ¹⁷ingililo takuvara sekinerme kekartok, táuna niperssuarmik
- Hsk. 39,17 tt. tordlulavok tingmíssanut kilaup migssâgut tingmissunut tamanut
- okardlune: kaivdluse katerssoritse Gútip únúkut nerdliutigssiânut

angisûmut, ¹⁸kúngit nekait nerísavdlugit, sákutútdlo nálagaunerisa nekait, nakûssutdlo nekait, kimugtuarssutdlo kainilo igsiassut nekait, tamarmigdlo kivfáungitsutdlo kivfaussutdlo mikissut- ^{17,12.}
-dlo angisútdlo nekait. ¹⁹nerssutdlo nunavdlo kúngê táukualo katerssait takuváka atautsimut pissut ivna kimugtuarssûp kâne igsiassok táussumalo katerssai sorssugkumavdlugit. ²⁰nerssutdlo ^{16,14.}
tigussauvok, ilagissâlo pruvftiorusersok tákuane nalunaerkuti- ^{16,13.}
-liortartok, táukunatigut nerssutip ilisarnakusiânik pilersítut ássi-
-nganigdlo patdlorfigingnigtut támartítarai; ûmatitdlugit táuko ^{20,10.}
mardluk igitáuput tatsimut ingnerussumut ikuatdlagsáumik ikua- ^{ls. 30,33.}
-lassumut. ²¹ilailo tokutáuput kimugtuarssûp kâne igsiassup pa-
-nânik karnanit anissumik; tingmíssatdlo tamarmik kârsitdlarput
nekainit.

kapitalit 20.

Sâtane kilerssugaulersok, Gûtivdlo okausia pivdlugo tokutaugaluartut ûmardlutik Kristuse nálagaokatigísagát ukiut túsintigdlit; kingornatigut Sâtane kilerússaerneká-
-sassok, Górdlo Mákórdlo ivdlernartunut sorssugkiartokatigigaluardlugit igitáussok
tatsimut ingnerussumut; tokussut nalingínait erkartûnekartut magpersagkane agdlag-
-simassut maligdlugit, tokuvdlo áipâ pilersok.

¹ingililo takuvara kilangmit arkartok, táussuma pigigâ iti- ^{18,1.}
-nerssuarmut matuersautaussock, kalivnerssuitdlo tigumiarigai. ^{9,1.}
²kûkôriaussarssuardlo tiguvâ, táuna pulateriârssutokax, mamar- ^{12,9.}
-dlíssorssûssock *) Sâtaniussordlo; kilerssorpâlo ukiut túsintigdlit
kilerssugaorkuvdlugo; ³itinerssuarmutdlo igípâ, matuvdlugulo na- ^{ls. 24,22.}
-kíssuserdlugulo kulâgut, akimángitsut táussumúnga támartísaer-
-kuvdlugit ukiut táuko túsintigdlit nâmagtitserdlugit; táukualo
kingornatigut sivikitsumik kilerússaernekásavok. ^{17,10.}

⁴igsiavftidlo kilâgdllit takuváka, kainutdlo ingíput, erkartû- ^{Dân. 7,}
-ssinigssardlo táukunúnga túniússauvok; Jísusivdlo nalunaiautâ ^{9. 22. 27.}
pivdlugo Gûtivdlo okausia pivdlugo niakuersitaussut tarnait [ta- ^{6,9.}
-kuváka], nerssúmgdlo ássinganigdlûnit patdlorfigingningitsut, kaor-
-mícutdlo agssangmícutdlo ilisarnakusersíngitsut; ûmarputdlo,
Kristusilo nálagaokatigát ukiut túsintigdlit. ⁵tokussokataitdle
ûmángitdlat ukiut táuko túsintigdlit nâmagtitserdlugit. tássa ma-
-kivfik sujgdlek. ⁶pivdluardlunilo ivdlernarpok makivfingme su-
-jugdlerme pigssakartok; táukunúnga tokup áipâ pigínáussuseká-

*) tórnrssuk, Diávulo.

- Is. 61,⁶. -ngilak, kisiáne Gútip Kristusivdlo palasertarisavait, nálagaokati-
-gísavátdlo ukiut túsintigdlit.
- ⁷ukiutdlo táuko túsintigdlit nāmagtigpata Sātane kilerú-
-ssaernekásavok parnaerússauvfingminit pērdlune. ⁸aniamârpordlo
akimángitsut nunap tekerkuine sisamane [ítut] támartíniásavdlugit,
Hsk. 38. 39. Górdlo Mákórdlo, sorssungigssamut katerssorniásavdlugit, ímap
sioraisut amerdlatigissut. ⁹majuarputdlo nunap inituneragut,
ivdlernartutdlo tangmârfiat igdlorpagssualigdlo asassak iluvát.
21,². ingnerdlo kilangmit nákarpok Gútimit nungutitdlugitdlo. ¹⁰ma-
-mardlíssorssuardlo*) táukunínga támartíssissok igitauvok tatsi-
19,²⁰. -mut ingnerussumut ikuatdlagsautaussumut nerssutip pruvftior-
-kusersuvdlo inigiligānut; ániartitáusáputdlo uvdlúkutdlo únua-
-kutdlo nāgssáungitdluinartumik.
- Dân. 7,⁹ t. ¹¹takuvaralo igsiavfik kilálik angisók kakortok, kânilo igsia-
-ssok; táussuma kînānit nunalo kilagdlo kimāput inigssarsineka-
-runгнаerdlutigdlo. ¹²tokussutdlo takuváka mikissutdlo angisútdlo
- Mal. 3,¹⁶. igsiavfiup kilágdlop sáne kekartut, magpersagkatdlo kavsit mag-
-pernekarput; magpersagkatdlo avdlat atautsit magpernekarput,
tássa inūssúmik agdlagkat. tokussutdlo erkartūnekarput magper-
6,⁸. -ssagkane agdlagsimassut maligdlugit, suliait nâpertordlugit. ¹³í-
-mavdlo túniúpai tokussut ingminítut, tokuvdlo unerivfiuvdlo
túniúpait tokussut ingmingnítut; erkartūnekarputdlo nungutdlutik
21,⁸. suliatik nâpertordlugit. ¹⁴tokulo unerivfigdlo igitáuput tatsimut
ingnerussumut. tássa tokup áipâ. ¹⁵nalingínardlo magpersagkane
3,⁶. inūssúmik agdlagkane agdlagsimángitsox igitaussaraok tatsimut
ingnerussumut.

kapitalit 21.

kilagdlo nuták nunalo nuták Jerúsálátdlo nuták kilangmit arkartok Juánasip takugai,
kilangmiuvdlo tusardlerâ Gútip inekarfanik inungnitumik; Jerúsálát kilangmit pissok
Juánasimut takutitaussok Gútip nálangnarssusia pigigâ alutornangârtorssúvdune, sa-
-vârkavdlo magpersagautaine inūssúmik agdlagkane agdlagsimassut kisimik
tássunga isísassut.

- Is. 65,¹⁷. ¹kilagdlo nuták nunalo nuták takuváka; kilak sujugdlex nu-
- 66,²². -nalo sujugdlex pērmata, imardlo pekarungnaerdlune. ²igdlor-
2 Pít. 3,¹⁸. -pagssualigdlo ivdlernartok Jerúsálát nuták takuvara kilangmit
Epr. 12,²². arkartok Gútimit, piarérsagaussok nuliagssatut uvigssaminut á-

*) tōrnârssuk, Diávulo.

-ssuarsimassutut. ³niperssuardlo tusarpara kilangmit, okartok: takúsagigse Gútip inekarfia inungnītok, inekarumârpordlo táuku- ^{2 Kor. 6,16.}
 -nane inugtariumârdlugitdlo, táukualo Gúte nangminex ilagalugulo ^{Hsk. 37,27.}
 Gútipigumârpát. ⁴Gútidlo kuvdlit tamaisa atdlarterumârpai i- ^{7,17.}
 -ssainit, tokulo pekarungnáisavok, aliasugtokarungnaerdlunilo niv- ^{Is. 25,8.}
 -dliassokarungnaerdlunilo ániartokarungnáisavok, sujugdlt pémata.
⁵igsiavfingmilo kilálingme igsiassok okarpok: ata, sūt tamaisa ^{Is. 43,19.}
 nutāngortípáka. uvavnutdlo okarpok: agdlagit, okautsit tamáko ^{2 Kor. 5,17.}
 sagdlusuitdlutigdlo ilumôrmata. ⁶okarfigāngalo: kanok ilisassok ^{16,17.}
 taimailivok. uvanga-una a-lo u-lo, autdlarkautauvdlunilo nagga- ^{22,13.}
 -taussok. imerusugtok ermup inūsutaussup puilavfianit tuniu-
 -mârpai, Gútipigāngalo, uvangalo erneriumârpai. ⁸ersissutdle ^{21,3.}
 ugpīgitsutdlo maujungnartutdlo inuartutdlo uverssaissutdlo ilist- ^{22,15.}
 -sutdlo Gútipilugsiortutdlo sagdlutūtudo tamarmik, táukua pigssát
 tatsime ingnarmik ikuatdlagsaumigdlo ikualassume isavok, tássa ^{20,10. 14.}
 tokup áipá.

⁹ingilitdlo táukua arfinex-mardluk pūgútanik táukunínga ar- ^{15,1.}
 -finex-mardlungnik perdlūtinik táukunínga arfinex-mardlungnik ^{17,1.}
 kingugdligssanik ulivkártunik pigdlit iláta tikiutdlune oxalugfigi-
 -lerpānga okardlune: kaigit, nuliagssax savârkap nuliagssá ilingnut
 takutisavara. ¹⁰tauvalo anernikut kákarssuarmut kingigtumut pi- ^{17,3.}
 -sípānga, igdlorpagssualigdlo táuna uvavnut takutípá, Jerúsalát ^{19,7.}
 ivdlernartok, kilangmit arkartok Gútipit; ¹¹táussuma pigigá Gútip ^{Hsk. 40,2.}
 nālangnarssusia, káumarkutátalo ássigigá ujarkat erdlingnarnerssát,
 aligok akisungnertók aligorkigsox; ¹²angisūmigdlo portusūmik u-
 -ngalorssuakartok, isávfeardlunilo arkanek-mardlungnik, isávftdlo
 kainītut ingilit arkanek-mardluk, arkitdlo tássunga agdlagsimassut, ^{Hsk.48,31 tt.}
 tássa Israflip kinguaise nagguvekatigfigsortaise arkanek-mardluk
 [arke]; ¹³kanganit isávft pingasūssut, avangnānit isávft pinga-
 -sūssut, kujatānit isávft pingasūssut, kitānit isávft pingasūssut.
¹⁴igdlorpagssuagdludlo ungalorssua arkanek-mardlungnik túnga-
 -vekarpok, tamákuo kainīput savârkap apustilisa arkanek-mar-
 -dluk arke. ¹⁵okalugfigissigalo kútiussumik suvdlortūtekartok,
 igdlorpagssualik ūgtúsavdlugo, isávfflo ungalorssualo. ¹⁶igdlor- ^{Hsk. 40,3.}
 -pagssualigdlo inekarpok sisamanik tekerkokardlune, takíssusialo
 siligssusialo angekatigtput; suvdlortūmigdlo igdlorpagssualik ūg- ^{Hsk. 41,21.}
 -tormago sitátit arkanek-mardlungnik túsintigdlit naligai. takí-
 -ssusia siligssusialo portússusialo ássigtput. ¹⁷ungalorssualo ūg-

- Sagg. 2,6. -torpá: tatdlit untritigdlit sisamanigdlo kuligdlit sisamatdlo, inúp úgtútâ íngilip pigissâ atordlugo. ¹⁸ ungalorssuatalo karmarnera ali-gúvok akisungnertók, igdlorpagssualigdlo kúltiuvok akuitsok igalág-ssiatut minguitsutut ítok. ¹⁹ igdlorpagssuagdluvdlo ungalorssuata
- Is. 54,¹¹ tt. túngavê pínersagáuput ujarkanik erdlingnartunik tamalânik: túngavik sujugdlek tássa aligok akisungnertók, áipâ aligok atdlarniussak, pingajuat aligok aumaussarigsock, sisamât aligok korsôrkigsock, ²⁰ tatdlimât aligok augpalujagtok, arfernat aligok augpalualártok, arfinek-áipât aligok kúltiussock, arfinek-pingajuat aligok tungujuar-tok, arfinek-sisamât aligok iseriagtússak, kulingat aligok korsû-ssak, arkarnat aligok alángialassok, arkanek-áipât aligok tungut-21,¹² -sorigsock. ²¹ isâvfilo arkanek-mardluk tássa sapángarigsock atarkin-²² nêk-mardluk, nungutdlugit isâvfik atausek sapángarigsock atausiussock; igdlorpagssuagdluvdlo igdluisa akornat kúltiuvok akuit-sok, igalágssiardlusók ujuvigtuitsok. ²² nálagfingmigdlo tássane takussakángilanga, Nálagak Gúte ajugakángitsock nálagfigsút piging-22,⁵ -mago, savârdlo. ²³ igdlorpagssualigdlo sekinermigdlünft káumá-
- Is. 60,¹⁹ -migdlünft pissariakángilak ingminut kaumassugssanik, Gútip ná-langnarssusiata káumarsarmane, savârdlo káumarkutigigamiuk.
- Is. 60,³ tt. ²⁴ akimángitsutdlo sakiúmârput kaumassua káumarkutigalugo; nunavdlo kúngtisa nálangnautitik atarkinaititigdlo tássunga âkumâr-pait. ²⁵ isâvfilo matunexásángitdlat uvdlúkut, mássa únuakásá-22,⁵ -ngilak tássane. ²⁶ akimángitsutdlo nálangnautait atarkinaititdlo
- Is. 52,¹ tássunga âkumârpait. ²⁷ sùtdlo nalingínaussut tássunga isisángit-dlat, maujungnartuliortutdlo sagdlunernigdlo ilerkugdlit nâme; savârkap magpersagautaine inüssúmik agdlagkane agdlagsimassut kisimik [isisáput].

kapitalit 22.

kúgssuak inúnartumik imilik orpítlo inúnartut Jerúsâlame nutâme ítut, Gútidlo savârkavdlo igsiavfiat kilâlik tássanisassok, kivfaisalo kivfartükumârât pivdvardlutik nágssáungitdluinartumik; okautsit tamáko ilumórdlutigdlo sagdlusuitsut, Juánasilo táunassok tamákunínga takungnigtok tusaissordlo; íngile patdlorfigerkúngitsock; Jí-susip inássutainik malingnigtut pivdvarfingmut isersínáusassut, ilerkupilugdlitdle tamarmik silatânisavdlutik; takordlúgkerssárutit magpersagkane mákunane ítut okau-sínut ilaliússissut ilainigdlünft pèrsissut Gútip pitdlarumârai; Kristuse ilumut aggerkajâlersok.

- ¹ âmátaok uvavnut takutípâ kúgssuak inúnartumik imilik, Hsk. 47,¹ aligortut káumarigsigissock, Gútip savârkavdlo igsiavfiánit kilâling-Hsk. 47,⁷ -mit [puilassok]. ² [igdlorpagssuagdlup] igdluisa akornata kerkane

kúgssúvdlo sinaine igdlugtagne [íput] orpít inúnartut arkanek-mar- 2,7.
 -dlungnik inerititsissartut, káumatit nungutdlugit inerititakartartut;
 orpítldo táukua pilutait akimángitsunut katsorsautáput. ³per- Sagg. 14,11.
 -dlorkunartokásáisavordlo, Gútiavdlo savárkavdlo igsiavfiat kilálik
 tássanísavok; kivfaisalo kivfartükumârpât, ⁴kfnâlo takúsavât; ar-
 -kalo kauinísavok. ⁵únuakásángilardlo [tássane], káumarkúmigdlo 7,3.
 sekernuvdlünft kaumaneramik pissariakángitdlat, Gútip Nâlagkap 20,23. 26.
 káumarsarmatik; nâlagkersuiumârpútdlo nâgssáungitdluínartumik. Dâñ. 7,27.
⁶okarfigângalo: okautsit tamáko ilumôrdlutigdlo sagdlusúput. 21,5.
 Nâlagkavdlo pruvfitit anernerisa Gútiata íngiline autdlartípâ, ki- 22,1.
 -lamik píumártugssat kivfaminut takuterkuvdlugit. ⁷ata, agger- 1,1.
 -kajâlerpunga. pívdluarpok takordlûgkerssârutit magpersagkane 3,11.
 mákunane ítut okausnik torkuissok.
⁸uvangalo Juánase táunauvunga tamákunínga takungnigtok
 tusaissordlo. tusaerêrdlungalo takungnerêrama patdlorpunga íngi-
 -lip tamákunínga uvavnut takutitsissup isigaisa sânut patdlorfi-
 -giumavdlugo. ⁹okarfigângalo: mianerssorit, taimailiokinak; kiv- 19,10.
 -fakatigârma, katángutivítldo pruvfitit okautsinigdlo magpersag-
 -kane mákunane ítunik torkuissut kivfakatigânga; Gúte patdlor-
 -figûk. ¹⁰okarfigângalo: takordlûgkerssârutit magpersagkane má-
 -kunane ítut okausê nakíssusísángilatit, nagdliuvfigssât kaneking- 10,4.
 -mat. ¹¹iluaitisuliortok kingornátaox iluaitisuliordle, mingug- Dâñ. 12,4.
 -tôrdlo kingornátaox mingugtûgínardle; iluartordlo kingornátaox 1,3.
 iluarnermik ilerkokardle, ivdlernartordlo kingornátaox ivdlernar- Dâñ. 12,10.
 -sarnekardle.
¹²ata, aggerkajâlerpunga akiliutiga nagsataralugo, nalingínak 22,7.
 tuniumârdlugo suliai nâpertordlugit. ¹³uvanga-una a-lo u-lo, su- Is. 40,10.
 -jugdliuvdlunilo kingugdliussok, autdlarkautauvdlunilo naggataussok. 1,8.
¹⁴pívdluarput inássutainik malingnigtut, pígnáussusekarkuvdlutik 21,6.
 orpingmut inúnartumut igdlorpagssualingmutdlo isersínaorkuvdlutik
 isâvftsigut. ¹⁵silatâníputdle kingmit ilisítutdlo uverssaissutdlo 21,8.
 inuartutdlo Gútipilugsiortutdlo tamarmigdlo sagdlunernik asang- Fil. 3,2.
 -nigtut ilerkoralugitdlo. ¹⁶uvanga Jísuse íngiliga autdlartípara
 tamákunínga nalunaiaivfigerkuvdluse ilagtgsokatigtít pívdlugit. u- 5,6.
 -vanga-una Dâvip sordlá sugissâlo, uvdloriak kausiut káuma- Is. 11,1.
 -rigsok. ¹⁷anernerdlo nuliagssardlo okarput: aggera; tusaissor- 2,28.
 -dlo okardle: aggera; imerusugtordlo aggerdle; píumassuvdlo Is. 55,1.
 imex inúnartok píliuk akexángitsumik.

- 18 mássa takordlûgkerssârutit magpersagkane mákunane ítut
 5 Mór. 4,2. okaustnik tusaissut tamaisa nalunaiavfigāka: tamákunúnga ilaliú-
 -ssissokarpat, tauva Gûtip táussumúnga tugtikumârpai perdlûtít
 magpersagkane mákunane agdlagsimassut; 19 pèrsissokarpatdlo
 magpersagkat takordlûgkerssârutinik mákunúnga imagdlit okausta
 ilainik, tauva Gûtip pèrumârpâ pigssaralua orpingmit inûnartumit
 igdlorpagssualingmitdlo ivdlernartumit magpersagkane mákunane
 agdlautiginekartumit. 20 tamákunúnga nalunaiaissok okarpok: âp,
 7,17. aggerkajâlerpunga. āman.
 âp, aggerna, Nâlagak Jîsuse-â.
 2 Tas. 3,18. 21 Nâlagkap Jîsusip Kristusip sáimáunerata najordlise ta-
 -mavse. āman.

•

**sapätine nagdlütunilo najorkutagssat ivdlernartut
mardluvit sivnerseráutugssat agdlagsímavé.**

áipait ukioK 1895 sapátit utilerfiánit autdlarnerdlugit kingornalo
sapátit kaujatdlangnerat atauseK avdlortardlugo atorsínáusassut
sujugdlernut sivnersigitardlugit.

~~~~~
sujugdliit:

áipait:

sapāme jūtdlip sujulisa 1:
(sapátit utilerfiáne:)

Mat. 21,1-9.   Lúk. 4,16-30.
Rúm. 13,11-14.   Is. 42,1-12.

sapāme jūtdlip sujulisa 2:

Lúk. 21,25-36.   Mat. 25,1-13.
Rúm. 15,4-9.   Is. 11,1-10.

sapāme jūtdlip sujulisa 3:

Mat. 11,2-10.   Lúk. 1,67-80.
1 Kor. 4,1-5.   Is. 40,1-11.

sapāme jūtdlip sujulisa 4:

Juán. 1,19-28.   Juán. 3,22-36.
Fil. 4,4-7.   Is. 12.

jūtdlime:

Lúk. 2,1-14.   Juán. 1,1-14.
Lúk. 2,15-20.   Is. 9,6-7.
Epr. 1,1-5.   Tít. 2,11-14.

jūtdlip áipáne:

Mat. 23,34-39.   Mat. 10,32-42.
ap. sul. 6,8-15; 7,54-60.   1 Juán. 4,1-6.

sapāme jūtdlip kinguliane:

Lúk. 2,33-40.   Lúk. 2,25-32.
Gal. 4,1-7.   tugs. 103.

ukiortáme:

Lúk. 2,21.   Mat. 6,5-13.
Gal. 3,23-29.   Jāk. 4,13-17.

sapāme ukiortáp kinguliane:

Mat. 2,19-23.   Mat. 2,13-18.
Rúm. 3,19-22.   ap. sul. 4,23-31.

kúngit pingasut uvdluáne:
(Kristusip ersserfiáne:)

Mat. 2,1-12.
Is. 60,1-6.

sujugdífít:

áipait:

sapāme kúngit 3 uvdluata kingulísa 1:

Lúk. 2,42-52.   Mák. 10,13-16.
Rúm. 12,1-5.   Evf. 6,1-4.

sapāme kúngit 3 uvdluata kingulísa 2:

Juán. 2,1-11.   Lúk. 19,1-10.
Rúm. 12,6-16.   Evf. 5,21-33.

sapāme kúngit 3 uvdluata kingulísa 3:

Mat. 8,1-13.   Lúk. 17,5-10.
Rúm. 12,17-21.   Epr. 11,1-10.

sapāme kúngit 3 uvdluata kingulísa 4:

Mat. 8,23-27.   Mat. 14,22-33.
Rúm. 13,8-10.   Rúm. 4,16-25.

sapāme kúngit 3 uvdluata kingulísa 5:

Mat. 13,24-30.   Mat. 13,44-52.
Kul. 3,12-17.   1 Kor. 3,3-23.

sapāme kúngit 3 uvdluata kingulísa 6:

Mat. 17,1-9.
2 Pít. 1,12-18.

sapāme savtuagísímame:

Mat. 20,1-16.   Mat. 25,14-30.
1 Kor. 9,24-10,5.   ap. sul. 17,22-34.

sapāme sagsagísímame:

Lúk. 8,4-15.   Mák. 4,26-32.
2 Kor. 12,2-9.   2 Tím. 3,10-4,5.

sapāme pórskip sujulísa 1:

(Jísusíp kuisivíane:)

Mat. 3,13-17.   Lúk. 18,31-43.
1 Pít. 3,18-22.   1 Kor. 13,1-13.

sapāme pórskip sujulísa 2:

Mat. 4,1-11.   Lúk. 22,24-32.
2 Kor. 6,1-10.   Ják. 1,2-16.

sapāme pórskip sujulísa 3:

Mat. 15,21-28.   Mák. 9,17-29.
1 Tas. 4,1-7.   Ják. 5,13-20.

sapāme pórskip sujulísa 4:

Lúk. 11,14-28.   Juán. 8,42-51.
Evf. 5,1-9.   sark. 2,1-7.

sapāme pórskip sujulísa 5:

Juán. 6,1-15.   Juán. 6,35-51.
Gal. 4,21-31.   2 Pít. 1,3-11.

sapátine nagdliútunilo najorkutagssat mardluví agdlagsímavé.

sujugdlít:

áipait:

sapāme pórskip sujulisa 6:

(Máriap okáunekarfiáne:)

Lúk. 1,26-38.

Lúk. 1,46-56.

Is. 7,10-15.

1 Kor. 1,21-31.

sapāme pórskip sujulisa 7:

(Jísusip Jerúsalamut iseriartorfiane:)

Mat. 21,1-9.

Mák. 14,3-9.

Fil. 2,5-11.

Epr. 12,1-8.

sisamángortume ivdternartume:

Lúk. 22,14-20.

Juán. 13,1-15.

1 Kor. 11,23-29.

1 Kor. 10,15-17.

Jísusip tokuvfiáne:

okalugtuak Nálagkap ániarneranik tokuneranigulo.

Is. 53.

sapāme pórskime:

Mák. 16,1-7.

Mat. 28,1-8.

1 Kor. 5,7-8.

tugs. 118,19-29.

1 Pít. 1,3-12.

pórskip áipáne:

Lúk. 24,13-35.

Juán. 20,1-18.

ap. sul. 10,34-41.

1 Kor. 15,12-20.

sapāme pórskip kingulisa 1:

Juán. 20,19-31.

Juán. 21,15-19.

1 Juán. 5,4-12.

1 Pít. 1,17-2,3.

sapāme pórskip kingulisa 2:

Juán. 10,11-16.

Juán. 10,22-30.

1 Pít. 2,21-25.

Epr. 13,20-21.

sapāme pórskip kingulisa 3:

Juán. 16,16-22.

Juán. 14,1-11.

1 Pít. 2,11-20.

Epr. 4,14-16.

tugsiarfigssuarne:

Mat. 3,8-10.

Mat. 7,7-14.

Is. 55,6-7.

Epr. 10,19-31.

tugs. 67,2-8.

tugs. 51.

sapāme pórskip kingulisa 4:

Juán. 16,5-15.

Juán. 8,21-36.

Jāk. 1,17-21.

2 Kor. 5,14-21.

sapāme pórskip kingulisa 5:

Juán. 16,23-28.

Juán. 17,1-19.

Jāk. 1,22-27.

Rúm. 8,24-28.

sujugdliít:

áipait:

Kristusip kilaliarñane:

Mák. 16,14-20. Lúk. 24,46-53.
ap. sul. 1,1-11. tugs. 110,1-4.

sapāme pōrskip kingulisa 6:

Juán. 15,26-16,4. Juán. 17,20-26.
1 Pít. 4,7-11. Rôm. 8,29-39.

sapāme pñsime:

Juán. 14,23-31. Juán. 14,15-21.
ap. sul. 2,1-11. ap. sul. 2,14-41.
Evf. 4,7-16.

pñsip áipāne:

Juán. 3,16-21. Juán. 4,5-26.
ap. sul. 10,42-48. ap. sul. 2,42-47.

sapāme trinitátisime:

Juán. 3,1-15. Mat. 28,18-20.
Rôm. 11,33-36. Evf. 1,3-14.

sapāme trinitátisip kingulisa 1:

Lúk. 16,19-31. Lúk. 12,13-21.
1 Juán. 4,16-21. 1 Tim. 6,6-19.

sapāme trinitátisip kingulisa 2:

Lúk. 14,16-24. Lúk. 14,25-35.
1 Juán. 3,13-18. sark. 3,14-22.

sapāme trinitátisip kingulisa 3:

Lúk. 15,1-10. Lúk. 15,11-32.
1 Pít. 5,6-11. ap. sul. 9,1-18.

sapāme trinitátisip kingulisa 4:

Lúk. 6,36-42. Mat. 5,43-48.
Rôm. 8,18-23. Rôm. 14,7-17.

sapāme trinitátisip kingulisa 5:

Lúk. 5,1-11. Mat. 16,13-26.
1 Pít. 3,8-14. 1 Pít. 2,4-10.

sapāme trinitátisip kingulisa 6:

Mat. 5,20-26. Mat. 19,16-30.
Rôm. 6,3-11. Rôm. 3,23-31.

sapāme trinitátisip kingulisa 7:

Mák. 8,1-9. Mat. 10,24-31.
Rôm. 6,19-23. ap. sul. 14,8-23.

sapāme trinitátisip kingulisa 8:

Mat. 7,15-21. Mat. 7,22-29.
Rôm. 8,12-17. ap. sul. 20,17-38.

sujugdîft:

áipait:

sapâme trinitâtisip kingulisa 9:

Lúk. 16,1-9.

1 Kor. 10,6-13.

Lúk. 12,32-48.

2 Tim. 1,3-14.

sapâme trinitâtisip kingulisa 10:

Lúk. 19,41-48.

1 Kor. 12,2-11.

Mat. 11,16-24.

Epr. 3,7-14.

sapâme trinitâtisip kingulisa 11:

Lúk. 18,9-14.

1 Kor. 15,1-10.

Lúk. 7,36-50.

Rûm. 10,4-18.

sapâme trinitâtisip kingulisa 12:

Mák. 7,31-37.

2 Kor. 3,4-9.

Mat. 12,31-42.

Jāk. 3,1-12.

sapâme trinitâtisip kingulisa 13:

Lúk. 10,23-37.

Gal. 3,15-22.

Mat. 20,20-28.

1 Tim. 1,5-17.

sapâme trinitâtisip kingulisa 14:

Lúk. 17,11-19.

Gal. 5,16-24.

Juán. 5,1-15.

ap. sul. 3,1-10.

sapâme trinitâtisip kingulisa 15:

Mat. 6,24-34.

Gal. 5,25-6,10.

Lúk. 10,38-42.

ap. sul. 8,26-39.

sapâme trinitâtisip kingulisa 16:

Lúk. 7,11-17.

Evf. 3,13-21.

Juán. 11,19-45.

1 Kor. 15,21-28.

sapâme trinitâtisip kingulisa 17:

Lúk. 14,1-11.

Evf. 4,1-6.

Mák. 2,14-28.

Jût. 20-25.

sapâme trinitâtisip kingulisa 18:

Mat. 22,34-46.

1 Kor. 1,4-8.

Juán. 15,1-17.

1 Juán. 3,1-8.

sapâme trinitâtisip kingulisa 19:

Mat. 9,1-8.

Evf. 4,22-28.

Juán. 1,35-52.

1 Kor. 12,12-27.

sapâme trinitâtisip kingulisa 20:

Mat. 22,1-14.

Evf. 5,15-21.

Mat. 21,28-44.

Rûm. 11,25-32.

sapâme trinitâtisip kingulisa 21:

Juán. 4,46-53.

Evf. 6,10-17.

Juán. 4,34-42.

sark. 3,7-13.

sujugdliót:

áipait:

ivdlernartat uvdluáne:

Mat. 5,1-12.

Mat. 5,13-16.

sark. 7,1-12.

sark. 21,1-7.

sapāme trinitátisip kingulisa 22:

Mat. 18,23-35.

Mat. 18,1-20.

Fil. 1,6-11.

Evf. 4,30-32.

sapāme trinitátisip kingulisa 23:

Mat. 22,15-22.

Mák. 12,41-44.

Fil. 3,17-21.

Rúm. 13,1-7.

sapāme trinitátisip kingulisa 24:

Mat. 9,18-26.

Juán. 5,17-29.

Kul. 1,9-14.

2 Kor. 5,1-10.

sapāme trinitátisip kingulisa 25:

Mat. 24,15-28.

Lúk. 17,20-33.

1 Tas. 4,13-18.

2 Pít. 3,3-13.

sapāme trinitátisip kingulisa 26:

Mat. 11,25-30.

Mat. 25,31-46.

1 Tas. 5,12-23.

Epr. 4,9-13.

sapāme trinitátisip kingulisa 27:

Mat. 17,1-9.

2 Pít. 1,12-18.

~~~~~

BIBLE. N.T. Eskimo
(Greenland). 1893.
Tastamantitâk.

1111

